

SS. PATRUM
APOSTOLICORUM

BARNABAE, HERMAE, CLEMENTIS, IGNATII, POLYCARPI,

OPERA GENUINA;

UNA CUM

IGNATII & POLYCARPI MARTYRIIS:

Versionibus antiquis ac recentioribus, Variantibus Lectionibus, selectisque Variorum Notis illustrata.

Accesserunt S. IGNATII EPISTOLAE, tum Interpolatae, tum Suppostitiae.

Curâ RICHARDI RUSSEL, A. M.

VOLUMEN SECUNDUM.

LONDINI:
Apud GULIELMUM RUSSEL, prope *Temple-Bar*.
M.DCC.XLVI.

S. JO. CHRYSOSTOMI
In S. IGNATIUM Martyrem
HOMILIA.

MONITUM AD HOMILIAM.

HANC Homiliam Antiochiæ habuit Chrysostomus paucis post Concionem in S. Pelagiam diebus. De anno ne conjecturâ quidem quidvis statuere possumus, cùm nulla hinc temporis nota erui possit. Festum S. Ignatii celebratur apud nos 1. *Februarii, apud Græcos autem vigesimâ die Decembris. Quia verò ea ipsa dies* 20. *Decembris notatur etiam in Mss. antiquissimis, verisimile prorsus videtur eâ ipsâ die habitam fuisse hanc Homiliam : non autem* 17. *Decembris, quâ die translatio ejus celebratur in Ecclesia Romana, ut rectè notat Fronto Ducæus, qui tres ejus translationes commemorat ; primam quâ Româ Antiochiam, ut putabatur, à discipulis qui ejus Acta scripserunt, reliquiæ ejus translatæ sunt : nam Chrysostomo in hac Homilia atque Hieronymo testibus, ossa ejus Antiochiæ quiescebant, & quidem extra portam Daphniticam in Cæmeterio, ait Hieronymus de Scriptoribus Ecclesiasticis. Secunda translatio imperante Theodosio* II. *facta est, cùm ejus jussu ex Cæmeterio in templum Fortunæ ejus ossa translata sunt, & templum olim dæmonibus dicatum, Martyri consecratum est, inquit Evagrius. Tertiam translationem Antiochiâ Romam memorat Martyrologium Romanum, cùm in Ecclesia S. Clementis recondita sunt.*

Ex Editione Benedictin. *Tom.* II. *p.* 592. &c.

Interpretationem Francisci Zini passim emendatam è regione Græci textûs edimus.

Collata cum duobus Codicibus Regiis 1832. & 2345. *Edit. Benedict.*

a Titulum sic habent Savil. & unus Codex Regius; atque ita legit Interpres: In Morel. verò postrema verba non habentur. *ibid.*

[a] ΕΓΚΩΜΙΟΝ εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα ΙΓΝΑΤΙΟΝ τὸν Θεοφόρον, ἀρχιεπίσκοπον γενόμενον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, εἰς Ῥώμην ἀπενεχθέντα, καὶ αὐτόθι μαρτυρήσαντα, κἀκεῖθεν αὖθις εἰς Ἀντιόχειαν κομισθέντα.

Οἱ πολυτελεῖς καὶ φιλότιμοι τῶν ἑστιατόρων πυκνὰς καὶ ἐπαλλήλους ποιοῦνται τὰς ἑστιάσεις· ὁμοῦ μὲν τὴν οἰκείαν περιουσίαν ἐπιδεικνύμενοι, ὁμοῦ δὲ τὴν περὶ τοὺς ἐπιτηδείους φιλοφροσύνην ἐμφαίνοντες. οὕτω καὶ ἡ τοῦ πνεύματος χάρις τῆς οἰκείας δυνάμεως τὴν ἀπόδειξιν ἡμῖν παρεχομένη, καὶ πολλὴν τὴν φιλοφροσύνην περὶ τοὺς τοῦ Θεοῦ φίλους ἐπιδεικνυμένη, συνεχεῖς ἡμῖν καὶ ἐπαλλήλους τὰς τῶν μαρτύρων παρατίθεται τραπέζας. Πρώην γοῦν ἡμᾶς κόρη κομιδῆ νέα καὶ ἀπειρόγαμος ἡ μακαρία μάρτυς Πελαγία μετὰ πολλῆς τῆς εὐφροσύνης εἱστίασε· σήμερον πάλιν τὴν ἐκείνης ἑορτὴν ὁ μακάριος οὗτος καὶ γενναῖος μάρτυς Ἰγνάτιος διεδέξατο. διάφορα τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ μία ἡ τράπεζα· ἐνηλλαγμένα τὰ παλαίσματα, ἀλλ' εἷς ὁ στέφανος· ποικίλα τὰ ἀγωνίσματα, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ βραβεῖον. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἔξωθεν ἀγώνων, ἐπειδὴ σωμάτων εἰσὶν οἱ πόνοι, εἰκότως ἄνδρες ἐγκρίνονται μόνοι· ἐνταῦθα δὲ, ἐπειδὴ τῆς ψυχῆς ὁ ἀγὼν ἅπας ἐστὶν, ἑκατέρᾳ τῇ φύσει τὸ στάδιον ἀνέωγεν, ἑκατέρῳ τῷ γένει τὸ θέατρον κάθηται. καὶ οὔτε ἄνδρες ἀπεδύσαντο μόνον, ἵνα μὴ πρὸς τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν αἱ γυναῖκες καταφεύγουσαι δόξωσιν ἔχειν εὐπρόσωπον ἀπολογίαν· οὔτε γυναῖκες ἠνδρίσαντο μόναι, ἵνα μὴ τὸ τῶν ἀνδρῶν [b] „καταισχύνηται" γένος. ἀλλὰ

b γρ. καταισχύνωσι. Edit. Savil.

In S. *Martyrem* IGNATIUM *Deiferum, magnæ Antiochiæ Archiepiscopum, Romam abductum, ibique Martyrio affectum, atque inde rursus Antiochiam translatum, Laudatio.*

QUI sumtuosis ac splendidis conviviis delectantur, ea crebrò & frequenter celebrant, tum ut divitias ostentent suas, tum ut benevolentiam in amicos præ se ferant. Talis est etiam Spiritûs gratia, quæ nobis & proprias opes ostendit, atque exhibet, & magnam erga amicos Dei caritatem declarat, cùm frequentes nobis Martyrum mensas apponit. Nupèr puella planè adolescens & virgo, beata martyr Pelagia, magna cum lætitia convivium nobis exhibuit: hodie celebritatem illius beatus hic, ac generosus martyr Ignatius vicissim excepit. Diversæ quidem personæ, sed una mensa: variæ pugnæ, sed corona eadem: disparia certamina, sed idem bravium. In certaminibus enim externis, quia labores sunt corporum, meritò viri tantùm admittuntur: hìc autem quoniam totum certamen ad animum spectat, utrique sexui stadium aperitur, utrique generi consident spectatores. Nec viri tantùm accingunt se, ne ad naturæ infirmitatem feminæ confugientes probabilem habere videantur excusationem: nec solæ feminæ se fortiter gerunt, ne virorum genus rubore perfundant:

ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν, κἀκεῖθεν πολλοὶ οἱ ἀνακηρυττόμενοι καὶ στεφανούμενοι· ἵνα μάθῃς διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν, ὅτι Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἄρσεν, οὐ θῆλυ· ὅτι οὔτε φύσις, οὔτε σώματος ἀσθένεια, οὔτε ἡλικία, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων ἐμποδίσαι δύναιτ' ἂν τοῖς τὸν τῆς εὐσεβείας τρέχουσι δρόμον, ἐὰν προθυμία γενναία, καί φρόνημα διεγηγερμένον, καὶ φόβος Θεοῦ θερμὸς καὶ διάπυρος ἐῤῥιζωμένος ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ᾖ. Διὰ τοῦτο καὶ κόραι, καὶ γυναῖκες, καὶ ἄνδρες, καὶ νέοι, καὶ γέροντες, καὶ δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι, καὶ πᾶσα ἀξία, καὶ ἡλικία ἅπασα, καὶ φύσις ἑκατέρα πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀπεδύσαντο τούτους· καὶ οὐδαμόθεν οὐδὲν παρεβλάβησαν, ἐπεὶ προαίρεσιν γενναίαν εἰσήνεγκαν εἰς τὰ παλαίσματα ταῦτα.

Ὁ μὲν οὖν καιρὸς ἡμᾶς ἤδη πρὸς τὴν διήγησιν τῶν τοῦ μακαρίου τούτου κατορθωμάτων καλεῖ· ὁ [λο]γισμὸς δὲ ταράττεται καὶ θορυβεῖται, οὐκ ἔχων τί πρῶτον, τί δεύτερον εἰπεῖν, τί τρίτον· τοσοῦτον περιῤῥεῖ πάντοθεν ἡμᾶς ἐγκωμίων πλῆθος. καὶ ταὐτὸν πάσχομεν, οἷον ἂν εἴ τις εἰς λειμῶνα εἰσελθὼν, καὶ πολλὴν μὲν τὴν ῥοδωνιὰν ἰδὼν, πολὺ δὲ τὸ ἴον, καὶ τὸ κρίνον τοσοῦτον, καὶ ἕτερα δὲ ἠρινὰ ἄνθη ποικίλα τε καὶ διάφορα, ἀπορήσειε τί πρῶτον ἴδῃ, τί δεύτερον, ἑκάστου τῶν ὁρωμένων πρὸς ἑαυτὸ καλοῦντος τὰς ὄψεις. [c] καὶ γὰρ" καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦτον λειμῶνα τῶν Ἰγνατίου κατορθωμάτων εἰσελθόντες, καὶ οὐχὶ ἄνθη ἠρινὰ, ἀλλ' αὐτὸν τοῦ πνεύματος τὸν καρπὸν ποικίλον τε καὶ διάφορον ἐν τῇ τούτου ψυχῇ θεώμενοι θορυβούμεθα, καὶ διαποροῦμεν, οὐκ ἔχοντες ποῦ πρῶτον τὸν λογισμὸν ἀπερείσομεν, ἑκάστου τῶν ὁρωμένων ἀπὸ [d] τῶν" πλησίον ἀνθέλκοντος, καὶ πρὸς τὴν τῆς οἰκείας εὐπρε-

[c] γρ. οὕτω. ibid.

[d] τοῦ ibid.

ſed & hinc, & inde multi publicantur victores, & coronas aſſequuntur; ut ex operibus intelligas, *in Chriſto Jeſu neque maſculum, neque feminam eſſe*, nec ſexum, nec corporis imbecillitatem, neque ætatem, nec aliud quidquam ejuſmodi pietatis curſum conficientibus impedimentum afferre poſſe, modò generoſa alacritas, & promtus animus, & Dei timor ardens atque inflammatus in cordibus noſtris radices egerit. Idcirco & virgines, & puellæ, & viri, & juvenes, & ſenes, & ſervi, & liberi, & omnis ordo, atque ætas omnis, & ſexus uterque ad hæc certamina accinguntur; nec ulli omnino ſuâ fruſtrantur ſpe, qui ſtrenuum animi propoſitum ad has pugnas attulerint.

Gal. iii. 28.

Tempus igitur jam ad præclara hujuſce viri facinora declaranda nos vocat: ſed deterretur animus, ac perturbatur, dum in tanta, quæ nos undique circumfluit, laudum copia, hæſitat quid primum, quid ſecundum, quid tertium dicere aggrediatur. Atque idem nobis evenit, ut ſi quis in pratum ingreſſus, & multas roſas, violas multas, ac lilia, & alios vernos flores varios ac diverſos intuitus, ambigat quem primo loco, quem ſecundo perſpexerit, dum ſinguli flores oculos ad ſe rapiunt. Eodem modo nos item afficimur, dum hoc ſpirituale pratum Ignatii virtutum ingreſſi, & non vernos flores, ſed ipſos Spiritûs fructus varios ac diverſos in ejus anima contemplantes commovemur, ac dubitamus unde potiſſimùm exordiamur, dum ſingula quæ conſpeximus ab aliis nos avocant, & ad proprium

εὐπρεπείας θεωρίαν ἐπισπωμένου τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν. Σκοπεῖτε γάρ· προέστη τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησίας γενναίως, καὶ μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, μεθ' ὅσης ὁ Χριστὸς βούλεται· ὃν γὰρ μέγιστον ὅρον καὶ κανόνα τῆς ἐπισκοπῆς ἔφησεν εἶναι ἐκεῖνος, τοῦτον οὗτος διὰ τῶν ἔργων ἐπεδείξατο. καὶ [e] γὰρ" τοῦ Χριστοῦ λέγοντος ἀκούσας, ὅτι Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων, μετὰ πάσης ἀνδρείας αὐτὴν ἐπέδωκεν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Συνεγένετο τοῖς ἀποστόλοις γνησίως, καὶ τῶν πνευματικῶν ναμάτων [f] ἀπήλαυσεν". ὁποῖον οὖν [g] εἶναι" εἰκὸς τὸν [h] συντραφέντα" ἐκείνοις, καὶ πανταχοῦ συγγενόμενον, καὶ ῥητῶν καὶ ἀποῤῥήτων αὐτοῖς κοινωνήσαντα, καὶ τοσαύτης εἶναι δόξαντα αὐτοῖς ἀρχῆς ἄξιον; Ἐπέστη πάλιν καιρὸς ἀνδρείαν ἐπιζητῶν, καὶ ψυχὴν τῶν παρόντων ὑπερορῶσαν ἁπάντων, καὶ τῷ θείῳ ζέουσαν ἔρωτι, καὶ τὰ μὴ βλεπόμενα τῶν ὁρωμένων προτιμῶσαν· καὶ μετὰ τοσαύτης εὐκολίας τὴν σάρκα ἀπέθετο, μεθ' ὅσης ἄν τις ἱμάτιον ἀποδύσαιτο. Τί οὖν πρότερον εἴπομεν; τῶν ἀποστόλων τὴν διδασκαλίαν, ἣν ἐπεδείξατο διὰ πάντων; ἢ τῆς παρούσης ζωῆς τὴν ὑπεροψίαν; ἢ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀρετῆς, μεθ' ἧς τὴν προστασίαν τῆς ἐκκλησίας ᾠκονόμησε; τίνα πρότερον ἀνυμνήσομεν; τὸν μάρτυρα, ἢ τὸν ἐπίσκοπον, ἢ τὸν ἀπόστολον; τριπλοῦν γὰρ στέφανον ἡ τοῦ πνεύματος πλέξασα χάρις, οὕτω τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἀνέδησε κεφαλήν, μᾶλλον δὲ πολλαπλοῦν. τῶν γὰρ στεφάνων ἕκαστον εἴ τις [i] αὐτοὺς" μετὰ ἀκριβείας ἀναπτύξειεν, εὑρήσει καὶ ἑτέρους ἡμῖν βλαστάνοντας στεφάνους.

Καὶ εἰ βούλεσθε, πρότερον ἐπὶ τὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἔπαινον ἔλθωμεν· οὐ δοκεῖ εἷς οὗτος εἶναι στέφανος [k] μόνος"; φέρε οὖν αὐτὸν ἀναπτύξωμεν τῷ λόγῳ, καὶ ὄψεσθε

e deest, *ibid.*

f ἀπέλαυσεν. ibid.

g γρ. ὑπάρχειν, ibid.

h Sic Savil. & unus Reg. atque ita legisse videtur Interpres: Morel. ἐντραφέντα. Edit. Benedict.

i deest in Savil.

k μόνος. ibid.

prium decoris ſplendorem oculos animi, & mentis aciem invitant. Vos enim ipſi conſiderate: Eccleſiam noſtram hic rexit tam generoſè, & tanta cum diligentia, quantam Chriſtus requirit. Quam enim ille maximam normam, & regulam Epiſcopis ſtatuit, eam hic factis ipſis expreſſit. Nam cùm Chriſtum audiviſſet dicentem, *Bonus paſtor animam ſuam ponit pro ovibus*; omni fortitudine eam pro ovibus profudit. Cum Apoſtolis ſtrenuè verſatus eſt, & fluenta hauſit ſpiritualia. Qualem igitur eum eſſe par fuit, qui cum illis educatus eſt, & ubique vixit, & omnium quæ ab illis vel dicta, vel non dicta ſunt, particeps fuit, & tanto principatu dignus ab ipſis eſt judicatus? Rurſum adfuit tempus, quod fortitudinem exigebat, & animum omnia præſentia deſpicientem, quique amore divino ferveret, & inviſibilia viſibilibus anteferret: & tam facilè carnem depoſuit, quàm quivis alius veſtem exuiſſet. Quid igitur primùm perſequemur? Apoſtolorum doctrinam, quam in omnibus exhibuit, an preſentis vitæ contemtum? an virtutis præſtantiam, quâ Eccleſiam adminiſtravit? Quem laudabimus? Martyrem? Epiſcopum? an Apoſtolum? Triplicem enim coronam gratia Spiritûs contexuit, quâ ſanctum illius caput redimivit, imò verò multiplicem. Si quis enim diligenter coronas ſingulas conſideret, inveniet & alias nobis germinantes.

Joan. xi. 14.

Ignatius cum Apoſtolis verſatus.

Ac principio, ſi vobis placet, ab Epiſcopatûs laudibus incipiamus. Videturne vobis hæc ſimplex corona? Age igitur conſideremus, & duas,

Laudes Epiſcopatûs.

ὄψεσθε καὶ δύο, καὶ τρεῖς, καὶ πλείους ἐξ αὐτοῦ τικτομένους ἡμῖν. οὐ γὰρ μόνον, ὅτι τοσαύτης ἀρχῆς ἄξιος εἶναι ἔδοξε, θαυμάζω τὸν ἄνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὅτι καὶ παρὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐνεχειρίσθη, καὶ αἱ τῶν μακαρίων ἀποστόλων χεῖρες τῆς ἱερᾶς ἐκείνης ἥψαντο κεφαλῆς. Οὐδὲ γὰρ μικρὸν τοῦτο εἰς ἐγκωμίου λόγον· οὐκ ἐπειδὴ πλείω τὴν ἄνωθεν ἐπεσπάσατο χάριν, οὐδ' ὅτι δαψιλεστέραν ἐπ' αὐτὸν ἐποίησαν ἐλθεῖν τὴν τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐν ἀνθρώποις ἐμαρτύρησαν ἀρετήν. τὸ δὲ πῶς, ἐγὼ λέγω. Τίτῳ γράφων ὁ Παῦλός ποτε· ὅταν δὲ Παῦλον εἴπω, οὐ τοῦτον μόνον λέγω, ἀλλὰ καὶ Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, καὶ πάντα αὐτῶν τὸν χορόν. καθάπερ γὰρ ἐν λύρᾳ μιᾷ διάφοροι μὲν αἱ νευραὶ, μία δὲ ἡ συμφωνία· οὕτω καὶ ἐν τῷ χορῷ τῶν ἀποστόλων διάφορα μὲν τὰ πρόσωπα, μία δὲ ἡ διδασκαλία· ἐπειδὴ καὶ εἷς ὁ τεχνίτης ἦν, τὸ πνεύμα τὸ ἅγιον τὸ κινοῦν τὰς ἐκείνων ψυχάς. καὶ τοῦτο ἐμφαίνων ὁ Παῦλος ἔλεγεν· Εἴτε οὖν ἐκεῖνοι, εἴτε ἐγὼ, οὕτω κηρύσσομεν. Γράφων τοίνυν οὗτος τῷ Τίτῳ, καὶ δεικνὺς ὁποῖόν τινα τὸν ἐπίσκοπον εἶναι χρὴ, φησι· Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ ἑτέρους παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Καὶ Τιμοθέῳ πάλιν περὶ τῆς [1] ὑποθέσεως ταύτης" ἐπιστέλλων, οὕτω πως φησίν· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα,

[1] γρ. αὐτῆς ὑποθέσεως. ibid.

duas, & tres, atque adeò plures inde nobis partas conſpicietis. Neque enim ego virum hunc tantummodo, quòd tanto honoris gradu dignus ſit habitus, admiror, ſed quòd à Sanctis illis dignitatem obtinuerit, quódque beatorum Apoſtolorum manus ſacrum illud caput attigerint. Nec modicum id ad ejus laudem confert: non ſolùm quòd majorem è cœlo gratiam ſit aſſequutus, aut quòd in ipſum illi majorem vim Spiritûs induxerint: ſed quòd omnes, quæ in hominibus ſunt, in eo virtutes eſſe teſtati ſint. Hoc autem quid ſibi velit, expono. Paulus ad Titum ſcribens: cùm autem Paulum dico, non hunc ſolum intelligo, ſed & Petrum, & Jacobum, & Joannem, atque omnem ipſorum chorum. Quemadmodum enim in lyra cùm diverſæ ſint chordæ, unus tamen concentus eſt: ſic etiam in Apoſtolorum choro, quamvis ſint diverſæ perſonæ, una tamen doctrina eſt, quia & unus artifex erat Spiritus Sanctus, qui ipſorum animos movebat; idque Paulus oſtendens, *ſive igitur*, 1 Cor. xv. 11.
inquit, *illi*, *ſive ego*, *ſic prædicamus*. Hic ergo ſcribens ad Titum, & docens qualis Epiſcopus eſſe debeat: *Oportet enim*, inquit, *Epiſcopum ſine crimine eſſe*, Tit. i. 7, 8, 9.
ſicut Dei diſpenſatorem, *non ſuperbum*, *non iracundum*, *non vinolentum*, *non percuſſorem*, *non turpis lucri cupidum*: *ſed hoſpitalem*, *benignum*, *prudentem*, *ſobrium*, *juſtum*, *ſanctum*, *continentem*, *amplectentem eum*, *qui ſecundùm doctrinam eſt*, *fidelem ſermonem*, *ut potens ſit*, *& alios exhortari in doctrina ſana*, *& eos*, *qui contradicunt*, *arguere*. Et ad Timotheum eadem de re ſcribens: *Si quis*, inquit, 1 Tim. iii. 1,2,3.
Epiſcopatum deſiderat, *bonum opus deſiderat*: *oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*, *unius uxoris virum*,

δρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικὸν, [m] μὴ πλήκτην, μὴ πάροινον, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον". εἶδες πόσην ἀκρίβειαν ἀρετῆς ἀπαιτεῖ τὸν ἐπίσκοπον; Καθάπερ γάρ τις ζωγράφος ἄριστος ποικίλα κεράσας χρώματα, ἣν ἂν μέλλῃ βασιλικῆς μορφῆς πρωτότυπον κατασκευάζειν εἰκόνα, μετὰ πάσης ἐργάζεται τῆς ἀκριβείας, ὥστε τοὺς μιμουμένους αὐτὴν ἅπαντας καὶ γράφοντας ἐξ αὐτῆς διηκριβωμένην ἔχειν εἰκόνα· οὕτω δὴ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, καθάπερ τινὰ εἰκόνα βασιλικὴν γράφων, καὶ τὸ ἀρχέτυπον αὐτῆς κατασκευάζων, τὰ ποικίλα τῆς ἀρετῆς κεράσας χρώματα, ἀπηρτισμένους ἡμῖν τοὺς χαρακτῆρας ὑπέγραψε τῆς ἐπισκοπῆς· ἵν' ἕκαστος τῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀναβαινόντων εἰς ἐκείνην ὁρῶν μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας τὰ καθ' ἑαυτὸν ἅπαντα οἰκονομῇ. Θαῤῥῶν τοίνυν εἴποιμι ἂν, ὅτι πᾶσαν αὐτὴν μετὰ ἀκριβείας ὁ μακάριος Ἰγνάτιος ἀπεμάξατο ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ· καὶ ἀνεπίληπτος ἦν, καὶ ἀνέγκλητος, καὶ οὔτε αὐθάδης, οὔτε ὀργίλος, οὔτε πάροινος, οὔτε πλήκτης, ἀλλ' ἄμαχος, ἀφιλάργυρος, δίκαιος, ὅσιος, ἐγκρατὴς, ἀντεχόμενος τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, νηφάλιος, σώφρων, κόσμιος, καὶ τὰ ἄλλα ἅπερ ὁ Παῦλος ἀπήτησε. Καὶ τίς τούτων ἀπόδειξίς, φησιν; αὐτοὶ οἱ ταῦτα εἰρηκότες αὐτὸν ἐχειροτόνησαν. καὶ οὐκ ἂν οἱ μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας παραινοῦντες ἑτέροις τὴν δοκιμασίαν ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς ἀρχῆς ἀναβαίνειν [n] ταύτης", αὐτοὶ παρέργως τοῦτο ἐποίησαν ἄν. ἀλλ' εἰ μὴ πᾶσαν εἶδον τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μάρτυρος τούτου πεφυτευμένην, οὐκ ἂν αὐτῷ ταύτην ἐνεχείρισαν τὴν ἀρχήν. καὶ γὰρ [o] ᾔδεισαν" ἀκριβῶς, ὅσος κίνδυνος κεῖται τοῖς ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰς τοιαύτας ποιουμένοις

m Desunt ibid.

n τοῦτον Edit. Benedict.

o ἴσασιν ibid.

rum, ſobrium, prudentem, ornatum, hoſpitalem, doctorem, non vinolentum, non percuſſorem, ſed modeſtum, non litigioſum, non cupidum. Vides quantam virtutis excellentiam in Epiſcopo requirat? Quemadmodum enim pictor egregius colores varios commiſcet, ut exemplar imaginis regiæ, quam expreſſurus eſt, ita diligenter conficiat, ut qui eam depicturi ſunt, omnes habeant quod imitentur: ſic & ſanè beatus Paulus tamquam regiam quamdam effigiem pingens, & exemplar ipſius conficiens, varios virtutis miſcet colores, nobiſque formam Epiſcopalem ad imitandum propoſuit; ut qui ad hanc dignitatem provehuntur, ad illam reſpicientes, eâdem accuratione actiones ſuas omnes moderentur. Auſim igitur affirmare totam hanc formam in animo ſuo beatum Ignatium expreſſiſſe: nam & irreprehenſibilis fuit, & ſine crimine, non autem ſuperbus, neque iracundus, nec vinolentus, nec percuſſor, nec litigioſus, nec cupidus, ſed juſtus, ſanctus, continens, amplectens eum, qui ſecundùm doctrinam eſt, fidelem ſermonem, ſobrius, prudens, ornatus, & cætera, quæ Paulus exegit. Et quinam ſunt horum teſtes? Iidem ipſi qui hæc dixerunt, qui hunc etiam elegerunt. Neque enim qui tam diligenter cæteros monuerunt, ut probarent eos, qui in hunc dignitatis thronum eſſent aſcenſuri, obiter ipſi aut negligenter id peregiſſent; ſed niſi cunctas in Martyris animo virtutes conſpexiſſent, non hanc in illum dignitatem contuliſſent. Nôrant enim planè quàm periculosè agerent, qui in iis ordinationibus ſeſe gererent

 negli-

ουμένοις χειροτονίας. Καὶ τοῦτο αὐτὸ πάλιν ἐμφαίνων ὁ Παῦλος, τῷ αὐτῷ Τιμοθέῳ γράφων ἔλεγε· Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. τί λέγεις; ἄλλος ἥμαρτε, κἀγὼ κοινωνῶ τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῆς τιμωρίας; ναί, φησιν, ὁ τῇ πονηρίᾳ τὴν ἐξουσίαν παρασχών. καὶ καθάπερ τις μαινομένῳ καὶ παραπαίοντι ξίφος ἐγχειρίσας ἠκονημένον, ὃν ἂν ἐργάσηται φόνον ὁ μεμηνὼς, ἐκεῖνος ὑφίσταται τὴν αἰτίαν ὁ τὸ ξίφος δεδωκώς· οὕτω καὶ ἀνθρώπῳ τις πονηρίᾳ συζῶντι τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐξουσίαν παρασχὼν, τὸ πῦρ ἅπαν τῶν ἁμαρτημάτων ἐκείνου καὶ τῶν τολμημάτων ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἕλκει κεφαλήν. ὁ γὰρ τὴν ῥίζαν παρασχὼν, πανταχοῦ οὗτος τῶν ἐξ αὐτῆς φυομένων ἐστὶν αἴτιος. Εἶδες πῶς διπλοῦς ἡμῖν ὁ στέφανος ἐφάνη τῆς ἐπισκοπῆς τέως, καὶ λαμπροτέραν ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τὸ τῶν χειροτονησάντων αὐτὸν ἀξίωμα, πᾶσαν ἀπόδειξιν ἀρετῆς αὐτῷ [p] μαρτυρῆσαν;

[p] μαρτυροῦσαν ibid.

Βούλεσθε καὶ ἕτερον ὑμῖν ἐκκαλύψω στέφανον ἀπ' αὐτοῦ τούτου βλαστάνοντα; ἀναλογισώμεθα τὸν καιρὸν καθ' ὃν τὴν ἀρχὴν ἐνεχειρίσθη ταύτην. Οὐ γάρ ἐστιν ἴσον ἐκκλησίαν οἰκονομῆσαι νῦν, καὶ τότε· ὥσπερ οὐκ ἔστιν ἴσον τετριμμένην ὁδὸν, καὶ κατεσκευασμένην καλῶς, μετὰ πολλοὺς ὁδοιπόρους ὁδεύειν, καὶ νῦν πρώτως τέμνεσθαι μέλλουσαν, καὶ φάραγγας καὶ λίθους ἔχουσαν, καὶ θηρίων γέμουσαν, καὶ μηδέπω μηδένα δεξαμένην ὁδοιπόρον. Νῦν μὲν γὰρ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι κίνδυνος οὐδεὶς τοῖς ἐπισκόποις, ἀλλ' εἰρήνη πανταχόθεν βαθεῖα, καὶ γαλήνης ἀπολαύομεν ἅπαντες, τοῦ λόγου τῆς εὐσεβείας ἐκτεταμένου πρὸς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, καὶ τῶν βασιλευόντων ἡμῖν τὴν πίστιν συντηρούντων

μετὰ

negligenter. Quod quidem rursus ostendens Paulus ad eumdem Timotheum scribens: *Manus*, inquit, *citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis.* Quid ais? alius peccavit, & ego criminum & supplicii particeps ero? Quidni, inquit, cùm improbo dederis occasionem? sicut enim qui furioso, atque amenti, acutum gladium præbet, quo ille furens cædem faciat, is cædis sustinet culpam: sic etiam qui improbè viventi dignitatis hujus exhibet facultatem, totum peccatorum illius & facinorum ignem trahit super caput suum. Nam qui radicis est causa, is omnium ex radice provenientium auctor est. Viden' quomodo duplex corona Episcopatûs appareat, & quòd dignitas eorum, qui manus illi imposuerunt, ejus principatum splendidiorem faciat, & omnium ei virtutum testimonium exhibeat?

1 Tim. v. 22.

Qui indignum ordinat, ejus peccatorum est particeps.

Vultis ut aliam vobis ex hoc ipso pullulantem coronam aperiam? tempus cogitemus, quo dignitatem hanc est assequutus. Neque enim eadem est nunc, quæ tunc erat, ecclesiam gubernandi conditio: ut non æqualis est labor viam tritam, & planè paratam post multos ingredi viatores; atque eam quæ nunc primò secanda est, quæque prærupta, & saxosa, ferisque plena, nec ullum adhuc viatorem admisit. Hoc quidem tempore, per gratiam Dei, nullum Episcopis periculum imminet, sed pax undique profunda, & tranquillitate cuncti perfruimur; cùm pietatis verbum orbis terrarum terminos occupârit, & qui imperium obtinent, fidem studiosè colant, atque

μετὰ ἀκριβείας. Τότε δὲ οὐδὲν τούτων ἦν· ἀλλ' ὅπουπερ ἂν τις εἶδε, κρημνοὶ, καὶ βάραθρα, καὶ πόλεμοι, καὶ μάχαι, καὶ κίνδυνοι· καὶ ἄρχοντες, καὶ βασιλεῖς, καὶ δῆμοι, καὶ πόλεις, καὶ ἔθνη, καὶ οἰκεῖοι, καὶ ἀλλότριοι τοῖς πιστεύουσιν ἐπεβούλευον. Καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἦν τὸ δεινὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῶν τῶν πιστευσάντων πολλοὶ, ἅτε νῦν πρώτως δογμάτων γευσάμενοι ξένων, πολλῆς ἐδέοντο τῆς συγκαταβάσεως, [q] καὶ" ἀσθενέστερον ἔτι διέκειντο, καὶ πολλάκις ὑπεσκελίζοντο. καὶ τοῦτο ἦν, ὃ τῶν ἔξωθεν πολέμων οὐκ ἔλαττον ἐλύπει τοὺς διασκάλους, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλέον. Αἱ μὲν γὰρ ἔξωθεν μάχαι, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ ἡδονὴν παρεῖχον αὐτοῖς πολλὴν διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀποκειμένων μισθῶν. διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀπόστολοι ὑπέστρεφον ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου χαίροντες, ὅτι ἐμαστιγώθησαν. καὶ Παῦλος βοᾷ λέγων, Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου, καὶ καυχᾶται ἐν ταῖς θλίψεσι πανταχοῦ. Τὰ δὲ τῶν οἰκείων τραύματα, καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν πτώματα οὐδὲ ἀναπνεῖν αὐτοὺς ἠφίει· ἀλλ' ὥσπερ τις κύφων βαρύτατος τὸν αὐχένα τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἐπίεζε καὶ κατέσπα διηνεκῶς. ἄκουσον γοῦν, ὁ Παῦλος [r] ὁ" οὕτω χαίρων ἐν τοῖς παθήμασι, πῶς ὑπὲρ τούτων πικρῶς ὀδυνᾶται [s] καὶ τήκεται". Τίς γὰρ, φησιν, ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; καὶ πάλιν, Φοβοῦμαι μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε. [t] καὶ μετ' ὀλίγα", Μὴ πάλιν ἐλθόντα με πρὸς ὑμᾶς ταπεινώσῃ ὁ Θεὸς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ, καὶ [u] πορνείᾳ" ᾗ ἔπραξαν. καὶ διὰ πάντος ὁρᾷς ἐν δάκρυσιν αὐτὸν ὄντα καὶ θρήνοις διὰ τοὺς οἰκείους,

q καὶ γὰρ Edit. Savil.

r Deest in Edit. Benedict.

s Desunt *ibid.*

t Desunt *ibid.*

u Unus Reg. πορνείᾳ, & sic legit Interpres: alii, πονηρίᾳ. Edit. Benedict.

que observent. Tunc autem nihil erat ejusmodi: sed quocumque quis oculos verteret, ubique præcipitia, barathra, & bella, & pugnæ, & pericula: principes, reges, populi, civitates, & gentes, domestici, & alieni, credentibus insidias tendebant. Neque verò id solum erat grave, sed etiam quòd credentium plerique, utpote tunc primùm nova dogmata degustantes, magnâ egebant indulgentiâ, & erant imbecilliores, & sæpe supplantabantur: quod quidem non minùs affligebat doctores, quàm externa bella, quin etiam multò magis. Externæ enim pugnæ atque insidiæ, propter repositæ mercedis spem, voluptatem multam afferebant. Idcirco, & Apostoli gaudentes à conspectu concilii Act. v. 41.
discedebant, quòd verbera pertulissent. Paulus etiam clamat: *Gaudeo*, inquiens, *in passionibus* Coloss. i. 24.
meis; & ubique in tribulationibus gloriatur. Domesticorum autem vulnera, & fratrum lapsus, nec respirare quidem illos permittebant; sed semper veluti grave quoddam jugum cervices animorum ipsorum assiduè premebant & affligebant. Audi igitur quomodo Paulus, ita gaudens in passionibus, de illis acerbè doleat. *Quis*, inquit, *in-* 2 Cor. xi. 29.
firmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror? Et rursum, *Timeo ne veniens, non* - - - xii. 20.
quales volo, inveniam vos? & ego inveniar à vobis, qualem non vultis. Et paulò post: *ne cum venero ad vos, humiliet me Deus, & lugeam multos ex iis, qui antè peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam, super immunditia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserunt.* Semper denique cernis ipsum in lacrymis & lamentationibus propter domesticos

versari

οἰκείους, καὶ δεδοικότα, καὶ τρέμοντα ὑπὲρ τῶν πεπιστευκότων ἀεί. Ὥσπερ οὖν κυβερνήτην θαυμάζομεν, οὐχ ὅταν ἡσυχαζούσης τῆς θαλάττης, καὶ ἐξ οὐρίων τῆς νηὸς φερομένης, δυνηθῇ τοὺς ἐμπλέοντας διασῶσαι, ἀλλ' ὅταν μαινομένου τοῦ πελάγους, διανισταμένων τῶν κυμάτων, αὐτῶν τῶν ἔνδον ἐπιβατῶν στασιαζόντων, πολλοῦ χειμῶνος [x] ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν" τοὺς ἐμπλέοντας πολιορκοῦντος, δυνηθῇ κατευθῦναι τὸ σκάφος μετὰ ἀσφαλείας ἁπάσης· οὕτω καὶ τοὺς τότε τὴν ἐκκλησίαν ἐγχειρισθέντας ἐκπλήττεσθαι χρὴ καὶ θαυμάζειν πολλῷ πλέον τῶν νῦν οἰκονομούντων αὐτὴν, ὅτε πολὺς ὁ πόλεμος ἔξωθεν ἔσωθεν· ὅτε ἁπαλώτερον ἔτι τὸ φυτὸν τῆς πίστεως ἦν, [y] καὶ" πολλῆς δεόμενον ἐπιμελείας, ὅτε, καθάπερ ἀρτίτοκον βρέφος, τὸ τῆς ἐκκλησίας πλῆθος πολλῆς ἔχρῃζε τῆς προνοίας, καὶ σοφωτάτης τινὸς τῆς μελλούσης αὐτὸ τιθηνεῖσθαι ψυχῆς.

x Unus Reg. ἔξωθεν ἔσωθεν. ibid.

y Deest ibid.

Καὶ ἵνα σαφέστερον μάθητε, ὅσων ἦσαν ἄξιοι στεφάνων οἱ τότε τὴν ἐκκλησίαν ἐμπιστευθέντες, καὶ ὅσος πόνος καὶ κίνδυνος ἐν προοιμίοις καὶ ἀρχῇ πρᾶγμα ἀναδέξασθαι, καὶ [z] πρώτως" ἐλθεῖν ἐπ' [a] αὐτῷ", τοῦ Χριστοῦ παράγω μαρτυρίαν ὑμῖν ψηφιζομένου ταῦτα, καὶ τὴν ὑφ' ἡμῶν εἰρημένην κυροῦντος γνώμην. ἰδὼν γὰρ πολλοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους, καὶ βουλόμενος δεῖξαι τοῖς ἀποστόλοις, ὅτι πλέον αὐτῶν ἔκαμον οἱ προφῆται, φησιν· Ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. καίτοι πολλῷ πλείονα τῶν προφητῶν ἔκαμνον οἱ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐπειδὴ πρότεροι ἐκεῖνοι τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας κατέβαλον, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀδιδάκτους οὔσας πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπεσπάσαντο, ἐκείνοις τὸ πλέον τοῦ πόνου ψηφίζεται. Οὐ γάρ ἐστιν ἴσον, οὐκ ἔστι μετὰ

z γρ. πρώταις, Edit. Savil

a ισ. αὐτὸ, ibid.

πολ-

verſari, & propter eos, qui crediderant, contremiſcere. Quemadmodum igitur gubernatorem admiramur, non cùm tranquillo mari & ſecundis ventis rectores in portum incolumes ducit; ſed cùm inſaniente pelago, fluctibuſque ſævientibus, qui in navi ſunt inter ſe diſſentiunt, magnâ tempeſtate intus & foris navigantes exagitante, navim tamen poteſt dirigere, & conſervare: ſic eos qui tunc eccleſiam regebant, multò magis, quàm illos, qui eam in præſentia gubernant, ſuſpicere debemus, & admirari; quando multa bella intus & foris; quando fidei planta imbecillior adhuc, diligentiæ magis indigebat: quando veluti modò genitus infans Eccleſiæ populus, magnam providentiam, atque ſapientiam animæ, quâ lactaretur poſtulabat.

Verùm ut planiùs intelligatis, quot eſſent coronis digni, qui tunc Eccleſiam regendam ſuſcipiebant, & quot labores in principio atque diſcrimina illic eſſent ſubeunda, Chriſti vobis teſtimonium afferam, qui ea, quæ à nobis dicta ſunt, approbat, & ſententiam meam confirmat. Cùm enim multos ad ſe convenientes aſpiceret, velletque Apoſtolis demonſtrare, quòd magis quàm illi laboràſſent Prophetæ; *Alii*, inquit, *laboraverunt*, *& vos in labores eorum introiſtis*. Joan. iv. 38.
Atqui multò plùs Apoſtoli, quàm Prophetæ laborârunt. Attamen quia pietatis verbum priores illi ſeminârunt, & ignaros hominum animos ad veritatem adduxerunt, ipſis laboris plus attribuitur. Neque enim æqualis eſt labor, non eſt profectò, poſt

πολλοὺς ἑτέρους διδασκάλους ἐλθόντα διδάσκειν, καὶ πρῶτον αὐτὸν καταβάλλειν τὰ σπέρματα. Τὸ μὲν γὰρ ἤδη μελετηθὲν, καὶ ἐν συνηθείᾳ γενόμενον [b], εὐπαράδεκτον ἂν ῥᾳδίως γένοιτο· τὸ δὲ νῦν πρῶτον ἀκουόμενον θορυβεῖ τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ πολλὰ τοῖς διδάσκουσι παρέχει πράγματα. τοῦτο γοῦν καὶ ἐν Ἀθήναις ἐθορύβει τοὺς ἀκούοντας· καὶ διὰ τοῦτο ἀπεστρέφοντο τὸν Παῦλον, ἐγκαλοῦντες [c] καὶ λέγοντες", ὅτι Ξενίζοντά τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. Εἰ γὰρ νῦν κάματον καὶ πόνον πολὺν ἐκκλησίας προστασία παρέχει τοῖς κυβερνῶσιν αὐτὴν, ἐννόησον πῶς διπλοῦς, καὶ τριπλοῦς, καὶ πολλαπλασίων ἦν τότε ὁ πόνος, ὅτε κίνδυνοι, καὶ μάχαι, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ φόβος διηνεκής. οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστι παραστῆσαι τῷ λόγῳ τὴν δυσκολίαν, ἣν ὑπέμενον οἱ ἅγιοι τότε ἐκεῖνοι· ἀλλ' οὗτος αὐτὴν εἴσεται μόνος, ὁ διὰ τῆς πείρας αὐτῆς ἐλθών.

Εἴπω καὶ τέταρτον στέφανον ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς ἡμῖν ἀνίσχοντα ταύτης. τίς οὖν ἐστιν οὗτος; τὸ τὴν πατρίδα αὐτὸν ἐπιτραπῆναι τὴν ἡμετέραν. ἐπίπονον μὲν γὰρ καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν καὶ πεντήκοντα προστῆναι μόνον· τὸ δὲ πόλιν ἐγχειρισθῆναι τοσαύτην, καὶ δῆμον εἰς εἴκοσι ἐκτεινόμενον μυριάδας, πόσης ἀρετῆς οἴει καὶ σοφίας ἀπόδειξιν εἶναι; καὶ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν στρατοπέδων τὰς βασιλικωτέρας φάλαγγας καὶ πληθυούσας μᾶλλον οἱ [d] ἐμπειρότεροι" τῶν στρατηγῶν ἐγχειρίζονται· οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν πόλεων τὰς μείζους καὶ πολυανθρώπους οἱ δοκιμώτεροι τῶν ἀρχόντων ἐμπιστεύονται. Καὶ ἄλλως δὲ, πολὺς ἦν τῆς πόλεως ταύτης τῷ Θεῷ λόγος, ὡς καὶ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐδήλωσε. τὸν γοῦν τῆς οἰκουμένης [e] ἐπιστάτην" ἁπάσης Πέτρον, ᾧ τὰς κλεῖς ἐνεχείρισε τῶν οὐρανῶν, ᾧ πάντα ἄγειν καὶ

φέρειν

b πολλῶν, Edit. Benedict.

c Desunt *ibid.*

d γρ. σοφώτεροι. Edit. Savil. Sic Benedict.

e γρ. διδάσκαλον. Edit. Savil.

multos alios doctores aliquem erudire, & primùm ipsum semina jacere. Quod enim meditatione, & consuetudine paratum est, facilè percipitur: quod autem nunc primùm auditur, discentium animos perturbat, multaque docentibus affert negotia. Hoc quidem Athenis auditores perturbabat, ideoque ab Apostolo declinabant, accusantes eum, ac dicentes, *Nova quædam infers auribus nostris.* Nam si etiam hoc tempore labores, ærumnasque multas gubernatoribus præbet Ecclesiæ præfectura: cogita, tunc duplicem, triplicem, multiplicemque fuisse laborem, cùm pericula, & pugnæ, & insidiæ, & terrores perennes instabant. Verbis explicari non potest difficultas, quam sancti illi viri tunc sustinebant: sed is solus eam noverit, qui re ipsâ illam experietur.

Quantus initio, prædicationis labor fuerit.

Act. xvii. 20.

Quartam præterea coronam adjungam, quæ se nobis offert, ex hoc Episcopatu. Quænam est ista? quòd ipse nimirum patriam nostram gubernavit. Si enim centum homines, vel etiam quinquaginta regere difficile est, quantæ virtutis ac sapientiæ debet existimari tam celebrem urbem administrare, & eum populum regere, qui ducenta contineat hominum millia? Etenim sicut in exercitibus legiones prætoriæ, quæque numerosiores sunt, peritioribus ducibus committuntur; sic etiam in civitatibus, majores populosioresque probatioribus viris assignantur. Quamquam & præcipua Deo hujusce civitatis cura fuit, id quod & re ipsâ declaravit. Siquidem quem toti orbi terrarum præfecit, Petrum, cui claves cœlorum dedit, cujus arbitrio, &

Antiochiæ ducenta erant hominum millia.

φέρειν ἐπέτρεψε, πολὺν ἐνταῦθα χρόνον ἐνδιατρίψαι ἐκέλευσεν. οὕτως αὐτῷ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἡ πόλις ἀντίῤῥοπος ἡ ἡμετέρα. Ἐπειδὴ δὲ ἐμνήσθην Πέτρου, καὶ πέμπτον ἐξ αὐτοῦ στέφανον εἶδον πλεκόμενον· οὗτος δέ ἐστι, τὸ μετ᾽ ἐκεῖνον τοῦτον διαδέξασθαι τὴν ἀρχήν. ὥσπερ γὰρ [f] ἂν" τις λίθον ἐξαίρων μέγαν ἐκ θεμελίων, ἕτερον ἀντίῤῥοπον ἐκείνου σπουδάζει πάντως ἀντεισαγαγεῖν, εἰ μὴ μέλλοι πᾶσαν σαλεύειν τὴν οἰκοδομὴν, καὶ σαθροτέραν ποιεῖν· οὕτω δὴ καὶ Πέτρου μέλλοντος ἐντεῦθεν ἀποδημεῖν, ἕτερον ἀντίῤῥοπον Πέτρου διδάσκαλον ἡ τοῦ πνεύματος ἀντεισήγαγε χάρις, ὥστε μὴ τὴν ἤδη γενομένην οἰκοδομὴν τῇ τοῦ διαδεξομένου εὐτελείᾳ σαθροτέραν γενέσθαι. Πέντε μὲν οὖν στεφάνους ἀπηριθμησάμεθα, ἀπὸ τοῦ μεγέθους τῆς ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς ἀξίας τῶν κεχειροτονηκότων, ἀπὸ τῆς τοῦ καιροῦ δυσκολίας, ἀπὸ τοῦ μέτρου τῆς πόλεως, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τοῦ παραδόντος αὐτῷ τὴν ἐπισκοπήν. τούτους ἅπαντας πλέξαντας ἐνῆν καὶ ἕκτον εἰπεῖν, καὶ ἕβδομον, καὶ [g] πλείους" τούτων. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ τὸν ἅπαντα χρόνον εἰς τὸν περὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἀναλώσαντες λόγον, ἐκπέσωμεν τῶν περὶ τοῦ μάρτυρος διηγημάτων, φέρε λοιπὸν ἐπὶ [h] τὸν ἆθλον ἐκεῖνον" ἴωμεν.

Πόλεμος ἀνεῤῥιπίσθη ποτὲ χαλεπὸς κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν· καὶ καθάπερ τυραννίδος χαλεπωτάτης τὴν γῆν καταλαβούσης, ἐκ μέσης ἀνηρπάζοντο τῆς ἀγορᾶς ἅπαντες, ἄτοπον μὲν οὐδὲν ἐγκαλούμενοι, ὅτι δὲ τῆς πλάνης ἀπαλλαγέντες πρὸς τὴν εὐσέβειαν ἔδραμον, ὅτι τῆς τῶν δαιμόνων θρησκείας ἀπέστησαν, ὅτι τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἐπέγνωσαν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ προσεκύνησαν· καὶ ὑπὲρ ὧν στεφανοῦσθαι αὐτοὺς ἐχρῆν, καὶ θαυμά-

ζεσθαι

[f] Deest *ibid.*

[g] πλέω. Edit. Benedict.

[h] γρ. τοὺς ἄθλους ἐκείνου. Edit. Savil.

poteſtati cuncta permiſit, hunc longo tempore hìc juſſit commorari; ita nempe ipſi civitas noſtra orbi terrarum par ferè videbatur. Sed quia Petri mentionem feci, quintam ex ipſo contextam coronam animadverti: quoniam illi in Epiſcopatûs dignitate ſucceſſit. Nam ut ſi quis è fundamentis magnum lapidem eruat, alterum omnino parem in ejus loco conatur conſtituere, niſi velit totum ædificium concutere ac debilius reddere: ita cùm Petrus Antiochiâ eſſet diſceſſurus, alterum Petro parem præceptorem gratia Spiritûs ſubſtituit, ne ſtructa jam ædificatio ſucceſſoris imbecillitate debilior fieret. Quinque coronas igitur enumeravimus: **Quinque Ignatii coronæ.** ex præfecturæ amplitudine, ex ordinantium dignitate, ex difficultate temporum, ex civitatis magnitudine, ex virtute illius, qui ei tradidit præfecturam. His omnibus contextis coronis, & ſextam, ſeptimam, & his etiam plures licebat adjungere: verùm ne totum tempus in Epiſcopatûs conſideratione collocantes, ab iis, quæ ad eum uti Martyrem ſpectant, enarrandis excludamur, age deinceps ad illius certamina contendamus.

Grave olim adversùs Eccleſias excitatum eſt bellum, & tamquam ſæviſſimâ tyrannide orbem occupante, è medio foro homines corripiebantur, nulli obnoxii culpæ, ſed quòd ab erroribus recedentes, ad veram pietatis religionem accurrebant: quòd à dæmonum ſuperſtitione diſceſſerant: quòd verum Deum agnoſcebant: quòd Filium ejus unigenitum adorabant: atque ita omnes Chriſti fidem amplexi, cùm eſſent coronis, admiratione at-

ζεσθαι καὶ τιμᾶσθαι, ὑπὲρ τούτων ἐκολάζοντο, καὶ μυρίοις περιηντλοῦντο δεινοῖς πάντες οἱ τὴν πίστιν παραδεξάμενοι, πολλῷ δὲ πλέον οἱ τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτες. Ὁ γὰρ διάβολος κακοῦργος ὤν, καὶ δεινὸς τὰς τοιαύτας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς, προσεδόκησεν ὅτι, τοὺς ποιμένας ἐὰν ἀφέλῃ, τὰ ποίμνια ῥᾳδίως διασπᾶσαι δυνήσεται. ἀλλ᾽ ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, [i] βουλόμενος αὐτῷ δεῖξαι", ὅτι οὐκ ἄνθρωποι τὰς αὐτοῦ κυβερνῶσιν ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ αὐτός ἐστιν ὁ πανταχοῦ ποιμαίνων τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν, συνεχώρησε τοῦτο γενέσθαι· ἵν᾽ ὅταν ἀφαιρεθέντων ἐκείνων ἴδῃ τὰ τῆς εὐσεβείας οὐκ ἐλαττούμενα, οὐδὲ σβεννύμενον τὸν τοῦ κηρύγματος λόγον, ἀλλ᾽ αὐξόμενον μᾶλλον, μάθῃ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ ταῦτα αὐτῷ διακονούμενοι πάντες, ὅτι οὐκ ἀνθρώπινα τὰ καθ᾽ ἡμᾶς, ἀλλ᾽ ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἔχει τὴν ῥίζαν ἡμῖν ἡ τῆς διδασκαλίας ὑπόθεσις, καὶ Θεός ἐστιν ὁ πανταχοῦ τὰς ἐκκλησίας ἄγων, καὶ ὅτι τὸν [k] Θεὸν" πολεμοῦντα οὐκ ἔνι περιγενέσθαι ποτέ. Οὐ τοῦτο δὲ ἐκακούργησεν ὁ διάβολος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερον οὐκ ἔλαττον τούτου. οὐ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν, ὧν προειστήκεισαν, ἠφίει σφάττεσθαι τοὺς ἐπισκόπους, ἀλλ᾽ εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἄγων ἀνῄρει. ἐποίει δὲ τοῦτο, ὁμοῦ μὲν ἐρήμους τῶν ἐπιτηδείων λαβεῖν σπεύδων, ὁμοῦ δὲ ἀσθενεστέρους [l] ἐργάσεσθαι" τῷ μόχθῳ τῆς ὁδοιπορίας ἐλπίζων· ὃ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ μακαρίου τούτου πεποίηκεν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμετέρας πόλεως εἰς τὴν Ῥώμην αὐτὸν ἐκάλεσε, μακροτέρους αὐτῷ τιθεὶς τοὺς διαύλους τοῦ δρόμου, καὶ τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ, καὶ τῷ πλήθει τῶν ἡμερῶν τὰ φρόνημα καταβάλλειν αὐτοῦ προσδοκῶν· οὐκ εἰδὼς, ὅτι συνέμπορον ἔχων Ἰησοῦν, καὶ συναπόδημον

i γρ. δεικνύς. ibid.

k γρ. Θεῷ. ibid.

l ἐργάζεσθαι. Edit. Benedict.

τῆς

que honore digni, graviſſimis atque innumerabilibus cruciatibus afficiebantur, multò verò magis Eccleſiarum antiſtites. Verſutus enim diabolus, & ad ſtruendas aptus inſidias, ſperabat, ſi paſtores ſuſtuliſſet, ovilia ſe facilè direpturum. Sed qui comprehendit aſtutos in eorum aſtutia, oſtendens Eccleſias ſuas non ab hominibus gubernari, ſed eos, qui in ipſum credunt, ſemper à ſe regi, id fieri permittebat; ut cùm cerneret, rectoribus ſublatis, non tamen religionem imminui, nec veritatis prædicationem exſtingui, ſed potiùs augeri; ex rebus ipſis, & ipſe, & qui ei inſerviebant, omnes intelligerent, Chriſtianorum diſciplinam non ab hominibus pendere, ſed in cœlis radices agere, Deumque eſſe, qui ubique Eccleſias tueretur, & qui cum Deo bellum gererent, numquam poſſe diſcedere ſuperiores. Neque verò id ſolum diabolus, ſed aliud non minùs grave machinabatur. Non enim in urbibus, quibus præerant, trucidari Epiſcopos ſinebat; ſed operam dabat, ut in externas civitates abſtracti è medio tollerentur. Id autem agebat, ſimul ut neceſſariis rebus ſpoliarentur, ſimul ut itineris labore confecti redderentur imbecilliores; quod in hoc etiam beato viro fecit. Ex noſtra enim civitate Romam abducendum curavit, longiora ipſi curſûs ſpatia proponens, ut & itineris & temporis longitudine, viri conſtantiam labefactaret; ignarus quòd tam longæ viæ Jeſum comitem cùm haberet, quódque

fortior

τῆς τοσαύτης ὁδοιπορίας, ἰσχυρότερος μᾶλλον ἐγίνετο, καὶ τῆς μετ᾽ αὐτοῦ δυνάμεως οὔσης πλείονα παρεῖχε τὴν ἀπόδειξιν, καὶ τὰς ἐκκλησίας συνεκρότει μειζόνως. αἱ γὰρ κατὰ τὴν ὁδὸν πόλεις συντρέχουσαι πάντοθεν ἤλειφον τὸν ἀθλητὴν, καὶ μετὰ πολλῶν ἐξέπεμπον τῶν ἐφοδίων, εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις αὐτῷ συναγωνιζόμεναι. καὶ αὐταὶ δὲ οὐ τὴν τυχοῦσαν παράκλησιν ἐλάμβανον μετὰ προθυμίας τοσαύτης ἐπὶ θάνατον τρέχοντα ὁρῶσαι τὸν μάρτυρα, μεθ᾽ ὅσης εἰκὸς ἦν τὸν ἐπὶ βασίλεια καλούμενον τὰ ἐν οὐρανῷ. καὶ διὰ τῶν ἔργων ἐμάνθανον αὐτῶν, διὰ τῆς τοῦ γενναίου προθυμίας ἐκείνου καὶ φαιδρότητος, ὅτι οὐ θάνατος ἦν ἐφ᾽ ὃν ἔτρεχεν, ἀλλ᾽ ἀποδημία τις καὶ μετάστασις, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασις. καὶ ταῦτα διδάσκων κατὰ πᾶσαν πόλιν [m] ἀπήει" διὰ τῶν λόγων, διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν. Καὶ ὅπερ ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων συνέβη, ὅτε τὸν Παῦλον δήσαντες, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἀποστείλαντες ἐνόμιζον μὲν ἐπὶ θάνατον πέμπειν, ἔπεμπον δὲ τοῖς ἐκεῖ κατοικοῦσιν Ἰουδαίοις διδάσκαλον, τοῦτο [n] δὴ" καὶ ἐπὶ Ἰγνατίου γέγονε μετὰ περιουσίας τινός. οὐδὲ γὰρ τοῖς τὴν Ῥώμην οἰκοῦσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐν τῷ μέσῳ κειμέναις πόλεσιν ἁπάσαις διδάσκαλος ἀπήει θαυμάσιος, πείθων καταφρονεῖν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι τὰ βλεπόμενα, καὶ τῶν μελλόντων ἐρᾶν, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν βλέπειν, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ δεινῶν ἐπιστρέφεσθαι. Ταῦτα γὰρ, καὶ τὰ τούτων πλείονα, διὰ τῶν ἔργων αὐτοὺς παιδεύων ὥδευε, καθάπερ ἥλιός τις ἐξ ἀνατολῆς ἀνίσχων, καὶ πρὸς τὴν δύσιν τρέχων, μᾶλλον δὲ καὶ τούτου φαιδρότερος. οὗτος μὲν γὰρ ἄνωθεν ἔτρεχεν, αἰσθητὸν ἄγων φῶς· Ἰγνάτιος δὲ

κάτωθεν

[m] Unus MS. Regius, ἐπήει. ibid.

[n] δὲ. Edit. Savil.

fortior evaderet, & virtutis, quæ ſecum eſſet, majus argumentum præberet, & Eccleſias magis confirmaret. Civitates enim quæ in ea via erant, undique concurrentes, pugilem excitabant, & cum magno commeatu dimittebant, precibus & ſupplicationibus cum ipſo certantes. Et ipſæ conſolationem non vulgarem ex ipſo percipiebant, cernentes Martyrem tanta cum alacritate ad mortem currere, quantâ par erat eum, qui ad regna cœlorum proficiſceretur. Ac re quidem ipsâ, ex promto illius animo diſcebant, eam non eſſe mortem, ad quam properabat, ſed peregrinationem quamdam, & tranſitum atque aſcenſum in cœlum. Hæc autem tum dictis, tum factis in omni civitate docens, diſceſſit. Et ſicut Judæi cùm Paulum vinctum Romam mittendum curârunt, opinati ſunt ſe illum ad mortem mittere, attamen Judæis illic habitantibus miſerunt præceptorem : ſic etiam abundius in Ignatio factum eſt. Neque enim ſolis Romæ habitantibus, verumetiam omnibus, in toto illo itineris ſpatio civitatibus interjectis admirabilis magiſter exſtitit, præſentem vitam contemnendam docens, & ea, quæ cernuntur, pro nihilo ducenda, futura autem diligenda, & oculos in cœlum tollendos; nihilque quod in hac vita poſſit accidere, quantumvis grave, formidandum eſſe. Hæc enim, & his plura factis comprobans, iter faciebat, tamquam ſol quidam ab oriente ad occaſum currens, imò verò ſole ipſo ſplendidior multò. Sol enim è ſuperioribus partibus currebat, ſenſibilem oculis lucem impertiens : Ignatius au-

κάτωθεν ἀντέλαμπε, νοητὸν φῶς διδασκαλίας ταῖς ψυχαῖς ἐνιείς. κἀκεῖνος μὲν εἰς τὰ τῆς δύσεως ἀπιὼν μέρη κρύπτεται, καὶ νύκτα εὐθέως ἐπάγει· οὗτος δὲ εἰς τὰ τῆς δύσεως [o] ἀπελθὼν" μέρη, φαιδρότερον ἐκεῖθεν ἀνέτειλε· καὶ τοὺς κατὰ τὴν ὁδὸν ἅπαντας εὐεργετήσας τὰ μέγιστα, ἐπειδὴ [p] τῆς πόλεως ἐπέβη, κἀκείνην φιλοσοφεῖν ἐπαίδευσε. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς συνεχώρησεν ἐκεῖ τὸν βίον αὐτὸν καταλῦσαι, ὥστε τὴν τούτου τελευτὴν διδασκάλιον γενέσθαι εὐσεβείας τοῖς τὴν Ῥώμην οἰκοῦσιν ἅπασιν. ὑμεῖς μὲν γὰρ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι οὐδεμιᾶς ἐδέεσθε λοιπὸν ἀποδείξεως, ἐῤῥιζωμένοι κατὰ τὴν πίστιν· οἱ δὲ τὴν Ῥώμην οἰκοῦντες, ἅτε πολλῆς τότε ἀσεβείας οὔσης ἐκεῖ, πλείονος ἔχρῃζον βοηθείας. διὰ τοῦτο καὶ Πέτρος καὶ Παῦλος, καὶ μετ' ἐκείνους οὗτος ἐκεῖ πάντες ἐθύθησαν· τοῦτο μὲν, ἵνα μολυνθεῖσαν τὴν πόλιν τοῖς τῶν εἰδώλων αἵμασι τοῖς οἰκείοις αἵμασιν ἐκκαθάρωσι, τοῦτο δὲ, ἵνα τῆς ἀναστάσεως τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ διὰ τῶν ἔργων παράσχωνται τὴν ἀπόδειξιν, πείσαντες τοὺς τὴν Ῥώμην οἰκοῦντας, ὡς οὐκ ἂν μετὰ τοσαύτης ἡδονῆς τῆς παρούσης κατεφρόνησαν ζωῆς, εἰ μὴ σφόδρα ἦσαν πεπεικότες ἑαυτοὺς, ὅτι πρὸς τὸν ἐσταυρωμένον ἔμελλον ἀναβαίνειν Ἰησοῦν, καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς αὐτὸν ὄψεσθαι. Μεγίστη γὰρ ὄντως ἀναστάσεως ἀπόδειξις, τὸ τὸν σφαγέντα Χριστὸν τοσαύτην μετὰ θάνατον ἐπιδείξασθαι δύναμιν, ὡς τοὺς ζῶντας ἀνθρώπους πεῖσαι καὶ πατρίδος, καὶ οἰκίας, καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ αὐτῆς ὑπεριδεῖν τῆς ζωῆς ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὸν ὁμολογίας, καὶ μάστιγας, καὶ κινδύνους, καὶ θάνατον, ἀντὶ τῶν παρόντων ἡδέων ἑλέσθαι. ταῦτα γὰρ οὐχὶ νεκροῦ τινος, οὐδὲ ἐπὶ τῷ τάφῳ μείναντος, ἀλλ' ἀναστάντος καὶ ζῶντος ἦν τὰ κατορθώματα.

ἐπεὶ

[o] γρ. ἐπελθών. Edit. Savil.

[p] δὲ. Edit. Benedict.

tem deorsum splendebat, intelligibile doctrinæ lumen animis infundens. Et ille quidem in occidentis partes descendens absconditur, ac noctem confestim obducit: hic autem ad occasûs partes accedens, splendidiùs in illis eluxit, & de omnibus in tota illa via est optimè meritus: cumque Romam pervenisset, eam ipsam urbem docuit philosophari. Idcircò enim Deus permisit illic eum vitæ finem implere, ut mors ejus omnibus Romam incolentibus pietatis magistra esset. Vos enim per gratiam Dei, nullâ ampliùs egebatis institutione, cùm essetis in fide radicati & fundati: at illi qui Romæ tunc habitabant, cùm illic magna vigeret impietas, majore auxilio indigebant. Ideò Petrus, & Paulus, & Ignatius post illos ibi fuerunt immolati: tum ut civitatem illam idolorum cruoribus pollutam, proprio sanguine purgarent, tum ut operibus ipsis resurrectionis Jesu Christi crucifixi testimonium afferrent, demonstrantes iis, qui Romæ degebant, se præsentem vitam tanta cum voluptate numquam fuisse despecturos, nisi sibi omnino persuasissent, quòd ad crucifixum Jesum essent ascensuri, ipsumque in cœlis visuri. Hoc enim resurrectionis argumentum est maximum, quòd Christus immolatus tantam post mortem potentiam ostenderet, ut viventibus hominibus persuaderet, pro sui nominis confessione, patriam, & domos, & amicos, & propinquos, & vitam ipsam aspernandam & contemnendam, ac loco præsentium voluptatum, & verbera, & pericula, & mortem esse subeunda. Hæc enim non defuncti, neque in sepulcro degentis, sed ejus qui surrexisset, ac viveret, præclara sunt opera.

 Quo-

ἐπεὶ πῶς ἂν ἔχοι λόγον, ἡνίκα μὲν ἔζη, τοὺς συνόντας αὐτῷ πάντας ἀποστόλους ἀπὸ τοῦ φόβου γενομένους ἀσθενεστέρους προδοῦναι τὸν διδάσκαλον, καὶ [q] φεύγοντας" ἀπελθεῖν· ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησε, μὴ μόνον Πέτρον καὶ Παῦλον, ἀλλὰ καὶ Ἰγνάτιον, τὸν οὐδὲ ἑωρακότα αὐτὸν, οὐδὲ ἀπολελαυκότα αὐτοῦ τῆς συνουσίας, τοσαύτην ὑπὲρ αὐτοῦ προθυμίαν ἐπιδείξασθαι, ὡς καὶ αὐτὴν δι' αὐτὸν ἐπιδοῦναι τὴν ψυχήν;

Ἵν' οὖν ταῦτα ἔργῳ μάθωσιν οἱ τὴν Ῥώμην οἰκοῦντες ἅπαντες, συνεχώρησεν ὁ Θεὸς ἐκεῖ τελειωθῆναι τὸν ἅγιον. καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς τοῦτο [r] πιστώσομαι". οὐ γὰρ ἔξω τειχῶν ἐν βαράθρῳ, οὐδὲ ἐν [s] δικαστηρίῳ", οὐδὲ ἐν γωνίᾳ τινὶ τὴν καταδικάζουσαν ἐδέξατο ψῆφον, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ, τῆς πόλεως ἄνω καθεζομένης ἁπάσης, τὸν τοῦ μαρτυρίου τρόπον ὑπέμεινε, θηρίων ἐπ' αὐτὸν ἀφεθέντων· ἵν' ὑπὸ ταῖς ἁπάντων ὄψεσι τὸ τρόπαιον στήσας κατὰ τοῦ διαβόλου, τοὺς θεατὰς ἅπαντας ζηλωτὰς ποιήσῃ τῶν ἀγωνισμάτων τῶν ἑαυτοῦ, οὐκ ἀποθνήσκων μόνον οὕτω γενναίως, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡδονῆς ἀποθνήσκων. Οὐ γὰρ ὡς ζωῆς ἀποῤῥήγνυσθαι μέλλων, ἀλλ' ὡς ἐπὶ ζωὴν καλούμενος βελτίω καὶ πνευματικωτέραν, οὕτως ἀσμένως ἑώρα τὰ θηρία. πόθεν τοῦτο δῆλον; ἀπὸ τῶν ῥημάτων, ὧν ἀποθνήσκειν μέλλων ἐφθέγξατο. ἀκούσας γὰρ, ὅτι οὗτος αὐτὸν τῆς τιμωρίας ὁ τρόπος μένει, Ἐγὼ τῶν θηρίων ἐκείνων ὀναίμην, ἔλεγε. τοιοῦτοι γὰρ οἱ ἐρῶντες· ὅπερ ἂν πάσχωσιν ὑπὲρ τῶν ἐρωμένων, μεθ' ἡδονῆς δέχονται, καὶ τότε δοκοῦσιν ἐμφορεῖσθαι τῆς ἐπιθυμίας, ὅταν πολλῷ χαλεπώτερα ᾖ τὰ γινόμενα· ὅπερ οὖν καὶ ἐπὶ τούτου συνέβαινεν. Οὐ γὰρ τῷ θανάτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ

[q] γρ. φυγόντας. Edit. Savil.

[r] Unus Reg. δεῖξαι πειράσομαι, & sic Savil. in margine; atque ita legisse videtur Zinus & Interpres Vulgatæ Latinæ. Edit. Benedict.

[s] Interpres qui vertit, *in carcere*, legisse videtur ἐν δεσμωτηρίῳ. ibid.

Quomodo enim esset verisimile, ut cùm ipse viveret, omnes Apostoli, qui cum illo versati fuerant, timore conterriti adeò fuerint imbecilli, ut præceptorem prodiderint, & aufugerint: posteaquam autem defunctus esset, non solùm Petrus, & Paulus, sed etiam Ignatius, qui eum non viderat, nec ullâ cum ipso familiaritate conjunctus fuerat, tantam pro illo animi alacritatem ostenderet, ut pro eo vitam ipsam profundere non recusaret?

Ut igitur illi, qui Romam incolebant, hæc esse vera re ipsâ cognoscerent, permisit Deus sanctum virum illic morte affici. Quòd autem hæc sit causa, ex genere ipsius mortis conabor ostendere. Neque enim ut extra muros in barathro, aut in carcere, aut in angulo aliquo occideretur, damnatus est: sed in medio theatro, universâ civitate sursum considente & spectante, bestiis in ipsum immissis & concitatis, martyrium pertulit: ut sub omnium oculis adversùs diabolum tropæum erigeret, cunctosque spectatores suorum certaminum imitatores efficeret, cùm non modò fortiter, sed etiam cum lætitia mortem oppeteret, ferasque cum voluntate spectaret, non quasi raperetur è vita, sed tamquam ad vitam meliorem ac præstantiorem vocaretur. Unde hoc fit perspicuum? ex verbis, quæ moriturus loquebatur. Cùm enim id genus supplicii sibi esse subeundum intellexisset, *Ego*, inquit, *feris illis fruar*. Sic enim agunt, qui amant; cùm pro iis qui amantur, aliquid patiuntur, gaudentes id faciunt, tuncque sibi videntur optatis perfrui, cùm ea, quæ perferunt, sunt quàm gravissima: quod quidem in hoc item contigit: siquidem non morte solùm, verùm

Ignatius feris objectus.

Hæc verba in S. Ignatii Martyrio leguntur.

καὶ τῇ προθυμίᾳ ζηλῶσαι τοὺς ἀποστόλους ἔσπευδε· καὶ [t] ἀκούων ὅτι μαστιχθέντες ἐκεῖνοι μετὰ χαρᾶς ἀνεχώρουν, ἐβουλήθη καὶ αὐτὸς μὴ τῇ τελευτῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ χαρᾷ μιμήσασθαι τοὺς διδασκάλους· διὰ τοῦτο τῶν θηρίων ἔλεγεν ὀναίμην. καὶ πολλῷ τούτων ἡμερώτερα τὰ στόματα ἐνόμιζεν εἶναι τῆς τοῦ τυράννου γλώττης, καὶ μάλα εἰκότως· ἐκείνη μὲν γὰρ πρὸς τὴν γέενναν ἐκάλει, τὰ δὲ τούτων στόματα πρὸς βασιλείαν παρέπεμπεν.

t γρ. εἰδώς. Edit. Savil.

Ἐπειδὴ τοίνυν κατέλυσεν ἐκεῖ τὴν ζωὴν, μᾶλλον δὲ ἐπειδὴ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνέβη, ἐπανῄει στεφανίτης λοιπόν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ γέγονεν οἰκονομίας, τὸ πάλιν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς ἐπαναγαγεῖν, καὶ ταῖς πόλεσι διανεῖμαι τὸν μάρτυρα. ἐκείνη μὲν γὰρ αὐτοῦ στάζον τὸ αἷμα ἐδέξατο, ὑμεῖς δὲ τῷ λειψάνῳ τετίμησθε· ἀπηλαύσατε τῆς ἐπισκοπῆς ὑμεῖς, [u] ἀπήλαυσαν ἐκεῖνοι τοῦ μαρτυρίου· εἶδον ἀγωνιζόμενον καὶ νικῶντα καὶ στεφανούμενον ἐκεῖνοι, ἔχετε διηνεκῶς αὐτὸν ὑμεῖς· ὀλίγον ὑμῶν αὐτὸν χρόνον ἀπέστησεν ὁ Θεὸς, καὶ μετὰ πλείονος ὑμῖν δόξης αὐτὸν ἐχαρίσατο. Καὶ καθάπερ οἱ δανειζόμενοι χρήματα μετὰ τόκων ἀποδιδόασιν, ἅπερ ἂν λάβωσιν, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τὸν τίμιον τοῦτον θησαυρὸν παρ' ὑμῶν ὀλίγον χρησάμενος χρόνον, καὶ τῇ πόλει δείξας ἐκείνῃ, μετὰ πλείονος ὑμῖν αὐτὸν ἀποδέδωκε τῆς λαμπρότητος. ἐξεπέμψατε γὰρ ἐπίσκοπον, καὶ ἐδέξασθε μάρτυρα· ἐξεπέμψατε μετ' εὐχῶν, καὶ ἐδέξασθε μετὰ στεφάνων· καὶ οὐχ ὑμεῖς [x] δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐν μέσῳ πόλεις. πῶς γὰρ αὐτὰς οἴεσθε διακεῖσθαι, ὁρώσας ἐπαναγόμενον τὸ λείψανον; πόσην καρποῦσθαι ἡδονήν; πόσον ἀγάλλεσθαι; πόσαις εὐφημίαις πάντοθεν βάλλειν τὸν στεφανίτην; Καθάπερ

u ἀπέλαυσαν. ibid.

x Omittitur Edit. Benedict.

rumetiam alacritate ſtudebat Apoſtolos imitari. Et non ignorans quòd illi flagellati cum gaudio Act. v. 41. ibant è conſpectu concilii; voluit etiam ipſe non morte, ſed etiam lætitiâ magiſtris eſſe ſimilis, idcircò *feris*, inquit, *fruar*. Ac multò quidem mitiora cenſebat ora ferarum, quàm tyranni linguam: nec immeritò; ſiquidem hæc ad gehennam vocabat, illa autem ad regnum mittebant.

Cùm igitur illic vitam poſuiſſet, imò verò in cœlum profectus eſſet, reverſus eſt deinceps coronatus. Etenim id quoque fuit Dei benignitatis, qui curavit ut is rurſus ad nos rediret, & civitatibus Martyrem impertivit. Roma enim ſtillantem ipſius ſanguinem excepit: vos autem reliquias ejus ſuſcepiſtis. Vos illius Epiſcopatu gaviſi eſtis: illi martyrio ſunt lætati. Certantem illi & vincentem, ac coronatum conſpexerunt: vos perpetuò illum poſſidetis. Exiguum ad tempus eum vobis ademit Deus, ſed majore cum gloria reſtituit. Et quemadmodum pecuniam mutuantes, cum fœnore ea reddunt, quæ acceperunt; ſic etiam Deus preciofum hunc theſaurum pauliſper ſuſcipiens, ut oſtenderet Romæ, majore cum gloria illum vobis retulit. Emiſiſtis enim Epiſcopum, & Martyrem recepiſtis: emiſiſtis cum precibus, & cum coronis ſuſcepiſtis: nec verò vos ſoli, ſed cunctæ quæ interjectæ ſunt civitates. Quomodo enim eas affectas exiſtimatis, cùm reportatas reliquias cernerent? quem voluptatis fructum percipere, quantâ lætitiâ geſtire? quàm fauſtis undique acclamationibus coronatum celebrare? Quemadmodum

περ γὰρ ἀθλητὴν γενναῖον τοὺς ἀνταγωνιστὰς καταπαλαίσαντα ἅπαντας, καὶ μετὰ λαμπρᾶς ἐξελθόντα δόξης ἀπὸ τοῦ σκάμματος, εὐθέως δεχόμενοι οἱ θεαταὶ, οὐδ' ἐπιβῆναι τῆς γῆς ἀφιᾶσι, φοράδην ἀπάγοντες οἴκαδε, καὶ μυρίοις βάλλοντες ἐγκωμίοις· οὕτω δὴ καὶ τὸν ἅγιον τότε ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς Ῥώμης αἱ πόλεις ἑξῆς[y] διαδεχόμεναι, καὶ ἐπ' ὤμων φέρουσαι μέχρι τῆς πόλεως ταύτης παρέπεμπον, ἐγκωμιάζουσαι τὸν στεφανίτην, ἀνυμνοῦσαι τὸν ἀγωνοθέτην, καταγελῶσαι τοῦ διαβόλου, ὅτι εἰς τὸ ἐναντίον αὐτῷ περιετράπη τὸ σόφισμα, καὶ ὅπερ ἐνόμισε κατὰ τοῦ μάρτυρος ποιεῖν, τοῦτο ὑπὲρ αὐτοῦ γέγονε. Καὶ τότε μὲν τὰς πόλεις ἁπάσας ἐκείνας ὤνησε, καὶ ἀνώρθωσεν· ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ μέχρι τῆς παρούσης τὴν ὑμετέραν πλουτίζει πόλιν. καὶ καθάπερ θησαυρὸς διηνεκὴς καθ' ἑκάστην ἀντλούμενος τὴν ἡμέραν, καὶ οὐκ ἐπιλείπων, ἅπαντας τοὺς μετέχοντας εὐπορωτέρους ποιεῖ· οὕτω δὴ καὶ ὁ μακάριος οὗτος Ἰγνάτιος τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους εὐλογιῶν, παῤῥησίας, γενναίου φρονήματος, καὶ πολλῆς ἀνδρείας πληρῶν, οἴκαδε ἀποπέμπει.

[y] γρ. αἱ καθεξῆς πόλεις. Edit. Savil.

Μὴ τοίνυν σήμερον μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς αὐτὸν βαδίζωμεν, πνευματικοὺς ἐξ αὐτοῦ δρεπόμενοι καρπούς. Ἔστι γάρ, ἔστι τὸν μετὰ πίστεως ἐνταῦθα παραγινόμενον μεγάλα καρπώσασθαι ἀγαθά. οὐδὲ γὰρ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ θῆκαι τῶν ἁγίων πνευματικῆς εἰσι πεπληρωμέναι χάριτος. Εἰ γὰρ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦτο συνέβαινε, καὶ θήκης νεκρὸς ἁψάμενος τοῦ θανάτου τὰ δεσμὰ διέῤῥηξε, καὶ πρὸς ζωὴν ἐπανῆλθε πάλιν, πολλῷ μᾶλλον νῦν, ὅτε δαψιλεστέρα ἡ χάρις, ὅτε πλείων ἡ τοῦ πνεύματος ἐνέργειά, ἔστι καὶ θήκης μετὰ πίστεως ἁψάμενον πολλὴν ἐκεῖθεν

dum enim pugilem generosum, qui omnes devicerit adversarios, spectatores è cavea cum plausu consurgentes sublimem statim excipiunt, nec terram attingere patiuntur, sed sublatum innumerabilibus laudibus ornantes, domum reportant : sic utique & sanctum illum omnes ex ordine civitates ab urbe relatum suscipientes humerisque gestantes, Antiochiam usque sunt comitatæ, martyrem coronatum celebrantes, laudantes agonothetam, diabolum deridentes, quòd è contrario illi versutia successisset, & quæ in Martyrem struxerat, in se recidissent. Et tunc quidem cunctis illis civitatibus profuit ; documentoque fuit, & civitatem hanc usque in præsentem diem locupletavit, & ut thesaurus quidam perpetuus, qui quotidie exhauritur, nec deficit cuncti licet ex eo ditescant : sic etiam beatus hic Ignatius cunctos ad se accedentes benedictionibus, fiduciâ, & strenuâ alacritate, magnâque fortitudine plenos remittit domum.

Itaque non hodie tantùm, sed quotidie ad ipsum confluamus, spirituales ex eo fructus decerpentes. Quisquis enim cum fide ad illum accedit, magnis afficitur beneficiis. Sanctorum enim non modò corpora, sed ipsi loculi, & monumenta, spirituali gratiâ conferta sunt. Nam si in Elisæo id contigit, ut defunctus sepulcrum ejus attingens mortis vincula dissolverit, & ad vitam rursum redierit ; multò magis hoc tempore, quo gratia uberior, spiritus major est vis ; ut si cum fide aliquis arcam attingat, magnam inde

Sanctorum monumenta spiritualis gratiæ plena.

ἐπισπάσασθαι δύναμιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων εἴασεν ἡμῖν ὁ Θεὸς, βουλόμενος ἡμᾶς πρὸς τὸν αὐτὸν ἐκείνοις χειραγωγῆσαι ζῆλον, καὶ λιμένα τινὰ παρασχεῖν καὶ [z] "παραμύθιον ἀσφαλὲς" τῶν ἀεὶ καταλαμβανόντων ἡμᾶς κακῶν. Διὸ παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς, εἴτε ἐν ἀθυμίᾳ τίς ἐστιν, εἴτε ἐν νόσοις, εἴτε ἐν ἐπηρείαις, εἴτε ἐν ἄλλῃ τινὶ βιοτικῇ περιστάσει, εἴτε ἐν ἁμαρτιῶν βάθει, μετὰ πίστεως ἐνταῦθα παραγινέσθω, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἀποθήσεται, καὶ μετὰ πολλῆς ἐπανήξει τῆς ἡδονῆς, κουφότερον τὸ συνειδὸς ἐργασάμενος ἀπὸ τῆς θεωρίας μόνης. μᾶλλον δὲ οὐ τοὺς ἐν δεινοῖς ὄντας μόνον ἀναγκαῖον ἐνταῦθα παραγίνεσθαι, ἀλλὰ κἂν ἐν εὐθυμίᾳ τις ᾖ, κἂν ἐν δόξῃ, κἂν ἐν δυναστείᾳ, κἂν ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν, μηδὲ οὗτος καταφρονείτω τῆς ὠφελείας. ἐλθὼν γὰρ ἐνταῦθα, καὶ τὸν ἅγιον ἰδὼν τοῦτον, ἀκίνητα ἕξει τὰ καλὰ, τῇ μνήμῃ τῶν τούτου κατορθωμάτων μετριάζειν τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἀναπείσας, καὶ οὐκ ἀφιεὶς τὸ συνειδὸς ὑπὸ τῶν κατορθωμάτων πρὸς ὄγκον ἐπαρθῆναί τινα. Οὐ μικρὸν δὲ τοῖς ἐν εὐπραγίαις τὸ μὴ φυσᾶσθαι ἐπὶ ταῖς εὐημερίαις, ἀλλ' εἰδέναι μετρίως φέρειν τὰς εὐπραγίας. ὥστε ἅπασι χρήσιμος ὁ θησαυρὸς, ἐπιτήδειον τὸ καταγώγιον· τοῖς μὲν ἐπταικόσιν, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῶν πειρασμῶν, τοῖς δὲ εὐημεροῦσιν, ἵνα βέβαια αὐτοῖς μείνῃ τὰ καλά· τοῖς μὲν ἐν ἀῤῥωστίᾳ, ἵνα πρὸς ὑγίειαν ἐπανέλθωσι, τοῖς δὲ ὑγιαίνουσιν, ἵνα μὴ πρὸς ἀῤῥωστίαν καταπέσωσιν. Ἅπερ ἅπαντα λογιζόμενοι, πάσης τέρψεως, πάσης ἡδονῆς τὴν ἐνταῦθα προτιμῶμεν διατριβήν· ἵν' ὁμοῦ καὶ εὐφραινόμενοι καὶ κερδαίνοντες, καὶ ἐκεῖ σύσκηνοι τοῖς ἁγίοις τούτοις καὶ ὁμοδίαιτοι γενέσθαι δυνηθῶμεν,

[z] Sic Morel. Savil. in margine habet διαρκὲς, unus Reg. παραμυθίαν ἀσφαλῆ. Edit. Benedict.

inde virtutem hauriat. Ideo reliquias Sanctorum nobis concessit Deus, ut nos [ad se] eorum operâ ad eumdem zelum perducat; & sint nobis velut portus quidam, & idoneum solatium malorum, quæ assiduè nos affligunt. Quamobrem vos omnes cohortor, fratres, si quis vestrûm ægritudine animi, vel corporis morbo, vel quavis aliâ calamitate, aut peccatorum mole premitur, ut cum fide huc accedat; & ab aliis omnibus liberatus, magna cum lætitia revertetur, & aspectu solo conscientiam tranquilliorem reportabit. Quin etiam expedit, ut non solùm ii, qui ærumnis affecti sunt, huc sese conferant, sed illi etiam, qui & animi quiete, & gloriâ, & potentiâ, & magnâ apud Deum fiduciâ perfruuntur, hanc utilitatem non negligant. Qui enim huc accedit, & Sanctum videt, bona hæc efficiet stabiliora: & memoriâ rectè factorum ejus animum suum reddet moderatiorem, nec conscientiam suam bonis operibus efferri atque intumescere patietur. Non parvi autem momenti est, eos, quibus prosperæ atque secundæ res fluunt, eas ferre moderatè, & superbiæ tumore non extolli. Utilis igitur cunctis hic thesaurus est, & refugium opportunum, tam iis, qui lapsi sunt, ut à tentationibus liberentur; quàm iis, qui prosperè ac feliciter degunt, ut diu fruantur bonis; illis qui morbis laborant, ut bonam valetudinem consequantur; illis qui commodâ gaudent valetudine, ne in morbum aliquem incurrant. Quæ quidem omnia considerantes, omni gaudio, atque voluptati sacrum hunc locum anteponamus; ut lætitiæ & lucri consortes, illic Sanctorum contubernales & socii esse valeamus,

εὐχαῖς αὐτῶν τῶν ἁγίων, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Veterum Teſtimonia

DE

S. IGNATII EPISTOLIS.

Irenæus, Lib. v. *adverſus Hæreſes, Cap.* 28.

Quemadmodum quidam de noſtris dixit, propter martyrium in Deum, adjudicatus ad beſtias; quoniam *Frumentum ſum Chriſti, & per dentes beſtiarum molor, ut mundus panis Dei inveniar.* Epiſt. ad *Rom.* 4.

Origenes, Prologo in Canticum Canticorum.

Denique memini aliquem Sanctorum dixiſſe, Ignatium nomine, de Chriſto: *Meus autem amor crucifixus eſt:* nec reprehendi eum pro hoc dignum judico. *Ibid.* 7.

Homilia vi. *in Lucam.*

Eleganter in cujuſdam Martyris Epiſtola ſcriptum reperi: Ignatium dico, Epiſcopum Antiochiæ, poſt Petrum, ſecundum; qui in perſecutione, Romæ pugnavit ad beſtias: *Principem ſæculi hujus latuit virginitas Mariæ.* Lege Baſilium, Homiliâ in Chriſti nativitatem. *Epiſt. ad Epheſ.* 19.

Euſebius, Hiſt. Eccleſ. Lib. iii. *Cap.* 46.

Ὁ παρὰ πλείστοις εἰσέτι νῦν διαβόητος Ἰγνάτιος, τῆς κατ' Ἀντιόχειαν Πέτρου διαδοχῆς δεύτερος τὴν ἐπισκοπὴν κεκληρωμένος. Λόγος δ' ἔχει τοῦτον ἀπὸ Συρίας εἰς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἀναπεμφθέντα, θηρίων γενέσθαι βοράν,

Ignatius multorum ſermonibus noſtrâ etiam ætate celebratus, poſt Petrum ſucceſſione ſecundus Antiochenſem Epiſcopatum ſortitus. Ferunt autem hunc è Syria ad urbem Romam perductum, à beſtiis devoratum

precibus ipſorum Sanctorum, & gratiâ ac benignitate Domini noſtri Jeſu Chriſti, cum quo Patri gloria, Sanctoque Spiritui, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

ϱὰν, τῆς εἰς Χριστὸν μαϱτυϱίας ἕνεκεν. Καὶ δὴ τὴν δι᾽ Ἀσίας ἀνακομιδὴν μετ᾽ ἐπιμελεστάτης φϱουϱῶν φυλακῆς ποιούμενος, τὰς κατὰ πόλιν αἷς ἐπεδήμει παϱοικίας, ταῖς διὰ λόγων ὁμιλίαις τε καὶ πϱοτϱοπαῖς ἐπιῤῥωννὺς, ἐν πϱώτοις μάλιστα πϱοφυλάττεσθαι τὰς αἱϱέσεις ἄϱτι τότε πϱῶτον ἀναφυείσας καὶ ἐπιπολαζούσας παϱῄνει· πϱοὔτϱεπέ τε ἀπϱὶξ ἔχεσθαι τῆς τῶν ἀποστόλων παϱαδόσεως, ἣν ὑπὲϱ ἀσφαλείας, καὶ ἐγγϱάφως, ἤδη * μαϱτυϱόμενος, διατυποῦσθαι ἀναγκαῖον ἡγεῖτο. Οὕτω δῆτα ἐν Σμύϱνῃ γενόμενος, ἔνθα ὁ Πολύκαϱπος ἦν, μίαν μὲν ἐπιστολὴν τῇ κατὰ τὴν Ἔφεσον ἐκκλησίᾳ γϱάφει, ποιμένος αὐτῆς μνημονεύων Ὀνησίμου· ἑτέϱαν δὲ τῇ ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πϱὸς Μαιάνδϱῳ, ἔνθα πάλιν ἐπισκόπου Δαμᾶ μνήμην πεποίηται· καὶ τῇ ἐν Τϱάλλεσι δὲ ἄλλην, ἧς ἄϱχοντα τότε ὄντα Πολύβιον ἱστοϱεῖ. Πϱὸς ταύταις καὶ τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ γϱάφει· ᾗ καὶ παϱάκλησις πϱοτείνει, ὡς μὴ παϱαιτησάμενοι τοῦ μαϱτυϱίου, τῆς ποθουμένης αὐτὸν ἀποστεϱήσαιεν ἐλπίδος. ἐξ ὧν καὶ βϱαχύτατα, εἰς ἐπίδειξιν τῶν εἰϱημένων παϱαθέσθαι ἄξιον. γϱάφει δὴ οὖν κατὰ λέξιν· κ. τ. λ. καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς δηλωθείσης πόλεως ταῖς καταλεχθείσαις ἐκκλησίαις διετυπώσατο.

voratum fuiſſe, propter Chriſti teſtimonium. Cumque per Aſiam ſub accuratiſſima ſatellitum cuſtodia ductaretur, ſingularum nihilominus civitatum, quas ingrederetur, Eccleſias ſermonibus & cohortationibus ſuis confirmans, monebat in primis ut ſibi ab Hæreſibus maximè caverent, quæ tunc primùm fruticare ac increſcere incipiebant: hortabaturque ut Apoſtolorum traditionibus tenaciter inhærerent; quas ad cautelam, ſcriptis quoque conſignare, cùm jamjam martyrium ſubiturus eſſet, neceſſarium duxit. Ut igitur Smyrnam venit, ubi erat Polycarpus, unam quidem Epiſtolam ſcripſit ad Epheſiorum Eccleſiam; in qua Oneſimi ipſorum Paſtoris meminit: alteram verò, ad Eccleſiam Magneſiæ civitatis quæ ad Mæandrum ſita eſt; in qua iterum Damæ Epiſcopi mentionem facit: aliam item ad Eccleſiam Trallianam, cujus Antiſtitem tunc fuiſſe memorat Polybium. Præter has, etiam ad Romanorum Eccleſiam litteras dedit: in quibus fusè obteſtatur eos, ne martyrium amoliti, eum optatâ ſpe fraudarent. Sed operæ pretium fuerit, ad confirmationem eorum quæ diximus, nonnulla ex iis litteris hìc apponere. Scribit igitur in hunc modum: *&c. Cap.* 3. Et hæc quidem ille ex præfata civitate ad Eccleſias ſuperiùs memoratas perſcripſit.

* Nicephor. μνηστευόμενος.

πώσατο. Ἤδη δ' ἐπέκεινα τῆς Σμύρνης γενόμενος, ἀπὸ Τρωάδος τοῖς τε ἐν Φιλαδελφίᾳ αὖθις διὰ γραφῆς ὁμιλεῖ, καὶ τῇ Σμυρναίων ἐκκλησίᾳ, ἰδίως τε τῷ ταύτης προηγουμένῳ Πολυκάρπῳ· ὃν οἷα δὴ ἀποστολικὸν ἄνδρα εὖ μάλα γνωρίζων, τὴν κατ' Ἀντιόχειαν αὐτῷ ποίμνην, ὡς ἂν γνήσιος καὶ ἀγαθὸς ποιμὴν, παρατίθεται, τὴν περὶ αὐτῆς φροντίδα διὰ σπουδῆς ἔχειν αὐτὸν ἀξιῶν. Ὁ δ' αὐτὸς Σμυρναίοις γράφων, οὐκ οἶδ' ὁπόθεν ῥητοῖς συγκέχρηται, τοιαῦτά τινα περὶ τοῦ Χριστοῦ διεξιών. Οἶδε δὲ αὐτοῦ τὸ μαρτύριον καὶ ὁ Εἰρηναῖος, καὶ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ μνημονεύει, λέγων οὕτως· Ὡς εἶπέ τις τῶν ἡμετέρων, διὰ τὴν πρὸς Θεὸν μαρτυρίαν κατακριθεὶς πρὸς θηρία, ὅτι Σῖτός εἰμι Θεοῦ, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ. Καὶ ὁ Πολύκαρπος δὲ τούτων αὐτῶν μέμνηται ἐν τῇ φερομένῃ αὐτοῦ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ, φάσκων αὐτοῖς ῥήμασι. Lege Nicephorum *Lib.* iii. *Cap.* 19.

ſcripſit. Poſtea verò à Smyrna ulteriùs progreſſus, cùm Troadem veniſſet, inde cum Philadelphenſibus per litteras collocutus eſt; & cum Smyrnæorum Eccleſia; privatimque cum Polycarpo eorum Præſule: quem cùm Apoſtolicum virum eſſe planè cognoſceret, Antiochenæ Eccleſiæ gregem ipſi, tamquam verus ac bonus paſtor, commendavit, rogans ut illius curam ſtudiosè ſuſciperet. Idem verò in Epiſtola ad Smyrnæos, quibuſdam teſtimoniis neſcio unde ſumptis utitur, ita de Chriſto loquens: *Cap.* 3. Sed & Irenæus ejus martyrium novit, & Epiſtolas ipſius commemorat, his verbis: *Quemadmodum noſtrorum quidam dixit, propter Dei profeſſionem damnatus ad beſtias: Frumentum ſum Dei; & per dentes beſtiarum molor, ut panis mundus inveniar.* Polycarpus quoque eorumdem meminit in ſua ad Philippenſes quæ exſtat Epiſtola, ad verbum ita diſſerens: *Cap.* 9. & 13.

Rufini verſio.

Lege Haimon. Hiſt. iv. 6.

Sed in noſtra quoque tempora famæ celebritate vulgatus Ignatius, apud Antiochiam poſt Petrum ſecundâ ſucceſſione Epiſcopatum ſortitus eſt. Quem ſermo tradidit, de Syriæ partibus ad urbem Romam tranſmiſſum, & pro martyrio Chriſti ad beſtias datum. Quique cùm per Aſiam ſub cuſtodia navigaret, ſingulas quaſque digrediens civitates, Eccleſiæ populos Evangelicis cohortationibus edocebat in fide perſiſtere, & obſervare ſe ab Hæreticorum contagiis, qui tunc primùm copioſiùs cœperant pullulare; & ut diligentiùs ac tenaciùs Apoſtolorum traditionibus inhærerent; quas traditiones, cautelæ gratiâ, & ne quid apud poſteros remaneret incerti, etiam ſcriptas ſe aſſerit reliquiſſe. Denique cùm Smyrnam veniſſet, ubi Polycarpus erat, ſcribit inde unam Epiſtolam ad Epheſios, eorumque Paſtorem, in qua meminit & Oneſimi: & aliam Magneſiæ civitati quæ ſupra Mæandrum jacet; in qua

& E,

& Episcopi * Damei mentionem facit. Sed & Ecclesiæ quæ est Trallis scribit, cujus principem tunc esse Polybium designavit. In ea verò, quam ad Romanam Ecclesiam scribit, deprecatur eos, ne se, tamquam suppliciis suis parcentes, velint spe privare martyrii; & his post aliquanta utitur verbis: Hæc & multa alia his similia ad diversas Ecclesias scribit. Sed & ad Polycarpum, velut Apostolicum virum datis litteris, Antiochenam ei Ecclesiam præcipuè commendat. Ad Smyrnæos sanè scribens, utitur verbis quibusdam, unde assumptis nescimus; quibus hæc de Salvatore proloquitur: Scit autem & Irenæus martyrium ejus, & mentionem facit scriptorum ejus, per hæc verba: *Sicut dixit*, inquit, *quidam ex nostris, pro martyrio Christi damnatus ad bestias. Frumentum, inquit, ego sum Dei; bestiarum dentibus molor & subigor, ut panis mundus efficiar * Christo.* Sed & Polycarpus horum memoriam facit, in Epistola quam ad Philippenses scribit; per hæc verba:

* *Al.* Damæi.

* Deest in Cod. nonnullis.

Lib. v. *Cap.* 8.

Εἴ τι Ἰουστίνου τοῦ μαρτύρος καὶ Ἰγνατίου μνήμην πεποίηται, μαρτυρίαις αὖθις καὶ ἀπὸ τῶν τούτοις γραφέντων κεχρημένος. *Nicephor. Lib.* iv. *Cap.* 14. *in locum* Ignatii Clementem *substituit.*

Præterea Justini martyris & Ignatii mentionem facit [Irenæus], testimonia quoque ex eorum scriptis proferens.

Rufinus.

Justini quoque martyris & Ignatii memoriam facit, & ea quæ scripserunt producit in medium.

Athanasius, Epistolâ de Synodis Arimini & Seleuciæ.
Edit. Par. T. i. *p.* 922. *A.*

Ἰγνάτιος οὖν, ὁ μετὰ τοὺς ἀποστόλους ἐν Ἀντιοχείᾳ καταστάθεὶς ἐπίσκοπος, καὶ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ γενόμενος, γράφων περὶ τοῦ Κυρίου, εἴρηκεν.

Ignatius igitur, qui post Apostolos in Antiochia constitutus est Episcopus, & Martyr Christi exstitit; de Christo scribens, dixit: *Epist. ad Ephes. Cap.* vii.

Apud Chrysostomum, Sermone de uno legislatore, &c. Tom. vi.

Διὰ τοῦτο γενναῖός τις τῶν ἀρχαίων· Ἰγνάτιος καὶ ἦν ὄνομα αὐτῷ· οὗτος ἱερωσύνῃ καὶ μαρτυρίῳ διαπρέψας ἐπιστέλλων τινὶ ἱερεῖ ἔλεγε· Ad Polycarpum. *Cap.* 4.

Propterea eximius vir quidam ex antiquis: nomen illi erat Ignatius: hic sacerdotio simul & martyrio decoratus, ad sacerdotem quemdam scribens, dixit:

Hieronymus, in Libro de Viris illuſtribus, Cap. xvi.

Ignatius Antiochenæ Eccleſiæ tertius poſt Petrum Apoſtolum Epiſcopus, commovente perſecutionem Trajano, damnatus ad beſtias, Romam vinctus mittitur. Cumque navigans Smyrnam veniſſet, ubi Polycarpus auditor Johannis Epiſcopus erat; ſcripſit unam Epiſtolam ad Epheſios, alteram ad Magneſianos, tertiam ad Trallenſes, quartam ad Romanos: & inde egrediens ſcripſit ad Philadelpheos, & ad Smyrnæos, & propriè ad Polycarpum, commendans illi Antiochenſem Eccleſiam: in qua & de Evangelio, quod nuper à me tranſlatum eſt, ſuper perſona Chriſti ponit teſtimonium, dicens: [1] *Ego verò & poſt reſurrectionem in carne eum vidi, & credo quia ſit. Et quando venit ad Petrum, & ad eos qui cum Petro erant, dixit eis: Ecce, palpate me & videte, quia non ſum Dæmonium incorporale: & ſtatim tetigerunt eum, & crediderunt.* Dignum autem videtur, quia tanti viri fecimus mentionem, & de Epiſtola ejus, quam ad Romanos [2] ſcribit, pauca ponere: [3] *De Syria uſque ad Romam pugno ad beſtias, in mari & in terra, nocte diéque, ligatus cum decem leopardis, hoc eſt, militibus qui me cuſtodiunt; quibus & cùm benefeceris, pejores fiunt. Iniquitas autem eorum mea doctrina eſt; ſed non idcirco juſtificatus ſum. Utinam fruar beſtiis, quæ mihi ſunt*

* Deeſt ὑπ' ἐμοῦ.

1 Ad Smyrn. Cap. iii.

* *Malè legit* corporale.

* Al. ἥψαντο αὐτοῦ καί.

2 *Al.* ſcripſit.

3 Cap. v.

* vel μου.

Vetus Interpres Græcus.

Ἰγνάτιος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας τρίτος μετὰ Πέτρον τὸν ἀπόστολον ἐπίσκοπος, διωγμὸν κινήσαντος Τραϊανοῦ, θηριομαχῆσαι κελευσθεὶς, εἰς Ῥώμην στέλλεται δέσμιος. Πλέων δὲ, καὶ ἐπιστὰς τῇ Σμύρνῃ, ἐν ᾗ Πολύκαρπος ἀκροατὴς Ἰωάννου ἐπίσκοπος ἦν, ἔγραψε πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴν μίαν, ἄλλην πρὸς Μαγνησιάνους, τρίτην πρὸς Τραλλιάνους, τετάρτην πρὸς Ῥωμαίους· κἀκεῖθεν ἐξιὼν ἔγραψε Φιλαδελφεῦσι, καὶ Σμυρναίοις, καὶ ἰδικῶς πρὸς Πολύκαρπον, παρατιθέμενος αὐτῷ τὴν ἐν Αντιοχείᾳ ἐκκλησίαν· ἐν ᾗ καὶ περὶ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ πρώην * μεταφρασθέντος, ἐκ προσώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ μνήμην ποιεῖται, λέγων· Ἐγὼ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σώματι αὐτὸν εἶδον, καὶ πιστεύω ὅτι ἔστι. καὶ ὅτε ἦλθεν πρὸς Πέτρον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὄντας, εἶπεν αὐτοῖς· Ψηλαφήσατέ με, ὅτι οὐκ εἰμὶ δαιμόνιον * σωματικόν· καὶ εὐθέως * ἥψαντες αὐτοῦ, ἐπίστευσαν. Ἄξιον δὲ φαίνεται, ἐπείπερ τοιούτου ἀνδρὸς πεποιήμεθα μνήμην, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ τῆς πρὸς Ῥωμαίους γραφείσης, ὀλίγα ἐκθέσθαι· Ἀπὸ Συρίας ἄχρι Ῥώμης θηριομαχῶ, ἐν θαλάσσῃ καὶ ἐν γῇ, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, δέκα συνδεδεμένος λεοπάρδοις, τοῦτ' ἔστι, στρατιώταις τοῖς φυλάσσουσί με, οἵτινες καὶ μετὰ εὐεργεσίαν χείρονες γίνονται. αἱ γὰρ ἀνομίαι αὐτῶν, παίδευσίς * μοι ἐστίν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἐδικαιώθην. Καὶ εἴθε ἀπολαύσω τῶν

ſunt præparatæ; quas & oro mibi veloces eſſe ad [3] *interitum, & ad ſupplicia, & allici ad comedendum me; ne ſicut* [4] *& aliorum martyrum, non audeant corpus meum attingere. Quòd ſi venire noluerint, ego vim faciam, ut devorer. Ignoſcite mibi, filioli: quid mibi proſit, ego ſcio. Nunc incipio* [5] *Chriſti eſſe diſcipulus, nihil de bis quæ videntur deſiderans, ut Jeſum Chriſtum inveniam. Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium, membrorumque diviſio, & totius corporis contritio, &* [6] *tota tormenta Diaboli in me veniant; tantùm ut Chriſto fruar.* Cumque jam damnatus eſſet ad beſtias; ardore patiendi, cùm rugientes audiret leones, ait; *Frumentum Chriſti ſum, dentibus beſtiarum molar, ut panis mundus inveniar.* Paſſus eſt anno undecimo Trajani. *Lege Freculſum, Tom.* ii. *Lib.* ii. *Cap.* 11. *& Honorium Auguſtodunenſem de Luminar. Eccleſ. Cap.*16.

τῶν θηρίων τῶν εὐτρεπισθέντων μοι· ἅτινα εὔχομαι ὀξύτατα εἶναί μοι εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐνδελεχίζειν εἰς τὴν ἐμὴν κατάβρωσιν· μήπως, ὃν τρόπον ἐπὶ τῶν ἄλλων μαρτύρων, μὴ τολμήσωσι τοῦ σώματός μου ἅψασθαι· εἰ γὰρ ἐπελθεῖν μὴ θελήσουσιν, ἐγὼ βιάσομαι, ποθῶν καταβρωθῆναι. Σύγγνωτέ μοι, τεκνία· τὸ συμφέρον μοι ἐγὼ οἶδα. νῦν ἄρχομαι εἶναι μαθητὴς, οὐδὲν τούτων τῶν ὁρωμένων * ἐπιθυμῶ, ἵνα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὕρω· πῦρ, σταυρὸς, θηρία, σύγκλασις ὀστέων, καὶ τῶν μελῶν διασπασμὸς, καὶ παντὸς τοῦ σώματος συντριβὴ, καὶ βάσανοι τοῦ διαβόλου, εἰς ἐμὲ ἐλθωσιν, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολαύσω. Κατακριθεὶς τοίνυν θηριομαχῆσαι, καὶ πόθῳ τοῦ παθεῖν, ἀκούσας τοῦ βρυγμοῦ τῶν λεόντων, ἔφη· Σῖτος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμὶ, καὶ εὔχομαι τοῖς ὀδοῦσι τῶν θηρίων ἀλεσθῆναι, ἵνα ἄρτος καθαρὸς εὑρεθῶ. Ἔπαθε δεκάτῳ ἔτει Τραϊανοῦ.

3 Al. *interitum, & alliciam ad comedendum.*
4 Deeſt in al.
5 Deeſt in Vet. Cod. quibuſdam.
* l. ἐπιθυμῶν.
6 Deeſt in al.

Libro adversùs Helvidium, Cap. 9.

Numquid non poſſum tibi totam veterum Scriptorum ſeriem commovere, Ignatium, Polycarpum, Irenæum, Juſtinum Martyrem, multoſque alios Apoſtolicos & eloquentes viros, qui adversùs Ebionem, & Theodotum Byzantium, & Valentinum, hæc eadem ſentientes, plena ſapientiæ volumina conſcripſerunt?

Lib. i. *Commentariorum in Matthæum; ad Cap.* i. *Ver.* 18.

Martyr Ignatius etiam quartam addidit cauſam, cur à deſponſata conceptus ſit [Chriſtus], ut partus, inquiens, ejus celaretur Diabolo; dum eum putat, non de virgine, ſed de uxore generatum. *Vide finem Teſtimoniorum de Barnabæ Epiſtola.*

Dionysius, Lib. de divinis nominibus, Cap. iv. *n.* 12.

Καίτοι ἔδοξέ τισι τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερολόγων, καὶ θειότερον εἶναι τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα, τοῦ τῆς ἀγάπης. γράφει δὲ καὶ ὁ θεῖος Ἰγνάτιος· Ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται. Vide Scholia Maximi, & Paraphrasim Pachymeræ; nec non Photium in Bibliothecæ Cod. 1.

Atqui visum est quibusdam è nostris scriptoribus sacris, nomen *amoris* divinius esse nomine *caritatis*. Etenim divinus Ignatius scribit: *Meus amor crucifixus est.* Epist. ad Rom. Cap. 7.

Theodoritus, Dialogo i.

Ἐπιδείξω σοι τὸν πανεύφημον τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλον, κ. τ. λ. ἀκήκοας δὲ πάντως Ἰγνάτιον ἐκεῖνον, ὃς διὰ τῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου δεξιᾶς, τῆς ἀρχιερωσύνης τὴν χάριν ἐδέξατο, καὶ τὴν ἐκκλησίαν Ἀντιοχέων ἰθύνας, τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο.

Ostendam tibi celeberrimum Ecclesiæ doctorem, &c. Audivisti enim prorsus de Ignatio illo, qui per magni Petri dextram, Pontificatûs gratiam suscepit; & cùm Antiochensem Ecclesiam rexisset, martyrii coronâ redimitus est. *Postea laudat loca, ad Smyrn.* 1. 5. 4. *ad Ephes.* 18. 20. 7. *ad Trall.* 9. *Et Dialogo* ii. *citat Epistolæ ad Smyrn. Cap.* 3. *& Dialogo* iii. *ejusdem Epistolæ Cap.* 7. *Lege etiam Theodoriti Epist.* 89. *&* 145. *item Facundum Hermianensem, Lib.* viii. *Cap.* 1.

Gildas, in Castigatione Cleri Britanniæ, post initium.

Quis vestrûm, ut sanctus Martyr Ignatius, Antiochenæ urbis Episcopus; qui post admirabiles in Christo actus, ob testimonium ejus, leonum molis Romæ confractus est? Cujus verba, cùm ad passionem duceretur, audientes, si aliquando vultus vestri rubore suffusi sunt, non solùm in comparatione ejus vos non putabitis sacerdotes, sed ne mediocres quidem Christianos esse. Ait enim in Epistola, quam ad Romanam Ecclesiam misit; *A Syria* &c. quemadmodum Rufinus Hist. Eccles. Lib. iii. Cap. 36.

Jovius Monachus, Lib. vii. *Cap.* 31. *de Oeconomia, seu Verbo Incarnato, apud Photium Bibliothecæ Cod.* 222.

Φησὶ γὰρ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, τρία λαθεῖν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου· τὴν παρθενίαν Μαρίας, τὴν σύλληψιν τοῦ Κυρίου, καὶ τὴν σταύρωσιν.

Nam tria Theophorus Ignatius sæculi hujus principem latuisse commemorat: virginitatem Mariæ, conceptionem Domini, ejusdemque crucifixionem. *Ad Ephes.* 19.

Ephræmius

Ephræmius Patriarcha Theopolitanus ſeu Antiochenus, De ſacris Antiochiæ legibus Lib. iii. *apud Photium Cod.* 229.

Καὶ ὁ Θεοφόρος δὲ Ἰγνάτιος, καὶ μάρτυς, Σμυρναίοις ἐπιστέλλων, ὁμοίως κέχρηται τῷ ἄρθρῳ. *Legendus idem apud eumdem Cod.* 228. *Ed. Rot. p.* 777. *l.* 22. *&c.*

Martyr quoque Theophorus Ignatius, ad Smyrnæos ſcribens, ſimiliter articulo uſus eſt.

Antiochus, Homiliâ 124.

Ex MSS. Reg.

Ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος ἐπιστέλλει λέγων, κ. τ. λ. Citat ad Polyc. 6. ad Philad. 7. ad Trall. 2. ad Smyrn. 8. & 9. ad Trall. 2. & 3.

Verſio Livineii.

Ignatius Theophorus per Epiſtolam dicit: &c. *Idem Antiochus ſæpe utitur verbis B. Ignatii.*

Theodorus Studita, Catecheſi 127.

Συνέπεται δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, τάδε λέγων· Προφυλάσσω ὑμᾶς ἀπὸ τῶν θηρίων τῶν ἀνθρωπομόρφων, αἱρετικῶν· οὓς, οὐ μόνον οὐ δεῖ * ἡμᾶς παραδέχεσθαι, ἀλλ' εἰ δυνατὸν, μηδὲ συναντᾶν.

Nec abludit & Deifer Ignatius, ſcribens in hunc ſenſum: Præmoneo vos hominiformium ferarum, Hæreticorum: quos non ſolùm non admittere non debetis, ſed ne occurrere quidem, ſi poteſt. *Ad Smyrn.* 4.

* Cod. Livin. ὑμᾶς.

Idem Theodorus, in Jambis nondum editis.

Εἰς τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον τὸν Θεοφόρον.

Ἔχων ἔρωτα Χριστὸν ἐν τῇ καρδίᾳ,
Ἀποστόλων σύσκηνος ὤφθης, τρισμάκαρ·
Ἄθλοις δὲ θερμοῖς ἐκφλογίζων τὴν πλάνην,
Ἐπιστολαῖς σου Παῦλος ἄλλος τις πέλεις.

In Sanctum Ignatium Theophorum.

Chriſtum gerens corde tuo amorem, viſus es
Apoſtolorum ſocius, ter beate: ſed
Fraudem laboribus cremans ardentibus,
Paulus tuis es quidam alius Epiſtolis.

J. B. Cotelerii *JUDICIUM* *De S.* IGNATII *Epistolis.*

NISI officii mei ratio flagitaret, ut in campum descenderem, tuiturus vel impugnaturus Ignatianas Epistolas, libenter abstinerem me celebri bello litterario; quod sciam profligatum fuisse, dein redintegratum, & ad quod conficiendum adhuc accingere se armis audiam duos fortes bellatores, unum hìc in Gallia, alterum in orbe Britanno, adversùs nuperum hostem, veteranum militem, pugnacem, doctis disertisque dictis certantem & maledictis, peritum ad hæc cauponari bellum & belligerare, qui hoc stratagemate utendum putavit, ut quia in verum Ignatium abundè non suppetebant jacula, falsum prælio involveret, quò imbellem vincendo, invictum etiam vicisse videretur. Sed jam pugna danda est. Rem paucis verbis, unâ ratiocinatione concludo. Sanctum Ignatium Epistolas scripsisse disertè testatur ejus familiaris B. Polycarpus: has verò, quas per virum clarissimum Isaacum Vossium è Codice Florentino primùm editas legimus, easdem esse puras putas Ignatii ostendunt relata in *Testimoniis Veterum* loca Irenæi, Origenis, Eusebii, Athanasii, Hieronymi, Theodoriti, cæterorumque: nam reperiuntur in illa Editione. Quid clarius? quid certius?

Contra hæc, & contra nostrum Ignatium exceptiones Adversariorum multæ sunt, multæ objectiones, generales aliæ, aliæ particulares. His ad loca singula, cùm necesse judicabimus, occurremus: illarum præcipuas expendamus. --- In duas classes distribui possunt: aut enim petuntur ex Antiquorum silentio, aut è stylo Epistolarum. Aiunt itaque; Quot è primis Patribus mentionem facere poterant ac debebant Ignatianarum Epistolarum, nec fecerunt ante Eusebium? Polycarpi siquidem, Irenæi, Origenis testimonia suspecta habentur, vel nihil probant. Retorqueo ego ad hunc modum; Quot Ecclesiasticorum Operum primus ac sæpe unus meminit Eusebius, (neque enim in numerum veniunt qui Eusebium transcribunt) quæ ab aliis memorari poterant, & verò

rò pari ratione debebant? Eáne omnia ſuppoſiticia dicent? Nequaquam puto. Quænam verò ſunt quæ opponunt locis Polycarpi, Irenæi & Origenis? Ecce illa. *Nicephorus Patriarcha CP. in Indice Apocryphorum Novi Teſtamenti, ſcripta Ignatii & Polycarpi Apocrypha judicat. Anaſtaſius Bibliothecarius eadem habet in Indice, quem Hiſtoriæ ſuæ Eccleſiaſticæ præfixit; quæ, niſi eadem cum Nicephoro de his Epiſtolis ſenſiſſet, non videtur fuiſſe ſine aliqua cenſura, vel animadverſione dimiſſurus.* Verùm Auctor hujus Laterculi non amandat ad Apocrypha *Epiſtolas* Ignatii & Polycarpi, amandat Ignatii & Polycarpi *nonnihil.* Illud autem *nonnihil* cur non potiùs exponemus de *Doctrina Ignatii*, & de *Doctrina Polycarpi*, libris Pſeudepigraphis? Certè Ἰγνατίου διδαχὴν ut apocrypham recenſitam habes illo MS. Indiculo, quem Anaſtaſii Quæſtionibus ſubjunctum citat doctiſſimus Uſſerius, De Ignatii Epiſtolis Cap. 1. & Ἰγνατίου διδασκαλίαν cum Πολυκάρπου διδασκαλίᾳ, Indiculo iiſdem Quæſtionibus adjuncto, Bibliothecæ Regiæ Volumine 1789. qui à me ſuprà poſitus fuit, in meis Notis. Ignatii verò Polycarpique Epiſtolas in Apocrypha relatas nullibi videmus. Ut omittam *Liturgiam Ignatii*, de qua eodem loco Uſſerius: ac ejuſdem Martyris aliquid de re fidei & Canonibus, in Catalogo Hebedjeſu num. 18. videtur enim diverſum eſſe ab Epiſtolis Chaldaicis ſive Syriacis illius, ab Uſſerio in Cap. 4. memoratis. Et verò (occaſione ſe ſe offerente monebo id) objectum Indicem ſeu Canonem Scripturarum, ad tempora Nicephori Conſtantinopolitani, & Anaſtaſii Bibliothecarii nequaquam pertinere, facilè mecum intelliget, qui conſideraverit, nono ære Chriſtianæ ſæculo Eccleſias Græcam & Romanam non dubitâſſe de tot Sacræ Scripturæ libris, quot in dubium eo in Laterculo revocantur. Quare vel Nicephoro Patriarchæ Canon abjudicetur, vel dicatur ab eo magis collectus, quàm compoſitus; per Anaſtaſium verò converſus tantùm putetur, non autem etiam creditus. Atque hinc evaneſcit in auras quidquid, magnâ verborum pompâ, ob Nicephorum & Anaſtaſium à viro docto toties jactatur. Ut neceſſe non ſit reſpondere, quæ tamen non improbabiliter dicentur; aut Polycarpum cum Ignatio fuiſſe proſcriptum, ob Syllogen Epiſtolæ Polycarpianæ & Epiſtolarum Ignatianarum tam interpolatarum quàm falſa-

Dallæus Lib. ii. Cap. 32.

Vide J. B. Cotelerii Judicium de Conſtit. Apoſt.

falſarum; aut Epiſtolam Polycarpi & Epiſtolas Ignatii Apocryphas eſſe appellatas, quòd licet innoxiæ, nec Pſeudepigraphæ, extra Canonem omnium Eccleſiarum legerentur. Quid enim, quæſo, noxii, quid Apoſtolico viro indigni continet Polycarpiana illa? - - - Pergunt adversùs Epiſtolam Polycarpi, & affirmant eam pugnantia loqui, Ignatium viventem, Ignatium mortuum: nempe prius, per hæc verba Capitis 13. *Et de ipſo Ignatio, & de his qui cum eo ſunt, quod certius agnoveritis, ſignificate.* Poſterius, per ea quæ habentur Capite 9. de Ignatio aliiſque Martyribus, necnon Apoſtolis, quòd cuncti poſt agones ſuos *in loco ſibi debito ſint* apud Deum. Mira profectò ἀντιλογία, ſi veritate niteretur: at eâ planè deſtituitur. Nam ponatur, quemadmodum ſentimus, ſcripſiſſe Polycarpum tunc temporis, cùm Ignatius martyrium ſubiiſſe credebatur, incerti tamen (ut ferè fit) rumores ferebantur de iis quæ in morte illius contigerant. Hoc poſito, nonne conveniebat ut Polycarpus diceret, Ignatium apud Deum locum ſuum obtinere, ſimulque peteret edoceri περὶ Ἰγνατίου καὶ περὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ſi quid Philippenſes explorati accepiſſent? Dubium nullum eſt, niſi fallor.

A Polycarpo ad Irenæum. *Quemadmodum quidam de noſtris dixit, propter martyrium in Deum adjudicatus ad beſtias; quoniam frumentum ſum Chriſti,* &c. *Dixit* exponunt, *locutus eſt*, non *ſcripſit.* Ego verò, cùm verbum *dixit* ad ſermonem & ad ſcripturam perinde referatur, cúmque conſtet ex Actis & Vita Ignatii, atque ex Hieronymo & Adone, ea verba à fortiſſimo Martyre in agone quoque ipſo fuiſſe pronunciata, cur apud Irenæum Epiſtolam potiùs intelligam quàm vocem, cauſſa eſt tum auctoritas Euſebii, qui ita accipit, tum quòd Irenæus non ſcripſerit, θηριομαχῶν, *cum beſtiis pugnans*, aut quid ſimile, ſed κατακριθεὶς πρὸς θηρία, *damnatus ad beſtias.* Origenes Prologo Commentariorum in Canticum Canticorum; *Denique memini aliquem ſanctorum dixiſſe, Ignatium nomine, de Chriſto; Meus autem amor crucifixus eſt.* Dionyſius De divinis nominibus Cap. iv. n. 12. γράφει δὲ καὶ ὁ θεῖος Ἰγνάτιος, Ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται. Origeni εἰπεῖν eſt quod Dionyſio γράφειν. Sed inquiunt, Commentarii illi non ſunt Origenis. E memoria illorum effluxerat citari eos in fine Philocaliæ. Tu verò, ne tempus teram in agenda re acta, vide quæ à doctiſſimo clariſſimoque viro

viro Petro Daniele Huetio solidè de hac controversia disputata sunt Origenianorum Lib. iii. p. 248. Lege pariter quæ eodem libro p. 252. 253. afferuntur pro ejusdem Adamantii Homiliis in Lucam ; quas etiam, quia sibi incommodant apertâ citatione Ignatianæ Epistolæ, rejicere conantur, idque per levicula argumenta, solutu facilia eis qui animum attenderint partim ad Hieronymum Interpretem, partim ad juvenem eo tempore Origenem. Videto quoque nos infrà in Cap. 19. Epist. ad Ephes. de Basilio & Hieronymo has Homilias legentibus.

Hactenus de prætento Veterum silentio. Nunc ad stylum Epistolarum accedamus. Ignatiana oratio diversæ à nostra sententiæ auctoribus videtur mirum prodigiosumque in modum nova, poëtica, turgida, putida, frigida, obscura, plena cacozeliæ & battologiæ, omnino absurda atque simulata, nullatenus Apostolica. Longè aliter sentiunt alii, qui plurima in illa antiquitatis ac simplicitatis Apostolicæ certissimaque deprehendunt vestigia, nihil verò inconsideratum, nihil fictum, aut non Apostolicum. Concedamus tamen, Ignatii dictionem aliquid habere novitatis, tumoris, obscuritatis. Quid tum ? Suus cuique stylus est, sua scribendi ratio. Nonne si hujusmodi argutationum minutiis datur locus, convellentur facilè pleraque vetustatis haud dubia monumenta ? Nauseant pauci ad quædam Ignatiana. Sed cæteris fortior est stomachus. Sanè veniam merebatur sanctissimus Martyr, quòd inter milites leopardos scribens, unamque spirans martyrii coronam, nequiverit Epistolas suas perpolire ac variare.

Atque hæc impræsentiarum sufficere poterunt, breviter dicta pro ratione Notarum, donec prodeant eruditorum hominum pro Ignatio exspectatæ Dissertationes. Paucos existimo fore, qui trium, licet magni meritò nominis Criticorum, Salmasii, Blondelli, Dallæi, censuram præferant judicio Eusebii, Athanasii, Hieronymi, Theodoriti, totiusque Antiquitatis, necnon hujusce temporis Catholicorum omnium, ac Heterodoxorum plurimorum. Dicam autem de numero Epistolarum, in illam ad Polycarpum : de Epistolis verò interpolatis & de subditiciis, suo etiam loco differetur.

RECENTIORUM JUDICIA de S. IGNATII Epiſtolis, *tum Prolixioribus, tum Brevioribus*; *ex V. Cl.* JOANNIS PEARSONII, *Ceſtrienſis Epiſcopi*, Vindiciis Ignatianis, *excerpta*.

Prima Ignatii Editio Latina tantùm.

SUB Ignatii nomine primò Tres Epiſtolæ in lucem editæ ſunt Pariſiis Latinè tantùm, An. Dom. 1495. ad B. Mariam Una, ad S. Joannem Apoſtolum Duæ. Anno 1498. Undecim Epiſtolæ aliæ, Latinæ pariter, ex Veteri Verſione, nondum comparente exemplari Græco, * à Fabro Stapulenſi typis ſunt impreſſæ. Tum verò Symphorianus Champerius Lugdunenſis, has à Fabro editas, cum Tribus aliis ab illo rejectis, & Quartâ ad Mariam Caſſobolitam nunquam ante publicatâ, edi curavit; atque ita tandem Quindecim Ignatii Epiſtolæ extiterunt. †

Epiſtolæ ejus pro Genuinis habitæ.

Et hæc quidem facies S. Ignatii ſub initio decimi ſexti ſæculi fuit; cùm ipſe Faber Stapulenſis, ejus auctoritate tanquam indubitatâ, in Libello *De triduo Chriſti* utitur. Joannes etiam Epiſcopus Roffenſis, Libello cui titulus, *Petrus fuit Romæ*, inter primos has Epiſtolas citavit. Quinetiam Joannes Driedo, celebris eâ ætate Theologus, Libro *De Dogmatibus Eccleſiaſticis & Apocryphis*, quamplurima Romanæ Eccleſiæ dogmata, longâ ſententiarum ſerie ex Epiſtolis Ignatii petitâ, confirmare nititur. Et Martinus Pereſius Aiola, ſcriptor inter Pontificios non ignobilis, inde teſtimonia ſæpiſſime adhibuit: & ad confirmandas Traditiones non ſcriptas omnes has Epiſtolas defloravit. Neque quemquam novi, qui eâ ætate de Duodecim præſertim Epiſtolis dubitavit.

Primùm Græcè editæ.

Poſt autem ſexaginta annos, Andreas Geſnerus, ſi ipſi credendum ſit, Epiſtolas Duodecim Græcè, interprete

* Et Polycarpi ad Philippenſes ſingularis, unà cum Dionyſio Areopagitæ adſcriptis Operibus. Quæ [Epiſtolæ] cum iiſdem Argentinæ 1502. & Pariſiis, à Judoco Clichtoveo recognitæ, 1515. ſeorſim verò, Argentorati 1527. & alibi ſunt recuſæ. USSER.

† Hæ, cum Latinis Pſeudo-Dionyſii antiquioribus Verſionibus, Coloniæ 1536. cum Pſeudo-Clementis Operibus, in Micropreſbytico Baſileæ 1550. cum nova Pſeudo-Dionyſii Verſione per Joachimum Perionium, Coloniæ 1557. & cum Pſeudo-Clementis Operibus, ibidem 1570. ſunt impreſſæ. *Idem.*

Joanne Brunnero, primus omnium edidit, * A. D. 1559. Ita enim in Præfatione loquitur. *Ignatium verò cum ille* (Henricus Petri ſcilicet) *Latinè tantùm ediderit, ego Græcum exemplar MS. nactus ex Bibliotheca Cl. V. piæ memoriæ D. Gaſpari à Nydpryck, exiſtimavi neque Henrico Petri moleſtum, ſtudioſis autem pleriſque gratum fore, ſi ea quæ hactenus Latinè tantùm circumferebantur, Græcè ſimul & Latinè à me fuiſſent edita.* Sed quicquid dixerit Geſnerus, ante eum S. Ignatium Græcè ex Auguſtanæ Bibliothecæ exemplari Valentinus Pacæus publicaverat, † A. D. 1557. quem primùm in lucem eas edidiſſe teſtatur Morellius, qui eaſdem Pariſiis recudendas curavit A. D. 1558. ‡ Eamque à Pacæo procuratam principem eſſe Græcarum Epiſtolarum Editionem, fidem faciunt illa Centuriatorum Magdeburgenſium: *Eſt & hoc annotandum, quòd hoc anno* 1558. *Epiſtolæ Ignatii Græcè ſint impreſſæ & publicatæ, quæ hactenus per aliquot ſæcula latuerunt.* Quare Duodecim Epiſtolæ antè à Stapulenſi aut Champerio Latinè, nunc à Pacæo ex Auguſtano primùm, dein à Geſnero è Nydprucciano codice editæ ſunt.

Doctorum Virorum varia de ipſis Judicia. Centuriatorum Magdeburgicorum.

Cùm jam Græca exemplaria extarent, primi omnium Centuriatores Magdeburgici ſuſpiciones ſuas, ſed cautè ſatis moderatéque propoſuerunt. Quinetiam ſtatim gravis illa Joannis Calvini cenſura prodiit, Lib. i. Cap.

* Tigurina [Editio] anno 1560. ex MS. Codice Gaſparis à Nydprugck, unà cum Johannis Brunnerii verſione, vel potiùs paraphraſi, &c. *Idem.*

† Dilingana 1557. Hanc reliqui ſecuti ſunt Editores: non ex Græco aliquo Codice alio, ſed partim ex ingenio, partim ex vetere vulgato Latino Interprete, non paucis in locis eandem corrigentes *Idem.*

‡ Et 1562: additis tum Notulis, de iis quæ ipſi mutanda viſa ſunt, tum Verſione Latinâ, quæ & Pariſiis anno 1561. impreſſa prodiit Iterum verò à Christophoro Plantino, Antuerpiæ anno 1566. & 1572. ſeorſim, & à Joh. Jacobo Grynæo, Baſileæ 1569. in Orthodoxorum volumine, *Auguſtanus* ille Ignatius, eo quo diximus modo correctus, recuſus eſt: novâ Interpretatione Hieronymi Vairlenii Sylvii adjectâ. Quæ (licèt in multis locis admodum infida atque mutila) unà cum brevibus ejuſdem Vairlenii Scholiis, ex Plantiniana Editione in varias Bibliothecæ Patrum Editiones (Pariſiis & Coloniæ excuſas) poſtea traducta eſt. *Idem.*

Joannis Calvini. 3. *Institutionum*, jam tum in commodiorem formam redactarum: *Nihil næniis illis, quæ sub Ignatii nomine editæ sunt, putidius. Quo minùs tolerabilis est eorum impudentia, qui talibus larvis ad fallendum se instruunt.* Ita ille pro more suo acriter satis & animosè. *Nec tamen offendit Calvinum Ignatius, sed ii qui Ignatium corruperunt*, inquit Rivetus: auctoritatem enim Ignatii rejicit ab Antitrinitariis objectam, ex Epistola sine dubio ad Tarsenses, quæ pro genuina non agnoscitur; & Quadragesimam aliasque Traditiones objicit, quæ in assumentis tantùm inveniuntur.

Mariani Victorii. Tum Marianus Victorius in S. Hieronymum: Ignatius, *Vir Apostolicus, scripsit litteras ad sacratissimam Virginem, Dei genitricem Mariam, & alias quæ extant.* Ac statim etiam ex Lutheri Schola celebris Theologus, Martinus Chemnitius, in *Examine Concilii Tridentini*, harum Epistolarum testimoniis sæpe utitur, eisque multum tribuit. Sed alibi non sine censura laudat, inquiens, *transformatæ videntur in multis locis ad stabiliendum statum regni Pontificii*, &c. Primus enim observavit, locum ex Epistola ad Smyrnæos citatum à Theodoreto, nec in Græcis Codicibus nec in Latinis reperiri, quamvis à Gulielmo Widefordo pariter citatus sit; & loca plurima ex Apostolicis Constitutionibus Epistolis Ignatii esse assuta. Post quem Petrus Canisius, vir eruditus, ad confirmationem Catechismi, testimonio Ignatii ex Veteri Interprete creberrimè utitur.

Martini Chemnitii.

Petri Canisii.

Centuriatores & Calvinum, quòd Ignatium tam parvi penderent, perstringit unâ sententiâ Campianus, *Ratione Quintâ.* Defendit statim Calvinum Whitakerus, & Epistolas *obscuræ dubiæque fidei* esse notat, *quòd plures Ignatio nunc adscribantur, de quibus Eusebius & Hieronymus non meminerunt, & quòd ejus quoddam dictum recitet Hieronymus, aliudque Theodoretus, quod in istis quæ circumferuntur Epistolis nusquam reperitur.* Ac Bellarmino respondens, ex Duodecim Ignatii Epistolis Græcè extantibus Septem tantùm memoratas Eusebio & Hieronymo animadvertit; *de quibus*, inquit, *quid statuamus, non satis constat: constat autem Quinque esse sine dubio spurias & adulterinas.* Eidem Campiano respondens Laurentius Humfredus, notat *Magdeburgenses moderatissimâ oratione prudentissimè monuisse, Haberi quædam in hisce*

Campiani.

Whitakeri.

Laurentii Humfredi.

Epiſtolis, quæ ad deformes nævos declinare videntur; & *quædam obrepſiſſe illis adulterina non ferenda* aſſerit: aliquid eis refectum, aliquid aſſutum eſſe autumans.

Interim reverendus admodum Whitgiftus in Eccleſiæ Whitgifti. noſtræ controverſiis Ignatio multum tribuebat; & Schiſmaticorum coryphæus Thomas Cartwrightus ejuſdem Thomæ Cartwrighti. auctoritatem defugiebat; & Calvinum ſequi profeſſus, aliaque argumenta ex proprio penu ſuppeditans, negabat auctorem Epiſtolarum fuiſſe illum Apoſtolorum diſcipulum: quod & ejus ſequaces fecere, quoties aliquid ipſis objectum eſt, cui reſpondere aliter non potuerunt; quoties autem ad Preſbyterium confirmandum aliquid facere videbatur, ejus auctoritate libenter frequenterque utebantur.

Tum verò eminentiſſimi duo Cardinales, Baronius at- Baronii. que Bellarminus, ita judicabant. Baronius cautè primùm diſtinguit inter Epiſtolas Latinè tantùm extantes, & eas quæ Græcè etiam prodierant: priores nullius auctoritatis eſſe innuit; poſteriores omnes avidè amplectitur, incorruptas & integras eſſe pronunciat, eaſque miris effert laudibus. Non enim Septem tantùm Euſebio cognitas, ſed & Quinque reliquas *Ignatii eſſe germanas, eaſdemque ſinceriſſimas, nemo jure*, inquit, *poterit dubitare.* Bellarminus notat Latinas Tres *gravitatem eloquii* Bellarmini. *S. Ignatii omnino non redolere*: Quinque Euſebio incognitas *ob ſtyli ſimilitudinem & ſpiritum verè Apoſtolicum, à viris doctis omnino recipi*; *non eſſe magnam fidem habendam Codicibus Græcis, qui nunc extant, quando diſcrepant à Latinis*; *ſæpe enim emendatiores inveniri Codices Latinos quàm Græcos: quod verum*, inquit, *eſſe intelliget, qui conferet teſtimonia quæ ex Ignatio citant S. Athanaſius & Theodoretus, cum verbis ejuſdem Ignatii, quæ nunc habemus in Codicibus Latinis & Græcis.*

De Epiſtola ad Tarſenſes primò dubitat Fauſtus Soci- Fauſti Socini. nus, *Reſponſione ad Wiekum*; & ſententiam ſuam liberiùs de omnibus profert *Animadverſione ad Aſſertionem ſeptimam Poſnanenſium. Ignatii ſcripta partim adulterina, partim admodum corrupta & additamentis quibuſdam coinquinata*; *adeò ut eorum quoque in ipſis fiat mentio, quæ non niſi poſt aliquot ſæcula extiterunt.* Et licet Latinum Ignatii exemplar tantummodo tunc temporis vidiſſet, & *miſſarum* voce offenſus ita ſcriberet; nactus tamen

 poſtea

poſtea Græcum Codicem, ubi eum locum aliter ſe habere invenit, ſententiam non mutavit. In hunc enim modum concludit: *Fuit, nimirum, liber iſte* Epiſtolarum Ignatii, *quandocunque id factum fuerit, ab iis partim depravatus, partim etiam conſarcinatus, qui Tyrannidem Epiſcoporum, non in Eccleſiam tantùm, ſed in rempublicam quoque, contra omne jus faſque, invectam vehementer probabant, ac ſtabilire volebant.*

Rodolphi Hoſpiniani.

Paulò pòſt Rodolphus Hoſpinianus Tigurinus *Hiſtoriæ Sacramentariæ Lib.* ii. *Cap.* 1. Ignatium noſtrum tanquam teſtem locupletiſſimum laudat.

Perkinſii.

Perkinſius autem noſtras Whitakerum interim in hunc modum ſequitur. *Euſebius cum Hieronymo Septem Ignatii pro veris numeravit Epiſtolas: at nunc ſub illius nomine habentur Duodecim, quarum Quinque ſpuriæ ſunt. Etiam Epiſtola ad Epheſios aut ſpuria eſt, aut ſaltem corrupta; quia locus à Theodoreto & Gelaſio ex illa citatus in noſtris exemplaribus non invenitur.*

Thomæ Bilſoni.

Thomas Bilſonus noſtras, Vir magni in Eccleſia nominis, *De perpetua gubernatione Eccleſiæ* ſcripſit fusè atque eruditè: S. Ignatium autem in eo opere ut indubitatum Auctorem frequenter laudat, & dum in vivis eſſet, eas ipſas Epiſtolas, quas citat, ſcripſiſſe ſanctiſſimum illum Martyrem affirmat.

Abrahami Sculteti.

Abrahamus Scultetus, in *Medulla Patrum*, ita pronuntiat: *Rationibus in omnem partem probè diligenterque excuſſis, in tertiam nonnulli ſeceſſerunt ſententiam, ſtatueruntque eſſe quidem Epiſtolas haſce Ignatii, ſed adulteratas, ſed interpolatas: quorum in judicio & nos acquieſcimus.*

Poſſevini.

Poſſevinus autem adhærens Baronio, *Licet S. Hieronymus*, inquit, *tantùm meminerit Septem Epiſtolarum, Duodecim tamen haud dubiæ fidei habemus. Quæ verò Tres aliæ feruntur, etſi non tam certæ fidei ſunt, citantur tamen à S. Bernardo; nec defuere poſt illum Viri docti, qui ipſarum meminerunt.*

Jacobi Gretſeri.

Et Jacobus Gretſerus eadem preſsè ſequitur veſtigia de Duodecim Epiſtolis genuinis; quarum *Vindicias* ab eodem ſcriptas alicubi latere teſtatur ſe audiviſſe Philippus Labbæus.

Tum

Tum verò Martialis Meſtræus, Doctor Pariſienſis, qui Ignatium ipſum * edidit, & Notis illuſtravit, Tres Latinas in *Commentationum Apocrypharum* numero collocat; reliquas Duodecim *germanas & verè aureas Ignatii Epiſtolas* prædicat, ſed *ab Hæreticis & à Græculis poſterioribus alicubi interpolatas & depravatas fatetur.* Martialis Meſtræi.

Georgius Dounamus noſtras, Vir doctiſſimus, ſæpe Schiſmaticos & ſui & prioris ſæculi accuſat, quòd nunc Ignatii teſtimonia in ſua cauſa urgent, nunc Epiſtolas ejus tanquam ſpurias rejiciunt: & Septem illas ab Euſebio memoratas doctas & pias appellat; quas vel ideo rejici non poſſe ait, quòd ab Euſebio memorentur. Georgii Dounami.

Inter Socinianos Hieronymus Moſcorovius de vera harum Epiſtolarum antiquitate dubitâſſe haud videtur, cùm in Refutatione *Appendicis Martini Smiglecii* hæc habeat: *Ignatius, Patrum apud Latinos, quorum quidem ſcripta extant, vetuſtiſſimus, apertiſſimè fatetur in Epiſtola ad Tarſenſes,* quòd Chriſtus non ſit ille qui eſt ſuper omnia Deus, ſed filius ipſius. Hieronymi Moſcorovii.

Iſaaci certè Caſauboni, veterum ſcriptorum peritiſſimi judicis, ſententia in hac etiam cauſa maximè notanda. Quare Parkerus hunc inter eos numerat, quos omnes Ignatii Epiſtolas fictitias docuiſſe vult: ſed hoc & ſubleſtâ fide tradit, & leviſſimo argumento ſuadere conatur, quòd Caſaubonus de priſca Eccleſiæ diſciplina locutus, Cyprianum teſtem adhibuit, Ignatium non nominavit: cùm in *Exercitationibus Baronianis* S. Ignatium ſæpe laudet, & *nonnullarum* ejus Epiſtolarum *antiquitatem novis rationibus ſe tuiturum* polliceatur; quas præmaturâ Viri maximi morte ereptas nobis fuiſſe dolemus. Iſaaci Caſauboni.

Sed unus quidem Vir, cætera doctiſſimus, ut teſtatur Vedelius, *extra omne dubium ponit ſuppoſitionem harum Epiſtolarum: imò dicere non veretur, Ignatium nullas unquam Epiſtolas ſcripſiſſe.* De hoc *Viro doctiſſimo* altercantur Doctores duo, Owenus & Hammondus; quem Roberti Parkeri.

* Latinam Vairlenii interpretationem emendavit & ſupplevit; atque inſuper tùm ſuis, tùm Morelii, Vairlenii & Billii in Ignatium Obſervationibus ſimul collatis, amplioribus Notis illuſtravit. Atque hujus Græco-Latinus Ignatius, & ſeparatim anno 1608. & in Bibliothecæ Patrum Tomo i. Græco-Latino, an. 1624. Pariſiis habetur editus. USSER.

quaſi

quaſi nec nomine nec ſcripto notum producunt, & quem *Anonymum ineditum* Hammondus *vocat.* Eſt autem ille extra omne dubium Robertus Parkerus, Schiſmaticus Anglus. Omnia enim quæ Vedelius à Viro illo *cætera doctiſſimo* dicta profert, in Parkeri Libro ſecundo *De Politeia Eccleſiaſtica* Capite decimo tertio reperiuntur. Non eſt igitur alius Vedelii *Vir doctiſſimus* quàm Robertus Parkerus noſtras, Schimaticorum coryphæus; quem Vedelius cùm refutare vellet, & Genevenſis diſciplinæ ſummum patronum fuiſſe noſceret, honoris causâ nominare noluit. Hic autem Parkerus tredecim rationibus Epiſtolas Ignatii fictitias eſſe probare conatur: cujus conjecturis Dallæi Diſſertatio maximè locupletata eſt.

Roberti Coci. Poſt hunc Robertus Cocus etiam noſtras edidit *Cenſuram quorundam Scriptorum veterum* : in qua quotcunque aut quæcunque firma ſententiæ ſuæ probandæ argumenta attulit, id tantùm revera probare putavit, *Epiſtolas Ignatii aut eſſe ſuppoſititias, aut corruptas.*

Nicolai Vedelii. Cùm hæc ita ſe haberent, Nicolaus Vedelius, Profeſſor Genevenſis, rem totam ad examen revocavit: Apologiam pro Ignatio ſcripſit, novam Editionem adornavit, Exercitationibus & Appendice Epiſtolas illuſtravit. * Tres igitur ille Latinas omnino rejecit, quòd *nimis aperta ipſarum ſuppoſitio ei videretur.* Reliquas Duodecim in duos Libros diſtinxit, quorum prior continet Epiſtolas Genuinas, poſterior Suppoſititias. Genuinas tantùm agnoſcit Septem illas ab Euſebio memoratas; reliquas Quinque *aut perperam inſcriptas, aut planè ſuppoſititias* eſſe ſtatuit. Præterea in ipſas Septem genuinas non pauca irrepſiſſe ſtellionum audaciſſimorum veſtigia teſtatur; quæ Notulis quibuſdam in margine poſitis jugulavit.

Andreæ Riveti. Quare Andreas Rivetus, licet in tertia Editione *Critici Sacri* cenſurâ Roberti Coci ſit adjutus, moderatiſſimam

* Omnium locupletiſſima Græco-Latina Genevenſis anni 1623. eſt Editio, à Nicolao Vedelio adornata: qui Latinum Mæſtræi textum in margine paſſim correxit, Exercitationes pro antiquitate Catholica adverſùs Baronium & Bellarminum ſingulis Epiſtolis attexuit, Apologiam pro Ignatii ſcriptis præmiſit, & Criticas Notas vice Appendicis toti Operi ſubjecit. Ussɛʀ.

tamen

tamen ſententiam amplecti ſe profitetur, ſcilicet, *eſſe pleraſque Epiſtolas Ignatii, ad minimum Septem*; *ſed hoc tempore non haberi niſi adulteratas, & multis in locis interpolatas*. Et Daniel Chamierus, in Reſponſionibus ad Teſtimonia à Bellarmino adducta, auctoritatem Ignatii nunquam declinat. Semel tantùm ait, *Epiſtola ad Antiochenſes viris doctis non videtur legitima, quia ab Hieronymo non annotata in cenſu Operum Ignatii, ipſiſque adeò Veteribus ſit incognita*. **Danielis Chamieri.**

Daniel Heinſius ad Novum Teſtamentum, Epiſtolas quaſdam earum quæ editæ ſunt, Ignatii reverà fuiſſe indicat, alias non item. Gerardus Joannes Voſſius, De natali anno Chriſti, Sect. 41. *Alii reſpondent Ignatii Epiſtolas eſſe ſuppoſititias, nec ulli ante Nicænum Concilium memoratas. Itane verò? Quaſi non meminerit earum Irenæus* Lib. v. Cap. 28. *& eo antiquior ipſique par Ignatio Polycarpus, apud Euſebium* Lib. iii. Cap. 36. *ut de Origene taceam, qui quiddam inde adducit Homil.* 6. *in Lucam*. **Danielis Heinſii.** **Gerardi Voſſii.**

Petrus autem Halloix Jeſuita non tantùm omnes Græcas genuinas & germanas eſſe operosè contendit; ſed & de tribus Latinis ita judicium ſuum profert: *Nec ita certæ ſunt, ut indubitatam fidem apud omnes mereantur, nec ita incertæ, ut omnem perdant*. Aliter tamen Dionyſius Petavius, licet ejuſdem ordinis. *Conſtat*, inquit, *omnes Ignatii Epiſtolas interpolatas fuiſſe. Nam pleraque ex illis loca ab Antiquis laudata, vel in eis minimè reperiuntur, vel longè aliter concepta*. **Petri Halloix.** **Dionyſii Petavii.**

Et denique Walo Meſſalinus, *Apud me conſtat omnes illas Ignatii Epiſtolas ſuppoſititias eſſe, vel certè multis locis interpolatas*; & aliqua recitat, quæ *ſatis evincunt*, inquit, *non poſſe illud Opus Auctori quem ementitur adſcribi*. Ac rurſus, *Epiſtolæ illæ natæ & ſuppoſitæ videntur, circa initium, aut medium ſecundi Sæculi; quo tempore primus ſingularis Epiſcopatus ſupra Preſbyteratum introductus eſt*. **Wal. Meſſalini.**

Huc uſque Virorum doctorum judicia, ſive conjecturæ potiùs progreſſæ ſunt, dum Editio una Græca, licet ex duobus MSS. exemplaribus, & una etiam Interpretatio Latina Vetus, illi ſatis aptè reſpondens, aut ab aliis ad *Quid de variis hominum Judiciis ſentiendum ſit.*

ad Græcos illos Codices reformata, extaret: de quibus conjecturis, nonnulla notatu non indigna visum est observare.

Primò, Sententia decretoria Parkeri & Salmasii, qui statuunt omnes Epistolas sub nomine Ignatii editas, esse planè suppositias, minimè ferenda est: tum quòd eorum argumenta nihil aliud evincunt quàm quod à cæteris statuitur, nempe omnes aut suppositias esse, aut interpolatas (cùm enim adhuc nescirent qualis reverà interpolatio fuerit, quicquid illis displicuit, potuit ad interpolationes pertinere); tum quòd Parkerus statuat, neminem ante Concilium Nicænum earum meminisse, quod apertissimè falsum est.

Secundò, Ingens discrimen inter tres Latinas & Duodecim Græcas Epistolas rectè observatum est; & Latinæ primùm emissæ ab universis ferè meritò sunt rejectæ: tum quòd Græcis omnibus fuerint incognitæ, neque Græcismum omnino redoleant, ut non ab Interprete, sed Auctore Latino videantur profectæ; tum quòd in vetustissimis Vulgatæ Versionis MSS. Codicibus non inveniantur, & seorsim aliquando scriptæ sint, & inter Latinos à Bernardo aut Pseudo-Dextro primùm memoratæ; tum denique quòd vix rationi temporum videantur consentire, aut cum institutis Ignatii quicquam commune habere: *pro quibus frustra nonnulli pugnare aggressi sunt ante aliquot annos*, ut rectè judicavit Philippus Labbæus.

Tertiò, Ne ipsæ quidem Græcæ Duodecim parem auctoritatem sibi vendicant; & rectè posita videtur distinctio inter Septem Epistolas, quæ sunt ab Eusebio memoratæ, reliquisque antiquissimis Patribus frequenter laudatæ, & Quinque alias, quæ non nisi post aliquot sæcula ab ullo Græco Scriptore agnitæ sunt, atque ideo jure vel in dubium vocantur, vel etiam planè rejiciuntur: idque non tantùm, quia verisimile non est, eas Eusebium, si ejus ævo extitissent, latere potuisse, aut ab eodem, si ipsi cognitæ essent, præteriri; sed etiam, quia vel ob modum loquendi, ab Eusebianis multùm discrepantes apparent, vel ob materiam, doctrinæ, institutis & moribus posterioris Ecclesiæ magis consonæ, & Ignatianis Eusebio memoratis solâ imitatione, eâque nimis affectatâ, similes.

Quartò,

Quartò, Rectè animadversum est à quamplurimis, etiam illas Septem antiquissimas & maximè genuinas Epistolas in Editione Græca tunc temporis vulgata, interpolatas & corruptas fuisse: idque cùm loca à veteribus Patribus adducta, quæ in ea Editione aut non comparent, aut non rectè repræsentantur, tum alia etiam non pauca, quæ neque antiquitati neque sententiæ S. Ignatii congruunt, neque tenori Epistolarum satis convenienter inseruntur, planum faciunt.

Quintò, Industria Vedelii, quam ad loca in Epistolis Eusebio memoratis corrupta & interpolata indicanda, & à genuinis secernenda adhibuit, si conatum spectemus, laudanda, si eventum sive successum, parvi quidem æstimanda videatur. Tantâ enim diligentiâ hoc tandem effectum est, ut ex una parte inserta & interpolata pleraque prætermittantur, ac pro genuinis retineantur; ex altera verò, germana atque genuina sæpiuscule pro ascititiis notentur & rejiciantur. Quamvis igitur quamplurimi optimas Ignatii Epistolas corruptas esse judicarent, hactenus tamen ad genuinas à corruptelis certo aliquo criterio vindicandas parum aut nihil est effectum. Ut verum illud sit quod à Dallæo observatur, *Nisi sincerius exemplar Usserius & Vossius nacti essent, nulla planè spes superesset Interpolatoris aliena à veris Scriptoris internoscendi & secernendi.*

Alia Vetus Latina Versio ab Armachano publicata, quâ Interpolationes detectæ sunt.

Quare Jacobus Usserius, Archiepiscopus Armachanus, Hiberniæ Primas, Vir miræ in his rebus perspicaciæ fideique, cùm videret talibus conjecturis nihil effici, animadverteretque * Tres in Anglia nostra Theologos olim locum

* In vulgatis nostris codicibus, Latinis pariter & Græcis, luculentum illud testimonium desiderari vident omnes, ex Ignatii Epistola ad Smyrnæos, à Theodoreto, in 3°. Dialogo qui Ἀπαθὴς inscribitur, depromptum. Εὐχαριστίας καὶ προσφορὰς οὐκ ἀποδέχονται, διὰ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὴν εὐχαριστίαν σάρκα εἶναι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν παθοῦσαν, ἣν χρηστότητι ὁ Πατὴρ ἤγειρεν. Cujus sententiæ priorem partem, à Guilielmo Wodefordo, sub annum Domini 1396. ita citatam invenio. [a] *Considerate qualiter Anthropomorphi à communione & oratione Sanctorum recedant; propter quod non habent confiteri Eucharistiam carnem esse Salvatoris.* Posteriorem, à Roberto Lin-

[a] Contra Trialogum Wiccliffii, artic. 1. (in rerum expetendarum & fugiendarum Fasciculo Ortuini Gratii.)

locum quendam ex Epiſtola Ignatii à Theodoreto citatum, nec in Editione Græca aut Vulgata Verſione tunc repertum, eodem planè modo, quo à Theodoreto productus fuerat, laudâſſe; circumſpicere cœpit, num fortè in Anglia exemplar aliquod Latinum adhuc deliteſcens reperiri poſſet, ex quo ſua Tres illi Theologi hauſerunt, & loca reliqua à Theodoreto aliiſque antiquis Patribus citata, integra comparerent. Cùm, ecce, Libros duos MSS. nactus eſt, è publica Collegii Gunvilli & Caii apud Cantabrigienſes noſtros * unum, è privata D. Richardi Montacutii

b Commentar. in Dionyſii Eccleſiaſt. Hierarch. Cap. 3. (MS. in Bibliotheca Regia, & Coll. Corporis Chriſti Oxon.)

c In Confeſſione contra Wiccliffi-um. (MS. in Bibliotheca noſtra.)

Lincolnienſi Epiſcopo, circa annum 1250. ita: [b] *Eſt enim Euchariſtia, ſecundùm beatum Ignatium, caro Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti pro peccatis noſtris paſſa, quam benignitate Pater reſuſcitavit.* Utramque verò, à Johanne Tiſſingtono Franciſcano, hunc in modum recitatam. [c] *Conſiderate qualiter [Anthropomorphi] à communione & oratione Sanctorum recedunt; propter non confiteri Euchariſtiam carnem eſſe Salvatoris, quam Pater ſuâ benignitate reſuſcitavit. Contradicentes huic dono, perſcrutantes moriuntur. Decens eſt à talibus recedere, & nec communiter nec ſeorsùm cum eis loqui.* USSER.

* In 4°. num 37. cujus Libri titulus ſic ſe habet:

Liber Epiſtolarum S. Ambroſii, Epiſcopi & Doctoris ſummi, numero 81. *& Epiſtolarum S. Dionyſii Martyris, numero undecim; & Epiſtolarum S. Ignatii Epiſcopi & Martyris, numero* 17. *& donatus communi Librariæ Sociorum Collegii Annunciationis B. Mariæ in Cantabrigia per Magiſtrum Walterum Crome, Sacræ Theologiæ Profeſſorem, quondam Socium ejuſdem Collegii, anno Domini* 1444. *in feſto S. Hugonis.*

Epiſtolæ S. Ignatii ibi hoc ordine occurrunt.

1. *Smyrnæis.*
2. *Smyrnæis à Troade Polycarpo.*
3. *Epheſiis.*
4. *Magneſiis.*
5. *Philadelphicis.*
6. *Tralleſiis Aſiæ.*
7. *Epiſtola Mariæ Proſelytæ Chaſſaobolorum ad Ignatium, Epiſcopum Antiochiæ.*
8. *Reſponſio Ignatii Mariæ Proſelytæ ſuper eadem Epiſtola.*
9. *Tharſenſibus.*
10. *Antiochenis.*
11. *Eroni, Diacono Eccleſiæ Antiochenorum.*
12. *Martyrium S. Ignatii, Epiſcopi Antiochiæ Syriæ.* Epiſt. xii. Sic enim ibi appellatur.
13. *Romanis.*

Scripſit beatus Ignatius Smyrnæis à Troade, Polycarpo à Troade, Epheſiis à Smyrna, Magneſiis à Smyrna, Philadelphicis à Troade, Tralleſiis à Smyrna, Mariæ Proſelytæ ab Antiochia, Tarſenſibus à Philip-

tacutii Norvicensis nuper Episcopi Bibliotheca † alterum, qui Ignatii Epistolarum Interpretationem à Vulgata Latina diversissimam continebant. Et statim collatione factâ, testimonia Patrum omnium qui intra quinque, ut ait, post Christum sæcula floruerunt, à Græcis Latinisque Codicibus diffidentia, cum hac Versione optimè convenire, & multa à Græculis posterioribus inserta & intertexta ab eadem pariter abesse conspexit. Jam verò non ex levibus conjecturis, aut ex sententia sua, ut Vedelius, sed ex Veteris Versionis fide Græcas Ignatii Epistolas recognovit, assumenta stellionum à genuinis facilè & apertè secrevit; Polycarpianam illarum Syllogen ita excudendam curavit, ut minio in textu Græco laciniæ illæ signarentur, quas à recentiori Interpolatore assutas fuisse, Veteris Latini Interpretis, tunc primùm ab ipso editi, indicio deprehenderat. Felix hoc quidem inceptum, quo Reverendus Senex, cùm ingenii, judicii & doctrinæ specimen singulare exhibuit, tum Ecclesiæ utilissimam, & hisce temporibus maximè salutarem operam præstitit. *4°. Oxon. 1644.*

Id verò ad cumulum accessit, quòd Vir præstantissimus & omni doctrinæ genere admodum excultus, Isaacus Vossius * Græcum Exemplar (quod, opinor, infinitæ lectionis Turrianus centum ferè annis antè viderat, & *vetustissimum emendatissimumque* esse testatus est) è Medicea Biblio- *Græcæ Epistolæ è Mediceo Codice per Isaacum Vossium editæ.*

lippensibus, Antiochenis à Philippensibus, Eroni Diacono à Philippensibus, Romanis à ‡ S... Martyrium Ignatii cum Epistola ad Romanos, scripta ab ipso ad populum Romanorum.

14. *Joanni Evangelistæ.*
15. *Joanni Evangelistæ.*
16. *S. Mariæ.*
17. *Ignatio Sancta Maria.*

De hoc Codice rectissimè hæc annotavit D. Pearsonus: *Ordo hic Latinarum idem est cum ordine Græcarum in Codice Mediceo: licet Usserius eas ediderit eodem ordine, quo Græcæ Interpolatæ editæ sunt. Unde non minima Epistolæ ad Polycarpum injuria facta.* Smith, in Præfat. suæ Edit. Ignatii, 4°. Oxon. 1709.

‡ Smyrna.

† Ubi hic codex jam reperiendus sit, ne investigando quidem expiscari possum. *Ibid.*

* Exstat hic insignis Græcus Codex in Bibliotheca Ecclesiæ S. Laurentii Florentiæ, pluteo LVII. ad finem Codicis, cui titulus, *Incerti Auctoris Epistolæ*, in folio haud magno, minutiori charactere, descripti; in quo Libri sequentes, quorum tituli in initio prænotati sunt, continentur, *viz.*

Epistolæ aliquot S. Maximi aut S. Nili.

 S. Ma-

Bibliotheca exſcriptum produceret, viris doctiſſimis amiciſſimè communicaret, & quoniam Latinæ Verſioni ab Uſſerio publicatæ apprimè conſonum animadvertit, cum ea ſimul imprimendum ac Notis illuſtrandum curaret. *4°. Amſt. 1646.* * Quæ cùm tam amicè conſpirarent, non dubitavit aſſerere doctorum virorum Par, eaſdem Epiſtolas tandem nos habere, quas habuit Euſebius, quas edidit Polycarpus, quas ſcripſit Ignatius.

Virorum doctorum de Brevioribus Epiſtolis Judicia.

Quàm viris eruditis grata fuerit hæc Voſſii Editio, vel inde patet, quòd Claudius Sarravius, Senator Pariſienſis, ab ipſo in Notis obiter laudatus, ei hæc reſcripſerit: *Ago itaque gratias, ago gratias tibi ſummas, Mi Voſſi; æternum enim me tibi devinxiſti tanto & tam præclaro erga immerentem teſtimonio. Video enim ibi famam meam æternitati conſecratam, eo monumento, quod ſaxa & marmora duratione vincat.*

S. Maximi epiſtola exhortatoria ad Georgium Expræfectum Africæ.

Ejuſdem expoſitio Pſalmi LIX.

S. Athanaſii epiſtola ad Ruſinianum.

S. Baſilii M. epiſtola.

S. Gregorii Nazianzeni epiſtola.

S. Ignatii Martyris epiſtolæ ix. hoc ordine:

Α. Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου ἐπιστολὴ Σμυρναίοις.

Β Σμυρναίοις ἀπὸ Τρωάδος πρὸς Πολύκαρπον Ἰγνάτιος.

Γ. Πρὸς Ἐφεσίους Ἰγνατιος.

Δ. Μαγνησιεῦσιν Ἰγνατιος.

Ε. Φιλαδελφεῦσιν Ἰγνατιος.

ς. Τραλλιανοῖς Ἰγνάτιος. Ibid.

Tres adduntur ſuppoſititiæ.

Ζ. Ἰγνατίῳ Μαρία ἐκ Κασσοβήλων.

Η. Πρὸς Μαρίαν εἰς Νεάπολιν τῆς πρὸς τῷ Ζαρβῷ Ἰγνατιος.

Θ. Πρὸς τους ἐν Ταρσῷ Ἰγνάτιος. quæ ad finem mutilata eſt.

* Omnia illa, quæ vel natura effinxerit, vel arte ſint fabricata, illam habent conditionem; ut quæ in genere ſuo ſint perfectiora, quanto diutius, & adtentiùs, contemplemur, tanto pulcra magis, & artificioſa, intuentium oculis ſeſe offerant. Simile quid mihi evenit in Ignatio; cujus nunquam Epiſtolas relegi, quin ſemper aliquid novi, quo magis ſeſe mihi probarent, in iis deprehenderim: quoties, inquam, illas in manus reſumſi, toties aliquid adparuit, unde genuinum potuerim agnoſcere ſcriptorem: nunc elegans illa ſimplicitas, & ſeculo, quo vixit, convenientiſſima; nunc rerum & verborum paſſim & ubique congruentia, ac veritas; nunc zelus & martyris fervor, qui cum alibi, tum maximè in Epiſtola ad Romanos elucet: omnia denique autorem ſuum teſtabantur. VOSSIUS in *Præfat.*

Quare

Quare ſtatim ex Proteſtantibus Andreas Rivetus, cùm ei Uſſerius novam Ignatii ex Veteri Libro editionem communicâſſet, in ultima *Critici* ſui *ſacri* recognitione illius judicium ſecutus eſt: & ex Jeſuitis Petavius, Græcis Voſſii & Latinis Uſſerii conſpectis, *Hæc*, inquit, *prudens & juſta ſuſpicio eſt, illas eſſe genuinas Ignatii Epiſtolas, quas Antiquorum conſenſus illuſtribus teſtimoniis commendatas & approbatas reliquit.* Idem etiam judicium Nicolai Fabroti fuit, ut oſtendunt Notæ ejus ad Anaſtaſium. *S. Ignatius Epiſtolâ ad Epheſios (edidit eruditus Vir Iſaacus Voſſius)* & ſtatim, *Pſeudo-Ignatius in Epiſtola ad Antiochenos*, & alibi, *Vetus Interpres Epiſtolæ ad Philippenſes, quæ S. Ignatio adſcribitur.* Ita ille genuinas Epiſtolas à ſpuriis ſæpe diſtinguit, ut in Editione Voſſii diſtinguuntur. **Andreæ Riveti. Petavii. Nicolai Fabroti.**

Salmaſius verò, Editione Uſſerii perſpectâ, & Codice Mediceo, antequam ederetur, viſo, auctoritati Ignatii iniquior factus eſt: Ecce enim in Apparatu ad Libros de Primatu Papæ, *Varias*, inquit, *diverſi temporis ejus Operis interpolationes eſſe factas multis oſtendit Reverendiſſimus & doctiſſimus Vir Jacobus Uſſerius Armachanus. Quale autem ab Auctore primùm prodiit, ne genuinum quidem Ignatii eſſe, poſſum omni aſſeveratione confirmare.* Hæc paulò ſedatiùs. Quæ non longè pòſt ſequuntur, Salmaſium magis ſapiunt. *Quâ autem ætate vixerit hic Impoſtor, qui nomen Ignatii ementitus eſt in iſtis Epiſtolis conſcribendis, inquirendum eſt. Nam Ignatium non eſſe earum auctorem tam certum puto quàm me hæc ſcribere.* Hìc ſanè purum putum Salmaſium habemus. Ad tempus autem quod attinet, Impoſtorem eodem cum Valentino vixiſſe ſuſpicatur; imperante, nimirum, Antonino, aut certè ſub Marco Aurelio. Atque hæc eſt ſumma ſententiæ Salmaſianæ. — Ipſe autem cùm hæc in *Apparatu* tam ſtrenuè aſſeruiſſet, in ipſo Opere auctoritate Ignatii ſæpiuſcule utitur. Quæ cùm vidiſſet Claudius Sarravius, aurem Salmaſio vellit & admonuit: *Non placet, quòd ea in* Apparatu *culpes, quæ in ipſo Opere laudas. De Ignatianis Epiſtolis intelligo, quas in* Apparatu, *qui prior legitur, meritò τῆς νοθείας revincis: & tamen earum auctoritate poſtea ſæpiuſcule uteris, quaſi eſſent legitimæ, nec titulus auctorem mentiretur. Saltem de iſta tua ſententiæ mutatione aliquid ſignificâſſes.* Epiſt. p. 181. **Claudii Salmaſii. 4°. *Lugd. Bat.* 1645. Claudii Sarravii.**

p. 181. Hæc, opinor, in Sarravio, maximo Salmasii hyperaspistâ, etiam illi ferre possunt, qui eadem in Hammondo non ferunt.

David. Blondelli. 4°. *Amst.* 1646. David etiam Blondellus, ut ipse in Præfatione *Apologiæ* fatetur, quamprimùm Epistolarum priorum Sex Isaacus Vossius copiam fecit, eas avidis oculis hausit, manu propriâ descripsit, cum citatis à Veteribus locis studiosè contulit, sæculo nostro gratulatus, quòd illud ipsum exemplar, quo ante 1300 annos usus erat Eusebius, novam ipsi propediem affulsuram lucem sponderet. Sed postquam attentiore animo singularum & phrasin & materiam & ordinem expendit, blandientes antea spes pudibundus abjicere coactus, bonæ Patrum fidei impudenter illusum ...uit, & argumentis quibusdam à priori, quam de Ignatianis Epistolis imbiberat, opinione depulsus, eas omnes supposititias credere coactus est. Ipsum autem Impostorem, qui Ignatii Martyris nomen Septem, Eusebio, Athanasio, Hieronymo laudatis, Epistolis appinxit, longè post annum centesimum quadragesimum quartum, adeoque post Clementis Alexandrini, toto fere Centenario Ignatio posterioris, obitum, prodiisse tradit.

Hugonis Grotii. Antequàm hæc à Blondello ederentur, postquàm verò ab opinione, quam è Mediceo Codice primùm imbiberat, depulsus est, sententia ejus Hugoni Grotio, viro maximo, innotuit; qui, quid de ea sentiret, in Epistola ad Gerardum Vossium data protinus significavit: *Blondellus, magnæ vir diligentiæ, sed suæ parti super æquum addictus, quid de Episcopis & Presbyteris sentiat, ex scriptis ejus antehac editis non obscurum est. Imprimitur nunc apud Blavium Liber ejus specialiter de eo argumento. Cognovi autem ex sermone ipsius, omnino eum hoc agere velle, ut aliquid reperiat unde famam spargat, te in ea re planè secum sentire. Ignatii Epistolas, quas Filius tuus ex Italia attulit puras ab omnibus iis, quæ Eruditi hactenus suspecta habuere, ideò admittere non vult, quia, Episcopatuum vetustati clarum præbent testimonium. Argumento alio non utitur, quàm quod in illis verba quædam appareant elegantiora quàm solent in Apostolicorum scriptis reperiri: quales sunt* ἀξιέπαινοι, ἀξιομνημόνευτοι, *& similia. Dixi ego, paris monetæ vocabula non pauca esse in Clementis Epistola, quam suspectam non habet: adhæsisse hæc diu ex lectione Græcorum, qui nitidiùs scripserant.*

Quam-

Quamprimùm autem Blondelliana in lucem prodirent, & Isaacus Vossius Codicem Mediceum, quem tam feliciter ediderat, tam malè tractatum videret, statim Epistolâ ad Rivetum *Rationes* perscripsit, *cur eum non omnino permovere potuerint Argumenta illa, quæ David Blondellus ad evertendam Epistolarum Ignatii veritatem attulit.* Huic Epistolæ Blondellus Annotata sua adspersit, & præterea stricturas quasdam ad Vossii Notas antè editas; quibus alterâ prolixiori Epistolâ ad Rivetum pariter missâ Isaacus accuratè respondit.

Quinetiam Archiepiscopus Armachanus in *Appendice*, proximo post Blondelli *Apologiam* anno editâ, mirari satis se non potuisse profitetur, duos hos magni nominis viros, Salmasium & Blondellum, conjecturis suis tantum tribuisse, cùm Polycarpi ad Philippenses literas, quibus Ignatianas à se subjectas fuisse ipse confirmat, germanas fuisse fateantur, & has ipsas quæ Ignatio tribuuntur Epistolas in Mediceo Codice à novitiis assumentis demum liberatas, non minùs quàm Polycarpi ipsam, Eusebii temporibus in omnium manibus fuisse non negent; in hisce tamen effingendis Impostorem aliquem nomen Ignatii ementitum esse, confidentissimè pronuntient. Pupugit Blondellum severa hæc mitissimi Senis reprehensio, admirantis tantam ex levibus conjecturis confidentiam: quare Epistolâ ad eum datâ, & quatuor productis argumentis, quæ ipsum sententiam mutare vetarent, hærere se etiamnum professus est. **Usserii Armachani.**

Postea insignis admodum Theologus, Henricus Hammondus, cùm videret Theologicas Theses in Gallia propositas, proclamantes, litem & controversiam de Episcoporum supra Presbyteros prærogativa definitam jam videri à Viris longè doctissimis Domino Salmasio & Blondello; *Dissertationes Quatuor*, quibus Episcopatûs jura ex S. Scripturis & primæva Antiquitate adstruuntur, edidit, & earum Secundam de Ignatii scriptis instituit. In illa autem Dissertatione, primò quicquid ad has Ignatio abjudicandas Epistolas dictum est, solenniter ad examen vocavit; secundò quædam addidit, quæ earundem auctoritatem stabiliant. **Henrici Hammondi.** 4°. *Lond.* 1651.

Ad hæc Hammondi nihil Salmasius, nihil Blondellus reposuit. Domi autem Theologus, Joannes Owenus nostras in *Præfatione* quadam Anglicè scripta multa **Joannis Oweni.**

ta

ta in Hammondiana Ignatii Defensione culpat; quæ pe-
4°. *Lond.* 1654. culiari scripto, linguâ etiam nostrâ Hammondus defendit. Non tamen Owenus eorum sententiam probat, qui Epistolas omnes Ignatianas tanquam fictas & supposititias absolutè condemnant: imò in earum aliquibus *suavem & gratiosum*, ut nostrates loquuntur, *fidei, dilectionis, sanctitatis, & zeli Dei Spiritum spirantem*

Ministrorum Londinensium. *& operantem* agnoscit. Ministri etiam Londinenses cum Sculteto, Vedelio, & Riveto professi sunt, se minimè omnes reprobare; sed ita de corruptelis locuti sunt, ac si Editiones Usserii Vossiique nunquam vidissent: certè quid de Epistolis defæcatis sentirent, minimè indicârunt.

Theophili Raynaudi. Theophilus autem Raynaudus in *Erotematibus* negat Epistolam ad Mariam Deiparam esse Ignatianam. *Epistolam tamen*, inquit, *ad Mariam Cassoboliten esse S. Ignatii fœtum genuinum, extra controversiam pono; quicquid contrarium pauci quidam Sectarii effutiverint.*

Edmundi Albertini. Edmundus etiam Albertinus Usserii Responsionibus & Hammondi Dissertationi minimè acquievit, sed in Libris *De Eucharistia* Latinè editis decretoriam sententiam in hæc verba protulit: *Non negaverim Ignatium Epistolas aliquas scripsisse: sed si quas scripsit, illæ perierunt: & plures aliæ sub illius nomine circa medium secundi Sæculi compositæ sunt, ac incautè & absque examine à*

Joannis Dallæi. *Veteribus receptæ.* Et eodem anno Joannes Dallæus,
8°. *Daventriæ*, 1654. Libro *De Jejuniis & Quadragesima* tertio, *Totum hoc quod Ignatii nomine circumfertur Epistolarum Opus supposititium esse, sanctissimoque Martyri non paucis post ejus mortem annis falsò & per fraudem adscriptum fuisse, tam evidentibus patet documentis, ut mirum sit, hanc imposturam homines eruditissimos tam diu latere potuisse*; & de Sex illis, quas Usserius voluit esse verè Ignatianas, *Sed quod magni Viri pace dictum sit, nè istæ quidem, quas ille publicavit, à meliori quàm cæteræ manu esse videntur.*

Joannis Morini. Interim tamen non est omittendum, nobilem in Theologia Criticum, Joannem Morinum, collatis diversis Editionibus ex Augustano & Florentino Codicibus depromptis, in aliam planè diversam maximéque mirandam sententiam incidisse. *Antiqua*, inquit, *Ignatiana-*

rum Epistolarum Editio genuinum textum nobis exhibet, nova verò mancum & interpolatum.

Samuel autem Bochartus, vir doctissimus, in ingenti Opere, *Hierozoico*, Epistolam ad Romanos, Eusebio visam, probatam, atque defloratam, non ante Constantini Imperatoris ævum scriptam fuisse, asserere non dubitavit. Samuelis Bocharti.

Tandem Joannes Dallæus, Theologus è Gallia celeberrimus, plurimisque in hoc præsertim genere Controversiarum elaboratis operibus notissimus, non contentus iis quæ de manifesta impostura obiter, Libro *de Jejuniis*, monuerat, & in novam planè sententiam de ætate Impostoris delapsus, mirâque suæ conjecturæ dulcedine captus, Controversiam hanc magnâ animi contentione redintegravit, & grandi volumine adversùs omnes quarumcumque S. Ignatii Epistolarum defensores latè disputavit. Sub ejus enim nomine prodierunt *De Scriptis quæ sub Dionysii Areopagitæ, & Ignatii Antiocheni nominibus circumferuntur, Libri Duo: quibus demonstratur*, uti præfert Titulus, *illa subdititia esse, diu post Martyrum, quibus falsò tribuuntur, obitum ficta.* *Sententia* Dallæi. 4to *Gen.* 1666.

Et quidem de indubitata suppositione scriptorum Dionysii Areopagitæ Dallæo planè assentitur Pearsonus; idque putat ante Dallæum, Sirmondum, Petavium, Launoyum, Morinum, aliosque, vel ipsis Pontificiis persuasisse. Sed de ætate Auctoris, qui ea scripsit & Areopagitæ supposuit, quicunque fuit, ab eo prorsus dissentit.

De Ignatio duplicem Dallæus proponit Quæstionem, quarum prima hæc est, *An omnes Epistolæ, quæ sub ejus nomine circumferuntur, ejusdem sint parentis?* Hanc negat; neque Pearsonus affirmat, aut de ea litem movet. Secunda Quæstio est, *An earum Epistolarum, quæ sunt ab Eusebio & Hieronymo memoratæ, verè auctor sit vir sanctissimus Ignatius, qui anno Trajani undecimo Martyrium Romæ fecit?* Hanc ille pariter negat; Pearsonus nullo modo negandum putat, & omni asseveratione potiùs affirmat.

I. Scripsisse aliquas Epistolas, non negat Dallæus; & ne talis ipsi affingatur sententia, summopere cavet.

II. Epistolas eas, quas nunc habemus in Editionibus Usserii & Vossii ab assumentis liberas, easdem omnino esse, quas habuit Eusebius, cum Blondello suo fatetur Dallæus.

III. Epiſtolas illas, quas habuit Euſebius, ab Ignatio ſcriptas fuiſſe negat; ab Impoſtore aliquo fictas & ſuppoſitas affirmat. Impoſtorem illum, non circa medium ſecundi Sæculi, ut Albertinus; non ſub Antonino vel M. Aurelio, ut Salmaſius; non ſtatim poſt Clementis Alexandrini dormitionem, ſive centum ab Ignatii morte annis, ut Blondellus; ſed præcipiti tertio Sæculo Epiſtolas effinxiſſe, & Opus effictum in lucem exiiſſe circa tertii Sæculi finem, vel quarti initia, hariolatur.

IV. De numero Epiſtolarum quæ Euſebio memoratæ ſunt, aliquando dubitat Dallæus, eaſque *Sex Septemve* ſæpe nominat; ex vulgari, ſcilicet, opinione Septem, ex ſingulari Uſſerii ſententia Sex: aliquando numerum ſatis confidenter aſſignat, & Sex tantùm aſſerit. *Quod verò*, inquit, *vulgò putant quandam ab Euſebio memorari ſeorſum ad Polycarpum ſcriptam, doctiſſimus Uſſerius hanc non diverſam, ſed unam & eandem reverà cum Epiſtola quæ eſt ad Smyrnæos, ab Euſebio intelligi, & acutiſſimè conjicit, & ex Hieronymo demonſtrat. Et hanc meritò ab Epiſtolarum ab Euſebio dictarum cenſu expungendam colligit*; *numeratque inter eas, quas nondum Euſebii & Hieronymi temporibus extitiſſe validiſſimè probat.* Hanc igitur Epiſtolam ad Polycarpum ab alio Impoſtore ſub quinto Sæculo fictam putat.

Joannis Pearſoni: in *Vindiciis Epiſtolarum S. Ignatii.* 4to. *Lond.* 1672.

Pearſonus verò nec priorem, nec poſteriorem hujus Epiſtolæ Fictorem agnoſcit; & inter Septem Euſebio memoratas, & à ſe defendendas omnino numerandam cenſet: eaſdem omnes in Polycarpiana συναγωγῇ collectas, Epiſtolæ ejus, in conventu Aſiæ per aliquot ſæcula publicè lectæ, ſubjunctas, & à S. Martyre conſcriptas fuiſſe aſſeveranter contendit. Sententiam Dallæi de Impoſtore primo, Sex Epiſtolas poſt ducentos ab Ignatii martyrio annos in lucem proferente, & ſecundo, illam ad Polycarpum poſt ducentos etiam alios parturiente, figmentum, imò portentum eſſe judicat.

Pro tribus Uſſerii, quatuor diverſas Ignatii Editiones olim obtinuiſſe ſtatuit. Prima fuit germana, Epiſtolarum tantùm Septem; à Polycarpo edita, & ipſius Epiſtolæ ad Philippenſes ſubjecta, Irenæo, Theophilo, Origeni, Euſebio, Athanaſio, Chryſoſtomo, Hieronymo, Theodoreto, Gelaſio, Ephraimo, Antiocho cognita. Secunda fuit earundem Epiſtolarum Septem, ſed interpolata:

polata: qualis in * ſuo exemplari Græco MS. extat, Stephano Gobaro, Anaſtaſio Patriarchæ Antiocheno, & Chronici Alexandrini conſarcinatori conſpecta. Tertia Editio fuit, ex Septem genuinis, & Quatuor fictis ſeu ſuppoſititiis conflata; qualis in Mediceo Codice, & Interprete Uſſeriano comparet, Joanni Damaſceno, & Antonio uſurpata. Quarta denique fuit, ex Septem interpolatis & Quinque ſuppoſititiis conſtans, additâ ſcilicet Epiſtolâ ad Philippenſes, poſtremo loco fictâ; qualis in Auguſtano Codice & Nidprucciano repræſentatur, & à vulgato Interprete redditur, Anaſtaſio Preſbytero, & Adoni Viennenſi viſa.

Diſſertationem Dallæi totam, quanta quanta eſt, ad examen vocavit, rationes momento ſuo ponderavit, ſingula quæ Eccleſiæ SS. Patres ullo modo ſpectant excuſſit, omnia quæ auctoritatem S. Ignatii confirmare poſſint expoſuit, quæ labefactare videantur, refellit & refutavit. Ita fidem ſuam perfectè liberans, hiſce verbis præſtitam, *Cùm magnâ diligentiâ uſus ſit vir doctiſſimus, ut nihil ageret; ego non minori mihi utendum putavi, ut eum nihil egiſſe omnibus appareat.* *Vindiciarum Partis imæ. Cap. 6.*

Ex Aliorum Scriptis excerpta.

Et ſanè id *omnibus apparet*, niſi præjudicio quodam præpeditis metuque, ne, ſi Martyris Epiſtolas admittant, unà cum iis ſacrum Epiſcopalem Ordinem, quem ſemel citra neceſſitatem temere abjecerunt, & adhuc recuſant, admittere teneantur, à S. Apoſtolis, & proinde ab ipſo Spiritu S. inſtitutum. Hunc enim Eccleſiaſticæ dignitatis apicem in omni Epiſtola laudat B. Martyr, huic omnes in Eccleſia ſubjectos eſſe vult, imò ſine hoc ne quidem Eccleſiam dicendam autumat: ſine hoc nullam Euchariſtiam, quin nullum Sacramentum ratum, nullum cultum Deo placitum eſſe pronuntiat. Quicunque igitur Epiſcopali, ac omni fortè, ordine carent, eorum omnino

Joannis Erneſti Grabii: in *Spicileg. Patrum*, *Tom.* II. *Oxon.* 1699. *p.* 56.

i 2

* Habeo exemplar MS. Græcum, mihi à Viro docto & Antiquitatum curioſo communicatum, cum aſſumentis diu poſt Euſebium imò & Gelaſium factis, Epiſtolas hoc ordine repræſentans.

Πρὸς Τραλλησίους Α.
Πρὸς Μαγνησίους Β.
Πρὸς Φιλαδελφεῖς Γ.
Πρὸς Σμυρναίους Δ.
Πρὸς Πολύκαρπον ἐπίσκοπον Σμύρνης Ε.
Πρὸς Ἐφεσίους ϛ.
Πρὸς Ῥωμαίους Ζ.

PEARS.

no intereſt, ut S. Ignatii Epiſtolas impugnare haud deſiſtant. Atque hinc factum, ut Anonymus quidam, quem jam conſtat Matthæum de la Roque fuiſſe, *Pearſonianas Vindicias* ad examen revocare aggreſſus ſit. *Sed*, ut Johannes Clericus bene notat, *illarum rerum periti, utroque Opere diligenter perlecto, negârunt eruditum illum virum ullâ ratione Pearſonii Argumenta labefactâſſe.* Erat aliquando Grabio animus, exceptiones Laroquanas peculiari ſcripto diſcutere; verùm cùm id partim à doctiſſimo Georgio Bullo in Defenſione fidei Nicænæ, partim à Nicolao le Nourry, Tomo i. Apparatûs ad Bibliothecam Maximam Patrum, aliiſque factum vidiſſet, à propoſito deſtitit.

Matthæi de la Roque.

In *Præfat. Patrum Apoſt. Vol.* ii.

Georgii Bulli, *Sect.* iii. *C.* i. §. 10. ſeqq.

Nicolai le Nourry.

Vir autem doctiſſimus Gulielmus Whiſtonus, cùm videret circumferri duo Ignatianarum Epiſtolarum Exemplaria, de quibus copioſè egerat Vir longè eruditiſſimus Jac. Uſſerius Armachanus, & quorum quidem alterum brevius genuinum judicaverat; alterum verò longius, ut interpolatum, damnârat; exiſtimavit ſibi contrà poſterius quaſi genuinum defendendum, eò quòd multa in eo legantur quæ Arianis dogmatibus manifeſtò favent; alterum verò repudiandum quaſi ab Athanaſiano quodam mutilatum. Quòd ſi contrà contigiſſet, ut in breviore Editione fuiſſet Arianiſmus, cujus nullum in longiore fuiſſet veſtigium; continuò hanc νοθείας inſimulâſſet, illam verò γνησιότητος titulo honeſtâſſet. Neque hæc mera eſt divinatio: cùm enim Vir clariſſimus, apud ſe, Arianiſmum eſſe doctrinam Evangelicam ſtatuiſſet, & contrariam Athanaſianam; neceſſe penè erat eam præferri Editionem Viri Apoſtolici, quæ conſentanea doctrinæ videatur, quam ipſe probâſſet.——Ideoque pro effrœni, quodcunque illi libuerit, ſcribendi licentia, acriter contendit Epiſtolas Interpolatas, dudum à literato totoque penè Chriſtiano orbe rejectas, veras eſſe ac authenticas S. Ignatii Epiſtolas; eaſque, quas ex celeberrimo Codice Mediceo edidit Iſaacus Voſſius, &c. eſſe Epitomen ab Athanaſio, vel Marcello, vel alio aliquo ætatis illius viro, malè confectam, ac Chriſtianæ Eccleſiæ obtruſam.

Gulielmi Whiſtoni, in *Chriſtianiſmo Redivivo. Vol.* i. 8°. *Lond.* 1711.

Joannis Clerici, in *Diſſertatione de Epiſtolis Ignatianis. Patr. Apoſt. Vol.* ii. *Amſt.* 1724.

Gulielmi Wottoni, in *Præfatione* ſuæ *Clementis Romani Epiſtolarum* Editionis. 8°. *Cant.* 1718.

Quæ verò ab eo dicuntur, facilè reducuntur ad Stylum vel dicendi methodum, Materiamque & internos characteres, atque externa Teſtimonia, *viz.* Patrum citationes, vel eorum, quæ frequentiùs in Antiquiorum ſcriptis occurrunt, alluſiones ad Ignatii Epiſtolas.

De Stylo autem Breviorum Epiſtolarum queritur, quòd parum Græcus eſt; & quòd plures his Epiſtolis inſunt ſententiæ, quas ſi ad probatas Græcè ſcribendi regulas exigamus, neceſſum eſt ut agnoſcamus Ignatium ea non ſcripſiſſe. Quàm futilis verò & nullius ponderis ſit hæc objectio, facilè conſtabit; ſiquis ad illud animum ſuum advertat, S. Martyrem Syrum fuiſſe, non Græcum; adeò ut nemo jure miretur, ſi ſæpius apud eum fruſtra quærat Græcæ Linguæ idioma. Et ut, quod ego ſentio, dicam; ſi ſolæ extarent Epiſtolæ Interpolatæ, mihi non levis ſuſpicio exoriretur contra earum authentiam, quòd dicendi modus, verborum ordo ac methodus, ac tota denique Syntaxis nimis Græca ſint; redoleantque magis Quartum, quo *Epitomen* hanc, uti vocat, confectam fuiſſe vult, quàm Primum Eccleſiæ ſeculum, ac Græcum potiùs quàm Syrum gente ac origine ſuâ referant. E contrà verò Breviorum Epiſtolarum ſtylus, dicendi methodus, ſententiarum ac verborum ordo & Syntaxis apprime, multoque magis quàm Interpolatarum, primævæ ſimplicitati rudi ac incultæ, Syrorum genio, moribuſque, & dicendi conſuetudini, ipſique Ignatio, qui Martyrii zelo accenſus totus ardebat, convenire videntur: adeò ut, ſiquid argumenti duci poſſit ex ſtylo, à noſtra parte id omne ſit; dum contendimus Breviores eſſe verè Genuinas & Authenticas. Nobiſcum autem ſenſerunt, qui de ſtylo optimè judicârunt, & in rebus Criticis maximè verſati fuerunt, Uſſerius, Pearſonus, Cotelerius, Ludovicus Dupin, & Tillemontius, cæterique, qui ad hæc animos ſuos unquam adverterunt: neque aliter ſenſiſſet ipſe, ſi eas acceſſiſſet vacuus præjudiciis; aut aliquid de lingua, dicendi modo, moribuſque Syrorum veterum aut hodiernorum Maronitarum noviſſet.

Quod ad Materiam; Ignatio optimè conveniunt ea omnia, quæ in Brevioribus Epiſtolis habentur; in quibus non eſt aliqua temporis violatio, nullæque in iis condemnantur Hæreſes, niſi quas eo tempore invaluiſſe vel ſaltem ortas fuiſſe certò novimus, qualia fuerunt impia Judaizantium ac τῶν Δοκητῶν dogmata; non alius de Doctrinis Fidei Chriſtianæ dicendi mos inducitur, niſi qui invaluit in initio.——At in Interpolatis ubique nobis occurrunt haud immanifeſta falſitatis indicia. Ut autem illud prætermittam, quòd in iis citantur *Conſtitutiones*, quas

quas eo tempore non extitisse certò constat; adeò prope accedunt, quod ad Stylum ac Materiam in iis quæ interpolata leguntur, ad Epistolas, quæ licet Ignatio tribuuntur, Ignatii tamen non sunt, *viz.* Epist. ad Heronem, ad Philippenses, & ad Antiochenses, ut eundem Authorem videantur referre. His sanè desunt tum Interni Characteres, dum ea in iis leguntur, quæ neque Ignatio, neque seculo ei, quo eas scripsisse dicitur, ullò modo conveniunt; tum Externa Testimonia, quum nemo Veterum sit, qui eas vel citat vel memorat, aut ad illas semel alludat: quod unum sufficit ad elevandam earum authoritatem ac authentiam.

Quod ad Internos Epistolarum B. Ignatii Characteres; Epistolæ Breviores ubique loquuntur Sanctum Martyrem, plenum pietate, ac zelo verè Christiano exuberantem; ac in omnibus satis respondent tum Eusebianæ tum Polycarpianæ earum descriptioni. At multò aliter cum Interpolatis comparatum fuit, nisi iis in locis, ubi non discedunt ab Epistolis Brevioribus. Præterea si totam orationis seriem ac texturam harum Epistolarum accuratè examinemus, facilè sentiemus Breviores verum esse Sancti Martyris fœtum: hæ enim nihil habent cum Epitome commune; dum omnia in iis probè cohæreant, eademque sit ubique per totas Epistolas facies orationis: in Interpolatis verò facilè, quæ sunt Interpolatoris, à veris & genuinis secernuntur; siquis singulas earum partes critico acumine perpendat. Quæ enim à Mediceo Codice non agnoscuntur, ipsa se produnt, assumenta esse aliunde petita, quæ vel explicationis causâ adduntur, vel more paraphrastico dicuntur; aut denique sunt sententiæ quædam, quæ cum contextu malè cohærent; dum alium à Beati Martyris stylum ubique, neque raiò alias doctrinas referant.

Experitur verò quid possit ad evertendam Laurentianæ Bibliothecæ Codicis fidem & authentiam: nimis enim Orthodoxæ sunt Epistolæ Ignatii, sicut ab illo Codice exhibentur, quàm ut eas ferat, qui ætate nostrâ Arii Hæresim olim profligatam renovare, ac successus felices ausus est sibi promittere. Plures igitur sententiolas selegit, in quas dictaturam suam ac criticam artem exerceret: quarum plurimæ sanæ sunt, nonnullæ verò vel manu medicâ, vel alio, eoque iis in locis emendatiore Codice egent: neque mirum est rem ita se habere; cùm unus tantùm

ſit, quantum nos ſcimus, Cod. Manuſcriptus Græcus, neque plures duobus Latinis, ad quos eas exigamus.

Quòd ſi ab Internis utriuſque Sylloges, tum Medicei Cod. tum aliorum Characteribus, ad Externa Teſtimonia nos ipſos conferamus, non minùs facient pro authoritate ac authentia Medicei Codicis, quàm Stylus, Materia, & Interni Characteres. Ut enim illud prætermittam, quod mihi ſanè maximi momenti eſſe videtur, quum pluſquam duplo Interpolatæ Genuinarum Epiſtolarum magnitudinem excedant; quòd ne una eſt citatio intra quingentos à Chriſto annos, quæ in Brevioribus non hodie penè totidem verbis reperitur; fieri enim vix potuit, ſi longiores eſſent veræ & in initio agnitæ, quin plura citârint Sancti Patres ex Ignatio, quæ in iis ſolis habentur: Teſtimonia S. Athanaſii, Theodoriti, ac Gelaſii à noſtris partibus eſſe, facilè concedit; Euſebium verò, ac Hieronymum, velint, nolint, ad ſuas trahere conatur; quid autem hac in re præſtiterit, poſtea videbimus: neque tam levis momenti eſſe illorum authoritatem exiſtimamus, licet ipſi aliter viſum fuerit, ut non credamus eam plurimùm conferre ad confirmandam authentiam ac veritatem Medicei Codicis, probi cùm fuerint ac ſatis perſpicaces viri, quorum teſtimonium minimè rejiciendum eſt, cùm ſint teſtes idonei hac in re, qui neque ipſi facilè fallerentur, neque alios niſi inviti fallerent, eorum autem authoritatem ulteriùs confirmat mutua illorum conſenſio; dum in iiſdem locis citandis optimè inter ſe ac cum Mediceo Codice conveniunt.—Quod ad citationes Euſebii & B. Hieronymi, quicquid ipſi, cùm ſit præjudiciis totus occupatus, viſum fuerit, tantum abeſt, quin authentiam Breviorum Epiſtolarum imminuant, ut eam multùm confirment. In hujuſmodi enim examine inſtituendo, ex quo judicium feratur de duobus ſcriptis, quum utrumque verum eſſe ac authenticum præ ſe ferat, non tantùm ad numerum diſcrepantium lectionum oportet attendamus; ſed & inſuper cogitemus, cujus ſint momenti, vel ad confirmandam, vel ad elevandam ſcripti alicujus authentiam. Malè igitur ab hoc Authore inſtituitur calculus ſuus, qui numerum potiùs quàm pondus eorum, quibus utraque Epiſtolarum Sylloge ab Euſebio diſcrepat in iis, quæ ab ipſo ex Ignatio citantur, æſtimandum cenſet; quum ſiqua fortè in re Majores Epiſtolæ cum Euſebio meliùs conveniant, levis ac nullius

fere

ferè momenti ſit diſcrepantia inter Majores ac Minores Epiſtolas, quæque facilè ex diverſis Codd. Manuſcriptis earundem Epiſtolarum oriri potuit; quod initâ comparatione ſatis conſtabit: Hieronymus verò in his citandis meliùs cum Mediceo Codice convenit iis in locis, ubi Euſebius ac Majores Epiſtolæ conſentiunt inter ſe, dum paululum diſcrepent à Minoribus Epiſtolis. At dum in levioribus inter ſe convenire videntur, quæ nihili fere ſunt, Euſebius & Epiſtolæ Interpolatæ, in re ſanè maximi momenti inter ſe diſcrepant, in qua tamen Euſebius cum Epiſtolis Brevioribus optimè convenit; quod cuivis videre eſt ex noto illo
Cap. iii. ac celebri loco ex Epiſt. ad Smyrnæos citato, in quo citando penè ad verbum conſentiunt inter ſe & cum Mediceo Codice Euſebius, Hieronymus, ac Theodoritus; dum ſinguli plurimùm diſſentiant à cæteris codicibus, niſi, qui Mediceum ſequuntur, Manuſcriptis Coll. Gonv. & Caii ac Montacutii.—De Alluſionibus Sanctorum Patrum ad Epiſtolas B. Ignatii hoc unum dicendum puto; quòd ne una eſt per quingentos à Chriſto annos, quæ non æquè cum Epiſtolis Brevioribus ac cum Interpolatis convenit: ea enim in quibus contendit Alluſionem eſſe ad Epiſtolas Ignatii, aut præcipuè reſpiciunt Epiſtolas Breviores, aut ad Ignatium non pertinere videntur, aut nihil ſunt ad rem.

Anni plus viginti ſunt, cùm omnia WHISTONI *quæ ſunt alicujus ponderis argumenta, ſingulatim expenderunt viri, de dogmatibus Chriſtianis inter ſe plurimùm diſſidentes,* GUL. WOTTONUS *et* JOAN. CLERICUS: *neutri tamen illorum, in tot voluminibus ex eo tempore à ſe divulgatis, quidquam repoſuit* WHISTONUS. *Quod in illo maximè mirandum, qui ad primaevam* Chriſtianiſmi Redivivi *puritatem errantes revocare profitetur. Si enim in Philoſophia,* nullius, niſi inſipientis ſit, perſeverare in errore; *in Theologia idem facere, in qua ſempiternae ſalutis res agitur, annon videtur eſſe inſipiente deterioris? In omnibus tanti momenti controverſiis, quaeſtione in utramque partem ab adverſariis agitatâ, alterutrum tandem par eſt, aut ſententiam ſuam fuiſſe infirmatam apertè atque ingenuè confiteri; aut eam ſtrenuè defendere, noviſque rationibus confirmare. Qui ſecus fecerit, eum non tam veri ſtudio, religionis puritati, atque hominum ſaluti, quàm caeco hypotheſis amori, inanis gloriae cupiditati, atque obſtinati animi pertinaciae, ſervire, non temere eſt quòd ſuſpicemur.*

TOT

S. IGNATII

EPISTOLÆ GENUINÆ,

UNA CUM

S. POLYCARPI

EPISTOLA.

Accesserunt

UTRIUSQUE *MARTYRIA.*

Versionibus antiquis ac recentioribus, Variantibus Lectionibus, selectisque Variorum Notis illustrata.

PATRUM APOSTOLICORUM Pars Tertia.

LONDINI: M,DCC.XLVI.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

SANCTI IGNATII

EPISTOLÆ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐκκλησίᾳ Θεοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἠγαπημένου Ἰησοῦ Χριστοῦ,

Ἰγνάτιος.] Nomen *Ignatius* videtur omnino esse Romanum, idemque quod antiquitus *Egnatius*: ut urbs Ἐγνατία dicta est Ἰγνατία, & via *Egnatia*, nunc *Ignatia* sive *Ignazzo* dicitur. Egnatios haud paucos enumerat in Onomastico Glandorpius, quibus multo plures adjungi possunt. Certè ætate Ignatii nostri nomen illud erat Romæ maximè familiare. Vide Gruter. p. 240. 275. & Reines. p. 317. Neque mirum est, Episcopum Antiochenum nomen Romanum habuisse, non Syriacum: tum quòd Antiochia Præsidum Syriæ sedes erat; tum quòd Romani multi eò loci primò fidem Christianam amplexi esse videantur, quoniam Antiochiæ primùm fideles *Christiani* dicti sunt, nomine Latinâ formâ à Christo, non Græcâ, deducto. Quamvis autem idem nomen esset Egnatius & Ignatius; noster tamen apud Antiochiam semper Ignatius dictus est, ut eum omnes veteres Patres, licèt in aliis varient, tum Græci, tum Latini, nominant. [Editiones quædam Hieronymi & Cypriani habent Egnatium. COT.] Unde Syri, putantes illud nomen Romanum ab *igne* deductum esse, Ignatium suâ linguâ *Nurani* vocabant; quasi diceres, *illustrem*, *splendidum*, *gloriosum*; νουρα enim Syriacè *ignis*. Epiphan. XLI. 11. Ab hoc Ignatio, clarissimo martyre, secundùm Ecclesiæ morem, plurimi postea Ignatii dicti sunt. — Quòd Ignatius fuerit Episcopus Antiochiæ, omnes agnoscunt: quamdiu sederit, & quo tempore ordinatus, nemo hactenus diligenter quæsivit, aut quicquam probabile attulit. A S. Petro ordinatum fuisse scribunt S. Chrysostomus, ejusdem Ecclesiæ Presbyter, & Theodoretus, ejusdem Diœceseos Episcopus. Eusebius in Chronico ad 14. Neronis annum, sed post Othonis mortem, *Antiochiæ secundus Episcopus ordinatur Ignatius*; post mortem Petri scilicet. Quo-

SANCTI

IGNATII

EPISTOLÆ.

AD SMYRNÆOS.

Ignatius, qui & Theophorus. Ecclesiæ Dei Patris et dilecti Jesu Christi, habenti propitiationem in VET. INT.

Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris & dilecti Jesu Christi, misericordiam consecutæ in omni dono, VERS. COT.

modo igitur S. Petri dextrâ *ordinatus* est? Baronius autem vult. Petrum ordinâsse Ignatium Presbyterum, anno 2. Claudii, h. e. A. D. 42. Nec igitur puer fuit, quem Christus suscepit in manus; neque certè videtur fuisse Episcopus ille, qui anno 107. ut vult Usserius, exeunte passus est: nisi 65 annis sederit. In Chronici, quod Nicephoro attribuitur, codice Londinensi legimus, Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἔτη λ', quod etiam testatur Syncellus, idque ex Eusebio sumpsit, qui Ignatium ordinatum tradit Neronis 14. denatum Trajani 10. Eutychius autem dicit. p. 336. *Anno imperii Neronis Cæsaris duodecimo constitutus est Ignatius Patriarcha Antiochiæ:* h. e. A. D. 65. Quæ satis cum veteribus consentiunt: nam omnes fere veteres putabant tunc Petrum superstitem fuisse. Fateor autem, numerum annorum, quem addit, non competere, *Qui quum annos triginta duos præfuisset, morte affectus est:* nam 32 additi 65 efficiunt annos 97, qui vix pertingunt ad imperium Trajani. Ipse tamen postea docet, Ignatium Romæ passum esse sub Trajano; & Heronem ejus successorem anno Trajani 6. ordinatum esse. PEARS.

Ὁ καὶ Θεοφόρος.] Duplicem rationem cur ita vocatus fuerit, adducunt Veteres: vel quia Deum ferret; vel quia à Deo aliquando fuerat gestatus. COT. —— Θεοφόρος propriè *Deifer*, sive *portans Deum*, h. e. *in se habens Deum*. In veteri Lat. Interp. 1 Cor. vi. 20. *Glorificate, & portate Deum in corpore vestro:* [Sic in quibusdam MSS. δοξάσατε καὶ βαστάσατε.] & S. Cyprianus in Orat. Dom. *Clarificate, & portate Deum &c.* Ambrosiaster etiam, non tantùm verba recitat, sed & expositionem addit: *Hoc est clarificare & portare Deum in corpore, ut secundùm legem ejus ambulemus. Per legem enim suam ipse videtur in nobis. Portare tamen Deum, hoc est, ima-*

[1] ἐλεημένῃ ἐν παντὶ χαρίσματι, πεπληρωμένῃ ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἀνυστερήτῳ οὔσῃ παντὸς χαρίσματος, [2] θεοπρεπεστάτῃ καὶ ἁγιοφόρῳ, τῇ οὔσῃ ἐν Σμύρνῃ τῆς Ἀσίας, ἐν ἀμώμῳ πνεύματι καὶ λόγῳ Θεοῦ, πλεῖστα χαίρειν.

Α'. [3] ΔΟξάζω Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Θεὸν, τὸν οὕτως [4] ὑμᾶς σοφίσαντα· ἐνόησα γὰρ ὑμᾶς κατηρτισμένους ἐν ἀκινήτῳ πίστει, ὥσπερ καθηλωμένους ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, [5] σαρκί τε καὶ πνεύματι, καὶ [6] ἑδρασμένους ἐν ἀγάπῃ ἐν τῷ αἵματι Χριστοῦ, πεπληρο-

VAR. LECT. 1 MS. ἠλεημένη. 2 εὐπρεπεστάτη. 3 Δοξάζων 4 ἡμᾶς. 5 σαρκὶ τὲ. 6 ἡδρασμένους.

VERS. COT. *repletæ fide & caritate, nullum non donum assecutæ, divinissimæ & sanctiferæ, quæ est Smyrnæ in Asia; in Spiritu immaculato & Verbo Dei, salutem plurimam.*

ginem Dei in rebus bene gestis ostendere. In Irenæo etiam legimus *Capere, & portare Deum, & Christum, & Spiritum.* PEARS.——Ad alteram rationem quod spectat, omissis Andreæ Actis Ignatianis, & Græcorum Ritualibus, testem do Anastasium Bibliothecarium, Scholiis ad Actionem 1. Synodi VIII. *Tradunt Græci, quòd parvulus, quem Dominus advocatum statuit in medio, dicens; Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut hic parvulus &c. iste Ignatius fuit, & idcirco hunc Deiferum nuncupant: unde nec Apostoli ausi fuerint ei, cùm ad Ecclesiæ præsulatum promoveretur, ampliùs manus imponere, nimirum quem ore Dei laudatum, & ipsius tactu sanctificatum cognoverint.* Sic Nicephorus etiam Callistus Lib. ii. Cap. 35. Verùm traditio ista incerta est, atque ignota fuit Chrysostomo in laudem Martyris Ignatii peroranti. COT.

Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ πατρὸς.] Signanter vocat *Ecclesiam Patris & Christi*; quibus verbis explicare videtur S. Paulum, qui vocare solet ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. 1 Cor. i. 2. x. 32. xi. 16. 22. xv. 9. 2 Cor. i. 2. Sed in Epist. i. & ii. ad Thess. τῇ ἐκκλησίᾳ ..... ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. PEARS.

Ἠλεημένῃ, κ. τ. λ.] Vet. Int. *habenti propitiationem.* Meliùs Vulg. *misericordiam consecutæ:* ut Rom. xi. 30. Sed quum addatur ἐν παντὶ χαρίσματι, ostendit, quid consecuta fuerit Ecclesia Smyrnæorum per misericordiam, quâ donata est, nempe varia Dei dona. Ut S. Paulus de seipso 1 Cor. vii.

omni charismate, impletæ in fide et charitate, indeficienti existenti omni charismate, Deo-decentissimæ & sanctiferæ, existenti in Smyrna Asiæ; in incoinquinato spiritu & verbo Dei, plurimum gaudere. VET. INT.

I. GLorifico Jesum Christum Deum, qui vos sapientes fecit. Intellexi enim vos perfectos in immobili fide; quemadmodum clavifixos in cruce Domini nostri Jesu Christi, & carne & spiritu; & firmatos in caritate, in sanguine Christi;

I. Glorifico Jesum Christum Deum, qui tantâ vos sapientiâ donavit. Cognovi enim vos perfectos in fide immota; ut affixos cruci Domini nostri Jesu Christi, & carne & spiritu; & firmatos in caritate, in sanguine Christi; VERS. COT.

25. ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι, *tanquam misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis.* Sic igitur interpretor ἠλεημένη ἐν παντὶ χαρίσματι, *omne donum per misericordiam Christi consecutæ.* Id.

Πεπληρωμένη ἐν κ. τ. λ.] Modus loquendi Apostolicus Ephes. v. 38. πληροῦσθε ἐν πνεύματι, *implemini Spiritu.* Id.

Ἀνυστερήτῳ κ. τ. λ.] Vet. Int. *indeficienti*: Vulg. *infraudatæ*: potiùs *indefectæ*: ut Phæd. Lib. i. Fab. 21. *defectus annis.* Ignatius igitur declarat, Ecclesiam Smyrnæorum omnia dona conservâsse, & nullo eorum destitutam fuisse. *Id.*

Ἁγιοφόρῳ.] Ecclesia rectè *sanctifera* dicitur, quia *Sanctis* referta est, eosque quasi parere videtur. *Id*

Ἐν ἀμώμῳ κ. τ. λ.] Hæc ad posteriora pertinent, ut ex aliis Salutationibus patet. In his S. Paulum imitatur noster; cujus Inscriptio Epist. ad Rom. hac ipsâ longior est. Id. —— Smyrnæis salutem cum integritate mentis, & omni divinæ scientiæ ex verbo Dei hauriendæ profectu optat. SMITH.

Δοξάζω.] In MS. δοξάζων, satis bene. PEARS.

Τὸν Θεὸν.] Christum vocat *Deum* cum articulo, eo sc. modo, quo S. Matthæus & S. Paulus, non tantùm in casu recto, sed etiam in obliquo. Vetustissimi Christiani Christum *Deum* simpliciter vocabant: posteriores Hæretici *Dominum* tantùm. *Id.*

Ἐνόησα γάρ.] *Observavi enim.* Quapropter jam fuerat ipse Smyrnæ, & eorum conversationem, dum apud eos esset, observaverat. *Id.*

Ὥσπερ καθηλωμένους.] *Quasi clavifixos*; ac si clavis fixi essent. *Id.*

Πεπληροφορημένους κ. τ. λ.] Theodoretus Dial. 1. citat hoc

φορημένους εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν, ἀληθῶς ὄντα ἐκ γένους Δαβὶδ κατὰ σάρκα, υἱὸν Θεοῦ κατὰ θέλημα καὶ δύναμιν Θεοῦ, γεγεννημένον ἀληθῶς ἐκ παρθένου, βεβαπτισμένον ὑπὸ Ἰωάννου, ἵνα πληρωθῇ πᾶσα δικαιοσύνη ὑπ' αὐτοῦ· ἀληθῶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ Ἡρώδου τετράρχου καθηλωμένον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σαρκί. Ἀφ' οὗ καρποῦ
* Θεομακαρίστου. SALV. ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ * 7 θεομακαρίου αὐτοῦ πάθους, ἵνα ἄρῃ σύσσημον εἰς τοὺς αἰῶνας, διὰ τῆς ἀναστάσεως, εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πιστοὺς αὐτοῦ, 8 εἴτε ἐν Ἰουδαίοις, 9 εἴτε ἐν ἔθνεσιν, ἐν ἑνὶ σώματι τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ.

Β'. Ταῦτα γὰρ πάντα ἔπαθεν δι' ἡμᾶς, ἵνα σωθῶμεν. Καὶ ἀληθῶς ἔπαθεν, ὡς καὶ ἀληθῶς ἀνέστησεν ἑαυτόν· οὐχ' ὥσπερ ἄπιστοί τινες λέγου-

VAR. LECT. 7 θεομακαρίτου. 8 ἔν τε. 9 ἔν τε.

VERS. COT. plenè perſuaſos in Dominum noſtrum: verè exſiſtentem de genere Davidis, ſecundùm carnem; filium Dei, ſecundùm voluntatem & potentiam Dei: natum verè ex Virgine; baptizatum à Johanne, ut *impleretur ab eo omnis juſtitia*; verè ſub Pontio Pilato & Herode Tetrarcha clavis

modo, πεπληροφορημένους ἀληθῶς κ. τ. λ. & paulò pòſt, υἱὸν Θεοῦ κατὰ θεότητα καὶ δύναμιν. Malè autem apud illum eſt, ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς, niſi ſit ἁμάρ-ημα μνημονικόν. VOSS. — Diligentiſſimo Patri idem nonnunquam eveniſſe obſervabamus ad Chryſoſtomum: puto tamen exſcriptorum eſſe vitium, à breviata ſcriptura originem ducens. COT.

Δύναμιν Θεοῦ, γεγεννημένον.] Malè in MS. poſt Θεοῦ punctum, quod etiam neglexit Voſſius. OXON.

Βεβαπτισμένον, κ. τ. λ.] Hæc ad veritatem humanæ naturæ ſpectant, quòd fuerit Joannis manibus contrectatus, quòd aquis immerſus, quòd ablutus, ut alii. PEARS.

Ἀφ' ου καρποῦ.] Vet Int. *A cujus fructu*, ligni ſc. quod hìc ſubintelligendum eſt. Patet hoc ex Epiſt ad Trall. §. 11. Ipſe enim Chriſtus, pendens in ligno, quaſi fructus ejus intelligitur. *Id.*

Θεομακαρίου.] MS Θεομακαρίτου, fortè pro Θεομακαρίστου, ut in Epiſt. ad Polycarp. Θεομακαριστότατε. *Id.*

Ἵνα ἄρῃ σύσσημον.] Reſurrectionem Chriſti vocat σύσσημον, quia nobis hæc data commune

certificatos in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum: VET. INT.
verè exiſtentem de genere David ſecundùm carnem; filium Dei ſecundùm voluntatem & potentiam Dei: genitum verè ex Virgine; baptizatum à *Johanne*; *ut impleatur omnis juſtitia ab ipſo*; verè ſub Pontio Matt. iii. 15.
Pilato & Herode Tetrarcha clavifixum pró nobis in carne. A cujus fructu nos, à divinè beatiſſima ipſius paſſione; ut levet ſignum in ſecula, per reſurrectionem, in ſanctos & fideles ipſius, & in Judæis & in Gentibus, in uno corpore Eccleſiæ ipſius.

II. Hæc enim omnia paſſus eſt pro nobis, ut ſalvemur. Et verè paſſus eſt, ut & verè reſuſcitavit ſeipſum. Non, quemadmodum infideles qui-

confixum pro nobis in carne. Ex quo fructu nos ſumus, VERS. COT.
per divinè beatam paſſionem ejus; ut elevet ſignum in ſæcula, per reſurrectionem, ſanctis & fidelibus ſuis, ſive in Judæis, ſive in Gentibus, in uno corpore Eccleſiæ ſuæ.

II. Omnia enim hæc paſſus eſt propter nos, ut ſalutem conſequamur. Et verè paſſus eſt; ſicut & verè ſeipſum reſuſcitavit: non ut quidam infideles dicunt, ſecundùm

reſurrectionis futuræ ſignum. Voss. — Phraſis Prophetica Iſ. v. 26. Τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσιν. xlix. 22. lxii. 10 Ut antè finem baptiſmi, ita nunc finem crucifixionis oſtendit. Crux Chriſti omnes τοῦ συσσήμου vel σημείου uſus exprimit, ad colligendum exercitum, ad collectum convocandum, ad expectandum hoſtem, ad pugnandum, ad victoriam. PEARS.

Ἐν ἑνὶ σώματι.] Ad unionem. Hic enim uſus erat ſigni militaris, ut colligerent ſe & in unum congregarent, ſi quando erant diſperſi aut diſſipati. Id. — Sic illius reſurrectio illis foret σύσσημον ſive ſignum & vexillum, ad quod, ducem ſalutis ſecuturi, congregarentur, utpote fide illius, tanquam peculiari indicio, ab impiis & infidelibus diſcernendi. SMITH.

Ταῦτα γὰρ πάντα ἔπαθεν.] Omnia quandam paſſionem includebant: multa enim ſuſtinuit præter crucem. Δι' ἡμᾶς, phraſis præcipuè notanda, an *loco noſtri?* ut duo dicat, an *pro nobis*, an *propter nos?* PEARS.

Ἄπιστοι.] Hæreticos vocat *infideles*, quòd eſſent veræ fidei

σιν τὸ δοκεῖν αὐτὸν πεπονθέναι, αὐτοὶ τὸ δοκεῖν ὄντες· καὶ καθὼς φρονοῦσιν καὶ συμβήσεται αὐτοῖς, οὖσιν ἀσωμάτοις καὶ δαιμονικοῖς.

Γʹ. Ἐγὼ γὰρ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα, καὶ πιστεύω ὄντα. Καὶ ὅτε πρὸς τοὺς περὶ Πέτρον ἦλθεν, ἔφη αὐτοῖς· λάβετε, ψηλαφήσατέ με, καὶ ἴδετε, ὅτι οὐκ εἰμὶ δαιμόνιον ἀσώματον. Καὶ εὐθὺς αὐτοῦ ἥψαντο, καὶ ἐπίστευσαν, [1] κρατηθέντες τῇ σαρκὶ αὐτοῦ καὶ τῷ πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ θανάτου κατεφρόνησαν· [2] ἡυρέθησαν δὲ ὑπὲρ θάνατον. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν συνέφαγεν αὐτοῖς καὶ συνέπιεν ὡς σαρ-

VAR. LECT. [1] MS. κραθέντες. [2] ἠυρέθησαν.

VERS. COT. opinionem ipſum paſſum eſſe; ipſi ſecundùm opinionem exſiſtentes: & quemadmodum ſapiunt, ſic & continget eis; qui phantaſtici ſunt & dæmoniaci.

III. Ego enim & poſt reſurrectionem eum in carne novi, & credo eſſe. Et quando ad eos qui cum Petro e-

vacui. Gloſſ. *Perfidus*, ἄπιστος. Hæreticorum non fides, ſed perfidia. S. Cyprianus ad Demetrianum, p. 195. *Quæ tunc erit fidei gloria, quæ pœna perfidiæ*, &c? Epiphanius ἀπίστους καὶ κακοπίστους diſtinguit, p. 504. & ἀπίστους vocat Ἕλληνας ſeu *Gentiles*. Id.

Τὸ δοκεῖν κ. τ. λ.] Videtur inſerendum κατὰ ante τὸ, vel potiùs utrobique legendum τῷ δοκεῖν, ut apud Theodoretum, & ita in cæteris locis. SMITH. ——Unde hi Hæretici Δοκηταί. Eorum origo à Simone Mago. His autem maximè in Epiſcopatu infeſtus eſt S. Ignatius. Nam Menander, diſcipulus Simonis, Ignatio ſynchronus fuit, *& in Antiochia multos decepit*, ſecundùm Juſtinum Martyrem. Menandri diſcipulus erat Saturnilus, & poſt eum Epiphanes. PEARS.

Αὐτοὶ τὸ δοκεῖν ὄντες.] Acutè. Hæc imitatus eſt Tertullianus, de Valentinianis agens: *Ita omnes in imagines vertunt, planè & ipſi imaginarii Chriſtiani.* p. 300. D. Id.

Οὖσιν ἀσωμάτοις.] i. e. *phantaſticis*, qui Chriſtum non reale ſed phantaſticum corpus habuiſſe aſſeruerunt. SMITH.

Δαιμονικοῖς.] Vet. Int. *dæmoniacis*, malè. Δαιμονικὸς & δαιμονιακὸς differunt. Δαιμονικὸς à δαιμόνιον ſeu δαιμονίζω· δαιμονικὸς & δαιμονιώδης, diabolicus: Δαιμονιακὸς à δαιμονιάζω. Origenes contra Celſ. L. viii. δαιμονικὸν μᾶλλον ἢ ἀνθρωπικόν. Idem ſeu Rufinus in

dam dicunt, ſecundùm videri ipſum paſſum eſſe, ipſi ſecundùm videri exiſtentes: & quemadmodum ſapiunt, & accidet ipſis, exiſtentibus incorporeis & dæmoniacis. VET. INT.

III. Ego enim & poſt reſurrectionem in carne ipſum vidi, & credo exiſtentem. Et quando ad eos, qui circa Petrum, venit, ait ipſis: *Apprehendite, palpate me, & videte, quoniam non ſum dæmonium incorporeum.* Et confeſtim ipſum tetigerunt, & crediderunt, convicti carne ipſius & ſpiritu. Propter hoc & mortem contempſerunt; inventi autem ſunt ſuper mortem. Poſt reſurrectionem autem comerant venit, inquit ipſis; *Apprehendite, palpate me, & videte, quòd non ſum Dæmonium incorporale.* Et confeſtim ipſum tetigerunt, atque crediderunt, convicti carne ipſius & ſpiritu. Propter hoc etiam mortem contempſerunt; ſupra mortem verò inventi ſunt. Poſt reſurrectionem au- VERS. COT.

Procœm. Lib. de Principiis, *In hoc libello incorporeum dæmonium dixit, pro eo, quòd ille, quicunque eſt habitus vel circumſcriptio dæmonici corporis, non eſt ſimilis huic noſtro craſſiori vel viſibili corpori.* PEARS.

Οἶδα, καὶ πιστεύω.] Euſebius & Theodoretus habent οἶδα. Vet. Int. *vidi.* Sic Hieronymus, quem fortè Vetus Interpres, illo antiquior, in errorem duxit. Hæc mala interpretatio videtur profecta ex Joan. xx. 8. καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν. Rufinus, *ſcio*, optimè. Rom. xiv. 14. οἶδα καὶ πέπεισμαι. PEARS.——Non ſolùm Chriſtum in carne fuiſſe poſt reſurrectionem novi, ſed & jam exſiſtere, & eſſe in cœlis in eadem humana natura ſubſiſtentem credo, & certus ſum. SMITH.

Τοὺς περὶ Πέτρον.] Οἱ περὶ Πέτρον interdum ſignificat Petrum ipſum; hìc autem Apoſtolos, alioſque, qui tunc circa Petrum, συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς. Luc. xxiv. 33.

Ἦλθεν.] Euſebius ἐλήλυθεν. VOSS.

Δαιμόνιον ἀσώματον.] Hieronymus in Procœm. ad xviii. I. in Eſaiam: *Quum enim Apoſtoli eum putarent Spiritum, vel, ut juxta Evangelium Hebræorum lectitant, incorporale dæmonium.* Rufinus in Procœm. Libri περὶ ἀρχῶν. *Si verò quis volet nobis proferre ex illo libello, qui Petri Doctrina appellatur, ubi Salvator videtur ad Diſcipulos dicere, quod non ſit dæmonium incorporale.* PEARS.

Συνέφαγεν κ. τ. λ.] Theodoretus Dial. ii. καὶ συνέφαγεν καὶ

* ἑνωμένος. Voss. — κικὸς, καίπερ πνευματικῶς * ἡνωμένος τῷ πατρί.

Δ΄. Ταῦτα δὲ παραινῶ ὑμῖν, ἀγαπητοὶ, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑμεῖς οὕτως ἔχετε. Προφυλάσσω δὲ ὑμᾶς ἀπὸ τῶν θηρίων τῶν ἀνθρωπομόρφων· οὓς οὐ μόνον δεῖ ὑμᾶς μὴ παραδέχεσθαι, [1] ἀλλ' εἰ δυνατόν ἐστι μηδὲ συναντᾷν, μόνον δὲ προσεύχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ἐάν πως μετανοήσωσιν, ὅπερ δύσκολον. Τούτου δὲ ἔχει ἐξουσίαν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸ ἀληθινὸν ἡμῶν ζῆν. Εἰ γὰρ * τὸ δοκεῖν ταῦτα ἐπράχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, κἀγὼ τῷ δοκεῖν δέδεμαι. Τί δὲ καὶ [2] ἐμαυτὸν ἔκδοτον δέδωκα τῷ θανάτῳ, πρὸς πῦρ, πρὸς μάχαιραν, πρὸς θηρία; Ἀλλ' * ἐγγὺς μαχαίρας· ἐγγὺς Θεοῦ, μεταξὺ θηρίων, μεταξὺ Θεοῦ.

* Theodoretus τῷ.

* Theod. ὁ ἐγγὺς.

VAR. LECT. [1] MS. ἀλλ εἰ. [2] ἑαυτὸν.

VERS. COT. tem, cum illis comedit & bibit, ut carnalis, quamvis ſpiritualiter unitus Patri.

IV. De his autem admoneo vos, cariſſimi, ſciens quòd & vos ita habeatis. Sed præmunio vos contra feras humanam formam præ ſe ferentes; quos non ſolùm oportet vos non recipere; ſed, ſi poſſibile eſt, neque obviam eis fieri;

συνέπιεν αὐτοῖς ὡς σαρκικῶς, καὶ πνευματικῶς, &c. Voss. —— Tolle mendoſam lectionem è libris Theodor. Cot. — Lectio, quam exhibet codex Mediceus longè meliorem fundit ſenſum: h. e. Quamvis Chriſtus per divinam naturam ſit Deo Patri unitus, tamen poſt reſurrectionem à mortuis, vitalibus animæ & corporis actionibus, quas coram ipſis exſeruit, ſeſe verum corpus humanum, ex carne & oſſibus conſtans, geſtare demonſtravit. Smith.

Ἡνωμένος τῷ Πατρί.] Epiphanius 547. 41. εἰς Θεότητα συνενωθείς. Pears.

Ἀπὸ τῶν θηρίων ἀνθρωπομόρφων.] Pſeudo—Ignatius ad Tarſenſes, Philo Judæus de Abrahamo, Chryſoſtomus adverſus vituperatores vitæ monaſticæ, & alibi. Pari modo apud Philonem i. de vita Moſis, & Lib. de Decalogo, invenies ἀνθρωποειδῆ θηρία· Conſtitut Apoſt. Lib. ii. Cap. 21. In Euſebii autem Hiſtoria Lib. x. Cap. 4. ἀνθρωπόμορφον θῆρα. Cot.— Loquitur de Hæreticis, qui ſub forma humana ſive eſſentia naturam beſtialem habebant: ut apud S. Paulum μορφὴ Θεοῦ & μορφὴ δούλου duas eſſentias, di-

dit cum eis & bibit, ut carnalis; quamvis ſpiritualiter unitus Patri. VET. INT.

IV. Hæc autem monefacio vobis, dilecti, ſciens quoniam & vos ſic habetis. Præmunio autem vos à beſtiis anthropomorphis: quos non ſolùm oportet vos non recipere, ſed, ſi poſſibile, neque eis obviare; ſolùm autem orare pro ipſis, ſi quo modo pœniteant, quod difficile. Hujus autem habet poteſtatem Jeſus Chriſtus, verum noſtrum vivere. Si autem ſecundùm videri hæc operata ſunt à Domino noſtro: [a] ergo & ego ſecundùm videri ligor. Quid autem & meipſum traditum dedi morti, ad ignem, ad gladium, ad beſtias? Sed prope gladium, prope Deum: inter medium beſtiarum, inter me-

[a] *Deeſt* ergo *in Cod. Caienſi.*

ſolùm verò pro ipſis orare, ſi quo modo pœnitentiam agant, quod admodum difficile eſt. Hujus autem poteſtatem habet Jeſus Chriſtus, vera noſtra vita. Si enim opinione ſolâ hæc à Domino noſtro ſunt peracta; & ego opinione ſolùm vinctus ſum. Quid verò & meipſum morti dedititium tradidi, ad ignem, ad gladium, ad beſtias? Verùm qui prope gladium, prope Deum eſt: qui cum be- VERS. COT.

vinam & humanam, ſignificant. Μορφὴ enim propriè non eſt figura, ſed forma: quam vocem Latini ab Æolibus acceperunt, apud quos μορφὰ erat Doricum φορμά. Æoles enim permutatione literarum gaudebant. PEARS.

Προσεύχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν.] Oratio pro Hæreticis quàm antiqua! Irenæus L. iii. C. 46. *Id.*

Ὅπερ δύσκολον.] Irenæus L. iii. C. 2. *Etenim ſi non facile eſt ab errore apprehenſam reſipiſcere animam, ſed non omnino impoſſibile errorem effugere, appoſitâ veritate.* Id.

Τούτου δὲ ἔχει κ. τ. λ.] Durum videri poterat, quòd Catholici ad horum pœnitentiam nihil agerent. Hoc igitur relinquendum eſſe Chriſto innuit, qui, ut nos ab illorum communione abſtinere juſſit, ita *habet poteſtatem hujus*, ſc. dandi illis pœnitentiam, ut recipiantur. *Id.*

Τὸ ἀληθινὸν ἡμῶν ζῆν] Lucian. 289. 25. 178 8. 48. ὥσπερ οὐκ ἐχόντων τὸ ἀληθινὸν φῶς, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀληθινὸν ζῆν. Id.

Κἀγὼ τῷ δοκεῖν δέδεμαι.] Non in MS. ſed legitur apud Theodoretum Dial. i. OXON

Μεταξὺ θηρίων, μεταξὺ Θεοῦ.] Theodoretus hæc omittit. VOSS.

Μόνον ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ συμπαθεῖν αὐτῷ, πάντα ὑπομένω· αὐτοῦ με ἐνδυναμοῦντος τοῦ τελείου ἀνθρώπου γενομένου.

Ε'. [1] Ὅν τινες ἀγνοοῦντες ἀρνοῦνται, μᾶλλον δὲ ἠρνήθησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὄντες συνήγοροι τοῦ θανάτου μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας. [2] οὓς οὐκ ἔπεισαν αἱ προφητεῖαι, οὐδ' ὁ νόμος Μωσέως, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι νῦν τὸ εὐαγγέλιον, οὐδὲ τὰ ἡμέτερα τῶν κατ' ἄνδρα παθήματα. Καὶ γὰρ περὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ φρονοῦσιν. Τί γάρ με [3] ὠφελεῖ τις, εἰ ἐμὲ ἐπαινεῖ, τὸν δὲ Κύριόν μου βλασφημεῖ, μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκοφόρον; Ὁ δὲ τοῦτο μὴ λέγων, τελείως αὐτὸν ἀπήρνηται, ὢν νεκροφόρος. Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν, ὄντα ἄπιστα, οὐκ [4] ἔδοξέ

VAR. LECT. [1] MS. Οὕτινες. [2] ὅυς. [3] ὀφελεῖ. [4] ἔδοξέν.

VER. COT. ſtiis, cum Deo eſt. Tantùm in nomine Jeſu Chriſti, ut ſimul cum illo patiar, omnia ſuſtineo, ipſo roborante me, qui perfectus homo factus eſt.

V. Quem quidam ignorantes, abnegant: magis autem abnegati ſunt ab ipſo; patroni mortis magis quàm veritatis. Quibus nec Prophetiæ perſuaſere, nec Moyſis lex,

Αὐτοῦ με ἐνδυναμοῦντος κ. τ. λ.] Theodoretus legit αὐτοῦ με δυναμοῦντος τοῦ τελείου ἀνθρώπου. Ὅν τινες κ. τ. λ. Id.

Συνήγοροι.] Qui pro veritate advocati eſſe deberent, quæ ducit ad vitam, facti ſunt hæreſeos patroni, quæ ducit ad mortem. Συνήγοροι eligi ſolebant, ut & κατήγοροι. Id.

Τῶν κατ' ἄνδρα.] Sic Codex Leiceſtrenſis. *Id.* —— Græci dicunt *ſecundùm virum*, pro *ſingulum* vel *ſingillatim*. Ex Gloſſa veteri.

Τί γάρ με ὠφελεῖ κ. τ. λ.] Theodoretus, Τί γάρ με ὠφελεῖ, εἴπερ με ἐπαινεῖ τις; Voss.

Σαρκοφόρον.] Chriſtus dicitur σαρκοφόρος, σῶμα φορῶν, ut Orig. contra Celſ. 340. PEARS.

Τελείως αὐτὸν ἀπήρνηται ὢν νεκροφόρος] Theodoretus ἀπήρνηται ὡς νεκροφόρον, quod tamen ego non probo: neque enim video, quî ſatis commodus ſenſus inde elici poſſit. Meliorem utique arbitror lectionem Florentini codicis. Qui negat, Chriſtum fuiſſe σαρκοφόρον, ipſe eſt νεκροφόρος, *mortifer*, i.e. *mortuo ſimilis*. Voss. —— Dum vivit, mortuus, ille νεκροφόρος. Matt. viii. 22. 1 Tim. v. 6. Apoc. iii. 1. Νεκροφόρος potiùs *mortem bajulans*,

dium Dei. Solùm in nomine Jesu Christi, ad compati ipsi, omnia sustinebo: ipso me fortificante, qui perfectus homo factus est. VET. INT.

V. Quem quidam ignorantes, abnegant; magis autem abnegati sunt ab ipso; existentes concionatores mortis magis, quàm veritatis. Quos non persuaserunt Prophetiæ, neque lex Moysi; sed neque usque nunc Evangelium, neque nostræ eorum qui secundùm virum passiones. Etenim de nobis idem sapiunt. Quid enim juvat me quis, si me laudat; Dominum autem meum blasphemat; non confitens ipsum carniferum? Qui autem hoc non dicit, ipsum perfectè abnegavit, existens mortifer. Nomina autem ipsorum, existentia infidelia,

sed nec Evangelium in hunc usque diem, neque nostræ singulorum passiones. Nam & de nobis id ipsum sentiunt. Quid enim mihi prodest, si quis me laudet; & Dominum meum blasphemet, non confitens ab ipso carnem gestari? Qui verò id non dicit, prorsus eum negavit, & ipse cadaver gestat. Nomina verò eorum, cùm sint VER. COT.

tifer, qui Ignatio θανατηφόρος est. Aliud θάνατος, aliud νεκρός. Onomasticum vetus *Vespillo*, & *Pollinctor*, νεκροφόρος. Glossarium Philoxeni, *Bispello*, νεκροφόρος. *Sandapila*, νεκροφόριον. PEARS. —— Præclarè ac eleganter, ut omnia, B. Cyprianus De lapsis; *Animam tuam misera perdidisti: spiritaliter mortua supervivere hìc tibi, & ipsa ambulans funus tuum portare cæpisti.* Item Hieronymus Epist. xiii. *Quanti hodie diu vivendo portant funera sua?* In Optato Lib. ii. *Ereptæ portant funera dignitatis.* COT.

Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν.] Statuit hìc Ignatius nullum Hæreticum nominare, quod in aliis etiam Epistolis religiosè observavit. Unde apparet 1°. Interpolatoris inscitia, qui in lacinia Epist. ad Trall. Menandri, Basilidis, Theodoti, & Cleobuli disertè meminit. 2°. Adversariorum ἀκρισία, qui hæc vero Ignatio opposuerunt. PEARS.

Ὄντα ἄπιστα.] Hoc loco mos S. Scripturæ obscurè insinuatur. Nam ἐγγράψαι ὀνόματα propriè & vulgari modo dicitur de ipsis virorum nominibus. Sed illud ὄντα ἄπιστα aliud loquendi modum spectat, quo ὄνομα ipsam personam refert. *Id.*

μοι ἐγγράψαι· ἀλλὰ [5] μηδὲ γένοιτό μοι αὐτῶν μνημονεύειν, μέχρις οὗ μετανοήσωσιν εἰς τὸ πάθος, ὅ ἐστιν ἡμῶν ἀνάστασις.

ϛʹ. Μηδεὶς πλανάσθω. Καὶ τὰ ἐπουράνια, καὶ ἡ δόξα τῶν ἀγγέλων, καὶ οἱ ἄρχοντες ὁρατοί τε καὶ ἀόρατοι, ἐὰν μὴ [1] πιστεύσωσιν εἰς τὸ αἷμα Χριστοῦ, κἀκείνοις κρίσις ἐστίν. Ὁ χωρῶν χωρείτω. Τόπος μηδένα φυσιούτω· τὸ γὰρ ὅλον ἐστὶ πίστις καὶ ἀγάπη, ὧν οὐδὲν προκέκριται. Καταμάθετε δὲ τοὺς ἑτεροδοξοῦντας εἰς τὴν χάριν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσαν, πῶς ἐναντίοι εἰσὶν τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Περὶ ἀγάπης οὐ μέλει αὐτοῖς, οὐ [2] περὶ χήρας, οὐ περὶ ὀρφανοῦ, οὐ περὶ θλιβομένου, οὐ περὶ

VAR. LECT. 4 μὴ δὲ. [1] MS. πιστεύωμεν. [2] πέει.

VERS. COT. infidelia, non viſum eſt mihi ſcribere: ſed & abſit à me, ut eorum mentionem faciam, donec reſipiſcant in paſſionem, quæ eſt noſtra reſurrectio.

VI. Nemo erret. Et ſupercœleſtia, & gloria Angelorum, & Principes viſibiles ac inviſibiles, ſi non credant

Μέχρις οὗ τ. κ. λ.] Uſque dum renuncient errori de paſſione ejus, quam fictam & imaginariam ſomniant, virtute cujus nos tandem reſurgemus. SMITH.

Μηδεὶς πλανάσθω· κ. τ. λ.] Videntur hæc verba defuiſſe in codice, unde Impoſtor ille nobis conſarcinavit vulgarem Ignatii contextum. Utique qui ex Dionyſio, & Clemente, adſuit tam multa, non hæc reſecuiſſet. VOSS.

Τὰ ἐπουράνια.] Phil. ii. 10. Vet. Int. *Supercœleſtia:* uti in Epiſt. ad Trall. ὑπερουράνια. PEARS.

Ἡ δόξα τῶν ἀγγέλων.] Fortè ἄγγελοι τῆς δόξης. Epiphan. 541. *Idem.*

Ἄρχοντες ὁρατοί τε, κ. τ. λ.] An qui apparere ſolent, & qui nunquam apparent? *Id.*—Ne ipſi quidem Angeli, juxta mentem S. Ignatii, ſalutem aſſequi poſſunt abſque fide in ſanguinem Chriſti. S. Hieron. Lib. ii. Comment. in Epheſ. *Deſcendit ergo in inferiora terræ, & aſcendit ſuper omnes cælos Filius Dei, ut non tantùm leges prophetaſque compleret, ſed & alias quaſdam occultas diſpenſationes, quod ſolus ille novit cum Patre. Neque enim ſcire poſſumus, quo modo & Angelis, & his, qui in

non visum est mihi inscribere: sed neque fiat mihi ipsorum recordari, usque quò pœniteant in * passionem, quæ est nostra resurrectio. Vet. Int.

* Al. panem, qui.

VI. Nullus erret. Et supercœlestia, & gloria Angelorum, & Principes visibiles & invisibiles, si non credant in sanguinem Christi; & illis judicium est. Qui capit, capiat: * qualiter nullus infletur. Totum enim est fides & charitas: quibus nihil præpositum est. Considerate autem aliter opinantes in gratiam Jesu Christi, eam quæ in nos venit; qualiter contrarii sunt sententiæ Dei. De charitate non est cura ipsis, non de vidua, non de or-

* qualitate. Voss.

in sanguinem Christi; etiam illis judicium est. *Qui capit, capiat.* Locus neminem efferat. Totum namque est fides & caritas; quibus nihil prælatum est. Considerate verò eos, qui alienam opinionem tuentur contra gratiam Jesu Christi quæ ad nos venit, quo modo contrarii sint sententiæ Dei. De caritate non est cura ipsis, non de Vers. Cot.

inferno erant, sanguis Christi profuerit: & tamen quin profuerit, nescire non possumus. Smith.

Ὁ χωρῶν χωρείτω] Mat. xix. 12. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Propriè dicitur de vasis seu mensuris. Pears.

Τόπος μηδένα φυσιούτω.] Τόπος hìc, sive officium Ecclesiasticum, sive ordo & gradus ministerii: qui quidem ordo ideò *locus* dictus est, quia illis ordinibus diversis distincta etiam loca in Ecclesia designabantur. Ante Ignatium Clemens Rom. Cap. lviii. Non diu post acceptam hanc Epistolam ita locutus est Polycarpus. Sic etiam Latini veteres post Ignatium: Cyprianus Epist. x. lxv. &c. *Id.*—Vetus Interpres fortè legit τὸ τῶς. Oxon.

Εἰς τὴν χάριν.] i. e. περὶ τῆς χάριτος, vel ut reddit Cotelerius. Smith.

Τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ.] Apoc. xvii. 37. Pears.—— Divinæ voluntati in Evangelio, de vitæ humanioris erga alios quoscunque exercendæ officiis, peculiarem in modum manifestatæ. Smith.

Περὶ ἀγάπης κ. τ. λ.] Gnostici erant moribus efferis, charitate ceterisque affectibus mansuetioribus planè vacui. Vide S. Polycarpi Epist. & S. Barnabæ Epist. versùs finem. *Id.*—Vide S. Athanasii Epist. ad solitarios. 851. C. Pears.

Θλιβομένου] Θλιβόμενοι, οἱ ἐν θλίψει, ut Jac. i. 27. Pears.

δεδεμένου ἢ λελυμένου, οὐ περὶ πεινῶντος ἢ διψῶντος.

Ζ΄. Εὐχαριστίας καὶ προσευχῆς ἀπέχονται, διὰ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὴν εὐχαριστίαν σάρκα εἶναι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν ἡμῶν παθοῦσαν, ἣν τῇ χρηστότητι ὁ πατὴρ ἤγειρεν. Οἱ οὖν ἀντιλέγοντες τῇ δωρεᾷ τοῦ Θεοῦ, συζητοῦντες [1] ἀποθνήσκουσι. Συνέφερεν δὲ αὐτοῖς ἀγαπᾶν, ἵνα καὶ ἀναστῶσιν. Πρέπον οὖν ἐστὶν ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων, καὶ μήτε κατ' ἰδίαν περὶ αὐτῶν λαλεῖν, μήτε κοινῇ· προσέχειν δὲ τοῖς προφήταις, ἐξαιρέτως δὲ τῷ εὐαγγελίῳ, ἐν ᾧ τὸ πάθος ἡμῖν δεδήλωται, καὶ

VAR. LECT. [1] MS. ἀποθνήσκουσιν.

VERS. COT. vidua, non de orphano, non de oppreſſo, non de vincto vel ſoluto, non de eſuriente vel ſitiente.

VII. Ab Euchariſtia & Oratione abſtinent; eò quòd non confiteantur Euchariſtiam carnem eſſe ſervatoris noſtri Jeſu Chriſti, quæ pro peccatis noſtris paſſa eſt, quam

Δεδεμένου ἢ λελυμένου.] Locum hunc de podagricis & paralyticis, aliiſque, interpretandum reor. Si quis verò de debitoribus, aliiſve ob Chriſtianæ fidei profeſſionem in carcerem conjectis, & de qualicunque θλίψει oppreſſis, interpretari velit, non multùm refragabor. SMITH.

Εὐχαριστίας καὶ προσευχῆς ἀπέχονται.] Hæc verba deſunt in Pſeudo-Ignatio; cùm tamen citentur à Theodoreto Dial. iii. hoc modo; Εὐχαριστίας, καὶ προσφορὰς, οὐκ ἀποδέχονται. Noſtram tamen lectionem etiam agnoſcit Armachani Vetus Verſio. VOSS.—Ignatius loquitur, aut de prece myſtica, oratione ſolenni, quâ corpus Chriſti conficitur: aut potiùs intelligit preces Liturgicas ſive Miſſam, juxta Conſtit. Apoſt. Lib. ii. Cap. 54. *Sacrificiorum orationes* in Tertull. Lib. de Orat. &c. COT.—— Noluerunt hi Hæretici celebrare Euchariſtiam, in qua caro Chriſti typicè repræſentatur: quia tunc confiteri adigerentur, Chriſtum fuiſſe verè incarnatum. Quum verò hoc negaverint Gnoſtici, ab omni euchariſtia & oblatione, precibuſque ſtatis iſti officio convenientibus, ex principiis ipſorum eſſe abſtinendum duxerunt.

phano, non de tribulato, non de ligato vel soluto, non de esuriente vel sitiente. VET. INT.

VII. Ab Eucharistia & oratione recedunt; propter non confiteri Eucharistiam carnem esse Salvatoris nostri Jesu Christi pro peccatis nostris passam, quam benignitate Pater resuscitavit. Contradicentes ergo huic dono Dei, perscrutantes moriuntur. Conferens autem esset ipsis diligere, ut resurgant. Decens est recedere à talibus, & neque seorsum * de ipsis loqui, neque communiter: attendere autem Prophetis, præcipuè verò Evangelio, in quo passio nobis ostensa est, & resurrectio per-

* Al. cum.

Pater suâ benignitate suscitavit. Qui ergo contradicunt huic dono Dei, altercantes moriuntur. Utile autem esset ipsis diligere, ut & resurgerent. Decet itaque abstinere ab ejusmodi; & nec in privato, nec in communi colloquio de illis verba facere: attendere autem Prophetis; præcipuè autem Evangelio, in quo passio nobis ostensa, & VERS. COT.

SMITH.—Constat ex Epiphan. Hær. xxvi. n. 4. 7. 8 9. 11 15. 16. xxxvii. n. 5. Tertull. De præscript. Hæret. Cap. 47. Hieronymi Indiculo, Augustino, &c. rejectam fuisse à Phantasticis Hæreticis vetustissimis, Gnosticis & Ophitis, veram Eucharistiam, substitutâ in illius locum falsâ, infandâ nimirum turpitudine, consuetudine impiâ & βλασφήμῳ. COT.

Ἀγαπᾷν.] videtur significare ἀγάπην ποιεῖν, *agapen celebrare & Eucharistiam percipere*. Fortè *acquiescere*. PEARS.—*Acquiescere* in revelationibus Evangelii, nec mysterium hoc sanctissimum vanis blasphemisque oppositionibus & disputationibus sollicitare, sed cum affectu & amore amplecti hanc δωρεὰν τοῦ Θεοῦ. Ἀγαπᾷν enim videtur opponi τῷ ἀντιλέγοντες. SMITH.—Præstaret ut Agapen celebrarent, & Eucharistiæ participes fierent, quò resurgerent in resurrectione corporea justorum mortuorum. Scilicet, Patres solent resurrectionem mortuorum colligere ex sumptione corporis & sanguinis Christi; ob oraculum Joh. vi. 54. COT.

Περὶ αὐτῶν λαλεῖν.] Interpolator μετ' αὐτῶν ut sensus clarior. An spectat ad περιλαλεῖν per tmesin? PEARS.

Προσέχειν δὲ] Pulchra ἐναντίωσις. ἀπέχεσθαι, *abstinere* ab Hæreticis: προσέχειν, *adhærere, attendere* Prophetis &c. *Id.*

ἡ ἀνάστασις τετελείωται. Τοὺς δὲ μερισμοὺς φεύγετε, ὡς ἀρχὴν κακῶν.

Η'. Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ πατρὶ, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ὡς τοῖς ἀποστόλοις· τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε, ὡς Θεοῦ ἐντολήν. [1] Μηδεὶς χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου τὶ [2] πρασσέτω τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκείνη βεβαία εὐχαριστία ἡγείσθω, ἡ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον οὖσα, ἢ ᾧ ἂν αὐτὸς ἐπιτρέψῃ. Ὅπου ἂν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἔστω· ὥσπερ ὅπου ἂν ᾖ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία. Οὐκ ἐξόν ἐστιν χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου, οὔτε βαπτίζειν, οὔτε ἀγάπην ποιεῖν· ἀλλ' ὃ ἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, τοῦτο καὶ τῷ

VAR. LECT. [1] MS. μηδεὶσ. [2] πραττέτω.

VERS. COT. resurrectio perfecta est. Divisiones verò fugite, ut principium malorum.

VIII. Omnes Episcopum sequimini, ut Jesus Christus Patrem; & Presbyterium, ut Apostolos; Diaconos autem revereamini, ut Dei mandatum. Sine Episcopo ne-

Ἡ ἀνάστασις τετελείωται.] Resurrectio Christi tot claris indiciis, probationibus, & testimoniis, in Evangelio patet, ut perfectæ demonstrationis vim apud omnes habere debeat. Vide Epist. ad Philadelph. §. ix. SMITH.

Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ κ. τ. λ.] Nemini mirum videri debet, si & hìc, & alibi, tantam auctoritatem Episcopis & Presbyteris adtribuit Ignatius; non aliter de illis loquitur Polycarpus. VOSS.

Ὡς Θεοῦ ἐντολήν.] *Tanquam Dei præcepto institutos*, ut in Epist. ad Trall. PEARS.

Χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου.] Vet. Int. *sine Episcopo*, quod est ἄνευ, non satis plenè. *Separatim ab Episcopo, vel seorsim*. Ubi χωρὶς adverbium est, clarè *separationem* indicat: sed & eadem significatio est, ubi loco præpositionis ponitur. Vide Gatak. Misc. p. 2, 3. *Id.*

Ἡ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον οὖσα.] *Quæ vel ab ipso Episcopo, vel sub ipso*, h. e. *illo præsente, sub ipsius oculis peragitur*. SMITH.

Ἢ ᾧ ἂν κ. τ. λ.] Vet. Int. *quam*, ἣν, sensu non dispari. *Vel quam ipse aliis in locis à Presbyteris fieri permittit aut jubet*. Id.

Ὅπου ἂν φανῇ κ. τ. λ.] Citat

fecta est. Partitiones autem fugite, ut principium malorum. VET. INT.

VIII. Omnes Episcopum sequimini, ut Jesus Christus Patrem; & Presbyterium, ut Apostolos: Diaconos autem revereamini, ut Dei mandatum. Nullus sine Episcopo aliquid operetur eorum quæ conveniunt in Ecclesiam. Illa firma gratiarum actio reputetur, quæ sub * ipso est, vel quam utique ipse concesserit. Ubi utique apparet Episcopus, illic multitudo sit: quemadmodum utique ubi est Christus Jesus, illic Catholica Ecclesia. Non licitum est sine Episcopo neque baptizare, neque agapen facere: sed quod utique ille probaverit, hoc

* *f.* Episcopo.

mo quidquam faciat eorum, quæ ad Ecclesiam spectant. Rata Eucharistia habeatur illa, quæ sub Episcopo fuerit, vel cui ipse concesserit. Ubi comparuerit Episcopus, ibi & multitudo sit: quemadmodum ubi fuerit Christus Jesus, ibi Catholica est Ecclesia. Non licet sine Episcopo, neque baptizare, neque Agapen celebrare: sed quodcun- VERS. COT.

hunc locum Antiochus Serm. cxxiv. sed longè aliter: "Ὅπου γὰρ ἂν φανῇ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἤτω. ὥσπερ ὅπου περ ἂν ὀνομασθῇ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἐπισυνάγεται. οὐ γὰρ ὅπου βούλονται βαδίζουσιν τῶν θρεμμάτων αἱ ἀγέλαι, ἀλλ' ἔνθαπερ οἱ ποιμένες αὐτὰς ἀποφέρουσιν. τὰ δὲ ἔξω τῆς ἀγέλης ἀπομένοντα ἐναρπάζουσιν οἱ θῆρες, καὶ τροφὴν ἑαυτῶν ποιοῦνται τὸ πεπλανημένον. Οὐκ ἐξὸν οὖν ἐστιν χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου οὔτε βαπτίζειν [malè vulgo βαδίζειν] οὔτε ἀγάπην ποιεῖν, ἀλλ' ὃ ἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, τοῦτο καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον. Sed neque vetus Versio Armachani hæc agnoscit. Et certè non videntur Ignatii, verùm potiùs Antiochi verba. VOSS.

Ἡ καθολικὴ ἐκκλησία.] *Catholicæ Ecclesiæ*, inquit Valesius ad Euseb. *prima mentio in Polycarpi Martyrio, sub Marco Antonino, secunda in Passione Pionii sub Decio.* Sed hæc observatio facta est priusquam verum Ignatium viderat. PEARS.

Ἀγάπην ποιεῖν.] Ὑποδοχὴν ποιεῖν. Luc. v. 29 xiv. 13. Videtur solennem cœnam significare, quâ se excipiebant Christiani. Salmasius ex hoc loco mirè concludit, agapas invaluisse ad finem secundi seculi. *Id.*

Θεῷ εὐάρεστον, ἵνα ἀσφαλὲς ᾗ καὶ βέβαιον πᾶν ὃ ³ πράσσεται.

Θ. Εὔλογόν ἐστιν λοιπὸν ἀνανῆψαι, καὶ ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν, εἰς Θεὸν μετανοεῖν. Καλῶς ἔχει Θεὸν καὶ ἐπίσκοπον εἰδέναι. Ὁ τιμῶν ἐπίσκοπον, ὑπὸ Θεοῦ τετίμηται· ὁ λάθρα ἐπισκόπου τὶ πράσσων, τῷ διαβόλῳ λατρεύει. Πάντα οὖν ὑμῖν ἐν χάριτι περισσευέτω, ἄξιοι γάρ ἐστέ. Κατὰ πάντα με ἀνεπαύσατε, καὶ ὑμᾶς Ἰησοῦς Χριστός. Ἀπόντα με καὶ παρόντα ¹ ἠγαπήσατε. * ἀμείβοι ὑμῖν Θεὸς, δι' ὃν πάντα ὑπομένοντες αὐτοῦ τεύξεσθε.

* ἀμείβοι. SALV.

Ι. Φίλωνα, καὶ Ῥέων Ἀγαθόπουν, οἳ ἐπηκολούθησάν μοι εἰς λόγον Θεοῦ, καλῶς ἐποιήσατε ὑποδεξάμενοι ὡς διακόνους Χριστοῦ Θεοῦ· οἳ καὶ εὐχαριστοῦσι τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ ¹ ὑμῶν, ὅτι αὐτοὺς ἀνεπαύσατε κατὰ πάντα τρόπον. Οὐδὲν ὑμῖν οὐ μὴ ἀπολεῖται. Ἀντίψυχον ὑμῶν τὸ πνεῦμά μου, καὶ τὰ δεσμά μου, ἃ οὐχ ὑπερηφανήσατε, οὐδὲ ἐπαισχύνθητε· οὐδὲ ὑμᾶς ἐπαισχυνθήσεται ἡ τελεία ² πίστις, Ἰησοῦς Χριστός.

VAR LECT. ³ πράττεται. ¹ MS. ἠγαπήσατε. ² ἀμοίβει.
¹ MS. ἡμῶν ² πιστὶσ.

VER. COT. que ille probaverit, hoc & Deo eſt beneplacitum: ut tutum ratumque ſit quodcunque agitur.

IX. Conſentaneum eſt deinceps reſipiſcere; & dum adhuc tempus habemus, ad Deum per pœnitentiam redire. Bene habet, Deum & Epiſcopum reſpicere. Qui honorat Epiſcopum, à Deo honoratus eſt. Qui clam Epiſcopo aliquid agit, Diabolo præſtat obſequium. Omnia igitur vobis in gratia abundent: digni enim eſtis. Om-

Ῥέων Ἀγαθόπου.] Lego Ῥέων. Unum id eſſe nomen, adparet, cùm ex hoc loco, tum ex Epiſt. ad Philadelph. ἅμα Ῥέῳ Ἀγαθόποδι. Hic eſt, puto, ille Agathopus, ad quem ſcribit Valentinus Hæreticus apud Clem. Στρωμ. iii. In Inſcriptionibus nomen Agathopus ſæpius occurrit. Voss.——Hic edidit tamen, Ῥέον καὶ Ἀγαθόπουν. — Lege Ῥέων Ἀγαθόπου

* eſt Deo beneplacitum; ut ſtabile ſit & firmum omne quod agitur. VET. INT. * *f.* et.

IX. Rationabile eſt de cætero evigilare; & cùm adhuc tempus habemus, in Deum pœnitere. * * * * * Honorans Epiſcopum, à Deo honoratus eſt: qui occultans ab Epiſcopo, aliquid operatur, Diabolo præſtat obſequium. Omnia igitur vobis in gratia ſuperabundent: digni enim eſtis. Secundùm enim omnia me quieſcere feciſtis: & vos Jeſus Chriſtus. Abſentem me & præſentem dilexiſtis, retribuat vobis Deus; propter quem omnia ſuſtinentes, ipſum adipiſcemini.

X. Philonem & Reum & Agathopum, qui ſecuti ſunt me in verbum Dei, bene feciſtis ſuſcipientes ut miniſtros Dei Chriſti: qui & gratias agunt Domino pro vobis; quoniam ipſos quieſcere feciſtis ſecundùm omnem modum. Nihil vobis utique deperibit. Conformis animæ veſtræ ſpiritus meus, & vincula mea, quæ non deſpexiſtis, neque erubuiſtis: neque vos erubeſcet perfecta fides, Jeſus Chriſtus.

ni modo me recreâſtis; & vos Jeſus Chriſtus. Abſentem me ac præſentem dilexiſtis: retribuat vobis Deus, propter quem omnia ſuſtinentes, ipſum adipiſcemini. VER. COT.

X. Quòd Philonem & Rheum & Agathopedem, qui me ſecuti ſunt in verbo Dei, ut Chriſti Dei miniſtros exceperitis, bene feciſtis. Qui & Domino pro vobis gratias agunt, quòd omnibus modis illos refeceritis. Nihil vobis utique deperibit. Vice animarum veſtrarum ſpiritus meus ſit, & vincula mea, quæ non faſtidiſtis, nec erubuiſtis: nec de vobis erubeſcet perfecta fides, Jeſus Chriſtus.

Clemens Alex. Strom. iii. Οὐαλεντῖνος δὲ ἐν τῇ πρὸς Ἀγαθόποδα ἐπιστολῇ. PEARS.

Ἀνεπαύσατε.] *Conſolati eſtis.* Euſeb. 92 Matt. xi. 28. κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Id.

Ἀντίψυχον ὑμῶν κ. τ. λ.] Loquitur tanquam martyr, vitam ſuam eorum loco poſiturus, ideoque addit, καὶ τὰ δεσμά μου. Id.

Ἡ τελεία πίστις κ. τ. λ.] Fortè ſeparatim à ſequentibus in-

ΙΑʹ. Ἡ προσευχὴ ὑμῶν ἀπῆλθεν ἐπὶ τὴν ἐκκλησιαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας. ὅθεν δεδεμένος θεοπρεπεστάτοις δεσμοῖς πάντας ἀσπάζομαι, οὐκ [1] ὢν ἄξιος ἐκεῖθεν εἶναι ἔσχατος αὐτῶν [2] ὤν· κατὰ θέλημα δὲ κατηξιώθην, οὐκ ἐκ [3] συνειδότος, ἀλλ᾽ ἐκ χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἣν εὔχομαι τελείαν μοι δοθῆναι, ἵνα ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν Θεοῦ ἐπιτυχω. Ἵνα οὖν τέλειον ὑμῶν γένηται τὸ ἔργον, [καὶ] ἐπὶ γῆς, καὶ ἐν οὐρανῷ, πρέπει εἰς τιμὴν Θεοῦ χειροτονῆσαι τὴν ἐκκλησίαν ὑμῶν * θεοπρεσβύτην εἰς τὸ γενόμενον ἕως Συριας συγχαρῆναι αὐτοῖς, ὅτι εἰρηνευουσιν, καὶ ἀπελαβον τὸ ἴδιον μέγεθος, καὶ ἀπεκατεστάθη αὐτοῖς τὸ ἴδιον σωματεῖον. Ἐφάνη μοι οὖν ἄξιον

* Al. θεοπρεπεστάτην.

VAR. LECT. [1] MS. ὧν. [2] ὧν. [3] συνειδότως.

VERS. COT. XI. Oratio veſtra pervenit ad Eccleſiam Antiochenam quæ eſt in Syria: unde, Deo decoris ligatus vinculis, omnes ſaluto; qui inde exſiſtere non ſum dignus, cùm extremus ſim eorum; ſed Dei voluntate dignus effectus ſum; non juxta conſcientiam, ſed ex gratia Dei: quam

telligi debent, hoc modo: *neque fides veſtra, quam integram ſervâſtis, vos unquam in rubo rem dabit; neque ipſe Jeſus Chriſtus, in quem credidiſtis.* SMITH.

Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας.] Tredecim urbes, hoc nomine inſignitas, enumerat Stephanus ut nunc editur. Addenda autem eſt decima quarta ex MS. veteri, ιδʹ Ἰσαυρίας ἡ Λαμωτὶς λεγομένη. Appianus etiam tradit, ſedecim Antiochias ab uno Seleuco conditas eſſe, in memoriam patris ſui. Rectè *Antiochia Syriæ* dicitur, ut non ſolùm diſtinguatur ab illa Antiochia, quæ in ipſa Aſia Lydiaca ſita eſt; ſed etiam ab earum una, quæ in ipſa Syria fuit, quæ dicebatur *Antiochia* ad *Euphratem*: hæc autem *ad Daphnum*, aut *ad Orontem*, dicta eſt *Antiochia Syriæ*, quia Syriæ metropolis fuit; quam Strabo *caput Aſiæ*, Marcellinus *pulchrum Orientis apicem* vocat. Stephanus: Δάφνη, προάστειον ἐπισημότατον τῆς Ἑώας Ἀντιοχείας μητροπόλεως. PEARS.

Οὐκ ἂν ἄξιος ἐκεῖθεν εἶναι.] Modeſtiæ & humilitatis cauſſâ reticet titulum Epiſcopi. *Non dignus illo epiſcopatu ſurgi, utpote omnium infimus.* Sæpe hoc in his Epiſtolis repetit. Tantùm in Epiſt. ad Rom. quum neceſſitas id poſtulaverit, ſeipſum E-

XI. Oratio veſtra pervenit ad Eccleſiam, quæ eſt in Antiochia Syriæ; unde ligatus Deo decentiſſimis vinculis, omnes ſaluto; non exiſtens dignus inde eſſe, extremus ipſorum exiſtens: ſecundùm voluntatem autem Dei dignus factus ſum; non ex conſcientia, ſed ex gratia Dei; quam oro perfectam mihi dari, ut in oratione veſtra Deo potiar. Ut igitur perfectum veſtri fiat opus, & in terra & in cœlo; decet, ad honorem Dei, ordinare Eccleſiam veſtram Deo venerabilem, in factum uſque Syriam congaudere ipſis, quoniam pacem habent, & acceperunt propriam magnitudinem, & reſtitutum eſt ipſis proprium corpuſculum. Viſum eſt mihi igi- VET. INT.

opto perfectam mihi dari, ut per orationem veſtram Deum conſequar. Quò itaque opus veſtrum abſolutum ſit, tum ſuper terram, tum in cœlo; decet ad Dei honorem ut Eccleſia veſtra eligat ſacrum legatum; ut cùm ad Syriam uſque venerit, congratuletur illis, quòd pacem conſecuti ſint, & ſuam receperint magnitudinem, ac reſtitutum ſit illis ſuum corpus. Digna igitur mihi res eſt vi- VERS. COT.

piſcopum Syriæ & Ποιμένα nuncupat. Ἐκεῖθεν videtur poni pro ἐκεῖ, ut ἔσχατος ὢν τῶν ἐκεῖ πιστῶν, in Epiſt. ad Epheſ. §. ult. SMITH.

Κατὰ θέλημα.] Abſolutè pro *voluntate Dei*, ut in Epiſt. ad Polycarp. §. ult. ὡς τὸ θέλημα προστάσσει· & propiùs ad hanc rem in initio Epiſt. ad Rom. PEARS.

Οὐκ ἐκ συνειδότος.] *Non quòd mihimet ipſi vel minimùm ſim conſcius, quaſi ipſe meruiſſem.* SMITH.

Ἀλλ' ἐκ χάριτος τοῦ Θεοῦ.] Sic in MS. OXON.

Καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν οὐρανῷ.] Coram Deo & hominibus. SMITH.

Χειροτονῆσαι.] Πρεσβεύοντες, οἱ τοὺς πρέσβεις χειροτονοῦντες καὶ πέμποντες. Thomas Magiſter. PEARS.

Θεοπρεσβύτην.] Vet. Int. *Deo venerabilem*, ſubaudi *virum*. Nam in MS. legitur Θεοπρεσυύτην· ubi prius υ pro β ex pronunciatione Græcorum ponitur. Voluit igitur Θεοπρεσβύτην vel Θεοπρεσβευτὴν· quod certiſſimum. Nam & eadem vox ab Interpolatore hìc retinetur; & in genuina ad Philadelph. Epiſt. à Troade eodem tempore ſcripta ſic explicatur, χειροτονῆσαι διάκονον εἰς τὸ πρεσβεῦσαι ἐκεῖ Θεοῦ πρεσβείαν. §. 10. *Id.*

Εἰρηνεύουσιν.] An tempore terræ motûs. *Id.*

πρᾶγμα πέμψαι τινὰ τῶν ὑμετέρων μετ' ἐπιστολῆς ἵνα συνδοξάσῃ τὴν κατὰ Θεὸν αὐτοῖς γινομένην εὐδίαν, καὶ ὅτι λιμένος ἤδη * ἐτυγχανεν τῇ προσευχῇ ὑμῶν. Τέλειοι ὄντες τέλεια καὶ φρονεῖτε. Θέλουσιν γὰρ ὑμῖν εὐπράσσειν Θεὸς ἕτοιμος εἰς τὸ παρασχεῖν.

* ἐτύγχανον. Salv.

ΙΒ'. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι· ὅθεν καὶ [1] γράφω ὑμῖν διὰ Βούῤῥου, ὃν ἀπεστείλατε μετ' ἐμοῦ ἅμα Ἐφεσίοις τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν, * ὃς κατὰ πάντα με ἀνέπαυσεν. Καὶ ὄφελον πάντες αὐτὸν ἐμιμοῦντο, ὄντα ἐξεμπλάριον Θεοῦ διακονίας. Ἀμείψεται αὐτὸν ἡ χάρις κατὰ πάντα. Ἀσπάζομαι τὸν ἀξιόθεον ἐπίσκοπον, καὶ θεοπρεπέστατον * πρεσβυτέριον, [καὶ] τοὺς συνδούλους μου διακονους, καὶ τοὺς κατ' ἄνδρα καὶ κοινῇ πάντας ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ σαρκὶ αὐτοῦ καὶ τῷ αἵματι, πάθειτε καὶ ἀναστάσει, σαρκικῆτε καὶ πνευματικῇ, ἐν ὀνόματι, ἐν ἑνότητι Θεοῦ καὶ ὑμῶν. Χάρις ὑμῖν, ἔλεος, εἰρήνη, ὑπομονὴ διὰ παντός.

* Al. ὅτι.

* πρεσβυτήριον. Salv.

ΙΓ'. Ἀσπαζομαι τοὺς οἴκους τῶν ἀδελφῶν μου

Var. Lect. [1] MS. γράψω.

Vers. Cot. ſa, ut aliquem veſtrûm mittatis cum Epiſtola: quò unà cum illis glorificet Deum, de tranquillitate quam in Deo conſecuti ſunt; & quòd portu jam potiti ſunt per orationem veſtram. Cùm perfecti ſitis, perfecta & ſentite. Cupientibus enim vobis bene facere, Deus largiri paratus eſt.

XII. Salutat vos caritas fratrum qui ſunt in Troade:

Ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν.] i. e. ἀδελφοί. *Id.*

Ἐν Τρωάδι.] Ex Syria per Troadem iter. *Id.*

Ἐφεσίοις τοῖς ἀδελφοῖς] Euplo & Frontone. Smith.

Ὃς κατὰ.] Sic MS. *Id.*

Ἡ χάρις.] Abſolutè ut in Epiſt. ad Polycarpum. §. ult. Smith.

Ἐν ὀνόματι, ἐν ἑνότητι.] Ἐν ὀνόματι delenda ſunt ut irreptitia, vel ex ſimilitudine ſequentium vel repetitione priorum. Voss.

Ἀσπάζομαι τοὺς οἴκους.] Οἴκους vocat quos S. Paulus nunc οἴκους, nunc οἰκίας· familiæ autem

tur Deo digna res, mittere aliquem vestrorum cum epistola: ut * conglorificent eam, quæ secundùm Deum, ipsis factam tranquillitatem; & quoniam portu jam potita est, oratione vestra. Perfecti existentes, perfecta & sapite. Volentibus enim vobis benefacere, Deus paratus est ad tribuere. VET. INT.

* f. conglorificet.

XII. Salutat vos charitas fratrum, qui in Troade: unde & scribo vobis, per Burrum, quem misistis mecum simul Ephesiis fratribus vestris: qui secundùm omnia me quiescere fecit. Et utinam omnes ipsum imitentur, existentem exemplarium Dei ministerii. Remuneret ipsum gratia secundùm omnia. Saluto Deo dignum Episcopum, & Deo decens Presbyterium, & conservos meos Diaconos; & singillatim & communiter omnes, in nomine Jesu Christi, & carne ipsius, & sanguine, & passione, & resurrectione, carnali & spirituali, in unitate Dei & vestri. Gratia vobis, & misericordia, & pax, & sustinentia semper.

XIII. Saluto domos fratrum meorum, cum ux-

unde & scribo vobis per Burrhum, quem misistis mecum unà cum Ephesiis fratribus vestris: qui omni modo me refocillavit. Atque utinam omnes illum imitentur, qui est exemplar divini ministerii. Remuneret ipsum gratia per omnia. Saluto Deo dignum Episcopum, & Deo decorum Presbyterium, & conservos meos Diaconos, singillatimque ac in universum omnes; in nomine Jesu Christi, & carne ipsius, & sanguine, & passione, ac resurrectione corporali simul & spirituali, in unitate Dei vestrâque. Gratia vobis, misericordia, pax, patientia, semper sit. VERS. COT.

XIII. Saluto familias fratrum meorum, cum uxoribus

quæ intelligantur, explicat, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. Hinc lux illi loco 1 Cor. i. 16. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον.

Ἀσπασμὸς videtur esse tum salutatio propter salutem, tum valedictio; signumque etiam communionis Ecclesiasticæ. PEARS.

σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ τὰς παρθένους τὰς λεγομένας χήρας. Ἔρρωσθέ μοι ἐν δυνάμει * πνεύματος. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Φίλων, σὺν ἐμοὶ [1] ὤν. Ἀσπάζομαι τὸν οἶκον Ταουΐας, ἣν εὔχομαι ἑδρᾶσθαι πίστει καὶ ἀγάπῃ σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Ἀσπάζομαι Ἄλκην, τὸ ποθητόν μου

* Πατρὸς. Cot.

Var. Lect. 1 MS. ὧν.

Vers. Cot. & liberis; necnon virgines, vocatas viduas. Incolumes in virtute * Spiritus eſte mihi. Salutat vos Philo,

* Patris.

Τὰς παρθένους τὰς λεγομένας χήρας.] *Virgines* ſive mulieres quæ virum non habuiſſent, etiam *viduarum* appellatione contineri, patet ex Javaleno, l. malum. ff. de verb. ſign. *Viduam non ſolùm eam, quæ aliquando nupta fuiſſet, ſed eam quoque mulierem, quæ virum non habuiſſet, appellari ait Labeo,* &c. Illud cuipiam mirum videatur, quòd viduis quandoque virgines annumerentur, cùm nunquam viduæ virginibus accenſeantur in jure. Sane hæc Juriſconſulti ſententia noxia eſt viduis, ut non immeritò illæ de ea conqueri poſſint. Siquidem, aut virgines non debebant viduarum appellatione contineri, aut viduæ viciſſim illarum quandoque numero erant habendæ. Pro viduis eſt Clemens Alex. στρωμ. vii. ἡ χήρα διὰ σωφροσύνης αὖθις παρθένος. Ut itaque virgo provectioris ætatis pro vidua haberi poterat: ita vidua temperanter & caſtè vivendo, iterum virginitatem adquirere credebatur. Puto autem, hìc Ignatium loqui non de illis, quæ ſimpliciter eſſent viduæ; ſed de iis, quæ erant Diaconiſſæ. Electas eſſe ad hoc miniſterium quandoque virgines, adparet ex Tertulliano Lib. de velandis virg. Cap. ix. ubi dicit, etiam [*alicubi*] *virginem ab* anno vigeſimo [*annis nondum viginti*] *in viduatu collocatam fuiſſe.* [qua de re queritur.] Sed non tales hìc ſalutare jubet Ignatius, utcunque concederetur (quod tamen non veriſimile) etiam virgines aliquas ſexagenarias irrepſiſſe in Diaconiſſarum numerum; ſed ſine dubio omnes ſimul, quæ in viduarum Eccleſiæ Antiochiſſæ [Smyrnenſis] ordinem erant relatæ. Tales autem, quòd in viduitate eſſent conſtantes, S. Patres ſæpius *virgines* adpellant. Voss. —— Gloſs. χήρωσις, *viduitas, cælibatus.* χηρία γυναικὸς, *viduitas*: χηρία ἀνδρὸς, *cælibatus.* Harmenopulus l. vi. tit. de V. S. Seneca in Agamemnone,

Ante te morantur virgines
Viduæ domi. Pears. ——

Smyrnenſis Eccleſiæ Diaconiſſas, quæ virgines erant, & vocabantur viduæ. *Virgines* erant: [quales eum in ordinem adlectas fuiſſe conſtat ex Conſtit. Apoſt. Lib. vi. Cap. 17.

oribus & filiis; & virgines vocatas viduas. Valete mihi in virtute Patris. Salutat vos Philon, mecum exiſtens. Saluto domum Thaviæ: quam oro firmari fide & charitate carnali & ſpirituali. Saluto Alken deſideratum mihi nomen, & Daphnum VET. INT.

qui mecum eſt. Saluto Taviam cum domeſticis; quam opto ſolidari fide & caritate corporali atque ſpirituali. Saluto Alcen deſiderabile mihi nomen, & Daphnum incom- VERS. COT.

Tertull. de Virg. veland. ix.] Epiphanio Expoſit. Fidei num. 21. Gregorio Nyſs. in Vita Macrinæ: quibus addi poſſunt Sozomenus, Lib. viii. Cap. 23. Novellæ, Zonaras, Balſamon, alii. *Viduæ* vocabantur; quia in gradu Viduali ſeu Diaconico erant conſtitutæ. Quòd autem Tertullianus vehementer invehitur in Epiſcopum, qui virginem in Viduatu, ſine reſpectu diſciplinæ, inquit, collocaverat, cùm virgo vidua miraculum ſit, ne dicatur monſtrum; cauſſa eſt conſuetudo quarumdam Eccleſiarum. Illæ mandati Apoſtolici tenaces, & nominis *viduatûs* τοῦ χηρικοῦ memores, virginum denique conſulentes quieti, non alias ad Diaconatum provehebant, quàm viduas. Idque poſtea ſancitum fuit lege Theodoſii. COT.

Ταουΐας.] Illa nomina, quæ in Pſeudo-Ignatii variis codicibus leguntur Gavia, Grania, Gravia, Gaia, &c. non ſunt aſſis. Ταουΐα, ſive *Tabia*, eſt vera lectio. Forſan hoc nomen tranſlatum ab urbe, ut ſolent multa mulierum nomina: nam Tabia Galatarum urbs. Sed quis omnia veterum Chriſtianorum nomina explicaverit? Vel in hoc ipſo Ignatio occurrunt aliqua, quæ nuſquam alibi reperire eſt. Sed nulli hoc mirum videri debet, qui nôrit, Chriſtianorum veterum non minimam partem fuiſſe ſervos, aut libertos, tam mulieres, quàm viros: ac proinde nomina ipſis impoſita fuiſſe ſæpe barbara ac inuſitata, & è re nata. VOSS. —— Vulg. legit Γαυΐας· quumque Γ & Τ tam ſimiles literæ ſint, & in MSS. ſæpe confuſæ reperiantur, dubitari non immeritò poteſt, an mulieris hujus nomen Gavia fuerit, an Tavia. Mihi Gavia potiùs fuiſſe videtur. De Gavia enim ſæpe legimus, de Tavia non item Reineſ. 664. 671. 693. 743. Gruter. 1031. 8. PEARS.

Ἄλκην.] Cujus quoque meminit in Epiſt. ad Polycarpum. Alce nomen erat cujuſdam feminæ, quæ triceſimo plus minùs abhinc anno Smyrnæ vixit, & ſoror erat Nicetæ; quem certum eſt hoc ipſo tempore Ignatii vixiſſe, & patrem fuiſſe Herodis, qui tunc Smyrnæ Irenarcha fuit, (De Niceta Smyrnæo vide Reineſ. 609. qui eum antè vixiſſe vult) quum S. Polycarpus paſſus eſt, A. D. 147. Quæ quidem eadem eſſe potuit, cum hac noſtra: nam Chriſti

ὄνομα, [καὶ Δάφνον τὸν ἀσύγκριτον, καὶ Εὔτεκνον, καὶ πάντας κατ' ὄνομα.] Ἔῤῥωσθε ἐν χάριτι Θεοῦ.

ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ ΑΠΟ ΤΡΩΑΔΟΣ.

ana inde fuiſſe videtur, quia Acta Polycarpi eam honoris cauſſâ nominant. Quum enim Acta illa priùs Herodem, & patrem ejus Nicetam, memorâſſent, poſtea addunt, ὑπέβαλον γοῦν τινες Νικήτην τὸν τοῦ Ἡρώδου πατέρα, ἀδελφὸν δὲ Δάλκης, ἐντυχεῖν τῷ ἡγεμόνι. *Inſtigabatur autem Nicetas, Herodis pater, frater autem Dalcæ, adire judicem:* Sic Rufinus. Variè autem corrupti ſunt hi codices; quum unus Δάλβης, alius Δάρκης habeat, ut teſtatur Valeſius. Sed codex ActorumUſſerii rectè habet δὲ Ἄλκης, & vetus illorum interpres, *verò Alces:* & codex MS. Savilii pariter δ' Ἄλκης. Idem igitur nomen fuit, ſi non & eadem femina, ratione cujus, utpote Chriſtianæ, frater ejus Nicetes interceſſerat pro Polycarpo. *Id.*

Τὸ ποθητόν μου] Sic MS. & ita etiam in Epiſt. ad Polycarpum §. ult. ſcriptum eſt. Phil. iv. 1. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι. *Id.*

Ὄνομα] Addit vetus Verſio, *et Daphnum incomparabilem, & Eutecnum, & omnes ſecundùm nomen.* Similiter quoque Pſeudo-Ignatius: Καὶ Δάφνον τὸν ἀ-

---

ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ.

Inter omnes Ignatii Epiſtolas nulla eſt, de cujus veritate magis diſceptatum ſit inter doctos. Nec inficior, aliqua hìc eſſe, quæ potuerint reddere ſuſpectam: plura tamen, majoraque eſſe puto, quæ aliud iis debuerant perſuadere. Verba enim Polycarpi ex Epiſtolâ ad Philippenſes apud Euſebium, ἐγράψατέ μοι καὶ ὑμεῖς, καὶ Ἰγνάτιος, aliter intelligi, quàm de hac Epiſtola, neque poſſunt, neque debent. Citat quoque eam Chryſoſtomus, Antiochus, & Damaſcenus. Sed quid ſibi vult Hieronymus in Catalogo, cùm inquit: *Inde egrediens ſcripſit ad Philadelphenos, & ad Smyrnæos, & propriè ad Polycarpum, commendans illi Antiochenſem Eccleſiam; in qua & de Evangelio, quod nuper à me tranſlatum eſt, ſuper perſona Chriſti poſuit teſtimonium, dicens,* &c? Verum eſt, Ignatium in Epiſtolâ ad Polycarpum commendare illi Eccleſiam Antiochenam: alter verò ille locus, quem ſubdit, deſumtus eſt ex Epiſtolâ ad Smyrnæos. Caſaubonus parentheſi locum ſanari poſſe putabat; quod tamen non eſt vero ſimile. Omnino erravit Hieronymus in reddendis Euſebii verbis: Ἤδη δὲ ἐπέκεινα τῆς Σμύρνης γενόμενος, ἀπὸ Τρωάδος τοῖς τε ἐν Φιλαδελφείᾳ αὖθις διὰ γραφῆς ὁμιλεῖ, καὶ τῇ Σμυρναίων ἐκκλησίᾳ, ἰδίως τε τῷ ταύτης

incomparabilem, & Eutecnum, & omnes ſecun- VET. INT.
dùm nomen. Valete in gratia Dei.

parabilem, & Eutecnum, omneſque nominatim. Va- VER. COT.
lete in gratia Dei.

σύγκριτον, καὶ Εὔτεκνον, καὶ πάντας κατ' ὄνομα. Quæ omnino librarii culpâ excidiſſe puto. VOSS.

Δάφνον τὸν ἀσύγκριτον.] Daphnus nomen in Inſcriptionibus. Ἀσύγκριτος S. Paulo viri nomen eſt, Rom. xvi. 14. hic autem epithetum eſſe articulus indicat, & *incomparabilem* ſignificare videtur; ad Latinæ linguæ phraſim accommodatum: Græci enim veteres aliter eam vocem uſurpârunt. *Patri*, *Filio*, *Marito*, *Conjugi*, *Amico*, *incomparabili*, in Inſcriptionibus frequenter occurrunt. PEARS.

ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ κ. τ. λ.] Sic codex Florentinus. In cæteris quoque Epiſtolis ſemper additur, ad quos ſint perſcriptæ. Ac talis forſan erat inſcriptio literarum Ignatii. Niſi malis hæc verba à librariis eſſe adjecta, quò faciliùs quæque Epiſtola ſe offerret, ſi in fine cui & unde mitteretur, eſſet additum. In Pſeudo-Ignatio, & Veteri Verſione, hæc nuſpiam habentur; præterquam ad unius limen Epiſtolæ, Epheſiis miſſæ. VOSS.—Lectio Cod. MS. eſt, Σμυρναίοις ἀπὸ Τρωάδος πρὸς Πολύκαρπον Ἰγνάτιος.

AD POLYCARPUM.

προηγουμένῳ Πολυκάρπῳ, ὃν οἷα δὴ ἀποστολικὸν ἄνδρα εὖ μάλα γνωρίζων, τὴν κατ' Ἀντιόχειαν αὐτῷ ποίμνην, οἷα γνήσιος καὶ ἀγαθὸς ποιμὴν, παρατίθεται, τὴν περὶ αὐτῆς φροντίδα διὰ σπουδῆς ἔχειν αὐτὸν ἀξιῶν. Ὁ δ' αὐτὸς Σμυρναίοις γράφων, οὐχ οἶδ' ὁπόθεν ῥητοῖς συγκέχρηται τοιαῦτά τινα περὶ τοῦ Χριστοῦ διεξιών. Priora illa rectè vertit Hieronymus. Sed peccavit, vel dum nimiùm feſtinat in compilando Euſebio, vel quòd mutilum nactus ſit exemplar, vel, quod potiùs credo, quòd ita verba iſta intellexit, ut putârit, illam ad Smyrnæos, & Polycarpum, eſſe unam eandemque epiſtolam. Quod ſi verum eſſet, non uſus fuiſſet Euſebius illo loquendi genere, ut diceret; ὁ δ' αὐτὸς Σμυρναίοις γράφων· aliis verbis ſignificâſſet, ex eadem Epiſtola, de qua hactenus locutus eſſet, ſequentia eſſe deſumta. Nemo præterea veterum eſt, qui Epiſtolam ad Smyrnæos, cum illa ad Polycarpum confundat. Illud verum puto, ſimul utraſque miſſas fuiſſe, & hinc eſſe, quòd illas ſimul nominet Euſebius, & quòd in manuſcriptis alia aliam ſtatim ſequatur. VOSS.—A Jacobo Uſſerio non debuit, propter nullius momenti ſuſpiciunculas, iſta Epiſtola à reliquis ſex disjungi, atque abjudicari Ignatio, contra expreſſum teſtimonium Euſebii & Hieronymi, &

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, Πολυκάρπῳ ἐπισκόπῳ ἐκκλησίας Σμυρναίων, μᾶλλον * ἐπισκοπημένῳ ὑπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πλεῖστα χαίρειν.

* ἐπισκοπημένῳ. Salv.

Α.´ ΑΠοδεχόμενός σου τὴν ἐν Θεῷ γνώμην ἡδρασμένην ὡς ἐπὶ πέτραν ἀκίνητον, ὑπερδοξάζω, καταξιωθεὶς τοῦ προσώπου σου τοῦ ἀμώμου, οὗ ὀναίμην ἐν Θεῷ. Παρακαλῶ σε ἐν χάριτι, ᾗ ἐνδέδυσαι, προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου,

Ver. Cot. *Ignatius, qui & Theophorus, Polycarpo Episcopo Ecclesiæ Smyrnæorum, immò verò cujus Episcopus est Deus Pater & Dominus Jesus Christus, plurimam salutem.*

I. SUscipiens tuum propositum in Deo firmatum velut super petram immobilem, summis eveho lau-

contra Epistolam Polycarpi sub finem. Nec ad rem ullatenus facit, quòd B. Hieronymus, dum raptim, ut solet, Eusebium interpretatur, Epistolæ ad Polycarpum tribuere videatur locum Epistolæ ad Smyrnæos. Adde idoneum meo quidem judicio testem, laudatorem Epistolæ, Auctorem Homiliæ de uno utriusque Testamenti legislatore, Tom. vi. S. Chrysostomi; cujus Patris fœtus esse putatur à Damasceno, & à Photio, quamquam obnituntur viri acuti, nec levibus sanè inducti rationibus. Et verò non sit Chrysostomi. Ego adversùs Savilium & Usserium existimo, esse Johanni coætanei Doctoris: idque colligo præsertim ex iis quæ contra Arianos habet. Verùm objicitur mentio ab eo facta Barbaricæ in Romanum imperium irruptionis. Quasi sub Arcadio & Honorio Barbari per totum Orientem & Occidentem ferro grassati non fuerint: referentibus cunctis scriptoribus. En locum laudatæ Homiliæ, prout jacet in Regiis membranis MS. 414. Διὰ τοῦτο γενναῖός τις τῶν ἀρχαίων· Ἰγνάτιος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ· οὗτος ἱερωσύνῃ καὶ μαρτυρίῳ διαπρέψας, ἐπιστέλλων τινὶ ἱερεῖ ἔλεγεν· Μηδὲν ἄνευ γνώμης σου γινέσθω, μήτε σὺ ἄνευ γνώμης Θεοῦ τὶ πράττε Cot.

Ἰγνάτιος ὁ καὶ Θεοφόρος.] Ut in omnibus codicis Medicæi scripturam secutus sum, ita etiam in inscriptionibus singularum Epistolarum. Vulgò legebatur; Ἰγνάτιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ καὶ μάρτυς Ἰησοῦ Χριστοῦ, &c. Duo hìc displicent: nam neque verisimile Ignatium semetipsum Martyrem appellâsse, quod vocabulum tum temporis vix aliter accipiebatur, quàm peculi-

Ignatius, qui & Theophorus, Polycarpo Episcopo Ecclesiæ Smyrnæorum, magis autem visitato à Deo Patre & Jesu Christo, plurimùm gaudere. VET. INT.

I. ACceptans tuam in Deo sententiam, firmatam ut supra petram immobilem, superglorifico, dignificatus tuâ facie immaculatâ; quâ fruar in Deo. Deprecor te in Dei gratiâ, quâ indutus es, apponere cursui tuo, & omnes deprecari ut salventur. Justi-

dibus, dignus habitus inculpatâ tuâ facie, quâ utinam fruar in Deo. Obsecro te in [Dei] gratia, quâ indutus es, ut ad cursum tuum adjicias, omnesque adhorteris ut sal- VERS. COT.

ari illâ significatione de illo, qui pro Christi confessione sanguinem suum effudisset, aut saltem multa fuisset perpessus. Sed & ipse Ignatius alibi inquit, sese nescire an dignus sit martyrii prærogativâ: quî itaque hìc martyrem sese vocaret? Neque etiam verum, sibi appellationem Episcopi adtribuisse: nisi semel tantùm in Epistola ad Romanos. Vide quantâ modestiâ loquatur in Epist. ad Magnesios; τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας, ὅθεν οὐκ ἄξιος εἰμὶ καλεῖσθαι. Item in Epist. ad Trallianos; τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας, ὅθεν καὶ οὐκ ἄξιός εἰμι λέγεσθαι, ὢν ἔσχατος ἐκείνων. His quoque in locis additur ἐπίσκοπος in vulgatis codicibus; quod tamen reticuit Ignatius. Sed nec habemus exemplum, quòd quispiam in primitiva illa Ecclesia Episcopi titulum sibi adtribuerit. Ita nec Polycarpus, quem tamen & Ignatius noster, & omnes Episcopum vocant, nomen illud expressit, cùm ad Philippenses scribit; Πολύκαρπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρεσβύτεροι· VOSS.

Μᾶλλον ἐπισκοπημένῳ] Pulchra Epanorthosis & planè Apostolica. Gal. iv. 9. PEARS.—— Ad Job. xx. ult. Auctor Comment. Tom. viii. Hieronymi: *Quemadmodum Dominus à dominatione rerum omnium scitur; ita Episcopus, eò quòd superintendat in omnem creaturam, verissimè dicitur.* Et Olympiodorus, Μακάριος ἐπίσκοπος, ὁ νοήσας τὸν ἀληθινὸν ἐπίσκοπον, καὶ ζηλῶν αὐτὸν, καὶ γινόμενος ὡς ἐν ἀνθρώποις θεὸς, καὶ ἔχων ἐπίσκοπον τὸν ποιοῦντα αὐτὸν ἀληθῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπίσκοπον. 1 Pet. ii. 25. COT.

Ἀποδεχόμενος] Gloss. Ἀποδέχομαι, *probo, acceptum habeo, comprobo. Comprobat,* ἀποδέχεται. PEARS.

Τὴν ἐν Θεῷ γνώμην.] In Epist. ad Rom. τὴν εἰς τὸν Θεόν μου γνώμην. *Id.*

Τοῦ προσώπου σου.] Nunquam igitur antè viderat Polycarpum. *Id.*

Προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου.] Πληροῦν τὸν δρόμον. Act. xiii. 25.

καὶ πάντας παρακαλεῖν, ἵνα σώζωνται. Ἐκδίκει σου τὸν τόπον ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ, σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Τῆς ἑνώσεως φρόντιζε, ἧς οὐδὲν ἄμεινον. Πάντας βάσταζε, ὡς καί σε ὁ Κύριος· πάντων ἀνέχου ἐν ἀγάπῃ, ὥσπερ καὶ ποιεῖς. Προσευχαῖς σχόλαζε ἀδιαλείπτοις· αἰτοῦ σύνεσιν πλείονα ἧς ἔχεις. Γρηγόρει, [1] ἀκοίμητον πνεῦμα κεκτημένος. Τοῖς κατ' ἄνδρα κατὰ βοήθειαν Θεοῦ λάλει. Πάντων τὰς νόσους βάσταζε, ὡς τέλειος ἀθλητής· ὅπου [2] πλείων κόπος, πολὺ κέρδος.

Β'. Καλοὺς μαθητὰς ἐὰν φιλῇς, χάρις σοι οὐκ ἔστιν· μᾶλλον τοὺς λοιμοτέρους ἐν πρᾳότητι ὑπότασσε. Οὐ πᾶν τραῦμα τῇ [1] αὐτῇ ἐμπλάστρῳ

VAR. LECT. [1] MS. ἀκοιμήτον. [2] πλεῖον. [1] MS. ἀυτῆ.

VERS. COT. ventur. Tuere locum tuum, in omni cura carnali & ſpiritali. Unitatis curam habe; quâ nihil melius. Omnes perfer; quò & te Dominus. Omnes tolera per caritatem; ſicut & facis. Precibus vaca perpetuis. Poſtula intellectum ampliorem, quàm habes. Vigila, inſomnem

Τελειοῦν τὸν δρόμον. xx. 24. 2 Tim. iv. 7. *Id.*

Ἐκδίκει σου τὸν τόπον.] Hortatur Polycarpum, ut locum & dignitatem officii ſui tueatur & defendat; eaque, quæ ad ſedem ſuam pertinebant, vindicet. Ita Origenes in Matt. p. 279. Ἐπεὶ δὲ τὸν τόπον ἐπισκοπῆς ἐκδικοῦντες, κ.τ.λ. PEARS.

Ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ, κ. τ. λ.] In omn um cultu virtutum, tam quæ ad animum, quàm quæ ad corpus quoque ſpectant. 1 Cor. vii. 34. *Cogitat quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta & corpore & ſpiritu.* Non mirum autem, Polycarpo dari conſilia per Ignatium, qui erat longè illo & natu grandior, & in Epiſcopatu antiquior. COT.

Ἀκοίμητον πνεῦμα] Videtur opponi πνεύματι τῆς ἀργίας καὶ κατανύξεως. Rom. xi. 8. SMITH. ——Apud Damaſcenum, qui hunc locum citat Parall. Lib. ii. 125. legitur ἀκοίμητον ὄμμα, quod idem eſt: intelligit enim ὄμμα τῆς ψυχῆς, ut Iſidor. Peluſ. Lib. iii. Ep. 324. Inde poſtea Monachi quidam dicti ſunt ἀκοίμητοι. PEARS.

Κατὰ βοήθειαν] Vetus lectio videtur eſſe ὁμοήθειαν· quæ vox ab interpolatore retinetur. β & μ in MSS. ſæpe vix diſtingui poſſunt. Sic legebat Vet. Int. ut Epiſt. ad Magneſ. §. 6. ὁμοήθειαν Θεοῦ vertit *eandem conſuetudinem Dei.* Id.——Βοήθειαν eſt vera lectio. Miror quî factum, ut Interpres Vetus verterit *conſuetudinem*, tanquam, ſi ſcriptum fuiſſet ὁμοήθειαν, quomodo legit Pſeudo-Ignatius; cùm tamen recentiores Verſio-

ſica locum tuum, in omni curâ carnali & ſpi- VET. INT.
rituali. Unionem cura, quâ nihil melius. Omnes ſupporta; ut & te Dominus. Omnes ſuſtine in charitate; quemadmodum & facis. Orationibus vaca indeſinentibus: pete intellectum ampliorem eo quem habes. Vigila, non dormientem ſpiritum poſſidens: ſingulis ſecundùm conſuetudinem Dei loquere. Omnium ægritudines porta, ut perfectus athleta: ubi major labor, multum lucrum.

II. Bonos diſcipulos ſi diligas, gratia tibi non eſt: magis deteriores in manſuetudine ſubjice. Non omne vulnus eodem emplaſtro curatur. Exacer-

ſpiritum poſſidens. Singulis juxta * adjutorium Dei loque- VERS. COT.
re. Cunctorum ægrotationes porta, ſicut perfectus athleta. *concordiam.
Ubi plus laboris; magnum lucrum eſt.

II. Bonos diſcipulos ſi amaveris, nulla tibi eſt gratia: potiùs peſtilentiores in manſuetudine ſubjice. Non omne vulnus eodem emplaſtro curatur. Vehementiores morbi

nes habeant *ſecundùm adjutorium*. VOSS.——Quænam eſt illa *Dei conſuetudo*, quam, ſingulis, prout illorum res tulerint, locuturus S. Polycarpus, debet imitari? Locutio ſanè dura & omnino rejicienda. SMITH.

Τὰς νόσους βάσταζε.] Quid eſt βαστάζειν τὰς νόσους, vide Matt. viii. 17. ex Iſaia, ſecundùm Heb. non LXX. unde fortaſſe colligi poteſt, S. Matthæum Hebraicè ſcripſiſſe. PEARS.

Ὡς τέλειος ἀθλητής] Pancratiaſtes ſive pentathlos; unde τέλειον & τελειώτατον γυμνάσιον apud Galen. ὑγι. Lib. iii. *Id.*

Ὅπου πλείων κόπος, κ. τ. λ.] Vide 1 Cor. iii. 8. Pulchra hæc eſt γνώμη ſive ſententia. Κόπος labor vehemens, & agitatio corporis violenta, unde laſſitudo oriri ſolet: major ſcil. quàm quæ à corpore ferri poſſit. Κόπος athletas propriè ſpectat. *Id.*

Χάρις σοι οὐκ ἔστιν.] Eodem ſenſu, quo apud 1 Pet. ii. 19, 20. τοῦτο γὰρ χάρις, &c. Si fratribus, qui doctrinæ & diſciplinæ tuæ morem geſſerint, benignus ſis, quid gratiæ illinc promereberis? Hoc vix laude & commendatione dignum cuiquam videbitur. *Id.*

Λοιμοτέρους.] Ita etiam Interpolator. Vulg. Int. *peſtiferos*. Antiochus, Antonius, & Damaſcenus, ſenſum reſpicientes, verba mutârunt, & exhibuerunt ἀπειθεστέρους. Eſt enim quaſi peſtis Eccleſiæ inobedientia. Act. xxiv. 5. Εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσιν. PEARS.

Οὐ πᾶν τραῦμα κ. τ. λ.] Apud Damaſcenum etiam Capite

θεραπεύεται. Τοὺς παροξυσμοὺς ἐμβροχαῖς [2] παῦε. Φρόνιμος γίνου, ὡς ὄφις, ἐν ἅπασιν· καὶ ἀκέραιος, ὡσεὶ περιστερά. Διὰ τοῦτο σαρκικὸς εἶ καὶ πνευματικὸς, ἵνα τὰ φαινόμενά * σου εἰς πρόσωπον κολακεύῃς· τὰ δὲ ἀόρατα αἴτει ἵνα σοι φανερωθῇ, ὅπως μηδενὸς λείπῃ, καὶ παντὸς χαρίσματος περισσεύῃς. Ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ σε, ὡς κυβερνῆται ἀνέμους, καὶ ὡς χειμαζόμενος λιμένα, εἰς τὸ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. Νῆφε ὡς Θεοῦ ἀθλητής·

* Al. σοι.

VAR. LECT. [2] ἐν βροχαῖσ.

VERS. COT. accessiones superfusionibus seda. *Prudens esto, sicut serpens*, in omnibus; *& simplex, ut columba.* Propter hoc corporalis es & spiritualis, ut quæ apparent coram te de-

περὶ διαφορᾶς καταστάσεως &c. Proverbialis est locutio. In Antonii Melissa Lib ii. Serm. 69. ex Clemente; ἐν μιᾷ ἐμπλάστρῳ καὶ σεαυτὸν καὶ τὸν πλησίον ἰασάμενος. Hieronymus Ep. lxv. Cap. 1. *Scilicet uno medicamine omnes simul morbos debere curari.* Epist. lxi. Cap. 2. *Imperiti medici ad omnes oculorum dolores uno utuntur collyrio.* Sic Procœmio in Epist. ad Ephes. Præter Constit. Apost. Lib. ii. Cap. 20 & 41. legatur Salvianus paullò ante finem Lib. vi. de gubernatione Dei, cum Rittershusii Commentariis. COT.

Τοὺς παροξυσμοὺς ἐμβροχαῖς παῦε.] Falsa est planè, ne dicam ridicula, lectio, quæ apud Damascenum exstat in Parallelis; ἐν βρόχοις παῦε. Miror, fuisse aliquos, qui lectionem hanc adprobaverint. Nam quorsum laquei, aut restes, in paroxysmis? an ideo, ut sese ægri suspendant? Egregia certè medicina, si quis dixerit ægrotanti, Abi, sume restem, & suspende te, ac liberaberis morbo. Excellentiores hoc curationis genere sunt carnifices, quàm medici. Sed mittamus risum. Lectio vulgata verissima est. Vetus versio habet; *exacerbationes impluviis quieta:* nimirum quòd ἐμβρέχω, *impluo*, Glossæ interpretentur. Rectiùs medici ἐμβροχὴν *superfusionem* vocant. Posterioris ævi homines hanc *embrocationem* adpellârunt. Cur autem Ignatius dicat paroxysmos sanari embrochis, hæc est ratio; quòd locis malè affectis commodè quis possit embrochen adplicare, etiam in accessione febris: eo autem tempore non rectè uti quis possit emplastro propter gravitatem. Cùm vero & febris remittit, & ægrotus convalescit, tum demum cataplasmata adhibenda sunt. Et ferme ἐμβροχὴ, quæ mille modis præparabatur, est perpetuum medicorum remedi-

bationes impluviis quieta. *Prudens ſias, ut ſer-* Vet. Int.
pens, in omnibus; *& ſimplex, ut columba*. Propter Matt. x. 16.
hoc carnalis es & ſpiritualis; ut manifeſta in tuam faciem blandiaris: inviſibilia autem petas ut tibi manifeſtentur; ut nullo deficias, & omni chariſmate abundes. Tempus expetit te, ut gubernatores ventos; & ut qui in procella eſt portum à Deo potiendum.

mulceas: quæ autem non videntur petas ut manifeſtentur Vers. Cot
tibi; ne tibi quidquam deſit, & omni dono abundes. Tempus expetit te; ut gubernatores ventos; & ut tempeſtate jactatus portam; quò Deo potiaris. Cautè te ge-

um, ad dolores capitis, quibus adſit febris. Hinc βρίγμα dictum puto, quia ἐμβροχαὶ ſincipiti adhibentur. Voss. — Παῦε vox eſt à medicis ſæpe uſurpata. Παῦσις, *acceſſionis declinatio*. Senſus hujus conſilii optimè illuſtrari poteſt ex Conſtit. Apoſt. Lib. ii Cap. 20. & 41. Pears.

Σαρκικὸς εἶ καὶ πνευματικός.] Variis affectibus, qui tum à naturali ſtatu, tum à ſpirituali, in hac arctiſſima corporis & animæ unione, fluunt, quum ſis compoſitus: inde pro varia rerum ratione prudenter te agere oportet. Smith.

Τὰ φαινόμενα κ. τ. λ.] i. e. Corpus tuum. Pears. — *Quæ coram manifeſta ſunt, inque oculos tuos incurrunt*. Id.

Κολακεύῃς.] Videtur legendum κολακεύῃ. Voss — Uti legebat Antiochus, ſed malè. *Blandientium more tractes*, & placidè feras. Smith. — Vetus quædam verſio[ſc. Interpolat.] *corrigas*, quaſi eſſet κολάζῃς. Oxon.

Τὰ δὲ ἀόρατα κ. τ. λ.] Futura verò, quæ omnem conſpectum humanum fugiunt, à Deo pete, ut tibi manifeſta fiant: vel, arcana illa myſteria, quæ obtutu humano perfectè diſcerni & dignoſci non poſſunt, niſi Deo revelante: ob hæc Deus exorandus eſt, ut omni chariſmate ad munus Epiſcopale rite & pro dignitate obeundum abundes. Smith.

Εἰς τὸ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν] Vet. Int. *à Deo potiundum*. Error procul dubio librarii, pro *ad Deo potiundum*: ut notârunt Uſſerius & Pearſonus. *Ut ipſe cum cæteris tuæ curæ commiſſis Deum aſſequaris*. In hac tua ſtatione, in hac temporum lucta, res afflictæ Chriſtianorum tuam opem deſiderant, imò & expoſcunt, ut navarchi proſperos ventorum flatus, ac mari procelloſo jactati portum Hanc periochen neutiquam intellexit Interpolator, qui ſupplendi ſenſûs cauſſâ malè addidit εὔχεσθαι. *Id.*

Νῆφε ὡς Θεοῦ ἀθλητής.] Tertullianus ad Martyres: *Nempe enim, ut Athletæ ſegregantur in ſtrictiorem diſciplinam, ut robori ædificando vacent, continentur à*

τὸ θέμα ἀφθαρσία καὶ ζωὴ αἰώνιος, περὶ ἧς καὶ σὺ πέπεισαι. κατὰ πάντα σου ἀντίψυχον [3] ἐγὼ, καὶ τὰ δεσμά μου, ἃ ἠγάπησας.

Γ΄. Οἱ δοκοῦντες ἀξιόπιστοι εἶναι καὶ ἑτεροδιδασκαλοῦντες, μή σε καταπλησσέτωσαν. Στῆθι ἑδραῖος ὡς ἄκμων τυπτόμενος. Μεγάλου ἐστὶν ἀθλητοῦ τὸ δέρεσθαι καὶ νικᾷν· μάλιστα δὲ ἕνεκεν Θεοῦ πάντα ὑπομένειν ἡμᾶς δεῖ, ἵνα καὶ αὐτὸς ἡμᾶς ὑπομείνῃ. Πλέον σπουδαῖος γίνου οὗ εἶ. Τοὺς καιροὺς καταμάνθανε· τὸν ὑπερκαι-

VAR. LECT. 3 ἐγώ.

VERS. COT. re, ut Dei athleta. Thema ſeu propoſita corona eſt incorruptio & vita æterna; de qua & tu perſuaſus es. Secundùm omnia vice animæ tuæ ſim ego, & vincula mea quæ dilexiſti.

luxuria, à cibis lautioribus, à potu jucundiore; coguntur, cruciantur, fatigantur: quantò plùs in exercitationibus laboraverint, tantò plùs de victoria ſperant. Vide Theophylactum ad 2 Tim. iv. 5. PEARS.

Τὸ θέμα ἀφθαρσία κ. τ. λ.] Hunc locum cùm is, qui Pſeudo-Ignatium nobis ſuppoſuit, non intelligeret, mirum in modum corrupit. Sed neque vetus interpres rectè mentem Ignatii percepit. Ita erat vertendum: *Tempus te expetit, ut gubernatores ventos, & tempeſtate vexati portus [expetunt] ut fruaris Deo. Sobrius eſto, ut athleta Dei. Depoſitum eſt, incorruptio & vita æterna, in quam & tu credis.* Θέμα hìc eſt pecunia, ſive ſors, quæ ad uſuram ponitur. De hoc vocabulo vide, quæ notavit magnus Salmaſius libro de trapezitico fœnore. Ita quoque accipiendum illud Tobiæ. iv. 9. θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης. Quem locum non bene ceperunt interpretes. VOSS. —— Malo in comparatione Athletica τὸ θέμα exponere βραβεῖον, præmium certantibus propoſitum. Atque hujus ſignificationis exempla accipies à Seldeno, iiſque quos ille magnæ diligentiæ vir laudat, Ad marmora Arundelliana, p. 163. COT. —— Θέμα eſt vox Agoniſtica. Vult igitur Polycarpum, ut athletam, non hominum, ſed Dei, præmium quidem, ut athletæ ſolebant, expectare, non autem humanum; non coronam aut pecuniam, ſed à Deo dandum, & munus Deo dignum, immortalitatem ſc. & vitam æternam. Illud enim eſt ἆθλον Dei proprium. Sic eam vocem uſurpavit poſteriorum Sibyllinorum conditor, ſecundi ſeculi ſcriptor, præmium ipſum nunc θέμα ſimpliciter, nunc ἆθλον

Vigila, ut Dei athleta: thema incorruptio, vita æterna; de qua & tu confisus es secundùm omnia. Tui refrigerium ego, & vincula mea quæ dilexisti. VET. INT.

III. Qui videntur fide digni esse & altera docent, non te stupefaciant: sta firmus, ut incus percussa. Magni est athletæ, discerpi & vincere. Maximè autem propter Deum omnia sustinere nos oportet: ut & ipse nos sustineat. Plùs studiosus fias, quàm es. Tempora considera: eum qui supra tempus expec-

III. Qui videntur fide digni esse, & aliena docent, non te perterrefaciant. Sta firmus, ut incus quæ percutitur. Magni athletæ est, cædi & vincere. Maximè verò propter Deum omnia sustinere nos oportet; ut & ipse nos sustineat. Studiosior fias, quàm es. Tempora perpende. VERS. COT.

τοῦ θέματος appellans. p. 196.

Ἁγνὸς γὰρ Χριστὸς τούτοις τὰ δίκαια βραβεύσει,
Καὶ δοκίμους στέψει, αὐτὰρ θέμα μάρτυσι δώσει
Ἀθάνατον, μέχρι καὶ θανάτου ποιοῦσιν ἀγῶνα.
Παρθενικοῖς δὲ δραμοῦσι καλῶς ἄφθαρτον ἄεθλον
Δώσει τοῦ θέματος.

Agonum victores à præmio vel στεφανῖται vel θεματῖται dicebantur: vel θεματικοὶ, ut Jul. Poll. Lib. iii. C. 20. Θεματικοὶ autem ἀργυρῖται dicti sunt. Et apud Athen. p. 584. C. Οὐ γὰρ στεφανίτης ὁ ἀγών ἐστιν, ἀλλ' ἀργυρίτης. PEARS.

Ἀντίψυχον.] Int. Vet. mirè reddidit *refrigerium*, quasi legisset ἀνάψυχον, ut ipse in Epist. ad Trall. ἀναψύχειν vertit *refrigerare*. Id.

Στῆθι ἑδραῖος, κ. τ. λ.] Jobi xli. 15. ἕστηκεν δὲ ὥσπερ λίθος ἀνήλατος. S. Ephræm Syrus Paræn. 33. *Præbeamus ergo nos velut incudes percussi, & nequaquam terga vertentes, neque aliquam notam mollitiei, vel despicientiæ, desidiæve, per flagella atque tentationes in nos ipsos admittentes. Cæsi vincamus adversarium per patientiam.* Apud B. Hieronymum Epist. 151. quæst. 5. *Ut si forsitan surrexisset contra eum malleus universæ terræ, quasi incus durissima resisteret, malleumque contereret.* Denique in Vita S. Chrysostomi Metaphrastem, Cap. xxxiii. Rescriptum Epiphanii ad Chrysostomum est; Ἀθλητὰ Ἰωάννη, παίου καὶ νίκα, κ. τ. λ. COT.

Ἵνα καὶ αὐτὸς κ. τ. λ.] Apodosis apta & concinna: 'ut Deus pro 'infinita sua lenitate nos, si quo'quo modo ex fragilitate huma'næ naturæ deliquerimus, susti'neat, & benignè se erga nos 'gerat.' Superfluè verò, nec ad mentem Apostolici Scriptoris explicat Interpolator, ἀναμείνῃ εἰς τὴν βασιλείαν. SMITH.

Τὸν ὑπέρκαιρον] *Omni tempore*

ρον προσδόκα, τὸν ἄχρονον, τὸν ἀόρατον, τὸν δι' ἡμᾶς ὁρατὸν, τὸν ἀψηλάφητον, τὸν ἀπαθῆ, τὸν δι' ἡμᾶς παθητὸν, τὸν κατὰ πάντα τρόπον δι' ἡμᾶς ὑπομείναντα.

Δ'. Χῆραι μὴ ἀμελείσθωσαν· μετὰ τὸν Κύριον σὺ αὐτῶν φροντιστὴς ἔσο. Μηδὲν ἄνευ γνώμης σου γινέσθω, μηδὲ σὺ ἄνευ Θεοῦ τι * πρᾶσσε· ὅπερ οὐδὲ πράσσεις, εὐσταθής. Πυκνότερον συναγωγαὶ γινέσθωσαν· ἐξ ὀνόματος πάντας ζήτει. Δούλους καὶ [1] δούλας μὴ ὑπερηφάνει· ἀλλὰ μηδὲ αὐτοὶ φυσιούσθωσαν, ἀλλ' εἰς δόξαν Θεοῦ πλέον δουλευέτωσαν, ἵνα κρείττονος ἐλευθερίας ἀπὸ Θεοῦ τύχωσιν. Μὴ ἐράτωσαν ἀπὸ τοῦ κοι-

* πράττης. SALV.

VAR. LECT. [1] MS. δουλασ.

VER. COT. Eum qui ultra tempus eſt, exſpecta; intemporalem; inviſibilem, propter nos viſibilem; impalpabilem; impatibilem, propter nos patibilem; qui omnimodis propter nos ſuſtinuit.

priorem, ante orbem conditum. *Id.*

Τὸν ἄχρονον] *Antequam tempus eſſet*, h. e. ab omni æternitate. *Id.*——Clemens Alex. Lib. vii. 700. C. Τὸν ἄχρονον καὶ ἄναρχον ἀρχήν τε καὶ ἀπαρχὴν τῶν ὄντων τὸν υἱόν. PEARS.

Τὸν ἀόρατον, κ. τ. λ.] Iren. 277. D. *Invisibilis & visibilis factus, incomprehensibilis factus comprehensibilis, & impassibilis passibilis.* Id.

Τὸν ἀπαθῆ, κ. τ. λ.] Naz. Orat. xl. 671. C. ἀπαθῆ θεότητι, παθητὸν προσλήμματι. li. 538 C. D. παθητὸν σαρκὶ, ἀπαθῆ θεότητι· quem & vocat Θεὸν παθητὸν κατὰ τῆς ἁμαρτίας. Orat. xxxvi. Vide Barnabæ Epiſt. *Id.* —— Si, quemadmodum exiſtimat Uſſerius, in Interpolatarum Epiſtolarum Verſione poſterior hujus pars ideo reſecta fuit, quia multa in ea reperiebantur, quæ ad Smyrnenſes magis pertinerent; cur hoc in loco finis imponitur, & non in Cap. v. fine, poſt quem incipit ſermo ad plures? Itaque non de induſtria reſectio facta eſt, ſed caſu; opinor, propter mutilum exemplar: unde à Cod. Thuaneo abeſt clauſula, *Amen*. COT.

Μηδὲν ἄνευ γνώμης κ. τ. λ.] Apud Chryſoſtomum Tom. vi. Homil. de uno legiſlatore, ita hic locus citatur: μηδὲν ἄνευ τῆς γνώμης σου γινέσθω, μηδέ σὺ ἄνευ Θεοῦ γνώμης τι πράσσε. Ita quoque Pſeudo-Ignatius. Sed cum Florentini libri lectione convenit Verſio vetus. VOSS.

Ὅπερ οὐδὲ πράσσεις, εὐσταθής.] Peſſimè hæc reddidit Vet. Int,

ta, intemporalem, invisibilem, propter nos visibilem; impalpabilem, impassibilem, propter nos passibilem, secundùm omnem modum propter nos sustinentem. VET. INT.

IV. Viduæ non negligantur: post Dominum tu ipsarum curator esto. Nihil sine sententia tua fiat; neque tu sine Deo quid operare: quod autem operaris, sit bene stabile. Sæpe congregationes fiant: ex nomine omnes quære. Servos & ancillas ne despicias: sed neque ipsi inflentur; sed in gloriam Dei plùs serviant, ut meliori libertate à Deo poti-

IV. Viduæ non negligantur. Post Dominum tu earum curator esto. Nihil sine tua voluntate fiat; neque tu quidquam sine Dei voluntate agas; quod nec facis cùm sis constans. Crebriùs conventus fiant. Nominatim omnes inquire. Servos & ancillas ne superbè contemnas: sed nec ipsi inflentur; verùm ad gloriam Dei plùs serviant, ut potiorem libertatem à Deo consequantur. Non cupi- VERS. COT.

ac si legisset δὲ pro οὐδὲ, & εὐσταθὲς pro εὐσταθής. Tu igitur cum D. Vossio redde: *quod neque facis, constans quum sis.* Εὐσταθὲς quidem de constitutione corporis usurpabant Epicuræi; de qua Origenes contra Cels. L. iii p. 159. τὸ τῆς σαρκὸς εὐσταθὲς κατάστημα. De animo potiùs accipitur, & de constanti & immoto ejus tenore, & stabili, placido & quieto statu. Orig. in Jo. διὰ τὸ φρῶν αὐτῶν πρᾶον μὲν καὶ εὐσταθές. & contra Cels 50. Sæpe utitur Philo τὸ ἐπιεικὲς καὶ τὸ εὐσταθές. PEARS.

Πυκνότερον] Glossar πυκνῶς, *crebrò, assiduè. Frequentiùs* potiùs verterem, quòd Latinè utrumque significat. Non enim de crebris, sed de confertis & plenis conventibus agit: ut sequentia ostendunt; & ipse ad Ephesios §. xiii. *Id.*

Συναγωγαὶ] *Conventus sacri*, diebus festis aliisque, si commodum videbitur. SMITH.

Μὴ ἐράτωσαν κ. τ. λ.] Antonius Melissa Lib. ii. λόγ. κϚ'. οἱ δοῦλοι μὴ ἐράτωσαν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐλευθεροῦσθαι, ἀλλ' εἰς δόξαν Θεοῦ πλέον δουλευέτωσαν, ἵνα κρείττονος ἐλευθερίας ἀπὸ Θεοῦ τύχωσιν· ultimis verbis hujus periochæ omissis, aliisque inversis; quod citantibus frequenti usu venit. Antiochus quoque habet ἐράτωσαν, *desiderent*, & rectè quidem. Interpolator, αἱρείτωσαν, *eligant*, quum hoc non esset in illorum potestate. *Id.* —— Hæc sententia eodem modo profertur per Damascenum Cap. περὶ δούλων χρηστῶν. COT.

Ἀπὸ τοῦ κοινοῦ] An à commu-

νοῦ ἐλευθεροῦσθαι, ἵνα μὴ δοῦλοι εὑρεθῶσιν τῆς ἐπιθυμίας.

Ε΄. Τὰς κακοτεχνίας φεῦγε· μᾶλλον δὲ περὶ τούτων ὁμιλίαν ποιοῦ. Ταῖς ἀδελφαῖς μου προσλάλει, ἀγαπᾷν τὸν Κύριον, καὶ τοῖς συμβίοις ἀρκεῖν σαρκὶ καὶ πνεύματι. Ὁμοίως καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου παράγγελλε ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαπᾷν τὰς συμβίους, ὡς ὁ Κύριος τὴν ἐκκλησίαν. Εἴ τις δύναται ἐν ἁγνείᾳ μένειν εἰς τιμὴν τοῦ Κυρίου τῆς σαρκὸς, ἐν ἀκαυχησίᾳ μενέτω. Ἐὰν καυχήσηται, ἀπώλετο· καὶ ἐὰν γνωσθῇ πλέον τοῦ ἐπισκόπου, ἔφθαρται. Πρέπει δὲ τοῖς γα-

VER. COT. ant à communi donari libertate, ne servi inveniantur cupiditatis.

V. Malas artes fuge : imò verò de iis verba ne facito. Sororibus meis dicito, ut Dominum ament, & maritis con-

ni sorte & conditione servorum? An à communitate, cui addicti erant? alii enim civitatis servi, alii privatorum. An à communibus sumptibus sive publico ærario Christianorum? SMITH. —— Κοινὸς Hesychio est δεσπότης. Κοινὸν commune Christianorum, seu Ecclesiam significat in Luciani Peregrino, & apud Eusebium Hist. ii. 1. Τὰ κοινὰ verò de publica pecunia dici monent Lexicographi. Primæ interpretationi nonnihil favet Brunneri Editio, dum pro κοινοῦ exhibet κυρίου. COT.

Τὰς κακοτεχνίας] *Malas artes.* Non rectè interpretes verterant, *maleficia.* Maleficium vocatur etiam, ubi nulla est ars. Multùm itaque differt κακουργία, & κακοτεχνία, ad quam, ut vox ipsa indicat, necessariò ars requiritur. VOSS.

Ὁμιλίαν ποιοῦ.] Legendum μὴ ποιοῦ, quomodo & Pseudo-Ignatius. VOSS. —— Non ita legendum : videntur enim hæc non ad priora, sed posteriora spectare. PEARS. —— Μὴ deest in MS. nec agnoscit Vet. Int. quasi S. Ignatius Polycarpum admonuisset, ut de hisce malis artibus frequentes orationes coram populo habeat, quò ab iisdem magis sedulò caveatur. Interpolator habet μὴ ποιοῦ· h. e. *cum hisce malis artibus nullum commercium habe aut consuetudinem :* sed tum pro περὶ τούτων ponendum videtur μετὰ τούτων. SMITH.

Τοῖς συμβίοις.] Ὁ σύμβιος, maritus; ἡ σύμβιος, uxor: unde συμβίωσις, *mariti & uxoris in vita consuetudo.* PEARS.

Ἀρκεῖν.] Sic MS. non ἀρκεῖσθαι, ut Codices impressi secundùm Editionem Vossianam.

Εἴ τις δύναται ἐν ἁγνείᾳ μένειν

antur. Non desiderent à communi liberi fieri; ne servi inveniantur concupiscentiæ. VET. INT.

V. Malas artes fuge: magis autem de his homeliam fac. Sorores meas alloquere, diligere Dominum, & viris sufficere carne & spiritu. Similiter & fratribus meis annuncia, in nomine Jesu Christi, diligere uxores, ut Dominus Ecclesiam. Si quis potest in castitate manere, in honorem carnis Domini, in ingloriatione Domini maneat. Si glorietur, perditur: & si videri velit plus Episcopo, corruptus est. Decet autem ducentes & ductas,

tentæ sint carne ac spiritu. Similiter & fratribus meis manda, in nomine Jesu Christi, diligant conjuges suas, sicut Dominus Ecclesiam. Si quis potest in castitate manere, ad honorem carnis Dominicæ, in humilitate maneat. Si glorietur, periit. Et si se majorem Episcopo censet, interiit. Decet verò ut sponsi & sponsæ de sen- VER. COT.

εἰς τιμὴν τοῦ Κυρίου τῆς σαρκὸς.] Prout Pseudo-Ignatius, ita quoque Vet. Int. & omnes commentatores, hunc locum intellexere. Ego certus sum, hunc locum ita vertendum, & intelligendum: *si quis potest in castitate carnis permanere, ad honorem Domini, sine jactantia permaneat.* VOSS.

Εἰς τιμὴν τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου.] *In honorem carnis Dominicæ,* quæ casta extitit. [Sequitur enim Cotelerius Interpolatoris lectionem] Juxta Tertullianum de Monogamia Cap. iii. *Ipso Domino spadonibus aperiente regna cœlorum, ut & ipso spadone.* Vertere licet Medicei codicis lectionem, *ad honorem illius qui carnis Dominus est.* COT.

'Εν ἀκαυχησίᾳ.] Vet. Int. *in ingloriatione.* Ita habet uterque MS. Qui *in gloriatione* legebant, addiderunt *Domini.* PEARS.

'Εὰν γνωσθῇ πλέον.] In vulgatis editionibus πλὴν corruptissimè. Sensus verò videtur esse hujusmodi: 'Si quis inani δοκησισοφίᾳ 'elatus, aut ex morum castitatis-'que ostentatione se magis æ-'quo spectandum cognoscen-'dumque velit, ut in aliorum 'opinione Episcopo præferatur, 'ille omni sano judicio vacuus 'est.' SMITH.

Πρέπει δὲ τοῖς γαμοῦσι, κ. τ. λ.] Nuptiæ sc. in Ecclesia fiebant, & benedictio sacerdotalis solenniter impertita nuptis: hoc seculo secundo. PEARS. —— Hinc clarè patet, nuptias non fuisse habitas justas & legitimas absque sententia Episcopi, & benedictione sacerdotali, in primis Christianismi seculis. SMITH.

μοῦσι, καὶ ταῖς γαμουμέναις, μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἕνωσιν ποιεῖσθαι· ἵνα ὁ γάμος ᾖ κατὰ Θεὸν, καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν. Πάντα εἰς τιμὴν Θεοῦ γινέσθω.

ϛʹ. Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ὑμῖν. Ἀντίψυχον ἐγὼ τῶν ὑποτασσομένων τῷ ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέροις, διακόνοις· καὶ μετ' αὐτῶν μοι τὸ μέρος γένοιτο σχεῖν ἐν Θεῷ. Συγκοπιᾶτε ἀλλήλοις, [1] συναθλεῖτε, συντρέχετε, συμπάσχετε, συγκοιμᾶσθε, συνεγείρεσθε, ὡς Θεοῦ οἰκονόμοι, καὶ πάρεδροι, καὶ ὑπηρέται. Ἀρέσκετε ᾧ στρατεύεσθε, ἀφ' οὗ καὶ τὰ ὀψώνια κομίζεσ-

VAR. LECT. 1 MS. συναθλῆτε.

VER. COT. tentia Episcopi conjugium faciant; quò nuptiæ ſint ſecundùm Dominum, & non ſecundùm cupiditatem. Omnia ad honorem Dei fiant.

Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε.] Hic eſt locus, quo maximè evertere conati ſunt quidam hujus Epiſtolæ auctoritatem. Quid enim, inquiunt, itane ſui oblitus fuit Ignatius, ut neſciret, ſe ad Epiſcopum ſcribere? Non certè: ipſi videntur obliti eſſe præcedentium verborum, qui hæc carpunt. Suprà enim dixit Ignatius, προσλάλει, παράγγελλε, &c. Non itaque Polycarpo ſcribit, ut Epiſcopo obediat; ſed rogat eum, ut hortetur Smyrnæos hæc facere. Quorſum enim aliàs omnia iſta, quæ ſequuntur, συγκοπιᾶτε, συντρέχετε, ἀρέσκετε, &c. quæ non uni dicuntur. Apparet ergo, eſſe fictionem perſonæ Polycarpi, Smyrnæos hortantis. Confirmat quoque hunc locum Antiochus Sermone cxxiv. Sequentia apud illum hoc modo leguntur; ἀντίψυχον ἐγὼ τῶν ὑποτασσομένων ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέροις, διακόνοις, μετ' αὐτῶν μοι γένοιτο τὸ μέρος ἔχειν. Voss.—— Quia ad Smyrnæ Epiſcopum deſtinata Epiſtola, ex more antiquo legenda etiam erat Smyrnenſibus, ideo ſanctiſſimus Martyr intermiſcet præcepta ad populum: exemplo Apoſtoli, qui in 1 ad Tim. multa præcipit omnibus Reipublicæ Chriſtianæ ordinibus; aitque ſicut hìc, *Nemo adoleſcentiam tuam contemnat*; et Tit. ii. 15. *Nemo te contemnat.* Cot.–Vide Apoc. ii. 10. Smith.

Συγκοπιᾶτε κ. τ. λ.] Alloquitur Epiſcopum, Preſbyteros, & Diaconos: οἱ κοπιῶντες ἐν τῷ λόγῳ. Pears.——Non ſunt hæc ad literam exigenda; & perverſi & rixoſi ingenii eſt ita rigidè interpretari, quæ metaphorarum, quas vel pueri nôrunt, ope plana & manifeſta ſunt. Smith.

Συγκοιμᾶσθε, συνεγείρεσθε.] Hæc videntur mihi proverbialiter &

VET. INT.

cum ſententia Epiſcopi unionem facere; ut ſit ſecundum Dominum, & non ſecundum concupiſcentiam. Omnia in honorem Dei fiant.

VI. Epiſcopo attendite, ut & Deus vobis. Unanimis ego cum ſubjectis Epiſcopo, Preſbyteris, Diaconis: & cum ipſis mihi pars fiat capere in Deo. Collaborate adinvicem, concertate, concurrite, compatimini, condormite, conſurgite, ut Dei diſpenſatores & aſſeſſores & miniſtri. Placete cui militatis; à quo & ſtipendia fertis. Nullus

VERS. COT.

VI. Epiſcopo attendite, ut & Deus vobis. Devovear ego pro iis, qui ſubditi ſunt Epiſcopo, Preſbyteris, Diaconis. Atque mihi contingat habere cum illis partem in Deo. Collaborate vobis mutuò, unà certate, unà currite, compatimini, unà dormite, unà exſurgite, ut Dei diſpenſatores, & aſſeſſores, & miniſtri. Placete illi cui militatis, à quo & ſtipendia refertis. Nemo veſtrûm de-

metaphoricè dicta, ſicut συντρίχετε. Lege 1 Theſs. v. 10. COT.

Οἰκονόμοι] Epiſcopi. 1. Cor. iv. 1. Tit. i. 7. PEARS.

Πάρεδροι] Preſbyteri. Thomas Magiſter: Πάρεδρος, οὐ συγκάθεδρος, συνέδριος δέ. Id. —— Aſſeſſores & aſſeclæ. COT.

Ὑπηρέται] Diaconi. *Id.*

Ἀφ' οὗ καὶ τὰ ὀψώνια κομίζεσθε.] Et ex hoc, & ex ſequentibus locis, voluerunt oſtendere viri docti, Epiſtolam hanc non eſſe Ignatii, vel ſaltem hanc partem; quòd in ea tot Latina vocabula occurrerent. Nam, inquiunt, itane rudis fuit Ignatius linguæ Græcæ, ut neſciret, quid *depoſitum*, quid *accipere*, quid *deſertorem*, ſermo Græcus vocet? Fefellit, ut puto, viros doctiſſimos judicium ſuum. Omnia enim hæc verba deſumta ſunt ex militia, & jure Romano; neque Græcis minùs nota, quàm Romanis; imò etiam vernaculis notiora. Quis eſt, qui neſciat omnia militaria vocabula etiam apud Græcos obtinuiſſe? Hoc qui ignorat, nunquam Tacticos legit: è quibus diſcere eſt, non tantùm officia, partes exercitûs, militum exercitia, ſimiliaque; ſed etiam leges militares Latinè fuiſſe ſcriptas, & recitatas. Eadem quoque eſt ratio in jure Græco-Romano, cujus innumera vocabula, unà cum imperio, in Græciam fuere tranſlata. Hoc nos neſcire non patiuntur veterum Juriſconſultorum libri. Non itaque mirandum, ſi notiora forent vulgo vocabula iſta, ὀψώνιον pro ſtipendio militari, δεσέρτωρ, δεπόσιτα, ἄκκεπτα, quàm illa, quæ antiquioribus Græcis in uſu fuerant. In actis Smyrnææ Eccleſiæ de Polycar-

θε. Μήτις ὑμῶν δεσέρτωρ εὑρεθῇ. Τὸ βάπτισμα ὑμῶν μενέτω ὡς ὅπλα, ἡ πίστις ὡς περικεφαλαία, ἡ ἀγάπη ὡς δόρυ, ἡ ὑπομονὴ ὡς πανοπλία. Τὰ δεπόσιτα ὑμῶν, τὰ ἔργα ὑμῶν· ἵνα τὰ ἄκκεπτα ὑμῶν ἄξια κομίζησθε. Μακροθυμήσατε οὖν μετ' ἀλλήλων ἐν πραότητι, ὡς ὁ Θεὸς ὑμῶν. Ὀναίμην ὑμῶν διὰ παντός.

Ζ'. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἐκκλησία ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας εἰρηνεύει, ὡς ἐδηλώθη μοι, διὰ τὴν προσευ-

VER. COT. ſertor inveniatur. Baptiſmus veſter maneat, velut arma; fides, ut galea; caritas, ut haſta; patientia, ut tota armatura. Depoſita veſtra, ſint opera veſtra; ut accepta veſtra, digna reportetis. Longanimes igitur eſtote alter

po, habes κομφέκτωρ, & ſexcenta alibi id genus, etiam in libris Novi Fœderis. Miror autem, quid Veteri Interpreti in mentem venerit, ut pro *deſertore* ſubſtitueret *otioſum*. Quis enim neſcit in militia deſertores vocari λειποτακτοῦντας? Poſterior ætas non eos tantùm, ſed & rebelles & proditores ita adpellat. VOSS. —Ὀψώνια κομίζεσθαι, idem quod S. Paulo λαβεῖν ὀψώνιον. 2 Cor. xi. 8. PEARS.

Δεσέρτωρ κ. τ. λ.] Perquam eleganter δεσέρτωρ & μενέτω opponuntur: nec inſcitè ſubjungitur δεπόσιτα, cui voci reſpondet nomen ἄκκεπτα· quia, ut ait Vegetius Lib. ii. Cap. 20. *Miles qui ſumtus ſuos ſcit apud ſigna depoſitos de deferendo nihil cogitat.* Ille autem Antiquarius, qui voces Latinas mutavit in Græcas, ſicut exhibet Editio Tigurina, poſuitque pro δεσέρτωρ, εὑρεθῇ, διασαλευθῇ· pro δεπόσιτα, πολεμικά· pro ἄκκεπτα, ἆθλα: fortè per primum exprimere voluit agitationem, fluctuationem & inconſtantiam, cùm deſertoris caſtrorum, tum fidei apoſtatæ; per πολεμικὰ, caſtrenſe peculium publicè depoſitum. *Suetonius in Domit. Cap.* 7. *Spartianus de Peſcennio.* per ἆθλα, præmia quæ emeriti milites accipiebant. Tacitus Annal. i. *Sueton. in Octav. Cap.* 24. 49. Denique puto comparationes Paulinas Epheſ. vi. non impedire quò minùs inſtituantur conſimiles: nec ullus dubito, quin rectè vocabulum armaturæ & πανοπλίας tribuatur patientiæ, quæ, teſte Tertulliano, *omnem ſpeciem ſalutaris diſciplinæ gubernat; omnia placita Dei tuetur, omnibus mandatis ejus intervenit.* Cypriano auctore, *non tantùm bonum cuſtodit; ſed & repellit adverſa, & tentationes expugnat.* COT.

Μενέτω ὡς ὅπλα.] Μενέτω· nam deſertores arma abjiciebant. Vet. Int. *ut ſcutum,* quaſi legiſſet ὅπλον, & quia *ſcuti* poſtea mentio nulla. Onomaſticon Vet. *Scutum,* ὅπλον. Philox. Gloſſa, *Scutum,* ἄσπιδα καὶ ὅπλον. Inde

vestrûm otiosus inveniatur. Baptisma vestrum maneat ut scutum, fides ut galea, charitas ut lancea, sustinentia ut omnis armatura. Deposita vestra, opera; ut accepta vestra digna feratis. Longanimiter ferte igitur vos adinvicem in mansuetudine, ut Deus vos. Fruar vobis semper. VET. INT.

VII. Quia Ecclesia quæ in Antiochia Syriæ pacem habet, ut ostensum est mihi, per orationem

ad alterum in mansuetudine; ut & Deus erga vos. Utinam fruar vobis perpetuò. VERS. COT.

VII. Quia verò Ecclesia quæ est in Antiochia Syriæ, pace, ut relatum est mihi, fruitur, per preces vestras; &

ὁπλῖται, gravis armaturæ milites. Alludere videtur ad τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Rom. xiii. 12. Baptismus enim semper ut φωτισμὸς spectabatur. PEARS.

Ἡ πίστις ὡς περικεφαλαία.] Fides comparatur scuto apud S. Paulum, quod idem significat: quoniam utrumque inter τὰ σκεπαστὰ ὅπλα numerantur. Artemidorus, ἰδίως δὲ καὶ ἡ ἀσπὶς γυναῖκα σημαίνει, καὶ ἡ περικεφαλαία. *Id.*

Ἡ ὑπομονὴ ὡς πανοπλία.] Vet. Int. *sustinentia ut omnis armatura.* Veteres *armaturam* simpliciter dixere. Prudentius in Psychomachia:

——— Lex habet istud
Nostra genus belli, furias, omnemque malorum
Militiam, & rabidas tolerando extinguere vires.

Et mox,

Omnibus una comes virtutibus associatur,
Auxiliumque suum fortis Patientia miscet.
Nulla anceps luctamen init virtute sine ista
Virtus: nam vidua est, quam non Patientia firmat. Id.

Δεπόσιτα.] Glossæ Juris, δεπόσιτον, παρακαταθήκη. Τῆς οὐσίας ὑπὸ τοῦ φίσκου καταληφθείσης. Artemidorus 237. *Id.* —Quicquid vobis à Deo in vicem talenti committitur & deponitur, illud in usus necessarios tum vestri tum aliorum impendendum est; ut debitam bonorum operum mercedem ex infinita Dei benignitate tandem in altera vita reportetis. SMITH.

Μακροθυμήσατε κ. τ. λ.] Damasceni Ecloga de patientia & longanimitate: μακροθυμεῖτε μετ' ἀλλήλων ἐν πραΰτητι, ὡς ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν διαπαντός. COT.—— Legendum μεθ' ὑμῶν, ut apud Antonium. SMITH.

Ὡς ἐδηλώθη μοι.] Quum esset Troade certior factus est, finem persecutioni Antiochiæ per Trajanum impositum esse. De qua re dubitari non debet: nam à Joanne Antiocheno, Historico probato, apud Suidam, observatum est, ὅτι Τραϊανὸς τοῖς Χριστιανοῖς ἀνακωχήν τινα τῆς τιμωρίας

χὴν ὑμῶν, κᾀγὼ εὐθυμότερος ἐγενόμην ἐν ἀμεριμνίᾳ Θεοῦ, ἐάνπερ διὰ τοῦ παθεῖν Θεοῦ ἐπιτύχω, εἰς τὸ εὑρεθῆναί με ἐν τῇ ἀναστάσει ὑμῶν μαθητήν. Πρέπει, Πολύκαρπε θεομακαριστότατε, συμβούλιον ἀγαγεῖν θεοπρεπέστατον, καὶ χειροτονῆσαί τινα, ὃν ἀγαπητὸν λίαν ἔχετε καὶ ἄοκνον, [1] ὡς δυνήσεται θεόδρομος καλεῖσθαι· τοῦτον [2] καταξιῶσαι, ἵνα πορευθεὶς εἰς Συρίαν δοξάσῃ ὑμῶν τὴν ἄοκνον ἀγάπην εἰς δόξαν Χριστοῦ. Χριστιανὸς ἑαυτοῦ ἐξουσίαν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ Θεῷ σχολάζει. Τοῦτο τὸ ἔργον Θεοῦ ἐστιν καὶ ὑμῶν, ὅταν [3] αὐτὸ ἀπαρτίσητε. Πιστεύω γὰρ τῇ χάριτι, ὅτι ἕτοιμοί ἐστε εἰς εὐποιΐαν Θεῷ ἀνήκουσαν. Εἰδὼς οὖν ὑμῶν τὸ σύντονον τῆς ἀληθείας, δι᾽ ὀλίγων ὑμᾶς γραμμάτων παρεκάλεσα.

VAR. LECT. [1] MS. ὃσ. [2] καταξιῶ σε. [3] αυτῷ.

VERS. COT. ego tranquilliori animo fui in ſecuritate Dei; ſi modò per paſſionem Deum aſſequar; ut inveniar in reſurrectione veſter diſcipulus. Decet, in Deo beatiſſime Polycarpe, concilium cogere Deo decentiſſimum, & eligere aliquem, quem valde carum habeatis, & impigrum, qui poterit divinus Curſor appellari; illumque eo dignari honore, ut profectus in Syriam, glorificet veſtram impigram carita-

παρέσχεν· & tum ſubjungit Tiberiani hiſtoriam. Tiberiani autem relatio facta eſt ad Trajanum, quum eſſet Antiochiæ, ut teſtatur Joannes Mallela, Antiochenus & ipſe. PEARS.

Κᾀγὼ.] *Ideo etiam ego.* SMITH.

Ἐν ἀμεριμνίᾳ Θεοῦ.] Vet. Int. *in ſollicitudine Dei.* Vertendum erat, *in ſecuritate Dei*; vel, ut ille ſcripſit, *in inſollicitudine Dei.* VOSS.

Ἐν τῇ ἀναστάσει.] Qui Pſeudo-Ignatium nobis ſuppoſuit, legit, ἐν τῇ αἰτήσει. Atque ita quoque Vet. Int. vertit; & proculdubio veriſſima eſt hæc lectio. *Id.* —— Conjiciet forſan aliquis legendum ἀναιτήσει. COT. —— Vet. Int. *in oratione*, ex MS. Caienſi: an legit ἀνατάσει; ſed Montacutii codex *in reſurrectione:* quod verum eſt, & illud *oratione* abbreviatura eſt. PEARS.

Μαθητὴν] MS. παθητήν. Quære, an ut à μαθεῖν μαθητὴς, ita à παθεῖν παθητής. Id.

Πρέπει κ. τ. λ.] Hæc refert S. Polycarpus in Epiſt. ad Philippenſes [§. xiii.] *Id.*

Πολύκαρπε] Propter hoc Caput, & conſequens, ſcribit Euſebius, ab Ignatio Eccleſiam Antiochenam Polycarpo fuiſſe commendatam: idque poſtea in Catalogum ſuum retulit Hie-

vestram: & ego lætior factus sum in sollicitudine Dei; siquidem, per pati, Deo potiar, in inveniri me in oratione vestri discipulum. Decet, Polycarpe Deo beatissime, concilium congregare Deo decentissimum, & ordinare aliquem quem dilectum valde habetis & impigrum, qui poterit Dei-cursor vocari: & hunc dignificari, ut vadens in Syriam, glorificet vestram impigram charitatem in gloriam Dei. Christianus sui ipsius potestatem non habet, sed Deo vacat. Hoc opus Dei est & vestri, quoniam ipsi perfecti estis. Credo enim gratiæ, quoniam parati estis ad beneficentiam Deo decentem. Sciens vestrum compendium veritatis, per paucas vos literas consolatus sum. VET. INT.

tem in gloriam Christi. Christianus sui potestatem non habet, sed Deo vacat. Hoc est opus Dei & vestrum, quando ipsum perfeceritis. Credo enim gratiæ, quòd parati sitis ad beneficentiam Deo congruentem. Cùm itaque scirem vehemens vestrum erga veritatem studium, per breves litteras vos adhortatus sum. VERS. COT.

ronymus. Vide sis Jus Græco-Romanum, p. 179. COT.

Θεομακαριστότατε.] Vet. Int. *Deo-beatissime*. Hinc colligo hanc Interpretationem factam fuisse ante A. 650. quando Scriptor quidam Martinum Papam *Deo beatissimum* vocat, p. 66. B. PEARS.

Θεόδρομος.] Qui in Epist. ad Smyrnæos [§. xi.] vocatur Θεοπρεσβύτης. VOSS.

Χριστιανὸς.] Utpote Dei servus, in cujus potestate est, & cujus voluntati, non sui ipsius, parendum est. Ideo nemini iter hoc, Dei caussâ suscipiendum, utut difficile & laboriosum, declinare licebit. SMITH.

Ὅταν αὐτὸ ἀπαρτίσητε.] Vet. Int. *qui ipsi perfecti estis*, vel, ut codex Montacutii *quoniam*. Legebat igitur Interpres αὐτοὶ, quod puto verum esse; & οἱ pro ὅταν, quod etiam verum esse sequentia suadent. PEARS.

Πιστεύω γὰρ τῇ χάριτι, ὅτι] Transpone verba, ὅτι τῇ χάριτι h. e. διὰ τῆς χάριτος. SMITH.

Τὸ σύντονον τῆς ἀληθείας] Proba est hæc lectio. VOSS.—— Vet. Int. *compendium veritatis*, malè. Legit igitur, ut Interpolator, Codd. Nydpruccianus & Florentinus, σύντομον. Augustanus autem codex, & Anglicanus, ut & Mediceus, rectè habet σύντονον. Σύντονον, σφοδρὸν, ἰσχυρὸν, συνεχές. Suid. Σύντονον autem τῆς ἀληθείας, ut ἄοκνον τῆς ἀγάπης. PEARS.

Δι' ὀλίγων γραμμάτων] *Brevi-*

Η'. Ἐπεὶ [οὖν] πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις οὐκ ἠδυνήθην γράψαι, διὰ τὸ ἐξαίφνης πλεῖν με ἀπὸ Τρωάδος εἰς Νεάπολιν, ὡς τὸ θέλημα προστάσσει, γράψεις ταῖς ἔμπροσθεν ἐκκλησίαις, ὡς Θεοῦ γνώμην κεκτημένος, εἰς τὸ καὶ αὐτοὺς τὸ αὐτὸ ποιῆσαι· οἱ μὲν δυνάμενοι πεζοὺς πέμψαι· οἱ δὲ ἐπιστολὰς διὰ τῶν ὑπὸ σου πεμπομένων, ἵνα δοξασθῆτε αἰωνίῳ ἔργῳ ὡς ἄξιος ὤν. Ἀσπάζομαι πάντας ἐξ ὀνόματος, καὶ τὴν τοῦ Ἐπιτρόπου σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων. Ἀσπάζομαι Ἄτταλον τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάζομαι τὸν μέλλοντα καταξιοῦσθαι τοῦ εἰς Συρίαν πορεύεσθαι. Ἔσται ἡ χάρις μετ' αὐτοῦ διὰ παν-

VERS. COT. VIII. Quoniam igitur omnibus Ecclesiis nequivi scribere, quòd repentè navigaverim à Troade Neapolim, ut Voluntas imperat; scribes vicinis Ecclesiis, tamquam qui sententiæ Dei compos sis, quò & ipsi idem faciant: qui

bus literis, hac nempe ad Polycarpum, & alterâ ad Smyrnæos. *Id.*

Ἐπεὶ] Vet. Int. *Quia igitur*. Legebat ergo Ἐπεὶ οὖν, [ut in Interpol.] *Id.*

Πάσαις ἐκκλησίαις.] Scripserat ad Ecclesiam Smyrnæorum & Philadelphensium: ad alias autem scribere non potuit. Quare scribit privatim ad Polycarpum, ut ipse ejus loco ad alias scriberet. *Id.*

Ἀπὸ Τρωάδος εἰς Νεάπολιν.] Ut S. Paulus, Act. xvi. 11. *Id.*

Ταῖς ἔμπροσθεν ἐκκλησίαις.] Gloss. ἔμπροσθεν, *anterius*. Red de *prioribus* seu *anterioribus illis ecclesiis*, quæ in Asia versus Syriam jacebant, præter Philadelphicos, ad quos ipse scribebat de eadem re. *Id.*——Quæ inter Smyrnam & Antiochiam &c. VOSS.——Vet. Int. *ut glo-*

sitæ sunt; quarum aliquot vicinæ S. Ignatium, quum, relictâ Syriâ, & longo isto Minoris Asiæ littore præternavigato, Smyrnam appulisset, per Episcopos & Presbyteros suos invisebant. SMITH.

Ὡς Θεοῦ γνώμην κεκτημένος.] *Utpote perspecto Dei consilio.* Id.

Ἵνα δοξασθῆτε αἰωνίῳ ἔργῳ ὡς ἄξιος ὤν.] Ita hæc distinguenda. Vetus enim Versio, & novi Interpretes, malè hæc distinguendo, malum quoque effecere sensum. Frustra quoque fuere, qui locum hunc corrigere voluerunt. Locutio enim hæc satis solemnis apud Græcos, neque ipsi Ignatio inusitata: ut qui, cùm alibi, tum in initio Epistolæ ad Ephesios dicat, τὸ πολυαγάπητόν σου ὄνομα ὃ κέκτησθε,

VIII. Quia igitur omnibus Ecclesiis non potui scribere, propter repentè navigare me à Troade in Neapolim, ut Voluntas præcipit: scribes aliis Ecclesiis, ut Dei sententiam possidens, idem & ipsos facere; hi quidem potentes pedites mittere, hi autem Epistolas per à te missos, ut glorificeris æterno opere. Ut dignus existens, saluto omnes ex nomine; & eam quæ Epitropi, cum domo tota ipsius & filiorum. Saluto Attalum dilectum meum. Saluto futurum dignificari ad eundum in Syriam: erit gratia cum ipso semper, & mittente ipsum VET. INT.

possunt, pedites mittant; alii verò, Epistolas, per eos qui à te mittentur: ut glorificeris æterno opere, quemadmodum dignus es. Saluto omnes nominatim; & Epitropi uxorem cum tota domo sua & liberis. Saluto Attalum mihi carum. Saluto eum qui profectione in Syriam dignus habebitur. Gratia in perpetuum cum illo erit; & cum mit- VERS. COT.

rificeris: quasi legisset δοξασθῇς. ἐν Θεῷ ἡμῶν, &c. Sed eâ conjecturâ non est opus. Mos enim est Ignatio ita loqui. PEARS.

Αἰωνίῳ ἔργῳ.] Phrasis Oratoribus usitata. Hoc charitatis & benevolentiæ Christianæ officio longùm duraturo, imò in æternum celebrando. SMITH.

Ὡς ἄξιος ὢν.] Hæc de S. Polycarpo intelligenda sunt, & non cum sequentibus conjungenda: hoc enim non sinit S. Martyris humilitas & modestia. *Id.*

Αὐτῆς.] Fortasse ipse Epitropus, illius maritus, erat aut mortuus, aut absens. *Id.*

Ἔσται ἡ χάρις μετ' αὐτοῦ διὰ παντὸς] Ex versione antiqua, & vulgatis, ita legendum videtur; ἔσται ἡ χάρις μετ' αὐτοῦ διαπαντὸς, καὶ τοῦ πέμποντος αὐτὸν Πολυκάρπου· ἐρ῾ῶσθαι ὑμᾶς διὰ παντὸς Nisi fortè Florentini codicis lectio sit melior. Suprà enim dixit, concilium convocandum, ut statueretur, quis in Syriam esset mittendus. Itaque penes Polycarpum solum non erat hujus rei arbitrium; quod tamen ex alterâ lectione consequi videtur. Sed sciendum, quòd quamvis tales ab Ecclesiis & Presbyteriis ordinabantur, tamen ab Episcopis missi dicerentur, vel quòd ipsi essent primi Presbyterorum, vel quòd talium decretorum essent executores. Ita Polycarpus de hac ipsa re loquens inquit, ὅπερ ποιήσω, ἐὰν λάβω καιρὸν εὔθετον, εἴτε ἐγὼ, εἴτε ὃν πέμψω πρεσβεύσοντα καὶ περὶ ὑμῶν. Quæ verba adprimè conveniunt cum Ignatianis. Quoniam enim quædam Ecclesiæ miserant Episcopos suos Antiochiam, ut adparet ex

τὸς, καὶ τοῦ πέμποντος αὐτὸν Πολυκάρπου. Ἐῤῥῶσθαι ὑμᾶς διὰ παντὸς ἐν Θεῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ εὔχομαι· ἐν ᾧ [2] διαμείνητε ἐν ἑνότητι Θεοῦ καὶ ἐπισκοπῇ. Ἀσπάζωμαι Ἄλκην τὸ ποθητόν μου ὄνομα. Ἔῤῥωσθε ἐν Κυρίῳ.

ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ.

VAR. LECT. 2 διαμείνηται.

VER. COT. tente illum Polycarpo. Opto vos valere ſemper in Deo noſtro Jeſu Chriſto; in quo permaneatis in unitate Dei & viſita-

Epiſtola ad Philadelphenſes; eò adhuc incertus erat Polycarpus, utrùm ipſe eò mittendus eſſet, an verò alius quiſpiam Preſbyter, ſive Diaconus. VOSS.

Ἐπισκοπῇ.] Sub cura & regi-

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένῃ ἐν μεγέθει Θεοῦ Πατρὸς πληρώματι, τῇ προωρισμένῃ πρὸ αἰώνων εἶναι διὰ παντὸς εἰς δόξαν παράμονον, ἄτρεπτον, ἡνωμένην, καὶ ἐκλελεγμένην ἐν πάθει ἀληθινῷ, ἐν θελήματι τοῦ Πατρὸς, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀξιομακαρίστῳ τῇ οὔσῃ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας, πλεῖστα ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ ἐν ἀμώμῳ χάριτι χαίρειν.

VER. COT. *Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ in magnitudine Dei Patris, & plenitudine, predeſtinatæ ante ſæcula, ut eſſet ſemper in permanente gloria, immutabilis, unita,*

Ἰγνάτιος κ. τ. λ.] Cur non licuerit Ignatio Paulum & Petrum, necnon Johannis Apocalypſin, in longioribus Epiſtolarum inſcriptionibus imitari, nullus video. Longiuſcula quoque eſt inſcriptio ab Athanaſio præfixa Epiſtolæ ad ſolitariam vitam agentes. COT.

Πληρώματι.] Ita ipſe in Epiſt. ad Trall. ἣν ἀσπάζομαι ἐν πληρώματι. Hujus vocis ſunt variæ ſignificationes, quarum illa ad hunc locum propriè pertinere videtur, quæ, quid ſit πλήρωμα τῆς πόλεως indicat. Ita Nazianz. 375. A. 159. B. 410. C. & hic ſenſus maximè facit contra Schiſma. PEARS.——Πλήρωμα ſive αὐτάρκεια, ſive immenſa Dei natura, quæ implet res & loca omnia, ſpatiumque, ultra quod

Polycarpo. Valere vos ſemper in Deo noſtro Jeſu Chriſto oro; in quo permaneatis in unitate Dei & viſitatione. Saluto Alken, deſideratum mihi nomen. Valete in Domino. VET. INT.

tione. Saluto Alcen, deſiderabile mihi nomen. Valete in Domino. VERS. COT.

mine unius Epiſcopi, nimirum veſtri Polycarpi. Alloquitur jam univerſos iſtius urbis Chriſtianos. Codices Auguſtanus & Leiceſtrenſis habent ἐπισκόπου, & fortaſſe rectiùs. SMITH.

AD EPHESIOS.

Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ in magnitudine Dei Patris & plenitudine, prædeſtinatæ ante ſecula eſſe ſemper in gloriam permanentem, invertibilem, unitam, & electam in paſſione vera, in voluntate Patris & Jeſu Chriſti Dei noſtri; Eccleſiæ dignè beatæ exiſtenti in Epheſo Aſiæ, plurimum in Jeſu Chriſto, & in immaculata gratia, gaudere. VET. INT.

& electa, in vera paſſione, per voluntatem Patris, & Jeſu Chriſti Dei noſtri; Eccleſiæ meritò beatæ, quæ eſt Epheſi in Aſia, plurimam in Jeſu Chriſto & in immaculata gratia ſalutem. VERS. COT.

intellectus humanus vel concipere vel fingere poſſit. SMITH.

Ἐκλελεγμένην ἐν πάθει ἀληθινῷ.] Junius legi vult πόθῳ, ſed malè. Senſus hìc manifeſtus videtur: 'electam virtute meritorum 'mortis & paſſionis Chriſti, 'quam ille verè ſubiit.' Hæc enim epitheta referri debent ad ἐκκλησίαν, quod poſt εἶναι in quarto caſu ſubintelligendum eſt, non ad δόξαν. Id.

Τῇ ἀξιομακαρίστῳ.] Ut in Epiſt. ad Rom. ad finem, διὰ Ἐφεσίων ἀξιομακαρίστων, tanquam diſcipulos Pauli; quem ἀξιομακάριστον vocat in hac Epiſtola, uti etiam poſtea Eccleſiam Romanam. PEARS.

Τῇ οὔσῃ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας.] Irenæus de S. Joanne Lib.iii. 1. ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων. Id.

Α'. ΑΠοδεξάμενος ἐν Θεῷ τὸ [1] πολυαγάπητόν σου ὄνομα, ὃ κέκτησθε φύσει δικαίᾳ, κατὰ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν, μιμηταὶ ὄντες Θεοῦ, ἀναζωπυρήσαντες ἐν αἵματι Θεοῦ, τὸ συγγενικὸν ἔργον τελείως [2] ἀπηρτίσατε· ἀκούσαντες γὰρ δεδεμένον ἀπὸ Συρίας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος καὶ ἐλπίδος, ἐλπίζοντα τῇ προσευχῇ ὑμῶν ἐπιτυχεῖν ἐν Ῥώμῃ θηριομαχῆσαι, ἵνα διὰ τοῦ μαρτυρίου ἐπιτυχεῖν δυνηθῶ μαθητὴς εἶναι τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ἀνενεγκόντος Θεῷ προσφορὰν καὶ

VAR. LECT. [1] MS. πολυαγαπητόν. [2] ἀπαρτίσατε.

VER. COT. I. SUscepi vestrum in Deo multùm dilectum nomen, quod possidetis naturâ justâ, secundùm fidem & caritatem in Jesu Christo Salvatore nostro, cùm imitatores sitis Dei, excitando vos per sanguinem Dei, cogna-

Ἀποδεξάμενος ἐν Θεῷ κ. τ. λ.] Non laudo eos, qui jejunam aliquam paronomasiam hìc quærunt, in vocibus, Ἔφεσος, & ἔφεσις: tanquam ideo dixerit Ignatius πολυαγάπητόν σου ὄνομα, &c. cùm certum sit, πολυαγάπητον ὄνομα Ἐφεσίων idem esse, quod sit πολυαγάπητοι Ἐφέσιοι. Quæ loquendi formula satis frequens apud antiquos. Ita τὸ Θηβαῖον ὄνομα, pro Thebanis, apud Æschylum: & *felix nomen agelli*, pro felici agello, apud Valerium Catonem in Diris. Sed & ipse Ignatius in Epist. ad Smyrn. ad finem: ἀσπάζομαι Ἄλκην τὸ ποθητόν μοι ὄνομα. Et in principio Epist. ad Magnes. καταξιωθεὶς γὰρ ὀνόματος θεοπρεπεστάτου, &c. Crediderunt viri docti, hìc alludi ad nomen Christianum: sed certum est, hæc omnia ita, ut dixi, intelligenda. VOSS.

Τὸ πολυαγάπητόν σου ὄνομα.] 'Existimationem, famam, quæ 'apud omnes amabilis est, il-'lorumque affectus allicit.' Ad Ecclesiam scribit singulari numero, utpote in uno capite, Christo, & eidem Episcopo unitam. Sed quare ergo in cæteris Epistolis non eadem reperitur loquendi forma? Veruntamen non est, quòd accuratiorem Grammaticam, in homine occupatissimo, & in itinere variis negotiis & molestiis districto, exigamus. SMITH.

Φύσει δικαίᾳ.] *Naturâ justâ, re justâ*, i. e. *justè, proposito justo.* COT.——Onomasticon Vet. *Indoles*, φύσις. Barnabas in præfat. Epist. *supra modum exhilaror beatis & præclaris spiritibus vestris, quòd sic naturalem gratiam accepistis.* An φύσει δικαίᾳ nihil aliud, quàm δικαίως, *meritò?* Hæretici di-

I. ACceptans in Deo multùm dilectum tuum nomen, quod possedistis naturâ justâ, secundùm fidem & charitatem in Christo Jesu Salvatore nostro, [glorificato Jesum Christum Deum :] quia imitatores existentes Dei, & reaccendentes in sanguine Christi Dei, cognatum opus integrè perfecistis. Audientes enim ligatum à Syria pro communi nomine & spe, sperantem oratione vestrâ potiri, in Roma cum bestiis pugnare, videre festi- VET. INT.

VERS. COT. tum opus omnibus suis numeris absolvistis; postquam audistis me vinctum à Syria pro communi nomine & spe, sperantem, quòd vestris precibus consequar ut Romæ adversùs bestias pugnem, quò per martyrium adipisci possim discipulus esse illius, qui seipsum pro nobis obtulit Deo

cebant, Catholicos χρήσει tantùm gratiam habuisse. Iren. 28. B. PEARS.——*Bonâ indole* sive *naturâ* per Spiritum Sanctum infusâ. 'Vos qui 'præclaram hanc laudem ex 'ista ingenita indole acquisi-'vistis.' Epist. ad Trall. §. 1. Incoinquinatam mentem habentes, οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν. SMITH.

Τῷ σωτῆρι ἡμῶν.] Vet. Int. hìc adjungit, *glorificato Jesum Christum Deum*; forsan ut sensum impleret, qui neque hìc, neque in sequentibus periodis, satis absolvitur. VOSS.—— Ad voces, opinor, *in sanguine Christi Dei*, extrinsecus apposuerat pius aliquis lector, *Glorificato Jesum Christum Deum*: id verò postea intra textum receptum est. Vide Epist. ad Magnes. §. 2. COT.

Μιμηταὶ ὄντες.] Græcus textus hoc modo reformari possit: Ἀπεδεξάμην, ut habent vulgati codices [& Interpol.] ἐν Θεῷ ..... ὅτι μιμηταὶ κ. τ. λ. particula enim ὅτι è Græco exemplari videtur excidisse, ex Vet. Int. restituenda. Sensus planè hiulcus aliter haud facilè explicandus. SMITH.

Ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος.] 'Ob 'Christum, cujus *nomine* cen-'semur, utpote *communem* Sal-'vatorem nostrum, & omni-'um Christianorum *spem*. 1 'Tim. i. 1. vel ob *spem* vitæ 'æternæ, ad quam nos omnes 'anhelantes aspiramus.' *Id.*

Ἵνα διὰ τοῦ μαρτυρίου ...... καὶ θυσίαν.] Hæc omissa sunt à Vet. Int. & nihil aliud repositum, quàm, *videre festinâstis*. Quæ verba ab otiosa manu irrepserunt. VOSS.——Fortè, post θηριομαχῆσαι, scriptum fuit, ἰδεῖν ἐσπουδάζετε, quæ in suo codice vidit & transtulit Vet. Int. PEARS.

Ἐπιτυχεῖν δυνηθῶ.] Ἐπιτυχεῖν redundare videtur: & planè omisit Interpolator. SMITH.

* πολυκληρίαν. SAL.

θυσίαν. Ἐπεὶ οὖν τὴν [3] * πολυπληθίαν ὑμῶν ἐν ὀνόματι Θεοῦ ἀπείληφα ἐν Ὀνησίμῳ, τῷ ἐν ἀγάπῃ ἀδιηγήτῳ, ὑμῶν δὲ ἐν σαρκὶ ἐπισκόπῳ· ὃν εὔχομαι κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ὑμᾶς ἀγαπᾷν, καὶ πάντας ὑμᾶς αὐτῷ ἐν ὁμοιότητι εἶναι. Εὐλογητὸς γὰρ ὁ χαρισάμενος ὑμῖν ἀξίοις οὖσι τοιοῦτον ἐπίσκοπον κεκτῆσθαι.

Β'. Περὶ δὲ τοῦ συνδούλου μου Βούῤῥου, τοῦ κατὰ Θεὸν διακόνου ὑμῶν ἐν πᾶσι εὐλογημένου, εὔχομαι παραμεῖναι αὐτὸν εἰς τιμὴν ὑμῶν καὶ τοῦ ἐπισκόπου. Καὶ Κρόκος δὲ ὁ Θεοῦ ἄξιος καὶ ὑμῶν, ὃν ἐξεμπλάριον τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης ἀπέλαβον, κατὰ πάντα με ἀνέπαυσεν, ὡς καὶ αὐτὸν ὁ Πατὴρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναψύξαι, ἅμα Ὀνησίμῳ, καὶ Βούῤῥῳ, καὶ Εὔπλῳ, καὶ [1] Φρόντωνι, δι' ὧν πάντας ὑμᾶς κατὰ ἀγάπην εἶδον· [2] ὀναίμην ὑμῶν διὰ παντὸς, ἐάνπερ ἄξιος ὦ. Πρέπον οὖν ἐστι κατὰ πάντα τρόπον δοξάζειν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν δοξάσαντα ὑμᾶς· ἵνα ἐν μιᾷ ὑποταγῇ ἦτε κατηρτισμένοι τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ τῇ

VAR. LECT. 3 πολυπληρίαν. 1 MS. Φρόντονι. 2 ὠναίμην.

VERS. COT. oblationem & hoſtiam. Quandoquidem numeroſam multitudinem veſtram in nomine Dei ſuſcepi in Oneſimo, inenarrabilis caritatis viro, veſtro autem in carne Epiſcopo; quem obſecro, ut juxta Jeſum Chriſtum ametis, utque vos omnes illius ſimiles ſitis. Benedictus enim, qui donavit vobis, qui digni eſtis, talem Epiſcopum poſſidere.

Ἀπείληφα ἐν Ὀνησίμῳ] Vet. Int. *ſuſcepi in Oneſimo:* an recte? *accepi per Oneſimum.* In iſto ſæculo & ſequioribus nomen iſtud vulgare fuit. PEARS.—— Vel hic Oneſimus eſt Oneſimus Philemonis ſervus, juxta Bedam, Adonem & alios: vel, quod malim, alter eſt, ſuperſtes priori, Epiſcopo Berœenſi dicto Conſtit. Apoſt. vii. 46. Quinetiam exiſtimaverim Oneſimum noſtrum ſucceſſiſſe Epheſi non Caio aut Phygello, ſed Johanni & Timotheo. COT.

Βούῤῥου.] Malè in Pſeudo-Ignatio Βίῤῥου, malè in Veteri Verſione *Borro.* Burrhus eſt nomen Romanum, ſatis vulgare; non autem Birrus, Byrrus, aut

nâſtis. Plurimam enim multitudinem veſtram in nomine Dei ſuſcepi in Oneſimo, qui in charitate inenarrabilis eſt, veſter autem in carne Epiſcopus: quem oro ſecundùm Jeſum Chriſtum vos diligere, & omnes vos ipſi in ſimilitudine eſſe. Benedictus enim qui tribuit vobis dignis exiſtentibus talem Epiſcopum poſſidere. VET. INT.

II. De conſervo autem meo Borro, ſecundùm Deum diacono* noſtro in omnibus benedicto: oro permanere ipſum in honorem veſtri & Epiſcopi. Sed & Crocus Deo dignus & vobis, quem exemplarium ejus quæ à vobis charitatis ſuſcepi, ſecundùm omnia me quieſcere fecit; ut & ipſum Pater Jeſu Chriſti refrigeret: cum Oneſimo, & Burro, & Euplo, & Frontone; per quos vos omnes ſecundùm charitatem vidi. Fruar vobis ſemper; ſiquidem dignus exiſtam. Decens igitur eſt ſecundùm omnem modum glorificare Jeſum Chriſtum,

* *ſ.* veſtro.

VER. COT.

II. De Burrho autem conſervo meo, & ſecundùm Deum Diacono veſtro in omnibus benedicto, oro ut permaneat ad honorem veſtri & Epiſcopi. Sed & Crocus, & Deo & vobis dignus, quem exemplar veſtræ caritatis accepi, per omnia me recreavit, quo modo & ipſum refrigeret Pater Jeſu Chriſti, unà cum Oneſimo, Burrho, Euplo, ac Frontone, per quos vos omnes quoad caritatem vidi. Fruar vobis perpetuò, ſi dignus fuero. Decet itaque vos omnibus modis glorificare Dominum Jeſum

Borrus. VOSS.

Παραμεῖναι αὐτὸν] Malè addit Interpolator ἄμωμον. VOSS. SMITH.

Ἀναψύξαι.] Sic MS. [non ἀναψύξει, ut Voſſius, &c.] Neque aliter legit Vet. Int. dum vertit *refrigeret*. Hinc patet ἀναπαύειν & ἀναψύχειν idem fere ſignificare apud Veteres: ἀναπαύειν *à motu*, ἀναψύχειν *à calore & æſtu, liberare*. Inde *refrigerium*, *refrigerare*, & *refrigerari* apud Latinos: primò de incarceratis apud Tertullianum frequenter; deinde de mortuis. Hinc *æternum refrigerium* apud Iren. iv. 14. PEARS.

Ὑποταγῇ ἦτε κατηρτισμένοι τῷ αὐτῷ νοῒ κ. τ. λ.] Hic locus in

αὐτῇ γνώμῃ, καὶ τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἵνα ἐπιτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, κατὰ πάντα ἦτε ἡγιασμένοι.

Γ. Οὐ διατάσσομαι ὑμῖν, ὡς ὤν τις. Εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι ἐν τῷ ὀνόματι, οὔπω ἀπήρτισμαι ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ. νῦν γὰρ ἀρχὴν ἔχω τοῦ μαθητεύεσθαι, καὶ προσλαλῶ ὑμῖν ὡς συνδιδασκαλίταις μου. ἐμὲ γὰρ ἔδει ὑφ᾽ ὑμῶν ὑπαλειφθῆναι πίστει, νουθεσίᾳ, ὑπομονῇ, μακροθυμίᾳ. Ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἡ ἀγάπη οὐκ ἐᾷ με σιωπᾶν περὶ ὑμῶν, διὰ τοῦτο προέλαβον παρακαλεῖν ὑμᾶς, ὅπως συντρέχητε τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Καὶ γὰρ Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸ ἀδιάκριτον [1] ἡμῶν ζῆν, τοῦ Πατρὸς ἡ γνώμη, ὡς καὶ οἱ ἐπίσκοποι οἱ κατὰ

VAR. LECT. [1] MS. ὑμῶν.

VERS. COT. Christum, qui glorificavit vos, ut in obedientia unà *sitis perfecti, eadem mente, eademque sententiâ*; *idemque dicatis de eodem omnes*, ut subjecti Episcopo & Presbyterio, per omnia sanctificati sitis.

III. Non præcipio vobis quasi sim aliquis. Quamvis enim vinctus sum in nomine, necdum tamen perfectus

Cod. Florent. interpolatus est. Ille, quem vidit Vet. Int. sic se habet, ἵνα ἐν μιᾷ ὑποταγῇ κατηρτισμένοι, ὑποτασσόμενοι τῷ κ. τ. λ. Id.

Ἐπιτασσόμενοι.] Insignis error Librarii & planè intolerabilis, pro ὑποτασσόμενοι, *subjecti*. SMITH.——Cur *planè intolerabilis?* Nonne ἐπιτασσόμενοι etiam *subjecti* significat?

Συνδιδασκαλίταις.] Mira vox: neque enim puto vocem simplicem διδασκαλίτης uspiam occurrere. Interpolator συνδούλοις, [ὁμοδούλοις] *conservis*. An συνδιδασκαλῖται, qui communem Magistrum & Doctorem habentes, scil. Paulum, imò & Joannem. Ignatius enim Joannis discipulus fuit. PEARS.

Ὑπαλειφθῆναι.] Vet. Int. *suscipi*, quod est ὑποληφθῆναι. Interpolator ὑπομνησθῆναι, *commoneri*, ad sensum paullò propius. Junius legendum putat ὑπολειφθῆναι, *relinqui*, i. e. *vobis longè inferiorem esse*. Sed neque ἐμὲ ἔδει, neque ὑφ᾽ ὑμῶν, talem interpretationem patitur. Lectio codicis Medicei & emendata, & clara, & necessariò recipienda, & conservanda est. Hìc enim ὑπαλειφθῆναι est *ungi, excitari, instrui, ad certamen præparari*; & quidem à Doctore seu Magistro. Plutarchus in vita Periclis: τῷ δὲ Περικλεῖ

qui glorificavit vos: ut in una ſubjectione perfecti, ſubjecti Epiſcopo & Preſbyterio, ſecundùm omnia ſitis ſanctificati. VET. INT.

III. Non diſpono vobis, ut exiſtens aliquis. Si enim & ligor in nomine Chriſti; nequaquam perfectus ſum in Jeſu Chriſto. Nunc autem principium habeo addiſcendi: & alloquor vos, ut doctores mei. Me enim oportuit à vobis ſuſcipi, fide, admonitione, ſuſtinentiâ, longanimitate. Sed quia charitas non ſinit me ſilere pro vobis; propter hoc præoccupavi rogare vos, ut concurratis ſententiæ Dei. Etenim Jeſus Chriſtus, incomparabile noſtrum vivere Patris ſententia, ut & ipſi ſecundùm

ſum in Jeſu Chriſto. Nunc enim incipio diſcipulus eſſe; & alloquor vos ut condoctores meos. Nam oportebat me à vobis incitari, ſide, admonitione, patientiâ, æquanimitate. At quando caritas non ſinit me tacere de vobis, propterea anteverti vos admonere, ut in Dei ſententiam concurratis. Etenim Jeſus Chriſtus, inſeparabilis noſtra vita, Patris eſt ſententia; ut & Epiſcopi per terræ termi- VERS. COT.

σκηνῆν, καθάπερ ἀθλητῇ, τῶν πολιτικῶν ἀλείπτης καὶ διδάσκαλος. Sic Iſidorus Peluſ. L. iii. Epiſt. 265. Suidas, Ἀλεῖπται, οἱ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐπασκοῦντες. Ὁ θεολόγος λέγει· ἀλεῖπται εἰς ἀρετην. Hic optimus Magiſter oſtendit, quo modo Chriſtianus inſtrui debet ad patiendum pro Chriſti nomine. *Id.*

Ἀδιάκριτον.] Vet. Int. *incomparabile*, ac ſi ἀσύγκριτον legiſſet. S. Jacobus iii. 17. hanc vocem de ſapientia, quæ de cœlo eſt, uſurpavit. Ipſe Ignatius in initio Epiſt. ad Trall. etiam utitur: ubi Vet. Int. *inſeparabilem* vertit. Vulgatus, *ſine dolo*. Idem habet in fine Epiſt. ad Magneſ. ἀδιάκριτον πνεῦμα. Uterque reddit *inſeparabilem ſpiritum*. An *indubitabilem?* Baſil. ἀδιάκριτος πληροφορία. Id.

Τοῦ Πατρὸς ἡ γνώμη.] Γνώμη hìc idem videtur eſſe cum τῷ λόγος. Quæ phraſis quum paullò durior videretur Interpolatori, illam molliendo, corrupit ſenſum: Καὶ γὰρ Ἰησοῦς Χριστὸς πάντα κατὰ γνώμην πράττει τοῦ Πατρός. Quid ſi legamus τῇ γνώμῃ, hoc ſenſu? '*Chriſtus* Dei *Patris voluntate & ſententiâ* Princeps 'Eccleſiæ ὁρισθεὶς ſive conſtitutus, *ſicut & Epiſcopi* ipſius '*ſententiâ*.' Quod nimirum ſequitur: '*Epiſcopi ex voluntate Chriſti* ubique *per omnes terrarum tractus ſtabiliti*;

τὰ πέρατα ὁρισθέντες ἐν Ἰησοῦ Χριστοῦ γνώμῃ εἰσίν.

Δ. Ὅθεν πρέπει ὑμῖν συντρέχειν τῇ τοῦ ἐπισκόπου γνώμῃ, ὅπερ καὶ ποιεῖτε. Τὸ γὰρ [1] ἀξιονόμαστον ὑμῶν πρεσβυτέριον, τοῦ Θεοῦ ἄξιον, οὕτως συνήρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν, καὶ συμφώνῳ ἀγάπῃ, Ἰησοῦς Χριστὸς ᾄδεται. Καὶ οἱ κατ' ἄνδρα δὲ χορὸς γίνεσθε, ἵνα σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ, χρῶμα Θεοῦ λαβόντες ἐν ἑνό-
* ᾄδητε. Salv. τητι, * ᾄδετε ἐν φωνῇ μιᾷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ
* ἐπιγινώσκῃ. Id. Πατρί, ἵνα ὑμῶν καὶ ἀκούσῃ, καὶ * ἐπιγινώσκων δι' ὧν εὖ πράσσετε, μέλη ὄντας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Χρήσιμον οὖν ἐστιν ὑμᾶς ἐν ἀμώμῳ ἑνότητι εἶναι, ἵνα καὶ Θεοῦ πάντοτε [2] μετέχητε.

Ε'. Εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν μικρῷ χρόνῳ τοιαύτην συνήθειαν ἔσχον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν, οὐκ ἀνθρωπίνην οὖσαν, ἀλλὰ πνευματικήν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς μακαρίζω, τοὺς [1] ἐγκεκραμένους οὕτως, ὡς ἡ ἐκκλησία Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ ὁ Ἰη-

Var. Lect. 1 MS. ἀξιόνομαστον 2 μετέχετε. 1 MS. ἐνκεκραμένους.

Ver. Cot. nos definiti, ex Jesu Christi sunt sententia.

IV. Unde decet vos in Episcopi sententiam concurrere: quod & facitis. Nam memorabile vestrum Presbyterium, dignum Deo, ita coaptatum est Episcopo, ut chordæ citharæ. Propter hoc, in consensu vestro & concordi caritate, Jesus Christus canitur. Sed & vos

'quam nimirum Apostoli ab 'ipsius ore didicerunt, & in ipsius nomine in universis ecclesiis *definiverunt*.' Eadem lectio occurrit in re prorsus eadem, in inscriptione Epist. ad Philadelphenses. Smith.

Ἐν Ἰησοῦ Χριστοῦ γνώμῃ.] Doctissimus Hammondus præpositionem ἐν vult deleri, & legi γνώμη casu recto, ut in priore parte hujus periochæ, ad mentem quoque Vet. Int. Hæc turpi negligentiâ omittens Interpolator, alia diversi argumenti stupidè & prorsus ἀπροσδιονύσως substituit. *Id.*

terræ fines determinati Jeſu Chriſti ſententia ſunt. VET. INT.

IV. Unde decet vos concurrere Epiſcopi ſententiæ: quod & facitis. Dignè nominabile enim veſtrum Preſbyterium, Deo dignum, ſic concordatum eſt Epiſcopo, ut chordæ citharæ. Propter hoc in conſenſu veſtro & conſona charitate Jeſus Chriſtus canitur. Sed & ſinguli chorus facti eſtis: ut conſoni exiſtentes in conſenſu, melos Dei accipientes in unitate, cantetis in voce una per Jeſum Chriſtum Patri; ut & vos audiat, & cognoſcat per quem bonum operamini, membra exiſtentes Filii ipſius. Utile igitur eſt vos in immaculata unitate eſſe; ut & Deo ſemper participetis.

V. Si enim ego in parvo tempore talem conſuetudinem tenui ad Epiſcopum veſtrum, non humanam exiſtentem ſed ſpiritualem: quanto magis vos beatifico, conjunctos ſic ut Eccleſia Jeſu Chriſto,

ſinguli chorus eſte; ut conſoni per concordiam, melos Dei recipientes in unitate, cantetis voce unâ per Jeſum Chriſtum Patri; quò & vos audiat, & agnoſcat ex iis quæ operamini, membra eſſe vos Filii ipſius. Utile itaque eſt, in immaculata unitate vos eſſe; ut & ſemper participetis Deo. VERS. COT.

V. Si enim ego brevi temporis ſpatio talem conſuetudinem contraxi cum Epiſcopo veſtro, quæ non humana ſed ſpiritualis eſt; quanto vos beatiores judico, conjunctos

Συμφώνῳ ἀγάπῃ.] Vide Orig. in Matth. 204. C. PEARS.

Ἄδετε] Euſeb. in vita Conſtantini l. i. C 15. ἀριστῶν παρὰ τοῖς πᾶσιν ᾀδομένων. Chryſoſt de Babyla, οὐκ ᾄδεται τὰ παράδοξα. Id.

Χρῶμα] Pro hoc Interpolator ſubſtituit συνάφειαν. Heſych. χρῶμα παρὰ τοῖς Μουσικοῖς χροία. Id.

Δι' ὧν εὖ πράσσετε.] Sic MS. Vet. Int. legit δι' ὃν. Voſſ. & Cot. ἐπράσσετε.

Μέλη ὄντας.] Lege ὄντες. VOSS.

Οὐκ ἀνθρωπίνην.] 'Non qualem homines ſeculo addicti inter ſe familiari ſermone de rebus variis ſolent exercere.' SMITH.

Ἐγκεκραμένους.] Quaſi *immixtos & ſimul adunatos*. Sed comparationes hujuſmodi, quæ ſequuntur, non ſunt ad rigorem literæ exigendæ. *Id*.

σοῦς Χριστὸς τῷ Πατρὶ, ἵνα πάντα ἐν ἑνότητι σύμφωνα ᾖ; Μηδεὶς πλανάσθω· ἐὰν μή τις ᾖ ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου, [2] ὑστερεῖται τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ ἑνὸς καὶ δευτέρου προσευχὴ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει, πόσῳ μᾶλλον ἥτε τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάσης τῆς ἐκκλησίας; Ὁ οὖν μὴ ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὗτος ἤδη ὑπερηφανεῖ, καὶ ἑαυτὸν διέκρινεν· γέγραπται γὰρ, ὑπερηφάνοις ὁ Θεὸς [3] ἀντιτάσσεται. Σπουδάσωμεν οὖν μὴ ἀν-
Θεῷ. SALV. τιτάσσεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα ὦμεν * Θεοῦ ὑποτασσόμενοι.

ϛʹ. Καὶ ὅσον βλέπει τις σιγῶντα ἐπίσκοπον, πλειόνως αὐτὸν φοβείσθω. πάντα γὰρ ὃν πέμπει ὁ οἰκοδεσπότης εἰς ἰδίαν οἰκονομίαν, οὕτως δεῖ ἡμᾶς αὐτὸν δέχεσθαι, ὡς αὐτὸν τὸν πέμψαντα. Τὸν οὖν ἐπίσκοπον [1] δῆλον, ὅτι ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ [2] προσβλέπειν. Αὐτὸς μὲν οὖν Ὀνήσιμος ὑπερεπαινεῖ ὑμῶν τὴν ἐν Θεῷ εὐταξίαν, ὅτι πάντες κατὰ ἀλήθειαν ζῆτε, καὶ ὅτι ἐν ὑμῖν οὐδεμία αἵρεσις κατοικεῖ· ἀλλ' οὐδὲ ἀκούετέ τινος πλέον
* ἤπερ. SALV. SMITH. * εἴπερ Ἰησοῦ Χριστοῦ λαλοῦντος ἐν ἀληθείᾳ.

VAR. LECT. [2] ὑστερεῖτε. 3 ἀντιτάσσεσθε. [1] MS. δηλονότι. [2] προβλέπειν. Sic etiam Antonius.

VERS. COT. ficuti Ecclefia Jefu Chrifto, & Jefus Chriftus Patri; ut omnia per unitatem confentiant? Nemo erret: nifi quis intra altare fit, privatur pane Dei. Si enim unius atque alterius precatio tantas vires habet; quanto magis illa quæ Epifcopi eft & totius Ecclefiæ? Qui igitur in conventum non venit, hic jam fuperbiâ elatus eft, & feipfum feparavit atque judicavit. Scriptum eft enim, *fuperbis Deus refiftit.* Studeamus igitur Epifcopo non refiftere; ut fimus fubjecti Deo.

VI. Et quanto quis taciturniorem viderit Epifcopum,

Πάσης τῆς ἐκκλησίας.] 'Totius ecclefiæ, ipfi fubjectæ, & fub ipfius cura & regimine adunatæ.' *Id.*

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ.] *Ad eundem facrum cœtum.* Id.

Καὶ ὅσον.] Interpol. ὅσῳ. S.. Voffius, Cotelerius, &c. ——

& ut Jeſus Chriſtus Patri; ut omnia in unitate conſona ſint! Nullus erret. Si quis non ſit intra altare, privatur pane Dei. Si enim unius & alterius oratio tantam vim habet: quanto magis illa quæ Epiſcopi & omnis Eccleſiæ! Qui igitur non venit in idem, hic jam ſuperbit & ſeipſum condemnavit. Scriptum eſt enim: *Superbis Deus reſiſtit.* Feſtinemus igitur non reſiſtere Epiſcopo; ut ſimus Deo ſubjecti.

VET. INT.

Prov. iii. 34. Iac. iv. 6. 1 Pet. v. 5.

VI. Et quantum videt quis tacentem Epiſcopum, plus ipſum timeat. Omnem enim quem mittit Dominus domûs in propriam diſpenſationem, ſic oportet nos ipſum recipere, ut ipſum mittentem. Epiſcopum igitur manifeſtum quoniam ut ipſum Dominum oportet reſpicere. Ipſe igitur quidem Oneſimus ſuperlaudat veſtram divinam ordinationem: quoniam omnes ſecundùm veritatem vivitis, & quoniam in vobis neque una hæreſis habitat; ſed neque auditis aliquem ampliùs quàm Jeſum Chriſtum loquentem in veritate.

VERS. COT.

tanto magis eum revereatur. Quemcumque enim Pater familias mittit ad gubernandam familiam ſuam, hunc ita accipere debemus ut illum ipſum qui mittit. Manifeſtum igitur eſt, quòd Epiſcopum reſpicere oporteat ut ipſum Dominum. Et ipſe quidem Oneſimus ſupra modum laudat veſtrum decentem divinumque ordinem, quòd omnes ſecundùm veritatem vivitis, & quòd inter vos nullus eſt hæreſi locus: ſed neque auditis aliquem ampliùs quàm Jeſum Chriſtum, qui loquitur in veritate.

Ob dignitatem venerabilis eſt Epiſcopus, etiam dum minùs loquitur & imperat. Vide § xv. & Epiſt. ad Philadelph. in initio. SMITH.

Πάντα ...... σύμψαντα:] Inſeruit Eclogis ſuis ſacris B. Johannes Damaſcenus, Cap. περὶ ἀγγέλλοντος καὶ μεσάζοντος ἀπόκρισιν. COT.

Τὸν οὖν ἐπίσκοπον κ. τ. λ.] Ergo Epiſcopus auctoritatem habet à Chriſto, utpote ipſius οἰκονόμος. PEARS.

Ζʹ. Εἰώθασι γάρ τινες δόλῳ πονηρῷ τὸ ὄνομα περιφέρειν, ἀλλά τινα πράσσοντες ἀνάξια Θεοῦ· οὓς δεῖ ὑμᾶς ὡς θηρία ἐκκλίνειν. εἰσὶν γὰρ κύνες λυσσῶντες, λαθροδῆκται· οὓς δεῖ ὑμᾶς φυλάσσεσθαι, ὄντας δυσθεραπεύτους. Εἷς ἰατρός ἐστιν, σαρκικός τε καὶ πνευματικὸς, γεννητὸς καὶ ἀγέννητος, ἐν σαρκὶ γενόμενος Θεὸς, ἐν ἀθανάτῳ ζωῇ ἀληθινῇ, καὶ ἐκ Μαρίας καὶ ἐκ Θεοῦ, πρῶτον παθητὸς καὶ τότε ἀπαθής.

VERS. COT. VII. Solent enim nonnulli malo dolo nomen quidem circumferre; sed patrant quædam indigna Deo: quos oportet vos ut feras evitare. Sunt enim canes rabidi, clam mordentes: quos à vobis vitari oportet, ut morbo difficulter curabili laborantes. Medicus autem unus eſt, &

Εἰώθασι] Damaſcenus Cap. de Hæreticis, tamquam ex Ignatii Epiſt ad Epheſ. τοὺς μερισμοὺς φεύγετε, ὡς ἀρχὴν κακῶν· εἰώθασί τινες, &c. in quibus ſcribitur ἄλλα τινά. Priora tamen ſunt Epiſt. ad Smyrn. Cap. vii. COT.

Τὸ ὄνομα περιφέρειν.] Vel Chriſti vel Chriſtianorum (vide Epiſt. ad Philadelph. §. x) utpote nomine tenus Chriſtiani & Pſeudo-Chriſtiani: quales erant Ebionitæ & Gnoſtici. Τῶν ψευδαδέλφων, καὶ τῶν ἐν ὑποκρίσει φερόντων τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Polycarpus ad Philadelph. [§. vi] SMITH.

Δυσθεραπεύτους.] Interpol. ἀνίατα γὰρ νοσοῦσιν, quaſi incurabilis eſſet morbus ille, ut ex antiquis aliqui putârunt. Sed aliud ἀθεράπευτος, *incurabilis, inſanabilis*; aliud δυσθεράπευτος. Veteres medici morſum canis rabidi, antequam ad hydrophobiam perveniatur, omnino curabilem putabant, ſed difficulter. PEARS.

Εἷς ἰατρός ἐστιν, σαρκικός τε καὶ πνευματικός.] Vet. Int. cum hac lectione convenit. Apud Theodoretum Dial. i. legitur γεννητὸς ἐξ ἀγεννήτου. Noſtram tamen lectionem probat Athanaſius De Synodis, & Gelaſius De Duabus naturis. VOSS.— Chriſtus, qui animis ſauciis, æquè ac corpori, morbis infirmitatibuſque laboranti, adhibet medicinam SMITH.

Γεννητὸς καὶ ἀγέννητος.] Uſum modò promiſcuum, modò diſtinctum γεννητοῦ & γενητοῦ, itemque ἀγενήτου & ἀγεννήτου obſervârunt recentiori memoriâ complures. Quos ante Tertullianus ſcripſerat Cap. 4. Libri de anima; *Conſequens eſt, ut ex Dei flatu animam profeſſi, initium ei deputemus. Hoc Plato excludit, innatam & infectam animam volens. Et natam autem docemus & factam, ex initii conſtitutione. Nec ſtatim erravimus, utrumque dicentes; quia, ſcilicet, aliud ſit natum, aliud factum, utpote illud animalibus competens.*

VII. Confueverunt enim quidam dolo malo nomen circumferre, fed quædam operantes indigna Deo: quos oportet vos ut beftias declinare. Sunt enim canes rabidi, latenter mordentes: quos oportet vos obfervare, exiftentes difficilè curabiles. Unus medicus eft, carnalis & fpiritualis, genitus & ingenitus, in carne factus Deus, in immortali vita vera, & ex Maria & ex Deo, primò paffibilis & tunc impaffibilis, Dominus Chriftus nofter. VET. INT.

carnalis & fpiritualis, genitus & ingenitus *feu* factus & non factus, in homine exfiftens Deus, in morte vita vera, & ex Maria & ex Deo, primùm paffibilis & tunc impaffibilis, Jefus Chriftus Dominus nofter. VER. COT.

Differentiæ autem, fua habendo loca & tempora, habent aliquando & paffivitatis commercia. Capit itaque, & facturam dici generari pro ineffe ponit, fiquidem omne, quod quoque modo accipit effe, generatur. Nam & factor ipfe parens facti poteft dici: fic & Plato utitur. Et Johannes Damafcenus in Libris Orthodoxæ fidei γενητὸν explicat κτιστὸν, ἀγένητον ἄκτιστον, γεννητὸν γεννηθὲν, ἀγέννητον μὴ γεννηθέν. Acceffit huc ad majorem confufionem audacia librariorum, infcitia, fupinitas. Quibus factum eft, ut fæpiffime nefciamus fcripferintne Auctores per unum ν, an per duo. Exempli gratiâ hìc, pofuiffe quidem Ignatium antiquo more γεννητὸς καὶ ἀγέννητος, pro γενητὸς καὶ ἀγένητος, *factus & non factus*, feu *creatus & increatus*, arbitramur, adducti auctoritate MS. Florentini, itemque Interpretis, Interpolatoris, ac Theodoriti: hoc tamen omni ex parte non liquet. Plures enim Codices Athanafii in citatione loci iftius habent γενητὸς & ἀγένητος, atque ita videtur legiffe Gelafius, dum vertit *factus & non factus*, quamvis potuerit ad eum modum ex fenfu reddere. Quæres unde fluxerit lectio Theodoriti minùs bona, γεννητὸς ἐξ ἀγεννήτου. Sic habeto: ignarus aliquis veteris acceptionis ἀγεννήτου pro *increato*, cùm non valeret concoquere Filium dici *ingenitum*, Ignatii textum corrigendum fibi cenfuit. Eademque laboravit imperitiâ Interpolator, nifi erro. Cæterùm propter hunc locum aliofque multos, à Hieronymo affirmatur Ignatius adversùs Ebionem ftylum acuiffe. COT. — Vide D. Bullum in Defenf. fidei Nicenæ. P. 75. [Sect. ii. Cap. 2. §.6] SMITH.

Ἐν σαρκὶ γενόμενος κ. τ. λ.] Legendum videtur, confentientibus Athanafio, Theodoreto, & Gelafio, ἐν ἀνθρώπῳ Θεὸς, ἐν θανάτῳ ζωὴ ἀληθινή VOSS.

Τότε ἀπαθής.] Chriftus poft re-

Η'. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ἐξαπατάτω, ὥσπερ οὐδὲ ἐξαπατᾶσθε, ὅλοι ὄντες Θεοῦ. ὅταν γὰρ μηδεμία ἔρις ἐνείρισται ἐν ὑμῖν, ἡ δυναμένη ὑμᾶς βασανίσαι, ἆρα κατὰ Θεὸν ζῆτε. Περίψημα ὑμῶν καὶ ἁγνίζομαι ὑμῶν Ἐφεσίων ἐκκλησίας τῆς διαβοήτου τοῖς αἰῶσιν. Οἱ σαρκικοὶ τα πνευματικὰ πράσσειν οὐ δύνανται, οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά· ὥσπερ οὐδὲ ἡ πίστις τὰ τῆς ἀπιστίας, οὐδὲ ἡ ἀπιστία τὰ τῆς πίστεως. Ἃ δὲ καὶ κατὰ σάρκα πράσσετε ταῦτα πνευματικά ἐστιν· ἐν Ἰησοῦ γὰρ Χριστῷ πάντα πράσσετε.

Θ'. Ἔγνων δὲ παροδεύσαντάς τινας ἐκεῖθεν, ἔχοντας κακὴν διδαχήν· οὓς οὐκ εἰάσατε σπεῖραι εἰς ὑμᾶς, βύσαντες τὰ ὦτα, εἰς τὸ μὴ παραδέξασθαι τὰ σπειρόμενα ὑπ' αὐτῶν, ὡς ὄντες

VER. COT. VIII. Ne quis igitur vos ſeducat, ſicut nec ſeducimini: toti namque eſtis Dei. Cùm enim nullâ lite implicemini, quæ vos diſcruciare poſſit; profectò ſecundùm Deum vivitis. Purgamentum veſtri ſum, & piaculum efficiar pro veſtra Epheſiorum Eccleſia, celeberrima in ſæculis. Carnales ſpiritualia exercere nequeunt, neque

ſurrectionem nullis infirmitati bus, ægritudinibus, affectibuſque, quos antea ſubierat, jam futurus obnoxius. SMITH.— Adde ex Theodoreto, Gelaſio, & veteri verſione, Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Κύριος ἡμῶν. VOSS.

Περίψημα ὑμῶν κ. τ. λ.] Locus procuIdubio corruptus, & quem non rectè tranſtulit Vetus Interpres, ſed obſcuriorem reddidit: Scribe, Περίψημα ὑμῶν ἐγὼ, καὶ ἅγνισμα ὑμῶν Ἐφεσίων &c. VOSS.

Καὶ ἁγνίζομαι ὑμῶν.] Vet. Int. *& caſtificetur*. Scripſit, ut opinor, *caſtificer*. Ἁγνίζομαι pro ἅγνισμά εἰμι, quod adhuc apertius eſt in Epiſt. ad Trall. §. xiii. Ἁγνίζεται ὑμῶν τὸ ἐμὸν πνεῦμα, i. e. ἅγνισμά ἐστι. PEARS. —— Legendum ἁγνίζωμαι. *ipſe offerar in victimam pro eccleſia Epheſiorum.* Interpolator ſenſum vocis non intellexit, ideo hoc modo παραφράζει· Περίψημα δὲ ὑμῶν καὶ τῆς ἁγνοτάτης Ἐφεσίων ἐκκλησίας. SMITH.

Πνευματικά ἐστιν] *Ad finem ſpiritualem diriguntur.* Id.

Βύσαντες τὰ ὦτα.] Vult Chriſtianos aures ſuas obturare contra Hæreticos, quod Judæi facere ſolebant contra blaſphemos. Act. vii. 57. PEARS.

Ὡς ὄντες λίθοι] Objicitur Me-

VIII. Non igitur quis vos ſeducat; quemadmodum neque * ſeducemini, toti exiſtentes Dei. Quum enim neque una lis complexa eſt in vobis, potens vos torquere; tunc ſecundùm Deum vivitis. *Peripſima veſtri & *caſtificetur à veſtra Epheſiorum Eccleſia, famoſa in ſeculis. Carnales ſpiritualia operari non poſſunt, neque ſpirituales carnalia: quemadmodum neque fides quæ infidelitatis, neque infidelitas quæ fidelitatis & fidei. Quæ autem & ſecundùm carnem operata ſunt, hæc ſpiritualia ſunt: in Jeſu enim Chriſto omnia operata ſunt.

VET. INT.
* f. ſeducimini.
* f. Peripſema.
* f. caſtificer.

IX. Cognovi autem tranſeuntes quoſdam inde, habentes malam doctrinam. Quos non dimiſiſtis ſeminare in vos; obſtruentes aures, ad non recipere ſeminata ab ipſis; ut exiſtentes lapides tem-

ſpirituales carnalia: ſicut nec fides quæ incredulitatis ſunt, nec incredulitas quæ fidei. Quæ verò & ſecundùm carnem agitis, ea ſpiritualia ſunt. In Jeſu enim Chriſto omnia agitis. VERS. COT.

IX. Novi autem nonnullos illic tranſiiſſe, qui habent perverſam doctrinam. Quos non permiſiſtis ſeminare inter vos; & obturâſtis aures, ne reciperetis quæ ab ipſis

taphoræ novitas, necnon abſurditas. De primo, mira ſanè vis eſt, exigere in qualibet ſimilitudine geminam. Ecce ad manum (nam ſtultum eſſet quærere) aliquatenus ſimilia Hippolyti verba, Gudianæ Editionis, p. 87. κλίμαξ ἐν ἐκκλησίᾳ εἰς ὕψος ἀνάγουσα ἐπὶ τὸ κέρας, εἰκὼς σημείου πάθους Χριστοῦ, ἕλκουσα τοὺς πιστοὺς εἰς ἀνάβασιν οὐρανῶν. & Methodii apud Gretſerum de ſancta Cruce, p. 1669. μηχανὴ δι' ἧς οἱ εἰς τὴν οἰκοδομίαν ἐνθετοῦντες τῆς ἐκκλησίας, κάτωθεν λίθου τετραγώνου δίκην ἀνέλκονται ἐναρμοσθησόμενοι τῷ θείῳ λόγῳ. Abſurdi verò quid? ſi Deus Pater ſanctos homines quaſi lapides divini templi dicatur ſuſtollere per crucem Chriſti tamquam per machinam, & per Spiritum Sanctum veluti per funem, ſubvectionem adjuvante fide, cum caritate. Nec omittam monere, B. Ignatium ſcribentem ad Epheſios præclarè alludere ad locum Paulinæ Epiſtolæ iiſdem miſſæ, ii. 19, &c. Denique quod dicitur hìc de fide & caritate, laudatur à Damaſceno inedito, Cap. περὶ πίστεως καὶ εὐσεβείας εἰς Θεόν. COT.

λίθοι ναοῦ Πατρὸς, ἡτοιμασμένοι εἰς οἰκοδομὴν Θεοῦ Πατρὸς, ἀναφερόμενοι εἰς τὰ ὕψη διὰ τῆς μηχανῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, [1] ὅ ἐστιν σταυρὸς, σχοινίῳ χρώμενοι τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· ἡ δὲ πίστις ὑμῶν ἀναγωγεὺς ὑμῶν, ἡ δὲ ἀγάπη ὁδὸς ἡ ἀναφέρουσα εἰς Θεόν. Ἐστ' οὖν καὶ σύνοδοι πάντες, Θεοφόροι, καὶ ναοφόροι, Χριστοφόροι, ἁγιοφόροι, κατὰ πάντα [2] κεκοσμημένοι ἐντολαῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ· οἷς καὶ ἀγαλλιῶμαι ὅτι ἠξιώθην δι' ὧν γράφω προσομιλῆσαι ὑμῖν, καὶ συγχαρῆναι, ὅτι κατ' ἄλλον βίον οὐδὲν ἀγαπᾶτε, εἰ μὴ μόνον τὸν Θεόν.

I. Καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων δὲ ἀνθρώπων ἀδιαλείπτως [1] προσεύχεσθε· ἔστιν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἐλπὶς μετανοίας, ἵνα Θεοῦ τύχωσιν. ἐπιτρέψατε

VAR. LECT. [1] MS. ὅς. [2] κεκοσμιμένοι. [1] MS. προσεύχεσθαι.

VERS. COT. sunt disseminata; ut qui lapides sitis templi Patris, præparati in Dei Patris ædificium; sublati in alta per machinam Jesu Christi, quæ est crux, Spiritu Sancto pro fune utentes: fides autem vestra subvectrix vestra, caritas verò via deducens ad Deum. Estis igitur & viæ comites omnes, Deiferi & Templiferi, Christiferi, Sancti-

Ἀναγωγεύς.] Vet. Int. *dux vester*, perperam. Ἀγωγεὺς, ἀγωγὸς aliquando id significat, sed hoc loco non potest. Similitudines hæ non placent: sed tales viri & sanctissimi & doctissimi prosecuti sunt; & fortasse hoc ipso loco impulsi, & exemplo viri maximi inducti, id fecere. Alterum etiam locum sugillat Blondellus, quòd idem Spiritum S. vocat σχοινίον, quo ἀναγωγεὺς utitur. Sed, ut rectè observavit Vossius, malè *hominem* interpretatus est, quum *trochleam* significet. Hesych. ἀγωγεὺς, ὁ ἱμὰς, & illud Homericum, σὺν δ' ἤειρεν ἱμᾶσιν, exponit συνέδησε δὲ τοὺς ἀγωγεῖς τῶν ἵππων. Onomasticum vetus, *habena*, ἡνία, ἀγωγεύς. Alii. *ductorium*, ἀγωγεύς. Ita apud Xenophontem. PEARS.

Σύνοδοι.] Hesych. Σύνοδος, συνοδοιπόρος. Φαλητήρια καὶ φαλεαὶ, τῶν θιάσων καὶ συνόδων οἶκοι. Gloss. Σύνοδος, ὁ συνοδεύων, *comes*. Vet. Int. *conviatores*, rectè. *Dilectio*, inquit, *via est, ducens ad Deum. Vos igitur in ea via comites estis, ferentes Deum & Christum*, quasi solenni pompâ

pli Patris, parati in ædificatione Dei Patris, relati in excelſa per machinam Jeſu Chriſti, quæ eſt crux, fune utentes Spiritu Sancto. Fides autem veſtra dux veſter, charitas verò via referens in Deum. Eſtis igitur conviatores, Deiferi, & templiferi, & Chriſtiferi, ſanctiferi, ſecundùm omnia ornati in mandatis Jeſu Chriſti: quibus & exultans dignificatus ſum, per quæ ſcribo, alloqui vobis, & congaudere; quoniam ſecundùm aliam vitam nihil diligitis niſi ſolum Deum. VET. INT.

X. Sed & pro aliis hominibus indeſinenter Deum oratis. Eſt enim in ipſis ſpes pœnitentiæ, ut Deo

feri, per omnia ornati præceptis Jeſu Chriſti: propter quos exſulto, quòd dignus habitus ſim, per ea quæ ſcribo, colloqui vobiſcum, & ſimul gaudere; quia ratione alterius vitæ habitâ, nihil diligitis præter ſolum Deum. VERS. COT.

X. Sed & pro aliis hominibus indeſinenter oratis. Eſt enim ipſis ſpes pœnitentiæ, ut Deum nanciſcantur. Per-

tendentes ad ipſum Deum. In talibus enim ſacris proceſſionibus erant multi, qui ferebant ſacra quædam vaſa, vel alia. *Id.*

Θεοφόροι, καὶ ναοφόροι, χριστοφόροι, ἁγιοφόροι.] Intelligendum illud, non de materiato templo, ſed de ſpirituali, quod in pectoribus noſtris erigere debemus. VOSS.——Frequenter occurrunt in ſcriptis Patrum voces Θεοφόρος & Χριστοφόρος. Duæ verò aliæ ejuſdem creberrimæ apud Græcos compoſitionis, ναοφόρος & ἁγιοφόρος, eamdem habent ſignificationem. Chriſtum enim Deum Scripturæ *Sanctum* appellant; eumque templum eſſe Dei oſtenditur à Martyre Cypriano, Lib. i. Cap. 15. Teſtimoniorum. Quamquam ἁγιοφόροι explicari poteſt de hominibus ſanctitatem ferentibus ac poſſidentibus; & ναοφόροι de illis qui templum Dei gerunt, ipſique ſunt. Ab Antiocho Homil. 1. Ignatiana verba paullulum immutata uſurpantur. Ὁ τοιοῦτος γίνεται Θεοφόρος, ἤγουν Χριστοφόρος, καὶ ναὸς Θεοῦ, καὶ ἁγιοδρόμος, (malim ἁγιοδόμος, ut reſpondeat ad ἁγιοφόρος) κατὰ (ſic duo veteres libri) πάντα κεκοσμημένος ἐν ταῖς ἐντολαῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ. COT.

Κατ' ἄλλον βίον] *Secundùm vitam* hanc Chriſtianam, quæ *alia* eſt à naturali. SMITH.

Ὑπὲρ τῶν ἄλλων.] Preces pro nondum converſis. PEARS.

οὖν αὐτοῖς κἂν ἐκ τῶν ἔργων ὑμῖν μαθητευθῆναι. Πρὸς τὰς ὀργὰς αὐτῶν ὑμεῖς πραεῖς, πρὸς τὰς ² μεγαλοῤῥημοσύνας αὐτῶν ὑμεῖς ταπεινόφρονες, πρὸς τὰς βλασφημίας αὐτῶν ὑμεῖς τὰς προσευχάς, πρὸς τὴν πλάνην αὐτῶν ὑμεῖς ἑδραῖοι τῇ πίστει, πρὸς τὸ ἄγριον αὐτῶν ὑμεῖς ἥμεροι. Μὴ σπουδάζοντες ἀντιμιμήσασθαι αὐτούς, ³ ἀδελφοὶ αὐτῶν εὑρηθῶμεν τῇ ἐπιεικείᾳ· μιμηταὶ δὲ τοῦ Κυρίου σπουδάζωμεν εἶναι. τίς πλέον ⁴ ἀδικηθῇ, τίς ⁵ ἀποστερηθῇ, τίς ⁶ ἀθετηθῇ· ἵνα μὴ τοῦ διαβόλου βοτάνη τὶς εὑρεθῇ ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ καὶ σωφροσύνῃ *μένετε, ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, σαρκικῶς καὶ πνευματικῶς.

* f. μένητε.

ΙΑ'. Ἔσχατοι καιροὶ λοιπόν· αἰσχυνθῶμεν, φοβηθῶμεν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ ἡμῖν εἰς κρίμα γένηται. Ἢ γὰρ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν φοβηθῶμεν, ἢ τὴν ἐνεστῶσαν χάριν ¹ ἀγα-

VAR. LECT. ² μεγαλορημοσύνας. ³ ἄδελφοι. ⁴ ἀδικηθεῖ. ⁵ ἀποστερηθεῖ. ⁶ ἀθετηθεῖ. ¹ MS. ἀγαπήσομεν.

VERS. COT. mittite itaque ipſos, ſaltem ex operibus, à vobis erudiri. Sitis vos adversùs iras eorum mites, adversùs magniloquentias eorum humiles: eorum maledictis opponite vos preces, adversùs errorem eorum vos firmi permanete in fide, adversùs efferos mores illorum vos manſueti ſitis.

Μαθητευθῆναι.] Præclarè hæc dicta ſunt. *Id* —— ‘ Ut bonis veſtris operibus inſtructi convictique, de ſuis malis moribus pudefiant, & ad Deum convertantur, indeque *diſcipuli fiant* Chriſti. SMITH.

Ὑμεῖς τὰς προσευχάς.] Deeſt quippiam ad abſolvendam ſyntaxin. Interpol. habet ἀντιτάξατε, quod non inconcinnum videtur. *Id.*

Τὶς πλέον .... ἀθετηθῇ.] Vel τίς cum acuto, & cum puncto interrogante: *Quis magis injuriâ affectus fuerit? quis fuerit defraudatus? quis ſpretus?* COT.—— Locus ſic opinor reſtituendus οὗ τίς πλέον. PEARS.—— Hæc verba parentheſi includi oportere puto. SMITH. — MS. exhibet τίς.

Τοῦ διαβόλου βοτάνη] Malus affectus, aut mala doctrina, quam Diabolus ſuorum mentibus inſerere ſolet. Hac metaphorâ ex frequenti uſu S. Ignatium mirè delectari quis ne-

potiantur. Monete igitur ipſos, ſaltem ex operibus à vobis erudiri. Ad iras ipſorum vos manſueti, ad magniloquia eorum vos humilia ſapientes: ad blaſphemias ipſorum vos orationes, ad errorem ipſorum vos firmi fide, ad agreſte ipſorum vos manſueti. Non feſtinantes imitari ipſos; fratres ipſorum inveniamur in manſuetudine: imitatores autem Dei ſtudeamus eſſe. Quis plus injuſtum patiatur, quis fraudetur, quis contemnatur. Ut non Diaboli herba quis inveniatur in vobis: ſed in omni caſtitate & temperantia maneatis, in Jeſu Chriſto, carnaliter & ſpiritualiter. VET. INT.

XI. Extrema tempora de cetero. Verecundemur & timeamus longanimitatem Dei; ut non nobis in judicium fiat. Vel enim futuram iram timeamus, vel præſentem gratiam diligamus. U-

Non ipſos contrà imitari conati; fratres eorum inveniamur per benignitatem: imitatores autem Domini ſtudeamus eſſe: unuſquiſque majorem injuriam patiatur, unuſquiſque defraudari ſe ſinat, unuſquiſque contemni. Ut non herba aliqua Diaboli in vobis inveniatur; ſed in omni puritate & temperantia maneatis, in Jeſu Chriſto, carnaliter & ſpiritualiter. VERS. COT.

XI. Noviſſima jam ſunt tempora: revereamur & timeamus Dei longanimitatem, ne in judicium nobis cedat. Aut enim futuram timeamus iram, aut præſentem gra-

gaverit? Vide Epiſt. ad Philadelph § iii. & ad Trall. § vi. ubi ſeipſum clarius explicat: ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἥτις ἐστὶν αἵρεσις, eodem planè ſenſu, quo impia illa & blaſphema dogmata nuncupat κακὰς παραφυάδας, § xi. SMITH

Ἀλλ' ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ κ. τ. λ.] Tantumne vigere in viris doctis reprehendendi cacoethes! Arguant ergo & Apoſtolum, 1 Cor vii 34. COT.

Μένετε.] Ex feſtinatione variat perſonam, accuratæ locutionis parum curioſus. Vet Int. maneatis: ac ſi legiſſet μένητε. Nec quicquam omnino refert. SMITH.

Ἔσχατοι καιροὶ λοιπόν· αἰσχυνθῶμεν κ. τ. λ.] Forſan, Ἔσχατοι καιροί· λοιπὸν κ. τ. λ.] Iu

Χάριν.] Male hic Pſeudo-Ignatius, χαρὰν. VOSS.

πήσωμεν· ἓν τῶν δύο μόνον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εὑρεθῆναι, εἰς τὸ ἀληθινὸν ζῆν. Χωρὶς τούτου μηδὲν ὑμῖν πρεπέτω, ἐν [2] ᾧ τὰ δεσμὰ περιφέρω, τοὺς πνευματικοὺς μαργαρίτας, ἐν οἷς γένοιτό μοι ἀναστῆναι τῇ προσευχῇ ὑμῶν, ἧς γένοιτό μοι ἀεὶ μέτοχον εἶναι, ἵνα [3] ἐν κλήρῳ Ἐφησίων εὑρεθῶ τῶν Χριστιανῶν, οἳ καὶ [4] τοῖς ἀποστόλοις πάντοτε συνῄνεσαν ἐν δυνάμει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΙΒʹ. Οἶδα τίς εἰμι καὶ τίσιν γράφω. ἐγὼ κατάκριτος, ὑμεῖς [1] ἐλεημένοι· ἐγὼ ὑπὸ κίνδυνον, ὑμεῖς ἐστηριγμένοι. Πάροδός ἐστε τῶν εἰς Θεὸν ἀναιρουμένων· Παύλου συμμύσται τοῦ ἁγιασ-

[2] τῷ. [3] ἑνί. [4] τοὺς ἀποστόλους. [1] MS. ἠλεημένοι.

VER. COT. tiam diligamus: unum ex duobus, modò in Chrifto Jefu inveniamur, ad veram vitam vivendam. Sine ipfo nihil vos deceat; in quo vincula circumfero, fpirituales margaritas, in quibus erectum ftare mihi contingat oratione

Ἓν τῶν δύο] Apud Damafcenum Cap. περὶ διορθώσεως βίου κακοῦ &c. ἐν τῷ νῦν βίῳ, quem admodum . Interpolata. COT. —— Si interponatur particula εἰς poft μόνον, fenfus erit facilis: 'Aut hoc aut illud folum agamus, ut in Jefu Chrifto inveniamur; ad vitam veram & immortalem in cœlis obtinendam magis inde comparati & difpofiti.' SMITH.

Τὰ δεσμὰ περιφέρω, τοὺς πνευματικοὺς μαργαρίτας.] Polycarpus initio Epiftolæ; ἐνειλημένους τοῖς ἁγιοπρέπεσι δεσμοῖς, ἅτινά ἐστι διαδήματα τῶν ἀληθῶς ὑπὸ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκλελεγμένων. Cyprianus Epift. 77. *Dicatis Deo hominibus, & fidem fuam religiofâ virtute teftantibus, ornamenta funt ifta, non vincula; nec Chriftianorum pedes ad infamiam copulant, fed clarificant ad coronam.* Eufebius Hift. Ecclef. Lib. i Cap. 5. ὥστε καὶ τὰ δεσμὰ κόσμον εὐπρεπῆ περικεῖσθαι αὐτοῖς, ὡς νύμφη κεκοσμένη ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς πεποικιλμένοις. Et à Chryfoftomo Libro de S. Babyla circa medium, refertur Martyrem illum cum catenis voluiffe fepeliri, ut oftenderet eas honorificas effe & fplendidas; exemplo Pauli Apoftoli, qui furfum ac deorfum, ftigmata, vincula, catenam gloriabundus verfat. Denique Victoris Vitenfis verba funt Lib v. de perfecutione Africana, paullò ante finem; *Eductifque illis de cuftodia, multitudo populi Dei bellatores Trinitatis quafi agnos innocuos ad*

num duorum ſolum in Chriſto Jeſu * invenitur, in verum vivere. Sine ipſo nihil vos deceat: in quo vincula circumfero, ſpirituales margaritas; in quibus fiat mihi reſurgere, oratione veſtrâ. Quâ fiat mihi ſemper participem eſſe: ut in ſorte Epheſiorum inveniar Chriſtianorum; qui & Apoſtolis ſemper conſenſerunt, in virtute Jeſu Chriſti.

VET. INT. * *f.* inveniatur

XII. Novi quis ſum, & quibus ſcribo. Ego condemnatus, vos propitiationem habentes; ego ſub periculo, vos firmati. Tranſitus eſtis eorum qui in Deum interficiuntur: Pauli condiſcipuli

VER. COT.

veſtrâ, cujus me opto ſemper fieri participem, ut inveniar in ſorte Epheſiorum Chriſtianorum, qui & Apoſtolis ſemper conſenſerunt, in virtute Jeſus Chriſti.

XII. Scio qui ſum, & quibus ſcribo. Ego condemnatus, vos miſericordiam aſſecuti: ego periculo obnoxius; vos confirmati. Tranſitus eſtis eorum qui ob Deum interficiuntur: Pauli ſymmyſtæ, qui ſanctificatus, marty-

victimam deducebat: & rigentium pondera catenarum quaſi quædam monilia per-videbat; quia non fuerunt illa vincula, ſed ornamenta. Eant nunc, qui nobis in hac cauſſa adverſantur, ac mirentur *vincula* Martyrum *ſpirituales* dici *margaritas*. COT.

Ἀναστῆναι] Exponi poteſt, vel *erectum ſtare*, uti converſum eſt ab Uſſerio: vel *diſcedere, cogi ad migrandum, everti*; quo ſenſu accepiſſe videtur Interpolator, cùm ἀναστῆναι mutavit in τελειωθῆναι: vel *reſurgere*, idque tum reſurrectione à lapſu peccati, tum reſurrectione juſtorum, vitæ, & primâ, quemadmodum loquuntur S. Scripturæ. *Id.*

Συνῄνεσαν.] Hæc eſt vera lectio: nam apud Pſeudo-Ignatium non rectè legitur συνῆσαν. VOSS.

Ἐγὼ κατάκριτος, ὑμεῖς ἠλεημένοι.] ‘Adjudicatus à Trajano ‘ad beſtias, vos verò ab ejuſmodi ſuppliciis *per Dei miſericordiam* liberati.’ SMITH.

Ἐστηριγμένοι] ‘In pace *firmati* & extra omne periculum.’ *Id.*

Πάροδος] Διάβασις. Heſych. Epheſum rectè petebant, qui ex Oriente iter versùs Romam inſtituebant. Hæc non intellexit Interpolator. Senſus eſt, ‘Vos in Epheſo, per quam ‘*tranſeunt* illi, qui in Oriente ‘condemnati Romam mittun‘tur.’ PEARS.

Παύλου συμμύσται.] ‘Qui par‘ticipes facti eſtis *Myſterii S.* ‘*Pauli*, à Domino immediatè

μένου, τοῦ μεμαρτυρημένου, ἀξιομακαρίστου, οὗ γένοιτό μοι ὑπὸ τὰ ἴχνη εὑρεθῆναι, [2] ὅτ' ἂν Θεοῦ ἐπιτύχω, ὃς ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ μνημονεύει ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΙΓ'. Σπουδάζετε οὖν πυκνότερον [1] συνέρχεσθαι εἰς εὐχαριστίαν Θεοῦ καὶ εἰς δόξαν. [2] ὅτ' ἂν γὰρ πυκνῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε, καθαιροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ Σατανᾶ, καὶ λύεται ὁ ὄλεθρος αὐτοῦ ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν τῆς πίστεως. Οὐδέν ἐστιν ἄμεινον εἰρήνης, ἐν ᾗ πᾶς πόλεμος [3] καταργεῖται ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων.

ΙΔ'. Ὧν οὐδὲν λανθάνει ὑμᾶς, ἐὰν τελείως

VET. INT. [2] ὅταν. [1] MS. συντρέχεσθαι. [2] ὅταν. [3] καταργεῖτε.

VER. COT. rium consecutus, & dignè beatus eſt (ad cujus veſtigia contingat mihi ut inveniar, ubi Deo potitus fuero) qui totâ Epiſtolâ memor veſtri eſt in Chriſto Jeſu.

XIII. Date itaque operam, ut crebriùs congregemini ad gratias Deo agendas, & ad eum laudandum. Quando

'revelati, & ad Epheſios præ-'cipuè explicati,' ut ipſe explicat, Epheſ. iii. 4. Vide Hieronymi Præf. Comm. in iſtam Epiſt. Chryſoſt. in argumento, Ἐστὶ δὲ νοημάτων μεστὴ ἡ ἐπιστολὴ ὑψηλῶν καὶ δογμάτων —καὶ ὑψηλῶν σφόδρα γέμει τῶν νοημάτων καὶ ὑπερόγκων—λέγεται δὲ καὶ τὰ βαθύτερα τῶν νοημάτων αὐτοῖς ἐμπιστεῦσαι. Inde, opinor, Origenes Celſum provocans ad ſapientiam Pauli ex Epiſtolis intelligendam, inter reliquas primam nominat Epiſtolam ad Epheſios. p. 122. Paulò poſt S. Ignatium, S. Polycarpus in Epiſt. ad Philipp. οὔτε ἐγὼ, οὔτε ἄλλος ὅμοιος ἐμοὶ δύναται κατακολουθῆσαι τῇ σοφίᾳ τοῦ μακαρίου καὶ ἐνδόξου Παύλου. Μύσται vox frequentiſſima apud omnes ſcriptores [Eccleſiaſticos.] Erant autem illi μύσται & συμμύσται nulli alii, quàm πιστοὶ & fideles omnes, qui admittebantur ad Euchariſtiam percipiendam: qui pariter participabant cum S. Paulo Euchariſtiam, & in myſteriis fidei per ipſum præcipuè inſtituti & eruditi ſunt. Unde Veteres Epheſios μύστας ſignanter dictos putabant. Præclarus locus eſt, & ad hanc rem appoſitiſſimus, in vetuſtiſſima Chryſoſtomi vita, paullò poſt mortem ejus ſcriptâ, qui conſuli & legi meretur. *Id.*

Μεμαρτυρημένου.] Sine dubio intellexit cruentam ejus paſſionem. Sed videtur potiùs exponendum ſecundùm S. Scripturæ loquendi modum. *Id.*

Ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ.] Fruſtra

(ſanctificati, martyrizati, dignè beati) cujus fiat mihi ſub veſtigiis inveniri, quando Deo fruar; qui in omni Epiſtola memoriam facit veſtri in Jeſu Chriſto. VET. INT.

XIII. Feſtinate igitur crebriùs convenire in gratiarum actionem Dei, & in gloriam. Quum enim crebrò in idipſum convenitis, deſtruuntur potentiæ Satanæ; & ſolvitur * proditio ipſius in concordia veſtræ fidei. Nihil eſt melius pace; in qua omne bellum evacuatur cœleſtium & terreſtrium.

* *l.* perditio.

XIV. Quorum nullum latet vos: ſi perfectè in

enim ſæpius in idem loci convenitis, labefactantur vires Satanæ, & concordiâ veſtræ fidei ſolvitur exitium quod ille infert. Nihil præſtantius pace eſt, quâ aboletur omne bellum cœleſtium & terrenorum. VERS. COT.

XIV. Quorum nihil vos latet; ſi perfectè habueritis

ſunt, & Andabatarum more digladiantur viri litterati; non videntes ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ eſſe *in tota Epiſtola*, ad Epheſios, nimirum, ſcriptâ; quâ illos laudat valde, ac ſemper commendat, nunquam reprehendit Apoſtolus, ut fuit à Hieronymo obſervatum. COT. ——Hieronymus contra Luciferianos: *&* *per omnem Pentecoſten*: non per unamquamque Pentecoſten, quaſi quotannis in feſto Pentecoſtes, ſed per totam, per omnes dies quinquaginta, qui à Paſchate ad Pentecoſten numerabantur. Opus imperfect. Homil. 19. 579. *De quibus cavendis in omni epiſtola ſua ſollicitè monet Apoſtolus.* Videtur omnino illa Epiſtola ex Laodicea eſſe hæc ad Epheſios; ad hos quidem miſſa, ſed ſcripta tanquam ad Aſianos omnes: imò miſſa eſt & ad reliquas Aſiæ Eccleſias, & ad Laodicenos. Monendum igitur duxit Ignatius, quæcunque præclarè de iis, ad quos ſcripſit, dicta ſunt, ea omnia ad Epheſios pertinere. PEARS.

Εἰς εὐχαριστίαν κ. τ. λ.] Ad frequentes ſacras ſynaxes Epheſios hortatur, utpote in quibus ſolennes gratiarum actiones Deo præſtantur; & maximè glorificatur Deus ob myſterium redemptionis hominum, per mortem Chriſti in illis ſacratiſſimis ritibus repræſentatam. SMITH.

Πυκνῶς] Συνεχῶς, συχνῶς. Heſych. De frequenti ſeu conferta & plena ſynaxi hæc intelligenda eſſe etiam illud ſuadet, quod de pace ſequitur, quæ intelligi ſolebat contra Schiſmaticos: ut Cyprianus de unitate, *Ad pacis præmium venire non poſſunt, qui pacem Domini diſcordiæ furore ruperunt.* PEARS.

O

εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχητε τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶν ἀρχὴ ζωῆς καὶ τέλος· ἀρχὴ μὲν πίστις, τέλος δὲ ἀγάπη. τὰ δὲ δύο ἐν ἑνότητι γενόμενα, Θεοῦ ἐστιν· τὰ δὲ ἄλλα πάντα εἰς καλοκἀγαθίαν ἀκόλουθά ἐστιν. Οὐδεὶς πίστιν ἐπαγγελλόμενος ἁμαρτάνει, οὐδὲ ἀγάπην κεκτημένος μισεῖ. Φανερὸν τὸ δένδρον ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ· οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι Χριστιανοὶ εἶναι, δι' ὧν πράσσουσιν ὀφθήσονται. Οὐ γὰρ νῦν ἐπαγγελίας τὸ ἔργον, ἀλλ' ἐν δυνάμει πίστεως, ἐάν τις εὑρεθῇ καὶ εἰς τέλος.

ΙΕ'. Ἄμεινόν ἐστι σιωπᾶν καὶ [1]εἶναι, ἢ λαλοῦντα μὴ εἶναι. καλὸν τὸ διδάσκειν, ἐὰν ὁ λέγων ποιῇ. Εἷς οὖν διδάσκαλος, ὃς εἶπεν, καὶ ἐγένετο· [2]ἃ σιγῶν δὲ πεποίηκεν, ἄξια τοῦ Πατρός ἐστιν. Ὁ λόγον Ἰησοῦ κεκτημένος ἀλη-

VAR. LECT. 1 MS μὴ εἶναι. 2 καὶ ἃ.

VERS. COT. in Jesum Christum fidem, & caritatem; quæ initium vitæ & finis sunt: principium quidem fides, finis verò caritas. Hæc autem duo, in unum coëuntia, Dei sunt: omnia verò alia ad probitatem consectanea sunt. Nullus fidem repromittens, peccat; neque caritatem possidens,

Ἥτις ἐστὶν.] Vet. Int. videtur legisse, αἵτινές εἰσιν· quod videtur rectius; aut certè explicare voluisse Græca, ac si ita scripta, fuissent: nam & Interpolator ἥτις retinet. *Id.*

Θεοῦ ἐστιν.] ‘*Hæc duo*, fides ‘& charitas, simul conjuncta, ‘*Dei sunt*, i.e. à Deo proficis‘cuntur; & sunt præterea præ‘cipua religionis Christianæ ‘officia’ SMITH.—— Vet. Int. *Deus est*, ac si legisset. Θεός, perperam omnino, non observans Græcæ linguæ idiotismum. PEARS.—— Θεός ἐστιν, in Damasceni Excerptis, De fide ac pietate in Deum; ubi totum Caput adducitur. COT.

Εἰς καλοκἀγαθίαν ἀκόλουθά ἐστιν.] Vet. Int. perperam. Sic explico: ‘Ceteraque, quæ ad ‘bene sancteque vivendum ‘requiruntur, sunt horum qua‘si appendices & ἀκόλουθα.’ SMITH.—Non est ἀκολουθητία, sed ἀκόλουθα. Gloss. Ἀκόλουθος, ἐπὶ λόγου ἢ πράξεων· ἀκόλουθον, *congruum*, *consequens*. ‘Præter ‘fidem & charitatem *reliqua*, ‘utpote illis *congrua* & *consentanea*.’ PEARS.

Jeſum Chriſtum habeatis fidem & charitatem; quæ VET. INT.
ſunt principium vitæ & finis. Principium quidem fides; finis autem charitas. Hæc autem duo, in unitate facta, Deus eſt: alia autem omnia in bonitate ſequenda ſunt. Nullus fidem repromittens peccat, neque charitatem poſſidens odit. *Manifeſta eſt arbor à fructu ipſius:* Matt. xii. 33. ſic repromittentes Chriſtiani eſſe, per quæ operantur manifeſti erunt. Non enim nunc repromiſſionis opus, ſed in virtute fidei, ſi quis inveniatur in finem.

XV. Melius eſt ſilere & eſſe; quàm loquentem non eſſe. Bonum docere, ſi dicens facit. Unus igitur Doctor, qui dixit, & factum eſt: ſed & quæ ſilens fecit, digna Patre ſunt. Qui verbum Jeſu

odit. *Manifeſta eſt arbor ex fructu ipſius:* ſimiliter qui VERS. COT.
profitentur ſe Chriſtianos eſſe, ex iis quæ faciunt, cernentur. Non enim nunc repromiſſionis opus; ſed per virtutem fidei, ſi quis inveniatur uſque ad finem.

XV. Melius eſt tacere & eſſe, quàm loquentem, non eſſe. Bonum eſt docere, ſi qui dicit, faciat. Unus igitur Doctor, qui dixit, & factum eſt: ſed & quæ ſilens fecit, digna Patre ſunt. Qui verbum Jeſu poſſidet, verè po-

Οὐ γὰρ νῦν ἐπαγγελίας κ. τ. λ.] Hoc eſt, ni fallor, neque enim id præfidenter ſtatuo: ‘Nos ‘non poſſumus præſtare quod ‘ſuſcepimus, niſi ope fidei, quâ ‘in finem uſque in ſanctitate ‘vitæ & bonis operibus præſtan‘dis perſeveramus.’ SMITH.

Καὶ εἰς τέλος.] Sic MS. in libris editis καὶ omittitur.

Σιωπᾷν καὶ εἶναι.] Eſſe Chriſtianum ſine ſtrepitu verborum. SMITH.

Ἃ σιγῶν κ. τ. λ.] Expono de incarnatione Domini: ex Cap. xix. quo loci Mariæ Virginis partus appellatur Myſterium clamoris, quod in Dei quiete ac ſilentio perpetratum eſt. Atque eo modo à Patribus & Interpretibus accipitur Pſalm. lxxi. 6. *Deſcendet ſicut pluvia in vellus, & ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.* COT. —— Chriſtus ſui ipſius gloriæ, ‘per univerſam vitam, etiam ‘quando maximè mira, & di‘vinâ miſſione prorſus digna, ‘præſtitiſſet, non velificatus ‘eſt, utpote ab omni oſtenta‘tione vacuus.’ SMITH.

Ὁ λόγον Ἰησοῦ κεκτημένος κ. τ. λ.] ‘Qui ſermonibus Chriſti au‘ſcultat, imitatur ejus ſtupen-

θῶς δύναται καὶ τῆς ἡσυχίας αὐτοῦ ἀκούειν, ἵνα τέλειος ᾖ· ἵνα δι' ὧν λαλεῖ [3] πράσσῃ, καὶ δι' ὧν σιγᾷ γινώσκηται. Οὐδὲν λανθάνει τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τὰ κρυπτὰ ἡμῶν ἐγγὺς αὐτῷ ἐστιν. Πάντα οὖν ποιῶμεν ὡς αὐτοῦ ἐν ἡμῖν κατοικοῦντος, ἵνα ὦμεν αὐτοῦ ναοὶ, καὶ αὐτὸς ᾖ ἐν ἡμῖν Θεὸς ἡμῶν· ὅπερ καὶ ἔστιν καὶ φανήσεται πρὸ προσώπου ἡμῶν, ἐξ ὧν δικαίως ἀγαπῶμεν αὐτόν.

Iϛ'. Μὴ πλανᾶσθε [1] ἀδελφοί μου. Οἱ οἰκοφθόροι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Εἰ οὖν οἱ κατὰ σάρκα ταῦτα πράσσοντες ἀπέθανον, πόσῳ μᾶλλον ἐὰν πίστιν Θεοῦ ἐν κακῇ διδασκαλίᾳ φθείρῃ, ὑπὲρ ἧς Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη; ὁ τοιοῦτος, ῥυπαρὸς γενόμενος, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον χωρήσει, ὁμοίως καὶ ὁ ἀκούων αὐτοῦ.

VAR. LECT. 3 πράσσει. 1 MS. ἄδελφοί.

VER. COT. test & silentium ipsius audire, ut perfectus sit: ut per quæ loquitur operetur, & per quæ silet cognoscatur. Nihil latet Dominum, sed & arcana nostra prope ipsum sunt. Omnia itaque faciamus, sicut ipso in nobis habitante; ut illius simus templa, & ipse sit in nobis Deus noster; quo modo & est, & apparebit ante faciem nostram; ex quibus justè diligimus ipsum.

'dam modestiam & humilitatem. Quod enim *Christus silendo fecit*, ille dum vitæ sanctioris regulas, ab ipso institutas & traditas, verè & sincerè observat sequiturque, inde melius habet perspectum. Qui integrum hunc vitæ Christianæ apicem & *perfectionem* assecutus est, sive *loquitur*, sive *silet*, continuo vitæ ipsius tenore se esse Christianum demonstrat. *Id.* — Ἡσυχία hìc opponitur λόγῳ, ut §. xix. κραυγῇ, & omnino σιγὴν vel σιωπὴν significat. PEARS.

Τὸν Κύριον.] Christum, qui mox nuncupatur Θεός. Imitatur, ut sæpissime alibi, S. Paulum, 1 Cor. iii. 16. SMITH.

Ὅπερ καὶ ἔστιν κ.τ.λ.] 'Hoc, (nempe, *Deum in nobis esse*) & revera ita se habet, & nobis tanquam *ob oculos manifestabitur*, ex hoc indicio, si *illum* verè, & sicut lex Christiana postulat, *diligamus*.' Id.

Οἱ οἰκοφθόροι.] Vetus Interpres vertit, *domûs corruptores*; re-

VET. INT.

possidet, verè potest & silentium ipsius audire, ut perfectus sit: ut per quæ loquitur operetur, & per quæ silet cognoscatur. Nihil latet Dominum: sed & abscondita nostra prope ipsum sunt. Omnia igitur faciamus,* sic ipso in nobis habitante: ut simus ipsius templa, & ipse in nobis Deus noster: quomodo & est, & apparebit ante faciem nostram; ex quibus justè diligimus ipsum.

* f. sicut.

XVI. Non erretis, fratres mei. Domûs corruptores regnum Dei non hæreditabunt. Si igitur qui secundùm carnem hæc operantur mortui sunt, quanto magis, si quis fidem Dei in mala doctrina corrumpat, pro qua Jesus Christus crucifixus est? Talis, inquinatus factus, in ignem inextinguibilem ibit: similiter & qui audit ipsum.

VERS. COT.

XVI. Ne erretis, fratres mei: feminarum corruptores regnum Dei non hæreditabunt. Si autem ii qui secundùm carnem hæc operati sunt, morte sunt affecti; quanto magis, si quis fidem Dei pravâ doctrinâ corrumpat; pro qua Jesus Christus crucifixus est? Talis, inquinatus factus, in ignem inestinguibilem ibit; similiter & qui audit ipsum.

centior, *masculorum concubitores*; Hesychius, οἰκοφθόρους, μοιχούς. Sed non mœchos solos hìc Ignatius vocat οἰκοφθόρους: verùm & illos, qui in aliorum liberos contra naturam peccent, vel potiùs hos solos. VOSS. —— Breviter exprimit 1 Cor. vi. 9. PEARS. ———— 'Qui seipsis 'mollitie abutuntur, aut illici- 'tis nefandisque concubitibus 'indulgent; quum sint *domus* '& templa Dei: cujus spiritus 'οἰκεῖ habitat in nobis. Εἴ τις 'τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, κ. τ. λ. '1 Cor. iii. 17.' SMITH.

Ἐὰν πίστιν Θεοῦ.] Post ἐὰν inferendum est τις. COT.—'Qui 'doctrinam *fidei*, quam *Deus* 'per Christum revelavit, ὑπὲρ 'ἧς, pro qua *fide*, (sive in cu- 'jus confirmationem) Christus 'mortem oppetiit, falsis dog- 'matibus hæreticisque com- 'mentis *corrumpit*.' De hac κακῇ διδαχῇ vide §. ix. quæ mox appellatur §. xvii διδασκαλία τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου. Interpolator sensum hujus periochæ miserè pervertit. Hæretici illi, ex S. Ignatii sententia, longè in pejori statu erunt, quàm vitâ & turpissimis moribus flagitiosi. SMITH.

ΙΖ΄. Διὰ τοῦτο μῦρον ἔλαβεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὁ Κύριος, ἵνα πνέῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀφθαρσίαν. Μὴ ἀλείφεσθε δυσωδίαν τῆς διδασκαλίας τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου· μὴ αἰχμαλωτίσῃ ὑμᾶς ἐκ τοῦ προκειμένου ζῆν. [1]Διά τι δὲ οὐ πάντες φρόνιμοι γινόμεθα λαβόντες Θεοῦ γνῶσιν, ὅ ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός; τί μωρῶς ἀπολλύμεθα, [2]ἀγνοοῦντες τὸ χάρισμα, [3]ὃ πέπομφεν ἀληθῶς ὁ Κύριος;

ΙΗ΄. Περίψημα τὸ ἐμὸν πνεῦμα τοῦ σταυροῦ, ὅ ἐστιν σκάνδαλον τοῖς ἀπιστοῦσιν, ἡμῖν δὲ σωτηρία καὶ ζωὴ αἰώνιος. Ποῦ σοφός; ποῦ συζητητής; ποῦ καύχησις τῶν λεγομένων συνετῶν; Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἐκυοφορήθη ὑπὸ Μαρίας, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, ἐκ σπέρματος μὲν Δαβίδ, πνεύματος δὲ ἁγίου· ὃς ἐγεννήθη, καὶ ἐβαπτίσθη, ἵνα τῷ πάθει τὸ ὕδωρ καθαρίσῃ.

VAR. LECT. [1] MS. διὰ τί. [2] ἀγνοῦντες. [3] ὁ.

VERS. COT. XVII. Ob id Dominus in capite suo accepit unguentum; ut Ecclesiæ spiret incorruptionem. Non ungamini tetro odore doctrinæ Principis hujus sæculi: non captivos vos abducat à proposita vita. Cur verò non omnes prudentes sumus, acceptâ Dei cognitione, quod est Jesus Christus? Quid fatuè perimus, non agnoscentes donum quod verè misit Dominus?

Ps. xliv. 8.
cxxxi. 2.

Ἐκ τοῦ προκειμένου ζῆν] 'A *vita* Christiana proposita, 'quam vos, juxta sanctam pro'fessionem in baptismo factam, 'persequi oportet.' *Id.*

Διά τι δὲ κ. τ. λ.] '*Quare* 'non hac solenni institutione, 'contra hasce impias fraudes '& præstigias, *sapientiâ in*'*structi* sumus, qui doctrinam '*Jesu Christi* Salvatoris nostri, 'ex speciali *gratia Dei*, acce'perimus? Hoc ipso nomine 'edocti sumus, quòd nemo 'nisi abjectâ spe salutis *ignorare* 'potest, ut Christum ejusque 'Evangelium, in quo quic'quid de Deo revelavit conti'netur, amplectamur & confi'teamur.' *Id.*

Περίψημα κ. τ. λ.] 'Vitam 'meam dabo, tanquam victi'mam piacularem pro doctri'na *crucis*.' Id.

Ποῦ καύχησις κ. τ. λ.] Totum hunc locum, prout hìc legitur,

XVII. Propter hoc, unguentum in capite suo recepit Dominus; ut spiret Ecclesiæ incorruptionem. Non ungamini fœtore doctrinæ principis seculi hujus: non captivet vos ex præsenti * unire. Propter quod autem non omnes prudentes sumus; accipientes Dei cognitionem, qui est Jesus Christus? Quid fatuè perdimur; ignorantes charisma, quod verè misit Dominus?

Ver. Int. Ps. xliv. 8.

* vivere. Voss.

XVIII. Peripsima meus spiritus Crucis; quæ est scandalum non credentibus, nobis autem salus & vita æterna. *Ubi sapiens, ubi conquisitor, ubi gloriatio dictorum sapientum?* Deus enim noster Jesus Christus conceptus est ex Maria, secundùm dispensationem Dei, ex semine quidem David, Spiritu autem Sancto. Qui natus est; & baptizatus est, ut passione aquam purificaret.

1 Cor. i. 18. 23. 24.
——20.

XVIII. Purgamentum meus spiritus est Crucis; quæ incredulis scandalum, nobis verò salus est & vita æterna. *Ubi sapiens? ubi conquisitor?* ubi gloriatio eorum, qui dicuntur prudentes? Deus enim noster Jesus Christus in utero gestatus est à Maria, juxta dispensationem Dei, ex semine Davidis, Spiritu autem Sancto. Qui natus est; & baptizatus est, ut passione aquam purificaret.

Vers. Cor.

citat Theodoretus, Dial. i. excepto quòd, pro istis, ἵνα τῷ πάθει τὸ ὕδωρ καθαρίσῃ, legerit, ἵνα τὸ θνητὸν ἡμῶν καθαρισθῇ. Voss.

Κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ] Phrasis Paulina, Col. i. 25. 1 Tim. i. 4. ubi vulgo legitur οἰκοδομίαν Θεοῦ· minus rectè, ut opinor. Beza testatur, in multis vetustis codicibus legi οἰκονομίαν. Οἰκοδομία autem in N. Testamento nunquam legitur, sed οἰκοδομή· alibi autem occurrit οἰκοδομία. Hæc vox de incarnatione Christi sæpe usurpata, sed ab Hæreticis sæpe etiam usurpatur, ut distinguerent Salvatorem superiorem, ab eo qui erat *dispositionis*, i. e. οἰκονομίας. Iren. 280 A. & alibi sæpius. Reliquis postea Patribus eo sensu familiaris fuit. Orig. in Jo. 142. A. Pears.

Ἵνα τῷ πάθει κ. τ. λ.] '*Christus genitus & baptizatus est, ut aqua*, solenni istâ institutione purificata, sit sacramentum in remissionem peccatorum per sanguinem Christi, & sordes peccatorum ab-

ΙΘ. Καὶ ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας, καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη. Πῶς οὖν ἐφανερώθη τοῖς αἰῶσιν; Ἀστὴρ ἐν οὐρανῷ ἐ-

VER. COT. XIX. Et principem hujus mundi latuit Mariæ virginitas, & partus ipſius, ſimiliter & mors Domini; tria my-

'luat.' SMITH. ——— Lectionem Theodoriti, indeque Catenæ, ἵνα τὸ θνητὸν ἡμῶν καθαρισθῇ, fecit aut memoriæ lapſus, aut ſuſpicio, minùs commodè πάθος dici de Baptiſmo. COT.

Καὶ ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα κ. τ. λ.] Hic locus mirum in modum multos exercuit. Vide, quæ ad eum annotavit Armachanus. Inſtar vero commentarii eſſe poſſunt verba veteris Theologi, quæ ex libro quodam noſtro manu exarato deſcripſi: *Tria fuerunt, quæ Diabolum latuerunt: partus, ſcilicet, divinus; virginitas matris Salvatoris; & paſſio Redemptoris. Paſſio namque Salvatoris Diabolum latuit; quia, ſicut Apoſtolus ait, ſi cognoviſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Partus autem divinus illum latuit; quia ignoravit, quomodo Dei Filius in utero virginis incarnari voluit. Latuit illum virginitas Dei genetricis; quomodo, ſcilicet, virgo ante partum, virgo poſt partum permanſerit.* An fragmentum hoc deſumtum ſit ex Hieronymo, an vero Ambroſio, aut alio, quærant ii, qui non niſi oculis ſuis credunt. Ego tantâ temporis jacturâ non emerim tam levis deſiderii ſatisfactionem. VOSS. ——— Citantur verba Ignatii ab Origene Homil. 6. in Lucam, à Baſilio Homil. 25. de ſancta Chriſti nativitate, Hieronymo ad Mat. i. Jovio Monacho ἐν οἰκονομικῇ πραγματείᾳ Lib. vii. Cap. 31. apud Photium Bibliothecæ Codice 222. & ab Andrea Cretenſi Homil. 2. in nativitatem B. Virginis. Res verò ipſa, quam Ignatius exprimit, paſſim apud ſanctos Patres invenitur. Baſilius ac Hieronymus Ignatium non ex Ignatio laudant, ſed ex Origene; arbitratique ſunt, iſta quæ Origenes Ignatianis de ſuo ſubjungit, *latuit propter Joſeph* &c. Ignatii quoque eſſe. *Quare non de ſimplici virgine, ſed de deſponſata concipitur? Primùm, ut per generationem Joſeph origo Mariæ monſtraretur. Secundò, ne lapidaretur à Judæis ut adultera. Tertiò, ut in Ægyptum fugiens haberet ſolatium. Martyr Ignatius etiam quartam addidit cauſſam, cur à deſponſata conceptus ſit: ut partus, inquiens, ejus celaretur Diabolo; dum eum putat non de virgine, ſed de uxore generatum.* Quæ verba Hieronymi ideo appoſui, ut agnoſceret ea lector in his falſi Theophili Antiocheni Lib. 1. Commentariorum in Evangelia: *Quare non ex ſimplici virgine ſed ex deſponſata concipitur Chriſtus? Primùm . . . . ſolatium viri. Quartò, ut partus e-*

XIX. Et latuit principem feculi hujus virginitas Mariæ, & partus ipfius; fimiliter & mors Domini. Tria myfteria clamoris; quæ in filentio Dei operata funt. Qualiter igitur manifeftatus eft feculis? Aftrum in cœlo refplenduit fuper omnia — Vet. Int. — Matt. ii.

fteria clamoris quæ in filentio Dei patrata funt. Quomodo igitur manifeftatus eft fæculis? Stella in cœlo fulfit, — Ver. Cot.

jus falleret Diabolum, putantem Jefum de uxorata, non de virgine natum. Cot.

Ἡ παρθενία Μαρίας.] Auctor operis imperfecti in Matt. Hom. v. *Ideo de defponfata & in domo habita natus eft, ut partus Virginis Diabolo celaretur.* Pears.

Τρία μυστήρια κραυγῆς.] Ita quoque Pfeudo-Ignatius, & vetus Interpres. Itaque non probo id, quod apud Andream Hierofolymitanum legitur, τρία μυστήρια φρικτά. Similis locutio in Sacris Scripturis, ἡμέρα σάλπιγγος, καὶ κραυγῆς. Voss.—Κραυγῆς, *clamore, vociferatione, revelatione, & clariffimâ patefactione digniffima.* Pears.—'Quæ jam omnium ore celebrantur, & nullo modo, uti *myfteria* Gentilium, celantur & reticentur.' *Hæc tria* inquit S. Martyr *effe myfteria*, quæ omnes verè Chriftiani jam apertè, quafi *proclamatione factâ*, confitentur. Smith.

Ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη.] 'Juxta *Dei* confilium & decretum ab omni æternitate, in qua feipfo fruebatur, quæ diu latuerant, typis quoque filentio obruta'. *Id.* —— De divina ἡσυχίᾳ Dionyfius Cap. xi. Libri de divinis nominibus. Lege Rom. xvi. 25. Cot.

Πῶς οὖν ἐφανερώθη τοῖς αἰῶσιν;] *Poteft*, inquit Hieronymus enarrans textum Ephef. iii. 9. *myfterium à fæculis abfconditum & aliter intelligi, quòd ipfa illud fæcula ignoraverint, hoc eft, omnes fpirituales & rationabiles creaturæ, quæ in fæculis fuerunt. Sæculum quippe frequenter pro his quæ in fæculo verfantur accipitur*, &c. Idem fub finem Comm. in Zachariam. In operibus Gregorii Thaumaturgi Serm. i. in Annunciationem Deiparæ; μεμάθηκας, ὦ παρθένε, ἃ μέχρι τοῦ νῦν κεκρυμμένα καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἐτύγχανον. & Serm. iii. Vide nos fuprà. ἦν γὰρ πρεπωδέστατον, τὸν πρεσβύτατον τῶν αἰώνων, καὶ πρῶτον τῶν ἀρχαγγέλων, ἀνθρώποις μέλλοντα συνομιλεῖν, &c. In Convivio Methodii Orat. iii. poft initium. Litania Chryfoftomo attributa Cod. Reg. 1026. Ὁ ἡνίοχος τῶν Χερουβὶμ καὶ ἐποχούμενος τοῖς Σεραφὶμ, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν ἀγγέλων καὶ βασιλεὺς τῶν αἰώνων, ἐλέησον ἡμᾶς. Id.

Ἀστὴρ ἐν οὐρανῷ ἔλαμπεν.] Sic MS. non ἔλαμψεν, ut in vulgatis.——Mirum, hæc potuiffe videri temere fcripta, abfurda, indicta. Quid enim clarius certiufque maximo fplendore *ftellæ* illius quæ Magis in nativitate Domini præfulfit? Obliti-

λαμπεν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀστέρας, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἀνεκλάλητον ἦν, καὶ ξενισμὸν παρεῖχεν ἡ καινότης αὐτοῦ. Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἄστρα, ἅμα ἡλίῳ καὶ σελήνῃ, [1] χορὸς ἐγένετο τῷ ἀστέρι· αὐτὸς δὲ ἦν ὑπερβάλλων τὸ φῶς αὐτοῦ ὑπὲρ πάντα. Ταραχή τε ἦν, πόθεν ἡ καινότης ἡ ἀνόμοιος αὐτοῖς· ὅθεν ἐλύετο πᾶσα μαγεία, καὶ πᾶς δεσμὸς ἠφανίζετο κακίας, ἄγνοια [2] καθῃρεῖτο, παλαιὰ βασιλεία διεφθείρετο, Θεοῦ ἀνθρωπίνως φανερουμένου εἰς καινότητα ἀϊδίου ζωῆς. Ἀρχὴν δὲ ἐλάμβανεν τὸ παρὰ Θεῷ ἀπηρτισμένον. Ἔνθεν τὰ πάντα συνεκινεῖτο, διὰ τὸ μελετᾶσθαι θανάτου κατάλυσιν.

Κ'. Ἐάν με καταξιώσῃ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν, καὶ θέλημα ᾖ, ἐν τῷ δευτέρῳ

VAR. LECT. 1 MS. χωρός. 2 καθηρῆτο.

VER. COT. ſplendore exſuperans omnes ſtellas, & lux illius ineffabilis erat; & ſtuporem incuſſit ipſius novitas. Omnia autem reliqua aſtra, unà cum Sole & Luna, chorus fuere Stellæ: ipſa verò lumen ſuum extendebat ſuper omnia: & perturbatio erat, unde prodiret illis novitas diſſimilis: quare ſoluta eſt omnis magia, & omne vinculum malitiæ eſt abolitum, ignorantia deſtructa eſt, vetus regnum eſt labefactatum;

Oblitine erant eruditi homines illorum quæ ſuper hac re tradita ſunt à Chryſoſtomo, Theophylacto, Euthymio, Prudentio, Leone, aliis cùm veteribus, tum recentioris memoriæ? Nec minùs cognita eſt diſſolutio Magicarum præſtigiarum per illud tempus: utpote teſtes nacta illuſtres, Tertullianum de Idololatria, Cap. 9. Origen i. contra Celſum, Baſilium Hom. xxv. Gregorium Nazianzen. Arcanorum quinto Carmine, Theophilum Alexandrinum Epiſtolâ Paſchali 2. Hieronymum in Eſaiæ Cap. xix. Auguſtinum de Tempore Serm. 31. cum Cæſario Quæſtione 107. Iſidoro, &c. Poſtremò, aſtra, ſolem, lunam *exſtitiſſe chorum Stellæ*, nihil aliud ſibi vult quàm cinxiſſe Stellam: id verò cur in cœlorum rotunditate negetur cauſſam non video. *Id.*

Καὶ πᾶς δεσμὸς] Malè in vulgatis legitur θεσμός. Voss.

Φανερουμένου.] In Pſeudo-Ignatio non rectè eſt φαινομένου. *Id.*

Εἰς καινότητα ἀϊδίου ζωῆς.] 'Chriſtus, in carne manifeſta-' tus, *novam* clarioremque, de

ſtra, & lumen ipſius ineffabile erat: & ſtuporem tribuit novitas ipſius. Reliqua verò omnia aſtra, ſimul cum Sole & Luna, chorus facta ſunt illi aſtro: ipſum autem erat ſuperferens lumen ipſius ſuper omnia. Turbatio autem erat, unde novitas, quæ diſſimilis ipſis: ex qua ſolvebatur omnis magia, & omne vinculum diſparuit malitiæ, ignorantia omnis ablata eſt, vetus regnum corruptum eſt; Deo humanitus apparente, in novitatem vitæ æternæ. ' Principium autem aſſumpſit, quod apud Deum perfectum. Inde omnia commota erant, propter meditari mortis diſſolutionem. VET. INT.

XX. Si me dignificet Jeſus Chriſtus in oratione veſtra, & voluntas ſit; in ſecundo libello, quem

Deo humanitus manifeſtato, in novitatem vitæ æternæ. Principatum verò accepit id quod à Deo omnibus ſuis partibus abſolutum erat. Inde omnia commovebantur, quòd meditaretur mortis abolitionem. VERS. COT.

XX. Si me dignatus fuerit Jeſus Chriſtus per orationem veſtram, & voluntas ſit; in ſecundo libello, quem

' *vita immortali* in cœlis fruenda, fidem & doctrinam mundo, fugatis ignorantiæ tenebris, inductoque Evangelii lumine, intulit:' ut poſtea εἰς καινότητα ἐλπίδος, Epiſt. ad Magneſ. §.ix. SMITH.

Ἀρχὴν δὲ ἐλάμβανεν] Senſus mihi videtur eſſe ejuſmodi: ' Chriſtus, ab initio incarnationis & in iſthoc momento, humanam naturam divinâ operatione *perfectam* aſſumpſit:' vel ' Diſpenſatio illa de Chriſto naſcituro tum revera *initium* in terris habuit, *quæ* in mente divina ab ſeculis æternis exſtabat, & *apud Deum perficiebatur*.' Alter Interpres ἀρχὴν reddit *principatum*, (cetera verò miſerrimum in modum pervertens) quaſi hoc voluiſſet S. Ignatius, ' Chriſtum à Deo Patre, ſummam tum in cœlo tum in terris poteſtatem, morte ſuâ adeptum fuiſſe.' Sed hoc, ut quidem puto, ad mentem illius parum facit. *Id.*

Ἔνθεν τὰ πάντα συνεκινεῖτο.] h. e. in regno Satanæ, eò quòd mali Spiritus ſibi metuere inceperint; quòd jam Chriſtus, carne aſſumptâ, mortem ipſam vel moriendo diſſolvere eſſet propoſiturus. *Id.*

Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλιδίῳ.] Epiſtolam alteram ſive libel-

βιβλιδίῳ, ὃ μέλλω γράφειν ὑμῖν, προσδηλώσω

* οἰκονομίαν. SALV.

ὑμῖν ἧς ἠρξάμην * οἰκονομίας εἰς τὸν καινὸν ἄνθρωπον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν τῇ αὐτοῦ πίστει, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀγάπῃ, ἐν πάθει αὐτοῦ καὶ ἀναστάσει, μάλιστα ἐὰν ὁ Κύριός μοι ἀποκαλύψῃ· ὅτι οἱ κατ' ἄνδρα κοινῇ πάντες ἐν χάριτι ἐξ ὀνόματος συνέρχεσθε ἐν μιᾷ πίστει, καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ κατὰ σάρκα ἐκ γένους Δαβὶδ, τῷ υἱῷ ἀνθρώπου, καὶ υἱῷ Θεοῦ, εἰς τὸ ὑπακούειν ὑμᾶς τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ἀπερισπάστῳ διανοίᾳ, ἕνα ἄρτον [1] κλῶντες,

* f. ὅ.

* ὅς ἐστιν φάρμακον ἀθανασίας, ἀντίδοτος τοῦ μὴ ἀποθανεῖν ἀλλὰ ζῆν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ διὰ παντός.

ΚΑ'. Ἀντίψυχον ὑμῶν ἐγὼ, καὶ ὃν ἐπέμψατε εἰς Θεοῦ τιμὴν εἰς Σμύρναν· ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, ἀγαπῶν Πολύκαρπον ὡς καὶ ὑμᾶς. Μνημονεύετέ μου ὡς καὶ ὑμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Προσεύχεσθε ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας

VAR. LECT. 1 MS. κλῶντος.

VERS. COT. ſcripturus ſum vobis, declarabo vobis quam inceperam diſpenſationem in novum hominem Jeſum Chriſtum, in fide ipſius & in ipſius dilectione, in paſſione ipſius & reſurrectione; maximè, ſi Dominus mihi revelaverit. Siquidem ſinguli communiter omnes, ex gratia, nominatim convenitis in una fide & uno Jeſu Chriſto, ſecundùm

lum ad Epheſios ampliori verborum contexturâ ſcribere in animo habuit; nempe de Chriſti incarnatione, ceteriſque rebus ad ipſius vitam ac mortem ſpectantibus. Vide Vind. ii. 136. *Id.*— Reſponſione digna non ſunt quæ hìc, & alibi non raró, objiciunt, nimio ἀνθολκῆς ardore. COT.

Εἰς τὸν καινὸν ἄνθρωπον.] h. e. περὶ τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου, ſive ' de Chriſto facto *homine*, quatenus iſta *diſpenſatio* ad *paſſionem & reſurrectionem ipſius* ' refertur. Hæc pleniùs vobis ' ex *fide* illâ & *dilectione*, quam ' erga illum habeo, deinceps ' *manifeſtabo*'. SMITH.

Ὅτι οἱ κατ' ἄνδρα κ. τ. λ.]

Vet. Int.

ſcripturus ſum vobis, manifeſtabo vobis quam inceperam diſpenſationem in novum hominem Jeſum Chriſtum, in ipſius fide & in ipſius dilectione, in paſſione ipſius & reſurrectione: maximè, ſi Dominus revelet mihi. Quoniam qui ſecundùm virum communiter omnes in gratia ex nomine convenitis in una fide, & in Jeſu Chriſto (ſecundùm carnem ex genere David, filio hominis & filio Dei) in obedire vos Epiſcopo & Presbyterio indiſcerptâ mente: unum panem frangentes; quod eſt pharmacum immortalitatis, antidotum ejus quod eſt non mori, ſed vivere in Jeſu Chriſto ſemper.

XXI. Unanimis vobiſcum ego, & * quos miſiſtis in Dei honorem in Smyrnam: unde & ſcribo vobis, gratias agens Domino, diligens Polycarpum ut & vos. Mementote mei, ut veſtri Jeſus Chriſtus. Orate pro Eccleſia quæ in Syria: unde liga-

* Al. quem.

Vers. Cot.

carnem ex genere Davidis, filio hominis & filio Dei; ut obediatis Epiſcopo & Preſbyterio mente indivulsâ; frangentes panem unum, qui pharmacum immortalitatis eſt, antidotum ne moriamur, ſed vivamus ſemper in Jeſu Chriſto.

XXI. Vice animarum veſtrarum ſim ego, & illorum quos ad honorem Dei miſiſtis Smyrnam, unde & ſcribo vobis; gratias agens Domino, diligens Polycarpum ut & vos. Memineritis mei, ſicut & veſtri Jeſus Chriſtus. Orate pro Eccleſia quæ eſt in Syria, unde vinctus Romam

Particula ὅτι videtur determinare ſenſum verbi συνέρχεσθε [quod habent MS. Theodoretus & Gelaſius, non συντρέχεσθε, ut in codicibus impreſſis] ad tempus præſens Modi Indicativi, ut Vet. Int. reddit, & non ad Imperativum, ut habet Gelaſius; ac ſi à ſuo codice planè abſuiſſet τὸ ὅτι, quod non agnoſcit Interpolator. Rationem enim reddit S. Ignatius propoſiti illius, quod in ſe ſuſceperat, *Hoc ideo faciam,* ὅτι *quoniam vos* &c. Id.

Κλῶντες.] Lege κλῶντας. Pears.

Ὅς ἐστιν] Vet. Int. legit ὅ, *quod eſt.* Id.

τῆς ἐν Συρίᾳ· ὅθεν δεδεμένος εἰς Ῥώμην ἀπάγομαι, ἔσχατος ὢν τῶν ἐκεῖ πιστῶν, ὥσπερ ἠξιώθην εἰς τιμὴν Θεοῦ εὑρεθῆναι. Ἔῤῥωσθε ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν.

VERS. COT. abducor, novissimus fidelium eorum qui ibi sunt; quemadmodum ad honorem Dei inveniri dignus habitus sum.

Ὅθεν δεδεμένος.] Vinctus est igitur in Syria, Antiochiæ scilicet, quod asserendum est contra Blondelium, & ibi militi-

---

ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένῃ ἐν χάριτι Θεοῦ Πατρὸς ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν, ἐν ᾧ ἀσπάζομαι τὴν ἐκκλησίαν τὴν οὖσαν ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς [1] Μαιάνδρῳ, καὶ εὔχομαι ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ πλεῖστα χαίρειν.

Α′. ΓΝοὺς ὑμῶν τὸ πολυεύτακτον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης, ἀγαλλιώμενος προειλόμην ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ προσλαλῆσαι ὑμῖν. Καταξιωθεὶς γὰρ ὀνόματος θεοπρεπεστά-

VAR. LECT. 1 MS. μεάνδρω.

VER. COT. *Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ per gratiam Dei Patris, in Jesu Christo Salvatore nostro; in quo saluto Ecclesiam quæ Magnesiæ est juxta Mæandrum, optoque in Deo Patre & in Jesu Christo plurimam salutem.*

Τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ.] Ut distinguatur à Magnesia παρὰ Σιπύλῳ. Sic in fœdere Smyrnæorum & Magnesianorum, quum Magnesiæ & Magnesiorum sæpissime mentio facta fuisset, tandem circa finem ad majorem certitudinem dicitur ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ. Quod certè necessarium fuit; quia Smyrnæi obligati juramentum Magnesiis dare διὰ τὴν μητέρα τὴν Σιπυλινήν. Istam urbem celebrant

tus in Romam abducor, extremus existens eorum qui ibi fidelium; quemadmodum dignificatus sum in honorem Dei inveniri. Valete in Deo Patre, & in Jesu Christo communi spe nostrâ. Amen. VET. INT.

Valete in Deo Patre, & in Jesu Christo communi spe nostrâ. VERS. COT.

bus traditus, ut ipse dicit in Epist. ad Romanos. *Id.*

Πρὸς Ἐφεσίους ad finem, in Editione Vossiana &c. abest à MS.

AD MAGNESIOS.

Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ in gratia Dei Patris in Christo Jesu Salvatore nostro; in quo saluto Ecclesiam existentem in Magnesia eâ quæ juxta Mæandrum, & oro in Deo Patre & Jesu Christo plurimùm gaudere. VET. INT.

COgnoscens vestram multibonam ordinationem ejus quæ secundùm Deum charitatis; exultans præelegi in fide Jesu Christi alloqui vos. Dignificatus enim nomine Deo-decentissimo in quibus

I. Cum cognovissem caritatem vestram secundùm Deum admodum bene ordinatam, exsultans, in fide Jesu Christi alloqui vos decrevi. Dignus enim habitus nomine VERS. COT.

Strabo, Livius, & Ptolemæus. Vel à montibus vel à fluviis distinguebantur urbes, quæ in Asia Minori erant cognomines. Ut hæc à Mæandro, ita *Antiochia ad Mæandrum*, & *Apamea* πρὸς Μαιάνδρῳ. Pindarus ejusmodi urbes vocat οἰκήματα ποταμῶν. Horatius, *domus fluviorum*. Id.

Πολυεύτακτον] Alter Interpres [ct. Interpol.] meliùs *dilectionem bene dispositam*, i. e. *bene ordinatam* juxta regulas Christianæ doctrinæ. SMITH.

Καταξιωθεὶς.] Intelligendus est ex mente Apostoli, qui sæpe eâ voce utitur. PEARS.

Ὀνόματος θεοπρεπεστάτου.] Faber Stapulensis putat nomen hoc esse Christianum; alii, *Martyris* aut *Confessoris*. Mihi videtur esse nomen, quod illi ab omnibus tributum est; sc.

του, ἐν οἷς περιφέρω δεσμοῖς, ᾄδω τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς [1] ἕνωσιν εὔχομαι σαρκὸς καὶ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ [2] διαπαντὸς ἡμῶν ζῆν, πίστεώς τε καὶ ἀγάπης, ἧς οὐδὲν προκέκριται, τὸ δὲ κυριώτερον Ἰησοῦ καὶ Πατρὸς, ἐν ᾧ ὑπομένοντες τὴν πᾶσαν ἐπήρειαν τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ διαφυγόντες Θεοῦ τευξόμεθα.

Β'. Ἐπεὶ οὖν ἠξιώθην ἰδεῖν ὑμᾶς διὰ Δάμα τοῦ ἀξιωθέου ὑμῶν ἐπισκόπου, καὶ πρεσβυτέρων

VAR. LECT. [1] MS. ἕνωσιν. [2] διὰ παντὸσ.

VERS. COT. majeftatem divinam maximè præ fe ferente, in his quæ circumfero vinculis, laudo Ecclefias; quibus opto unionem fecundùm carnem & fpiritum Jefu Chrifti, fempiternæ noftræ vitæ; fidei, & cui nihil præfertur, caritatis;

Θεοφόρος, & adjungo, ἐν οἷς. Id.—‘ *Cognomento* quafi facro ‘ Θεοφόρου, & *divinè pulchro*, ‘ quod nuper *dignatione* divinâ ‘ adeptus fum, *ornatus*, *vinculis* jam conftrictus, *Ecclefias* ‘ Chrifti *laudare* & *celebrare* ‘ pergo’. SMITH.

Ἐν αἷς ἕνωσιν εὔχομαι σαρκὸς καὶ πνεύματος] Locus hic non tantùm fanus eft, fed tam etiam perfpicuus, ut patrono, aut interprete, non egeat. Miror aliquos hìc reponere, quod vix Græcum fit. VOSS.——Integram nimirum perfectamque Magnefiis optat unionem *fidei & charitatis, maximè verò Jefu Chrifti & Patris:* quod de fpirituali illa & myftica communione, quam fideles & fancti habent cùm Deo *Patre* & filio ejus *Jefu Chrifto*, 1 Joan. i. 3. Joan. xvii. 21. intelligendum eft. Literalis & penè barbara verfio Antiqui Interpretis ita reftituenda eft hac novâ interpunctione: . . . *Jefu Chrifti, qui eft noftrum femper vivere, fidei, & charitatis,* . . . . . SMITH.

Πίστεώς τε καὶ ἀγάπης.] Ita edidimus ex MS. Mediceo: cujus lectionis veftigium fupereft in Vet. Int. *fidei, quod & charitatis:* nam pro τὲ legit τὸ, malè. PEARS.

Τευξόμεθα.] Sic MS. conjecturam Voffii confirmans.

Διὰ Δάμα.] Vet. Int. *per Dama*, malè. Δάμας, Δάμα. Lat. *Dama*. PEARS. — *Damas & Demas* idem mihi effe videntur. SMITH.

Ὑμῶν ἐπισκόπου.] Eufeb. Lib. iii. Cap. 36. Ἑτέραν δὲ τῇ ἐν Μαγνησίᾳ πρὸς Μαιάνδρῳ, ἔνθα πάλιν ἐπισκόπου Δάμα μνήμην πεποίηται. *Alteram autem* [Epiftolam dedit] *ad ecclefiam Magnefiæ, quæ ad Mæandrum fita eft, in qua etiam Damæ Epifcopi mentionem facit.* PEARS.

Ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτέρων.] Ex eo quòd primis Ecclefiæ temporibus nomina *Epi-*

circumfero vinculis, canto Ecclesias, in quibus unionem oro carnis & spiritûs Jesu Christi; ad nos semper vivere fidei (quod & charitatis, cui nihil præfertur) principaliùs autem Jesu & Patris, in quo sustinentes omne nocumentum principis seculi hujus & perfugientes Deo * potimur. VET. INT.

* *l.* potiemur.

II. Quia igitur dignificatus sum videre vos per Dama dignum Deo vestrum Episcopum, & Presby-

principaliùs autem Jesu & Patris; in quo sustinentes omnem vim Principis sæculi hujus, & evadentes, Deo potiemur. VERS. COT.

II. Quoniam itaque dignus habitus fui videre vos per Damam Episcopum vestrum Deo dignum, & dignos

scopus & *Presbyter* communia erant primo & secundo ordini sacerdotum, in Epistolis autem Ignatianis semper *Episcopi* appellantur, qui sunt sacerdotes summi, *Presbyteri* verò, qui sunt minores sacerdotes; argumentum palmarium contra earum Epistolarum veritatem & antiquitatem ducere se putant: quod tamen ne quidem argumentum, meo sanè judicio, dici meretur, adeò infirmum est ac invalidum. Constat enim, id de quo dubitare nos non sinunt Sacræ Scripturæ & sancti Patres, Apostolico sæculo duos exstitisse sacerdotii gradus, superiorem & inferiorem, re diversos, quamquam nomine communi. Nonne fas fuit S. Ignatio de utroque sacerdotio simul loqui? Nemo negabit, ni fallor Quæro jam, quonam modo hoc facere potuerit. Appellâsset saltem aliquando primam ordinem *Presbyteros*, secundum, *Episcopos*? Ita loqui est citra omne prorsus exemplum; ut ubi sacerdotes majores ac minores distinguuntur, primis detur nomen Presbyterorum, aliis Episcoporum. Necesse igitur habuit, *Episcopos* vocare supremos Antistites, *Presbyteros* Antistites subjectæ dignitatis: quemadmodum fecit. Sic Alexandrinus Clemens, qui ἱερωσύνη generatim consideratâ, Strom. vii. p. 700. scribit, τὴν μὲν βελτιωτικὴν οἱ πρεσβύτεροι σώζουσιν εἰκόνα, τὴν ὑπηρετικὴν δὲ οἱ διάκονοι. & Strom. vi. p. 667. Οὗτος πρεσβύτερός ἐστι τῷ ὄντι τῆς ἐκκλησίας, καὶ διάκονος ἀληθὴς τοῦ Θεοῦ βουλήσεως. Eadem in pagina memorat progressiones Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum; ut & Lib. iii. Pædagogi, Cap. ult. Eodemque modo apud Tertullianum. Apologetici quidem Cap. 39 ait, *Christianorum cœtibus præsidere Seniores*. At Libro de Baptismo Cap. 17. & alibi clarissimè docet Episcoporum & Presbyterorum distinctionem, cum E

ἀξίων Βάσσου καὶ [1] Ἀπολλωνίου, καὶ τοῦ συνδούλου μου διακόνου [2] Σωτίωνος, οὗ ἐγὼ [3] ὀναίμην, ὅτι ὑποτάσσεται τῷ ἐπισκόπῳ ὡς χάριτι Θεοῦ, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ὡς νόμῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Γ. Καὶ ὑμῖν δὲ πρέπει μὴ συγχρᾶσθαι τῇ ἡλικίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν Θεοῦ Πατρὸς πᾶσαν ἐντροπὴν αὐτῷ ἀπονέμειν, καθὼς ἔγνων καὶ τοὺς ἁγίους πρεσβυτέρους, οὐ προσειληφότας τὴν φαινομένην νεωτερικὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς φρονίμους ἐν Θεῷ συγχωροῦντας αὐτῷ· οὐκ αὐτῷ δὲ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ

VAR. LECT. 1 MS. ἀπολωνίου. 2 ζωτίωνος. 3 ὠναίμην.

VERS. COT. Presbyteros Baſſum ac Apollonium, conſervumque meum Sotionem Diaconum, quo utinam fruar; quia ſubditus eſt Epiſcopo ut gratiæ Dei, & Preſbyterio ut legi Jeſu Chriſti.

piſcopali tamquam ſummi ſacerdotii auctoritate in Preſbyteros. COT.

Οὗ ἐγὼ ὀναίμην.] Ex Philem. 20. Unde Alexander ad Alexandrum in fine Epiſtolæ apud Theodoritum Hiſt. i. 3. ὀναίμην ὑμῶν τῆς φιλοχρίστου ψυχῆς. Confeſſio S. Patricii p. 20. *Ita ut me fruamini, & ego vobis ſemper fruar in Deum.* Id.

Ὡς χάριτι Θεοῦ] i. e. '*favori & benignitati divinæ* ' illum in iſta excelſa dignitate conſtituenti': vel fortaſſe χάρις hìc ponitur vice τοῦ χάρισμα. SMITH.

Ἰησοῦ Χριστοῦ] Adjectum eſt in veteri verſione, *Glorificato Deum Patrem Domini Jeſu Chriſti.* Quæ etiam verba [non eadem, ſed *Glorificato Jeſum Chriſtum Deum*] addita ſunt initio Epiſt. ad Epheſ. Sed cui non diſpliceat ſiniſtra hæc liberalitas ſua inſercientium pro Ignatianis? VOSS.—Senſus hujus Sectionis imperfectus videtur. Non enim huic illationi reſpondet aliqua ἀπόδοσις. quod neutiquam vitio verti debet S. Martyri inter concuſſiones militum haſce Epiſtolas feſtinante calamo ſcribenti. SMITH.

Μὴ συγχρᾶσθαι τῇ ἡλικίᾳ.] Συγχρᾶσθαι in Actis Apoſtolorum [Joan. iv. 9.] eſt *coüti.* Similiter in Gloſſis veteribus & in veteri interpretatione; *Sed & vos decet non coüti ætate Epiſcopi.* Hæc tranſlatio obſcura eſt, ſi vocabulum illud ita reddatur: quod tamen aliter reddi neque debet, neque poteſt. Dicit autem Ignatius; non debere illos *coüti*, id eſt, tanquam commodato accipere, & ad ſe pertrahere ἐπισκοπὴν illam juvenis iſtius Epiſcopi. In illa quoque ſignificatione exſtat id

teros dignos Baffum & Apollonium, & conſervum meum Diaconum *Zotionem, quo ego fruar; quoniam ſubjectus eſt Epiſcopo ut gratiæ Dei, & Presbyterio ut legi Jeſu Chriſti. [Glorificato Deum patrem Domini Jeſu Chriſti.] VET. INT.

*f. Sotionem.

III. Sed & vos decet non *concuti ætate Epiſcopi, ſed ſecundùm virtutem Dei Patris omnem reverentiam ei tribuere (ſicut agnovi & ſanctos Presbyteros) non aſſumentes apparentem juniorem ordinem, ſed ut prudentes in Deo concedentes ipſi; non ipſi autem, ſed Patri Jeſu Chriſti omnium E-

* coüti *vulgo.*

III. Sed & vos decet non familiariùs ac ſuperbè uti ætate Epiſcopi, ſed ſecundùm virtutem Dei Patris omnem impertiri illi reverentiam; quemadmodum novi ſanctos facere Presbyteros; non reſpicientes ad apparentem juvenilem ordinationem, ſed ut prudentes in Deo cedentes ipſi: non ipſi autem, ſed Patri Jeſu Chriſti, omnium VERS. COT.

verbi apud Polybium. VOSS —— Eraſmus dicit, quòd *vocabulum* coütor *planè eſt barbarum & obſcurum.* —— Sed MS. habet συγκρᾶσθαι, [non ſecundùm Editionem Oxon. 1708] de quâ voce cogitandum Interpolator, μὴ καταφρονεῖν. In ſignificatione inde derivata, *nimis familiariter uti, deſpicere; vilipendere Epiſcopum propter ætatem:* de qua re monuit Timotheum S. Paulus 1 Ep. iv. 12. Ubi noluit Epheſiis contemptum exprobrare, ſed tantummodo cauſſam removere, ſc. familiaritatem nimiam, quam oriri inde noverat, quòd Epiſcopus juvenis eſſet. PEARS.

Οὐ προσειληφότας τὴν φαινομένην νεωτερικὴν τάξιν.] '*Non attendentes juventuti Damæ,* 'qui veſter Epiſcopus conſtitutus & ordinatus eſt.' Fruſtra ſubſtituit P. Junius προειληφότας. Senſus hic mihi quidem verus eſſe videtur; quem attigit Interpolator, οὐ πρὸς τὴν φαινομένην ἀφορῶντας νεότητα. Ad ætatem enim Damæ, quum planè juvenis eſſet, quod ex vultu ipſius cuivis manifeſtè apparebat, verba iſta φαινομένην νεωτερικὴν referri debent: non tamen prorſus abnuerim, tempus *nuperæ recentiſque ordinationis* hìc quoque poſſe intelligi. *Ordinem* verò apud Vet. Int. pro *ordinationem* poni tralatitium eſt. SMITH. —— Vel juvenilem ætatem Ordinati, vel recentem illius Ordinationem. Theodori Studitæ Teſtamentum, μὴ καταφρονοῦντες τῆς ἐν Κυρίῳ νεαρᾶς προβολῆς αὐτοῦ. COT.

πάντων ἐπισκόπῳ. Εἰς τιμὴν οὖν ἐκείνου τοῦ θελήσαντος ἡμᾶς πρέπον ἐστὶν ἐπακούειν κατὰ μηδεμίαν ὑπόκρισιν· ἐπεὶ οὐχ' ὅτι τὸν ἐπίσκοπον τοῦτον τὸν βλεπόμενον πλανᾷ [1]τις, ἀλλὰ τὸν ἀόρατον παραλογίζεται. τὸ δὲ τοιοῦτον, οὐ πρὸς σάρκα ὁ λόγος, ἀλλὰ πρὸς Θεὸν, τὸν τὰ κρύφια εἰδότα.

Δ'. Πρέπον οὖν ἐστιν μὴ μόνον καλεῖσθαι Χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ εἶναι· ὥσπερ καί τινες ἐπίσκοπον μὲν καλοῦσιν, χωρὶς δὲ αὐτοῦ πάντα πράσσουσιν. Οἱ τοιοῦτοι δὲ οὐκ εὐσυνείδητοί μοι εἶναι φαίνονται, διὰ τὸ μὴ βεβαίως κατ' ἐντολὴν συναθροίζεσθαι.

Ε'. Ἐπεὶ οὖν τέλος τὰ πράγματα ἔχει, καὶ ἐπίκειται τὰ δύο ὁμοῦ, ὅ τε θάνατος καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον μέλλει χωρεῖν.

VAR. LECT. [1] MS. τίς.

VERS. COT. Episcopo. In honorem igitur illius, qui vult, decet vos obedire sine ulla hypocrisi: quia nequaquam Episcopum hunc quis fallit, qui videtur, sed illudit invisibili. Quidquid verò est ejusmodi, non ad carnem refertur, sed ad Deum, qui abscondita cognoscit.

Τοῦ θελήσαντος ἡμᾶς] Ita quoque legebat Vet. Int. quod tolerari potest. '*In honorem* 'Dei, *qui vult nos*, subintellige, communi hac professione 'Christianâ conjunctos, & eadem ecclesiasticâ disciplinâ 'confœderatos, Episcopo cui 'vis, si sit senex, sive juvenis, sincero affectu & reverentiâ morem gerere.' Cotelerius reponit ὑμᾶς, nec quidem negaverim veriorem esse lectionem. SMITH.

Τὸ δὲ τοιοῦτον κ. τ. λ.] Pseudo-Ignatius λόγον hìc interpretatur ἀναφοράν. Quomodo & apud Mathematicos vocabulum istud accipitur. Sed tum meliùs legeretur; τοῦ δὲ τοιούτου οὐ πρὸς σάρκα ὁ λόγος, ἀλλὰ πρὸς Θεόν. VOSS ——Si post τοιοῦτον ponatur interpunctio, omnis difficultas evanescit. 'Quod verò ad hoc monitum 'de vera & sincera obedientia 'juveni Episcopo præstanda 'spectat, ὁ λόγος, illud quod 'suprà jamjam dixi, *non tantùm ad hominem quantùm ad* '*ipsum Deum*, qui intimos cordis recessus penetrat, & hanc

Vet. Int.

piſcopo. In honorem igitur illius volentis, nos decens eſt obedire, ſecundùm nullam hypocriſim: quia nequaquam Epiſcopum hunc conſpectum ſeducit quis, ſed inviſibilem paralogizat. Tale autem non ad carnem ſermo, ſed ad Deum abſcondita ſcientem.

IV. Decens igitur eſt, non ſolùm vocari Chriſtianos, ſed & eſſe: quemadmodum quidam Epiſcopum quidem vocant, ſine ipſo autem omnia operantur. Tales autem non bonæ conſcientiæ mihi eſſe videntur, propter non firmiter ſecundùm præceptum congregari.

V. Quia igitur finem res habent, & proponuntur duo ſimul, mors & vita; & unuſquiſque in proprium locum iturus eſt. Quemadmodum enim

Ver. Cot.

IV. Decet itaque non modò vocari Chriſtianos, ſed etiam eſſe: quemadmodum nonnulli Epiſcopum quidem nominant, ſed ſine ipſo omnia faciunt. Tales verò non bonâ conſcientiâ mihi præditi eſſe videntur; quia non ſtabiliter ſecundùm præceptum congregantur.

V. Quia igitur res finem habent, incumbunt duo ſimul, mors & vita; & unuſquiſque in proprium locum iturus

'hypocriſin celatamque contemptionem vindicabit, debet referri.' Vel ſi ὁ λόγος pro *ratione* ſenſu Mathematicorum accipiatur, ſenſus erit parum diverſus: 'hoc eſt ejuſmodi conſilium, in quo, *non hominum*, ſed omniſcii *Dei*, ratio maximè habenda eſt.' Smith.

Πρέπον οὖν κ. τ. λ.] Sic profertur à Damaſceno in Eclogis ſacris Cap. περὶ Χριστιανισμοῦ. Πρέπον ἐστὶ μὴ μόνον ἀκούειν Χριστιανοὺς, ἀλλὰ εἶναι Cot.

Ἐπίσκοπον μὲν καλοῦσιν.] 'Juſtâ auctoritate conſtitutum fatentur, illo tamen inconſulto omnia agunt.' Smith.

Διὰ τὸ μὴ βεβαίως.] 'Eò quòd non rectâ & *firmâ* fide, neque juſto & *ſtabili* ordine, *juxta præceptum* Chriſti & Apoſtolorum, ad ſacros cœtus ſub cura peculiarium Epiſcoporum ſeſe conferant? *Id.*

Εἰς τὸν ἴδιον τόπον.] Sic de Juda, Act. i. 25. Unicuique ſc. *ſuus* poſt mortem aſſignatus eſt *locus*. Sic apud Clementem Rom [Cap. v.] Petrus dicitur abiiſſe εἰς τὸν ὀφειλόμενον τόπον τῆς δόξης, Paulus autem εἰς τὸν ἅγιον τόπον. Pears.

Ὥσπερ γάρ ἐστιν νομίσματα δύο, [1]τὸ μὲν Θεοῦ, [2]τὸ δὲ κόσμου, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἴδιον χαρακτῆρα ἐπικείμενον ἔχει, οἱ ἄπιστοι τοῦ κόσμου τούτου, οἱ δὲ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ χαρακτῆρα Θεοῦ Πατρὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐὰν μὴ αὐθαιρέτως ἔχομεν τὸ ἀποθανεῖν εἰς τὸ αὐτοῦ πάθος, τὸ ζῆν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

ϛ'. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις προσώποις τὸ πᾶν πλῆθος ἐθεώρησα ἐν πίστει καὶ [1]ἀγάπῃ, παραινῶ ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ σπουδάζετε πάντα πράσσειν, προκαθημένου τοῦ ἐπισκόπου εἰς τόπον Θεοῦ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς τόπον συνεδρίου τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν διακόνων, τῶν ἐμοὶ γλυκυτάτων, πεπιστευμένων διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς πρὸ αἰώνων παρὰ Πατρὶ ἦν, καὶ ἐν τέλει ἐφάνη. Πάντες οὖν, ὁμοήθειαν Θεοῦ λαβόντες, ἐντρέπεσθε *ἀλλήλοις, καὶ μηδεὶς κα-

*ἀλλήλους. SALV.

VAR. LECT. [1] MS ὁ. [2] ὁ. [1] MS. ἠγάπητα.

VER. COT. est. Quemadmodum enim sunt numismata duo, alterum quidem Dei, alterum autem mundi; unumquodque etiam ipsorum characterem proprium habet impositum; infideles, mundi hujus; fideles autem in caritate characterem Dei Patris per Jesum Christum; per quem nisi propensa nobis est voluntas mori in ipsius passionem, nec vita ipsius in nobis est.

Τὸ ἀποθανεῖν εἰς τὸ αὐτοῦ πάθος.] h. e. '*propter* Christi *passionem*, vel *juxta ipsius passionem*; quam, tanquam exemplar coram oculis positum exhibitumque, imitari, quavis justâ occasione oblatâ, debemus'. Malè ergo inferit Interpolator ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, & omnino præter mentem S Martyris. SMITH.

Ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ]Quamvis ἀγάπησα exaratum sit in codice Florentino; non dubito tamen, quin verum sit ἀγάπῃ· quod reposui, ratione ita jubente, & veteri Interprete. In codice tamen illo, unde formatus est Pseudo-Ignatius, ita quoque scriptum fuisse, prorsus est verisimile. VOSS.— Moneo in MS. haberi, καὶ ἠγάπησα, sensu bono, & fortasse vero PEARS.

Ἐν τέλει ἐφάνη] '*Christus, qui ante* omnia *secula erat apud Patrem*, utpote æterni

ſunt numiſmata duo, hoc quidem Dei, hoc autem mundi: & unumquodque ipſorum proprium characterem ſuperpoſitum habet; infideles, mundi hujus; fideles autem, in charitate characterem Dei Patris per Jeſum Chriſtum; per quem niſi voluntariè habeamus mori in ipſius paſſionem, vivere ipſius non eſt in nobis. VET. INT.

VI. Quia igitur in præſcriptis perſonis omnem multitudinem ſpeculatus ſum, in fide & dilectione; moneo, in concordia Dei ſtudete omnia operari: præſidente Epiſcopo in loco Dei, & Presbyteris in loco confeſſionis Apoſtolorum, & Diaconis mihi dulciſſimis habentibus creditam miniſtrationem Jeſu Chriſti; qui ante ſecula apud Patrem erat, & in fine apparuit. Omnes igitur eandem conſuetudinem Dei accipientes, veneremur adinvicem; &

VI. Quandoquidem itaquè in iis perſonis quas commemoravi, omnem multitudinem contemplatus ſum in fide & caritate; hortor ut hoc ſit veſtrum ſtudium, in Dei concordia omnia agere, Epiſcopo præſidente Dei loco, & Preſbyteris loco Senatûs Apoſtolici, & Diaconis, mihi ſuaviſſimis, quibus commiſſum eſt miniſterium Jeſu Chriſti; qui ante ſæcula apud Patrem erat, & in fine apparuit. Omnes igitur acceptis iiſdem divinis moribus, vos mutuò VERS. COT.

' Patris æternus Filius, tandem ' *apparuit in fine* mundi Judaici, quando novum ſeculum ſub ' Evangelio eſſet incipiendum: ' vel, *in fine* mundi Judaici, ' quando novum ſeculum ſub Evangelio eſſet incipiendum: ' vel, *in fine mundi univerſi.*' Crediderunt enim iſtius ſeculi Chriſtiani, rerum omnium conſummationem non procul abfuiſſe. Ita verba, quæ paullò antecedunt, videntur intelligenda: Ἐπεὶ οὖν τέλος τὰ πράγματα ἔχῃ· *quum omnia jam ad interitum* ſive *ad ultimum finem vergant.* ut in Epiſt. ad Epheſ. §. xi. ἔσχατοι καιροί· more loquendi apud Apoſtolo frequentiſſimo. SMITH.

Πάντες οὖν κ. τ. λ.] In Damaſceni Eclogis ſacris, Cap. περὶ φιλαδελφίας, ſic, πάντες ὁμοήθειαν Θεοῦ λαβόντες, ἀλλήλους ἐντρέπεσθε, καὶ μηδεὶς κατὰ σάρκα βλεπέτω τὸν πλησίον, ἀλλ' ἐν Χριστῷ ἀλλήλους διαπαντὸς ἀγαπᾶτε. COT.

* τὸν πλησίον. τὰ σάρκα βλεπέτω *τῷ πλησίον, ἀλλ' ἐν Ἰησοῦ
SALV. Χριστῷ ἀλλήλους διαπαντὸς ἀγαπᾶτε. Μηδὲν ἔστω ἐν ὑμῖν ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι, ἀλλ' ἑνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς προκαθημένοις, εἰς τύπον καὶ διδαχὴν ἀφθαρσίας.

Ζ'. Ὥσπερ οὖν ὁ Κύριος ἄνευ τοῦ Πατρὸς οὐδὲν ἐποίησεν, ἡνωμένος ὤν, οὔτε δι' ἑαυτοῦ, οὔτε διὰ τῶν ἀποστόλων· οὕτως μηδὲ ὑμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, μηδὲν [1]πράσσετε. Μηδὲ πειράσητε εὔλογόν τι [2]φαίνεσθαι ἰδίᾳ ὑμῖν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ [3]μία προσευχὴ, μία δέησις, εἷς νοῦς, μία ἐλπὶς, ἐν ἀγάπῃ, ἐν τῇ χαρᾷ τῇ ἀμώμῳ. Εἷς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς, οὗ ἄμεινον [4]οὐδέν ἐστιν. Πάντες οὖν ὡς εἰς ναὸν [5]συνέρχεσθε Θεοῦ, ὡς ἐπὶ [6]ἓν θυσιαστήριον, ὡς ἐπὶ ἕνα Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀφ' ἑνὸς Πατρὸς

VAR. LECT. 1 MS. πράσσεται. 2 φαίνεσθε. 3 μιᾷ. 4 οὐθέν. 5 συνέρχετε 6 ἐν.

VERS. COT. revereamini; & nemo ſecundùm carnem ſpectet proximum, ſed in Jeſu Chriſto vos invicem ſemper diligite. Nihil ſit in vobis quod poſſit vos dirimere, ſed unanimi Epiſcopo & præſidentibus, in typum & doctrinam incorruptionis.

Βλεπέτω τῷ πλησίον.] Ita in MS. Medicéo. Vet. Int. *adſpiciat proximum.* Interpolator, βλεπέτω τὸν πλησίον. Quæ vera lectio eſt. PEARS.

Προκαθημένοις.] 'Preſbyteris, quos Epiſcopus ſupra vos, in curam regimenque animarum veſtrarum, collocavit.' SMITH.

Εἰς τύπον κ. τ. λ. 'Ut inde *incorruptæ* fidei regulas, ad veram *doctrinam* cognoſcendam, edifcatis.' *Id.*

Ἰδίᾳ ὑμῖν.] h. e. *ſeparatim.* '*Neque aggrediamini, ut quicquam à vobis ſeparatim,* extra communionem Epiſcopi & Preſbyterorum, in conventiculis veſtris factum, rationi congruum, juſtum aut decens *appareat,* falſuſque color aliunde inducatur.' *Id.*

Μία προσευχὴ, μία δέησις, κ. τ. λ.] 'Unio fiat in *precibus,* in fide & in intellectu myſteriorum fidei, in *ſpe,* in *charitate,* & in puro iſto *gaudio,* quod ex ſpe vitæ futuræ & bonâ conſcientiâ oritur.' *Id.*

Εἷς ἐστιν κ. τ. λ.] Interpres

nullus secundùm carnem adspiciat proximum, sed in Jesu Christo adinvicem semper diligite. Nihil sit in vobis, quod possit vos partiri; sed uniamini Episcopo & præsidentibus, in typum & doctrinam incorruptionis. VET. INT.

VII. Quemadmodum igitur Dominus sine Patre nihil fecit, unitus existens, neque per seipsum, neque per Apostolos; sic neque vos sine Episcopo & Presbyteris aliquid operemini Neque tentetis rationabile aliquid apparere propriè vobis: sed in idipsum una oratio, una deprecatio, unus intellectus, una spes, in charitate, in gaudio incoinquinato; quod est Christus Jesus, quo melius nihil est. Omnes ut in unum templum concurrite Dei, ut in unum altare; ut in unum Jesum Christum, ab uno Patre

VII. Quemadmodum igitur Dominus sine Patre nihil fecit, ipsi unitus, neque per seipsum, neque per Apostolos; ita neque & vos sine Episcopo & Presbyteris quidquam agite. Neque operam detis ut aliquid vobis seorsim rationi videatur consentaneum: sed in unum convenientibus, una sit oratio, una precatio, una mens, una spes, in caritate, in gaudio inculpato. Unus est Jesus Christus, quo nihil præstantius est. Omnes itaque velut in unum templum Dei concurrite, velut ad unum altare, velut ad unum VERS. COT.

& Pseudo-Ignatius ita legisse videntur, ἐν τῇ χαρᾷ τῇ ἀμώμῳ, ἥ ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς, &c. Voss.——Vet. Int. *quod*, corruptè: fortè legit ὅ. PEARS.—Ac si ὃ legisset: uti quoque Antiochus Homil. LXXX. Εἷς videtur esse melior lectio, quæ mox repetitur. SMITH.

Πάντες οὖν ὡς εἰς κ. τ. λ.] Ineptè deformavit hæc Pseudo-Ignatius. Unde adparet, & jam ejus ævo corruptum fuisse hunc locum. Lege; Πάντες οὖν ὡς εἰς ἕνα ναὸν συντρέχετε Θεοῦ. Probat hanc lectionem interpres antiquus. Voss.——Editores exhibent συντρέχετε, secundùm Vossianam: sed MS. habet συνέρχετε, quod Salvinus corrigit συνέρχεσθε.

Τὸν ἀφ' ἑνὸς Πατρὸς.] *Filius*, quando in mundum venit, *à Patre exiisse* dicitur, & tamen *in Patre est*: (ἡνωμένος ὤν, ut paullo antè) *& ad Patrem reversus est*: h. e. post resurrectionem. Vide Vind. ii. 40.

* ἰόντα. SALV. προελθόντα, καὶ εἰς ἕνα *ὄντα καὶ χωρήσαντα.

Η'. Μὴ [1]πλανᾶσθε ταῖς ἑτεροδοξίαις, μηδὲ μυθεύμασιν τοῖς παλαιοῖς ἀνωφελέσιν οὖσιν. Εἰ γὰρ μέχρι νῦν κατὰ νόμον Ἰουδαϊσμὸν ζῶμεν, ὁμολογοῦμεν χάριν μὴ εἰληφέναι. Οἱ γὰρ θειότατοι προφῆται κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ἔζησαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐδιώχθησαν, [2]ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῆς χάριτος αὐτοῦ, εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τοὺς ἀπειθοῦντας, ὅτι εἷς Θεός ἐστιν ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅς ἐστιν αὐτοῦ λόγος

VAR. LECT. 1 MS. πλανᾶσθαι. 2 ἐνπνεόμενοι.

VERS. COT. Jesum Christum, qui ab uno Patre prodit, & in uno exsistit, in unum revertitur.

VIII. Ne seducamini alienis doctrinis, neque veteribus fabulis, quæ sunt inutiles. Si namque adhuc juxta legem Judaïcam vixerimus, confitemur nos gratiam non acce-

55. & Bullum p. 290. Verba hæc, penitus ab Interpolatore omissa, ad τὴν ἐμπεριχώρησιν personarum S. Trinitatis, cujus frequens mentio apud Græcos Patres occurrit, referri possunt. SMITH.

Μυθεύμασιν.] Ἰουδαϊκὴ μυθολογία. Orig. contra Cels. PEARS.

Ἀνωφελέσιν.] Hieronymus ad Oseæ Cap. iii. de Judæis loquens, *Illi*, inquit, *res inutiles amant, traditiones hominum, & δευτερώσεων somnia diligentes.* Id.

Κατὰ νόμον Ἰουδαϊσμὸν] Legit Interpres, κατὰ Ἰουδαϊσμόν. Sed certè hæc lectio ferri non potest. Omnino verum est, Ignatium scripsisse, κατὰ νόμον ζῶμεν. Νόμος specialiter in veterum Christianorum libris accipitur pro lege Mosis. Quod cùm nescirent illi magistri, qui Ignatium depravârunt, alterum pro glossa addidere. VOSS. —Νόμον est glossa. Vet. Int. *Secundùm Judaïsmum*; rectiùs sine dubio, prout scriptum erat in antiquo codice, quo usus est. Glossa inde primò apposita, mox in textum recepta. An Ἰουδαϊσμὸν ζῆν, *secundùm legem, vitam Judaicam agere?* Vix illud concedendum. PEARS.—Τὸ νόμον glossema frustra & omnino superfluè additum videtur. Κατὰ Ἰουδαϊσμὸν, & κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν, quod mox sequitur, & deinde paucis interjectis κατὰ Χριστιανισμὸν, rectissimè sibi invicem opponuntur. SMITH.

Κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ἔζησαν.] '*Prophetæ secundùm* fidem in '*Christum venturum*, vel *vitam* verè Christianam, ab 'omni flagitio puram, *egerunt*.' Id.

exeuntem, & in unum exiſtentem & revertentem. VET. INT.

VIII. Non erretis extraneis opinionibus, neque fabulis veteribus, inutilibus exiſtentibus. Si enim uſque nunc ſecundùm Judaiſmum vivimus; confitemur gratiam non recepiſſe. Diviniſſimi enim Prophetæ ſecundùm Chriſtum Jeſum vixerunt. Propter hoc & perſecutionem paſſi ſunt, inſpirati à gratia ipſius, ad * certificare imperſuaſos, quoniam unus Deus eſt, qui manifeſtavit ſeipſum per Jeſum Chriſtum filium ipſius: qui eſt ipſius Verbum æternum, *ſ. certificari.

piſſe. Diviniſſimi namque Prophetæ juxta Chriſtum Jeſum vixerunt. Ob hoc & perſecutionem paſſi ſunt; gratiâ ipſius inſpirati; ut qui increduli, certi redderentur, quòd unus Deus eſt qui ſeipſum manifeſtavit per Jeſum Chriſtum filium ſuum; qui eſt Verbum ipſius æternum, non à VERS. COT.

Εἰς τὸ πληροφορηθῆναι.] ‘Præcipuus finis & ſcopus *Prophetarum* eſt, ut adventum ‘Chriſti prædicerent & enarrarent; per quem *Deus* voluntatem ejus univerſis hominibus eſſet tandem aliquando *manifeſtaturus*.’ Id.

Λόγος ἀΐδιος οὐκ ἀπὸ σιγῆς προελθών.] Si putarem, vel minimùm obſtare hunc locum, quò minùs genuinæ hæ viderentur Epiſtolæ; contenderem equidem, verba iſta eſſe inſerta ab antiquiore aliquo interpolatore, quàm noſter ille vulgatus. Tametſi verò crebro id uſu venire videamus; quemadmodum in tot exemplis arguunt quoque noſter Ignatius, & Barnabæ Epiſtola; nihil tamen opus eſſe puto, ut talia effugia quæramus. Illud quidem non negaverim, ſi locus hic ſit ſanus, & hæc deſumta ſint ex hæreſi Valentiniana; actum videri de Epiſtolis Ignatianis. Sed ut hoc credamus, nulla nos adigit neceſſitas; & forſan verum non eſt, ut ſtatim videbimus. Vel hic enim locus ſatis indicat, Valentinum non fuiſſe primum, qui Λόγον ἀπὸ Σιγῆς ortum eſſe dixerit. Quòd ſi, ut idem ex aliis demonſtremus, conjecturis uti liceat; ne illæ quidem deſunt. Ex omnibus veteribus nemo eſt, qui ſcripſerit, Valentinum novam ſectam, aut novas condidiſſe opiniones: omnes illum veterem opinionem reſuſcitâſſe aiunt. Theodoretus, poſtquam de illis hæreſibus egit, quæ Valentinum præceſſere, pergit; ἐκ τούτων πασῶν τῶν αἱρέσεων ὁ Βαλεντῖνος λαβὼν ἀφορμὰς τοὺς ἀπειράντους αὐτοῦ συνέθηκε μύθους. Tertullianus de eodem; *cujuſdam veteris opinionis ſemina nactus, Colorbaſo viam delineavit.* Et omnium antiquiſ-

ἀΐδιος, οὐκ ἀπὸ σιγῆς προελθὼν, ὃς κατὰ πάντα [3]εὐηρέστησεν τῷ πέμψαντι αὐτόν.

VAR. LECT. 3 εὐηρέτησεν.

VERS. COT. ſilentio progrediens; quique in omnibus ei qui ipſum miſimus Irenæus; ὁ μὲν γὰρ πρῶτος ἀπὸ τῆς λεγομένης γνωστικῆς αἱρέσεως, τὰς ἀρχαίας, εἰς ἴδιον χαρακτῆρα, διδασκαλίας μεθαρμόσας Οὐαλεντῖνος. Nihil itaque aliud fecit Valentinus, quàm quòd veteres hæreſes in meliorem ordinem digeſſerit; & ut ait Irenæus, ἴδιον illis χαρακτῆρα dederit. Nam quamvis & inter illos hæreticos, qui Valentinum præceſſere, alii alios ſecuti ſint, & magnam partem hæreſis ſuæ ex aliena conflârint; quoniam tamen eorum opiniones non planè eædem fuere ac deceſſorum; ideo SS. Patres, tanquam de diverſa hæreſi, loquuntur. De hoc autem hæretico longè aliter, tanquam de eo, qui veterem & obliteratam hæreſim renovârit. Quòd ſi inter antiquiores ſectas nuſquam reperiatur venuſtula illa Dea, Σιγὴ inquam; cogitandum, nos minimam habere partem hæreſeon: cùm veteres Patres vix præcipuorum hæreticorum ſectas, & dogmata, retulerint; multò autem minùs eorum æqualium, & diſcipulorum, quorum tot opiniones fuiſſe produnt, quot capita; totque appellationes unius ejuſdemque rei, ut omnes promere foret tædioſum. Fieri ergo potuit, ut non unum habuerit nomen illa Σιγὴ, cùm & poſtea Valentiniani diverſis illam modis appellârint: nam & Χάριν, & Ἔννοιαν, eam vocabant. Itaque forſan antiquioribus Gnoſticis, & Baſilidianis, à quibus maximam partem hæreſis ſuæ accepit Valentinus, idem planè fueri, Νοῦς, Ἔννοια, Χάρις, & Σιγὴ: quas poſtea ideas diſtinxerit Valentinus. Præterea non ipſe eſt, qui primus commentus ſit Σιγήν. Tranſlatum hoc ex veteri Comico Antiphane. Ille enim, in Theogonia, de Nocte & Silentio Chaos emiſſum dixit, dehinc de Chao & Nocte Cupidinem, & Lumen, & reliquum primæ generationis. Poſteà ſecundam deorum generationem finxit, & deos ſecundarios; item mundi & hominum creationem, &c. Ex hoc Antiphane Valentinus, & illi, qui ante eum fuerunt Gnoſtici, omnes ferme ſuas genealogias, & æonas, deſumſerunt, mutatis tantùm nominibus. Non enim minùs diligenter Gnoſtici illi antiquiores poëtas Græcos legebant, quàm forſan ipſe Valentinus. Ex Philiſtione, & aliis poetis, plurima illos deſumſiſſe, veteres produnt. Hinc eſt, quòd Epiphanius, agens de illis Gnoſticis, qui ante Valentinum fuere, dixerit, Græcos poetas, eorumque fabulas, occaſionem omnibus ſectis dediſſe. Idem alibi, de Valentino loquens, ſatis oſtendit, & alios fuiſſe, qui ex poetis illis hæreſes ſuas formârint, quos ipſe tantùm ſecutus ſit; καὶ αὐτὸς τὴν ἐθνόμυθον ποιήσιν εἰς

non à silentio progrediens; qui secundùm omnia beneplacuit mittenti ipsum. VET. INT.

ferat complacuit. VERS. COT.

τὸν ἑαυτοῦ νοῦν λαβὼν, καὶ ἀπὸ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ πρὸ αὐτοῦ τῆς ἀληθείας ἐκπεπτωκότων τὴν ὑπόνοιαν κτησάμενος. Et hæc quidem certissima, & verissima esse puto.——Illud præterea in considerationem venit, quòd veterum [illegible] indicârit, quando Valentinus à vera religione defecerit. Illud quidem ex Tertulliano constat, quare hæreticus factus sit; nimirum, quòd Episcopatu excidisset: sed tempus ἀποστάσεως non addidit. Apud Eusebium legitur, illum agnitum fuisse anno Christi, cxliv. Sed uti postea, ita quoque jam antè innotuerat. Et ille mos loquendi satis frequens est Eusebio; quod nulli non est notissimum. Romam verò venisse sub Hygino Papa, testis est Irenæus. Hyginus is constitutus est anno cxl. secundùm Eusebium. Scio quidem, alios aliter numerare, qui Cletum volunt addere; sed eorum calculus antiquis planè refragatur. Neque tum demum, cùm Romam venisset, à fide orthodoxa descivit; sed jam diu antea id factum. Sparserat enim jam hæresim suam per multas Ægypti provincias. Quando autem cœperit, difficile sit dictu. Interim negari non potest, fieri potuisse, ut vivo etiamnum Ignatio, multos seduxerit, si non palam, saltem clam. Atque eò id credibilius, quòd apud Clementem citetur Epistola ejus scripta ad Agathopodem, qui comes fuit Ignatii, & unà cum eo passus videtur. VOSS.——Ecce tibi, inquiunt Ignatiano-mastiges, aperta mentio Siges Valentini Hæresiarchæ, qui post Ignatii martyrium fabulas suas propalavit. Respondent Ignatiani variè, secundùm diversas sententias. In prima sententia, prolatus locus censeri debet additamentum esse cujusdam exscriptoris, ad consodiendam Valentinianam hæresin, textui infartum. Ex secunda opinione, respexit Ignatius ad Gnosticos Valentino antiquiores. Ex tertia, petitur ipse Valentinus, quòd vivente ac sciente Ignatio nonnullos jam seduxisset. Juxta ultimam denique sententiam, non hoc loco σιγὴ Valentinianam significat *Sigen*, sed simpliciter *silentium*.——Per primam nodus secatur, non solvitur. Nec periculo caret, ita gratis absque ullo fundamento hariolari.——Secunda probabilis est. Constat enim ex Irenæo Lib. i. Cap. 5. Tertulliano de præscriptione hæreticorum Cap. 33. 46. 47. Adversùs Valentinianos Cap. 3. 4. Epiphanio multis in locis, Philastrio, Augustino, Theodorito, &c. viam Valentino in erroribus suis atque Æonibus patefecisse Gnosticos, Nicolaitas, Simonianos, aliosque hæreticos. Quidni autem ab illis mutuatus fuerit processionem Verbi à Sige, caussam certam non afferunt docti homines? Præsertim cùm veteres qui de hæresibus scrip-

Θ'. Εἰ οὖν οἱ ἐν παλαιοῖς πράγμασιν ἀναστραφέντες, εἰς καινότητα ἐλπίδος ἦλθον, μηκέτι σαββατίζοντες, ἀλλὰ κατὰ κυριακὴν ζωὴν ζῶν-

VERS.COT. IX. Si igitur qui in vetustis rebus versati fuerant, ad novitatem spei venerunt, non ampliùs sabbatum colentes,

ferunt; profiteantur à se non commemorari omnes primorum hæreticorum nugas: cumque Gregorius Nazianz. Orat. 23. Sigen tribuat quoque Simoni & Cerintho; ad quem locum videndus Eliæ Cretensis Commentarius. Objiciuntur duo Tertulliani loca, De præscr. hæret. Cap. 34. & adv. Marcionem Lib. i. Cap. 21. ex quibus concludunt, *temporibus Apostolorum nullos surrexisse hæreticos, qui Creatorem universorum summum & unum esse Deum negarent, vel de eo controversiam moverent; Marcionem cum suo Apelle & Valentinum solos primosque fuisse, qui id genus litem moverint.* Hoc tamen quod concludunt, apertè falsum est: cùm dubitari nequeat, quin Simon magus, Menander, Basilides, Saturninus, Carpocrates, Cerinthus, Nicolaus, & Gnostici *unum Deum Creatorem* impiis contumeliosisque vocibus lacessiverint: partim ei jungentes Ennœam, &c. multosque Æones; partim affirmando mundum à primo Deo creatum non fuisse, sed vel ab alia Virtute, vel ab Angelis & Principibus; partim Deum incognitum ac innominatum introducentes, commentique Judæorum Deum esse unum ex Angelis. Neque etiam hoc dicitur à Tertulliano. Vult tantùm neminem ante Marcionem, (cum quo involvit, meâ quidem sententiâ, magistrum ejus Cerdonem) Apellem atque Valentinum, apertè ac ipsis verbis plures Deos dixisse: quod nos non negamus, neque impedit quo minùs docuerit illorum aliquis Logon à Sige processisse.— Tertiæ sententiæ patrocinantur Victorinus & Rupertus in Apocalypsim, cùm dicunt, Valentinum hæresim suam disseminâsse, vivente Johanne Apostolo. Nec obstat quòd nonnulli ex antiquis Valentinianæ luis exortum ad tempora Antonini Pii retulerint. Quippe hæreticorum satis cognitus mos est, diu clam docere, ita ut tunc à quibusdam cognoscantur, ab aliis ignorentur. Ad centesimum ergo, inquies, circiter annum Valentinus vitam produxit; quem sub Eleuthero Papa vixisse adhuc testetur Tertullianus De præscr. Cap. 30. Ita sit. Quid vetat? quamquam Tertulliani verba haud dubiè errorem vel mendum continent.— Ultima sententia videtur nobis omnium optima, duplicem ob caussam. Quia Ignatius, ut per contextûs seriem clarum sit, pugnat pro more adversùs Judaizantes Ebionitas, contra quos scripsisse memoratur à Hieronymo; de Valentinianis, qui Vetus Testamentum respuebant, ne cogitat quidem. Sensus ergo

IX. Si igitur in veteribus rebus converſati, in novitatem ſpei venerunt; non ampliùs ſabbatizantes, ſed ſecundùm Dominicam viventes, in qua & VET. INT.

ſed juxta Dominicam viventes, in qua & vita noſtra ex- VERS. COT.

verborum illius eſt, Filium Dei Jeſum Chriſtum eſſe æternum Dei Verbum, quod *non à ſilentio* inſtar humani ſermonis *progrediatur*, non poſt ſilentium prodeat, non è ſilentio ducat originem. Accedit huc alia ratio, petita ex Interpolatore, cui οὐκ ἀπὸ σιγῆς προελθὼν eſt οὐ ῥητὸς, οὐ λαλιᾶς ἐνάρθρου φώνημα. Sed ab Interpolatore, ait vir diſertus, peritè & callidè mutatio facta eſt, ne Valentiniana *Sige* ſcriptorem Ignatio recentiorem proderet. Miros artifices oratores illos! Cùm lubet, nigra in candida vertunt. En, qui adeò bardus ſtultuſque fuit, ut Theodorum, cujus hæreſis (aiunt) annis poſt Ignatii mortem pænè centum exorta eſt, notum Ignatio fuiſſe ſibi perſuaderet, aut aliis perſuadere vellet; mox nullâ interpoſitâ morâ evadit in virum cautum & prudentem, veritum ne σιγῆς vox fraudem Ignatianæ fabulæ proderet: non veritum tamen (ô imprudentem prudentiam!) ne idem efficeret ἐνεργείας θεϊκῆς οὐσία γεννητὴ Arianorum, recentiorum (puto) Valentinianis hæreticorum. Cætera quæ contra virum longè ſe præſtantiorem Dion. Petavium declamat doctus diſertuſque ἀνταγωνιστὴς, vento leviora ſunt. Quid enim? nonne ἀπὸ interdum ſignificat *poſt?* An ſemper eadem vox eodem modo interpretanda? Tædet me tricarum. COT.

Εἰς καινότητα ἐλπίδος.] '*Ad rerum planè novarum*, utpote veteribus incognitarum, *ſpem*.' Vel, 'ſi tranſiverint à veteri Judaïſmo, in quo erant innutriti, *ad novitatem* Chriſtianæ doctrinæ, quæ *novam* vitæ in altero ſeculo obtinendæ *ſpem* fovet.' SMITH.

Μηκέτι σαββατίζοντες.] Σαββατίζειν eſt *ſabbatum obſervare*, ſive *celebrare*: quod faciebant Judæi. Hunc morem Eccleſia obſervavit tunc, quum Auctor hic ſcripſit: non ergo quarto ſeculo ſcripſit, ut vult Dallæus: tunc enim Chriſtiani ſabbatum obſervabant præter Dominicam. Canon. Apoſtol. 66. depoſitio interminatur cuivis Clerico, *qui aut die Dominico aut ſabbato, uno excepto, jejunaret.* Aliqua igitur ſabbati obſervatio fuit quando hic Canon ſcriptus eſt. Scriptus autem ille eſt, poſtquam Græci Paſcha Dominicum celebrabant, & antequam Romani ſabbatis jejunabant. Non igitur hoc factum eſt ideo tantùm, quòd Marcionem averſarentur, qui mortuus eſt, antequam Dominica Paſchalis apud Græcos obtinebat. PEARS.

Κατὰ κυριακὴν ζωὴν ζῶντες.] Τὸ ἡμέραν neceſſariò ſubintelligendum eſt poſt κυριακήν. SMITH. —— Importunæ vocis ζωὴν, nec ab Interprete, nec ab Interpolatore agnitæ, cùm antiquum inventorem, tum recentem patronum, latuit Ignatiani loci elegantia; in quo κα-

τες, ἐν ᾗ καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀνέτειλεν δι᾽ αὐτοῦ, καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, [1] ὅν τινες ἀρνοῦνται· δι᾽ οὗ μυστηρίου ἐλάβομεν τὸ πιστεύειν, καὶ διὰ τοῦτο [2] ὑπομένομεν ἵνα εὑρεθῶμεν μαθηταὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μόνου διδασκάλου ἡμῶν· πῶς ἡμεῖς δυνησόμεθα ζῆσαι χωρὶς αὐτοῦ; οὗ καὶ οἱ προφῆται μαθηταὶ ὄντες, τῷ πνεύματι ὡς διδάσκαλον αὐτὸν *προσεδόκουν· καὶ διὰ τοῦτο ὃν δικαίως ἀνέμενον, παρὼν ἤγειρεν αὐτοὺς ἐκ νεκρῶν.

*προσεδόκων. SALV.

Ι'. Μὴ οὖν ἀναισθητῶμεν τῆς χρηστότητος αὐτοῦ. Ἂν γὰρ ἡμᾶς μιμήσεται καθὰ [1] πράσσομεν, [2] οὐκ ἔτι ἐσμέν. Διὰ τοῦτο μαθηταὶ αὐτοῦ γενόμενοι, μάθωμεν κατὰ Χριστιανισμὸν ζῆν. Ὃς γὰρ ἄλλῳ ὀνόματι καλεῖται πλέον τούτου,

VAR. LECT. 1 MS. οἵτινες. 2 ὑπομένωμεν. 1 MS. πράσσωμεν. 2 οὐκέτι.

VERS. COT. orta est per ipsum, & mortem ipsius, quem quidam negant: (per quod mysterium fidem accepimus; & propter hoc sustinemus, ut inveniamur discipuli Jesu Christi, solius Doctoris nostri) quo modo nos poterimus vivere sine ipso? cujus etiam Prophetæ discipuli cùm essent, spiritu ipsum ut Doctorem exspectabant: & propter hoc, i[s]

τὰ κυριακὴν ζῆν & σαββατίζειν præclarè opponuntur. Clemens Alex. vii. Miscellaneo, οὗτος ἐντολὴν τὴν κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διαπραξάμενος, κυριακὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ποιεῖ, ἐτ᾽ ἂν ἀποβάλλῃ φαῦλον νόημα, καὶ γνωστικὸν προσλάβῃ, τὴν ἐν αὐτῷ τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν δοξάζων. Vides quid sit *secundum Dominicam vivere*. COT.——Clariora hæc quidem sunt, si vocem ζωὴν omittamus: si autem retineamus, eamque cum sequenti ζῶντες conjungamus, idem planè sensus erit. Ζῆν & ζωὴν ζῆν idem Græcè significat. S. Joannes primò κυριακὴν vocavit, secundus Ignatius: vel fortasse primò S. Paulus 1 Cor. xvi. 2. ubi Cod. Wechel. κατὰ μίαν σαββάτων τὴν κυριακήν. PEARS.

Ὃν τινες ἀρνοῦνται.] In MS. οἵτινες. Vet. Int. *quod quidam.* Habemus unam lectionem Græcam, & unam Latinam, sed à Græca diversam. Græca defendi non potest, sed nec Latina, nisi in suo codice Interpres viderit scriptum, ὅ τινες. inde ex acuto accentu factum est οἵτινες. Sed videndum, an Græca lectio defendi possit ex sequentibus: ὅν τινες ἀρνοῦνται. Id.——

vita noſtra orta eſt per ipſum & mortem ipſius, quod quidam negant; per quod myſterium accepimus credere, & propter hoc ſuſtinemus, ut inveniamur diſcipuli Jeſu Chriſti, ſolius Doctoris noſtri; quomodo nos poterimus vivere ſine ipſo? cujus & Prophetæ diſcipuli exiſtentes, ſpiritu ipſum ut Doctorem expectabant; & propter hoc quod juſtè expectabant, præſens ſuſcitavit ipſos ex mortuis. VET. INT. Matt. xxvii. 25.

X. Non igitur non ſentiamus benignitatem ipſius. Si enim nos perſequatur ſecundùm quod operamur; non ampliùs ſumus. Propter hoc, diſcipuli ejus effecti, diſcamus ſecundùm Chriſtianiſmum vivere. Qui enim alio nomine vocatur am-

quem juſtè præſtolabantur, adveniens ſuſcitavit ipſos ex mortuis. VERS. COT.

X. Ne igitur nullus nos tangat ſenſus benignitatis ipſius. Si enim nos imitetur ſecundùm ea quæ facimus, jam periimus. Propterea diſcipuli ejus effecti, diſcamus ſecundùm Chriſtianiſmum vivere. Qui enim alio nomine vocatur præter hoc, non eſt Dei.

Non intereſt, utro modo legatur. Hoc in loco contra Ebionæos videtur diſputare S. Ignatius, qui, divinitatem Chriſti negantes, & Judaiſmum introducere ſatagentes, myſterium illud, de ſalute hominum per Chriſti mortem procuranda, pariter quoque & ex conſequenti pernegabant. SMITH.

Δι' οὗ μυστηρίου.] 'Per myſterium mortis Chriſti gratiam 'fidei *accepimus*: quapropter 'mortem ipſam *ſuſtinemus?* Id.

Ὃν δικαίως] Vet. Int. *quod juſtè.* Sic Caienſis codex, malè: rectè autem Montacutii, *quem.* PEARS.

Μιμήσεται.] Deus nos *imitatur*, cùm malum malo compenſat: hoc eſt, cùm pro malo culpæ reddit malum pœnæ. Et hoc quidem pacto ſubſiſtere poteſt hæc ſcriptura; quamvis obſcuriuſculè: quæ clarior erit, ſi legatur, τιμήσεται. VOSS. —— Forſan in ſenſum Pſalm cxxx. 3. SMITH. —— Vet. Int. *perſequatur*, ſecundùm Cod. Mont. at Caienſis, *perſequeretur*: fortaſſe *perſequetur.* PEARS.

Μάθωμεν κατὰ...... Θεοῦ] In Eclogis Damaſceni Cap. de fide & pietate in Deum. Parallel. Lib. iii. Cap. 18. COT.

Ἄλλῳ ὀνόματι] Ebionæis & Gnoſticis ſacrum illud commune nomen à Chriſto inditum planè ſordebat. SMITH.

οὐκ ἔστιν τοῦ Θεοῦ. Ὑπέρθεσθε οὖν τὴν κακὴν ζύμην τὴν παλαιωθεῖσαν καὶ [3] ἐνοξίσασαν, καὶ μεταβάλεσθε εἰς νέαν ζύμην, ὅ ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Ἁλίσθητε ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ διαφθαρῇ τις ἐν ὑμῖν, ἐπεὶ ἀπὸ τῆς [4] ὀσμῆς ἐλεγχθήσεσθε. Ἄτοπόν ἐστιν Χριστὸν Ἰησοῦν λαλεῖν, καὶ Ἰουδαΐζειν. Ὁ γὰρ Χριστιανισμὸς οὐκ εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἐπίστευσεν, ἀλλὰ Ἰουδαϊσμὸς εἰς Χριστιανισμόν, ὡς πᾶσα γλῶσσα πιστεύσασα εἰς Θεὸν συνήχθη.

ΙΑʹ. Ταῦτα δὲ ἀγαπητοί μου, οὐκ ἐπεὶ ἔγνων τινὰς ἐξ ὑμῶν οὕτως ἔχοντας, ἀλλ' ὡς μικρότερος ὑμῶν, θέλω [1] προφυλάσσεσθαι ὑμᾶς, μὴ [2] ἐμπεσεῖν εἰς τὰ ἄγκιστρα τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ πεπληροφορῆσθαι ἐν τῇ γεννήσει, καὶ τῷ πάθει, καὶ τῇ ἀναστάσει τῇ γενομένῃ ἐν καιρῷ τῆς ἡγεμονίας Ποντίου Πιλάτου· πραχθέντα ἀληθῶς καὶ βεβαίως ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλ-

VAR. LECT. 3 ἐνξύσασαν. 4 ὁρμῆς. 1 MS. προφυλάσσεσθε. 2 ἐμπίσειν.

VERS. COT. Abjicite igitur malum fermentum, inveteratum & acidum; & transmutemini in novum fermentum, quod eſt Jeſus Chriſtus. Saliamini in ipſo, ut non corrumpatur aliquis in vobis; quoniam ab odore (ſeu impetu) redarguemini. Abſurdum eſt Chriſtum Jeſum profari, & ju-

Ὑπέρθεσθε.] Vet. Int. *deponite*, vel *ſeponite*, *prœterite*, *omittite*, lectionem referens Interpol. in Cod. Nidprucciano, ἀπόθεσθε. [Smithi judicio meliorem]. Sed melius ὑπέρθεσθε ut Mediceus, Auguſtanus & Anglicanus codex. Suidas, ὑπερτίθεται, ἀναβάλλεται. Τὸ παρὸν ὑπερθέμενος, *dilatione in prœſens factâ*. Artemid. 236. PEARS.

Ἐνοξίσασαν. Vet. Int. *exacuens*, malè. Forte ſcripſit *exaceſcens*. Ὀξύω & ὀξύνω, *acuo*: ſed ὀξίζω aliud, *aceſco*. Idem.

Νέαν ζύμην.] Chriſtum, h. e. doctrinam à Chriſto revelatam. unde ad ſalem tranſit, quem loco fermenti adhibere Chriſtus videtur. Novum hoc fermentum eſt, quod declaratur Matt. xiii. 33. Luc. xiii. 21. *Idem*.

Ἁλίσθητε] Hæc veriſſima & optima lectio. Malè eſt in vulgatis Codicibus [Interpol.] αὐλίσθητε. In Vet. Int. ſimi-

pliùs ab hoc, non eſt Dei. Deponite igitur malum fermentum inveteratum & * exacuens; & tranſponite in novum fermentum, qui eſt Jeſus Chriſtus. Salvificemini in ipſo, ut non corrumpatur aliquis in vobis, * qui ab odore redarguemini. Inconveniens eſt Jeſum Chriſtum * perfari, & Judaizare. Chriſtianiſmus enim non in Judaiſmum credidit, ſed Judaiſmus in Chriſtianiſmum: ut omnis lingua credens in Deum congregaretur.

VET. INT.
f. exacens.
* *l.* quia.
* *f.* præfari *vel* profari.

XI. Hæc autem, dilecti mei, non quia cognovi aliquos ex vobis ſic habentes: ſed, ut minor vobis, volo præſervari vos, ut non incidatis in hamos vanæ gloriæ: ſed certificemini in nativitate & paſſione & reſurrectione, facta in tempore ducatûs Pontii Pilati; quæ facta ſunt verè & firmiter à Je-

VER. COT.

daizare. Chriſtianiſmus enim non in Judaiſmum credidit, ſed Judaiſmus in Chriſtianiſmum, ut omnis lingua credens ad Deum aggregaretur.

XI. Hæc autem, dilecti mei, non quòd cognoverim aliquos veſtrûm hoc animo affectos eſſe: ſed, ut minor vobis, cupio vobis cautum, ne incidatis in hamos inanis doctrinæ; ſed ut plenè certi redderemini in nativitate & paſſione & reſurrectione (quæ contigit tempore præfecturæ Pontii Pilati:) quæ verè & indubitanter geſta ſunt à

liter ſcribendum eſt *ſalificemini*, non *ſalvificemini*. VOSS.

'Οσμῆς.] Sic ſcribe. *Id.*—— Metaphoram enim Auctor perſequitur, uti ſolet: nam ex putredine malus odor. PEARS.

'Ελεγχθήσεσθε] Recta Voſſii conjectura, à MS. confirmata.

Λαλεῖν.] Sic MS. Editiones Voſſii & Cotelerii καλεῖν.

Συνήχθη.] Vet. Int. *congregaretur*, συναχθῇ. Interpol. mutans tenorem ſententiæ habet συνήχθη. PEARS.

Προφυλάσσεσθαι.] Vet. Int. *præſervari*: minùs rectè. Gloſs. προφυλάσσομαι, *præcaveo*. Id.

'Ηγεμονίας] Vet. Int. *ducatûs*: malè. potiùs *procurationis*: 'Ηγεμὼν, *procurator*. Idem.

Πραχθέντα.] Quaſi ἃ ἐπράχθησαν, vel conjunge cum præcedentibus. COT.—Præpone ἃ εἰσὶ, propter Grammaticæ rationem. SMITH.

πίδος ἡμῶν, ἧς ἐκτραπέναι μηδενὶ [3] ὑμῶν γένοιτο.

ΙΒʹ. [1] Ὀναίμην ὑμῶν κατὰ πάντα, ἐάνπερ ἄξιος ὦ. Εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι, πρὸς ἕνα τῶν λελυμένων ὑμῶν οὐκ εἰμί. Οἶδα ὅτι οὐ φυσιοῦσθε· Ἰησοῦν γὰρ Χριστὸν ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Καὶ μᾶλλον [2] ὅτ᾽ ἂν ἐπαινῶ ὑμᾶς, οἶδα ὅτι ἐντρέπεσθε· ὡς γέγραπται, ὅτι ὁ δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος.

ΙΓʹ. Σπουδάζετε οὖν βεβαιωθῆναι ἐν τοῖς δόγμασιν τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων, ἵνα πάντα ὅσα ποιῆτε κατευοδωθῆτε σαρκὶ καὶ πνεύματι, πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἐν Υἱῷ καὶ Πατρὶ καὶ ἐν Πνεύματι, ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει, μετὰ τοῦ ἀξιοπρεπεστάτου ἐπισκόπου ὑμῶν, καὶ ἀξιοπλόκου πνευματικοῦ στεφάνου τοῦ [1] πρεσβυτερίου ὑμῶν, καὶ τῶν κατὰ Θεὸν διακόνων. Ὑποτάγητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀλλήλοις, ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ Πατρὶ κατὰ σάρκα, καὶ οἱ ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ καὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι, ἵνα ἕνωσις ᾖ σαρκική τε καὶ πνευματική.

ΙΔʹ. Εἰδὼς ὅτι Θεοῦ γέμετε, συντόμως παρεκέλευσα ὑμᾶς. Μνημονεύετέ μου ἐν ταῖς προσευ-

VAR. LECT. 3 ἡμῶν. 1 MS. Ωναίμην. 2 ὅταν. 1 MS. πρεσβυτέρου.

VERS. COT. Jeſu Chriſto, ſpe noſtrâ, à qua exorbitare quemquam veſtrûm abſit.

XII. Fruar vobis per omnia, ſi quidem dignus ſum. Tametſi enim vinctus ſum, comparandus tamen non ſum uni veſtrûm, qui ſoluti eſtis. Novi quòd in vobis nihil faſtûs inſit. Jeſum enim Chriſtum habetis in vobis ipſis. Et magis cùm laudo vos, ſcio quòd rubore ſuffundamini; ſicut ſcriptum eſt, *Juſtus ſui eſt accuſator.*

Κατευοδωθῆτε] Vet Int. *proſperentur*: ac ſi legiſſet, κατευοδωθῇ. PEARS.

Καὶ ἀλλήλοις] Pro diverſa nimirum ratione dignitatis & ſubordinationis. SMITH.

Ἵνα ἕνωσις ᾖ κ. τ. λ.] Quouſque abutentur patientiâ noſtrâ

ſu Chriſto ſpe noſtrâ, à qua averti nulli veſtrûm fiat. VET. INT.

XII. Fruar vobis ſecundùm omnia; ſiquidem dignus ſim. Etſi enim ligatus ſum, ad unum ſolutorum de vobis non ſum. Novi quoniam non inflamini: Jeſum enim Chriſtum habetis in vobiſmetipſis. Et magis quando utique laudo vos, novi quoniam verecundamini: ſicut ſcriptum eſt; quoniam *juſtus ſui ipſius accuſator*. Prov. xviii. 17.

XIII. Studete igitur firmari in dogmatibus Domini & Apoſtolorum: ut omnia quæcunque facitis proſperentur, carne & ſpiritu, fide & charitate, in Filio & Patre & Spiritu Sancto, in principio & in fine; cum dignè decentiſſimo Epiſcopo veſtro, & dignè complexa ſpirituali corona Preſbyterii veſtri, & eorum qui ſecundùm Deum Diaconorum. Subjicimini Epiſcopo & adinvicem, ut Chriſtus Patri ſecundùm carnem, & Apoſtoli Chriſto & Patri & Spiritui: ut unio ſit carnalis & ſpiritualis.

XIV. Sciens quoniam Deo pleni eſtis, compendiosè deprecatus ſum vos. Mementote mei in

XIII. Studete igitur ut confirmemini in dogmatibus Domini & Apoſtolorum, ut omnia quæ facitis proſperè vobis ſuccedant, carne & ſpiritu, fide & caritate, in Filio & Patre & Spiritu Sancto, in principio & in fine; cum digniſſimo Epiſcopo veſtro, & dignè contexta ſpirituali corona Presbyterii veſtri, & ſecundùm Deum agentibus Diaconis. Subjecti eſte Epiſcopo & vobis mutuò, ut Jeſus Chriſtus Patri, ſecundùm carnem; & Apoſtoli Chriſto & Patri & Spiritui; ut unio ſit & carnalis & ſpiritualis. VERS. COT.

XIV. Cùm ſciam vos Deo plenos eſſe, brevibus cohortatus ſum vos. Memores eſtote mei in orationibus

litterati homines; illa ad reprehenſionem accipiendo, quæ Ignatius ex Apoſtolo derivavit? quemadmodum hoc loco, ex Epheſ. iv. 4. ἓν σῶμα, καὶ ἓν πνεῦμα. COT.

χαῖς ὑμῶν, ἵνα Θεοῦ ἐπιτύχω· καὶ τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας, ὅθεν οὐκ ἄξιός εἰμι [1] καλεῖσθαι. Ἐπιδέομαι γὰρ τῆς ἡνωμένης ὑμῶν ἐν Θεῷ προσευχῆς καὶ ἀγάπης, εἰς τὸ ἀξιωθῆναι τὴν ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν δροσισθῆναι.

ΙΕ΄. Ἀσπάζονται ὑμᾶς Ἐφέσιοι ἀπὸ Σμύρνης, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν, παρόντες εἰς δόξαν Θεοῦ, ὥσπερ καὶ * ὑμεῖς, οἳ κατὰ πάντα με ἀνέπαυσαν, ἅμα Πολυκάρπῳ ἐπισκόπῳ Σμυρναίων. Καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ ἐκκλησίαι ἐν τιμῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσπάζονται ὑμᾶς. Ἔῤῥωσθε ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ, κεκτημένοι [1] ἀδιάκριτον πνεῦμα, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός.

*ἡμεῖς. SALV.

ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ.

VAR. LECT. [1] MS. καλεῖσθε. [1] MS. διάκριτον.

VERS. COT. veſtris, ut Deum aſſequar; & Eccleſiæ quæ in Syria, unde non ſum dignus vocari. Indigeo enim unitâ veſtrâ in Deo oratione & caritate; ut Eccleſia, quæ in Syria eſt, mereatur per Eccleſiam veſtram irrorari.

Οὐκ ἄξιός εἰμι καλεῖσθαι.] Reticet S. Martyr titulum & nomen epiſcopalis dignitatis, humilitatis cauſſâ. Igitur malè additum eſt ab Interpolatore. SMITH.

Ἐφέσιοι ἀπὸ Σμύρνης.] Duplici modo explicari poteſt. Epheſii qui Smyrnam ab Epheſo mei cauſſâ venerunt, & qui jam Smyrnæ agunt: vel Epheſii, qui commercii & negotiorum cauſſâ hìc Smyrnæ ante adventum meum degebant tanquam

orationibus veſtris, ut Deo fruar; & ejus quæ in Syria Eccleſiæ, unde non dignus ſum vocari. Superindigeo enim unitâ veſtrâ in Deo oratione & charitate; in dignificari eam quæ in Syria Eccleſiam per Eccleſiam veſtram irrorari. VET. INT.

XV. Salutant vos Epheſii à Smyrna (unde et ſcribo vobis) præſentes in gloriam Dei, quemadmodum vos: qui ſecundùm omnia me quieſcere fecerunt, ſimul cum Polycarpo Epiſcopo Smyrnæorum. Sed & reliquæ Eccleſiæ in honore Jeſu Chriſti ſalutant vos. Valete in concordia Dei; poſſidentes inſeparabilem ſpiritum, qui eſt Jeſus Chriſtus.

XV. Salutant vos Epheſii, de Smyrna; unde hæc ſcribo vobis: qui præſentes adſunt in Dei gloriam, uti & vos; qui me unà cum Polycarpo Epiſcopo Smyrnæorum in omnibus recrearunt. Et cæteræ Eccleſiæ in honore Jeſu Chriſti ſalutant vos. Valete in concordia Dei, ſpiritum poſſidentes inſeparabilem, qui eſt Jeſus Chriſtus. VERS. COT.

incolæ, licet Epheſo oriundi, & ſorte naſcendi iſtius metropoleos cives. Sed prior interpretatio magis placet, utpote menti S. Ignatii longè accommodatior. *Idem.*

Ὥσπερ καὶ ὑμεῖς, οἳ] Legendum οἳ, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς, κατά. SMITH.

Ἐν τιμῇ] Διὰ τιμῆς, *ob honorem.* Idem.

Ἀδιάκριτον] Sic omnino ſcribendum; uti & Vetus Interpres, & Pſeudo-Ignatius, legerunt. VOSS.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣΙΝ

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐκκλησίᾳ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Φιλαδελφίᾳ τῆς Ἀσίας, ἠλεημένῃ, καὶ ἡδρασμένῃ ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ, καὶ ἀγαλλιωμένῃ ἐν τῷ πάθει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀδιακρίτως, καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ πεπληροφορημένῃ ἐν παντὶ ἐλέει· ἣν ἀσπάζομαι ἐν αἵματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἐστὶν χαρὰ αἰώνιος καὶ παράμονος, μάλιστα ἐὰν ἐν ἑνὶ ὦσιν σὺν τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, ἀποδεδειγμένοις ἐν γνώμῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὓς κατὰ τὸ ἴδιον θέλημα ἐστήριξεν ἐν βεβαιωσύνῃ, τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ πνεύματι.

Α΄. Ὃν ἐπίσκοπον ἔγνων, οὐκ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, οὐδὲ δι᾽ ἀνθρώπων, κεκτῆσθαι τὴν δια-

VERS. COT. *Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris & Domini Jesu Christi, quæ est Philadelphiæ in Asia, misericordiam consecutæ, & firmatæ in Dei concordia, & exsultanti in passione Domini nostri inseparabiliter, ac per resurrectionem ejus plenè instructæ in omni misericordia:*

Syriacæ. PEARS.

Φιλαδελφεῦσιν] Interpres, *Ad Philadelphicos:* potiùs *Philadelphenses.* Malè posteriores, *Ad Philadelphenos.* Steph. ὁ πολίτης Φιλαδελφεύς. S. Hieronymus in Ignatio: *inde egrediens, scripsit ad Philadelpheos.* Nam cives Philadelphiæ Asiaticæ Φιλαδελφηνοὶ non dicebantur, sed tantùm Philadelphiæ

Τῆς Ἀσίας.] Ut ab iis distinguat, quæ extra Asiam; imò ut ostendat eandem esse, ad quam scripsit S. Joannes Apoc. i. *Idem.*

Καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει.] Sic MS. Plerique Codices impressi omittunt καί.

Παράμονος] 'Gaudium *sta-*

AD PHILADELPHICOS.

VET. INT.

*Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris & Jesu Christi, quæ est in Philadelphia Asiæ, habenti propitiationem, & firmatæ in concordia Dei, & exultanti in passione Domini Jesu Christi inseparabiliter, & in resurrectione ipsius certificatæ in omni misericordia: quam saluto in sanguine Jesu Christi, qui est gaudium æternum, & incoinquinatum, maximè si in uno * sumus cum Episcopo, & eis qui cum ipso Presbyteris & Diaconis, manifestatis in sententia Jesu Christi, quos secundùm propriam voluntatem firmavit in firmitudine * sancti spiritûs ipsius.*

* *f.* sint.

* *Al.* sancto ipsius spiritu. *Sic Cod. Cai.*

I. QUem Episcopum cognovi non à seipso, neque per homines possedisse administrationem

VERS. COT.

quam saluto in sanguine Jesu Christi, quod est gaudium sempiternum & stabile: maximè si in unum sint cum Episcopo, & qui cum eo sunt Presbyteris & Diaconis; designatis per sententiam Jesu Christi; quos secundùm propriam voluntatem suam firmavit in stabilitate, per sanctum suum Spiritum.

I. Quem Episcopum cognovi, non à seipso, neque per homines obtinuisse ministerium spectans ad commune,

' *bile*, & quod nullis vicissitudi-
' nibus, quæ menti ægritudi-
' nem inducere solent, obnoxi-
' um; *perpetuò manet*.' SMITH.
—Vet. Int. legit ἄμωμος vel παναμώμος. COT.

'Εν γνώμῃ] h. e. διὰ γνώμης, *juxta sententiam* & ordinationem *Christi* per Apostolos factam. SMITH.

"Ον ἐπίσκοπον.] Sensus hujus loci mancus videtur, nisi legamus Τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν. Interpolator Θεασάμενος ὑμῶν τὸν ἐπίσκοπον. Idem.

Οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, κ. τ. λ.]

κονίαν τὴν εἰς [1] τὸ κοινὸν ἀνήκουσαν, οὐδὲ καλὰ κενοδοξίαν, ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ καταπέπληγμαι τὴν ἐπιείκειαν, ὃς σιγῶν πλείονα δύναται τῶν μάταια λαλούντων· [2] συνευρύθμισται γὰρ ταῖς ἐντολαῖς, ὡς χορδαῖς κιθάρα. Διὸ μακαρίζει μου ἡ ψυχὴ τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ γνώμην, ἐπιγνοὺς ἐνάρετον καὶ [3] τελείαν οὖσαν, τὸ ἀκίνητον αὐτοῦ καὶ τὸ ἀόργητον αὐτοῦ ἐν πάσῃ ἐπιεικείᾳ Θεοῦ ζῶντος.

Β'. Τέκνα οὖν φωτὸς, ἀληθείας, φεύγετε τὸν μερισμὸν, καὶ τὰς κακοδιδασκαλίας· ὅπου δὲ ὁ ποιμήν ἐστιν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε. Πολλοὶ γὰρ λύκοι ἀξιόπιστοι ἡδονῇ

VAR. LECT. 1 MS. τὸν. 2 συνευρίθμισται. 3 τέλειον.

VERS. COT. nec per inanem gloriam, ſed in caritate Dei Patris & Domini Jeſu Chriſti; cujus obſtupui modeſtiam; qui tacitus plus poteſt, quàm qui vana loquuntur. Coaptatus enim eſt mandatis, ut chordis cithara. Quapropter beatum cenſet anima mea illius propoſitum, qui cognoſco illud virtutibus ornatum eſſe, & perfectum: illius immobi-

' *Non ex proprio impulſu* aut ' *inanis gloriæ affectatione*, aut ' quopiam malo affectu, neque ' emendicatis ambitiſque *ſuffragiis populi*; ſed *deſignatus*, ' *ἀποδεδειγμένος*, declaratus, ' & conſtitutus *Epiſcopus*: *ſed* ' ſolo *Dei & Chriſti amore* ' ductus, Epiſcopale hoc munus ſive miniſterium, *in commune bonum* univerſi Populi ' Chriſtiani & Eccleſiæ ab ipſius beatiſſimo Fundatore inſtitutum, ex intuitu & ſenſu ' ejuſcemodi publicæ utilitatis, ' in ſe ſuſcepit.' *Idem.*

Καταπέπληγμαι.] Vet Int. *obſtupui*, h. e. *valde admiratus ſum*. PEARS.

Ὃς σιγῶν.] Vide Epiſt. ad Epheſ. §. VI. & XV. Hìc illius Epiſcopi modeſtiam laudat & admiratur S. Ignatius, qui ſe mitem ac manſuetum erga immorigeros geſſit, & tacuiſſe viſus eſt; iſthoc tamen ſilentio potentior, poteſtate epiſcopali tempore commodo majori cum fructu uſurus, quàm ii qui effræni verborum profuſione, dogmatumque vanorum oſtentatione, aures & mentes Chriſtianorum conturbant. SMITH.

Συνευρύθμισται.] Vulgati codices [Interpol.] συνήρμοσται· quæ vox occurrit in Epiſt. ad Epheſ. §. IV. συνήρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.

VET. INT.

in commune convenientem, neque ſecundùm inanem gloriam, ſed in charitate Dei Patris & Domini Jeſu Chriſti. Cujus obſtupui manſuetudinem; qui ſilens plura poteſt his qui vana loquuntur. Concordes enim eſtis mandatis, ut chordis cithara. Propter quod beatificat mea anima eam quæ in * Domini ipſius ſententiam; cognoſcens virtuoſam & perfectam exiſtentem, immobile ipſius & inіraſcibile in omni manſuetudine Dei viventis.

* Dominum. *Cod. Cai.*

II. Filii igitur lucis & veritatis, fugite partitionem, & malas doctrinas: ubi autem Paſtor eſt, illic ut oves ſequimini. Multi enim lupi fide digni delectatione malâ captivant in Deum

VERS. COT.

litatem, atque lenitatem iræque vacuitatem, in omni manſuetudine Dei viventis.

II. Filii itaque lucis & veritatis, fugite diviſionem & pravas doctrinas. Ubi autem paſtor eſt, eodem ut oves ſequamini. Multi enim lupi, fide digni habiti, eos qui

Hìc verò caſibus inverſis, ὡς χορδαῖς κιθάρα, quia de ſolo Epiſcopo loquitur, quem *tanquam citharam chordis conſonam*, h. e. cum populo ſuo convenientem, repræſentat. Perperam ergo reddit Vet. Int. *concordes eſtis*. Sed *Cod. Cai.* habet *concordis enim eſt*. Idem.

Τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ γνώμην.] ‘*Sententiam*, juxta conſilium ‘& præceptum Chriſti, pro ‘bam, piam, juſtam, & quæ ‘*auctoritate divinâ* nititur.’ Idem.

Ἀληθείας] Deeſt particula connexiva καὶ, quæ præponi debuerat: quam habet Vet. Int. in Cod. Cantab. τῷ μεριςμὸν fruſtra addit Interpolator τῆς ἐνότητος: hìc enim μεριςμὸς per ſe eſt *diviſio* ſive *ſeparatio* ab illa eccleſia cui præeſt Epiſcopus. *Idem.*

Λύκοι.] S. Paulus Act. xx. 29. Λύκοι βαρεῖς. Auctor Reſp. ad quæſt. 4 Διὰ τὴν αἰτίαν λύκοι βαρεῖς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων ὠνομάσθησαν οἱ τῶν αἱρέσεων ἀρχηγοί PEARS.

Ἀξιόπιστοι] Ut in Epiſt. ad Polycarp. § III. Putaret aliquis legendum eſſe ἀναξιόπιστοι· ſed hæreticos intelligit, qui, quum fide digni maximè videntur, tum fallunt. Ariſtides de Oratione politica, p. 654. Ἀξιοπιστίας δὲ καὶ τὸ ἐπικαίρα ψεύδεσθαι, &c. Hi ſunt Epiſt. ad Trall. §. VI. κατ᾽ ἀξίαν πιστευόμενοι Gloſs. *Tetricus, durus, ſeverus.* Αὐστηρὸς. σο

κακῇ αἰχμαλωτίζουσι τοὺς θεοδρόμους· ἀλλ' ἐν [1] τῇ ἑνότητι ὑμῶν [2] οὐχ ἕξουσιν τόπον.

Γ'. Ἀπέχεσθε τῶν κακῶν βοτανῶν, ἅστινας οὐ γεωργεῖ Ἰησοῦς Χριστὸς, διὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτοὺς [1] φυτείαν Πατρός. Οὐχ' ὅτι παρ' ὑμῖν μερισμὸν εὗρον, ἀλλ' ἀποδιϋλισμένον. Ὅσοι γὰρ Θεοῦ εἰσιν καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτοι μετὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰσίν· καὶ ὅσοι ἂν μετανοήσαντες ἔλθωσιν ἐπὶ τὴν ἑνότητα τῆς ἐκκλησίας, οὗτοι Θεοῦ ἔσονται, ἵνα ὦσιν κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ζῶντες. Μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου· εἴτις σχίζοντι ἀκολουθεῖ, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κλη-

VAR. LECT. [1] MS. τῇ deest. [2] οὐκ. [1] MS. φυτίαν.

VERS. COT. in Dei ſtadio currunt, pernicioſis voluptatibus illectos, captivos ducunt: verùm in veſtra concordia non habebunt locum.

III. Abſtinete ab herbis noxiis, quas Jeſus Chriſtus non excolit; quia non ſunt plantatio Patris. Non quòd apud vos diviſionem invenerim; ſed excolationem. Quot-

βαρὸς, ἀξιόπιστος. De Themnone antiquus Auctor apud Euſeb. L. v. C. 18. ὅτι δὲ καὶ Θεμίζων ὁ τὴν ἀξιόπιστον πλεονεξίαν ἠμφιεσμένος quem locum nullus Interpretum intellexit. *Idem* —Ἀξιόπιστος non tantùm accipitur de illis, qui fide digni ſunt; ſed etiam de iis, qui tales videntur. Ita quoque Lucianus Alexandro ψευδομάντει adtribuit orationem πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑποκριτικὴν τοῦ βελτίονος. VOSS. —Expreſſiùs dixit S. Ignatius in Epiſt. ad Polycarp. [§. III.] οἱ δοκοῦντες ἀξιόπιστοι εἶναι. SMITH.

Ἡδονῇ κακῇ] 'Blanditiis carnis, impurarumque cupiditatum permiſſu & indulgentiâ:' quod Gnoſticis aliiſque Hæreticis exprobrârunt Apoſtoli, & antiquiſſimi Eccleſiæ Scriptores. *Idem.*

Αἰχμαλωτίζουσι.] Hoc expreſſit Irenæus in Præfatione de Hæreticis ſui temporis: Διὰ τῆς πανούργως συγκεκροτημένης πιθανότητος παρεισάγουσι τὸν νοῦν τῶν ἁπλουστέρων, καὶ αἰχμαλωτίζουσιν αὐτούς· & rurſus, αἰχμαλωτίζουσι ἀπὸ τῆς ἀληθείας τοὺς μὴ ἑδραίαν τὴν πίστιν · · · διαφυλάσσοντας. PEARS.

Θεοδρόμους] Chriſtianos, *qui, medio versùs Deum curſu,* voluptatum præſtigiis irretiti, flacceſcunt & præda fiunt hoſti animarum. Alio ſenſu uſus eſt hoc vocabulo in Epiſt. ad Polycarp. §. VII. pro legato aut nuncio; quem in Epiſt. ad

cursores: sed in unitate vestra non habent locum. VET. INT.

III. Recedite à malis herbis, quas non colit Jesus Christus: propter non esse ipsas plantationem Patris. Non quoniam apud vos partitionem inveni; sed abstractionem. Quotquot enim Dei sunt & Jesu Christi, isti cum * ipso sunt: & quotquot utique pœnitentes veniunt in unitatem Ecclesiæ, & isti Dei erunt; ut sint secundùm Jesum Christum viventes. Non erretis, fratres mei. Si quis schisma facientem sequitur, regnum Dei non hæreditat:

* f. Episcopo.

quot enim Dei & Jesu Christi sunt, hi sunt cum Episcopo. Quotquot autem pœnitentiâ ducti redierint ad unitatem Ecclesiæ, & isti Dei erunt; ut secundùm Jesum Christum vivant. Ne erretis, fratres mei. Si quis schisma facientem sectatur; regni Dei hæreditatem non con- VERS. COT.

Smyrn. §. XI. Θεοπρεσβύτην appellat. SMITH.

Ἀπέχεσθε κ. τ λ] Vet. Int *Recedite*. An legit ἀπέρχεσθε; sed & ita vertit in Epist. ad Trall. §. VI. PEARS.

Αὐτοὺς.] Pseudo Ignatius & Vetus Interpres recte legunt αὐτῷ. VOSS.

Ἀποδιϋλισμένον] Scribo ἀποδιϋλισμόν. Nihil certius. *Idem.* —— *Separationem factam, defæcationem, percolationem.* Clemens Alex. Pædagogi, L. I. 96. B. *Gnostici*, inquit, *vocabant meliorum recordationem* διϋλισμὸν τοῦ πνεύματος, percolationem spiritûs. Idem Christianos dicit διϋλισμένους βαπτίσματι. S. Ignatius in Inscriptione Epist. ad Rom. habet ἀποδιϋλισμένοις ἀπὸ παντὸς ἀλλοτρίου χρώματος. PEARS. —— 'Tantum abest, ut vos 'Schismatis postulem, ut ab 'istiusmodi sordibus fæcibusque puri & purgati sitis.' SMITH.

Μετανοήσαντες.] Pœnitentes, præsertim Schismatici, ad communionem & unitatem Ecclesiæ admissi & reconciliati per Episcopum. Vide §. VIII. *Idem.* —— Πᾶσιν οὖν μετανοοῦσιν ἀφίει ὁ Κύριος, ἐὰν μετανοήσωσιν εἰς ἑνότητα Θεοῦ, καὶ συνέδριον τοῦ ἐπισκόπου. Hæc de Hæreticis & Schismaticis dicta, non adeò adjuvant Catholicam doctrinam contra Montanistarum errorem, ut omnino necesse fuerit ea in illa controversia adhiberi. Ostendunt verò nobis ex Tertulliano viri docti, objecta fuisse Montano multò clariora non pauca: verbi gratiâ, historiam de Johanne Apostolo & de Juvene quodam, apud Eusebium Hist. Eccl. Lib. III. Cap. 23. ex Clemente Alexandrino:

ρονομεῖ· εἴτις ἐν ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ περιπατεῖ, οὗτος τῷ πάθει οὐ συγκατατίθεται.

Δ'. [1]Σπουδάζετε οὖν μιᾷ εὐχαριστίᾳ χρῆσθαι· μία γὰρ σὰρξ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἓν ποτήριον εἰς ἕνωσιν τοῦ αἵματος αὐτοῦ· ἓν θυσιαστήριον, ὡς εἷς ἐπίσκοπος, ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ διακόνοις τοῖς συνδούλοις μου, ἵνα ὃ ἐὰν πράσσητε κατὰ Θεὸν πράσσητε.

Ε'. Ἀδελφοί μου, λίαν ἐκκέχυμαι [1]ἀγαπῶν ὑμᾶς, καὶ ὑπεραγαλλόμενος ἀσφαλίζομαι ὑμᾶς· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐν ᾧ δεδεμένος φοβοῦμαι μᾶλλον, ὡς ἔτι ὢν ἀνάρπαστος. Ἀλλ' ἡ προσευχὴ ὑμῶν εἰς Θεόν με ἀπαρτίσει, ἵνα ἐν ᾧ κλή-

VAR. LECT. [1] MS. Σπουδάσατε. [1] MS. ἀγαπᾶν.

VERS. COT. ſequitur. Si quis in aliena ſententia ambulat, iſte paſſioni non conſentit.

IV. Operam igitur detis, ut unâ Euchariſtiâ utamini. Una enim eſt caro Domini noſtri Jeſu Chriſti, & unus calix in unitatem ſanguinis ipſius: unum altare, ſicut unus Epiſcopus, cum Presbyterio, & Diaconis conſervis meis; ut quod facitis, ſecundùm Deum faciatis.

Epiſtolam Clementinam Eccleſiæ Romanæ ad Corinthiacam, Cap 7. 8. 9. 51, &c. finem Dialogi cum Tryphone à Juſtino Martyre conſcripti: & multa Irenæi loca. COT.

Ἐν ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ] 'In doctrina à veritate, & potiſſimùm ab hoc dogmate, de unitate Eccleſiæ, ad ipſam ſtabiliendam neceſſario, alienâ.' SMITH.

Οὐ συγκατατίθεται.] *Non credit, non præbet aſſenſum.* PEARS.—'*Non conſentit* huic veritati, Chriſtum nimirum 'ſanguine ſuo fundâſſe Eccleſiam, quam Schiſmate concvellit & evertere conatur.' Interpolator, οὗτος οὐκ ἔστι Χριστοῦ, οὔτε τοῦ πάθους αὐτοῦ κοινωνός· perperam omnino, nec ad mentem ſenſumque S. Martyris. *Idem.*

Μία γὰρ σὰρξ κ. τ. λ.] '*Una caro Chriſti* in Sacramento Euchariſtiæ per ſymbolum panis exhibita: unus idemque ſanguis, ut *unus* idemque *calix.*' Idem.

Ἀνάρπαστος] Verum eſt, jam raptum fuiſſe è Syria Ignatium Romam versùs, cùm hæc

ſi quis in aliena ſententia circumambulat, iſte paſſioni non concordat. VET. INT.

IV. Studete igitur unâ gratiarum actione uti. Una enim caro Domini noſtri Jeſu Chriſti, & unus calix in unionem ſanguinis ipſius; unum altare, & unus Epiſcopus, cum Preſbyterio & Diaconis conſervis meis: ut quod facitis, ſecundùm Deum faciatis.

V. Fratres mei, valde effuſus ſum diligens vos, & ſuperexultans corroboro vos: non ego autem, ſed Jeſus Chriſtus, in quo vinctus timeo magis, ut adhuc imperfectus. Sed oratio veſtra me perficiet, ut in qua hæreditate propitiationem habuero, po-

V. Fratres mei, valde effuſus ſum in amorem veſtri; & ſupra modum exſultans, tutos cautoſque vos reddo. Non ego quidem: ſed Jeſus Chriſtus; in quo vinctus, plus timeo, ut adhuc imperfectus. Sed oratio veſtra apud Deum me perficiet, ut forte per miſericordiam mihi aſ- VERS. COT.

ſcriberet. Qui tamen ſequentia adtenderit, mavelit proculdubio legere, ἀναπάρτισ]ος. Adprime tamen bene Ignatio convenit alterum vocabulum. Nam eos qui ex provinciis revocabantur, & violenter quodammodo retrahebantur, propriè ἀναρπάσ]ους dixere Veteres. Dixerit itaque Ignatius, ſeſe quidem eſſe ligatum, & abductum (ἀνάρπασ]ον) è provincia ſua; nondum tamen certum eſſe de fine ſuo, & propterea nondum perfectum. Plura tamen faciunt pro altera lectione. VOSS.——Joſeph. p. 428. Δικαίως δὲ ἔλεγεν Ἀρισ]όβουλον μὲν εἰς Ῥώμην ἀνάρπασ]ον γεγονέναι. Cujus caſus erat huic Ignatii ſimilis: erat enim è terra ſua Romam in vinculis abductus. Sed ἀναπάρτισ]ος potiùs legendum videtur, ut Interpolator habet. Gloſs. *Imperfectum*, ἀναπάρτισ]ον. Ita ipſe ad Epheſ. §. III. Εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι ἐν τῷ ὀνόμα]ι, οὔπω ἀπήρ]ισμαι ἐν Ἰησοῦ Χρισ]ῷ. PEARS————Proculdubio Vet. Int. legebat ἀναπάρτισ]ος: ſequitur enim proximè, ἀλλὰ ἡ προσευχὴ ὑμῶν εἰς Θεόν με ἀπαρ]ίσει. SMITH.

Ἀπαρ]ίσει] Vox à Philoſophis uſurpata, ut à Phavorino Synchrono, quem ſæpiſſime corripit Phrynichus, ut minùs Atticum. PEARS.

ρῳ ἠλεήθην, ἐπιτύχω· προσφυγὼν τῷ εὐαγγελίῳ ὡς σαρκὶ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς ἀποστόλοις ὡς πρεσβυτερίῳ ἐκκλησίας. Καὶ τοὺς προφήτας δὲ ἀγαπῶμεν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς εἰς τὸ εὐαγγέλιον κατηγγελκέναι, καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίζειν, καὶ αὐτὸν ἀναμένειν· ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσώθησαν ἐν ἑνότητι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὄντες ἀξιαγάπητοι καὶ ἀξιοθαύμαστοι ἅγιοι, ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεμαρτυρημένοι, καὶ συνηριθμημένοι ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς κοινῆς ἐλπίδος.

ς´. Ἐὰν δέ τις Ἰουδαϊσμὸν ἑρμηνεύῃ [1] ὑμῖν, μὴ ἀκούετε αὐτοῦ. Ἄμεινον γάρ ἐστιν παρὰ ἀνδρὸς πε-

VAR. LECT. 1 MS. ἡμῖν.

VERS. CCT. ſignatâ potiar; confugiens ad Evangelium tamquam ad carnem Jeſu, & ad Apoſtolos velut ad Eccleſiæ Presbyterium. Sed & Prophetas diligamus; propterea quòd & ipſi Evangelium annunciaverint, & in Chriſtum ſperave-

Ἠλεήθην.] Sic in codice Florentino. VOSS. —— 'Ut illo 'peculiari ſtatu, qualiſcunque 'ſit, *qui miſericordiâ mihi ob-* '*tigit,*' tandem conſummer.' SMITH.

Προσφυγὼν] Vet. Int. *confugiens*: ita igitur Græcè legit, & eodem modo etiam Vulgatus. Vetus mendum ex abbreviatione natum. Puto enim legendum προφύγωμεν, ut reſpondeat τῷ ἀγαπῶμεν· *confugiamus ad Evangelium & Apoſtolos*; h. e. ad Novum Teſtamentum. Sic enim locuti ſunt vetuſtiſſimi Chriſtiani *Amemus etiam Prophetas*; h. e. Vetus Teſtamentum à Prophetis ſcriptum. Interpolator quum legiſſet προσφυγὼν, pro ἀγαπῶμεν poſtea ſcripſit ἀγαπῶ. PEARS. SMITH.

Ὡς σαρκὶ Ἰησοῦ.] 'Ac ſi 'Chriſtus jam in terris eſſet in 'ſua præſentia corporali, & à 'ſuis cultoribus coram adeun-'dus.' SMITH.

Τοῖς ἀποστόλοις κ. τ. λ.] 'Scriptis *Apoſtolorum*, qui ſynedrium *Eccleſiæ Chriſtianæ* 'conſtituebant;' quibus fides adhibenda eſt, ac ſi ipſi jam Hieroſolymis conſilio ſimul adſediſſent. *Idem.*

Εἰς τὸ εὐαγγέλιον] Vet. Int. *in Evangelium.* Licet τὸ εἰς redundare videatur, expungi vix conceſſerim. 'De re-'bus in *Evangelio* clariùs ma-'nifeſtatis *Prophetas* multa *an-*'*nunciâſſe*:' ut poſt in hac Epiſtola, eâdem præpoſitione retentâ, §. IX. *Idem.*

Εἰς αὐτὸν] Melior eſt Interpretis lectio, εἰς Χριστόν. VOSS. SMITH.

Προσφυγὼν .... καὶ αὐτὸν ἀναμένειν] Totum hunc locum eodem modo quo cæteri expli-

VET. INT.

tiar; confugiens Evangelio ut carni Jeſu, & Apoſtolis ut Preſbyterio Eccleſiæ. Sed & Prophetas diligamus; propter & ipſos in Evangelium annunciâſſe, & in Chriſtum ſperare, & ipſum expectare: in quo & credentes ſalvati ſunt, in unitate Jeſu Chriſti exiſtentes dignè dilecti, & dignè admirabiles ſancti, à Jeſu Chriſto teſtificati & connumerati in Evangelio communis ſpei.

VI. Si autem Judaiſmum interpretetur vobis, non audiatis ipſum. Melius eſt enim à viro cir-

VERS. COT.

rint, & ipſum exſpectaverint: in quo & credentes ſalutem conſecuti ſunt, in unitate Jeſu Chriſti cùm eſſent ſancti amore & admiratione digni; à Jeſu Chriſto teſtimonium adepti, & connumerati in Evangelio ſpei communis.

VI. Si quis autem Judaiſmum vobis exponat; ne audiatis ipſum. Melius eſt enim à viro circumciſionem ha-

cat Clericus, ſubjungens, ‘Nec ‘leviter prætermittendum, ab ‘eo [S. Ignatio], primo quidem loco, Novi Teſtamenti ‘ſcripta, per quæ Chriſtiani ‘ſumus, nominari, quaſi perfugium ſuum; ſecundo verò ‘Veteris libros, quia ex iis ‘Novum confirmari poteſt.’

Ἐν ἑνότητι Ἰησοῦ Χριστοῦ] *Uni i* per fidem *in Christum* venturum. SMITH.

Συνηριθμημένοι.] ‘*Prophetæ* ‘cum Apoſtolis *in Evangelio* ‘*connumerati:*’ utpote de quibus utriſque inſigne teſtimonium illic reliquit Chriſtus. *Idem.*

Ἐν τῷ εὐαγγελίῳ κ. τ. λ.] ‘*In Evangelio*, quod *communia* ‘*ſpei* omnium fidelium *objecta* ‘clarè revelavit: vel *in Evangelio* Chriſti, qui eſt *omnium* ‘*Chriſtianorum ſpes*;’ ut appellatur in fine hujus Epiſtolæ, & Epiſtolæ ad Epheſios. *Idem.*

Ἐὰν δέ τις Ἰουδαϊσμὸν κ. τ. λ.] Perinde erit, ſive de Ebionitis & Cerinthianis, ſive de Gnoſticis hæc periocha intelligatur; qui, quum eſſent ἀκρόβυστοι, aliis, ut circumciderentur, ſubdolis Scripturarum de neceſſaria iſtius Judaïci ritûs obſervatione interpretamentis, Judæis præſertim, quorum gratiam hac ex parte captatum ibant, perſuaſere. *Idem.*

Ἑρμηνεύῃ] Vet. Int. *interpretetur:* nimis ſtrictè & dilutè. Ἑρμηνεύειν majus aliquid ſignificat. Celſus ap. Orig. Lib. III. 146. οὐδὲ δυνήσονται τοῖς παισὶν ἑρμηνεύειν ἀγαθόν. PEARS.

Περιτομὴν ἔχοντος.] Multi enim Judæi Chriſtianam fidem amplexi ſunt, contra quos Judæum diſputantem introduxit Celſus, non diu poſt mortem Ignatii; & Origenes, qui toto ſeculo & ampliùs poſt Celſum

ρῖομὴν ἔχονῖος Χρισῖιανισμὸν ἀκούειν, ἢ παρὰ ἀκροβύσῖου Ἰουδαϊσμόν. Ἐὰν δὲ ἀμφότεροι περὶ Ἰησοῦ Χρισῖοῦ μὴ λαλῶσιν, οὗτοι ἐμοὶ σῖῆλαί εἰσιν καὶ τάφοι νεκρῶν, ἐφ' οἷς γέγραπῖαι μόνον ὀνόμαῖα ἀνθρώπων. Φεύγεῖε οὖν τὰς κακοῖεχνίας, καὶ ἐνέδρας τοῦ ἄρχονῖος τοῦ αἰῶνος τούτου, μήποῖε θλιβένῖες τῇ γνώμῃ αὐτοῦ [2] ἐξασθενήσεῖε ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἀλλὰ πάνῖες ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε ἐν ἀμερίσῖῳ καρδίᾳ. Εὐχαρισῖῶ δὲ τῷ Θεῷ μου, ὅτι εὐσυνείδηῖός εἰμι ἐν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔχει τις καυχήσασθαι, οὔτε λάθρα, οὔτε φανερῶς, ὅτι ἐβάρησά τινα ἐν μικρῷ, ἢ ἐν μεγάλῳ. καὶ πᾶσι δὲ, ἐν οἷς ἐλάλησα, εὔχομαι ἵνα μὴ εἰς μαρῖύριον αὐτὸ κτήσωνῖαι.

Ζ'. Εἰ γὰρ καὶ καῖὰ σάρκα μέ τινες ἠθέλησαν

VAR. LECT. [2] ἐξασθενήσει,αι.

VERS. COT. bente Christianismum audire; quàm ab habente præputium, Judaismum. Si autem utrique de Jesu Christo non loquantur; isti mihi columnæ sepulcrales, & mortuorum sunt monumenta, quibus hominum nomina dumtaxat inscripta sunt. Fugite igitur malas artes, & insidias Principis sæculi hujus; ne quando sententiâ ipsius op-

scripsit, malè respondit. Lib. II. 56. *Idem.*

Χριστιανισμόν.] Quære, an ut Antiochiæ primò nomen Χριστιανὸς, ita ab Ignatio primùm usurpata vox Χριστιανισμός? Idem.

Ἀκροβύστου] S. Paulus sæpe ἀκροβυστία utitur, nunquam ἀκρόβυστος. Sed illi dicitur ὁ ἐν ἀκροβυστίᾳ, 1 Cor. vii. 18. & ita ἀκρόβυστος opponitur τῷ περιτεμνομένῳ sive περιτετμημένῳ. Idem.

Ἐὰν δὲ ἀμφότεροι.] 'Tam 'hi quàm illi, qui, post impleta vaticinia & prædicationem Evangelii, *Christum* 'non confitentur, neque *familiaribus sermonibus prædicant* '& agnoscunt, planè mihi videntur in *cippos* conversi, figurâ tenus homines, vitâ & religionis sensu vacui.' SMITH.

Στῆλαι.] Vet. Int. *columnæ:* Vulg. *statuæ:* potiùs *cippi.* PEARS.

Τάφοι νεκρῶν κ. τ. λ.] Simile illud Laberii de seipso;

Sepulcri similis nihil nisi
nomen retineo.

Seneca Epist. LV. *Nunquam aliter hanc villam Vatia vivo præteribam, quàm ut dicerem;* VATIA HIC SITUS EST. VOSS.

cumcisionem habente Christianismum audire, quàm VET. INT.
ab habente præputium Judaïsmum. Si autem utrique de Jesu Christo non loquantur, isti mihi columnæ sunt & sepulchra mortuorum; in quibus scripta sunt solùm nomina hominum. Fugite igitur malas artes, & insidias Principis seculi hujus; ne fortè tribulati sententiâ ipsius, infirmemini in charitate. Sed & omnes in idipsum fiatis, in impartibili corde. Gratias autem ago Deo meo, quoniam bonam habens conscientiam ego sum in vobis; & non habet aliquis gloriari, neque occultè neque manifestè, quoniam gravavi aliquem in parvo vel in magno. Sed omnibus in quibus locutus sum oro, ut non in testimonium ipsum possideant.

VII. Si enim & secundùm carnem me quidam

pressi in caritate langueatis. Sed omnes in idem sitis in- VERS. COT.
divulso corde. Gratias autem ago Deo meo, quòd pacatam gero de vobis conscientiam; nec habet quispiam quòd glorietur, vel secretò vel palàm, à me quemquam gravatum esse aut in parvo, aut in magno. Sed & omnes inter quos locutus sum oro, ne illud in testimonium habeant.

VII. Quamquam enim secundùm carnem voluerunt

Μήποτε θλιβέντες κ. τ. λ.] '*Ne* Diaboli ipsius, vel potiùs 'cujuspiam Hæretici, *consilio*, '*sententiâ*, & blanditiis, à pla'cido mentis statu *in angores* '*dejecti*.' SMITH.

Οὐκ ἔχει τις κ. τ. λ.] '*Nemo inter vos, sive clam* apud 'se, *sive publicè* coram aliis, '*rumores jactabundos spargere* 'potest, quòd, dum apud vos 'præsens essem, rem vestram 'familiarem aliquo modo im'minutum iverim. Hoc enim 'studiosè & sedulò cavebam, 'ut hac ex parte omnem *glo*'*riandi* materiam illis præ'scinderem.' *Idem*.

Εὔχομαι ἵνα μὴ κ. τ. λ.] '*Hoc verò* à Deo *precor, ut il*'*lud*, quodcunque sit, quod '*dixi, non cedat in testimonium* '*contra ipsos*.' Idem.

Εἰ γὰρ καὶ κατὰ σάρκα κ. τ. λ.] Appono Hieronymi pulcram sententiam haud absimilem, Epist. LVIII. ad Damasum: *In tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat. Ego interim clamito; Si quis*

πλανῆσαι, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα οὐ πλανᾶται, ἀπὸ Θεοῦ ὄν· οἶδεν γὰρ πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει, καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχει. Ἐκραύγασα μεταξὺ ὤν, ἐλάλουν μεγάλῃ φωνῇ· Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, καὶ διακόνοις. Οἱ δὲ πτέσαντές με, ὡς προειδότα τὸν μερισμόν τινων, λέγειν ταῦτα· μάρτυς δέ μοι ἐν ᾧ δέδεμαι, ὅτι ἀπὸ σαρκὸς ἀνθρωπίνης οὐκ ἔγνων. Τὸ δὲ πνεῦμα ἐκήρυσσεν λέγων τάδε· Χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν ποιεῖτε· τὴν σάρκα ὑμῶν ὡς ναὸν Θεοῦ [1] τηρεῖτε· τὴν ἕνωσιν ἀγαπᾶτε· τοὺς μερισμοὺς φεύγετε· μιμηταὶ γίνεσθε Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Η΄. Ἐγὼ μὲν οὖν τὸ ἴδιον ἐποίουν, ὡς ἄνθρωπος εἰς ἕνωσιν κατηρτισμένος. Οὗ δὲ μερισμός ἐστιν καὶ ὀργή, Θεὸς οὐ κατοικεῖ. Πᾶσιν οὖν μετανοοῦσιν ἀφίει ὁ Κύριος, ἐὰν μετανοήσωσιν εἰς ἑνότητα Θεοῦ,

VAR. LECT. 1 MS. τηρῆτε.

VERS. COT. quidam me ſeducere: at ſpiritus non ſeducitur, à Deo exſiſtens. Novit enim unde veniat, & quò vadat, & ſecreta coarguit. Clamavi cùm intereſſem, locutus ſum magnâ voce, voce Dei: Epiſcopo attendite, & Preſbyterio, & Diaconis. Quidam autem ſuſpicati ſunt, me, ut præſcium diviſionis quorumdam, hæc dicere. Teſtis autem mihi is eſt, in quo vinctus ſum, quod à carne humana non cognoverim; ſed Spiritus annunciavit, dicens iſta: Sine Epiſcopo nihil facite. Carnem veſtram, ut

Cathedræ Petri jungitur, meus eſt. COT.

Τὸ πνεῦμα οὐ πλανᾶται, κ. τ. λ.] ‘ Revelatio doctrinæ ‘ Evangelicæ, quia *à Deo* ‘ *procedit*: vel potiùs, ſacer iſte impulſus, quo *à* ‘ *Deo*, mihi hoc dictante, animatus ſum, *eſt infallibilis*.’ SMITH.

Μεγάλῃ φωνῇ.] Vet. Int. *magnâ voce, Dei voce.* Fortè *Dei voce* eſt explicatio: ſed potiùs Interpretem legiſſe puto, Θεοῦ φωνῇ, & hæc verba prætermiſſa fuiſſe in Græcis à Librario, ut fieri ſolet, ubi eadem vox repetitur. PEARS. ——Adde Θεοῦ φωνῇ· quod quoque legiſſe videtur Interpo-

voluerunt ſeducere: ſed ſpiritus non ſeducitur, à Deo exiſtens. Novit enim unde venit, & quò vadit, & occulta redarguit. Clamavi in intermedio exiſtens; locutus ſum magnâ voce, Dei voce: Epiſcopo attendite, & Preſbyterio, & Diaconis. Quidam autem ſuſpicati ſunt me, ut præſcientem diviſionem quorundam, dicere hæc: teſtis autem mihi in quo vinctus ſum, quia à carne humana non cognovi. Spiritus autem prædicavit, dicens hæc: Sine Epiſcopo nihil faciatis. Carnem veſtram, ut templum Dei, ſervate. Unitatem diligite: diviſiones fugite. Imitatores eſtote Jeſu Chriſti; ut & ipſe Patris ipſius. VET. INT.

VIII. Ego quidem igitur proprium faciebam, ut homo in unitatem perfectus. Ubi autem diviſio eſt & ira, Deus non habitat. Omnibus igitur pœnitentibus dimittit Deus; ſi pœniteant in unitatem Dei,

Dei templum, cuſtodite. Unitatem amate; diſſidia fugite. Imitatores eſte Jeſu Chriſti, ſicut & ipſe Patris ipſius. VERS. COT.

VIII. Ego itaque quod meum erat feci, ut homo ad unitatem compoſitus. Ubi autem diviſio eſt & ira, ibi Deus minimè habitat. Omnibus igitur pœnitentibus remittit Deus, ſi reſipiſcant in unitatem Dei, & Epiſco-

lator. SMITH. COT.

Οἱ δὲ πλέσαντές με.] Omnino reſcribendum eſt, οἱ δ' ὑποπτεύσαντές με, &c. ut & Pſeudo-Ignatius, & Vetus Interpres, legerunt. VOSS.—— Lege ὑπόπτευσάν vel ὑποπτεύσαντό. COT.

Μάρτυς δέ μοι κ. τ. λ.] 'Chriſtum *teſtor*, me ſalubria 'hæc monita, de obedientia 'Epiſcopo præſtanda, & de u'nitate ſervanda, *non ab ali*'*quo homine, ſed à Spiritu* '*Sancto*, in Scripturis loquen'te, edoctum fuiſſe.' SMITH.

Λέγων τάδε.] Repone λέγον, ut Pſeudo-Ignatius. VOSS.

Ἐγὼ μὲν οὖν κ. τ. λ.] 'Hoc, 'quod mei eſt officii, & quod 'ad munus Epiſcopale ſpectat, 'ſponte meâ, abſque impulſu 'aliorum, utpote Dei gratiâ 'indolem meam adjuvante, *ad* '*unitatem proclivis, faciebam.*' SMITH.

Ἀφίει.] Malim legere ἀφίησιν. VOSS.

καὶ συνέδριον τοῦ ἐπισκόπου. Πιστεύω τῇ χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς λύσει ἀφ' [1] ὑμῶν πάντα δεσμόν. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς μηδὲν κατ' ἐρίθειαν πράσσειν, ἀλλὰ κατὰ Χριστομαθίαν. Ἐπεὶ ἤκουσά τινων λεγόντων, ὅτι ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχαίοις εὕρω, ἐν τῷ

VAR. LECT. 1 MS. ἡμῶν.

VERS. COT. pi confeſſum. Credo gratiæ Jeſu Chriſti, qui ſolvet à vobis omne vinculum. Obſecro autem vos nihil per

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς.] Tranſitus hìc fit ad eos refutandos, qui tunc judaïzabant; nihilque admittere voluere ex Evangelio depromptum, niſi quod ex lege Judaïca probari potuit. Monet igitur Fideles, ut ab altercatione cum talibus Hæreticis abſtineant, nihilque faciant κατ' ἐρίθειαν (Suid. ἐρίθεια, ἡ διὰ λόγων φιλονεικία, *contentio, quæ fit verbis*, ubi vanè & contentioſè ſerra ducitur. *Ambitus*, κενοδοξία, ἐρίθεια.) ſed ut omnia faciant κατὰ Χριστομάθειαν, *ſecundùm eam doctrinam, quam à Chriſto iidem didicerant*. Opponit enim, per quandam ἀντανάκλασιν, Χριστομάθειαν contra ἐρίθειαν, ut tanquam Χριστοῦ μαθηταὶ illius doctrinam amplecterentur; vel eam, quam ἀπὸ Χριστοῦ μαθητῶν, *à Diſcipulis Chriſti*, vel ipſi hauſerant, vel ab iis traditam acceperant. Hanc cautionem urget ab experientia. Novit enim, quod tales Hæretici, quando cum ipſo diſputabant, dicere ſolebant: quales erant, qui primò Antiochiæ populum docebant Legem adimplere; & ſine dubio illic etiam poſtea eandem doctrinam prædicabant, & in Aſia. Cerinthus enim illic potiſſimùm verſatus eſt. Ἐγένετο δὲ οὗτος ὁ Κήρινθος ἐν τῇ Ἀσίᾳ διατρίβων, κἀκεῖσε τοῦ κηρύγματος τὴν ἀρχὴν πεποιημένος. Epiphan. Idem de Ebione, Οὗτος μὲν οὖν ὁ Ἐβίων, καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἶχε τὸ κήρυγμα. Ipſe igitur, cum hujuſmodi Hæreticis ſæpe congreſſus, in litem & jurgium incidit. Idem igitur conſilium dat de Ebionis & Cerinthi diſcipulis, qui tunc in Aſia diſperſi erant. PEARS.

Ὅτι ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχαίοις κ. τ. λ.] Similiter legit Interpres. Ἀρχαίοις hìc eſt, τοῖς ἐξ ἀρχῆς παραδεδομένοις, ut interpretatur Heſychius. Atqui tales ferme ſunt omnes novi fœderis libri. Non itaque hoc voluiſſe videntur illi, quos hìc indicat Ignatius. Neque enim negabant, Evangelia eſſe ſcripta ab illis, qui Chriſto fuiſſent σύγχρονοι, & conſequenter eſſe vetera: ſed negabant, hiſtorias illas, quæ ibi referuntur, alibi reperiri. Melior itaque eſt lectio Pſeudo-Ignatii, quam & ſequentia videntur adprobare: ἐν τοῖς ἀρχείοις. Gloſſæ, Ἀρχεῖον, *commonumentum*. Ita corrige. Satis autem bene hoc

& concilium Episcopi. Credo gratiæ Jesu Christi, qui solvet à vobis omne vinculum. Deprecor autem vos, nihil secundùm contentionem facere, sed secundùm Christi disciplinam. Quia audivi quosdam dicentes; Quoniam si non in vete- VET. INT.

contentionem facere, sed juxta Christi disciplinam. Quandoquidem audivi quosdam dicentes: Nisi invenero VERS. COT.

vocabulum ita redditur. Nam *monumenta*, ἱστορίαι, συγγραφαὶ ἀρχαῖαι, ut Glossæ interpretantur. Itaque *commonumenta* sunt illa, quæ isti, contra quos Ignatius hìc disputat, inveniri negabant. Voss.—— Ex sequentibus videtur scribendum, ἀρχείοις. Quamquam ἀρχαῖον pro ἀρχεῖον *archivum* legitur in Athenæo, Polluce, Suida, & Josepho. Τοῖς ἀρχαίοις τῶν Φοινίκων, inquit hic Lib. I. contra Apionem in libris impressis: nam Vet. Cod. ἀρχείοις. Cot.——Mihi omnino videtur reponendum ἀρχείοις, ut habet Interpolator, licet Interpres iste reddit *in antiquis:* quod vocabulum mox bis resumit S. Martyr; ut de hac lectione tanquam vera vix dubitari possit. Circa hæc tempora de authenticis codicibus Evangeliorum verisimillimum videtur fuisse non modicas disputationes, distractis sollicitisque hac de re Christianorum animis: unde dogmata illa de œconomia Christi in terris probari possent, quæ fraude Hæreticorum, alia *Evangelia* sub nominibus Apostolorum supponentium, aut vera diversimode corrumpentium, in disceptationem veniebant. Ad hosce codices originales meritò erat provocandum, si quidem alicubi in *archivis* pro certo ac compertissimo repositi exstitissent. Hæc nimirum sententia, quam hìc protulit S. Ignatius, Hæreticorum erat; qui auctoritatem IV *Evangeliorum*, quæ orthodoxi Christiani frequenti diligentique manu versabant, subvertere maximopere cuperent & anniterentur; quasi codices illi, quos tractabant, essent novitii & recentes, & nuperrimè, si non adinventi, saltem descripti fuissent. Horum autem importunis clamoribus, qui hoc ex *archivis* sibi ostensum vellent, quum obviam iverit intercesseritque S. Ignatius, nimirum 'non opus esse ejusmodi *archiva* & autographa consulere, quum eorundem apographa jam à longo tempore exstent, ubivis inconcussâ fide ab omnibus hactenus recepta, inque iis describatur quicquid ad historiam vitæ & mortis Jesu Christi, quod nobis cognitu necessarium est, pertinet;' regesserunt maleferiati homines, huic justæ responsioni parum adquiescentes, ὅτι πρόκειται (si hæc lectio vera, aut sententia perfecta

εὐαγγελίῳ οὐ πιστεύω· καὶ λέγοντός μου αὐτοῖς, ὅτι γέγραπται, ἀπεκρίθησάν μοι, ὅτι πρόκειται. Ἐμοὶ δὲ ἀρχεῖά ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὰ ἄθικτα ἀρχεῖα ὁ σταυρὸς αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ· ἐν οἷς θέλω ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν δικαιωθῆναι.

Vers. Cot. in archivis, Evangelio non credo. Et dicente me ipsis, Scriptum est; responderunt mihi, Præjacet. Mihi verò pro archivis est Jesus Christus: illibata archiva, crux

sit, sine cujuspiam particulæ immutatione) 'exemplar istud 'originale *propositum esse*, & 'in publicis tabulariis custodi-'tum, & consulentibus expo-'nendum, ut lites enatæ tol-'lerentur; hujus solius auctori-'tati standum esse:' vel πρόκειται, 'hoc à nobis *proponi-'tur & in medium objicitur*, 'tanquam cardo controversiæ, 'quæ jam alterutrinque dis-'ceptanda & discutienda ve-'nit.' Immodestum hoc postulatum de istis *archivis* conquirendis & consulendis rejicit sapientissimus & fortissimus Martyr, '*Ipse Jesus Christus* 'supplet vicem omnium *Archi-'vorum:* &c.' Smith.—— Hoc dicebat Ignatius, ut ne Philadelphenses sese à Judæis, Vetus tantùm Testamentum laudantibus, decipi paterentur; quod liquet ex Cap. VI. Nec ad alios pertinet quod hìc habet, *se audivisse quosdam dicentes, Nisi invenero in antiquis* (nempe vaticiniis), *Evangelio non credo*; & cùm dixisset, *Scriptum* in iis *esse*, *respondisse eos*, [Non] *proponi* (nempe, in V. T. Evangelium). *Mihi verò*, inquit, *pro antiquis* (vaticiniis) *est Jesus Christus: illibata antiqua* (dogmata) *crux ejus & mors & resurrectio & fides, quæ per eum est:* hoc est, Doctrinam Christianam esse loco *antiquitatis*, quam Judæi jactabant; & re vera *crucem Christi, mortem, resurrectionem & fidem quæ ei debetur*, esse *incorrupta atque antiqua* dogmata. Scio Vossium & Cotelerium, ex auctoritate Pseudo-Ignatii & sequentibus, non ἀρχαίοις hìc velle legi, sed ἀρχείοις, *archivis*. Sed caret omnino ea lectio, ut mihi quidem videtur, sensu: nam in quibusnam *Archivis* debuerunt esse Evangelia? Non in Judaïcis, neque in Ethnicis. In Christianis sine dubio fuerunt, cùm in Ecclesiis hoc sæculo legi solerent, ut liquet ex prima Justini Apologia. Non erat ergo, cur quisquam negaret se posse credere Evangelio, nisi in Archivis esset. Sed poterant dicere Judæi, se ei fidem non habere, nisi id quod habet in ἀρχαίοις *antiquis* libris, nempe Prophetarum, in iis inveniretur. Quod pluribus ostendimus in Hist. Eccles. sæc. II. ad num. xxvi. Cler.

ribus invenio, in Evangelio non credo: & dicente me ipſis, quoniam ſcriptum eſt; reſponderunt mihi, quoniam præjacet. Mihi autem principium eſt Jeſus Chriſtus; inapproximabilia principia crux ipſius & mors, & reſurrectio ipſius, & fides quæ per ipſum: in quibus volo in oratione veſtra juſtificari. VET. INT.

ejus & mors, & reſurrectio ejus, & fides quæ per ipſum; quibus juſtificari cupio, per precationes veſtras. VERS. COT.

"Οτι πρόκειται.] Pſeudo-Ignatius verba hæc, forſan, quòd non caperet, more ſuo, omiſit. Vetus autem Interpres & ipſe quidem reddidit; ita tamen, ut non magis Latina, quàm Græca, poſſint intelligi. Si addideris particulam negativam, habebis ſenſum loco convenientiſſimum. Οὐ πρόκειται, hìc eſt, οὐ παράκειται, ut ſæpe. VOSS. —— Πρόκειται, i. e. *priùs ſcriptum invenitur*. Vox ſæpiſſime uſitata. Athen. p. 646. Μνημονεύει αὐτῶν Ἔφιππος Ἐν Κύδωνι πρόκειται τὸ μαρτύριον. Interpres, *Eorundem meminit & Ephippus. Teſtimonium extat in Cydone:* minùs rectè. *Eorundem meminit Ephippus in Cydone. Teſtimonium in ſuperioribus habetur*, ſive *ante citatum & productum eſt*: nempe p. 642. PEARS.

Τὰ ἄθηκτα.] Vet. Int. *inapproximabilia*: legit igitur ἄθικτα Cyrilli Lex. Ἄθηκτον, ἀψηλάφητον, ubi pariter legendum Ἄθικτον. Θήγειν, ἅψασθαι, pro θίγειν. In omnibus enim libris MSS. & Inſcriptionibus η ſæpe pro ι ponitur, ex vulgari vitioſa Græcorum pronunciatione. Ἄθικτον, *intactum, inviolatum*, & etiam *purum*, ſeu *minimè inquinatum*. Sunt enim, quæ vel tactu violantur, aut etiam inquinantur. Illa igitur *Archiva* ſunt *illibata*, intemerata, & pura, quibus *mors & reſurrectio Chriſti*, & ex illis nata *fides* continentur. Idem. —— '*Mihi autem* ipſe '*Jeſus Chriſtus* ſupplet vicem 'omnium *Archivorum:* nec 'opus eſt aliis *Archivis*, quàm 'publicâ Chriſtianorum *fide in* '*Chriſtum*, in ipſius paſſionem, quam pro ſalute humani generis in *cruce* ſubiit, '*& mortem*, & ab inferis *reſurrectionem*. Hæc ſunt noſtra *Archiva* ἄθικτα, *illibata*, ab impuris Hæreticorum 'gloſſis *intacta*, quæ nulla audax manus polluere & temerare poteſt. Hæc nobis abunde ſuppetunt; nec aliis, 'præterquam apographis, & 'publicâ Chriſtianorum fide, 'quibus in Chriſtiana doctrina inſtruimur, ad juſtificationem & ſalutem noſtram neceſſariâ, indigemus.' SMITH.

Θ'. Καλοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς· κρεῖσσον δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ὁ πεπιστευμένος τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὃς μόνος πεπίστευται τὰ κρυπτὰ τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς ὢν θύρα τοῦ Πατρὸς, δι' ἧς εἰσέρχονται Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ οἱ προφῆται, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἡ ἐκκλησία. πάντα ταῦτα εἰς ἑνότητα Θεοῦ. Ἐξαίρετον δέ τι ἔχει τὸ εὐαγγέλιον, τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ πάθος αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀνάστασιν. Οἱ γὰρ ἀγαπητοὶ προφῆται κατήγγειλαν εἰς αὐτόν· τὸ δὲ εὐαγγέλιον ἀπάρτισμά ἐστιν ἀφθαρσίας. Πάντα ὁμοῦ καλά ἐστιν, ἐὰν ἐν ἀγάπῃ πιστεύετε.

Ι'. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν προσευχὴν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὰ σπλάγχνα ἃ ἔχετε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀπηγγέ-

VERS. COT. IX. Boni quidem ſunt ſacerdotes: præſtantius autem quid eſt ſummus Pontifex; cui credita ſunt ſancta ſanctorum; cui ſoli ſecreta Dei ſunt tradita. Ipſe eſt janua Patris; per quam ingrediuntur Abrahamus & Iſaacus & Jacobus, & Prophetæ, & Apoſtoli, atque Eccleſia. Omnia hæc ad unitatem Dei. Eximium autem quiddam habet Evangelium; nimirum, adventum Salvatoris

Vid. Pears. Vind. Ignat. ap. Cler. P.P. Ap. V.2. p. 414, 415.

Καλοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς.] '*Sacerdotes* ſub Moſaica diſpenſatione conſtituti.' *Idem.*—— Locus hic valde inſignis eſt, quo diſtinctio ponitur inter Sacerdotes & ſummum Sacerdotem. Summus autem Sacerdos attribuitur Chriſto, Ebr. iv. 14. Clem. Rom. [Ep.i. 58] Orig. in Matth. 410. D. PEARS. ————Poteſtne Chriſtus appellari ἀρχιερεὺς, niſi dicatur ἱερέας habere ſub ſe? An verò, cùm Chriſtiani omnes ſint ἱερεῖς, non licuit S. Ignatio id nominis etiam Preſbyteris dare? COT.

Ὁ ἀρχιερεὺς κ. τ. λ.] Nihil clarius, quàm hìc intelligi Chriſtum. Vulgatus verò Ignatius depravavit, more ſuo, omnia hæc, & Epiſcopis ea attribuere voluit: cùm tamen in primitiva Eccleſia vocabulum ἀρχιερέως, neque Epiſcopo, neque alii cuipiam ordinis Eccleſiaſtici, unquam fuerit adtributum. Soli enim tribuebatur Chriſto. VOSS.

Αὐτὸς ὢν θύρα.] Chriſtus ipſe ſe *januam* vocavit, Jo. x. 7. 9. & ipſis Apoſtolicis temporibus hæc vox ſæpe uſurpata eſt: unde illa ad Jacobum Juſtum, Ἀπάγγειλον ἡμῖν, τίς ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ σταυρωθέντος,

VET. INT.

IX. Boni & ſacerdotes, melius autem Princeps Sacerdotum; cui credita ſunt ſancta ſanctorum, cui ſoli credita ſunt occulta Dei: qui ipſe eſt janua Patris, per quam ingrediuntur Abraham & Iſaac & Jacob, & Prophetæ, & Apoſtoli, & Eccleſia. Omnia hæc in unitatem * fidei. Præcipuum autem aliquid habet Evangelium, præſentiam Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti, paſſionem ipſius, & reſurrectionem. Dilecti enim Prophetæ annunciaverunt in ipſum: Evangelium autem * perfectio eſt incorruptionis. Omnia ſimul bona ſunt, ſi in charitate creditis.

X. Quia ſecundùm orationem veſtram, & ſecundùm viſcera miſericordiæ quæ habetis in Chri-

* *f.* Dei.

* *Al.* perfectæ.

VERS. COT.

Domini noſtri Jeſu Chriſti, paſſionem ipſius, ac reſurrectionem. Dilecti namque Prophetæ annunciaverunt in ipſum: Evangelium verò perfectio eſt incorruptionis. Omnia in univerſum bona ſunt; modò in caritate credideritis.

X. Quoniam ſecundùm orationem veſtram, & ſecundùm viſcera quæ habetis in Chriſto Jeſu, nunciatum eſt

Doce nos, quod ſit oſtium Jeſu crucifixi: ut refert Hegeſippus apud Euſ L.II. C.23. PEARS.

Εἰς ἑνότητα Θεοῦ] Vet. Int. *in unitatem fidei.* An legit πίστεως? PEARS.——Interpolator quoque habet Θεοῦ. SMITH.

Ἐξαίρετον κ. τ. λ.] 'Hoc 'nempe *proprium & peculiare* '*habet Evangelium*, quòd *Sal*'*vatoris Domini noſtri Jeſu* '*Chriſti adventum*, & in terris '*præſentiam*, & mortem, & *re*'*ſurrectionem* enunciat' *Idem.*

Τοῦ Κυρίου] Poſt τοῦ inſere σωτῆρος. COT.

Ἀπάρτισμά ἐστιν ἀφθαρσίας.] An *morum*, an *immortalitatis* per reſurrectionem, quando corruptibile fiet incorruptibile? Evangelium enim exquiſitiores vitæ inſtituendæ regulas proponit; & ubique reſurrectionis & vitæ immortalis in altero mundo fidem ingerit, & quaſi ſæpius inculcando *perficit.* Fortè etiam ἀπάρτισμα ἀφθαρσίας idem eſt ac ἀπάρτισμα ἄφθαρτον, *perfectio incorrupta*, i. e. integra puraque completio eorum quæ prædixerunt *Prophetæ*, de quibus immediatè antè locutus eſt S. Ignatius. SMITH.

Ἐπειδή.] Sic MS. non Ἐπεὶ δὲ, ut in Vulgat.

λη μοι εἰρηνεύειν τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας· πρέπον ἐστὶν ὑμῖν, ὡς ἐκκλησίᾳ Θεοῦ, χειροτονῆσαι διάκονον εἰς τὸ πρεσβεῦσαι ἐκεῖ Θεοῦ πρεσβείαν, εἰς τὸ συγχαρῆναι αὐτοῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γενομένοις, καὶ δοξάσαι τὸ ὄνομα. Μακάριος ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὃς καταξιωθήσεται τῆς τοιαύτης διακονίας· καὶ ὑμεῖς δοξασθήσεσθε. Θέλουσιν δὲ ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἀδύνατον ὑπὲρ ὀνόματος Θεοῦ, ὡς καὶ αἱ ἔγγιστα ἐκκλησίαι ἔπεμψαν ἐπισκόπους, αἱ δὲ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

ΙΑ΄. Περὶ δὲ Φίλωνος τοῦ διακόνου ἀπὸ Κιλι-

VERS. COT. mihi pacem habere Ecclefiam Antiochenam quæ in Syria eft ; decet vos, ut Dei Ecclefiam, eligere Diaconum, qui obeat ibi legationem Dei ; ut cum illis in unum congregatis, fimul gaudeat, & glorificet Nomen. Beatus ille in Jefu Chrifto, qui dignus habitus fuerit ejufmodi minifterio : & vos glorificabimini. Volentibus autem

Εἰρηνεύειν.] Item ad Smyrnæos [Cap.] xi. ad Polycarpum vii. Si credimus Jacobo Ufferio, pax Ecclefiæ Antiochenæ obtigit propter juffum Trajani de non puniendis Chriftianis; ortum ex relatione Tiberiani Præfidis primæ Paleftinæ. Sufpectam tamen rem totam mihi facit filentium Eufebii Palæftini. COT.

Χειροτονῆσαι διάκονον κ. τ. λ.] *Conftituere quempiam è Diaconis, ut hac legatione fungatur:* juxta laxiorem iftius vocis fignificationem. SMITH —— Repofuit hìc Pfeudo-Ignatius Ἐπίσκοπον. Quod tamen opus non erat. Nam non minùs ad tales πρεσβείας eligebantur Diaconi, quàm aut Epifcopi, aut Prefbyteri ; ut adparet ex iis, quæ ftatim fubdit Ignatius: quin fæpius tale ad minifterium eligebantur Diaconi. Neque enim aut Epifcopi, aut Prefbyteri ita commodè ab Ecclefiis fuis poterant abeffe. Præterea, cùm iftiufmodi πρεσβείαι munera fint ὑπηρετικὰ, magis ea videntur propria fuiffe Diaconorum. VOSS.

Εἰς τὸ συγχαρῆναι αὐτοῖς] Perperam apud Pfeudo-Ignatium legitur, συγχωρηθῆναι. Idem.

Γενομένοις.] Fortè legendum γενόμενον, *ob hoc ipfum illis factum:* h. e. ob tranquillitatem redditam. SMITH.

Τὸ ὄνομα] Addidit alter Ignatius τοῦ Θεοῦ, quod non erat opus ; ut ex fimilibus locis adparet. VOSS.

Οὐκ ἔστιν ἀδύνατον.] 'Hoc ' à vobis, fi promptum ani-

sto Jesu, annunciatum est mihi, pacem habere Ecclesiam, quæ est in Antiochia Syriæ: decens est vos, ut Ecclesiam Dei, ordinare Diaconum ad intercedendum illic Dei intercessionem; in congaudere ipsis in idipsum factis, & glorificare nomen. Beatus in Jesu Christo, qui dignificabitur tali ministratione: & vos glorificabimini. Volentibus autem vobis non est impossibile, pro nomine Dei; ut & quædam propinquæ Ecclesiæ miserunt Episcopos, quædam autem Presbyteros & Diaconos. VET. INT.

XI. De Philone autem Diacono, à Cilicia vi-

vobis non est impossibile, pro nomine Dei; ut & quædam proximæ Ecclesiæ miserunt Episcopos, nonnullæ verò Presbyteros & Diaconos. VERS. COT.

XI. De Philone autem Diacono Cilice, viro laudato,

' mum geratis, licet non absque aliqua difficultate, fieri potest.' Pessimè Interpolator: *οὐ πᾶσιν ἀδύνατον*. Frustra emendavit D. Junius, *παντάπασιν*· nec sensum expiscari potuerunt aut ille aut D. Usserius, qui ex vera lectione codicis Medicei, quam confirmat Vet. Int. facilè fluit. SMITH.

Περὶ δὲ Φίλωνος κ. τ. λ.] Pseudo-Ignatius ita hæc accepisse videtur, tanquam si Philo testimonium à Cilicibus consecutus fuerit. Sed si verum sit, quod legitur in Epistola ad Tarsenses, illum fuisse Tarsi Diaconum; non dubito, quin illud, *ἀπὸ Κιλικίας*, referendum sit ad præcedens; non autem ad id quod sequitur. Ἀνδρὸς autem *μεμαρτυρημένου* reddendum est, *viri martyris*, vel, *confessoris:* non ut quidam voluerunt, *vir testatæ probitatis*. Martyres enim non tantùm dicebantur ii, qui sanguinem suum pro fide Christiana effudissent; sed etiam illi, qui omnis generis mala, persecutiones, captivitates, & tormenta, constanti animo pertulissent. VOSS. —— '*Quod ad Philonem & Reum Agathopodem spectat*, illi de vestra liberalitate & benevolentia, quâ *illos*, dum apud vos essent, *excepistis*, multa *testantur*.' Stylus S. Martyris hìc mirè confusus videtur. Neque enim vinctus & militibus circumseptus elegantiæ & accurationi sententiarum vacare potuit. SMITH.

κίας, ἀνδρὸς μεμαρτυρημένου, ὃς καὶ νῦν ἐν λόγῳ Θεοῦ ὑπηρετεῖ μοι, ἅμα Ῥέῳ Ἀγαθόποδι ἀνδρὶ ἐκλεκτῷ, ὃς ἀπὸ Συρίας μοι ἀκολουθεῖ, ἀποταξάμενος τῷ βίῳ, οἳ καὶ μαρτυροῦσιν ὑμῖν· κἀγὼ τῷ Θεῷ εὐχαριστῶ ὑπὲρ ὑμῶν, ὅτι ἐδέξασθε αὐτοὺς, ὡς καὶ ὑμᾶς ὁ Κύριος. Οἱ δὲ ἀτιμάσαντες αὐτοὺς λυτρωθείησαν ἐν τῇ χάριτι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι· ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν διὰ Βούῤῥου, πεμφθέντος ἅμα ἐμοὶ ἀπὸ Ἐφεσίων καὶ Σμυρναίων, εἰς λόγον τιμῆς. Τιμήσει αὐτοὺς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς ὃν ἐλπίζουσιν σαρκὶ, ψυχῇ, πίστει, ἀγάπῃ, ὁμονοίᾳ. Ἔῤῥωσθε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν.

VERS. COT. qui & nunc in verbo Dei mihi miniſtrat, unà cum Rheo Agathopode viro electo, qui à Syria me comitatur, vitæ renuncians: qui & de vobis teſtificantur. Et ego Deo ago gratias pro vobis, quòd illos ſuſcepiſtis; ſicut & vos Dominus. Qui verò illos ignominiâ affecerunt, liberentur per gratiam Jeſu Chriſti. Salutat vos caritas fra-

Ἀνδρὸς μεμαρτυρημένου.] Ut paullo pòſt, ἀνδρὶ ἐκλεκτῷ. Hæc propriè de Diacono dicuntur, Act. vi. 3. PEARS.

Ῥέῳ.] Interpol. Γαΐῳ vel Γαυΐῳ [καὶ Ἀγαθόποδι]. Idem.

---

[1] ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΙΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἠγαπημένῃ Θεῷ Πατρὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἁγίᾳ, τῇ οὔσῃ ἐν

VAR. LECT. [1] MS. Τραλιανοῖς.

Τραλλιανοῖς.] In hactenus divulgatis eſt, Τραλλησίοις. Atque ita quoque vetus legit Interpres. Scio quidem, gentilitia multis ſæpe modis inflecti; ſed cùm ab hoc vocabulo ejus rei exemplum non occurrat, & à Trallibus fiat ἐθνικὸν Τραλλιανός: veriſſima omnino eſt Florentini codicis lectio. Voss.

Τῇ οὔσῃ ἐν Τράλλησι.] Τῇ ἐν Τράλλησι Euſeb. *ad Trallenſes* Hieronymus: ſed Græ-

ro, teſtimonium habente, qui & nunc in verbo Dei miniſtrat mihi cum Reo Agathopode viro electo, qui à Syria me ſequitur, abrenuncians ſeculo; qui & teſtificantur vobis: & ego Deo gratias ago pro vobis, quoniam recepiſtis ipſos; ut & vos Dominus. Qui autem inhonoraverunt ipſos, liberentur in gratia Jeſu Chriſti. Salutat vos charitas multorum qui in Troade: unde & ſcribo vobis per Burrum, miſſum mecum ab Epheſiis & Smyrnæis in verbum honoris. Honoret & ipſos Dominus Jeſus Chriſtus; in quem ſperent carne, animâ, ſpiritu, fide, charitate, concordiâ. Valete in Chriſto Jeſu, communi ſpe noſtrâ. VET. INT.

trum qui ſunt in Troade: unde & ſcribo vobis per Burrhum, qui miſſus eſt mecum ab Epheſiis & Smyrnæis, honoris cauſſâ. Honoret ipſos Dominus Jeſus Chriſtus, in quem ſperant, carne, animâ, ſpiritu, fide, caritate, concordiâ. Valete in Chriſto Jeſu, communi ſpe noſtrâ. VERS. COT.

Λυτρωθείησαν.] *Ipſis condonet gratia Chriſti.* SMITH.

Ψυχῇ.] Poſt ψυχῇ inſere πνεύματι. COT.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ ad finem, in Editione Voſſiana, &c. deeſt in MS.

AD TRALLIANOS.

Ignatius qui & Theophorus, dilectæ Deo Patri Jeſu Chriſti Eccleſiæ ſanctæ, exiſtenti in VET. INT.

Ignatius, qui & Theophorus, dilectæ Deo Patri Jeſu Chriſti, Eccleſiæ ſanctæ quæ eſt Trallibus Aſiæ, electæ VERS. COT.

cus ejus Interpres, πρὸς Τραλλιανοὺς, rectè. Τράλλεις nomen urbis, plerumque numero plurali. Juvenalis [iii. 70.] *hic Trallibus, aut Alabandis.* Cives etiam ab antiquis Latinis *Tralles* dicebantur, ut à Varrone apud Apulejum, p.52. PEARS.

[2] Τράλλεσιν τῆς Ἀσίας, ἐκλεκτῇ καὶ ἀξιοθέῳ, εἰρηνευούσῃ ἐν σαρκὶ καὶ αἵματι, τῷ πάθει Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἐν τῇ εἰς αὐτὸν ἀναστάσει· ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν τῷ πληρώματι, ἐν ἀποστολικῷ χαρακτῆρι, καὶ εὔχομαι πλεῖστα χαίρειν.

Α΄. "Αμωμον διάνοιαν, καὶ ἀδιάκριτον ἐν ὑπομονῇ, ἔγνων ὑμᾶς ἔχοντας, οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν· καθὼς ἐδήλωσέν μοι Πολύβιος ὁ ἐπίσκοπος ὑμῶν, ὃς παρεγένετο θελήματι Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Σμύρνῃ, καὶ οὕτως μοι συνεχάρη δεδεμένῳ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὥστε με τὸ πᾶν πλῆθος ὑμῶν ἐν αὐτῷ [1] *θεωρῆσαι.

* θεωρεῖσθαι. Salv.

Var. Lect. 2 Τράλεσιν. 1 MS. θεωρῆσθε.

Vers. Cot. *& Deo dignæ, pacem habenti in carne & sanguine & passione Jesu Christi, spei nostræ, in ea quæ in ipsum resurrectione: quam & saluto in plenitudine, in Apostolico charactere, & opto plurimùm salvere.*

Τῆς Ἀσίας.] Steph. *Lydiæ*, Xen *Phrygiæ*. Τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ dixerat de Magnesia, non dici de *Trallibus*, quamvis & illa πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ, ut Steph. Sed satis eam distinxerat, quia alia urbs *Tralles* in Asia [Propria] non fuit. In Caria quidem urbem quandam ponit Stephanus, quæ priùs Charax, postea *Trallis* dicebatur. *Idem.*

Καὶ αἵματι, τῷ πάθει.] Legas cum Interprete, καὶ τῷ πάθει. Qui Pseudo-Ignatium nobis supposuit, quare hìc legerit, καὶ τῷ πνεύματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, nemo, ut opinor, rationem possit reddere; uti neque cæterorum, quæ ille, nescio utrum animo sequiori, an majori licentiâ, in pejus mutârit. Voss.

Ἐν τῷ πληρώματι.] An πλήρωμα hìc denotet universam Christianorum istius ecclesiæ multitudinem? Smith.

Ἐν ἀποστολικῷ χαρακτῆρι.] *Juxta formam Apostolicæ salutationis.* Idem.

Ἀδιάκριτον.] Alter Ignatius, ἀνυπόκριτον. Et paulò post idem; οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ κτῆσιν. Sed meritò hæc lectio suspicionem quasi parum foret genuina, injecit viris doctis. Quid enim? An illa vera fides, & pietas, quæ *sine usu*, & exercitio est? Vide, quanto melior sit libri Flo-

Trallesiis Asiæ, electæ & Deo dignæ, pacem habenti in carne & sanguine & passione Jesu Christi, spei nostræ, in ea quæ in ipsum resurrectione: quam & saluto in plenitudine, in Apostolico charactere, & oro plurimùm gaudere. VET. INT.

I. INcoinquinatam mentem & inseparabilem in sustinentia cognovi vos habentes, non secundùm usum, sed secundùm naturam: quemadmodum ostendit mihi Polybius Episcopus vester, qui advenit, voluntate Dei & Jesu Christi, in Smyrna; & sic mihi congavisus est vincto in Christo Jesu, ut ego omnem multitudinem vestram in ipso

I. Inculpatam mentem & inseparabilem in patientia cognovi habere vos, non usu, sed proprietate: quemadmodum significavit mihi Episcopus vester Polybius, qui Smyrnæ adfuit, per voluntatem Dei & Jesu Christi Filii ejus; quique mihi vincto, in Jesu Christo, sic congratulatus est, ut universam multitudinem vestram in eo VERS. COT.

rentini lectio, quæ id ait, Trallianorum fidem, & constantiam, non posse tantùm cognosci ex quotidianis eorum exercitiis, & bonis operibus; sed etiam ex naturali eorum bonitate. Ita enim accipienda hæc Ignatii verba, atque si scripsisset, οὐ κατὰ χρῆσιν μόνον, ἀλλὰ κατὰ φύσιν, idque satis trito loquendi genere. *Idem.*—— 'Inculpata hæc mens 'non acquiritur *usu* & exercitio, sed divinâ gratiâ & habitu innato, quam illi indidit & insevit doctrina & Institutio Christiana:' ut antea in Epist. ad Ephesios [§. 1.] φύσει δικαίᾳ. S. Barnabas in initio Epistolæ, *quòd sic naturalem gratiam accepistis*, & [C. ix] Οἶδεν ὁ τὴν ἔμφυτον δωρεὰν τῆς διδαχῆς αὐτοῦ θέμενος ἐν ἡμῖν. Vet. Int. *Scitote, quia* [lege, *Scit ille, qui*] *naturale donum doctrinæ suæ posuit in nobis.* SMITH.

Οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν.] Optimè Interpolator reddidit, οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ κτῆσιν. Quod est Ciceroni, χρήσει usu & fructu, atque κτήσει mancipio & nexu. Ita Suidas φύσιν exponit τὴν ἔμμονον διάθεσιν, καὶ χρονίαν συνήθειαν. COT.

Πολύβιος.] Hujus meminit Eusebius. PEARS.

Ἀποδεξάμενος οὖν τὴν καλὰ Θεὸν εὔνοιαν δι' αὐτοῦ, ἔδοξα εὑρὼν ὑμᾶς, ὡς ἔγνων, μιμηλὰς ὄνλας Θεοῦ.

Β'. [1]Ὅτ' ἂν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ ὑποτάσσεσθε ὡς Ἰησοῦ Χριςλῷ, φαίνεσθέ μοι οὐ καλὰ ἀνθρώπινον ζῶνλες, ἀλλὰ καλὰ Ἰησοῦν Χριςλὸν, τὸν δι' ἡμᾶς ἀποθανόνλα, ἵνα πιστεύσανλες εἰς τὸν θάναλον αὐτοῦ, τὸ ἀποθανεῖν ἐκφύγηλε. Ἀναγκαῖον οὖν ἐςλιν, ὥσπερ ποιεῖτε, ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν πράσσειν ὑμᾶς· ἀλλ' ὑποτάσσεσθε καὶ τῷ πρεσβυλερίῳ, ὡς τοῖς ἀποςλόλοις Ἰησοῦ Χριςλοῦ τῆς ἐλπίδος [2] ἡμῶν, ἐν ᾧ διάγονλες [3] εὑρεθησώμεθα. Δεῖ δὲ καὶ τοὺς διακόνους, ὄνλας μυςλήριον Ἰησοῦ Χριςλοῦ, καλὰ πάνλα τρόπον πᾶσιν ἀρέσκειν. Οὐ γὰρ βρωμάτων καὶ πολῶν εἰσιν διάκονοι, ἀλλ' ἐκκλησίας Θεοῦ ὑπηρέλαι. Δέον οὖν αὐτοὺς [4] φυλάσσεσθαι τὰ ἐγκλήμαλα ὡς πῦρ.

VAR. LECT. 1 MS. Ὅτάν. 2 ὑμῶν. 3 εὑρεθητόμεθα 4 φυλάσσεσθε

VERS. COT. contemplatus sim. Excipiens enim per ipsum eam quæ secundùm Deum est benevolentiam, gloriatus sum, inveniens vos, ut cognovi, imitatores Dei esse.

II. Cùm enim Episcopo subjecti estis ut Jesu Christo, videmini mihi non secundùm homines, sed secundùm Jesum Christum vivere; qui propter vos mortuus est, ut credentes in mortem ipsius mori effugiatis. Necessarium

Εὔνοιαν.] Vet. Int. *æquanimitatem:* meliùs vulgatus, *benevolentiam.* PEARS.

Ἔδοξα εὑρών.] Vet. Int. legit ἐδόξατε. Scribe, ἔδοξα εὑρεῖν, locutione satis notâ. VOSS. ——Vet. Int. *gloriatus sum inveniens,* pessimè. *Videbar invenisse.* PEARS.

Οὐ καλὰ ἀνθρώπινον.] Repone τὸ ἀνθρώπινον. Paraphrastes καλὰ ἄνθρωπον legebat. VOSS.

Δι' ἡμᾶς.] Lege ὑμᾶς. COT.

Ὑπολάσσεσθε] Sic codex Florentinus, non uti malè editum est ὑποτάσσεσθαι. Quamvis & Antiochus Serm. cxxiv, & vetus ita legerit Interpres. VOSS.

Ὄνλας μυςλήριον.] Scribe ex altero Ignatio, & Veteri Interprete, μυςληρίων. Sensum non percepere interpretes; qui ta-

ſpecularer. Recipiens igitur eam, quæ ſecundùm Deum, æquanimitatem per ipſum, gloriatus ſum inveniens vos, ut cognovi, imitatores Dei. VET. INT.

II. Quum enim Epiſcopo ſubjecti eſtis ut Jeſu Chriſto, videmini mihi non ſecundùm homines viventes, ſed ſecundùm Jeſum Chriſtum; propter vos mortuum, ut credentes in mortem ipſius, mori effugiatis. Neceſſarium igitur eſt, quemadmodum facitis, ſine Epiſcopo nihil operari vos: ſed ſubjici & Preſbyterio, ut Apoſtolis Jeſu Chriſti ſpei noſtræ; in quo converſantes inveniamur. Oportet autem & Diaconos, miniſtros exiſtentes myſteriorum Jeſu Chriſti, ſecundùm omnem modum omnibus placere. Non enim ciborum & potuum ſunt miniſtri; ſed Eccleſiæ Dei Miniſtri. Opportunum igitur * vos obſervare accuſationes, ut ignem.

* *f.* eos.

itaque eſt, quemadmodum facitis, ut ſine Epiſcopo nihil agatis. Sed & Preſbyterio ſubditi ſitis, ut Apoſtolis Jeſu Chriſti, ſpei noſtræ; in quo converſantes inveniamur. Oportet autem & Diaconos, myſteriorum Jeſu Chriſti miniſtros, omni modo omnibus placere. Non enim ciborum & potuum miniſtri ſunt, ſed Eccleſiæ Dei miniſtri. Oportet igitur ut ſibi caveant à criminibus, tanquam ab igne. VERS. COT.

men ſatis eſt clarus. Dicit enim, Non debere eſſe quemquam, cui non placeant omnibus modis Diaconi: illos enim non eſſe miniſtros eſculentorum & poculentorum; ſed miniſtros myſteriorum Dei, ſive Sacramentorum. Ait itaque, Diaconos quidem immunes eſſe debere ab omni peccato; & ut ipſos decet, vitare crimina, tanquam ignem: alios verò debere tales debi â reverentiâ proſequi. Mitor autem, Antiochum, qui Sermone cxxiv hæc Ignatii citat, ita illa mutâſſe, ut id, quod de Diaconis hìc dicitur, Preſbyteris adtribuat: modò apud illum locus ſit integer, nec aliqua exciderint verba. *Idem.*

Οὐ γὰρ βρωμάτων καὶ ποτῶν.] Apud Antiochum legitur, *βρωμάτων καὶ πομάτων.* Idem.

* Ἰησοῦ Χρι-στοῦ. SALV.

Γ΄. Ὁμοίως πάντες ἐντρεπέσθωσαν τοὺς διακόνους, ὡς * Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς καὶ τὸν ἐπίσκοπον, ὄντα υἱὸν τοῦ Πατρὸς· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, ὡς συνέδριον Θεοῦ, καὶ ὡς 1 σύνδεσμον ἀποστόλων. Χωρὶς τούτων ἐκκλησία οὐ καλεῖται· περὶ ὧν πέπεισμαι ὑμᾶς οὕτως ἔχειν. Τὸ γὰρ ἐξεμπλάριον τῆς ἀγάπης ὑμῶν ἔλαβον, καὶ ἔχω 2 μετ' ἐμαυτοῦ ἐν τῷ ἐπισκόπῳ ὑμῶν, οὗ αὐτὸ τὸ κατάστημα μεγάλη μαθητεία, ἡ δὲ πραότης αὐτοῦ δύναμις· ὃν λογίζομαι καὶ τοὺς ἀθέους ἐντρέπεσθαι. ἀγαπῶντας,

VAR. LECT. 1 MS. σύνδεσμος. 2 μεθ' ἑαυ.οῦ.

VERS. COT. III. Cuncti similiter revereantur Diaconos, ut mandatum Jesu Christi: & Episcopum, ut eum qui est figura Patris: Presbyteros autem, ut consessum Dei, & ut conjunctionem Apostolorum. Sine his Ecclesia non vo-

Ὡς Ἰησοῦν Χριστὸν, κ. τ. λ] Mendosissimus locus multos exercitatos habuit. Tu me consiliario si uteris, ad hunc modum restitues; ὡς ἐντολὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπίσκοπον ὡς ὄντα τύπον τοῦ Πατρὸς. Quâ porrò fronte hæc similiaque Ignatii rejecerunt, qui legebant in Epistola Polycarpi Cap. v. ὑποτασσομένους τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, ὡς Θεῷ καὶ Χριστῷ? COT.——Sic legebat Vetus Interpres: uti in Epist ad Smyrnæos §. viii τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε ὡς Θεοῦ ἐντολήν. SMITH.

Ὡς καὶ τὸν ἐπίσκοπον, ὄντα υἱὸν τοῦ Πατρός] Etiam Interpres codicem corruptum secutus, ut puto. Antiochus autem nos hoc loco juvare potest: apud quem est; καὶ τὸν ἐπίσκοπον, ὡς τὸν Πατέρα. Ac similiter legisse Pseudo-Ignatius videtur. VOSS.——Præcedentia, Ἰησοῦν Χριστὸν, retinet Antiochus Monachus, qui sequentia multò veriùs & accuratiùs habet, Ὁμοίως πάντες ἐντρεπέσθωσαν τοὺς διακόνους, ὡς Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τὸν ἐπίσκοπον, κ. τ. λ. Inde textus Græcus, qui verborum trajectionem & additionem admisit, reformandus videtur: καὶ τὸν ἐπίσκοπον ὡς Ἰησοῦν Χριστὸν, ὄντα υἱὸν τοῦ Πατρός. SMITH.

Σύνδεσμον.] Sic repone. VOSS.

Τὸ κατάστημα.] Ad hunc locum adnotavit magnus Salmasius; non bene ab Interpretibus hæc verba esse accepta, qui reddiderunt, *cujus animi modestia*. Dicere enim Ignatium, se charitatis eorum exemplar in illorum cepisse Episcopo; cujus hoc ipsum esset κατάστημα: hoc est, *constitutio animi*, quæ ad charitatem facit. Quasi diceret, Ex vestro

VET. INT.

III. Similiter & omnes revereantur Diaconos, ut mandatum Jesu Christi; & Episcopum, ut Jesum Christum, existentem filium Patris; Presbyteros autem, ut concilium Dei & conjunctionem Apostolorum. Sine his Ecclesia non vocatur. De quibus * suadeo vos sic habere. Exemplarium enim charitatis vestræ accepi, & habeo cum meipso in Episcopo vestro; cujus ipsa compositio magna est disciplinatio, mansuetudo autem ipsius potentia: quem existimo & impios revereri. Di-

* *f.* suadeor.

VERS. COT.

catur. De quibus persuasum habeo, vos ita sentire. Exemplar enim caritatis vestræ accepi, & mecum habeo in Episcopo vestro; cujus ipse *habitus* magna disciplina est, mansuetudo autem ipsius potentia: quem existimo & impios ipsos revereri, diligentes quòd aliquantùm ipsi non

Episcopo, qui charitatis est plenissimus, etiam collegi vos omnes charitate abundare. *Idem.* —— '*Animi constitutio,* 'ex bona indole orta, quæ ex 'habitu & temperamento cor- 'poris dignoscitur. Statusque 'corporis naturalis, dotesque 'animi quasi inde enatæ, est 'potens virtutis documentum. 'Docet, dum filet: moresque, modestiâ & mansuetudine conditi, magnam vim 'in aliorum mentibus, vel 'ipsis invitis, exerunt; co- 'guntque vel impios hæreti- 'cos illum diligere & venera- 'ri.' SMITH.

Ἀγαπῶντας.] Hic locus ex omnibus Ignatianis est corruptissimus. Cui explicando quoniam ipse non sufficio, sufficiat dæmonium illud hominis Cl. Salmasius. Ait itaque, sequentia ita esse legenda; ὃν λογίζομαι, καὶ τοὺς ἀθέους ἐντρέπεσθαι ἀγαπῶντας, *quem existimo & atheos ipsos revereri, & diligere.* Quod si ita legatur, ea, quæ sequuntur, sic esse emendanda minimâ mutatione, ὡς οὐ φείδομαι ἑαυτοῦ πρότερον δυνάμενος γράφειν, ὑπὲρ τούτου οὐκ ᾠήθην, ἵνα μὴ ὢν κατάκριτος, ὡς ἀπόστολος ὑμῖν διατάσσωμαι. Ὑπὲρ τούτου, *eâ gratiâ.* Illud, ὡς τοῦτο, esse ex glossa. Mavult tamen, ut vox ἀγαπῶντας ad hanc periodum retrahatur, ἀγαπῶντας ὡς οὐ φείδομαι ἑαυτοὺς πρότερον δυνάμενος γράφειν, &c. Ἑαυτοὺς, *vos*, quod est tralaticium apud Græcos. VOSS.——Locus fœdè corruptus ac deploratus. Interpres certè corruptum invenit, nec quo modo verteret, novit. Videntur hæc corrupta ante ætatem Interpolatoris, quod maxi-

ὡς οὐ φείδομαι ἑαυτὸν πότερον, δυνάμενος γράφειν ὑπὲρ τούτου εἰς τοῦτο ᾠήθην, ἵνα [3] ὢν κατάκριτος ὡς ἀπόστολος ὑμῖν [4] διατάσσωμαι.

Δ΄. Πολλὰ φρονῶ ἐν Θεῷ· ἀλλ' ἐμαυτὸν μετρῶ, ἵνα μὴ ἐν καυχήσει ἀπόλωμαι. Νῦν γάρ με δεῖ πλέον φοβεῖσθαι, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς φυσιοῦσίν με. Οἱ γὰρ * λέγοντές μοι μαστιγοῦσίν με. Ἀγαπῶ μὲν γὰρ τὸ παθεῖν, ἀλλ' οὐκ οἶδα εἰ ἄξιός εἰμι. [1] Ὁ γὰρ ζῆλος πολλοῖς μὲν οὐ φαίνεται, ἐμὲ

* εὐλέγοντες. Salv.

3 ὢς. 4 διατάσσομαι. 1 MS. τὸ.

Vers. Cot. parco. Cùm possem scribere super illa re, hucusque loquendum existimavi, ne condemnatus qui sum, velut Apostolus vobis præcipiam.

mæ antiquitatis indicium. Salmasius tentavit, sed infeliciter satis Tu lege ἐντρέπεσθαι ἀγαπῶντας, sed quære: pro ἑαυτὸν πότερον, lege συντονώτερον, ut Interpolator: συν facilè in εαυ, & ω in πο: ceteræ omnes literæ apparent in συντονώτερον. Reliqua explicatione tantùm egent: εἰς τοῦτο ᾠήθην, *in tantam mei existimationem deveni, ut* · · · · Οἰέομαι, ᾠήθην, unde & οἴεσις & οἴημα. Aliud enim οἴομαι, & aliud οἰέομαι. Pears

Ὡς] Lege οὐχ ὡς. Cot. —— Hìc quidam inferendam volunt particulam negativam, ut hæc sententia cum notissima B. Martyris humilitate, quâ omnem sui arrogantem opinionem amólitur, conveniat: & sic legebat Interpolator, licet cetera parum intellecta mutilaverit. Mihi potiùs particula ista priori sententiæ parti præfigenda videtur, εἰς τοῦτο οὐκ ᾠήθην, hoc nimirum sensu: 'Quum *Episcopus vester, ob externum corporis habitum & placidissimos mores*, ceterasque bonæ mentis dotes, *sit apud Hæreticos*, Christianæ veritatis hostes, & *Gentiles*, à veri Dei cultu alienos, *planè venerabilis*; *non mihi temperandum est, quum id possim*, quin in tanti viri laudes vehementiori impetu me effundam: εἰς τοῦτο δὲ οὐκ ᾠήθην, *in hoc verò non id mihi assumo, ut ipse*, jam ex sententia Imperatoris *ad mortem damnatus, quasi Apostolus, vobis præcipiam*.' Sed huic conjecturæ tanquam penitus incertæ vix fidendum habeo. Judicent eruditiores, sed candidè, & absque supercilio Critico. Smith.

Οἱ γὰρ λέγοντές μοι.] Pseudo-Ignatius habet, οἱ γάρ με ἐπαινοῦντες μαστιγοῦσιν. Hìc verò scribendum puto, οἱ γὰρ λέγοντές με μαστιγοῦσιν με, *qui me loquuntur, flagellant*

ligentes quòd non parco ipſum aliqualem, potens ſcribere pro illo; in hoc exiſtimer, ut exiſtens condemnatus, velut Apoſtolus vobis præcipiam. VET. INT.

IV. Multa ſapio in Deo: ſed meipſum menſuro, ut non in gloriatione perdar. Nunc enim me oportet plus timere, & non attendere inflantibus me. Dicentes enim mihi, flagellant me. Diligo quidem enim pati: ſed non novi ſi dignus ſum. Zelus enim multis quidem non apparet, me autem

IV. Multa ſapio in Deo: ſed meipſum metior, ne gloriando peream. Nunc enim plus mihi timendum eſt; nec animus illis intendendus, qui me inflant. Qui enim me laudant, flagellant me. Nam diligo quidem pati; ſed neſcio, an dignus ſum. Zelus quidem multis non appa- VERS. COT.

me: i. e. *qui de me loquuntur*; quoniam vix id fieri poterat ſine laude. Ita Democritos, & Platonas loqui, loqui theatra, apud Martialem, & apud alios millena alia id genus. VOSS.——Hìc præ modeſtia, vir ſanctiſſimus verba hujuſmodi, μάρτυς ἔσῃ. quæ coram apud ipſum Tralliani aliique de futuri, quod inſtabat, martyrii gloria differentes protulere, reticet; ne jactare & plus æquo efferri videatur. SMITH.

Ὁ γὰρ ζῆλος κ. τ. λ.] Et hìc Interpolator contrarium planè ſenſum effinxit, addendo τοῦ ἐχθροῦ [poſt ζῆλος]. Illum quoque ſecutus eſt Antonius Monachus in *Meliſſa.* Sed & Damaſcenus in *Parallelis* locum hunc citat: an verò aliter, quàm hìc, viderint ii, quibus liber is eſt ad manum. Non autem dubito, quin hæc veriſſima ſit lectio. Senſus eſt; Deſiderium conſequendi martyrii tanto ſibi majus eſſe, quanto minus id aliis adpareat. Sed quòd ignoret, an ejus merita ſint, ut beneficium martyrii à Deo promereatur; ideo moderatione opus eſſe, & frænandam eſſe nimiam illam concupiſcentiam. Πραότης enim hìc ἐπιείκεια. & propriè facultas illa, quâ franguntur omnes animi affectus, ira, concupiſcentia, &c. Ita explicat Clemens Alex. locum illum Evangelii, *Beati mites.* VOSS.——Sentio cum D. Voſſio, Interpolatorem S. Ignatio contrarium ſenſum effinxiſſe. 'Licet id 'multi, de illo non rectè ju'dicantes, ignoraverint; inde 'verò ſe animo magis oppreſ'ſum eſſe, & acriùs quidem 'conflictari, ne iſte ardor men'tis in jactantiam deſciſcens 'ſibi cedat in præjudicium, aut 'impediat, ne glorioſum illum 'exitum, quem tantopere am'biiſſet, aſſequatur.' SMITH.

δὲ πλέον πολεμεῖ. Χρήζω οὖν πραότητος, ἐν ᾗ καταλύεται ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου.

Ε'. Μὴ οὐ δύναμαι τὰ ἐπουράνια γράψαι; ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ νηπίοις οὖσιν ὑμῖν [1] βλάβην παραθῶ. Καὶ [2] συγγνωμονεῖτέ μοι· μήποτε, οὐ δυνηθέντες χωρῆσαι, [3] στραγγαλωθῆτε. Καὶ γὰρ ἐγὼ οὐ καθότι δέδεμαι, καὶ δυνάμενος τὰ ἐπουράνια, καὶ τὰς τοποθεσίας τὰς ἀγγελικὰς, καὶ τὰς συστάσεις τὰς ἀρχοντικὰς, ὁρατά τε καὶ ἀόρατα. Παρὰ τοῦτο, [4] ἤδη καὶ μαθητής εἰμι. Πολλὰ γὰρ ἡμῖν λείπει, ἵνα Θεοῦ μὴ λειπώμεθα.

VAR. LECT. [1] MS. βλαβὴν. [2] συγγνωμωνεῖτε. [3] στράγγαλον θῆτε. [4] εἰ δὴ.

VERS. COT. ret; me verò majorem in modum impugnat. Opus itaque mihi manſuetudine, quâ Princeps ſæculi hujus deſtruitur.

V. Numquid non poſſum cœleſtia vobis ſcribere? At ne parvulis vobis damnum inferam metuo: ac mihi

Μὴ οὐ δύναμαι.] Non potuit majori cum demiſſione loqui Martyr de cognitione Cœleſtium ſibi divinitus conceſſa, quàm negando ſe eſſe diſcipulum, ac profitendo multa ſibi deeſſe. Sed quid attinebat hæc ad Trallianos ſcribi? Quaſi multæ rationes eſſe non potuerint; & neceſſe ſit ut dicatur quamobrem ſcripta fuerint quæcumque in Antiquorum Epiſtolis reperiuntur. Non debuerunt tamen Trallenſes νήπιοι appellari, poſtquam Deo digni, & inculpatam mentem inſeparabilemque in patientia habere dicti fuerant. Ergo nec oportuit Apoſtolum Paulum, cùm Corinthios laudâſſet ut divites in Chriſto, in omni verbo & in omni ſcientia, nullius rei indigos in ulla gratia, poſtea eoſdem tamquam carnales, ac in Chriſto νηπίους, reprehendere. Taceo de Paulina imitatione. Quia quod Adverſarii maledictum vehemens eſſe exiſtimant, eam laudem Nos ducimus maximam. COT.

Δύναμαι τά.] Lege δύναμαι ὑμῖν τά. COT. SMITH.

Καὶ συγγνωμονεῖτέ μοι.] Hæc ſunt in parentheſi includenda. SMITH.

Στραγγαλωθῆτε.] Orig. in Matt. 204. A. Οὐδὲν ἐν τοῖς θείοις λόγοις ἔτι ἐστὶ σκολιὸν ἢ στραγγαλιῶδες. Auctor imperfecti operis in Matt. Hom. XLIX. *Eccleſiæ filius modicè juſtitiâ eſt nutriendus, quaſi tenero lacte ſecundùm anguſtias faucium fidei ſuæ.* 713. B. & Hom. XXXVIII. 667. A. *Sic-*

plus oppugnat. Indigeo igitur manſuetudine; in qua diſſolvitur princeps ſeculi hujus. VET. INT.

V. Nonne poſſum vobis ſupercœleſtia ſcribere? Sed timeo ne parvulis exiſtentibus vobis damnum apponam. Et condonate mihi: ne forte, non potentes capere, ſtrangulemini. Etenim ego, non ſecundùm quodcunque ligatus ſum, ſed potens ſcire cœleſtia, & loci poſitiones Angelicas, & conſtitutiones, * principationes, viſibiliaque & inviſibilia. Præter hoc, jam & diſcipulus ſum. Multa enim * vobis deficiunt, ut Deo non deficiamus.

* principationis. COT. principales. Al.

* f. nobis.

ignoſcite; ne, iſta capere non valentes, ſtrangulemini. Etenim ego non propterea quòd vinctus ſum, & cœleſtia intelligere poſſum, & ſitus Angelorum, & cœtus conſtitutioneſque Principatuum, viſibilia & inviſibilia; propter hoc, jam & diſcipulus ſum: multa enim nobis deſunt, ne à Deo abſimus. VERS. COT.

ut enim infanti, ſi dederis fragmentum panis, quoniam anguſtas habet fauces, effocatur, magis quàm nutritur: ſic homini imperfecto in fide, & puero in ſenſibus, ſi altiora myſteria ſapientiæ volueris dicere, anguſtam habens fidem & ſenſum, magis ſcandalizatur, quàm ædificatur. PEARS.

Καὶ γὰρ ἐγὼ οὐ καθότι δέδεμαι] 'Non facultatem hanc ſupercœleſtia intelligendi mihimet arrogo, eo quòd vinctus ſim.' SMITH.

Καὶ δυνάμενος τὰ.] Pſeudo-Ignatius habet δυνάμενος νοεῖν. Sed & Vetus Interpres, cujus auctoritas ſemper potior, ita videtur legiſſe. Sic itaque repone. VOSS —— Sed melius eſt δύναμαι νοεῖν, quod retinuit Interpolator. PEARS.

Τὰ ἐπουράνια κ. τ. λ.] Theologia Ἀνατολικὴ non potuit eſſe Ignatio incognita. Vide *Vindicias* p. 140, 141. & Galeum ad Jamblichum, p. 206. *Idem.*

Τὰς τοποθεσίας τὰς ἀγγελικάς.] *Diverſos ordines* (τάξεις ut habet Interpolator) *& gradus Angelorum*, quos Deus Ἄρχοντας conſtituit: Dan. Cap. x. Chryſoſtomus in Encomio S. Ignatii illum dicit familiari cum Angelis converſatione participem fuiſſe ῥητῶν καὶ ἀποῤῥήτων. Inter ἀπόῤῥητα vero recenſeri meritò videtur divina illa & ſupercœleſtis ſcientia de ordinibus Angelorum. SMITH.

Παρὰ τοῦτο κ. τ. λ.] 'Licet hæc ſciam, (vel, his exceptis prætermiſſiſque) *in numero diſcipulorum adhuc ſum* recen-

ς'. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ἡ ἀγάπη Ἰησοῦ Χριστοῦ, μόνῃ τῇ Χριστιανῇ τροφῇ χρῆσθαι, ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἥτις ἐστὶν αἵρεσις. Οἱ καιροὶ παρεμπλέκουσιν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατ' ἀξίαν πιστευόμενοι· ὥσπερ θανάσιμον φάρμακον διδόντες μετὰ οἰνομέλιτος, ὅπερ ὁ ἀγνοῶν ἡδέως λαμβάνει ἐν ἡδονῇ, κἀκεῖ τὸ ἀποθανεῖν.

Ζ'. Φυλάττεσθε οὖν τοὺς τοιούτους. Τοῦτο δὲ ἔσται ὑμῖν μὴ φυσιουμένοις, καὶ οὖσιν ἀχωρίστοις Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν διαταγμάτων τῶν ἀποστόλων. Ὁ ἐντὸς θυσιαστηρίου ὢν, καθαρός ἐστιν· [ὁ δὲ ἐκτὸς ὢν, οὐ καθαρός

VERS. COT. VI. Obſecro itaque vos; non ego, ſed caritas Jeſu Chriſti; ſolo Chriſtiano alimento uti, ab aliena autem herba abſtinere, quæ eſt Hæreſis: qui Hæretici & inquinatis implicant Jeſum Chriſtum; ratione dignitatis quam obtinent, fidem adepti: quemadmodum mortiſe-

'ſendus. *Multa enim nobis* '*deeſſe* fateri planè neceſſe eſt '& omnino oportet; ne aliter 'inani hujuſcemodi ſcientiæ 'jactatione *à Deo deficiamus.*' Idem.

Χρῆσθαι ····· ἀπέχεσθαι.] Veterem Interpretem in codice ſuo χρήσασθε, & ἀπέχεσθε, reperiſſe cenſeo. VOSS.

Οἱ καιροὶ παρεμπλέκουσιν] Error eſt leviſſimus: ita enim legendum, Οἱ καὶ ἰοῖς παρεμπλέκουσιν, quomodo Pſeudo-Ignatius & Vetus Interpres in ſuis reperiſſe codicibus videntur. *Idem.* —— Ego ex Veteri Verſione ac ex Scripturæ veſtigiis reſarcio, Οἱ καὶ ῥυπαροῖς ἐμπλέκουσιν. Nolim tamen improbare lectionem Interpolatoris, ἰοῖς [ἰὸν]. In Damaſceni *Ecloga* περὶ αἱρετικῶν, habetur καὶ παρεμπλέκουσιν. COT. —— Voſſii emendationem improbat M. Meibomius in Præfatione ad *Dialogum de Proportionibus*, legendo, ſyllabis tantùm collectis, Οἱ καὶ ῥυπαροῖς ἐμπλέκουσιν· quam emendationem quoque profert Coteleriu. Sanè τὸ ῥυπαρὸς à Vet. Int. redditur *inquiratus*, in Epiſt. ad Epheſios [§. XVI] Quid ſi legamus, οἱ καὶ ῥυπαροὶ vel οἱ μιαροί? ſed hoc eſt hariolari. Voſſianam verò correctionem veriſimiliorem eſſe verba ſequentia demonſtrant, hoc ſenſu: 'Quòd 'Hæretici, ſub ſpecioſis novæ 'illuminationis myſticæque & 'ſanctioris veritatis nominibus '& titulis, doctrinæ *Chriſtia-*

VI. Deprecor igitur vos (non ego, ſed charitas Jeſu Chriſti) ſolo Chriſtiano alimento utamini; ab aliena autem herba recedite, quæ eſt hæreſis, quæ & inquinatis implicat Jeſum Chriſtum: quemadmodum mortiferum pharmacum dantes cum vino mellito; quod qui ignorat, delectabiliter accipit, & in delectatione mala mori. VET. INT.

VII. Obſervemini igitur à talibus. Hoc autem erit à vobis non inflatis, & exiſtentibus inſeparabilibus à Deo Jeſu Chriſto, & Epiſcopo, & ordinibus Apoſtolorum. Qui intra altare eſt, mundus eſt: qui verò extra altare eſt, non mundus eſt:

rum pharmacum cum mulſo dantes; quod qui ignorat, libenter cum voluptate noxia mortem accipit. VERS. COT.

VII. A talibus igitur vos cuſtodite. Quod fiet, ſi inflati non fueritis; & indivulſi manſeritis à Deo Jeſu Chriſto, & Epiſcopo, & præceptis Apoſtolorum. Qui intra altare eſt, mundus eſt: [qui verò extra eſt, non

'*næ* ſua, ſive *venenata* & exitioſa, ſive turpia & impura, 'dogmata doloſè *innectunt*; 'ut venefici medicamentis dulce *& vino ac melle* conditum '*virus* ſolent immiſcere, *ab* '*incautis*, quos certiùs volunt 'occidere, avidiùs & *non ſine* '*delectatione* imbibendum.' SMITH —— Fortè legendum, οἱ καὶ αἱρ̄οι abbreviatè pro αἱρετικοί PEARS.

Κακῇ.] Vet. Int. legebat κακῇ, [quem ſequitur Cotelerius] ſed vitioſè. 'Hoc ipſo 'hauſtu certam ineluctabilem-'que mortem.' SMITH.

Τοὺς τοιούτους] Sic MS. Sed Vet. Int. legebat τοῖς τοιούτοις, ut in vulgatis.

Καὶ τῶν διαταγμάτων κ. τ. λ.] Improbè, & nefariè omnia hæc depravata ſunt à Pſeudo-Ignatio. Alius longè ſenſus eſt in his verbis, quàm ſit in illis, quæ ipſe commentus eſt. Nihil hìc de veneratione Epiſcoporum ex præſcripto Apoſtolico; nihil hìc de immenſâ illâ poteſtate Epiſcoporum ſupra reges, & principes terræ: concordiam tantùm hìc ſuadet Ignatius, & obſervationem præceptorum Apoſtolicorum. Vide, quæ de hoc loco annotârit Armachanus. VOSS.

Ὁ ἐντὸς θυσιαστηρίου ὤν, καθαρός ἐστιν.] Addendum videtur; ὁ δὲ ἐκτὸς ὤν, οὐ καθαρός ἐστιν, uti fuit in codicibus Interpretis, & Interpolatoris. *Idem.*

ἐστιν·] τοῦτ' ἐστιν, ὁ χωρὶς ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτερίου καὶ διακόνου πράσσων τι, οὗτος οὐ καθαρός ἐστιν τῇ συνειδήσει.

Η'. Οὐκ ἐπεὶ ἔγνων τοιοῦτόν τι ἐν ὑμῖν, ἀλλὰ προφυλάσσω ὑμᾶς ὄντας μου ἀγαπητούς, [1] προορῶν τὰς ἐνέδρας τοῦ διαβόλου. Ὑμεῖς οὖν τὴν πραϋπάθειαν ἀναλαβόντες, [2] ἀνακτήσασθε ἑαυτοὺς ἐν

* ἥ. SALV. πίστει, [3] * ὅ ἐστιν σὰρξ τοῦ Κυρίου, καὶ ἐν ἀγάπῃ, ὅ ἐστιν αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμῶν κατὰ τοῦ [4] πλησίου ἐχέτω. Μὴ ἀφορμὰς δίδοτε τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα μὴ δι' ὀλίγους ἄφρονας τὸ ἐν Θεῷ πλῆθος [5] βλασφημῆται. Οὐαὶ γὰρ δι' οὗ ἐπὶ ματαιότητι τὸ ὄνομά μου ἐπί τινων βλαφημεῖται.

Θ'. Κωφώθητε οὖν, [1] ὅταν ὑμῖν χωρὶς Ἰησοῦ Χριστοῦ λαλῇ τις, τοῦ ἐκ γένους Δαβὶδ, τοῦ ἐκ Μαρίας, ὃς ἀληθῶς ἐγεννήθη, ἔφαγέν τε καὶ ἔπιεν, ἀληθῶς ἐδιώχθη ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἀληθῶς ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανεν, βλεπόντων τῶν ἐπουρα-

VAR. LECT. [1] MS. πρὸ ὁρῶν [2] ἀναστήσασθε [3] ὅσ. [4] πλησίον. [5] βλασφημεῖται. [1] MS. ὁτὰν.

VERS. COT. est mundus:] hoc est, qui sine Episcopo & Presbyterio & Diaconis quidpiam agit, is non est mundus in conscientia.

VIII. Non quòd noverim tale aliquid inter vos; sed quòd præmuniam vos, ut filios meos carissimos, prospiciens insidias Diaboli. Vos itaque mansuetudinem assumentes, recreate vosmetipsos in fide, quod est caro Domini, & in caritate, quod est sanguis Jesu Christi. Nullus vestrûm adversùs proximum aliquid habeat. Ne an-

Καὶ πρεσβυτερίου, καὶ διακόνου.] Scribo, διακόνων. Interpretem Veterem non multùm moror, qui in suo codice reperisse videtur, πρεσβυτέρου, καὶ διακόνου. Nisi *Presbyterio* apud illum sit scribendum. *Idem.*———Interpolator habet πρεσβυτέρων καὶ διακόνων. '*Qui* 'communicat cum *Episcopo*, 'ceterisque illi in administranda sacra functione, & præsertim in celebranda Eucharistia, subordinatis, mente & 'judicio *purus est:* sin aliter, '*conscientiam* integram *non* habet. SMITH.

Τὴν πραϋπάθειαν.] Sic MS.

hoc eſt, Qui ſine Epiſcopo & Preſbytero & Diacono operatur aliquid, iſte non mundus eſt in conſcientia. VET. INT.

VIII. Non quia cognovi tale quid in vobis: ſed præſervo vos, exiſtentes meos dilectos; prævidens inſidias Diaboli. Vos igitur manſuetam patientiam reſumentes, recreate voſmetipſos in fide, quod eſt caro Domini, & in charitate, quod eſt ſanguis Jeſu Chriſti. Nullus veſtrûm adversùs proximum aliquid habeat. Non occaſiones detis gentibus: ut non propter paucos inſipientes ea quæ in Deo multitudo blaſphemetur. Væ enim, per Iſ. LII. 5. quem in vanitate nomen meum in aliquibus blaſphematur.

IX. Obſurdeſcite igitur, quando vobis ſine Jeſu Chriſto loquitur quis: qui ex genere David, qui ex Maria; qui verè natus eſt, comedit & bibit; verè perſecutionem paſſus eſt ſub Pontio Pilato, verè crucifixus & mortuus eſt, aſpicientibus cœ-

ſam detis Gentibus; ne propter paucos inſipientes, ea quæ in Deo eſt multitudo blaſphemetur. *Væ enim ei, per quem* in vanitate *nomen meum* in aliquibus *blaſphematur.* VERS. COT.

IX. Obturate igitur aures veſtras, cùm vobis quiſpiam loquitur ſine Jeſu Chriſto, qui ex genere Davidis, qui ex Maria; qui verè natus eſt, edit & bibit, verè perſecutionem paſſus eſt ſub Pontio Pilato; verè crucifixus & mortuus eſt, videntibus cœleſtibus, terreſtribus, & ſub-

——Heſychius, Πραϋπάθειαν, πραΰτητα. Πραότητα ſubſtituerat Pſeudo-Ignatius. VOSS.

Ἀνακτήσασθε] Sic Junius & Cotelerius. SMITH.——Voſſius, ἀνακτίσασθε.

Ὑμῶν κατά.] Lege ὑμῶν τὶ κατά. COT.

Τὸ ἐν Θεῷ πλῆθος.] 'Populus Chriſtianus in cœtibus ſacris congregatus.' Hoc miſere pervertit Interpolator, & de doctrina Chriſtianorum interpretatur. SMITH.

Ἀληθῶς ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανεν.] Hunc locum citat Theodoretus in ἀτρέπτῳ, qui nihil differt, niſi quod omittat τὸ ἀληθῶς, quod tamen etiam Vetus Verſio agnoſcit. Tranſ-

νίων, ἐπιγείων, καὶ ὑποχθονίων· ὃς καὶ ἀληθῶς ἠγέρθη ἀπὸ νεκρῶν, ἐγείραντος αὐτὸν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ· κατὰ τὸ ὁμοίωμα, [2] ὡς καὶ ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ οὕτως ἐγερεῖ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οὗ χωρὶς τὸ ἀληθινὸν ζῆν οὐκ ἔχομεν.

Ι΄. Εἰ δὲ, ὥσπερ τινὲς ἄθεοι ὄντες, τουτέστιν ἄπιστοι, λέγουσιν τὸ δοκεῖν πεπονθέναι αὐτὸν, αὐτοὶ ὄντες τὸ δοκεῖν, ἐγὼ τί δέδεμαι; τί δὲ εὔχομαι θηριομαχῆσαι; δωρεὰν οὖν ἀποθνήσκω· ἄρα οὐ καταψεύδομαι τοῦ Κυρίου.

ΙΑ΄. Φεύγετε οὖν τὰς κακὰς παραφυάδας, τὰς γεννώσας καρπὸν θανατηφόρον, οὗ ἐὰν [1] γεύσεταί τις, παρ' αὐτὰ ἀποθνήσκει. Οὗτοι

VAR. LECT. 2 ὅς. [1] MS. γεύσηταί.

VERS. COT. terraneis; qui & verè resurrexit à mortuis, resuscitante ipsum Patre ipsius; secundùm similitudinem, quâ & nos, ipsi credentes, ita resuscitabit Pater ipsius in Christo Jesu; sine quo veram vitam non habemus.

ponit quoque aliquot verba, quæ præcessere, & quæ mox consequentur. VOSS.

Ὑποχθονίων.] Theodoritus, Dial. 1. καταχθονίων. COT —— Sic Interpolator: qui malè intelligit de iis, qui cum Christo resurrexere. SMITH

Κατὰ τὸ ὁμοίωμα, ὡς καὶ.] *Ad exemplar ipsius.* Hæc verba in Græco textu suo loco mota sunt. Lege, ὡς καὶ κατὰ. Idem.———At MS habet ὅς, unde Veterem Interpretem legisse ὃς καὶ κατὰ τὸ ὁμοίωμα, verisimillimum est.

Τὸ δοκεῖν.] Sic & alibi. Quare non mutandum, τῷ δοκεῖν. Neque enim hoc magis Græcum est, quàm alterum. VOSS.——Solem negaret meridie lucere, qui Docetas seu Phantasiastas Hæreticos temporibus Apostolorum inficiaretur erupisse. Cùm Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Hieronymus, Philastrius, Augustinus, Theodoritus, aliique, δοκήσεως & φαντασίας errorem Simoni mago attribuant. Cumque Johannes Apostolus in Epistola prima [IV. 3.] eos *Antichristos* vocet, *qui Christum negarent in carne venisse.* Tertullianus de præscript. Hæret. 33. Insigniter à B. Hieronymo adversùs Luciferianos Cap. 8. scribitur; *Apostolis adhuc in sæculo superstitibus, adhuc apud Judæum Christi sanguine recenti, phantasma Domini corpus asserebatur.* COT.

Ἄρα οὐ καταψεύδομαι τοῦ Κυρίου.] Similiter Vetus legit

lestibus & terrestribus & infernalibus; qui & verè resurrexit à mortuis, resuscitante ipsum Patre ipsius: qui & secundùm similitudinem nos credentes ipsi sic resuscitabit Pater ipsius, in Christo Jesu; sine quo verum vivere non habemus. VET. INT.

X. Si autem, quemadmodum quidam sine Deo existentes (hoc est, infideles) dicunt, secundùm videri passum esse ipsum; ipsi existentes secundùm videri: ego quid vinctus sum? quid autem & oro cum bestiis pugnare? Gratis igitur morior: ergo non reprehendor mendacii à Domino.

XI. Fugite ergo malas propagines, generantes fructum mortiferum; quem si gustet quis, statim

X. Si verò, ut quidam Athei, hoc est, infideles, aiunt, ipsum secundùm apparentiam esse passum; ipsi secundùm apparentiam exsistentes: ego quid vinctus sum? & cur opto cum bestiis depugnare? frustra itaque morior. Profectò mendacia de Domino non confingo. VERS. COT.

XI. Fugite ergo malas propagines, quæ gignunt mortiferum fructum; quem si quis gustârit, continuò mori-

Interpres. Itaque rectè vir maximus viderat, ejiciendam esse particulam negantem. Nam, sine dubio, genuinum est, Ἄρα οὖν. Porrò Pseudo-Ignatius hic legebat, τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου, quod tamen non probo. Neque enim opus mutatione. VOSS. ——— Interpolator omittit particulam negativam: Vossius levi mutatione emendat. Sed lectio codicis Medicei, quam Vetus Interpres sequitur, retinenda videtur: & meritò quidem, si verba interrogativè accipiantur: '*Nonne*, 'si Christus, ut ipsi blasphemant, putativè solùm *passus* '*sit*, ipse *moriendo Dominum* 'Christum splendido hoc *mendacio traducam?*' SMITH.

Θανατηφόρον] Satis purus scriptor Artemidorus Daldianus, Ignatio nostro suppar, Lib. iv. Cap. 59. ἡ μὲν ἐλαία θανατηφόρος οὖσα τετήρηται. *Oleam* (in somnio visam) *mortiferam esse observatum est.* Jac. iii 8. μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. PEARS.

Παρ' αὐτὰ.] Reposuit Pseudo-Ignatius παραυτίκα. Idem est παραυτὰ & παραυτίκα. Neque tamen hoc ex illo contractum, ut aliqui putant; sed παρ' αὐτὰ dicitur, ut παραχρῆμα, παραυτόθεν, ἐξ αὐτῆς. VOSS.

γὰρ οὐκ εἰσὶν φυτεία Πα]ρός. Εἰ γὰρ ἦσαν, ἐφαίνον]ο ἂν κλάδοι τοῦ σ]αυροῦ, καὶ ἦν ἂν ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄφθαρ]ος· δι' οὗ, ἐν τῷ πάθει αὐτοῦ, προσκαλεῖται ὑμᾶς, ὄντας μέλη αὐτοῦ. Οὐ δύνα]αι οὖν κεφαλὴ χωρὶς γεννηθῆναι ἄνευ μελῶν· τοῦ Θεοῦ ἕνωσιν ἐπαγγελλομένου, ὅς ἐσ]ιν αὐτός.

ΙΒʹ. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἀπὸ Σμύρνης, ἅμα ταῖς

* αἱ. Salv. συμπαρούσαις μου ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, * οἱ κατὰ πάν]α με ἀνέπαυσαν σαρκί τε καὶ πνεύμα]ι. Παρακαλεῖ ὑμᾶς τὰ δεσμά μου, ἃ ἕνεκεν Ἰησοῦ Χρισ]οῦ περιφέρω, αἰτούμενος Θεοῦ ἐπι]υχεῖν. Διαμένετε ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν, καὶ τῇ μετ' ἀλλήλων προσευχῇ. Πρέπει γὰρ ὑμῖν τοῖς καθ' ἕνα, ἐξαιρέτως καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀναψύχειν τὸν ἐπίσκοπον

Vers. Cot. tur. Isti enim non sunt plantatio Patris. Si enim essent, apparerent utique rami Crucis, & esset utique fructus illorum incorruptibilis; per quem, in passione ipsius, invitat vos, qui estis membra ipsius. Non potest igitur caput seorsum nasci sine membris; Deo unionem repromittente, quae est ipse.

Οὐκ εἰσὶν φυτεία κ. τ. λ.] Respicit ad Matth. v. 13 & sapidâ (si quid ego sentio) Metaphorâ utitur. Nonne enim optimè quadrant plantatio, rami, arbor crucis, & fructus? Cot.

Εἰ γὰρ ἦσαν, ἐφαίνον]ο ἂν κλάδοι τοῦ σ]αυροῦ.] Interpolator omnia hæc suo more immutavit. Κλάδοι, ut sæpe aliàs, accipitur, translatâ à plantis ad homines, & alia animalia, similitudine. Ita apud Theophrastum, in charactere μικροφιλοτιμίας, inscriptio est in columella catelli mortui, ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ. *Soboles Melitæa:* qui locus non est sollicitandus. Ita in Inscriptione veteri,

ΕΚ ΜΕΝ ΓΕΝΟΥΣ ΓΑΡ ΟΥΤΟΣ ΕΥΦΥΟΥΣ ΕΦΥ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΚΙΩΝ ΕΥΦΥΟΥΣ ΡΙΖΗΣ ΚΛΑΔΟΣ.

Voss.

——Metaphorâ hac de arbore crucis pluſquam semel usus est Ignatius. 'Nolunt hi Hæretici Evangelicam doctrinam *de passione Christi* amplecti & profiteri: ex hac autem professione & fide enascitur incorruptio integritasque morum, utpote ejusmodi *ramorum* genuinus germanusque

moritur. Isti enim non sunt plantatio Patris. Si enim essent; apparerent utique rami Crucis, & esset utique fructus illorum incorruptibilis: per quem, in passione ipsius, advocat vos existentes membra ipsius. Non potest igitur caput nasci sine membris; Deo unionem repromittente, quod est ipse. VET. INT.

XII. Saluto vos à Smyrna, cum compræsentibus mihi Ecclesiis Dei; qui secundùm omnia me quiescere fecerunt carne & spiritu. Deprecantur vos vincula mea, quæ pro Jesu Christo fero, petens Deo frui. Permanete in concordia vestra, & eâ quæ cum adinvicem oratione. Decet enim vos singulos, præcipuè & Presbyteros, refrigerare Epi-

XII. Saluto vos è Smyrna, unà cum Ecclesiis Dei quæ mecum sunt, quæ prorsus refocillârunt me, & carne & spiritu. Obsecrant vos vincula mea; quæ propter Jesum Christum circumfero, orans ut Deum assequar; permanete in concordia vestra, & oratione mutua. Decet enim singulos vestrum, & præcipuè Presbyteros, refocil- VERS. COT.

'fructus. Vi hujus fidei *in* '*passione Christi* per prædi- 'cationem Evangelii facti su- 'mus *membra* corporis *ejus*, 'quum ille sit *caput* Eccle- 'siæ: *Deo* hanc *unionem* spiri- 'tualem *promittente* & operan- 'te.' SMITH.

Ὅς ἐστιν.] Veterem Interpretem suo in libro reperisse existimo, ὅ ἐστιν. Eaque procul dubio vera est scriptura. VOSS.—— Fortasse hoc vult B. Martyr, *qui Deus est ipse Christus.* SMITH.

Ἅμα ταῖς συμπαρούσαις μου.] Lege cum Vet. Int. & Interpolatore μοί. 'Episcopis Presbyterisque, *Ecclesiarum* legatis, qui huc me videndi causâ 'venerunt, jamque *præsto mi*- '*hi adsunt.*' Idem.

Οἱ κατὰ πάντα.] Si quis ad Grammatices canonas restringere ista velit, legendum fuerit, αἱ κατὰ πάντα. Sed retinenda est hæc lectio, quam etiam Vetus Interpres agnoscit. *Ecclesia* enim pro illis, qui *Ecclesiæ* erant *membra.* Non adfirmarem hæc, nisi toties viderem in Ignatio istam loquendi formulam occurrere. Interpolator ita hæc mutavit; ὧν οἱ ἡγούμενοι. VOSS. ———Non opus est, ut reponamus αἱ. SMITH.

εἰς τιμὴν Πατρὸς, Ἰησοῦ Χριστοῦ, [καὶ] τῶν ἀποστόλων. Εὔχομαι ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ ἀκοῦσαί μου, ἵνα μὴ εἰς μαρτύριον ὦ ἐν ὑμῖν γράψας. Καὶ περὶ ἐμοῦ δὲ προσεύχεσθε, τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης χρήζοντος ἐν τῷ ἐλέει τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναί με τοῦ κλήρου, οὗ περίκειμαι ἐπιτυχεῖν, ἵνα μὴ ἀδόκιμος εὑρεθῶ.

ΙΓ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη Σμυρναίων καὶ Ἐφεσίων. Μνημονεύετε ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας· ὅθεν καὶ οὐκ ἄξιός εἰμι λέγεσθαι, ὢν ἔσχατος ἐκείνων. Ἔρρωσθε ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὑποτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ ὡς τῇ ἐντολῇ, ὁμοίως καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ· καὶ οἱ κατ' ἄνδρα ἀλλήλους ἀγαπᾶτε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ. Ἁγνίζετε ὑ-

VERS. COT. lare Episcopum, in honorem Patris, Jesu Christi, & Apostolorum. Opto ut in caritate me audiatis; ne hæc scribens, in testimonium vobis sim. Sed & orate pro me, qui in Dei misericordia, caritate vestrâ indigeo, ut dignus fiam sorte, ad quam assequendam jam destinor, ne reprobus inveniar.

Πατρὸς Ἰησοῦ.] Post Πατρὸς comma appingi oportet. *Idem.*

Χριστοῦ καὶ τῶν.] Vossius inseruit καὶ, quod Vet. Int legit, habetque Interpolator.

Ἐν ὑμῖν γράψας] Pseudo-Ignatius hìc reposuit, ὑμῖν γράψας, omissâ præpositione. Quod tamen non erat opus. Nam non hoc minùs rectum est, quàm alterum, & idem prorsus valet. Ita quoque in Epistola ad Romanos, [§. iii.] ἐβασκάνατε ἐν οὐδενὶ, pro ἐβασκάνετε οὐδενί. Et obviæ sunt apud optimos etiam auctores id generis locutiones. VOSS.

Οὗ περίκειμαι] Vet. Int. *quâ conor*: fortean mendosè pro *coronor*, i. e. *circundor, cingor: quæ me*, morte appropinquante, *circumstat*. Alter Interpres, *cui subjaceo*. Vedelius legit παράκειμαι, *propinquus, vicinus sum*; & interpretatur, *quam propediem consequar* Non verò mihi displicet prior lectio, quam codex Mediceus & Vulgati præ se ferunt. An ὑπόκειμαι vel πρόκειμαι? SMITH.

Ἡ ἀγάπη Σμυρναίων.] i. e. Smyrnæi. PEARS.

Λέγεσθαι.] Subintellige ποιμὴν sive *Episcopus*: quod ob modestiam & humilitatem reticet Vir sanctissimus. Vide Epist. ad Smyrnæos, §. xi. & ad Ephesios §. ult. SMITH.

scopum; in honorem Patris Jesu Christi, & Apostolorum. Oro vos in charitate audire me; ut non in testimonium sim in vobis scribens. Sed & pro me orate eâ, quæ à vobis, charitate indigente in misericordia Dei, ad dignificari me hæreditate, quâ conor potiri, ut non reprobus inveniar. VET. INT.

XIII. Salutat vos charitas Smyrnæorum & Ephesiorum. Mementote in orationibus vestris ejus quæ in Syria Ecclesiæ; unde non dignus sum dici, existens extremus illorum. Valete in Jesu Christo; subjecti Episcopo, ut Dei mandato, similiter & Presbyterio. Et singuli adinvicem diligite in impartibili corde. Castificate vestrum meum spi-

XIII. Salutat vos caritas Smyrnæorum & Ephesiorum. Memores estote in orationibus vestris Ecclesiæ quæ est in Syria, de qua & non sum dignus qui dicar, cùm sim eorum ultimus. Valete in Jesu Christo; subjecti Episcopo, ut [Dei] mandato; & similiter Presbyterio. Ac singillatim omnes, alter alterum diligite corde indivulso. Expiet vos meus Spiritus; non modò VERS. COT.

Ὡς τῇ ἐντολῇ.] Si Veteri Interpreti fidendum sit, addendum fuerit, τοῦ Θεοῦ. Sed neque id necessarium; neque ita sanctè semper Interpres Græca reddidit, quin & aliquando verbum unum, aut alterum, quamvis rarò, de suo admensus sit. VOSS.

Ἁγνίζετε ὑμῶν τὸ ἐμὸν πνεῦμα] Monstrum lectionis. Vertit Interpres; *castificate vestrum meum spiritum*. Quid hoc, rogo? Speciosiùs Pseudo-Ignatius ita rescripsit, ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα. Quis credat tam inveterata in his Epistolis esse vulnera, ut tempus, quo illa inflicta sint, propiùs Ignatii, quàm nostrum accedat sæculum? Credimus tamen vulgò, solos esse barbaros, qui tantum literis & literatis damnum intulerint. Sed certè semidoctorum labentis Imperii Latinorum audacia plus detrimenti intulit bonis autoribus, quàm inscitia barbarorum. Religiosiùs hi, sanctiusque, libros tractabant; & ut iis corrigendi peritia, ita quoque depravandi aberat malitia. Hinc est, quòd eorum erroribus faciliùs occurri possit, quàm antiquis illis Semilatinorum depravationibus; quibus nunquam, aut quàm ra-

μῶν τὸ ἐμὸν πνεῦμα, οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ὅταν Θεοῦ ἐπιτύχω. Ἔτι γὰρ ὑπὸ κίνδυνόν εἰμι· ἀλλὰ πιστὸς ὁ Πατὴρ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ πληρῶσαί μου τὴν αἴτησιν καὶ ὑμῶν, ἐν ᾧ εὑρεθείητε ἄμωμοι.

VERS. COT. nunc, sed & ubi Deum nactus fuero. Nam etiamnum in periculo versor: sed fidelis est Pater in Jesu Christo,

rissimè, datur mederi. Difficile est itaque hunc & similes locos corrigere, nisi eâ libertate velimus uti, quâ sum usus Epistolâ ad Ephesios [§. viii.] in eodem vocabulo reddendo: nimirum ut ita legamus, ἅγνισμα ὑμῶν τὸ ἐμὸν πνεῦμα. Et sic puto scripserat B. Martyr. *Idem.*——Vet. Int. sensu nullo. Interpolator sic emendare conatus est: Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα, ut in Epist. ad Rom. [§. ix.] quod ab hoc loco alienum est, ut ex sequentibus patet. Lux autem aliqua

---

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ ἠλεημένῃ ἐν μεγαλειότητι Πατρὸς ὑψίστου, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ

Ex veris & genuinis Ignatii Literis sola hæc requirebatur in codice illo optimo Bibliothecæ Mediceæ. Obtinet quidem locum postremum; sed sive zelum, sive dignitatem, adtendas, locum merebatur vel primum. Mihi non licuit esse tam felici, ut illam Græcè invenirem. Alii forsan fortunatiores me, & diligentiores in perscrutandis Bibliothecis, illud præstabunt. Interim multum debemus Reverendissimo ARMACHANO; qui nobis Veterem dedit hujus Epistolæ Versionem; quæ quàm fideliter Græca ubique expresserit, ex superioribus, puto, Epistolis cognoscere satis licuit. VOSS.——Hanc anno 1689 ex MS. Cod. 460. Bibliothecæ Colbertinæ, Græcè, unà cum nova Latina versione, in *Appendice ad Acta primorum Martyrum sincera atque selecta*, Parisiis evulgavit Theodericus Ruinartus, Presbyter è Congregatione S. Mauri. GRAB.

Θεοφόρος.] Addit Simeon Metaphrastes, qui integram hanc Epistolam citat, ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. Nugæ, & planè contra morem Ignatii, & seculi. Vide, quæ ad Epi-

ritum, non solùm nunc, sed & quando utique Deo fruar. Adhuc enim sub periculo sum: sed fidelis Pater, in Jesu Christo, implere petitionem meam & vestram; in quo inveniamini incoinquinati. VET. INT.

ut impleat petitionem meam & vestram; in quo opto ut inveniamini sine macula. VERS. COT.

nescio quo modo ex vulgato Interprete Latino, qui sic reddidit: *Castificet vos spiritus meus*: ut rectè videretur levi mutatione hunc locum restituisse D. Vossius. Si in Epist. ad Ephes. §. viii. retineatur ἁγνίζομαι, hìc legendum ἁγνίζεται. PEARS. —— Rectissime correxisse videtur Cotelerius ἁγνίζηται, quod sit ἅγνισμα ῆ. Tunc autem videtur inserendum ὑπὲρ vel ἀνθ' ὑμῶν. SMITH.

AD ROMANOS.

Ignatius, qui & Theophorus, habenti propitiationem in magnitudine Patris altissimi, & Jesu VET. INT.

Ignatius, qui & Theophorus, misericordiam consecutæ in magnificentia altissimi Patris, & Jesu Christi (a) *unige-* VERS. CLER.

(a) *Unici*. RUIN.

stolam secundam [ad Polycarpum in Inscript.] notavimus. VOSS.

Ἠλεημένη.] In exemplari Symeonis Metaphr. ex codice Mediceo in bibliotheca Regis Christianissimi desumpto, legitur ἠλειμμένη, *unctæ*: omnino malè. SMITH. —— Vet. Int. videtur legisse ἰλεημένη.

Μεγαλειότητι] Vox de Deo [Patre] usurpata Luc. ix. 43. & [de Filio] 2 Pet. i. 16. Clemens Alex. vocat μεγαλεῖον κράτος. Nam à μεγάλειος μεγαλειότης. Tertull. *Deus summum magnum*. PEARS.

Πατρὸς ὑψίστου.] Ita quoque Logothetes [Sym. Metaphr.] In Interpolatis exemplaribus & editionibus, ὑψίστου Θεοῦ Πατρός. SMITH. —— Ὕψιστος proprium Dei epithetum: unde ὁ Ὕψιστος idem quod Deus. Act. vii. 48. & Christus Υἱὸς Ὑψίστου, Luc. i. 32. PEARS. —— Clericus edit ὑψίστου Πατρός.

Ἰησοῦ.] Sym. præfigit Κυρίου. SMITH.

μόνου υἱοῦ αὐτοῦ, ἐκκλησίᾳ ἠγαπημένῃ καὶ πεφωτισμένῃ ἐν θελήματι τοῦ θελήσαντος τὰ πάντα, ἅ ἐστιν κατὰ ἀγάπην Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἥτις καὶ προκάθηται ἐν τόπῳ χωρίου Ῥωμαίων, ἀξιόθεος, ἀξιοπρεπὴς, ἀξιομακάριστος, ἀξιέ-

VERS. CLER. *niti ejus filii, Ecclesiæ dilectæ, & illuminatæ, per voluntatem illius qui vult omnia quæ sunt secundùm caritatem Jesu Christi Dei nostri : quæ* (b) *præsidet in loco*

(b) *etiam*. Idem.

Μόνου.] Uti quoque apud Sym. *Idem*.——Clericus edit μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, ut Usserius &c.

Ἠγαπημένῃ.] Ceteri Græci codices habent ἡγιασμένῃ. Cum codice Colbertino consentiunt Sym. & Vet. Int. SMITH.

Θελήσαντος.] In vulgatis ποιήσαντος Sed lectio prior integra est ; ficut legebant Sym. & Vet. Int. quippe ad mentem S. Ignatii in Epist. ad Magnes. §. iii. Εἰς τιμὴν οὖν ἐκείνου τοῦ θελήσαντος. Vet. Int. *In honorem igitur volentis*. Idem.

Ἥτις καὶ.] Particulam emphaticam καὶ codices vulgati malè omisere. *Idem*.——Idem fecit Clericus.

Προκάθηται ἐν τόπῳ χωρίου Ῥωμαίων.] Quam antiqua sit hæc scriptura, ex Simeone Metaphraste adparet. Et fanè barbara est hæc locutio, vel Casaubono teste. Vet. Int ita hæc reddidit ; *quæ & præsidet in loco chori Romanorum*. Omnino itaque veram puto esse lectionem, ἥτις καὶ προκάθηται ἐν τόπῳ χοροῦ Ῥωμαίων. Quis non videt, lectionem hanc tam perspicuam esse, quàm obscura & barbara sit altera? *Choris* etiam alibi comparat cœtus Christianorum. Uti autem singulis *choris* suus est magister, cujus ad modum & mensuram omnes adtendunt : ita quoque singulis *chori Romani* membris *præsidem* ponit Ecclesiam, cui concorditer omnes parere debeant. VOSS.——Usserius in veteri Latina Versione legendum putat *chorii*, Græcâ voce χωρίου retentâ, quasi Vet. iste Int. idem innuisset cum altero Interprete, qui explicatiùs reddidit, *in loco regionis Romanorum*, tanquam ejusdem cum χώρα significatûs. Isaacus verò Vossius audacter pro more suo legendum contendit χοροῦ. Sed tanti nominis auctoritas, aliàs magni facienda, parum ad inficetam istam conjecturam fulciendam valet. Marcus Meibomius in Præfat. ad *Dialogum de proportionibus*, *Hafniæ* 1655. gloriatur, se hujus loci veram lectionem quàm minimâ immutatione proferre posse, pro χωρίου substituendo Κυρίου ; additque explicationis gratiâ, *Romanum Episcopum* ἐν τόπῳ Κυρίου Ῥωμαίων προκαθῆσθαι, *Dei loco Romanis præsidere*. Quis verò criticam hanc audaciam patienti animo ferat? Ecclesiæ Romanæ, sive uni-

Christi solius Filii ipsius, Ecclesiæ dilectæ & illuminatæ in voluntate volentis omnia, quæ sunt secundùm dilectionem Jesu Christi Dei nostri (quæ & præsidet in loco chori Romanorum, digna Deo, digna decentiâ, digna beatitudine, digna laude, VET. INT.

Romanæ regionis, Deo digna, (c) *decentissima,* (d) *meritò beata, laudatissima, digna quæ voti compos sit, ca-* VERS. CLER.

(c) *digna decore.* Idem.

(d) *digna quæ beata prædicetur.* Idem.

verso Christianorum illic degentium cœtui, inscribitur Epistola, non istius sedis Episcopo: nec, si verba hæc ejusmodi interpretamentum admiserint, cuidam sani sincipitis credibile videbitur, hoc elogium soli Romano Pontifici, nempe illum, ἐν τόπῳ Κυρίου sive *vice Christi,* suis peculiarem in modum præesse, S. Ignatium voluisse assignari; ceteris ejusdem meriti, ejusdem dignitatis, ejusdem sacerdotii exclusis. SMITH.——*In ipsa urbe Roma cum suburbiis.* Libanius in Dianam p. 666. de Athenienfibus, δυοῖν δὲ ὄντοιν σφίσι πλείστου ἀξίοιν χωρίοιν Πειραιῶς καὶ Ἀκροπόλεως. Smyrn. Decret. edit. Oxon. p. 15. τὸ χωρίον Παλαιμαγνησίων. Orig. in Jo. 159. E. ἐκεῖ τοῦ τόπου χωρίου παρακλήσεως. 1 Cor. i. 2. ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, idem quod ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 Cor. i. 1. Non infrequenter nomen civitatis aut incolarum τῷ τόπῳ adjungitur; ut in titulo Epistolæ, quam Abgarus Princeps Edessæ ap. Eus. Lib. I. Cap. 13. inscripsit Jesu σωτῆρι ἀγαθῷ, ἀναφανέντι ἐν τόπῳ Ἱεροσολύμων· h. e. *præcipuè quidem Hierosolymis & locis circumvicinis.* Χωρίον veteri Glossario *villa & rus.* An legebat Vet. Int. χόρου an χώρου? Judæi urbem incolebant tempore Augusti. Jos. Lib. XVII. Cap. 12. trans Tiberim. Philo legat. ad Caium, 1014. C. Christiani autem, non tantùm in urbe trans Tiberim, sed in suburbiis. PEARS.——Mihi explicatio, à D. Pearsono adhibita, plana, facilis, & ad mentem S. Ignatii maximè accommodata videtur: nec opus est, ut illa ad regiones suburbicarias, quod suave aliquorum insomnium est, (hoc enim esset res diversorum seculorum contra fidem historiæ commiscere) referatur. SMITH.——Fateor ἐν τόπῳ χωρίου Ῥωμαίων, parum idoneum esse loquendi genus, sed ἐν τόπῳ χόρου non multò melius est. Viderint, qui acutiores sunt, quî hæc emendari queant. CLER.

Ἀξιόθεος, ἀξιοπρεπὴς κ. τ. λ.] Nisi parum admodum fiderem auctoritati Simeonis Metaphrastæ; & ego possem credere omnia hæc epitheta spuria esse. Sed cùm vel ex hac sola Epistola adpareat, Logotheten istum non multò sanctiùs Ignatium tractâsse, quàm fecerit Pseudo-Ignatius: nulla est ra-

παινος, [1] ἀξιεπίτευκτος, [2] ἀξίαγνος, καὶ προκαθημένη τῆς ἀγάπης, Χριστώνυμος, πατρώνυμος, ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Πατρὸς, κατὰ σάρκα καὶ πνεῦμα ἡνωμένοις πάσῃ ἐντολῇ αὐτοῦ, πεπληρωμένοις χάριτος Θεοῦ ἀδιακρίτως, καὶ ἀποδιϋλισμένοις ἀπὸ παντὸς ἀλλοτρίου χρώματος, πλεῖστα ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀμώμως χαίρειν.

Α'. Ἐπεὶ εὐξάμενος Θεῷ, ἐπέτυχον ἰδεῖν ὑμῶν

VAR. LECT. 1 MS. ἀξιοεπίτευκτος. 2 ἀξιόαγνος.

VERS. CLER. (e) caritate praecellens. Idem. (f) amplector. Idem.

stissima, & (e) praesidens in caritate, Christi habens nomen, Patris nomen ferens: quam & (f) saluto in nomine Jesu Christi, filii Patris: secundùm carnem & spiritum unitis in omni mandato ipsius, repletis gratiâ Dei indis-

tio, cur ei plus tribuamus, quàm alteri. Veteris Interpretis auctoritas major mihi est, & hìc, & ubique, quàm istorum duorum. Praeterea si composita haec epitheta cujusquam aures offendant; nae ille parum versatus sit in primorum Christianorum scriptis legendis. Quantopere delectati sunt illi talibus vocabulis, vel sola Clementis Epistola ad Romanos testari possit. Sed neque Barnabae, & Polycarpi Epistola, iis planè destituuntur. Quòd si Ignatius magis ea insectatur, quàm alii: cogitandum, non omnibus esse eundem in scribendo genium. Neque etiam Christianitas hoc requirit, ut una omnibus sit dictio; praesertim in re diversa. Vide Epistolam ad Ephes. ubi similia epitheta in Ephesios congesta invenies. Voss.

Ἀξιεπίτευκτος.] *Quae finem propositum, qualiscunque sit, consequatur.* Legebat Vet. Int. ἀξιεπίτακτος, *dignè ordinata.* Verissimè. Voss.

Προκαθημένη τῆς ἀγάπης.] Pulchra ἀνάκλασις, & à nostro saepius usurpata. Dixerat, ἥτις προκάθηται ἐν τόπῳ, *quae in loco* maximè *praesidebat*; nunc eandem *in charitate* etiam *praeeminere* Ecclesiam ostendit. Id verò nos docet Dionysius Corinthiorum Episcopus in Epist. ad Romanos, 55. post hanc anno scriptâ, apud Euseb. Lib. iv. Cap. 23. Ἐξ ἀρχῆς γὰρ ὑμῖν ἔθος ἐστὶ τοῦτο, πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ποικίλως εὐεργετεῖν, ἐκκλησίαις τε πολλαῖς ταῖς κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐφόδια πέμπειν. Vide ibi plura. PEARS.

Χριστώνυμος.] Verissima est omnino Veteris Interpretis lectio, Χριστονόμος. Voss.—— At in Cod. Colb. est Χριστώ-

dignè ordinata, dignè casta, & præsidens in charitate, Christi habens legem, Patris nomen; quam & saluto in nomine Jesu Christi, filii Patris) secundùm carnem & spiritum unitis in omni mandato ipsius, impletis gratiâ Dei indivisim, & abstractis ab omni alieno colore; plurimum in Domino Jesu Christo Deo nostro immaculatè gaudere. VET. INT.

I. DEprecans Deum, attigi videre vestras dig-

cretè, & repurgatis ab omni alieno colore; plurimam in Domino Jesu Christo Deo nostro, atque immaculatam salutem. VERS. C

I. Quandoquidem precatus Deum, obtinui ut viderem

νυμος, quod melius, ut ostendit sequens vox Πατρώνυμος Sententia est, *quæ nomine Christi & Patris insignitur.* CLER.

Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ κ. τ. λ.] Vulgati codices habent ἐν ὀνόματι Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. SMITH

Κατὰ σάρκα.] Fortè excidebat particula Τοῖς, quam tamen non agnoscit Vet. Int. quæ in Vulgatis reperitur: quod videtur elegantius. Transit jam Auctor ab Ecclesia, quod idem est, ad personas, è quibus illa conflatur. *Idem.*

Πάσῃ ἐντολῇ.] Vet. Int. legebat ἐν πάσῃ, quod fortasse suppleri debet: '*in omnibus* '*Christi præceptis* tam animo 'quàm corpore concordibus.' *Idem.*

Χάριτος ἀδιακρίτως.] Vulgati codices πάσης χάριτος citra necessitatem. *Idem.*——— Hæc imitatus est Clem. Alex.

95. ἀδιακρίτως ἐνταῦθα ἡρρασανισμένοις. PEARS.

Ἀπὸ παντὸς κ. τ. λ.] 'Illi 'batis & sanis, & *ab omni* ad- 'mixtione hæretici dogmatis '*purgatis*:' allusione ad lepram factâ, quæ *colorem* morbidum, debitæque crasi contrarium, corpori inducit. SMITH.

Ἐπεὶ εὐξάμενος.] Procul d[ubio] male: licet idem quo[d] habeant codices vulgati & mecn. Omnino enim leg[endum] portet cum utroque [vet Interprete ἐπευξάμενος, d[epre]cans. Hac voce composit[a pos]tea utitur S. Ignatius. Li[b]rius verò, qui perperam [le]debat, ad connectendum [sen]sum, & ne oratio contra r[egu]las Grammaticæ suspen[s]a deretur, particulam γὰρ δεδεμένος sustulit, quam [reti]net uterque [vetus] Interp[res]. *Idem.*

Ἐπέτυχον ἰδεῖν.] Mos quendi imposuit viris doct

τὰ ἀξιόθεα πρόσωπα, ὡς καὶ πλέον ἠτούμην λαβεῖν, δεδεμένος ἐν Χριςῷ Ἰησοῦ ἐλπίζω ὑμᾶς ἀσπάσασθαι, ἐάν περ θέλημα τοῦ Θεοῦ ᾖ τοῦ ἀξιωθῆναί με εἰς τέλος εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ εὐοικονόμητός ἐςιν, ἐάν περ χάριτος ἐπιτύχω, εἰς τὸ τὸν κλῆρόν μου ἀνεμποδίςως ἀπολαβεῖν. Φοβοῦμαι γὰρ τὴν ὑμῶν ἀγάπην, μὴ αὐτή με ἀδικήσῃ· ὑμῖν γὰρ εὐχερές ἐςιν, ὃ θέλετε ποιῆσαι· ἐμοὶ δὲ δύσκολόν ἐςιν τοῦ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, ἐάν περ ὑμεῖς φείσησθέ μου.

VERS. CLER. (g) divinam veſtram faciem; ſicut & plurimùm, ut hoc conſequerer, expetebam. Vinctus enim in Chriſto Jeſu, ſpero me (h) ſalutaturum vos, ſi voluntas Dei ſit, ut dignus judicer at finem perduci. Nam exordium conſtitutum eſt bene, ſi modò gratiam conſequar, ut ſortem

(g) Deo dignos vultus veſtros cernerem, & plus, quàm petebam, acciperem. *Idem.*

(h) amplexaturum. *Idem.*

mis, ut locum hunc immutatum irent. Et certè quis eſt, qui ex his verbis non colligat, Ignatium Romæ fuiſſe, cùm iſta ſcriberet? Atqui Smyrnæ hæc ſunt exarata, ut ex tota Epiſtola conſtat; non tantùm ex fine. Quod eò magis dico, ne quis putet, epilogum eſſe ſpurium. Ait autem Ignatius, ſeſe precibus ſuis à Deo impetrâſſe, ut Chriſtianos illos, qui Romæ erant, aliquando videat. Ἰδεῖν enim non hìc eſt ἀόρ. β ſed μέλλ. β. quod non attenderunt tam veteres, quàm recentes Interpretes. Ἐπέτυχον autem vertit vetus tralator, *attigi:* nimirum, quòd *ſcopum attingere* propriè hoc vocabulum ſignificet. Sed quis ſic loquentem hìc intelligat? Rectiùs alter eo recentior interpres, & ipſe tamen vetus, reddidit, *merui*; & ita ubique. Non defuere tamen viri docti, qui hanc verbi ejus interpretationem, tanquam ineptam, exploſerint. Quod forſan illis non excidiſſet, ſi ſciviſſent, *mereri* non tantùm ſignificare ἀξιοῦσθαι, ſed & τυγχάνειν. Plinius junior: *Sequi enim gloria, non appeti, debet: nec ſi caſu aliquo non ſequatur, idcirco quòd gloriam non meruit, minùs pulchrum eſt.* Paſſim hoc verbi ita ſumitur. VOSS.

Τὰ ἀξιόθεα πρόσωπα.] Malè reddidit Interpres *dignas viſione facies.* Neque enim Græcum eſt, ἀξιόθεος, pro ἀξιοθέατος. Et alibi apud Ignatium occurrit ἀξιόθεος, pro eo, qui dignus eſt, ut Deo fruatur. *Idem.*——Symeon, ad tollendam omnem ambiguitatem, habet τὰ ἀξιοθέατα, non ἀξιόθεα τά, repetito articulo, ut D. Uſſerius putavit. SMITH.

Ὡς.] In vulgatis codicibus οὗς. Malè prorſus. *Idem.*

nas visione facies; ut & ampliùs petebam acci- VET. INT.
pere. Ligatus enim in Christo Jesu, spero vos salutare, siquidem voluntas sit, ut dignificer in finem esse. Principium quidem enim bene dispensatum est: siquidem gratiâ meâ potiar, ad hæreditatem meam sine impedimento lucrari. Timeo enim charitatem vestram, ne ipsa me lædat. Vobis enim facile est, quod vultis facere: mihi autem difficile est Deo potiri; siquidem vos non parcitis mihi.

meam sine impedimento percipiam. Metuo enim cari- VERS. CLER.
tatem vestram, ne ipsa me lædat. Vobis quippe facile est, quod vultis facere: mihi verò difficile est Deum assequi, si vos mihi peperceritis.

'Ἀσπάσασθαι.] D. Pearsonus in ora codicis sui emendavit, ἀσπάζεσθαι. Certissimum autem est, illud legisse utrumque Interpretem. *Idem.*

Θέλημα.] *Voluntas*, ut alibi; i e. *voluntas Dei*: quo modo exponunt Antiqui in 1 Corinth. xvi. 12. COT —— Τὸ τοῦ Θεοῦ, quod etiam habet Metaphrastes, perperam additur. Non agnoscit Vet. Int. cum quo consentiunt editi codices. Solet S. Ignatius apponere τὸ θέλημα absolutè absque aliquo additamento, quo neutiquam opus erat. SMITH.

Εἶναι.] Patricius Junius, V. Cl. vult legendum ἰέναι, absque aliqua necessitate. '*Ut* '*dignus habear*, jamjam ap- ' propinquante *fine* vitæ, mar- ' tyrium hoc desideratissimum ' consequi.' *Idem.*

'Υμῖν γὰρ εὐχερές ἐστιν κ. τ. λ.] Martyrii desiderio flagrans B. Ignatius verebatur, ne Romani, vel precibus ad Deum & homines, vel pecuniâ, aut per vim eum à supplicio eximerent. Mos quippe erat Christianorum, tantùm quantùm poterant niti, ut fratres propter fidem captos & damnatos liberarent: quod discimus ex Constit. Apostol. iv. 9. v. 1. 2. ex Luciani Peregrino, ac ex Eusebio Hist. Eccles. vi. 40. Quamvis autem id à Romanis effici nequiverit, amoris est nihilo minùs omnia tuta timere. COT.

'Υμεῖς φείσησθε.] Sensus fluit integer: '*si vos* impedi- ' mento sitis *prætextu* benevo- ' lentiæ, quæ planè *carnem* sa- ' pit, erga me, quò minùs ' martyrium, ad quod damna- ' tus sum, Romæ subeam:' προφάσει φιλίας σαρκίνης, ut explicationis caussâ addit Interpolator. Eandem cautionem mox repetit S. Ignatius, ἐάν περ ὑμεῖς μὴ κωλύσητε. Hinc

B′. Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀνθρωπαρεσκῆσαι, ἀλλὰ Θεῷ ἀρέσαι, ὥσπερ καὶ ἀρέσκετε. Οὐ γὰρ ἐγώ ποτε ἕξω καιρὸν τοιοῦτον, Θεοῦ ἐπιτυχεῖν· οὔτε ὑμεῖς, ἐὰν σιωπήσητε, κρείττονι ἔργῳ ἔχετε ἐπιγραφῆναι. Ἐὰν γὰρ σιωπήσητε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἐγὼ γενήσομαι Θεοῦ· ἐὰν δὲ ἐρασθῆτε τῆς σαρκός μου, πάλιν ἔσομαι τρέχων. Πλέον μοι μὴ παράσχησθε τοῦ σπονδιασθῆναι Θεῷ, ὡς ἔτι θυσιαστήριον ἕτοιμόν ἐστιν· ἵνα, ἐν ἀγάπῃ χορὸς γενόμενοι, ᾄσητε τῷ Πατρὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὸν ἐπίσκοπον Συρίας

VERS. CLER. (i) Nam ego nunquam tale tempus attingam. *Idem.*

II. Nolo autem vos hominibus, ſed Deo placere, ſicut & placetis. (i) Nec enim ego unquam habiturus ſum ejuſmodi occaſionem Deum aſſequendi: nec vos, ſi taceatis, præſtantiori operi inſcribi poteritis. Si enim de

ergo emendanda eſt vetus verſio, delendo particulam negativam, quæ abeſt quoque apud Metaphraſtam, & in codice, quo uſus eſt alter Interpres etiam vetus, *tamen potero, ſi vos peperceritis mihi.* D. Pearſonus illam non malè retineri poſſe cenſet, ſi debito ſuo loco in contextu Græco reſtituatur. Illum vide fusè differentem de hac periocha *Vindicat. Ignat.* Part. ii. p. 135. SMITH.

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς.] Lectio [MS. Colbert n. ὑμῖν eſt] ſanè πονηροῦ κόμματος, & omnino rejicienda, utpote contra fidem omnium codicum Græcè editorum, exemplaris Metaphraſtæ, & utriuſque Interpretis, qui legunt ὑμᾶς. Neque Grammaticæ ratio, aut iſtius vocis compoſitæ conſtructio, aut ſancti Auctoris mens ejuſmodi interpretationem ferre poteſt: *nolo enim vobis tanquam hominibus placere.* S. enim Ignatius Romanos monet & hortatur, ut id faciant, quod, quaſi ſeipſum corrigens, eodem quaſi ſpiritu laudando dicit, illos jam facere. *Idem.*

Οὐ γὰρ ἐγώ κ. τ. λ.] '*Non enim talem unquam* aut tam 'commodam *Deo potiundi occaſionem*, quàm glorioſâ hac 'morte, quam ambio, nanciſ'car: *neque vos* ipſi quicquam 'excellentius, ob quod celebrabimini, aut nomina veſtra in monumentis duraturis 'inſerentur, præſtare poteritis, 'ſi velitis acquieſcere, omni 'pro me interceſſione poſthabitâ.' *Idem.*

Ἀπ᾽ ἐμοῦ.] h.e. περὶ ἐμοῦ Sed altera lectio, vetuſta quidem, ut ex noſtro Interprete liquet, tolerari poteſt. Neque enim S. Ignatius elegantias phraſium captare exiſtimandus eſt. *Idem.*

Τρέχων.] Vet. Int. *vox.* Fortè, ut in margine annotavit D. Uſſerius, *velox.* 'Si in-

II. Non enim volo vos hominibus placere, ſed Deo placere: quemadmodum & placetis. Neque enim ego * habeo aliquando tempus tale Deo potiendi: neque vos, ſi taceatis, meliori operi habetis inſcribi. Si enim taceatis à me, ego ero Dei: ſi autem deſideretis carnem meam, rursus factus ſum * vox. Plus autem mihi non tribuetis, quàm ſacrificari Deo, dum adhuc ſacrificatorium paratum eſt: ut, in charitate chorus effecti, cantetis Patri in Jeſu Chriſto (quoniam Epiſcopum Syriæ

VET. INT.

* ſ. habebo.

* ſ. velox.

me tacueritis, ego Dei fiam: ſin autem carnem meam dilexeritis, denuò currendum eſt mihi. Plus (k) autem mihi tribuere non poteſtis, quàm ut immoler Deo, dum adhuc altare paratum eſt: ut in caritate chorum conſtituentes, canatis Patri in Chriſto Jeſu, quòd Epiſcopum

VERS. CLER.

(k) mihi non præbueritis. *Id.*

'debitâ miſericordiâ erga hanc 'meam *carnalem* vitam, quam 'lubentiſſimo animo depoſiturus ſum, tacti fueritis; iterum 'in hoc ſtadio, cujus metam 'prope attingo, *mihi erit decurrendum*: vel potiùs, in hoc 'curſu & itinere adhuc detinebor, nec Romam adibo.' *Idem.*

Πλέον μοι μὴ παράσχησθε] Locus recte conſtitutus ex MS. quem in vulgatis codicibus corruptum, πλεῖον δέ με παρέχεσθε, D. Uſſerius & D. Pearſonus ex veteri verſione hoc modo reſtituerunt: πλέον δέ μοι μὴ παρέχεσθε vel παρέξεσθε. *Plus autem mihi non tribuetis*: h e. non de me meliùs mereri, mihive majus beneficium conferre poteſtis. *Idem.*

Σπονδισθῆναι Θεῷ.] Imitatur S. Paulum, qui cùm Romæ morti proximus eſſet, ἤδε σπένδομαι dixit: A σπένδω σπονδή. Idem igitur eſt σπένδεσθαι & σπονδίζεσθαι, quamvis vox minùs uſitata. PEARS.

Ἵνα ἐν ἀγάπῃ χορὸς γενόμενοι, ᾄσητε.] Veteres Chriſtiani carmen canebant in laudem martyrum, qui feliciter certamen ſuum conſummâſſent. Sed non id voluit hìc Ignatius. Quamvis enim martyrum memoriæ ingenti laudum commemoratione etiam in primitiva Eccleſia celebrarentur: non tamen ſanctitas Ignatii patiebatur, ut tale quid à Romanis poſtularet. Quàm ab omni laude, & præconio ſui, alienus fuerit, pluribus in locis ſatis oſtendit. Illud verò rogat, ut concorditer canant Deo, gratiaſque illi agant, quòd dignus habitus ſit, qui martyrii beneficio adficeretur. VOSS.

Τὸν ἐπίσκοπον Συρίας.] Quum Antiochia eſſet caput &

ὁ Θεὸς κατηξίωσεν εὑρεθῆναι, εἰς δύσιν ἀπὸ ἀνατολῆς μεταπεμψάμενος. Καλὸν τὸ δῦναι ἀπὸ κόσμου πρὸς Θεὸν, ἵνα εἰς αὐτὸν ἀνατείλω.

Γ΄. Οὐδέποτε ἐβασκάνατε οὐδένα· ἄλλους ἐδιδάξατε. Ἐγὼ δὲ θέλω, ἵνα κἀκεῖνα βέβαια ᾖ, ἃ μαθητεύοντες ἐντέλλεσθε. Μόνον δύναμιν αἰτεῖσθέ μοι ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν, ἵνα μὴ μόνον λέγω, ἀλλὰ καὶ θέλω· ὅπως μὴ μόνον λέγωμαι Χριστιανὸς, ἀλλὰ καὶ εὑρεθῶ. Ἐὰν γὰρ καὶ εὑρεθῶ, καὶ λέγεσθαι δύναμαι, καὶ τότε πιστὸς εἶναι, ὅταν κόσμῳ μὴ φαίνωμαι. Οὐδὲν φαινόμενον, αἰώνιον. Τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα,

Syriæ (l) dignatus fuerit Deus in Occidente inveniri, ab Oriente accerſitum. Bonum eſt à mundo occidere (m) in Deum, ut in ipſo exoriar.

III. (n) Numquam invidiſtis in aliquo: alios docuiſtis. Ego autem volo, ut & illa rata ſint, quæ docentes præcipitis. Solùm petite mihi (o) vires & intus & foris, ut

VERS. CLER.
(l) dignum Deus judicaverit, qui in Occidentem ab Oriente accerſitus inveniretur. *Idem.*
(m) ad. *Idem.*
(n) Nulli unquam. *Idem.*
(o) vim internam & externam. *Idem.*

metropolis Syriæ, ipſe autem eſſet Epiſcopus Antiochiæ conſtitutus, non immeritò ſe *Epiſcopum Syriæ* appellat. Nam licèt *Metropolitæ* nomen eâ tempeſtate non inveniatur, ille tamen Epiſcopus, qui in metropoli conſiſtebat, aliquod jus habuit in eccleſias in aliis urbibus metropoli ſubjectis ſecundùm leges Romanas. Unde poſtea talis Epiſcopus Μητροπολίτης, à Latinis *Metropolitanus* dicebatur. PEARS.——Vide Annales Eutychii Patriarchæ Alexandrini, p. 336. S. Martyr juſtam ſibi occaſionem enatam, abſque tamen minima oſtentatione, penè coactus hoc in loco ſumit, dignitatem ſuam, & juriſdictionem, quam in Eccleſiis Syriæ habuit, memorandi: uti poſtea ſe *Eccleſiæ, quæ eſt in Syria,* ποιμένα vocat. SMITH.

Εἰς δύσιν ἀπὸ ἀνατολῆς.] Δύσις & ἀνατολὴ, reſpectu Antiochiæ unde devenerat, & Romæ quò properabat, ob diverſam climatum poſitionem hìc opponuntur. *Idem.*——De Chriſto Auctor Operis imperfecti, Hom. xxxii. 650. D. *Galilæam patriam ſuam, de qua natus fuerat, quaſi ſol altiùs aſcendens, reliquit Orientem, & venit in Judæam, quaſi ad Occaſum, ubi fuerat oriturus.* PEARS.

Καλὸν τὸ δῦναι κ. τ. λ.] Alluſio fit ad mortem & reſurrectionem. De occaſu ſuo in hoc mundo ſibi gratulatur S. Ignatius, utpote in altero apud

dignificavit Deus inveniri, in Occidentem ab Oriente transmittens bonum: occidere à mundo in Deum) ut in ipso oriar. VET. INT.

III. Nunquam invidistis in aliquo: alios edocuistis. Ego autem volo, ut & illa firma sint, quæ docentes præcepistis. Solùm mihi potentiam petatis ab intra & ab extra, ut non solùm dicam, sed & velim; non ut solùm dicar Christianus, sed & inveniar. Si enim inveniar, & dici possum; & tunc fidelis esse, quando utique mundo non appareo. Nihil * apparentia bonum est. Deus enim

* vel apparentiæ.

non modò dicam, sed & velim; ut non tantùm dicar Christianus, sed & inveniar. Si enim inventus fuero, etiam dici potero; & tunc fidelis esse, cùm mundo non apparebo. Nihil (P) æternum quod videtur. *Quæ enim cernuntur sunt brevis ævi; inconspicua verò æterna.* Deus VERS. CLER.

(P) quod apparet æternum est. *Id.*

Deum, instar solis aut stellæ, exoriturus. Vide D. Pearsoni *Vindic. Ignat.* Part. i. p. 131. SMITH. —— Epiphan. 278. Καὶ πάλιν εἰσὶν ἕτεροι κόσμοι τινὲς τῶν φωστήρων, δυνάστων ἐκ τούτου τοῦ κόσμου, ἐξ ὧν ἀνατέλλουσιν. PEARS.

Ἐβασκάνατε οὐδένα.] Laudat Romanæ Ecclesiæ charitatem erga reliquas Ecclesias, ac præcipuè in Syria; ubi semper erant legiones Romanæ, in quibus eo tempore non pauci erant Christiani. *Idem.* —— Codices vulgati & Symeon, οὐδενί· quod planè idem est: utrumque enim casum regit verbum. 'Hanc 'gloriam moriendi pro Christo *nemini* adhuc *invidistis*: 'vos, inquam, qui *alios* exemplo & hortatibus, ad martyrium subeundum, animare 'soliti fuistis.' SMITH. —— Vet. Int. *in aliquo:* unde conjicio, ipsum legisse, ἐν οὐδενί· & id puto verum esse. VOSS. —— Verbum βασκαίνειν cum casu accus. est *calumniari, odiosè insectari.* CLER.

Μόνον δύναμιν κ. τ. λ.] 'Hoc '*solum* agite, ut vires tum animi, tum corporis, à Deo nimirum, in me infundi petatis, *ut non solùm* professione, 'sed voluntate & sincero cordis affectu, & denique moriendo, revera *Christianus inveniar: tum* enim & *fidelis* 'habebor & ero, omnium judicio, quum ex hac vita excessero.' SMITH.

Αἰώνιον.] Legebat Vet. Int. ἀγαθόν. *Idem.* —— Ita sic etiam Vossius & Pearsonus.

Τὰ γὰρ βλεπόμενα κ. τ. λ.] Hic exciderant novem verba quæ sequuntur vocem αἰώνιον,

αἰώνια. Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐν Πατρὶ ὢν, μᾶλλον φαίνεται. Οὐ σιωπῆς μόνον τὸ ἔργον, ἀλλὰ μεγέθους ἐστὶν ὁ Χριστιανισμός.

Δ'. Ἐγὼ γράφω πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ἐντέλλομαι πᾶσιν, ὅτι ἐγὼ ἑκὼν ὑπὲρ Θεοῦ ἀποθνήσκω, ἐάν περ ὑμεῖς μὴ κωλύσητε. Παρακαλῶ ὑμᾶς, μὴ εὔνοια ἄκαιρος γένησθέ μοι. Ἄφετέ με θηρίων

VERS. CLER. quippe noster Jesus Christus in Patre existens magis apparet. Non silentii (q) opus, sed magnitudinis est Christianismus; quando utique odio habetur à mundo.

(q) tantùm. *Id.*

propter similitudinem τοῦ αἰώνιον & τοῦ αἰώνια, quæ librarius festinante oculo prætervolârat. CLER ——Ob hanc causam omissa videntur ab Interprete vetere.

Ὁ γὰρ Θεὸς κ τ λ.] 'Passionibus Christianorum, qui 'pro ipsius nomine mortem, 'tanta cum animi lubentia & 'constantia, oppetunt, *Christus* '*Deus noster*, licèt jam in cœ'lo apud Deum humanâ na'turâ existens hominibus *ma*'*nifestior fit*:' vel si malis, 'qui *in Patre est*, per ineffabi'lem divinæ essentiæ commu'nicationem, *magis* hoc modo '*manifestatur*; seque incredu'lo mundo, invictâ martyrum 'fortitudine, tanquam novis 'clarioribusque indiciis, ex quo 'terras reliquerit, dignoscen'dum præbet.' SMITH.

Οὐ σιωπῆς μόνον κ. τ. λ.] Locus sanè intricatus, quem cum D. Vossio, ex fidelissimo hoc nostro Interprete, ita refingendum puto: οὐ πεισμονῆς τὸ ἔργον. ἀλλὰ μεγέθους ἐστὶν ὁ Χριστιανὸς, μάλιστα ὅταν μισῆται ὑπὸ κόσμου. 'Verè *Chri*'*stianum* esse, sive mori pro 'Christo, *non* à qualicunque '*persuasione* humana, utut for'ti & importunâ, sed & à men'tis *magnitudine*, ab ipso Deo 'inspiratâ, oritur. Tempore 'præsertim persecutionis, verè '*Christianus*, non πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις (ut 'verbis S. Pauli utar) anima'tus, sed potenti Spiritûs San'cti gratiâ adjutus, se adeò 'fortem & magnanimum osten'dit præstatque, ut mortem 'cum gaudio & triumpho op'petere non solùm velit, sed 'audeat.' *Idem.*——— Sic habet Exemplar Græcum [non πεισμονῆς & Χριστιανὸς, ut in Versione Usseriana] cujus sententia est, '*Christianam Religio*'*nem* eam *non* esse, quæ timido '*silentio* premi debeat, sed quam 'μεγαληγορία (quod vult Ig'natius voce μεγέθους) comite'tur necesse est; qualem in 'antecedentibus & sequentibus 'verbis animadvertere est.' Sic & Hermogenes in Arte Rhetorica Lib. i. Cap. 5. agit περὶ τοῦ μεγέθους λόγου, *de magnitudine orationis*; quam & sim-

noster Jesus Christus in Patre existens magis apparet. Non suasionis opus sed magnitudinis est Christianus; quando utique oditur à mundo. Vet. Int.

IV. Scribo Ecclesiis, & præcipio omnibus, quoniam volens pro Deo morior; siquidem vos non prohibeatis. Deprecor vos, non concordia intempestiva fiatis mihi. Dimittite me bestiarum esse

IV. Ecclesiis scribo, & mando omnibus, quòd voluntarius pro Deo morior; si modò vos non prohibueritis. Obsecro vos, ne intempestivâ benevolentiâ erga me sitis. Sinite me ferarum escam fieri, per quas licet Deum adi- Vers. Cler.

pliciter μέγεθος aliquoties vocat. Xenophon in Apolog. Socratis μεγαληγορίαν elegantiùs dicit. Cler.

Εὔνοια.] Interpres in suo codice videtur reperisse ὁμόνοια Magis tamen probo hanc lectionem, quam & Logothetes confirmat. Voss ——— Vide suprà [§. 1.] Φοβοῦμαι γὰρ τὴν ὑμῶν ἀγάπην. Smith.

Γένησθε.] Vide annon S. Ignatius scripserit γένηται, quod suspicor. *Idem*.

Ἄφετέ με κ. τ. λ.] Adeone hospites fuisse in Ecclesiastica Antiquitate viros, qui in litteris consenuerant, ut Ignatio studium effundendi pro Christo sanguinis sui, tamquam rem miram exprobrarent? Eja, vos appello quotquot vel à limine salutâstis sacram disciplinam; quid aliud personant Theologicæ Vetustatis monumenta, Acta & Vitæ Martyrum & Sanctorum, Historiæ Ecclesiasticæ, Cyprianicæ Epistolæ, Opera Patrum, quàm votum flagitationemque Martyrii, ardorem atque impatientiam moriendi patiendique ad veræ Religionis testimonium? Hinc Martyrum, Confessorum, Sanctorum, alii alia fecisse memorantur: precibus suis cæterorumque Christianorum à Deo sibi suisque postulâsse Martyrii donum; sese Magistratibus jussu Dei obtulisse, mortem ab iis gratiæ loco petiisse, ad fugam non potuisse adigi; è carcere, in quem conclusi fuerant, noluisse exire, cùm liceret, cúmque rogarentur; judicibus & carnificibus, quòd per illos vitâ excederent, gratias egisse; doluisse cùm liberati essent, aut dilati; multaque id genus designâsse, quæ infinitum sit sermone prosequi. Duo ad exemplum erunt fortia facta Cypriani & Basilii, quantæ pietatis, quantæ doctrinæ Episcoporum? Ille jussit spiculatori aureos dari viginti aut viginti quinque. Hic, testibus Socrate ac Theodorito, dixit Modesto Præfecto qui mortem minabatur, *Utinam te non muta-*

εἶναι βορὰν, δι' ὧν ἔνεστιν Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. Σῖτός εἰμι Θεοῦ· καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλέθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ τοῦ Χριστοῦ. Μᾶλλον κολακεύσατε τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται, καὶ μηδὲν καταλίπωσι τοῦ σώματός μου, ἵνα μὴ κοιμηθεὶς βαρύς τινι γένωμαι. Τότε ἔσομαι μαθητὴς ἀληθῶς τοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὐδὲ τὸ σῶμά μου ὁ κόσμος ὄψεται. Λιτα-

Vers. Cler. pisci. Frumentum sum Dei; & dentibus ferarum (r) molar, ut (s) mundus panis Christi inveniar. Blanditiis demulcete potiùs feras, ut mihi sepulcrum fiant, & nihil

(r) molor. *Idem.*
(s) purus. *Idem.*

res, minasque exsequereris. Ex innumeris verò Ecclesiæ Magistrorum locis pauca producam. *Voti tunc*, ait Hieronymus in Vita Pauli Eremitæ, *Christianis erat, pro Christi nomine gladio percuti. Verùm hostis callidus, tarda ad mortem supplicia conquirens, animas cupiebat jugulare, non corpora: & ut ipse, qui ab eo passus est, Cyprianus ait* [Epist. 53.] *volentibus mori non permittebatur occidi.* In Severo Lib. ii. Sacræ Historiæ de persecutione Diocletianea sic habetur: *Quippe certatim gloriosa in certamina ruebatur, multoque avidiùs tum martyria gloriosis mortibus quærebantur, quàm nunc Episcopatus pravis ambitionibus appetuntur.* Quæ gravis adversùs multorum mores querela non latebat doctos Hierarchiæ Ecclesiasticæ inimicos. De Petro & Paulo quæ objiciuntur loca Act. xii. 5. & xxi. 13. ad rem nullatenus faciunt, nec adversariorum caussam sublevant. Magis nostram adjuvat Paulus, Phil. i. 21. &c. prout à Veteribus explicatur. Quod ad S. Ignatium spectat, satis mentem illius declarat effatum, ἐγὼ τῶν θηρίων ἐκείνων ὀναίμην, apud Chrysostomum in ejus Encomio. Cot.

Ἔνεστιν.] Symeon ἔνεστι, qui in hac & sequenti sententia cum Codice Colbertino concordat. Smith.

Σῖτός εἰμι κ. τ. λ] Præclaræ sententiæ ab Ignatio scriptæ nunc, & in agone postea ore editæ, varias lectiones, absque sensûs diversitate, colliges ex Interpolatore, Interpretibus, Actis Ignatii, ac Menæo Græcorum, necnon ex Irenæo Lib. V. Cap. 28. Eusebio Hist. iii. 36. Rufino ibidem, Hieronymo in Catalogo, ibique Sophronio, Adone Lib. de festivitatibus, Freculfo, & Chronologiâ Monachi Altissiodorensis. Hieronymus; *Cumque jam damnatus esset ad bestias, & ardore patiendi rugientes audiret leones, ait; Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar.* Cot.

Ἀλέθομαι.] Ἀλήθωμαι. Pears. Cot.

cibum, per quas eſt Deo potiri. Frumentum ſum Dei: & per dentes beſtiarum molar, ut mundus panis inveniar Chriſti. Magis blandite beſtiis, ut mihi ſepulchrum fiant, & nihil derelinquant eorum quæ corporis mei; ut non dormiens gravis alicui inveniar. Tunc ero diſcipulus verus Jeſu Chriſti, quando neque corpus meum mundus vi- VET. INT.

de corpore meo relinquant; ne cùm obdormiero moleſtus cuiquam ſim. Tunc ero verè Jeſu Chriſti diſcipulus, quando mundus nec corpus meum videbit. (t) Deprece- VERS. CLER.

(t) Chriſto ſupplicate. *Idem.*

Μᾶλλον κολακεύσατε κ. τ. λ.] *Id pæne tantumdem eſt, ac ſi eos roget, ut ſui ſint carnifices:* exclamat Dallæus. Quantos igitur excitâſſet tumultus, ſi ab Ignatio ſimile quid factum dictumve fuiſſet, Dionyſii Alexandrini facto, & dicto magni Baſilii, quæ narrantur ab Euſebio ac Rufino? Scilicet, Dionyſius cùm è manibus abducentium eriperetur per Chriſtianos, vociferatus rogavit obteſtatuſque eſt hos, cœpto deſiſterent; aut, ſi quid præclari efficere vellent, ſatellites prævenirent, eique caput abſcinderent. Baſilii verò vox fuit; *Utinam aliquid mihi eſſet digni muneris, quod offerrem huic, qui maturiùs Baſilium de nodo fellis hujus abſolveret.* COT.

Μηδὲν καταλίπωσι τοῦ σώματός μου.] Proculdubio excidebat τὸ τῶν ante τοῦ, uti legebat Vet. Int. & habent vulgati codices, quod elegantius videtur: Symeon verò omiſit. Ex ratione addita ſatis liquet, S. Ignatium, quantum in ipſo erat, nimiam ſuperſtitum in colligendis martyrum reliquiis diligentiam amoliri ſategiſſe. SMITH.——In Confeſſione S. Patricii, paullo ante finem; *Et ſi aliquid boni umquam imitatus ſum; propter Deum meum quem diligo, peto illum, det mihi, ut cum illis proſelytis & captivis, pro nomine ſuo effundam ſanguinem meum, etſi ipſe etiam caream ſepulturâ, aut miſerrimè cadaver per ſingula membra dividatur canibus, aut beſtiis aſperis, aut volucres cæli comederint illud.* COT.

Ἵνα μὴ κοιμηθεὶς κ. τ. λ.] Petit ſanctiſſimus Martyr, ut totus à feris devoretur, & nihil quicquam membrorum ejus relinquatur; ne aliis Chriſtianis oneri eſſent & ſumtui ejus reliquiæ, ſive illas ſepelire, ſive aliò vellent tranſportare. VOSS.

Γένωμαι.] Vet. Int. *inveniar.* Interpol. εὑρεθήσομαι, pro quo Pearſonus εὑρεθήσωμαι.

Μαθητὴς] Lactantius de mort. Perſec. §. 16. *Hoc eſt eſſe diſcipulum Dei, hoc eſt militem Chriſti.* PEARS.

Ἀληθῶς.] Lege ἀληθὴς, ut habent Vet. Int. vulgati codices, & Symeon. SMITH.

νεύσατε τὸν Χριστὸν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα διὰ τῶν ὀργάνων τούτων θυσία εὑρεθῶ. Οὐχ ὡς Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι ὑμῖν· ἐκεῖνοι ἀπόστολοι, ἐγὼ κατάκριτος· ἐκεῖνοι ἐλεύθεροι, ἐγὼ δὲ μέχρι νῦν δοῦλος. Ἀλλ' ἐὰν πάθω, ἀπελεύθερος Ἰησοῦ, καὶ ἀναστήσομαι ἐν αὐτῷ ἐλεύθερος. Νῦν μανθάνω δεδεμένος μηδὲν ἐπιθυμεῖν κοσμικὸν ἢ μάταιον.

Eufeb. Hift. Eccl. xii. 36.

Ε'. Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ῥώμης θηριομαχῶ, διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, δεδεμένος δέκα λεοπάρδοις, ὅ ἐστι στρατιωτῶν τάγμα· οἳ καὶ εὐεργετούμενοι χείρους γίνονται. Ἐν δὲ τοῖς ἀδική-

VERS. CLER. (u) inftrumenta. *Idem.* (x) ero. *Idem.*

mini Chriftum pro me; ut per hæc (u) organa, Dei efficiar hoftia. Non ut Petrus & Paulus præcipio vobis. Illi Apoftoli; ego verò condemnatus: illi liberi; ego etiamnum fervus: at fi paffus fuero, libertus Jefu Chrifti (x), & refurgam in eo liber. Et nunc vinctus, difco nihil concupifcere mundanum, vel vanum.

Τούτων θυσία.] Interferi debet τὸ Θεοῦ ex fide Vet. Int. vulgati codices habent Θεῷ. Idem.

Ἐκεῖνοι ἀπόστολοι, ἐγὼ κατάκριτος.] Ignominiæ nomen eft κατάκριτος, gloriæ autem ἀπόστολοι. Cur itaque hæc inepta videantur. COT.

Ἀπελεύθερος Ἰησοῦ.] Vulgati codices hìc optimè confentiunt cum Vet. Int ἀπελεύθερος γενήσομαι Ἰησοῦ Χριστοῦ. SMITH.

Διὰ γῆς καὶ θαλάσσης.] Malè hæc fuggillant quidam, quæ rectè explicari poffunt, præfertim ex Philone p. 1028. B. C. *terrâ marique: terrâ* fc. ab Antiochia ad Seleuciam, & jam nunc Smyrnæ; *mari*, à Seleucia ad Smyrnam. Vide Baronium A. 109. §. 7. PEARS.

Δεδεμένος δέκα λεοπάρδοις κ. τ. λ.] Rectè admodum obfervatum eft Lucæ Holftenio V. C. ad paffionem SS. Perpetuæ & Felicitatis, præ oculis Ignatii fuiffe morem beftiarios alligandi ad feras. Minùs bene qui, allufionem non videntes, accipiunt *leopardos* pro certo quodam militum ordine. In Actis certè à doctiffimo Ufferio laudatis locum leopardorum iftorum obtinent προτίκτορες, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἀνήμεροί τινες καὶ θηρίων τρόπους ἔχοντες. Lat. *exfecutores* (apud Bollandum *perfecutores*, fortè pro *protectores*) *numero decem; immanfueti quidam & beftiarum mores habentes.* Græcorum Menæum; ὡς Παῦλος δεδεμένος θηρίοις λογικοῖς ἐπὶ Ῥώμην ἔτρεχες Ἰγνάτιε. Cuftodia & mi-

debit. Orate Christum pro me, ut per organa ista Dei sacrificium inveniar. Non ut Petrus & Paulus præcipio vobis. Illi Apostoli, ego condemnatus; illi liberi, ego usque nunc servus. Sed si patiar, manumissus fiam Jesu Christi; * ut resurgam liber. Et nunc disco, vinctus, nihil concupiscere. VET. INT. * *f.* et.

V. Syria usque Romam cum bestiis pugno, per terram & per mare, nocte & die; vinctus decem leopardis, quod est militaris ordo: qui & beneficiati deteriores fiunt. In injustificationibus autem Hieron. in Catalogo. Gildas in Eccles. Ord.

V. A Syria Romam usque cum bestiis depugno, terrâ marique, noctu ac interdiu, alligatus decem leopardis, qui est militaris manipulus: qui & beneficio affecti pejores fiunt. At ego eorum injuriis magis erudior. *Sed non* VERS. CLER.

les unâ catenâ ligabantur.—— Sed adversùs Epistolam nostram insurgit infinitæ vir lectionis Samuel Bochartus, in Hierozoico: ubi colligit, eam sæculo Constantini fuisse scriptam, ex eo quòd vox *leopardi* (inquit) usurpari tunc cœperit; nec reperiatur in Romanis Scriptoribus ante Spartianum, Lampridium, Capitolinum, Vopiscum, Symmachum, &c. Quis verò docuit Bochartum, omnia vocabula eo demum ævo nata esse, quo in libris posita cernuntur? Bene tamen habet, quòd, multò ante Constantinum sub Severo, Scriptor Passionis SS. Perpetuæ & Felicitatis non uno in loco *leopardorum* meminerit. Imò & adhuc antiquius esse id appellationis indicatur per hæc verba Capitolini de Geta; *Familiare illi fuit has quæstiones Grammaticis proponere, ut dicerent singula animalia quo modo vocem emitterent: velut, agni balant, porcelli grunniunt, palumbes minurriunt, ursi sæviunt, leones rugiunt, leopardi rictant, elephanti barriunt, ranæ coaxant, equi hinniunt, asini rudunt, tauri mugiunt; easque de Veteribus approbare.* Atque etiam verisimile fit, Verrium Flaccum, sæculi Augusto Principe felicis scriptorem, *leopardos* nominâsse. Legimus enim apud Festum; *Bigenera dicuntur animalia ex diverso genere nata, ut leopardus ex leone & panthera.* COT.

Στρατιωτῶν τάγμα] Lege στρατιωτικὸν, ut vulgati codices. SMITH.——Eusebius habet σύνταγμα στρατιωτικόν. COT.

μασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι· ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι. Ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν ἐμοὶ ἡτοιμασμένων, καὶ εὔχομαι ἕτοιμά μοι εὑρεθῆναι· ἃ καὶ κολακεύσω συντόμως με καταφαγεῖν, οὐχ ὥσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐχ ἥψαντο. Κἂν αὐτὰ δὲ ἄκοντα μὴ θελήσῃ, ἐγὼ προσβιάσομαι. Συγγνώμην μοι ἔχετε· τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γινώσκω· νῦν ἄρχομαι μαθητὴς εἶναι. Μηδέν με ζηλώσῃ τῶν

VERS. CLER. *propter hoc justificatus sum.* Utinam fruar bestiis mihi paratis: quas & opto paratas mihi inveniri; quas & blanditiis demulcebo, ut citiùs me devorent; non ut quosdam

Παρὰ τοῦτο.] Idem quod διὰ τοῦτο, sive ἐν τούτῳ. Vide 1 Cor. iv. 4 SMITH.

Ὀναίμην τῶν θηρίων.] *Potiar feris*, potiùs quam his leopardis. PEARS.

Ἕτοιμα.] Apud Eusebium legitur σύντομα. Sed Vossius legit σύντονα neque aliter legisse videtur Rufinus, qui ita transtulit, *quas & ego opto acriores parari:* unde Vossii lectionem probat Valesius. *Idem.* ——— Symeon habet ἕτοιμα. SMITH.

Ἃ καὶ κολακεύσω] Blanditiæ istæ & provocatio bestiarum homines nostros mirum in modum irritârunt; immemores tot exemplorum. Pauca de multis subjiciam ex probatis Auctoribus. Germanicus ultro & alacriter in se attraxit & vi adegit bestiam. *Epist. Smyrnensium.* S. Cyprianus moram carnificis urgere tentabat. *Pontius Diaconus.* Quod convenit cum illis B. Polycarpi, κάλει θηρία· τί βραδύνεις; Trecenti viri, fide armati, se ictu rapidissimo jecerunt in ignem. *Actus Passionis S. Cypriani.* Agapius ursæ, quæ adversùs ipsum dimissa fuerat, concito cursu obviam occurrit, seque ipsum bestiæ devorandum obtulit. *Euseb. de Martyribus Palæstinæ.* Porphyrius flammam, quâ circumseptus erat, longiùs distantem, hinc & inde ore abripuit. *Ibidem.* Vincentius

se se ad munera
Gradu citato proripit;
Ipsosque, pernix gaudio,
Pœnæ ministros prævenit:
Æger morarum tædio,
Et mortis incensus siti.

Prudentius; qui & S. Agneti hæc tribuit verba:

Ibo inruentis gressibus obviam,
Nec demorabor vota calentia:
Ferrum in papillas omne recepero,
Pectusque ad imum vim gladii traham.

In Passione Tarachi, Probi & Andronici; *Sanctus autem Andronicus posuit caput suum super ursum, & instigabat eum ut irasceretur; & celeriùs redderet spiritum.* Paucisque interpositis; *Sanctus autem Tarachus*

ipsorum magis erudior: sed non propter hoc justificatus sum. Sortiar bestiis mihi esse paratis; & oro promptas mihi inveniri: quibus & blandiar citò me devorare; non quemadmodum quosdam timentes non tetigerunt. Sed &, si ipsæ volentem non velint, ego vim faciam. Veniam mihi habete: quid mihi confert, ego cognosco. Nunc incipio discipulus esse; nihil me zelare vi-

VET. INT.

veritæ non attigerunt. (y) Sed & si ipsæ volentem nolint, ego vi adigam. Ignoscite mihi: quid mihi (z) utile sit ego novi. Nunc incipio discipulus esse. Visibilium &

VERS. CLER.

(y) Si autem illæ repugnantes noluerint. *Idem.*

(z) profit. *Idem.*

trahebat manu eam ad se; ut irasceretur bestia; & celeriùs consummaretur. Nec disconvenit inter exempla Martyrum & Patrum doctrinam. Vide præsertim Hilarium in Psalm. LXV. 10. Gregor. Nazianzenum Orat. XXII. & Severum Epist. ad Aurelium. COT.

Συντόμως.] Hesychius, διὰ βραχέων. Sed alibi, Συνειλημμένα, ἅμα, ὁμοῦ, συντόμως. Optat, ut bestiæ non singulatim, sed simul communi lacerratione comminuant. PEARS.

Ἄκοντα μή.] Ita quoque Eusebius & Metaphrastes, respectu habito ad τὸ θηρίων, quod præcedit, hoc nimirum sensu: '*si verò feræ quasi in-*' *vitæ*, & à naturali rabie co-' hibitæ, *noluerint.*' Vetus verò Interpres & Interpolator ἑκόντα legebant, illud ad B. Martyrem referentes, hoc sensu: '*si verò* me hoc unicè *vo-*' *lentem*, & ardenti desiderio id' fieri cupientem, aggredi *no-*' *luerint.*' SMITH.

Νῦν ἄρχομαι κ. τ. λ.] Christianâ humilitate tunc se dicit *incipere esse discipulum*, cùm proximat Martyrio. COT.

Μηδέν με ζηλώσῃ κ. τ. λ.] Locus obscurus. Conjunxit Hieronymus cum præcedentibus: ζηλῶσαι accepit quasi esset ζηλῶν, aut ἐν τῷ ζηλῶσαι· & καὶ τῶν ἀοράτων præteriit. *Nunc incipio*, inquit, *esse discipulus, nihil de his quæ videntur desiderans, ut Jesum Christum inveniam.* Hoc est ex versione Græca quæ Sophronio tribuitur; Νῦν ἄρχομαι εἶναι μαθητὴς, οὐδὲν τούτων τῶν ὁρωμένων ἐπιθυμῶ (l. ἐπιθυμῶν). ἵνα τὸν Χριστὸν εὕρω. Per Rufinum verba, quæ hac Notâ explicare conamur, rectè separantur à superioribus: & με regitur à μηδὲν, minùs bene, ni fallor: ὁρατῶν autem & ἀοράτων strictiùs accipitur de hominibus & Dæmonibus. *Facessat invidia, vel humani affectûs, vel nequitiæ spiritalis, ut Jesum Christum merear adipisci.* Mihi in interpretatione visum est Infinitivum ζηλῶσαι locum obtinere Subjunctivi ζηλώσῃ, phrasi Græcis non insolitâ; ut μηδὲν

ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Πῦρ καὶ σταυρὸς, θηρίων τε συστάσεις, ἀνατομαὶ, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπὴ μελῶν, ἀλησμοὶ ὅλου τοῦ σώματος, κακαὶ κολάσεις τοῦ διαβόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθωσαν· μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω.

ϛ'. Οὐδέν μοι ὠφελήσει τὰ τερπνὰ τοῦ κόσμου, οὐδὲ αἱ βασιλεῖαι τοῦ αἰῶνος τούτου· μᾶλλόν μοι ἀποθανεῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, ἢ βασιλεύειν τῶν περάτων τῆς γῆς. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ

VERS. CLER. invisibilium nihil (a) expetam, ut Jesum Christum assequar. Ignis, crux, ferarum (b) concursus, lacerationes, distractiones, ossium discerptiones, membrororum concisio, totius corporis contritiones, mala Diaboli tormenta, in

(a) mihi æmuletur. *Idem.*
(b) catervæ. *Idem.*

με ζηλῶσαι & μηδὲν ἐγὼ ζηλώσω idem significent. *Idem.* ——— Legebat Vet. Int. unà cum Eusebio ζηλῶσαι, uti quoque codices vulgati habent; non malè quidem, præsertim si subaudiatur particula conjunctiva ὥστε, quæ est conjectura D. Pearsoni, hoc sensu: '*adeò* '*ut*, despectis *rebus visibilibus* '*& invisibilibus*, *ne* quicquam 'horum *æmulari* & desiderare, 'aut velim, aut possim, &c.' S. Hieronymus videtur legisse ζηλώσας, Rufinus autem ζηλώσαι modo Optativo, aut ζηλώσῃ cum codice Colbertino: ac si voluisset, '*nihil re*'*rum visibilium aut invisibili*'*um mihi invideat* aut *æmule*'*tur* gloriam pro *Christo* mo'riendi:' vel planiùs, 'nemo 'aut hominum, aut Angelo'rum, sive bonorum, sive ma'lorum, hunc *mihi* honorem '*invideat.*' Qui sensus hìc optimè quadrare videtur, & maximè eligendus est SMITH.

Πῦρ καὶ σταυρὸς κ. τ. λ.] Exprimit tormenta Christianis adhiberi solita, & ad quodcunque eorum se paratum esse ostendit. De Diocletiano Lactantius, *Sedebat ipse, atque innocentes igne terrebat. Omnis sexûs & ætatis homines ad exustionem rapti.* PEARS.

Ἀνατομαὶ, διαιρέσεις.] Dele hæc, quæ ab Interpolatore adjecta sunt. VOSS. ——— Habentur apud Symeonem, quæ in suo codice non legebat Vet. Int. neque Eusebius. Omittuntur quoque ab Hieronymo & Rufino; & planè superflua videntur. SMITH.

Σκορπισμοὶ ὀστέων.] *Dissipationes.* Ps. xxi. 15. Διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου· quod interpretatur Origenes per διασκεδασθῆναι. Lucianus 150. 1. τὰ μὲν ξύλα πάντα χαμαὶ

ſibilium & inviſibilium, ut Jeſu Chriſto fruar. Ignis & crux, beſtiarumque congregationes, diſperſiones oſſium, conciſio membrorum, molitiones totius corporis, malæ punitiones Diaboli in me veniant; ſolùm ut Jeſu Chriſto fruar. VET. INT.

VI. Nihil mihi proderunt termini mundi, neque regna ſeculi hujus. Bonum mihi mori propter Jeſum Chriſtum, quàm regnare ſuper termi-

me veniant; tantummodo ut Jeſum Chriſtum (c) nanciſcar. VERS. CLER.

VI. Nil me juvabunt (d) deliciæ mundi, nec regna hujus ſæculi. (e) Majus eſt mihi emori in Jeſum Chriſtum, quàm imperare finibus terræ. *Quid enim juvabi-*

(c) conſequar. *Idem.*
(d) voluptates. *Idem.*
(e) Præſtat. *Idem.*

ἐσκόρπισεν ἀπεσεισάμενος Lactantius de mort. Perſecut. §. 21. *quorum artus quum diſſiparentur.* PEARS.

Συγκοπή.] Ita quoque legebat S. Hieronymus, Symeon, & uterque [vetus] Interpres. Euſebius verò & Græci codices vulgati habent συγκοπαὶ, quos exprimit Rufinus. SMITH.

Ἀλησμοὶ] Sive ἀλεσμοί· Utrumque in MSS. Euſebii reperitur. PEARS.——Melius ἀλησμοὶ ab ἀλήθω molo, ut habet Græcum exemplar. CLER.

Κακαὶ κολάσεις.] Hieronymus [*tota*] *tormenta*. unde apud Sophronium βάσανοι, Rufinus *ſupplicia*. Puta has κολάσεις vetuſtiſſimis Chriſtianis frequenti ſermone uſurpatas eſſe, qualium exempla non pauca memorantur. Celſ. apud Orig. p. 303. Ὁ τοῦ Θεοῦ παῖς ἄρα ἡτ]ᾶται ὑπὸ διαβόλου· καὶ κολαζόμενος ὑπ' αὐτοῦ, διδάσκει καὶ ἡμᾶς τῶν ὑπὸ τούτῳ κολάσεων καταφρονεῖν. Unde mihi videtur, Chriſtianos eâ ætate *punitiones diaboli* memoraſſe, tanquam à Chriſto prædictas. Orig in Jo. 146. D. Διὰ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν. Juſtinus 360. Κολάσεις μέχρι θανάτου ὑπὸ τῶν δαιμονίων, καὶ τῆς στρατιᾶς τοῦ διαβόλου. PEARS.

Ἐπ' ἐμέ.] Εἰς ἐμὲ Euſebius: quod idem eſt. SMITH.

Τὰ τερπνὰ] Ita quoque habet Symeon: ſed rectiùs legebat Vet. Int. πέρα]α. Idem. ———*Jucunda*, pro quo perperam habebatur τὰ πέρα]α. CLER.

Μᾶλλον.] Καλὸν legendum eſt cum Vet. Int Interpolatore, & Symeone. SMITH.——Hoc eſt loquendi genus ex Hebraica lingua deſumtum, nec infrequens. Sed Græca ſequuti ſumus, & μᾶλλον rem majoris momenti interpretamur. CLER.

Εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν] Symeon habet ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. SMITH.

ζημιωθῇ; Ἐκεῖνον ζητῶ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα· ἐκεῖνον θέλω, τὸν δι' ἡμᾶς ἀναστάντα. ὁ δὲ τοκετός μοι ἐπίκειται. Σύγγνωτέ μοι, ἀδελφοί· μὴ ἐμποδίσητέ μοι ζῆσαι, μὴ θελήσητέ μοι ἀποθανεῖν, τὸν τοῦ Θεοῦ θέλοντα εἶναι· κόσμῳ μὴ χαρίσησθε. Ἄφετέ με καθαρὸν φῶς λαβεῖν· ἐκεῖ παραγενόμενος, ἄνθρωπος Θεοῦ ἔσομαι. Ἐπιτρέψατέ μοι μιμητὴν εἶναι τοῦ πάθους τοῦ Θεοῦ μου. Εἴ τις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει, νοησάτω ὃ θέλω, καὶ συμπαθείτω μοι, εἰδὼς τὰ συνέχοντά με.

Ζ'. Ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου διαρπάσαι με βούλεται, καὶ τὴν εἰς Θεόν μου γνώμην διαφθεῖραι. Μηδεὶς οὖν τῶν παρόντων ὑμῶν βοηθείτω αὐτῷ· μᾶλλον ἐμοῦ γίνεσθε, τοῦτ' ἔστιν τοῦ Θεοῦ. Μὴ λα-

VERS. CLER. Matt. xvi. 26. *tur homo, ſi lucratus fuerit mundum totum, animâ verò ſuâ mulctatus fuerit?* Illum quæro qui pro nobis mortuus eſt. Illum volo qui propter nos reſurrexit. (*f*) Ille fœnus mihi imminet. Ignoſcite mihi, fratres; ne mihi impedimento ſitis, quò minùs vivam; ne me velitis mori; volentem Dei eſſe; cum mundo ne gaudeatis. Sinite me purum lumen (*g*) haurire. (*h*) Cùm illic fuero, homo Dei ero. (*i*) Sinite me imitatorem eſſe paſſionis

(*f*) Hoc mihi lucrum & fœnus impendet. *Idem.*

(*g*) percipere. *Idem.*

(*h*) Ubi illuc advenero. *Idem.*

(*i*) Concedite mihi. *Idem.*

Ὁ δὲ τοκετός κ. τ. λ.] In vetere Verſione *ille lucrum*, ac ſanè τοκετὸς pro *lucro* ſumitur. CLER. —— '*Hoc verò lucrum* ' ſeu *fœnus*, à Deo in altera ' vita rependendum, *mihi* jam- ' jam morituro *imminet inſtat-* ' *que.*' Alludit ad Coloſſ i. 21. καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. Idem.

Μοὶ ἀποθανεῖν.] Lege με, ut habent vulgati codices, Symeon & Vet. Int. '*Ne mihi* ' *impedimento ſitis,* quò minùs ' vitam immortalem beatam- ' que in cœlis aſſequar; *ne* ' *velitis me mori,* h. e. *nolitis* ' *me verè mori.*' Hunc ſenſum penè attigit Interpolator addendo, θανατὸς γάρ ἐστιν ἡ ἄνευ Χριστοῦ ζωή. Idem.

Κόσμῳ μὴ χαρίσησθε.] Rectiùs legebat Vet. Int. διὰ κόσμου οὐ μὲ χωρίζησθε, *per mundum non ſeparetis me:* '*Ne* ' *me ſejungatis* à communione ' Dei, ulteriorem moram in ' *hoc mundo* interceſſionibus ve- ' ſtris procurando:' vel, ſi altera interpunctio ſit admittenda, *Dei volentem eſſe, per mundum non ſeparetis me.* Sed prior diſtinctio fortè melior eſt. *Idem.* ——Χαρίσησθε eſt pro συγ-

nos terræ. Illum quæro, qui pro nobis mortuus eſt; illum volo, qui propter nos reſurrexit. Ille lucrum mihi adjacet. Ignoſcite mihi, fratres: non impediatis me vivere, non velitis me mori: Dei volentem eſſe, per mundum non ſeparetis me, neque per materiam ſeducatis. Dimittite me purum lumen accipere: illuc adveniens, homo ero. Sinite me imitatorem eſſe paſſionis Dei mei. Si quis ipſum in ſeipſo habet, intelligat quod volo; & compatiatur mihi, ſciens quæ continent me. VET. INT.

VII. Princeps ſeculi hujus rapere me vult, & eam quæ in Deum meum ſententiam corrumpere. Nullus igitur præſentium de vobis adjuvet: ipſi autem magis mei fiatis, hoc eſt, Dei mei. Non lo-

VERS. CLER.

Dei mei. Si quis eum in ſeipſo poſſidet, (k) intelligat quid volo, & (l) compatiatur mihi, ut qui ſciat quæ me conſtringunt.

VII. Princeps hujus ſæculi rapere me vult, & voluntatem, quam erga Deum habeo, corrumpere. Nullus itaque veſtrûm qui præſentes eſtis, opem illi ferat: ipſi potiùs mei (m) ſitis, id eſt, Dei mei. Ne loquamini Je-

(k) cogitet quod. *Idem.*

(l) mei commiſereatur. *Idem.*

(m) efficiamini. *Idem.*

χαρήσητε, & ſic fortè legendum. CLER.

Τοῦ Θεοῦ μου.] Anaſtaſius Sinaïta in Ὁδηγῷ Cap. xii. Ἐάσατε μιμητὴν εἶναι πάθους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μου. Miror Symeonem verba τοῦ Θεοῦ μου omittere, aut velle, aut poſſe, aut audere. SMITH.

Ἐν ἑαυτῷ] Ita quoque Symeon. *Idem.*

Συνέχοντά με.] *Conſtringunt, coarctant.* PEARS.——'Hunc 'meum zelum, quo *conſtringitur* animus, fundendi ſanguinem pro Chriſti teſtimonio, 'quiſquis Chriſtum in corde '*habet*, facilè capere & intelligere poteſt, eodemque affectu rapitur, modò mentem 'advertat, & hac de re ſeriò 'cogitet: quod quidem ego 'opto & hortor.' SMITH.

Διαρπάσαι.] Onomaſt. V. Diripio, διαρπάζω. PEARS.

Ἐμοῦ γίνεσθε.] Lectio Græci exemplaris ſuadet ſubaudire hìc βοηθοὶ: *Nemo illum adjuvet, potiùs mei eſte adjutores.* Fortè excidit vox βοηθοὶ. CLER.

λεῖτε Ἰησοῦν Χριστὸν, κόσμον δὲ ἐπιθυμεῖτε. Βασκανία ἐν ὑμῖν μὴ κατοικείτω· μηδ' ἂν ἐγὼ παρὼν παρακαλῶ ὑμᾶς, πείσθητε μοι· τούτοις δὲ μᾶλλον πείσθητε, οἷς γράφω ὑμῖν. Ζῶν γράφω ὑμῖν, ἐρῶν τοῦ ἀποθανεῖν· ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ πῦρ φιλοῦλον.

Vers. Cler. sum Christum, & mundum concupiscatis. Invidia in vobis non habitet: neque si ego præsens vos obsecrem, obtemperetis mihi; verùm his potiùs credite, quæ vobis

Μηδ' ἂν κ. τ. λ.] Paullò aliter hanc sententiam, inde obscuratam, legisse videtur Vet. Int. eodem tamen sensu: '*His* '*potiùs, quæ* jam mente firmâ '& maximâ deliberatione *scri*'*bo, fidem adhiberi* volo, quàm 'iis, quæ [illegible] mediis in 'angustiis [illegible], & cogita'tionibus in [illegible] avocantibus 'distractus, in carcere, si da'retur copia, scripturus sum.' Smith

Ζῶν] Addenda est particula γὰρ [illegible] Vet. Int. *Idem.*

Ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται.] Duplicem iis verbis sensum tribuerunt Scriptores Ignatio posteriores, aliis per *amorem* intelligentibus *Christum*, aliis pro *concupiscentia rerum mundanarum* accipientibus. Pro priori sensu adduci potest triga antiquorum Scriptorum. Origenes enim in Prologo Commentarii in Canticum Canticorum: *Nec puto, quòd culpari possit, si quis Deum, sicuti Joannes charitatem, ita ipse amorem nominet. Denique memini aliquem Sanctorum dixisse, Ignatium nomine, de Christo,* Meus Amor crucifixus est; *nec reprehendi eum pro hoc dignum judico.* Auctor Libri de Divinis nominibus, qui sub Dionysii Areopagitæ nomine editus est, Cap iv. Καί τοι ἔδοξέ τισι τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερολόγων, καὶ θειότερον εἶναι τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα τοῦ τῆς ἀγάπης. Γράφει δὲ ὁ θεῖος Ἰγνάτιος· ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται. *Itaque visum est quibusdam ex nostris, qui de rebus divinis disseruerunt,* amoris *nomen divinius esse quàm* charitatis. *Scribit autem D. Ignatius,* Meus amor crucifixus est. Denique à Cotelerio citatus Theodorus Studita Serm. iii. Catechetico, qui & Cod. 130. Barocc. extat, ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται Χριστός. Recentiorum nomina plura sunt, quàm ut recenseri possint. Quorum sententiæ etiam subscripsit Tenzelius in Dissertatione, quâ in illud S. Ignatii Apophthegma eruditè commentatus est. Contrà vox ἔρως ab aliis pro *rerum mundanarum amore* accipitur, velut ab Halloixio Quæst. ii. de vita & operibus Dionysii Areopagitæ, Natali Alexandro Hist. Eccles. Secul. i. Dissert. xxi. D. Cavio in Vita Ignatii. Quibus olim præivit Andreas Cretensis Orat. in S. Ge-

quimini Jesum Christum, & mundum concupiscatis. Invidia in vobis non inhabitet: neque utique ego vos præsens deprecor, * credere mihi. His autem magis credite quæ scribo vobis. Vivens enim scribo vobis, desiderans mori. Meum desiderium crucifixum est; & non est in me ignis VET. INT.

* *lege* credite.

scribo. Vivens enim scribo vobis, amore captus moriendi. Meus amor crucifixus est: & non est in me ignis VERS. CLER.

orgium pag. 183. ut ex antecedentibus illius loci verbis colligitur. Uterque sensus sanè pietati S. Ignatii, posterior tamen sequentibus ejus verbis magis congruit. Voce ἔρως autem Ignatius ideo usus est, quia ἐπιτεταμένη ἀγάπη ἔρως λέγεται, *vehementior dilectio amor dicitur*, Gregor. Nyssen. Homil. xiii. in Cantic. Canticorum. GRAB.——— Partes Antiquorum, qui hæc verba, de Christo crucifixo, unico amoris S. Ignatii objecto, in quod flagrantissimo animæ æstu propendebat, interpretantur, quàm Neotericorum, qui de vanis hujus mundi cupiditatibus & desideriis illa intelligi debere censent, tueri mallem. Illos Græci communissimè sequuntur, ut ex Menæo ad 20 Decembris de S. Ignatii die natali patet: Ὡς τετρωμένος ἔρωτι ἀγάπης τοῦ Κυρίου σου, Ὁ ἐμὸς ἔρως, ἐβόας, Χριστὸς ἐσταύρωται θέλων. SMITH.

Πῦρ φιλόϋλον κ. τ. λ] Longè præferenda videtur vulgatorum codicum & Veteris Interpretis, cujus versio penè in omnibus ad literam exigitur, lectio; luxata quidem, sed quæ absque vel unius literulæ mutatione restitui possit: h. e. si, ut optimè suggerit D. Pearsonus, legamus φιλοῦντι i. e. ἐρῶντι· ubi distinctio adhiberi debet. Hac verò neglectâ, Interpres iste Vetus participium dativi casûs, quod cum pronomine ἐμοὶ convenit, in duas voces dividens, posteriorem contra regulas Grammaticæ cum sequente ὕδωρ (à qua novam, eamque oppositam, sententiam incipere particula adversativa satis clarè ostendit) planè aliud agens, perperam connectit. Sensus verò ejusmodi videtur, quasi dixisset S. Ignatius, 'Dum Jesum, cujus '*amore* totus *ardeo*, pro me '*crucifixum* contemplor, flam'mæ, quas degener rerum 'mundanarum cupido solet ac'cendere, in me penitus ex'tinguuntur; potiùs pectus 'meum, gratiâ Spiritûs Sancti, 'tanquam largo & perenni '*aquarum* viventium proflu'vio, madens & perfusum sen'tio. Inde *voce* cœlesti *intus* '*sonante*, Ad moriendum pro 'Christo animatus, *veni*; (quid 'cessas?) festina *ad Patrem*.' SMITH.———Apud Metaphrastem, quem sequuntur Græci in Menæo, πῦρ φιλόϋλον. Φι-

ὕδωρ δὲ ζῶν, καὶ λαλοῦν ἐν ἐμοὶ, ἔσωθέν μοι λέγον, Δεῦρο πρὸς τὸν Πατέρα. Οὐχ ἥδομαι τροφῇ φθορᾶς, οὐδὲ ἡδοναῖς τοῦ βίου τούτου. Ἄρτον Θεοῦ θέλω, ἄρτον οὐράνιον, ἄρτον ζωῆς, ὅς ἐστιν σὰρξ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ γενομένου ἐν ὑστέρῳ ἐκ σπέρματος Δαβὶδ καὶ Ἀβραάμ· καὶ πόμα Θεοῦ θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἀγάπη ἄφθαρτος, καὶ ἀέννααος ζωή.

Vers. Cler. amans materiæ. Sed aqua vivens, & loquens in me, intus mihi dicit : Veni ad Patrem. Non gaudeo corruptibili nutrimento, nec voluptatibus hujus vitæ : panem

λόϋλον Jolianus Ignatii Interpolati codex retinuit. Nomen etiam φιλοϋλίας invenies in Maximo Centuria iii. de Caritate Cap. 20. Cot. ——Ignis materialis eſt φιλόϋλος, *amans materiæ*; quâ, nempe, alitur. Sed ſpiritualis ignis, quo urebatur Ignatius, *materiæ*, h. e. rerum corporearum, amans non erat. Quod eſt non nihil coactum, ut & ſequentia de *aqua in eo loquente*. Sed ſancti viri ſermo refertus eſt ejuſmodi violentis adluſionibus. Cler.

Ὕδωρ δὲ ζῶν καὶ λαλοῦν ἐν ἐμοί.] Sic Metaphraſtes & Græci in Menæo. Perplaceret mihi ; ὕδωρ δὲ ζῶν, καὶ ἀλλόμενον ἐν ἐμοί· quod confirmatur per illud Johannis iv. 14. Τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. Græci conjunctim ; ὕδωρ δὲ ζῶν μᾶλλον καὶ λαλοῦν, Δεῦρο πρὸς τὸν Πατέρα· ὕδωρ τὸ ἀλλόμενον, τὸ ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν μετοχετεῦον ἡμᾶς. Cot. —— Ἀλλόμενον eſt vox, ad exundantem vim divinæ gratiæ, quæ, inſtar *ſalientis aquæ*, conſtanter ſine quapiam remiſſione, & cum impetu, in cordibus fidelium fluit, exprimendam appoſitiſſima, & fortaſſe alteri præferenda Smith.

Ἔσωθεν] *Ab intus, ab intra:* ἐκ κοιλίας, Joan. vii. 38. Pears.

Ἄρτον Θεοῦ θέλω κ. τ. λ.] Multa hìc, quæ occurrunt quoque apud Metaphraſtam, & in vulgatis codicibus, manifeſtam ſapiunt interpolationem. An hoc innuere velit S. Ignatius, ſe, omnibus eduliorum corruptioni obnoxiorum delectamentis, hujuſque vitæ voluptatibus ejuratis, non alium cibum & potum deſiderare, præter Euchariſticum ; cui hæc magnifica elogia maximè conveniunt ? Non autem nimis rigidè ad regulas Græcæ eloquentiæ exigendus eſt ſtylus Ignatianus : quippe aliquid dandum eſt martyrii candidato, extra ſe quaſi rapto, ſi ejuſmodi novis phraſibus uteretur, quæ tamen facili ac bonâ interpretatione, prout æquum poſtulat, leniri poſſint. Iniquiſſimum ergo foret, ſi quis hac de cauſſa in

VET. INT.

amans aliquam aquam: ſed vivens & loquens eſt in me, intus me dicit; *Veni ad Patrem.* Non delector cibo corruptionis, neque delectationibus vitæ hujus. Panem Dei volo; quod eſt caro Jeſu Chriſti, ejus qui ex genere David: & potum volo ſanguinem ipſius; quod eſt charitas incorruptibilis.

VERS. CLER.

Dei volo, panem cœleſtem; panem vitæ, qui eſt caro Jeſu Chriſti, filii Dei, nati (n) poſtea è ſemine Davidis: & potum (o) volo ſanguinem illius, qui eſt caritas incorruptibilis (p).

(n) poſteriori tempore. *Idem.*
(o) Dei volo. *Idem.*
(p) & perennis vita. *Idem.*

eum moroſè animadvertere velit, eò quòd ſanguinem Chriſti, vino Euchariſtico repræſentatum, τὴν ἀγάπην ἄφθαρτον, *charitatem incorruptibilem*, appellaverit: quum ſanguis ille pretioſus, in cruce effuſus, dici mereatur fundamentum *charitatis* Dei erga fideles in æternum duraturæ. An verò potiùs dicendum ſit, S. Ignatium, ſacramentalibus hiſce locutionibus utentem, hoc tantùm innuere, ſe jam, omnibus mundanis vanitatibus ſpretis abjectiſque, morti propinquum, unicum hoc cupere, ut ad præſentiam Chriſti, humanâ naturâ in cœlis regnantis, admitteretur, illic æternâ viſionis Dei beatitudine fruiturus. Quæ interpretatio, magis quàm altera, ad mentem enthei Scriptoris congruere mihi videtur. Vide Iſa. Caſauboni Exercitat. xvi, ad Annal. Eccl. Baronii. Cap. 39. SMITH.

Ἐν ὑστέρῳ.] Nempe χρόνῳ Vetus Interpres hìc vitiis ſcatet. CLER.

Ἀέναος ζωή.] Ignatium, in verbis proximè præcedentibus, *non de Sacramento Euchariſtiæ agere, nec de Chriſto, quatenus in hac vita objectum eſt ſpiritualis nutritionis, ſed de illo, quatenus erit objectum communionis ſpiritualis in futuro ſeculo*, ait Albertinus Lib. ii. de Euchariſtia C. i. eandemque ſententiam probat ex Pontificiis Halloixius in Notis ad Vitam Ignatii Cap. x. alios ut taceam. Sed non video quidem, quid vetet, quò minùs de Euchariſtico pane & poculo hic locus accipi queat: cui parallelus occurrit alter in Epiſtola ad Epheſios §. 20. Ἕνα ἄρτον κλῶντες, ὅς ἐστι φάρμακον ἀθανασίας, ἀντίδοτος τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ διαπαντός. *Frangentes panem unum, qui eſt pharmacum immortalitatis, antidotum ne moriamur, ſed vivamus ſemper in Jeſu Chriſto.* Nam, ut Epiphanius in Compendiaria doctrina ſcribit: βρῶσις μὲν ὁ ἄρτος, ἡ δὲ δύναμις ἐν αὐτῷ εἰς ζωογόνησιν. *Panis quidem alimentum eſt* (i. e. verè panis), *virtus autem in eo ad vivificationem.* Id itaque eſt, quod Ignatius hoc loco vult,

Η'. Οὐκ ἔτι θέλω κατὰ ἀνθρώπους ζῆν· τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν ὑμεῖς θελήσητε. Θελήσατε, ἵνα καὶ ὑμεῖς θεληθῆτε. Δι' ὀλίγων γραμμάτων αἰτοῦμαι ὑμᾶς· πιστεύσατέ μοι. Ἰησοῦς δὲ Χριστὸς ὑμῖν ταῦτα φανερώσει, ὅτι ἀληθῶς λέγω· τὸ ἀψευδὲς στόμα, ἐν ᾧ ὁ Πατὴρ ἐλάλησεν ἀληθῶς. Αἰτήσασθε περὶ ἐμοῦ, ἵνα ἐπιτύχω. Οὐ κατὰ σάρκα ὑμῖν ἔγραψα, ἀλλὰ κατὰ γνώμην Θεοῦ. Ἐὰν πάθω, ἠθελήσατε· ἐὰν ἀποδοκιμασθῶ, ἐμισήσατε.

Θ'. Μνημονεύετε ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας, ἥτις ἀντὶ ἐμοῦ ποιμένι τῷ Θεῷ χρῆται· μόνος αὐτὴν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπισκοπήσει, καὶ ἡ ὑμῶν ἀγάπη. Ἐγὼ δὲ αἰσχύνομαι ἐξ αὐτῶν λέγεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἄξιός εἰμι, ὢν ἔσχατος αὐτῶν, καὶ ἔκτρωμα· ἀλλ' ἠλέημαί τις εἶναι, ἐὰν Θεοῦ

VERS. CLER.

(9) futurum eſt. *Idem.*

VIII. Nolo ampliùs ſecundùm homines vivere: id autem (9) fiet, ſi vos volueritis. Velitis ergo, ut & vos acceptemini. Brevibus litteris precor vos; credite mihi. Jeſus autem Chriſtus manifeſtabit vobis hæc, quòd verè dicam; non mendax os, in quo Pater verè locutus eſt. Petite pro me, ut conſequar. Non ſecundùm carnem

ſe *non delectari* pane terreſtri, quo nutrimur ad corruptibilem vitam, cujus ipſe pertæſus erat; ſed *pane cœleſti*, quo fideles ad æternam aluntur vitam, ad quam unicè S. Martyr adſpirabat. Si tamen cui prior ſenſus melior videatur, huic ſuppeditabo locum in alio Patre, qui ad eundem collimat ſenſum; Clementem intelligo Alexand. Lib. ii. Pædag. Cap. 2. ſcribentem: Τοῦτ' ἔστι πιεῖν τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ, τῆς κυριακῆς μεταλαβεῖν ἀφθαρσίας. *Hoc eſt ſanguinem Jeſu bibere, participem fieri incorruptionis ejus.* GRAB.

Κατὰ ἀνθρώπους.] Κατ' ἄνθρωπον, phraſis Apoſtolica PEARS.

Θελήσητε.] Ita quoque Symeon: ſed Vetus Int. & vulgati codices θέλητε, rectiùs. SMITH.

Θελήσατε, ἵνα.] Symeon Θελήσατε οὖν. *Idem.*

Ὑμῖν ταῦτα φανερώσει] 'Quæ de me verè & citra 'oſtentationem dixi, vobis 'quoque, ſi non ex revela-'tione, ſaltem ex eventu, per 'mortem meam *manifeſtabit.*' Idem.

Αἰτήσασθε κ τ λ.] Eadem habet Symeon. *Idem.*

Ἐὰν ἀποδοκιμασθῶ] *Si repudier,* Marc. viii. 31. PEARS.

VET. INT.

VIII. Non ampliùs volo ſecundùm homines vivere: hoc autem erit, ſi vos velitis. Velite autem, ut & vos acceptemini. Per paucas literas deprecor vos: credite mihi. Jeſus autem Chriſtus vobis manifeſtabit hæc, quoniam verè dico; non mendax os, in quo Pater verè locutus eſt. Petite pro me, ut attingam. Non ſecundùm carnem vobis ſcripſi; ſed ſecundùm ſententiam Dei. Si patiar, voluiſtis; ſi reprobus efficiar, odiviſtis.

IX. Mementote in oratione veſtra ejus quæ in Syria Eccleſiæ, quæ pro me paſtore Deo utitur. Solus * ipſe Jeſus Chriſtus vice Epiſcopi ſit, & veſtra charitas. Ego autem erubeſco ex ipſis dici. Non enim ſum dignus, exiſtens extremus ipſorum, & abortivum: ſed miſericordiam conſecutus ſum

* ſ. ipſi.

VERS. CLER.

vobis ſcripſi, ſed ſecundùm Dei (r) arbitrium. Si patiar, voluiſtis: ſin rejiciar, odiſtis.

IX. Memores eſte in precibus veſtris Eccleſiæ quæ eſt in Syria, quæ (s) pro me Deo paſtore utitur. Solus ipſam Jeſus Chriſtus, vice Epiſcopi, reget, & veſtra caritas. Me verò pudet, (t) de illorum numero dici. Nec enim dignus ſum, cùm noviſſimus eorum ſim; & abortivus: ſed per miſericordiam obtinui, ut ſim aliquis, ſi

(r) mentem. *Idem.*

(s) mei loco, *Idem.*

(t) ex illis cognominari. *Idem.*

——— ‘ Si à morte liberabor, quaſi rejectaneus, & hoc ‘ honore prorſum indignus.’ SMITH.

Ἐν Συρίᾳ.] Ergo non tantùm in urbe, ſed in provincia Syriæ juriſdictionem habuit Ignatius: ut de Polycarpo loquitur Hieronymus. PEARS.

Τῷ Θεῷ.] i. e. Chriſto: ut ex immediatè ſequentibus clariſſimè liquet. SMITH.

Ἐπισκοπήσει.] ‘ Meas abſentis vices longè meliùs ſupplebit, vobis quoque adju‘ vantibus.’ Vet. Int. fortè legebat *αὐτὸς ἐπισκοπήσαι*, modo optativo. *Idem.*

Καὶ ἡ ὑμῶν ἀγάπη.] Phraſis S. Ignatio familiaris. Fruſtra addit Interpolator, *εἰς αὐτὸν*· charitas enim, quam implorat, ad Antiochenos, potiùs quàm ad Chriſtum, debet referri. *Idem.*

Ὧν ἔσχατος κ. τ. λ.] Imitatur S. Paulum, 1 Cor. XV. 8. PEARS.

ἐπιτύχω. Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα, καὶ ἡ ἀγάπη τῶν ἐκκλησιῶν τῶν δεξαμένων με εἰς ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχ ὡς παροδεύοντα· καὶ γὰρ αἱ μὴ προσήκουσαί μοι, τῇ ὁδῷ τῇ κατὰ σάρκα, κατὰ πόλιν με προῆγον.

Ι΄. Γράφω δὲ ὑμῖν ταῦτα ἀπὸ Σμύρνης, δι' Ἐφεσίων τῶν ἀξιομακαρίστων. ἔστιν δὲ καὶ ἅμα ἐμοὶ σὺν ἄλλοις πολλοῖς Κρόκος, τὸ ποθητόν μοι ὄνομα. Περὶ τῶν προελθόντων με ἀπὸ Συρίας εἰς Ῥώμην εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ, πιστεύω ὑμᾶς ἐπεγνωκέναι· οἷς καὶ δηλώσατε, ἐγγύς με ὄντα. πάντες γάρ εἰσιν ἄξιοι τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑμῶν· οὓς πρέπον ὑμῖν ἐστιν κατὰ

VERS. CLER. Deum assequar. Salutat vos meus spiritus, & caritas Ecclesiarum, quæ me (u) susceperunt in nomine Jesu Christi, non quasi obiter prætereuntem. Etenim quæ (x) non convenerunt me in via, quæ est secundùm carnem, oppidatim me honorificè deduxerunt.

(u) exceperunt. *Idem.*

(x) nihil ad me pertinebant. *Idem.*

Ἡ ἀγάπη τῶν ἐκκλησιῶν.] Vide Epist. ad Philadelph. & ad Trall. [§§. ult.] SMITH.

Οὐχ' ὡς παροδεύοντα.] 'Non 'tanquam advenam, illas in 'hoc itinere festino prætergre-'dientem, sed tanto cum amo-'re & zelo, ac si essem illorum 'Episcopus.' *Idem.*

Αἱ μὴ προσήκουσαί μοι.] *Ad me non spectantes: ad meam jurisdictionem non spectantes.* Gloss. προσήκοντες, *pertinentes.* Onomast. Vet. *Necessarii,* προσήκοντες. Interpres [Vet.] malè putavit, Ignatium per urbes illas peditem Smyrnam usque pervenisse. PEARS.——Fusiùs & planiùs Ecclesiarum charitatem hoc indicio & probatione illustrat. 'Multi ab *Ecclesiis,* non mei juris, & *ad me neutiquam spectantibus,* in 'hoc nimirum ultimo itinere, 'quod in mundo restat emeti-'endum, ut mihi obviam irent 'missi, *me singulas civitates in-'gressurum honoris causâ præ-'cessere:*' προῆγον neutraliter sumpto: quod pariter habet Metaphrastes. SMITH.

Προῆγον.] Προάγειν ut προπέμπειν, Tit. iii. 13. dum ille mari, illi terrâ. PEARS.

Κρόκος.] Præpone particulam καὶ, ut habent Vet. Int. & Symeon. Crocus ab Ephesiis ad illi, versùs illam urbem tendenti, occurrendum mittebatur. SMITH.

Περὶ τῶν προελθόντων με] Lectio proba, quam verba sequentia satis clarè firmant. Verisimillimum enim est, quosdam Christianos, relictâ circa idem tempus Antiochiâ, rectâ

aliquis esse, si Deo fruar. Salutat vos meus spiritus, & charitas Ecclesiarum, quæ receperunt me in nomine * Jesu Christi, ut non transeuntem. Etenim non advenientes mihi in via quæ secundùm carnem secundùm civitatem me præcesserunt.

VET. INT.

* Domini. *Cod. Cai.*

X. Scribo autem vobis hæc à Smyrna, per Ephesios dignè beatos. Est autem & simul mecum cum aliis multis & Crocus, desideratum mihi nomen: de advenientibus * mecum à Syria in Romam, ad gloriam Dei, credo vos cognovisse; quibus & * manifestatis prope me existentem. Omnes enim sunt digni Deo & vobis: quos decens

* mihi. *Ibid.*

* *f.* manifestetis.

X. Scribo autem vobis hæc è Smyrna per Ephesios (y) meritò beatos. Est autem mecum cum aliis multis & Crocus, exoptatum mihi nomen. De his qui è Syria Romam ante me venerunt ad gloriam Dei, credo vos cognovisse: quibus & significate, me propè esse. Omnes enim sunt Deo digni, & vobis: quos decet ut

VERS. CLER.

(y) laude dignos. *Idem.*

viâ Romam petiisse. Hos novos hospites, verè pios probosque, quos Romanorum charitati & benevolentiæ impensissimè commendat, edoceri vult, se non longè ab ista urbe abfuturum. Non enim dubitandum erat, quin illi è Syria fratres, eorundem sacrorum consortes, de Ecclesiarum Syriacarum statu, & præsertim de S. Ignatio ad bestias damnato, sigillatim certos reddidissent. Hæc à Veteri nostro Interprete confunduntur, qui προσελθόντων cum Interpolatore, aut συνελθόντων cùm Symeone, addito pronomine μοι, legisse videtur. Quid autem de suis præcursoribus scribat S. Ignatius, quum minimè intellexerit Metaphrastes ille, totum illud penitus omisit, hisce tantummodo retentis: Ἔστι δὲ σὺν ἄλλοις πολλοῖς ἅμα ἐμοὶ καὶ Κρόκος, τὸ ποθητόν μοι ὄνομα τῶν συνελθόντων ἀπὸ Συρίας εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἔγραψα κ. τ. λ. Verùm si προσελθόντων retineatur, Veteris Interpretis versio perplexa hoc modo restitui potest: *De advenientibus* (legendo παρὰ pro περὶ, ut bene conjectatur D. Pearsonus) *mecum à Syria*, (qui simul egressi mecum ex Antiochia, compendiosiorem viam sectati sunt) *in Romam ad gloriam Dei, credo vos cognovisse*, (viz. quicquid ad ecclesias istas, quicquid ad me spectat): *quibus & manifestatis* (proculdubio pro *manifestabitis*) *prope me existentem.* Idem.

πάντα ἀναπαῦσαι. Ἔγραψα δὲ ὑμῖν ταῦτα τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Σεπτεμβρίων, τουτέστιν Αὐγούστου εἰκάδι τρίτῃ. Ἔῤῥωσθε εἰς τέλος, ἐν ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν.

VERS. CLER. vos per omnia refocilletis. Scripsi autem vobis hæc die ante ix Kalendas Septembris. Valete in perpetuum, in patientia Jesu Christi.

Τῇ πρὸ ἐννέα] Vet. Int. *in ea quæ ante* ix *Kalendas Septembris.* Augusti igitur vicesimo quarto die Smyrnæ scripsit Ig-

---

Fragmenta Epistolæ S. IGNATII *Ad* ANTIOCHENOS.

Ex Joan. Ernesti Grabii *Spicileg. Patrum,* *Vol.* II. *pag.* 24, *&c.*

Ex Damasceni Lib. III. *Parall. Cap.* 27. *& Antonii Meliss. Lib.* I. *Serm.* 14.

Πρὸς Ἀντιοχεῖς.

Παρθενίας ζυγὸν μηδενὶ ἐπιτίθει· ἐπισφαλὲς γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ δυσφύλακτον, καὶ μάλιστα ὅταν κατ᾽ ἀνάγκην γίνεται.

Ad Antiochenos.

Virginitatis jugum nemini impone. Periculosa enim res est, quamque servare difficile sit, maximè cùm ex necessitate fit.

Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

Τοῖς νεωτέροις ἐπίτρεπε γαμεῖν, πριν ἢ διαφθαρῶσιν εἰς ἑταίρας.

Ex eadem Epistola.

Junioribus nuptias concede, antequam in prostibula incidentes corrumpantur.

Hæc in Latina Damasceni editione & Antonii Melissâ Ignatii nomini adscripta sunt, haud expresso tamen, in quo extiterint, Tractatu. Ast in Græco MS. Paralle-

est vos secundùm omnia quietare. Scripsi autem vobis hæc, in ea quæ ante ix Kalendas Septembris. Valete in finem, in sustinentia Jesu Christi. VET. INT.

natius. Græci solebant mensibus Romanorum uti. PEARS.

Τουτέστιν Αὐγούστου.] Additio superflua, malè signata, & planè rejicienda. SMITH. ———Putidum glossema, in gratiam Græcorum, non Romanorum, qui ejusmodi explicatione non egebant. CLER.

---

rallelorum Damasceni Codice Collegii Claromontani ea disertè ex Epistola ad Antiochenos ita leguntur citata, teste Cotelerio in Notis ad spuriam Ignatii ad Antiochenos Epistolam. Neque obstat, quòd monita ista uni singulari personæ, non toti Ecclesiæ Antiochenæ, data videantur. Potuit enim S. Martyr, digressione factâ, Heroni futuro in Episcopatu Antiocheno successori, peculiaria quædam præscribere observanda; sicut Paulus in Epist. ad Philippenses iv. 3. Episcopo sive eximio Ecclesiæ Philippensis membro seorsim scripsit: *Rogo & te germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio.* Vix igitur dubito, recitatas duas sententias Ignatii germanas esse: quarum priori consona fuit vox Paphnutii in Concilio Nicæno perorantis, μὴ βαρὺν ζυγὸν ἐπιθεῖναι τοῖς ἱερωμένοις ἀνδράσι, *non esse imponendum sacris personis grave hoc jugum*, apud Socratem Lib. i. Hist. Eccl. Cap. 11. Posteriori respondet dictum Apostoli 1 Tim. v. 14. & monitum parentibus datum Lib. iv. Constit. Clementis Cap. 11. Σπουδάζετε ὥρᾳ γάμου ζευγνῦναι καὶ συναλλάσσειν αὐτὰ, ἵνα μὴ τῆς ἡλικίας ἐν τῇ ἀκμῇ ζεούσης, ἔθη πορνοκόπα ἀποβῇ. *Operam date, ut cùm ad tempus conjugio aptum pervenerint, eos* (liberos) *matrimonio jungatis ac copuletis, ne inter ætatem in flore suo ferventem mores scortatorum contrahant.*

Cæterùm Lib. ii. eorundem Damasceni Parallelorum Latinè impressorum Cap. 25. sequens tanquam Ignatii dictum citatur: *Antistitem oportet vitam ab omni reprehensionis nota puram ducere, nec rei ullius Deo gratæ studium prætermittere.* Sed in antedicto Græco Codice, istud ex Cyrilli Orat. vi. contra Julianum petitum dicitur: quamvis nec in hac verbatim extet.

Aliud

Aliud insigne S. IGNATII *dictum.*

Ex Chrysostomi Homilia XI. *in Epist. ad Ephesios.*

Ἀνὴρ δέ τις ἅγιος εἶπέ τι, δοκοῦν εἶναι τολμηρὸν, πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐφθέγξατο. Τί δὲ τοῦτό ἐστιν; Οὐδὲ μαρτυρίου αἷμα ταύτην δύνασθαι ἐξαλείφειν τὴν ἁμαρτίαν.

Dixit autem sanctus quispiam vir quiddam, quod magnam præ se fert audaciam; sed tamen est elocutus. Quid hoc est autem? Ne quidem sanguinem martyrum delere posse hoc peccatum, (*schisma de quo loquitur.*)

Hæc pridem legenti mihi incidebat, Chrysostomum nota forte habuisse quædam S. Martyris Cypriani scripta, ac respexisse ea, quæ Lib. de Oratione Dominica post medium habet verba: *Discordans & dissidens, & pacem cum fratribus non habens, secundùm quod beatus Apostolus & Scriptura sancta testatur, nec si pro nomine Christi occisus fuerit, crimen dissensionis fraternæ poterit evadere.* ——— *Quale delictum est, quod nec baptismo sanguinis potest ablui? quale crimen est, quod martyrio non potest expiari?* Quibus gemina scripsit Epist. 52. ad Antonianum & Lib. de Unitate Ecclesiæ, non adeò multum ab initio. Sed mutavi sententiam, ubi postea in Johannis Antiocheni Oratione in donationes Monasteriorum Laicis factas, Tom. i. Monumentorum Ecclesiæ Græcæ Cotelerii pag. 176. & seq. legi: Τῷ δὲ Ἐκκλησίαν Θεοῦ σκανδαλίσαντι οὐδὲ μαρτυρίου αἷμα, κατὰ τὸν Θεοφόρον Ἰγνάτιον, ἀρκεῖ εἰς συγχώρησιν. *Ei qui Ecclesiam Dei offenderit neque martyrii sanguis, juxta Ignatium Theophorum, ad veniam sufficit.* Ignatii igitur esse hoc dictum nullus dubito; at unde petitum, an ex deperdita ad Antiochenos Epistola aut alia quapiam, an potiùs ex Didascalia ejus nomini adscripta, cum ignarissimis me nescire fateor.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

ΠΡΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

SANCTI

POLYCARPI

AD PHILIPPENSES

EPISTOLA.

Veterum Teſtimonia

De

EPISTOLA S. POLYCARPI.

Irenæus adverſùs Hæreſes, Lib. iii. *Cap.* 3.

Apud Euſeb. Hiſt. Eccleſ. Lib. iv. Cap. 14.

Ἔστι δὲ καὶ ἐπιστολὴ Πολυκάρπου πρὸς Φιλιππησίους γεγραμμένη, ἱκανωτάτη, ἐξ ἧς καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, οἱ βουλόμενοι, καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, δύνανται μαθεῖν. Niceph. L. iii. C. 30.

Vetus Irenæi Interpres.

Eſt autem & Epiſtola Polycarpi ad Philippenſes ſcripta, perfectiſſima; ex qua & characterem fidei ejus, & prædicationem veritatis, qui volunt, & curam habent ſuæ ſalutis, poſſunt diſcere.

Rufinus Interpres Euſebii.

Extat & Epiſtola Polycarpi ad Philippenſes ſcripta, pervalida; ex qua formam fidei ejus ac prædicationis, ſi quis fortè ſalutis ſuæ ſollicitudinem gerit capere poteſt. *Lege Haymonem, Hiſtor. Eccleſ. Lib.* iv. *Cap.* 19.

Epiſtolâ ad Florinum; apud Euſeb. Hiſt. Eccleſ. Lib. v. *Cap.* 20.

Καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τε αὐτοῦ, ὧν ἐπέστειλεν, ἤτοι ταῖς γειτνιώσαις ἐκκλησίαις, ἐπιστηρίζων αὐτὰς, ἢ τῶν ἀδελφῶν τισι, νουθετῶν αὐτοὺς καὶ προτρεπόμενος, δύναται φανερωθῆναι. Niceph. iv. 30. & Suidas.

Sed & ex Epiſtolis illius, quas miſit, vel ad vicinas Eccleſias, quò confirmaret eas, vel ad quoſdam ex fratribus, ut admoneret illos atque exhortaretur, manifeſtari poteſt.

Ex

Ex Rufini Versione.

Sed & ex Epistolis ejus, quas scripsit, vel ad vicinas Ecclesias, vel ad aliquos ex fratribus, commonens & confirmans eos & cohortans ad fidem, potest sententia ejus evidenter agnosci.

Eusebius Hist. Eccles. Lib. iii. *Cap.* 36.

Καὶ ὁ Πολύκαρπος δὲ τούτων αὐτῶν μέμνηται ἐν τῇ φερομένῃ αὐτοῦ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ, φάσκων αὐτοῖς ῥήμασι. Niceph. iii. 19.

Sed & Polycarpus eorumdem meminit in ea quæ circumfertur ipsius ad Philippenses Epistola, loquens his verbis. *Cap.* 9. *&* 13.

Rufinus.

Sed & Polycarpus horum memoriam facit in Epistola, quam ad Philippenses scribit; per hæc:

Lib. iv. *Cap.* 14.

Ὁ μέν τοι Πολύκαρπος ἐν τῇ δηλωθείσῃ πρὸς Φιλιππησίους αὐτοῦ γραφῇ, φερομένῃ εἰς δεῦρο, κέχρηται τισι μαρτυρίαις ἀπὸ τῆς Πέτρου προτέρας ἐπιστολῆς. Niceph. iii. 30.

Cæterùm Polycarpus in præfata illa ad Philippenses Epistola, quæ etiamnum extstat, utitur quibusdam testimoniis ex priore Petri Epistola desumptis. *Sæpe.*

Rufinus.

Polycarpus verò in ipsa Epistola, quam ad Philippenses scripserat, utitur testimoniis de prima Petri Epistola.

Hieronymus, in Catalogo.

Polycarpus, Johannis Apostoli discipulus, & ab eo Smyrnæ Episcopus ordinatus, totius Asiæ princeps fuit, &c. Scripsit ad Philippenses valde utilem Epistolam, quæ usque hodie in Asiæ conventu legitur. *Lege Adonem, Lib. de Festivitat. & in Martyrologio.*

Vetus Interpres.

Πολύκαρπος Ἰωάννου ἀποστόλου μαθητὴς, καὶ παρ' αὐτοῦ τῆς Σμυρναίων ἐπίσκοπος κατασταθεὶς, πάσης τῆς Ἀσίας ἀρχηγὸς γέγονε. Ἔγραψε πρὸς Φιλιππησίους πάνυ θαυμαστὴν ἐπιστολὴν, ἥτις ἄχρι τοῦ παρόντος ἐν τῇ Ἀσιανῇ συνόδῳ ἀναγινώσκεται. Suidas, in Πολύκαρπος.

Epiſtolâ xxviii. *ad Lucinium.*

Porrò Joſephi libros, & ſanctorum Papiæ & Polycarpi * volumina, falſus ad te rumor pertulit, à me eſſe tranſlata: quia nec otii mei, nec virium eſt, tantas res eadem in alteram linguam exprimere cum venuſtate. *Lege locum Lib. adversùs Helvidium, Cap.* 9. *ſup. in Teſtimoniis de Ignatii Epiſtolis.*

* *Lege Haymon. Lib.* iv. *Cap.* 19.

Maximus, in Scholiis ad Epiſtolam vii. *Dionyſii, quæ eſt ad Polycarpum.*

Ὁ ἅγιος οὗτος Πολύκαρπος, Σμύρνης τῆς ἐν Ἀσίᾳ γέγονεν ἐπίσκοπος, ἀκροατὴς γενόμενος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὥς φησιν Εἰρηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ τῶν κατὰ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· καὶ μαρτυρίῳ δὲ ἐτελειώθη διὰ πυρός. Ἔχει δὲ καὶ * ἐπιστολὰς ὁ αὐτὸς θεῖος Πολύκαρπος πρὸς Φιλιππησίους. *Lege Pachymeræ Paraphraſim.*

Sanctus hic Polycarpus Smyrnæ in Aſia fuit Epiſcopus, & auditor exſtitit Sancti Johannis Evangeliſtæ, ut ait Irenæus in tertio libro adverſùs falſi nominis ſcientiam: & verò martyrio per ignem conſummatus eſt. Habet quoque idem divinus Polycarpus litteras ad Philippenſes.

* *Lege Theodoriti Epiſt.* 145. *Tom.* iii. *pag.* 1027.

Photius, Bibliothecæ codice 126.

Ἀνεγνώσθη καὶ Πολυκάρπου ἐπιστολὴ πρὸς Φιλιππησίους, γέμουσα πολλῆς νουθεσίας μετὰ σαφηνείας καὶ ἁπλότητος, κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς ἑρμηνείας τύπον. Λέγει δὲ καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῖς Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου ἀπεσταλκέναι, καὶ αἰτεῖται ἀναδιδαχθῆναι παρ' αὐτῶν, εἴ τι περὶ ἐκείνου διακούσαιεν.

Lecta quoque eſt Polycarpi ad Philippenſes Epiſtola, multis referta admonitionibus, cum perſpicuitate ac ſimplicitate, juxta eccleſiaſticam interpretationis formam. Dicit autem, ſe & Epiſtolas Ignatii Theophori ad eos miſiſſe; petitque, ab ipſis, ſi quid de illo inaudierint, edoceri. *Cap.* 13.

Jacobi Usserii *brevis Notatio de hujusce Epistolæ Exemplaribus.*

Latinum Polycarpum Jacobus Faber Stapulensis, Græcum primus in publicum proposuit †Petrus Halloixius; accepto à Jacobo Sirmondo exemplari, quod ille Romæ ex ‡Fr. Turriani apographo descripserat. Cum quo & alterum collatum à nobis est, quod, ex Andreæ Schotti apographo traductum, Isaaco Vossio communicaverat Cl. Salmasius: de quo, ad Barnabam, jam diximus. De *Latina* verò *Epistola* narrat Alphonsus Salmeron (in Pauli ad Philippenses Epistolam scribens) *etsi mutila & decurtata olim ederetur à Typographis, jam integram & plenam restitutam esse.* Unde de *Græca* quoque integra, alicubi in Germania delitescente, conclusionem hanc (in Notationibus ad Cap. 17. Vitæ Polycarpi) elicit Halloixius. *Integram S. Polycarpi Epistolam Græcè in Germania fuisse constat ex Versione Latina, multis abhinc annis Basileæ in lucem editâ; nimirum eâ, quæ in* Μικροπρεσβυτικῷ *per Henricum Petrum anno salutis* 1550. *prodiit.* Quum constat tamen, nihilo integriorem fuisse editionem illam, quàm quæ anno 1520. ibidem ex officina Adami Petri prodierat, neque pleniorem hanc, quàm quæ vel Argentinæ anno 1502. vel Lutetiæ Parisiorum anno 1498. typis excusæ, vel in antiquissimis codicibus calamo adhuc cernitur exarata. Ut Basiliensis editionis sive integram Epistolam, sive partem illius aliquam, à recentiore profectam fuisse Interprete (penes quem totius Epistolæ Græcum superesset exemplar) non aliud quàm suave habendum sit insomnium.

† In *illustrium Ecclesiæ Orientalium Scriptorum, qui sanctitate juxtà & eruditione primo Christi seculo floruerunt & Apostolis convixerunt, vitis & documentis.* *Duaci* 1633. *Tom.* I. *pag.* 525. Tho. Smithius in *Præfat. ad S. Ignatii Epist. pag.* 10.

‡ Unicum illud exemplar videtur in Christiano orbe adhuc repertum, quo usus est Turrianus. *Ibid.*——— In primo exemplari, ex quo Colomnæus ille codex (qui omnium putatur antiquissimus) & reliqui qui supersunt hodie sunt descripti, librariorum vitio quaternio vel omissus vel transpositus est; cujus defectu factum est, ut in Græcis superstitibus & finem Epistolæ Polycarpi desideremus, & principium Barnabæ. Usserius in *Præmonitione de Barnabæ Epistola.*

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΚΑΙ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Πολύκαρπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Πρεσβύτεροι τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ παροικούσῃ Φιλίπποις· ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν πληθυνθείη.

Α'. Συνεχάρην ὑμῖν μεγάλως, ἐν Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, δεξαμένοις τὰ μιμήματα τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης, καὶ προπέμψασιν, ὡς ἐπέβαλεν ὑμῖν, τοὺς ἐνειλημμένους τοῖς ἁγιοπρεπέσι δεσμοῖς,

VERS. COT. *Polycarpus, & qui cum eo Presbyteri, Ecclesiæ Dei quæ habitat Philippis; misericordia vobis & pax à Deo omnipotente, & Domino Jesu Christo Salvatore nostro multiplicetur.*

Φιλίπποις.] Deest fortè ἐν vel potiùs repone Φιλίππους, ut habet codex Florentinus, & quidem rectiùs. SMITH.

Τὰ μιμήματα]*Simulachra* sive *exemplaria*: quod vel ad Philippenses referri videtur, quòd mente *susceperint*, suisque moribus *veræ charitatis imaginem*, quàsi vivis coloribus expressam, repræsentaverint; vel, si mavis, ad S. Ignatium & socios, utpote *veræ dilectionis* erga Christum, despectis omnibus vitæ periculis, forti animo & exemplo maximè imitabili exhibitæ, *simulachra* & εἰκόνας· quos nimirum benevolo admodum affectu *ex-*

SANCTI
POLYCARPI
MARTYRIS
SMYRNÆORUM EPISCOPI
DISCIPULI S. JOANNIS
EVANGELISTÆ
AD PHILIPPENSES
EPISTOLA.

Polycarpus & qui cum eo sunt Presbyteri Ecclesiæ Dei quæ est Philippis: misericordia vobis & pax à Deo omnipotente & Jesu Christo Salvatore nostro abundet. VET. INT.

I. COngratulatus sum vobis magnificè in Domino nostro Jesu Christo, suscipiens imitabilia verba dilectionis quam ostendistis in illis, qui præmissi sunt, viris sanctis, * decorosis vinculis con- * *Al.* decoris.

I. Magnopere gratulatus sum vobis, in Domino nostro Jesu Christo; quòd veræ caritatis simulacra suscepistis; & quòd, prout decuit vos, deduxistis implicatos vinculis quæ conveniunt sanctis, quæque diademata sunt VERS. COT.

ceperunt Philippenses, & jam *vinculis* Romam abducendos in via aliquantulum comitati sunt, & extra civitatis suæ pomœria ultro *deduxerunt*. Idem.

Καὶ προπέμψασιν κ. τ λ] Vet. Int. in hisce & sequentibus turpiter lapsus est. Tu cum D. Pearsono in Vindic. Ignat. P. I. Cap. v. ita verte: *Congavisus sum vobis, qui veræ charitatis exemplaria excepistis, & deduxistis, ut vestro officio conveniebat, involutos vinculis, quæ sanctis ornamento sunt.* Idem.

ἅτινά ἐστι διαδήματα τῶν ἀληθῶς ὑπὸ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκλελεγμένων. Καὶ ὅτι ἡ βεβαία τῆς πίστεως ὑμῶν ῥίζα, ἐξ ἀρχαίων καταγγελλομένη χρόνων, μέχρι νῦν διαμένει, καὶ καρποφορεῖ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὃς ὑπέμεινεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἕως θανάτου καταντῆσαι· ὃν ἤγειρεν ὁ Θεὸς λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ ᾅδου. Εἰς ὃν οὐκ ἰδόντες πιστεύετε, πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ· εἰς ἣν πολλοὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰσελθεῖν, εἰδότες ὅτι χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Β΄. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς οσφύας δουλεύσατε τῷ Θεῷ ἐν φόβῳ καὶ ἀληθείᾳ, ἀπολιπόντες τὴν κενὴν ματαιολογίαν, καὶ τὴν τῶν πολλῶν πλάνην, πιστεύσαντες εἰς τὸν ἐγείραντα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόντα αὐτῷ δόξαν καὶ θρόνον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· ᾧ ὑπετάγη τὰ πάντα ἐπουράνια καὶ ἐπίγεια· ᾧ πᾶσα πνοὴ [1] λατρεύει· ὃς ἔρχεται κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν· οὗ τὸ αἷμα ἐκζητήσει ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων αὐτῷ.

VAR. LECT. [1] Al. λατρεύσει.

VERS. COT. eorum qui verè ſunt à Deo & à Domino noſtro electi : & quòd firma fidei veſtræ radix ab antiquis temporibus annunciata, uſque adhuc permanet, ac fructum affert in Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui ſuſtinuit pro peccatis noſtris, uſque ad mortem devenire : *quem reſuſcitavit Deus, ſolutis doloribus Inferni. In quem non videntes, creditis; credentes autem exſultatis lætitiâ inenarrabili & glorificatâ*; in quam multi deſiderant introire; ſcientes quòd *gratiâ eſtis ſalvati, non ex operibus*, ſed voluntate Dei, per Jeſum Chriſtum.

Ἐξ ἀρχαίων καταγγελλομένη χρόνων.] 'A primis accepti 'Evangelii per prædicationem 'S. Pauli initiis.' *Idem.*

Ματαιολογίαν.] Hæreticorum nimirum, qui vera religio-

nexis, quæ ſunt coronæ electæ Deo, illius veri regni, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum: & quia firmitas fidei veſtræ à principio uſque nunc permanet, & fructificat in Domino Jeſu Chriſto, qui ſuſtinuit pro peccatis noſtris uſque ad mortem: *quem reſuſcitavit Deus, diſſolvens dolores inferni.* *Quem quum non videritis, nunc diligitis; in quem nunc non aſpicientes, creditis: credentes autem gaudebitis gaudio inenarrabili & glorificato:* in quod multi deſiderant introire, ſcientes quia *gratiâ ſalvi facti eſtis, non ex operibus,* ſed in voluntate Dei, per Jeſum Chriſtum.

VET. INT. — Act. ii. 24. — 1 Pet. i. 8. — Ephes. ii. 8.

II. *Propter quod ſuccincti lumbos veſtros ſervite Deo cum timore* & in veritate: dimiſſo inani vaniloquio & * multo errore. *Credite* ergo *in illum qui reſuſcitavit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ex mortuis, & dedit ei gloriam,* & ſedem in dextera ſua; cui ſubjecta ſunt omnia cœleſtia, & terreſtria, & ſubterranea; cui omnis ſpiritus ſervit; qui venturus eſt judicare vivos & mortuos; cujus ſanguinem requiret Deus ab eis qui non credide-

1 Pet. i. 13. — Pſal. ii. 11. — * *f.* multorum. — 1 Pet. i. 21.

II. *Propter quod ſuccincti lumbos, ſervite Deo in timore* & veritate; relinquentes inane vaniloquium, & plurimorum errorem; credentes in eum, *qui ſuſcitavit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum à mortuis, & dedit ei gloriam,* ac ſedem ad dexteram ſuam: cui ſubjecta ſunt omnia cœleſtia & terreſtria: cui omnis ſpiritus ſervit: qui venit judex vivorum & mortuorum: cujus ſanguinem requiret Deus ab iis qui non credunt in illum. Is verò qui ſuſci-

VERS. COT.

nis Chriſtianæ dogmata vanis ſuis figmentis adulterârunt. *Idem.*

"Ερχεται.] Fortè ἐλεύσεται. JUN.——Ut legebat Vet. Int. Sed prius verbum tolerari poteſt: quaſi diem ultimi judicii prope inſtare, quæ erat communis Chriſtianorum iſtius ſeculi, & etiam ſequentium, opinio, credidiſſet ſanctiſſimus Martyr. *Idem.*

Ὁ δὲ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἡμᾶς ἐγερεῖ, ἐὰν ποιῶμεν αὐτοῦ τὸ θέλημα, καὶ πορευώμεθα ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἃ ἠγάπησεν· ἀπεχόμενοι πάσης ἀδικίας, πλεονεξίας, φιλαργυρίας, καταλαλιᾶς, ψευδομαρτυρίας· μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, ἢ γρόνθον ἀντὶ γρόνθου, ἢ κατάραν ἀντὶ κατάρας. [2] Μνημονεύσαντες δὲ ὧν εἶπεν ὁ Κύριος διδάσκων· Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἀφίετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· ἐλεεῖτε, ἵνα ἐλεηθῆτε· ἐν ᾧ μέτρῳ [3] μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Καὶ, ὅτι μακάριοι οἱ πτωχοὶ, καὶ οἱ διωκόμενοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Γʹ. Ταῦτα, ἀδελφοὶ, οὐκ ἐμαυτῷ ἐπιτρέψας γράφω ὑμῖν περὶ τῆς δικαιοσύνης· ἀλλ' ἐπεὶ ὑμεῖς [1] προεπεκαλέσασθέ με. Οὔτε γὰρ ἐγὼ, οὔτε ἄλλος ὅμοιος ἐμοὶ δύναται κατακολουθῆσαι τῇ σοφίᾳ

Var. Lect. [2] MS. Μνημονεύοντες. [3] MS. μετρῆτε. [1] MS. προσεπηλακίσατε.

Vers. Cot. tavit ipſum à mortuis, & nos ſuſcitabit, ſi fecerimus ipſius voluntatem, & ambulaverimus in mandatis ejus, atque dilexerimus ea quæ dilexit: abſtinentes ab omni injuſtitia, fraudatione, avaritia, obtrectatione, falſo teſtimonio: *non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto*, nec pugnum pro pugno, nec imprecationem pro imprecatione: memores autem eorum quæ dixit Dominus docens; *Nolite judicare, ne judicemini; dimit-*

Γρόνθον ἀντὶ γρόνθου.] Hujus vocis inuſitatæ ſignificatio hoc ſequenti cujuſdam viri doctiſſimi ſcholio optimè explicatur: Euſtathius in Iliad Ψ. Πτύσσοντες τοὺς τῆς χειρὸς δακτύλους, καὶ οὕτως στρυφνοῦντες εἰς πύκνωσιν οἱ πυγμάχοι, ἀθλοῦσιν· εἰς γρόνθον συστρέφοντες· ὅπερ κόνδυλόν φασιν οἱ σοφοί. Suidas: Πυγμὴ, πάλη, σύγκλεισις δακτύλων, γρόνθος. Ita in Lexico Heſychii Græco πυγμὴ eſt γρόνθος, in Cyrilli Græco-Latino, γρόνθος, *pugnus*; & in Philoxeni Latino-Græco, *pugnus*, γρόνθος. Idem.

Μνημονεύσαντες] Vet. Int. legit μνημονεύετε. Idem.

Ἐλεεῖτε . . . . . . ὑμῖν.] Deſunt hæc in Salmaſiano exemplari. Usser.

runt in eum: qui & resuscitavit eum à mortuis; VET. INT.
qui & nos resuscitaturus est * in vita, si fecerimus * *Al.* ad *vel*
voluntatem ejus, & ambulaverimus in mandatis in vitam.
ipsius, & dilexerimus quæ ipse dilexit; abstinentes nos ab omni injustitia, hoc est, à concupiscentia, ab avaritia, à detractione, à falso testimonio;
non reddentes malum pro malo, aut injuriam pro 1 Pet. iii. 9.
injuria, aut contumeliam pro contumelia, aut maledictum pro maledicto. Mementote quod Dominus docens dixit: *Nolite judicare, ne judicemini*; Matt. vii. 1.
dimittite, & dimittetur vobis; misereminì, & Do- Luc. vi. 37.
minus miserebitur vestri: *quâ enim mensurâ mensi fueritis, remetietur eadem vobis.* Et quod dictum
est: *Beati pauperes spiritu, & qui persecutionem* Matt. v. 3.10.
patiuntur propter justitiam; quoniam ipsorum est regnum cælorum.

III. Hæc autem, fratres mei, non à meipso * im- * *f.* impetrans.
perans, scribo vobis de justitia; sed quoniam vos provocâstis. Propter quod neque ego, neque similis alius mei poterit sequi sapientiam beati & glo-

tite, & dimittetur vobis: misereminì, ut misericordiam VERS. COT.
consequamini. *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Et; *Beati pauperes; & qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est regnum Dei.*

III. Hæc, fratres, non quòd mihi arrogem, scribo vobis de justitia: sed quia vos provocâstis me. Neque enim ego, neque alius mei similis, assequi potest beati &

Ἐμαυτῷ.] Fortè ἐξ ἐμαυτοῦ. JUN.

Προεπεκαλέσασθε.] 'Hanc 'libertatem minimè non permisi aut arrogavi, nisi à vobis & literis vestris priùs invitatus, & quasi provocatus.' Nullatenus placet lectio Cod. Flor. προσεπηλακίσατε. SMITH.

Τῇ σοφίᾳ κ. τ. λ.] Insigni elogio Polycarpus cohonestat S. Paulum *ob sapientiam*; quâ voce S. Petrus de eodem utitur 2 Epist. iii. 15. h. e. ob scientiam cœlestium arcanorum &

τοῦ μακαρίου καὶ ἐνδόξου Παύλου· ὃς γενόμενος ἐν ὑμῖν κατὰ πρόσωπον τῶν τότε ἀνθρώπων, ἐδίδαξεν ἀκριβῶς καὶ βεβαίως τὸν περὶ ἀληθείας λόγον· ὃς καὶ ἀπὼν ὑμῖν ἔγραψεν ἐπιστολὰς, εἰς ἃς ἐὰν ἐγκύπτητε, δυνηθήσεσθε οἰκοδομεῖσθαι εἰς τὴν δοθεῖσαν ὑμῖν πίστιν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ὑμῶν, ἐπακολουθούσης τῆς ἐλπίδος, προαγούσης τῆς ἀγάπης, τῆς εἰς Θεὸν καὶ Χριστὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Ἐὰν γάρ τις τούτων ἐντὸς ᾖ, πεπλήρωκεν ἐντολὴν δικαιοσύνης· ὁ γὰρ ἔχων ἀγάπην, μακράν ἐστι πάσης ἁμαρτίας.

Δ'. Ἀρχὴ δὲ πάντων χαλεπῶν φιλαργυρία. Εἰδότες οὖν ὅτι οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι ἔχομεν, ὁπλισώμεθα τοῖς ὅπλοις τῆς δικαιοσύνης, καὶ διδάξωμεν ἑαυτοὺς πρῶτον, πορεύεσθαι ἐν τῇ ἐντολῇ τοῦ Κυρίου· ἔπειτα καὶ

VERS. COT. gloriosi Pauli sapientiam: qui cùm esset apud vos in conspectu hominum qui tunc vivebant, perfectè ac firmiter docuit verbum veritatis: qui & absens vobis scripsit Epistolas; in quas si intueamini, ædificari poteritis in fide quæ data est vobis, quæ est mater omnium nostrûm, subsequente spe, præcedente caritate in Deum, in Christum, & in proximum. Si quis enim intra hæc fuerit,

mysteriorum Evangelii: quem Patres omnis fere ævi accumulatis istiusmodi elogiis secuti sunt. *Idem.*

Ἐπιστολάς.] Quòd *Epistolarum* à B. Paulo ad Philippenses scriptarum Polycarpus meminit; ideo factum hoc affirmat Salmeron, *quia præter illam ad Philippenses, utramque ad Thessalonicenses tanquam sibi scriptas agnoscere debebant, qui in una & eadem Macedonia non procul à seipsis commorabantur.* USSER. —— Infra Cap. xiii. *qui istis in principio Epistolæ ejus.* Epistolas & de una Epistola dici, observatum doctis Scripturarum Interpretibus, ad libros Machabæorum. Eusebius Eccl. Hist. Lib vi. C 11. Μνημονεύει γέτοι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἰδίαις ἐπιστολαῖς . . . . . ταῦτα κατὰ λέξιν ἐπὶ τέλει γράφων τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς Et Cap. 43. de una Epistola Cornelii & alia Cypriani ait; Ἦλθον δ' οὖν εἰς ἡμᾶς ἐπιστολαὶ Κορνηλίου Ῥωμαίων ἐπισκόπου . . . . . καὶ

riosi Pauli: qui fuit apud vos, & visus est secundùm faciem illis, qui tunc erant, hominibus; qui docuit certissimè atque firmissimè verbum veritatis; qui & absens scripsit vobis Epistolas, ad quas deflectamini, ut possitis ædificari in fide quæ data est vobis, quæ est mater omnium nostrûm, subsequente spe, præcedente dilectione, quæ est in Deo, & in Christo, & in proximo. Si enim quis horum intrinsecus repletus fuerit mandatis justitiæ, & habuerit dilectionem; longè est ab omni peccato. VET. INT.

IV Principium autem omnium malorum est avaritia. Scitote ergo, quia *nihil intulimus in hunc mundum, neque auferre possumus.* Armemur armis justitiæ; & doceamus nosmet ipsos primùm ambulare in mandatis Domini: & post hoc etiam 1 Tim. vi. 10. ——— 7.

mandatum justitiæ implevit. Nam qui habet caritatem, longe est ab omni peccato. VERS. COT.

IV. Principium autem omnium malorum est habendi cupiditas. Scientes ergo quòd *nihil intulimus in hunc mundum, sed nec auferre quid valemus*; armemur armis justitiæ; & doceamus nos ipsos primùm, ambulare in mandato Domini: deinde & vestras uxores; in sibi tra-

ἄλλας πάλιν. Ῥωμαϊκῇ φωνῇ συντεταγμένας, Κυπριανοῦ καὶ τῶν ἅμ αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν ἐπισκόπων Quæ secunda sic retulit Hieronymus in Catalogum suum; *Cornelius scripsit Epistolam* &c. Coт. ——— Non certum & expresso nomine plures; sed innuere videtur quasdam alias Epistolas S. Pauli, sive ad Thessalonicenses, non valde procul à Philippensibus distitos, sive ad Corinthios missas, iisdem pro more communicatas, adeoque ad ipsos Philippenses quodammodo spectare. SMITH.

Μήτηρ πάντων ὑμῶν.] Fortè ἡμῶν. JUN. ——— *Fide* renascimur, utpote γεννώμενοι ἄνωθεν Joan. iii. 3. sive γεγεννημένοι ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος. 5. *geniti à Spiritu Sancto per baptismum*; quando professio *fidei* Christianæ solenniter & necessario adhibetur. SMITH.

Ἔπειτα καὶ τὰς γυναῖκας κ. τ. λ.] Ubi de uxorum officio agitur, parenthesin apponendam putavimus; ut τὸ πορεύ-

τὰς γυναῖκας ὑμῶν ἐν τῇ δοθείσῃ αὐταῖς πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγνείᾳ, στεργούσας τοὺς ἑαυτῶν ἄνδρας ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ, καὶ ἀγαπώσας πάντας ἐξ ἴσου ἐν πάσῃ ἐγκρατείᾳ, καὶ τὰ τέκνα παιδεύειν τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ. Τὰς χήρας σωφρονούσας περὶ τὴν τοῦ Κυρίου πίστιν, ἐντυγχανούσας ἀδιαλείπτως περὶ πάντων, μακρὰν οὔσας πάσης [1] διαβολῆς, καταλαλιᾶς, ψευδομαρτυρίας, φιλαργυρίας, καὶ παντὸς κακοῦ· γινωσκούσας ὅτι εἰσὶ θυσιαστήρια Θεοῦ, καὶ ὅτι πάντα [2] ἡμῶν σκοπεῖται, καὶ λέληθεν αὐτὸν οὐδὲν, οὔτε λογισμῶν, οὔτε ἐννοιῶν, [3] οὔτέ τι τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας.

VAR. LECT. 1 Al. διαβολικῆς. 2 μωμοσκοπεῖται. 3 οὐκ ἔτι.

VERS. COT. dita fide & caritate & castitate; amantes viros suos in omni veritate, ac diligentes cunctos æqualiter, in omni continentia; & erudire filios suos in disciplina timoris Dei: tum viduas; circa fidem Domini prudentes, interpellantes sine intermissione pro omnibus, longè recedentes

εσθαι ambulare, repetatur ἀπὸ κοινοῦ in priore membro; & infinitivum παιδεύειν *erudire* constet in posteriore. USSER.

Διαβολῆς, καταλαλιᾶς.] Rectè distinguuntur διαβολὴ & καταλαλιὰ, ut diversa mentis & linguæ vitia, in libris sacris & scriptis Ethnicorum. Vet. Int. legebat διαβολικῆς, & sic habet codex Florentinus: sed dubito, an rectè. SMITH.

Θυσιαστήρια Θεοῦ.] Θυσιαστήριον ab aliis hìc legitur, uti in Versione vetere Latina. Quòd verò Viduæ hìc θυσιαστήριον sive *sacrarium Dei* vocantur; non aliunde id sumpsisse Polycarpum quàm ex Clementinis Constitutionibus Apostolicis, in Græcis earundem Prolegomenis Turrianus asserit: quum nobis multò fiat verisimilius, & Pseudo-Clementem in Constitutionibus illis, & Pseudo-Ignatium in Epist. ad Tarsenses, ex Polycarpo hoc ipsum fuisse mutuatum. Sub finem certè Epistolæ illius, [§. 9.] honorandas viduas esse legimus, ὡς θυσιαστήριον Θεοῦ, eamque comparationem in commentitiis illis Apostolorum Διαταγαῖς aliquoties repetitam invenimus. Ut Lib ii. Cap. 26. αἵ τε χῆραι καὶ ὀρφανοὶ εἰς τύπον τοῦ θυσιαστηρίου λελογίσθωσαν ὑμῖν. *Viduas & pupillos existimate, quasi altare repræsentent.* iii. 6. Γνωριζέτω ἡ χήρα ὅτι θυσιαστήριόν ἐστι Θεοῦ, καὶ καθίσθω ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς. *Sciat vidua se esse altare Dei, & domi suæ sedeat.*

mulieres vestras in fide quæ data est eis & dilectione & castitate, amantes suos viros in omni veritate & charitate; diligentes omnes æqualiter in omni continentia; & filios erudire in disciplina & timore Dei. Viduæ verò pudicæ circa fidem Dei interpellent incessanter pro omnibus, elongantes se ab omnibus diabolicis detractionibus, & falso testimonio, & ab omni malo; cognoscentes seipsas, quia sunt sacrarium Dei: quoniam omnia Deus prospicit, & nihil eum latet, neque cogitatio, neque conscientia, neque aliquod abditum cordis. VET. INT.

ab omni calumnia, detractione, falso testimonio, avaritia, & omni malo, cognoscentes quòd altaria Dei sunt, & quòd ille omnia nostra conspicit, ac nihil eum latet, neque ratiociniorum, neque cogitationum, nec quidquam occultorum cordis. VERS. COT.

Et 14. *ἡ χήρα προσευχέσθω ὑπὲρ τοῦ δεδωκότος ὅστις ποτ' ἂν ῇ, ἅγιον θυσιαστήριον Χριστοῦ ὑπάρχουσα. Vidua precetur pro eo, qui dedit, quicunque ille sit; cùm sit ipsa sanctum altare Christi.* Ubi ratio comparationis subindicari videtur; in aliorum indigentium causa, iv. 2. paulò clariùs explicata. *Θυσιαστήριον γὰρ τῷ Θεῷ λελογισμένος, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τιμηθήσεται. ὑπὲρ τῶν διδόντων αὐτῷ διηνεκῶς προσευχόμενος. Habitus enim à Deo instar altaris, afficietur honore ab eo, pro eis, qui ei dant, assiduè deprecans.* Quâ ratione etiam Clemens Ale . Lib. vii. Stromatum, *βωμὸν ἀληθῶς ἅγιον, τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα τὴν ὁσίαν εὐχὴν* appellat. USSER. ——— His quæ posuimus suprà, adde elegantem Nili Ascetæ Epistolam ad Andream Presbyterum, quòd Monachus sit altare Domini. Mitto te etiam ad Convivium Methodii Oratione 5. extremâ. COT.

Ἡμῶν σκοπεῖται.] In exemplari, *μωμοσκοπεῖται* scriptum est: quam vocem qui non intellexerunt, *ἡμῶν σκοπεῖται* legendum existimârunt: sed pronomen Vetus non agnovit Interpres. Cum *θυσιαστηρίῳ* verò à Clemente in Epist. ad Corinthios [Cap. 41] (quam in hac aliàs etiam non semel Polycarpus est secutus) *μωμοσκοπηθὲν τὸ προσφερόμενον* conjunctim cernimus: ubi *μωμοσκόπων* officium pluribus nos docuit doctissimus Junius. USSER. ——— Sic omnino legendum. SMITH.

Οὔτε τι.] Sic rectiùs in Salmasii apographo, pro Halloixii *οὔτ' ἔτι*. USSER.

Ε'. Εἰδότες οὖν, ὅτι Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, ὀφείλομεν ἀξίως τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ καὶ δόξης περιπατεῖν. Ὁμοίως διάκονοι ἄμεμπτοι κατενώπιον αὐτοῦ τῆς δικαιοσύνης, ὡς Θεοῦ [1] ἐν Χριστῷ διάκονοι, καὶ οὐκ ἀνθρώπων· μὴ διάβολοι, μὴ [2] δίγλωσσοι, ἀφιλάργυροι, ἐγκρατεῖς περὶ πάντα, εὔσπλαγχνοι, ἐπιμελεῖς, πορευόμενοι κατὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου, ὃς [3] ἐγένετο διάκονος πάντων· ᾧ ἐὰν εὐαρεστήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἀποληψόμεθα καὶ τὸν μέλλοντα, καθὼς ὑπέσχετο ἡμῖν ἐγεῖραι ἡμᾶς ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅτι ἐὰν πολιτευσώμεθα ἀξίως αὐτοῦ, καὶ συμβασιλεύσωμεν αὐτῷ, εἴγε πιστεύομεν. Ὁμοίως καὶ νεώτεροι ἄμεμπτοι ἐν πᾶσι, πρὸ παντὸς προνοοῦντες ἁγνείας, καὶ χαλιναγωγοῦντες ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Καλὸν γὰρ τὸ ἀνακύπτεσθαι ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐν τῷ κόσμῳ· ὅτι πᾶσα ἐπιθυμία κατὰ τοῦ πνεύματος στρατεύεται· καὶ οὔτε πόρνοι, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν, οὔτε οἱ ποιοῦντες τὰ ἄτοπα. Διὸ δέον ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάντων τούτων, ὑποτασσομένους τοῖς πρεσβυτέροις καὶ δια-

VAR. LECT. [1] Al. καὶ Χριστοῦ. [2] δίλογοι. [3] MS. ἐγίνετο.

VERS. COT. V. Scientes ergo quòd *Deus non irridetur*; debemus dignè mandato ejus ac voluntate ambulare. Similiter Diaconi, in conſpectu juſtitiæ ejus inculpati eſſe debent; ſicut miniſtri Dei & Chriſti, non autem hominum: non calumniatores, non bilingues, nec avari; verùm continentes in omnibus, miſericordes, ſeduli, incedentes juxta veritatem Domini, qui factus eſt omnium miniſter: cui ſi in hoc ſæculo placuerimus, recipiemus & futurum; quemadmodum pollicitus eſt nobis quòd reſuſcitabit nos à

Ἐν Χριστῷ] Ibidem καὶ Χριστοῦ. Ita quoque legebat Vet Int. *Idem.*

Πρὸ παντὸς προνοοῦντες ἁγνείας.] Salmaſii Exemplar πρὸς πάντα προγνοοῦντες habet: & ἀγνοίας vitiosè legit Vet. Int. *Idem.* —— '*Juvenes ante om-*

V. Scientes ergo quia *Deus non deridetur*; debemus dignè in mandatis ejus & gloria ambulare. Similiter Diaconi inculpabiles ſint in conſpectu juſtitiæ ejus, ſicut Dei & Chriſti miniſtri, & non hominum: non criminatores, neque detractores, neque avari; ſed omnia tolerantes, in omnibus miſericordes, diligentes in omnibus, ambulantes in veritate Domini, qui factus eſt miniſter omnium: * cui ſi complaceamus in hoc ſeculo, percipiemus ea quæ futura ſunt, ſecundùm quod repromiſit reſuſcitare nos à mortuis: & ſi dignè eo converſati fuerimus, & ſi crediderimus, conregnabimus cum eo. Juvenes ſimiliter inculpabiles ſint in omnibus; omnem ignorantiam * prævidentes, refrenantes ſe ab omni malo. Bonum eſt enim abſcindi ab omnibus concupiſcentiis mundi: quoniam omnis *concupiſcentia adversùs ſpiritum militat*: quia *neque fornicarii, neque molles, neque maſculorum concubitores, regnum Dei poſſidebunt*, neque illicita facientes. Propter quod abſtineri oportet ab omnibus his. Subjecti eſtote Preſbyteris & Diaconis, ſicut

VET. INT. Gal. vi. 7.

* *Al.* huic ſi placemus.

* *Al.* providentes.

1 Pet. ii. 11.

1 Cor. vi. 9, 10.

mortuis, & quòd, ſi dignè ipſo converſemur, etiam cum eo regnabimus, ſi quidem credimus. Simili modo & juvenes in omnibus inculpabiles ſint; ante omnia caſtitati conſulentes, ac ſe ab omni malo refrenantes. Bonum quippe eſt ſeparari à *deſideriis* in mundo. Quia omnis cupiditas *militat adversùs* ſpiritum: & *neque fornicarii, neque molles, neque maſculorum concubitores regnum Dei poſſidebunt*; neque qui abſona faciunt. Quare oportet ab his omnibus abſtinere, ſubjici autem Preſbyteris & Dia-

VERS. COT.

'*nia* debent eſſe de *caſtitate* & 'pudicitia maximè *ſoliciti*.' SMITH.

'Ἀνακύπτεσθαι.] Legebat Vet. Int. ἀνακόπτεσθαι. Sed lectio, quam Græcum exemplar Romanum ſuppeditat, longè melior mihi videtur. Ἀνακύπτεσθαι enim eſt *emergere, & ſurſum quaſi ex aquis attolli*. Id.

κόνοις, ὡς Θεῷ καὶ Χριστῷ. Τὰς παρθένους ἐν ἀμώμῳ καὶ ἁγνῇ συνειδήσει περιπατεῖν.

ϛʹ. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι δὲ εὔσπλαγχνοι, εἰς πάντας ἐλεήμονες, ἐπιστρέφοντες τὰ ἀποπεπλανημένα, ἐπισκεπτόμενοι πάντας ἀσθενεῖς, μὴ ἀμελοῦντες χήρας, ἢ ὀρφανοῦ, ἢ πένητος· ἀλλὰ προνοοῦντες ἀεὶ τοῦ καλοῦ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀπεχόμενοι πάσης ὀργῆς, προσωποληψίας, κρίσεως ἀδίκου· μακρὰν ὄντες πάσης φιλαργυρίας· μὴ ταχέως πιστεύοντες κατά τινος· μὴ ἀπότομοι ἐν κρίσει, εἰδότες ὅτι πάντες ὀφειλέται ἐσμὲν ἁμαρτίας. Εἰ οὖν δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡμῖν ἀφῇ, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς ἀφιέναι· ἀπέναντι γὰρ τῶν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἐσμεν ὀφθαλμῶν, καὶ πάντας δεῖ παραστῆναι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἕκαστον ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον δοῦναι. Οὕτως οὖν δουλεύσωμεν αὐτῷ μετὰ φόβου, καὶ πάσης εὐλαβείας, καθὼς αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ οἱ εὐαγγελισάμενοι ἡμᾶς ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται οἱ προκηρύξαντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ζηλωταὶ περὶ τὸ καλὸν, ἀπεχόμενοι τῶν σκανδάλων, καὶ τῶν ψευδαδέλφων, καὶ τῶν ἐν ὑποκρίσει φερόντων

Vers. Cot. conis, tamquam Deo & Christo: Virgines verò oportet in immaculata & casta conscientia vivere.

VI. Et Presbyteri sint ad commiserationem proni; misericordes erga cunctos; aberrantia reducentes; visitantes infirmos omnes; non negligentes viduam, aut pupillum, aut pauperem: sed semper *providentes bonum coram Deo & hominibus*; abstinentes ab omni ira, acceptione personarum, judicio injusto; longè recedentes ab omni avaritia; non citò credentes adversùs aliquem; non

Περιπατεῖν] Supplendum videtur ex Clemente nostro, quem in plerisque in hac imitatur Polycarpus, παραγγέλλει. JUN —— Infinitivus hic ad τὸ δέον, quod præcedit,

Deo & Chriſto. Virgines, immaculatâ & caſtâ conſcientiâ ambulate. VET. INT.

VI. Preſbyteri ſimplices ſint, in omnibus miſericordes, omnes ab errore convertentes, omnes infirmos viſitantes; viduas & pupillos & pauperes non negligentes: ſed ſemper *providentes bona coram Deo & hominibus.* Abſtinete vos ab omni iracundia, à judicio injuſto: longè ab omni avaritia eſtote. Non citò conſentiatis adversùs aliquem, ne prævaricemini in judicio: ſcientes quia debitores ſumus peccati. Si ergo deprecamur Dominum, ut nobis dimittat, debemus etiam nos dimittere. Ante conſpectum enim oculorum Domini ſumus, & *omnes oportet aſtare ante tribunal Chriſti,* & *unumquemque pro ſe rationem reddere.* Sic ergo ſerviamus ei cum timore, & omni reverentia, ſecundùm quod evangelizaverunt nobis Apoſtoli Domini, & Prophetæ annunciaverunt adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti: zelantes bona; abſtinentes vos à ſcandalis, & falſis fratribus, & qui

Rom. xii. 17. 2 Cor. viii. 21.

Matt. vi. 12.

Rom. xiv. 10. 2 Cor. v. 10.

VERS. COT.

ſeveri nimiùm in judicio, qui ſciant nos omnes debitores eſſe peccati. Si ergo deprecamur Dominum, ut nobis dimittat; debemus & nos dimittere. Nam coram Domini ac Dei oculis ſumus, & *omnes oportet ſtare ante tribunal Chriſti,* & *unumquemque pro ſe rationem reddere.* Sic itaque ſerviamus illi cum timore & omni reverentia; quemadmodum ipſe præcepit; & qui nobis Evangelium annunciârunt, Apoſtoli; quique Domini noſtri adventum præſignificârunt, Prophetæ: bonum æmulantes; abſtinentes à ſcandalis, & à falſis fratribus, atque ab iis qui

referendus eſt; & conſtructio verborum id omnino exigit. SMITH.

Τὰ ἀποπεπλανημένα] Fortè τοὺς ἀποπεπλανημένους. JUN.

Ἐν ὑποκρίσει] Vet. Int. *in hypocriſim:* fortè *in hypocriſi,* convenienter Græco. *Idem.*

τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, οἵτινες ἀποπλανῶσι κενοὺς ἀνθρώπους.

Ζ΄. Πᾶς γὰρ, ὃς ἂν μὴ ὁμολογῇ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθῆναι, ἀντίχριστός ἐστι· καὶ ὃς ἂν μὴ ὁμολογῇ τὸ μαρτύριον τοῦ σταυροῦ, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστί· καὶ ὃς ἂν μεθοδεύῃ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας, καὶ λέγῃ μήτε ἀνάστασιν, μήτε κρίσιν εἶναι, οὗτος πρωτότοκός ἐστι τοῦ Σατανᾶ. Διὸ ἀπολιπόντες τὴν ματαιότητα τῶν πολλῶν, καὶ τὰς ψευδοδιδασκαλίας, ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν παραδοθέντα λόγον ἐπιστρέψωμεν, νήφοντες πρὸς τὰς εὐχὰς, καὶ προσκαρτεροῦντες νηστείαις· δεήσεσιν αἰτούμενοι τὸν παντεπόπτην Θεὸν, μὴ εἰσενεγκεῖν ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

Η΄. Ἀδιαλείπτως οὖν προσκαρτερῶμεν τῇ ἐλπίδι ἡμῶν, καὶ τῷ ἀῤῥαβῶνι τῆς δικαιοσύνης ἡμῶν, ὅς ἐστι Χριστὸς Ἰησοῦς· ὃς ἀνήνεγκεν ἡμῶν τὰς ἁμαρτίας τῷ ἰδίῳ σώματι ἐπὶ τὸ ξύλον· ὃς ἁμαρτίαν

VERS. COT. in hypocrisi nomen Domini ferunt, qui vanos homines in errorem inducunt.

VII. *Omnis* enim *qui non confessus fuerit Jesum Christum in carne venisse, Antichristus est:* & qui non confessus fuerit martyrium crucis; ex Diabolo est: & qui eloquia Domini traduxerit ad desideria sua, dixeritque neque resurrectionem neque judicium esse; hic primogenitus est Satanæ. Quocirca derelictâ plerorumque vanitate falsisque doctrinis, ad traditum nobis ab initio ser-

Πρωτότοκος κ. τ. λ.] Ita ad Marcionem [quum se in conspectum ipsius protrusisset, ut illum agnosceret & salutaret, ut fratrem & Christianæ communionis socium, orans Ἐπιγίνωσκέ με· cujus rei historiam Græcè retulit Eusebius Hist. Eccles. Lib. iv. Cap. 14. SMITH.] Polycarpus idem; Ἐπιγινώσκω σε τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ, apud Irenæum adv. Hæres. Lib. iii. Cap. 3. quomodo & Elymam magum

in hypocrisim portant nomen Domini, qui aber- VET. INT.
rare faciunt inanes homines.

VII. *Omnis* enim *qui non confitetur Jesum* 1 Joh. iv. 3.
Christum in carne venisse, hic Antichristus est;
& qui non confitetur martyrium crucis, ex Diabolo est: & qui deviaverit eloquia Domini ad propria desideria, & dixerit neque resurrectionem, neque judicium esse, hic primogenitus est Satanæ. Propter quod relinquentes vanitatem multorum, & falsas doctrinas, ad illud quod traditum est no-
bis à principio verbum revertamur. Sobrii simus 1 Pet. iv. 7.
in orationibus, & jejunia tolerantes; supplicationibus petentes omnium perspectorem Dominum,
ne nos inducat in tentationem: secundùm quod Matt vi. 13.
dixit Dominus; *Spiritus quidem promptus est, caro* ——xxvi. 41. Marc. vi. 38.
autem infirma.

VIII. Indeficienter ergo toleremus propter spem nostram & pignus justitiæ, quod est Jesus Chri-
stus: *qui sustulit peccata nostra in corpore suo super* 1 Pet. ii. 24.
lignum: qui peccatum non fecit, nec inventus est ——22.

monem revertamur, *vigilantes in orationibus*, & perse- VERS. COT.
verantes in jejuniis; precibus rogantes omnium conspectorem Deum, *ne nos inducat in tentationem*; sicut dixit Dominus, *spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.*

VIII. Indesinenter ergo perseveremus in spe nostra, & pignore justitiæ nostræ, quod est Christus Jesus; *qui pertulit nostra peccata in corpore suo super lignum; qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus*; sed

υἱὸν διαβόλου B. Paulus, Act. xiii. 10. & Simonem magum, τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν, appellat Ignatianæ ad Trallianos Epistolæ interpolator. [§ xi.] USSER.

Παντεπόπτην.] Vox est Clementis [Epist. i. Cap. 55.], quam vix alibi reperias. Gregorius Nazianzen. pro ea utitur παντεπίσκοπος. JUN.——Vulgat. Lat. *prosperatorem*: sed ex Magdal. MS. reposuimus *perspectorem*. USSER.

οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, ἵνα ζήσωμεν ἐν αὐτῷ, πάντα ὑπέμεινε. Μιμηταὶ οὖν γενώμεθα τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ· καὶ ἐὰν πάσχωμεν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, [1] δοξάζομεν αὐτόν. τοῦτον γὰρ ἡμῖν τὸν ὑπογραμμὸν ἔθηκε δι' ἑαυτοῦ· καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐπιστεύσαμεν.

Θ'. Παρακαλῶ οὖν πάντας ὑμᾶς πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀσκεῖν πᾶσαν ὑπομονὴν, ἣν [1] ἴδετε κατ' ὀφθαλμοὺς, οὐ μόνον ἐν τοῖς μακαρίοις Ἰγνατίῳ, καὶ Ζωσίμῳ, καὶ Ῥούφῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις τοῖς ἐξ ὑμῶν, καὶ ἐν αὐτῷ Παύλῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις· [2] πεπεισμένους, ὅτι οὗτοι πάντες οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, ἀλλ' ἐν πίστει καὶ δικαιοσύνῃ· καὶ ὅτι εἰς τὸν ὀφειλόμενον αὐτοῖς τόπον εἰσὶ παρὰ τῷ Κυρίῳ, ᾧ καὶ συνέπαθον. οὐ γὰρ τὸν νῦν ἠγάπησαν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ [3] ἡμῶν ἀποθανόντα, καὶ δι' ἡμᾶς ὑπὸ [τοῦ Θεοῦ ἀναστάντα.]

VAR. LECT. 1 MS. Salmaſ. δοξάζωμεν. 1 MS. καὶ εἴδετε. 2 Al. πεπεισμένοι. 3 MS. ὑμῶν.

propter nos, ut in ipſo vivamus, omnia ſuſtinuit. Imitatores igitur ſimus patientiæ ipſius: & ſi patiamur propter nomen ejus, gloriâ illum afficimus. Hoc quippe exemplum nobis poſuit in ſeipſo: ac nos id credidimus.

IX. Rogo itaque vos omnes, ut obediatis verbo juſtitiæ, & omnem patientiam exerceatis, quam oculis ipſis

Δοξάζομεν.] Fortè δοξάσωμεν JUN.

Τοῦτο.] Lege τούτῳ· vel ſi retineatur τοῦτο, ſubintellige εἶναι. SMITH.

Ἣν ἴδετε] Apud Euſebium, ἣν εἴδετε. JUN.

Ζωσίμῳ καὶ Ῥούφῳ.] De quibus vide Martyrologium Romanum ad xviii. Dec. SMITH.

Αὐτοῖς.] Adde πορευόμενοι, ut Vet. Int. legebat. SMITH. ——Vide Clementem [Epiſt. i. Cap. v.]. JUN.

Τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα] Hic locus eodem modo legitur, apud Euſebium Hiſt. Eccleſ. Lib iii. Cap. 36. Symeonem Metaphraſtam in vita Ignatii, & Nicephorum Calliſti, Hiſt. Lib. iii. Cap. 19. Rufinus tamen Euſebii, & Polycarpi vetus Interpres, *eum qui pro ipſis & pro nobis mortuus eſt*, hic reddidit: pro quo apud Adonem, Rufinianam verſionem ſecu-

dolus in ore ejus; ſed propter nos omnia ſuſtinuit, ut vivamus in ipſo. Imitatores ergo efficiamur tolerantiæ ejus: & ſi paſſi fuerimus pro nomine ejus, glorificemus eum. Hoc enim nobis indicium poſuit de ſeipſo: & nos hoc credidimus. VET. INT.

IX. Rogo igitur vos omnes inſiſtere verbo juſtitiæ & patientiæ, quam & oculatâ fide vidiſtis, non solùm in beatiſſimis illis Ignatio & Zoſimo & Rufo; ſed & in aliis qui ex vobis ſunt, & in ipſo Paulo, & cæteris Apoſtolis: confidentes quia hi omnes non in vacuum cucurrerunt, ſed in fide & juſtitia; & ad debitum ſibi locum * à Domino, cui & compaſſi ſunt, abierunt: quia non hoc ſeculum dilexerunt; ſed eum qui pro ipſis & pro nobis mortuus eſt, & à Deo reſuſcitatus.

* *Al.* cum.

VERS. COT. vidiſtis: non modò in beatis Ignatio & Zoſimo & Rufo; ſed etiam in aliis qui ex vobis, ac in ipſo Paulo, cæteriſque Apoſtolis: perſuaſi, quòd hi omnes in vacuum non cucurrerunt, ſed in fide ac juſtitia; & quòd in debito ſibi loco ſint apud Dominum, cum quo & paſſi ſunt. Non enim præſens ſæculum dilexerunt; ſed eum qui pro nobis mortuus eſt, ac propter nos à [Deo eſt reſuſcitatus.]

tum, in libello de feſtivitatibus Apoſtolorum (xv Kal. Jan.) excuſum reperitur, *qui pro ipſis & pro omnibus mortuus eſt*. USSER.

Ἡμῶν.] Ita Latinus interpres; & ſenſus ita legendum eſſe ſuadet. JUN.

Καὶ δι' ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀναστάντα.] Poſt ὑπὸ, Græcum Salmaſii deficit nos exemplar: τοῦ Θεοῦ ἀναστάντα, ex Euſebii & Nicephori citatione, hìc ſupplevimus; licèt paſſivum ἀνασταθέντα, & veteris noſtri Interpretis auctoritas, qui *à Deo reſuſcitatus* vertit, & ipſa conſtructionis requirat ratio. Unde Metaphraſtes ἀναστάντα in Græco, & Rufinus *reſurrexit* in ſuo ita retinuit Latino, ut illud, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, *à Deo*, ut minùs cum eo cohærens, uterque prætermiſerit. Actorum Ignatii ſcriptor anonymus Polycarpi locum hunc ita interpolatum nobis exhibuit, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα Χριστὸν, τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα ἐπόθησαν. Ubi vetus Latinus eorundem interpres tantùm habet, *eum qui pro nobis mortuus eſt Chriſtum, & à Deo reſuſcitatus*. USSER.

Desiderantur Græca. VET. INT.

X. In his ergo ſtate, & Domini exemplar ſequimini; firmi in fide & immutabiles, fraternitatis amatores, diligentes invicem, in veritate ſociati, manſuetudinem alterutri * præſtantes, nullum deſpicientes. Quum poteſtis benefacere, nolite differre: quia *eleemoſyna de morte liberat.* Omnes vobis invicem ſubjecti eſtote; *converſationem veſtram irreprehenſibilem * habentes in gentibus:* ut ex bonis operibus veſtris & vos laudem accipiatis, & Dominus in vobis non blaſphemetur. Væ autem illi, per quem nomen Domini blaſphematur. Sobrietatem ergo docete omnes: in qua & vos converſamini.

* *Al.* præſentantes.

Tob. xii. 9.

1 Pet. ii. 12.

* *Al.* conſiderantes.

XI. Nimis contriſtratus ſum pro Valente, qui Preſbyter factus eſt aliquando apud vos: quòd ſic ignoret is locum, qui datus eſt ei. Moneo itaque vos ut abſtineatis ab avaritia, & ſitis caſti & veraces. Abſtinete vos ab omni malo. Qui autem in his non poteſt ſe gubernare, quo modo alii pronunciat hoc? Si quis non abſtinuerit ſe ab avaritia, ab idololatria coinquinabitur; & tanquam inter gentes judicabitur. * Qui autem ignorant judicium Domini? *An neſcimus, quia ſancti mundum judicabunt?* ſicut Paulus docet. Ego autem nihil tale ſenſi in vobis, vel audivi, in quibus laboravit beatus Paulus; qui eſtis in principio Epiſtolæ ejus. De vobis etenim gloriatur in omnibus

* *Al.* Quis ignorat.

1 Cor. vi. 2.

Pro Valente] Preſbyter ille in flagitium τῆς πλεονεξίας ſive *illiciti concubitûs* videtur fuiſſe lapſus, licèt uxorem habuiſſet: illam quoque ejuſdem flagitii ream. SMITH.

Qui eſtis in principio Epiſtolæ ejus.] Hìc verbum videtur excidiſſe: ſupple ergo, *laudati*, vel quippiam tale: *Epiſtolæ* ad vos peculiariter miſſæ. Idem.

Ecclesiis, quæ Deum solæ tunc cognoverant: nos autem nondum noveramus. Valde ergo, fratres, contristor pro illo & pro conjuge ejus: quibus det Dominus pœnitentiam * veram. Sobrii ergo estote & vos in hoc; & non sicut inimicos tales existimetis, sed sicut passibilia membra & errantia eos revocate; ut omnium vestrûm corpus salvetis. Hoc enim agentes, vos ipsos ædificatis.

VET. INT.

* *Al.* vestram.

XII. Confido enim vos bene exercitatos esse in sacris literis, & nihil vos latet; mihi autem non est concessum modò. Ut his scripturis dictum est, *Irascimini, & nolite peccare.* Et, *sol non occidat super iracundiam vestram.* Beatus qui * meminerit: quod ego credo esse in vobis. Deus autem & Pater Domini nostri Jesu Christi; & ipse sempiternus Pontifex, Dei Filius, Jesus Christus, ædificet vos in fide & veritate, & in omni mansuetudine; & sine iracundia, & in patientia & longanimitate & tolerantia, & castitate: & det vobis sortem & partem inter sanctos suos; & nobis vobiscum, & omnibus qui sunt sub cœlo, qui credituri sunt in Dominum nostrum Jesum Christum, & in ipsius Patrem, *qui resuscitavit eum à mortuis.*

Ps. iv. 5.
Ephes. iv. 26.
* *Al.* crediderit.
Gal. i. 1.

Nos autem nondum noveramus.] Vixisse his verbis se innuit, quum suas Paulus ad Ecclesias scripsit Epistolas; licèt nondum Christo nomen dedisset. A quo tempore, cùm ad annum usque Christi CLXIX. quo martyrium subiit, vitam ille produxerit; admodum longævum illum fuisse necesse est. USSER.——Per *nos* ego Smyrnenses intelligo. Vide Cap. iii. COT.—— Quos repræsentat: illos nempe, unà cum ipso, aliquanto tempore, postquam Philippenses veræ fidei lumine perfunderentur, adhuc falsi Ethnicorum cultûs tenebris occæcatos, tandem ad veram Dei cognitionem & Christi fidem conversos fuisse. SMITH.

Mihi autem non est concessum modo.] Supple, *graviter & indecorè irasci*, vel *me nimis severum atrocemque adversùs illos gerere.* Sed dubito. *Idem.*——

VET. INT. Pro omnibus ſanctis orate. Orate etiam pro regibus & poteſtatibus, & principibus, atque pro perſequentibus & odientibus vos, & pro inimicis crucis: ut fructus veſter manifeſtus ſit in omnibus; ut ſitis in illo perfecti.

ΙΓʹ. Ἐγράψατέ μοι καὶ ὑμεῖς καὶ Ἰγνάτιος, ἵνα ἐάν τις ἀπέρχηται εἰς Συρίαν, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἀποκομίσῃ γράμματα· ὅπερ ποιήσω, ἐὰν λάβω καιρὸν εὔθετον, εἴτε ἐγὼ, εἴτε ὃν πέμψω πρεσ-

XIII. Scripſiſtis mihi & vos & Ignatius, ut ſi quis vadit ad Syriam, deferat literas meas, quas fecero ad vos; ſi habuerimus tempus opportunum, ſive ego, ſeu lega-

Wakius Anglicè vertit, ac ſi legiſſet, *Mihi autem non eſt conceſſum modò [facere] ut his Scripturis &c.*

Ἐγράψατέ μοι κ. τ. λ.] Hæc ſunt apud Euſebium, Hiſt. Eccleſ. Lib. iii. Cap. 36.

Καὶ τὰ παρ' ὑμῶν.] Τὸ καὶ deleri debet, vel per *etiam* reddendum; hoc claro ſenſu, Ignatium ſcripſiſſe, quòd ipſi Philippenſes quoque fecerunt, ut ſi quis Antiochiam mitteretur, idem ille veſtras etiam literas ſimul eodemque tempore deferendas ſecum haberet. SMITH. ——Pro ὑμῶν, in Nicephoro & quibuſdam Euſebii exemplaribus, legitur ἡμῶν· quod & Rufinus ſecutus fuiſſe videtur, quum reddidit *deferat litteras ad vos*; & Polycarpi vetus Interpres quum vertit, *deferat litteras meas, quas fecero ad vos:* ita enim illud, ὅπερ ποιήσω, exprimere volebat. Quod non animadvertens Jacobus Faber, *quas & dedero ad vos*, hìc ſubſtituit; contra MSS. fidem. Ubi tamen & noſtrum hunc Polycarpi, & Euſebii interpretem Rufinum, deceptum fuiſſe apparet, de litteris ad Philippenſes deferendis iſta accipientem, cùm ad Antiochenos dandæ litteræ intelligantur; vel ab ipſis Philippenſibus, ſi παρ' ὑμῶν, vel à Polycarpo & Smyrnæis ſuis, ſi παρ' ἡμῶν hìc legendum fuerit. Quod poſterius ex Ignatii verbis illis, in Epiſt. ad Smyrnæos [§. xi.] firmamentum accipit. Ὃ ἐφάνη μοι ἄξιον, τοῦτό ἐστιν, ὥστε πέμψαι τινὰ τῶν ὑμετέρων μετ' ἐπιστολῆς, ἵνα συνδοξάσῃ τὴν κατὰ Θεὸν αὐτοῖς γενομένην εὐδίαν. *Quod mihi dignum factu eſt viſum, hoc eſt: Ut aliquem veſtrûm mittatis cum Epiſtola* (ad Antiochenos videlicet in Syria;) *ut unà cum illis glorificet Deum de tranquillitate, quam in Deo conſecuti ſunt.* USSER.

Ὅπερ ποιήσω.] ‘Rem iſtam

βεύσοντα καὶ περὶ ὑμῶν. Τὰς ἐπιστολὰς Ἰγνατίου τὰς πεμφθείσας ἡμῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἄλλας, ὅσας εἴχομεν παρ᾽ ἡμῖν, ἐπέμψαμεν ὑμῖν, καθὼς ἐνετείλασθε· αἵτινες ὑποτεταγμέναι εἰσὶ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ· ἐξ ὧν μεγάλα ὠφεληθῆναι δυνήσεσθε. Περιέχουσι γὰρ πίστιν, καὶ ὑπομονὴν, καὶ πᾶσαν οἰκοδομὴν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν ἀνήκουσαν.

tus quem miſero pro vobis. Epiſtolas ſanè Ignatii, quæ tranſmiſſæ ſunt * vobis ab eo, & alias, quantaſcunque apud nos habuimus, tranſmiſimus vobis, ſecundùm quod mandâſtis; quæ ſunt ſubjectæ huic Epiſtolæ: ex quibus magnus vobis erit profectus. Continent enim fidem, patientiam, & omnem ædificationem ad Dominum noſtrum pertinentem.

VET. INT.

* *f.* nobis.

Et de ipſo Ignatio, & de * his qui cum eo ſunt, quod certius agnoveritis, ſignificate.

* *Al.* ipſis.

'à me petitam, nimirum ut 'legatus ille, in Syriam mit'tendus, veſtras literas ad An'tiochenos deferat, *commodo* '*tempore præſtabo.*' SMITH. ——Vet. Int. legebat ἅπερ.

Τὰς ἐπιστολὰς Ἰγνατίου κ. τ. λ.] Deſignantur duæ Ignatii Epiſtolæ: una ad Polycarpum; altera ad Polycarpi ſeu Smyrnenſem Eccleſiam. COT.

Τὰς πεμφθείσας ἡμῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ.] Ita locum hunc citant Euſebius, Nicephorus, & Græcus Actorum Ignatii ſcriptor anonymus: quam legitimam eſſe lectionem agnoſcit etiam Baronius. In Verſione *ab eo* (Græco ὑπ᾽ αὐτοῦ reſpondens) ex Magdalenenſis Collegii exemplari reſtituimus: quod alii codices in *habeo* tranſmutârunt. USSER.

Καὶ ἄλλας κ. τ. λ.] Vide noſtram de Ignatii & Polycarpi ſcriptis Diſſertationem, Cap. 2. *Idem.*

Ὠφεληθῆναι δυνήσεσθε.] Anonymus Martyrii B. Ignatii deſcriptor legit ὠφεληθήσεσθε, quomodo & vetus Polycarpi Interpres. *Idem.*

Et de ipſo Ignatio, ... ſignificate.] Hujus ita in Bibliotheca ſua, de Polycarpi hac ad Philippenſes Epiſtola agens, meminit Photius. Λέγει καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῖς Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου ἀπεσταλκέναι, καὶ αἰτεῖται ἀναδιδαχθῆναι παρ᾽ αὐτῶν, εἴ τι περὶ ἐκείνου διακούσαιεν. *Dicit & Epiſtolas*

VET. INT.

XIV. Hæc vobis ſcripſi per Creſcentem, quem in * præſenti commendavi vobis, & nunc commendo. Converſatus eſt enim nobiſcum inculpabiliter: credo quia & vobiſcum ſimiliter. Sororem autem ejus habebitis commendatam, quum venerit ad vos. Incolumes eſtote in Domino Jeſu Chriſto in gratia cum omnibus veſtris. Amen.

* *Al.* præſentem diem.

Ignatii Theophori ad eos ſe miſiſſe; petitque ab illis, ſi quid de eo inaudierint, edoceri. In Halloixii tamen editione verba iſta ſunt omiſſa: quæ docent eodem tempore, quo à Syria ad martyrium Romam abductus eſt Ignatius, ſcriptam à Polycarpo iſtam fuiſſe Epiſtolam, *in qua*, inquit idem Halloixius, *cùm color & lineamenta, quibus eam Irenæus, Euſebius, & Photius deſcribunt reperiantur; quin ipſius Martyris germana ſit, dubitari non poteſt. Nam & forma fidei ejus, atque prædicatio veritatis (quam Irenæus inde poſſe addiſci admonet) clarè in ea elucet; & teſtimonia, quæ illic citari è priore Petri Epiſtola Euſebius docet, multa comparent: & frequentes commonitiones cum perſpicuitate ſermonis atque ſimplicitate, juxta Eccleſiaſticam interpretandi formam, (quibus eam abundare Photius profitetur) paſſim ſeſe offerunt & oſtentant: ita ut ad perfectam ejus recognitionem vix deſiderari amplius quicquam poſſit.* In Latino verò codice D. Petavii, tota Epiſtola ita concluditur. *Incolumes eſtote in Domino Jeſu Chriſto: & gratia ipſius cum omnibus vobis.* Idem.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ.

MARTYRIUM SANCTI IGNATII.

PRÆFATIO

THOMÆ SMITHI

IN

ACTA MARTYRII

S. IGNATII.

ACTA hæc, quæ recudi oportet, mihi quidem genuina & ſincera planè videntur; licèt fortaſſe, quod tamen vix affirmaverim, versùs finem quippiam labis admiſtum habeant. Vetus autem Verſio, quam edidit D. Uſſerius Armachanus ex codice Caienſi, ut cuivis ex leviuſcula collatione facilè conſtare poterit, maximè convenit cum Græco exemplari Colbertino. Utriuſque, mendis, quæ paſſim irrepſere, ſublatis, editionem, quum ſibi invicem mutuam lucem fœnerentur, longè integriorem jam damus. A familiaribus S. Ignatii, qui illum ab Antiochia Romam uſque comitati ſunt, & illius ultimo & maximè glorioſo agoni interfuere, deſcripta fuiſſe, (*a*) multà in ipſis Actis id teſtatiſſimum reddunt, & extra omne dubium ponunt: & quidem non longè poſt ipſius conſummationem, & proximo, ut veriſimillimum videtur, anno, dum res geſtæ cum totius itineris ratione in recenti fideliùs inhæſerint memoria.

Illos autem fuiſſe Philonem & Agathopodem, quorum meminit ſanctiſſimus Martyr in Epiſtolis ad Smyrnæos & ad

(*a*) Sect. v. Ἡμεῖς μὲν ἄκοντες ἀπηγόμεθα, στένοντες ἐπὶ τῷ ἀφ' ἡμῶν μέλλοντι χωρισμῷ τοῦ δικαίου γίνεσθαι. & vi. Συναντῶμεν τοῖς ἀδελφοῖς. & vii. Τούτων αὐτόπται γενόμενοι.

ad Philadelphenſes, hunc Antiochenæ, illum verò Tarſenſis Eccleſiæ Diaconum, vix à quoquam dubitari aut poteſt, aut debet. Quædam autem à tertio Ignatianarum Epiſtolarum Collectore interſerta & malè addita fuiſſe affirmat D. Uſſerius, (conſentiente poſtea D. Pearſono, qui illius auctoritate nimiùm quantùm abreptus, oculis ſuis, licèt perſpicaciſſimis, illud non vidit, quod abſque Græci textûs lumine vix eſſet videndum) ad id quidem leviuſculis ſuſpicionibus inductus: tum quòd in altera verſione codicis Cottoniani, in qua multæ abſurdæ & fabuloſæ narrationes contra fidem hiſtoriarum ex novitiis Actis interpolatis deſumptæ, & quæ meritò illum edidiſſe puduerit, continentur, abeſſent; tum quòd in iſtis periochis velit, Interpolatorem ad Epiſtolarum Ignatianarum Syllogen, tunc recèns factam, reſpexiſſe. Sed manifeſtum eſt, tum alterum iſtum Interpretem, utpote nullius judicii, & fidei ſuæ prodigum, maximè de hiſtoria S. Ignatii ſollicitum, Epiſtolam ejuſdem ad Romanos, quæ neceſſariò erat interponenda, inconſideratè admodum neglexiſſe, quaſi ad ipſius propoſitum neutiquam attinuiſſet, (ut ſolent quandoque Interpretes, vel potiùs, quod dicendum videtur, Exſcriptores, Præfationes, aliaque in textu rectè collocata, pro libidine ſua omittere); tum ſuſpicionem iſtam *de Literis præcedentibus*, quaſi in iſthac collectione ſimul poſitis (quum longè aliud per iſta verba [§. iv.] διὰ τῶν ἡγουμένων, h. e. *per Præfectos* ſive *Epiſcopos*, intelligi debere, ex integro antè poſitæ Sectionis argumento clariſſimè liquet) ex mala interpunctione, & legendo *Literas appoſitas* pro *Literis appoſitis*, (quem errorem facilè inter feſtinandum admiſit imperitus oſcitanſque Librarius) utpote non alii fundamento innixam, ortum habuiſſe; quæ ex Græco textu . . . . ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ὑπαντησάσαις αὐτῷ διὰ τῶν Ἡγουμένων, γραμμάτων εὐχαριστῶν ἐκπεμφθέντων πρὸς αὐτὰς, & reſtitutâ jam Latinâ Verſione omnino diluitur. Nec tamen abnuerim, ſi quiſpiam dixerit, Interpretem noſtrum, neglectâ ſolitâ in vertendis ad literam Græcis diligentiâ, periocham hanc, juxta facilem debitamque verborum conſtructionem, neutiquam ab ipſo intellectam, malâ & imperitâ verſione corrupiſſe.

Miræ & putidæ prorſus ſunt exceptiones, quas adverſùs itineris rationem, hiſce Actis recenſitam, objiciunt oſores Epiſcopalis hierarchiæ, iniqui admodum, & hac ex parte parum ingenui adverſarii. Iter verò iſtud hoc modo inſtitutum erat, quod compendio deſcribam. Primò Antiochiâ Seleuciam deſcendit S. Ignatius: illic nave conſcensâ Smyrnam navigavit: relictâ Smyrnâ Troadem appulit: à Troade Neapolim navi abducebatur: hinc iter terreſtre iniens, Philippos, urbem ſatis celebrem, pervenit; reliquamque Macedoniæ partem, quà itur ad Epidamnum, pedes peragravit: hìc repertâ nave per Adriam in mare Tyrrhenum delatus, multaſque inſulas illic ſitas, & civitates juxta littora, & præcipuè Puteolos (quos maximè inviſiſſe cupiebat, ut S. Pauli, illuc non longè poſt naufragium ex inſula Melitenſi tranſeuntis, ſacra veſtigia relegeret, ſi per ſævas, quæ hieme ſolent ingruere, tempeſtates licuiſſet) prætervectus, tandem ad Portum prope Oſtiam appulit, & inde mox à militibus abreptus, alacer & cum gaudio, poſt tot labores terrâ marique exantlatos, Romam ducitur, laureâ martyrii coronandus.

Fruſtra hìc contra fidem *Actorum* objiciunt hi Cenſores tot tantaſque hujus itineris circuitiones, quòd nimirum longè rectiori breviorique curſu è Syria in Italiam eſſet navigandum: quaſi fuiſſet in poteſtate S. Ignatii illud, prout lubebat, meliùs & commodiùs ordinâſſe; aut militibus, quorum curæ erat traditus, ſive imperata facere, ſive pro arbitrio agere per hoſce delicatos homines haud licuiſſet. Qualis autem eſt iſta ingenii perverſitas, ex maleſano partium ſtudio orta, ſi quiſpiam rei geſtæ hiſtoriam & veritatem frivolis quibuſdam argutiis convulſum ire velit, hoc ſolo nomine, quum eam aliter fieri aut potuiſſe aut debuiſſe in animum inducat ſuum? præſertim quum circumſtantiæ rerum, quæ univerſam, ex tot ſeculorum intervallo obductam, tollerent obſcuritatem, ſint incompertæ, nec certum, quo agebantur cuſtodes iſti, conſilium vel conjecturâ aſſequi liceat. Iſthoc ſeculo non qualibet anni tempeſtate adeò facilè aut crebrò erat navigatum. Occaſiones, prout ſeſe obtulerint, captandæ. Rectà ad oras maritimas Syriæ Seleuciam uſque Antiochiâ abducitur S.

Igna-

Ignatius. Illic, ut par eſt credere, navis in anchoris ſtabat, Smyrnam versùs, urbem nempe commerciis celeberrimam, poſt aliquantillum temporis ſolutura. Hanc conſcendere coactus eſt S. Ignatius à militibus ; qui, ut noſtris Cenſoribus placet, navi conductâ, procul relictis Aſiæ Minoris littoribus, iter deſtinatum maturare debuiſſent. Inter Smyrnam & Troadem naviculæ ultro citroque tranſibant : à Troade autem ad oras Macedoniæ mari finitimas facilis frequenſque erat trajectus : quod ex *Actis Apoſtolorum* & aliunde ex hiſtoriis iſtorum temporum ſatis conſtat. Quum verò naves Italiam directo itinere petituras reperire haud facile eſſet, quidni dixerim, illos hac mentis intentione & propoſito Neapolim tetendiſſe, ut inde Macedoniam commodo ſuo peragrarent ? Quod de reliquo itinere dici poterat, illos quaſi aut neceſſitate compulſos, aut majoris commodi gratiâ ejuſmodi viarum ambagibus uſos fuiſſe. Nolo autem conjecturam hanc ampliùs venditare, adversùs quam an quippiam ſolidi objici poſſit, dubito. Scio à quibuſdam aliam longeque diverſam laborioſæ hujus circumgyrationis cauſam, aliudque conſilium aſſignari ſolere ; nec eam facilè rejiciendam putaverim : quaſi hujuſmodi ingratiſſimis moris, tamque longi & anfractuoſi itineris malis incommodiſque S. Ignatium fatigare, ejuſque conſtantiam frangere, ex inſtinctu Diaboli animo habuiſſent Chriſtiani nominis infenſiſſimi hoſtes, à quibus ferali ſententiâ ad beſtias damnatus fuiſſet : τῷ μόχθῳ τῆς ὁδοιπορίας ſive τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ καὶ τῷ πλήθει, ut obſervavit S. Chryſoſtomus in Oratione de laudibus S. Ignatii Antiochiæ habita ; qui ad hæc *Acta*, in quibus totam itineris rationem comprehenſam legerat, alludere hìc planè mihi videtur. Quicquid fuerit, ſive hoc, ſive illud, ex alterutra hypotheſi admiſſa, ineptis Magdeburgenſium Centuriatorum, Blondelli, aliorumque cavillationibus abunde ſatisfieri poſſe, cordatus ingenuuſque Lector, uti credo, pro candore & ſagacitate ſua cenſebit.

Unum eundemque fuiſſe Verſionis horum *Actorum* ac *Epiſtolarum* Auctorem, præterquam quòd in eodem manuſcripto codice Caienſi ſimul exſtent conjunganturque, multa ſunt, quæ id facilè dent evictum. Stylus æquè barbarus, & à puritate Latini ſermonis abhorrens : & præcipuè

puè verborum phrasiumque rigidissima ad literam versio; quasi Interpres opinaretur, de illius fide dubitari posse, nisi hisce apicibus, qui illam planè obscurant, sensumque reddunt intricatiorem, ad superstitionem usque, & quasi affectatâ nimiæ diligentiæ laude, mordicus adhæsisset.

Hactenus de *Actis Genuinis*; quæ sequioribus seculis fœdè erant corrupta, & ab impuris Interpolatorum manibus inquinata: qui, dum aut credulæ plebis, ad amplexandum avidissimis auribus, quicquid illis figmentorum lenocinio placeret, pronæ, segni stupidæque indoli & ingenio indulgere, aut gloriam Sanctorum & Martyrum inventis fabellis, licèt inficetis, prodigiosisque narrationibus, humanam sortem exsuperantibus, augere studuerint, veritatem miserè corruperunt, mendaciisque suis feræ posteritati ivere illusum; idque quidem citra omne remedium, nisi puriora vetusti ævi monumenta, è tenebris quorundam eruditorum diligentiâ in lucem educta, illorum fraudes, imposturas, perfidiamque detexissent.

Acta hæc *Interpolata*, quæ *Posteriora* appellabimus, sexto aut saltem septimo seculo primùm ficta fuisse, veri perquam simile D. Pearsono, aliisque Viris doctissimis, videtur: & deinde progressu temporis, novis, iisque miris, commentis aucta constat. Præ modestia enim hac ex parte laudandus videbitur Simeon Metaphrastes, hisce malis artibus fraudulentisque incrustationibus ex luxuriantis ingenii vitio satis famosus, si cum aliis *Actorum* architectis & consarcinatoribus conferatur. Horum *Actorum* exemplar exstat in Bibliothecæ Bodlejanæ Archivis Baroccianis Cod. CXCII. ex quo multa excerpta habentur apud D. Usserium in Annotationibus suis ad hujus sanctissimi Præsulis *Martyrium*. Ex hoc impuro fonte profluxerunt, ut ibi quoque vir ille maximus observavit, miræ istæ Narrationes, quæ non solùm apud Vincentium Bellovacensem, aliosque recentiores, sed quæ apud Bedam & Adonem in *Martyrologiis* suis occurrunt.

Extant Latinè ejusmodi *Acta Martyrii S. Ignatii* in Archivis Laudinis ejusdem Bibliothecæ. L. 23. quæ dum olim percurri, omnia juxta novum hoc exemplar Græcum mirè interpolata, multis quoque de variis sermonibus inter

inter Trajanum, quem fingunt Romæ tunc fuiſſe, & S. Ignatium habitis, de ſententia mortis ab iſto Imperatore & Senatu Romano in S. Martyrem prolata, deque cruciatibus huic irrogatis, ubique inſertis, (quod pariter quoque legitur in Menæo Græcorum, ad natalem S. Ignatii xx. die Decembris celebratum,) ne alia vana, puerilia, falſa, & S. Ignatio indigna memorem, vel perfunctoriè legendo reperi. Item proſtant in iiſdem Archivis L. 21. *Acta* alia Latina, ejuſdem fere in omnibus tenoris. Reperi quoque in eadem Bibliotheca alium codicem manuſcriptum, NE. E. 7. 5. continentem quædam ex *Actis Interpolatis*, ex quibus pauca hæc exſcripſi. fol. 57. 6.

Legitur autem, quòd beatus Ignatius inter tormentorum genera nunquam ab invocatione nominis Jeſu Chriſti ceſſabat: quem quum tortores requirerent, cur hoc nomen totiens replicaret, ait, Hoc nomen cordi meo inſcriptum habeo, & ideo ab ejus invocatione ceſſare non valeo. Poſt mortem igitur ejus, illi, qui audierant, volentes curioſiùs experiri, cor ejus ab ejus corpore avellunt, & illud ſcindentes per medium, totum cor inſcriptum hoc nomine I H C. X P C. *literis aureis inveniunt. Unde ex hoc plurimi crediderunt.* Sed in hiſce putidis frivoliſque fabulis enarrandis immorari planè piget.

Quod verò ad alteram Latinam Verſionem à D. Uſſerio ex Bibliotheca Cottoniana editam ſpectat, ſi excipiamus pudenda iſta inſomnia & deliria, ex *Actis Græcis* poſterioribus versùs finem addita, quæ in lucem vulgari, ut ſuprà dixi, meritò magnum illum Virum puduerit; Interpretem iſtum verum *Actorum Græcorum* exemplar, quoad ea omnia nimirum, quæ in editione Uſſeriana in adverſa columna apponuntur, coram oculis habuiſſe, ex utriuſque collatione ſatis liquet: licèt ille verborum Græcorum ſenſum in multis neutiquam aſſecutus fuerit. Verum dico exemplar, licèt non integrum; quum Sectio una & altera in Verſione iſta deſideretur: niſi potiùs dicendum ſit, aut ipſum Interpretem aut Exſcriptorem, ea, quæ ſeriei hiſtoriæ non adeò bene convenire pro captu ſuo judicaverit, ex induſtria omiſiſſe.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ

ΤΟΥ

ΘΕΟΦΟΡΟΥ.

Α΄. Ἄρτι διαδεξαμένου τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν Τραϊανοῦ, Ἰγνάτιος ὁ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου μαθητὴς, ἀνὴρ ἦν τοῖς πᾶσιν ἀποστολικὸς, καὶ ἐκυβέρνα τὴν ἐκκλησίαν Ἀντιοχέων ἐπιμελείᾳ, τοὺς πάλαι χειμῶνας μόλις παραγαγὼν τῶν πολλῶν ἐπὶ Δομετιανοῦ διωγμῶν, καθάπερ κυβερνήτης ἀγαθὸς, τῷ οἴακι τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας, καὶ τῇ συνεχείᾳ τῆς διδασκαλίας, τῷ τόνῳ τῷ πνεύματι, πρὸς τὴν ζάλην τὴν ἀντικειμένην ἀντεῖχεν· δεδοικὼς, μή τινα τῶν ὀλιγοψύχων ἢ ἀκεραιοτέρων ἀποβάλῃ. Τοιγαροῦν ηὐφραίνετο μὲν

VERS. CLER. I. Cùm non ita pridem Imperium Romanum successione excepisset Trajanus, Ignatius, Apostoli Joannis discipulus, vir erat omnibus Apostolicus, & regebat Ecclesiam Antiochenorum, adhibitâ curâ, cùm veteres procel-

Ὁ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου μαθητής.] De discipulatu S. Ignatii altum silent Scriptores Ecclesiastici; quorum plerique omnes, in enarrandis Sanctorum *Martyriis* occupati, parentum, patriæ, nataliumque memoriam, & universam illorum vitæ præcedentis rationem, litteris mandare neglexerint. Interim ex horum *Actorum* fide statuendum videtur, Ignatium fuisse auditorem S. Joannis, licèt de tempore & loco, sive in Palæstina, sive in Syria, sive potiùs, unà cum S. Polycarpo (quod asseritur §. iii.) in Asia Minori, nondum constet. SMITH.

Ἦν τοῖς.] Lege ἐν pro ἦν, quod in codice suo non habebat Vet. Int. particulâ καὶ, quæ sequitur, deletâ. *Idem.*

Τῷ τόνῳ τῷ πνεύματι.] Lege

MARTYRIUM

SANCTI HIEROMARTYRIS

IGNATII THEOPHORI.

I. NUpèr recipiente principatum Romanorum Trajano, Apoſtoli & Evangeliſtæ Joannis diſcipulus Ignatius, vir in omnibus Apoſtolicus, gubernabat Eccleſiam Antiochenorum. (a) Qui quondam procellas vix mitigans multarum ſub Domitiano perſecutionum; quemadmodum gubernator bonus, gubernaculo orationis & jejunii, continuitate doctrinæ, robore ſpirituali, fluctuationi adverſantis ſe oppoſuit potentiæ: timens, ne aliquem eorum qui puſillanimes & magis ſimplices proſter- VET. INT.

(a) Quæ olim à tempeſtatibus & perſecutionibus agitabatur. MS. Cott.

las multarum ſub Domitiano perſequutionum ægrè præteriiſſet; quippe qui inſtar boni gubernatoris, gubernaculo precum ac jejunii, & aſſiduitate docendi, & (a) intenſione ſpiritûs, tempeſtati (b) contrariæ reſtitit, veritus ne quem timidiorum, aut minùs firmorum (c) amitteret. VERS. CLER.

(a) contentione. RUIN.
(b) adverſanti. Idem.
(c) illa dejiceret. Idem.

τόνῳ πνευματικῷ, *labore ſpirituali*, ut alter Interpres [vetus] habet. *Idem.* —— Τόνος πνεύματος, ſenſu proprio, eſt, *intentio ſpiritûs* tibicinis, ſine intermiſſione, tono eodem canentis. Hìc verò, ubi ſermo eſt de intenta cura (Græcè dixeris εὐτόνου φροντίδος) Ignatii, crediderim ſcriptum τῷ τόνῳ τοῦ πνεύματος, hoc eſt, ut bene habet Vet. Int. *robore ſpirituali*; i. e. perpetuâ contentione *ſpiritûs* ſeu animi, quâ Ignatius operam navabat, ne quid Eccleſia Antiochena, Ethnicorum vexationibus, caperet detrimenti. Suſpicari etiam quis poſſit, ſcripſiſſe *Martyrii* Auctorem τῷ εὐτόνῳ πνεύματι, h. e. firmo & conſtanti, nec umquam remittente animo: nam ἀτονίᾳ, *remiſſioni* ac *infirmitati* opponitur εὐτονία, *contentio & firmitas*; atque ἀτόνῳ pariter εὔτονος. Vide quæ collegit Hen. Stephanus in *Theſauro*. CLER.

Ἀκεραιοτέρων] Uſſerianus Interpres [vetus] *magis ſimpli-*

ἐπὶ τῷ τῆς ἐκκλησίας ἀσαλεύτῳ, λωφήσαντος πρὸς ὀλίγον τοῦ διωγμοῦ· ἤσχαλλεν δὲ καθ᾽ ἑαυτὸν, ὡς μήπω τῆς ὄντως εἰς Χριστὸν ἀγάπης ἐφαψάμενος, μηδὲ τῆς τελείας τοῦ μαθητοῦ τάξεως. Ἐνενόει γὰρ τὴν διὰ μαρτυρίου γινομένην ὁμολογίαν πλεῖον αὐτὸν προσοικειοῦσαν τῷ Κυρίῳ. Ὅθεν ἔτεσιν ὀλίγοις ἔτι παραμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ λύχνου δίκην θεϊκοῦ τὴν ἑκάστου φωτίζων διάνοιαν διὰ τῆς τῶν θείων γραφῶν ἐξηγήσεως, ἐπετύγχανεν τῶν κατ᾽ εὐχήν.

Β′. Τραϊανοῦ γὰρ μετὰ ταῦτα, ἐννάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἐπαρθέντος ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ κατὰ Σκυθῶν, καὶ Δακῶν, καὶ ἑτέρων πολλῶν ἐθνῶν, καὶ νομίσαντος ἔτι λείπειν αὐτῷ πρὸς πᾶσαν ὑποταγὴν τὸ τῶν Χριστιανῶν θεοσεβὲς σύστημα, καὶ

VERS. CLER. Quamobrem gaudebat quidem, propter Ecclesiæ (d) quietem, cùm persequutio ad breve tempus remisisset; (e) sed apud se dolebat, quòd nondum amorem, qui reverà ejusmodi est, erga Christum adsecutus esset, neque ordinem perfecti discipuli. Reputabat enim animo (f) confessione, quæ per Martyrium fit, fore ut similior fieret Christo. Unde paucis annis adhuc in Ecclesia moratus, atque in-

(d) tranquillitate. *Idem.*
(e) animo tamen perturbabatur. *Idem.*
(f) Confessionem · · · ipsum Domino posse proximiorem reddere. *Idem.*

ces, infirmum verò Cottonianus vertit. Solet quidem ἀκέραιος sumi in laudis significationem, pro homine *simplici*, ac sine ullius fuci mistura. Sed res postulat hìc non tam animum simplicem, quàm minùs firmum, & qui vexationibus gravioribus vix resistere queat. Hâc vero potestate, vox non est derivanda ab α priv. & κεράννυμι *misceo*, sed potiùs ἀκέραιος dicendus quasi ἄνευ κέρατος *sine cornu*, metaphorâ desumptâ à juvencis, qui cornibus destituti contra feras se tueri non possunt; ut hìc intelligantur Christiani nondum satis fortes, ut vexationum graviores & diuturniores impetus sustinere possent. *Idem.*

Ἤσχαλλεν.] Redde *dolebat animo*, sive *tristitiâ afficiebatur.* SMITH.——Bene verteris, *angebatur*: vox enim idem sonat ac ἀδημονεῖν. CLER.——Conveniunt hæc mirificè cum Epistolis, quæ ubique testantur zelum, quo effervescebat S. Ignatius, morte cruentâ *veri in Christum amoris* documenta dandi, utpote martyrio *in perfectum Discipulorum ordinem* adsciscendus. SMITH.

Τῆς ὄντως εἰς Χριστὸν ἀγάπης ἐφαψάμενος.] Sanctitas

neret. Igitur lætabatur quidem de Ecclesiæ inconcussione, (b) quiescente ad paucum persecutione: dubitavit autem secundùm seipsum, quòd nondum verè in Christum charitatem attigerat, neque perfectum discipuli ordinem. Cogitavit enim eam quæ per Martyrium confessionem plùs ipsum adducere ad familiaritatem Domini. Unde annis paucis adhuc permanens Ecclesiæ, &, ad lucernæ modum divinæ, cujusque illuminans cor per Scripturarum enarrationem, sortitus est iis quæ secundùm votum.

VET. INT.

(b) cùm quiesceret paululùm à. *Ibid.*

II. Trajano enim, (c) post quartum annum imperii sui, elato de victoria (d) illa quæ adversùs Scythas & Thraces & alteras multas & diversas gentes; & existimante adhuc deficere ipsi ad omnem subjectionem Christianorum Deum venerantem

(c) nono anno. *Ibid.*

(d) Scytharum & Dacùm. *Ibid.*

star divinæ facis cujusque intellectum illustrans, (g) interpretatione divinarum Scripturarum, votorum suorum compos factus est.

VERS. CLER.

(g) expositione. *Idem.*

II. Post hæc enim Trajanus, nono imperii sui anno, sublatus victoriâ, quam retulerat de Scythis & Dacis, aliisque multis gentibus, ratusque hoc superesse, quò omnia essent subacta, ut Christianorum (h) pium corpus pa-

(h) religiosum cœtum. *Idem.*

quidem vitæ, si constans sit, ostendit reverà Deum amari ab eo qui sanctè vixit atque obiit; sed nullum majus est amoris erga Deum τεκμήριον, quàm subire mortem, potiùs quàm ejus cultui nuncium remittas. Is demum ἀγάπης τέλος ἐφήψατο, *metam amoris attigit*, qui moriens ostendit se, ejus honoris causâ, crudelem mortem molliori vitæ præferre. Ille demum præstantissimus est Christi discipulus, qui vitæ sanctitatem, morte pro eo obitâ, accumulat. CLER.

Προσοικειοῦσαν.] Legè cum Vet. Int. προσοικειοῦν. SMITH. ——*Similiorem reddentem.* nam illam esse verbi προσοικειόω significationem docebunt Lexicographi. Similis quidem est Christi qui, ad instar ejus, veritatem fideliter docet & tuetur; sed similior est qui ei testimonium morte suâ perhibet. Vide Suidam in Οἰκείως. CLER.

Σύστημα.] Non puto σύστη-

εἰ μὴ τὴν τῶν δαιμόνων ἕλοιτο λατρείαν μετὰ πάντων ὑπεισιέναι τῶν ἐθνῶν, διωγμὸν ὑπομένειν ἀπειλήσαντος, ὁ φόβος πάντας τοὺς εὐσεβῶς ζῶντας ἢ θύειν ἢ τελευτᾷν κατηνάγκαζεν. Τότε τοίνυν φοβηθεὶς ὑπὲρ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης, ἑκουσίως ἤγετο πρὸς Τραϊανὸν, διάγοντα μὲν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, σπουδάζοντα δὲ ἐπὶ Ἀρμενίαν καὶ Πάρθους. Ὡς δὲ κατὰ πρόσωπον ἔστη Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως· Τίς εἶ, κακόδαιμον, τὰς ἡμετέρας σπουδάζων διατάξεις ὑπερβαίνειν, μετὰ τὸ καὶ

VERS. CLER. reret; cùm vexationem minatus eſſet, niſi Dæmonum cultum eligeret cum omnibus aliis gentibus ſuſcipere; timor omnes religiosè viventes aut ſacra facere, aut mori cogebat. Tum verò, Antiochenæ Eccleſiæ causâ territus, generoſus Chriſti miles; (i) non ægrè paſſus eſt ſe

(i) ſponte ductus eſt. *Idem.*

μα hìc eſſe, aut etiam alibi, propriè *cœtum*; ſed potiùs Chriſtianorum, prout res tunc temporis erant, *corpus*, ſeu ſocietatem, ubicunque eſſet. Eodem ſenſu Scriptori Libri de Mundo, κόσμος eſt σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις περιεχομένων φύσεων. ut vertit Apuleius, *mundus omnis ſocietate cœli & terræ conſtat, & eorum naturis, quæ utriuſque ſunt.* Idem.

Τῶν δαιμόνων.] Non ita loquebatur Trajanus, qui Dæmonas infimi generis Deos eſſe, cum cæteris Romanis & Græcis, nôrat. Sed Scriptor Martyrii verbis Chriſtianis mentem ejus expoſuit. *Idem.*

Ἕλοιτο.] *Eligeret, vellet.* Male Vetus Interpres refert ad Trajanum, reddendo *cogeret.* Sed fortaſſe hæc lectio vitioſa eſt; pro qua τὸ *cogitaret*, vel quippiam ſimile, mihi quidem videtur ſubſtituendum. SMITH.

Ἀπειλήσαντος.] Rectè: neque enim Trajanus, aut alius ullus Imp. adgreſſus eſt omnes conſtantes Chriſtianos occidere. In perpaucos Antiochiæ ſæviit, in pauciores etiam alibi. CLER.

Εὐσεβῶς ζῶντας.] Lege cum Vet. Interprete εὐσεβῆς ὄντας. SMITH.

Ἑκουσίως ἤγετο.] *Sponte duci* dicitur hìc, qui non refugit ire ad Trajanum; quamquam nemo cogebat, ex reſcripto Trajani ad Plinium. CLER.

Τίς εἶ, κακόδαιμον.] Curaverat, nimirum, Ignatius dici Trajano quis eſſet, antequam ſe ſe ei ſiſteret, ut ſolebat apud Principes Viros fieri. Sed cur

congregationem, (e) nisi dæmoniacam cogeret culturam cum omnibus subintrare gentibus: persecutionem comminans, omnes ipsos Dei cultores existentes vel sacrificare vel mori cogebat. Tunc igitur timens pro Antiochenorum Ecclesia virilis Christi miles, voluntariè ductus est ad Trajanum, agentem quidem secundùm illud tempus apud Antiochiam, festinantem autem ad Armeniam & Parthos. Ut autem coram facie stetit Imperatoris Trajani, Trajanus dixit: *Quis* (*f*) *est cacodæmon, nostras festinans præceptiones transcendere; cùm &*

VET. INT.
(e) ut. *Cod.Cai.*
(*f*) *es tu.* MS. *Cott.*

duci ad Trajanum, qui eo tempore (*k*) Antiochiæ quidem morabatur, sed festinabat ire contra Armeniam & Parthos. Ut verò in conspectu Trajani Imperatoris constitit; *Quis es*, inquit, *ô Cacodæmon (*infelix*) qui nostras constitutiones datâ operâ* (*l*) *transgrederis, postquàm persua-*

VERS. CLER.
(*k*) circum Antiochiam agebat. *Idem.*
(*l*) transgredi eniteris. *Idem.*

ibat ad Trajanum Ignatius? Cur non potiùs latitabat, aut Antiochiâ aberat, dum illic erat Imperator? Crediderim, aut potiùs suspicer, sed ex ipsa re, Ignatium ivisse ad Trajanum, ut eum placaret expositione doctrinæ Christianæ, si modò eam audire vellet; aut etiam, ut, si minùs eum placare posset, totam iram ejus ipse exciperet, Ecclesiamque Antiochenam sic metu liberaret. Illis enim temporibus, Episcopi potissimùm pœnas luebant spreti Ethnicismi; populus plerumque negligebatur. Numquam promiscuè in Christianos omnes inquisitum aut sævitum esse constat, vel ex ipsis antiquissimis Martyrologiis; unde liquet multos adfuisse Christianos *candidatis*, ut Tertullianeo loquendi genere utar, *crucis*, dum in carcere essent, & ipso illo tempore quo consummabantur; quod videmus vel in hoc *Martyrio*, atque antiquissimis quibusvis id genus narrationibus. *Idem.*

Τὰς ἡμετέρας ·· διατάξεις] Videtur aut plurali numero significare unum illud Rescriptum, quod ad Plinium in Bithyniam miserat; aut id ipsum alibi promulgari jussit. Quamvis autem Rescripto hoc inquiri Trajanus in Christianos vetaret, attamen puniri eos jubet, si *deferrentur* atque *arguerentur*; hoc est, si Christianos esse se fateri necesse haberent, nec vellent sacra Diis facere. *Idem.*

Μετὰ τὸ.] Legendum τοῦ. SMITH.

ἑτέρους ἀναπείθειν, ἵνα κακῶς ἀπολοῦνται. Ἰγνάτιος εἶπεν· Οὐδεὶς Θεοφόρον ἀποκαλεῖ κακοδαίμονα· ἀφεστήκασι γὰρ ἀπὸ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τὰ δαιμόνια. Εἰ δὲ ὅτι τούτοις ἐπαχθής εἰμι, καὶ κακόν με πρὸς τοὺς δαίμονας ἀποκαλεῖς, συνομολογῶ. Χριστὸν γὰρ ἔχων ἐπουράνιον βασιλέα, τὰς τούτων διαλύω ἐπιβουλάς. Τραϊανὸς εἶπεν· Καὶ τίς ἐστιν Θεοφόρος; Ἰγνάτιος ἀπεκρίνατο· Ὁ Χριστὸν ἔχων ἐν στέρνοις. Τραϊανὸς εἶπεν· Ἡμεῖς οὖν σοι δοκοῦμεν κατὰ νοῦν μὴ ἔχειν Θεοὺς, οἷς καὶ χρώμεθα συμμάχοις πρὸς τοὺς πολεμίους; Ἰγνάτιος εἶπεν· Τὰ δαιμόνια τῶν ἐθνῶν Θεοὺς προσαγορεύεις πλανώμενος. Εἷς γάρ ἐστιν Θεὸς, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· καὶ εἷς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ υἱὸς

VERS. CLER. *ſiſti aliis, ut malè perirent?* Ignatius verò, *Nemo*, inquit, *Theophorum* (eum qui Deum gerit) *vocet Cacodæmonem; abſceſſerunt enim Dæmonia à ſervis Dei. Sin verò quia iis infeſtus ſum, me etiam malum erga Dæmones vocas, tibi adſentior. Cùm enim habeam Chriſtum cœleſtem Regem, inſidias illorum irritas reddo.* At Trajanus,

Κακῶς ἀπολοῦνται.] Lege ἀπολῶνται, nam ἵνα regit Subjunctivum, aut Optativum; nec in re tantilla Scriptorem σολοικίζειν neceſſe eſt. *Malè* autem *perire* hìc dicuntur Chriſtiani, non quòd Magiſtratus in eos inquirerent; ſed quòd accuſatos & convictos, aut ſacra facere Diis, aut capite pœnas dare oporteret. CLER.

Κακοδαίμονα.] Apud Ethnicos κακοδαίμων ἀνὴρ eſt *vir infelix*, ut εὐδαίμων eſt *felix*; utque poſterius non eſt laudantis, ſic nec prius eſt conviciantis. Sed quia apud Chriſtianos δαίμων in malam partem ſemper ſumitur, nec auribus Chriſtianis placet κακοδαίμων, quod poſſis, ex eorum ſententia, interpretari *infelicem* eò quòd à malo Genio vexatur; Ignatius vocem ſic intellexit, quaſi conviciaretur Trajanus, itáque reſpondit, ut oſtenderet, ſe à Dæmone malo non vexari, cùm eſſet non Δαιμονιοφόρος, ſed potiùs Θεοφόρος, ſeu *Deum pectore geſtaret*, non *Dæmonem*. Sed non eſt exiſtimandum, eum voluiſſe ita verba ſua capi, quaſi

alteros persuadere, ut perdantur malè? Ignatius dixit: *Nullus Theophorum vocat cacodæmonem: recesserunt enim longè à servis Dei dæmonia. Si autem quoniam iis gravis sum, malum me adversùs dæmones vocas, confiteor. Christum enim habens supercœlestem regem, dissolvo horum* (g) *insidias.* Trajanus dixit: *Et quis est Theophorus?* Ignatius respondit: *Qui Christum habet in pectore.* Trajanus dixit: *Nos igitur tibi videmur non habere* (h) *secundùm intellectum Deos, quibus utimur compugnatoribus adversùs adversarios?* Ignatius dixit: *Dæmonia gentium Deos appellas errans. Unus enim est Deus, qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in ipsis: & unus Christus Jesus, filius*

Vet. Int.

(g) consilia. *Ibid.*

(h) in pectore. *Ibid.*

Quis est, ait, *Theophorus? Qui habet*, respondit Ignatius, *Christum in pectore.* Tum Trajanus, *Annon videmur tibi*, inquit, *Deos* (m) *ex animi sententia habere, quibus adversùs hostes* (n) *adjutoribus utimur?* Ignatius verò, *Dæmonia*, inquit, *Gentium errans vocas Deos: est enim unus Deus, qui cœlum, terram, & mare, omniaque, quæ sunt in iis fecit; atque unus Christus Jesus, filius Dei unigeni-*

Vers. Cler.

(m) in mente. *Idem.*

(n) propugnatoribus. *Idem.*

Θεοφόρῳ sibi nomen, aut cognomen esset; quod putàrunt qui Epistolis ejus hoc, quasi nomen, aut cognomen præfixerunt. *Idem.*

Ἀφεστήκασι.] Pro solita syntaxi, deberet esse ἀφέστηκε, propter sequens neutrum plurale; sed Ecclesiastici Scriptores non erant ita Atticismo addicti, ut perpetuò ex ejus norma loquerentur. Ignatius verò *abiisse à servis Dei Dæmonia* ait, quòd Baptismo Christo mancipatis nihil esset cùm Dæmoniis negotii. *Idem.*

Καὶ κακόν.] Τὸ Καὶ παρέλκει SMITH.

Ὁ Χριστὸν ἔχων ἐν στέρνοις.] Idem ac Χριστὸν ἐν καρδίᾳ φορῶν, quod mox sequitur: titulo quidem satis apto, qui omnibus verè Christianis pari jure indi possit. Hæc autem vera est hujus cognomenti, S. Ignatio jam peculiaris, ratio: de quo vide D. Pearsonum pulchrè & eruditè differentem, Vind. Ignat. Part. ii. Cap. 12. *Idem.*

τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενὴς, οὗ τῆς βασιλείας ὀναίμην. Τραϊανὸς εἶπεν· Τὸν σταυρωθέντα λέγεις ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου; Ἰγνάτιος εἶπεν· Τὸν ἀνασταυρώσαντα τὴν ἐμὴν ἁμαρτίαν μετὰ τοῦ ταύτης εὑρετοῦ, καὶ πᾶσαν καταδικάσαντα δαιμονικὴν πλάνην καὶ κακίαν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν αὐτὸν ἐν καρδίᾳ φορούντων. Τραϊανὸς εἶπεν· Σὺ οὖν ἐν ἑαυτῷ φέρεις τὸν σταυρωθέντα; Ἰγνάτιος εἶπεν· Ναί. Γέγραπται γάρ· Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω. Τραϊανὸς ἀπεφήνατο· Ἰγνάτιον προσετάξαμεν, τὸν ἐν ἑαυτῷ λέγοντα περιφέρειν τὸν ἐσταυρωμένον, δέσμιον ὑπὸ στρατιωτῶν γενόμενον ἄγεσθαι παρὰ τὴν μεγάλην Ῥώμην, βρῶμα γενησόμενον θηρίων εἰς τέρψιν τοῦ δήμου. Ταύτης ὁ ἅγιος μάρτυς ἐπακούσας τῆς ἀποφάσεως, μετὰ χα-

VERS. CLER. *tus, cujus regno utinam fruar!* Trajanus autem, *Cruci, nimirum, ais, sub Pontio Pilato adfixum.* Ignatius verò, *Eum,* inquit, *qui* (o) *in crucem sustulit peccatum meum, cum ejus inventore, omnem* (p) *Dæmoniacum damnavit errorem, & vitium subjecit pedibus eorum qui ipsum in corde ge-*

(o) crucifixit. Idem.
(p) dæmonicum. Idem.

Οὗ τῆς βασιλείας] Græci codicis lectio, quam aliquo modo paraphrasi suâ firmat Symeon, neutiquam debet sollicitari. S. Ignatius enim, quum paullò antè Christum suum ἐπουράνιον βασιλέα nuncupâsset, in *illius regnum* se admissum iri, illoque tandem *fruiturum*, jam ferventissimâ prece optat. PEARS.

Τὸν ἀνασταυρώσαντα.] Contumeliosè dixerat Trajanus σταυρωθέντα, quasi ignominiosum mortis genus satis ostenderet Jesum eum non esse, qui coli posset. Quamobrem Ignatius subjicit illico ea, ex quibus liquebat crucifixionem honori ei fuisse, non dedecori; cùm ejus ope veniam impetrârit credituris, deque Dæmonibus, quorum regnum sic evertit, triumphârit. Vide Col i. 20. & seqq. ii. 14, 15. CLER.

Ἐμὴν.] Superfluè videtur additum; uti statim πλάνην καὶ. SMITH.

Ἐν καρδίᾳ φορούντων.] Ex animo ei credentium & parentium. Quod loquendi genus mirum videri non debuit Trajano, cùm à Romanis amici ab amicis *gestari in sinu* dicerentur. Terentius in Adelphis Act. iv. Sc. v. 75 *Hic non amandus? hiccine non gestandus in sinu est?* Sic & Cicero ad Q. Fratrem Ep. 12. Libri ii. de Cæsare: *mihi crede in sinu est.* CLER.

Ἐν ἑαυτῷ φέρεις κ. τ. λ.]

ipsius unigenitus, cujus (*i*) *amicitiâ fruar.* Trajanus dixit: *Crucifixum dicis* (*k*) *sub Pontio Pilato?* Ignatius dixit: *Crucifigentem peccatum cum ipsius inventore; & omnem condemnantem dæmoniacam malitiam sub pedibus eorum qui ipsum in corde ferunt.* Trajanus dixit: *Tu igitur in teipso Christum circumfers?* Ignatius dixit: *Etiam. Scriptum est enim: Inhabitabo in ipsis, & inambulabo.* Trajanus sententiavit: *Ignatium* (*l*) *præcipimus, in seipso dicentem circumferre Crucifixum, vinctum à militibus duci* (*m*) *in magnam Romam; cibum bestiarum,* (*n*) *in spectaculum plebis, futurum.* Hanc audiens sanctus Martyr sententiam, cum gaudio ex-

VET. INT.
(*i*) amicitiam adquisivi. *Ibid.*
(*k*) à. *Ibid.*
2 Cor. vi. 16.
(*l*) censui. *Ibid.*
(*m*) ad. *Ibid.*
(*n*) pro avocatione populi. *Ibid.*

runt. At Trajanus, *Ergo*, ait, *geris in te crucifixum?* *Ita*, inquit Ignatius; *scriptum enim est: Habitabo & ambulabo inter eos.* Verùm Trajanus sententiam hanc (*q*) tulit: *Ignatium jussimus, qui dicit se in se ipso circumferre eum qui in crucem sublatus est, in vincula à militibus conjectum, abduci magnam Romam, pastum futurum ferarum, ad delectationem populi.* Sententiam hanc cùm sanctus Martyr audisset, præ gaudio exclamavit; *Gratias tibi ago, Do-*

VERS. CLER.
Lev. xxvi. 11, 12.
(*q*) pronunciavit. *Idem.*

Hinc Johanni Constantinopolitano Episcopo in Sermone de Pseudo prophetis, Ignatius τὸ τοῦ Θεοῦ οἰκητήριον, *Dei domicilium*, appellatur. USSER.

Ἰγνάτιον κ τ λ.] Sententiæ verba ipsa esse hæc vix crediderim: neque enim Magistratus Romani damnatis illudere, in ipsa sententia, solebant; nec Trajanus ferocis ingenii fuisse traditur. Nec diceret Romanus παρὰ τὴν μεγάλην Ῥώμην, sed sic in Provinciis populi loquebantur. CLER.

Εἰς τέρψιν.] Potiùs ὄψιν, ut habet Vet. Int. Alter verò [MS. Cotton] consentit cum Græco. SMITH. —— In *Actis* apud Metaphrastam porrò adjicitur, id supplicii genus à Trajano potissimum fuisse electum, quòd *hic mortis modus longè gravissimus* ipsi fuisset visus: de loci verò in quo perageretur delectu, Imperatori, ab ea Senatûs parte quæ præsens aderat, hanc consilii rationem fuisse redditam. Οὐκ ἐν Ἀντιοχείᾳ συνεβούλευον δεῖν γενέσθαι τὴν ἔκδοσιν, ἵνα μὴ ποθεινὸν, φησὶν, οὕτω καὶ μᾶλλον ἐπίδοξον παρὰ τοῖς οἰκείοις πολίταις τὸν Ἰγνάτιον ἐργασώμεθα, μαρτυρικῷ δῆθεν τέλει τὴν ζωὴν καταλύοντα. Ὥστε προσήκειν ἔφασκον εἰς Ῥώμην αὐτὸν ἀπαχθέντα δεσμώτην, ἐκεῖ τοῖς

ρᾶς ἐβόησεν· Εὐχαριςῶ σοι, Δέσποτα, ὅτι με τελεία τῇ πρός σε ἀγάπῃ τιμῆσαι κατηξίωσας, τῷ ἀποςόλῳ σου Παύλῳ δεσμοῖς συνδήσας σιδηροῖς. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ μετ᾽ εὐφροσύνης περιθέμενος τὰ δεσμὰ, ἐπευξάμενος πρότερον τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτην παραθέμενος μετὰ δακρύων τῷ Κυρίῳ, ὥσπερ κριὸς ἐπίσημος, ἀγέλης καλῆς ἡγούμενος, ὑπὸ θηριώδους στρατιωτικῆς δεινότητος συνηρπάζετο, θηρίοις αἱμοβόροις ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἀπαχθησόμενος πρὸς βοράν.

Γ΄. Μετὰ πολλῆς τοίνυν προθυμίας καὶ χαρᾶς, ἐπιθυμίᾳ τοῦ πάθους, κατελθὼν ἀπὸ Ἀντιοχείας

Vers. Cler. *mine, quòd me* (r) *mulctare dignatus es perfecto amore erga me, qui me cum Apoſtolo tuo Paulo in vincula ferrea conjeceris.* Hæc cùm dixiſſet, & hilari animo vincula ſuſcepiſſet, cúmque oràſſet pro Eccleſia, & eam cum lacrymis

(r) perfecta erga te, ut Vet. Int. Idem.

θηρσὶν ἐκδοθῆναι. Οὕτω γὰρ τῷ μήκει τε τῆς πορείας χαλεπωτέραν ὑφέξει τὴν κόλασιν, καὶ ἅμα Ῥωμαίοις ἀγνοούμενος ὅστις εἴη, καθάπερ εἷς τῶν κακούργων ἀναιρεθῆναι δόξειε. καὶ οὐδὲ βραχείας τὸ μετὰ ταῦτα μνήμης παρ᾽ ἐκείνοις ἀξιωθήσεται. *Conſuluerunt ne hoc ſpectaculum exhiberetur Antiochiæ: ne, aiebant, ſic magis deſiderabilem & illuſtrem apud ſuos cives reddamus Ignatium, martyrico fine è vita excedentem. Quamobrem dicebant, oportere eum Romam abduci vinctum, & illic tradi beſtiis. Sic enim & prolixitate itineris gravius ſubibit ſupplicium: & ſimul Romanis quiſnam ſit ignorantibus, videbitur eſſe peremptus tanquam unus ex maleficis; & ne minima quidem erit ejus apud illos in poſterum memoria.* Quò & illa Chryſoſtomi [in Ignatii Encomio] faciunt, de *Diaboli* hac in re conſilio. Οὐ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν, ὧν προειςήκεισαν, ἠφίει σφάττεσθαι τοὺς ἐπισκόπους, ἀλλ᾽ εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἄγων ἀνῄρει. Ἐποίει δὲ τοῦτο, ὁμοῦ μὲν ἐρήμους τῶν ἐπιτηδείων λαβεῖν σπεύδων, ὁμοῦ δὲ ἀσθενεστέρους ἐργάσεσθαι τῷ μόχθῳ τῆς ὁδοιπορίας ἐλπίζων. *Non enim in urbibus, quibus præerant, trucidari Epiſcopos ſinebat; ſed operam dabat, ut in externas civitates abstracti è medio tollerentur. Id autem agebat, ſimul ut neceſſariis rebus ſpoliarentur, ſimul ut itineris labore confecti redderentur imbecilliores.* Usser.

Ὅτι με τελείᾳ κ. τ. λ.] Attico ſermone dicendum eſſet:

clamavit: *Gratias ago tibi, Domine, quia me* (o) *perfectâ ad te charitate honorare dignatus es, cum Apostolo tuo Paulo vinculis* (p) *collocari ferreis.* Hæc dicens, & cum gaudio (q) circumponens vincula, oransque priùs pro Ecclesia, & hanc cum lachrymis commendans Domino; velut aries insignis boni gregis dux, à bestiali militari duritia raptus est, bestiis cruda vorantibus ad Romam ad cibum adducendus.

VET. INT. (o) perfectè in tua dilectione. *Ibid.* (p) alligari. *Ibid.* (q) suscipiens. *Ibid.*

III. Cum multa igitur promptitudine & gaudio, ex desiderio passionis, descendens ab Antiochia

VERS. CLER.

Domino commendâsset, instar arietis insignis, qui egregium gregem ducit, ferina & militari acerbitate correptus est, abducendus Romam, ad pastum cruentarum ferarum.

III. Cùm multa ergo alacritate & lætitia, cupiditate perpetiendi *supplicii*, Antiochiâ Seleuciam descendisset, il-

ὅτι μοι τελείας τῆς πρός με ἀγάπης τιμῆσαι κατηξίωσας, *quod me mulctare dignatus sis, perfecto amore erga me.* Adhibebant in hoc loquendi genere Dativum personæ & Genitivum rei, ut τιμῆσαί τινι δεσμοῦ vel ἀργυρίου, *vinculis* aut *pecunia quempiam mulctare.* Sententia verborum Ignatii hæc est: *Gratias tibi, Domine, ago, quòd in me eam sententiam tuleris; ut me mulctaveris vinculis, quæ sunt mihi instar maximi tui erga me amoris, quia me hac in re similem Paulo fecisti.* Nec veteres Interpretes, nec novi, formulam hanc forensem intellexerunt, hoc loco; qui etiam ab imperitis Librariis corruptus erat, estque refingendus, ut diximus. CLER.

Τῷ ἀποστόλῳ σου.] Hoc est, qui vester, ò Ethnici, & præsertim Romanorum, fuit Apostolus: à Deo nempe ad eos missus, ut eis Evangelium nunciaret, quamvis à perpaucis admissus. *Idem.*

Συνδῆσαι.] Vet. Int. *collocari:* corrige *colligari.* SMITH.

Περιθέμενος.] Non est *circumponens*, ut habet Vet. Int. sed ut alter [Cottonianus] *suscipiens*; hoc est circumponi sibi passus. Quæ vis est τοῦ ἀντιπεπονθότος. CLER.

Τῇ ἐκκλησίᾳ.] Idem ac ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας. SMITH.

Ὥσπερ κριὸς ἐπίσημος.] Non est hæc comparatio è sublimi genere, sed sat apta tamen ad describendum fidum pastorem & gregem obsequentem. CLER.

εἰς τὴν Σελευκείαν, ἐκεῖθεν εἴχετο τοῦ πλοός· καὶ προσχὼν μετὰ πολὺν κάματον τῇ Σμυρναίων πόλει, σὺν πολλῇ χαρᾷ, καταβὰς τῆς νηὸς, ἔσπευδε τὸν ἅγιον Πολύκαρπον τὸν Σμυρναίων ἐπίσκοπον τὸν συνακροατὴν θεάσασθαι· (ἐγεγόνεισαν γὰρ πάλαι μαθηταὶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰωάννου.) Παρ' ᾧ καταχθεὶς, καὶ πνευματικῶν αὐτῷ κοινωνήσας χαρισμάτων, καὶ τοῖς δεσμοῖς ἐγκαυχώμενος, παρεκάλει συναθλεῖν τῇ αὐτοῦ προθέσει, μάλιστα μὲν κοινῇ πᾶσαν ἐκκλησίαν· (ἐδεξιοῦντο γὰρ τὸν ἅγιον διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων αἱ τῆς Ἀσίας πόλεις καὶ ἐκκλησίαι, πάντων ἐπειγομένων πρὸς αὐτὸν, εἴπως μέρος χαρίσματος λάβωσι πνευματικοῦ·) ἐξαιρέτως δὲ τὸν ἅγιον Πολύκαρπον, ἵνα διὰ τῶν θηρίων θᾶττον ἀφανὴς τῷ

VERS. CLER. Hinc nave vectus est, cúmque adpulisset, multum post laborem, ad Smyrnensium urbem, cum magna hilaritate, festinavit videre sanctum Polycarpum Smyrnensium Episcopum, qui unà cum eo audiverat eumdem *Magistrum*; (fuerant enim olim S. Joannis Apostoli discipuli.) Apud quem diversatus, cùm eum spiritualium Charismatum

Εἰς τὴν Σελευκείαν.] Erat enim *Seleucia* urbs maritima, 130 stadiis ab *Antiochia* dissita; ex qua, ut Paulus & Barnabas, Act xiii. 4. ita nunc iter suum maritimum iniit Ignatius. USSER.

Μετὰ πολὺν κάματον.] E-menso, nimirum, summo cum tædio, non mari solùm Pamphylio, Lycio, & Carpathio, sed Myrtoo insuper & Icario: quod majoris Martyri molestiæ creandæ causâ esse factum, maximè est credibile. *Idem.*

Καταχθεὶς.] Non est *adductus*, sed *hospitio exceptus*, præsertimque adhibetur ubi sermo est de homine, qui exscensione factâ diversatur apud hospitem; cùm ἀνάγεσθαι, è contrario, sit diversorio relicto altum repetere. CLER.

Χαρισμάτων.] Πνευματικὰ χαρίσματα videntur hic significare Symbola Eucharistica, quorum communicatione animorum conjunctio significatur; præter scopum singularem ejus ritûs. Certè Baptisma non rarò, apud Veteres, vocatur χάρισμα Dicitur autem hìc Ignatius κοινωνῆσαι χαρισμάτων Πολυκάρπῳ, quòd moris esset inter Episcopos, ut peregrinus Episcopus alteri sacra Symbola

Vet. Int.

in Seleuciam, (r) illinc habebat navigationem: & applicans poſt multum laborem Smyrnæorum civitati, cum multo gaudio deſcendens de navi feſtinabat ſanctum Polycarpum Epiſcopum coauditorem videre: (fuerant enim quondam diſcipuli Joannis (s).) Apud quem adductus, & (t) ſpiritualibus cum ipſo communicans chariſmatibus, & vinculis glorians, deprecabatur concertare ipſius propoſito, maximè quidem communiter omnem Eccleſiam: (honorabant enim Sanctum per Epiſcopos, Preſbyteros & Diaconos, Aſiæ civitates & Eccleſiæ; omnibus feſtinantibus ad ipſum, ſi quo aliquam partem chariſmatis accipiant ſpiritualis:) præcipuè autem Sanctum Polycarpum; ut velo-

(r) illuc. *Cod. Cai.*

(s) Apoſtoli. MS. *Cott.*

(t) ſpiritualiter ei. *Ibid.*

Vers. Cler.

participem feciſſet, ſuis etiam vinculis gloriatus orabat eum, ut vellet propoſitum ſuum adjuvare, & (s) maximè quidem hoc rogabat totam Eccleſiam: ((t) exceperant enim ſanctum illum virum per Epiſcopos, & Preſbyteros, & Diaconos Civitates atque Eccleſiæ Aſiæ, cùm omnes ad eum feſtinarent, ſi fortè partem Chariſmatis ſpiritualis ab eo acciperent:) ac præ ceteris ſanctum Polycarpum, ut

(s) communiter. *Idem.*

(t) ſalutabant. *Idem.*

daret, & Præſidem in ejus Eccleſia ageret; quod fecit Polycarpus Romæ, ut docet Euſebius Hiſt. Eccleſ. Lib. iv. Cap. 14. *Idem.*

Συναθλεῖν τῇ αὐτοῦ προθέσει.] Hoc eſt, precibus à Deo petere, ut Ignatium gloriâ martyrii donaret. Peti tamen hoc unum rectè poterat à Deo, ut conſtantem præſtaret, ſi ad ſanguinem pro Chriſto fundendum eum vocaret. Omnes enim preces ejuſcemodi ex arbitrio Dei pendeant neceſſe eſt, cujus conſilia homines ignorant. *Idem.*

Πᾶσαν ἐκκλησίαν.] Intelligi hìc non tantùm Eccleſiam totam Smyrnenſem, ſed totum *σύστημα* eccleſiarum Aſianarum, ſequentia ſat clarè oſtendunt. *Idem.*

Μέρος χαρίσματος.] Idem ſignificari ac antea putem; nimirum, conveniſſe ad eum Aſianas omnes eccleſias, per Epiſcopos & Preſbyteros [& Diaconos] ut Euchariſtiam cum Ignatio celebrarent. Sic & poſtea idem fecerunt Chriſtiani cum Confeſſoribus, dum carcere detinerentur. Vide Cypriani Epiſt. v. Ed. Oxon. *Idem.*

κόσμῳ γενόμενος, ἐμφανισθῇ τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ.

Δ'. Καὶ ταῦτα οὕτως ἔλεγεν, καὶ οὕτως διεμαρτύρατο· τοσοῦτον ἐπεκτείνων τὴν πρὸς Χριστὸν ἀγάπην, ὡς οὐρανοῦ μέλλειν ἐπιλαμβάνεσθαι διὰ τῆς καλῆς ὁμολογίας καὶ τῆς τῶν συνευχομένων ὑπὲρ τῆς ἀθλήσεως σπουδῆς, ἀποδοῦναι δὲ τὸν μισθὸν ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ὑπαντησάσαις αὐτῷ διὰ τῶν ἡγουμένων, γραμμάτων εὐχαριστῶν ἐκπεμφθέντων πρὸς αὐτὰς, πνευματικὴν μετ' εὐχῆς καὶ παραινέσεως ἀποσταζόντων χάριν. Τοιγαροῦν τοὺς πάντας ὁρῶν εὐνοϊκῶς διακειμένους περὶ αὐτὸν, φοβηθεὶς μή ποτε ἡ τῆς ἀδελφότητος στοργὴ τὴν πρὸς Κύριον αὐτοῦ σπουδὴν ἐκκόψῃ, καλῆς ἀνεῳχθείσης αὐτῷ θύρας τοῦ μαρτυρίου, οἷα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστέλλει Ῥωμαίων, ὑποτέτακται.

Hic inserta est Epistola ad ROMANOS.

Ε'. Καταρτίσας τοίνυν, ὡς ἠβούλετο, τοὺς ἐν Ῥώμῃ

VERS. CLER. citiùs per feras, inconspicuus in mundo factus, coram Christo compareret.

IV. Atque hæc sic dicebat, & sic contestabatur, usque adeò extendens amorem in Christum, ut cœlum accepturus esset, per pulcram confessionem & studium eorum, qui cum eo orabant de certamine; útque redderet

Διὰ τῶν ἡγουμένων.] *Per Præfectos* sive *Episcopos*. Vet. Int *per præcedentes* (hìc enim interpunctio apponenda est, nec ad *literas*, quæ subsequuntur, referri aut potest aut debet) h. e. *dignitate præcedentes*; vel potiùs rescribendum, *Præsidentes*, quo titulo Episcopi merito suo olim gavisi sunt. Hoc potiùs malo, quàm ut fingam Interpretem nostrum in suo codice προηγουμένων repeiisse. Versionem autem Latinam ad exemplar Græcum, in quo sensus integer & intellectu facilis est, omnino conformari oportere quis non videt? Malè hanc & alteram, quæ sequitur, Sectionem imaginatus est D. Usserius ab Ignatianarum Epistolarum collectore fuisse interfertas: quas series narrationis necessariò exigit, & quæ procul omni dubio in originalibus Martyrii Actis extabant, ut hodie extant. SMITH.

ciùs, per bestias disparens mundo factus, appareat faciei Christi. VET. INT.

IV. Et hoc sic dixit, sic testificatus est: tamen extendens eam, quæ circa Christum, charitatem, ut cœlum quidem apprehendere per bonam confessionem & per coorantium pro certamine studium, reddi autem mercedem Ecclesiis obviantibus *Christi*, per præcedentes literas gratias agens, appositas ad ipsas, spiritualem cum (u) orationibus & admonitionibus amplexantes gratiam. Igitur omnes videns amicabiliter dispositos ad ipsum, timens ne fortè fraternitatis dilectio ad Dominum ipsius festinationem abscindat, bonâ apertâ ipsi portâ martyrii; talia ad Ecclesiam mittit Romanorum, ut subordinata sunt.

Tota hæc Sectio cum parte proximè sequentis, usque ad verba attigit ad Troadem, *abest à* MS. *Cott.*

(u) oratione. *Cod. Cai.*

Hìc inserta est Epistola ad ROMANOS.

V. Perficiens igitur, ut volebat, eos qui in

mercedem Ecclesiis, quæ illi occurrerant per Rectores suos, missis ad eas litteris quibus gratias agebat, & quibus stillabat gratia spiritualis, cum votis & adhortationibus. Cùm ergo videns omnes benevolè erga se adfectos, veritus ne fratrum amor (u) studium *eundi* ad Deum incideret, dum pulcra ei esset aperta Martyrii janua, qualia ad Ecclesiam Romanam scripsit, subjecta sunt. VERS. CLER.

(u) suam ad Dominum suum festinationem exscinderet. *Idem.*

Hìc inserta est Epistola ad ROMANOS.

V. Cùm ergo (x) composuisset, ut volebat, eos qui è

(x) præpar. *Idem.*

Σπουδὴν ἐκκόψῃ] Timebat nempe, ne Ecclesia Romana, ejus amore permota, amicos adhiberet apud Trajanum, non inclementem cæteroqui Principem, ut veniam sibi impetrarent; quod si factum fuisset, egregiam occasionem constantiæ suæ Deo & hominibus probandæ amitteret. CLER.

Καταρτίσας.] Καταρτίζειν non videtur hic esse *perficere*, sed *componere* animos aliter sentientium, eosque ad id probandum, quod ipse cupiebat, adducere. Vide dicta ab Hammondo atque à nobis ad 2 Corinth. xiii. 11. *Idem.*

Τοὺς ἐν Ῥώμῃ.] Rectiùs fortè esset τινὰς, sed nihil muto.

τῶν ἀδελφῶν ἀκοντας διὰ τῆς ἐπιστολῆς· οὕτως ἀναχθεὶς ἀπὸ τῆς Σμύρνης (κατεπείγετο γὰρ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὁ Χριστοφόρος φθάσαι τὰς φιλοτιμίας ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥώμῃ, ἵνα ἐπ' ὄψεσι τοῦ δήμου Ῥωμαίων θηρσὶν ἀγρίοις παραδοθεὶς, τοῦ στεφάνου τῆς ἀθλήσεως ἐπιτύχῃ·) πρόσεσχε τῇ Τροάδι. Εἶτα ἐκεῖθεν καταχθεὶς ἐπὶ τὴν Νεάπολιν διὰ Φιλίππων παρώδευεν Μακεδονίαν, περὶ καὶ

VERS. CLER. fratribus Romanis adverſabantur, hiſce litteris, ſic in altum evectus Smyrnâ (urgebatur enim à militibus Chriſti gerulus ut (y) anteverteret munera in *urbe* magna Roma, quò præ oculis Populi Romani feris beſtiis traditus coro-

(y) ad publica ſpectacula properaret. *Idem.*

Oportet Ignatium reſciviſſe fuiſſe Romæ Chriſtianos, qui inviti paterentur eum ſe ſe Martyrio obtuliſſe; maluiſſentque Aſianas Eccleſias diutiùs tam eximio Epiſcopo, & cui omnes multum deberent, frui. *Idem.*

Ἄκοντας.] Lege cum Vet. Int. ἀπόντας, *abſentes* SMITH. ——Potior eſt Colbertini Codicis lectio. *Inviti* ſanè videbant Chriſtiani eximium virum, & qui Epiſcopali munere egregiè fungeretur, ad mortem duci; quamvis ceteroquin ejus conſtantiam probarent. CLER.

Τὰς φιλοτιμίας.] Certiſſimum eſt ex variis, iiſque malis hujus vocis explicationibus, quas fingit Vet. Int. *occupare honores*, ut hìc, & mox μελλούσης λήγειν τῆς ἀκαθάρτου φιλοτιμίας, *debente finem habere mundi inani gloriâ*, & μελλουσῶν καταπαύειν τῶν φιλοτιμιῶν, *debentibus quieſcere gloriationibus*, illum verum iſtius ſenſum neutiquam intellexiſſe. Per haſce φιλοτιμίας intelligo ludos ſolennes magno ſumptu ac ſtudio à munerum publicorum magiſtratuumque candidatis, qui inde gratiam & applauſum plebis Romanæ captabant, pro more exhiberi ſolitos. Quapropter S. Ignatius à feris militibus, jam occupatâ terrâ, ad iter maturandum urgebatur, ut Romam, antequam dies iſti communis lætitiæ & publicæ feſtivitatis eſſent elapſuri, perveniret; beſtiis nimirum in Amphitheatro, juxta ſententiam ab ipſo Trajano nuper Antiochiæ latam, objiciendus. Patet autem ex Kalendario vetuſto ſub Imperatore Conſtantio, filio Conſtantini Magni, confecto, in quo ſola Gentilium ſolennia recenſentur, (quod edidit Lambecius in Appendice ad iv. Lib. Commentariorum de Bibliotheca Vindobonenſi) illo ipſo die, quo S. Ignatius martyrium paſſus eſt, nempe decimo tertio Kalendas Januarias, *Munus Kandida*, i.e. *Candidatorum*, celebratum fuiſſe. Hic enim alter dies, quum prior ſexto Idus Decembres habere-

Roma fratrum absentes per Epistolam, sic ductus à Smyrna (urgebatur enim à militibus Christophorus occupare honores in magna civitate; ut in conspectu plebis Romanorum bestiis feris projectus coronâ justitiæ per tale certamen potiatur;) (x) attigit ad Troadem. Deinde illinc ductus ad Neapolim per (y) Philippenses pertransivit Macedoniam VET. INT.

(x) Trojæ appropinquavit. MS. Cott.

(y) Philippesios. Ibid.

nam certaminis consequeretur) adpulit Troadem. Deinde illinc, exscensione factâ Neapoli, per Philippos peragravit Macedoniam, & circa Epirum, quæ est ad Epi- VERS. CLER.

tur, præstitutus videtur, & qui ἐπιφανὴς sive *splendidè solennis* hìc appellatur: in quibus utrisque οἱ φιλοτιμοῦντες, sive qui *publicos honores*, in annum proximè sequentem obeundos, *peterent & ambirent*, munera in Circo & Amphitheatro coram populo edebant; in quibus gladiatorum pugna & damnatorum ad bestias expositio maximè recensendæ videntur. Hæc verò eleganter quidem & commodissimè horum Actorum Scriptores nuncupant φιλοτιμίας, quæ *Saturnalibus*, ut eorundem, adjectâ hac celebritate auctorum, appendici, *Sigillaribus*, quorum originem tradit Macrobius Lib. i. Saturnal. Cap. 10 non adeò bene conveniunt. SMITH.——In Glossis φιλοτιμία non est tantùm *liberalitas*, sed etiam *munus*; nempe, ut videri queat, *spectaculum*, quale pugna ferarum cum hominibus. Sic & *munerarius* dicitur φιλότιμος, & notum est sic vocatum, qui munus gladiatorium dabat. CLER.

Τῇ Τρωάδι.] Pro *Troade* alter Latinus Interpres [Vet. Cotton.] *Trojam* substituit: hæc enim *nova Troja* est habita; utpote à diruta illa Priami vetere non longo spatio posita. Nihil hac in re tota actum fuisse comperiemus, quod non & Romani Senatûs proposito (de Martyris supplicio *prolixitate itineris* augendo) ex Metaphrasta superiùs recitato, fuerit consentaneum; & Diaboli consilio, in oratione quam de Ignatii laudibus Antiochiæ Chrysostomus habuit, ita explicato. Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πόλεως εἰς τὴν Ῥώμην αὐτὸν ἐκάλεσε, μακροτέρους αὐτῷ τιθεὶς τοὺς διαύλους τοῦ δρόμου, καὶ τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ καὶ τῷ πλήθει τὸ φρόνημα καταβάλλειν αὐτοῦ προσδοκῶν. *Ex nostra civitate Romam abducendum* Ignatium Diabolus *curavit, longiora ipsi cursûs spatia proponens, ut & itineris & temporis longitudine constantiam ipsius labefactaret.* USSER.

Μακεδονίαν.] Adde πεζῇ, ut legebat Ver. Int. & habet Symeon. SMITH.

Περὶ καὶ τὴν ἤπειρον τὴν πρὸς Ἐπίδαμνον.] Vet. Int. & *ad*

τὴν ἤπειρον τὴν πρὸς Ἐπίδαμνον, ἐν τοῖς παραθαλαττίοις νηὸς ἐπιτυχὼν, ἔπλει τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, κἀκεῖθεν ἐπιβὰς τοῦ Τυῤῥηνικοῦ, καὶ παραμείβων νήσους τε καὶ πόλεις, ὑποδειχθέντων τῷ ἁγίῳ Ποτιόλων, αὐτὸς μὲν ἐξελθεῖν ἔσπευδεν, κατ' ἴχνος βαδίζειν ἐθέλων τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ὡς δὲ ἐπιπεσὸν βίαιον πνεῦμα οὐ συνεχώρει, τῆς νηὸς ἐκ πρύμνης ἐπειγομένης, μακαρίσας τὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ τῶν ἀδελφῶν ἀγάπην, οὕτω παρέπλει. Τοιγαροῦν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ τῇ αὐτῇ οὐρίοις ἀνέμοις προσχρησάμενοι, ἡμεῖς μὲν ἄκοντες ἀπηγόμεθα, στένοντες ἐπὶ τῷ ἀφ' ἡμῶν μέλλοντι χωρισμῷ τοῦ δικαίου γίνεσθαι. Τῷ δὲ κατ' εὐχὴν ἀπέβαινεν σπεύδοντι θᾶττον ἀναχωρῆσαι τοῦ κόσμου, ἵνα φθάσῃ πρὸς ὃν ἠγάπησεν Κύριον. Καταπλεύσας γοῦν εἰς τοὺς λιμένας Ῥωμαίων, μελλούσης λήγειν τῆς ἀκαθάρτου φιλοτιμίας, οἱ μὲν στρατιῶται ὑπὲρ τῆς βραδύτητος ἤσχαλλον, ὁ δὲ ἐπίσκοπος χαίρων κατεπείγουσιν ὑπήκουσεν.

ς'. Ἐκεῖθεν γοῦν ἐώθησαν ἀπὸ τοῦ καλουμένου Πόρτου· (διεπεφήμιστο γὰρ ἤδη τὰ κατὰ τὸν ἅγιον

VERS. CLER. damnum, in maritimis locis navem nactus, navigavit per Adriaticum mare; indéque Tyrrhenum ingressus, dum transiret insulas & urbes, cùm sancto viro Puteoli ostensi essent, ipse quidem properè egredi cupiebat, cùm

Act. xxviii. 13, 14. vellet per vestigia Pauli Apostoli incedere. Cùm verò incidens vehementior ventus non pateretur, navi à puppi impulsâ, cùm beatam prædicasset caritatem fratrum, qui in eo loco fuerant, sic præternavigavit. Igitur uno die

terram (præpositionem addo ex codice C..iensi) *quæ ad Epidamnium.* h. e. ad illum tractum terræ continentis & mediterraneæ, in quo sita est Epidamnus. *Idem.*

Τυῤῥηνικοῦ.] Vet. Int. *Tyrannicum*: legendum *Tyrrhenicum.* USSER.

Μακαρίσας.] *Beatos prædicans,* quòd, per septiduum, Paulum hospitio excepissent. CLER.

Τ[illegible] ...ην.] Ita

pedes, & (z) terram quæ ad Epidamnium. Cujus in juxta marinis nave potitus, navigavit Adriacum pelagus, & (a) illinc aſcendens (b) Tyrannicum, & (c) tranſiens inſulas & civitates; (d) oſtenſis Sancto Pociolis, ipſe quidem exire feſtinavit, ſecundùm veſtigia ambulare volens Apoſtoli Pauli. Ut autem incidens violentus non conceſſit ventus, (e) nave à prora repulsâ; beatificans illam, quæ in illo loco, fratrum charitatem, ſic tranſnavigavit. Igitur in una die & nocte eadem proſperis ventis utentes, (f) nos quidem nolentes abducimur, gementes de ea quæ à nobis futura ſeparatione: juſto autem fieri ipſi ſecundùm votum accidit; feſtinanti citiùs recedere de mundo, ut attingat ad quem dilexit Dominum. Navigantes igitur in Portum Romanorum, debente finem habere mundi inani gloriâ, milites quidem pro tarditate offendebantur, Epiſcopus autem gaudens feſtinantibus obediebat.

VI. Illinc igitur expulſi à vocato Portu: (diffamabantur enim jam quæ ſecundùm ſanctum

VET. INT.

(z) Epirum quæ eſt juxta Epidamnium. *Ibid.*

(a) illuc. *Cod. Cai.*

(b) Tyranicum. MS. *Cott.*

(c) tranſiens i. e. c. *deſunt in* MS. *Cott.*

(d) oſtenſum eſt ſancto Pontiolo Epiſcopo. *Ibid.*

(e) ſpiritu navis proræ incumbente. *Ibid.*

(f) pervenerunt ad urbem Romam. *Cætera deſunt in* MS. *Cott.*

& eadem nocte ſecundis ventis uſi abducebamur, nos quidem inviti, gementes ob ſeparationem juſti viri à nobis mox futuram. At illi ex voto res contingebat, feſtinanti è mundo diſcedere (z). Quare cùm navigando perveniſſet in portus Romanorum, cùm finis (a) impuri muneris inſtaret, milites quidem tarditatem ægrè ferebant, Epiſcopus verò urgentibus illis obſequebatur.

VI. Illinc ergo abierunt ab eo qui dicitur Portus (jam verò ſparſa erat Martyris fama) cúmque cum eo eſſent

VERS. CLER.

(z) ut ad Dominum, quem [illegible]bat, perveniret. *Idem.*

(a) immundi ſpectaculi. *Idem.*

ipſe Ignatius ad Smyrnæos [§. xii.] nec non ad Philadelphenos: Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι. GRAB.

[illegible]] *Futurâ ſeparatione*, per mortem Martyris. USSER.

Ἀπὸ τοῦ καλουμένου Πόρτου.] *A vocato Portu:* ad hunc etiam uſque diem *Il Porto* vocato. Portus autem iſte Ro-

μάρτυρα·) σὺν αὐτῷ μὲν τοῖς ἀδελφοῖς φόβῳ καὶ χαρᾷ πεπληρωμένοις, χαίρουσιν μὲν ἐφ' οἷς ἠξιῶντο τῆς τοῦ Θεοφόρου συντυχίας, φοβουμένοις δὲ διότι περ ἐπὶ θάνατον ὁ τοιοῦτος ἤγετο. Τισὶ δὲ καὶ παρήγγελλεν ἡσυχάζουσιν, ζέουσι καὶ λέγουσι καταπαύειν τὸν δῆμον πρὸς τὸ μὴ ἐπιζητεῖν ἀπολέσθαι τὸν δίκαιον· ὃς εὐθὺς γνοὺς τῷ πνεύματι, καὶ πάντας ἀσπασάμενος, αἰτήσας τε παρ' αὐτῶν τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην, πλείονά τε τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ διαλεχθεὶς, καὶ πείσας μὴ φθονῆσαι τῷ σπεύδοντι πρὸς τὸν Κύριον, οὕτω μετὰ γονυκλισίας πάντων τῶν ἀδελφῶν, παρακαλέσας τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ τῆς τοῦ διωγμοῦ καταπαύσεως, ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν εἰς ἀλλήλους ἀγάπης, ἀπήχθη μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον. Εἶτα

VERS. CLER. fratres metu & gaudio pleni, læti quidem quòd congressu Dei geruli *Deus* eos esset dignatus, timentes verò quòd talis vir ad mortem duceretur; quosdam etiam monuit (*b*) ut quiescerent, qui fervebant, aiebántque se dare operam ut populum sedarent, ne virum justum ad necem quæreret. Qui cùm confestim rem spiritu cognovisset, &

(*b*) in silentio & quiete esse. *Idem.*

manus, prope Ostiam à Claudio structus, à Trajano nupèr in melius restauratus fuerat. USSER.

Σὺν αὐτῷ μὲν.] Corrige fidentissimè συναντῶμεν, ut legebat Vet. Int. *obviamus*: & ita scriptum fuisse in codice MS. quo usus est vir eruditissimus, qui Acta hæc Græcè primus inde edidit, quovis pignore contenderem; saltem ita scribi debuisse, nisi Librarius, saltem mente captus inter exscribendum delirâsset, sensus necessariò postulat. SMITH.

Τῆς τοῦ Θεοφόρου συντυχίας.] Vet. Int. verba distingue hac punctuatione, *eo, quod Theophori* [nempe *erat*] *consortio.* Idem.

Παρήγγελλεν] Legendum παρήγγειλεν, sic format enim Aoristum 1. verbum hoc: quod hìc *monere* significat, ut sæpe alibi, non *nunciare.* CLER.

Ἡσυχάζουσιν.] Lege cum Ve t. I t. ἡσυχάζειν. RUIN. SMITH.——Hoc est, ut *quieti exspectarent* martyrii ejus consummationem, nec conarentur *populum sedare,* ne ipsum ad

Martyrem) obviamus fratribus, timore & gaudio repletis, gaudentibus quidem in quibus dignificabantur, eo quod Theophori consortio; timentibus autem, quòd ad mortem talis ducebatur. Quibusdam autem & annunciavit silere, ferventibus & dicentibus quietare plebem ad non expetere perdere Justum: quos confestim spiritu cognoscens, & omnes salutans, petensque ab ipsis veram charitatem, pluraque iis quæ in Epistola disputans, & suadens non invidere festinanti ad Dominum: sic (cum genuflexione omnium fratrum, deprecans filium Dei pro Ecclesiis, pro persecutionis quietatione, pro fratrum adinvicem charitate) subductus est cum festinatione in Amphitheatrum. Deinde confestim

VET. INT.

omnes salutâsset, petiit ab iis verum (*erga se*) amorem, [c] pluribus verbis quàm in Epistola. Persuasit iis ne sibi inviderent ad Dominum festinanti; itaque cùm omnes fratres genua flexissent, cúmque precatus esset Filium Dei pro Ecclesiis, pro cessatione persequutionis, pro mutuo fratrum inter se amore, abductus est confestim in Am-

VERS. CLER.

(c) pluraque his, quæ epistolâ scripserat, disseruit, & suadere conatus est. *Idem.*

mortem posceret; quomodo faciebant ii, quos ζέοντας vocat, *ferventes*; cupiditate, nempe, ejus morti eripiendi. CLER.

Ὃς εὐθὺς.] Legebat Vetus Int. οὗς. RUIN. SMITH.

Τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην] Negabat enim veros esse suos amicos, qui occasionem martyrii patiendi ereptum ei ibant. Vide Epist. ad Rom. CLER.

Μὴ φθονῆσαι] Non poterant quidem Christiani invidere cuiquam beatam & piam mortem. Sed φθονεῖν magis impedire ne quid fiat, quàm propterea invidere, sæpe significat. Est antecedens pro sequente, ut loquuntur Grammatici. Græci juxtà ac Latini Scriptores sunt eo loquendi genere referti. *Idem.*

Πάντων τῶν ἀδελφῶν.] Multi semper Martyribus aderant, nec Christianam fidem dissimulabant; quia non in omnes sæviebatur. *Idem.*

Ἀπήχθη κ. τ. λ.] Historiæ circumstantias Metaphrastes paulò pleniùs ita explicat. Τὴν Ῥώμην καταλαμβάνει, καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως ἐμφανίζεται. Οὗτος τοίνυν τὸν Θεοφόρον ἰδὼν, καὶ τὰ βασιλικὰ δεξάμενος γράμματα, ἡμέρας ἐπιστάσης εὐκαίρου, ἡνίκα δημοτελὴς ὑπῆρχε τοῖς Ῥωμαίοις πανήγυρις, κατὰ μέσον αὐτὸν εἰσά-

εὐθὺς ἐμβληθεὶς κατὰ τὸ πάλαι πρόσταγμα τοῦ Καίσαρος, μελλουσῶν καταπαύειν τῶν φιλοτιμιῶν, (ἦν γὰρ ἐπιφανὴς, ὡς ἐδόκουν, ἡ λεγομένη τῇ Ῥωμαϊκῇ φωνῇ τρισκαιδεκάτη, καθ' ἣν σπουδαίως συνήεσαν) οὕτως θηρσὶν ὠμοῖς παρὰ τῷ ναῷ παρεβάλλετο, ὡς παρ' αὐτὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰγνατίου πληροῦσθαι τὴν ἐπιθυμίαν, κατὰ τὸ γεγραμ-

Vers. Cler. (d) fine spectaculorum imminente. *Idem.*

phitheatrum: dein illico in id injectus, ex mandato Cæsaris dudum accepto, (d) cùm munus mox desiturum esset (erat enim solemnis, ut putabant, *dies* qui dicitur, Romanâ linguâ, tertius decimus *Calendas Januarias*, quo

γει τὸ θέατρον, ὥσπερ οὖν εἶχε τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα. *Romam pervenit, & sistitur ante Præfectum urbis. Cùm is ergo Theophorum vidisset, & literas accepisset Imperatorias, dies autem advenisset opportunus, quando festum erat celebre Romanorum; ducit eum in medium theatrum, sicut jubebat improbum edictum Imperatoris.* Usser.

Τὸ πάλαι πρόσταγμα.] Quia ante aliquot menses sententiam pronunciârat Trajanus. Cler.

Τῶν φιλοτιμιῶν.] Dum hæc αὐτοσχεδιάζω, incidi in locum Gulielmi Budæi Commentarii Græcæ linguæ pag. 853. Ed. Rob. Steph. ubi vir doctissimus ait φιλοτιμίαν esse apud Demosthenem *erogationem publicè factam*, quæ etiam ἐπίδοσις dicitur. Sed locum non profert, ut nec Hadrianus Junius, nec Hen. Stephanus, qui fide Budæi idem habent. Vellem alteruter locum adcuratè indicâsset, quibus locus hic illustrari posset. *Idem.*

Ἐπιφανής.] Nempe, ἑορτή. Eo die & seqq. celebrabantur *Sigillaria*. Idem.——Quorum Saturnalibus *adjecta celebritas* (ut habet Macrobius Lib. i. Cap. 10.) *in septem dies discursum publicum & lætitiam religionis extendit.* Usser.——Vide Notam ad φιλοτιμίας.

Παρὰ τῷ ναῷ.] Fortè legebat Vet. Int. παρὰ τῶν ἀνοσίων sive ἀνόμων. Smith.——Erat Amphitheatrum Jovi Latiari, aut Stygio, & Dianæ sacrum; quamobrem mirum non est hìc Templi mentionem fieri. Prudentius Lib. contra Symmachium ver. 380. &c.

Respice terrifici scelerata sacraria Ditis,
Cui cadit infaustâ fusus gladiator arenâ.

Rursus ver. 397.

Funditur humanus Latiari in munere sanguis,
Confessusque ille spectantum solvit ad aram
Plutonis fera vota sui.

Ex hoc *Martyrii* loco liquet eorum, qui feris objiciebantur, sanguinem fusum ad Ædem quampiam, in qua fuisse vide-

projectus, secundùm quondam præceptum Cæsaris, debentibus quiescere gloriationibus, (erat enim solennis, ut putabant, dicta Romanâ voce *Tertiadecima*, secundùm quam studiosè convenerunt) sic bestiis crudelibus ab impiis apponebatur, ut confestim sancti Martyris Ignatii compleretur desiderium, secundùm quod scriptum est, VET. INT.

studiosè convenerant) & sic crudelibus feris est objectus [c] ad Templum; ita ut illico sancti Martyris Ignatii impleretur desiderium, prout scriptum est, *desiderium justi* VERS. CLER.

[c] juxta. *Idem.*

tur *ara*, Prudentio memorata. CLER.

Παρ' αὐτὰ.] Præstat scribi παραυτὰ, est enim adverbium, ut παραυτίκα, παραυτόθεν, & similia. *Idem.*

Πληρωθῆναι τὴν ἐπιθυμίαν.] Metaphrastes, ἔργῳ τῆς εὐχῆς τῷ ἀνδρὶ πληρωθείσης. ὥστε τάφον αὐτῷ τὰ θηρία γενέσθαι, καὶ μηδὲν ὑπολειφθῆναι τοῦ σώματος. & alter Biographus, verbis horum Actorum propiùs expressis. Ἔδραμον ἐπ' αὐτὸν οἱ λέοντες. καὶ ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν σπαράξαντες. κατέδοντο αὐτοῦ, ὡς παρ' αὐτὰ κ. τ. λ. quæ Vetus Latinus Interpres in sensum menti Auctoris planè contrarium transformavit. *Accurrerunt ad eum duo leones, & ex utraque parte super eum incidentes, præfocaverunt eum tantummodo, & non tetigerunt carnes ejus.* Qui error inde ad posteriores Latinos, Bedam (in Martyrolog. viii. Kal. Dec.) Adonem (in Libello de Festivitatibus Apostolor. Kal. Feb.) Vincentium Bellovacensem (in Specul. historial. Lib. x. Cap. 56.) Antonium Florentinum (in Chronic. Part. i. Tit 7. Cap. i. §. 11.) & Petrum Equilinum (in Natal. Sanctor. Lib. iii. Cap. 64.) derivatus, & ipsius Martyris voto repugnat, & Græcorum Scriptorum consensui. In Usuardi & Romano Martyrologio, *leonum dentibus præfocatus* tantùm fuisse legitur: quos & posteà exanimati Martyris pedes lambisse, fide poëticâ, addit carminis ad Ignatium auctor, quod Romæ, in Ecclesia S. Stephani in Cœlio, spectandum publicè proponitur.

Accurrit diffusa cohors hinc inde Quiritum,
Et septem resonant plena Theatra jugis:
Mitteris in fulvam fortis cùm miles arenam,
Ut fias Libycis nobilis esca feris.
Ipse quidem dum non refugis, sed appetis ultrò,
Optatâ lethi conditione cadis.
At cavea è plena spectat stupefacta leones
Exanimi linguis lambere Roma pedes. USSER.

μένον, Ἐπιθυμία δικαίου δεκτή· ἵνα μηδενὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπαχθὴς διὰ τῆς συλλογῆς τοῦ λειψάνου γένηται, καθὼς φθάσας ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὴν ἰδίαν ἐπεθύμει γενέσθαι τελείωσιν. Μόνα γὰρ τὰ τραχύτερα τῶν ἁγίων αὐτοῦ λειψάνων περιελείφθη, ἅτινα εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀπεκομίσθη, καὶ ἐν λίνῳ κατε-

VERS. CLER. *est acceptum :* ne cui fratrum molestia crearetur collectione reliquiarum ; quemadmodum priùs cupierat, in Epi-

Τοῦ λειψάνου.] Frequentiùs plurali λείψανα vocant Ecclesiastici scriptores, quòd reliquiæ cadaveris in plura fragmenta essent divisæ. Sic inferiùs. CLER.

Τελείωσιν.] Vet. Int. *fruitionem*. In Epist. ad Roman. [§. 5.] Ὀναίμην τῶν θηρίων κ. τ. λ. *Utinam fruar bestiis* &c. USSER.——Emenda *finitionem* ; & adde *ipsius* è MS. SMITH.——Sic vulgò vocant Ecclesiastici Scriptores mortem Martyrum, imitati, ut videtur, scriptorem ad Hebræos, qui eorum animos vocat πνεύματα δικαίων τετελειωμένων, *spiritus justorum consummatorum*, vel τὸ τέλος, seu finem bonorum adeptorum. CLER.

Τραχύτερα.] Ἁδροτέρων ὀστῶν meminit etiam Evagrius, Hist. Lib. i. Cap. 16. Παχύτερα τῶν ὀστέων habet Menæum Græc. Dec. 20. Metaphrastes, τῶν τραχυτέρων ὀστῶν ἀποσχόμενοι, alter anonymus Biographus, ipsa nostrorum Actorum verba ; & Nicephorus Hist. Lib. xiv. Cap. 44. στεῤῥότερα καὶ ἁδρότερα τῶν ὀστέων. USSER.

Ἅτινα εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀπεκομίσθη.] In Græcorum Menæo, die 29. Jan. hujus ἀνακομιδῆς & ἐπανόδου, *reportationis & reditûs* Ignatii, memoria celebratur ; istâ narratione appositâ. Χριστιανοί τινες ἄνδρες τὰ τίμια καὶ ἅγια λείψανα αὐτοῦ εἰς Ἀντιόχειαν ἐνεγκόντες, δῶρον ποθούμενον τοῖς ἀδελφοῖς δωροῦνται. Οἱ μετὰ πάσης τιμῆς καὶ φόβου ὑπὸ γῆν αὐτὰ κατέθεντο· οὗ δὲ χάριν, ἑορτὴν χαρμόσυνον ἡ ἐκκλησία πανηγυρίζει. *Viri quidam Christiani preciosas & sanctas ejus reliquias Româ Antiochiam deferentes, optatum fratribus donum condonârunt. Qui omni cum honore & timore sub terram eas deposuerunt : cujus rei gratiâ lætam festivitatem concelebrat Ecclesia.* Cum quibus conferendus & Adonis locus ille, in Libello de festivitatibus Apostolorum & Discipulor. ad Kal. Feb. *Reliquiæ ejus à fratribus, qui eum usque ad martyrium deduxerunt, Antiochiam relatæ, jacent extra portam Daphniticam, in cœmeterio Ecclesiæ : ad sextumdecimum Calendarum Januarii illuc delatæ.* Fratres verò illos, qui reliquias has Antiochiam retulerunt, eosdem fuisse qui ex Syria Romam comitati sunt S. Ignatium, Phi-

Desiderium justi acceptabile: ut sit nulli fratrum gravis per collectionem reliquiarum; secundùm quod, præoccupans in Epistola, propriam concupiscit fieri fruitionem. Sola enim asperiora sanctorum ossium derelicta sunt: quæ in Antiochiam reportata sunt, & in capsa reposita, sicut thesaurus VET. INT. Prov. x. 24.

stola, suam consummationem fieri. Solæ enim duriores sanctarum ejus reliquiarum (*f*) supererant, quæ Antiochiam ablatæ sunt, atque in linteo depositæ *quasi* inæstima- VERS. CLER. (*f*) partes. *Idem.*

lonem videlicet Tarsensis, & Agathopodem Antiochenæ Ecclesiæ Diaconum, confirmat P. Halloixius in Notis ad Vitam Ignatii, Cap. xv. & Cæsar Baronius in Notis ad Romanum Martyrologium, Ap. 25. quo duorum horum Sanctorum memoria Antiochiæ celebrari memoratur; quos eosdem & nos Acta hæc conscripsisse, in Præmonitione eis præfixa significavimus. Cùm autem quadraginta dierum spatium transferendis ab urbe Romana ad Antiochenam reliquiis vix aut ne vix quidem sufficere appareat; dicendum videtur, 29 die Jan. non primam hanc reportationem, sed alteram translationem fuisse factam; quando (post Chrysostomi & Hieronymi tempora) reliquias hasce Theodosius junior à Cœmeterio extra portam Daphniticam in Τυχαῖον, templum olim Fortunæ à gentilibus dicatum, intra civitatem, magna cum pompa inferendas curavit. Eam enim historiam Evagrius Lib. i. Cap. 16. ex Johanne Rhetore & aliis quum retulisset, subdit, ὅθεν καὶ δημοτελὴς ἑορτὴ καὶ πάνδημος εὐφροσύνη μέχρις ἡμῶν τελεῖται. *Qua de causa, festum celebre & communis populi totius lætitia ad nostram usque ætatem peragitur.* Et post eum Nicephorus, Lib. xiv. Cap. 44. licèt hic priorem in Cœmeterio, & posteriorem in Tychæo depositionem inter se confundat. ——Aliam Ignatii reliquiarum translationem numerat Martyrologium Romanum ad Dec. 17. quâ ex urbe Antiochena *rursus Romam translatæ sunt, & in Ecclesia S. Clementis, unà cum corpore ejusdem beatissimi Papæ & Martyris, summâ veneratione reconditæ.* Ubi, tunc Antiochiâ ablatas fuisse opinatur Baronius, (eumque secutus Mæstræus) *quum Justiniano imperante, civitas illa à Cosrhoe rege Persarum igne ferroque vastata est, anno Domini* DXLI. At si earum inde Romam facta aliqua fuerit translatio, post annum DCXXXVIII. eam accidisse potiùs dicendum est; quando in Sarracenorum potestatem venit Antiochia. *Idem.*

Ἐν λίνῳ κατετέθη] Lino, nempe, mundo involuta, atque in arcam recondita. CLER.

τέθη, θησαυρὸς ἀτίμητος ὑπὸ τῆς ἐν τῷ μάρτυρι χάριτος τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ καταλειφθεῖσα.

Z'. Ἐγένετο δὲ ταῦτα τῇ πρὸ δεκατριῶν Καλανδῶν Ἰαννουαρίων, τουτέστιν Δεκεμβρίῳ εἰκάδι, ὑπατευόντων παρὰ Ῥωμαίοις Σύρα καὶ * Σενεκίου τὸ δεύτερον. Τούτων αὐτόπται γενόμενοι μετὰ δακρύων, κατ' οἶκόν τε παννυχίσαντες, καὶ πολλὰ μετὰ γονυκλισίας καὶ δεήσεως παρακαλέσαντες τὸν Κύριον πληροφορῆσαι τοὺς ἀσθενεῖς ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς προγεγονόσιν· μικρὸν ἀφυπνώσαντες, οἱ μὲν ἐξαίφνης ἐπιστάντα καὶ περιπτυσσόμενον ἡμᾶς ἐβλέπομεν, οἱ δὲ πάλιν ἐπευχόμενον ἡμῖν ἑωρῶμεν τὸν μακάριον Ἰγνάτιον, ἄλλοι δὲ σταζόμενον ὑφ' ἱδρῶτος ὡς ἐκ καμάτου πολλοῦ παραγενόμενον, καὶ παρεστῶτα τῷ Κυρίῳ. Μετὰ πολλῆς τοίνυν χαρᾶς ταῦτα ἰδόντες, καὶ συμβαλόντες τὰς ὄψεις τῶν ὀνειράτων, ὑμνήσαντες

* MS. Σεδεκίου. RUIN.

VERS. CLER. bilis thesaurus, ob Martyris gratiam, sanctæ Ecclesiæ relictæ.

VII. Contigerunt verò hæc a. d. XIII. Calendas Januarias, hoc est, Decembris vigesimâ, Consulibus apud Romanos Surâ & Senecione ii. Horum cùm fuissemus testes oculati, domi in lacrymis (g) noctem exegimus, & cùm genibus flexis & oratione, multis precati essemus Dominum, ut nos infirmos certiores faceret, de iis quæ

(g) vigilem noctem duximus. *Idem.*

Θησαυρὸς ἀτίμητος.] Sedulò talia servata meritò sunt, ob memoriam sanctorum virorum; sed quibus sequentia sæcula abusa sunt, locumque multis vulgi superstitionibus & fabulis dederunt. Vide Euseb. Hist. Eccles. Lib. iv Cap. 15. *Idem.*

Σύρα καὶ Σενεκίου.] Graves sunt rationes credendi, serùs Martyrium hoc contigisse. Quod si verum est, nomina Consulum, in quibus errare non potuerunt Ignatii comites, à recentiore manu esse oportet. Quales additiones in permultis Historiis inveniuntur. *Idem.*

Πληροφορῆσαι.] Hoc est, plenam fidem facere accepti Deo Ignatii Martyrii, quod indicatur verbis, ἐπὶ τοῖς προγεγονόσι, satis obscuris; seu sequentia rem ita capiendam ostendant. Possit & hoc suspicionem injicere additamenta esse hæc recentioris ævi. Nam comites Ignatii non potuerunt de pietate ejus dubitare, aut

inappreciabilis; ab ea quæ in * Martyris gratia sanctæ Ecclesiæ relicta.

VET. INT.

* *In MS.* Martyre. SMITH.

VII. Facta autem sunt hæc die ante xiii. Kalendas Januarias; præsidentibus apud Romanos * Syria & Senecio secundò. Horum ipsimet conspectores effecti cum lacrimis, & domi per totam noctem vigilantes, & multùm cum genuflexione & oratione deprecantes Dominum certificare infirmos nos de priùs factis: parum obdormitantes, hi quidem repentè astantem & amplexantem nos videbant; hi autem rursus superorantem nobis videbant * beatum Ignatium, quemadmodum ex labore multo advenientem, & astantem Domino in multa confidentia & ineffabili gloria. Impleti autem gaudio hæc videntes, & glorificantes

* Sura. *Idem.*

* *In MS.* sanctum. *Idem.*

priùs acta fuerant, ac paullùm obdormissemus; alii quidem statim adstantem & complectentem nos vidimus; alii rursùs (k) adprecantem nobis conspeximus beatum Ignatium; alii verò sudore stillantem, quasi à multo labore advenientem, atque adstantem Domino, (i) cum multa proinde lætitia. Cùm hæc vidissemus, & somniorum vi-

VERS. CLER.

(k) pro nobis orantem. *Idem.*

(i) cùm ergo multo cum gaudio ista vidissemus, &c. *Idem.*

revelatione indigere, ex qua intelligerent Ignatium genuinum Martyrem, Deoque gratum fuisse. *Idem.*

Μικρὸν ἀφυπνώσαντες.] De hisce insomniis, sive cœlitus immissis, sive ex quotidianis cogitationibus, de glorioso illo S. Ignatii certamine, phantasiæ illorum inter dormiendum, quod frequenti usu venit, subortientibus, non est quòd quisquam indebitè cautus sagaxve nimiùm sit sollicitus, quasi olerent figmentum; quum nihil hìc aut à fide alienum, aut verisimilitudinis omnino expers assertum habeatur. SMITH.

Οἱ μὲν ἐξαίφνης.] h. e. Alii qui ad hunc modum, alii verò ad alium. *Idem.*

Ἐβλέπομεν ···· ἑωρῶμεν.] Vet. Int. in utroque loco *videbant*: quasi juxta illum, in eorum, quibus hæc visa obtigerunt, numero, seipsos, qui glorioso Martyris agoni interfuere, non recensuissent: nec quidem recensendi videntur. Græca potiùs mutanda sunt, ut Versioni, quæ ad literam fit, conformia reddantur. *Idem.*

Σταζόμενον ὑφ' ἱδρῶτος.] Lege ergo apud Vet. Int *superorantem*. Symeon Metaphrastes, *ἱδρῶτι καταῤῥεόμενον, κα-*

τὸν Θεὸν τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν, καὶ μακαρίσαντες τὸν ἅγιον, ἐφανερώσαμεν ὑμῖν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν χρόνον· ἵνα κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ μαρτυρίου συναγόμενοι, κοινωνῶμεν τῷ ἀθλητῇ καὶ γενναίῳ μάρτυρι Χριστοῦ, καταπατήσαντι τὸν διάβολον, καὶ τὸν τῆς φιλοχρίστου αὐτοῦ ἐπιθυμίας τελειώσαντι δρόμον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς αἰῶνας. Ἀμήν.

Vers. Cler. ſa (k) conferremus, Deum datorem bonorum laudavimus, ſanctum virum beatum prædicavimus, vobis & diem & tempus (l) ſignificavimus, ut tempore ejus Martyrii convenientes communionem noſtram teſtificemur cum Ath-

(k) contuliſſemus. *Idem.*

(l) indicavimus. *Idem.*

θάπερ ἄρτι τῶν τῆς ἀθλήσεως ἀναπεπνευκότα πόνων. *Idem.*

Συναγόμενοι.] Pertinent hæc ad celebrationem τῶν γενεθλίων ſanctiſſimi Martyris, qualis etiam memoratur ab Euſebio Hiſt. Eccleſ. Lib. iv. Cap. 15. ubi de Martyrio Polycarpi, poſtquam Smyrnenſis Eccleſia dixit reconditas viri ſancti reliquias, hæc ſubjicit : Ἔνθα ὡς δυνατὸν ἡμῖν, συναγομένοις ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ παρέξει ὁ Κύριος ἐπιτελεῖν τὴν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ ἡμέραν γενέθλιον, εἴς τε τῶν προηθληκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καὶ ἑτοιμασίαν. *Quo etiam in loco nobis, ſi fieri poterit, convenientibus, concedet Deus natalem ejus Martyrii diem, cum hilaritate & gaudio celebrare, tum in memoriam eorum qui certamina pertulerunt, tum in venturorum hominum exercitationem & alacritatem.* Cler.

Atque hæc ſunt *Acta*, ſive potiùs *Paſſio*, S. Martyris Ignatii, ex duplici Codice Latino edita primùm ab Uſſerio : qui in Præfatione poſtremam ſaltem partem à Philone, Gajo, & Agathopode, ex Syria Romam uſque beatum Martyrem ſecutis, conſcriptam eſſe, ex ſequentibus collegit formulis: *Nos quidem nolentes abducimur, gementes de ea, quæ à nobis futura, ſeparatione obviamus fratribus, timore & gaudio repletis. Horum ipſimet conſpectores effecti,* &c. Ego contrà priora quidem, quæ in utroque codice Latino exarata ſunt, genuina & antiquiſſima, ſed poſtremam *Actorum Ignatii* partem ſpuriam, & ab interpolatore quodam aſſutam eſſe arbitror ; partim quia in altero eorum codice ſcilicet Cottoniano deeſt, partim quia ἀσύστατα atque falſa continet. Sanè apertè ſibi invicem repugnare videntur iſta verba §. v. quæ in Latino Uſſerii textu ita ſonant : *Horum ipſimet conſpectores effecti cum*

Deum datorem bonorum, & beatificantes Sanctum, manifestavimus vobis diem & tempus: ut secundùm tempus martyrii congregati, communicemus athletæ & virili Christi Martyri, qui conculcavit Diabolum, & hujus insidias in finem prostravit; glorificantes in ipsius venerabili & sancta memoria Dominum nostrum Jesum Christum; per quem & cum quo Patri gloria & potentia, cum Spiritu Sancto, in sancta Ecclesia in secula seculorum. Amen. VET. INT.

leta & generoso Martyre Christi, qui conculcavit Diabolum, & sui desiderii ex amore Christi profecti cursum explevit, in Christo Jesu, Domino nostro, per quem & cum quo, Patri *sit* gloria & potentia, cum Spiritu Sancto, in sæcula. Amen. VERS. CLER.

lachrymis, & domi per totam noctem vigilantes, & multùm cum genuflexione & oratione deprecantes Dominum, certificare infirmos nos de priùs factis. Si enim hæc facta ipsimet spectatores oculis usurpaverant. quid opus erat, ulteriorem de iis certitudinem à Deo postulare? Falsum autem, quòd ista facta dicantur *præsidentibus apud Romanos Syria & Senecio secundò*, id est, anno 107. Æræ vulgaris Christianæ, ut ex Notis Usserii discere est: hoc, inquam, falsum esse apparet. Nam ex ipsis *Actis* constat, Ignatium à Trajano Imperatore damnatum esse, quando is, expeditione adversùs Parthos susceptâ, Antiochiam venit. At verò bellum Parthicum anno Christi 112. demum cœpisse, egregiè probârunt duo insignes rerum Chronologicarum magistri, Henricus Norisius in Epistola Consulari p. 72. & Antonius Pagi in Critica Historico-Chronologica in Annales Baronii ad A. C. 105. §. ii. & iii. His accedit tertius, Chronologorum hujus temporis princeps, qui primo à me loco nominandus erat, Reverendus admodum Gulielmus Lloydius, nunc Episcopus Wigorniensis, Patronus meus maximus: quem hanc in rem ipse Pagius ad An. 107. §. iii. & seqq. laudat, ejusque rationibus probat, S. Ignatium An. Christi 116. demum Martyrio defunctum esse. Jam alii quidem paulò citiùs, alii seriùs id contigisse existimant, in eo tamen omnes fere jam conveniunt, id post A. C. 112. accidisse. Se ipsum itaque prodidit Interpolator, dum falso anno martyrium S. Ignatii adsignavit, anno scil. Christi 107. sive

Trajani 9. seductus procul dubio istis *Actorum* verbis §. ii. ubi Trajanus ob victoriam à Scythis, Dacis, aliisque reportatam elatus atque insolens factus fuisse dicitur *ἐννάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, nono imperii ejus anno.* Nam hæc quidem satis vera sunt juxta rationes Pagii (quem lege ad A. C. 103. 106. 107.) sed malè ex iis collegit Interpolator, eodem ipso anno contigisse, quæ in sequentibus de S. Ignatii martyrio narrantur. GRAB.

DISSERTATIO

D. JOANNIS PEARSONI

De anno quo S. Ignatius à Trajano Antiochiæ ad bestias erat condemnatus.

EX Joanne Mallela docet D. Usserius, Ignatium condemnatum esse ineunte anno 107. sed Mallela ipse falsus, aut non rectè explicatus. Nam Trajanus non vidit Antiochiam post adeptum imperium ante finem anni 112. sexennio fere, post illud tempus, quo eum volunt Ignatium condemnâsse. Quod est primò à nobis demonstrandum.

I. Dubitari non potest, quin Hadrianus Trajanum in expeditione Orientali comitatus sit. Hadrianus autem A. D. 112. factus est Archon Athenis, & Trajanus eo ipso tempore fuit Athenis, ubi aliquamdiu moratus est. Trajanus An. 111. Consul designatus est VI. ob hanc expeditionem, quam tum molitus est. An. 112. consulatum iniit Romæ: absens enim consulatum suscipere noluit. Suscepto consulatu veris initio expeditionem iniit, ac primò in Achajam trajecit, ubi dum moratur, ad eum veniunt Legati ex Oriente, etiam ab Indis. Ex Achaja

in

in Asiam aut Ægyptum transiit. In Ægypto duo fecit: quæsivit de eventu belli; & dedicavit spolia Casio Jovi, in quæ Epigramma exstat Hadriani: & inde cum exercitu per Seleuciam profectus est Antiochiam.

II. Idem inde demonstratur, quòd ante illum annum semper in Occidente versatus est. Secundo Tribunitiæ potestatis anno Consulatum suscipere noluit, quia Kalend. Jan. in Germania fuit. Tertio Trib. pot. anno suscepit Consulatum Romæ, ibique mansit. Trib. pot. quarto iniit Romæ Consulatum quartum, ut bellum primum Dacicum susciperet, quod eodem anno confecit. Trib. pot. quinto Consulatum non suscepit, quia nondum Romam à primo bello Dacico redierat. Trib. pot. sexto iniijt Consulatum quintum, ut bellum secundum Dacicum susciperet: quod bellum peregit, occiso Decebalo σὺν χρόνῳ καὶ μόλις. Trib. pot. decimo An. 106. ex SC. trophæa. apud Spanhemium in Juliani Cæsares p. 233. Per totum annum 106. mansit in Dacia, ubi civitates condidit, & provinciam tributariam fecit. Dum in Dacia moratus est, Arabia à Palma recepta. Unde Imperator VI. dictus est.

III. Ex numero victoriarum, unde Imperator dictus, idem clarissimè ostenditur. Post fugam Decebali, primo bello Dacico confecto, dictus est Imperator IV. triumphavit de victo Decebalo A. D. 102. Ex Dacia reversus, ex SC. hunc titulum habuit sub finem ejus anni, ut patet ex inscriptione apud Occonem pag. 200. neque Imperator V. dictus est ante annum 106. Nam Tribunitiæ potestatis nono adhuc Imperator IV. ut patet ex inscriptione apud Gruter. 247. 1. exeunte scil. anno 105. vel ineunte 106. Sed eodem Trib. pot. nono & A. D. 106. dictus est Imperator V. ut constat ex * Occone,

* Tribunitiæ potestatis 7. Imper. IV. Occo. p. 202. 8. Imper. IV. p. 203. 9. Imper. V. p. 204.

Grutero, & Reinesio, victo rursum Decebalo. A. 107. invenit thesauros Decebali, & Decebalus seipsum interfecit. Trajanus autem civitates condidit in Dacia, eamque provinciam tributariam fecit: quo tempore Palma recepit Arabiam. An. 108. Trajanus è Dacia reversus triumphavit secundò de Dacia, & tunc dictus est Imperator VI. hoc anno exeunte, Grut. 190. 4. Post hunc annum titulo Imperatoris VI. diu contentus est, ut inscriptiones apud Grut. indicant. Trib. pot. 13. Imper. VI. Trib. pot. 14. Imper. VI. Trib. pot. 16. Imper. VI. Trib. pot. 17. Imper. VI. Hucusque igitur sub finem A. D. 113. nullam victoriam obtinuerat in Oriente. An. 114. exeunte vel ineunte 115. Trib. pot. 18. Imper. VII. à prima in Oriente victoria. Anno 115. Trib. pot. 18. Imper. VIII. & IX. & adhuc Dacicus. An. 116. Trib. pot. 19. Imper. XI. sed quære. —— Ex his omnibus inscriptionibus patet, Trajanum non ante annum 114. in Oriente Imperatorem appellatum esse. Quòd si intrâsset Antiochiam A. D. 107. & tunc contra Parthos expeditionem fecisset, per septennium integrum nullâ victoriâ contra Parthos potitus esset: quod est maximè sane incredibile.

IV. Facile probari potest, Trajanum ex Occidente ante annum 112. pedem non tulisse. Nam sepeliverat Suram, antequam reliquit Romam, ut tradit Dio. Sura autem Consul fuit Anno 107. & sub eo Cos. factus est Hadrianus Prætor. Hadrianus jam Prætor existens, factus est Legatus Leg. Minerviæ, & approbatus à Trajano, bello hoc Dacico secundo, factus est Consul An. 109. suffectus scilicet. In Consulatu comperit à Sura, adoptandum se à Trajano esse. Spart. ergo Sura adhuc in vivis, anno 109. jam affecto.

V. Trajanus in Occidente fuit, & quidem in Italia tunc quum Plinius erat Proconsul Bithyniæ: ex Oriente autem

autem in Italiam nunquam reverſus eſt. At Plinius non profectus eſt in Bithyniam ante annum 109.

Variæ ſunt Virorum doctorum de Proconſulatu Plinii ſententiæ, dum explicant Euſebium in Chronico.——— Prima eſt Baronii, qui tradit Plinium, quinto Trajani anno miſſum in Bithyniam, eodemque tempore ſcripſiſſe literas ad Trajanum de Chriſtianis: ſed eum, opinor, nemo ſecutus eſt.——— Secunda eſt ſententia Halloixii, miſſum quinto, veniſſe in provinciam ſexto Trajani, ubi per plures annos officio functum eſſe, ac demum literas ſcripſiſſe ad Trajanum de Chriſtianis anno imperii ejus 10, ut puto 11.———Tertia Uſſerii, qui Halloixii argumenta probat, & ad annum Trajani decimum literas refert.

Sed ex his nemo quicquam certi affert. Baronius primùm ex principiis manifeſtò falſis ſtatuebat, eum quinto Trajani anno miſſum. Halloixius concedit Baronio, tunc eum miſſum fuiſſe, nullam verò conceſſionis rationem reddit. Uſſerius probat Halloixii plures annos.

Ego neque quarto, neque quinto Trajani anno, miſſum fuiſſe Plinium in Bithyniam cenſeo, ſed demum undecimo.———Non quarto; quia tunc erat Trajanus in Dacia, neque ulla ex Bithynia epiſtola ſcripta eſt ad Trajanum in Dacia.——Non quinto; tunc enim erat Centumcellis in Italia judex. —— Non ſexto; tunc enim Trajanus in Dacia rurſus, ubi permanſit per quadriennium: neque rediit Romam, ante annum imperii undecimum. Tunc autem adhuc erat in Italia Plinius: nam ibi ſcripſit epiſtolam ad Caninium de ſcribendo Poëmate de utroque bello Dacico.

Dico igitur, eum miſſum in Bithyniam ſub æſtatem anni undecimi, ibique permanſiſſe per biennium, uſque ad æſtatem anni decimi tertii. In more enim poſitum fuit, ut Magiſtratus Bithynorum per biennium officio fun-

gerentur · · · · Proc. Bithyniæ apud Imperat. Claudium · · · · *alterum biennium.* Sic poſtea apud Lactant. de mort. Perſecutor. §. xvi. legimus de Donato, quòd per decennium in carcere permanſit: id factum fuiſſe ſub Præfectis Bithyniæ, Flaccillo, (ita lego, non Flaccino,) Hierocle, & Priſcilliano, biennio ſub ſingulis, poſtquam ſc. Diocletianus & Maximianus purpuram depoſuerant. Nam Præfectus, Deceſſor Flaccilli, non nominatur, ſed ſine nomine innuitur his verbis · · · · ubi *profectus* corruptè legitur, & legendum, *Præfectus.* Succeſſor Priſcilliani erat Eratineus. §. xl. Nempe quinque fuere Præſides Bithyniæ per tractum temporis decennalis perſecutionis, quorum primus non nominatur, quia quum illic eſſet Imperator, per Præfectum Prætorio res Nicomediæ geſtæ ſunt.

Sed quia pluribus annis Plinium in Bithynia fuiſſe aſſerit Halloixius, idque colligit ex pluribus natalibus Trajani à Plinio in provincia celebratis, quorum aliquos nominat, alios omittit; ex his ego potiùs colligendum putavi, non plures quàm duos annos in Bithynia permanſiſſe Plinium. Nam intra quinque menſes tres ſolennitates obſervatæ ſunt: ſex autem, neque plures, neque pauciores, à Plinio indigitantur, & à Trajano grato animo agnoſcuntur. Plinius autem per totum hoc biennium ad Trajanum ſcripſit, Romæ vel in Italia conſiſtentem.

Nam quum primò venit in provinciam, ſcribit de menſuris fideliter agendis. Reſcribit Trajanus, *Menſores vix etiam iis operibus, quæ aut Romæ, aut in proximo ſiunt, ſufficientes habeo.* Lib. x. Ep. 29. Rurſus ſcribit de Architectis ad Trajanum, qui reſpondet, *Modò ne exiſtimes brevius eſſe ex Urbe mitti, quum ex Græcia etiam ad nos venire ſoliti ſunt.* Ep. 49. Rurſus Edicta plura mittere ad Trajanum Domitiani, Veſpaſiani, & Auguſti voluerat: quod tamen omiſit, *quia,* inquit Ep. 71. *vera*

&

& emendata in scriniis tuis esse credebam. Scrinia autem illa, ubi, nisi Romæ, erant? Quòd si hæc vera sint, quis non credit, Trajanum ante decimum quartum vel decimum quintum imperii sui annum Romam non reliquisse?

Quid igitur sentiendum est de anno, quo Trajanus S. Ignatium Antiochiæ ad bestias condemnavit, & Romam misit ad hoc supplicium subeundum? Res ipsa certè expedita est. Nam Trajanus imperii sui anno decimo octavo, Messalâ & Pedone Consulibus, (Consulatus autem Pedonis ad A. D. 115. Urbis 868.) Antiochiæ hibernavit, & erat exercitus Trajani valdè gentilis: ubi ingens terræ motus exstitit, ex quo Imperator ægrè evasit; ut observat Dio. Hos terræ motus ideo contigisse Gentiles crediderunt, quia eorum Dii negligebantur: id autem imputabant Christianis. Quare quum Ignatius, Antiochiæ Episcopus, Christianorum in Syria quasi Princeps haberetur, hunc Imperator, vere in Parthos exercitum ducturus, in judicium vocat, & vocatum condemnat: quod ab eo nunquam factum ante legimus: sed ex liberis sanctissimi Episcopi responsis hoc fecit. Non hæc nos excogitamus: sunt autem à Joanne Mallela, qui Antiochenus fuit, disertè tradita. Vide Usser. pag. 53, 54.

Sed quid tandem sentiemus de loco illo Mallelæ, in quo suam sententiam fundavit optimus Usserius? Respondeo, si intelligatur de Trajano, qui in imperio Nervæ successit, falsissimus est, ut ostendimus: si referatur ad martyrium S. Ignatii, etiam illud contra mentem Mallelæ fit. Sed si aliter eum intelligamus, neque veritati, neque Mallelæ injuria fiet. Sic igitur Mallelam interpretor, Trajanus, Trajani, filii Nervæ, pater, rediit Antiochiam A. D. 79. Pone Trajanum patrem pro filio & An. 79. pro 107. & omnia constabunt, & ipse sibi Mal-

Mallela. Factum hoc sub Vespasiano, quia Trajanum in pretio habuit, quòd ille sub ipso Vespasiano Tribunus fuit in bello Judaïco An. 67. fortè Consul suffectus 74. Hunc igitur fecit Vespasianus Procos. Asiæ An. 79. quo postea ipse mortuus est. Sub patre tunc militavit Trajanus filius juvenis adhuc 21 annos natus. Pater Trajanus An. 78. Parthos superavit, & ad Antiochiam reversus est Januarii 7. An. 79. ad suscipiendum Proconsulatum Asiæ, quem ei indulsit Vespasianus pater. De qua victoria Parthica intelligendus est Plinius: *Nonne incunabula hæc tibi, Cæsar, & rudimenta, quum puer admodum Parthicâ laurò gloriam Patris augeres?*

Damnatus igitur ad bestias S. Ignatius A. D. 116. eodem anno exeunte Romæ passus est. Scriptæ sunt ergo hæ Epistolæ anno Æræ vulgaris 116.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ.

MARTYRIUM
SANCTI
POLYCARPI.

Veterum Testimonia

De

POLYCARPI MARTYRIO

Et

EPISTOLA SMYRNÆORUM.

Irenæus adversus Hæreses, Lib. iii. *Cap.* 3.

Apud Euseb. Hist. Eccles. Lib. iv. Cap. 14.

Ἐπὶ πολὺ γὰρ παρέμεινε· καὶ πάνυ γηραλέος, ἐνδόξως καὶ ἐπιφανέστατα μαρτυρήσας, ἐξῆλθε τοῦ βίου. Niceph. Lib. iii. Cap. 30.

Vetus Irenæi Interpres.

Multùm enim perseveravit: & valde senex gloriosissimè & nobilissimè martyrium faciens, exivit de hac vita.

Rufinus Eusebii Interpres.

Diu etenim permansit in vita, & longævâ ætate perdurans, * nobilis vivendo, sed & moriendo nobilior extitit; quippe qui vitam martyrio † consummavit.

* ἔνδοξος.
† *Al.* terminavit.

Lege Agobardum de Judaicis superstitionibus Cap. ix. *De imaginibus Cap.* xviii. *& Rabanum vel alium Contra Judæos* Cap. v.

Eusebius Hist. Eccles. Lib. iv. *Cap.* 15.

Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πολύκαρπος, μεγίστων τὴν Ἀσίαν ἀναθορυβησάντων διωγμῶν, μαρτυρίῳ τελειοῦται. ἀναγκαιότατον δὲ αὐτοῦ τὸ τέλος ἐγγράφως ἔτι φερόμενον, ἡγοῦμαι δεῖν μνήμῃ τῆς ἱστορίας τῆσδε καταθέσθαι.

Qua tempestate, cùm gravissimi persecutionum motus Asiam conturbâssent, Polycarpus vitam martyrio coronavit. Cujus exitum, prout literarum monumentis proditus hodieque circumfertur, huic historiæ necessariò inserendum putavi.

Ἔστι

Ἔστι δὲ ἡ γραφὴ ἐκ προσώπου ἧς αὐτὸς ἐκκλησίας ἡγεῖτο, ταῖς κατὰ Πόντον παροικίαις τὰ * κατ' αὐτὸν ἀποσημαίνουσα διὰ τούτων. Niceph. Lib. ii. C. 34.

Eſt autem Epiſtola, Eccleſiæ illius quam Polycarpus regebat nomine, ad Eccleſias Ponti ſcripta; quæcunque Polycarpo acciderant exponens his verbis.

* κατ' αὐτό.

Ex verſione Rufini.

Quo in tempore Polycarpus, maximis perſecutionibus Aſiam quatientibus, vitam martyrio finivit. De quo planè neceſſarium duximus memoriæ tradere; maximè cùm ſcripta exſtet Epiſtola ex perſona Eccleſiæ Smyrnæorum ad Ponti Eccleſias data, * quæ de Martyrii ejus beato fine deſignat: cujus exemplum infrà ſcriptum eſt. *Lege Adonem in Martyrologio, & Lib. de Feſtivitatibus, ad* vii. *Kal. Feb. Haymonem Hiſt.* iv. 20.

* Niceph. τὰ πρὸς τῷ τέλει τούτῳ γενόμενα.

Ibidem, poſtquam multa protulit ex ea Epiſtola, concludit his verbis, quæ à Rufino ſunt præterita.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ τὸν θαυμάσιον καὶ ἀποστολικὸν Πολύκαρπον, τοιούτου κατηξίωτο τέλους, τῶν κατὰ τὴν Σμυρναίων ἐκκλησίαν ἀδελφῶν τὴν ἱστορίαν ἐν ᾗ δεδηλώκαμεν αὐτῶν ἐπιστολῇ καταπεθειμένων. Niceph. iii. 35.

Quæ ergo circa admirandum illum & Apoſtolicum Polycarpum geſta ſunt, hunc exitum habuerunt; uti Eccleſiæ Smyrnenſis fratres in prædicta ſua Epiſtola retulerunt.

Ex Euſebii Chronicis.

Πολύκαρπος ὁ ἱερώτατος Σμύρνης ἐπίσκοπος τῷ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίῳ ἐτελειώθη, διωγμοῦ κατὰ τὴν Ἀσίαν γεγονότος.

In Hiſtoriarum Collectione; Πολύκαρπος, μεγίστων τὴν Ἀσίαν ἀναθορυβησάντων διωγμῶν, μαρτυρίῳ τελειοῦται· καὶ ὁ Πιόνιος, τῶν τότε περιβόητος μάρτυς. ὧν τὸ τέλος ἔτι ἐγγράφως φέρεται.

Hieronymus; Perſecutione ortâ in Aſia, Polycarpus & Pionius fecere martyrium: quorum ſcriptæ quoque Paſſiones feruntur. *Vide cæteros Chronographos.*

Hieronymus

Hieronymus in Catalogo, ubi de Polycarpo.

Vetus Interpres.

Poſtea verò regnante M. Antonino & L. Aurelio Commodo, quartâ poſt Neronem perſecutione, Smyrnæ, ſedente Proconſule, & univerſo populo in amphitheatro adversùs eum perſonante, igni traditus eſt.

Μετὰ ταῦτα, βασιλεύοντος Μάρκου Ἀντωνίνου καὶ Λουκίου Αὐρηλίου Κομόδου, τετάρτου μετὰ Νέρωνα διωγμοῦ κινηθέντος, ἐν Σμύρνῃ, θεωροῦντος τοῦ ἀνθυπάτου, καὶ παντὸς τοῦ δήμου ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ κατ᾽ αὐτοῦ βοῶντος, πυρὶ παρεδόθη.

Freculfus Tom. ii. *Lib.* ii. *Cap.* 15. *Ado in Martyrologio, & in Lib. de Feſtivitatibus.*

Gildas, cognomine Sapiens, in Caſtigatione Cleri Britanniæ, poſt initium.

Quis ex vobis, ut Smyrnenſis Eccleſiæ paſtor egregius Polycarpus, Chriſti teſtis, qui menſam humanè hoſpitibus ad ignem eum avidè trahentibus appoſuit; & objectus flammis pro Chriſti caritate dixit; *Qui dedit mihi ignis ferre ſupplicium, dabit ut ſine clavorum confixione flammas immobiliter perferam.*

Verba Rufini in Hiſt.

Chronicum dictum Alexandrinum, pag. 604.

σλέ. Ὀλυμπ. Ἰνδ. ά. δ'. ὑπ'. Αἰλιανοῦ καὶ Πάστωρος. Ἔτους ρλγ'. τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, μεγίστων τὴν Ἀσίαν ἀναθορυβησάντων διωγμῶν, πολλοὶ ἐμαρτύρησαν· ἐν οἷς Πολύκαρπος Σμύρνης ἐπίσκοπος, καὶ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου μαθητὴς, καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ κατασταθεὶς ἐπίσκοπος, συλληφθεὶς ἐπὶ ἀνθυπάτου * Στατίου Κοδράτου ὑπὸ Ἡρώδου εἰρηνάρχου υἱοῦ ὄντος Νικήτου, καὶ πολλὰ ὑπομείνας διὰ τὴν εἰς Χριστὸν

* *l.* Τατίου.

Olymp. 235. Ind. 1. Marci & Lucii 4. Æliano & Paſtore Coſs. Anno 133. Dominicæ in cœlos aſſumptionis, maximis perſecutionibus Aſiam concutientibus, multi martyrio ſunt affecti: quos inter Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus, & Johannis Apoſtoli diſcipulus, atque ab ipſo Epiſcopus conſtitutus, ſub Proconſule Statio Quadrato captus ab Herode Irenarcha Nicetæ filio, multaque pro fide in Chriſtum

πίστιν

πίστιν, τῇ πρὸ ζ΄. καλανδῶν Ἀπρυλλίων, τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, * ὥραν ή. τοῦ κεντυρίωνος τὴν τῶν ἐπισυναχθέντων Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν φιλονεικίαν θεασαμένου, τεθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν ἐν μέσῳ, ἐκάη ζῶν, ὢν ἐτῶν * πζ΄. οὕτω γὰρ καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ, τελειοῦσθαι αὐτὸν ζῶντα καιόμενον. Περὶ δὲ τῶν ἐτῶν αὐτοῦ εἶπε τῷ ἀνθυπάτῳ εἰπόντι αὐτῷ, Βλασφήμησον τὸν Χριστόν· ὁ δὲ εἶπεν· πς΄. ἔτη δουλεύω τῷ Χριστῷ, καὶ οὐδέν με ἠδίκησε· καὶ πῶς δύναμαι βλασφημῆσαι τὸν σώσαντά με βασιλέα; Τούτῳ καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐδόθη, ἐν τῷ σταδίῳ Σμυρναίων εἰσιόντι, Ἴσχυε, Πολύκαρπε, καὶ ἀνδρίζου. Καὶ τὸν μὲν εἰπόντα οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἴδεν, τὴν δὲ φωνὴν πολλοὶ καὶ τῶν ἡμετέρων ἤκουσαν. Σὺν τῷ ἁγίῳ δὲ Πολυκάρπῳ καὶ ἄλλοι * θ΄. ἀπὸ Φιλαδελφίας μαρτυροῦσιν ἐν Σμύρνῃ, καὶ ἐν Περγάμῳ δὲ ἕτεροι, ἐν οἷς ἦν καὶ * Παπίας καὶ ἄλλοι πολλοί, ὧν καὶ ἔγγραφα φέρονται τὰ μαρτύρια.

paſſus, ante ſeptimum Kalendas Apriles, magno ſabbato, horâ octavâ; Centurione congregatorum Judæorum ac Gentilium contentionem vidente, ab ipſis in medio poſitus, vivus crematus eſt, annos natus 86. Ita quippe ipſi revelatum fuerat, fore ut vivicomburio conſummaretur. De ætate autem ſua locutus eſt Proconſuli, cùm ipſi ille diceret, *Convicia in Chriſtum profer.* Reſpondit enim, *Octoginta & ſex annos Chriſto ſervivi, nec ullâ me umquam affecit injuriâ: & qui poſſim convicia jacere in regem qui me ſervavit?* Eidem, ſtadium Smyrnæorum ingredienti, vox è cœlo data eſt: *Fortis eſto, Polycarpe, ac te virum præſta.* Et vocis quidem editorem alius nemo vidit; vocem verò ipſam multi è noſtris audierunt. Porrò cum ſancto Polycarpo alii quoque ex Philadelphia novem apud Smyrnam martyrium pertulerunt; in Pergamo quoque alii, in quibus erat & Papias, aliique complures; quorum etiam ſcriptæ Paſſiones circumferuntur.

* *f.* ὥρα.

* *l.* πς΄.

* Numerus corruptus.

* Euſeb. Πάπυλος.

Vetus Martyrologium à Rosweydo publicatum; ad 26. Januarii.

Sancti Polycarpi, discipuli sancti Johannis Apostoli, apud Smyrnam passi. *Consulenda sunt alia Martyrologia; atque etiam Menæum Græcorum.*

Gregorius Turonensis, Lib. i. *Miraculorum, Cap.* 86.

Dies Passionis erat Polycarpi Martyris magni; & in Ricomagensi vico civitatis Arvernæ ejus sollennia celebraban-

---

ΤΗΣ

ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ΠΕΡΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ,

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ παροικοῦσα Σμύρναν, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ παροικούσῃ ἐν Φιλαδελφίᾳ, καὶ πάσαις ταῖς κατὰ πάντα τόπον τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας παροικίαις,

De hisce Polycarpi Actis, & ejus generis aliis vetustissimis Ecclesiæ Martyriis, in Animadversionibus suis Eusebianis (num. 2183.) sententiam suam ita aperuit illustrissimus Scaliger: eorum *lectione piorum animus ita afficitur, ut nunquam satur inde recedat: quod quidem ita esse unusquisque pro captu suo & conscientiæ modo sentire potest. Certè ego nihil unquam in historia Ecclesiastica vidi, à cujus lectione commotior recedam, ut non ampliùs meus esse videar.* Usser.

bantur. Lectâ igitur *Passione*, cum reliquis Lectionibus, quas Canon sacerdotalis invexit, tempus ad sacrificium offerendum advenit. &c.

Lib. I. *Historiarum, Cap.* 28.

In Asia ortâ persecutione, beatissimus Polycarpus, Johannis Apostoli & Evangelistæ discipulus, octogesimo ætatis suæ anno, velut holocaustum purissimum, per ignem Domino consecratur: sed & in Gallis multi pro Christi nomine sunt per martyrium gemmis cœlestibus coronati: quorum passionum Historiæ apud nos fideliter usque hodie retinentur.

ECCLESIÆ SMYRNENSIS DE MARTYRIO SANCTI POLYCARPI EPISTOLA CIRCULARIS.

Ecclesia Dei quæ habitat Smyrnam, Ecclesiæ Dei quæ apud Philadelphiam diversatur, & omnibus ubique terrarum sanctæ & Catholicæ Ecclesiæ Paræciis, VERS. COT.

Ecclesia Dei, quæ est apud Smyrnam, Ecclesiis Dei salutem, Philomeliæ & universis, quæ in locis sunt catholi- VET. INT.

Ἐν Φιλαδελφίᾳ.] Apud Euseb. Hist. Eccle. Lib. iv. Cap. 15. legitur ἐν Φιλομηλίῳ, sicut & in vetere Latino Interprete *Philomeliæ.* Est autem Phrygiæ majoris urbs *Philomelium,* sicut *Philadelphia* Lydiæ. Eodem enim exemplo ad omnes Ecclesias hæc à Smyrnæis missa est Epistola; uti ejus generis ἐγκύκλιοι omnes: de quibus videndus P. Halloixius, Notat. in Vit. Polycarpi Cap. 13. ubi & hujus Epistolæ inscriptioni

ἔλεος, εἰρήνη, καὶ ἀγάπη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πληθυνθείη.

Α΄. ἘΓράψαμεν ὑμῖν, ἀδελφοὶ, [1] τὰ κατὰ τοὺς μαρτυρήσαντας, καὶ τὸν μακάριον Πολύκαρπον, ὅς τις ὥσπερ ἐπισφραγίσας [2] τῇ μαρτυρίᾳ αὐτοῦ κατέπαυσε τὸν διωγμόν. Σχεδὸν γὰρ πάντα τὰ προάγοντα ἐγένετο, ἵνα ἡμῖν ὁ Κύριος ἄνωθεν ἐπιδείξῃ τὸ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μαρτύριον. Περιέμεινεν γὰρ ἵνα παραδοθῇ, ὡς καὶ ὁ Κύριος, ἵνα μιμηταὶ καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ γενώμεθα· μὴ μόνον σκοποῦντες τὸ καθ᾽ ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ [3] τοὺς πέλας. ἀγάπης γὰρ ἀληθοῦς καὶ βεβαίας ἐστὶν, μὴ μόνον ἑαυτὸν θέλειν σώζεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς.

Β΄. Μακάρια μὲν οὖν καὶ γενναῖα τὰ μαρτύρια

VAR. LECT. 1 MS. deest τά. 2 Euseb. διὰ τῆς μαρτυρίας 3 MS. τοῦ.

VET. INT. *cis civitatibus, misericordia & pax & amor Dei Patris ac Domini nostri Jesu Christi cum omnibus abundet in seculo.*

I. Scripsimus vobis, fratres, de martyribus, & de beato
(a) per. COLB. Polycarpo, qui (a) velut signaculum fidei persecutionem sedavit inimici. Omnia enim quæ transacta sunt Domino auctore prædicta sunt, secundùm Evangelium: in quo quid sequi deberemus ostendit. In quo se & tradi passus

simillimam esse illam observat, quæ ab Ecclesia Gotthiæ (apud Sim. Metaphrast.) de Martyrio S. Sabæ inscripta est his verbis: *Ecclesia Dei quæ est in Gotthia, Ecclesiæ Dei quæ est in Cappadocia, & omnibus Ecclesiæ Catholicæ Christianis ubique gentium habitantibus, misericordia, pax & charitas Dei Patris & Domini nostri Jesu Christi impleatur.* Idem.——Insignis hæc Epistola rectissimè dici potest ἐγκύκλιος sive *encyclica*, utpote ad varias Ecclesias, tam in Asia Minori vicinas, quàm alibi in aliis provinciis, κατὰ πάντα τόπον transmissa; quas de iis solis, quæ κατὰ Πόντον *juxta Pontum* sitæ erant, malè interpretatur Eusebius; quum ad omnes Ecclesias, ubi Chri-

misericordia, pax & caritas à Deo Patre & Domino nostro Jesu Christo multiplicetur. VERS COT.

I. SCripsimus vobis, fratres, de Martyribus; & de beato Polycarpo, qui velut signaculo posito, martyrio suo, persecutioni finem imposuit. Ferè namque cuncta quæ præcesserunt, ideo gesta sunt, ut nobis Dominus desuper ostenderet Evangelicum Martyrium. Expectavit enim, dum traderetur; sicut & Dominus, ut nos etiam ipsius essemus imitatores: non solùm nostra considerantes, sed & ea quæ ad proximos pertinent. Caritatis quippe veræ ac solidæ est, non modò seipsum velle salvari, sed etiam omnes fratres.

II. Beata quidem & generosa fuerunt cuncta

est & (b) crucifigi, per quem nos liberaremur, (c) affixi. VET. INT.
Æmulos nos ergo sibi esse voluit; ac primus, virtute cœlesti, injustorum justus obtemperavit (d) imperio: dans scilicet secuturis viam, ut pius Dominus exemplum famulis se præbendo, ne onerosus præceptor à quoquam putaretur. Pertulit antè illa, quæ aliis perferenda mandavit: quo omnes ita formavit & docuit, ut non solùm nos ipsos, sed etiam per nos fratres singulos salvaremus.

(b) *Lege* cruci. SMITH.
(c) affixi. *Idem.*
(d) [illegible] COLB.

II. Beatæ enim passiones cœlestia tolerantibus regna

stianæ religionis professio vigebat, per Orientem præcipuè sparsas, debeat propagari & extendi ab ipsis Philadelphensibus, quantum in ipsis erat, τοῖς ἐπέκεινα ἀδελφοῖς (§. XX.) communicanda, solo particularis Ecclesiæ, ad quam dirigitur, nomine mutato. Sic exemplar istud, quo usus est Eusebius, Ecclesiæ Philomeliensis titulum præ se fert. SMITH.

Τὰ κατὰ.] Τὰ exstat in codice Viennensi. *Idem.*

Ὥσπερ ἐπισφραγίσας κ. τ. λ.] De Silvano Episcopo Eusebius; ὡς ἂν ὕστατον γένοιτο παντὸς τοῦ κατὰ Παλαιστίνην ἀγῶνος ἐπισφράγισμα. In Actis Petri Martyris; καὶ γενέσθω τὸ ἐμὸν αἷμα σφραγὶς, καὶ τέλος τοῦ διωγμοῦ τῆς ἠγαπημένης σοι ποίμνης. ad quem locum vide Anastasii Collectanea sub finem. Nec præteribo elegantia verba Gregorii Nazianzeni sub persona Maccabæorum fratrum; καὶ ὁ

πάντα, τὰ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γεγονότα· καὶ γὰρ εὐλαβεστέρους ἡμᾶς ὑπάρχοντας, τῷ Θεῷ τὴν κατὰ πάντων ἐξουσίαν [1] ἀνατεθῆναι. Τὸ γὰρ γενναῖον αὐτῶν, καὶ ὑπομονητικὸν, καὶ φιλοδέσποτον, τίς οὐκ ἂν θαυμάσειεν; οἳ μάστιξι μὲν καταξανθέντες, ὥστε μέχρι τῶν ἔσω φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τὴν τῆς σαρκὸς οἰκονομίαν θεωρεῖσθαι, ὑπέμειναν· ὡς καὶ τοὺς περιεστῶτας ἐλεεῖν καὶ ὀδύρεσθαι. [2] Τοὺς δὲ καὶ εἰς τοσοῦτον γενναιότητος ἐλθεῖν, ὥστε μήτε βρύξαι μήτε στενάξαι τινὰ ἑαυτῶν· ἐπιδεικνυμένους ἅπασιν ἡμῖν, ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ βασανιζόμενοι τῆς σαρκὸς ἀπεδήμουν οἱ μάρτυρες Χριστοῦ· μᾶλλον δὲ ὅτι παρεστὼς ὁ Κύριος ὡμίλει αὐτοῖς· καὶ προσέχοντες τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι, τῶν κοσμικῶν κατεφρόνουν βασάνων, διὰ μιᾶς ὥρας τὴν αἰώνιον κόλασιν ἐξαγοραζόμενοι, καὶ τὸ πῦρ ἦν αὐτοῖς ψυχρὸν τὸ τῶν ἀπηνῶν βασανιστῶν. Πρὸ ὀφθαλμῶν γὰρ εἶχον φυγεῖν τὸ αἰώνιον καὶ μηδέποτε σβεννύμενον, καὶ τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς ἀνέβλεπον τὰ τηρούμενα τοῖς ὑπομείνασιν ἀγαθὰ, ἃ οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ὀφθαλμὸς ἴδεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ἐκείνοις δὲ ὑπε-

VAR. LECT. 1 Cot. ἀνατιθέναι vel ἀναθεῖναι. 2 MS. Τοῦ.

VET. INT. parturiunt: & post contempta hæc omnia, opes, honores, parentes, coronæ consummatio plena martyrium est. Quid enim dignum tam pio Domino famulorum reddat obsequium; si majora constat pro servis Dominum, quàm servos pertulisse pro Domino? Unde oportet doctiores nos redditos omnia cum timore narrare, & singulorum militum Christi fidelia devotionum trophæa, ut gesta constat, exponere; quo amore circa Deum fuerint, quâ patientiâ cuncta pertulerint. Quis enim non tantâ admiratione teneatur; dulcia fuisse singulis dirorum ver-

πρῶτος ἔσται τοῖς ἄλλοις ὁδὸς, σεως. COT.
καὶ τελευταῖος σφραγὶς ἀθλή- Καὶ γάρ.] Pro καὶ D. Lang-

Martyria, utpote quæ juxta voluntatem Dei facta fuerint. Nos enim, qui religiosi sumus, oportet Deo rerum omnium potestatem committere. Nam eorum strenuitatem, ac tolerantiam, & erga Dominum caritatem quis non admiretur? qui flagris quidem adeò lacerati, ut ad intimas usque venas ac arterias corporis compago spectaretur, tamen sustinuerunt: ita ut etiam qui aderant, miserarentur ac plangerent: ipsi verò eò fortitudinis venerant, ut nemo illorum vel strideret vel ingemisceret; omnibus ostendentes, Martyres Christi, se tunc dum torquerentur, à carne peregrinatos fuisse; aut potiùs Dominum ipsis adstitisse & cum ipsis esse versatum. Atque ad Christi gratiam attendentes, mundana tormenta spernebant; unius horæ spatio se ab æterna pœna redimentes. Frigidus ipsis videbatur immanium carnificum ignis. Ob oculos quippe habebant, illum effugere qui æternus est, nunquamque exstinguetur: ac oculis cordis respiciebant ad ea bona quæ tolerantibus reservantur; *quæ nec auris audivit, nec oculus vidit, nec in cor hominis ascenderunt*; ipsis autem à Domino mon-

VERS. COT.

1 Cor. ii. 9.

bera flagellorum, craticulas, eculeos, flammas, ferientis (e) amabile gaudium, & (f) initia crepitantia tormenta flammarum? quum fluente utriusque lateris cruore, patefactis vitalibus omnia apparerent interna membrorum: ut ipsa etiam corona popularis viso fleret tantæ crudelitatis horrore, nec sine lacrimis posset aspicere quod fieri (g) ipse voluisset. Nullus tamen erat patientium Martyrum gemitus, aut ejulatio aliqua vi doloris (h) exorta: (i) ut libenter suscipiebantur singula, ita fortiter tolerabantur accepta. Præsens enim Dominus, (k) susceptam

VET. INT.

(e) amabilem gladium. SMIT.
(f) mitia. COLB.
(g) ipsa. *Ibid.*
(h) extorta. *Ibid.*
(i) sed ut. *Ibid.*
(k) suscepta oblatione. SMIT.

bainius δεῖ, Cotelerius χρῆ substituit, & quidem rectè. SMITH.

δείκνυτο ὑπὸ τοῦ Κυρίου· οἵπερ μηκέτι ἄνθρωποι, ἀλλ' ἤδη ἄγγελοι ἦσαν. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὰ θηρία κριθέντες χρόνον δεινὰς κολάσεις, κήρυκας μὲν ὑποστρωννύμενοι, καὶ ἄλλαις ποικίλαις βασάνοις κολαφιζόμενοι, ἵνα, εἰ δυνηθείη, ὁ τύραννος διὰ τῆς ἐπὶ μόνου κολάσεως εἰς ἄρνησιν αὐτοὺς τρέψῃ.

Γ'. Πολλὰ γὰρ ἐμηχανᾶτο κατ' αὐτῶν ὁ διάβολος, ἀλλὰ χάρις τῷ Θεῷ· κατὰ πάντων γὰρ οὐκ ἴσχυσεν. Ὁ γὰρ γενναιότατος Γερμανικὸς ἐπερρώννυεν αὐτῶν τὴν δειλίαν διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑπομονῆς· ὃς καὶ ἐπισήμως ἐθηριομάχησεν. Βουλομένου γὰρ τοῦ ἀνθυπάτου πείθειν αὐτὸν, καὶ [1] λέγειν τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ κατοικτεῖραι, ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο τὸ θηρίον προσβιασάμενος, τάχιον τοῦ ἀδίκου καὶ ἀνόμου βίου αὐτῶν ἀπαλλαγῆναι βουλόμενος. Ἐκ τούτου οὖν πᾶν τὸ πλῆθος, [2] θαυμάσας τὴν γενναιότητα τοῦ

VAR. LECT. [1] Jun. λέγοντος. [2] Cot. θαυμάσαν.

VET. INT. fidelium oblationem servorum respiciens non solùm æternam vitam & illa quæ solet devotis (l) præstare, sed etiam doloris illius violentiam temperabat: scilicet ne potentiam cruciatus corporis frangerent animi. Loquebatur enim cum illis Dominus, & (m) exspectator ac roborator animorum: & præsentia (n) medebatur mala, & coronæ illis cœlestia, si perdurâssent, promittebat imperia. Inde judicis ille contemptus, inde gloriosa patientia. Exui enim hac luce cupiebant; ut ad illa clara atque æterna salutis habitacula, Domino jubente, transirent. Præponebant vera falsis, terrenis sempiterna: morituris enim parabatur unius horæ exitio gaudium nullà vetustate periturum.

(l) præstitit. USSER.

(m) spectator. SMITH.

(n) moderabatur. COLB.

Χρόνον.] Pro hac voce, ἔπαθον suostituit Junius. USSER.

Κήρυκας μὲν ὑποστρωννύμενοι.] Τοὺς ἀπὸ θαλάττης κήρυκας, καί τινας ἐξῆς ὀβελίσκους ὑποστρωννυμένους, habet Eusebius; ubi Rufinus, *marinas cochleas, quæ conchilia vocant, & acuta quæque fragmenta in dorsum supinatis martyribus substernebant.* Idem. ——— Eusebius, in hac prima parte, Acta hæc non exscripsit ad literam; sed interdum laxè & paraphrasticè illustrat. SMITH.

Ἐπὶ μόνου.] In margine codi-

ſtrabantur, utpote qui non homines ampliùs, ſed jam Angeli eſſent. Simili etiam modo qui ad beſtias erant condemnati, graves cruciatus diu pertulerunt, ſuper murices proſtrati, variiſque aliis tormentis excruciati, ut, ſi fieri poſſet, Tyrannus aſſiduitate ſuppliciorum eos ad negationem adduceret. VERS. COT.

III. Multa ſiquidem adversùs illos machinatus eſt Diabolus. Sed gratia Deo: nam contra omnes non prævaluit. Fortiſſimus enim Germanicus eorum timiditatem tolerantiâ ſuâ corroboravit: qui quidem ſplendidè pugnavit adversùs beſtias. Nam cùm Proconſul flectere eum vellet, diceretque ut ſuam ipſe ætatem miſeraretur; ille beſtiam ultro ad ſe attraxit, eique vim intulit, cupiens velociùs ex injuſta & iniqua eorum hominum vita effugere. Exinde igitur univerſa multitudo, admirata forti-

III. Diabolus tamen multa machinatus eſt. Sed gratia Domino noſtro Jeſu Chriſto: qui contra omnes fidus ſervorum ſuorum defenſor adſiſtit. Nam fortiſſimus Germanicus, & omni Deo mente devotus, incredulorum animos potentiâ ſuæ virtutis exſtinxit. Hic feris traditus, quum Proconſulis in ſe miſerationem cerneret, & ab eo perſuaderetur, ut ſaltem vel ætatem ſuam cogitaret, ſi alia fortè in ſe contemneret omnia; dolentem in ſe inimicum aſpernatus eſt, & dedignatus eſt veniam, quam ſuaderet injuſtus. Quare ipſe ad ſe feram beſtiam vocabat: feſtinans maturè mundi hujus labe exui, vel iniquitate privari. His viſis vulgus univerſum, ſtupore confe- VET. INT.

cis ſui ἐπιμόνου poſuit eruditiſſimus Pearſonus: rectiſſimè. *Id.*

Γερμανικὸς.] Ejus memoriam Jan. 19. Latinorum celebrant Martyrologia. USSER.

Ἐπεῤῥώννυεν κ. τ. λ.] Hæc non intellexit, vel potiùs pervertit Interpres [vetus]. SMITH.

Τάχιον κ. τ. λ.] Hinc fortè fluxit illud Baſilii Hom. in XL Martyres; ἂν δὲ θᾶττον ἀπαγορεύσῃ (σῶμα), οἴχεται ἀπαλλαγὲν δικαστῶν οὕτω βιαίων. COT.

Πᾶν τὸ κ. τ. λ.] Euſeb. τὸ πᾶν πλῆθος ἀποθαυμάσαν, rectiùs. USSER. ——Conſtructio poſtulat. SMITH.

θεοφιλοῦς καὶ θεοσεβοῦς γένους τῶν Χριστιανῶν, ἐπεβόησεν· Αἶρε τοὺς ἀθέους, ζητείσθω Πολύκαρπος.

Δ΄. Εἷς δὲ ὀνόματι Κόϊντος Φρὺξ, προσφάτως ἐληλυθὼς ἀπὸ τῆς Φρυγίας, ἰδὼν τὰ θηρία ἐδειλίασεν. Οὗτος δὲ ἦν ὁ παραβιασάμενος ἑαυτόν τε καί τινας προσελθεῖν ἑκόντας. Τοῦτον ὁ ἀνθύπατος πολλὰ ἐκλιπαρήσας, ἔπεισεν ὀμόσαι καὶ ἐπιθῦσαι. Διὰ τοῦτο οὖν, ἀδελφοὶ, οὐκ ἐπαινοῦμεν τοὺς προσιόντας ἑαυτοῖς. Ἐπειδὴ οὐχ οὕτως διδάσκει τὸ εὐαγγέλιον.

Ε΄. Ὁ δὲ θαυμασιώτατος Πολύκαρπος, τὸ μὲν πρῶτον ἀκούσας οὐκ ἐταράχθη, ἀλλ᾽ ἐβούλετο κατὰ πόλιν μένειν· οἱ δὲ πλείους ἔπειθον αὐτὸν ὑπ-

VET. INT. ctum, Chriftianorum animum mirabatur intentiùs; & clamatum eft: *Torquantur* (o) *innocentes: quæratur Polycarpus.*

(o) nocentes. *Ibid.*

IV. Tunc unus, incognitus nomine, Phrygius, fuperveniens fortè de patria, pronus ad patiendum, voluntate feftinans, cruento judici fe fecurus objecit. Sed voluntatem vicit infirmitas. Miffis namque ad fe feris, his afpectis timore perculfus, cœpit velle quod noluiffet; &, converfâ ad Diabolum voluntate, probare illud, ad quod venerat deftruendum. Hunc itaque Proconful multis

Κόϊντος.] Veri perquam fimile videtur, Interpretem [veterem] fcripfiffe *Coïntus*; quod Librarii corruperunt, fcribendo *incognitus*, ut nofter; vel potiùs, ut alius codex habet, *Cognitus*, ex aliqua cognatione foni; quafi proprium effet hujus Phrygis nomen. SMITH.

Οὐκ ἐπαινοῦμεν κ. τ. λ.] In his enarrandis, paullò liberiùs, nec fatis fideliter verfatus eft Eufebius: metuens, opinor, ne Martyribus plurimis, qui fe Judicibus, Deo inftigante, obtulerunt, præjudicium fieret. COT.

Τοὺς προσιόντας ἑαυτοῖς.] Legendum videtur, unicâ literâ immutatâ, προσδόντας aut προδόντας (idem ac παραδόντας) ἑαυτούς· fed fi τὸ προσιόντας retinere placet, pro ἑαυτοῖς fortaffe fubftituendum eft ἑκουσίως. Langbainius ἑκόντως. En verò nobile prudentiæ pariter ac pietatis Chriftianorum veteris Smyrnæ fpecimen; qui in hac

tudinem pii ac religiosi generis Christianorum, exclamavit; *Tolle impios: Polycarpus requiratur.* VERS. COT.

IV. Quidam verò, nomine Quintus, natione Phryx, qui nuper ex Phrygia advenerat, cùm vidisset bestias, timore perculsus est. Hic porrò erat qui seipsum & alios quosdam impulerat, ut ultro accederent. Huic Proconsul multis obsecrationibus persuasit jurare ac sacrificare. Propter hoc igitur, fratres, non probamus eos qui sponte sese offerunt. Quandoquidem non ita docet Evangelium.

V. Polycarpus autem vir maximè admirabilis, primùm quidem re auditâ, turbatus non est; sed volebat in urbe permanere. Plures tamen ei per-

pellectionibus sacrificare persuasit. Ideo non eos, fratres, laudare debemus qui se ultro offerunt, sed eos qui inventi latentes in passione potiùs perseverant. Sic nos namque Evangelicus sermo confirmat, & hoc hortatur exemplo, quo cessisse videmus ultroneum, & vicisse compulsum. VET. INT.

V. Unde Polycarpus, vir eximiæ prudentiæ robustique consilii, his auditis latebram petiit. Nec tamen mente turbatus fugiebat hæc, sed potiùs differebat: qui

Epistola, Quinti Phrygis, in ipso agone, à Christiana fide turpissimè deficientis, pusillanimitatem sub oculis ponens, illorum, qui, nullâ necessitate urgente, sese Magistratibus Ethnicis [obtulerunt], temeritatem, licet non penitus damnent, tamen approbare & laudare non sustinuerint; longeque aliud Martyrii genus ab exemplo Christi docent ipsis proponendum. Ideo martyrium hoc S. Polycarpi, (qui, donec à satellitibus deprehenderetur, priùs fugâ sibi consulens, περιέμενεν, i. e. æquo, sed tamen forti animo *exspectavit*) appellant τὸ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μαρτύριον· quod repetitur §. xix. & ejusmodi [dicitur] esse, ut omnes boni, qui ad illam moriendi pro Christo gloriam adspirant, hac ex parte summa cum laude sequi possint. SMITH.

Ἀλλ' ἐβούλετο κ. τ. λ.] Rectè scribas in Eusebio, βούλεσθαί τε αὐτὸν κατὰ τὴν πόλιν περιμένειν. COT.

ἐξελθεῖν· καὶ ὑπεξῆλθεν εἰς ἀγρίδιον, οὐ μακρὰν ἀπέχον ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἔτριβε μετ᾽ ὀλίγον νύκτα καὶ ἡμέραν, οὐδὲν ἕτερον ποιῶν, ἢ προσευχόμενος περὶ πάντων, καὶ τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν· ὅπερ ἦν σύνηθες αὐτῷ. Καὶ προσευχόμενος ἐν ὀπτασίᾳ γέγονε πρὸ τριῶν ἡμερῶν τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν· καὶ εἶδεν προσκεφάλαιον αὐτοῦ ὑπὸ πυρὸς κατακαιόμενον. Καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς τοὺς συνόντας αὐτῷ προφητικῶς· Δεῖ με ζῶντα κατακαυθῆναι.

ϛʹ. Καὶ ἐπιμενόντων τῶν ζητούντων αὐτὸν, μετέβη εἰς ἕτερον ἀγρίδιον, καὶ εὐθέως ἐπέστησαν οἱ ζητοῦντες αὐτόν· καὶ μὴ εὑρόντες, συνελάβοντο παιδάρια δύο, ὧν τὸ ἕτερον βασανιζόμενον ὡμολόγησεν. Ἦν γὰρ καὶ ἀδύνατον λαθεῖν αὐτὸν, ἐπεὶ καὶ οἱ προδιδόντες αὐτὸν οἰκεῖοι ὑπῆρχον. Καὶ ὁ εἰρήναρχος,

VET. INT. per singulas civitates ambulans, (p) hortantes, ut celeriùs exiret, ac se quærentibus aliquâ ratione subtraheret, aspernatus, diutiùs morabatur. Tandem in agrum civitati proximum secedendum putavit. Ibi diebus ac noctibus sine intermissione orationi impendendo operam, Dei implorabat auxilium, quò fortior esset in pœna. Signum tamen, antè triduum quàm comprehenderetur, revelationis accepit. Intuebatur cervicalem capitis sui flammâ

(p) *Sic emendandum & distinguendum ex codice Colbertino: non ut in Edit. Usser.* hortabatur ne celeriùs . . . . . subtraheret. Aspernatus, &c. SMITH.

Ὑπεξῆλθεν.] Habuisse in codice suo Rufini *succedit*, non *secedit* videtur Ado. *Idem.*

Καὶ ἔτριβε μετ᾽ ὀλίγον.] Fortè, κἀκεῖ ἔτριβε μὲν ὀλίγον, vel μετ᾽ ὀλίγων, ut apud Eusebium, διατρίβειν τε σὺν ὀλίγοις ἐνταῦθα. USSER.

Ἐν ὀπτασίᾳ γέγονε.] Rectè in Nicephoro reprehensus cernitur Eusebius, quòd visionem hanc dormienti Polycarpo oblatam fuisse putaverit. COT. ——*Ecstasi quadam correptus inter precandum.* Eodem modo visionem hanc S. Polycarpo obtigisse fortasse dicendum est, quo illam S. Petro factam fuisse legimus Actorum Cap. x. SMITH.

Ἐπιμενόντων.] Euseb. ἐπικειμένων, rectiùs. USSER.

Ὁ εἰρήναρχος.] *Irenarchæ dicuntur, qui disciplinæ publicæ & corrigendis moribus præficiuntur*; ut habet Arcadius Charisius. Apud Asianos verò, & hisce ipsis de quibus nunc agi-

ſuaſerunt, ut ſecederet. Et ſeceſſit in agellum non multùm diſſitum à civitate; ubi cum paucis manſit, diu noctuque nihil aliud agens, niſi quòd orabat pro univerſis, & pro omnibus per orbem Eccleſiis: quod ipſi erat ſollemne. Et cùm oraret, triduo antè quam comprehenderetur, viſio ei oblata eſt; viditque cervical ſuum incendio conflagrare. Tum converſus ad comites ſuos, propheticè dixit; *Oportet me vivum comburi.* VERS. COT.

VI. Inſtantibus autem qui quærebant eum, migravit in aliam villam; quò ſtatim ſupervenerunt inquiſitores: cúmque illum non reperiſſent, duos ſervulos comprehenderunt; quorum alter tormentis ſubditus, confeſſus eſt. Impoſſibile ſiquidem erat latere ipſum, quandoquidem qui prodiderunt illum domeſtici erant. Irenarcha verò, qui &

ambiente circumdari. Expergefactus itaque ſanctiſſimus ſenex, vix adhuc ſtratis gravia membra ſubtraxerat, & ait his, qui cum eo erant, ignibus ſe cremandum. VET. INT.

VI. Ecce in alium agrum fortè conceſſerat: ſtatim quærentes eum adfuerunt cuſtodes. Sed quum ab his ille inveſtigari non poſſet, uno ex his etiam verberato, latebram confeſſione infans aperuit. Nec enim ipſe celari poterat, quem paſſio ipſa poſcebat. Proditores ejus do-

mus temporibus, Irenarchas deligendi quis mos fuerit, in Sacra Orat. iv. ita explicat, qui tum apud eos vixit, Ariſtides. Ἐπέμπετο τοῖς ἡγεμόσι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἀφ' ἑκάστης πόλεως, ἑκάστου ἔτους, ὀνόματα δέκα ἀνδρῶν τῶν πρώτων· ταῦτα ἔδει σκεψάμενον τὸν ἡγεμόνα, ἕνα ὃν προκρίνεται ἐξ ἁπάντων, καθιστάναι φύλακα τῆς εἰρήνης. *Mittebantur quotannis illis temporibus ad Præſides ex urbibus ſingulis virorum primariorum nomina decem. Ea conſiderantem Præſidem, unum aliquem deligere oportebat ex omnibus, quem pacis cuſtodem conſtitueret.* Ubi notandum, 1. totius provinciæ propriè dictæ Aſiæ Proconſulem tunc fuiſſe Præſidem: licèt ſub eo alius quoque liberis Aſiæ civitatibus præfuerit. 2. In unaquaque Aſiæ civitate conſtitutum fuiſſe unum, cujus munus erat προ-

ὁ καὶ κληρονόμος τὸ αὐτὸ ὄνομα, Ἡρώδης ἐπιλεγόμενος, ἔσπευδεν εἰς τὸ στάδιον αὐτὸν εἰσαγαγεῖν· ἵνα ἐκεῖνος μὲν τὸν ἴδιον κλῆρον ἀπαρτίσῃ, Χριστοῦ κοινωνὸς γενόμενος· οἱ δὲ προδόντες αὐτὸν, την αὐτοῦ Ἰούδα ὑπόσχοιεν τιμωρίαν.

Ζ'. Ἔχοντες οὖν τὸ παιδάριον, τῇ παρασκευῇ δείπνου ὥραν, ἐξῆλθον διωγμῆται καὶ ἱππεῖς, μετὰ τῶν συνήθων αὐτοῖς ὅπλων, ὡς ἐπὶ λῃστὴν τρέχοντες. Καὶ ὀψὲ τῆς ὥρας [1] συναπελθόντες, ἐκεῖνον μὲν εὗρον ἔν τινι δωματίῳ κατακείμενον ὑπερῴῳ· κἀκεῖθεν ἠδύνατο εἰς ἕτερον χωρίον ἀπελθεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐβουλήθη, εἰπών· Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω. Ἀκούσας οὖν τοὺς παρόντας, καὶ καταβὰς, διελέχθη αὐτοῖς· θαυμαζόντων δὲ τῶν παρόντων τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ καὶ τὸ εὐσταθὲς, τινὲς ἔλεγον· [2] Ἦ τοσαύτη σπουδὴ, ἡ τοῦ συλληφθῆναι τοιοῦτον πρεσβύτην ἄνδρα ἦν; Εὐθέως οὖν αὐτοῖς ἐκέλευσεν παρατεθῆ-

VAR. LECT. [1] Euseb. ἐπελθόντες. [2] Euseb. εἰ.

VET. INT. mestici, Irenarcha & Herodes festinabant in arenam eum citiùs exhibere: ut & ille Christi, finitâ passione, sit socius; & proditores, exemplo Judæ, pœnam, quam merentur, accipiant.

VII. Habentes itaque infantulum, ante sabbatum horâ ipsius cœnæ egressi sunt, Polycarpum perquirentes, cum equorum magna copia vel armorum: quasi verò non servum Christi comprehenderent, sed latronem. Invenerunt eum nocte in tegulis se prementem. Fuerat qui-

στῆναι τῆς εἰρήνης (ut paullò post Aristides loquitur) *paci præesse*, eumque annuum creatum fuisse. *Idem.*

Κληρονόμος τὸ αὐτὸ ὄνομα.] Generaliter κληρονόμος dicitur, cui sorte aliquid obtingit; & κληροῦσθαι dicuntur magistratus, qui sortitò creantur. In Philoxeni Glossario, Latinorum *heres*, Græcorum κύριος & κληρονόμος esse dicitur. Apud veteres enim Latinos, *heres* & *herus* idem denotabant. *Idem.*

———Herodes ille fuit tunc temporis simul εἰρήναρχος & κληρονόμος ἐπιλεγόμενος, i. e. *electus* & *constitutus*, sive à Proconsule, sive à populo; ita enim verba hæc distinguenda

VERS. COT.

Cleronomus ipſo nomine, dictus Herodes, properabat in ſtadium eum introducere: quò hic quidem propriam ſortem impleret, conſors Chriſti factus; proditores autem illius, Judæ ipſius pœnas ſubirent.

VII. Habentes ergo puerulum, feriâ ſextâ ſub horam cœnæ egreſſi ſunt Diogmitæ & Equites, cum conſuetis armis, tamquam ad latronem currentes. Et ſub veſpertinum tempus ſupervenientes, ipſum repererunt in quodam ſuperiore cubiculo diſcumbentem. Unde poterat quidem in aliud prædium abire; ſed noluit, dicens; *Fiat voluntas Domini.* Cùm ergo adſtantes audiviſſet, & deſcendiſſet, collocutus eſt cum eis. Mirantibus autem illis ipſius ætatem atque conſtantiam, quidam ex eis dicebant; *Tantumne adhibendum erat ſtudium, ut hujuſmodi vir ſenex comprehenderetur?* Statim igitur

l. Matt. xxvi. 55.

VET. INT.

dem tranſgrediendi in alium agrum facultas: ſed jam feſſus oſtendere ſe maluit quàm celare, dicens: *Compleatur voluntas Dei: quamdiu voluit ille, diſtuli; & quando juſſit, optavi.* Viſis itaque illis, deſcendit: habuitque ſermonem, qualem aut (q) illa ætas potuerat, aut (r) Spiritus gratiæ cœleſtis infuderat. Quum mirarentur in his annis tantam velocitatem pedum, tantam habitudinem eſſe membrorum, ad cujus inveſtigationem vix ſummâ celeritate pervenerint: nihil ſtupentibus ille reſpondit, ſed

(q) nulla. COT. B.

(r) S. Spiritûs gratia. SMITH.

cenſeo, ὁ καὶ κληρονόμος, τὸ αὐτῷ ὄνομα Ἡρώδης, ἐπιλεγόμενος, κ. τ. λ. Malè hìc poſitum arbitror κληρονόμος pro οἰκονόμος ſive ἀγορανόμος. Iſthoc enim tempore ille aliud munus publicum præter εἰρηναρχίαν, quæ unico anno terminabatur, videtur geſſiſſe. Hæc non intellexit Interpres, qui Irenarchum & Herodem diverſos facit. SMITH.

Ὥραν.] Ὥρα, vel κατὰ τὴν τοῦ δείπνου ὥραν. USSER.

Συνατελθόντες.] Rectè συνεπελθόντες legit Uſſer. SMIT.

Ἡ τοσαύτη σπουδὴ. ἡ τοῦ] Forſan Ἡ τοσαύτη σπουδὴ ὑπὲρ τοῦ, vel τί τοσαύτη σπουδὴ τοῦ, κ. τ. λ. USSER.

ναι φαγεῖν καὶ πιεῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ὅσον ἂν βούλωνται· ἐξητήσατο δὲ αὐτοὺς, ἵνα δῶσιν αὐτῷ ὥραν προσεύξασθαι ἀδεῶς. Τῶν δὲ ἐπιτρεψάντων, σταθεὶς προσηύξατο, πλήρης ὢν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, οὕτως ὥστε ἐπὶ δύο ὥρας μὴ δύνασθαι σιωπῆσαι, καὶ ἐκπλήττεσθαι τοὺς ἀκούοντας, πολλούς τε μετανοεῖν ἐπὶ 3 τῷ ἐληλυθέναι ἐπὶ τοιοῦτον θεοπρεπῆ πρεσβύτην.

Η'. Ὡς δὲ κατέπαυσε τὴν προσευχὴν, μνημονεύσας ἁπάντων καὶ τῶν [1] πολὲ συμβεβηκότων αὐτῷ, μικρῶν τε καὶ μεγάλων, ἐνδόξων τε καὶ ἀδόξων, καὶ ἁπάσης τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην καθολικῆς ἐκκλησίας, τῆς ὥρας ἐλθούσης τοῦ ἐξιέναι, ἐν ὄνῳ καθίσαντες αὐτὸν, ἦγον εἰς τὴν πόλιν, ὄντος σαββάτου μεγάλου. Καὶ ὑπήντα αὐτῷ ὁ εἰρήναρχος Ἡρώδης καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νικήτης, ἐπὶ τὸ ὄχημα· οἳ καὶ μεταθέντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν καροῦχαν, ἔπειθον παρακαθεζόμενοι, καὶ λέγοντες· Τί γὰρ

VAR. LECT. 3 MS. τὸ. [1] Euſeb. πώποτε συμβεβληκότων.

VET. INT. ſtatim his alimenta cibi præbuit, & menſam juſſit adponi. Nec hoc ſine divini magiſterii mandato faciens: quum ſcriptum ſit, *Inimicos noſtros potu & cibo debere ſatiari.* Tunc deprecatus eſt, ut ei horam concederent, quâ poſſet orare & omnipotenti Deo debita precum vota perſolvere. Præbentibus facultatem, (s) ſtans petebat donum Dei præceptumque compleri. Jugiter autem per duas fere horas oratio illa duravit: ſtupefactis audientibus, &, quod majoris palmæ (t) videretur, inimicis.

Rom. xii. 20.

(s) inſtanter. COLB.

(t) videtur. *Ibid.*

Ἐπὶ τῷ ἐληλυθέναι.] Euſeb. ἐπὶ τὸ τοιοῦτον ἀναιρεῖσθαι μέλλειν σεμνὸν καὶ θεοπρεπῆ πρεσβύτην. Idem.

Σαββάτου μεγάλου] Ut Hebdomada Paſſionis appellata eſt *Hebdomada magna*; ita in ea Sabbatum (quo ſolo, ex omnibus totius anni Sabbatis, Orientalibus jejunare eſt permiſſum) *Sabbatum magnum* dicebatur. Vide Conſtit. Apoſt. Lib. viii. Cap. 33. & Lib. v. Cap. 18. 19. *Idem.*

Νικήτης.] Nicetæ Smyrnæi vita habetur apud Philoſtra-

jussit ipsis tunc apponi cibum ac potum, quantum vellent. Petiit autem ab illis, uti darent ei horæ spatium, quo liberè precaretur. Quod cùm concessissent, stans orabat plenus gratiâ Dei, adeò ut per duas horas tacere non posset, ac obstupescerent auditores, multique eorum pœnitentiâ ducerentur, quòd adversùs tam divinum senem venissent. VERS. COT.

VIII. Ut verò precationem finiit, in qua mentionem fecerat omnium qui aliquando cum ipso congressi fuerant, parvorum juxtà & magnorum, clarorum & obscurorum, totiusque quæ per orbem terrarum Catholicæ Ecclesiæ; cùm hora proficiscendi venisset, asino eum imponentes in civitatem duxerunt, die magni Sabbati. Et occurrit ei Irenarcha Herodes, ac pater ejus Nicetes. Qui & eum in vehiculum suum transtulerunt, assidentesque hortabantur illum his verbis & aliis similibus; *Quid*

VIII. Orationis postmodum voce completâ; factâ in precibus omnium mentione, notorum ignotorumque, bonorum ac malorum, & catholicorum omnium, qui per singula loca Ecclesiæ colliguntur: tandem hora illius advenit, quâ [u] custodiendæ acciperet coronam justitiæ. Impositus itaque asino, quum appropinquaret civitati, majori Sabbato, obvius Irenarchæ Herodi & patri ejus [x] Niceteri, vehiculoque susceptus; ut vel obsequio vinceretur, qui vinci pœnæ dolore non poterat. Quum ergo subdolo crebroque sermone profanum aliquid ab illo exigerent adsidentes, dicerentque; *Quid mali est dicere,* VET. INT.

(u) custodiæ. *Ibid.*

(x) Nicetæ, *ut postea.* SMITH.

tum; sed nostro hoc aliquantò senioris, quippe qui Nerva imperante maximè inclaruit. *Idem.*

'Επὶ τὸ ὄχημα, οἳ καὶ μεταθέντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν καρούχαν.] Euseb. οἱ καὶ μεταθέντες αὐτὸν εἰς τὸ ὄχημα. Sic & paullò post, ubi hìc legitur, ἀπὸ τοῦ ὀχήματος, ὡς καὶ κατιόντα ἀπὸ τῆς καρούχας, apud Eusebium tantùm habetur, ὡς κατιόντα ἀπὸ τοῦ ὀχήματος. Ut utrobique καρούχας, sequioribus seculis magis notum vocabulum, hìc substitutum fuisse

κακόν ἐστιν εἰπεῖν, Κύριε Καῖσαρ, καὶ ἐπιθῦσαι, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, καὶ διασώζεσθαι; Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα οὐκ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ἐπιμενόντων δὲ αὐτῶν, ἔφη· Οὐ μέλλω ποιεῖν ὃ συμβουλεύετέ μοι. Οἱ δὲ ἀποτυχόντες τοῦ πεῖσαι αὐτὸν, δεινὰ ῥήματα ἔλεγον αὐτῷ, καὶ μετὰ σπουδῆς καθῄρουν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὀχήματος, ὡς καὶ κατιόντα ἀπὸ τῆς καρούχας ἀποσυρῆναι τὸ ἀντικνήμιον. Καὶ μὴ ἐπιστραφεὶς, ὡς οὐδὲν πεπονθὼς προθύμως μετὰ σπουδῆς ἐπορεύετο, ἀγόμενος εἰς τὸ στάδιον· Θορύβου τηλικούτου ὄντος ἐν τῷ σταδίῳ, ὡς μηδὲ [2] ἀκουσθῆναί τινα δύνασθαι.

Θ'. Τῷ δὲ Πολυκάρπῳ, εἰσιόντι εἰς τὸ στάδιον, φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ ἐγένετο· Ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, Πολύκαρπε. Καὶ τὸν μὲν εἰπόντα οὐδεὶς εἶδε, τὴν δὲ φωνὴν τῶν ἡμετέρων οἱ [1] παρόντες ἤκουσαν. Καὶ προσαχθέντος αὐτοῦ, θόρυβος ἦν μέγας ἀκουσάντων, ὅτι Πολύκαρπος συνείληπται. Λοιπὸν [2] προσαχθέντα αὐτὸν ἀνηρώτα ὁ ἀνθύπατος, εἰ αὐτὸς εἴη

VAR. LECT. [2] πολλοῖς ἀκουσθῆναι. [1] Euseb. πολλοί. [2] οὖν προσελθόντα.

VET. INT. Domine, *& sacrificare?* & reliqua quæ solent Diabolo instigante narrari: frenato paullisper ore, omnibus patienter auditis, tandem iratus annunciat; ad hoc se nunquam posse perduci, non igne, non ferro, non arctorum doloribus vinculorum, non fame, non exsilio, non flagellis. Commoti tunc illi, vehiculo summâ velocitate currente, Polycarpum perturbârunt; ita ut suras aliqua

videatur, vetere illo τοῦ ὀχήματος ad marginem annotato; quod ipsum quoque in textum, licèt loco non suo, admissum fuerit. In Cyrilli verò Græcolatino Glossario, κάῤῥον & καῤῥούχιον, *rheda* exponitur: & in Hesychii Lexico vice versâ, ῥηδίων, καῤῥούχων· apud quem etiam ἅρμα est ὄχημα, καῤῥοῦχα, δίφρος. Latinis Scriptoribus, Plinio, Martiali, Suetonio, & sequentibus Historiæ Augustæ scriptoribus, *carrucæ* vox usitatissima est: indeque tum posteriorum Græcorum καῤῥοῦχα illa, tum vulgatum nostrum *caroche*, suam traxit originem. *Idem.* ——— Vox ista, sequioribus seculis intro-

enim mali est, dicere, Domine Cæsar: *& sacrificare; atque ita salvum evadere?* Ille autem primùm quidem eis non respondit. Sed cùm instarent; *Non sum,* inquit, *facturus quod suadetis mihi.* Tum illi, frustrati spe flectendi eum, contumeliosa ei verba dixerunt; & cum impetu deturbârunt illum, adeò ut è vehiculo descendens tibiam distraheret. Verùm nequaquam commotus, ac si nihil mali passus esset, alacriter & properè pergebat, ductus ad stadium. Tantus verò erat tumultus in stadio, ut nemo posset audiri. VERS. COT.

IX. Porrò Polycarpo intranti in stadium, vox è cœlo facta est: *Fortis esto & viriliter age, Polycarpe.* Et eum quidem qui vocem emisit vidit nemo, vocem autem qui ex nostris præsentes erant audierunt. Introducto autem illo, magnus erat tumultus audientium comprehensum esse Polycarpum. De cætero adductum eum interrogavit Proconsul, *l.* Deut. xxxi. 7. 23.

VET. INT. COLB.

ex parte quassaret. Tantâ tamen per arenam velocitate currebat, ut (*y*) nullius corporis damna sentiret. (*y*) nulla.

IX. Sed quum arenam fuisset ingressus, è cœlo statim missa vox sonuit, clamans: *Polycarpe, habeto virtutem.* Hanc vocem qui in arena erant audierunt; ex aliis autem nullus audivit. Quum igitur Proconsuli fuisset oblatus, Deum toto corde confessus, imperia judicis

ducta, explicationis causâ apponebatur in margine, & inde in textum intrusa: uti paullò pòst. Lege igitur ut in Eusebio. SMITH.

Καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα.] In Eusebio ista non habentur. USSER.——— Videtur legisse in Eusebiana Historia Rufinus, ac perperam vertisse, *& de cætero.* Finem autem Capitis hujus cum initio sequentis Eusebius connectit. COT.

Διασώζεσθαι.] Ita etiam habetur in Eusebio MS. Saviliano: ubi in vulgatis legitur σώζεσθαι, pro quo Rufinus habet, *vivere securum.* USSER.

Προθύμως.] Ita etiam in Eusebio Saviliano; non πρόθυμος, ut in editis. *Idem.*

Πολύκαρπος. Τοῦ δὲ ὁμολογοῦντος, ἔπειθεν ἀρνεῖσθαι, λέγων. Αἰδέσθητί σου τὴν ἡλικίαν· καὶ ἕτερα τούτοις ἀκόλουθα, ὡς ἔθος αὐτοῖς, λέγων· Ὄμοσον τὴν Καίσαρος τύχην, μετανόησον· εἰπὲ, Αἶρε τοὺς ἀθέους. Ὁ δὲ Πολύκαρπος ἐμβριθεῖ τῷ προσώπῳ εἰς πάντα τὸν ὄχλον 3 τῶν ἐν σταδίῳ ἀνόμων ἐθνῶν ἐμβλέψας, καὶ ἐπισείσας αὐτοῖς τὴν χεῖρα, στενάξας τε καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶπεν· Αἶρε τοὺς ἀθέους. Ἐγκειμένου δὲ τοῦ ἀνθυπάτου καὶ λέγοντος, Ὄμοσον, καὶ ἀπολύω σε, λοιδόρησον τὸν Χριστόν· ὁ Πολύκαρπος ἔφη· Ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἔτη 4 ἔχω δουλεύων αὐτῷ, καὶ οὐδέν με ἠδίκη-

VAR. LECT. 3 τὸν ἐν τῷ σταδίῳ ἐμβλέψας. 4 δουλεύω αὐτῷ.

VET. INT. cruenta contempſit. Quumque ab eo ad blaſphemum quodcumque cogeretur, diceretque ei Proconſul : *Vel ætatem hanc cogita, ſi alia in te forte contemnis : non poterit hæc ſenectus juvenibus etiam expaveſcenda ſufferre. Debes jurare per Cæſarem Cæſariſque fortunam : præterea habere pœnitentiam, & dicere* ; Impios tolle. Tunc Po-

(z)ut. USSER. lycarpus ore ſemicluſo, (z) & qui non ſuo ſed alieno ſer-

Ὡς ἔθος αὐτοῖς, λέγων.] Euſ. ὡς συνηθὲς αὐτοῖς ἐστι λέγειν. USSER.——Rectè ; SMITH.

Ὄμοσον τὴν κ. τ. λ.] Inter tentamenta, à Gentilibus ad expugnandam Chriſtianorum fidem adhiberi ſolita, præcipuum illud videtur, illos ſive cogere, ſive ſuadere, ut ſacrificarent, & *per genium* ſive *fortunam* Imperatoris jurarent, & ut etiam Chriſto maledicerent. Nec id unius ætatis erat inſtitutum. Impiam enim iſtam praxin ad ſequentia tempora continuatam fuiſſe, docent Tertullianus in Apologetico Cap. 32. & Origenes in Exhortatione ad Martyrium. *Idem.*

Εἰπὲ, Αἶρε κ. τ. λ.] Hìc quoque ſupplendus Ado deſcriptor Rufini, iſto modo ; *Conclama, Tolle ſacrilegos.* Ad vii. Cal. Feb. De loquendi formula præter cæteros conſule S. Chryſoſtomum Hom. XLVI. in Acta Apoſt. COT.

Εἶπεν· Αἶρε τοὺς ἀθέους.] Hiſce iiſdem verbis, quæ non ſine ingenti indignatione ab impia plebe prolata audiverat S. Polycarpus, mox oculis in cœlum converſis, cum gemitu Deo ſupplicavit ; ut facilè ex contracta fronte, habitu, geſtuque corporis, & vocis accentu, quivis ex adſtantibus, telum iſtud τῆς ἀθεότητος, Chri-

an ipſe eſſet Polycarpus. Cumque fateretur, hortabatur ille ut negaret, dicens; *Reverere ætatem tuam*; aliaque his ſimilia, ut illi ſolent, proferens; *Jura per genium Cæſaris*; *reſipiſce: dic*, Tolle impios. Tunc Polycarpus gravi ac ſevero vultu turbam omnem ſceleratorum, qui in ſtadio erant, Gentilium contuens, manumque in eos intentans, ſimulque gemens ac cœlum ſuſpiciens, dixit; *Tolle impios.* Inſiſtente verò Proconſule, atque aiente; *Jura, & dimitto te*; *convicium fac Chriſto*: Polycarpus reſpondit; *Octoginta & ſex anni ſunt ex quo ſervio ei, nec me ullâ affecit injuriâ: &* VERS. COT.

mone loqueretur, clauſis penè faucibus, populum qui in arena erat reſpexit univerſum impium & profanum: tractoque ex intimo corde ſuſpirio, majeſtatem cœli intuens, ait; *Tolle impios.* Et quum aſſiduus præceptor aſſiſteret, enuncians; *Jura, & poteris relaxari*; *Chriſtumque contemne:* tunc ait Polycarpus; *Octogeſimum jam & ſextum annum ætatis ingredior, nomini ejus probatus & ſerviens ſemper, nunquam ab eo læſus, ſemperque ſer-* VET. INT.

ſtianis falsò impactum, in propria illorum capita retortum fuiſſe, intelligere poſſet. SMITH.

Ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἔτη.] Anno Æræ Chriſtianæ LXXXIII. Chriſto primùm ſervire cœpit Polycarpus, indeque cum Apoſtolis (qui tum ſuperfuerant) converſatus, & Smyrnæ Epiſcopus ab eis conſtitutus fuit; ut ex Irenæo, diſcipulo ipſius, confirmat Euſeb. Eccleſ. Hiſt. v. 26. & iv. 14. cum iii. 35. Poſt Hieroſolymitanæ urbis excidium, ad Eccleſiæ illius præfecturam Simeoni filio Cleophæ committendam, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Κυρίου μαθητῶν τοὺς εἰσέτι τῷ βίῳ λειπομένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ πανταχόθεν συνελθεῖν, *Apoſtolos & diſcipulos Domini, qui adhuc lucis uſurâ fruebantur, ex omnibus locis in unum conveniſſe*, traditum refert idem Euſebius Lib. iii. Cap. 11. Ab eo verò excidio ad Polycarpi noſtri converſionem, anni tantùm elapſi ſunt 13. poſt quam anno deinceps 17. vitâ functus eſt Johannes; à quo Smyrnæ Epiſcopum conſtitutum fuiſſe Polycarpum, apud Tertullianum de Præſcript. Cap. 32. & Hieronymum in Catalogo legimus. Et cum 70. demum poſt ipſius Johannis obitum anno Polycarpus mar-

σεν· καὶ πῶς δύναμαι βλασφημῆσαι τὸν βασιλέα μου, τὸν σώσαντά με;

Ι΄. Ἐπιμένοντος δὲ πάλιν αὐτοῦ καὶ λέγοντος, Ὄμοσον τὴν Καίσαρος τύχην, ἀπεκρίνατο· Εἰ [1] κενοδοξεῖς ἵνα ὀμόσω τὴν Καίσαρος τύχην, ὡς σὺ λέγεις, προσποιεῖς δὲ ἀγνοεῖν με, τίς εἰμι· μετὰ παῤῥησίας ἄκουε, Χριστιανός εἰμι. Εἰ δὲ μαθεῖν θέλεις τὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ λόγον, δὸς ἡμέραν καὶ ἄκουσον. Ὁ ἀνθύπατος ἔφη, Πεῖσον τὸν δῆμον. Ὁ δὲ Πολύκαρπος εἶπεν· Σὲ μὲν καὶ λόγου ἠξίωσα· δεδιδάγμεθα γὰρ ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις [2] ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναις τιμὴν κατὰ τὸ προσῆκον, τὴν μὴ

VAR. LECT. [1] MS. ἐκεῖνο δόξειν. [2] Euſeb. ἀπὸ Θεοῦ.

VET. INT. *vatus: quo modo poſſum eum odiſſe quem colui, quem probavi, quem ſemper auctorem optavi, imperatorem meum, ſalvatorem ſalutis & gloriæ, perſecutorem malorum, ultoremque juſtorum?*

X. Quum ille diceret, *Per Cæſaris jurandum eſſe fortunam*; ait: *Quid me cogis jurare per Cæſarem? aut*

tyrium ſubierit; in Smyrnæorum Eccleſia adminiſtranda plures eum annos exegiſſe conſequitur, quàm præceſſores ſimul omnes. Quorum tres primi (ſi Pſeudo-Clementem Conſtit. Apoſt. Lib. vii. Cap. 47. audire libeat) Ariſto, Strataeas Loïdis filius, & alter Ariſto, fuerunt. In Hippolyti inedito de LXX Diſcipulis libello, quartus Apelles nominatus reperitur: cujus etiam Apoſtolum in Epiſt. ad Rom. xvi. 10. mentionem feciſſe, & Epiſcopum Smyrnæ ante S. Polycarpum factum fuiſſe, in Synopſi ſua refert Dorotheus: quanquam immediatum Polycarpi anteceſſorem fuiſſe Bucolum, in Polycarpi Actis Pionio adſcriptis, Græcorum Menæo (Feb. 6. & 23.) & Nicephori Hiſt. Eccleſ. Lib. iii. Cap. 34. traditum habeatur; quem & primum illius ſedis Epiſcopum fuiſſe Suidas affirmat. Sed ſive unum, ſive plures in eo Epiſcopatu anteceſſores ille habuerit; illud conſtat, & à Chriſti Paſſione ad Johannis obitum minùs quàm 70 annorum ſpatium interceſſiſſe; & ultra 70 annos Epiſcopatum Smyrnenſem obtinuiſſe Polycarpum. Quod ſi cuiquam minùs credibile videatur, revocandus illi in memoriam eſt ex poſterioribus ſeculis, *Remigius Rhemenſis urbis Epiſcopus; qui, ut ferunt,*

quo modo possum convicia dicere adversùs regem meum, qui salvum me fecit? VERS. COT.

X. Urgente rursus illo & inquiente; *Jura per Genium Cæsaris:* respondit; *Si ambitiosè contendis, ut jurem per Cæsaris, ut tu vocas, Genium; simulas autem te ignorare quis sim; palam audi, Christianus sum. Si verò cupis Christianæ religionis rationem discere; da diei spatium, & audi.* Proconsul dixit; *Persuade populo.* Polycarpus respondit; *Te quidem sermone ac ratione dignatus sum. Edocti namque sumus, principibus & potestatibus à Deo ordinatis honorem, prout decet, qui* Rom. xiii. 1. Tit. iii. 1.

professionem meam fortasse non nosti? Palam me Christianum dico: & quò magis irasceris, ego gaudeo. Tu si vis legis hujus scire rationem; diem da, à quo incipies audire vel discere. Respondit ei Proconsul; *Satisfac populo.* Polycarpus ait: *Tibi dignissimum reor satisfacere probatus, &* [(a)] *obaudientes esse quæ jusseris; tantùm ne injustè secteris. Docti enim sumus potestatibus, qui Deo ordinante procedunt,* [(b)] *morem gerere, mandatisque servire. Illos verò* VET. INT.

(a) obaudiens eis esse. *Idem.*
(b) honorem. SMITH.

septuaginta aut eo amplius in Episcopatu annos explevit: ut apud Gregorium Turonensem de gloria Confessorum, Cap. 79. legimus. USSER.

Εἰ κενοδοξεῖς ἵνα ὀμόσω κ. τ. λ.] Quare per *fortunam* sive *genium* Cæsaris jurare noluerint veteres Christiani, rationem reddit Tertullianus in Capite 32. Apologetici. *Sed & juramus, sicut non per genios Cæsarum, ita per salutem eorum, quæ est augustior omnibus geniis. Nescitis genios dæmonas dici, & inde diminutivâ voce dæmonia. Nos judicium Dei suspicimus in Imperatoribus, qui gentibus illos præfecit. Id enim in eis scimus esse, quod Deus voluit: ideoque & salvum volumus esse quod Deus voluit, & pro magno id juramento habemus.* Unde & sacramenti militaris formulam, sub Christianis Imperatoribus ita immutatam, proponit Vegetius, de re militari, Lib. ii. Cap. 5. *Jurant per Deum, & per Christum, & per Spiritum Sanctum, & per majestatem Imperatoris, quæ secundùm Deum, generi humano diligenda est & colenda.* Idem.

Προσποιεῖς · · · · · · εἰμι.] Euseb. προσποιούμενος ὅς τις εἰμι rectiùs. *Idem.*

βλάπτουσαν ἡμᾶς, ἀπονέμειν· ἐκείνους δὲ οὐχ ἡγοῦμαι ἀξίους, τοῦ ἀπολογεῖσθαι αὐτοῖς.

ΙΑ'. Ὁ δὲ ἀνθύπατος πρὸς αὐτὸν εἶπε· Θηρία ἔχω, τούτοις σε παραβαλῶ, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. Ὁ δὲ εἶπεν· Κάλει, ἀμετάθετος γὰρ ἡμῖν ἡ ἀπὸ τῶν κρειττόνων ἐπὶ τὰ χείρω μετάνοια. Καλὸν δὲ [1] μετατίθεσθαι με ἀπὸ τῶν χαλεπῶν ἐπὶ τὰ δίκαια. Ὁ δὲ πάλιν πρὸς αὐτόν· Πυρί σε ποιῶ [2] δαπανηθῆναι, εἰ τῶν θηρίων καταφρονεῖς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. Ὁ δὲ Πολύκαρπος· Πῦρ ἀπειλεῖς τὸ πρὸς ὥραν καιόμενον, καὶ μετ' ὀλίγον σβεννύμενον. ἀγνοεῖς γὰρ τὸ τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ αἰωνίου κολάσεως τοῖς ἀσεβέσι τηρούμενον πῦρ. ἀλλὰ τί βραδύνεις; φέρε ὃ βούλει.

ΙΒ'. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πλείονα λέγων, θάρ-

VAR. LECT. [1] Euſeb. μετατίθεσθαι ἀπό. [2] δαμασθῆναι.

VET. INT. *indignos judico, nec ad ſatisfaciendum idoneos puto: proinde judici me æquum eſt parere, non populo.*

XI. Reſpondit Proconſul: *Feras atroces habeo: his te tradam per fruſta lacerandum, ſi pœnitentiam habere contempſeris.* Reſpondit ille: *In me leonum rabies cruenta deſæviat, & quicquid gravius judex durus inveneris: gloriabor in pœna, tripudiabo lætus in vulnere, & merita mea doloris æſtimatione penſabo. Quanto graviora pertulero, tanto præmia majora percipiam. Eſt mihi paratus*

Ἀμετάθετος κ. τ. λ.] Locus explicatu difficilis, ſi hæc lectio retineatur, quæ rejicienda mihi planè videtur. Quid ſi legamus, οὐκ εὐμετάθετος, hoc ſenſu? '*nobis* Chriſtianis '*non facilis* eſt *reſipiſcentia &* '*mutatio animi à melioribus ad* '*pejora.*' Sed hoc eſt planè hariolari. Valeſius pro μετάνοια ſubſtituere vult διάνοια: Sed lectio Euſebiana, quæ conſentit cum hiſce Actis, non debet ſollicitari: præſertim quum τὸ μετάνοια ad comminationem Proconſulis, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς, directè referri videatur. Judicent alii. SMITH.

Καλὸν δὲ μεταθέσθαι κ. τ. λ.] Hæc Wakius ita explicat: '*Bonum* eſt ab aſperis & *diffi*'*cilibus* perpeſſu in terris, ad

nobis non officiat, dare. Illos verò indignos ſentio, quibus rationem reddam. VERS. COT.

XI. At Proconſul ad ipſum dixit; *Beſtias habeo, his te objiciam, niſi reſipueris.* Ipſe verò; *Eas*, inquit, *arceſſe. Neque enim reſipiſcere ſolemus eâ reſipiſcentiâ, quæ à melioribus ad deteriora mutatio fit. Bonum autem eſt, me à malis ad juſta tranſire.* Rurſus ad Polycarpum Proconſul; *Quandoquidem beſtias ſpernis, efficiam ut igne conſumaris, niſi ſententiam mutes.* Cui Polycarpus; *Ignem minaris qui ad horæ ſpatium ardet, ac paullò pòſt extinguitur. Ignoras enim illum futuri judicii & æternæ pœnæ ignem, qui impiis reſervatur. Verùm quid moraris? profer quodcumque volueris.*

XII. Hæc verò atque alia plura cùm diceret,

ad ſuperiora animus: ex humilioribus enim ad ſumma procedimus. Reſpondit Proconſul: *Si ferarum morſus novâ præſumptione contemnis, ignibus te cremabo.* Tunc Polycarpus reſpondit: *Ignem mihi minaris*, inquit, *qui unius horæ ſpatio æſtuat, & pòſt frigeſcit; ignorans futuri judicii & æterni ignis impiis tormenta perpetua. Sed quid voluntatem tuam longâ oratione ſuſpendimus? Fac ex me illa quæ cogitas: & quodcunque aliud pœnæ genus caſus obtulerit, (c) accelera.* VET. INT.

XII. Hæc fortè dum loquitur, vultum ejus (d) vel ſen-

(c) *aucupare.* COLB.

(d) ac. *Ibid.* in tantum. USSER.

‘ *juſtum* iſtius perpeſſionis præ-‘ mium in cœlis, me trans-‘ ferri.’

Δαπανηθῆναι.] Ita etiam in codice Euſebiano Rufini, [qui vertit *conſumi*]. Notandus porrò eſt locus iſte, ut oſtendatur gravius extitiſſe ſupplicium igni tradi, quàm objici beſtiis. Qua de re multi dixerunt. COT.

Τί βραδύνεις; κ. τ. λ.] *Stantes autem Martyres in medio populi, aiunt ad Principes; Cur moras patimini? facite quod facturi eſtis.* In Paſſione XL Martyrum. 2 Maccab. vii. 30. Joan. xiii. 27. *Idem.*

σους καὶ χαρᾶς ἐνεπίμπλατο, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ χάριτος ἐπληροῦτο, ὥστε [1] οὐ μόνον μὴ συμπεσεῖν ταραχθέντα ὑπὸ τῶν λεγομένων πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ τοὐναντίον τὸν ἀνθύπατον ἐκστῆναι, πέμψαι τε τὸν ἑαυτοῦ κήρυκα ἐν μέσῳ τῷ σταδίῳ κηρῦξαι τρίτον, Πολύκαρπος ὡμολόγησεν ἑαυτὸν Χριστιανὸν εἶναι. Τούτου λεχθέντος ὑπὸ τοῦ κήρυκος, ἅπαν τὸ πλῆθος ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων τῶν τὴν Σμύρναν κατοικούντων, ἀκατασχέτῳ θυμῷ καὶ μεγάλῃ φωνῇ ἐπεβόα· Οὗτός ἐστιν ὁ τῆς ἀσεβείας διδάσκαλος, ὁ πατὴρ τῶν Χριστιανῶν, ὁ τῶν ἡμετέρων θεῶν καθαιρέτης, ὁ πολλοὺς διδάσκων μὴ θύειν μηδὲ προσκυνεῖν τοῖς θεοῖς. Ταῦτα λέγοντες, ἐπεβόων καὶ ἠρώτων τὸν Ἀσιάρχην Φίλιππον, ἵνα ἐπαφῇ τῷ

VAR. LECT. 1 Eufeb. μὴ μόνον μή· Sic MS. Eufebii Savil.

VET. INT. fum gratiæ cœleftis fplendor intravit, ut ipfe etiam Proconful terreretur. Tunc voce præconis in arena media ter clamatum eft: *Polycarpus Chriftianum fe femper effe confeffus eft.* Univerfus itaque Populus Judæorum

Ἑαυτοῦ κήρυκα.] Vox ἑαυτοῦ neque in Eufebio, neque in Vet. Int. habetur. Per *præconem* verò folitum interloqui judicem, notat hìc Baronius. Κήρυκα autem *curionem* Rufinus reddidit: quam vocem bis etiam pro *præcone* ufurpavit in Gallieno Trebellius Pollio. USSER.

Τρίτον.] Eufeb. τρὶς, & Vetus Int. *ter clamatum eft*; quod Rufinus ad ipfum Polycarpum perperam retulit: *Polycarpum tertiò confeffum Chriftianum fe effe.* Idem.

Ἅπαν τὸ πλῆθος κ. τ. λ.] Rufinus: *Univerfa multitudo tum Gentilium quàm Judæorum Smyrnenfium civitatis.* Seldenus: *Commune gentium & Judæorum quod Smyrnæ tunc agebat*: ut referatur ad τὸ Κοινὸν τῆς Ἀσίας, quod eo tempore Smyrnam, ad communia fpectacula celebranda, commigraverit. Smyrnæ enim univerfitatis Afiæ conventus aliquando fuit habitus, aliquando Ephefi, aliquando in urbe aliqua alia Afiæ propriè dictæ, vel Afiæ faltem Lydiacæ; quæ, præter mediterraneam, etiam maritimam Lydiam, ab Æolibus & Ionibus habitatam, comprehendebat. *Idem.*

Ὁ τῆς ἀσεβείας διδάσκαλος] Pro ἀσεβείας reftituendum effe

VERS. COT.

fiduciâ & gaudio replebatur, illiusque vultus plenus gratiæ erat : adeò ut non solùm iis quæ ipsi dicebantur turbatus non concideret ; sed contrà Proconsul stuperet, suumque mitteret præconem, ter in medio stadio proclamaturum, *Polycarpus confessus est Christianum se esse.* Quod ubi pronunciâsset præco, universa multitudo Gentilium ac Judæorum, qui Smyrnam incolebant, effrenatâ irâ & magnâ voce conclamabat ; *Hic est Asiæ magister ; pater Christianorum ; nostrorum Deorum eversor ; qui multos docet ne sacrificent, neve Deos adorent.* Ista inquientes, acclamabant, rogabantque Asiarcham Philippum, ut leonem ad-

VET. INT.

& gentium, qui Smyrnam colebat, irâ commotus exclamat : *Hic est Asiæ magister, Christianorum pater, nostrorum Deorum destructor pertinax, violatorque templorum ; qui dicebat non sacrificandum, nec Deorum adoranda esse simulachra : tandem quod peccârat inveniat.* Petebant Asiarcham Philippum, ut ei leonem iratus immitteret :

'Ασίας, Eusebii, Rufini, & Veteris Interpretis consentiens hìc evincit auctoritas. In Hieronymi Scriptorum Ecclesiasticorum Catalogo, *totius Asiæ princeps* appellatur Polycarpus : & in hac Epistola, διδάσκαλος ἀποστολικὸς καὶ προφητικὸς, & διδάσκαλος ἐπίσημος Idem.

Μὴ θύειν κ. τ. λ.] Mutilatus locus iste in Vulgatis Eusebii exemplaribus : qui tamen à Rufino integrè habetur conversus : *ne immolent, neve adorent Deos.* Idem.

Τὸν 'Ασιάρχην Φίλιππον.] *Philippum munerarium*, Rufinus & Christophorsonus reddiderunt. Doctissimus Salmasius, in Plinian. Exercit. pag. 805. nos docet, 'Ασιάρχας *fuisse sacerdotum principes* & ἱεράρχας, *potiùs quàm rectores provinciarum ; qui ex ipsismet primoribus Asiæ & opulentissimis civibus eligebantur ad munera edenda.* Et Gab. Albaspinæus, Observat. Lib. i. Cap. 22. 'Ασιάρχην, *non Præsidem aut Principem, sed Sacerdotem Asiæ & Munerarium significare, eundemque qui ludos præstat suis sumptibus :* quamquam & magistratum gessisse eum, non sacerdotium solum, doceat in loco citato Salmasius : de quo etiam, in Annotationibus ad quartum marmor Arundelianum consulendus est Seldenus noster ; & Interpretes Act. xix. 31. *Idem.*

Πολυκάρπῳ λέοντα. Ὁ δὲ Φίλιππος ἔφη, μὴ εἶναι ἐξὸν αὐτῷ, ἐπειδὴ ἐπληρώκει τὰ κυνηγέσια. Τότε ἔδοξεν αὐτοῖς ὁμοθυμαδὸν ἐπιβοῆσαι, ὥστε τὸν Πολύκαρπον κατακαυθῆναι. Ἔδει γὰρ τὸ τῆς φανερωθείσης ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου ὀπτασίας πληρωθῆναι, ὅτε ἰδὼν αὐτὸ καιόμενον, προσευχόμενος, εἶπεν ἐπιστραφεὶς τοῖς σὺν αὐτῷ πιστοῖς προφητικῶς, Δεῖ με ζῶντα κατακαυθῆναι.

ΙΓʹ. Ταῦτα οὖν μετὰ τοσούτου τάχους ἐγίνετο, θᾶττον τοῦ λεχθῆναι· τῶν ὄχλων παραχρῆμα συναγαγόντων ἔκ τε τῶν ἐργαστηρίων καὶ βαλανείων ξύλα καὶ φρύγανα· μάλιστα Ἰουδαίων προθύμως, ὡς ἔθος αὐτοῖς, εἰς ταῦτα ὑπουργούντων.

VAR. LECT. [2] MS. & Euseb. πεπληρώκει. 3 Euseb. καῆναι. MS. Savil. κατακαῆναι. 1 MS. ἐγένετο.

VET. INT. qui sibi non licere respondit, tempore jam muneris exsoluto. Tunc placuit illis omnibus, æquo unoque consensu, ut vivum Polycarpum ignis exureret. Oportuerat enim id fieri, quod ille antè prædixerat. Orans itaque omnipotentem Deum, venerabilem ad suos vultum retorquens

Ἐπληρώκει τὰ κυνηγέσια.] Vel, ἐπεπληρώκει, potiùs. Rufin. *jam editionis suæ munus explêsset.* Albaspinæus responsi sententiam refert: *munus se dedisse quod apparare debuerat, eoque se posthac liberum solutumque munere videri.* Cujusmodi verò κυνηγέσια sint hìc intelligenda, partim ex Actis Pionii intelligere possumus: in quibus *Terentius, qui tunc venationes curabat, ad Asclepiadem; Te, inquit, accusabo, ut bestiis damnatum in munere gladiatorio filii mei:* partim ex Glossarii Basilicorum, à Carolo Labbæo editi, explicatione illa; Κυνηγοὺς καλῶ ἐν τῷ νόμῳ τοὺς θηριομάχους. De quibus venatoribus accipienda sunt illa Augustini, in Psalm. cii. *Qui venatoribus donant, quare donant? dicant mihi, quare donant venatori? Hoc in illo amat, in quo nequissimus est; hoc in illo pascit, hoc in illo vestit: ipsam nequitiam publicam spectaculis omnium.* Et in Psalm. CXLVII. *Vident homines venatorem & delectantur; væ miseris, si non se correxerint. Qui enim vident venatorem & delectantur, videbunt Salvatorem & contristabuntur. Quid illis miserius; quibus Salvator saluti non erit? Non ergo mirum, quia illis quibus voluptati est homo*

versùs Polycarpum emitteret. At Philippus negavit id ſibi licere, quia venationes ſeu gladiatoria ſpectacula jam expleverat. Tunc placuit illis uno conſenſu inclamare, ut Polycarpus vivus combureretur. Neceſſe enim erat ut viſio illa de cervicali, quæ ei oſtenſa fuerat, impleretur; quando inter orandum videns illud ardere, converſus ad fideles qui cum eo erant, propheticè dixit; *Oportet me vivum comburi.* VERS. COT.

XIII. Hæc igitur citiùs peracta ſunt, quàm pronunciata: cunctâ plebe confeſtim ex officinis ac balneis ligna & ſarmenta congregante; præcipuè Judæis, alacri animo, ut ſolent, ad iſta juvantibus.

ait: *Videtis eam eſſe, per quam prophetaveram, paſſionem.* VET. INT.

XIII. Tunc populus ad balneum & ad (e) artiſteria convolavit, ligna & malleola perquirentes, præcipuè Ju- (e) ergaſteria. SMITH.

pugnans, non erit ſaluti Deus liberans. Vide Tertullian. de Spectaculis, Cap. 12. & 19. & P. Fabr. Semeſtr. Lib. ii. Cap 7. *Idem.*

Ὥστε τὸν.] Ex Euſebio, Rufino, & noſtro [Vet.] Interprete legendum; ὥστε ζῶντα τὸν. Idem.

Ἔδει κ. τ. λ.] A manu Nicephori fuit, ἔδει γὰρ αὐτῷ προφητικῷ γε ὄ.τι ἀνδρὶ, μὴ τὸ ὀραθὲν ἐκεῖνο διαπεσεῖν At ediderunt ἐκείνῳ. COT.

Ταῦτα οὖν κ. τ λ.] Hinc expreſſa ſunt illa, in Actis Theodori Tironis, apud Metaphraſt. Feb. 17. *Dicto citiùs res mandata fuit executioni,* (θᾶττον ἢ ἐλέχθη, καὶ τὸ ἔργον ἠνύετο) *lictoribus ex officinis & balneis ligna repentè colligentibus.* & apud Vincentium, Speculi hiſtorial. Lib. xii. Cap. 94. *Omnes populi civitatis cum feſtinatione ligna à balneis rapientes, conſtruxerunt rogum.* USSER.

Ξύλα καὶ φρύγανα.] Sic & apud Euſeb. in MS. Savil. nam in editis καὶ deſideratur. Φρύγανα Rufinus *ſarmenta*, noſter [Vet.] Interpres *malleola*, vel *malleolos* potiùs, reddidit: quâ utraque voce etiam Cicero eſt uſus. Tertullian. ſub finem Apologetici: *Licet nunc ſarmentitios & ſemaxios appelletis, quia ad ſtipitem dimidii axis revincti, ſarmentorum ambitu exurimur: hic eſt habitus victoriæ noſtræ, hæc palmata veſtis; tali curru triumphamus.* Idem.

Ὑπουργούντων.] In Rufino forſan ſcribendum, *ſervientibus*, non *ferventibus*. COT.

[2] Ὅτε δὲ ἡ πυρκαϊὰ ἡτοιμάσθη, ἀποθέμενος ἑαυτῷ πάντα τὰ ἱμάτια, καὶ λύσας τὴν ζώνην αὐτοῦ, ἐπειρᾶτο καὶ ὑπολύειν ἑαυτόν· μὴ πρότερον τοῦτο ποιῶν, διὰ τὸ ἀεὶ ἕκαστον τῶν πιστῶν σπουδάζειν ὅς τις τάχιον τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ [3] ἅψηται· παντὶ γὰρ καλῷ, ἀγαθῆς ἕνεκεν πολιτείας, καὶ πρὸ τῆς [4] μαρτυρίας ἐκεκόσμητο. Εὐθέως οὖν αὐτῷ περιετίθετο τὰ πρὸς τὴν πυρὰν ἡρμοσμένα ὄργανα. Μελλόντων δὲ αὐτῶν καὶ [5] προσηλοῦν, εἶπεν, Ἄφετέ με οὕτως· ὁ γὰρ [6] δούς μοι ὑπομεῖναι τὸ πῦρ, δώσει καὶ χωρὶς τῆς ὑμετέρας ἐκ τῶν ἥλων ἀσφαλείας, [7] ἀσάλευτον ἐπιμεῖναι τῇ πυρᾷ.

ΙΔʹ. Οἱ δὲ οὐ καθήλωσαν μὲν, ἔδησαν δὲ αὐτόν. Ὁ δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας ποιήσας καὶ προσδεθεὶς, ὥσπερ κριὸς ἐπίσημος ἐκ μεγάλου ποιμνίου εἰς προσφορὰν, [1] ὁλοκάρπωμα δεκτὸν τῷ Θεῷ ἡτοιμασ-

VAR. LECT. [2] Euſeb. Ἀλλ' ὅτε ἡ πυρά. [3] ἐφάψηται. [4] πολιᾶς κεκόσμητο. [5] προσηλοῦν αὐτὸν. [6] διδοὺς. [7] ἀσκύλτως.
[1] Euſeb. ὁλοκαύτωμα.

VET. INT. dæi. Per hæc igitur miniſteria quum flamma fuiſſet adlata, Polycarpus cingulum ſolvit, veſtemque depoſuit; vincula etiam parabat exuere: quæ facere non ſolebat; quia ſinguli fideles viri nuda ejus tangere vel oſculari membra cupiebant. Plenitudine enim bonæ conſcientiæ redundabat, etiam antequam ad martyrii certamen acce-

Παντὶ γὰρ καλῷ.] Euſeb. ἐν παντί· ſed ἐν planè mihi redundare videtur. Καλῷ deſideratur ibidem, neſcio an recte. SMITH.

Ἐκεκόσμητο.] Sic in MS. Euſebii Saviliano. USSER.

Προσηλοῦν.] Ad firmitatem, non ad ſupplicium. Juſtus Lipſius, de cruce Lib. iii. 10. interpretatur, *cruci ſuffigere*, intolerando errore. COT.

Ὁ γὰρ δούς μοι κ. τ. λ.] Rufin. *Qui enim dedit mihi.* Similia his quoque habentur in Actis Græcis MSS. Theodori. Μελλόντων δὲ καὶ προσηλοῦν, οὐκ ἠνέχετο. Ἄφετέ με λέγων· ὁ γὰρ οὐδὲν ἀγενὲς πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς ὑπομεῖναι θέαν, αὐτὸς δώσει πάντως καὶ τῆς τῶν ἥλων ἐκτὸς ἀσφαλείας, τὴν τοῦ πυρὸς ὑποστῆναι καῦσιν. Quod in Actis ejus Latinis, apud Vin-

Quando autem rogus apparatus eſt, Polycarpus ſibi detractis omnibus veſtimentis, & cingulo ſoluto, conabatur etiam ſe excalceare: quod priùs non faciebat, quoniam ſemper ſinguli fidelium contendebant, quiſnam celeriùs corpus ejus tangeret. Omni ſiquidem bono propter ſanctos mores, etiam ante martyrium honeſtabatur. Illico igitur ei circumpoſita ſunt quæ ad rogum coagmentata fuerant inſtrumenta. Cùm verò etiam clavis, ab illis affigendus eſſet, dixit; *Sinite me ſic. Qui enim mihi dat ignem pati; dabit & ſine veſtra ex clavis cautione, immotum in pyra permanere.* VERS. COT.

XIV. Illi ergo non quidem clavis defixerunt, ſed ligaverunt eum. Hic verò manibus poſt tergum poſitis, ac revinctus tamquam aries inſignis ex magno grege ad oblationem, holocauſtum accederet.

(*f*) Potius ergo in medium his quæ ex more parabantur arſuro. Quum [ergo] eum ferro vincire cuperent conſuetudinem legemque ſervantes; *Permittite me ſic,* inquit. *Qui enim mihi dedit velle, largietur & poſſe; atque ipſum tolerabilem faciet voluntati ignem ardentem.* VET. INT.

(*f*) Pofius. *Idem.*

XIV. Itaque ferro illum nemo vinxit: ſed poſt tergum ligatis manibus, ut devotus [ad] altaria, præſentis paſſio-

centium, ita habetur expreſſum: *Quæſtionarii cogitaverunt, ut eum clavis configerent. Quibus ille dixit: Sinite me. Qui enim mihi dedit tolerantiam in omnibus, dabit etiam, ut hic confixione clavorum ipse immotum cum lætitia poſſim ſuſtinere.* USSER.

'Απάλειπτον.] Rufin. *immobiliter.* Idem.

'Επίσημος.] 'Αναφερόμενος in Euſebio, *aſſumptus* in Rufino, additur: pro quo [illegible] hic potius ſubjicitur. *Idem.*

Εἰς [illegible].] Deeſt in Euſebio. *Idem.*

[illegible]] A Græcis interpretibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] redditur, ad interdum [illegible] per [illegible] ut Lev. [illegible] *Idem.*

μένον, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶπε· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ εὐλογητοῦ παιδός σου Ἰησοῦ Χριστοῦ πατὴρ, δι' οὗ τὴν περὶ σοῦ ἐπίγνωσιν εἰλήφαμεν, ὁ Θεὸς ἀγγέλων καὶ δυνάμεων, καὶ πάσης τῆς κτίσεως, καὶ παντὸς τοῦ γένους τῶν δικαίων, οἳ ζῶσιν ἐνώπιόν σου· εὐλογῶ σε, ὅτι ἠξίωσάς με τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας ταύτης, τοῦ λαβεῖν [3] με μέρος ἐν ἀριθμῷ τῶν μαρτύρων [4] σου, ἐν τῷ ποτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ σου, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς αἰωνίου, ψυχῆς τε καὶ σώματος, ἐν ἀφθαρσίᾳ Πνεύματος ἁγίου· ἐν οἷς προσδεχθείην ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν θυσίᾳ πίονι καὶ προσδεκτῇ, καθὼς προητοίμασας καὶ [5] προεφανέρωσας καὶ ἐπλήρωσας, ὁ ἀψευδὴς καὶ ἀληθινὸς Θεός. Διὰ τοῦτο καὶ περὶ πάντων αἰνῶ σε, εὐλογῶ σε, δοξάζω σε, σὺν τῷ αἰωνίῳ καὶ ἐπουρανίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἀγαπητῷ σου παιδί· μεθ' οὗ σοι καὶ Πνεύματι ἁγίῳ ἡ δόξα, καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας. Ἀμήν.

ΙΕ'. Ἀναπέμψαντος δὲ αὐτοῦ τὸ Ἀμὴν, καὶ

VAR. LECT. [2] σε. 3 με deest. 4 σου deest. 5 προφανερώσας καὶ πληρώσας.

VET. INT. nis limen ingreſſus eſt. Tunc ſidera, cœlumque reſpiciens, dixit: *Deus angelorum, Deus archangelorum, reſurrectio noſtra ſolutioque peccati, rector elementorum omnium & totius habitaculi, omne juſtorum genus qui in conſpectu tuo vivunt protegens : te benedico, tibi ſerviens, qui me dignum hac paſſione duxiſti, ut percipiam partem coronamque martyrii, initium calicis, per Jeſum Chriſtum in unitate*

Τῷ Θεῷ · · · · οὐρανὸν.] Pro his in Euſebio tantùm habetur Θεῷ παντοκράτορι. Idem.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ.] Deſunt iſta in Euſebio & Rufino. *Idem.*

Περὶ σοῦ.] Sic & apud Nicephorum. *Idem.*

Χριστοῦ σου.] Sic & in Euſebio Saviliano & Rufino : nam in Græcis editis σου deſideratur. *Idem*

Ψυχῆς τε καὶ σώματος.] h. e. 'tum *animæ* tum *corporis*, quæ 'in *reſurrectione* inſeparabili 'unione conjuncta, in cœleſti 'beatitudine æternum durabunt. SMITH.

ceptabile Deo præparatum, cœlum contuitus, dixit; *Domine Deus omnipotens, Pater dilecti ac benedicti Filii tui Jesu Christi, per quem tui notitiam accepimus; Deus Angelorum & Virtutum, ac universæ creaturæ, totiusque justorum generis qui vivunt in conspectu tuo: benedico te, quoniam me hac die atque hac horâ dignatus es, ut partem caperem in numero Martyrum tuorum, in calice Christi tui, ad resurrectionem vitæ æternæ, animæ & corporis, in incorruptione Spiritûs Sancti: inter quos utinam suscipiar hodie coram te, in sacrificio pingui & accepto, quemadmodum præparâsti & præmonstrâsti & adimplevisti, mendacii nescius ac verax Deus. Quapropter de omnibus laudo te, benedico te, glorifico te, cum sempiterno & cælesti Jesu Christo, dilecto tuo Filio; cum quo tibi & Spiritui Sancto gloria, & nunc & in futura sæcula. Amen.* VERS. COT.

XV. Et postquam Amen emisisset, precatio-

Spiritûs Sancti; ut, completo sacrificio istius diei, promissa tuæ veritatis accipiam. Ob hanc rem te benedico in omnibus, & glorior, per æternum Pontificem omnipotentem Jesum Christum: per quem tibi, & cum ipso, & cum Spiritu Sancto, gloria nunc & in futurum in secula seculorum. Amen. VET. INT.

XV. Completâ itaque oratione, flammâque suppositâ,

Προσφωνήσαντος καὶ ἐπλήρωσας.] Sic et am Rufinus. COT.

Σὺν τῷ αἰωνίῳ .... ἡ δόξα] Præpositiones apud Eusebium immutatæ leguntur: διὰ τοῦ αἰωνίου ἀρχιερέως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀγαπητοῦ σου παιδός· δι' οὗ σοι σὺν αὐτῷ Πνεύματι ἁγίῳ. Quod in Arianorum favorem factum suspicari quis posset: nisi & à nostro [Vet.] Interprete ita locus fuisset redditus; *per æternum pontificem* &c. & à Rufino, *per æternum Deum & pontificem Jesum Christum, dilectum filium tuum: per quem, & cum quo, tibi cum Spiritu Sancto, gloria.* USSER.

Αἰῶνας.] Τῶν αἰώνων in edi-

πληρώσαντος τὴν εὐχὴν, οἱ τοῦ πυρὸς ἄνθρωποι ἐξῆψαν τὸ πῦρ. Μεγάλης δὲ ἐκλαμψάσης φλογὸς, θαῦμα [1] μέγα εἴδομεν οἷς ἰδεῖν ἐδόθη· οἳ καὶ [2] ἐτηρήθημεν, εἰς τὸ ἀναγγεῖλαι τοῖς λοιποῖς τὰ γενόμενα. Τὸ γὰρ πῦρ καμάρας εἶδος ποιῆσαν, ὥσπερ ὀθόνη πλοίου ὑπὸ πνεύματος πληρουμένη, κύκλῳ περιετείχισε τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος. Καὶ ἦν μέσον οὐχ ὡς σὰρξ καιομένη, ἀλλ᾽ ὡς ἄρτος ὀπτώμενος, ἢ ὡς χρυσὸς καὶ ἄργυρος ἐν καμίνῳ πυρούμενος· καὶ γὰρ εὐωδίας τοσαύτης [3] ἀντελαβόμεθα, ὡς λιβανωτοῦ πνέοντος, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τιμίων ἀρωμάτων.

Ις΄. Πέρας οὖν ἰδόντες οἱ ἄνομοι, οὐ δυνάμενον αὐτοῦ τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ πυρὸς δαπανηθῆναι, ἐκέλευσαν προσελθόντα αὐτῷ κομφέκτορα παραβῦ-

VAR. LECT. 1 In Euseb. μέγα deest. 2 ἐτηρήθησαν. 3 ἀντελαμβανόμεθα.

VET. INT. quum usque ad cœlum tolleretur incendium, miraculi novitas repentina processit: illis videntibus quos videre jusserat cœleste mandatum, ut possint ceteris ostensa narrare. Curvus namque in littora arcus apparuit, in aliquantam latitudinem cornua utraque flectendo, velum navis imitatus: qui martyris corpus molli velabat amplexu, ne aliquid ex sanctis artubus flamma vastaret. Ipsum autem corpus, ut panis grata decoctio vel argenti

tis Eusebii exemplaribus additur: licèt in Ms. Savil & Rufino, non legitur. Noster tamen Interpres habet *seculorum*. Idem

Ὥσπερ ὀθόνη κ. τ. λ.] Eusebius habet ὀθόνης & πληρουμένης. Rufinus, *specie quasi veli navi vento sinuati*. Idem

Ἄρτος ὀπτώμενος, ἢ ὡς.] Non habentur hæc in Eusebio, vel Rufino. *Idem*.

Ἀντελαβόμεθα.] Sic & Eusebius Savilianus. *Idem*.

Οὐ δυνάμενον αὐτοῦ κ. τ. λ.] In Martyrologio quoque Romano, Jan. 26. ab igne minimè læsus fuisse Polycarpus dicitur. Indeque Romæ in Ecclesia S. Stephani in Cœlio, adscripta illi cernitur Siracidæ ista sententia, Ecclesiastic. LI. 6. *In medio ignis non sum æstuatus*: subjecto etiam, in eam

nemque complêſſet; homines ſeu miniſtri ignis, Vers. Cot.
ignem accenderunt. Cùm verò ingens flamma emicâſſet, grande miraculum vidimus, quibus ſpectare conceſſum fuit; qui & ideo reſervati ſumus, ut aliis quæ contigerunt annunciaremus. Ignis enim fornicis ſpeciem præbens, tamquam navis velum repletum atque ſinuatum, undique circumdedit Martyris corpus; quod quidem in medio poſitum, non ut caro aſſa videbatur, ſed veluti panis coctus, vel ſicut aurum & argentum in fornace candens. Tantam quippe fragrantiam odorabamur, ac ſi thus, aut aliud quoddam pretioſorum aromatum oluiſſet.

XVI. Tandem igitur cernentes improbi, corpus ipſius ab igne non poſſe conſumi, juſſerunt confectorem propiùs accedere, pugionemque capu-

& auri, qui conflato pulchro colore reſplendens ſingulo- Vet. Int.
rum juvabat aſpectum. Odor etiam thuris aut myrrhæ, aut pretioſi alicujus unguenti, tractum nidorem totius fugabat incendii.

XVI. Quum hoc itaque peccatoribus fuiſſet oſtenſum, ut intelligerent eum non poſſe comburi: præceperunt congeſtorem ignis accingi, gladiunculum ſancto corpori

ſententiam, hoc epigrammate.

Phœnicem ſi quis medio miretur in igne
Emori, & extructo ſe reparare rogo;
Obſtupeat, Polycarpe, avidas tibi parcere flammas,
Non auſas ſacrâ te violare face.
Mille nitent tædæ, rutilantque hinc inde favillis,
Atque in te Dominum, quem colis ipſe, colunt.
Præmia nunc majora tibi ſed reddit Olympus,
Ignea qui pedibus ſubjicit aſtra tuis. Idem.

Κομφέκτορα.] Latinum hoc vocabulum retinuit quoque Euſebius; & ex Rufino etiam Ado & Notkerus in ſuis Martyrologiis. In Gloſſis Baſilicorum à Labbæo editis, Κομφάκτωρ, κατασκευαστὴς exponitur. *Idem.*

σαι [1] ξιφίδιον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντος, ἐξῆλθε περιστερὰ καὶ πλῆθος αἵματος, ὥστε κατασβέσαι τὸ πῦρ, καὶ θαυμάσαι πάντα τὸν ὄχλον, εἰ τοσαύτη τις διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀπίστων καὶ τῶν ἐκλεκ-

VAR. LECT. [1] Euseb. τὸ ξίφος.

VET. INT. injicere, illis etiam ſancto probato. Quumque hoc ita fuiſſet effectum, ecce ſubitò fluente ſanguinis copiâ, co-

Ἐξῆλθε περιστερὰ κ. τ. λ.] Nihil de *columba* apud Euſebium aut Rufinum occurrit; omneſque vetuſti Scriptores de hoc prodigio altum ſilent. Mendum ergo in Græco codice latere, quotquot mirandum hoc viſum, utpote planè ἄπιστον, facilè & inexploratè admittere nolint, pertinaciter contendunt. Huic verò ulceri medicinam adhibere multi, pro verſatili ingenio, & comminiſcendi quicquid aut cerebelli æſtus, aut artis Criticæ, ſed planè enormis, affectatio ſuggeſſerit, libidine, anniſi ſunt; ſed hactenus fruſtra. Illorum hariolationes hìc referre planè pudet pigetque. Maximè verò omnium placuit conjectura cujuſdam Viri docti, qui mihi retulit, ſibi pro περιστερὰ videri legendum eſſe ἐπ᾽ ἀριστερᾷ. Cujus ſententiæ rationem & ſenſum ita latiùs explico: ‘ Adacto in corpus ſanctiſſimi Martyris per ‘ Confectorem pugione, apertâque ex violentia ictûs lævâ parte, inde erupit effluxitque ingens copia ſanguinis, ut ignis exſtingueretur. ’ Hoc ſuavi ſuſurro penè ſopitus facilis conſentiebam; ſed re meliùs penſitatâ, multa occurrunt, quæ iſti conjecturæ, utut plauſibili & argutæ, meritò detrahere videntur. Primum quidem, ne minimum quidem hujus lectionis veſtigium apud Euſebium reperiri; qui illam omittere vix potuiſſet, ſi in ſuo codice, quem hic, ut videtur, ad literam ſecutus eſt, exſtitiſſet. Nec quicquam myſterii ineſt, quòd vulnus iſtud hiulcum in ſiniſtro aut dextro latere, ſi hæc verba ἐπ᾽ ἀριστερᾷ i. e. χειρὶ contra communem uſum & analogiam eò uſque extendi poſſint, infixum fuerit. Deinde mihi exploratiſſimum eſt, verba iſta ἐξῆλθε περιστερὰ καὶ πλῆθος αἵματος in MS. codice Oxon. ex quo Acta hæc primus Græcè edidit Uſſerius, quem bis contuli, in eadem ſerie cum ceteris à Librario deſcriptis, contineri. Quid verò de particula conjunctiva καὶ futurum ſit, per hanc conjecturam ſtatuere non licet. Quo tempore Amicum hanc ſuam conjecturam proferentem audivi, penitus excidebat ex animo, V.C. Stephanum le Moyne eandem quoque, inter alias longè deterioris notæ, ex ingenio, ejuſmodi commentorum feraciſſimo, antea procudiſſe; cujus *Diſſertationem de Polycarpo* in *Prolegomenis* ad *Varia Sa-*

lo tenus abdere. Quod cùm ille feciſſet, egreſſa eſt columba, item tanta vis ſanguinis, ut ignem extingueret, utque univerſa plebs miraretur tantum eſſe diſcrimen inter infideles ac electos. VERS. COT.

lumba proceſſit de corpore; ſtatim ſopitum cruore ceſſit incendium. Tunc populus totus obſtupuit; atque omnibus inter juſtos & injuſtos quanta eſſet probata diſcretio VET. INT.

cra poſtea conſului. Ille ibi opinatur, Lucianum, fabulâ iſtâ de vulture è rogo Peregrini exeunte productâ, Chriſtianorum fatuæ, prout impiè objicere ſolitus eſt infamis nefariuſque ſcurra, credulitati illudere voluiſſe, quaſi hoc miraculum in martyrio S. Polycarpi contigiſſe pronâ fide admiſiſſent, & res illa, prout *Acta* hæc narrant, familiari in ſuis congreſſibus ſermone ab ipſis vulgaretur. Quod nulli fundamento innititur, & planè incertiſſimum eſt, vetuſtis ſive Græcis ſive Latinis omnino obmuteſcentibus, nullaque traditione, ne leviſſimâ quidem, de hoc portento apud illos ſervatâ. ——Videtur mihi non à vero diſſonum, quempiam inſubidè & præter debitum morem pium lectorem ſui codicis margini, ad augendum tum miraculum, tum ſanctiſſimi Martyris apud poſteros famam, τὸ περιστερὰ appoſuiſſe; & hac σημειώσει alluſiſſe ad ritus ab Auguſto apud Romanos olim inſtitutos, quorum ſolennis in Imperatorum ἀποθεώσει erat uſus, in quibus maximè obtinuit, ut accensâ pyrâ *aquila* dimitteretur, versùs cœlum avolatura. Quod teſtatur Herodianus Hiſt. Lib. iv. qui univerſum illorum apparatum ibi accuratè deſcribit. Ita quoque Dion Caſſius Lib. LVI. in funere Auguſti. Identidem commentus eſt Lucianus in Libello *de morte Peregrini*, ſe *vulturem* è media flamma ad cœlum uſque aſcendentem vidiſſe: quod cum aliis prodigiis, omnem fidem exſuperantibus, iſtius vaniſſimi hominis diſcipulis, narrationibus ipſius de illius exitûs circumſtantiis avidiſſimè inhiantibus, & projectâ prodigâque credulitate, ac ſi res illæ τερατώδεις, prout finxerat, geſtæ fuiſſent, amplectentibus obtruſit.——Sive igitur Romanorum iſtam Imperatores poſt mortem inter Divos referendi conſuetudinem, ſive hanc Luciani de Peregrino fabellam, in animo habens, infrunitus ille Chriſtianus, in ſummum decus S. Polycarpi, ſi *columba*, caſta mitiſque avis, ipſumque innocentiæ emblema, *aquilæ* & *vulturi*, avibus feris agreſtibuſque, oppoſita, è rogo illius evolâſſe diceretur, ceſſurum fortaſſe arbitratus eſt. Ex margine autem in textum à Librario, ſicut alia, intruſum fuiſſe, nullatenus dubitandum videtur. Inde etiam fortaſſe Librarius iſte

τῶν· ὧν εἷς καὶ οὗτος γέγονεν ὁ θαυμασιώτατος [2] μάρτυς Πολύκαρπος, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις διδάσκαλος ἀποστολικὸς καὶ προφητικὸς γενόμενος, ἐπίσκοπός τε τῆς ἐν Σμύρνῃ καθολικῆς ἐκκλησίας. Πᾶν γὰρ ῥῆμα ὃ [3] ἐξαφῆκεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἐτελειώθη καὶ τελειωθήσεται.

ΙΖ'. Ὁ δὲ ἀντίζηλος καὶ βάσκανος καὶ πονηρὸς ὁ ἀντικείμενος τῷ γένει τῶν δικαίων, ἰδὼν τό τε μέγεθος αὐτοῦ τῆς μαρτυρίας, καὶ τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἀνεπίληπτον πολιτείαν, ἐστεφανωμένον τε τῷ τῆς ἀφθαρσίας στεφάνῳ, καὶ βραβεῖον ἀναντίῤῥητον ἀπενηνεγμένον, ἐπετήδευσεν ὡς μηδὲ τὸ λείψανον αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν [1] ληφθείη, καίπερ πολλῶν ἐπιθυμούντων τοῦτο ποιῆσαι, καὶ κοινωνῆσαι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ σαρκίῳ. [2] Ὑπέβαλε γοῦν Νικήτην τὸν τοῦ Ἡρώδου πατέρα, ἀδελφὸν δὲ Ἄλκης, ἐντυχεῖν

VAR. LECT. 2 desunt μάρτυς Πολύκαρπος. 3 ἀφῆκεν.
1 MS. ληφθῆναι. 2 Euseb. Ὑπέβαλλον γοῦν τινές.

VET. INT. est; & quid esset (g) præcipuum: etiamsi non est secutum vulgus, quod certum tamen constat, agnovit. Tali itaque Polycarpus, sanctæ Smyrnensium magister Ecclesiæ, passionis munus implevit: semper quæcunque ei revelata fuisse constat, impleta sunt.

(g) *Forsan*, præcipuum, etiamsi non est secutum, vulgus, &c. *Idem*.

marginale istud interpretamentum in exemplar suum ingessisse ausus est, eo quòd in spuria *S. Polycarpi Vita*, quam à Pionio descriptam fuisse mediæ & infimæ ætatis Scriptores mentiuntur, reliquisque *Actis*, aut tum de integro inventis, aut pessimè interpolatis corruptisque, ejusmodi portenta subinde occurrere reperisset. Hinc quoque enata videtur mira ista de columba nivea de carcere ad cœlum ascendente Narratio, in *Martyrio S. Benigni* apud Adonem *de Festivitatibus Sanctorum*. SMITH.

Ὁ θαυμασιώτατος.] Habetur in Eusebio Saviliano; sed non in libris editis. USSER.

Ἐτελειώθη.] Ita & Eusebius Savilianus: ubi editi habent ἐτελέσθη. Idem.

Λείψανον.] Euseb. σωμάτιον, pro quo *reliquias* Rufinus. *Idem*.

Κοινωνῆσαι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ σαρκίῳ.] Ex genuinis vetustissimisque Actis Martyrum satis liquet, Christianos, præsertim

Quorum unus hic fuit, maximè admirandus Martyr Polycarpus, qui nostris temporibus Apostolicus & Propheticus doctor extitit, atque catholicæ Smyrnensis ecclesiæ Episcopus. Omne siquidem verbum quod ore suo emisit, aut impletum est, aut implebitur. VERS. COT.

XVII. Sed cùm æmulus ille ac invidus & malus, justorumque generi adversus cerneret insigne illius Martyrium, moresque ab ineunte ætate irreprehensos, & illum immortalitatis coronâ redimitum, præmiumque controversiæ expers reportâsse; operam dedit ne reliquiæ ejus à nobis auferrentur: quamvis multi id facere cuperent, & sancto illius corpori communicare. Suggessit ergo Nicetæ Herodis Patri, fratri autem Alces, adire Proconsulem, ne corpus illius ad

XVII. Diabolus tamen, qui justorum semper inimicus est, quum perspexisset & vim Martyris, & magnitudinem passionis impletam, irreprehensibilem omnem vitam & meritum majus in morte, hoc excogitavit, ut corpus ejus à nostris non possit auferri; quamvis multi essent qui sanctis ejus optarent communicare (b) generibus. Summisit namque Nicetem, patrem Herodis, fratrem verò Alces, interpellare Rectorem, ut reliquiæ ejus negarent- VET. INT.

(b) cineribus. *Idem.*

ab ineunte secundo seculo, in Martyrum sive membris discerptis, sive ossibus, sive cineribus, aliisque reliquiis colligendis diligenti operâ usos, ea in cryptis locisque tutis reposuisse. Inde illorum cœmeteria frequentabant, memoriamque anniversariâ κατὰ τὴν τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν ἡμέραν γενέθλιον solennitate celebrabant: quod hi Smyrnenses, se, recurrente die natali S. Polycarpi sui, facturos hìc mox spondent. SMITH.

Δὲ Ἄλκης.] Euseb. δὲ Δάλκης, vel, ut MS. Savilianus habet, δ' ἄλκης. In Rufino est *Dalcæ*; in nostro Interprete *Alces*, multò rectiùs: *Alce* enim notum satis est mulieri inter Smyrnæos nomen, vel ex illa Ignatii salutatione, in Epistola ad eosdem. Ἀσπάζομαι Ἄλκην τὸ ποθητόν μοι ὄνομα. USSER.

Ἐντυχεῖν] est *adire ad petendum.* COT.

τῷ ἄρχοντι, ὥστε μὴ δοῦναι αὐτοῦ τὸ σῶμα ταφῇ· μὴ, φησὶν, ἀφέντες τὸν ἐσταυρωμένον, τοῦτον ἄρξωνται σέβεσθαι. Καὶ ταῦτα εἶπον, ὑποβαλλόντων καὶ ἐνισχυόντων Ἰουδαίων, οἳ καὶ ἐτήρησαν μελλόντων ἡμῶν ἐκ τοῦ πυρὸς [3] λαμβάνειν· ἀγνοοῦντες ὅτι οὔτε τὸν Χριστόν ποτε καταλιπεῖν δυνησόμεθα, τὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ παντὸς κόσμου τῶν σωζομένων σωτηρίας παθόντα, [ἄμωμον ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν,] οὔτε ἕτερόν τινα [4] σέβεσθαι. Τοῦτον μὲν γὰρ, υἱὸν [5] ὄντα τοῦ Θεοῦ, προσκυνοῦμεν· τοὺς δὲ μάρτυρας, ὡς μαθητὰς καὶ μιμητὰς τοῦ Κυρίου, ἀγαπῶμεν ἀξίως, ἕνεκα εὐνοίας ἀνυπερβλήτου τῆς εἰς τὸν ἴδιον βασιλέα καὶ διδάσκαλον· ὧν γένοιτο καὶ ἡμᾶς [6] κοινωνούς τε καὶ συμμαθητὰς γενέσθαι.

ΙΗ′. Ἰδὼν οὖν ὁ ἑκατόνταρχος [1] [κεντυρίων] τῶν Ἰουδαίων γενομένην φιλονεικίαν, θεὶς αὐτὸν ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς ἔκαυσεν. [2] Οὕτω τε ἡμεῖς ὕστερον ἀνε-

VAR. LECT. [3] αὐτὸν λαμβάνειν. [4] σέβειν. [5] Cod. Vien. ἀληθινὸν ὄντα [6] Euseb. συγκοινωνούς τε καὶ μαθητάς. [1] Deest. [2] οὕτως.

VET. INT. ur omnibus Christianis; adserens quòd, relictis omnibus, huic fundenda esset oratio singulorum: itaque summittentibus Judæis, quum voluissent auferre eum de flamma. Ignorantes, quia nunquam Christum relinquere possumus Christiani, qui pro peccatis nostris pati tanta dignatus est, neque alteri cuiquam precem orationis im-

Τῷ ἄρχοντι.] Euseb. τῷ ἡγεμόνι, i. e. Proconsuli. USSER.

Ταφῇ.] Non habetur in Eusebio. Idem. ——Ei reddenda, ex Rufini versione. Cot.

Εἶπον.] Ita Eusebius: sed ὑπέβαλε, quod præcedit, requirit hic εἰπών. USSER.

Ἄμωμον ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν.] Hæc neque in Eusebio habentur, neque in Rufino, neque in Vet. Int. Idem.

Σέβεσθαι.] Cum Smyrnensis verò Ecclesiæ doctrina hìc tradita, convenit & illa Augustini, in Lib. de vera Religione, Cap. 55. *Non sit nobis religio cultus hominum mortuorum: quia si piè vixerunt, non sic habentur ut tales quærant honores;*

ſepeliendum traderet; ne, inquit, relicto Crucifixo hunc colere incipiant. Atque hæc aiebant, ſuggerentibus & inſtantibus Judæis, qui etiam nos obſervaverant, eum ex igne extracturos. Ignari quòd nec Chriſtum umquam derelinquere poterimus, qui pro ſalute omnium qui in toto mundo ſalvi fient, paſſus eſt; inculpatus, pro peccatoribus; nec alium quemquam colere. Illum ſiquidem, utpote Filium Dei, adoramus: Martyres verò tamquam Domini diſcipulos & imitatores, meritò diligimus, propter illorum erga ſuum regem ac magiſtrum benevolentiam eximiam: quorum utinam & nos fiamus conſortes ac condiſcipuli. VERS. COT.

XVIII. Videns autem Centurio à Judæis ortam contentionem, corpus in medio ignis poſitum exuſſit. Atque ita nos poſtea oſſa illius gemmis pre-

pendere. Hunc namque Dei Filium adoramus & colimus: ejus tamen Martyres, ut diſcipulos fideles & devotos milites, honorificè ac libenter amplexamur; oramus etiam, ut nos ſocii ipſorum & condiſcipuli eſſe mereamur. VET. INT.

XVIII. Contentione itaque noſtrâ & Judæorum, Centurio poſuit corpus in medium. Nos collegimus, ut

ſed illum à nobis coli volunt, quo illuminante lætantur meriti ſui nos eſſe conſortes. Honorandi ergo ſunt propter imitationem, non adorandi propter religionem. Idem.

Κοινωνούς τε] Rectiùs συγκοινωνούς τε. Idem.

Κεντυρίων.] Redundat ex margine in textum aſſumptum. *Idem.* SMITH.——Faſti Siculi periocham hanc ita exprimunt; τοῦ κεντυρίωνος τὴν τῶν ἐπισυναχθέντων Ἰουδαίων καὶ Ἐθνικῶν φιλονεικίαν θεασαμένου, τεθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐν μέσῳ, ἐκάη ζῶν. *Centurione congregatorum Judæorum Ethnicorumque concitationem animorum cernente, poſitus ab ipſis in medio, vivus igni traditus eſt.* USSER.

Τῶν Ἰουδαίων.] Euſeb & Faſti Siculi, τὴν τῶν Ἰουδαίων. Rectè. *Idem*

Τοῦ πυρός.] Pro hoc apud Euſ. legitur, ὡς ἔθος αὐτοῖς. In Rufino & Faſtis Siculis neutrum habetur. *Idem*

λόμενοι τὰ τιμιώτερα λίθων πολυτελῶν καὶ δοκιμώτερα ὑπὲρ χρυσίον ὀστᾶ αὐτοῦ, ἀπεθέμεθα ὅπου καὶ ἀκόλουθον ἦν. ἔνθα ὡς δυνατὸν ἡμῖν συναγομένοις ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ, παρέξει ὁ Κύριος ἐπιτελεῖν τὴν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ ἡμέραν γενέθλιον, εἴς τε τὴν τῶν ἠθληκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καὶ ἑτοιμασίαν.

ΙΘʹ. Τοιαῦτα τὰ κατὰ τὸν μακάριον Πολύκαρπον, ὃς σὺν τοῖς ἀπὸ Φιλαδελφίας δωδέκατος ἐν Σμύρνῃ μαρτυρήσας, μόνος ὑπὸ πάντων [μᾶλλον] μνημονεύεται, ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἐν παντὶ τόπῳ λαλεῖσθαι. οὐ μόνος διδάσκαλος γενόμενος ἐπίσημος, ἀλλὰ καὶ μάρτυς [1] ἔξοχος· οὗ τὸ μαρτύριον πάντες ἐπιθυμοῦσι μιμεῖσθαι, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον Χριστοῦ γενόμενον. Διὰ τῆς ὑπομονῆς γὰρ καταγωνισάμενος τὸν ἄδικον ἄρχοντα, καὶ οὕτως τὸν τῆς ἀφθαρσίας στέφανον ἀπολαβὼν, σὺν τοῖς

VAR. LECT. 1 Cod. Vien. τίμιος καὶ ἐξοχώτατος

VET. INT. aurum gemmamque pretiosam, & sepulturæ ossa mandavimus. Conventus itaque alacriter factus, ut præcepit Dominus, ad diem natalemque martyrii.

XIX. Talia circa beatum Polycarpum acta sunt; cum his qui ex Philadelphia fuerunt duodecim, marty-

Τὴν τοῦ μαρτυρίου κ. τ. λ.] Maximinus, vel quicunque auctor fuit Libri iii. Commentariorum in Job, Origeni perperam adscriptorum. *Nos non nativitatis diem celebramus, cùm sit dolorum atque omnium tentationum introitus: sed mortis diem celebramus, utpote omnium dolorum depositionem, atque omnium tentationum effugationem. Diem mortis celebramus, quia non moriuntur hi, qui mori videntur.* Petrus Chrysologus, Sermone cxxix. in S. Cyprianum martyrem. *Natalem sanctorum cùm auditis, charissimi, nolite putare illum dici, quo nascuntur in terram de carne; sed de terra in cælum, de labore ad requiem, de tentationibus ad quietem, de cruciatibus ad delicias, non fluxas sed fortes & stabiles & æternas, de mundanis risibus ad coronam & gloriam. Tales natales dignè Martyrum celebrantur.* De quibus & ipse Cyprianus Epist. xxxvii. ad Presbyteros & Diaconos Ecclesiæ Carthaginensis: *Dies eo-*

ciofiffimis exquifitiora, & fuper aurum probatiora, Vers. Cot.
tollentes, ubi decebat depofuimus. Quo etiam loci nobis ut fieri poterit congregatis, in exfultatione ac gaudio, præbebit Dominus natalem Martyrii ejus diem celebrare, tum in memoriam eorum qui certamina pertulerunt, tum in venturorum hominum exercitationem & alacritatem.

XIX. Hæc de beato Polycarpo; qui cum iis qui ex Philadelphia, duodecimus, Smyrnæ martyrium paffus, folus ab omnibus præcipuè celebratur, ita ut à Gentilibus quoque in omni loco memoretur. Qui non folùm doctor infignis extitit, verùm etiam Martyr eximius: cujus Martyrium, quod, fcilicet, peractum eft juxta Evangelium Chrifti, omnes imitari defiderant. Nam per tolerantiam devicto injufto præfide, ficque immortalitatis coronâ receptâ, cum Apoftolis om-

rium (*i*) Smyrna videtur impleffe. Solus tamen inter Vet. Int.
ceteros culturæ meruit principatum. Martyrium ergo (*i*) in Smyrna.
excelfum fuftinet, & Magifter adhuc vocatur à populo. *Idem.*
Hunc omnes optemus, fecundùm exemplum Domini noftri Jefu Chrifti, qui perfecutionem vicit Rectoris injufti, & incorruptionis coronam fugatâ peccatorum noftrorum morte fufcepit. Cum Apoftolis & omnibus ju-

rum, quibus excedunt, adnotate, ut commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare poffimus Idem.

Τῶν ἠθληκότων.] Eufebius τῶν προηθληκότων. Rufinus: *Sed & cum eo eorum memorias qui priùs paffi fuerant celebramus; ut fequentium animi ad præcefforum viam* (vel *vitam*) *exemplis infignibus fufcitentur.* Idem

Δωδέκατος.] Eufebius habet δώδεκα: confentientibus etiam Rufino, Nicephoro, noftro Vet. Int. & Latinorum omnibus Martyrologiis ad Jan. 26. *Idem.*

Μᾶλλον] Ex Eufebio additum. *Idem.* ——Deeft autem in codice Viennenfi. Smith.

Οὐ μόνος κ. τ. λ.] Quæ fequuntur, ufque ad finem, in Eufebio non habentur. Usser. —— Οὐ μόνον legendum, ut in codice Viennenfi, cui additur γάρ. Smith.

ἀποστόλοις καὶ πᾶσι δικαίοις ἀγαλλιώμενος, δοξάζει τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ εὐλογεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ κυβερνήτην τῶν σωμάτων ἡμῶν, καὶ ποιμένα τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην καθολικῆς ἐκκλησίας.

Κ΄. Ὑμεῖς μὲν οὖν ἠξιώσατε διὰ πλειόνων δηλωθῆναι ὑμῖν τὰ γενόμενα. Ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἐπὶ κεφαλαίῳ μεμηνύκαμεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν Μάρκου. Μαθόντες οὖν ταῦτα, καὶ τοῖς ἐπέκεινα ἀδελφοῖς τὴν ἐπιστολὴν διαπέμψασθε. ἵνα καὶ ἐκεῖνοι δοξάζωσι τὸν Κύριον, τὸν ἐκλογὰς ποιοῦντα ἀπὸ τῶν ἰδίων δούλων, τῷ δυναμένῳ πάντας ἡμᾶς εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ δωρεᾷ εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ βασιλείαν, διὰ παιδὸς αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα, τιμὴ, κράτος, μεγαλοσύνη, εἰς αἰῶνας. Ἀμήν. Προσαγορεύετε πάντας τοὺς ἁγίους. Ὑμᾶς οἱ σὺν ἡμῖν προσαγορεύουσιν· καὶ Εὐάρεστος, ὁ γράψας, πανοικεῖ.

ΚΑ΄. Μαρτυρεῖ δὲ ὁ μακάριος Πολύκαρπος μηνὸς

VET. INT. ſtis alacriter benedicamus Deum & Patrem omnipotentem, & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſalvatorem animæ noſtræ, gubernatorem corporum, & paſtorem Catholicæ totius Eccleſiæ, & Spiritum Sanctum per quem cuncta cognoſcimus.

XX. Vos frequenter petieratis, ut quæ geſta fuerant, nunciarem de beato Polycarpo: quæ omnia (k) nunciavit per fratrem Martianum. Vos jam quia ſcitis, om-

(k) nunciavi. *Idem.*

Τὸν Κύριον ἡμῶν] Supple ex codice Vienn. τὸν κηδεμόνα καὶ σωτῆρα. SMITH. —— Ἰησοῦν Χριστὸν, σωτῆρα τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ex Vet. Int. & *corporum* quæ ſequitur antitheſi, videtur addendum. USSER. —— Deeſt τῶν ψυχῶν καὶ. COT.

Ποιμένα τῆς κατὰ κ. τ. λ.] Filium Dei hic celebrat Smyrnenſis Eccleſia, ut Oecumenicum Eccleſiæ Pontificem ſimul cum *Spiritu Sancto, per quem cuncta cognoſcimus*, ut in Latino habetur additum. USSER.

nibuſque juſtis exſultans, Deum ac Patrem glorificat, atque benedicit Dominum noſtrum, gubernatorem animorum & corporum noſtrorum, nec non paſtorem Oecumenicæ & Catholicæ Eccleſiæ. VERS. COT.

XX. Ac vos quidem petieratis, ut cuncta quæ geſta ſunt, fuſiùs vobis exponerentur. Nos verò impræſentiarum ſummatim indicavimus per fratrem noſtrum Marcum. Quæ quidem cùm didiceritis, Epiſtolam fratribus ulteriùs poſitis tranſmittite: ut & illi glorificent Dominum, qui ex ſuis famulis delectum facit, poteſtque omnes nos gratiâ atque indulgentiâ ſuâ in regnum ſuum æternum inducere, per Filium ſuum unigenitum Jeſum Chriſtum: cui gloria, honor, imperium, majeſtas in ſæcula. Amen. Salutate omnes ſanctos. Vos qui nobiſcum ſunt ſalutant; & qui ſcripſit Euareſtus, cum omni domo ſua.

XXI. Martyrium autem paſſus eſt beatus Po-

nibus per epiſtolas nunciate: ut ubique benedicatur Dominus bonorum electione ſervorum. Potens eſt enim & nos ſalvare per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſalvatorem: per quem ipſe eſt, & cum ipſo gloria, honor, potentia, magnitudo, in ſecula ſeculorum. Amen. Salutate omnes ſanctos. Hi qui nobiſcum ſunt omnes ſalutant; Evariſtus, qui ſcripſit, cum omni domo ſua. VET. INT.

XXI. Martyrium ſancti Polycarpi menſe Aprilio,

Διατέμψασθε.] Lege διαπέμψατε. SMITH.

Τῷ δυναμέ ῳ.] Lege τὸν δυνάμενον. USSER.

Μηνὸς Ξανθικοῦ δευτέρα ἱσταμένου.] *Secundam menſis Aprilis* perperam interpretatus eſt P Halloixius, in fine Notationum ad Vitam Polycarpi, Cap. 12. indeque temere concluſit, *hæc ab ignaro quopiam ad calcem Epiſtolæ Martyrii adjecta cenſeri debere*; quum Juliani Syro-Macedonum menſes non fuerint hic accipiendi, ſed Smyrnæorum, apud quos Po-

Ξανθικοῦ δευτέρᾳ ἱσταμένου, πρὸ ἑπ]ὰ καλανδῶν Μαΐων, σαββάτῳ μεγάλῳ, ὥρᾳ ὀγδόῃ. Συνελήφθη ὑπὸ Ἡρώδου, ἐπὶ ἀρχιερέως Φιλίππου Τραλλιανοῦ, ἀνθυπατεύον]ος Στρα]ίου [1] Κοδράτου, βασιλεύον]ος δὲ εἰς τοὺς αἰῶνας Ἰησοῦ Χρισ]οῦ· ᾧ ἡ δόξα, τιμὴ, μεγαλοσύνη, θρόνος αἰώνιος, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἀμήν.

ΚΒ'. Ἐῤῥῶσθαι ὑμᾶς εὐχόμεθα, ἀδελφοὶ, στοι-

VAR. LECT. [1] MS. Κοράτου.

VET. INT. vii. Kalend. Maji, majore Sabbato, horâ octavâ. Captus eſt ab Herode, Pontifice Philippo (l) Trajano, Proconſule Statii Quadrati. Gratias Domino noſtro Jeſu

(l) Tralliano. *Idem.*

lycarpus paſſus eſt. Hi verò à 25 die Martii Xanthicum ſuum inchoârunt. *Idem.*

Πρὸ ἑπ]ὰ καλανδῶν Μαΐων.] Sic habet & Vetus Interpres, ſed longè meliore codice uſus eſt Conſtantinopolitanus Chorographus, Siculorum Faſtorum auctor; qui πρὸ ἑπ]ὰ καλανδῶν Ἀπριλλίων, *ſeptimo Kalendas Aprilis*, Polycarpum igni traditum fuiſſe, retulit. Verum enim Polycarpi natalem in 26 Martii eſſe ſtatuendum, & Aſiani anni ratio, & magni Sabbati character evincit: licèt apud Latinos, Jan. 26. apud Græcos, Feb. 23. (die eodem quo apud Latinos Polycarpi Preſbyteri, ſocii S. Sebaſtiani) ejus celebretur memoria. Ex quibus etiam characteribus manifeſtè deprehenditur, anno vulgaris æræ Chriſtianæ CLXIX, & imperii M. Aurelii Antonini nono paſſionem ejus contigiſſe. *Idem.*

Ἐπὶ ἀρχιερέως] Qui priùs Ἀσιάρχης, nunc Ἀρχιερεὺς appellatur. Nam Ἀσιαρχία, Βιθυναρχία & Καππαδοκαρχία, inter ἔθνους ἱερωσύνας recenſentur à Modeſtino Lib. vi. §. 14. D. *De excuſationib.* ſicut *Phæniciarchia* & *Syriarchia* inter ſpecies *Sacerdotii*, in Conſtantini Magni Reſcripto, Lib. i. C. *de naturalib. liberis.* Cùm enim ſacra haberentur iſta certamina, & feſtivis diebus in Deorum honorem exhiberi ſolita; qui eis præerant in Sacerdotum ordinem priùs cooptabantur. Quò ſpectat illa Alexandri Imp. Conſtitutio, l. unic. C. *de pericul. ſucceſſor. parent. Si de proprio ſuo patrimonio muneris editionem ſuo nomine pater tuus repromiſit, ideoque etiam Sacerdotem te creari impetravit; onus erogationis commune omnium hæredum ejus eſſe Præſes provinciæ non ignorabit.* Ita ex Baſilicis, Cujacius in l. 8. C. *de muner. patrimon.* ἡ ἱερωσύνη, τουτέσ]ιν τὸ ἐπιτελεῖν τὰ κυνηγέσια. Idem.

lycarpus Xanthici menſis ineuntis die ſecundo, ante ſeptimum Kalendas Maias, magno Sabbato, horâ octavâ. Captus eſt ab Herode, ſub Pontifice Philippo Tralliano; Proconſule Statio Quadrato; regnante verò in ſæcula Jeſu Chriſto: cui gloria, honor, majeſtas, thronus ſempiternus, à generatione in generationem. Amen. VERS. COT.

XXII. Valere vos optamus, fratres; ac ince-

Chriſto: cui gloria, honor, magnitudo, thronus ſempiternus, à generatione in generationem. Amen. VET. IN.

Τραλλιανοῦ.] Alii fuerunt ſingularium Aſiæ urbium Ἀρχιερεῖς, alii totius provinciæ. Ita Pergami, exempli gratiâ, unoquoque anno duo electi ſunt Ἀρχιερεῖς, qui ſpectaculis & agonibus publicis præeſſent: ut ex Galeno, de compoſit. medicam. per genera, Lib. ii. Cap. 2. intelligimus. Sed habebant præterea Aſiani κοινὰ τὰ βουλευτήρια, κοινοὺς τοὺς νεὼς καὶ τοὺς ἀγῶνας, *communes curias, communia templa, communes ludos*; ut, in Oratione de concordia ad Aſianas civitates, docet Ariſtides. Communia verò templa & certamina requirebant etiam τὴν ἱερωσύνην τὴν κοινὴν τῆς Ἀσίας, *commune totius Aſiæ Sacerdotium:* quod ſibi aliquando fuiſſe delatum, in 4 ἱερῶν λόγῳ, narrat idem Ariſtides. Atque hi Ἀρχιερεῖς illi erant, qui Ἀσιάρχαι vocabantur: quos ut plures fuiſſe, ex Act. xix. 31. ita eorum aliquos ex Trallianorum numero ſemper deligi ſuiſſe ſolitos, ex verbis Strabonis liquet, Lib. xiv. Καὶ ἀεί τινες ἐξ αὐτῶν εἰσιν οἱ πρωτεύοντες κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, οὓς Ἀσιάρχας καλοῦσι. *Atque ex eis* (Trallianis) *ſemper ſunt primarii provinciæ, quos Aſiarchas vocant.* Ut mirum videri non debeat, Philippum Trallianum Smyrnæ, ἐν τῷ κοινῷ τῆς Ἀσίας, (cui, ob conventûs frequentiam & celebritatem, totius Aſiaticæ provinciæ Proconſul interfuit) κυνηγέσια, pro muneris ſui ratione, exhibuiſſe. *Idem.*

Στρατίου Κοδράτου.] Lege Στατίου. COT. ——— *Statii Quadrati* in Vet. Int. ἐπὶ ἀνθυπάτου Τατίου Κοδράτου, in Faſtis Siculis. Eſt autem *Quadratus* hic, quem ſuo tempore Aſiæ prefecturam ſuſcepiſſe, in 4 ἱερῶν λόγῳ, memorat Ariſtides: ἀφικομένου Κοδράτου τοῦ ῥήτορος ἐπὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχήν· idemque, ut videtur, qui ante biennium cum L. Aurelio Vero Aug. Romæ ordinarium geſſerat Conſulatum. USSER.

χοῦντας τῷ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον λόγῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ δόξα τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τῶν ἁγίων ἐκλεκτῶν· καθὼς ἐμαρτύρησεν ὁ μακάριος Πολύκαρπος, οὗ γένοιτο ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰ ἴχνη εὑρεθῆναι ἡμᾶς.

Ταῦτα μετεγράψατο μὲν Γαΐος, ἐκ τῶν Εἰρηναίου μαθητοῦ τοῦ Πολυκάρπου, ὃς καὶ συνεπολιτεύσατο τῷ Εἰρηναίῳ. Ἐγὼ δὲ Σωκράτης ἐν Κορίνθῳ ἐκ τῶν Γαΐου ἀντιγράφων ἔγραψα. Ἡ χάρις μετὰ πάντων.

Ἐγὼ δὲ πάλιν Πιόνιος ἐκ τοῦ προγεγραμμένου ἔγραψα, ἀναζητήσας αὐτὰ, κατὰ ἀποκάλυψιν φανερώσαντός μοι Πολυκάρπου, καθὼς δηλώσω ἐν τῷ καθεξῆς· συναγαγὼν αὐτὰ ἤδη σχεδὸν ἐκ τοῦ χρόνου κεκμηκότα· ἵνα καί με συναγάγῃ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, ᾧ ἡ δόξα, σὺν Πατρὶ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

VET. INT. *

Exemplaria hæc ex Irenæi, diſcipuli Polycarpi, doctrina ſcripſit Gajus, qui converſatus eſt unà cum Irenæo: ego autem hæc Sócrates ex Gaji exemplaribus ſcripſi.

Ταῦτα μετεγράψατο Γάϊος κ. τ. λ.] Vitam Polycarpi *primum Græcè conſcripſiſſe Caium, S. Irenæi Lugdunenſis Epiſcopi diſcipulum*, non rectè hinc collegit P. Halloixius. Nam aliud nihil hinc deduci poteſt, quàm ex Irenæi exemplaribus Gaium, ut ex Gaii exemplaribus Socratem Corinthium, præſentem hanc Epiſtolam tranſcripſiſſe. *Idem.*

Συνεπολιτεύσατο τῷ Εἰρηναίῳ.] Si *cum Irenæo converſatus eſt* hic *Gaius*; vel idem fuit, vel eodem ſaltem tempore vixit cum Gaio Preſbytero, qui Romæ ſub Victore & Zephyrino Epiſcopo claruit: qui & contra Proclum Montaniſtam

VERS. COT.

dere in Evangelico ſermone Jeſu Chriſti; cum quo gloria Deo & Patri, & Spiritui Sancto, ob ſanctorum electorum ſalutem: quemadmodum martyrium pertulit beatus Polycarpus; ad cujus veſtigia contingat ut in regno Jeſu Chriſti inveniamur.

Atque hæc ex codice Irenæi, diſcipuli Polycarpi, deſcripſit Caius, qui etiam cum Irenæo verſatus eſt. Ego verò Socrates Corinthi ex Caii exemplari ſcripſi. Gratia ſit cum omnibus.

Et poſthæc ego Pionius ex ſupraſcripto exaravi; cùm exemplaria perquiſiviſſem, & illa mihi per revelationem manifeſtâſſet Polycarpus, ut in ſequentibus declarabo; eaque jam propemodum ex temporis diuturnitate fatiſcentia collegiſſem; ut me quoque cum electis ſuis colligat Dominus Jeſus Chriſtus: cui gloria, cum Patre & Sancto Spiritu, in ſæcula ſæculorum. Amen.

VET. INT.

Ego Pionius memorata exemplaria inveſtigavi & ſcripſi, ex revelatione quæ mihi patefacta eſt de beato Polycarpo; (:) ſicut enunciavi in conventu reliquis ex tempore quo laboravit, cum electis, & ut me colligat Dominus Jeſus Chriſtus in regno cœlorum, cum Patre & Filio & Spiritu ſancto, in ſecula ſeculorum. Amen.

Hæc peſſimè vertuntur. Idem.

conſcripſit, & Labyrinthum, & Commentarium περὶ τῆς τοῦ Παντὸς αἰτίας vel οὐσίας, qui à quibuſdam Fl. Joſepho, à nonnullis Juſtino Martyri, à quibuſdam ipſi Irenæo perperam eſt adſcriptus. Cujus, in Eccleſiaſtica ſua hiſtoria, Euſebius ſæpius, in Eccleſiaſticorum Scriptorum Catalogo Hieronymus, & in Bibliotheca ſua (cod. xlviii.) meminit Photius. *Idem.*

Φανερώσαντός μοι] Adde ex MS. τοῦ μακαρίου. MTTH.

Τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ] Adde ex MS εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν αὐτοῦ. *Idem.*

ADDENDA

Ad NOTAS *in* S. IGNATII *Epistolas.*

EPIST. *ad Smyrn. p.* 35. *Post* PEARSONI *Notam.* De patria B. Martyris addere placet observationem Wilk. Ernesti Tentzelii, quam ei suppeditarunt verba Gregorii Abulpharagii, in Dynastiarum historia Dynast. vii. p. 119. memorantis, interprete Clariss. Pocockio, *Ignatium Nurianensem, Episcopum Antiochenum, qui ad leones conjectus, ab iis discerptus est.* Ex quibus vir eruditus *Exercitationum Selectarum* Part. I. Exercit. iii. §. 1. collegit, Ignatium oriundum fuisse urbe Sardiniæ *Norâ*, quam Cluverius Cap. 1. Sardiniæ antiquæ *Nuram* in Antonini aliisque Itinerariis appellari notavit: siquidem Arabum mos ferat, celebrium virorum patriam nomini eorum adjungere. Dubitans hac de re, nec sine ratione, consului rerum Arabicarum, maximè Geographicarum peritissimum, ac illarum in hac Academia Professorem dignissimum D. Thomam Hydium, qui mihi respondit, juxta Arabicam flexionem quidem Ignatium non *Nuranienscm*, sed *Nuriensem* appellandam fuisse, si à *Nura* patria hoc ei cognomen hæsisset: verùm cum in Græca lingua à Νῶρα dicatur Νωρανὸς, ut apud Stephanum de Urbibus fol. 502. legitur, omnino ita fieri potuisse dixit, prout Tentzelius conjectavit, ut nimirum Græca terminatio in Arabicam transiret. Addidit D. Hydius fortè ex patria *Nora* sive *Nura* natum quoque Latinum nomen *Ignatii*, parente Judæo apud Sardos proseminati, quia *Nûr* sive *Nûra* Chaldaicè *ignem* significat. GRABIUS *in Præf. Spicileg. Pat. Tom.* ii. *p.* 1. 2.

Pag. 36. *post* COTELERII *Notam.* Ut *Justi* vocabulum, aliquando Epitheti vicem gerit, ut quum Josephus Deiparæ maritus (Matt. i. 19.) & Josephus Arimathæensis (Luc. xxiii. 50.) ipseque Dominus Jesus (Act. iii. 24. & vii. 52.) *Justi* celebratur elogio; aliquando cognomenti, ut in altero & Josepho (Act. i. 23.) & Jesu (Col. iv. 11.) utroque cognominato *Justo*, videre

videre licet: ita & in Θεοφόρου nomine res se habet. Epitheton enim aliquando illud est; ut quum à Suida (de rebus Dionysii Areopagitæ agente) Polycarpus Θεοφόρος, & ab ipso Ignatio Ephesii Θεοφόροι appellantur: aliquando cognomentum, ut in omnibus Epistolis, quibus unà cum nomine etiam cognomen hoc ab ipso Martyre ita præfixum legitur; Ἰγνάτιος ὁ καὶ Θεοφόρος. Erat enim Ignatius καὶ κλήσει καὶ πράγματι Θεοφόρος, ut in Actorum ejus initio scribit Metaphrastes: utpote reipsa Θεῖος, *divinus* planè homo, & *Deo plenus*. Apud Græcos verò, ut per Θεοτόκον *Deum pariens*, per Θεότοκον *ex Deo natus*; ita etiam per Θεοφόρον is qui secum *Deum fert*, per Θεόφορον is qui *à Deo fertur*, denotari solet. Atque ex hac posteriore vocis hujus significatione prognatum est illud, de Ignatio puerulo manibus Christi *Dei sublato*, figmentum; non à recentioribus solùm Græcis, sed etiam à duobus Syris, qui penès me sunt, scriptoribus, commemoratum. In Chrysostomi Encomiis non modò altum de hac fabella habetur silentium, sed etiam ipse expressis ibi negat verbis, Christum ab Ignatio unquam fuisse conspectum. USSER.

Epist. ad Smyrn. Cap. vii. *p.* 48. *Post* VOSSII *Notam ad* Εὐχαριστίας καὶ προσευχῆς ἀπέχονται] Theodoretum ex Codice suo verba Ignatii descripsisse apprimè notari vult Tentzelius, nullâ tamen probatione allatâ. At quid si contrà de hoc loco dixerim, quod de alio asseruit Moynius Tom. ii. Variorum Sacrorum p. 160. Theodoretum ex memoria citâsse? Sanè non desunt probabilia hujus conjecturæ argumenta. Nam Dial. i. citat plura ex hac ipsa Epistola, tanquam ex Epist. ad Romanos, in qua tamen illorum nihil, in altera verò cuncta extant. Dial. ii. allegat aliqua ex Lib. ii. Irenæi adversus hæreses, quæ non nisi Lib. iii. leguntur, & quidem juxta antiquam Latinam Versionem haud parum diversa. Nam cùm in hac ad mediatorium Christi munus necesse fuisse dicatur, *ut Deus assumeret hominem, & homo se dederet Deo*; Theodoretus longè aliter habet, καὶ Θεῷ μὲν παραστῆσαι ἄνθρωπον, ἀνθρώποις δὲ γνωρίσαι τὸν Θεόν. Quis igitur non potiùs diceret, Theodoretum locum hujus Epistolæ ex memoria citâsse, quàm Interpolatorem eum mutâsse; ubi nulla prorsus interpolationis ratio dari, vel fingi potest? GRAB. *Tom.* ii. *p.* 227.

Ibid.

Ibid. Τὴν εὐχαριστίαν σάρκα εἶναι κ. τ. λ.] Non hinc astruitur Transubstantiatio magis quàm ex Justino Martyre, qui nos docet panem & vinum in Eucharistia esse
Apolog. corpus & sanguinem τοῦ σαρκοποιηθέντος λόγου Elementa quidem, quoad naturam & substantiam suam, non sunt nisi panis ac vinum; ex benedictione tamen ac precibus Sacerdotis, fide Ecclesiæ, ac Christi Domini nostri institutione, non mutatâ physicâ panis & vini naturâ, sed superinductâ gratiâ spirituali ex illapsu Spiritûs Sancti, verum corpus & verum sanguinem Christi fidelibus exhibent; indeque Eucharistia dicitur à S. Ignatio *caro quæ passa est, & quam Pater suscitavit*; non quoad naturam ac substantiam, sed quoad gratiam ac efficaciam spiritualem. WOT. *Præf.* p. 192.

Epist. ad Polyc. p. 62. μᾶλλον ἐπισκοπημένῳ κ. τ λ.] Innuere videtur locum Apocalypseos [ii. 9.] quo scribitur ad Angelum Smyrnæorum Ecclesiæ *Novi opera tua.* Quæ si observatio recta sit, non dubitandum erit, quin illi septem Angeli Ecclesiarum totidem fuerint propriè dicti Episcopi. PEARS. *Vind. Part.* ii. *Cap.* 11.

Epist. ad Ephes. Cap. iii. *p.* 88. ὡς ὤν τις.] Apostoli nullam imitationem continet; sed potiùs discipulos Simonis perstringit, qui dixit εἶναί τινα ἑαυτόν. Act. viii. 9. *Idem, Cap.* 15.

Epist. ad Rom. p. 192. ἀποδιυλισμένοις ἀπὸ παντὸς ἀλλοτρίου χρώματος.] Constat Simonianos, Cerinthianos, Ebionæos, cæterasque primæve Ecclesiæ pestes, non Romæ, sed in Oriente, & in Asia maximè, impia sua dogmata sparsisse. Hinc Ignatius in Epistolis, ad Ecclesias Asiaticas conscriptis, istos Hæreticos passim perstringit: idem verò ad Romanos scribens, nullam in illa Ecclesia hæresin reprehendit. Imò in ipsa salutatione Romanos disertè laudat ob Fidei omnimodam puritatem, dum ipsos dicit ἡνωμένους ἐν πάσῃ ἐντολῇ κ τ. λ. (Usseriano interprete vertente) *unitos in omni mandato Christi, impletos omni gratiâ Dei indivisim, & abstractos* (vel *defæcatos*) *ab omni alieno colore.* Atque hac præcipuè de causa, ut arbi-
De Præscript. adv. Hær. Cap. 36. tror, Ecclesiam Romanam Tertullianus *statu fælicem Ecclesiam* appellat. Utinam hæc fælicitas, hæc Fidei puritas Ecclesiæ isti perpetua fuisset! sed proh dolor!
Is. i. 21. nunc Prophetæ divini verbis exclamare possumus: *Quomodo effecta est meretrix Urbs fidelis!* BULLUS in *Judicio Ecclesiæ Catholicæ* &c. *Cap.* v. §. 3.

INDEX

INDEX

VERBORUM MEMORABILIUM

in Brevioribus S. IGNATII Epistolis.

ἀποδιυλισμένον

Θεοφόρος

χρηυ-

INDEX

PRÆCIPUORUM VERBORUM

in Veteri Latina *S.* IGNATII Versione.

inho-

Index Propriorum Nominum.

FINIS.

S. IGNATII EPISTOLÆ,

TUM

INTERPOLATÆ,

TUM

SUPPOSITITIÆ:

Versionibus antiquis ac recentioribus, Variantibus Lectionibus, selectisque Variorum Notis illustratæ.

PATRUM APOSTOLICORUM Pars Quarta.

LONDINI: M.DCC.XLVI.

SANCTI IGNATII EPISTOLÆ INTERPOLATÆ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ,

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ,

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΠΡΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐκκλησίᾳ Θεοῦ Πατρὸς [ὑψίστου,] καὶ τοῦ ἠγαπημένου [υἱοῦ αὐτοῦ] Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἠλεημένῃ ἐν παντὶ χαρίσματι, [[1] πεπληροφορημένῃ] ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἀνυστερήτῳ οὔσῃ παντὸς χαρίσματος, θεοπρεπεστάτῃ καὶ ἁγιοφόρῳ, τῇ οὔσῃ ἐν Σμύρνῃ τῆς

1 N. πεπληρωμένῃ, ut Ver.

VERS. COT. *Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris altissimi, & dilecti Filii ipsius Jesu Christi, misericordiam*

Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.] Multis post Ignatium Martyrem sæculis, Antiochiæ inditum fuit Theopoleos nomen à Justiniano Imperatore. Et longè à veritate aberrabat Guilelmus Tyrius, cùm de Antiochia hæc scriberet; *Unde & quia gratis & sine difficultate prædicantem suscepit Apostolum, ad Christi fidem unanimiter conversa; & nomen, quod sicut unguenium effusum, longè latéque redolet, prima invenit & docuit, nomen ei designatum est novum, & Theopolis est appellata: ut quæ priùs hominis nequam & impii nomen pertulerat, ejus qui eam ad fidem vocaverat, domicilium & civitas deinceps appellaretur.* COT.

Omnium frequentissimè ab antiquioribus citata reperitur ad Smyrnæos Epistola. USSER. ——Interpolatas fuisse ac depravatas B. Ignatii Epistolas satis superque demonstrant, tum superiores Epistolæ veræ,

SANCTI

IGNATII,

ANTIOCHENÆ ECCLESIÆ *EPISCOPI* ET *MARTYRIS*, DISCIPULI S. JOHANNIS EVANGELISTÆ, EPISTOLÆ.

AD SMYRNENSES. EX TROJA.

*Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris altissimi, & dilectissimi Filii ejus Jesu Christi, misericordiam consecutæ, & gratiâ repletæ in fide & dilectione * infraudatæ totius gratiæ, Deo decentissimæ, sanctificatæ, quæ est in Smyrna,* VET. INT.

* Al. *fundatæ &*

consecutæ in omni dono, repletæ fide & caritate, nullius gratiæ experti, divinissimæ & sanctiferæ, quæ est VERS. COT.

tum ex additamentis illa multa, quæ ad doctrinam, disciplinam, & historiam ævi Ignatiani pertinere nullatenus possunt. Citatæ primùm Interpolationes reperiuntur sæculo sexto per Stephanum Gobarum in Bibliotheca Photii, & Anastasium Antiochenum in Gregorii Papæ Epistolis: eo sæculo, sive antea interjectæ per audaculum Græcum; qui aut idem extitit cum Interpolatore Constitutionum Apostolicarum, aut diversus, isque antiquior, recentior, vel æqualis: incerta enim hæc; quamquam probabilius mihi sit, centones Clementinos Ignatianis esse vetustioris futuræ. Illud constare debet adversùs Usserium hìc, & probavimus suprà; triginta Canones Apostolorum extremos, non sexto demum post Christum sæculo lucem aspexisse, verùm jam quarto fuisse vulgatos. COT.

Ἀσίας· ἐν ἀμώμῳ πνεύματι καὶ λόγῳ Θεοῦ, πλεῖστα χαίρειν.

ΔΟξάζω [a] τὸν Θεὸν [καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,] τὸν [δι' αὐτοῦ] οὕτως ὑμᾶς σοφίσαντα. ἐνόησα γὰρ ὑμᾶς κατηρτισμένους ἐν ἀκινήτῳ πίστει, ὥσπερ καθηλωμένους ἐν τῷ
2 A.B. deest. σταυρῷ τοῦ Κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ [2] Χριστοῦ, σαρκί τε καὶ πνεύματι, καὶ ἑδρασμένους ἐν ἀγάπῃ ἐν τῷ αἵματι [τοῦ] Χριστοῦ· πεπληροφορημένους, [ὡς ἀληθῶς,] εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν [Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν τοῦ Θεοῦ υἱὸν, τὸν πρωτότοκον πάσης κτίσεως, τὸν Θεὸν Λόγον, τὸν μονογενῆ υἱὸν·] [b] ὄντα [δὲ] ἐκ γένους Δαβὶδ κατὰ σάρκα, [c] ἐκ [Μαρίας τῆς] παρθένου, βεβαπτισμένον ὑπὸ Ἰωάννου, ἵνα πληρωθῇ πᾶσα δικαιοσύνη ὑπ' αὐτοῦ· [d] [πολιτευσάμενον ὁσίως ἄνευ ἁμαρτίας, καὶ] ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ Ἡρώδου [τοῦ] τετράρχου, καθηλωμένον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σαρκὶ [ἀληθῶς·] ἀφ' οὗ [e] [καὶ] ἡμεῖς [ἐσμὲν,] ἀπὸ τοῦ θεομακαρίστου αὐτοῦ πάθους, ἵνα ἄρῃ σύσσημον εἰς τοὺς αἰῶνας, διὰ τῆς ἀναστάσεως, εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πιστοὺς αὐτοῦ, εἴτε ἐν Ἰουδαίοις, εἴτε ἐν ἔθνεσιν, ἐν ἑνὶ σώματι τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ.

EPIST. VER. a Ἰησοῦν Χριστὸν b ἀληθῶς c υἱὸν Θεοῦ κατὰ θέλημα καὶ δύναμιν Θεοῦ, γεγενημένον ἀληθῶς d ἀληθῶς e καρποῦ

VERS. COT. *Smyrnæ in Aſia; in Spiritu immaculato & Verbo Dei, ſalutem plurimam.*

I. Glorifico Deum & Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui per eum tantâ vos ſapientiâ donavit. Cognovi enim vos eſſe perfectos in fide immota; ut affixos

Ἵνα ἄρῃ σύσσημον.] Vet. Vulgat. *ut tollat ſecum ſibi conjunctos.* ac ſi συσσώμους (ut Epheſ. iii. 6.) vel ſimile quid legiſſet. USSER.

immaculatæ spiritu & verbo Dei; plurimam salutem. VET. INT.

GLorifico Deum, & Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti; qui per ſeipſum vos tantùm illuminavit. Agnovi enim vos perfectos eſſe in fide immobili; tanquam clavis affixos cruci Domini Jeſu Chriſti, carne & ſpiritu: & confirmatos in caritate in ſanguine Chriſti; & verè ad plenum inſtructos in Domino noſtro Jeſu Chriſto: Filio Dei, *primogenito totius naturæ*; Deo Verbo, unigenito Filio; *qui eſt ex genere David ſecundùm carnem*, & ex Maria virgine: baptizatus à Johanne, *ut adimpleretur in eo omnis juſtitia.* Qui converſatus ſanctè ſine peccato, ſub Pontio Pilato, & Herode Tetrarcha, verè clavis confixus eſt pro nobis in carne: à quo & nos ſumus, à divina & beata ejus paſſione; ut tollat ſecum ſibi conjunctos in ſecula, per reſurrectionem, ad ſanctos & fideles ſuos, ſive ad Judæos, ſive ad Gentes, in unum corpus Eccleſiæ ſuæ.

Coloſſ. i. 15. Rom. i. 3. Matt. iii. 15. Conſt. Apoſt. vi. 11. vii. 36. viii. 12.

VERS. COT.

cruci Domini noſtri Jeſu Chriſti, tum carne, tum ſpiritu; & ſtabilitos in caritate in ſanguine Chriſti; plenè perſuaſos reverà in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; Filium Dei, *primogenitum omnis creaturæ*, Deum Verbum, unigenitum Filium: ortum autem *ex genere Davidis ſecundùm carnem*, ex Maria Virgine: baptizatum à Johanne, ut *impleretur ab eo omnis juſtitia:* ſanctè converſatum ſine peccato: & ſub Pontio Pilato ac Herode Tetrarcha, verè affixum cruci pro nobis, in carne. A quo & nos ſumus, per divinè beatam paſſionem ejus, ut elevet ſignum in ſæcula per reſurrectionem, ſanctis & fidelibus ſuis, ſive in Judæis ſive in Gentibus, in uno corpore Eccleſiæ ſuæ.

Β'. Ταῦτα γὰρ πάντα ἔπαθε δι' ἡμᾶς [a]· καὶ ἀληθῶς ἔπαθε, [1] [καὶ οὐ δοκήσει,] ὡς καὶ ἀληθῶς [b] [ἀνέστη· ἀλλ'] οὐχ ὥσπερ [c] [τινὲς τῶν ἀπίστων," ἐπαισχυνόμενοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν, καὶ τὸν σταυρὸν, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον,] λέγουσιν, [d] [ὅτι δοκήσει, καὶ οὐκ ἀληθείᾳ ἀνείληφε τὸ ἐκ τῆς παρθένου σῶμα, καὶ τῷ δοκεῖν [2] πέπονθεν· ἐπιλαθόμενοι τοῦ εἰπόντος, Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο· καὶ, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἐγερῶ αὐτόν· καὶ, Ἐὰν ὑψωθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Οὐκοῦν ὁ Λόγος ἐν σαρκὶ ᾤκησεν· ἡ σοφία γὰρ ἑαυτῇ ᾠκοδόμησεν οἶκον. Ὁ Λόγος τὸν ἑαυτοῦ ναὸν, λυθέντα ὑπὸ τῶν χριστομάχων Ἰουδαίων, ἀνέστησε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Ὁ Λόγος, ὑψωθείσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς, κατὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ χαλκοῦν ὄφιν, πάντας εἵλκυσε πρὸς ἑαυτὸν εἰς σωτηρίαν αἰώνιον.]

1 T. ἀλλά.

2 T. πεπονθέναι.

Γ'. Ἐγὼ [a] [δὲ" οὐκ ἐν τῷ γεννᾶσθαι καὶ σταυροῦσθαι γινώσκω αὐτὸν ἐν σώματι γεγονέναι μόνον, ἀλλὰ] καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα,

EPIST. VER. a ἵνα σωθῶμεν b ἀνέστησεν ἑαυτόν· c ἄπιστοί τινες d τὸ δοκεῖν αὐτὸν πεπονθέναι, αὐτοὶ τὸ δοκεῖν ὄντες· καὶ καθῶς φρονοῦσιν καὶ συμβήσεται αὐτοῖς, οὖσιν ἀσωμάτοις καὶ δαιμονικοῖς. a γὰρ

VERS. COT. II. Omnia enim hæc paſſus eſt propter nos. Et verè perpeſſus eſt, non opinione; quemadmodum & verè reſurrexit. Sed non veluti quidam increduli, qui erubeſcunt hominis formationem, & crucem, atque ipſam mortem, dicunt, quòd opinione, non autem reverà ex Virgine corpus aſſumpſerit, & quòd ſolâ opinione paſſus ſit; obliti illius qui dicit; *Verbum caro factum eſt.* Item; *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo*

Τὴν τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν.] Christi incarnationem intelligit. *Idem.*

Οἶδα.] Vet. Vulgat. *novi.* Doctiſſimus Grotius in Matt. xviii. 17. *Si quis locum Ignatii cum cura inſpiciat, videbit rectam eſſe lectionem* οἶδα: *neque*

II. Hæc enim omnia passus est pro nobis. Et VET. INT.
verè passus est; non putativè, sed verè; sicuti
& resurrexit. Sed non, sicut quidam infidelium,
erubescentes plasmationem hominis, & crucem,
& ipsam mortem, dicunt; quasi putativè & non
verè suscepit corpus ex virgine, & putativè pas-
sus est: immemores illius qui dixit; *Verbum* Joan i. 14.
caro factum est, & habitavit in nobis. Et ite-
rum; *Solvite templum hoc, & ego in triduo re-* Joan. ii. 19.
suscitabo illud. Et in alio loco; *Cùm exaltatus* Joan. xii. 32.
fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Ergo
Verbum in carne habitavit. *Sapientia* enim *ædifi-* Prov. ix. 1.
cavit sibi domum. Verbum ergo templum sui ip- Const. Apost.
sius, ab adversariis resolutum, resuscitavit tertiâ v. 20.
die. Verbum utique exaltatâ carne suâ, velut illo
æneo serpente in eremo, omnes attraxit ad se ad sa- Num. xxi. 9.
lutem æternam. Joan. iii. 14.

III. Ego autem non solùm natum eum & cru-
cifixum in corpore tactum scio; sed etiam post
resurrectionem in carne eum novi, & credo esse.

illud. Et; *Si exaltatus fuero à terra, omnes traham ad* VERS. COT.
meipsum. Itaque Verbum in carne habitavit. *Sapientia* enim *ædificavit sibi domum.* Verbum, suum ipsius templum, quod solutum erat à Judæis Christum oppugnantibus, excitavit tertià die. Verbum carne suâ ad similitudinem ænei in eremo serpentis exaltata, omnes ad se traxit in salutem æternam.

III. Ego verò non in eo solùm quòd natus est & cruci affixus, cognosco ipsum in carne fuisse, sed & post resurrectionem novi eum in carne, & credo esse. Et

de visûs sensu ibi agi, sed de fide, quam non suo sed aliorum testimonio confirmat. Quibus & Chrysostomi accedat auctoritas, qui, conquisitis omnibus quæ ad Ignatium efferendum faciebant, Christum tamen conspexisse illum unquam negat; οὐδὲ ἑωρακότα αὐτὸ, οὐδὲ ἀπολελαυκότα αὐτοῦ τῆς συνουσίας. Idem.

καὶ πισ]εύω ὄν]α. Καὶ ὅτε πρὸς τοὺς περὶ Πέτρον ἦλθεν, ἔφη αὐτοῖς· Λάϐε]ε, ψηλαφήσα]έ με, καὶ ἴδε]ε, ὅτι οὐκ εἰμὶ δαιμόνιον ἀσώμα]ον· [πνεῦμα γὰρ σάρκα καὶ ὀσ]έα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχον]α. καὶ τῷ Θωμᾷ λέγει· Φέρε τὸν δάκ]υ-
1 T. deest. λόν σου [1] ὧδε εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ φέρε τὴν
2 N. βάλλε. χεῖρά σου, καὶ [2] βάλε εἰς τὴν πλευράν μου·] καὶ
3 N. ἐπίσ]ευσεν. εὐθὺς [b] [3] ἐπίσ]ευσαν, [c] [ὡς αὐτὸς εἴη ὁ Χρισ]ός. Διὸ καὶ Θωμᾶς φησὶν αὐτῷ· Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου.] διὰ [γὰρ] τοῦτο καὶ θανάτου κατεφρόνησαν· [d] [μικρὸν γὰρ εἰπεῖν, ὕϐρεων καὶ πληγῶν. Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ με]ὰ τὸ ἐπιδεῖξαι ἑαυ]ὸν αὐτοῖς, ὅτι ἀληθῶς ἀλλ' οὐ τῷ δοκεῖν ἐγήγερ]αι, καὶ συνέφαγεν αὐτοῖς, καὶ συνέπιεν, ἄχρις ἡμερῶν ὅλων τεσσαράκον]α· καὶ οὕτω σὺν τῇ σαρκὶ, βλεπόν]ων αὐτῶν, ἀνελήφθη πρὸς τὸν ἀποσ]είλαν]α αὐτὸν, σὺν αὐτῇ πάλιν ἐρχόμενος με]ὰ δόξης καὶ δυνάμεως. Φασὶ γὰρ τὰ λόγια, Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσε]αι, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Εἰ δὲ ἄνευ σώμα]ος

EPIST. VER. b αὐτοῦ ἥψαν]ο, καὶ c κρατηθέν]ες τῇ σαρκὶ αὐτοῦ καὶ τῷ πνεύμα]ι. d ἠγέρθησαν δὲ ὑπὲρ θάνα]ον. Με]ὰ δὲ τὴν ἀνάσ]ασιν συνέφαγεν αὐτοῖς καὶ συνέπιεν ὡς σαρκικὸς, καίπερ πνευμα]ικῶς ἡνωμένος τῷ Πατρί.

VERS. COT. quando ad eos qui cum Petro erant venit, inquit ipsis; *Apprehendite, palpate me, & videte, quòd non sum Dæmonium incorporale. Spiritus* enim *carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Ac Thomæ dicit; *In-*

Τοὺς περὶ Πέτρον.] Hieronymus in Catalogo, *eos qui cum Petro erant*; & Rufinus, *Petrum cæterosque.* Ad unicum certè Petrum sermonem non spectare, pluralia illa arguunt: Λάϐε]ε, ψηλαφήσε]ε, &c. Id.

Ἐπίσ]ευσαν.] Eusebius, Rufinus, Hieronymus, Theodoretus, & noster Interpres, αὐτοῦ ἥψαν]ο, καὶ ἐπίσ]ευσαν. Idem.

Et quando ad eos qui cum Petro erant venit, VET. INT.
ait illis ; *Palpate me, & videte, quia non ſum
dæmonium incorporeum. Spiritus enim carnem &* Luc. xxiv.
oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Et 39.
Thomæ dicit : * *Injice digitum tuum* in fixuram * *Mitte.* Magd.
clavorum, *& affer manum tuam, & mitte in latus meum ; & noli eſſe incredulus, ſed fidelis.* Joan. xx. 27.
Et ſtatim crediderunt, quia ipſe erat Chriſtus.
Propter quod & Thomas ait illi, *Deus meus, & Dominus meus.* ——28.
Propterea ergo mortem contempſerunt : parum dicentes eſſe, injurias & plagas,
& alia nonnulla propter ipſum ſuſtinere. Nam
& poſtquam *oſtendit ſe iis*, quia verè & non putativè
reſurrexiſſet : *manducavit cum eis & bibit* Act. i. 3.
per dies quadraginta ; & ſic, videntibus eis, aſ- ——x. 41.
ſumptus eſt cum carne ad eum qui miſerat illum.
In quâ & iterum venturus eſt cum gloriâ &
virtute : ſecundùm quod dictum eſt ab Angelis
ad Apoſtolos : *Hic Jeſus, qui aſſumptus eſt à* Act. i. 11.
vobis in cælum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eum aſcendentem in cælum. Si ergo ſine corpore

fer digitum tuum huc in fixuram clavorum, & affer manum tuam, & mitte in latus meum. Et continuò crediderunt ipſum eſſe Chriſtum. Quare & Thomas dicit ipſi ; *Dominus meus & Deus meus.* Ob id enim mortem etiam contempſerunt ; parum quippe fuerit, dicere, injurias & verbera. Quinetiam poſtquam oſtendiſſet ſeipſum illis, quòd verè & non opinione reſurrexerat, & cum illis manducavit ac bibit uſque ad totos quadraginta dies : atque ita cum carne, videntibus illis, aſſumptus eſt ad illum qui miſerat eum : cum ipſa carne venturus iterum, cum gloria & poteſtate. Aiunt enim Eloquia ; *Hic Jeſus qui aſſumptus eſt à vobis in cælum, ſic veniet quemadmodum vidiſtis eum euntem* VERS. COT.

φασὶν ἔρχεσθαι ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος, πῶς αὐτὸν καὶ ὄψονται οἱ ἐκκεντήσαντες, καὶ ἐπιγνόντες κόψονται ἐφ' ἑαυτοῖς; ἀσωμάτων γὰρ οὔτε εἶδος, οὔτε χαρακτὴρ ἐστὶν, ἢ [4] σῆμα ζώου μορφὴν ἔχοντος, διὰ τὸ ἁπλοῦν τῆς φύσεως.]

4 A. B. T. τμῆμα pro μίμημα.

Δ'. Ταῦτα δὲ παραινῶ ὑμῖν, ἀγαπητοὶ, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑμεῖς οὕτως ἔχετε. Προφυλάσσω δὲ ὑμᾶς ἀπὸ τῶν θηρίων τῶν ἀνθρωπομόρφων, [1] ἃ οὐ μόνον [a] [ἀποστρέφεσθαι χρὴ, ἀλλὰ καὶ φεύγειν·] μόνον δὲ [2] προσεύχεσθε ὑπὲρ αὐτῶν, ἐάν πως μετανοήσωσιν [b]. Εἰ γὰρ τῷ δοκεῖν [c] [ἐν σώματι γέγονεν ὁ Κύριος, καὶ τῷ δοκεῖν ἐσταυρώθη,] κἀγὼ τῷ δοκεῖν δέδεμαι· τί καὶ δὲ ἐμαυτὸν [3] ἔκδοτον δέδωκα τῷ θανάτῳ, πρὸς πῦρ, πρὸς μάχαιραν, πρὸς θηρία; ἀλλ' [d] [οὐ τῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάντα ὑπομένω διὰ Χριστὸν, εἰς τὸ συμπαθεῖν αὐτῷ,] αὐτοῦ με ἐνδυναμοῦντος· [e] [οὐ γάρ [4] μοι τοσοῦτον σθένος.]

1 N. οὓς ut Ver.
2 N. προσεύχεσθαι ut Ver.
3 T. deeft.
4 B. deeft.

Ε'. Ὅν τινες ἀγνοοῦντες [a] [ἠρνήσαντο, καὶ συνηγοροῦσι τῷ ψεύδει μᾶλλον ἢ τῇ ἀληθείᾳ·] οὓς οὐκ

EPIST. VER. a δεῖ ὑμᾶς μὴ παραδέχεσθαι, ἀλλ' εἰ δυνατόν ἐστι μηδὲ συναντᾷν, b ὅπερ δύσκολον. Τοῦτου δὲ ἔχει ἐξουσίαν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸ ἀληθινὸν ἡμῶν ζῆν. c ταῦτα ἐπράχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, d ἐγγὺς μαχαίρας, ἐγγὺς Θεοῦ, μεταξὺ θηρίων, μεταξὺ Θεοῦ. Μόνον ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ συμπαθεῖν αὐτῷ, πάντα ὑπομένω· e τοῦ τελείου ἀνθρώπου γενομένου.

a ἀρνοῦνται, μᾶλλον δὲ ἠρνήθησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὄντες συνήγοροι τοῦ θανάτου μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας.

VERS. COT. *in cælum.* Si verò fine corpore dicunt illum venturum in confummatione fæculi, quo modo *ipfum & videbunt qui pupugerunt*; & agnofcentes, *plangent fuper fe?* Incorporalium enim neque fpecies eft, neque figura, aut nota animalis formam habentis; propter naturæ fimplicitatem.

Σῆμα]. Vet. Vulgat. *effigies*, unde μίμημα hìc legendum, fufpicatus eft Vairlenius ; vel τὸ μίμηλα, uti notavit hìc Vedelius. *Idem.*

dicunt eum venturum esse in consummatione seculi: quo modo *visuri sunt eum illi, qui compunxerunt in eum*; & cognoscentes, *plangent* inter se? Nam incorporalium neque species, neque figura, sed neque effigies quidem aliqua animalis formæ haberi poterit, in qua fixura clavorum vel lanceæ foramen appareat, propter simplicitatem naturæ.

VET. INT.
Zach. xii. 10.
Apoc. i. 7.

IV. Hæc autem moneo vos, charissimi, sciens quia vos sic habetis. Præcustodio autem vos à bestiis hominum figuras habentibus: quas non solùm devitare, sed etiam fugere vos oportet. Tantùm orate pro illis; ut fortè pœniteant. Si enim putativè in corpore fuit Dominus, & putativè crucifixus est: ergo & putativè ego vinctus sum. Quarè autem & meipsum tradidi ad mortem, ad ignem, ad gladium, ad bestias? Sed non putativè, sed verè omnia sustineo propter Christum, ad compatiendum ei; ipso me confortante: quia non est mihi tanta virtus.

V. Quem profectò quidam ignorantes, negaverunt; & consentiunt magìs mendacio quàm ve-

VERS. COT.

IV. De his autem admoneo vos, carissimi, sciens vos etiam ita habere. Sed præmunio vos contra feras humanam formam præ se ferentes; quos non modò aversari oportet; sed etiam fugere: solùm autem pro iis orare, si quo modo pœnitentiam agant. Si enim opinione solà in corpore fuit Dominus, & opinione crucifixus est; ego quoque opinione solùm, vinctus sum. Cur verò meipsum morti dedititium tradidi, ad ignem, ad gladium, ad bestias? At non opinione, sed reverà omnia sustineo propter Christum, ut cum illo patiar; ipso me corroborante: nec enim mihi tantæ vires.

V. Quem, quidam ignorantes, negârunt; & patrocinantur mendacio magìs quàm veritati: quibus nec Pro-

ἔπεισαν αἱ προφητεῖαι, οὐδ᾽ ὁ νόμος [ὁ] Μωσέως, ἀλλ᾽ οὐδὲ μέχρι νῦν τὸ εὐαγγέλιον, [ἀλλ᾽] οὐδὲ τὰ ἡμέτερα [1] τὰ κατ᾽ ἄνδρα παθήματα· καὶ γὰρ περὶ [2] ἡμῶν τὸ αὐτὸ φρονοῦσι. Τί γὰρ [b] ὠφελεῖ [c], εἰ ἐμὲ ἐπαινεῖ [τις,] τὸν δὲ Κύριόν μου βλασφημεῖ, μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκοφόρον [Θεόν;] ὁ δὲ τοῦτο μὴ λέγων, τελείως αὐτὸν ἀπήρνηται, ὢν νεκροφόρος. Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν, ὄντα ἄπιστα, [νῦν] οὐκ ἔδοξέ μοι ἐγγράψαι· [d] μηδὲ γένοιτό [e] [με] αὐτῶν μνημονεύειν, μέχρις οὗ μετανοήσωσιν [f].

1 A. B. τῶν ut Ver.
2 A. B. ὑμῶν.

ϛ΄. Μηδεὶς πλανάσθω. [a] [ἐὰν μὴ πιστεύσῃ Χριστὸν Ἰησοῦν ἐν σαρκὶ πεπολιτεῦσθαι, καὶ ὁμολογήσῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ πάθος, καὶ τὸ αἷμα ὃ ἐξέχεεν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, [1] οὐ τῆς ζωῆς αἰωνίου τεύξεται, κἂν βασιλεὺς ᾖ, κἂν ἱερεὺς, κἂν ἄρχων, κἂν ἰδιώτης, κἂν δεσπότης ἢ δοῦλος, [2] κἂν ἀνὴρ ″ ἢ γυνή.] Ὁ χωρῶν χωρείτω, [ὁ ἀκούων ἀκουέτω.] Τόπος [καὶ ἀξίωμα, καὶ πλοῦτος]

1 A. B. N. ὅτι.
2 A. N. desunt.

EPIST. VER. b με c τις, d ἀλλὰ e μοι f εἰς τὸ πάθος, ὅ ἐστιν ἡμῶν ἀνάστασις.

a Καὶ τὰ ἐπουράνια, καὶ ἡ δόξα τῶν ἀγγέλων, καὶ οἱ ἄρχοντες ὁρατοί τε καὶ ἀόρατοι, ἐὰν μὴ πιστεύσωσιν εἰς τὸ αἷμα Χριστοῦ, κἀκείνοις κρίσις ἐστίν.

VERS. COT. phetiæ perſuaſere, nec Moſaica Lex, ſed nec ipſum Evangelium in hunc uſque diem, ſed neque noſtræ ſingulorum perpeſſiones. Nam & de nobis idipſum ſentiunt. Quid enim prodeſt ſi quis me laudet, Dominum verò meum blaſphemet, non confitens ipſum Deum eſſe carniferum? Qui autem id non dicit, prorſus ipſum negavit, & cadaver geſtat. Nomina verò eorum, cùm

Ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰ ἡμέτερα κ. τ. λ.] In noſtro Interprete Gloſſa hæc habetur appoſita: *Dicit, quòd ſicut non perſuadentur Hæretici de veritate carnis & paſſionis Chriſti per Legem vel Prophetas vel Evangelium; ſic nec per paſſiones Martyrum, quas ſinguli paſſi ſunt: quas conſtat eſſe veras in vera carne paſſiones. Ex quo ſequitur, Salvatorem in vera carne veraciter paſſum eſſe. Qui enim ſanctificat & qui ſanctificantur, ex uno omnes. Unde*

ritati. Quos non persuaserunt Prophetæ, neque Lex Moysi; sed nec nunc usque Evangelium, nec nostræ speciales passiones. Nam & de nobis hoc ipsum sentiunt. Quid enim me juvat, si me quis laudaverit, Dominum autem meum blasphemaverit; si non eum confessus fuerit incarnatum esse Deum? Hoc autem qui non dixerit, perfectè eum negat, sicut mortuum bajulans. Nomina verò eorum infidelia non est mihi nunc visum scribere: sed neque contingat mihi ut mentionem eorum faciam donec pœniteant. VET. INT.

VI. Nemo seipsum seducat. Si enim non crediderit Jesum Christum in carne fuisse conversatum; & confessus fuerit crucem ejus, & passionem, & sanguinem quem effudit pro mundi salute; vitam æternam non consequetur; sive Rex fuerit sive sacerdos, seu Princeps seu privatus, seu Dominus sive servus, seu vir sive mulier. *Qui* Matt. xix. 12.
capit capiat: & qui audit audiat. Locus ergo & —— xiii. 43.

sint infidelia, non visum est mihi scribere: & verò absit à me ut eorum mentionem faciam, donec pœnitentiâ ducantur. VERS. COT.

VI. Nemo erret: nisi crediderit Christum Jesum in carne esse conversatum; & crucem illius confessus fuerit; & passionem, atque sanguinem quem effudit pro mundi salute; non consequetur vitam æternam; sive rex fuerit, sive sacerdos, sive princeps, sive privatus homo, sive dominus aut servus, sive vir aut femina. *Qui capit, capiat: qui audit, audiat.* Locus, dignitas, divitiæ neminem

si ipse in vera carne verè passus non est, sed phantasticâ phantasticè; neque Martyres in vera carne veraciter patiuntur, sed in phantastica phantasticè. Propter quod, per veram consequentiam, idem sapiunt hujusmodi Hæretici de Martyribus & de Domino. Idem.

Οὐ τῆς.] Ex [Vet.] Vulgato Interprete ista restituit Morelius. *Idem.*

Κἂν ἀνὴρ.] Ex eodem hæc idem reposuit. *Idem.*

μηδένα φυσιούτω· [ἀδοξία, καὶ πενία, μηδένα ταπεινούτω·] τὸ γὰρ ὅλον ἐστὶ πίστις [ἡ εἰς Θεὸν, καὶ ἡ εἰς Χριστὸν ἐλπὶς, ἡ τῶν προσδοκωμένων ἀγαθῶν ἀπόλαυσις,] [b] ἀγάπη [c] [τὲ περὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸ ὁμόφυλον. Ἀγαπήσεις γὰρ Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· καὶ ὁ Κύριος φησὶν, Αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, τὸ γινώσκειν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν· καὶ, Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς, ὅλος ὁ νόμος, καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.] Καταμάθετε [d] [οὖν] τοὺς ἑτεροδοξοῦντας [e], πῶς [f] [νομοθετοῦσιν ἄγνωστον εἶναι τὸν πατέρα τοῦ Χριστοῦ· πῶς ἄπιστον ἔχθραν μετ' ἀλλήλων ἔχουσιν.] [g] ἀγάπης [h] [αὐτοῖς οὐ μέλει, τῶν προσδοκω-
3 N. ἐνεστῶτα. μένων ἀλογοῦσι, τὰ παρόντα ὡς [3] ἑστῶτα λογίζονται, τὰς ἐντολὰς παρορῶσι, χῆραν καὶ ὀρφανὸν περιορῶσι, θλιβόμενον διαπτύουσι, δεδεμένον γελῶσι.]

Ζ'. [a] [Τὸν σταυρὸν ἐπαισχύνονται, τὸ πάθος χλευάζουσι, τὴν ἀνάστασιν κωμῳδοῦσιν· ἔγγονοί

EPIST. VER. b καὶ c ὧν οὐδὲν προκέκριται. d δὲ e εἰς τὴν χάριν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσαν, f ἐναντίοι εἰσὶν τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. g Περὶ h οὐ μέλει αὐτοῖς, οὐ περὶ χήρας, οὐ περὶ ὀρφανοῦ, οὐ περὶ θλιβομένου, οὐ περὶ δεδεμένου ἢ λελυμένου, οὐ περὶ πεινῶντος ἢ διψῶντος.

a Εὐχαριστίας καὶ προσευχῆς ἀπέχονται, διὰ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὴν εὐχαριστίαν σάρκα εἶναι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν ἡμῶν παθοῦσαν, ἣν τῇ χρηστότητι ὁ Πατὴρ ἤγειρεν. Οἱ οὖν ἀντιλέγοντες τῇ δωρεᾷ τοῦ Θεοῦ, συζητοῦντες ἀποθνήσκουσι. Συνέφερεν δὲ αὐτοῖς ἀγαπᾷν, ἵνα καὶ ἀναστῶσιν.

VERS. COT. efferant. Ignobilitas & paupertas neminem dejiciant. Totum namque eſt, fides in Deum, & ſpes in Chriſtum, fruitio eorum quæ expectamus bonorum, atque caritas in Deum & noſtrum genus. *Diliges* enim *Dominum Deum tuum ex toto corde tuo ; & proximum tuum ſicut teipſum.* Et Dominus inquit; *Hæc eſt vita æterna,*

dignitas, atque divitiæ neminem inflent: ignobilitas & paupertas nullum humiliet: sed cum his omnibus fides sit in Deum & in Christum, & spes fruitionis futurorum bonorum, cum dilectione quæ est circa Deum & circa proximum. *Diliges* enim *Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*; *& proximum tuum sicut teipsum.* Sed & Dominus dicit: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum.* Et illud Johannis: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem. In his* enim *duobus mandatis tota Lex pendet, & Prophetæ.* Discite ergo eos qui * taliter docent, quo modo legem ponunt, incognitum esse Patrem Christi prædicantes; quo modo etiam infidelem inimicitiam cum invicem habent. Dilectionem enim futurorum negligunt, præsentia dissimulant, quæ ventura sunt tanquam * præsentia esse putant, & tanquam somnium & phantasiam existimant: mandata contemnunt, viduam & orphanum despiciunt, tribulatum * respuunt, vinctum derident.

VET. INT.
Luc. x. 27.
Joh. xvii. 3.
—— xiii. 34.
Matth. xxii. 40.
* *f.* aliter.
* nunc instantia. *Magd.* & *Petav.*
* despiciunt *pro* despuunt. *Bal.* & *Petav.*

VII. Crucem erubescunt, passionem deludunt, resurrectionem frustrant. Hujusmodi omnes, nepotes

VERS. COT.

cognoscere solum verum Deum, & quem misit Jesum Christum. Item; *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem. In his duobus mandatis universa Lex pendet & Prophetæ.* Considerate igitur eos qui aliena sectantur dogmata, quo modo statuunt ignotum esse Patrem Christi: quo modo infidam simultatem inter se exercent. Caritatis non habent curam: futura negligunt, præsentia tamquam stabilia reputant; præcepta contemnunt; viduam & orphanum despiciunt, oppressum despuunt, vinctum rident.

VII. Crucis illos pudet, passionem subsannant, resur-

1 T. δαίμονος. εἰσι τοῦ ἀρχεκάκου [1] πνεύματος, τοῦ τὸν Ἀδὰμ διὰ τῆς γυναικὸς τῆς ἐντολῆς ἐξώσαντος, τοῦ τὸν Ἄβελ διὰ τοῦ Κάϊν ἀποκτείναντος, τοῦ τῷ Ἰὼβ ἐπιστρατεύ-
2 N. καταργήσαντος Ἰησοῦ Ἰωσεδέκ. σαντος, τοῦ [2] κατηγοροῦντος Ἰησοῦ τοῦ [3] υἱοῦ Ἰωσεδὲκ, τοῦ ἐξαιτησαμένου σινιασθῆναι τῶν ἀποστόλων
3 A. τῷ. τὴν πίστιν, τοῦ τὸ Ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἐπεγείραντος
4 B. γάρ. τῷ Κυρίῳ, τοῦ καὶ 4 νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
5 N. ὑμᾶς. ἀπειθείας· ὧν ῥύσεται 5 ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ δεηθεὶς μὴ ἐκλείπειν τὴν πίστιν τῶν ἀποστόλων, οὐχ ὡς μὴ αὐταρκῶν φυλάξαι αὐτὴν, ἀλλ' ὡς χαίρων τῇ τοῦ Πατρὸς ὑπεροχῇ.] Πρέπον οὖν ἐστὶν
6 A. B. περὶ ut Ver. ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων, καὶ μήτε κατ' ἰδίαν [6] μετ' αὐτῶν λαλεῖν, μήτε κοινῇ· προσέχειν δὲ [b] [νόμῳ,
7 N. ἡμῖν. καὶ] προφήταις, [c] [καὶ τοῖς εὐαγγελισαμένοις 7 ὑμῖν τὸν σωτήριον λόγον. τὰς δὲ δυσωνύμους αἱρέσεις, καὶ τοὺς τὰ σχίσματα ποιοῦντας,] φεύγετε, ὡς ἀρχὴν κακῶν.

Epist. Ver. b τοῖς c ἐξαιρέτως δὲ τῷ εὐαγγελίῳ, ἐν ᾧ τὸ πάθος ἡμῖν δεδήλωται, καὶ ἡ ἀνάστασις τετελείωται. Τοὺς δὲ μερισμοὺς

Vers. Cot. rectionem pro fabula traducunt. Soboles sunt Spiritûs malorum auctoris, qui Adamum per mulierem à mandato depulit; qui Abelem per Cainum occidit; qui Jobum oppugnavit; qui Jesum filium Josedeci accusavit; qui *expetivit cribrari* fidem Apostolorum; qui plebem Judaicam concitavit adversùs Dominum; qui & nunc *operatur in filiis diffidentiæ:* à quibus eripiet nos Dominus Jesus

Σινιασθῆναι] *Cribrari.* Synodus Leonis iv. in Collectione Romana P. ii. p. 55. *Et spurcosa zizania ex area, inquit, Dominica transcribrantur.* malè *transcribantur.* Cot.

Τῇ τοῦ Πατρὸς ὑπεροχῇ.] Patris ὑπεροχὴν agnoscit quoque Basilius de Spiritu Sancto, Cap. 6. Ea verò non officit æqualitati. Quia ut docetur à Gregorio Nazianzeno Orat. 36 & 40. major est Pater ratione αἰτίας & principii, Filius æqualis est ob eamdem naturam. Atque his consona sunt quæ Lib. ix. de Trinitate Hilarius disputat de Patre majore, Filio non minore. *Est enim Pater major Filio, sed ut Pater Filio, generatione non genere.* Præclara verba ejusdem Latinæ elo-

ſunt illius inveterati malorum ſpiritûs * : qui & VET. INT.
Adam per mulierem mandatum tranſgredi perſua- * nequiſſimi. *Magd.*
ſit : qui & Abel per Cain occidit : qui & Job de- Zach. iii. 1.
cipere conatus eſt : qui & Jeſu filio Joſedech reſi- Luc. xxii. 31.
ſtere tentavit ; qui & Apoſtolorum fidem ſubver-
tere voluit, & Judæorum multitudinem adversùs
Dominum ſuſcitavit : qui & *nunc operatur in filiis* Epheſ. ii. 2.
diffidentiæ : à quibus eruat nos Dominus Jeſus
Chriſtus ; qui Patrem deprecatus eſt, *ut non de-* Luc. xxii. 32.
ficeret fides Apoſtolorum : non quòd non ſufficeret cuſtodire eam ; ſed tanquam gaudens de Patris eminentiâ, ipſum pro eis deprecatus eſt. Dignum eſt ergo à talibus abſtinere, & neque proprium cum his, neque commune habere colloquium : ſed intendere Legi & Prophetis, & evangelizantibus vobis ſalutare verbum. Nefandas verò hæreſes & ſchiſmata facientes fugite ; ſicut principatum malorum.

Chriſtus ; qui *rogavit ne deficeret fides* Apoſtolorum : non VERS. COT.
quòd non valeret cuſtodire illam ; ſed velut gaudens Patris excellentiâ. Decet itaque abſtinere ab ejuſmodi ; & nec in privato, nec in communi colloquio de illis verba facere : attendere autem Legi & Prophetis, iiſque qui annunciaverunt nobis ſalutarem ſermonem. Nefandas autem hæreſes, & eos qui ſchiſmata faciunt, fugite, ut principium malorum.

quentiæ Rhodani, ad Pſalm. cxxxviii. 6. Vide hìc Epiſt. ad Philipp. Cap. 12. COT.

Τοὺς τὰ σχίσματα ποιοῦντας.] in Irenæo Lib. iv. Cap 62. *Judicabit autem & eos qui ſchiſmata operantur, qui ſunt inanes non habentes Dei dilectionem, ſuamque utilitatem potiùs conſiderantes, quam unitatem Eccleſiæ ;* [&] (f. *& qui*) *propter modicas & quaſlibet cauſas magnum & glorioſum corpus Chriſti conſcindunt.* Græcè ; ἀνακρινεῖ δὲ τὸ θεῖον τοὺς τὰ σχίσματα ἐργαζομένους, κενοὺς ὄντας τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, καὶ τὸ ἴδιον λυσιτελὲς σκοποῦντας, ἀλλὰ μὴ τὴν ἕνωσιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ διὰ μικρὰς καὶ τυχούσας (malè

Η'. Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς [ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς] τῷ Πατρί· καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ [δὲ] ὡς τοῖς ἀποστόλοις· τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε, ὡς Θεοῦ ἐντολὴν διακονοῦντας. | Μηδεὶς χωρὶς [1] ἐπισκόπου τι πρασσέτω τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκείνη βεβαία εὐχαριστία ἡγείσθω, ἡ ὑπὸ

1 B. desunt. τὸν ἐπίσκοπον οὖσα, ἢ ᾧ [1] ἂν αὐτὸς ἐπιτρέψῃ. Ὅπου

2 deest. ἂν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἔστω· ὥσπερ ὅπου [c] [2] ὁ Χριστὸς, [d] [πᾶσα ἡ οὐράνιος στρατιὰ παρέστηκεν, ὡς ἀρχιστρατήγῳ τῆς δυνάμεως Κυρίου, καὶ διανομεῖ πάσης νοητῆς φύσεως.] Οὐκ ἐξόν ἐστι χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου, οὔτε βαπτίζειν, οὔτε

3 T. ὁσίαν. [e] [3] προσφέρειν, οὔτε θυσίαν προσκομίζειν, οὔτε δοχὴν ἐπιτελεῖν· | ἀλλ' ὃ ἂν [f] ἐκείνῳ δοκῇ, κατ' εὐαρέστησιν Θεοῦ· ἵνα ἀσφαλὲς ᾖ καὶ βέβαιον πᾶν ὃ

4 N. πράσσετε. [ἂν [g] [4] πράσσητε.]

1 N ὑμᾶς. Θ'. Εὔλογόν ἐστι λοιπὸν ἀνανῆψαι [a] [1] [ἡμᾶς,] ὡς

2 ἔχοντες. ἔτι καιρὸν [2] ἔχομεν εἰς Θεὸν μετανοεῖν. [b] [ἐν γὰρ τῷ

EPIST. VER. a Ἰησοῦς Χριστὸς b οὖ c ἂν ᾖ d Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία. e ἀγάπην ποιεῖν f ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, τοῦτο καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον, g πράσσεται

a καὶ b Καλῶς ἔχει Θεὸν καὶ ἐπίσκοπον εἰδέναι.

VERS. COT. VIII. Omnes Epiſcopum ſequimini, ut Chriſtus Jeſus Patrem: Presbyterium autem, ſicut Apoſtolos. Diaconos verò revereamini, velut mandatum Dei exſequentes miniſterio ſuo. Sine Epiſcopo nemo quidquam faciat eorum quæ ad Eccleſiam ſpectant. Rata Euchariſtia habeatur illa, quæ ſub Epiſcopo fuerit, vel cui ipſe conceſ-

editum τὰς ὑψούσας) αἰτίας τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον σῶμα τοῦ Χριστοῦ τέμνοντας καὶ διαιροῦντας. *quaſlibet*, τυχούσας, quemadmodum Lib. v. Cap. 30. *non quodlibet periculum*, οὐχ ὁ τυχὼν κίνδυνος Idem.

Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ κ. τ. λ.] A Damaſceno citatur hic locus in Parallel. Lib. ii. Cap. 25. USSER.

Διακονοῦντας.] Non habetur apud Damaſcenum, ſed διακόνους *Diaconos*. Idem.

Μηδεὶς χωρὶς ἐπισκόπου κ. τ. λ.] Antiochus Hom. 124. Χωρὶς τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν ποιεῖτε. Χρὴ οὖν ἄνευ τοῦ ἐπι-

VET. INT.

VIII. Omnes Episcopum sequimini, sicut Jesus Christus Patrem; Presbyteros sicut Apostolos: Diaconos autem veneramini, sicut mandato Dei ministrantes. Nemo præter Episcopum aliquid agat eorum, quæ ad Ecclesiam pertinent. Firma Eucharistia reputetur, quæ ab Episcopo concessa fuerit. Ubi Episcopus præsens fuerit, illuc & plebs congregetur: sicuti & ubi Christus est, omnis militia cœlestis adest tanquam principi militiæ virtutis Domini, & ipse est dispensator totius intelligibilis naturæ. Propterea non licet sine Episcopo neque offerre, neque sacrificium immolare, neque missas celebrare: sed si ei visum fuerit secundùm beneplacitum Dei, tunc demum tutum, & firmum erit.

IX. Ergo omnia quæcunque agitis & facitis * jam, † mutabilia sunt: ut corrigamus nos in Deo, cùm tempus habemus pœnitendi. Quod

* tam rationa ilia sunt. *Macd.*
† mirabilia. *Bal* r tiona-bilia. *Petav.*

VERS. COT.

serit. Ubi comparuerit Episcopus, ibi & multitudo sit; quemadmodum ubi Christus, ibi omnis adstat exercitus cœlestis, velut imperatori virtutis Dominicæ, omnisque intelligibilis naturæ moderatori. Non licet sine Episcopo, neque baptizare, neque offerre, neque sacrificium immolare, neque convivium *Dominicum* celebrare: sed quodcumque illi visum fuerit, secundùm beneplacitum Dei est: ut tutum & ratum sit quodcumque agitis.

IX. Consentaneum est nos deinceps resipiscere; dum adhuc tempus habemus, ad Deum per pœnitentiam rever-

σκόπου μηδὲν πράσσειν ἡμᾶς. Idem.

Θυσίαν.] Propter variam lectionem ὁσίαν, notandus venit locus Porphyrii de non edendis animalibus, ii. 12. ἡ γὰρ θυσία, ὁσία τίς ἐστι κατὰ τοὔνομα. Cot.

Δοχὴν ἐπιτελεῖν.] In Const. Apost. Lib. ii. Cap. 28. legimus. ἀγάπην ἤτοι δοχὴν, ὡς ὁ Κύριος ὠνόμασε, ubi respicit auctor ad verba illa Domini, Luc. xiv 13 ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς. De

ᾅδῃ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξομολογούμενος· ἰδοὺ γὰρ ἄνθρωπος, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Τίμα, φησὶν, υἱὲ τὸν Θεὸν, καὶ βασιλέα· ἐγὼ δέ φημι, Τίμα μὲν τὸν Θεὸν, ὡς αἴτιον τῶν ὅλων καὶ Κύριον· ἐπίσκοπον δὲ, ὡς ἀρχιερέα, Θεοῦ εἰκόνα φοροῦντα· κατὰ μὲν τὸ ἄρχειν, Θεοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἱερατεύειν, Χριστοῦ· καὶ μετὰ τοῦτον, τιμᾷν χρὴ καὶ βασιλέα. Οὔτε γὰρ Θεοῦ τις κρείττων, ἢ παραπλήσιος ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν· οὔτε δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐπισκόπου τὶ μεῖζον, ἱερωμένου Θεῷ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου παντὸς σωτηρίας· οὔτε βασιλέως τὶς παραπλήσιος ἐν ἄρχουσιν, εἰρήνην καὶ εὐνομίαν τοῖς ἀρχομένοις πρυτανεύοντος.] Ὁ τιμῶν ἐπίσκοπον, ὑπὸ Θεοῦ [τιμηθήσεται· ὥσπερ οὖν ὁ ἀτιμάζων αὐτὸν, ὑπὸ Θεοῦ κολασθήσεται. εἰ γὰρ ὁ βασιλεῦσιν ἐπεγειρόμενος, κολάσεως ἄξιος δικαίως γενήσεται, ὥς γε παραλύων τὴν κοινὴν εὐνομίαν· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας, ὁ ἄνευ ἐπισκόπου τὶ ποιεῖν προαιρούμενος, καὶ τὴν ὁμόνοιαν διασπῶν, καὶ τὴν εὐταξίαν συγχέων; ἱερωσύνη γάρ ἐστι, τὸ πάν-

EPIST. VER. c τετίμηται ὁ λαθρα ἐπισκόπου τὶ πράσσων, τῷ διαβόλῳ λατρεύει.

VERS. COT. ti. *In inferno* quippe *non est qui confiteatur. Ecce* enim *homo, & opus ejus ante faciem illius. Honora*, inquit, *fili, Deum & regem.* Ego verò dico: Honora quidem Deum, ut omnium auctorem & Dominum: Episcopum verò, ut principem sacerdotum, qui imaginem Dei fert: Dei quidem, propter principatum; Christi verò, propter sacerdotium. Et post hunc honorare oportet etiam Regem. Nec enim Deo quisquam præstantior est, aut similis in rebus omnibus: nec Episcopo, qui Deo conse-

Agapis verò notus est ille locus Judæ Apostoli [v. 12.] οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες. & Tertulliani, in Apologetico Cap. 39. *Cœna nostra de nomine rationem sui ostendit: vocatur enim* ἀγάπη, *id quod* dilectio *penes Græcos est.* USSER.

enim incertum eſt, non habet confeſſionem. *Ecce* VET. INT.
enim *homo*, inquit, *& opera ejus coram eo.* Sicut Pſal. vi. 5. Iſa. LXII. 11.
ſcriptum eſt : *Honora*, inquit, *fili Deum & Re-* Prov. XXIV.
gem. Ego autem dico, honorate quidem Deum, 21.
ut auctorem omnium & Dominum ; Epiſcopum autem tanquam principem ſacerdotum, imaginem Dei ferentem : principatum quidem ſecundùm Deum ; ſacerdotium verò ſecundùm Chriſtum. Et poſt hunc honorare oportet etiam Regem. Nemo enim potior eſt Deo, neque ſimilis ei : neque Epiſcopo in Eccleſia honorabilior, ſacerdotium Deo gerenti pro mundi ſalute. Neque regi quis ſimilis eſt in exercitu, pacem & benevolentiam omnibus principibus cogitanti. Qui enim honoraverit Epiſcopum, à Deo honorabitur : & qui dehonoraverit eum, à Deo damnabitur. Si enim quis contra Regem inſurgens damnatione dignus eſt : quomodo ille evadere ultionem poterit, qui præter Epiſcopum aliquid egerit ? Sacerdotium

cratus eſt pro totius mundi ſalute, quidquam majus in VERS. COT.
Eccleſia : nec inter principes quiſpiam ſimilis Regi, pacem ac ſub æquis legibus tranquillitatem ſubjectis procuranti. Qui honorat Epiſcopum, à Deo honorabitur ; ſicut qui ignominiâ afficit illum, à Deo punietur. Si enim jure erit pœnâ dignus, qui adversùs reges inſurgit, ut qui reſolvat communem quietem : quanto putatis gravius merebitur ſupplicium, qui ſine Epiſcopo quid volet agere, concordiam rumpens, & bonum ordinem confundens ? Sacerdotium enim eſt omnium bonorum, quæ in

'Εγὼ δέ φημι.] Salomonem ab illo corrigi hisce verbis notat, in Problemate ſuo, Perkinſius noſter : quaſi *major Salomone* eſſet *hìc*. Idem.

Θεοῦ εἰκόνα . . . .

Χριστοῦ.] Manifeſtam eſſe hìc affectationem ſubtilitatis ineptiſſimæ, in ſuis ad hunc locum Notis Criticis obſervat Vedelius. *Tribuit enim*, inquit, *Deo Patri* τὸ ἄρχειν *imperare,*

τῶν ἀγαθῶν ἐν ἀνθρώποις ἀναβεβηκός· ἧς ὁ καταμανεὶς, οὐκ ἄνθρωπον ἀτιμάζει, ἀλλὰ Θεὸν, καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν, τὸν πρωτότοκον, καὶ μόνον τῇ φύσει τοῦ πατρὸς ἀρχιερέα.] Πάντα οὖν ὑμῖν [d] [μετ' εὐταξίας ἐπιτελείσθω ἐν Χριστῷ. Οἱ λαϊκοὶ τοῖς διακόνοις ὑποτασσέσθωσαν· οἱ διάκονοι, τοῖς πρεσβυτέροις· οἱ πρεσβύτεροι, τῷ ἐπισκόπῳ· ὁ ἐπίσκοπος, τῷ Χρι-
3 A. B. καθὰ. στῷ, ὡς αὐτὸς τῷ Πατρί. [e] 3 Καθό | με ἀνεπαύσατε, [ἀδελφοὶ,] καὶ ὑμᾶς Ἰησοῦς | ὁ | Χριστός. ἀπόντα με καὶ παρόντα ἠγαπήσατε· [f] [ἀμείψεται ὑμᾶς ὁ] Θεὸς, δι' ὃν [g] [ταῦτα εἰς τὸν δέσμιον αὐτοῦ ἐνεδείξασθε. εἰ γὰρ καὶ μή εἰμι ἱκανὸς, ἀλλὰ τὸ τῆς προθυμίας ὑμῶν μέγα. ὁ τιμῶν γὰρ προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται· δῆλον, ὅτι καὶ ὁ τιμῶν δέσμιον Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαρτύρων λήψεται μισθόν.]

Ι'. Φίλωνα, καὶ [a] [Γαίον, καὶ Ἀγαθόποδα,] οἳ ἐπηκολούθησάν μοι εἰς λόγον Θεοῦ, | διάκονοι Χρι-

d ἐν χάριτι περισσευέτω, ἄξιοι γὰρ ἐστέ. e Καθὰ πάντα
f Ἀμείβῃ ὑμῖν g πάντα ὑπομένοντες αὐτοῦ τεύξεσθε.
a Ῥέων Ἀγαθόπουν,

VERS. COT. hominibus ſunt, apex: adversùs quod qui furit; non hominem ignominiâ afficit, ſed Deum, & Chriſtum Jeſum, primogenitum, quique ſolus eſt naturâ Pontifex Patris. Omnia igitur vobis, decenti ordine perficiantur in Chriſto. Laici Diaconis ſubjiciantur; Diaconi, Preſbyteris; Preſbyteri, Epiſcopo; Epiſcopus, Chriſto; ut ipſe Patri. Quemadmodum me recreâſtis, fratres; & vos recreet Jeſus Chriſtus. Abſentem me ac præſentem di-

Chriſto autem τὸ ἱερατεύειν· *ſecundùm prius, dicit Epiſcopum Deo Patri ſimilem eſſe; ſecundùm poſterius, Filio Dei. Quaſi verò Chriſto non competeret, ut* τὸ ἱερατεύειν, *ſic etiam* τὸ ἄρχειν. *Scriptura certè tribuit utrumque tum aliàs, tum quando ipſum* ἀρχιερέα *vocat: ubi nomine ipſo utrumque exprimit, quod hoc loco corruptor Ignatii divertit, vel divellit potius.* Idem

Οἱ λαϊκοί.] Hanc vocem

enim ſumma eſt omnium bonorum quæ in homi- VET. INT.
nibus conſtant: quod ſi quis dehonoraverit, Deum dehonorat, & Dominum Jeſum Chriſtum *primo-* Col. i. 15.
genitum totius creaturæ, & ſolum naturâ principem ſacerdotum Dei. Omnia bene vobis ordinate, quæ mandata ſunt in Chriſto. Laici Diaconis ſubditi ſint; Diaconi Preſbytero: Preſbyteri Epiſcopo; Epiſcopus Chriſto, ſicut ipſe Patri. Secundum quod vos me refeciſtis, fratres; & vos Dominus Jeſus Chriſtus. Abſentem me & præſentem dilexiſtis: retribuet vobis Deus, propter quem tanta in vincto ejus oſtendiſtis. Et ſi quidem non ſum ſufficiens: ſed tamen devotio veſtra grandis eſt. *Si quis* enim *honoraverit Pro-* Matt. x. 41.
phetam in nomine Prophetæ; mercedem Prophetæ accipiet. Manifeſtè & qui honorat vinctum Chriſti Jeſu; mercedem martyrii accipiet.

X. Philonem, & Gaium, & Agathopum, qui me ſequuntur in verbo Dei, qui ſunt Miniſtri

lexiſtis: retribuet vobis Deus, propter quem hæc in vin- VERS. COT.
ctum illius contuliſtis. Nam etſi non ſum dignus, at magna eſt animi veſtri propenſio. *Qui* enim *honorat Prophetam in nomine Prophetæ; mercedem Prophetæ accipiet.* Manifeſtum eſt quòd & qui honorat vinctum Jeſu Chriſti, Martyrum accipiet mercedem.

X. Quòd Philonem & Caium & Agathopodem, qui me ſecuti ſunt in verbo Dei, ſuntque Chriſti Diaconi & mini-

(ab Interpolatore & hìc & in Epiſt. ad Magneſ. [§. vi.] uſurpatam) ne Ignatii ſæculo ignotam fuiſſe exiſtimem, facit locus ille Clementis in Epiſt. ad Cor. [i. 40.] Ut ad Apoſtolicos Canones & διατάξεις, in quibus ſæpiſſime vocabulum hoc occurrit, confugere nihil ſit neceſſe. *Idem.*

Μαρτύρων λήψεται μισθόν.] Ita in Conſtit. Apoſt. Lib. V. Cap. 1. de viſitatoribus Chriſti vinctos in carceribus: τοῦτο ποιήσαντων ὑμῶν, μαρτύριον ὑμῖν λογισθήσεται. *Hoc ſi feceritis, vobis vice martyrii habebitur.* Idem.

στοῦ ὄντες,] καλῶς ἐποιήσατε ὑποδεξάμενοι, ὡς διακόνους Χριστοῦ ᵇ· οἳ καὶ [σφόδρα] εὐχαριστοῦσι τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ ὑμῶν, ὅτι αὐτοὺς ἀνεπαύσατε κατὰ πάντα τρόπον. Οὐδὲν ὑμῖν [παραλογισθήσεται ὧν εἰς αὐτοὺς ἐποιήσατε. δῴη ὑμῖν ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.] Ἀντίψυχον ὑμῶν τὸ πνεῦμά μου, καὶ τὰ δεσμά μου, ἃ οὐχ ὑπερηφανήσατε, οὐδὲ [d] [ἐπησχύνθητε· διὸ] οὐδὲ ὑμᾶς ἐπαισχυνθήσεται ἡ τελεία [e] [ἐλπὶς,] Ἰησοῦς [ὁ] Χριστός.

ΙΑʹ. [a] Αἱ προσευχαὶ ὑμῶν ἤγγισαν εἰς τὴν Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν, καὶ εἰρηνεύεται·] ὅθεν δεδεμένος [b], πάντας ἀσπάζομαι, οὐκ ὢν ἄξιος, ἐκεῖθεν [c] ἔσχατος αὐτῶν ὤν. κατὰ [1] [δὲ] θέλημα [d] [2] [τοῦ Θεοῦ] κατηξιώθην, οὐκ ἐκ [e] [συνειδήσεως ἐμῆς,] ἀλλ' ἐκ χάριτος [f] Θεοῦ· ἣν εὔχομαι τελείαν μοι δοθῆναι, ἵνα ἐν [g] [ταῖς προσευχαῖς] ὑμῶν Θεοῦ ἐπιτύχω. [h] [Ὅπως οὖν ὑμῶν τὸ ἔργον τέλειον γένηται] ἐπὶ [τῆς] γῆς, καὶ ἐν [τῷ] οὐρανῷ, πρέπει εἰς [i] [Θεοῦ τιμὴν,] χειροτονῆσαι τὴν ἐκκλησίαν ὑμῶν θεοπρεσβύτην, εἰς τὸ, γενόμενον [k] [ἐν Συρίᾳ] συγχαρῆναι αὐτοῖς, ὅτι

1 A. B. deest.
2 desunt.

EPIST. VER. b Θεοῦ. c οὐ μὴ ἀπολεῖται. d ἐπαισχύνθητε· e πίστις

a Ἡ προσευχὴ ὑμῶν ἀπῆλθεν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας. b θεοπρεπεστάτοις δεσμοῖς. c εἶναι, d δὲ e συνειδότος, f τοῦ g τῇ προσευχῇ h Ἵνα οὖν τέλειον ὑμῶν γένηται τὸ ἔργον, i τιμὴν Θεοῦ, k ἕως Συρίας

VERS. COT. stri, ut Christi ministros exceperitis, bene fecistis: qui & plurimas Deo pro vobis gratias agunt, quòd omnibus modis illos refeceritis. Nihil vobis non computabitur eorum quæ in illos contulistis. *Det* vobis *Dominus invenire misericor-*

Οὐκ ὢν ἄξιος κ. τ. λ.] Ita ἔσχατος αὐτῶν ὤν. Ἀντιοχέων interpungenda sunt, οὐκ ὢν scilicet. *Idem.*
ἄξιος ἐκεῖθεν, (pro ἐκείνων)

Christi; benefecistis suscipere eos sicut ministros VET. INT.
Dei: qui & maximas gratias agunt Domino pro vobis; quia refecistis eos omnibus modis. Nihil vobis reputabitur ad peccatum, de his quæ eis impendistis. *Det vobis Dominus invenire mi-* 2 Tim. i. 18.
sericordiam apud Dominum in illa die. Pro animabus vestris spiritus meus & vincula mea sint: quæ non sprevistis, & non erubuistis. Hæc est perfecta spes in Christo Jesu.

XI. Orationes vestræ appropinquârunt ad Antiochenam Ecclesiam, cui & pacifici estis: unde & vinctus omnes saluto. Unde & non sum dignus esse, ultimus eorum: sed secundùm Dei voluntatem dignus effectus sum; non ex mea providentia, sed ex gratia Dei: quam opto perfectam mihi tribui: ut per vestras orationes Deum merear adipisci: ut opus meum perfectum sit in cœlo & in terra. Decet ergo vos in honorem Dei curam gerere Deo dignæ Ecclesiæ quæ est in Syria: & congratulari eis quia paci-

diam à Domino in illa die. Pro animabus vestris sit VERS. COT.
spiritus meus, & vincula mea, quæ non fastidistis, nec erubuistis: quare nec de vobis erubescet perfecta spes, Jesus Christus.

XI. Precationes vestræ pertigerunt ad Antiochenorum Ecclesiam, & pacem habet: unde vinctus omnes saluto, qui non sum dignus inde esse, cùm extremus sim eorum: sed Dei voluntate dignus effectus sum; non juxta conscientiam meam, sed ex gratia Dei: quam opto perfectam mihi dari, ut per orationes vestras Deum assequar. Quo itaque opus vestrum absolutum sit super terram, & in cœlo; decet ad Dei honorem Ecclesia vestra eligat sacrum legatum; ut cùm in Syria fuerit, congratuletur illis, quod pacem consecuti sint, suamque rece-

εἰρηνεύουσι, καὶ ἀπέλαβον τὸ ἴδιον μέγεθος, καὶ ἀπεκατεστάθη αὐτοῖς τὸ ἴδιον [l] [σωμάτιον. ὃ] ἐφάνη μοι ... ἄξιον [n], [τοῦτό ἐστιν, ὥστε] πέμψαι τινὰ

3 N. ἡμετέραν. τῶν 3 ὑμετέρων μετ' ἐπιστολῆς, ἵνα συνδοξάσῃ τὴν κατὰ Θεὸν αὐτοῖς γενομένην εὐδίαν, καὶ ὅτι λιμένος [o] [εὐόρμου τετύχηκα, Χριστοῦ, διὰ τῶν προσευχῶν] ὑμῶν. Τέλειοι ὄντες, τέλεια καὶ φρονεῖτε· θέλου-

4 N.T. ἕτοιμός ἐστιν ὁ Θεὸς εἰς. σι γὰρ ὑμῖν [p] [εὖ πράττειν, καὶ ὁ 4] Θεὸς ἕτοιμός [ἐστιν] εἰς τὸ παρασχεῖν.

ΙΒʹ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν

1 B. deest. [ὑμῶν] τῶν ἐν Τρωάδι· ὅθεν 1 καὶ γράφω ὑμῖν διὰ [a Βούργου,] ὃν ἀπεστείλατε μετ' ἐμοῦ, ἅμα Ἐφε-

2 A.P. συναδελφοῖς. σίοις τοῖς 2 ἀδελφοῖς ὑμῶν· ὃς κατὰ πάντα με ἀνέπαυσε. Καὶ ὄφελον πάντες αὐτὸν ἐμιμοῦντο, ὄντα ἐξεμπλάριον Θεοῦ διακονίας. ἀμείψεται αὐτὸν ἡ χάρις [τοῦ Κυρίου] κατὰ πάντα. Ἀσπάζομαι τὸν ἀξιόθεον ἐπίσκοπον [ὑμῶν Πολύκαρπον,] καὶ [b τὸ θεοπρεπὲς] πρεσβυτέριον, καὶ τοὺς [c Χριστοφόρους διακόνους τοὺς συνδούλους μου,] καὶ τοὺς κατὰ ἄνδρα

EPIST. VER. l σωματεῖον. m οὖν n πρᾶγμα o ἤδη ἐτύγχανεν τῇ προσευχῇ p εὐπράσσειν
a Βούῤῥου, b θεοπρεπέστατον c συνδούλους μου διακόνους,

VERS. COT. perint magnitudinem, ac restitutum sit illis suum corpus. Quod dignum mihi visum fuit, illud est, ut aliquem vestrûm mittatis cum Epistola; quò unà cum illis glorificet Deum, de tranquillitate quam in Deo consecuti sunt;

Τέλειοι ὄντες, ········ παρασχεῖν.] Citantur in Maximi Locis communibus, Serm. ii. & in alio Græco Locorum communium libro MS. (in Oxoniensis Academiæ Bibliotheca publica) Cap. 9. & utrobique non conjunctio solùm omittitur, sed παρέχειν etiam legitur pro παρασχεῖν. Citantur & à Damasceno, in Parallel. Lib. i. Cap. 9. *Volentibus nobis bene agere, Deus ad largiendum promptus est.* ἡμῖν pro ὑμῖν posito. *Idem.*

ſici ſunt, & perceperunt ſuam magnificentiam, & reſtituta eſt eis in corpore eorum. Sed mihi viſum eſt mittere aliquem veſtrûm illuc cum Epiſtola: ut glorificent tranquillitatem, quæ eis ſecundùm Deum contigit & quietem. Ego verò merui portum tutiſſimum in Chriſto orationibus veſtris. Cùm ſitis perfecti; perfecta cogitate, ſapite, ſentite. Volentibus enim vobis bene agere, etiam Deus paratus eſt vobis præſtare. VET. INT.

XII. Salutat vos dilectio fratrum veſtrorum quæ eſt in Troja: unde & ſcribo vobis, per Burgum, quem miſiſtis mecum unà cum Epheſiis fratribus veſtris: qui me refecit in omnibus. Et debuerant quidem omnes eum imitari: quia exemplum eſt miniſterii Dei. Retribuet ei gratia Domini in omnibus. Saluto Deo dignum Epiſcopum veſtrum Polycarpum, & Deo decentiſſimum Preſbyterium, & Chriſtophoros Diaconos conſervos meos: & ſpecialiter & generaliter

& quòd commodiſſimum portum, Chriſtum, obtinuerim, per orationes veſtras. Cùm perfecti ſitis, perfecta & ſentite. Cupientibus enim vobis bene facere, etiam Deus largiri paratus eſt. VERS. COT.

XII. Salutat vos caritas fratrum veſtrorum qui ſunt Troade: unde & ſcribo vobis per Burgum, quem miſiſtis mecum, unà cum Epheſiis fratribus veſtris: is per omnia me refocillavit. Ac utinam omnes illum imitentur, qui eſt exemplar divini miniſterii. Retribuet illi per omnia gratia Domini. Saluto Deo dignum Epiſcopum veſtrum Polycarpum, Deo decorum Preſbyterium, Chriſtiferos Diaconos conſervos meos, & ſigillatim ac in univerſum omnes, in nomine Chriſti Jeſu, & carne

καὶ κοινῇ πάντας, ἐν ὀνόματι [d Χριστοῦ Ἰησοῦ] καὶ [e τῆς σαρκὸς] αὐτοῦ, καὶ τῷ αἵματι, πάθει τε καὶ ἀναστάσει, σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ, f ἑνότητι Θεοῦ καὶ ὑμῶν. Χάρις ὑμῖν, ἔλεος, εἰρήνη, ὑπομονὴ διὰ παντὸς [ἐν Χριστῷ.]

ΙΓ΄. Ἀσπάζομαι τοὺς οἴκους τῶν ἀδελφῶν μου, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ [a ἀειπαρθένους καὶ τὰς] χήρας. ἔῤῥωσθέ μοι ἐν δυνάμει πνεύματος. Ἀσπά-
1 B. μου. ζεται ὑμᾶς Φίλων [b ὁ συνδιάκονος[1], ὁ ὢν σὺν ἐμοί.] Ἀσπάζομαι τὸν οἶκον [c Γαυΐας,] ἣν εὔχομαι
2 B. deest. [d ἡδρᾶσθαι] πίστει καὶ ἀγάπῃ σαρκικῇ[2] τε καὶ πνευματικῇ. Ἀσπάζομαι Ἄλκην, τὸ ποθητόν [e μοι] ὄνομα, καὶ Δάφνον τὸν ἀσύγκριτον, καὶ Εὔτεκνον, καὶ πάντας κατ' ὄνομα. Ἔῤῥωσθε ἐν χάριτι Θεοῦ [καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πεπληρωμένοι πνεύματος ἁγίου, καὶ σοφίας θείας καὶ ἱερᾶς.]

Epist. Ver. d Ἰησοῦ Χριστοῦ, e τῇ σαρκὶ f ἐν ὀνόματι, ἐν a τὰς παρθένους τὰς λεγομένας b σὺν ἐμοὶ ὤν. c Ταουΐας, d ἑδρᾶσθαι e μου

Vers. Cot. ipſius, ſanguine, paſſione, & reſurrectione tàm corporali quàm ſpirituali, in unitate Dei & veſtrâ. Gratia vobis, miſericordia, pax, patientia ſemper ſit in Chriſto.

XIII. Saluto familias fratrum meorum, cum uxoribus & liberis; & perpetuò virgines, ac viduas. Valete mihi in virtute Spiritûs. Salutat vos Philo Condiaco-

omnes, in nomine Jeſu Chriſti, & in carne ejus, & in ſanguine ipſius, & in paſſione, & in reſurrectione carnali & ſpirituali, in unitate Dei, & veſtra. Gratia vobis & miſericordia, pax & patientia in omnibus, in Chriſto. VET. INT.

XIII. Saluto domos fratrum meorum, cum uxoribus & filiis; ſed & virgines & viduas. Incolumes eſtote in virtute Dei Patris. Salutat vos Philon Condiaconus, qui eſt mecum. Saluto domum * Gaviæ; quam opto firmari in fide & dilectione carnali & ſpirituali. Saluto Alcen deſiderabile mihi nomen, & Daphnum incomparabilem & bonum filium, & omnes nominatim. Incolumes eſtote in gratia Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti; repleti Spiritu ſancto, & ſapientiâ ſanctâ atque divinâ. * Amen.

* Graviæ. *Bal.*

* Sic *Bal.* ſed deeſt in *Magd.* & *Petav.*

nus, qui mecum eſt. Saluto Taviam cum domeſticis; quam opto ſolidari fide & caritate corporali atque ſpirituali. Saluto Alcen deſiderabile mihi nomen, & Daphnum incomparabilem, ac Eutecnum, omneſque nominatim. Valete in gratia Dei ac Domini noſtri Jeſu Chriſti; repleti Spiritu ſancto, & divinâ ſanctâque ſapientiâ. VERS. COT.

TOT

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ,

'Επίσκοπον Σμύρνης.

'Ιγνάτιος [a] ['Επίσκοπος 'Αντιοχείας, ὁ καὶ μάρτυς 'Ιησοῦ Χριστοῦ,] Πολυκάρπῳ ἐπισκόπῳ ἐκκλησίας Σμυρναίων, μᾶλλον ἐπεσκοπημένῳ ὑπὸ Θεοῦ Πατρὸς [1] καὶ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, πλεῖστα χαίρειν.

1 MS. καὶ Κυρίου ut Ver.

Α'. 'Αποδεχόμενος [[b] τὴν ἐν Θεῷ σου] γνώμην, ἡδρασμένην ὡς ἐπὶ πέτραν ἀκίνητον, ὑπερδοξάζω, καταξιωθεὶς τοῦ προσώπου σου τοῦ ἀμώμου, οὗ ὀναίμην ἐν Θεῷ. Παρακαλῶ σε ἐν χάριτι ᾗ ἐνδέδυσαι, προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου, καὶ πάντας παρακαλεῖν ἵνα σώζωνται. 'Εκδίκει σου τὸν τόπον ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ. Τῆς ἑνώσεως φρόντιζε, ἧς οὐδὲν ἄμεινον. Πάντας βάσταζε, ὡς καί σε ὁ Κύριος· πάντων ἀνέχου ἐν ἀγάπῃ, ὥσπερ καὶ ποιεῖς. Προσευχαῖς σχόλαζε ἀδιαλείπτοις·

EPIST. VER. a ὁ καὶ Θεοφόρος, b σου τὴν ἐν Θεῷ

VERS. COT.

EJUSDEM EPISTOLA

Ad *Polycarpum*, Episcopum Smyrnæ.

Ignatius Episcopus Antiochiæ, qui & Martyr Jesu Christi, Polycarpo, Ecclesiæ Smyrnæorum Episcopo, imò cujus Episcopus Deus Pater & Jesus Christus, plurimam salutem.

ᾟ ἐνδέδυσαι.] Metaphora est, à Paulo Ephes. iv. 24. Coloss. iii. 12. & alibi, usurpata. USSER.

'Εκδίκει σου τὸν τόπον.] Antiochus in Hom. iii. 'Ωφελείας διόρθωσις γινέσθω παρ' αὐτοῦ, ἐκδικεῖν αὐτοῦ τὸν τόπον. Idem.

Τῆς ἑνώσεως κ. τ. λ.] Antioch. φροντίζειν τῆς ἑνώσεως τῶν μελῶν, ἧς οὐδὲν ἄμεινον. Idem.

EJUSDEM EPISTOLA AD POLYCARPUM, Episcopum Smyrnensium.

Vet. Int.

De Illuminatis.

IGNATIUS *Episcopus Antiochiæ, qui & Martyr Jesu Christi, Polycarpo Episcopo Smyrnensium.*

I. SUscipiens * in Deo sententiam tuam tanquam * supra immobilem petram * firmatam; quoniam desidero promereri faciem tuam immaculatam, quam acquisivi in Domino. Rogo te in gratia Dei, quâ indutus es, adjicere ad cursum tuum, & rogare omnes, ut salventur in Christo. Defende locum tuum in omni diligentia spirituali. Unitatis curam habeto, quâ nihil melius est. Omnes bajula; quo modo & te Dominus. Omnes suffer in dilectione. Orationibus indesinenter va-

* sic *Bal.*

* *Al.* fundatam.

Vers. Cot.

I. Suscipiens propositum tuum in Deo, firmatum velut super immobilem petram, summis eveho laudibus, dignus habitus inculpatâ tuâ facie, quâ utinam fruar in Deo. Obsecro te per gratiam quâ indutus es, ut ad cursum tuum adjicias, omnesque adhorteris ut salventur. Vindica locum tuum cum omni diligentia, tam corporali, quàm spirituali. Unitatis curam habe, quâ nihil melius. Omnes porta; ut & te Dominus. Omnes tolera per caritatem; sicut & facis. Precibus vaca per-

Πάντας βάσταζε, κ. τ. λ.] Hæc & sequentia citantur à Jo. Damasceno, in Parallel. Lib. ii. Cap. 25. Apud Antiochum quoque legimus, πάντων ἀνέχεσθαι ἐν ἀγάπῃ, πάντας βαστάζειν, ὡς καὶ αὐτὸν ὁ Κύριος. Idem.

Προσευχαῖς σχόλαζε, κ. τ. λ.] Antioch. προσεύχεσθαι

αἰτοῦ σύνεσιν πλείονα ἧς ἔχεις. Γρηγόρει, ἀκοίμητον πνεῦμα κεκτημένος. Τοῖς κατὰ ἄνδρα κατὰ [[d] ὁμοήθειαν λάλει Θεοῦ. Πάντων τὰς νόσους βάσταζε, ὡς τέλειος ἀθλητὴς, [ὡς καὶ ὁ Κύριος πάντων. αὐτὸς γὰρ, φησὶ, τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἡμῶν ἐβάστασεν.] Ὅπου πλείων κόπος, πολὺ κέρδος.

Β'. Καλοὺς μαθητὰς ἐὰν φιλῇς, χάρις σοι οὐκ ἔστι· μᾶλλον [δὲ] τοὺς λοιμοτέρους ἐν [[a] πραΰτητι] ὑπότασσε. Οὐ πᾶν τραῦμα τῇ αὐτῇ ἐμπλάστρῳ θεραπεύεται. τοὺς παροξυσμοὺς ἐμβροχαῖς παῦε. Φρόνιμος γίνου, ὡς [ὁ] ὄφις, ἐν [[b] πᾶσι·] καὶ ἀκέραιος [[c] εἰσαεὶ, ὡς ἡ] περιστερά. Διὰ τοῦτο [ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος εἶ,] σαρκικὸς [d] καὶ πνευματικὸς, ἵνα

EPIST. VER. d βοήθειαν Θεοῦ λάλει.
a πραότητι b ἅπασιν· c ὡσεὶ d εἶ

VERS. COT. petuis. Poſtula intellectum ampliorem, quàm habes. Vigila, qui inſomnem ſpiritum poſſideas. Singulis juxta Dei * adjutorium loquere. Omnium ægrotationes perfer, ut athleta perfectus; ſicut & omnium Dominus. *Ipſe* enim, inquit, *infirmitates noſtras accepit, & ægrotationes noſtras portavit.* Ubi plus laboris; magnum lucrum eſt.

*concordiam.

ὑπὲρ πάντων ἀδιαλείπτως, αἰτεῖν σύνεσιν πνευματικὴν, εἰς τὸ διακρίνειν αὐτὸν τὰ συμφέροντα, γρηγορεῖν, μεριμνᾷν περὶ πάντων. Idem.

Πάντων τὰς νόσους κ. τ. λ.] Antioch. τὰ ἐλαττώματα πάντων καὶ τὰς νόσους βαστάζειν, ὡς τέλειος ἀθλητής. Idem.—— Conſtit. Apoſt. Lib. ii. Cap. 25. Μιμηταὶ γάρ ἐστε Χριστοῦ τοῦ Κυρίου· καὶ ὡσαύτως (lege ὡς αὐτὸς) πάντων ἡμῶν τὰς ἁμαρτίας ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὸ ξύλον σταυρωθεὶς, ὁ ἄμωμος ὑπὲρ κολάσεως ἀξίων· οὕτω καὶ ὑμᾶς τοῦ λαοῦ τὰς ἁμαρτίας ἐξιδιοποιεῖσθαι χρή. εἴρηται γὰρ περὶ τοῦ Σωτῆρος ἐν Ἡσαΐᾳ, ὅτι οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται. *Imitatores enim eſtis Chriſti Domini: ut ſicut ille noſtra omnium peccata in ligno crucis tulit, crucifixus abſque ulla culpa pro iis qui ſupplicio digni erant; ſic etiam vos populi delicta vobis attribuere, & veſtra ducere debeatis. Dictum eſt enim de Salvatore noſtro apud Eſaiam:* Hic peccata noſtra portat, & pro nobis dolet. *Idem.*

ca: ampliorem prudentiam, quàm habes, postula. Vigila, inobdormibilem ſpiritum poſſidens. Secundùm adjutorium Dei loquere. Omnium infirmitates bajula, ut perfectus athleta; quomodo & Dominus omnium. *Ipſe* enim, inquit, *infirmitates noſtras portavit, & languores noſtros abſtulit.* Ubi enim magnus fuerit labor; ibi etiam majus lucrum eſt. VET. INT.

Iſai LIII. 4.
Matt. viii. 17.

II. Si bonos diſcipulos amaveris, non eſt tibi gratia: magis autem peſtiferos ſubjuga in manſuetudine. Non omne vulnus uno emplaſtro curatur. Acredines enbroche compeſce. *Aſtutus eſto ut ſerpens, & ſimplex ut columba.* Propterea enim, ex anima & corpore, carnaliter & ſpi-

Matt. x. 16.

II. Bonos ſi amaveris diſcipulos, nulla tibi eſt gratia; peſtilentiores potiùs manſuetudine ſubige. Non omne vulnus eodem emplaſtro curatur. Vehementiores morbi acceſſiones perfuſionibus ſeda. *Prudens eſto ſicut ſerpens,* in omnibus; *& ſimplex* perpetuò *ut columba.* Propter hoc ex anima & corpore conſtitutus es corporalis & ſpiritualis; ut ea quæ tibi apparent coram corrigas; quæ VERS. COT.

Καλοὺς μαθητὰς κ. τ. λ.] Citatur in Antonii Meliſſa, Lib. ii. Serm. 43. Antioch. Καλοὺς μαθητὰς ἐὰν φιλῇ, χάρις αὐτῷ οὐκ ἐστίν. Idem.

Οὐ πᾶν τραῦμα κ. τ. λ.] Conſt. Apoſt. Lib. ii. Cap 20. Ἰατρὸς ὢν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, πρόσαγε θεραπείαν κατάλληλον ἑκάστῳ τῶν νοσούντων· παντὶ τρόπῳ θεράπευε. ὑγίαζε σώους ἀποκαθίστα τῇ ἐκκλησίᾳ. *Medicus cùm ſis Eccleſiæ Domini, adhibe medicinam cuique ægrotantium convenientem: omnibus modis cura, ſana, factos ſanos redde Eccleſiæ.* Et Cap. 21. ἐὰν δὲ κοῖλον ᾖ τὸ τραῦμα, θρέψον αὐτὸ ἡδεῖ ἐμπλάστρῳ. *Si vulnus cavum fuerit,* emplaſtro *ſuavi reficito.* Idem.

Ἐμβροχαῖς] Antiochus ἐν βροχαῖς legit. Noſter Interpres *in pluviis* reddidit; i. e. *dulcibus & ſuadentibus eloquiis,* ut Gloſſator explicat; quod in Pſeudo-Clemente, Conſt. Lib. ii Cap. 41. eſt καταβρέχειν λόγοις παρακλητικοῖς Idem.

Φρόνιμος γίνου κ. τ. λ.] Antiochus, Ἔστω φρόνιμος ἐν πᾶσιν ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιος ὡς αἱ περιστεραί. Idem.

τὰ φαινόμενά σοι εἰς πρόσωπον [e] [ἐπανορθώσης,] τὰ δὲ ἀόρατα [1] [f] [αἰτῆς,] ἵνα σοι [g] [φανερωθείη· ἵνα μηδέν σοι] λείπη, καὶ παντὸς χαρίσματος περισσεύης. Ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ σε [h] [εὔχεσθαι· ὥσπερ γὰρ κυβερνήτη ἄνεμος συμβάλλεται, καὶ ὡς νηῒ χειμαζομένη λιμένες εὔθετοι εἰς σωτηρίαν· οὕτω καί σοι [2] ἡ εὐχὴ πρὸς τὸ ἐπιτυχεῖν [h] Θεοῦ.] Νῆφε, ὡς Θεοῦ ἀθλητὴς, [i] [οὗ τὸ θέλημα,] ἀφθαρσία, καὶ ζωὴ αἰώνιος· περὶ ἧς καὶ σὺ πέπεισαι κατὰ πάντα. σοῦ [k] [ἀντίψυχος] ἐγὼ, καὶ τὰ δεσμά μου ἃ ἠγάπησας.

1 A. αἴτῃ. N. αἰτήσῃ F. αἴτει, ut Ver.

2 A. F. desunt. A. B τοῦ pro τὸ.

Γ'. Οἱ δοκοῦντες ἀξιόπιστοι εἶναι, καὶ ἑτεροδιδασκαλοῦντες, μή σε καταπλησσέτωσαν· στῆθι [δὲ] ἑδραῖος, ὡς ἄκμων τυπτόμενος. Μεγάλου ἐστὶν ἀθλητοῦ, [a] δέρεσθαι, καὶ νικᾶν· μάλιστα δὲ ἕνεκεν Θεοῦ πάντα ὑπομένειν ἡμᾶς δεῖ, ἵνα καὶ αὐτὸς [1] ἡμᾶς [b] [ἀναμείνῃ εἰς τὴν βασιλείαν. Πλεῖον πρόσθες τῇ σπουδῇ] οὗ εἶ. [συντονώτερον δράμε·] τοὺς καιροὺς κατα-

1 B. deest.

EPIST. VER. e κολακεύῃς, f αἴτει g φανερωθῇ· ὅπως μηδενὸς h ὡς κυβερνῆται ἀνέμους, καὶ ὡς χειμαζόμενος λιμένα, εἰς τὸ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. i τὸ θέμα k ἀντίψυχον

a τὸ b ὑπομείνῃ. Πλέον σπουδαῖος γίνου

VERS. COT. autem non videntur, postules ut manifestentur tibi; ne quidquam tibi desit, sed omni dono abundes. Tempus flagitat ut preceris. Sicut enim gubernatori ventus adjumento est; & sicut navi tempestate jactatæ portus commodi sunt in salutem: ita & tibi precatio, ut Deum assequaris. Invigila tamquam athleta Dei, cujus vo-

Ἐπανορθώσης.] Hanc lectionem Damascenus, & Vetus vulgatus Interpres est secutus. *Idem.*———Legebatne aut intelligebat κολάσῃς, loco κολακεύῃς? COT.

Ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ κ. τ. λ.] Antiochus, Ὁ καιρὸς γὰρ ἀπαιτεῖ αὐτὸν, ὡς κυβερνήτην πρὸς τοὺς ἀνέμους, καὶ τὰς τρικυμίας καὶ ζάλας τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας (ex MSS. non πορνείας) στῆναι γενναίως. καὶ ὁδηγεῖν τοὺς χειμαζομένους ἐπὶ

VET. INT.

ritualiter exſtas ; ut omnia quæ tibi oſtenſa fuerint in facie corrigas : quæ autem inviſibilia fuerint, pete ut manifeſtentur tibi : ut nihil tibi reſtet, ſed totius gratiæ abundans ſis. Tempus depoſcit te, tanquam gubernatorem, proſperum ventum petere ; & ſicut navem periclitantem, portum aptum ad ſalutem requirere. Sic & te, Dei athleta, ut nubem incorruptionis & vitam æternam percipias : pro qua & tu confidis in omnibus. Pro anima tua ego efficiar, & vincula mea quæ dilexiſti.

III. Qui ſe arbitrantur fide dignos eſſe, & aliter docent, non te circumveniant : ſed ſta firmus, ſicut incus quæ percutitur. Magni enim athletæ eſt, vapulare & vincere. Maximè autem pro Deo oportet nos omnia ſuſtinere : ut & ipſe ſuſtineat nos in regno. Plurimum adde ad feſtinationem ; continuanter curre : tempora cognoſce,

VERS. COT.

luntas eſt incorruptio & vita æterna ; de qua & tu perſuaſus es. Per omnia vicem animæ tuæ ſubeam ego, & mea vincula quæ amâſti.

III. Qui videntur fide digni eſſe, & aliena docent, non te perterrefaciant. Sta verò firmus, velut incus quæ percutitur. Magni athletæ eſt, vapulare ac vincere. Maximè autem ob Deum ſuſtinenda nobis ſunt omnia ; ut & ipſe nos perferat in regnum. Plus adjice ſtudio in quo es. Contentiùs curre. Temporis occaſiones

τὸν λειμένα τοῦ θελήματος Θεοῦ. USSER.

Νῆφε.] Vetus vulgatus Interpres legens νέφος, *nubem* reddidit : pro qua Jacobus Faber *veſtem* ſubſtituit, totum locum reſingens : *ſic & te Dei athletam præſta ; ut veſtem incorruptionis & vitam æternam percipias.* Idem.

Στῆθι δὲ ἑδραῖος.] Pro his in Antonii Meliſſa, Lib. ii. Sermone 89. habetur tantùm Στῆκε. Idem.

μάνθανε· [c][ὡς ἐνταῦθα εἶ, νίκησον· ὧδε γάρ ἐστι τὸ στάδιον, ἐκεῖ δὲ οἱ στέφανοι.] Προσδόκα [Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ,] τὸν ἄχρονον [ἐν χρόνῳ,] τὸν ἀόρατον [d][τῇ φύσει, ὁρατὸν ἐν σαρκί·] τὸν ἀψηλάφητον [καὶ ἀναφῆ, ὡς ἀσώματον· δι' ἡμᾶς δὲ ἁπτὸν καὶ ψηλαφητὸν ἐν σώματι·] τὸν ἀπαθῆ, [e][ὡς Θεὸν,] δι' ἡμᾶς [δὲ] παθητὸν, [ὡς ἄνθρωπον,] τὸν κατὰ πάντα τρόπον δι' ἡμᾶς ὑπομείναντα.

Δ'. [Αἱ χῆραι μὴ ἀμελείσθωσαν· μετὰ τὸν Κύριον, σὺ αὐτῶν φροντιστὴς ἔσο. Μηδὲν ἄνευ [της] γνώμης σου γινέσθω· μηδὲ σὺ ἄνευ Θεοῦ [γνώμης] τι πρᾶσσε, ὅπερ οὐδὲ [a][πράττεις· εὐσταθεῖ.] Πυκνότερον συναγωγαὶ γινέσθωσαν. ἐξ ὀνόματος πάντας ζήτει. Δούλους καὶ δούλας μὴ ὑπερηφάνει· ἀλλὰ μηδὲ
1 N. desunt. αὐτοὶ φυσιούσθωσαν, ἀλλ' εἰς δόξαν Θεοῦ [1] [b][πλεῖον] δουλευέτωσαν," ἵνα κρείττονος ἐλευθερίας [c][τύχωσιν
2 F. ἐράτωσαν, ut Ver. ἀπὸ Θεοῦ. μὴ [2] αἱρέτωσαν] ἀπὸ τοῦ [3] κοινοῦ ἐλευθε-
3 N. Κυρίου. ροῦσθαι, ἵνα μὴ δοῦλοι εὑρεθῶσιν τῆς ἐπιθυμίας.

EPIST. VER. c τὸν ὑπέρκαιρον d τὸν δι' ἡμᾶς ὁρατὸν, e τὸν
a πράττεις, εὐσταθής. b πλέον c ἀπὸ Θεοῦ τύχωσιν. Μὴ ἐράτωσαν

VERS. COT. pernosce. Dum hìc es, vince. Hìc enim stadium est; illic verò coronæ. Exspecta Christum filium Dei: intemporalem in tempore: invisibilem naturâ, visibilem in carne: impalpabilem & intactilem, ut incorporeum; propter nos verò in corpore tactilem & palpabilem: impatibilem, ut Deum; nostrâ verò gratiâ patibilem, ut hominem; qui omnibus modis propter nos toleravit.

Ὡς ἐνταῦθα εἶ.] Rectè notat Vedelius, ὡς durationem temporis hìc significare: *dum hìc es*, ut in Epist. ad Smyrn. [Cap. ix.] ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν εἰς Θεὸν μετανοεῖν· & ad Rom. [Cap. ii.] ὡς ἔτι θυσιαστήριον ἕτοιμόν ἐστι Idem.

Δι' ἡμᾶς δὲ παθητὸν ὡς ἄνθρωπον.] Vetus vulgatus Interpres, similiter; hisce verbis totam hanc concludens Epistolam, *possibilem verò propter nos ut hominem. Amen.* Eodem quoque modo, in Epistola ad Ephesios [Cap. xviii.] Servator noster est descriptus. *Idem.*

Δούλους καὶ δούλας κ. τ. λ.]

VET. INT.

ut in ipſis ſemper vincas. Hìc enim eſt ſtadium, illic corona. Expecta Chriſtum filium Dei, intemporalem in tempore; inviſibilem naturâ, viſibilem in carne; impalpabilem & intactum, ut incorporeum; corporeum verò propter nos, & contrectabilem: impaſſibilem, ut Deum; paſſibilem verò propter nos, ut hominem,* *ſecundùm omnem modum propter nos ſuſtinentem.*

IV. Viduæ non negligantur: poſt Dominum tu ipſarum curator eſto. Nihil ſine ſententia tua fiat; neque tu ſine Deo quid operare: quod autem operaris, ſit bene ſtabile. Sæpe congregationes fiant: ex nomine omnes quære. Servos & ancillas ne deſpicias: ſed neque ipſi inflentur; ſed in gloriam Dei plus ſerviant, ut meliori libertate à Deo potiantur. Non deſiderent à communi liberi fieri; ne ſervi inveniantur concupiſcentiæ.

* *Sequentia omnia, uſque ad finem, ab Editione vulgata Latina aberant: quæ ex altero Vetere Interprete ſupplevimus.* USSER.

VERS. COT.

IV. Viduæ non negligantur. Poſt Dominum tu earum curator eſto. Nihil ſine tuo arbitrio agatur: nec tu quidquam præter Dei facias voluntatem, quod nec facis. Conſtans eſto. Crebriùs celebrentur conventus. Nominatim omnes inquire. Servos & ancillas ne faſtidias: ſed nec ipſi inflentur faſtu; verùm ad gloriam Dei plus ſerviant, ut potiorem libertatem à Deo conſequantur. Non malint à communi liberi fieri, ne ſervi inveniantur cupiditatis.

Iſta uſque ad ἀπὸ Θεοῦ citantur in Niconis Monachi Pandecte Cap. V. Codd. Reg. 2418, 2423, 2424, cum hoc titulo, Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου πρὸς Πολύκαρπον ἐπίσκοπον Σμύρνης. cumque duplici varietate, πλείονα, ut in Codice Florentino, & τύχωσι παρὰ τοῦ Θεοῦ. COT.

Πλεῖον δουλευέτωσαν.] Pro πλεῖον Antiochus & codex Mediceus legit πλέον. USSER.

Μὴ αἱρέτωσαν κ. τ. λ.] Jacobus Billius (Lib. ii. Sacrar. Obſervat. Cap. ult.) magis explicatè ſic vertit: *Servi ne in animum inducant communibus ſumptibus in libertatem vindicari.* ‘Erant enim, inquit, tum

Ε΄. Τὰς κακοτεχνίας φεῦγε· μᾶλλον δὲ περὶ
1 T. deest. τούτων ὁμιλίαν [1] [μὴ] ποιοῦ. Ταῖς ἀδελφαῖς μου προσλάλει ἀγαπᾷν τὸν Κύριον, καὶ τοῖς συμβίοις [a] [ἀρκεῖσθαι] σαρκὶ καὶ πνεύματι. Ὁμοίως καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου παράγγελλε, ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαπᾷν τὰς συμβίους, ὡς ὁ Κύριος τὴν ἐκκλησίαν. Εἴ τις δύναται ἐν ἁγνείᾳ μένειν εἰς τιμὴν [b] [τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου,] ἐν ἀκαυχησίᾳ μενέτω. ἐὰν καυχή-
2 N. desunt. σηται, ἀπώλετο· [2] καὶ ἐὰν γνωσθῇ [c] [πλὴν] τοῦ ἐπισκόπου, ἔφθαρται". Πρέπει δὲ τοῖς γαμοῦσι καὶ
3 T. πλὴν. ταῖς [d] [γαμούσαις,] [3] μετὰ γνώμης" τοῦ ἐπισκόπου. τὴν ἕνωσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ὁ γάμος ᾖ κατὰ [e] [Κύριον,] καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν. Πάντα εἰς τιμὴν Θεοῦ γινέσθω.

ϛ΄. Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ὑμῖν. Ἀντίψυχον ἐγὼ τῶν ὑποτασσομένων [a] ἐπισκόπῳ, [b] [πρεσβυτερίῳ,] διακόνοις· [c] μετ' αὐτῶν
1 T. Θεῷ. μοι τὸ μέρος γένοιτο [d] [ἔχειν παρὰ [1] Θεοῦ.] Συγκο-
2 B. deest. πιᾶτε ἀλλήλοις, συναθλεῖτε, [2] συντρέχετε, συμπά-

Epist. Ver. a ἀρκεῖν b τοῦ Κυρίου τῆς σαρκὸς, c πλέον d γαμουμέναις, e Θεὸν,
a τῷ b πρεσβυτέροις c καὶ d σχεῖν ἐν Θεῷ.

Vers. Cot. V. Malas artes fuge: imò verò de his verba ne facito. Sororibus meis dicito, Dominum ament, & maritis contentæ ſint carne ac ſpiritu. Itidem & fratribus meis denuncia, in nomine Jeſu Chriſti, diligant conjuges ſuas, ſicut Dominus Eccleſiam. Si quis poteſt in caſtitate manere, ad honorem carnis Dominicæ, ſine jactantia maneat. Si glorietur, periit. Et ſi præter Epiſcopum ſe-

'fortaſſe quidam Gentilium 'ſervi Chriſtiani, qui importunis precibus efflagitarent, 'ut communibus Eccleſiæ 'nummis vel collatitiâ pecuniâ in libertatem aſſererentur. Hos igitur monet Ignatius, ne hoc oneris Eccleſiæ imponant, ſed æquo potiùs animo ſervile jugum trahant; quò Eccleſia his ſufficere queat, qui ope atque auxilio magìs opus habeant.' *Idem.*

Μὴ ποιοῦ.] Negativum μὴ à codice Florentino & Mediceo & noſtro Interprete, non rectè abeſt. *Idem.*

V. Malas artes fuge : magis autem de his homeliam fac. Sorores meas alloquere, diligere Dominum, & viris sufficere carne & spiritu. Similiter & fratribus meis annuncia, in nomine Jesu Christi, diligere uxores, *ut Dominus Ecclesiam.* Si quis potest in castitate manere, in honorem carnis Domini, in ingloriatione Domini maneat. Si glorietur, perditur; & si videri velit plus Episcopo, corruptus est. Decet autem ducentes & ductas, cum sententia Episcopi unionem facere; ut sit secundùm Dominum, & non secundùm concupiscentiam. Omnia in honorem Dei fiant.

VET. INT.

Ephes. v. 25.

VI. Episcopo attendite, ut & Deus vobis. Unanimis ego cum subjectis Episcopo, Presbyteris, Diaconis : & cum ipsis mihi pars fiat capere in Deo. Collaborate ad invicem, concertate, concurrite, compatimini, condormite,

se ostentet, interiit. Decet verò ut mariti & maritæ cum Episcopi arbitrio conjugium faciant; quò nuptiæ juxta Dominum sint, non autem juxta cupiditatem. Omnia ad honorem Dei fiant.

VERS. COT.

VI. Episcopo attendite, ut & Deus vobis. Meam animam libens impendero pro animabus eorum qui Episcopo parent, Presbyterio, Diaconis. Utinam cum illis mihi portio contingat à Deo. Collaborate vobis mutuò, unà certate, unà currite, compatimini, unà dormite,

Eἴ τις δύναται · · · · · · μενέτω.] Ita etiam citatur hic locus in Antonii Melissa, Lib. i. Serm 13. *Idem.*

Ἐὰν καυχήσηται, ἀπώλετο.] Non habetur in Antonio. *Id.*

Πρέπει δὲ τοῖς γαμοῦσι κ. τ. λ.] De hoc loco conferendus clarissimus Seldenus, in Uxoris Ebraicæ Lib. ii. Cap. 28. *Id.*

Κατὰ Κύριον κ. τ. λ.] Anton. *κατὰ Θεὸν, καὶ μὴ κατ᾽ αἰσχρὰν ἐπιθυμίαν.* Idem.

Τῶν ὑποτασσομένων κ. τ. λ.] Antioch. *τῷ ὑποτασσομένῳ ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέροις* (al. *πρεσβυτερίῳ*) *τε καὶ διακόνοις μετ᾽ αὐτῷ κ. τ. λ.* Idem.

Παρὰ Θεοῦ.] Antioch. *ἐν Θεῷ.* Idem.

σχέτε, συγκοιμᾶσθε, συνεγείρεσθε, ὡς Θεοῦ οἰκονόμοι, καὶ πάρεδροι, καὶ ὑπηρέται. Ἀρέσκετε ᾧ στρατεύεσθε, ἀφ᾽ οὗ καὶ τὰ ὀψώνια [κομίσεσθε.] μήτις ὑμῶν
3 A. δεσερτωρευθῇ IN διασαλευθῇ. δεσέρτωρ εὑρεθῇ. Τὸ βάπτισμα ὑμῶν μενέτω ὡς ὅπλα, ἡ πίστις ὡς περικεφαλαία, ἡ ἀγάπη ὡς δόρυ, ἡ ὑπομονὴ ὡς πανοπλία. τὰ δεπόσιτα ὑμῶν, τὰ ἔργα
4 T. ἄσκεπτα. ὑμῶν· ἵνα τὰ ἄκκεπτα ὑμῶν ἄξια [f] [Θεοῦ κομίσησθε. Μακροθυμεῖτε] οὖν μετ᾽ ἀλλήλων ἐν [g] [πραΰτητι, καὶ] ὁ Θεὸς μεθ᾽ ὑμῶν. Ὀναίμην ὑμῶν διὰ παντός.
1 B. διά. Ζ΄. [a] [Ἐπειδὴ] ἡ ἐκκλησία ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ [1] τῆς Συ-
2 T. ἡμῖν. ρίας εἰρενεύει, ὡς ἐδηλώθη [2] μοι διὰ [b] [τῆς προσευχῆς] ὑμῶν, κἀγὼ εὐθυμότερος ἐγενόμην ἐν ἀμεριμνίᾳ Θεοῦ,
3 F. Χριστοῦ. ἐάν περ διὰ τοῦ παθεῖν [3] Θεοῦ ἐπιτύχω, εἰς τὸ εὑρεθῆναί με ἐν τῇ [αἰτήσει] ὑμῶν μαθητήν. Πρέπει, Πολύκαρπε θεομακαριστότατε, συμβούλιον ἀγαγεῖν θεοπρεπέστατον, καὶ χειροτονῆσαι [εἴ] τινα [d] ἀγαπη-

EPIST. VER. e κομίζεσθε. f κομίζησθε. Μακροθυμήσατε g πραότητι, ὡς
a Ἐπεὶ δὲ b τὴν προσευχὴν c ἀναστάτει d ὃν

VERS. COT. unà exſurgite, ut Dei diſpenſatores, & aſſeſſores, ac miniſtri. Placete illi cui militatis, à quo & ſtipendia refe-retis. Nemo veſtrûm deſertor inveniatur. Baptiſmus veſter maneat, velut arma; fides, ut galea; caritas, ut haſta; patientia, ſicut tota armatura. Depoſita veſtra, ſint opera veſtra; ut accepta veſtra, digna Deo reportetis. Longanimes itaque eſtote alter ad alterum in man-

Δεσέρτωρ.] Videndus titulus Codicis, *De deſertoribus*, in quo *Deſertor habetur quiſquis belli tempore aberit à ſignis*; & Pandectarum, *De re militari*, in quo inter Emanſorem & Deſertorem à Modeſtino diſcrimen illud ſtatuitur. *Emanſor eſt, qui diu vagatus, ad caſtra redit. Deſertor eſt, qui per prolixum tempus vagatus, reducitur.* *Levius* enim (ut ibidem, ex Arrio Menandro, additur) *delictum Emanſionis habetur, ut erroris in ſervis, Deſertionis gravius, ut in fugitivis.* Idem.

Τὰ δεπόσιτα.] Depoſitum (Ulpiano declarante, l. 1. D. *Depoſiti*) *quod cuſtodiendum alicui datum eſt; dictum ex eo, quòd ponitur. Præpoſitio enim* [*de*] *auget* [*poſitum:*] *ut oſtendat, totum fidei ejus commiſſum,*

VET. INT.

consurgite, ut Dei dispensatores & assessores & ministri. Placete cui militatis; à quo & stipendia fertis. Nullus vestrûm otiosus inveniatur. Baptisma vestrum maneat ut scutum, fides ut galea, charitas ut lancea, sustinentia ut omnis armatura. Deposita vestra, opera; ut accepta vestra digna feratis. Longanimiter ferte igitur vos ad invicem in mansuetudine, ut Deus vos. Fruar vobis semper.

VII. Quia Ecclesia quæ in Antiochia Syriæ pacem habet, ut ostensum est mihi, per orationem vestram: & ego lætior factus sum in sollicitudine Dei; siquidem, per pati, Deo potiar, in inveniri me in oratione vestri discipulum. Decet, Polycarpe Deo beatissime, Concilium congregare Deo decentissimum, & ordinare ali-

VERS. COT.

mansuetudine; & Deus ad vos. Utinam fruar vobis perpetuò.

VII. Quandoquidem Ecclesia quæ est Antiochiæ in Syria est, pacem est nacta, ut mihi significatum est, per orationes vestras; & ego tranquilliori animo factus sum, in securitate Dei; si per passionem Deum assecutus fuero, ut discipulus inveniar per petitionem vestram. Decet, in Deo beatissime Polycarpe, Concilium cogere Deo decentissimum, & eligere, si quem vehementer dilectum

quod ad custodiam rei pertinet. Idem.

Τὰ ἄκκεπτα.] In utroque & *depositorum* & *acceptorum* vocabulo, allegoriam à re militari petitam continuatam hìc esse existimat Halloixius. 'Cùm 'enim milites (inquit) in ex'peditionem irent, tum ipsi in 'civitatibus peculia sua ca'strensia deponebant; quæ 'reversi recipiebant. Illa igi'tur *deposita* appellabantur ab 'eo, qui deponebat; *accepta* 'autem ab eo, qui accipiebat. 'Confectis ergo bellis illi de'posita repetebant, hi accepta 'restituebant.' *Idem.*

Μακροθυμεῖτε οὖν μετ' ἀλλήλων ἐν πραΰτητι.] Ita locum hunc citat & Antonius, Melissæ Lib. ii Cap. 89. *Idem.*

Ἐν *ἀμεριμνίᾳ* Θεοῦ.] Florentin. Χριστοῦ. Idem.

τὸν λίαν ἔχετε καὶ ἄοκνον, ὃς δυνήσεται θεόδρομος καλεῖσθαι· τοῦτον καταξιῶσαι, [πορευθῆναι εἰς Συρίαν,] ἵνα πορευθεὶς εἰς Συρίαν δοξάσῃ ὑμῶν τὴν ἄοκνον ἀγάπην εἰς δόξαν [4] Θεοῦ. [Ὁ] Χριστιανὸς [e] [ἐξουσίαν ἑαυτοῦ] οὐκ ἔχει, ἀλλὰ Θεῷ σχολάζει. Τοῦτο τὸ ἔργον Θεοῦ ἐστι καὶ ὑμῶν, ὅταν [5] αὐτὸ ἀπαρτίσητε. Πιστεύω γὰρ τῇ χάριτι, ὅτι ἕτοιμοί ἐστε εἰς εὐποιΐαν Θεῷ ἀνήκουσαν. Εἰδὼς [f] ὑμῶν τὸ [6] σύντομον τῆς ἀληθείας, δι' ὀλίγων ὑμᾶς γραμμάτων παρεκάλεσα.

Η'. Ἐπεὶ οὖν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις οὐκ ἠδυνήθην γράψαι, διὰ τὸ ἐξαίφνης πλεῖν με ἀπὸ Τρωάδος εἰς Νεάπολιν, ὡς τὸ [1] θέλημα προστάσσει, γράψεις [2] ταῖς ἔμπροσθεν ἐκκλησίαις, ὡς Θεοῦ γνώμην [3] κεκτημένος, εἰς τὸ καὶ αὐτοὺς [a] [τοῦτο] ποιῆσαι· οἱ μὲν δυνάμενοι, πεζοὺς πέμψαι· οἱ δὲ, ἐπιστολὰς, διὰ τῶν ὑπὸ σοῦ πεμπομένων· ἵνα δοξασθῆτε [ἐν] αἰωνίῳ ἔργῳ ὡς [4] ἄξιος ὤν. Ἀσπάζομαι πάντας ἐξ ὀνόματος, καὶ τὴν τοῦ Ἐπιτρόπου σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων. Ἀσπάζομαι Ἄτταλον [5] τὸν

4 F. Χριστοῦ, ut Ver.
5 N. αὐτὸν ἀγαπήσητε.
6 A. B. σύντονον ut Ver.

1 N. Θεοῦ
2 N. σὺ
3 N. κεκτημέναις
4 T. ἄξιοι ὄντες.
5 T. καὶ

EPIST. VER. e ἑαυτοῦ ἐξουσίαν f οὖν a τὸ αὐτὸ

VERS. COT. habetis ac impigrum; qui poterit divinus appellari curſor: hunc honorare profectione in Syriam, ut in Syriam profectus, glorificet impigram caritatem veſtram ad gloriam Dei. Chriſtianus ſui poteſtatem non habet, ſed Deo vacat. Hoc eſt opus Dei & veſtrum, quando ipſum perfeceritis. Credo enim gratiæ, quòd parati eſtis ad beneficentiam Deo congruentem. Cùm ſcirem vehemens veſtrum erga veritatem ſtudium, brevibus litteris vos cohortatus ſum.

Θεόδρομος] In Epiſt. ad Smyrnæos, [Philadelph. C. ii.] fideles omnes, in ſpirituali ſtadio decurrentes, communi nomine Θεοδρόμους appellaverat. Hìc autem id nominis ſacro legato mittendo ſpeciatim eſt inditum: unde novum *Curſorum* in Eccleſia officium commentus eſt Baronius, ad An.

quem, quem dilectum valde habetis & impigrum, qui poterit Dei cursor vocari: & hunc dignificari, ut vadens in Syriam, glorificet vestram impigram charitatem in gloriam Dei. Christianus sui ipsius potestatem non habet, sed Deo vacat. Hoc opus Dei est & vestri, quoniam ipsi perfecti estis. Credo enim gratiæ, quoniam parati estis ad beneficentiam Deo decentem. Sciens vestrum compendium veritatis, per paucas vos literas consolatus sum. VET. INT.

VIII. Quia igitur omnibus Ecclesiis non potui scribere, propter repentè navigare me à Troade in Neapolim, ut Voluntas præcipit; scribes aliis Ecclesiis, ut Dei sententiam possidens, * idem & ipsos facere: hi quidem potentes pedites mittere; hi autem, Epistolas, per à te missos: ut glorificeris æterno opere. Ut dignus existens, saluto omnes ex nomine; & eam quæ Epitropi, cum domo tota ipsius, & filiorum. Saluto Attalum

* *Al.* in.

VIII. Quoniam ergo omnibus Ecclesiis scribere nequivi, quòd repentè à Troade navigaverim Neapolim, prout jubet Voluntas; scribes propinquis Ecclesiis, ut qui Dei placitum teneas, quo & ipsi idem faciant: qui possunt, pedites mittant; alii verò, Epistolas, per eos qui à te mittentur: ut in opere æterno glorificeris, quemadmodum dignus es. Saluto omnes nominatim; atque Epitropi uxorem cum tota domo sua & liberis. Saluto VERS. COT.

Chr. 44. § 88, 89. *Idem.*

Πορευθῆναι εἰς Συρίαν] Tollenda ut omnino superflua. *Idem*

Ὁ Χριστιανὸς . . . . σχολάζει] Citatur a Jo. Damasceno hæc sententia, Lib iii. Parallel. Cap 15. sed non apposito Ignatii nomine. *Idem.*

Ἔργῳ ὡς ἄξιος ὤν.] Prætermissa dictione, ἔργῳ Ὡς ἄξιος ὢν, ἀσπάζομαι κ. τ. λ.

ἀγαπητόν μου. Ἀσπάζομαι τὸν μέλλοντα καταξι-
6 N. T. F. ἐπισκοπῇ ut Ver. οῦσθαι [b] εἰς Συρίαν πορεύεσθαι. Ἔσται ἡ χάρις μετ'
αὐτοῦ διὰ παντὸς, καὶ τοῦ πέμποντος αὐτὸν Πολυ-
κάρπου· Ἐῤῥῶσθαι ὑμᾶς διὰ παντὸς ἐν Θεῷ ἡμῶν
7 N. ἡ χάρις μεθ' ἡμῶν, Ἀμήν. T. Ἀμήν. ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἴη μεθ' ὑμῶν. Ἰησοῦ Χριστῷ εὔχομαι· ἐν ᾧ [c] [διαμείνατε] ἐν ἑνότητι
Θεοῦ καὶ [6] ἐπισκόπου. Ἀσπάζομαι Ἄλκην τὸ πο-
θητόν [d] [μοι] ὄνομα. [Ἀμήν. [7] ἡ χάρις.″] Ἔῤῥωσθε
ἐν Κυρίῳ.

Vers. Cot. dilectum mihi Attalum. Saluto eum qui dignandus est, ut in Syriam eat. Erit cum illo semper gratia, & cum

Epist. Ver. b τοῦ c διαμείνητε d μου

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένῃ ἐν μεγέ-
1 Ita N. B. θει Θεοῦ Πατρὸς [1] [καὶ] πληρώματι, τῇ [καὶ]
προωρισμένῃ πρὸ αἰώνων εἶναι διὰ παντὸς εἰς δό-
ξαν παράμονον, ἄτρεπτον, ἡνωμένην, καὶ ἐκλε-
λεγμένην ἐν πάθει ἀληθινῷ, ἐν θελήματι [a] [Θεοῦ]
Πατρὸς, καὶ [Κυρίου ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
[b] [σωτῆρος] ἡμῶν· τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀξιομακα-
ρίστῳ, τῇ οὔσῃ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας, πλεῖ-
στα ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ ἐν ἀμώμῳ [c] [χαρᾷ]
χαίρειν.

Epist. Ver. a τοῦ b Θεοῦ c χάριτι

Τοῦ σωτῆρος] Verus Ignatius τοῦ Θεοῦ. Hîc & Cap. i. ubi ἐν αἵματι Θεοῦ mutatum cernitur in ἐν αἵματι Χριστοῦ, suspicari quis posset Hæreticam fraudem; nisi alibi sæpe in illis Interpolatis Epistolis Christus prædicaretur esse *Deus*. Cot.

dilectum meum. Saluto futurum dignificari ad eundum in Syriam: erit gratia cum ipso semper, & mittente ipsum Polycarpo. Valere vos semper in Deo nostro Jesu Christo oro; in quo permaneatis in unitate Dei & visitatione. Saluto Alken, desideratum mihi nomen. Valete in Domino. VET. INT.

mittente illum Polycarpo. Opto vos semper valere in Deo nostro Jesu Christo; in quo permanete in unitate Dei & visitatione. Saluto Alcen, desiderabile mihi nomen. Amen. Gratia. Valete in Domino. VERS. COT.

EJUSDEM EPISTOLA AD EPHESIOS,

De unitate: scripta ex Smyrna.

Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ, magnitudine Dei Patris repletæ, & prædestinatæ ante secula, ut sit semper in singulari gloria, inconvertibilis, & adunata, & electa in passione vera, in voluntate Dei Patris & Domini nostri Jesu Christi Salvatoris; Ecclesiæ beatitudine dignæ, quæ est Ephesiæ Asiæ, plurimam in Jesu Christo & immaculato gaudio salutem. VET. INT.

EJUSDEM EPISTOLA AD EPHESIOS.

Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ in magnitudine Dei Patris, & plenitudine, ac prædestinatæ ante sæcula, ut esset semper in permanente gloria, immutabilis, unita, & electa, in vera passione, per voluntatem Dei Patris, & Domini nostri Jesu Christi Salvatoris nostri; Ecclesiæ meritò beatæ, quæ est Ephesi in Asia, plurimam in Jesu Christo, & in immaculato gaudio, salutem. VERS. COT.

1 A. Ἀποδεξάμενος ut Ver.
2 B. καὶ
3 A. Ἐπεὶ οὖν ut Ver.
4 T. πολυπάθειαν

1 a [Ἀπεδεξάμην ὑμῶν] ἐν Θεῷ τὸ b [πολυπόθητον] ὄνομα, ὃ κέκτησθε φύσει δικαίᾳ, 2 κατὰ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐν c [Χριστῷ Ἰησοῦ,] τῷ σωτῆρι ἡμῶν, μιμηταὶ ὄντες Θεοῦ [φιλανθρωπίας·] ἀναζωπυρήσαντες ἐν αἵματι d [Χριστοῦ,] τὸ συγγενικὸν ἔργον τελείως ἀπηρτίσατε. Ἀκούσαντες γὰρ [με] δεδεμένον ἀπὸ Συρίας ὑπὲρ e [Χριστοῦ, τῆς κοινῆς] ἐλπίδος, f [πεποιθότα] τῇ προσευχῇ ὑμῶν ἐπιτυχεῖν ἐν Ῥώμῃ θηριομαχῆσαι, ἵνα διὰ τοῦ μαρτυρίου g δυνηθῶ μαθητὴς εἶναι τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ἀνενεγκόντος Θεῷ προσφορὰν καὶ θυσίαν. 3 h [Ἐγὼ μὲν] οὖν τὴν 4 i [πολυπλήθειαν] ὑμῶν ἐν ὀνόματι Θεοῦ ἀπείληφα ἐν Ὀνησίμῳ, τῷ k [ἐπ'] ἀγάπῃ ἀδιηγήτῳ, ὑμῶν δὲ l ἐπισκόπῳ· ὃν εὔχομαι κατὰ m [Χριστὸν Ἰησοῦν] ὑμᾶς ἀγαπᾷν· καὶ πάντας ὑμᾶς, n [ἐν ὁμοιώματι αὐτοῦ] εἶναι. Εὐλογητὸς γὰρ [ὁ Θεὸς,] ὁ χαρισάμενος ὑμῖν o [τοιούτοις] οὖσι, τοιοῦτον ἐπίσκοπον κεκτῆσθαι [ἐν Χριστῷ.]

Β'. Περὶ δὲ τοῦ συνδούλου a [ἡμῶν Βίῤῥου,] τοῦ

Epist. Ver. a Ἀποδεξάμενος b πολυαγάπητόν σου c Ἰησοῦ Χριστῷ, d Θεοῦ, e τοῦ κοινοῦ ὀνόματος καὶ f ἐλπίζοντα g ἐπιτυχεῖν h Ἐπεὶ i πολυπληθίαν k ἐν l ἐν σαρκὶ m Ἰησοῦν Χριστὸν n αὐτῷ ἐν ὁμοιότητι o ἀξίοις a μου Βούῤῥου

Vers. Cot. I. Suscepi vestrum in Deo multùm exoptatum nomen, quod possidetis naturâ justâ, secundùm fidem & caritatem in Christo Jesu Servatore nostro: cùm imitatores sitis clementiæ Dei, excitantes vos per sanguinem Christi, cognatum opus omnibus suis numeris absolvistis, postquam audistis me vinctum à Syria abduci pro Christo, qui est communis spes, confidentem vestris precibus

Ἀναζωπυρήσαντες] Vulg- tus Interpres *vivificati*; ac si legisset, ζωοποιηθέντες. Us- ser.

Τῆς κοινῆς ἐλπίδος.] Ut κοινὴν πίστιν. 1 Tit. i. 4. & κοινῆς σωτηρίας Judæ *ver.* 3. *Idem.*

VET. INT.

SUſcipiens veſtrum in Deo multùm deſiderabile nomen, quod poſſediſtis naturâ juſtâ, ſecundùm fidem & dilectionem in Chriſto Jeſu Salvatore noſtro : cùm ſitis imitatores humanitatis Dei, ut vivificati in ſanguine Chriſti, congenuinum opus perfectè conſummate. Audientes enim me vinctum de Syria pro Chriſto, * ſpe communi, confidentem orationibus veſtris, ut merear Romæ cum beſtiis dimicare : ut per martyrium poſſim diſcipulus ejus eſſe, qui pro nobis *ſeipſum obtulit Deo hoſtiam, & oblationem in odorem bonæ ſuavitatis.* Quoniam ergo ſuſcepi multitudinem veſtram in nomine Dei, in Oneſimo dilecto præceptore noſtro, veſtro autem Epiſcopo: obſecro eum ſecundùm Jeſum Chriſtum diligere vos ; & vos omnes in concordia ejus in ipſo eſſe. Benedictus enim Deus, qui vobis talibus talem Epiſcopum donavit habere in Chriſto.

*& ſpe. *Magd.*

Epheſ. v. 2.

II. Pro conſervo autem noſtro Burro, ſecun-

VERS. COT.

me conſecuturum, ut Romæ adversùs beſtias pugnem, quò per martyrium diſcipulus eſſe poſſim illius, qui *ſeipſum pro nobis obtulit Deo Patri oblationem & hoſtiam.* Quandoquidem numeroſam veſtram multitudinem in nomine Dei ſuſcepi in Oneſimo, viro numquam ſatis ob caritatem prædicato, veſtro autem Epiſcopo ; quem obſecro ut vos juxta Jeſum Chriſtum ametis, utque omnes illius ſimiles ſitis. Benedictus enim Deus, qui donavit vobis, qui tales eſtis, talem poſſidere in Chriſto Epiſcopum.

II. De Burrho autem conſervo noſtro, & ſecundùm

Τῷ ἐπ' ἀγάπῃ ἀδιηγήτῳ.] Vulgatus Interpres, *dilecto præceptore noſtro*, ac ſi καθηγήτῃ legiſſet. *Idem.*——Vel διηγήτῃ vel ὁδηγήτῃ. COT.

Βίῤῥου.] *Byrrus* & *Burrus* eſſe unum nomen patet ex Hiſtoria Auguſta. *Idem.*

κατὰ Θεὸν διακόνου ὑμῶν, [καὶ] ἐν πᾶσιν εὐλογημένου, εὔχομαι παραμεῖναι αὐτὸν [ἄμωμον,] εἰς τιμὴν [b] *[τῆς ἐκκλησίας,] καὶ τοῦ ἐπισκόπου [ὑμῶν τοῦ μακαριωτάτου.]* [c] Κρόκος *δὲ, ὁ Θεοῦ ἄξιος καὶ ὑμῶν, ὃν [ὡς] ἐξεμπλάριον τῆς ἀφ᾽ ὑμῶν ἀγάπης* [d] *[ἀπελάβομεν,] κατὰ πάντα με ἀνέπαυσε, [καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη,] ὡς καὶ αὐτὸν ὁ* Πατὴρ [1] Ἰησοῦ Χριστοῦ [e] *[ἀναψύξει,] ἅμα* Ὀνησίμῳ, *καὶ* [f] [Βίῤῥῳ, *καὶ* Εὔπλοϊ,] *καὶ* Φρόντωνι, *δι᾽ ὧν πάντας ὑμᾶς κατὰ ἀγάπην εἶδον.* Ὀναίμην *ὑμῶν διὰ παντὸς, ἐάν περ ἄξιος ὦ.* Πρέπον *οὖν [ὑμᾶς] ἐστι κατὰ πάντα τρόπον δοξάζειν* Ἰησοῦν Χριστὸν *τὸν δοξάσαντα ὑμᾶς, ἵνα ἐν μιᾷ ὑποταγῇ ἦτε κατηρτισμένοι τῷ αὐτῷ νοῒ, καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ, καὶ τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἵνα* [g] *[ὑποτασσόμενοι] τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, κατὰ πάντα ἦτε ἡγιασμένοι.*

1 T. τοῦ Κυρίου ἡμῶν

Γ΄. Οὐ *διατάσσομαι ὑμῖν, ὡς ὤν* [a] *[τι·] εἰ γὰρ* [1] *καὶ δέδεμαι* [b] *[διὰ τὸ ὄνομα* [2] *αὐτοῦ,] οὔπω ἀπήρτισμαι ἐν* Ἰησοῦ Χριστῷ. Νῦν [3] *γὰρ ἀρχὴν ἔχω τοῦ μαθητεύεσθαι· καὶ προσλαλῶ ὑμῖν, ὡς* [c] *[ὁμοδούλοις.]* Ἐμὲ *γὰρ ἔδει* [d] *[παρ᾽ ὑμῶν ὑπομνησθῆναι]*

1 B. deeſt.
2 A. B. deeſt.
3 B. deeſt.

Epist. Ver. b *ὑμῶν* c Καὶ d *ἀπέλαβον,* e *ἀναψύξαι* f Βούῤῥῳ. *καὶ* Εὔπλῳ, g *ἐπιτασσόμενοι*
a *τις.* b *ἐν τῷ ὀνόματι,* c *συνδιδασκαλίταις μου.* d *ὑφ᾽ ὑμῶν ὑπαλειφθῆναι*

Vers. Cot. Deum Diacono veſtro, ac in omnibus benedicto, oro ut inculpatus permaneat ad Eccleſiæ honorem, & beatiſſimi Epiſcopi veſtri. Crocus autem, & Deo & vobis dignus, quem velut exemplar veſtræ caritatis accepimus, per omnia me recreavit, *& catenam meam non erubuit*, quo

Ὀνησίμῳ.] A Tranſlatore, *Oneſiphoro*; quia (opinor) verba antè adducta, *Et catenam meam non erubuit*, de Oneſiphoro ab Apoſtolo ſcribuntur. Cot.

dùm Deum Diacono veſtro, & in omnibus benedicto, deprecor permanere eum immaculatum in honore Eccleſiæ & beatiſſimi Epiſcopi veſtri. Crocus verò Deo dignus, quem, tanquam exemplar dilectionis veſtræ ſuſcepi, in omnibus me refecit, *& catenam meam non erubuit.* Simul cum Oneſiphoro, & Burro, & Euplo, & Frontone: quibus refrigeret Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti; per quem omnes vos in dilectione habui. Adquiſivi vos in omnibus: ſiquidem dignus fuero. Dignum eſt enim omnimodis vos glorificare Jeſum Chriſtum, qui & vos glorificavit: ut in una * perfectione *perfecti ſitis, in eodem ſenſu, & in eadem ſcientia, ut idipſum dicatis omnes* de eo ipſo; ut ſubjecti Epiſcopo & Preſbyterio, ſecundùm omnia ſanctificati.

VET. INT.

2 Tim. i. 16.

1 Cor. i. 10.

* ſ. præfectione.

III. Non præcipio vobis, quaſi aliquid ſim. Et ſiquidem vinctus ſum pro nomine Jeſu Chriſti; tamen necdum conſummavi. Nunc enim initium habeo eruditionis, & alloquor vos tanquam conſervos. Me autem oportebat à vobis

VERS. COT.

modo & ipſum refrigeret Pater Jeſu Chriſti, unà cum Oneſimo, Burrho, Euplo, & Frontone, per quos, omnes vos quoad caritatem vidi. Fruar vobis perpetuò, ſi dignus fuero. Decet itaque vos omnibus modis glorificare Jeſum Chriſtum qui glorificavit vos, ut in obedientia una *ſitis perfecti, eâdem mente, eademque ſententiâ; idemque dicatis de eodem omnes*; ut ſubjecti Epiſcopo & Preſbyterio, per omnia ſanctificati ſitis.

III. Non præcipio vobis quaſi ſim aliquid. Quamvis enim vinctus ſim propter Nomen, necdum tamen perfectus ſum in Chriſto Jeſu. Nunc enim incipio diſcipulus eſſe; & alloquor vos ut conſervos. Nam oportebat me

πίστει, νουθεσίᾳ, ὑπομονῇ, μακροθυμίᾳ. Ἀλλ' [e] [ἐπειδὴ] ἡ ἀγάπη οὐκ ἐᾷ με σιωπᾶν περὶ ὑμῶν, διὰ τοῦτο προέλαβον παρακαλεῖν ὑμᾶς, ὅπως συντρέχητε τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ· καὶ γὰρ Ἰησοῦς Χριστὸς [f] [πάντα κατὰ γνώμην πράττει τοῦ Πατρὸς, ὡς αὐτός που λέγει· Ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάν-
4 B. ὑμᾶς. τοτε. Οὐκοῦν καὶ [4] ἡμᾶς χρὴ ζῆν κατὰ γνώμην Θεοῦ, ἐν Χριστῷ, καὶ ζηλοῦν ὡς Παῦλος· Μιμηταί γάρ μου, φησὶ, γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.]

Δʹ. Ὅθεν [a] [καὶ ὑμῖν πρέπει] συντρέχειν τῇ τοῦ ἐπισκόπου γνώμῃ, [τοῦ κατὰ Θεὸν ποιμαίνοντος ὑμᾶς·] ὅπερ καὶ ποιεῖτε [αὐτοὶ, σοφισθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος.] Τὸ γὰρ ἀξιονόμαστον [b] πρεσβυτέριον, [c] [ἄξιον ὂν τοῦ Θεοῦ,] οὕτως συνήρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ· [d] [συνδεδεμένοι οὕτω] τῇ ὁμονοίᾳ [e] καὶ συμφώνῳ ἀγάπῃ, [ἧς ἐστιν ἀρχηγὸς καὶ φύλαξ] Ἰησοῦς [ὁ] Χριστός [f]. Καὶ οἱ κατ' ἄνδρα δὲ χορὸς [g] [γένεσθε εἷς,] ἵνα σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ, [h] [συνάφειαν] Θεοῦ λαβόντες, ἐν ἑνότητι
1 T. ἐν [i] [ἓν γένησθε [1] τῇ συμφωνίᾳ, τῷ Θεῷ Πατρὶ καὶ τῷ

Epist. Ver. e ἐπεὶ f τὸ ἀδιάκριτον ἡμῶν ζῆν, τοῦ Πατρὸς ἡ γνώμη, ὡς καὶ οἱ ἐπίσκοποι οἱ κατὰ τὰ πέρατα ὁρισθέντες ἐν Ἰησοῦ Χριστοῦ γνώμῃ εἰσίν.

a πρέπει ὑμῖν b ὑμῶν c τοῦ Θεοῦ ἄξιον, d Διὰ τοῦτο ἐν e ὑμῶν, f ᾄδεται g γίνεσθε h χρῶμα i ᾄδετε ἐν φωνῇ μιᾷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρὶ, ἵνα ὑμῶν καὶ ἀκούσῃ, καὶ ἐπιγινώσκων δι' ὧν εὖ πράσσετε, μέλη ὄντας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Vers. Cot. à vobis commoneri fide, institutione, patientiâ, longanimitate: at quando caritas non finit me tacere de vobis, propterea anteverti vos admonere, ut concurratis in Dei sententiam. Etenim Jesus Christus omnia facit juxta sententiam Patris, ut ipse quodam loco dicit; *Ego quæ*

Ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.] Eâdem similitudine utitur etiam in Epist. ad Philadelph. [Cap. i.] Usser.

commoneri, fide, monitione, patientiâ, longanimitate. Quoniam dilectio non permittit me tacere de vobis: propterea præveni rogare vos ut concurratis dispositioni Dei; quia & Jesus Christus omnia secundùm dispositionem Dei Patris agit: sicut & ipse in quodam loco dicit; *Ego quæ placita sunt ei facio semper.* Ergo & nos oportet secundùm dispositionem Dei vivere in Christo, & æmulari secundùm quod Paulus ait; *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.*

VET. INT.

Joh. viii. 29.

1 Cor. xi. 1.

IV. Unde & vos decet Pastorum dispositionem sequi, qui secundùm Deum vos pascunt: quod & ipsi facitis, sapienter à Spiritu Sancto instructi. Illud verò dignè nominandum & Deo dignum Presbyterium ita coaptatum sit Episcopo, quomodo chordæ in cithara colligatæ. Ita & ipsi in concordia & consona dilectione, cujus dux & custos est Jesus Christus. Et qui sunt sigillatim, omnes unus chorus fiant: ut consonantes facti in unanimitate, conjunctionem Dei in similitudinem morum recipientes, in unitate unum effecti consensu, Deo Patri & dilectissimo Filio

placita sunt ei, facio semper. Igitur & nos oportet vivere juxta sententiam Dei in Christo; & æmulari ut Paulus: *Imitatores* enim *mei,* inquit, *estote, sicut & ego Christi.*

VERS. COT.

IV. Unde & decet vos concurrere in sententiam Episcopi, qui secundùm Deum vos pascit; quod & ipsi facitis, edocti à Spiritu. Nam memorabile Presbyterium, dignum Deo, ita est coaptatum Episcopo, ut chordæ citharæ: ita colligati consensu & concordi caritate, cujus est dux & custos Jesus Christus. Et verò singuli unus chorus estote, ut consoni per concordiam, acceptâ conjunctione cum Deo per unitatem, unum sitis concentu, Deo Patri ac dilecto Filio ejus Jesu Christo Do-

ἠγαπημένῳ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· Δὸς γὰρ αὐτοῖς, φησὶ, Πάτερ ἅγιε, ἵνα ὡς ἐγὼ καὶ σὺ ἕν ἐσμεν, καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσι.] Χρήσιμον οὖν ἐστιν ὑμᾶς, ἐν ἀμώμῳ ἑνότητι [k][συνημμένους Θεῷ, μιμητὰς εἶναι Χριστοῦ, οὗ καὶ μέλη ὑπάρχετε.]

Ε'. Εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν μικρῷ χρόνῳ τοιαύτην συνήθειαν ἔσχον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν, οὐκ ἀνθρωπίνην οὖσαν, ἀλλὰ πνευματικὴν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς μακαρίζω τοὺς [1] [a] [ἀνακρεμαμένους αὐτῷ,] ὡς ἡ ἐκκλησία [τῷ Κυρίῳ] Ἰησοῦ [b], καὶ [2] ὁ [c] [Κύριος τῷ [3] Θεῷ καὶ] Πατρὶ [αὐτοῦ,] ἵνα πάντα ἐν ἑνότητι σύμφωνα ᾖ; Μηδεὶς πλανάσθω· ἐὰν μή τις [d] [ἐντὸς ᾖ] τοῦ θυσιαστηρίου, ὑστερεῖται τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ ἑνὸς καὶ δευτέρου προσευχὴ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει, [ὥστε τὸν Χριστὸν ἐν αὐτοῖς ἑστάναι·] πόσῳ μᾶλλον ἥ τε τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάσης τῆς ἐκκλησίας [προσευχὴ, σύμφωνος ἀνιοῦσα πρὸς Θεὸν, πείσει παρασχεθῆναι αὐτοῖς πάντα τὰ ἐν Χριστῷ αἰτήματα;] Ὁ οὖν [τῶν τοιούτων χωριζόμενος, καὶ] μὴ [e] [συνερχόμενος ἐν βουλῇ θυσιῶν, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανῷ, λύκος ἐστὶν ἐν προβάτου δορᾷ, ἥμερον ἐπιδεικνὺς μορ-

1 T. ἀνακεκραμμένους.
2 B. deest.
3 T. Κυρίῳ.

EPIST. VER. k εἶναι, ἵνα καὶ Θεοῦ πάντοτε μετέχητε.

a ἐγκεκραμένους οὕτως, b Χριστῷ, c Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ d ᾖ ἐντὸς e ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ αὐτὸ. οὗτος ἤδη ὑπερηφανεῖ, καὶ ἑαυτὸν διέκρινεν· γέγραπται γὰρ, Ὑπερηφάνοις ὁ Θεὸς ἀντιτάσσεται. Σπουδάσωμεν οὖν μὴ ἀντιτάσσεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα ὦμεν Θεοῦ ὑποτασσόμενοι.

VERS. COT. mino nostro. Da enim ipsis, inquit, *Pater sancte, ut sicut ego & tu unum sumus, & ipsi in nobis unum sint.* Utile itaque vobis est, in inculpata unitate conjunctos Deo, imitatores esse Christi, cujus & membra estis.

V. Si enim ego brevi temporis spatio talem consuetu-

Ἐν βουλῇ θυσιῶν.] In cœtu Synaxibus. COT. sacrificiorum & precum. In

ejus Jesu Christo Domino nostro, secundùm quod VET. INT.
ipse Patrem rogans dicit: Da illis, *Pater sancte*, Joh. xvii. 11. 21.
ut sicut ego & tu unum sumus, ita & hi in nobis unum sint. Utile est enim vos sine macula in unitate conjunctos Deo, imitatores esse Christi; cujus & membra estis.

V. Si enim ego in parvo tempore talem consuetudinem habui circa Episcopum vestrum, quæ non humana sed spiritalis fuit; quantò magis vos beatifico, qui pendetis ad eum, quomodo Ecclesia ad Dominum Jesum, & ipse Dominus ad * Dominum suum & Patrem: ut omnia in unitate sibi consonantia sint? Nemo oberret. Si quis non fuerit intra altare, fraudabitur pane Dei. Si enim unius aut duorum oratio tantam habet virtutem, *ut Christus in eis consistat*: quantò magis immaculati sacerdotis, & sancti populi supplicatio, consonanter adscendens ad Deum, persuadet præstare eis omnes petitiones in Christo? Qui ergo à talibus separatur, & non convenerit in congregationem sacrificiorum, *Ecclesiam primogenitorum descriptorum in cælo*; lupus est in grege ovium,

* *Th.* Deum Patrem suum.

Matth. xviii. 20.

Heb. xii. 23.

VERS. COT.

dinem contraxi cum Episcopo vestro, quæ non humana, sed spiritualis est; quantò vos beatiores judico qui dependetis ab illo, sicut Ecclesia à Domino Jesu, & Dominus à Domino & Patre suo, ut omnia per unitatem consentiant? Nemo erret; nisi quis intra altare sit, privatur pane Dei. Si enim unius atque alterius precatio tantam habet virtutem, ut Christum inter illos statuat; quantò plus Episcopi & totius Ecclesiæ oratio consona, ascendens ad Deum, exorabit ut omnia quæ petiverint in Christo, dentur ipsis? Quisquis igitur ab hujusmodi separat se, nec convenit in cœtu sacrificiorum, & *Ecclesia primitivorum qui conscripti sunt in cælo*, lupus est, sub

φήν. Σπουδάσατε, ἀγαπητοὶ, ὑποταγῆναι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ τοῖς διακόνοις· ὁ γὰρ τούτοις ὑποτασσόμενος, ὑπακούει Χριστῷ τῷ προχειρισαμένῳ αὐτούς· ὁ δὲ ἀπειθῶν αὐτοῖς, ἀπειθεῖ Χριστῷ Ἰησοῦ· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν· αὐθάδης γάρ ἐστι καὶ δύσερις, ὑπερήφανος, ὁ μὴ πει-
4 T. γὰρ θαρχῶν τοῖς κρείττοσιν. Ὑπηρεφάναις ⁴ δὲ, φησὶν, ὁ Θεὸς ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν· καὶ, Ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα. Λέγει δὲ καὶ ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἱερεῖς· Ὁ ὑμῶν ἀκούων, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἐμοῦ ἀκούων, ἀκούει τοῦ πέμψαντός με Πατρός· ὁ ὑμᾶς ἀθετῶν, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν πέμψαντά με.]

ϛʹ. [a]["Οσῳ οὖν βλέπετε σιωπῶντα τὸν] ἐπίσκοπον, [b][πλεῖον] αὐτὸν [c][φοβεῖσθε·] πάντα γὰρ ὃν πέμπει ὁ οἰκοδεσπότης εἰς ἰδίαν οἰκονομίαν, οὕτως
1 N. B. ὑμᾶς [d][αὐτὸν δεῖ [1] ἡμᾶς] δέχεσθαι, ὡς αὐτὸν τὸν πέμψαντα. Τὸν οὖν ἐπίσκοπον, δῆλον ὅτι ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ προσβλέπειν, [τῷ Κυρίῳ παρεστῶτα·

EPIST. VER. a Καὶ ὅσον βλέπει τις σιγῶντα b πλειόνως c φοβεῖσθαι. d δεῖ ἡμᾶς αὐτὸν

VERS. COT. ovina pelle mansuetam præ se ferens figuram. Enitimini, cariſſimi, ſubjecti eſſe Epiſcopo & Preſbyteris & Diaconis. Qui enim his ſubjectus eſt, obedit Chriſto, qui hos conſtituit : qui verò his non credit, non credit Chriſto Jeſu; *Qui autem incredulus eſt Filio, non videbit*

Σπουδάσατε, ἀγαπητοὶ, κ. τ. κ.] Antonius in Meliſſa, Lib. ii. Cap. 2. hoc modo locum hunc producit; Σπουδάσατε μὴ ἀντιτάσσεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα ἦτε Θεῷ ὑποτασσόμενοι· καὶ ὅσον βλέπετε σιγῶντα τὸν ἐπίσκοπον, πλέον αὐτὸν φοβεῖσθε. Πάντα γὰρ ὃν πέμπει ὁ οἰκοδεσπότης εἰς ἰδίαν οἰκονομίαν, οὕτως δεῖ ὑμᾶς αὐτὸν δέχεσθαι, ὡς αὐτὸν τὸν πέμποντα. Τὸν οὖν ἐπίσκοπον, ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ προσβλέπειν. USSER.

manfuetam demonftrans figuram. Feftinate ergo, dilectiffimi, fubditi effe Epifcopo, & Prefbyteris, & Diaconis. Qui enim iftis fubditus fuerit, Chrifto obedit qui eis hoc conceffit. Qui verò eis non confenferit, Jefu Chrifto non confentit. *Qui autem Filio non confenferit, non videbit vitam; fed ira Dei manebit fuper eum.* Hujufmodi ergo temerarius eft, horribilis & fuperbus, qui non eft fubditus potioribus. *Superbis enim*, inquit, *Deus refiftit; humilibus autem dat gratiam.* Et iterum, *Superbi iniquè gefferunt ufque valdè.* Dicit etiam Dominus facerdotibus; *Qui enim vos audierit, me audit; & qui me audierit, audit illum qui me mifit: & qui vos fpernit, me fpernit; qui autem me fpernit, fpernit eum qui me mifit.*

VET. INT. Joh. iii. 36. Prov. iii. 34. 1 Pet. v. 5. & Jac. iv. 6. Pfal. cxviii. 51. Luc. x. 16.

VI. Quando ergo videtis tacere Epifcopum, plus eum timete. Omnem itaque quem mittit paterfamilias pro fua difpenfatione; fic nos oportet fufcipere, quemadmodum ipfum qui mittit. Ergo Epifcopum manifeftè ficut ipfum Dominum oportet contemplari, Domino affiftentem. *Pro-*

vitam; fed ira Dei manet fuper eum. Præfractus enim, contentiofus, & fuperbus eft, qui non obtemperat fuperioribus. *Superbis* autem, inquit, *Deus refiftit; humilibus autem dat gratiam.* Et; *Superbi iniquè agebant ufque valde.* Dicit quoque Dominus ad facerdotes; *Qui vos audit, me audit; & qui me audit, audit Patrem qui mifit me: qui vos fpernit, me fpernit; qui autem me fpernit, fpernit eum qui mifit me.*

VERS. COT.

VI. Quantò itaque taciturniorem videritis Epifcopum, tantò magis eum revereamini. Quemcumque enim Paterfamilias mittit ad gubernandam familiam fuam, hunc ita accipere debemus, ut illum ipfum qui mifit. Epifcopum igitur manifeftum eft quòd afpicere oporteat ut ipfum Dominum, cùm Domino affiftat: *Pervidentem*

ὁρατικὸν δὲ ἄνδρα καὶ ὀξὺν τοῖς ἔργοις, βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι, καὶ μὴ παρεστάναι ἀνθρώποις νωθροῖς.] Αὐτὸς [e] [μέντοι] Ὀνήσιμος ὑπερεπαινεῖ ὑμῶν τὴν ἐν Θεῷ εὐταξίαν, ὅτι πάντες κατὰ ἀλήθειαν ζῆτε, καὶ ὅτι ἐν ὑμῖν οὐδεμία αἵρεσις κατοικεῖ· ἀλλ' οὐδὲ ἀκούετέ τινος, [f] [ἢ μόνου] Ἰησοῦ Χριστοῦ, [g] [τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος καὶ διδασκάλου· καὶ ἐστὲ, ὡς Παῦλος ὑμῖν ἔγραφεν, ἓν σῶμα, καὶ ἓν πνεῦμα, διὰ τὸ καὶ ἐν μιᾷ ἐλπίδι κεκλῆσθαι τῆς πίστεως· ἐπείπερ καὶ εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν. Ὑμεῖς μὲν οὖν ἐστὲ τοιοῦτοι, ὑπὸ τοιῶνδε παιδευτῶν στοιχειωθέντες, [2] Παύλου τοῦ Χριστοφόρου, καὶ Τιμοθέου τοῦ πιστοτάτου.]

2 A. B. Παύλῳ τῷ Χριστοφόρῳ, καὶ Τιμοθέῳ τῷ πιστοτάτῳ.

Ζ'. [a] [Τινὲς δὲ φαυλότατοι εἰώθασι] δόλῳ πονηρῷ τὸ ὄνομα περιφέρειν, ἀλλά τινα πράσσοντες ἀνάξια Θεοῦ, [καὶ φρονοῦντες ἐναντία τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας, ἐπ' ὀλέθρῳ ἑαυτῶν καὶ τῶν πειθομένων αὐτοῖς·] οὓς δεῖ ὑμᾶς, ὡς θηρία, ἐκκλίνειν· [δίκαιος γὰρ ἐκκλίνας, σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα· πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια·] εἰσὶ γὰρ κύνες [ἐνεοὶ, οὐ δυνάμενοι ὑλακτεῖν,] λυσσῶντες, λα-

EPIST. VER. e μὲν οὖν f πλέον εἴπερ g λαλοῦντος ἐν ἀληθείᾳ.
a Εἰώθασι γάρ τινες

VERS. COT. autem *virum, & operibus acutum, oportet regibus assistere, & non assistere hominibus socordibus.* Et ipse quidem Onesimus supra modum laudat vestrum in Deo pulcrum ordinem, quòd omnes secundùm veritatem vivitis, & quòd inter vos nullus est Hæresi locus; sed nec auditis aliquem, nisi solum Jesum Christum, verum pastorem & magistrum; atque estis, ut Paulus ad vos scripsit, *unum corpus, & unus spiritus*, propterea quòd *vocati estis in una spe fidei.* Quandoquidem & *unus Dominus, una fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus.* Vos itaque

*spectorem enim * verum, & acutum in operibus suis, Regibus oportet assistere, & non assistere hominibus infirmis.* Ipse autem Onesimus laudat vestram in Deo bonam dispensationem; quia omnes secundùm veritatem vivitis; & quia nulla hæresis inter vos habitat. Sed nec obeditis alicui, nisi soli Jesu Christo vero pastori & doctori: & estis, quemadmodum Paulus vobis scripsit, *unum corpus, & unus spiritus; quoniam in una spe fidei conclusi estis. Unus* enim *Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnes, & in omnibus.* Vos ergo estote tales, qui à tali eruditi estis; hoc est, à Paulo Christifero, & Timotheo fidelissimo.

VET. INT. Prov. xxii. 29.
* virum.
Ephes. iv. 4, 5, 6.

VII. Quidam autem fallaces consueverunt dolo maligno nomen Christi circumportare; sed aliquanta indigna Deo agentes, & contraria doctrinæ Christi sapientes, ad interitum suum sibimetipsis consentiunt: quos oportet vos tanquam bestias declinare. *Justus,* inquit, *declinans evadet in æternum: extraneus etenim atque alienus erit ab impiorum perditione.* Sunt igitur *canes muti, non valentes latrare,* rabidi occultè: quos obser-

Prov. x. 25.
——xi. 3.
Esai LVI. 10.

VERS. COT.

estis ejusmodi, à talibus instructoribus eruditi, à Paulo Christifero, & fidelissimo Timotheo.

VII. Nonnulli autem improbissimi solent malo dolo Nomen circumferre; sed patrant quædam indigna Deo, & sentiunt ea quæ pugnant cum Dei doctrina, in exitium proprium eorumque qui illis credunt; quos oportet vos, ut feras, evitare. *Justus* enim *declinans salvatur in sæculum: facilis autem fit & jucundus impiorum interitus. Sunt* enim *canes muti, non valentes latrare,* rabidi, clam

θρο b[δῆκται, οὓς c φυλάσσεσθαι d[χρή· ἀνίατα γὰρ νοσοῦσιν.] Ἰατρὸς [δὲ ἡμῶν] ἐστιν e[ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς, ὁ ἀγέννητος καὶ ἀπρόσιτος, ὁ τῶν ὅλων Κύριος, τοῦ δὲ μονογενοῦς πατὴρ καὶ γεννήτωρ· ἔχομεν ἰατρὸν καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Θεὸν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν, τὸν πρὸ αἰώνων υἱὸν μονογενῆ καὶ λόγον, ὕστερον δὲ καὶ ἄνθρωπον ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου· ὁ λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο· ὁ ἀσώματος ἐν σώματι, ὁ ἀπαθὴς ἐν παθητῷ σώματι, ὁ ἀθάνατος ἐν θνητῷ σώματι, ἡ ζωὴ ἐν φθορᾷ, ὅπως θανάτου καὶ φθορᾶς ἐλευθερώσῃ καὶ ἰατρεύσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν, καὶ ἰάσηται αὐτὰς νοσηλευθείσας ἐν ἀσεβείᾳ, καὶ πονη-
1 Γ. ὅπερ. ραῖς ἐπιθυμίαις.]
2 N. ὅλως. Η'. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ἐξαπατάτω, 1 ὥσπερ οὐδὲ
3 A. ὑπάρχῃ. ἐξαπατᾶσθε· 2 ὅλοι a[γάρ ἐστε] Θεοῦ. ὅταν γὰρ μηδεμία b[ἐπιθυμία] ἐν ὑμῖν 3[ὑπάρχει,] c δυνα-
4 A. B. ἔσται μένη ὑμᾶς d[ῥυπάναι, καὶ βάσανον ἐπαγαγεῖν,]
5 A. B. deeſt. ἄρα κατὰ Θεὸν ζῆτε, [καὶ 4 ἐστὲ Χριστοῦ.] Περίψημα 5[δὲ] ὑμῶν, καὶ e[τῆς ἁγνοτάτης] Ἐφεσίων ἐκκλησίας τῆς διαβοήτου [καὶ πολυϋμνήτου] τοῖς

Epist. Ver. b δῆκται c δεῖ ὑμᾶς d ὄντας δυσθεραπεύτους. Εἷς e σαρκικός τε καὶ πνευματικὸς, γεννητὸς καὶ ἀγέννητος, ἐν σαρκὶ γενόμενος Θεὸς, ἐν ἀθανάτῳ ζωῇ ἀληθινῇ, καὶ ἐκ Μαρίας καὶ ἐκ Θεοῦ, πρῶτον παθητὸς καὶ τότε ἀπαθής.

a ὄντες b ἔρις ἐνείρισται c ἡ d βασανίσαι e ἁγνίζομαι ὑμῶν

Vers. Cot. mordentes; quos vitare oportet: laborant enim incurabili morbo. Medicus autem noſter eſt, ſolus verus Deus, ingenitus & inacceſſus; univerſorum Dominus, Unigeniti autem Pater ac genitor. Habemus etiam medicum Dominum noſtrum Deum Jeſum Chriſtum, ante ſæcula Filium unigenitum & Verbum; poſtea verò & hominem ex Maria Virgine. *Verbum* enim *caro factum eſt*; in-

Βάσανον ἐπαγαγεῖν.] Vedelius, *probationem obducere*, aut, *integritatem quaſi Lydio lapide exploratam obducere*, ſeu *tegere*; quandoquidem βάσανος, non *tormentum* ſolùm, ſed etiam *Lydium lapidem*, & examen quod eo fit, ſignificet. *Id.*

vare oportet, infanabilem languorem habentes. VET. INT.
Medicus autem nofter eft folus verus Deus, ingenitus & invifibilis, Dominus omnium, Unigeniti verò pater & genitor. Habemus autem medicum etiam Dominum noftrum Jefum Chriftum, ante fecula Filium unigenitum, & in principio Verbum, poftea verò & hominem ex Maria Virgine: *Verbum* enim, inquit, *caro factum eft.* Incorporalis in corpore, impaffibilis in corpore paffibili, immortalis in corpore mortali, vita in corruptione; ut de morte & corruptione liberet & curet animas noftras, & fanet eas infufas morbo impietatis & iniquis defideriis. Joh. i. 14.

VIII. Nullus ergo veftrûm feducatur: quod & de vobis confido: unum etenim omnes eftis. Quando enim nihil in vobis fuerit, quod vos potuerit coinquinare, & tormentum fuperinducere; fecundùm Deum vivitis: & erit Chrifti fubjectio veftra, & Ecclefiæ Ephefiorum quæ eft auxilia-

corporeus in corpore, impaffibilis in corpore paffibili, immortalis in corpore mortali, vita in corruptione, ut à morte & corruptione liberaret & curaret animas noftras, & fanaret eas, impietate malifque concupifcentiis ægrotas. VERS. COT.

VIII. Ne quis igitur vos feducat, ficut nec feducimini; toti namque eftis Dei. Cùm enim nulla in vobis fit concupifcentia, quæ vos inquinare poffit & cruciatu afficere, profectò fecundùm Deum vivitis, ac eftis Chrifti. Purgamentum veftri fum, & puriffimæ Ephefiorum Ecclefiæ, quæ celeberrima eft ac plurimùm laudanda in

6 A. B. deest. αἰῶσιν, [6] [ἐκβάλλετε.] Οἱ σαρκικοὶ τὰ πνευματικὰ [f] [πράττειν] οὐ δύνανται, οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά· [g] [ὥς τε] οὐδὲ ἡ πίστις τὰ τῆς ἀπιστίας, οὐδὲ ἡ ἀπιστία τὰ τῆς πίστεως. [h] [Ὑμεῖς δὲ, πλήρεις ὄντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, οὐδὲν σαρκικὸν, ἀλλὰ πνευματικὰ πάντα πράσσετε· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τελειοῦσθε, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.]

Θʹ. Ἔγνων δέ [a] [τινας παροδεύσαντας δι' ὑμῶν,] ἔχοντας κακὴν διδαχὴν [b] [ἀλλοκότου καὶ πονηροῦ πνεύματος· οἷς οὐκ ἐδώκατε πάροδον] σπεῖραι [c] [τὰ ζιζάνια·] βύσαντες τὰ ὦτα, εἰς τὸ μὴ παραδέξασθαι [d] [τὴν ὑπ' αὐτῶν καταγγελλομένην πλάνην, πεπεισμένοι τὸ λαοπλάνον πνεῦμα, οὐ τὰ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὰ ἴδια λαλεῖν· ψευδολόγον γάρ ἐστι· τὸ δὲ ἅγιον πνεῦμα οὐ τὰ ἴδια, ἀλλὰ τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Κυρίου· ὡς καὶ ὁ Κύριος τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῖν κατήγγελλεν· ὁ λόγος γάρ φησιν, ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ
1 A. B. τοῦ πέμψαντός με Πατρός· καὶ περὶ [1] πνεύματος τοῦ ἁγίου· Οὐ λαλήσει, φησὶν, ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ παρ' ἐμοῦ. καὶ περὶ ἑαυτοῦ φησι πρὸς

EPIST. VER. f πράττειν g ὥσπερ h Ἃ δὲ καὶ κατὰ σάρκα πράσσετε, ταῦτα πνευματικά ἐστιν· ἐν Ἰησοῦ γὰρ Χριστῷ πάντα πράσσετε. a παροδεύσαντάς τινας ἐκεῖθεν b οὓς οὐκ εἰάσατε c εἰς ὑμᾶς d τὰ σπειρόμενα ὑπ' αὐτῶν,

VERS. COT. sæculis. Carnales spiritualia exercere nequeunt, nec spirituales carnalia: sicut nec fides, quæ incredulitatis sunt; nec incredulitas, quæ fidei. Vos autem pleni Sancto Spiritu, nil carnale, sed spiritualia omnia exercetis. In Christo Jesu perficimini, *qui Salvator est omnium hominum, maximè fidelium.*

IX. Novi autem nonnullos per vos transivisse, qui

Οἱ σαρκικοὶ · · · · σαρκικά.] Damasceno, in Parallel. Lib. Citatur hæc sententia a Joan. iii. Cap. 36. *Idem.*

trix & multùm laudabilis. Carnales enim ſpiritualia non poſſunt agere; neque ſpirituales carnalia: ſicut nec fides ea quæ ſunt infidelitatis, neque infidelitas ea quæ ſunt fidei. Vos verò repleti Spiritu Sancto, nihil carnale, ſed omnia ſpiritualia agite. Unuſquiſque veſtrûm perfectus ſit in Christo Jeſu; *qui eſt Salvator omnium hominum, maximè fidelium.* VET. INT. 1 Tim. iv. 10.

IX. Agnovi enim aliquos ex vobis, à via veritatis diſcedentes, malam doctrinam habere alieni & nequiſſimi Spiritûs. Quibus non tribuiſtis ſecus viam ſeminare zizania: obturantes aures ad non ſuſcipiendum errorem qui ab ipſis prædicatur; ſcientes quia hujuſmodi Spiritus eſt erroris, non ea quæ ſunt Chriſti, ſed ſua loquens. Falſiloquus etenim eſt. Sanctus autem Spiritus non ſua propria loquitur, ſed ea quæ ſunt Chriſti: nec à ſemetipſo, ſed à Domino; ſicut & Dominus ea quæ à Patre audivit nobis annunciat. *Sermo,* inquit, *quem audiſtis non eſt meus, ſed ejus qui me miſit.* De Spiritu Sancto dicit: *Non enim loquetur à ſe; ſed quæcunque audierit à me.* De ſe au- Joh. xiv. 24. Joh. xvi. 13.

habent perverſam doctrinam peregrini, monſtroſi & maligni ſpiritûs; quibus non dediſtis aditum ad ſpargendum zizania; obturantes aures, ne reciperetis errorem quem annunciant; perſuaſum habentes, ſpiritum illum populi ſeductorem, non Chriſti, ſed ſua ipſius loqui. Mendax enim eſt. Sanctus autem Spiritus non ſua, ſed Chriſti loquitur; nec à ſeipſo, ſed à Domino; quemadmodum & Dominus ea quæ à Patre accepit, annunciavit nobis. *Sermo* enim, inquit, *quem audiſtis, non eſt meus, ſed ejus qui miſit me Patris.* Et de Spiritu Sancto, *Non loquetur,* inquit, *à ſemetipſo, ſed quæcumque audierit à me.* Et de VERS. COT.

τὸν Πατέρα· Ἐγώ σε, φησὶν, ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς·
2 C. δέδωκας τὸ ἔργον ὃ [2] ἔδωκάς μοι, ἐτελείωσα· ἐφανέρωσά σου
τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις. καὶ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει. Τὸ δὲ πλάνον πνεῦμα, ἑαυτὸ κηρύττει, τὰ ἴδια λαλεῖ (αὐτάρεσκον γάρ ἐστιν) ἑαυτὸ δοξάζει (τύφου γάρ ἐστι μεστὸν) ψευδολόγον ὑπάρχει, ἀπατηλὸν, θωπευτικὸν, κολακευτικὸν, ὕπουλον, ῥαψω-
3 C. φλοίαρον δὸν, [3] φλύαρον, ἀσύμφωνον, ἀμετροεπὲς, γλίσχρον,
4 B. οὗ ψοφοδεές· [4] οὗ τῆς ἐνεργείας ῥύσεται [5] ὑμᾶς Ἰησοῦς
5 T. ἡμᾶς Χριστὸς, ὁ θεμελιώσας [6] ὑμᾶς ἐπὶ τὴν πέτραν,] ὡς
6 T. ἡμᾶς e [λίθους ἐκλεκτοὺς, εὐαρμολογουμένους] εἰς οἰκοδομὴν f [θείαν] Πατρὸς, g [ἀναφερομένους] εἰς τὰ ὕψη διὰ h Χριστοῦ i [τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντος, σχοίνῳ χρωμένους] τῷ k [ἁγίῳ πνεύματι· πίστει δὲ ἀναγομένους, καὶ ἀγάπῃ κουφιζομένους ἐκ γῆς πρὸς οὐρα-
7 B. συνοδοιποροῦντα νὸν, [7] συνοδοιποροῦντας ἅμα ἀμώμοις. Μακάριοι γὰρ, φησὶν, οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι νόμῳ Κυρίου. ὁδὸς δέ ἐστιν ἀπλανὴς, Ἰησοῦς ὁ Χριστός·

EPIST. VER. e ὄντες λίθοι ναοῦ Πατρὸς, ἡτοιμασμένοι f Θεοῦ g ἀναφερόμενοι h τῆς μηχανῆς Ἰησοῦ i ὅ ἐστιν σταυρὸς, σχοινίῳ χρώμενοι k πνεύματι τῷ ἁγίῳ· ἡ δὲ πίστις ὑμῶν ἀναγωγεὺς ὑμῶν, ἡ δὲ ἀγάπη ὁδὸς ἡ ἀναφέρουσα εἰς Θεόν. Ἐστὲ οὖν καὶ σύνοδοι πάντες,

VERS. COT. seipso loquitur ad Patrem: *Ego*, inquit, *te clarificavi super terram*; *opus quod dedisti mihi*, *consummavi*; *manifestavi nomen tuum hominibus.* Ac de Spiritu Sancto; *ille me clarificabit*, *quia de meo accipiet.* Verùm erraticus ille & falsus spiritus seipsum prædicat, sua loquitur, sibi namque placet; seipsum glorificat,. plenus enim fastu est; mendax est, fraudulentus, assentatione & adulatione gaudens, subdolus, gerrarum consarcinator, nugax,

Ῥαψωδόν.] Vairlenius, *versuum consarcinatorem*, quòd versibus fere respondebant consulti dæmones. Vedelius rectiùs, *hinc inde errores consarcientem*, vertit. *Idem.*

tem ait Patri : *Ego te glorificavi ſuper terram, opus perfeci quod dediſti mihi ut facerem ; manifeſtavi nomen tuum hominibus.* De Spiritu Sancto, ait : *Ille me glorificabit ; quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Ergo uterque eorum ipſum glorificat, à quo & accepit quod faceret ; & ipſum prædicat, atque ejus verba pronunciat. Erroris autem Spiritus ſeipſum prædicat, ſua propria dicens : ſibi placens etenim eſt, & ſeipſum glorificat. Acerbus namque eſt, plenus extans falſiloquio, ſeductor, lubricus, ſuperbus, arrogans, verboſus, diſſonus, immenſuratus, nigriformis, tumidus. De cujus operationibus liberavit nos Jeſus Chriſtus, fundans nos ſuper petram, tanquam lapides electos, (qui apti ſunt ad ædificium Dei Patris, elevati in altum à Chriſto, qui pro nobis crucifixus eſt) confortatos Spiritu Sancto, in fide introductos, & dilectione elevatos à terra ad cœlum, ambulantes immaculatè. *Beati* enim, inquit, *immaculati in via ; qui ambulant in lege Domini.* Via enim ſine errore eſt Jeſus Chriſtus ;

Vet. Int.
Joh. xvii. 4. 6.
Joh. xvi. 14.
Pſal. cxviii. 1.

diſſonus, verboſus, lubricus, meticuloſus ; à cujus vi liberet vos Jeſus Chriſtus, qui ſupra petram vos fundavit, ceu lapides electos, coaptatos in divinum Patris ædificium, ſublatos in alta per Chriſtum pro nobis crucifixum, Sancto Spiritu utentes pro fune, fide verò ſubvectos, & caritate elevatos à terra ad cœlum, unà cum immaculatis ambulantes. *Beati*, namque, inquit, *immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.* Porrò via omnis erroris expers, eſt Jeſus Chriſtus. *Ego* enim, inquit, *ſum*

Vers. Cot.

Ἐγὼ γάρ, φησίν, εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωή. ὁδηγεῖ δὲ
8 A. B. deest. ἡ ὁδὸς πρὸς τὸν Πατέρα· Οὐδεὶς γάρ, [8] φησίν, ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. Μακάριοι οὖν ἐστε ὑμεῖς οἱ] Θεοφόροι, [l] [πνευματοφόροι,] ναοφόροι, [m] ἁγιοφόροι, κατὰ πάντα κεκοσμημένοι [ἐν ταῖς] ἐντολαῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ, [n] [βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· δι' οὓς ἀγαλλιώμενος] ἠξιώθην, δι' ὧν γράφω, προσομιλῆσαι [o] [τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, τοῖς πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
9 A. B. οὐδὲ Χαίρω οὖν ἐφ' ὑμῖν, ὅτι μὴ τῇ ματαιότητι προσέχετε· [9] οὐδὲν κατὰ σάρκα ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ κατὰ Θεόν.]

1 B. deest. I'. Καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων [1] δὲ ἀνθρώπων ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ἔστι γὰρ [a] αὐτοῖς ἐλπὶς μετανοίας, ἵνα Θεοῦ τύχωσι· [b] [Μὴ ὁ πίπτων γὰρ οὐκ
2 Fortè ἐπιτρέψατε, ut Ver. ἀνίσταται; ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει; [2] ἐπιστρέψατε οὖν [3] αὐτοὺς μαθητευθῆναι ὑμῖν. Γίνεσθε
3 A. B. αὐτοῖς, ut Ver. οὖν διάκονοι Θεοῦ, καὶ στόμα Χριστοῦ. λέγει γὰρ ὁ

EPIST. VER. l καὶ m Χριστοφόροι, n οἷς καὶ ἀγαλλιῶμαι ὅτι o ὑμῖν, καὶ συγχαρῆναι, ὅτι κατ' ἄλλον βίον οὐδὲν ἀγαπᾶτε, εἰ μὴ μόνον τὸν Θεόν.
a ἐν b ἐπιτρέψατε οὖν αὐτοῖς κἂν ἐκ τῶν ἔργων ὑμῖν μαθητευθῆναι.

VERS. COT. *via & vita.* Deducit autem hæc via ad Patrem. *Nemo* enim *venit ad Patrem, nisi per me.* Beati itaque vos, qui eſtis Deiferi, Spiritiferi, templiferi, ſanctiſeri, per omnia ornati in præceptis Jeſu Chriſti; *Regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis:* propter quos exſultans, dignus habitus ſum, per ea quæ ſcribo colloqui

Πνευματοφόροι.] Rectè admodum Athanaſius, Περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ λόγου p. 600. Αὐτὸς οὖν ἐστι Θεὸς σαρκοφόρος, καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι πνευματοφόροι. Apud Baſilium de Spiritu Sancto Cap. 9. αἱ πνευματοφόροι ψυχαί. Et Maximus Prologo in Dionyſium, vocat Paulum Apoſtolum, πνευματοφόρον Hieronymum adı Epiſt. 51. eumdemque cum Cyrillo ad Sophon. iii. 4. In Irenæo Lib. V. Cap. 5. δικαίοις ἀνθρώποις καὶ πνευματοφόροις. Cor.

Τοῖς ἁγίοις κ. τ. λ.] Ex initio Epiſt. B. Pauli ad hoſce

ficut ipfe ait: *Ego fum via, veritas & vita.* De- VET. INT.
ducit autem hæc via ad Patrem: *Nemo* enim, in- Joan. xiv. 6.
quit, *venit ad Patrem, nifi per me.* Beati ergo
eftis vos Deiferi, Spiritiferi, fanctiferi, templiferi,
in omnibus ornati in mandatis Jefu Chrifti; *reg-* 1 Pet. ii. 9.
num facerdotale, & gens fancta, populus in acqui-
fitionem: in quibus exultans dignus effectus fum,
per quos fcribo, alioqui *fanctos, qui funt Ephefi,* Ephef. i. 1.
fideles in Chrifto Jefu. Gaudeo enim in vobis,
quia vanitati non intenditis; neque ea quæ fecundùm carnem funt diligitis, fed ea quæ funt fecundùm Deum.

X. * Et pro aliis hominibus orate indefinenter: * *Al.* Sed
eft enim in illis fpes, ut Deum mereantur adipifci.
Nunquid qui cadit, inquit, *non adjiciet ut refurgat?* Jer. viii. 4.
aut qui avertitur, non convertitur? Convertimini ergo ad doctrinam. Eftote miniftri Dei, & os Chrifti.

cum *fanctis qui funt Ephefi, fidelibus in Chrifto Je-* VERS. COT.
fu. Gaudeo itaque de vobis quod non attenditis vanitati, neque quidquam carnaliter amatis, fed fecundùm Deum.

X. Sed & pro aliis hominibus indefinenter oratis: eft enim ipfis fpes pœnitentiæ, ut Deum nancifcantur. *Num* enim *qui cadit, non refurgit? aut qui avertit fe, non convertitur?* Permittite igitur eis, à vobis erudiri. Eftote ergo miniftri Dei, & os Chrifti. Dicit enim Domi-

Ephefios ifta interferuit hìc Interpolator. USSER.

Μὴ ὁ πίπτων κ. τ. λ.] Ex Pfeudo-Clemente, ut alia complura, ita etiam hoc teftimonium mutuatus fuiffe videtur Interpolator. Conftit. Apoft. Lib. ii. Cap. 14. Διὸ παροργμῶν εἰς μετάνοιαν ὁ Ἱερεμίας λέγει· Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται; ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει; *Hinc Jeremias, incitans ad pœnitentiam, inquit:* Num qui cadit, non refurgit? aut qui deflectit, non revertitur? *Item..*

Κύριος, Ἐὰν ἐξαγάγητε ἐξ ἀναξίου τίμιον, ὡς στόμα μου ἔσεσθε. Γίνεσθε] πρὸς τὰς ὀργὰς αὐτῶν ὑμεῖς [b] ταπεινόφρονες· [ἀντιτάξατε] πρὸς τὰς βλασ-
4 B. desunt. φημίας αὐτῶν 4 ὑμεῖς τὰς [c] [ἐκτενεῖς εὐχάς· αὐτῶν
" πλανωμένων, στήκετε ὑμεῖς ἐν τῇ πίστει ἑδραῖοι·
5 A. P. deest. νικήσατε τὸ ἄγριον ἦθος, ἐν ἡμερότητι· τὸ ὀργίλον, 5 ἐν
πραότητι· Μακάριοι γὰρ οἱ πραεῖς· καὶ Μωσῆς πρᾶος παρὰ πάντας ἀνθρώπους, καὶ Δαβὶδ πρᾶος σφόδρα· διὸ παραινεῖ Παῦλος, Δοῦλον, λέγων, Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους·] μὴ σπουδάζοντες [d] [ἀμύνεσ-
6 N. desunt. θαι τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς· 6 Εἰ ἀνταπέδωκα γὰρ,
φησὶ, τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά. Ἀδελφοὺς αὐ-
7 N. Λέγετε δὲ τοὺς ποιήσωμεν] τῇ ἐπιεικείᾳ· 7 [e] [εἴπατε γὰρ " τοῖς
μισοῦσιν ὑμᾶς, Ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐστε, ἵνα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου δοξασθῇ· καὶ μιμησώμεθα τὸν Κύριον, ὃς λοι-
8 A. B. ἀντέτεινε δορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει· σταυρούμενος, οὐκ 8 ἀν-
τεῖπε· πάσχων, οὐκ ἠπείλει· ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν προσηύχετο, Πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐκ οἴδασιν ὃ ποιοῦσιν. Ἐάν] τις πλέον [f] [ἀδικηθεὶς, πλείονα ὑπομείνῃ, οὗτος μακάριος. ἐάν] τις ἀποστερηθῇ, [ἐάν]

Epist. Ver. [b] πραεῖς, πρὸς τὰς μεγαλοῤῥημοσύνας αὐτῶν ὑμεῖς [c] προσευχάς, πρὸς τὴν πλάνην αὐτῶν ὑμεῖς ἑδραῖοι τῇ πίστει, πρὸς τὸ ἄγριον αὐτῶν ὑμεῖς ἥμεροι. [d] ἀντιμιμήσασθαι αὐτούς. ἀδελφοὶ αὐτῶν εὑρηθῶμεν [e] μιμηταὶ δὲ τοῦ Κυρίου σπουδάζωμεν εἶναι. [f] ἀδικηθῇ,

Vers. Cot. nus; *Si eduxeritis preciosum à vili, quasi os meum eritis.* Sitis vos adversùs iras eorum, humiles; eorum maledictis opponite intensas continuasque preces. ipsis errantibus, vos firmi permanete in fide. Efferos mores mansuetudine vincite; iracundiam lenitate. *Beati* enim *mites:* & Moses mitis super omnes homines; & David admodum mansuetus. Quare admonet Paulus, inquiens; *Servum Domini non oportet litigare; sed mansuetum*

Dicit enim Dominus; *Si abduxeritis pretiosum ab* VET. INT.
indigno, sicut os meum eritis. Estote ad iracundias Jer. xv. 19.
eorum humiles: renunciate blasphemiis eorum.
Vos verò orationi instate: illis errantibus, vos
stabiles estote, radicati in fide. Vincite eorum
ferocem consuetudinem, per vestram mansuetudi-
nem; & iracundiam, per lenitatem. *Beati* enim, Matt. v. 5.
inquit, *mites.* Nam & *Moyses mansuetus erat su-* Num. xii. 3.
pra omnes homines: & David mitis valde. Prop- 1 Sam. xxiv.
ter quod Paulus monet dicens; *Servum autem Do-* 2 Tim. ii. 24,
mini non oportet litigare; sed mitem esse ad omnes; 25.
docibilem, patientem, cum omni modestia corripien-
tem eos qui resistunt. Nolite festinare ulcisci nocen-
tes vos. *Si reddidi* enim, inquit, *retribuentibus* Psal. vii. 4.
mihi mala. Fratres eos faciamus per mansue-
tudinem. Dicite itaque his qui vos oderunt;
Fratres nostri estis: ut nomen Domini glorifice-
tur. Imitemur, scilicet, Dominum; *qui cùm maledi-* 1 Pet. ii. 23.
ceretur, non maledicebat, cùm crucifigeretur, non
contradicebat, *cùm pateretur, non comminabatur:*
sed pro inimicis suis orabat, dicens; *Pater di-* Luc. xxiii. 34.
mitte illis, quia nesciunt quid faciunt. Cui plus
nocetur, ampliora sustineat. Beatus qui abjectus Matt. v. 11.

esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripi- VERS. COR.
entem eos qui resistunt. Non enitentes ut ulciscamini vos
de iis qui vos lædunt. *Si reddidi* enim, inquit, *retribu-*
entibus mihi mala. Efficiamus eos nobis fratres, per be-
nignitatem. Dicite autem odio prosequentibus vos, Fra-
tres nostri estis; ut nomen Domini glorificetur: atque
imitemur Dominum, qui *cùm malediceretur, non remale-*
dicebat; cùm crucifigeretur, non refragabatur; *cùm pa-*
teretur, non comminabatur: sed pro inimicis orabat, *Pa-*
ter dimitte illis; nesciunt quid faciunt. Si quis plus læsus
plura toleret, hic beatus est. Si quis defraudetur, si quis

τις ἀθετηθῇ [g] [διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, οὗτος ὄντως Χριστοῦ ἐστι. Βλέπετε] μὴ τοῦ διαβόλου βοτάνη [h] εὑρεθῇ ἐν ὑμῖν. [i] [πικρὰ γάρ ἐστι καὶ ἁλμυρά τις αὕτη. νήψατε, σωφρονήσατε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.]

ΙΑ'. Ἔσχατοι καιροὶ λοιπὸν [εἰσιν·] αἰσχυνθῶμεν, φοβηθῶμεν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ [a]. [μὴ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνο-

1 N. μᾶλλον χῆς καταφρονήσωμεν·] [1] ἢ γὰρ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν φοβηθῶμεν, ἢ τὴν ἐνεστῶσαν [b] [χαρὰν] ἀγαπήσωμεν

2 A. B. desunt. [c] [ἐν τῷ νῦν βίῳ. [2] ἔστω δὲ ἡ ἐνεστῶσα χαρὰ καὶ ἡ ἀληθινὴ, τὸ"] μόνον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εὑρεθῆναι, εἰς

3 B. deest. [3] τὸ [d] [ἀληθινῶς] ζῆν. χωρὶς τούτου, [e] [μηδ' ἂν

4 A. ἁγνεῦσαι [4] ἀναπνεῦσαι ποτὲ ἔλησθε· Οὗτος γάρ μου ἡ ἐλπὶς, οὗτος τὸ καύχημα, οὗτος ἀνελλιπὴς πλοῦτος.] ἐν ᾧ τὰ δεσμὰ [ἀπὸ Συρίας μέχρι Ῥώμης] περιφέρω, τοὺς πνευματικοὺς μαργαρίτας, ἐν οἷς γένοιτό μοι [f] [τελειωθῆναι,] τῇ προσευχῇ ὑμῶν, [μέτοχον τῶν παθημάτων Χριστοῦ, καὶ κοινωνὸν τοῦ θανάτου αὐτοῦ γενέσθαι, καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ τῆς ἀνεκλιποῦς ζωῆς.] ἧς γένοιτό μοι [g] [ἐπιτυχεῖν,] ἵνα

5 B. ἵνα ἐν κλήρῳ Ἐφησίων εὑρεθῶ τῶν Χριστιανῶν, [5] οἳ καὶ τοῖς ἀποστόλοις πάντοτε [h] [συνῆσαν,] ἐν δυνάμει

Epist. Ver. g ἵνα h τὶς i ἀλλ' ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ καὶ σωφροσύνῃ μένετε, ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, σαρκικῶς καὶ πνευματικῶς.
a ἵνα μὴ ἡμῖν εἰς κρίμα γένηται. b χάριν c ἐν τῷ νῦν δύο d ἀληθινὸν e μηδὲν ὑμῖν πρεπέτω, f ἀναστῆναι g ἀεὶ μέτοχον εἶναι h συνήνεσαν

Vers. Cot. spernatur propter nomen Domini, hic verè est Christi. Videte ne Diaboli herba in vobis inveniatur: est enim amara & salsa. *Vigilate & estote prudentes in Christo Jesu.*

XI. Novissima jam sunt tempora: revereamur & timeamus Dei longanimitatem: ne divitias bonitatis &

& reprobatus fuerit propter nomen Domini: Vet. Int.
ipſe etenim verè eſt Chriſti. Videte ne herba Diaboli inveniatur in vobis: amara etenim eſt, & falſa. Ergo ſobrii eſtote & caſti in Chriſto Jeſu. 1 Pet. iv. 7.

XI. Jam enim noviſſima tempora ſunt. Re- Rom. ii. 4.
vereamur & timeamus longanimitatem Dei: & non ſimus divitiarum aut utilitatum eorum appetitores. Futuram iracundiam plùs timeamus, quàm præſentem gratiam diligamus. Præſens enim gratia eſt, ut inveniamur in Chriſto Jeſu; & in veritate vivamus. Extra hoc autem nec reſpirare oportet aliquando. Hæc enim eſt ſpes mea, hæc exultatio, hæ denique indeficientes divitiæ. In quo & vincula mea à Syria uſque ad Romam ſuffero, ſpirituales margaritas: in quibus mihi contingat conſummari, orationibus veſtrís, participem paſſionum Chriſti, & communem morti ejus fieri, & à mortuis reſurrectioni & vitæ ſempiternæ, quam mihi contingat percipere: ut in ſorte Epheſiorum Chriſtianorum inveniar; qui & cum Apoſtolis ſemper converſati ſunt in virtute

patientiæ ejus contemnamus. Aut enim futuram time- Vers. Cot.
amus iram, aut præſens gaudium in hac vita amemus: ſit autem præſens ac verum gaudium, ut tantùm in Chriſto Jeſu inveniamur, ad veram vitam vivendam: ſine hoc ne reſpirare quidem aliquando velitis. Hic enim mea ſpes, hic gloriatio, hic indeficientes divitiæ; in quo à Syria Romam uſque, vincula circumfero, ſpirituales margaritas, in quibus contingat mihi conſummari, precibus veſtris, & participem fieri paſſionum Chriſti; & mortis ipſius, ac ex mortuis reſurrectionis, vitæque æternæ conſortem; quam utinam aſſequar, ut inveniar in ſorte Epheſiorum Chriſtianorum; qui & cum Apo-

Ἰησοῦ Χριστοῦ, [Παύλῳ, Ἰωάννῃ, Τιμοθέῳ τῷ πιστοτάτῳ.]

1 A. B. deest. ΙΒʹ. Οἶδα τίς εἰμι, καὶ τίσι γράφω· ἐγὼ [a] [1] [μὲν ὁ ἐλάχιστος Ἰγνάτιος, καὶ τοῖς ὑπὸ κίνδυνον καὶ κρίσιν παρόμοιος·] ὑμεῖς [δὲ] ἠλεημένοι, [b] ἐστηριγμένοι [c] [ἐν
2 B. desunt. A. deest ἐγώ. Χριστῷ· παραδοθείς γε [2] ἐγὼ, ἀλλὰ ″] τῶν [d] [διὰ Χριστὸν] ἀναιρουμένων, [ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ
3 A. B. τοῦ ἐλαχίστου. Παύλου δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ἰγνατίου, [3] ἐλάχιστος. Ὑμεῖς δὲ] Παύλου συμμύσται [e] [ἐστὲ, ἡγιασμένου,] μεμαρτυρημένου [f] [ὅτι σκεῦός ἐστιν ἐκλογῆς·] οὗ γένοιτό μοι ὑπὸ τὰ ἴχνη εὑρεθῆναι, [g] [καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων, ὅταν Ἰησοῦ Χριστοῦ] ἐπιτύχω, ὃς [h] [πάντο-
4 A. B. ὑμῶν. τε ἐν ταῖς δεήσεσιν αὐτοῦ] μνημονεύει [i] [4] [ἡμῶν.]

ΙΓʹ. Σπουδάζετε οὖν πυκνότερον συνέρχεσθαι εἰς εὐχαριστίαν Θεοῦ, καὶ [a] δόξαν. [b] [ὅταν] γὰρ [c] [συνεχῶς] ἐπὶ τὸ αὐτὸ [d] [γένησθε,] καθαιροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ Σατανᾶ, καὶ [e] [ἄπρακτα αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὰ πεπυρωμένα βέλη πρὸς ἁμαρτίαν. ἡ γὰρ ὑμετέρα ὁμόνοια καὶ σύμφωνος πίστις, αὐτοῦ μέν ἐστιν] ὄλεθρος [f], [τῶν δὲ ὑπασπιστῶν αὐτοῦ βάσανος.]

Epist. Ver. a κατάκριτος b ἐγὼ ὑπὸ κίνδυνον, ὑμεῖς c Πάροδός ἐστε d εἰς Θεὸν e τοῦ ἁγιασμένου, τοῦ f ἀξιομακαρίστου g ὅτ' ἂν Θεοῦ h ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ i ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

a εἰς b ὅτ' ἂν c πυκνῶς d γίνεσθε e λύεται ὁ f αὐτοῦ ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν τῆς πίστεως.

Vers. Cot. stolis in virtute Jesu Christi semper conversati sunt, Paulo, Johanne, ac fidelissimo Timotheo.

XII. Scio qui sum, & quibus scribo. Ego quidem minimus Ignatius, & similis iis qui in periculo & condemnatione versantur: vos autem misericordiam assecuti, firmati in Christo. Traditus equidem sum; sed minimus eorum qui propter Christum interempti sunt, à

Jesu Christi, Paulo, Johanne, & Timotheo fidelissimo. VET. INT.

XII. Scio qui sum, & quibus scribo. Ego itaque minimissimus sum; & supplex, sub periculis, & judiciis, & lege constitutus. Vos verò consecuti estis misericordiam; firmi in Christo. Traditus sum autem, propter Deum, generi interfectorum à sanguine Abel justi usque ad sanguinem Ignatii minimissimi. Pauli enim sancti estis comministri, & martyrium consummantis, qui est vas electionis: sub cujus vestigia merear inveniri, & cæterorum sanctorum, quando Jesum Christum * merear adipisci: qui semper in suis orationibus memor * est vestri.

Matth. xxiii. 35.

* Th. meruero.

* sit Bal. Petav.

XIII. Festinate ergo frequenter * convenire ad Eucharistiam & gloriam Dei. Quando enim assiduè hoc ipsum agitur, expelluntur virtutes Satanæ; qui actus suos convertit in *sagittas ignitas* ad peccatum. Vestra autem concordia, & consonans fides, ipsius est interitus; & * consentaneis ejus tormentum. Nihil enim melius est,

* accedere Bal.

Eph. vi. 16.

* f. consertaneis.

sanguine Abelis justi, usque ad Ignatii sanguinem. Pauli symmistæ estis, qui sanctificatus est, ac testimonium consecutus, quòd vas electionis esset: ad cujus vestigia, reliquorumque sanctorum contingat mihi ut inveniar, ubi Jesum Christum nactus fuero: qui semper in precibus suis est memor vestri. VERS. COT.

XIII. Date itaque operam, ut crebriùs congregemini ad gratias Deo agendas, illiusque gloriam. Quando enim sæpius in idem loci convenitis, labefactantur vires Satanæ, & *ignea* illius ad peccatum *tela* irrita resiliunt. Vestra enim concordia & consonans fides, illius quidem exitium est; satellitum verò ejus supplicium. Nihil

Οὐδὲν [g] ἄμεινον [τῆς καλὰ Χρισ]ὸν] εἰρήνης, ἐν ᾗ πᾶς πόλεμος καταργεῖται, [h] [ἀερίων,]καὶ ἐπιγείων [πνευμάτων. Οὐ γάρ ἐσ]ιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, καὶ πρὸς ἐξουσίας, καὶ πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, πρὸς τὰ πνευμαλικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.]

1 A. B. οὐλήσε]ε potiùs οὐλήσε]αι

2 B. τέλειος

ΙΔʹ. [a] [Οὐκοῦν [1] οὐ λήσε]αι ″ ὑμᾶς τὶ τῶν νοημάτων τοῦ διαβόλου,] ἐὰν, [ὡς Παῦλος,] [2] τελείως εἰς [b] Χρισ]ὸν ἔχη]ε τὴν πίσ]ιν καὶ τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐσ]ὶν ἀρχὴ ζωῆς καὶ τέλος· ἀρχὴ [c] [ζωῆς,] πίσ]ις· τέλος δὲ, ἀγάπη· τὰ δὲ δύο ἐν ἑνότη]ι γενόμενα, Θεοῦ [d] [ἄνθρωπον ἀποτελεῖ.]τὰ δὲ ἄλλα πάν]α εἰς καλοκἀγαθίαν ἀκόλουθά ἐσ]ιν. Οὐδεὶς πίσ]ιν ἐπαγγελλόμενος, [e] [ὀφείλει ἁμαρτάνειν·] οὐδὲ ἀγάπην κεκτημένος, [f] [μισεῖν τὸν ἀδελφόν. ὁ γὰρ εἰπὼν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, εἶπε, καὶ τὸν πλησίον σου, ὡς σεαυτόν. οἱ ἐπαγγελλόμενοι Χρισ]οῦ εἶναι, οὐκ ἐξ ὧν λέγουσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πράτ]ουσι, γνωρίζον]αι· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ] τὸ δένδρον [g] [γινώσκε]αι.]

EPIST. VER. g ἔσ]ιν h ἐπουρανίων

a Ὧν οὐδὲν λανθάνει ὑμᾶς, b Ἰησοῦν c μὲν d ἐσ]ιν· e ἁμαρ]άνει, f μισεῖ. Φανερὸν g ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ· οὕτως οἱ ἐπαγγελλόμενοι Χρισ]ιανοὶ εἶναι, δι' ὧν πράσσουσιν ὀφθήσον]αι. Οὐ γὰρ νῦν ἐπαγγελίας τὸ ἔργον, ἀλλ' ἐν δυνάμει πίσ]εως, ἐάν τις εὑρεθῇ καὶ εἰς τέλος.

VERS. COT. præſtantius eſt pace in Chriſto, quâ aboletur omne bellum, aëriorum, terrenorumque Spirituum. *Non eſt enim nobis colluctatio adversùs carnem & ſanguinem ; ſed adversùs principes & adversùs poteſtates, adversùs mundi rectores tenebrarum, contra ſpiritualia nequitiæ in cœleſtibus.*

Οὐδὲν ἄμεινον κ. τ. λ.] Citatur hæc ſententia à Joanne Damaſceno, in Parallel. Lib. i. Cap. 18. & Antonio in Meliſſ. Lib. ii. Serm. 67. in neutro tamen apparet illud, κατὰ Χρισ]όν. Idem.

quàm pacem habere * in Chriſto [u]: in qua omne telum evacuatur aëriorum & terreſtrium ſpirituum. *Non eſt enim nobis colluctatio adversùs carnem & ſanguinem; ſed adversùs principatus & poteſtates, & adversùs mundi rectores tenebrarum harum, adversùs ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus.* VET. INT. * deeſt *Bal.* Epheſ. vi. 12.

XIV. Ergo nolite vos vulnerare in aliqua * contagione Diaboli; ſicuti & Paulus dicit; habentes in Chriſtum * fidem & dilectionem: quæ eſt principium vitæ & finis. Principium quidem vitæ eſt fides; finis verò ejus eſt dilectio: ambæ verò ſimul junctæ, in unitate factæ, hominem Dei perficiunt: ſed & cætera omnia quæ in benevolentia ſequuntur conſummant. Nemo fidem annuncians debet peccare: neque dilectionem poſſidens debet fratrem ſuum odire. Qui enim dixit, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*; ipſe iterum ait, *& proximum tuum ſicut teipſum.* Qui enim annunciant eſſe ſe Chriſti, non ex quibus dicunt tantummodo, ſed ex quibus agunt agnoſcuntur. *Ex fructu enim arbor cognoſcitur.*

* cogitatione *Petav.* * ſpem *Petav.* & *Oxon.* 1 Tim. i. 14. Luc. x. 27. Matt. xii. 33.

VERS. COT.

XIV. Non itaque vos latebit aliqua diabolica cogitatio, ſi, ut Paulus, perfectè habueritis in Chriſtum fidem & caritatem, quæ initium vitæ & finis ſunt. Principium vitæ, fides; finis verò, caritas: hæc autem duo quoties in unum coëunt, Dei hominem perficiunt: omnia verò alia ad probitatem conſectanea ſunt. Nemo qui fidem repromittit, peccare debet; nec qui caritatem poſſidet, odiſſe fratrem. Qui enim dixit, *Diliges Dominum Deum tuum*; etiam dixit, *Et proximum tuum ſicut teipſum.* Qui profitentur ſe Chriſti eſſe, non modò ex iis quæ dicunt, verùm etiam ex iis quæ faciunt, cognoſcuntur: *Ex fructu enim arbor cognoſcitur.*

ΙΕ΄. Ἄμεινόν ἐστι σιωπᾶν καὶ εἶναι, ἢ [a] [λαλεῖν καὶ] μὴ εἶναι· [οὐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Καρδίᾳ πιστεύεται, στόματι δὲ ὁμολογεῖται· τῇ μὲν, εἰς δικαιοσύνην· τῷ δὲ, εἰς σωτηρίαν.] Καλὸν τὸ διδάσκειν, ἐὰν ὁ λέγων ποιῇ· [b] [ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας ἐν τῇ βα-
1 B. ὁ σιλείᾳ· ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ [1] Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, πρῶτον ἐποίησε, καὶ τότε ἐδίδαξεν, ὡς μαρτυρεῖ Λουκᾶς, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.] Οὐδὲν λανθάνει τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τὰ κρυπτὰ ἡμῶν ἐγγὺς [c] [αὐτοῦ] ἐστι. Πάντα οὖν ποιῶμεν, ὡς αὐτοῦ ἐν ἡμῖν κατοικοῦντος, ἵνα ὦμεν αὐτοῦ ναοὶ, καὶ
2 A. ὑμῖν αὐτὸς [d] ἐν ἡμῖν Θεός[e]. [Χριστὸς ἐν [2] ἡμῖν λαλείτω, ὡς καὶ ἐν Παύλῳ· τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διδασκέτω ἡμᾶς τὰ Χριστοῦ φθέγγεσθαι, παραπλησίως αὐτῷ.]

Ιϛ΄. Μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου, οἱ οἰκοφθόροι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. εἰ [a] [δὲ] οἱ [b] [τοὺς ἀνθρωπίνους οἴκους διαφθείροντες, θανάτῳ

EPIST. VER. a λαλοῦντα b Εἷς οὖν διδάσκαλος, ὃς εἶπεν, καὶ ἐγένετο· ἃ σιγῶν δὲ πεποίηκεν, ἄξια τοῦ Πατρός ἐστιν. Ὁ λόγον Ἰησοῦ κεκτημένος ἀληθῶς δύναται καὶ τῆς ἡσυχίας αὐτοῦ ἀκούειν, ἵνα τέλειος ᾖ, ἵνα δι' ὧν λαλεῖ πράσσῃ, καὶ δι' ὧν σιγᾷ γινώσκηται. c αὐτῷ d ᾖ e ἡμῶν ὅπερ καὶ ἔστιν καὶ φανήσεται πρὸ προσώπου ἡμῶν ἐξ ὧν δικαίως ἀγαπῶμεν αὐτόν.

a οὖν b κάτα σάρκα ταῦτα πράσσοντες ἀπέθανον,

VERS. COT. XV. Præstat tacere & esse, quàm loqui & non esse. *Non in sermone est regnum Dei, sed in virtute. Corde creditur, ore autem fit confessio*; illo quidem *ad justitiam*, hoc verò *ad salutem*. Bonum est docere, si qui dicit, faciat. *Qui* namque *fecerit & docuerit, hic magnus in regno*. Dominus noster & Deus Jesus Christus, Filius Dei viventis, primùm fecit, & tunc docuit, ut testatur

XV. Melius est igitur tacere & esse; quàm di- Vet. Int.
cere & non esse: quia *non in verbo est regnum Dei*, 1 Cor. iv. 20.
sed in virtute. Corde enim creditur ad justitiam; Rom. x. 10.
ore autem confessio fit ad salutem. Bonum est igitur docere: sed si fecerit ea quæ dixerit. *Qui* Matth. v. 19.
enim *docuerit & fecerit*; *hic magnus vocabitur in regno* * *cælorum.* Dominus autem noster & Deus * Dei. *Petav.*
Jesus Christus, qui est Filius Dei vivi, primò videlicet *fecit*, & sic *docuit*: sicut testificatur Lucas; Act. i. 1.
cujus laus est in Evangelio per omnes Ecclesias. Ni- 2 Cor. viii. 18.
hil enim latet Dominum: sed etiam occulta nostra coram ipso sunt. Omnia ergo faciamus, tanquam ipso in nobis habitante: ut simus ejus templa, & ipse habitet in nobis. Dominus itaque Christus in nobis loquatur, sicut & in Paulo: Spiritus Sanctus nos doceat quæ sunt Christi respondere, * adjuncti illi. **f.* adjunctim.

XVI. Nolite errare, fratres mei; & ne sitis masculorum concubitores: quia hujusmodi regnum 1 Cor. vi. 9, 10.
Dei non possidebunt. Qui enim habitacula humana corrumpunt morti condemnabuntur. Quomo-

Lucas, *cujus laus est in Evangelio per omnes Ecclesias.* Vers. Cot.
Nihil latet Dominum; sed & arcana nostra prope ipsum sunt. Omnia itaque faciamus, sicut ipso in nobis habitante, ut illius simus templa, & ipse in nobis Deus. Christus in vobis loquatur, sicut & in Paulo: Spiritus Sanctus doceat nos, ad illius similitudinem ea loqui, quæ Christi sunt.

XVI. Ne erretis, fratres mei, familiarum corruptores regnum Dei non hæreditabunt. Si autem ii, qui hominum domos corrumpunt, morte plectuntur; quan-

καταδικάζονται·] πόσῳ μᾶλλον [c] [οἱ τὴν Χριστοῦ [1] ἐκκλησίαν νοθεύειν ἐπιχειροῦντες, αἰωνίαν τίσουσι δίκην;] ὑπὲρ ἧς [d] [σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπέμεινεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὁ τοῦ Θεοῦ μονογενὴς υἱός· οὗ τὴν διδασκαλίαν ὁ ἀθετήσας, λιπανθεὶς καὶ παχυνθεὶς, εἰς γέενναν χωρήσει. Ὁμοίως δὲ καὶ πᾶς ἄνθρωπος, ὁ τὸ διακρίνειν παρὰ Θεοῦ εἰληφὼς, [2] κολασθήσεται, [3] ἀπείρῳ ποιμένι ἐξακολουθήσας, καὶ ψευδῆ δόξαν ὡς [4] ἀληθῆ δεξάμενος. Τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, ἢ Χριστῷ πρὸς Βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστοῦ πρὸς ἄπιστον, ἢ ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; φημὶ δὲ κἀγὼ, Τίς κοινωνία ἀληθείας πρὸς ψεῦδος, ἢ δικαιοσύνης πρὸς ἀδικίαν, ἢ δόξης πρὸς ψευδοδοξίαν;]

ΙΖʹ. Διὰ τοῦτο μῦρον ἔλαβεν [a] [ὁ Κύριος [1] ἐπὶ κεφαλῆς,] ἵνα ἡ ἐκκλησία πνέῃ τὴν ἀφθαρσίαν. [Μῦρον γὰρ, φησὶν, ἐκκενωθὲν ὄνομά [2] σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, εἵλκυσάν σε, ὀπίσω εἰς [3] ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεθα.] Μὴ [b] [ἀλειφέσθω τις] δυσωδίαν [c] [4] διδασκαλίας [c] τοῦ αἰῶνος τού-

1 A. διδασκαλίαι
2 N. deeſt.
3 N. ποιμένι ἀπείρῳ δὲ
4 N. ἀληθὴν

1 N. ὡς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐκκλησίας,
2 A. σοι
3 A. B. deeſt.
4 A. B. διδασκαλίαν.

Epist. Ver. c ἐὰν πίστιν Θεοῦ ἐν κακῇ διδασκαλίᾳ φθείρῃ, d Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη; ὁ τοιοῦτος, ῥυπαρὸς γενόμενος, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον χωρήσει, ὁμοίως καὶ ἀκούων αὐτοῦ.

a ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὁ Κύριος, ἵνα πνέῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀφθαρσίαν. b ἀλείφεσθε c τῆς d τοῦ ἄρχοντος

Vers. Cot. tò magis æternas pœnas dabunt, qui Chriſti Eccleſiam vitiare conantur, pro qua crucem & mortem ſuſtinuit Dominus Jeſus, Dei unicus filius? cujus doctrinam ſi quis *impinguatus* & *incraſſatus* ſpreverit, in gehennam ibit.

Πᾶς ἄνθρωπος κ. τ. λ.] In MS. Regio 1624. ſic iſta proferuntur; πᾶς ἄνθρωπος &c. τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; καὶ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ἢ τίς συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ; Cot.

Πιστοῦ] Lege πιστῷ, ut poſtea ναῷ. Usser.

do non magis qui Christi doctrinam corrumpere conantur, sempiternam damnationem percipient; propter crucem & mortem, quam sustinuit Dominus Jesus unigenitus Dei Filius? cujus doctrinam quicunque depravaverit, abjectus & pollutus in gehennam projicietur. Similiter autem & omnis homo, qui spernit quod à Deo accepit, damnabitur. Qui imperitum pastorem secutus fuerit, & falsam gloriam tanquam veram susceperit, particeps Christi esse non poterit. *Quæ enim societas luci cum tenebris? aut Christo cum Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? aut templo Dei cum idolis?* Dico autem & ego: Quæ communicatio veritati ad mendacium? aut quæ societas justitiæ cum injustitia? aut veræ gloriæ cum falsa gloria?

VET. INT.

2 Cor. vi. 14, 15, 16.

XVII. Propterea unguentum accepit Dominus in capite; ut Ecclesia fragret incorruptione. *Unguentum enim exinanitum est nomen tuum; propterea adolescentulæ dilexerunt te, attraxerunt te* naribus: *post te in odorem unguentorum tuorum curremus.* Ne ungatur quis fœtore doctrinæ hujus se-

Cant. i. 3, 4.

VERS. COT.

Similiter & omnis homo qui discernendi vim à Deo accepit, supplicio subjicietur, si imperitum sequatur pastorem, & falsam opinionem amplectatur pro vera. *Quæ societas luci ad tenebras? aut Christo ad Belial?* aut quæ pars *fideli ad infidelem? aut templo Dei cum Idolis?* Ego verò etiam dico, Quæ communio veritatis ad mendacium? aut justitiæ ad injustitiam? aut veræ opinionis ad falsam?

XVII. Ob id Dominus in capite accepit unguentum, ut Ecclesia spiret incorruptionem. *Unguentum* enim, inquit, *effusum est nomen tuum: propterea adolescentulæ dilexerunt te, traxerunt te, post te in odorem unguentorum tuorum curremus.* Non ungatur quis tetro odore doctri-

του. [e] [ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία μὴ αἰχμαλω-
τισθῇ ὑπὸ τῆς πανουργίας αὐτοῦ, ὡς ἡ πρώτη
5 T. Ἔνα γυνή [5].] Διὰ τί [f] [λογικοὶ ὄντες, οὐ γινόμεθα φρό-
6 A. B. deest. νιμοι; διὰ τί ἔμφυτον τὸ περὶ Θεοῦ παρὰ τοῦ Χρι-
στοῦ] λαβόντες [g] [κριτήριον, εἰς ἄγνοιαν καταπίπτο-
7 A. B. deest. μεν, [7] καὶ ἐξ ἀμελείας ἀγνοοῦντες τὸ χάρισμα ὃ
εἰλήφαμεν, ἀνοήτως ἀπολλύμεθα;]

ΙΗ'. [a] [Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, τοῖς μὲν ἀπί-
στοις, σκάνδαλόν ἐστι· τοῖς δὲ πιστοῖς,] σωτηρία
καὶ ζωὴ αἰώνιος. Ποῦ σοφός; ποῦ συζητητής; ποῦ
καύχησις τῶν λεγομένων [b] [δυνατῶν;] ὁ γὰρ [c] [τοῦ
Θεοῦ υἱὸς, ὁ πρὸ αἰώνων γεννηθεὶς, καὶ τὰ πάντα
γνώμῃ τοῦ Πατρὸς συστησάμενος, οὗτος] ἐκυοφο-
1 A. B. deest. ρήθη [1] [ἐκ] Μαρίας, κατ' οἰκονομίαν [d] Θεοῦ, ἐκ
2 A. B. deest. σπέρματος μὲν Δαβὶδ, [2] [διὰ] Πνεύματος δὲ ἁγίου.
[e] [Ἰδοὺ γὰρ, φησὶν, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται,
καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ κληθήσεται Ἐμμανουήλ. Οὗ-
3 A. B. deest. τος] ἐγεννήθη, [3] καὶ ἐβαπτίσθη [ὑπὸ Ἰωάννου,] ἵνα
[f] [πιστοποιήσηται τὴν διάταξιν τὴν ἐγχειρισθεῖσαν
τῷ Προφήτῃ.]

EPIST. VER. e μὴ αἰχμαλωτίσῃ ὑμᾶς ἐκ τοῦ προκειμένου ζῆν. f δὲ οὐ πάντες φρόνιμοι γινόμεθα g Θεοῦ γνῶσιν, ὅ ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός; τί μωρῶς ἀπολλύμεθα, ἀγνοοῦντες τὸ χάρισμα, ὃ πέπομφεν ἀληθῶς ὁ Κύριος;

a Περίψημα τὸ ἐμὸν πνεῦμα τοῦ σταυροῦ, ὅ ἐστιν σκάνδαλον τοῖς ἀπιστοῦσιν, ἡμῖν δὲ b συνετῶν c Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς d ὑπὸ e ὃς f τῷ πάθει τὸ ὕδωρ καθαρίσῃ.

VERS. COT. næ hujus ſæculi: ſancta Dei Eccleſia non in ſervitutem abducatur iſtius aſtutiâ, ut prima mulier. Cur cùm ratione utamur, non ſumus prudentes? Cur acceptâ à Chriſto, inſitâ nobis dijudicandi facultate, in ignorantiam prolabimur; & per ſocordiam, non agnoſcentes donum quod accepimus, imprudenter perimus?

culi: ſancta Dei Eccleſia non captivetur ab aſtutia illius, ſicut prima mulier Eva. Quapropter cùm ſimus rationabiles, non efficiamur ſtulti. Quare plantationem, quam à Deo per Chriſtum accepimus, non cuſtodimus; ſed in judicium per ignorantiam ex negligentia incidimus? ignorantes gratiam quam accepimus, & neſcienter perimus? VET. INT. 2 Cor. xi. 3.

XVIII. Quia crux Chriſti, infidelibus quidem ſcandalum eſt; fidelibus autem ſalus & vita æterna. *Ubi ſapiens? ubi ſcriba? ubi conquiſitor?* ubi exultatio dictorum? Filius autem Dei; qui ante ſecula genitus eſt, & omnia diſpoſitione Patris conſtituit; ipſe in utero portatus eſt à Maria, ſecundùm Dei diſpoſitionem, ex ſemine David & Spiritu ſancto. *Ecce* enim, inquit, *Virgo in utero concipiet, & pariet filium: & vocabitur nomen ejus Emanuel.* Ipſe baptizatus eſt à Johanne; ut fidelem faceret ordinationem, quæ tradita eſt Prophetis à Deo. 1 Cor. i. 18. 23. ——— 20. Matt. i. 23.

XVIII. Crux Chriſti incredulis quidem ſcandalum eſt; credentibus verò ſalus & vita æterna. *Ubi ſapiens? ubi conquiſitor?* ubi gloriatio eorum, qui dicuntur potentes? Filius enim Dei, qui ante ſæcula genitus eſt, & omnia ex Patris ſententia conſtituit, ipſe in utero geſtatus eſt à Maria, juxta diſpenſationem Dei, ex ſemine Davidis, ex Spiritu autem Sancto: *Ecce* enim, inquit, *Virgo in utero concipiet, & pariet filium, & vocabitur Emmanuel.* Hic natus eſt, & à Johanne baptizatus eſt, ut ratam faceret ordinationem commiſſam Prophetæ. VERS. COT.

ΙΘʹ. Καὶ ἔλαθε τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας, καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ [a] ἐπράχθη, [b] [ἡμῖν δὲ] ἐφανερώθη [c]. Ἀστὴρ ἐν οὐρανῷ [d] [ἔλαμψεν] ὑπὲρ πάντας τοὺς [e] [πρὸ αὐτοῦ,] καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἀνεκλάλητον ἦν, καὶ ξενισμὸν παρεῖχεν ἡ καινότης αὐτοῦ [τοῖς ὁρῶσιν αὐτόν.] Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἄστρα, ἅμα ἡλίῳ καὶ σελήνῃ, χορὸς [f] [ἐγίνοντο] τῷ ἀστέρι· αὐτὸς δὲ ἦν ὑπερβάλλων [g] [1] [αὐτὰ τῷ φανῷ·] ταραχή τε ἦν, πόθεν ἡ καινότης ἡ [h] [φαινομένη. Ἔνθεν ἐμωραίνετο σοφία κοσμικὴ, γοητεία ὕθλος ἦν, καὶ γέλως ἡ μαγεία· πᾶς θεσμὸς κακίας ἠφανίζετο, ἀγνοίας ζόφος διεσκεδάννυτο, καὶ τυραννικὴ ἀρχὴ] καθῃρεῖτο, [i] Θεοῦ [k] [ὡς ἀνθρώπου φαινομένου, καὶ ἀνθρώπου ὡς Θεοῦ ἐνεργοῦντος· ἀλλ' οὔτε τὸ πρότερον δόξα, οὔτε τὸ δεύτερον ψιλότης· ἀλλὰ τὸ μὲν ἀλήθεια, τὸ δὲ οἰκονομία.] Ἀρχὴν δὲ ἐλάμβανε τὸ παρὰ Θεῷ ἀπηρτισμένον· ἔνθεν τὰ πάντα συνεκινεῖτο, διὰ τὸ μελετᾶσθαι θανάτου κατάλυσιν.

1 A. B. αὐτοῦς

EPIST. VER. a Θεοῦ b Πῶς οὖν c τοῖς αἰῶσιν; d ἔλαμπεν e ἀστέρας f ἐγένετο g τὸ φῶς αὐτοῦ ὑπὲρ πάντα. h ἀνόμοιος αὐτοῖς· ὅθεν ἐλύετο πᾶσα μαγεία, καὶ πᾶς δεσμὸς ἠφανίζετο κακίας, ἄγνοια i παλαιὰ βασιλεία διεφθείρετο, k ἀνθρωπίνως φανερουμένου εἰς καινότητα ἀϊδίου ζωῆς.

VERS. COT. XIX. Et principem hujus mundi latuit Mariæ virginitas, & partus ipsius, similiter & mors Domini: tria mysteria clamoris quæ in silentio patrata sunt; at nobis sunt manifestata. Stella in cœlo fulsit, splendore exsuperans omnes quotquot antè fuerant: & lux illius ineffabilis erat, ac stuporem incussit omnibus aspicientibus eam ipsius novitas. Omnia autem reliqua astra, unà cum Sole & Luna, chorus fuere Stellæ; ipsa verò clari-

XIX. Et latuit principem hujus ſeculi virginitas Mariæ, & partus ejus; ſimiliter & mors Domini. Tria myſteria clamavit in ſilentio. Dei enim opera nobis manifeſtata ſunt. Stella in cœlo fulſit ſuper omnes, quæ ante ipſam erant: & lux ejus inæſtimabilis, & nova atque peregrina apparuit videntibus eam. Cætera autem ſidera ſimul cum Sole & Luna coruſca facta ſunt illi ſtellæ; illa verò ſuperabat omnes ſplendore ſuo. & facta eſt perturbatio, unde fuiſſet illa novitas quæ apparuerat. Hinc hebetata eſt ſapientia hujus mundi, maleficia adnullabantur, magica deridebantur, iniquitas & malitia exterminabantur, tenebræ & ignorantia diſſipabantur, & tyranni principatus abolebantur; Deo ut homine apparente, & homine ſicut Deo operante. Sed neque primò gloria, neque ſecundò puritas: ſed illa veritas, & illa converſatio, principatum accepit à Deo. Perfecta omnia in illo conſtabant: propter quod meditatus eſt mortis ſolutionem.

Vet. Int.

Matth. ii. 2. 9.

tate exſuperabat ea: ac perturbatio erat unde prodiret hæc quæ apparebat novitas. Hinc infatuata eſt mundi ſapientia; præſtigiæ factæ ſunt nugæ, magia riſus; omne vinculum malitiæ eſt abolitum, ignorantiæ caligo diſſipata, & tyrannicus principatus deſtructus; cùm Deus ut homo apparuit, & homo ut Deus operatus eſt. Verùm nec primum opinio erat, nec ſecundum mera humanitas; ſed illud quidem veritas, hoc verò diſpenſatio. Principatum verò accepit id quod à Deo omnibus ſuis partibus abſolutum erat. Inde omnia commovebantur, quòd meditaretur mortis abolitionem.

Vers. Cot.

K′. [a][Στήκετε, ἀδελφοὶ, ἑδραῖοι] ἐν τῇ [b] πίστει [Ἰησοῦ Χριστοῦ,] καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀγάπῃ, ἐν πάθει αὐτοῦ καὶ ἀναστάσει· [c] πάντες ἐν χάριτι ἐξ ὀνόματος [d][συναθροίζεσθε κοινῇ,] ἐν μιᾷ πίστει [Θεοῦ Πατρὸς,] καὶ [e] Ἰησοῦ [f] [Χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ, τοῦ καὶ πρωτοτόκου πάσης κτίσεως,] κατὰ σάρκα [δὲ] ἐκ γένους Δαβὶδ, [g] [ἐφοδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Παρακλήτου· ὑπακούοντες] τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, ἀπερισπάστῳ διανοίᾳ· ἕνα ἄρτον κλῶντες, [h] [ὅ ἐστι] φάρμακον ἀθανασίας, ἀντίδοτος τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν ἐν [Θεῷ διὰ] Ἰησοῦ [i] [Χριστοῦ, καθαρτήριον ἀλεξίκακον.]

KA′. [a] [Εἴην ὑμῶν ἀντίψυχον, καὶ ὧν] ἐπέμψατε εἰς Θεοῦ τιμὴν εἰς Σμύρναν· ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, ἀγαπῶν Πολύκαρπον ὡς καὶ ὑμᾶς. μνημονεύετέ μου, ὡς καὶ ὑμῶν Ἰησοῦς [ὁ]

EPIST. VER. a Ἐάν με καταξιώσῃ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν, καὶ θέλημα ᾖ, ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλιδίῳ, ὃ μέλλω γράφειν ὑμῖν, προσδηλώσω ὑμῖν ἧς ἠρξάμην οἰκονομίας εἰς τὸν καινὸν ἄνθρωπον Ἰησοῦν Χριστὸν, b αὐτοῦ c μάλιστα ἐὰν ὁ Κύριός μοι ἀποκαλύψῃ· ὅτι οἱ κατ' ἄνδρα κοινῇ d συνέρχεσθε e ἐν f Χριστῷ, τῷ g τῷ υἱῷ ἀνθρώπου, καὶ υἱῷ Θεοῦ, εἰς τὸ ὑπακούειν ὑμᾶς h ὅς ἐστιν i Χριστῷ διὰ παντός.

a Ἀντίψυχον ὑμῶν ἐγὼ, καὶ ὃν

VERS. COT. XX. Firmi ſtate, fratres, in fide Jeſu Chriſti, & in ejus caritate, in paſſione ejus & reſurrectione. Omnes in gratia nominatim congregamini communiter, in una fide Dei Patris, & Jeſu Chriſti unigeniti illius Filii, ac *primogeniti omnis creaturæ*, juxta carnem verò ex genere Davidis; ducem ſequentes Paracletum; obedientes Epiſcopo & Preſbyterio, mente indivulsâ; frangentes panem

Εἴην ὑμῶν ἀντίψυχον.] Vet. vulgat. *Pro animabus veſtris ego efficiar*: quo exprimi Jacobus Faber ait ſententiam illam Pauli, 2 Cor. xii. 15. *Ego autem libentiſſimè impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris.* Et ubi Chriſtus dixit,

XX. State ergo, fratres, firmi in fide Jesu Vet. Int.
Christi, & in dilectione ejus, atque resurrectione. Omnes in omnibus, in gratia, in ejus nomine congregamini communiter; in una fide Dei Patris, & Christi Jesu, Filii ejus unigeniti, & *primogeniti totius creationis*, Coloss. i. 15. secundùm carnem quidem ex genere David: eruditi à Paracleto: obedientes Episcopo & Presbyterio, impraevaricabili sensu: frangentes panem, qui est medicamentum immortalitatis, antidotum non moriendi, sed vivendi in Deo per Jesum Christum; catharticum expellens malum, sit in vobis.

XXI. Pro animabus vestris ego efficiar, & quem misistis in honorem Dei ad Smyrnam: unde & scribo vobis, gratias agens Domino, diligens Polycarpum quomodo & vos. Memores mei estote, sicut & vestri Jesus Christus, qui est

unum, qui pharmacum immortalitatis est, antidotum Vers. Cot.
non moriendi, sed vivendi in Deo per Jesum Christum; medicamentum expellens mala.

XXI. Utinam meam pro vestra liceat impendere animam, & pro iis quos ad honorem Dei misistis Smyrnam; unde & scribo vobis, gratias agens Domino, diligens Polycarpum sicut & vos. Memineritis mei, ut

Matt. xx. 28. se *daturum animam suam*, λύτρον, sive *redemptionis pretium, pro multis*; Athanasius scribit, eum corpus suum ἀντίψυχον, velut vicarium succedaneumque, pro nostra salute, in mortem tradidisse. Sic enim ille, in Oratione de Incarnatione Verbi: Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἰκότως τὸν ἑαυτοῦ ναὸν καὶ τὸ σωματικὸν ὄργανον προσοίγων ἀντίψυχον, ὑπὲρ πάντων ἐπλήρου τὸ ὀφειλόμενον ἐν τῷ θανάτῳ & πρὸ, ὡς πρόβατον, ὑπὲρ τῆς πάντων σωτηρίας, ἀντίψυχον τὸ ἑαυτοῦ σῶμα εἰς θάνατον παραδούς. Cui & illud Chrysostomi adjicit in Adversariis suis D. Casaubonus. Δύναται πολλάκις μία κερδηθεῖσα ψυχὴ μυρίων ὄγκον ἁμαρτημάτων ἀφανίσαι, καὶ γενέσθαι ἡμῖν ἀντίψυχον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Orat. v. contra Judaeos. *Idem.*

Χριστὸς, [ὁ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.] Προσεύχεσθε ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας [Ἀντιοχέων] τῆς ἐν Συρίᾳ, ὅθεν δεδεμένος εἰς Ῥώμην ἀπάγομαι, ἔσχατος ὢν τῶν ἐκεῖ πιστῶν, [b] [ὅσπερ] ἠξιώθην εἰς [c] [Θεοῦ τιμὴν φορέσαι ταυτασὶ τὰς ἁλύσεις.] Ἔῤῥωσθε ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ [d] [Κυρίῳ] Ἰησοῦ Χριστῷ, τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν, [ἐν Πνεύματι ἁγίῳ· ἔῤῥωσθε. Ἀμήν· ἡ χάρις. Ἰγνατίου Ἐφεσίοις.]

Epist. Ver. b ὥσπερ c τιμὴν Θεοῦ εὑρεθῆναι. d ἐν

Vers. Cot. & vestri Jesus Christus, benedictus in sæcula. Orate pro Ecclesia Antiochena, quæ est in Syria, unde vinctus Romam abducor, novissimus fidelium eorum qui ibi

Ἀμήν· ἡ χάρις.] Augustani codicis lectionem confirmat Gregorius I. Romanus Episcopus, in Regest. Lib. iv. Indict. 13. Epist. 37. ad Anastasium (è successoribus Ignatii in sede Antiochena unum) sic rescribens Amen: Gratia. *Quæ videlicet verba, de scriptis vestris accepta, idcirco in meis*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΟΥΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ εὐλογημένῃ ἐν χάριτι Θεοῦ Πατρὸς, ἐν [a] [Χριστῷ Ἰησοῦ] τῷ σωτῆρι [b], ἐν ᾧ ἀσπάζομαι τὴν ἐκκλησίαν τὴν οὖσαν ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ· καὶ εὔχομαι ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ [c] [Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ἐν ᾧ] πλεῖστα χαίρειν [ὑμᾶς εἴη.]

Epist. Ver. a Ἰησοῦ Χριστῷ b ἡμῶν, c ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ

EJUSDEM EPISTOLA
AD MAGNESIOS.

Vers. Cot. *Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ per gratiam Dei Patris, in Christo Jesu Salvatore, in quo saluto Eccle-*

benedictus in secula. Orate pro Ecclesia Antiochensium, quæ est in Syria: unde & vinctus ducor ad Romam, qui sum ultimus illorum fidelium; unde dignus effectus sum in honorem Dei has sufferre catenas. Incolumes estote in Deo Patre, & Domino Jesu Christo, communi spe, in Spiritu sancto. *Amen.* VET. INT.

sunt, quemadmodum in honorem Dei has gestare catenas dignus habitus sum. Valete in Deo Patre & Domino Jesu Christo, communi spe nostrà, in Spiritu Sancto. Valete. Amen. Gratia. VERS. COT.

Epistolis pono; ut de sancto Ignatio vestra beatitudo cognoscat, quia non solùm vester est, sed etiam noster. Idem.

Ἰγνατίου Ἐφεσίοις.] Hæc neque apud Veterem Interpretem inveniuntur, neque in Græco Nydprucciano codice: & omnino subdititia esse apparet. *Idem.*

EJUSDEM EPISTOLA AD MAGNESIANOS.

Scripta ex Smyrna.

Ignatius, qui & Theophorus, benedictæ Ecclesiæ gratiâ Dei Patris in Christo Jesu Salvatore nostro; in quo saluto Ecclesiam quæ est in Magnesia juxta Mæandrum, & oro in Deo Patre, & Jesu Christo Domino nostro: in quo plurimùm vos gaudere opto. VET. INT.

siam quæ Magnesiæ est, juxta Mæandrum, & oro in Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro: in quo plurimùm vos gaudere contingat. VERS. COT.

1 A. B. Θεοῦ. Α′. ΓΝοὺς ὑμῶν τὸ πολυεύτακτον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης, ἀγαλλιώμενος προειλόμην ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ προσλαλῆσαι ὑμῖν. [d] [Ἀξιωθεὶς]
2 A. B. deest. γὰρ ὀνόματος [b] [θείου [2] καὶ ποθεινοῦ,] ἐν οἷς περιφέρω δεσμοῖς, ᾄδω τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς ἕνωσιν εὔχομαι σαρκὸς καὶ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· [ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα δὲ πιστῶν· οὗ τῷ αἵματι ἐλυτρώθητε· δι᾽ οὗ ἔγνωτε Θεὸν, μᾶλλον δὲ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐγνώσθητε·] ἐν ᾧ ὑπομένοντες, τὴν πᾶσαν
3 N. διαῤῥήξεσθε. ἐπήρειαν τοῦ [d] αἰῶνος τούτου [e] [3] [διαφεύξεσθε. Πιστὸς γὰρ, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε.]

1 A. B. deest. Β′. Ἐπεὶ οὖν ἠξιώθην ἰδεῖν [1] ὑμᾶς διὰ Δαμᾶ τοῦ ἀξιοθέου ὑμῶν ἐπισκόπου, καὶ πρεσβυτέρων [Θεοῦ] ἀξίων Βάσσου καὶ Ἀπολλωνίου, καὶ τοῦ [a] [συμ-
2 A. B. Σωτίωνος βιωτοῦ] μου διακόνου [b] [2] [Ζωτίωνος,] οὗ ἐγὼ ὀναίμην, ὅτι ὑποτάσσεται τῷ ἐπισκόπῳ [c] [καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, χάριτι Θεοῦ, ἐν] νόμῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Γ′. Καὶ ὑμῖν δὲ πρέπει μὴ [a] [καταφρονεῖν τῆς ἡλικίας] τοῦ ἐπισκόπου· ἀλλὰ, κατὰ [b] [γνώμην]

EPIST. VER. a Καταξιωθεὶς b θεοπρεπεστάτου, c τοῦ διαπαντὸς ἡμῶν ζῆν, πίστεώς τε καὶ ἀγάπης, ἧς οὐδὲν προκέκριται, τὸ δὲ κυριώτερον Ἰησοῦ καὶ Πατρὸς, d ἄρχοντος τοῦ e καὶ διαφυγόντες Θεοῦ τευξόμεθα.

a συνδούλου b Σωτίωνος c ὡς χάριτι Θεοῦ, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ὡς

a συγχρᾶσθαι τῇ ἡλικίᾳ b δύναμιν

VERS. COT. I. Ubi cognoviſſem caritatem veſtram ſecundùm Deum admodum bene ordinatam; exſultans decrevi in fide Jeſu Chriſti alloqui vos. Dignus enim habitus divino & exoptato nomine, in his quæ circumfero vincu-

Διὰ Δαμᾶ.] Ignatium in Epiſtola ad Magneſianos, *Damæ* Epiſcopi mentionem feciſſe, confirmat etiam Euſebius Hiſt. Eccleſ. Lib. iii. Cap. 35. *Idem.*

I. COgnoſcens veſtram ſecundùm Deum bene diſpoſitam dilectionem: exultans aſſumpſi in fide Jeſu Chriſti alloqui vos. Dignus effectus ſancti atque deſideratiſſimi nominis, in his quæ geſto vinculis; cano Eccleſias, in quibus laudare opto carne & ſpiritu Jeſu Chriſti; *qui eſt Salvator omnium hominum, maximè fidelium:* cujus ſanguine redempti eſtis; per quem *cognoviſtis Deum, immò cogniti eſtis ab eo*; in quo ſuſtinentes, ſeculi hujus tentationem effugite. *Fidelis eſt autem, qui non permittet tentari vos ſuper id quod poteſtis ſufferre.*

VET. INT.

1 Tim. iv. 10.

Gal. iv. 9.

1 Cor. x. 13.

II. Quoniam ergo merui videre vos per Deo dignum Epiſcopum veſtrum Damam, & Deo dignos Preſbyteros, Baſſum ſcilicet & Apollonium, & convivam meum *Zotionem, quem ego nutrivi; quoniam ſubditus eſt Epiſcopo & Preſbyteris in gratia Dei, & lege Jeſu Chriſti.

* *Al.* Sotionem.

III. Et vos oportet non contemnere ætatem Epiſcopi; ſed ſecundùm ordinationem Dei Pa-

VERS. COT.

lis, laudo Eccleſias; quibus opto unionem carnis & ſpiritûs Jeſu Chriſti; *qui eſt Salvator omnium hominum, maximè autem fidelium*; cujus ſanguine redempti eſtis; per quem cognoviſtis Deum, imò cogniti eſtis ab eo; in quo ſuſtinentes, effugietis omnem vim hujus ſæculi. *Fidelis* enim *eſt, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis.*

II. Quoniam itaque dignus fui habitus videre vos per Damam Epiſcopum veſtrum Deo dignum, & Deo dignos Preſbyteros Baſſum & Apollonium, & contubernalem meum Sotionem Diaconum, quo utinam fruar, quia ſubditus eſt Epiſcopo & Preſbyterio, gratiâ Dei, in lege Jeſu Chriſti.

III. Sed & vos decet non contemnere ætatem Epiſcopi; verùm juxta Dei Patris arbitrium, omnem imperti-

Θεοῦ Πατρὸς, πᾶσαν ἐντροπὴν αὐτῷ ἀπονέμειν, καθὼς ἔγνων καὶ τοὺς ἁγίους πρεσβυτέρους, οὐ [πρὸς τὴν φαινομένην ἀφορῶντας νεότητα, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐν Θεῷ φρόνησιν. Ἐπείπερ οὐχ οἱ πολυχρόνιοί εἰσι σοφοὶ, οὐδὲ οἱ γέροντες ἐπίστανται σύνεσιν· ἀλλὰ

1 A. B. ὃ πνεῦμά [1]ἐστιν ἐν βροτοῖς. Δανιὴλ μὲν γὰρ ὁ σοφὸς,

2 B. Θεοῦ. A. Θεῷ δωδεκαέτης, γέγονε κάτοχος τῷ [2]θείῳ πνεύματι, καὶ τοὺς μάτην τὴν πολιὰν φέροντας πρεσβύτας, συκο-

3 A. ἀπήλειξεν. φάντας καὶ ἐπιθυμητὰς ἀλλοτρίου κάλλους [3]ἀπήλεγξε. Σαμουὴλ δὲ, παιδάριον ὂν μικρὸν, τὸν ἐνε-

4 T. Ἠλί. νηκονταέτη [4]Ἠλεὶ διελέγχει, τοῦ Θεοῦ προτετιμηκότα τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας. Ὡσαύτως καὶ Ἱερεμίας ἀκούει πρὸς τοῦ Θεοῦ, Μὴ λέγε ὅτι νεώτερός εἰμι. Σολομῶν δὲ, καὶ Ἰωσίας· ὁ μὲν, δωδεκαέτης βασιλεύσας, τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ δυσερμήνευτον ἐπὶ

Epist. Ver. c προσειληφότας τὴν φαινομένην νεωτερικὴν τάξιν, ἀλλ' ὡς φρονίμους ἐν Θεῷ συγχωροῦντας αὐτῷ· οὐκ αὐτῷ δὲ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ πάντων ἐπισκόπῳ.

Vers. Cot. ri illi reverentiam, quemadmodum novi facere sanctos Presbyteros; non respicientes ad eam quæ videtur adolescentiam, sed ad prudentiam in Deo. Quandoquidem *non longævi sunt sapientes, neque senes sciunt prudentiam; sed spiritus est in hominibus.* Daniel enim ille sapiens, cùm duodecim esset annorum, Spiritu divino afflatus est;

Δανιὴλ μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Improbabilis sententia, est etiam Joh. Chrysostomi ad Cap. iii. Esaiæ, & Homiliâ duplici in titulum Psalmi L. nec non Libro de educandis liberis, si ei tribuatur Opus: Severi quoque Historiâ sacrâ ii. & Ambrosii Sermone i. ad xiii. Danielis. Cot.

Ὁ μὲν δωδεκαέτης κ. τ. λ.] Idem ætatis Salomoni regnare incipienti tribuunt Eupolemus, ab Eusebio Præpar. Evang. ix. 30. prolatus; Chrysostomus ad Esaiæ iii. 4. ac Libro de educ. lib. Hieronymus Epist. 125. Quæst. 2. Epist. 131, 132. & ad Isaiæ iii. Auctor Ἱστοριῶν συναγωγῆς cum Chronicis Eusebii à Scaligero editis; Cedrenus & Zonaras; Chronologia Hebræorum major Cap. 14. aliique Rabbinorum Tractatus. Nec diversa opinio Josephi, quamvis afferat regnâsse Salomonem annos octoginta (perperam in versione Rufini editâ,

tris omnem venerationem ei exhibere; secundùm quod cognovi etiam sanctos Presbyteros ei deferre; non propter juventutem, quæ in eo videtur, arbitrantes eum contemnendum, sed in sapientia Dei ei obedire. Quoniam quidem *non longi temporis sunt sapientes; neque senes sciunt prudentiam: sed spiritus est in hominibus.* Denique Daniel sapientissimus, duodecim annorum effectus, Spiritu sancto repletus est; & illos Seniores, canitiem vanam habentes, calumniatores & alienæ pulcritudinis appetitores esse manifestavit. Samuel etiam, cùm esset puer pusillus, nonagenarium Heli sacerdotem per increpationem redarguit, quòd filios suos honorificaret super Deum. Similiter & Hieremias audit à Domino: *Noli dicere quia juvenis sum ego.* Salomon quoque & Josias in juventute mirifici & sapientes in operibus suis apparuerunt. Salomon quidem, duodecimo anno ætatis suæ regnare incipiens, arduam & ininterpretabilem mulierum pro

VET. INT. — Job. xxxii. 8, 9. — Dan xiii. in Apocryph. — 1 Sam. iii. — Jerem. i. 7. — 3 Reg. iii.

& senes frustrà canitiem ferentes, calumniatores ac alienæ formæ appetentes esse coarguit. Samuel autem, parvulus quoque, Elim nonagenarium reprehendit, quòd suos filios Deo præferret. Similiter Jeremias audit à Deo; *Noli dicere, quia junior sum.* Salomon verò & Josias; ille quidem, duodecimo ætatis anno regnare incipiens, illud terribile & arduum explicatu, in mulie-

VERS. COT.

quadraginta,) vixisse annos quatuor & nonaginta; hoc est, decimo quarto vitæ anno regnum inchoâsse: quia videlicet non numerat primum Salomonici regni biennium, cum postremo Davidici conjunctum, ideoque Davidi potiùs adscribendum quàm Salomoni. Sanè 3 Regum ii. 12. in MS. Alex. additur ἐτῶν δώδεκα, quam lectionem è quatuor Regiis Codicibus tres servant. *Idem.*—— Vide Constit. Apostol. ii. Cap. 1. & Epistol. Suppositiciam Mariæ Proselytæ ad Ignatium Cap. iii. quibus idem asseritur.

ταῖς γυναιξὶ κρίσιν ἕνεκα τῶν παιδίων ἐποιήσατο· ὁ δὲ, ὀκταέτης ἄρξας, τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ τεμένη [5] κατέῤῥιπτε, καὶ τὰ ἄλση κατεπίμπρα· δαίμοσι γὰρ ἦν, ἀλλ' οὐ Θεῷ, ἀνακείμενα· καὶ τοὺς [6] ψευδιερεῖς κατέσφαττεν", ὡς ἂν φθορέας καὶ ἀπατεῶνας ἀνθρώπων, ἀλλ' οὐ θειότητος λατρευτάς. Τοιγαροῦν οὐ τὸ νέον εὐκαταφρόνητον, ὅτ' ἂν Θεῷ ἀνακείμενον ᾖ· ἀλλ' ὁ τὴν γνώμην [7] μοχθηρὸς, κἂν πεπαλαιωμένος" ᾖ ἡμερῶν κακῶν. Νέος ἦν ὁ Χριστοφόρος Τιμόθεος· ἀλλ' ἀκούσατε οἷα γράφει αὐτῷ ὁ διδάσκαλος· Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ.] [d] Πρέπον [e] [οὖν ἐστι καὶ ὑμᾶς ὑπακούειν τῷ ἐπισκόπῳ ὑμῶν, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν· φοβερὸν γάρ ἐστι τῷ τοιούτῳ ἀντιλέγειν· οὐ γὰρ τουτονὶ] τὸν βλεπόμενον πλανᾷ τις, ἀλλὰ τὸν ἀόρατον παραλογίζεται, [τὸν μὴ δυνάμενον παρά τινος παραλογισθῆναι·] τὸ δὲ [f] [τοιοῦτο,] οὐ πρὸς [g] [ἄνθρωπον,] ἀλλὰ πρὸς Θεὸν [h] | ἔχει τὴν ἀναφοράν. Τῷ γὰρ Σαμουὴλ λέγει ὁ Θεὸς, Οὐ σὲ παρελογίσαντο, ἀλλ' ἐμέ. Καὶ ὁ Μωσῆς φησίν· Οὐ γὰρ καθ' ἡμῶν ὁ γογγυσμὸς, ἀλλὰ κατὰ Κυρίου

5 A.N. κατεῤῥίπτου. B. κατερείπτου.
6 N. ψευδοϊερεῖς κατασφάττει.
7 A. μοχθηρόν. T. μοχθηρὸν κἂν πεπαλαιωμένον.

EPIST. VER. d Εἰς τιμὴν οὖν ἐκείνου τοῦ θελήσαντος, ὑμᾶς e ἐστὶν ἐπακούειν κατὰ μηδεμίαν ὑπόκρισιν· ἐπεὶ οὐχ' ὅτι τὸν ἐπίσκοπον τοῦτον f τοιοῦτον, g σάρκα ὁ λόγος h τὸν τὰ κρύφια εἰδότα.

VERS. COT. rum de infantibus causâ judicium tulit; hic verò, octo natus annos, regni gubernaculis admotus, aras & templa disjecit, & lucos combussit; Dæmonibus enim erant, non Deo consecrata; & falsos sacerdotes, ut corruptores & deceptores hominum, non Divinitatis cultores, jugulavit. Adolescentia igitur non est contemnenda, quoties Deo dedita consecrataque fuerit: verùm is contemnendus, qui parvo est animo, tametsi *inveteratus* sit

parvulis quæstionem terribili judicio dissolvit. Josias verò, octo annorum existens, aras & monumenta subvertere cœpit, lucos excidere, & templa dejicere; quæ non Deo, sed Dæmonibus fuerant consecrata. Nam & pseudo-sacerdotes interfecit, ut corruptores & seductores hominum; non Divinitati, sed Diabolo servientes. Propter quod non est contemnenda juventus, cùm Deo adjacuerit: sed illa ætas quæ sententiæ nocet, etiam si *inveterata* fuerit *dierum malorum*. Juvenis fuit & Christophorus Timotheus: sed audite, qualia ei scripsit magister. *Nemo*, inquit, *juventutem tuam contemnat: sed forma esto fidelium, in verbo, in conversatione.* Dignum est ergo & vos obedire Episcopo vestro, & in nullo ei contradicere. Terribile est enim tali contradicere. Non enim istum visibilem quis spernit; sed illum invisibilem in eo contemnit, qui non potest ab aliquo contemni. Hic autem non ab homine, sed à Deo habet promotionem. Dicit enim Deus Samueli de contemptoribus ejus: *Non te spreverunt, sed me.* Nam & Moyses populo adversùs se murmuranti ait: *Non enim adversùs nos murmurâstis, sed ad-*

VET. INT.
4 Reg. xxii.
——— xxiii.
Dan. xiii. 52. in Apocryph.
1 Tim. iv. 12.
1 Sam. viii. 7.
Exod. xvi. 8.

VERS. COT.

dierum malorum. Juvenis erat Christigerus Timotheus: verùm quid illi magister scribat, audiatis; *Nemo adolescentiam tuam contemnat; sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione.* Decet itaque & vos obedire Episcopo vestro, & in nullo illi refragari: terribile namque est tali contradicere: nec enim aliquis hunc fallit qui videtur, sed invisibilem illudit, eum qui non potest à quoquam illudi. Quod autem ejusmodi est, non ad hominem, sed ad Deum refertur. Samueli namque dicit Deus: *Non te illuserunt, sed me.* Et Moses inquit: *Non enim contra nos est murmur, sed contra Dominum*

τοῦ Θεοῦ. Οὐδεὶς ἔμεινεν ἀντιμώρητος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῶν κρειττόνων· οὔτε γὰρ τῷ νόμῳ Δαθὰν καὶ Ἀβειρῶν ἀντεῖπον, ἀλλὰ Μωσεῖ· καὶ ζῶντες εἰς ᾅδου κατηνέχθησαν. Κορὲ δὲ, καὶ οἱ συμφρονήσαντες αὐτῷ κατὰ Ἀαρὼν, διακόσιοι πεντήκοντα, πυρίφλεκτοι γεγόνασιν. Ἀβεσσαλὼμ, πατραλοίας γε-
8 N. ἐκεῖ κρεμασθεὶς νόμενος, [8] ἐκκρεμὴς ἐν φυτῷ γέγονε, καὶ ἀκῖσιν ἐ-
9 N. Ἀβνὴρ βλήθη τὴν κακόβουλον καρδίαν. [9] Ἀβεδδαδὰν ὡσαύτως τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεῖται, δι' ὁμοίαν αἰτίαν. Ὀζίας λεπροῦται, κατατολμήσας ἱερέων καὶ ἱερωσύνης. Σαοὺλ ἀτιμοῦται, μὴ περιμείνας τὸν ἀρχιε-
10 T. ἡμᾶς ρέα Σαμουήλ. Χρὴ οὖν καὶ [10] ὑμᾶς αἰδεῖσθαι τοὺς κρείττονας.]

Δ'. [Καὶ] πρέπον [a] ἐστὶ μὴ μόνον καλεῖσθαι Χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ εἶναι· [b] [οὐ γὰρ τὸ λέγεσθαι, ἀλλὰ τὸ εἶναι μακάριον ποιεῖ. Εἰ] τινὲς ἐπίσκοπον μὲν [c] [λέγουσι,] χωρὶς δὲ αὐτοῦ πάντα [d] [ποιοῦσι·

EPIST. VER. a οὖν b ὥσπερ καί c καλοῦσιν, d πράσσουσιν.

VERS. COT. *Deum.* Nemo remanſit impunitus, qui ſe contra ſuperiores extulit. Nec enim Legi contradixerunt Dathan & Abiron, ſed Moyſi; & vivi in Infernum præcipitati ſunt. Core autem & qui cum illo conſpirârunt contra Aaronem ducenti quinquaginta, exuſti igne ſunt. Abſalon parricida factus, ex arbore pependit, & per cor prava conſilia machinatum, lanceis trajectus eſt. Abed-

Ἀβεδδαδάν.] *Abeddadan*, lapſu (ut omnino videtur) μνημονικῷ à Clementinarum Conſtitutionum Interpolatore [Lib. vi. Cap. 1.] poſitum eſt pro *Seba*; cujus illa ſeditioſa vox ab eo repetita eſt 2 Sam. xx. 1. *Non eſt mihi pars in David*, &c. qui idem lapſus, ſatis inſolens, cùm in Ignatianis Centonibus quoque reperiatur; magno id argumento profectò eſt, ſcriptum utrumque ex eodem fonte profluxiſſe. USSER.——In Conſtit. Apoſt. Ἀβεδαδάν. in B. Ἀβδαδάν. Immeritò ita appellatur Seba. Siquidem Abedadan, alius homo, nempe Obededom: apud Græcos Ἀβεδδὸμ, Ἀβεδδαδὸμ, Ὀβὴδ Ἐδὰμ. Ὠβάδαμος, Ὠβεδαμος, Ἀβεδεδὼν, Ἀβεδδαδὰν, & corruptiùs Ἀβεδαρὰ, Ἀβεδδαρὰ, Ἀβεδδαρᾶν. Leges Ἀβεδδα-

versùs Dominum Deum. Nemo enim inultus remansit, qui se contra potiores extulit. Denique in Lege, Dathan & Abiron Moysi resistentes, vivi ad inferos depositi sunt. Sed & Chore, & qui conspiraverunt cum eo adversùs Aaron, ducenti quinquaginta igne consumti sunt. Absalon etiam, parricida existens, divino judicio arbori appensus est: sed & cor ejus, quod mala cogitaverat, sagittis infixum est. Nam & Achab, & Dadan, nihilominus propter similem causam capite plexus est. Ozias quoque leprosus factus est; qui contra sacerdotes sacerdotium arripere ausus est. Saul etiam sacrificare præsumens, regali dignitate dehonoratus est; non expectans principem sacerdotum Samuelem. Oportet ergo & nos revereri potiores.

VET. INT. Num. xvi. 2 Sam. xviii. 2 Chron. xxvi. 1 Sam. xiii.

IV. Et dignum est, non solùm vocari nos Christianos, sed etiam esse. Non enim dicere, sed esse, facit beatum. Quidam autem Episcopum quidem vocant; & præter ipsum omnia faciunt. Talibus

VERS. COT.

dadan pari modo capite truncatus est, ob similem caussam. Ozias leprâ percutitur, ausus contra sacerdotes & sacerdotium. Saul honore privatur, quòd non exspectâsset summum sacerdotem Samuelem. Oportet itaque & vos revereri superiores.

IV. Ac decet non modò vocari Christianos, sed & esse. Nec enim dici, sed esse, beatum facit. Quidam Episcopum appellant quidem, sed sine eo omnia faciunt:

δὰν in Procopio ad 2 Reg vi. Igitur σφάλμα est Constitutoris, aut si vis Corruptoris Constitutionum. Nam initio potuit scriptum haberi Ἀβεὶ, ut in MS. Alex. 2 Reg. xx. 1. 7. vel etiam Σαβεὶ, ita ut non nemo ad oram libri sui Ἀβεσσαλὰ Δὰν posuerit è 2 Reg. xx. 18. unde postea factum Ἀβειδαδάν. COT.

Κατατολμήσας κ. τ. λ.] Similiter etiam in eodem Pseudo-Clemente vi. 1. Ozias dicitur κατατολμήσας τῆς ἱερωσύνης. USSER.

1 A. ὡς καὶ. N. desunt.

τοῖς τοιούτοις ἐρεῖ καὶ αὐτὸς, [1] ὃς καὶ " ὁ ἀληθινὸς καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος, καὶ μόνος φύσει ἀρχιερεύς· Τί με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;]οἱ [γὰρ] τοιοῦτοι [e] οὐκ εὐσυνείδητοι, [f] [ἀλλ' εἴρωνές τινες καὶ μόρφωνες εἶναί μοι] φαίνονται [g].

1 A. N. εἰρημένων
2 N. ἀζεθένlος
3 B. μέλει

E'. Ἐπεὶ οὖν τέλος τὰ πράγματα ἔχει, καὶ [a] [πρόκειται ζωὴ ἡ ἐκ φυλακῆς, καὶ θάνατος ὁ ἐκ παρακοῆς,] καὶ ἕκαστος [τῶν [1] ἡρημένων] εἰς τὸν [b] τόπον [τοῦ [2] εὑρεθέντος] [3] μέλλει χωρεῖν, [c] [φύγωμεν τὸν θάνατον, καὶ ἐκλεξώμεθα τὴν ζωήν. Δύο γὰρ λέγω χαρακτῆρας ἐν ἀνθρώποις εὑρίσκεσθαι· καὶ τὸν μὲν νομίσματος, τὸν δὲ παραχαράγματος. Ὁ θεοσεβὴς ἄνθρωπος, νόμισμά ἐστιν ὑπὸ Θεοῦ χαραχθέν· ὁ ἀσεβὴς, ψευδώνυμον νόμισμα, κίβδηλον, νόθον παραχάραγμα, οὐχ ὑπὸ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπὸ διαβόλου ἐνεργηθέν. [4] Οὐ δύο φύσεις ἀνθρώπων λέγω, ἀλλὰ τὸν ἕνα ἄνθρωπον, ποτὲ μὲν Θεοῦ, ποτὲ δὲ διαβόλου γίνεσθαι· ἐὰν εὐσεβῇ τις, ἄνθρωπος Θεοῦ ἐστιν· ἐὰν δὲ ἀσεβῇ τις, ἄνθρωπος τοῦ διαβόλου, οὐκ ἀπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ γνώμης γινό-

4 A. N. desl.

Epist. Ver. e δὲ f μοι εἶναι g διὰ τὸ μὴ βεβαίως κατ' ἐντολὴν συναθροίζεσθαι.

a ἐπίκειται τὰ δύο ὁμοῦ, ὅ τε θάνατος καὶ ἡ ζωή. b ἴδιον c Ὥσπερ γάρ ἐστιν νομίσματα δύο, τὸ μὲν Θεοῦ, τὸ δὲ κόσμου, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἴδιον χαρακτῆρα ἐπικείμενον ἔχει,

Vers. Cot. hujusmodi hominibus dicit ipse, qui & verus & primus Episcopus, solusque naturâ Pontifex est; *Quid me vocatis, Domine, Domine; & non facitis quæ dico?* Tales enim, non bonâ conscientiâ mihi præditi videntur, sed esse simulatores & personati.

Μόρφωνες.] Est nova vox, illos exprimens, qui habent μόρφωσιν εὐσεβείας, ut idem ponica [Cap. ix.] ex 2 Tim. iii. 5. loquitur. *Idem.*

Εὑρεθέντος.] Fortasse legendum, τὸν αἱρεθέντα, notavit Patricius Junius. *Idem.*

Οὐ δύο.] Negationem, ex Vulgato Interprete, addidit Morelius, & eum secuti Editores reliqui. *Idem.*

ergo etiam ipse Christus dicit, qui & verus & primus est Episcopus, & solus naturâ Pontifex; *Quid me vocatis, Domine, Domine; & non facitis quæ dico?* tales enim non bonæ scientiæ, sed derisores & simulatores mihi esse videntur. VET. INT. Luc. vi. 46.

V. Quoniam verò negotia finem habent, & adjacet quidem vita ex observatione, mors verò ex inobedientia; & necesse est ut unusquisque in locum, quem sibi de * prædictis elegerit, in futuro esse præcipiatur: fugiamus itaque mortem, & eligamus vitam. Duos enim characteres dico in hominibus inveniri: unum quidem verum monetæ signaculum, alium verò adulterinum. Pius enim homo & religiosus vera moneta est, quæ à Deo formata vel expressa est. Impius verò & irreligiosus falsa moneta est, noxia, adultera, * prava; quæ non à Deo, sed à Diabolo facta est. Hæc autem asserens, non duas naturas hominum esse dico: sed unum eundemque hominem; qui aliquando quidem Dei, aliquando autem Diaboli efficitur. Si quis igitur pius fuerit, homo Dei est: si quis verò impius extiterit, Diaboli est; non ex natura, sed ex sua sententia

* *Al.* præteritis.

* *Al.* paracharaxina.

V. Quandoquidem igitur res finem habent; & proponitur vita, ex observatione, mors autem, ex inobedientia; & singuli eligentium, in ejus quod elegerint locum abituri sunt; fugiamus mortem, & eligamus vitam. In hominibus enim duas notas inveniri dico; & hanc quidem esse veri numismatis, illam verò adulterini. Pius homo, numisma est à Deo cusum: impius falsò nominatum numisma, fucatum, illegitimum, adulterinum; non à Deo, sed à Diabolo effectum. Non quòd velim dicere duas esse hominum naturas; sed unum esse hominem, qui jam Dei, jam Diaboli sit. Si quis pietati studet, Dei homo est: si verò impiè agat quis, Diaboli homo est; non id factus à natura, sed à sua ipsius volun- VERS. COT.

μενος.] Οἱ ἄπιστοι [d] [εἰκόνα ἔχουσι τοῦ ἄρχοντος τῆς πονηρίας·] οἱ [e] πιστοὶ [f] [εἰκόνα ἔχουσι τοῦ ἄρχοντος] Θεοῦ Πατρὸς, [g] [καὶ] Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ ἐὰν μὴ αὐθαιρέτως [h] [ἔχωμεν] τὸ [ὑπὲρ ἀληθείας] ἀποθανεῖν εἰς τὸ αὐτοῦ πάθος, τὸ ζῆν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

ϛ'. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις προσώποις τὸ πᾶν πλῆθος ἐθεώρησα, ἐν πίστει καὶ [1] ἀγάπῃ, παραινῶ, ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ [a] [2] [σπουδάσατε] πάντα [b] [πράττειν·] προκαθημένου τοῦ ἐπισκόπου εἰς τόπον Θεοῦ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς τόπον συνεδρίου τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν διακόνων, τῶν ἐμοὶ γλυκυτάτων, πεπιστευμένων διακονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃς πρὸ [c] [αἰῶνος] παρὰ [τῷ] Πατρὶ [γεννηθεὶς,] ἦν [d] [λόγος Θεὸς, μονογενὴς υἱός· καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, ὁ αὐτὸς διαμένει· τῆς γὰρ βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος, φησὶ Δανιὴλ ὁ προφήτης.] Πάντες οὖν [e] [ἐν ὁμονοίᾳ ἀλλήλους [3] ἀγαπήσωμεν·] καὶ μηδεὶς κατὰ σάρκα βλεπέτω [f] [τὸν] πλησίον, ἀλλ' ἐν [g] [Χριστῷ Ἰησοῦ.] Μηδὲν ἔστω ἐν ὑμῖν, ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι· ἀλλ' ἑνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ, [h] [ὑποτασσόμενοι τῷ Θεῷ δι' αὐτοῦ ἐν Χριστῷ.]

1 A. P. ἠγάπησα
2 A. σπουδάσατε
3 A. ἀγαπήσομεν

EPIST. VER. d τοῦ κόσμου τούτου, e δὲ f ἐν ἀγάπῃ χαρακτῆρα g διὰ h ἔχομεν

a σπουδάζετε b πράττειν. c αἰώνων d καὶ ἐν τέλει ἐφάνη. e ὁμοήθειαν Θεοῦ λαβόντες, ἐντρέπεσθε ἀλλήλοις. f τῷ g Ἰησοῦ Χριστῷ ἀλλήλους διαπαντὸς ἀγαπᾶτε h καὶ τοῖς προκαθημένοις, εἰς τύπον καὶ διδαχὴν ἀφθαρσίας.

VERS. COT. tate. Infideles imaginem referunt Principis malitiæ; fideles imaginem habent Principis Dei Patris, & Jesu Christi; per quem nisi libenter velimus pro veritate mori in passionem ejus, nec vita ipsius in nobis est.

Ἐπὶ συντελείᾳ.] Fortè, εἰς συντέλειαν, ait Patricius Junius. *Idem.*

factus. Infideles enim imaginem habent Principis nequitiæ: fideles autem formam habent auctoris omnium Dei Patris, & Christi Jesu Filii ejus. Propter quod si non elegerimus pro veritate mori in passione ipsius; vita ejus non est in nobis. VET. INT.

VI. Et quoniam in præscriptis personis multitudinem vestri contemplatus sum, in fide & dilectione; moneo ut unanimes in Deo omnia facere festinetis: assidente Episcopo in loco Dei, & Presbyteris in loco consistorii Apostolorum, & Diaconis dulcissimis mihi, quibus creditum est ministerium Christi Jesu; qui ante secula genitus est à Patre, Deus Verbum, unigenitus Filius: & in consummatione seculorum ipse permanet. *Regni* Dan. ii. 44.
enim ejus non erit finis; inquit Daniel propheta. —— vii. 14. 27.
Omnes in concordia invicem diligamus; & secundùm carnem nemo consideret proximum suum, sed secundùm Christum Jesum. Nihil sit in vobis, quod vos possit separare: sed adunamini Episcopo; subjecti per ipsum Deo in Christo.

VI. Quandoquidem itaque in iis personis quas commemoravi, omnem multitudinem contemplatus sum in fide & caritate; hortor ut studeatis, in Dei concordia omnia agere; Episcopo præsidente, Dei loco, Presbyteris loco Senatûs Apostolici, Diaconis, mihi suavissimis, quibus commissum est ministerium Jesu Christi; qui ante sæculum genitus apud Patrem erat, Deus Verbum, unigenitus Filius; & in consummatione sæculorum idem permanet. *Regni* enim *ejus non erit finis*, inquit Daniel Propheta. Omnes itaque concordibus animis nos mutuò diligamus; & nemo secundùm carnem spectet proximum, sed in Christo Jesu. Nihil sit in vobis, quod possit vos dirimere; sed uniamini Episcopo, subjecti Deo per ipsum in Christo. VERS. COT.

Ζ΄. Ὥσπερ οὖν ὁ Κύριος ἄνευ τοῦ Πατρὸς οὐδὲν [a] [ποιεῖ, Οὐ δύναμαι γὰρ, φησὶ, ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· οὕτω καὶ] ὑμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπι-
1. 2. A.B μὴ σκόπου, [b] [μηδὲ πρεσβύτερος, [1] μηδὲ διάκονος, [2] μηδὲ λαϊκός.] μηδέ [c] [τι φαινέσθω ὑμῖν εὔλογον, παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην· τὸ γὰρ τοιοῦτον παράνομον, καὶ Θεοῦ ἐχθρόν. Πάντες] ἐπὶ τὸ αὐτὸ [d] [ἐν τῇ προσευχῇ ἅμα συνέρχεσθε·] μία δέησις [ἔστω κοινὴ,] εἷς νοῦς, μία ἐλπὶς, ἐν ἀγάπῃ, ἐν [e] [πίστει] τῇ ἀμώμῳ, [f] [τῇ εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν,] οὗ ἄμεινον οὐδέν ἐστι. Πάντες [g] ὡς [εἷς,] εἰς [τὸν] ναὸν
3 T. ὡς [h] Θεοῦ [συντρέχετε,] ὡς ἐπὶ ἓν θυσιαστήριον, [i] [3] ἐπὶ ἕνα Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν [k] [ἀρχιερέα τοῦ ἀγεννήτου Θεοῦ.]

1 A. B. μύθοις ἀνέχετε. N. μύθους ἐνέχετε.

Η΄. Μὴ πλανᾶσθε ταῖς ἑτεροδοξίαις, μηδὲ [a] [1] [μύθοις ἐνέχετε, καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, καὶ Ἰουδαϊκοῖς τύφοις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα.] Εἰ γὰρ μέχρι νῦν κατὰ νόμον

EPIST. VER. a ἐποίησεν, ἡνωμένος ὤν, οὔτε δι' ἑαυτοῦ, οὔτε διὰ τῶν ἀποστόλων· οὕτως μηδὲ b καὶ τῶν πρεσβυτέρων μηδὲν πράσσετε c πειράσητε εὔλογόν τι φαίνεσθαι ἰδίᾳ ὑμῖν ἀλλ' d μία προσευχὴ, e τῇ χαρᾷ f Εἷς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς, g οὖν h συνέρχεσθε i ὡς k ἀφ' ἑνὸς Πατρὸς προελθόντα, καὶ εἰς ἕνα ὄντα καὶ χωρήσαντα.

a μυθεύμασιν τοῖς παλαιοῖς ἀνωφελέσιν οὖσιν

VERS. COT. VII. Quemadmodum itaque Dominus ſine Patre nihil facit: *Non poſſum* enim, inquit, *facere à meipſo quidquam:* ſic & vos ſine Epiſcopo; nec Presbyter, nec Diaconus, nec Laïcus. Neque quidquam videatur vobis rationi conſentaneum, præter illius judicium: quod enim

Οὕτω καὶ ὑμεῖς κ. τ. λ.] In ſimili loco Epiſt. ad Smyrn. [Cap. viii.] Epiſcopi tantùm facta eſt mentio. Comparatio verò hæc (quam nonnulli vehementer ἄκυρον eſſe judicant) in Lib. ii. Pſeudo-Clementinarum Conſtitut. ad Diaconum abſque Epiſcopo nihil agere debentem, aliquoties & multò quidem craſſiùs accommodatur. Cap. 26. 30. & 44. *Idem.*

VII. Sicuti ergo Dominus ſine Patre nihil facit (*non* enim *poſſum*, inquit, *à meipſo facere quicquam*) ſic etiam & vos ſine Epiſcopo; ſive Preſbyter, ſive Diaconus, ſive Laïcus. Non ergo aliquid rationabile vobis videatur extra ipſius ſententiam: tale etenim iniquum eſt, & Deo inimicum. Omnes in idipſum ad orationem ſimul convenite. Una deprecatio ſit communis, unus animus, una ſpes, dilectio immaculata, in fide Chriſti Jeſu; * quâ nihil aliud melius eſt. Omnes adunati ad templum Dei concurrite, ſicut ad unum altare; ſicut ad unum Jeſum Chriſtum, Pontificem ingeniti Dei Patris.

Vet. Int.

Joh. v. 30.

* *Al.* cuj. *f.* quo.

VIII. Nolite errare in aliena gloria; *neque intendatis fabulis, & genealogiis interminatis*, & Judaïcis inflationibus; *Vetera* enim *tranſierunt*; & *ecce facta ſunt omnia nova.* Si enim nunc uſque

1 Tim. i. 4.

2 Cor. v. 17.

Vers. Cot.

tale eſt, iniquum eſt & Deo inimicum. Omnes ad orandum in idem loci convenite: ſit una communis precatio, una mens, una ſpes, in caritate, in fide inculpata, quæ in Chriſtum Jeſum, quo nihil præſtantius eſt. Omnes velut unus in templum Dei concurrite, velut ad unum altare, velut ad unum Jeſum Chriſtum, ſummum ſacerdotem Dei ingeniti.

VIII. Ne patiamini vos ſeduci alienis doctrinis; *neque fabulis incumbatis, & genealogiis interminatis*, & faſtui Judaïco. *Vetera tranſierunt*; *ecce facta ſunt omnia nova.*

Εἰς τὸν ναὸν κ. τ. λ.] Obſerva, **ναὸν** & **θυσιαστήριον** rem unam & eandem denotare. Unde in Polycarpi ad Philippenſes [Cap. iv.] & Ignatio ad Tarſenſes tributa Epiſtola, [Cap. ix] **θυσιαστήριον Θεοῦ**, à vulgato Lat. Interprete *ſacrarium Dei*, rectè eſt redditum. *Idem.*

Ἐνέχετε.] Vedelius legit **ἐνέχεσθε**, *implicemini*, *detineamini.* Niſi **μύθοις προσέχετε** legere quis malit, ex 1 Tim. i. 4. unde locum hunc conſtat eſſe deſumptum. *Idem.*

[b] ['Ιουδαϊκὸν καὶ περιτομὴν σαρκὸς] ζῶμεν, [c] [ἀρνούμεθα τὴν] χάριν [d] εἰληφέναι. Οἱ γὰρ θειότατοι προφῆται κατὰ [e] ['Ιησοῦν Χριστὸν] ἔζησαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐδιώχθησαν, ἐμπνεόμενοι [f] [ἀπὸ] τῆς χάριτος [g], εἰς τὸ πληροφορηθῆναι τοὺς ἀπειθοῦντας, ὅτι εἷς Θεός ἐστιν [ὁ παντοκράτωρ,] ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅς ἐστιν αὐτοῦ λόγος, [h] [οὐ ῥητὸς, ἀλλ' οὐσιώδης· οὐ γάρ ἐστι λαλιᾶς ἐνάρθρου φώνημα, ἀλλ' ἐνεργείας θεϊκῆς οὐσία γεννητή,] ὃς [i] [2] πάντα [k] [κατευαρέστησε] τῷ πέμψαντι αὐτόν*.

2 T. ἐν πᾶσιν εὐάρεστος τῷ ὑποστήσαντι.

1 T. ἐν

2 A. B. κενότητα. N. νεότητα.

3 N. Μωσῆ

Θ'. Εἰ οὖν οἱ [1] παλαιοῖς [a] [γράμμασιν] ἀναστραφέντες, εἰς [2] καινότητα ἐλπίδος ἦλθον, [b] [ἐκδεχόμενοι Χριστὸν, ὡς ὁ Κύριος διδάσκει, λέγων, Εἰ ἐπιστεύετε [3] Μωσεῖ, ἐπιστεύσατε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ

EPIST. VER. b Ἰουδαϊσμὸν c ὁμολογοῦμεν d μὴ e Χριστὸν Ἰησοῦν f ὑπὸ g αὐτοῦ h ἀΐδιος, οὐκ ἀπὸ σιγῆς προελθὼν, i κατὰ k εὐηρέστησεν

a πράγμασιν b μηκέτι σαββατίζοντες, ἀλλὰ κατὰ κυριακὴν ζωὴν ζῶντες, ἐν ᾗ καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀνέτειλεν δι' αὐτοῦ, καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅν τινες ἀρνοῦνται· δι' οὗ μυστηρίου ἐλάβομεν τὸ πιστεύειν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπομένομεν ἵνα εὑρεθῶμεν μαθηταὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μόνου διδασκάλου ἡμῶν·

VERS. COT. Si namque adhuc juxta legem Judaïcam & circumcisionem carnis vixerimus, negamus nos gratiam accepisse. Divinissimi namque Prophetæ juxta Jesum Christum vixerunt: & ob hoc persecutionem passi sunt, gratiâ in-

*Ἐνεργείας θεϊκῆς οὐσία γεννητή.] *Usiam* hoc loco de Hypostasi dictam fuisse suadet participium ὑποστήσαντι, quod sequitur in Codice Thuaneo, quodque agnoscit Barbarus Interpres. Neque caret exemplo hujusmodi acceptio vocis οὐσία: utpote quæ locupletem & idoneum testem habeat Photium Bibliothecæ Cod. 119. de Pierio. Quinetiam οὐσίαν γεννητὴν exserte prædicat Epiphanius in Hæresi Anomœorum: Chrysostomus verò Homiliâ de Consubstantiali negat Filium esse τὴν πρώτην καὶ ἀγέννητον οὐσίαν. Quæ Gregorio Nysseno Orat. 12. in Eunomium est ἡ μὲν γεννηθεῖσα οὐσία. Inter Latinos autem usitatæ Hilario voces sunt, *Na-*

ſecundùm legem Judaïcam & circumciſionem carnis vivamus: negamus nos gratiam accepiſſe. Sancti enim Prophetæ ſecundùm Jeſum Chriſtum vixerunt; ideoque & perſecutionem paſſi ſunt, inſpirati gratiâ ad manifeſtationem incredulis, quia unus eſt Deus omnipotens, qui manifeſtavit ſeipſum per Jeſum Chriſtum Filium ſuum, qui eſt Verbum ipſius, non prolativum ſcilicet, ſed ſubſtantiale, non locutio articulatæ vocis, ſed operatio Deitatis; ſubſtantia ſcilicet genita, in omnibus bene complacens ſubſtitutori. VET. INT.

IX. Si ergo ex antiquis Scripturis converſi ad vacuam ſpem venerunt, expectantes Chriſtum: ſicuti ipſe Dominus docet, dicens, *Si crederetis Moyſi, crederetis utique & mihi*; *de me enim* Joh. v. 46.

ſpirati, ut certi redderentur increduli, quòd unus Deus eſt omnipotens, qui ſeipſum manifeſtavit per Jeſum Chriſtum Filium ſuum, qui eſt ipſius Verbum, non pronunciatum, ſed ſubſtantiale: nec enim eſt articulati ſermonis vox, ſed divinæ efficaciæ genita ſubſtantia: qui per omnia complacuit ei qui ipſum miſerat. VERS. COT.

IX. Si igitur qui in vetuſtis litteris ſcripturiſque verſati ſunt, ad novitatem ſpei venerunt, exſpectantes Chriſtum; ut Dominus docet, dicens; *Si crederetis Moyſi*; *crederetis & mihi: de me enim ſcripſit ille.* Et; *Abra-*

tura genita, *Natura unigenita*, *Genita* vel *nata divinitas*, *Divinitas unigenita*, *Natura ingenita*, *Natura gignens*, *Innaſcibilis eſſentia*. Ad hæc Latinorum quidam *ſubſtantiæ* nomine, loquentes de perſona, utuntur. Verùm frequentiùs tutiúſque *Uſia* ab *Hypoſtaſi*, ſubſtantia à perſona diſtinguitur: ita ut Filii Hypoſtaſis ac perſona dicatur genita, non Uſia & ſubſtantia, ſeu natura & eſſentia. Quò & pertinent de nomine *Hypoſtaſis* verba Theodori ſtuditæ ad Naucratium, corrupta in Theod. Balſamone p. 1100. corrigenda ex MS. Regio 709. ſic; *οἱ δὲ δεύτεροι κατὰ κατάχρησιν, καὶ ὡς ἐκ τῶν πρώτων παρήγμενοι· ὁμολογοῦντες δ' ὅμως εἰς τριάδα καὶ πιστεύειν καὶ βαπτίζειν ἐν ἰδιώματι οἰκείῳ τῆς ἑκάστης ὑποστάσεως, καὶ οὐχὶ μιᾶς τῶν τριῶν ὑπαρχούσης, κἂν ἐν ἄλλοις ἠρέτιζον.* COT.

ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψε· καὶ, Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν, καὶ ἐχάρη· πρὶν γὰρ Ἀβραὰμ ἐγώ εἰμι·] πῶς ἡμεῖς δυνησόμεθα ζῆσαι χωρὶς αὐτοῦ; οὗ καὶ οἱ προφῆται [c] ὄντες [δοῦλοι,] τῷ πνεύματι [προεώρων αὐτὸν, καὶ] ὡς διδάσκαλον [d] [ἀνέμενον, καὶ προσεδόκων ὡς Κύριον καὶ σωτῆρα, λέγοντες· Αὐτὸς ἥξει,
4 A. N. σαββατίζομεν. καὶ σώσει ἡμᾶς. Μηκέτι οὖν [4] σαββατίζωμεν Ἰου-
5 B. ὡς δαϊκῶς, [5] καὶ ἀργίαις χαίροντες. Ὁ μὴ ἐργαζόμενος γὰρ, μὴ ἐσθιέτω. ἐν ἱδρῶτι γὰρ τοῦ προσώπου σου φάγῃ τὸν ἄρτον σου, φασὶ τὰ λόγια. Ἀλλ'
6 B. ἡμῶν ἕκαστος [6] ὑμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς, με-
7 N. νόμων λέτῃ [7] νόμου χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν Θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα ἐσθίων, καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ

EPIST. VER. c μαθηταὶ d αὐτὸν προσεδόκουν· καὶ διὰ τοῦτο ὃν δικαίως ἀνέμενον, παρὼν ἤγειρεν αὐτοὺς ἐκ νεκρῶν.

VERS. COT. *ham Pater vester exsultavit ut videret diem meum, & vidit & gavisus est. Antè quàm* enim *Abrahamus, ego sum:* quo modo nos poterimus vivere sine ipso? cujus servi cùm essent Prophetæ, spiritu præviderunt ipsum; & ut præceptorem opperiebantur, atque ut Dominum & Servatorem exspectabant, dicentes; *Ipse veniet, & salvabit*

Οὐκ ἕωλα ἐσθίων κ. τ. λ.] Præcipitur Exod. XVI. 23. ut pridie Sabbathi coquantur quæ coquenda sunt; quidquid verò reliquum fuerit, in posterum diem reponatur. & XXXV. 3. vetatur ignem incendere per domos in Sabbatho. Itaque Judæis mos erat, Parasceve aquam, cibum, jus & pulmentaria præparare, eaque tepida vel calida reservare in Sabbathum. Docet hoc cum Rabbinis Juvenalis Scholiastes ad Sat. VI. 540. Atque eò spectat locus Hieronymi ad Esaiæ LXV. 4. de Judæis: *Jus hesternum, quod Græci vocant* ἕωλον, *avidis faucibus devorabant.* Itemque pœnitentia Judaica apud Morinum, Ne calidum quid comedatur, exceptis Sabbathis & festis diebus. Unde in istis Justini Martyris Dialogo cum Tryphone. *μηδὲ ὅτι θερμὸν πίνομεν ἐν τοῖς σάββασι, δεινὸν ἡγεῖσθε. Neque quòd calidum Sabbatis bibamus,*

ille scripsit. Nam & *Abraham*, inquit, *pater vester exultavit, ut videret diem meum; & vidit, & gavisus est: ante Abraham* enim, inquit, *ego sum:* quomodo nos poterimus vivere sine ipso? cui & Prophetæ servi fuerunt spiritu prævidentes eum, & tanquam magistrum expectabant, & sperabant ut Dominum & Salvatorem, dicentes; *Ipse veniet, & salvabit nos.* Non ergo sabbatizemus Judaïcè, ut feriis gaudentes. *Qui enim non operatur,* inquit, *non manducet.* Et iterum: *In sudore vultûs tui manducabis panem tuum*; dicunt Eloquia. Sed unusquisque vestrûm sabbatizet spiritualiter, meditationi Legis congaudens, non corporis dismissione, fabricationem Dei admirans, velut Judæus; non omnia comedens, & tepidum bibens, & mensuratè ambulans, & saltationes atque plausum manuum

VIT. INT.
Joh. viii. 56, 58.
Isa. xxxv. 4.
2 Thess. iii. 10
Genes. iii. 19.

nos. Non ampliùs igitur sabbatizemus Judaïco more, ac feriis gaudentes: *Qui* enim *non operatur, non manducet. In sudore* enim *vultûs tui edes panem tuum*; aiunt Eloquia: sed unusquisque vestrûm sabbatizet spiritualiter, meditatione legis gaudens, non corporis remissione, opificium Dei admirans, non pridiana comedens, ac tepida bibens, & ad præscripta spatia obambulans, & saltatio-

VERS. COT.

rem gravem indignam putetis. θερμὸν accipi non debet de omni calida potione, sed de ea tantùm quæ ignis præsentanei calorem contraxit. quod etiam colligere licet ex Homilia de semente, apud Athanasium. Vide Judæum Philonem, Libro de vita contemplativa. *Idem.*

Μεμετρημένα βαδίζων.] Ad 2000. videlicet cubitorum mensuram: ut liquet ex Talmud, in tractatu עירובין Perek 4. Maimon. tract. שבת. Perek 27. Targum in Ruth i. 16. & Origene in Lib. iv. περὶ ἀρχῶν: cujus verba Græca, in Philocalia, referuntur illa; Εἴς τινα φλυαροῦσιν εὑρεσιλογοῦντες ψυχρὰς παραδόσεις φέροντες, ὥσπερ καὶ περὶ τοῦ σαββάτου φάσκοντες τόπον ἑκάστῳ εἶναι δισχιλίους πήχεις. quæ Rufinus Latinè ita reddidit: *Fabulas quasdam inanes & frivolas commentantur, ex nescio quibus traditionibus pro-*

ὀρχήσει καὶ κρότοις νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι, ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος τὴν κυριακὴν, τὴν ἀναστάσιμον, τὴν βασιλίδα, τὴν ὕπατον πασῶν τῶν ἡμερῶν· ἣν περιμένων ὁ προφήτης ἔλεγεν, Εἰς τὸ τέλος, [8] ὑπὲρ τῆς ὀγδόης· ἐν ᾗ καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀνέτειλε, καὶ τοῦ θανάτου γέγονε νίκη ἐν Χριστῷ· ὃν τὰ τέκνα τῆς ἀπωλείας ἀρνοῦνται, οἱ ἐχθροὶ τοῦ σωτῆρος, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες· οἱ φιλήδονοι, καὶ οὐ φιλόθεοι· μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντες, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς

8 T. περὶ

VERS. COT. nibus plausibusque insanis oblectans se. At post Sabbatum, omnis Christi amator Dominicum celebret diem, resurrectioni consecratum Dominicæ, reginam & maximam omnium dierum; quam exspectans Propheta di-

ferentes de Sabbato, dicentes unicuique locum suum, (de quo Exod. XVI. 29. extra quem vetabantur egredi die septimo) *reputari intra duo millia ulnarum*. Hieronymus in Epist. 151. ad Algasiam, Quæst. 10. Judæos dicere solere ait, *Rab. Akiba, & Simeon, & Hillel, magistri nostri tradiderunt nobis, ut bis mille pedes ambulemus in Sabbato:* ubi *cubitos* impropriè *pedes* interpretatus est. USSER.

Ὀρχήσει καὶ κρότοις.] Alius Judæorum mos, in Sabbathis, festis & jejuniis: apud quos verbum idem חגג *festum celebrare & tripudiare* significat. Laudatur quidem ea consuetudo à Philone ubi de Therapeutis: arguitur autem à sanctis Patribus; Chrysostomum dico, Prudentium, Augustinum, ac Theodoritum. Certè in proverbium abiit Sabbatarius luxus, Apollinari Sidonio Lib. i. Epist. 2. Theodoritus in Philipp. iii. 19. τὴν ἐν σαββάτῳ χλιδὴν appellat. Scite demum in Commentariis qui sub nomine Rufini prodierunt ad Os. ii. 11. adnotatur; *Posuit nomina feriarum, in quibus plurimùm lætabatur, cùm tota regio choreis, canticis, epulisque lasciviret.* COT.

Τὴν ἀναστάσιμον, τὴν βασιλίδα, κ. τ. λ.] Hunc *Reginæ* titulum diei huic tribuit etiam Gregorius Nazianzenus, Orat. 43 εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν, de verna tempestate, in quam dies, quam ille tunc celebrabat, Dominica incidebat, ita scribens: ἡ βασίλισσα τῶν ὡρῶν τῇ βασιλίδι τῶν ἡμερῶν πομπεύει. *Anni tempestatum regina reginæ dierum pompam peragit.* Quomodo & *Sabbathum suum* Rabbinos מלכה sive *Reginam* nominavisse, do-

nunc habens. Sed pro ſabbatizatione diem feſtum celebret omnis Chriſtianus Dominicam reſurrectionem, regalem, eminentiſſimam omnium dierum: de quâ Propheta expectans dicebat; *In finem, pro octava:* in qua die, & vita noſtra exorta eſt, & mortis in Chriſto facta victoria: quem filii perditionis negant, inimici ſcilicet Salvatoris, *quorum deus venter eſt*; *qui terrena ſapiunt, amatores voluptatum, & non Dei*; *ſpeciem quidem pietatis habentes, virtutem autem ejus abnegantes*; VET. INT. Pſ. vi. & xi. Philip. iii. 19. 2 Tim. iii. 4, 5.

cebat; *In finem, pro octava*; in qua, & vita noſtra exorta eſt, & in Chriſto mors eſt devicta: quem negant *filii perditionis, inimici* Salvatoris, *quorum deus venter eſt, qui terrena ſapiunt: voluptatum amatores, & non Dei*; *ſpeciem quidem pietatis habentes, virtutem autem ejus abne-* VERS. COT.

cet in Synagoge ſuæ Judaïcæ Cap. x. Joh. Baxterius. USSER. ——— S. Ephrem Oratione in Crucem: ἑορτὴ δὲ ἑορτῶν, ὅτε τὸ πάσχα ἡμῶν ἐθύθη Χριστός· μᾶλλον δὲ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· αὕτη γὰρ κυριακὴ καὶ βασίλισσα τῶν ἡμερῶν. Gregor. Nazianz. Orat. 19. τὸ ἅγιον πάσχα καὶ περιβόητον, ἡ βασίλισσα τῶν ἡμερῶν ἡμέρα. Orat. 42. ἑορτῶν ἑορτὴ, καὶ πανήγυρις πανηγύρεων & ꝑou, μεγίστην ἡμέραν vocat. A Damasceno dicitur, βασιλὶς καὶ κυρία, ἑορτῶν ἑορτὴ, καὶ πανήγυρις τῶν πανηγύρεων. De Dominica Paſchæ. In Theodoro Studita 61 Catecheſi. εἰς τὴν κυρίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. COT.

Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.] Græca Inſcriptio eſt Pſalmi vi & xi. ſive, ut Hebræi diſtinguunt, xii. quam (in Græca ad eos Pſalmos Catena) ad diem Dominicam accommodat Euſebius, indeque in Orat. 43 Nazianzenus. Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Δαβὶδ τῇ αὐτῇ προσέχειν ἔοικε τοὺς περὶ τῆς ὀγδόης ψαλμούς. *Quin etiam magnus ille David eidem diei* (Dominicæ) *Pſalmos de octava accinere videtur.* USSER. ——— Pari modo diei Dominicæ applicant non pauci ex ſanctis Patribus. Alii de futuro ſæculo intelligunt, atque in his Chryſoſtomus cùm alibi, tum Homiliâ in Pſalm. vi. Ingenioſè autem per S. Auguſtinum utraque expoſitio conjungitur Epiſt. cxix. Cap. 13. COT.

ἠρνημένοι· οἱ χριστέμποροι, τὸν λόγον καπηλεύοντες, καὶ τὸν Ἰησοῦν πωλοῦντες· οἱ τῶν γυναικῶν φθορεῖς καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμηταὶ, οἱ χρηματολαίλαπες· ὧν ῥυσθείητε ἐλέει Θεοῦ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.]

Ι΄. Μὴ οὖν [a] [ἀναίσθητοι ὦμεν] τῆς χρηστότητος αὐτοῦ· [b] [ἐὰν [1] μωμήσεται ἡμᾶς,] καθὰ πράσσομεν, οὐκ ἔτι ἐσμέν· [c] [ἐὰν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσῃς, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται; Γενώμεθα οὖν ἄξιοι τῆς ἐπωνυμίας ἧς εἰλήφαμεν.] ὃς γὰρ [ἂν] ἄλλῳ ὀνόματι [2] καλεῖται [d] [πλεῖον] τούτου, [οὗτος] οὐκ ἔστι [e] Θεοῦ. [f] [Οὐ [3] γὰρ δέδεκται τὴν προφητείαν τὴν λέγουσαν περὶ ἡμῶν, ὅτι κληθήσεται ὀνόματι καινῷ, [4] ὃ ὁ Κύριος ὀνομάσει αὐτὸν, καὶ ἔσται λαὸς ἅγιος. [5] ὅπερ καὶ πεπλήρωται πρώτως ἐν Συρίᾳ· ἐν Ἀντιοχείᾳ γὰρ ἐχρημάτισαν οἱ μαθηταὶ Χριστιανοὶ, Παύλου καὶ Πέτρου θεμελιούντων τὴν ἐκκλησίαν. [6] Ἀπόθεσθε] οὖν τὴν κακὴν ζύμην, τὴν παλαιωθεῖσαν,

1 A. B μιμήσεται
2 A B καλῆται
3 A. B. deest.
4 T. ᾧ
5 B. ὅσπερ
6 A. B. Ὑπέρθεσθε

EPIST. VER. a ἀναισθητῶμεν b Ἂν γὰρ ἡμᾶς μιμήσεται c Διὰ τοῦτο μαθηταὶ αὐτοῦ γενόμενοι, μάθωμεν κατὰ Χριστιανισμὸν ζῆν. d πλέον e τοῦ f Ὑπέρθεσθε

VERS. COT. gantes: Christum quæstui habentes, *verbum adulterantes*, & Jesum vendentes; mulierum corruptores, alienique appetentes, & pecuniarum vortices: à quibus Dei misericordià liberemini, per Dominum nostrum Jesum Christum.

X. Ne igitur nullo sensu bonitatis Ipsius tangamur. Si nos imitetur secundùm ea quæ facimus, esse desiimus. *Si enim iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis*

Χριστέμποροι.] Memini me legere in veteribus apud Basilium Epist. 192. & Gregorium Nazianz. Orat. 21. 40. & Carmine de vita sua: item in Antiochi Homil. 36 *Idem.*

Καπηλεύοντες.] Vet. Vulgat. Int. *in tabernis prædicantes.* quod in Epist. ad Trall. [Cap. vi.] *cauponantes* rectiùs

Chriſtum mercantes, verbum Dei in tabernis prædi- VET. INT.
cantes, & Dominum Jeſum Chriſtum vendentes, mulierum corruptores, aliena concupiſcentes, & pecuniarum amatores: à quibus eruamini, miſericordiâ Dei faciente, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

X. Non enim ſentimus utilitatem ejus, niſi nos tentaverit. Secundùm autem quod agimus, jam
non erimus niſi ipſe * nos ″ miſeratus fuerit. *Si enim* * Non in MSS.
iniquitates obſervaverit; *quis ſuſtinebit?* Efficiamur Pſal. cxxix. 3.
ergo digni cognomento quod accepimus. Qui enim alio nomine præter iſtud vocatur, hic non eſt Dei. Non enim ſuſcepit prophetiam dicentem de no-
bis: Quoniam *vocabitur nomine novo*, *quo Do-* Iſ. lxii. 2. 12.
minus vocabit eum; *& erit populus ſanctus.* Quod & completum eſt primò in Antiochia Syriæ: ubi adquiſierunt diſcipuli nomen Chriſtianum, Paulo & Petro fundantibus Eccleſiam. Abjicite ergo
malum *vetus fermentum*, quod corrumpit & pu- 1 Cor. v. 7.

ſuſtinebit? Simus itaque digni cognomento quod accepi- VERS. COR.
mus. Qui namque alio nomine appellatur præter hoc, hic non eſt Dei. Non enim ſuſcepit Prophetiam dicentem de nobis; *Vocabitur nomine novo*; *quod Dominus nominabit illum*; *& erit populus ſanctus.* Quod primò in Syria impletum eſt: Antiochiæ enim primùm, diſcipuli appellati ſunt Chriſtiani, cùm Paulus & Petrus fundarent Eccleſiam. Abjicite igitur malum, vetus, & putridum fermentum; & tranſmutemini in novum fer-

expreſſit, ex 2 Corint. ii. 17. USSER.

Χρηματολαίλαπες.] Nova vox ἀπὸ τῶν χρημάτων καὶ λαίλαπος; deducta: qua violentiſſimos pecuniarum raptores ſive vortices ſignificari notat hìc Mœlinæus. *Idem.*

Μωμήσηται.] Vedelius legit τιμήσεται, *æſtimet*; Patricius Junius μωμοσκοπήσεται. Idem.

[g] [τὴν σεσηπυῖαν· καὶ μεταβάλλεσθε] εἰς νέαν ζύμην [h] [χάριτος· αὐλίσθητε ἐν Χριστῷ, ἵνα μὴ ὁ ἀλλότριος ὑμῶν κυριεύσῃ.] Ἄτοπόν ἐστιν [i] [Ἰησοῦν Χριστὸν] λαλεῖν [k] [ἐπὶ γλώσσης, καὶ τὸν παυσθέντα Ἰουδαϊσμὸν ἐπὶ διανοίας ἔχειν. οὐ γὰρ Χριστιανισμὸς, οὐκ [l] [ἔστιν Ἰουδαϊσμός. εἷς γάρ ἐστιν ὁ Χριστὸς, εἰς ὃν πᾶν ἔθνος πιστεῦσαν, καὶ] πᾶσα γλῶσσα [m] [ἐξομολογησαμένη,] εἰς Θεὸν συνήχθη· [καὶ [7] γεγόνασιν οἱ λιθώδεις τῇ καρδίᾳ, τέκνα τοῦ Θεοῦ [8] φίλοι Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ, ἐνευλογήθησαν πάντες οἱ τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον ἐν Χριστῷ.]

7 A. B. γέγοναν
8 ʃ. φίλου

ΙΑʹ. Ταῦτα δὲ, ἀγαπητοί μου, οὐκ [a] [ἐπέγνων] τινὰς ἐξ ὑμῶν οὕτως ἔχοντας, ἀλλ' ὡς μικρότερος ὑμῶν, θέλω προφυλάσσεσθαι ὑμᾶς, μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὰ ἄγκιστρα τῆς κενοδοξίας· ἀλλὰ [1] [b] [πληροφορεῖσθαι ἐν Χριστῷ, τῷ πρὸ πάντων μὲν αἰώνων γεννηθέντι παρὰ τοῦ Πατρός· [2] γεννωμένῳ δὲ ὕστερον ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου, δίχα ὁμιλίας ἀνδρὸς· καὶ πολιτευ-

1 T. πεπληροφορεῖσθαι
2 A. B. γεννώμενον, Cat. Arc. & ita in sequent. πολιτευσάμενον, &c.

EPIST. VER. g καὶ ἐνοξίσασαν. καὶ μεταβάλλεσθε h ἁλίσθητε ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ διαφθαρῇ τις ἐν ὑμῖν, ἐπεὶ ἀπὸ τῆς ὀσμῆς ἐλεγχθήσεσθε. i ὅ ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. l Χριστὸν Ἰησοῦν k καὶ Ἰουδαΐζειν. Ὁ l εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἐπίστευσεν, ἀλλὰ Ἰουδαϊσμὸς εἰς Χριστιανισμὸν, ὡς m πιστεύσασα

a ἐπεὶ ἔγνων b πεπληροφορῆσθαι ἐν τῇ γεννήσει καὶ τῷ πάθει, καὶ τῇ ἀναστάσει τῇ γενομένῃ ἐν καιρῷ τῆς ἡγεμονίας Ποντίου Πιλάτου πραχθέντα ἀληθῶς καὶ βεβαίως ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Οὐ γὰρ Χριστιανισμὸς, κ. τ. λ.] Nondum hac in parte adeo manifesta fuerat Ignatii interpolatio, ac nunc est, quando illam versabat Antiquus interpres. Sed & per alia satis multa suspicio injicitur, non ab uno homine violentas & corruptrices hisce Epistolis manus fuisse illatas. COT.

Ἐν Χριστῷ · · · · · · τῆς ἐλπίδος ἡμῶν.] Hæc, ex Clementinis potissimum Constitutionibus, amplificavit Ignatii Interpolator. USSER.

Γεννωμένῳ · · · ἀνδρὸς· καὶ πολιτευσαμένῳ κ. τ. λ.] Duobus membris hic positis respondent illa Constit. Apost. vii. 36. τὸν ἐκ Μαρίας γεννηθέντα

trefacit ; & percipite novum Gratiæ fermentum. Vet. Int.
Exultate in Christo ; ut non alienus dominetur vestri. Ineptum est enim Jesum Christum linguâ tantùm proferre ; & Judaïsmum in animo habere. Non enim Christianitas in Judaïsmum credidit ; sed Judaïsmus in Christianitatem. Omnes denique Gentiles æqualiter crediderunt, & *omnis lingua Christum confessa*, ad Dominum collecta est : & facti sunt *lapidei* corde, *filii amici Dei Abrahæ* ; *& in semine ejus benedicti sunt omnes*, qui in vitam æternam deputati sunt in Christo. Phil. ii. 11. Matt. iii. 9. Jac. ii. 23. Gen. xxii. 18. Gal. iii. 19.

XI. Hæc autem, dilectissimi mihi, taliter scribens, non agnovi aliquos ex vobis sic habere : sed sicut minimus vestrûm volo vos conservatos esse, ut non incidatis in hamos inanis gloriæ ; sed ut ad plenum instructi sitis in Christo. Qui ante secula genitus est à Patre, postea autem factus ex Maria virgine sine collocutione viri ; & inhabitans san-

Vers. Cot.

mentum Gratiæ. Habitate in Christo, ne alienus dominetur vobis. Absurdum est Jesum Christum sonare linguà, & habere in mente abolitum Judaïsmum. Ubi enim est Christianismus, non est Judaïsmus. Nam unus est Christus, in quem gens omnis credens, & omnis lingua confitens, ad Deum aggregatæ sunt ; & ii qui lapideo erant corde, facti sunt filii amici Dei Abrahæ ; ac in semine ejus benedicti sunt omnes destinati ad vitam æternam in Christo.

XI. Hæc autem dilecti mei, non quòd cognoverim aliquos vestrûm ita habere : sed, ut minor vobis, cupio vobis cautum, ne incidatis in hamos inanis doctrinæ ; sed plenam certamque cognitionem habeatis in Christo ; qui ante omnia sæcula genitus est à Patre, pòst verò natus est ex Maria virgine sine viri commercio ; quique sanctè

μόνον δίχα ἀνδρὸς, τὸν πολιτευσάμενον ὁσίως, &c. vel ἄνευ ἁμαρτίας, ut habetur vi. 11. Idem.

σαμένῳ ὁσίως, καὶ πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν θεραπεύσαντι ἐν τῷ λαῷ, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα ποιήσαντι, ἐπ' εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπων· καὶ τοῖς [3] ἐξοκείλασιν εἰς πολυθεΐαν, τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καταγγείλαντι, τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, καὶ τὸ πάθος ὑποστάντι, καὶ πρὸς τῶν χριστοκτόνων Ἰουδαίων ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμόνος καὶ Ἡρώδου βασιλέως, [4] καὶ σταυρὸν ὑπομείναντι, καὶ ἀποθανόντι· καὶ ἀναστάντι, καὶ ἀνελθόντι εἰς τοὺς οὐρανοὺς πρὸς τὸν ἀποστείλαντα, καὶ καθεσθέντι ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ ἐρχομένῳ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων μετὰ δόξης πατρικῆς, [5] κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ταῦτα ὁ γνοὺς ἐν πληροφορίᾳ, καὶ πιστεύσας, μακάριος· ὥσπερ [6] νῦν καὶ ὑμεῖς φιλόθεοι καὶ φιλόχριστοί ἐστε ἐν πληροφορίᾳ] τῆς ἐλπίδος ἡμῶν· ἧς ἐκτραπῆναι μηδενὶ [7] [ἡμῶν γένηται.]

3 N. ἔξω αὐλίσασι τῆς πολιτείας,
4 Fortè vacat.
5 B. κρινεῖ
6 A. B. οὖν
7 T. ὑμῶν

IB'. Ὀναίμην ὑμῶν κατὰ πάντα, ἐάνπερ ἄξιος ὦ· εἰ γὰρ καὶ δέδεμαι, πρὸς ἕνα τῶν λελυμένων ὑ-

Epist. Ver. c ὑμῶν γένοιτο.

Vers. Cot. vixit, omnemque languorem & infirmitatem sanavit in populo, signa & prodigia edidit ad benefaciendum hominibus; & iis qui in superstitionem plurium Deorum impegerant, unum & solum verum Deum Patrem suum annunciavit; qui passus est, & à Christicidis Judæis sub Pontio Pilato præside & rege Herode crucem sustinuit; mortuus est, & resurrexit; ascendit in cœlos ad eum à quo missus erat; sedetque ad dexteram ipsius; atque

Καὶ ἀνελθόντι κ. τ. λ.] Constit. Apost. vi. 11. καὶ ἀνελθόντα πρὸς τὸν ἀποστείλαντα. Sic & v. 6. Ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν. & 19. Ἀνῆλθε πρὸς τὸν ἀποστείλαντα αὐτὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καθίσας ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως. Idem.

Καὶ ἐρχομένῳ (an, ἐλευσομένῳ) ἐπὶ συντελείᾳ κ. τ. λ.] Similiter in Constit. Apost. v. 19. ὃς καὶ ἐλεύσεται ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Idem.

ctè & fine querela, omnem infirmitatem omnemque languorem curavit in populo, & figna atque prodigia pro beneficiis hominum fecit, & illis qui longè erant, & eis qui propè in multitudinem, unum & folum verum Deum Patrem annunciavit: & paffionem pertulit, & ab interfectoribus fuis Judæis fub Pontio Pilato Præfide, & Herode Rege crucem fuftinuit; & mortuus eft, atque refurrexit; & in cœlos afcendit ad illum qui mifit eum, & fedet ad dexteram ejus, venturufque eft in confummatione feculi in gloria paterna judicare vivos & mortuos, & reddere unicuique fecundùm opera fua. Hæc qui in pleno cognoverit & crediderit, beatus eft: quomodo & vos amici Dei, & amatores Chrifti eftis, in plenitudine fpei noftræ; à qua nulli noftrûm averti contingat. VET. INT.

XII. Adquifivi vos in omnibus: fiquidem dignus ero. Si enim vinctus fum, fed ad folutionem

venturus eft in fine fæculorum cum paterna gloria, ut judicet vivos & mortuos; reddatque unicuique fecundùm opera fua. Hæc qui plenè cognòrit & crediderit, beatus eft: quemadmodum & vos Dei & Chrifti amatores eftis, in plenitudine fpei noftræ; à qua exorbitare quemquam veftrûm abfit. VERS. COT.

XII. Fruar vobis per omnia, fi dignus fim. Tametfi enim vinctus fum, comparandus uni veftrûm folutorum

'Οναίμην.] Hefychius: 'Οναίμην, τύχοιμι, ἀπολαύοιμι, ὠφελείην. Ariftophanes, in Nebulis: 'Αλσὶ διασμηχθεὶς, ὄναιτ' ἂν οὑτοσί. hoc eft, ut exponit Scholiaftes; οὐ τὰ τυχόντα οὗτος ὠφεληθείη διαβρεχθεὶς ἁλσίν. B Paulus ad Philemonem [20]: 'Εγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ. quod Vetus Interpres ad verbum reddidit; *Ego te fruar in Domino:* Beza paraphrafticè; *Hunc fructum abs te confequar,* five, hoc à te beneficium percipiam. *Idem.*

Πρὸς ἕνα τῶν κ. τ. λ.] Hoc eft, comparandus non fum; vel pro Δεσμίῳ five Confeffore æftimandus. *Idem.*

μῶν οὐκ εἰμί. Οἶδα ὅτι οὐ φυσιοῦσθε· Ἰησοῦν γὰρ [a] ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Καὶ μᾶλλον [b] [ὅταν] ἐπαινῶ ὑμᾶς, οἶδα ὅτι ἐντρέπεσθε, ὡς γέγραπται· [c] Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος· [καὶ, Λέγε σὺ τὰς ἁμαρτίας σου πρῶτος, ἵνα δικαιωθῇς· καὶ, Ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διατεταγμένα ὑμῖν, λέγετε, ὅτι δοῦλοί ἐσμεν ἀχρεῖοι· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα παρὰ Θεῷ· ὁ Θεὸς γὰρ, φησὶν, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Διὰ τοῦτο οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι Ἀβραὰμ καὶ Ἰακὼβ, γῆν καὶ σποδὸν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ
1 A. B. ἴσον ὠνόμαζον ἑαυτοὺς [1] ὠνόμαζον. καὶ ὁ Δαβὶδ, Τίς εἰμι ἐγὼ ἐναντίον σοῦ Κύριε, ὅτι ἐδόξασάς με ἕως τούτου; καὶ Μωσῆς, ὁ παρὰ πάντας ἀνθρώπους πραότατος, λέγει πρὸς Θεόν· Ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσός
2 N. ὑμεῖς εἰμι ἐγώ. Ταπεινοφρονεῖτε οὖν καὶ [2] αὐτοὶ, ἵνα ὑψωθῆτε· ὁ ταπεινῶν γὰρ ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται, καὶ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται.]

ΙΓ'. [a] [Σπουδάσατε] οὖν βεβαιωθῆναι ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων· ἵνα πάντα, ὅσα [b] [ποιεῖτε, κατευοδωθήσεται,] σαρκί [τε] καὶ πνεύματι, πίστει καὶ ἀγάπῃ, [c] μετὰ τοῦ ἀξιοπρε-

Epist. Ver. a Χριστὸν b ὅτ' ἂν c ὅτι ὁ
a Σπουδάζετε b ποιῆτε κατευοδωθῆτε c ἐν Υἱῷ καὶ Πατρὶ καὶ ἐν Πνεύματι, ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει,

Vers. Cot. non ſum. Novi quòd in vobis faſtus non ſit: Jeſum enim habetis in vobis ipſis. Et magis cùm laudo vos, ſcio vos rubore ſuffundi: ſicut ſcriptum eſt; *Juſtus ſui eſt accuſator.* Et *Dic tu primus peccata tua, ut juſtificeris.* Et; *Cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis,*

Κατήγορος.] Vetus vulgatus Interpres, *accuſator eſt in primordio ſermonis,* exprimens illud, ἐν πρωτολογίᾳ, quod ſequitur in textu Græco Prov. xviii. 17. *Idem.*

Ἰακώβ.] Ἰὼβ rectiùs hìc legit Vetus Vulgatus: ut Interpolator hìc reſpexerit ad illud Jobi xxx. 19. *Idem.*

omnium veſtrûm non ſum vinctus. Scio enim Vet. Int.
quia non inflamini, quia Jeſum habetis in vobis.
Et magìs cùm laudavero vos, ſcio quia reveremi-
ni: ſicut ſcriptum eſt; quoniam *Juſtus ſui accu-* Prov. xviii. 17.
ſator eſt in primordio ſermonis. Et: *Dic tu*, inquit, Iſ. xliii. 26
primus peccata tua, ut juſtificeris. Et; *Cùm feceri-* Luc. xvii. 10
tis, inquit, *omnia quæ mandata ſunt vobis, dicite,*
Servi inutiles ſumus. Quoniam in hominibus qui ſe —— xvi. 1[illegible]
exaltaverit, delinquit ante Deum. Dicit enim
Deus: *Propitius factus ſum peccatori.* Propter quod —— xviii. [illegible]
magni illi, Abraham & Job, terram & cinerem Geneſ. x[illegible] 27.
ſemetipſos ante Deum nominaverunt. Et David; Job. xxx. 1[illegible]
Quis ſum ego, ait, *coram te Domine?* Nam & 1 Paral. [illegible] 16.
Moyſes, *ſupra omnes homines manſuetiſſimus*, di-
cit ad Deum: *Gracilis voce & tardus linguâ* Num. xii.
ſum ego. Humiles ergo eſtote & vos ipſi, ut Exod. iv. 1[illegible]
exaltemini. *Qui enim ſe humiliaverit exaltabitur*; Luc. xiv. [illegible]
& qui ſe exaltaverit, humiliabitur. —— xviii. 14

XIII. Studete itaque confirmari in dogmatibus Domini & Apoſtolorum: ut ex omnibus quæ facitis dirigamini in viam rectam, carne & ſpiritu, fide & dilectione; cum honore digno

Vers. Col.

dicite; Servi inutiles ſumus. Quia quod hominibus altum eſt, abominatio eſt apud Deum. Deus enim, inquit, *propitius eſto mihi peccatori.* Ob hoc magni illi Abraham & Job, terram & cinerem ſeipſos coram Deo nominaverunt. Et David; *Quis ſum ego in conſpectu tuo, Domine, quia glorificaſti me hucuſque?* Et Moſes, *manſuetiſſimus ſuper omnes homines*, dicit ad Deum; *Gracili voce, & tardâ linguâ ſum ego.* Submiſsè itaque ſentite & ipſi, ut exaltemini. *Qui* enim *ſe humiliat, exaltabitur*; *& qui ſe exaltat, humiliabitur.*

XIII. Studete itaque ut confirmemini in dogmatibus Domini & Apoſtolorum; quò cuncta quæ facitis, proſperè ſuccedant, & carne & ſpiritu, fide & caritate;

1 B. ἀξιονίκου πεστάτου ἐπισκόπου ὑμῶν, καὶ [1] ἀξιοπλόκου [καὶ]
2 T. πρεσβυτερίου πνευματικοῦ στεφάνου τοῦ [d] [2] [πρεσβυτέρου] ὑμῶν, καὶ τῶν κατὰ Θεὸν διακόνων. Ὑποτάγητε τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀλλήλοις, ὡς [e] [ὁ] Χριστὸς τῷ Πατρὶ, [f] ἵνα ἕνωσις ᾖ [g] [κατὰ Θεὸν ἐν ὑμῖν.]

ΙΔ'. Εἰδὼς [a] [ὑμᾶς πεπληρωμένους παντὸς ἀγα-
1 B. σύντομος θοῦ,] [1] συντόμως [b] [παρεκάλεσα] ὑμᾶς [ἐν ἀγάπῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ.] Μνημονεύετέ μου ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν, ἵνα Θεοῦ ἐπιτύχω· καὶ τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας, [c] [ἧς] οὐκ ἄξιός εἰμι καλεῖσθαι [ἐπί-
2 A. B. ἠρωμένης σκοπος.] Ἐπιδέομαι γὰρ τῆς [2] ἡνωμένης ὑμῶν ἐν Θεῷ προσευχῆς καὶ ἀγάπης, εἰς τὸ ἀξιωθῆναι τὴν
3 N. ἡμῶν ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίαν, διὰ τῆς [d] [εὐταξίας] [3] ὑμῶν, [e] [ποιμανθῆναι ἐν Χριστῷ.]

ΙΕ'. Ἀσπάζονται ὑμᾶς Ἐφέσιοι ἀπὸ Σμύρνης, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν, παρόντες εἰς δόξαν Θεοῦ, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς, οἳ κατὰ πάντα με [a] [ἀνεπαύσατε,] ἅμα Πολυκάρπῳ. Καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ ἐκκλησίαι ἐν τιμῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀσπάζονται ὑμᾶς. Ἔῤῥωσθε ἐν ὁμονοίᾳ, [c] [πνεῦμα κεκτημένοι ἀδιάκριτον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ.]

EPIST. VER. d πρεσβυτερίου e Ἰησοῦς f κατὰ σάρκα, καὶ οἱ ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ καὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι, g σαρκική τε καὶ πνευματική.

a ὅτι Θεοῦ γέμετε, b παρεκέλευσα c ὅθεν d ἐκκλησίας e δροσισθῆναι.

a ἀνέπαυσαν, b ἐπισκόπῳ Σμυρναίων c Θεοῦ, κεκτημένοι ἀδιάκριτον πνεῦμα, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός.

VERS. COT. cum digniſſimo Epiſcopo veſtro, & dignè contexta atque ſpirituali corona Preſbyterii veſtri, & ſecundùm Deum agentibus Diaconis. Subjecti eſte Epiſcopo, & vobis mutuò, ſicut Chriſtus Patri; ut inter vos ſit unio ſecundùm Deum.

XIV. Cùm ſciam vos plenos eſſe omnis boni, brevi-

Episcopo vestro, & coronâ digno atque spiri- VET. INT.
tuali Stephano Presbytero vestro, & secundùm Deum Diaconis. Subjecti estote Episcopo, & invicem, quomodo Jesus Patri: ut laus sit in vobis secundùm Deum.

XIV. Videns vos repletos omnibus bonis; compendiosè rogavi vos in dilectione Jesu Christi. Mementote mei in orationibus vestris, ut Deum merear adipisci; & Ecclesiæ quæ est in Syria, cujus non sum dignus vocari Episcopus. Indigeo enim vestrâ illâ laudabili in Deo oratione & dilectione; ut dignus sim illam, quæ in Syria est, Ecclesiam per bonam * opinationem vestram pascere in Christo.

* *Al.* operationem. *f.* ordinationem.

XV. Salutant vos Ephesii de Smyrna, unde scribo vobis, præsentes in gloria Dei; quomodo in omnibus refecistis me, simul cum Polycarpo. Et cæteræ Ecclesiæ in honore Jesu Christi salutant vos. Incolumes estote in unanimitate, possidentes inseparabilem spiritum, in Christo Jesu, per voluntatem Dei.

bus cohortatus sum vos in caritate Jesu Christi. Me- VERS. COT.
mores estote mei in orationibus vestris; ut Deum assequar; & Ecclesiæ quæ in Syria est, cujus non sum dignus appellari Episcopus. Opus enim mihi est unitâ vestrâ in Deo oratione & caritate; ut Ecclesia quæ in Syria est, mereatur per bonam disciplinam vestram pasci in Christo.

XV. Salutant vos Ephesii de Smyrna, unde hæc scribo vobis, qui præsentes adsunt in Dei gloriam, uti & vos, qui me unà cum Polycarpo recreâstis in omnibus. Cæteræ etiam Ecclesiæ, in honore Jesu Christi salutant vos. Valete in concordia, spiritum possidentes inseparabilem, in Christo Jesu, per voluntatem Dei.

[a] ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐκκλησίᾳ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Φιλαδελφίᾳ[b], [ἐν ἀγάπῃ] ἠλεημένῃ, καὶ ἡδρασμένῃ ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ, καὶ [c] [ἀγαλλωμένῃ] ἐν τῷ πάθει τοῦ Κυρίου ἡμῶν [Ἰησοῦ] [1] ἀδιακρίτως, καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ πεπληροφορημένῃ ἐν [2] παντὶ ἐλέει· ἣν ἀσπάζομαι ἐν αἵματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἐστὶ χαρὰ αἰώνιος καὶ παράμονος· μάλιστα [d] ἐν ἑνὶ [e] [οὖσι] σὺν τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, ἀποδεδειγμένοις ἐν [f] [θελήματι Θεοῦ Πατρὸς, διὰ τοῦ Κυρίου] Ἰησοῦ Χριστοῦ, [h] [ὃς] κατὰ τὸ ἴδιον [i] [3] [βούλημα] ἐστήριξεν [k] [αὐτοῦ βεβαίως τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ πέτρᾳ, [4] οἰκοδομῇ πνευματικῇ] ἀχειροποιήτῳ, ᾗ [5] συγκλύσαντες οἱ ἄνεμοι καὶ οἱ ποταμοὶ οὐκ ἴσχυσαν αὐτὴν ἀνατρέψαι, ἀλλὰ μηδὲ ἰσχύσειάν

1 T. Χριστοῦ ἀδιακρίτως, πολλῇ ἀγάπῃ, παντὶ

3 T. θέλημα ... B. οἰκο- ... πνεύμα- ... οἰκο- ... πνευ- ... B. συγ- ... ες

Lect. Ver. a ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ. b τῆς Ἀσίας, c ἀγαλλιωμένῃ d ἐὰν e ὦσιν f σὺν αὐτῷ g γνώμῃ h οὓς i θέλημα k ἐν βεβαιωσύνῃ, τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ πνεύματι.

Vers. Cot.

EJUSDEM EPISTOLA AD PHILADELPHENSES.

Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris & Domini Jesu Christi, quæ est Philadelphiæ, in caritate misericordiam consecutæ, ac firmatæ in Dei concordia, & exsultanti in passione Domini nostri Jesu inseparabili-

Φιλαδελφεῖς.] Vel Φιλαδελφίευς, ut in Cod. Nydprucciano. Philadelphenos eos appellat Plinius. Hæc verò, &

EJUSDEM EPISTOLA AD PHILADELPHIENSES.

VET. INT.

Ex Troja.

Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei Patris & Domini nostri Jesu Christi, quæ est in Philadelphia, misericordiam consecutæ in dilectione, & confirmatæ in concordia, & exultatione Dei in passione Domini nostri indiscretè; & in resurrectione ejus repletæ in omni misericordia: quam & saluto in sanguine Jesu Christi, quod est gaudium sempiternum & singulare: maximè iis qui sunt in unum cum Episcopo, & cum Presbyteris, & cum Diaconis; probatis in voluntate Dei Patris, per Dominum Jesum Christum, qui secundùm suam voluntatem solidavit firmiter Ecclesiam ejus super petram, ædificio spirituali non manu facto: quam flumina inundantia & flantes venti non valuerunt subvertere; nec valeant aliter, Matt. xvi. 18.

VERS. COT.

ac per resurrectionem ejus plenè instructæ in omni misericordia: quam saluto in sanguine Jesu Christi, quod est gaudium sempiternum & stabile: maximè iis qui unum sunt cum Episcopo, Presbyteris, & Diaconis; designatis in voluntate Dei Patris, per Jesum Christum, qui secundùm propriam voluntatem suam firmavit Ecclesiam super petram, ædificio spirituali, non manu facto; in quam simul irruentes venti & fluvii non potuerunt

Epist. ad Smyrnæo, Troade missa est: sicut Epistolæ ad Ephesios, ad Magnesianos, ad Trallianos, & ad Romanos, scriptæ sunt Smyrnæ. quod etiam ab Eusebio Hist. Lib. iii. Cap. 35, 36. est notatum. USSER.

ποτε τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ἀλλ' ἐξασθενήσειαν δυνάμει Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.]

1 A. B. ἄγνον

Α'. [a] [ΘΕασάμενος ὑμῶν τὸν] ἐπίσκοπον, [1] ἔγνων [ὅτι] οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐδὲ δι' ἀνθρώπων [b] [ἠξιώθη] τὴν διακονίαν τὴν εἰς τὸ κοινὸν ἀνήκουσαν [ἐγχειρισθῆναι,] οὐδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ [c] [Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ Πατρὸς, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.] οὗ καταπέπληγμαι τὴν ἐπιείκειαν, ὃς σιγῶν [d] [πλέον] δύναται τῶν [e] [πλέον] λαλούντων. [f] [συνήρμοσται] γὰρ ταῖς ἐντολαῖς [g] [Κυρίου, καὶ τοῖς δικαιώμασιν, ὡς χορδαὶ τῇ κιθάρᾳ. καὶ ἔστιν ἄμεμπτος, οὐχ ἧττον Ζαχαρίου τοῦ ἱερέως.] Διὸ μακαρίζει μου ἡ ψυχὴ τὴν εἰς Θεὸν αὐτοῦ

2 T. ἀγάπην καὶ

[2] γνώμην, ἐπιγνοὺς ἐνάρετον καὶ τελείαν οὖσαν· τὸ ἀκίνητον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀόργητον [h] ἐν πάσῃ ἐπιεικείᾳ Θεοῦ ζῶντος.

1 A. B. τῆς κακοδιδασκαλίας

Β'. [Ὡς] τέκνα οὖν φωτὸς, ἀληθείας, φεύγετε τὸν μερισμὸν [a] [τῆς ἑνότητος, καὶ [1] τὴν κακοδιδασκαλίαν] τῶν αἱρεσιωτῶν, ἐξ ὧν μολυσμὸς ἐξῆλθεν εἰς

Epist. Ver. a Ὃν b κεκτῆσθαι c Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. d πλείονα e μάταια f συνευρύθμισται g ὡς χορδαῖς κιθάρα. h αὐτοῦ
a καὶ τὰς κακοδιδασκαλίας·

Vers. Cot. *eam ſubvertere; ſed nec valeant umquam ſpiritualia nequitiæ, verùm infirmentur virtute Domini noſtri Jeſu Chriſti.*

I. Conſpecto veſtro Epiſcopo, cognovi quòd non à ſeipſo neque per homines dignus habitus fuit, ut ſuſciperet miniſterium ad communem utilitatem pertinens: nec per

quando spiritus nequitiæ, sed debilitentur virtute VET. INT.
Domini nostri Jesu Christi.

I. VIdens autem Episcopum vestrum, cognovi quia non à semetipso, neque ab hominibus promotus est in ministerium ad communionem pertinens, neque per inanem gloriam; sed in dilectione Jesu Christi, & Dei Patris, qui resuscitavit eum à mortuis. Cujus expavesco mansuetudinem, quomodo tacens amplius potest à loquente. Aptus est enim mandatis Domini & justitiæ ejus, sicut chordæ citharæ; & est irreprehensibilis, non minùs à Zacharia sacerdote. Luc. i. 5, 6.
Propter quod beatificat anima mea illius secundùm Deum dispositionem: cognoscens innocentem, & perfectam, & immobilem, & sine ira circa omnes ejus mansuetudinem, tanquam Dei vivi.

II. Sicut ergo filii lucis, verè fugite divisionem unitatis, & malam doctrinam Hæreticorum, ex quibus *exivit coinquinatio in omnem terram.* Jer. xxiii. 15.

inanem gloriam, sed in caritate Jesu Christi, & Dei Patris qui suscitavit eum ex mortuis: cujus obstupui modestiâ: qui tacitus plus potest quàm qui plura loquuntur. Coaptatus enim est Domini mandatis, & justificationibus, ut chordæ citharæ; estque inculpatus, non minùs quàm Zacharias sacerdos. Quapropter beatum censet anima mea illius in Deo propositum, qui cognosco illud virtutibus ornatum esse, ac perfectum: illius immobilitatem, atque lenitatem iræque vacuitatem, in omni mansuetudine Dei viventis. VERS. COT.

I. Fugite itaque, ut filii lucis & veritatis, sectionem unitatis, & pravam doctrinam Hæreticorum, à quibus *pollutio egressa est in omnem terram.* Ubi verò Pastor

πᾶσαν τὴν γῆν.] Ὅπου δὲ ὁ ποιμήν ἐστιν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε. πολλοὶ γὰρ λύκοι [a] [κωδίοις ἠμφιεσμένοι,] ἡδονῇ κακῇ αἰχμαλωτίζουσι τοὺς θεοδρόμους· ἀλλ' ἐν τῇ ἑνότητι ὑμῶν οὐχ ἕξουσι τόπον.

Γ'. Ἀπέχεσθε [οὖν] τῶν κακῶν βοτανῶν, ἅς τινας [a] [Ἰησοῦς Χριστὸς οὐ γεωργεῖ, ἀλλ' ὁ ἀνθρω-
1 N. αὐτοὺς ποκτόνος θήρ,] διὰ τὸ μὴ εἶναι [b] [1] [αὐτὰς] φυτείαν Πατρὸς, [ἀλλὰ σπέρμα τοῦ πονηροῦ.] Οὐχ ὅτι
2 N. εὑρὼν παρ' ὑμῖν μερισμὸν [2] εὗρον, [c] [ταῦτα γράφω, ἀλλὰ προασφαλίζομαι ὑμᾶς ὡς τέκνα Θεοῦ·] ὅσοι γὰρ
3 T. Θεοῦ [d] [3] [Χριστοῦ] εἰσιν, [e] οὗτοι μετὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰσίν· [f] [ὅσοι δ' ἂν ἐκκλίνωσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν ἀσπάσωνται μετὰ τῶν κατηραμένων, οὗτοι σὺν αὐτοῖς ἐκκοπήσονται· οὐ γάρ εἰσι γεώργιον Χριστοῦ,
4 A. ἀπ' [4] ἀλλ' ἐχθροῦ σπορά· οὗ ῥυσθείητε πάντοτε εὐχαῖς τοῦ προκαθεζομένου ὑμῶν ποιμένος, τοῦ πιστοτάτου καὶ πρᾳοτάτου. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ,] ὅσοι ἂν μετανοήσαντες ἔλθωσιν ἐπὶ τὴν ἑνότητα τῆς ἐκκλησίας, [g] [προσδέχεσθε αὐτοὺς μετὰ πάσης πρᾳότητος, ἵνα διὰ τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ἀνεξικακίας ἀνανήψαντες ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἄξιοι Ἰησοῦ Χριστοῦ γενόμενοι,

EPIST. VER. b ἀξιόπιστοι

a οὐ γεωργεῖ Ἰησοῦς Χριστὸς, b αὐτοὺς c ἀλλ' ἀ..ο-διϋλισμένον d Θεοῦ e καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, f καὶ g οὗτοι Θεοῦ ἔσονται, ἵνα ὦσιν κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ζῶντες.

VERS. COT. eſt, eodem ut oves ſequamini. Multi enim lupi velleribus induti, eos qui in Dei ſtadio currunt, per malam voluptatem captivos comprehendunt: verùm in veſtra unitate non habebunt locum.

III. Abſtinete itaque ab herbis noxiis; quas Jeſus non excolit; ſed fera hominum interfectrix: non enim ſunt plantatio Patris, ſed ſemen Maligni. Non hæc

Ubi ergo Paſtor eſt, illuc ſunt oves congre- VET. INT.
gemini. Multi enim *lupi pellibus ovium in-* Matt. vii. 15.
duti * voluntate malâ captivant decurrentes * *l.* voluptate.
ad Deum: ſed in unitate veſtra non inveniunt
locum.

III. Abſtinete itaque vos * à verbis malis, * *f.* ab herbis.
* quæ Jeſus Chriſtus non ſeminavit, ſed homi- * *f.* quas.
num interfectrix beſtia: propter quod non ſunt
plantatio Patris, ſed ſeminarium Nequiſſimi. Non
ergo ſeparationem inveniens apud vos, hæc ſcribo:
ſed muniens vos ut filios Dei. Quotquot enim
ſunt Chriſti, ipſi ſunt cum Epiſcopo. Qui au-
tem declinant eum, vel communionem ejus, &
ſociant ſe * maledicis; ipſi cum illis ſimul abſcin- * *f.* maledictis.
dentur. Non enim ſunt agricolæ Chriſti, ſed
Inimici ſeminarium: à quibus eruamini ſemper
precibus aſſidentis Paſtoris veſtri fideliſſimi & mi-
tiſſimi. Rogo itaque vos in Domino; quicun-
que pœnitentes venerint ad unitatem Eccleſiæ,
ſuſcipite eos cum omni manſuetudine: ut per
utilitatem & bonam demonſtrationem de luto &
muſcipula Diaboli eruti, & digni Jeſu Chriſto effecti, 2Tim. ii. 26.

ſcribo, quòd apud vos invenerim diviſionem: ſed præ- VERS. COT.
munio vos, ut filios Dei. Quotquot enim Chriſti ſunt,
hi ſunt cum Epiſcopo: qui verò ab illo declinant, &
cum maledictis communionem amplectuntur; hi cum
illis excidentur. Nec enim Chriſti agricultura ſunt,
ſed Diaboli ſementis: à quo eruamini ſemper precibus
fideliſſimi & manſuetiſſimi Paſtoris qui vobis præſidet.
Obſecro itaque vos in Domino; quotquot pœnitentiâ
ducti venerint ad unitatem Eccleſiæ, ſuſcipite illos cum
omni manſuetudine; ut per bonitatem & patientiam
veſtram reſipiſcentes ex Diaboli laqueis, digni Jeſu

σωτηρίας αἰωνίου τύχωσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ. [g] Ἀδελφοὶ, μὴ πλανᾶσθε·] εἴ τις σχίζοντι [ἀπὸ τῆς ἀληθείας] ἀκολουθεῖ, βασιλείαν Θεοῦ οὐ [h] [κληρονομήσει· καὶ εἴ τις οὐκ ἀφίσταται τοῦ ψευδολόγου κήρυκος, εἰς γέενναν κατακριθήσεται· οὔτε γὰρ εὐσεβῶν ἀφίστασθαι χρὴ, οὔτε δὲ δυσσεβέσι συγκεῖσθαι δεῖ.] εἴ τις ἐν ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ περιπατεῖ, οὗτος [i] [οὐκ ἔστι Χριστοῦ, οὔτε τοῦ πάθους αὐτοῦ κοινωνός· ἀλλ' ἔστιν ἀλώπηξ, φθορεὺς ἀμπελῶνος Χριστοῦ· τῷ τοιούτῳ μὴ συναναμίγνυσθε, ἵνα μὴ συναπόλησθε αὐτῷ· κἂν πατὴρ ᾖ, κἂν υἱὸς, κἂν ἀδελφὸς, κἂν οἰκεῖος· Οὐ φείσεται γάρ σου, φησὶν, ὁ ὀφθαλμὸς ἐπ' αὐτῷ. Τοὺς μισοῦντας οὖν τὸν Θεὸν, μισεῖν χρὴ καὶ ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχ-
5 N. ἐκτετήκεσθαι θροῖς αὐτοῦ [5] ἐκτήκεσθαι· οὐ μὴν καὶ τύπτειν αὐτοὺς ἢ διώκειν, καθὼς τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Κύριον καὶ Θεόν· ἀλλ' ἐχθροὺς μὲν ἡγεῖσθαι, καὶ χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶν· νουθετεῖν δὲ αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ μετάνοιαν παρακαλεῖν, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἐὰν ἄρα ἐνδῶσι. Φιλάνθρωπος γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπί-

EPIST. VER. g Μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου· h κληρονομεῖ· i τῷ πάθει οὐ συγκατατίθεται.

VERS. COT. Christo facti, salutem consequantur æternam in regno Christi. Fratres, ne erretis. Si quis eum sectatur qui se absciderit à veritate, regnum Dei non hereditabit: & si quis non abscedit à falsiloquo prædicatore, in gehennam condemnabitur. Nec enim à piis discedere oportet, nec cum impiis convenire. Si quis in aliena sententia

Ἀδελφοὶ, μὴ πλανᾶσθε.] Hæc usque ad ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν· proferuntur in Exemplari Regio, quod numeratur 1624. COT.

Ἐν ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ.] i. e. ἐν ἑτεροδοξίᾳ sive *falsâ doctrinâ*; ut exponit Vedelius. USSER.

ſempiternam ſalutem percipiant in regno Chriſti. VET. INT.
Nolite ergo errare fratres. Quicunque enim ſeparatum à veritate fuerit ſecutus, regnum Dei non hæreditabit : & qui non diſceſſerit à falſiloquo prædicatore, in gehennam damnabitur. Unde nec à juſtis diſcedere, neque injuſtis appropinquare oportet. Quicunque enim in aliena ſententia ambulaverit, ipſe non eſt Chriſti, nec paſſionis ejus particeps ; ſed eſt fraudator & corruptor vineæ Cant. ii. 15.
Chriſti. Tali ne commiſceamini, ne ſimul cum eo pereatis : nec ſi pater ſit, vel filius, aut frater, aut domeſticus. *Non* enim, inquit, *parcat* Deut. xiii 6. 8.
oculus tuus ſuper eum. Qui ergo *odio habent* Pſ. cxxxviii. 21.
Deum, oportet etiam vos *eos odire, & ſuper inimicos ejus tabeſcere.* Non quidem nos perſequi eos aut percutere oportet, ſecundùm *Gentes, quæ* 1 Theſſ. iv. 5.
non noverunt Deum : ſed inimicos arbitrari, & ſeparari ab eis, & monere eos, & ad pœnitentiam provocare ; ſi fortè audiant & adquieſcant. Amator enim hominum eſt Deus noſter ;
& *vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitio-* 1 Tim ii 4.

ambulat ; hic non eſt Chriſti, neque paſſionis ejus particeps ; ſed eſt vulpes corruptrix vineæ Chriſti. Cum ejuſmodi non commiſceamini, ne cum illo pereatis : quamvis pater ſit, quamvis filius, quamvis frater, quamvis domeſticus. *Non parcet* enim, inquit, *oculus tuus ſuper eum. Oſores* ergo *Dei, & vos odiſſe oportet, & ſuper inimicos illius tabeſcere :* non autem etiam verberare aut perſequi illos, ut faciunt *Gentes quæ ignorant* Dominum & *Deum* ; ſed pro inimicis habere, & ab iis ſegregari ; eos tamen commonefacere, & ad pœnitentiam cohortari, ſi fortè audiant, ſi fortè cedant. Nam hominum amans eſt Deus noſter ; & *Omnes homines vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Quapropter VERS. COT.

γνῶσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· διὸ τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει [6] τὸν ὑετὸν ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους· οὗ τῆς χρηστότητος θέλων καὶ ἡμᾶς εἶναι μιμητὰς ὁ Κύριος, λέγει, Γίνεσθε τέλειοι, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.]

6 T. deest.

Δ'. [a] [Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· διὸ καὶ θαῤῥῶν γράφω τῇ ἀξιοθέῳ ἀγάπῃ ὑμῶν, παρακαλῶν ὑμᾶς, μιᾷ πίστει, καὶ ἑνὶ κηρύγματι, καὶ] μιᾷ εὐχαριστίᾳ χρῆσθαι· μία γάρ [ἐστιν ἡ] σὰρξ τοῦ Κυρίου [b] Ἰησοῦ [c], [1] [καὶ ἓν αὐτοῦ τὸ αἷμα τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχυθέν· εἷς καὶ ἄρτος τοῖς πᾶσιν ἐθρύφθη,] καὶ ἓν ποτήριον [τοῖς ὅλοις διενεμήθη·] ἓν θυσιαστήριον [*] [πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ] εἷς ἐπίσκοπος, ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ, καὶ [τοῖς] διακόνοις τοῖς συνδούλοις μου· [f] ἐπείπερ καὶ εἷς ἀγέννητος, ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ· καὶ εἷς μονογενὴς υἱὸς, Θεὸς λόγος, καὶ ἄνθρωπος· καὶ εἷς ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας· ἓν δὲ καὶ τὸ κήρυγμα, καὶ ἡ πίστις μία, καὶ τὸ βάπτισμα ἓν, καὶ μία ἡ ἐκκλησία, ἣν ἱδρύσαντο οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ἀπὸ περάτων ἕως περάτων, ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, οἰκείοις ἱδρῶσι καὶ πόνοις. Καὶ ὑμᾶς οὖν

1 T. Χριστοῦ

EPIST. VER. a Σπουδάζετε οὖν b ἡμῶν c Χριστοῦ d εἰς ἕνωσιν τοῦ αἵματος αὐτοῦ· e ὡς f ἵνα ὃ ἐὰν πράσσητε κατὰ Θεὸν πράσσητε.

VERS. COT. *Solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit* imbrem *super justos & injustos :* cujus benignitatis cùm vellet Dominus nos esse imitatores, inquit; *Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.*

IV. Ego persuasum habeo de vobis in Domino, quòd

* Ἓν θυσιαστήριον.] *Altare* apud Patres *mensam Dominicam* passim denotat: apud Ignatium & Polycarpum, *sacrarium* quoque. Vide Epist. ad Magnes. [Cap. vii.] *Idem.*

nem veritatis venire. Propter quod & *Solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injustos.* Cujus utilitatis etiam nos Dominus volens esse imitatores, dicit: *Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.* VET. INT. Matt. v. 45. —— v. 48.

IV. Ego confido de vobis in Domino, quia nihil aliud sapietis. Propterea fiducialiter scribo Deo dignæ dilectioni vestræ: rogans vos ut instetis uni fidei, uni prædicationi; unâ gratiarum actione utentes. Una enim est caro Domini Jesu, & unus ejus sanguis qui pro nobis effusus est; unus etiam panis pro omnibus confractus, & unus calix totius Ecclesiæ: & unus Episcopus, simul cum omni Presbyterio, & Diaconis conservis meis. Quia & unus est ingenitus Deus Pater; & unus unigenitus Filius, Deus Verbum, & homo; & unus Paracletus, Spiritus veritatis: una etiam prædicatio; & *fides una, & unum Baptisma*; & una Ecclesia, quam fundaverunt sancti Apostoli, à finibus usque ad fines, in sanguine Christi, propriis sudoribus, & laboribus. Et vos ergo Ephes. iv. 5.

nihil aliud sentietis. Quare & confidenter scribo caritati vestræ Deo dignæ; obsecrans vos, ut unâ fide, unâ prædicatione, unâ Eucharistiâ utamini. Una enim est caro Domini nostri Jesu, & unus illius sanguis qui pro nobis effusus est; unus item panis omnibus confractus est, & unus calix omnibus distributus est: unum altare omni Ecclesiæ; ac unus Episcopus, cum Presbyterio, & Diaconis conservis meis. Quandoquidem & unus est ingenitus, Deus & Pater; & unus unigenitus Filius, Deus Verbum, atque homo; & unus Paracletus, Spiritus veritatis: una quoque prædicatio; & fides una, & unum Baptisma: & una Ecclesia, quam suis sudoribus ac laboribus fundârunt sancti Apostoli, à finibus terræ usque ad fines, in sanguine Christi. Et vos VERS. COT.

χρὴ, ὡς λαὸν περιούσιον, καὶ ἔθνος ἅγιον, ἐν ὁμονοίᾳ πάντα ἐν Χριστῷ ἐπιτελεῖν. Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἀνδράσιν ὑποτάγητε ἐν φόβῳ Θεοῦ· αἱ παρθένοι, τῷ Χριστῷ ἐν ἀφθαρσίᾳ, οὐ βδελυσσόμεναι γάμον, ἀλλὰ τοῦ κρείσσονος ἐφιέμεναι· οὐκ ἐπὶ διαβολῇ συναφείας, ἀλλ' ἕνεκα τῆς [2] τοῦ νόμου " μελέτης. Τὰ τέκνα, πειθαρχεῖτε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν, καὶ στέργετε αὐτοὺς, ὡς συνεργοὺς Θεοῦ εἰς τὴν ὑμετέραν γέννησιν. Οἱ δοῦλοι, ὑποτάγητε τοῖς κυρίοις ἐν Θεῷ, ἵνα Χριστοῦ ἀπελεύθεροι γένησθε. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ὡς ὁμοδούλους Θεῷ, ὡς οἰκεῖον σῶμα, ὡς κοινωνοὺς βίου, καὶ συνεργοὺς τεκνογονίας. Αἱ παρθένοι, μόνον τὸν Χριστὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχετε, καὶ τὸν αὐτοῦ Πατέρα ἐν ταῖς εὐχαῖς, φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ πνεύματος. Ὀναίμην ὑμῶν τῆς ἁγιωσύνης, ὡς Ἠλία, ὡς Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὡς Μελχισεδὲκ, ὡς Ἐλισσαίου, ὡς Ἱερεμίου, ὡς τοῦ

2 N. τῶν νόμων

VERS. COT. itaque oportet ut *populum acceptabilem*, & *gentem sanctam*, omnia perficere concordibus animis, in Christo. Mulieres, maritis subditæ estote in timore Dei: virgines, Christo, in puritate; non abominantes matrimonium, sed quod præstantius est appetentes; non in calumniam nuptialis conjunctionis, sed propter Legis meditationem. Filii, obedite parentibus vestris, & amate

Ὡς Ἠλία, κ. τ. λ.] Virgines vixisse Eliam, Elisæum, Jeremiam, & utrumque Johannem, ab antiquis Patribus proditum est. Antiochus tamen Homil. 21 de Jeremia videtur dubitâsse. Mihi itaque videtur permirum effatum Methodii Martyris in Convivio Virginum Orat. 1. ἐξεταστέον δι' ἣν αἰτίαν πολλῶν προφητῶν καὶ δικαίων πολλὰ καὶ καλὰ διδαξάντων καὶ ἐργασαμένων, παρθενίαν οὐδεὶς οὔτε ἐνεκωμίασεν, οὔτε εἵλετο. *Disquiramus quæ caussæ fuerit, cur cùm multi Prophetæ & Justi multa & præclara docuerint & fecerint, virginitatem qui vel laudaret vel eligeret nemo repertus sit?* COT.

Ὡς Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.] Hunc Tertullianus Lib. de Monogamia Cap. 6. negat fuisse digamum, ob Scripturæ silentium de illius secundis nuptiis, opi-

oportet, ſicut *populum ſacerdotalem*, *& gentem ſan-* VET. INT.
ctam, in concordiam omnes in Chriſto conſummari. 1 Pet. ii. 9.
Mulieres verò viris veſtris ſubditæ eſtote in timore
Dei: Virgines Chriſto, in incorruptione; non exe-
crantes nuptias, ſed meliora diligentes; non in cri-
minatione contagii *, ſed propter Legis meditatio- * vel conjugii. *Magd.*
nem. Filii, ſubditi eſtote parentibus veſtris: & di-
ligite eos, tanquam cooperarios Dei ad veſtram ge-
nerationem. Servi, ſubditi eſtote dominis veſtris in
Deo; ut Chriſti liberti efficiamini. Viri, diligite 1 Cor. vii. 22.
uxores veſtras, ſicut conſervas in Deo; ut proprium
corpus; ſicut ſocias vitæ, & cooperatrices ad fili-
orum procreationem. Virgines, ſolum Chriſtum
præ oculis habete, & ejus Patrem in * animabus ve- * Legit ψυχαῖς.
ſtris, illuminatæ à Spiritu Sancto. * Memor ſum * Μνᾶμαι.
ſanctitatis veſtræ, ſicut Heliæ, ſicut Jeſu Nave,
ſicut Melchiſedech, ſicut Heliſæi, ſicut Hieremiæ,

eos ut Dei cooperatores ad generationem veſtram. Ser- VERS. COT.
vi, parete Dominis in Deo, ut liberti ſitis Chriſti. Vi-
ri, diligite uxores veſtras, ut conſervas Dei, ut proprium
corpus, ut ſocias vitæ, & cooperatrices procreationis li-
berorum. Virgines, ſolum Chriſtum in precibus ante
oculos habete, & Patrem illius, illuminatæ à Spiritu.
Utinam fruar veſtrâ ſanctimoniâ ut Eliæ, ut Jeſu filii
Navæ, ut Melchiſedeci, ut Eliſæi, ut Jeremiæ, ut

nor. *Secundus*, inquit, *quoque Moyſes populi ſecundi, qui imaginem noſtram in promiſſionem Dei induxit, in quo primo nomen Domini dedicatum eſt, non fuit digamus.* Eodem argumento ultrà progreſſus Hieronymus i. adverſùs Jovinianum 12. cum Noſtro ἄγαμον & virginem facit, ſcribens; *Oſtende mihi Joſuam Nave vel uxorem habuiſſe, vel filios: & ſi potueris monſtrare, victum me eſſe fatebor.* Idem.

Ὡς Μελχισεδέκ.] Ita quoque Proclus CP. Oratione 6. *Idem.*

βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὡς τοῦ ἠγαπημένου μαθητοῦ, ὡς Τιμοθέου, ὡς Τίτου, ὡς Εὐοδίου, ὡς Κλήμεντος, τῶν
3 A. B. ψίγων ἐν ἁγνείᾳ ἐξελθόντων τὸν βίον. Οὐ [3] ψέγω δὲ τοὺς λοιποὺς μακαρίους, ὅτι γάμοις προσωμίλησαν, [4] ὧν
4 A. B. τούτων ἐμνήσθην ἄρτι· εὔχομαι γὰρ ἄξιος Θεοῦ εὑρεθεὶς, πρὸς τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν εὑρεθῆναι ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὡς Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, ὡς Ἰωσὴφ, καὶ Ἰσαΐου, καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν· ὡς Πέτρου, καὶ Παύλου, καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων, τῶν γάμοις
5 A. B ἀλλ' προσομιλησάντων· [5] οὐχ' ὑπὸ προθυμίας [6] δὲ τῆς
6 A. deest. περὶ τὸ πρᾶγμα, [7] ἀλλ' ἐπ' ἐννοίας [8] ἑαυτῶν [9] τοῦ
7 A. B. deest. γένους [*] ἔσχον ἐκείνους. Οἱ πατέρες, [10] ἐκτρέφετε
8 A. B αὐτὸς. T. αὐτοὺς. τοὺς ἑαυτῶν παῖδας ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου·
9 A. desunt. καὶ διδάσκετε αὐτοὺς τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ τέχνας
10 B. ἐντρέφετε πρὸς τὸ μὴ ἀργίᾳ χαίρειν· Καλῶς δὲ, φησὶν, [11] ἐκ-
11 B. ἐντρέφει τρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ υἱῷ συνετῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ. Οἱ κύριοι, εὐμενῶς τοῖς οἰκέταις προσέχετε, ὡς ὁ ἅγιος Ἰὼβ ἐδίδαξε· μία γὰρ φύσις,

VERS. COT. Baptistæ Johannis, ut dilecti discipuli, ut Timothei, ut Titi, ut Evodii, ut Clementis; qui in castitate è vita excesserunt. Non autem ut vituperem reliquos beatos viros, quòd in conjugio versati fuerint, horum nunc memini. Opto enim ut dignus Deo repertus, in Regno ad horum pedes inveniar; sicut Abrahæ, Isaaci, Jacobi; sicut Josephi, Isaiæ, aliorumque Prophetarum; sicut

Ὡς Τιμοθέου, ὡς Τίτου.] Ab Antiocho Monacho Homil. 112. Timotheus inter virgines collocatur. A sancto Hieronymo ad Tit. ii. 7. Titus, ob nomen *incorruptionis*; quod observat de Timotheo non dici 1 Tim. iv. 12 quamquam hoc ultimo loco ἐν ἁγνείᾳ de virginitate interpretantur Theophylact. & Oecumen. *Id.*

Ὡς Εὐοδίου.] Virginitatem Evodii alibi testatam non memini me reperisse. *Idem*

Κλήμεντος.] Hujus virginitatem, tum prosâ, tum carmine Adhelmus celebravit. *Idem.*

Ἰσαΐου.] Ipsomet auctore, Cap. vii. 3.

Τῶν ἄλλων προφητῶν] Excepto Daniele cum tribus Pueris, juxta doctrinam Magistrorum tam Synagogæ quàm Ecclesiæ. *Idem.*

ſicut Johannis Baptiſtæ, ſicut dilectiſſimi diſcipuli, VET. INT.
ſicut Timothei, ſicut Titi, ſicut Evodii, ſicut Clementis; vel eorum qui in caſtitate de vita exierunt. Non detraho autem cæteris beatis * qui nuptiis copulati fuerunt; quorum nunc memini. Opto enim Deo dignus ad veſtigia eorum in regno ipſius inveniri; ſicut Abraham, & Iſaac, & Jacob, ſicut Joſeph & * Iſaias, & cæteri Prophetæ; ſicut Petrus & Paulus, & reliqui Apoſtoli; qui nuptiis fuerunt ſociati: qui non libidinis causâ, ſed poſteritatis ſubrogandæ gratiâ, conjuges habuerunt. *Patres, nutrite filios veſtros in eruditione & diſciplina Domini:* & docete eos ſacras litteras, & artes honeſtas; ut non otio gaudeant. *Bene* enim, inquit, *nutrit pater juſtus; in filio autem ſapientiæ lætabitur cor ejus.* Domini, benignè in domeſticos veſtros intendite; ſicut ſanctus Job docuit. Una enim eſt

* *f.* quia

* *Al.* Eſaias.

Epheſ. vi. 4.

Prov. xxiii. 24.

Job. xxxi. 13.

VERS. COT.
Petri & Pauli, & aliorum Apoſtolorum; qui in nuptiis verſati ſunt: non enim libidinis cauſsà, ſed generis ſui propagandi ergo, matrimonia habuerunt. Patres, educate filios veſtros in diſciplina & inſtitutione Domini; ac docete eos ſacras litteras, item artes, ut non otio indulgeant. *Bene* autem, inquit, *educat pater juſtus: in filio intelligente lætabitur cor ejus.* Domini, placido animo ſitis erga ſervos, ut ſanctus Job docuit. Una enim

Παύλου.] Amplectitur Ignatiaſter opinionem Clementis Alex. στρωματέων iii. & aliorum quorumdam, ortam ex pravo intellectu Philipp. iv. 3. & 1 Cor. ix. 5. quam refert etiam nec refellit Euſebius Hiſt. Lib. iii. Cap. 30. ut modeſtè ſit à Nicephoro Lib. ii. Cap. 44. quæque per Origenem initio Explanationum in Epiſt. ad Rom. ſimpliciter cum oppoſita ſententia proponitur. At maxima pars Theologorum omnis ævi, Paulo virginitatem perpetuam laudi dant; obnitente cum paucis recentioribus Chryſoſtomo. *Id.*

Τῶν ἄλλων ἀποστόλων.] Ex 1 Cor. ix. 5 *καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι.* unde etiam Clemens Alexand. Strom. iii. & vii, & Humbertus Sylvæ Candidæ libro contra Nicetam perperam

καὶ ἓν τὸ γένος τῆς ἀνθρωπότητος· ἐν γὰρ Χριστῷ, οὔτε δοῦλος, οὔτε ἐλεύθερος. Οἱ ἄρχοντες, πειθαρχείτωσαν τῷ Καίσαρι· οἱ στρατιῶται, τοῖς ἄρχουσιν· οἱ διάκονοι, τοῖς πρεσβυτέροις, ἀρχιερεῦσιν· οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ διάκονοι, καὶ ὁ λοιπὸς κλῆρος, ἅμα παντὶ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς στρατιώταις, καὶ τοῖς ἄρχουσι, καὶ τῷ Καίσαρι, τῷ ἐπισκόπῳ· ὁ ἐπίσκοπος, τῷ Χριστῷ, ὡς ὁ Χριστὸς τῷ Πατρί. καὶ οὕτως ἡ ἑνότης διὰ πάντων σώζεται. Ἔστωσαν δὲ καὶ αἱ
12 A, B. λίχνοι χῆραι, μὴ ῥεμβοὶ, μὴ [12] λίχναι, μὴ περιτροχάδες·
13 T. Ἰουδὴθ ἀλλ' ὡς [13] Ἰουδὶθ ἡ σεμνοτάτη, ὡς ἡ Ἄννα ἡ σω-

VERS. COT. est natura, & unum genus Humanitatis. *In Christo* siquidem *neque servus, neque liber est.* Principes, obediant Cæsari; milites, principibus: Diaconi, Presbyteris, ut Sacerdotibus: Presbyteri, Diaconi & reliquus Clerus unà cum populo universo, militibus, principibus, & Cæsare,

collegerunt, Apostolos conjugio obligatos vixisse. Sic S. Basilius in Asceticis Sermone de abdicatione rerum: idemque sentit de Petro & cæteris Apostolis Ratramnus iv. contra Græcos 6. ut omittam Hæreticum Jovinianum, cum minùs expressè loquente Eusebio, Demonstrat. Evangel. Lib. iii. Cap. 5. Tertulliani verò verba disjunctiva sunt: *Petrum solum invenio maritum, per socrum: Monogamum præsumo per Ecclesiam, quæ super illum ædificata, omnem gradum ordinis sui de Monogamis erat collocatura. Cæteros cùm maritos non invenio, aut spadones intelligam necesse est, aut continentes.* De Monogamia Cap. 8. Jam ex Apostolis duodecim solum Johannem uxore caruisse, ut Noster, affirmat, qui falso nomine Ambrosii gaudet, Auctor Commentariorum in Paulum, ad 2 Cor. xi. 2. Et quosdam Apostolorum habuisse conjugia dicitur ab Origene in Rom. xii. 1. & à Chrysostomo Lib. i. de Compunctione cordis Cap. 8. Immò inter virgines recensentur solummodo filii Zebedæi Jacobus ac Johannes in Oratione 6. Procli. Denique Andream, Matthæum & Bartholomæum maritos habes in Epiphanio Hær. LXXVIII. Cap. 10. Philippum in Clemente Alex. Stromateon iii. in Eusebio Hist. Lib. iii. Cap 30, 31, 39. ex eodem Clemente, & Polycrate, necnon ex propria sententia, & in Chrysostomo Homil. 4. de verbis Esaiæ (quamquam primus ac postremus excusari atque de Philippo Diacono

natura, & unum genus hominum. *In Christo* VET. INT.
autem *neque servus est*, *neque liber*. Principes, Gal. iii. 28.
subditi estote Cæsari; milites, Principibus: Diaconi, Presbyteris & Sacerdotibus. Presbyteri verò & Diaconi atque omnis clerus, simul cum omni populo & militibus atque Principibus, sed & Cæsare, obediant Episcopo. Episcopus verò Christo; sicut Christus Patri: & ita unitas per omnia servatur. Sint autem viduæ non
vagæ, neque gulosæ, neque protervæ; sed pu- Judith. viii. 4. 6.
dicæ & sobriæ, sicut Judith & Anna. Hæc Luc. ii. 36, 37.

Episcopo: Episcopus, Christo; sicut Christus Patri: & VERS. COT.
hac ratione per omnia conservatur unitas. Sint autem viduæ non vagæ, non gulosæ, non circumcursatrices; sed ut Juditha illa honestissima, ut Anna illa temperan-

possint accipi, ut patebit legenti quæ notabamus ad Constit. vi. 7.) Judam Jacobi fratrem Domini in Euseb. Lib. iii. Cap. 19, 20, 32. ex Hegesippo, in Cedreno p. 154. in Nicephoro Lib. i. Cap. 33. in Libello inedito de Apostolis, qui S. Epiphanio tribuitur Cod Regio 1026. Et Judam Iscariotem apud Euseb. tum Præparat. Evangel. Lib. vi. Cap 11. in loco Origenis, tum Evang. Demonstrat. x. 3. necnon apud Augustinum, Theodoritum, & Haymonem ad Psalm. cviii. 9. ubi videnda quoque Græcorum Catena. Hactenus collegi circa matrimonium Apostolorum.——— Nunc ad eorum cœlibatum & virginitatem. Præter jam dicta atque allegata, Hegesippus apud Eusebium Lib. ii. Cap 23. & Hieronymum Catalog. Cap. 2. Epiphanius Hær. xxx. num. 2. Hær. lxxviii. 13. & Hieronymus i. in Jovinianum 24. testantur de Jacobo fratre Domini: de Jacobo autem altero Johannis fratre Epiphanius lviii. 4. lxxviii. 13. de Andrea Metaphrastes apud Surium 29. Junii; de Juda proditore Hieronymus ac Euthymius in Psalm. cviii. de omnibus, dempto Petro, idem Hieronymus Lib i. contra Jovin Cap. 14. *Idem*.

Τοῖς πρεσβυτέροις, ἀρχιερεῦσιν.] Ex Vetere Vulgato Interprete corrigendum est καὶ ἱερεῦσιν, *& sacerdotibus* (sic enim in MS. Magd. legitur) vel potiùs, ὡς ἱερεῦσιν, *ut sacerdotibus*, ita enim habent MSS. Bal. & Petav. USSER.

φρονεστάτη. Ταῦτα οὐχ' ὡς ἀπόστολος διατάσσομαι· τίς γάρ εἰμι ἐγὼ; ἢ τίς ὁ οἶκος τοῦ πατρός
14 A.B. ἱκυτὸν μου; ἵνα ἰσότιμον [14] ἐμαυτὸν ἐκείνων εἴπω· ἀλλ' ὡς συστρατιώτης ὑμῶν, ὑποφωνητοῦ τάξιν ἐπέχων.]

Ε'. Ἀδελφοί μου, λίαν ἐκκέχυμαι ἀγαπῶν ὑμᾶς, καὶ ὑπεραγαλλόμενος ἀσφαλίζομαι ὑμᾶς· οὐκ ἐγὼ δὲ, [a] [ἀλλὰ δι' ἐμοῦ ὁ Κύριος] Ἰησοῦς [b] ἐν ᾧ δεδεμένος, φοβοῦμαι μᾶλλον [c]. [Ἔτι γάρ εἰμι ἀναπάρτιστος·] ἀλλ' ἡ προσευχὴ ὑμῶν εἰς Θεόν με ἀπαρτίσει, ἵνα ἐν ᾧ [d] [ἐκλήθην] ἐπιτύχω, προσφυγὼν τῷ εὐαγγελίῳ ὡς σαρκὶ Ἰησοῦ [Χριστοῦ,] καὶ τοῖς ἀποστόλοις ὡς πρεσβυτερίῳ ἐκκλησίας. Καὶ τοὺς προφήτας δὲ [e] [ἀγαπῶ, ὡς Χριστὸν καταγγείλαντας, ὡς τοῦ αὐτοῦ πνεύματος μετασχόντας, οὗ καὶ οἱ ἀπόστολοι. Ὡς γὰρ οἱ ψευδοπροφῆται
1 A. εἴλησαν καὶ οἱ ψευδαπόστολοι, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ [1] εἵλκυσαν

EPIST. VER. a ἀλλ' b Χριστὸς, c ὡς ἔτι ὢν ἀνάρπαστος. d κλήρῳ ἠλεήθην, e ἀγαπῶμεν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς εἰς τὸ εὐαγγέλιον κατηγγελκέναι, καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίζειν, καὶ αὐτὸν ἀναμένειν· ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσώθησαν ἐν ἑνότητι Ἰησοῦ Χριστοῦ,

VERS. COT. tiſſima. Hæc non ut Apoſtolus præcipio: *Quis enim ſum ego, aut quæ domus patris mei?* ut parem me illis dicam: ſed tamquam *commilito* veſter, officio ſucclamatoris fungens.

V. Fratres mei, valde effuſus ſum in amorem veſtri; & ſupra modum exſultans tutos cautoſque vos reddo.

Ὑποφωνητοῦ.] Morelius, *ſuccentoris*; Vairienius, *monitoris*: qui ὑποφήτην hìc legendum conjicit. quæ vox, inquit, Græcè ſignificat, non propriè vatem aut Prophetam, ſed eum qui acceptum ab alio oraculum promit & interpretatur cæteris. Unde & à Dionyſio, in Lib. de cœleſti Hierarchia, angelorum ordines appellantur τάξεις ὑποφητικαὶ, quòd ea quæ à ſuperioribus ordinibus acceperunt inferioribus ordinibus quaſi per manus tradant, & illi rurſus viris ſanctis enunciant & communicant. *Idem.*

Τῷ εὐαγγελίῳ ὡς σαρκὶ Ἰη-

autem non ſicut Apoſtolus præcipio : *Quis enim ſum ego ? aut quæ domus patris mei ?* ut æqualem me illis dicam : ſed ſicut *commilito* veſter, obedientiæ ordinem continens.

VET. INT. 1 Sam. xviii. 18. 2 Sam. vii. 18. Phil. ii. 25.

V. Fratres mei, valde pronus ſum ad dilectionem veſtram, ſuperexultans de unanimitate veſtra. *Moneo enim vos; non ego, ſed Dominus Jeſus per me, in quo vinctus ſum. Adhuc magis timeo, quia nondum perfectus ſum : ſed oratio veſtra faciet me perfectum apud Deum, ut eum in quo vocatus ſum merear adipiſci ; confugiens ad Evangelium, tanquam ad corpus Jeſu Chriſti, & ad Apoſtolos, tanquam ad Preſbyterium Eccleſiæ. Et Prophetas quidem diligo, ut Chriſtum prænunciantes ; continentes ejus Spiritum, ſicut & Apoſtoli. Sicuti enim Pſeudo-prophetæ & Pſeudo-apoſtoli unum eundemque malignum, &

* *f.* Munio.

Non ego autem ; ſed per me Dominus Jeſus ; in quo vinctus, plus timeo. Adhuc enim imperfectus ſum : ſed precatio veſtra apud Deum me perficiet, ut id obtineam ad quod vocatus ſum ; confugiens ad Evangelium, tamquam ad carnem Jeſu Chriſti ; & ad Apoſtolos, velut ad Eccleſiæ Preſbyterium. Prophetas etiam diligo, ut qui Chriſtum annuntiârint, ut qui ejuſdem Spiritûs participes fuerint, cujus & Apoſtoli. Quemadmodum enim Pſeudo Prophetæ & Pſeudo-Apoſtoli, unum & eumdem Spiritum malum, fallacem & populi ſeductorem

VERS. COT.

σοῦ.] Hieronymus, vel quiſquis auctor fuit Commentariorum illorum in Pſalm. CXLVII. *Ego Corpus Chriſti Evangelium puto, Sanctas Scripturas, doctrinam ejus.* Vide Clement. Alex. Pædag. i. 6. Origen. in Levit. x. Homil. 7. & Euſeb. Lib. i. 1. Eccleſiaſt. Theologiæ, contra Marcellum Ancyranum. *Idem.*

Ὡς πρεσβυτερίῳ ἐκκλησίας.] Eccleſiæ videlicet univerſalis. *Idem.*

Εἵλκυσαν.] Ita codex Nydpruccianus : pro quo Vairlenius ſubſtituit εἰλήφεσαν. Idem.

πονηρὸν καὶ ἀπατηλὸν καὶ λαοπλάνον πνεῦμα· οὕτω καὶ οἱ προφῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἅγιον πνεῦμα, ἀγαθὸν, καὶ ἡγεμονικὸν, ἀληθές τε καὶ διδασκαλικὸν ἔλαβον παρὰ Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ[2]. Εἷς γὰρ ὁ Θεὸς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης· εἷς ὁ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, εἴς τε δημιουργίαν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ πρόνοιαν πρόσφορον καὶ κατάλληλον· εἷς δὲ καὶ ὁ παράκλητος, ὁ ἐνεργήσας ἐν [3] Μωσῇ, καὶ προφήταις, καὶ ἀποστόλοις. Πάντες οὖν οἱ ἅγιοι ἐν Χριστῷ ἐσώθησαν, ἐλπίσαντες εἰς αὐτὸν, καὶ αὐτὸν ἀναμείναντες· καὶ δι' αὐτοῦ σωτηρίας ἔτυχον,] ὄντες ἀξιαγάπητοι καὶ ἀξιοθαύμαστοι ἅγιοι, ὑπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεμαρτυρημένοι [f] ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς κοινῆς ἐλπίδος.

2 A. B. εὐθὲς πνεῦμα

3 A. B. Μωσεῖ

ϛ'. Ἐάν [a] τις [b] [Θεὸν νόμου καὶ προφητῶν κηρύττῃ ἕνα, Χριστὸν δὲ ἀρνῆται υἱὸν εἶναι Θεοῦ, ψεύστης ἐστὶν, ὡς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ διάβολος· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος τῆς κάτω περιτομῆς, ψευδοϊουδαῖος. Ἐάν τις ὁμολογῇ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἀρνῆται δὲ τὸν Θεὸν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, οὐκ εἶναι λέγων τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ, ὁ τοιοῦτος ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν, ὡς

EPIST. VET. f καὶ συνησθημμένοι

a δὲ b Ἰουδαϊσμὸν ἑρμηνεύῃ ὑμῖν, μὴ ἀκούετε αὐτοῦ. Ἄμεινον γάρ ἐστιν παρὰ ἀνδρὸς περιτομὴν ἔχοντος χριστιανισμὸν ἀκούειν, ἢ παρὰ ἀκροβύστου Ἰουδαϊσμόν. Ἐὰν δὲ ἀμφότεροι περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴ λαλῶσιν, οὗτοι ἐμοὶ

VERS. COT. traxerunt : ſic etiam Prophetæ & Apoſtoli, unum & eumdem ſanctum Spiritum, bonum, principalem, verum, doctorem, acceperunt à Deo per Jeſum Chriſtum. *Unus enim Deus* veteris & novi Teſtamenti. *Unus mediator Dei & hominum* ; ad opificium intelligibilis & ſenſibilis creaturæ, & ad providentiam utilem rebuſque accommodam. Unus verò & Paracletus, qui operatus eſt

ſeductorem, & populum errare facientem Spiritum assumpſerunt: ſic iterum veri Prophetæ, & veri Apoſtoli, unum eundemque ſanctum, bonum, *principalem* & *verum atque doctorem* per Chriſtum acceperunt Spiritum. *Unus enim Deus* veteris & novi Teſtamenti: *Unus & Mediator Dei & hominum*; ad facturam intelligibilium & ſenſibilium, & providentiam gerens omnium. Unus quoque & Paracletus, qui operabatur in Moyſe & Prophetis & Apoſtolis. Omnes enim ſancti in Chriſto ſalvati ſunt, in ipſum ſperantes, atque ipſum expectantes: & per ipſum ſalutem adepti ſunt; qui erant digni dilectione, & digni laude, ſanctificati à Chriſto Jeſu, teſtificantes in Evangelio ſpei communis.

Vet. Int.
Pſal. L. 12.
Joan. xvi. 13.
1 Tim. ii. 5.

VI. Si quis Deum Legis & Prophetarum unum prædicaverit; Chriſtum autem negaverit Filium eſſe Dei; *mendax* eſt, quomodo & *pater ejus Diabolus*; & eſt hujuſmodi inferioris circumciſionis Pſeudo-Judæus. Si autem quis confitetur Chriſtum Jeſum Dominum, negat autem Deum Legis & Prophetarum Patrem eſſe Chriſti; hic *in veritate non ſtat*, quomodo nec pater ejus *Dia-*

Joan. viii. 44.
ibid.

in Moyſe, Prophetis & Apoſtolis. Omnes itaque ſancti in Chriſto ſalvati ſunt, ſperantes in eum, illumque exſpectantes: & per ipſum ſalutem conſecuti ſunt, cùm eſſent ſancti, amore & admiratione digni; à Jeſu Chriſto teſtimonium adepti in Evangelio ſpei communis.

Vers. Cot.

VI. Si quis Deum unum prædicet Legis & Prophetarum; Chriſtum verò neget eſſe Filium Dei; mendax eſt, quemadmodum & pater ipſius Diabolus; eſtque hic terrenæ circumciſionis Pſeudo-Judæus. Si quis confiteatur Chriſtum Jeſum Dominum; neget autem Deum Legis & Prophetarum, dicens Patrem Chriſti non eſſe opificem cœli & terræ: hic in veritate non ſtetit, ſicut

καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ διάβολος· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος Σίμωνος τοῦ μάγου, ἀλλ' οὐ τοῦ ἁγίου πνεύματος, μαθητής. Ἐάν τις λέγῃ μὲν ἕνα Θεὸν, ὁμολογῇ δὲ καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν, ψιλὸν δὲ ἄνθρωπον εἶναι νομίζῃ τὸν Κύριον, οὐχὶ Θεὸν μονογενῆ, καὶ σοφίαν, καὶ λόγον Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος αὐτὸν μόνον εἶναι νομίζῃ, ὁ τοιοῦτος ὄφις ἐστὶν, ἀπάτην καὶ πλάνην κηρύττων ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀνθρώπων· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος πένης τὴν διάνοιαν, ὡς [1] ἐπικαλεῖται Ἐβίων. Ἐάν τις ταῦτα μὲν ὁμολογῇ, φθορὰν δὲ καὶ μολυσμὸν καλῇ τὴν νόμιμον μίξιν, καὶ τὴν τῶν παίδων γένεσιν, ἤ τινα τῶν βρωμάτων βδελυκτὰ, ὁ τοιοῦτος ἔνοικον ἔχει τὸν δράκοντα τὸν ἀ-

1 A. T. ἐπὶ κλίνῃ βιῶν. B. ἐπίκλην Ἐβίων.

VERS. COT. nec pater ejus Diabolus; & talis, est Simonis Magi, non autem Spiritûs Sancti discipulus. Si quis dicat quidem unum esse Deum, confiteatur verò & Christum Jesum; sed Dominum, nudum esse hominem putet, non Deum unigenitum, & sapientiam, & Verbum Dei; sed solâ animâ & corpore illum constare censeat: hujusmodi, ser-

Πένης τὴν διάνοιαν, ὡς ἐπικαλεῖται Ἐβίων.] Τοῦ Ἐβίων ὀνόματος τὴν τῆς διανοίας πτωχείαν αὐτῶν ὑποφαίνοντος· ταύτῃ γὰρ ἐπίκλην ὁ πτωχὸς παρ' Ἑβραίοις ὀνομάζεται. *Ebionis nomine paupertatem mentis eorum denotante: sic enim Pauper apud Hebræos* (אביון) *nominari solet:* inquit Eusebius Histor. Eccles. iii. 27. unde hanc Ebionici nominis etymologiam mutuatus est Interpolator noster. *Idem.* ——— Quia vocabulum illud *pauperem & egenum* significat; ideo per allusionem Ebionæi & Ebionitæ nomen trahebant ad voluntariam & Apostolicam paupertatem; Catholici verò adducebant ad Legalem inopiam, mentis, sensûs, intelligentiæ egestatem; fidei, spei, omnisque boni privationem. Horum memor fac legas Origenem initio Tomi ii in Cels. Cap. 1. Philocaliæ, p. 45. iv. 2. de Principiis; ad Gen. xvii. 10. & ad Matth. xx. 30. Eusebium i. 14. de Ecclesiast. Theol. & iii. 27. Hist. Eccles. Epiphanium Hær. xxx. 17. Hieronymum in Esai. i. 3. lxvi. 20. & in Habac. iii. 13. cum Theodorito Hæret. Fab. ii. 1. cum Epitome temporum in Eusebio Scaligeri Edit. Amstelod. p. 268. cumque Nicephoro Histor. iii. 13. COT.

bolus; & eſt hujuſmodi Simonis Magi, & non Spiritûs Sancti, diſcipulus. Si quis autem dicit unum Deum, confiteturque Chriſtum Jeſum; hominem verò purum putans Dominum, & non Deum unigenitum, & ſapientiam & Verbum Dei; ſed ex anima & corpore eum ſolum eſſe exiſtimans: hujuſmodi ſerpens eſt; ſeductor, errorem prædicans ad perditionem hominum; hujuſmodi pauper eſt ſenſu, ſicuti vocatur & adinventor ipſius erroris Ebion. Si quis enim hæc confitetur; corruptionem verò & coinquinationem vocat legitimam mixtionem & filiorum procreationem; aut aliquam eſcam execrabilem putat: hujuſmodi cohabitatorem habet Draconem apoſtatam. Si VET. INT.

pens eſt; fraudem ac errorem prædicans in exitium hominum; ac eſt ejuſmodi inops ſenſu, ſicut vocatur Ebion. Si quis hæc quidem confiteatur, ſed ligitimam commiſtionem & liberorum procreationem, corruptelam & pollutionem appellet; aut cibos aliquos deteſtandos putet: talis apoſtatam illum draconem in ſe habitantem VERS. COT.

Φθορὰν δὲ κ. τ λ.] Adnotatur ab Uſſerio, agi hoc loco contra Saturnilum, qui primus teſte Theodorito matrimonium doctrinam Diaboli nominaverit; & fuiſſe Saturnilum poſteriorem Ignatio, atque etiam Baſilide. Circa quæ nolim ego contentioſum funem trahere. Quamquam potuit Ignatianus oculus ſimpliciter reſpicere ad Apoſtolum 1 Tim. iv. 1. 3. ubi nuptiarum & ciborum prohibitio *doctrina Dæmoniorum* appellatur. Saturnilus autem & Baſilides videntur ſub idem tempus venena Hereſeon ſuarum profundere cœpiſſe; adeoque forſan Ignatio adhuc vitam agente. Certè Epiphanius in Hæreſi Baſilidianorum extrema, neſcit quis duorum prior eruperit, ac alteri ſuppeditârit virus. Quæ objiciuntur, parum urgent. A Tertulliano enim non admodum ordo ætatis ſervatur; ut videre eſt in Nicolao, Cerintho, Ebione. & *poſtea* dici poteſt de eodem ferè tempore. Epiphanius verò non ſibi contradicit: quippe quo auctore Baſilides à Saturnilo argumenta ſic mutuatus ſit, ut ambo nequitiam à ſe mutuò corrogârint. Hær. xxiii. Cap. ult. Hær. xxiv. 1. *Idem.*

ποσ]άτην. Ἐάν τις πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογῇ, καὶ τὴν κτίσιν ἐπαινῇ, δόκησιν δὲ λέγῃ τὴν ἐνσωμάτωσιν, καὶ τὸ πάθος ἐπαισχύνηται· ὁ τοιοῦτος ἤρνηται τὴν πίστιν, οὐχ ἧττον τῶν χριστοφόνων Ἰουδαίων. Ἐάν τις ταῦτα μὲν ὁμολογῇ, καὶ ὅτι Θεὸς λόγος ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι κατ-

2 A. B. ὡς. ῴκει, ὢν ἐν αὐτῷ ὁ λόγος, [2] ὥσπερ καὶ ψυχὴ ἐν σώματι, διὰ τὸ ἔνοικον εἶναι Θεὸν, ἀλλ' οὐχὶ ἀνθρωπείαν ψυχήν· λέγῃ δὲ τὰς παρανόμους μίξεις ἀγαθόν τι εἶναι, καὶ τέλος εὐδαιμονίας ἡδονὴν τίθηται, οἷος ὁ ψευδώνυμος Νικολαΐτης· οὗτος, οὔτε φιλόθεος, οὔτε φιλόχριστος εἶναι δύναται, ἀλλὰ φθορεὺς τῆς οἰκείας σαρκὸς, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ἁγίου πνεύματος κενὸς, καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀλλότριος. Οἱ τοιοῦτοι πάντες,] στῆλαί εἰσι καὶ τάφοι νεκρῶν, ἐφ' οἷς γέγραπται μόνον ὀνόματα [νεκρῶν] ἀνθρώπων. Φεύγετε οὖν τὰς κακοτεχνίας, καὶ ἐνέδρας τοῦ [c] [πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς] τοῦ αἰῶνος τούτου, μή ποτε [οἱ] θλιβέντες [d]

EPIST. VER. c ἄρχοντος d τῇ γνώμῃ αὐτοῦ

VERS. COT. fovet. Si quis Patrem & Filium & Spiritum Sanctum confiteatur, & creaturam laudet; ſed opinionem ſolamque phantaſiam eſſe dicat Incarnationem, paſſionemque erubeſcat: talis fidem negavit, non minùs quàm Chriſticidæ Judæi. Si quis hæc quidem confiteatur, & quòd Deus Verbum in humano corpore habitaverit, Verbum exſiſtens in ipſo, ſicut & anima in corpore; propterea quòd Deus inhabitet, non autem anima humana; verùm dicat illegitimos concubitus bonum quoddam eſſe, finem-

'Αλλ' οὐχὶ ἀνθρωπείαν ψυχήν.] Hæretica pestis sui poſtorem infeſtavit, ſi Chriſtum animâ humanâ caruiſſe cenſuit. Quòd ſi non Arianus fuerit, ſed Catholicus, voluit aut Chriſtum conſtâſſe non corpore & animâ tantùm, verùm etiam & Verbo Divino; aut in corpore Chriſti exſtitiſſe quidem animam, non tamen propriè habitâſſe niſi Verbum, ob illud Johannis eloquium, *Et habitavit in nobis.* quod

quis enim Patrem & Filium & Spiritum Sanctum confitetur, & creaturam laudat; simulationem verò dicit Incarnationem, & passionem erubescit confiteri: hujusmodi fidem abnegat, nihilo minùs quàm interfectores Christi Judæi. Si quis autem hæc confessus fuerit, & quia Deus Verbum in humano corpore habitavit, sicut & anima in corpore; propter quod inhabitare dicimus Deum in corpore, sed non in humana anima; dicit autem quasdam iniquas mixtiones aliquid boni esse, & finem beatitudinis voluptatem ponit; qualis ille falso momine Nicolaita: hic neque Dei amicus, neque Christi amator esse potest; sed corruptor propriæ carnis; & propterea à Spiritu Sancto desertus est, & à Christo alienus. Hujusmodi omnes, statuæ sunt exanimes, & sepulchra mortuorum; in quibus scripta sunt tantummodo nomina hominum defunctorum. Fugite ergo malas artes, & insidias *Spiritûs, qui operatur in filiis* seculi hujus; ne quando tribulati infirme- — VET. INT. — Ephes. ii. 2.

que beatitudinis constituat voluptatem; ut is qui falso nomine Nicolaita dicitur: hic nec Dei, nec Christi amator esse potest; sed propriæ carnis corruptor, atque ob hoc Spiritu Sancto vacuus, & à Christo est alienus. Omnes hujusmodi, columnæ sepulcrales & mortuorum sunt monumenta, quibus mortuorum hominum nomina dumtaxat inscripta sunt. Fugite igitur malas artes, & insidias *Spiritûs qui nunc operatur in filiis* hujus seculi, nequando afflicti, in caritate languea- — VERS. COT.

[illegible] Patrum nonnulli sic explicant, hoc est, in carne nostra & humana. *Idem.*

Ὁ ψευδώνυμος Νικολαΐτης.] Vide Epist. ad Trall. [Cap. [illegible]] [illegible]

Κἂν εἰς γέγραπται κ. τ. λ.] Eodem modo Hæreticos cippis & titulis mortuorum comparat etiam Hieronymus, Lib. ii. Commentar. in Oseæ Cap. x. *Idem.*

Οἱ θλιβέντες.] Articulum οἱ delendum notat Vedelius. *Id.*

ἐξασθενήσετε ἐν τῇ ἀγάπῃ· ἀλλὰ πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ, [καὶ ψυχῇ θελούσῃ, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, πάντοτε τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν δοξάζοντες, ἔν τε ἀνέσει, καὶ κινδύνοις, καὶ ἐν λύπαις, καὶ ἐν χαρμοναῖς.] Εὐχαριστῶ [e] τῷ Θεῷ [f], [διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,] ὅτι εὐσυνείδητός εἰμι ἐν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔχει τις καυχήσασθαι, οὔτε λάθρα, οὔτε φανερῶς, ὅτι ἐβάρησά τινα, [ἢ] ἐν μικρῷ, ἢ ἐν μεγάλῳ. καὶ πᾶσιν [g] ἐν οἷς ἐλάλησα, εὔχομαι, ἵνα μὴ εἰς [h] [μαρτυρίαν] αὐτὸ κτήσωνται.

Ζ΄. Εἰ γὰρ [a] κατὰ σάρκα με [b] [ἠθέλησάν τινες] πλανῆσαι, ἀλλὰ τὸ πνεῦμά [μου] οὐ πλανᾶται· [c] [παρὰ γὰρ] Θεοῦ [d] [αὐτὸ εἴληφα·] οἶδε γὰρ πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει, καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχει. Ἐκραύγασα [i] [γὰρ] μεταξὺ [e] [ὢν] ἐλάλουν μεγάλῃ φωνῇ· [οὐκ ἐμὸς ὁ λόγος, ἀλλὰ Θεοῦ·] Τῷ ἐπισκόπῳ προσέχετε, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, καὶ [τοῖς] διακόνοις. [f] [Εἰ] δὲ [g] [ὑποπτεύετέ] με, ὡς [h] [προμαθόντα] τὸν μερισμόν τινων, λέγειν ταῦτα· μάρτυς μοι [k] [δι' ὃν] δέδεμαι, ὅτι ἀπὸ [l] [στόματος ἀν-

A.B. deeſt.

EPIST. VER. e δὲ f μου g δὲ h μαρτύριον

a καὶ b τινες ἠθέλησαν c ἀπὸ d ὄν· e ὧν, f Οἱ g πτέσαντές h προειδότα i δέ k ἐν ᾧ l σαρκὸς ἀνθρωπίνης

VERS. COT. tis: ſed omnes in unum ſitis corde indivulſo, & animo voluntario, *unanimes*, *idipſum ſentientes*, ſemper eadem de iiſdem opinantes, in quiete, in periculis, in mœroribus, in gaudiis. Gratias ago Deo per Jeſum Chriſtum, quòd pacatam habeo de vobis conſcientiam, nec poteſt quiſpiam gloriari, vel ſecretò, vel palam à me quemquam

Μάρτυς μοι κ. τ. λ.] Citatur ab Antiocho, Serm. 124. *Idem.*

mini in dilectione: sed omnes in idipsum estote insepararabiles corde; & in unanimitate; unum semper sentientes, in idipsum, de hoc ipso glorificantes; in requie, & in periculis, & in tristitiis, & in gaudiis. Gratias ago Deo per Jesum Christum; quia bene mihi conscius sum in vobis, & non habet quis unde gloriari, neque absconsè nèque publicè, quòd gravaverim aliquem, aut in modico, aut in magno. Et omnes quibus locutus sum deprecor, ut non in testimonium illud possideant.

VET. INT.

Philip. ii. 2.

VII. Si enim secundùm carnem me voluerunt quidam oberrare: sed spiritus meus non oberrat: à Deo etenim eum accepi: novit enim *unde venerit & quò eat*; & occulta arguet. Clamavi enim voce magnâ inter eos quibus loquebar; non meum sermonem, sed Dei proferens: Episcopo intendite, & Presbyteris & Diaconis. Hi verò * despexerunt me, tanquam † prohibentem divisionem quorundam fieri. Hæc autem dicenti testis est mihi propter quem vinctus sum, quia de

Joan. iii. 8.

* *Magd.* inspexerunt.
† *f.* providentem.

gravatum esse, vel in parvo, vel in magno. Et omnes inter quos locutus sum oro, ne illud in testimonium conservent.

VERS. COT.

VII. Quamquam enim secundùm carnem voluerunt quidam me seducere: at spiritus meus non seducitur. A Deo namque illum accepi. Scit enim *unde veniat, & quò vadat*, & secreta coarguit. Clamavi cùm interessem, locutus sum magnâ voce: non meus est sermo, sed Dei: *Episcopo attendite, & Presbyterio, & Diaconis.* Si autem suspicamini me hæc dicere, quia prænoverim divisionem quorumdam; testis mihi is est, propter quem vinctus sum, quòd non cognoverim ab ore humano;

θρώπου] οὖν ἔγνων. Τὸ δὲ πνεῦμα [m][ἐκήρυξέ μοι λέ-
2 A. B. ποιῆτε· γον] τάδε· Χωρὶς [n] ἐπισκόπου μηδὲν [2] ποιεῖτε· τὴν σάρκα ὑμῶν ὡς ναὸν Θεοῦ τηρεῖτε· τὴν ἕνωσιν ἀγαπᾶτε, τοὺς μερισμοὺς φεύγετε. μιμηταὶ γίνεσθε [o][Παύλου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῦ] Χριστοῦ [p].

Η'. Ἐγὼ μὲν οὖν τὸ ἴδιον ἐποίουν, ὡς ἄνθρωπος εἰς ἕνωσιν κατηρτισμένος· [a][ἐπιλέγων καὶ τοῦτο, ὅτι οὗ διάστασις γνώμης,] καὶ ὀργὴ, [καὶ μῖσος, ἐκεῖ] Θεὸς οὐ κατοικεῖ. Πᾶσιν οὖν τοῖς μετανοοῦσιν
1 T. ἀφίει [1] [b][ἀφίησιν ὁ Θεὸς, ἐὰν συνδράμωσιν] εἰς ἑνότητα [c][Χριστοῦ, καὶ συνεδρείαν] τοῦ ἐπισκόπου. Πιστεύω
2 T. ὑμῶν τῇ χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ, [d][ὅτι] λύσει ἀφ' [2] ὑμῶν πάντα [e][σύνδεσμον ἀδικίας.] Παρακαλῶ [f][οὖν] ὑμᾶς· μηδὲν κατ' ἐρίθειαν [g][πράσσετε,] ἀλλὰ κατὰ χριστομάθειαν. [h]ἤκουσα [γάρ] τινων λεγόντων,
3 A. B. τοῦ εὐαγγελίου ὅτι ἐὰν μὴ ἐν τοῖς [i][ἀρχείοις] εὕρω [3] [k][τὸ εὐαγγέλιον,] οὐ πιστεύω. [l][Τοῖς δὲ τοιούτοις ἐγὼ λέγω, ὅτι ἐμοὶ ἀρχεῖα ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, οὗ παρα-
4 A. B. ἄθικτον κοῦσαι, πρόδηλος ὄλεθρος. [4] αὐθεντικόν μοι ἐστιν ἀρ-

Epist. Ver. m ἐκήρυσσεν λέγων n τοῦ o Ἰησοῦ p ὡς καὶ αὐτὸς τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ.

a Οὗ δὲ μερισμός ἐστιν b ἀφίει ὁ Κύριος, ἐὰν μετανοήσωσιν c Θεοῦ, καὶ συνέδριον d ὃς e δεσμόν. f δὲ g πράσσειν h Ἐπεὶ i ἀρχαίοις k ἐν τῷ εὐαγγελίῳ l καὶ λέγοντός μου αὐτοῖς, ὅτι γέγραπται, ἀπεκρίθησάν μοι, ὅτι πρόκειται. Ἐμοὶ δὲ ἀρχεῖά ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὰ ἄθικτα ἀρχεῖα

Vers. Cot. ſed Spiritus annunciavit mihi, hæc dicens : *Sine Epiſcopo nihil facite. Carnem veſtram, ut Dei templum cuſtodite.*

Ἐν τοῖς ἀρχείοις.] Sunt autem ἀρχεῖα, ἔνθα οἱ δημόσιοι χάρται ἀπόκεινται, χαρτοφυλάκια, *chartophylacia*, ſive *tabularia in quibus publicæ chartæ repoſitæ ſervantur :* ut Heſychius & Suidas explicant. *Idem.*

ore humano hoc non cognovi: ſed ſpiritus mihi *præconiſavit, dicens: Hæc præter Epiſcopum ne feceritis. Carnem veſtram, ſicut templum Dei, ſervate. Unitatem diligite; diviſionem fugite. Imitatores eſtote Pauli & cæterorum Apoſtolorum, quomodo & ipſi Chriſti.

VET. INT.

* *Al.* præconavit.

1 Cor. xi. 1.

VIII. Ego quidem quod meum fuit feci, ut homo in unitate perfectus: adjiciens etiam hoc; quia ubi diſſenſio mentis & iracundia & odium, illic Deus non habitat. Omnibus igitur pœnitentibus dimittit Deus; ſi ad unitatem Chriſti concurrerint, & ad *conſenſum Epiſcopi. Credo gratiæ Jeſu Chriſti, quia ſolvit à nobis omne vinculum injuſtitiæ. Rogo autem vos, ut nihil ſecundùm irritationem agatis; ſed ſecundùm Chriſti dimicationem. Audivi enim quoſdam dicentes; Si non invenero Evangelium in antiquis, non credam. Talibus autem ego dico; quia mihi antiquitas Jeſus Chriſtus eſt; cui non obedire, manifeſtus & irremiſſibilis interitus eſt.

* *ſ.* conſeſſum.

Unitatem amate; *diſſidia fugite. Imitatores eſtote Pauli aliorumque Apoſtolorum, ſicut & ipſi Chriſti.*

VERS. COT.

VIII. Ego itaque quod meum erat feci, ut homo ad unitatem compoſitus: adjiciens & hoc; Ubi animorum diſcordia eſt, & ira, atque odium; ibi Deus minimè habitat. Omnibus igitur pœnitentibus remittit Deus, ſi concurrant ad unitatem Chriſti, & Epiſcopi confeſſum. Credo gratiæ Jeſu Chriſti, quòd ſolvet à vobis omne vinculum iniquitatis. Obſecro itaque vos, ut *nihil per contentionem* faciatis; ſed juxta Chriſti diſciplinam. Audivi enim quoſdam dicentes; Niſi Evangelium invenero in archivis, non credo. Talibus autem ego dico; quòd Jeſus mihi pro archivis ſit; quem nolle audire, manife-

χεῖον] ὁ σταυρὸς αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ [m] [περὶ τούτων·] ἐν οἷς θέλω ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν δικαιωθῆναι. [Ὁ ἀπιστῶν τῷ εὐαγγελίῳ, πᾶσιν ὁμοῦ ἀπιστεῖ· οὐ
5 A. B. πρόκειται — γὰρ [5] προκρίνεται τὰ ἀρχεῖα τοῦ πνεύματος. σκληρὸν τὸ πρὸς κέντρα λακτίζειν, σκληρὸν τὸ Χριστῷ ἀπιστεῖν, σκληρὸν τὸ ἀθετεῖν τὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων.]

Θ΄. Καλοὶ [a] [μὲν] οἱ ἱερεῖς, [b] [καὶ οἱ τοῦ λόγου διάκονοι· κρείσσων] δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, ὁ πεπιστευμένος τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὃς μόνος πεπίστευται τὰ κρυ-
1 T. λειτουργίαι καὶ — πτὰ τοῦ Θεοῦ. [c] [καλαὶ αἱ [1] λειτουργικαὶ τοῦ Θεοῦ
2 B. deest. — δυνάμεις. Ἅγιος [2] δὲ ὁ παράκλητος, καὶ ἅγιος ὁ
3 B. deest. — Λόγος, [3] ὁ τοῦ Πατρὸς υἱὸς, δι' οὗ ὁ Πατὴρ τὰ πάντα πεποίηκε, καὶ τῶν ὅλων προνοεῖ. οὗτός ἐστιν ἡ πρὸς τὸν Πατέρα ἄγουσα ὁδὸς, ἡ πέτρα, ὁ φραγμὸς, ἡ κλεὶς, ὁ ποιμὴν, τὸ ἱερεῖον, ἡ] θύρα [d] [τῆς γνώσεως,] δι' ἧς [e] [εἰσῆλθον] Ἀβραὰμ, καὶ

Epist. Ver. m δι' αὐτοῦ·
a καὶ b κρεῖσσον c αὐτὸς ὢν d τοῦ Πατρὸς, e εἰσέρχονται

Vers. Cot. ista pernicies est. * Illibatum mihi est archivum crux
* Authenticum. ejus, & mors, ac resurrectio ejus, & fides de his; per quæ cupio justificari, in precibus vestris. Qui non credit Evangelio, nihil cæterorum credit. Nec enim spiritui archiva debent præferri. *Durum est contra stimu-*

Πρὸς κέντρα λακτίζειν.] Proverbialis locutio; usurpata etiam ab Euripide in Bacchis, & Pindaro in Pythiis. cui nec absimilis est illa Chrysostomi, Hom. xi. in Epist. ad Ephes. τί κατὰ τῶν ἥλων λακτίζεις; *Cur adversus clavos calcitras?* Idem.

Ὁ ἀρχιερεύς.] Constit. Apostol. viii. 46 Τοῖς μὲν ἐπισκόποις τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἐνείμαμεν, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις τὰ τῆς ἱερωσύνης. *Episcopis quidem assignavimus quæ ad principatum sacerdotii pertinent; Presbyteris verò ad sacerdotium.* quâ ratione apud Tertullianum

Principatus, ejus est crux, & mors ipsius, & re- VET. INT.
surrectio, & fides ~~in~~ omnibus his: in quibus vo-
lo * vos in orationibus vestris justificari. Qui * *Al.* per vos.
non credit Evangelio, omnibus simul non cre- * *Al.* præjudicat.
dit: quia non * præjudicatur † antiquitati spiri-
tûs. *Durum est* enim *contra stimulum calcitra-* † *Al.* antiquitate. *Petav.*
re: durum etiam Christo non credere: durum Act. ix. 5.
quoque prædicationem Apostolorum spernere. —— xxvi. 14.

IX. Boni enim sunt sacerdotes, & sermonis ministri: melior autem est Pontifex, cui credita sunt sancta sanctorum; cui soli commissa sunt secreta Dei. Bona sunt etiam officia * virtutis * *f.* virtutes.
Dei. Bonus quoque Spiritus Sanctus, qui est super omnia sancta sanctissimus, & verbi minister. Sed [super omnes sanctos sanctissimus est summus Pontifex, * & Princeps † Pontificum; qui est * est. *Th.*
legatus & minister Patris, & princeps legionum † *Al.* Sacerdotum.
militiæ cœlestis;] *per quem Pater omnia fecit,* Heb. i. 2.
atque * omnem providentiam gerit. Ipse est * *f.* omnium.
via quæ ducit ad Patrem; ipse *petra*, ma- Joan. xiv. 6.
ceria, clavis, *pastor*, sacerdotium, *janua* scien- 1 Cor. x. 40.
tiæ & agnitionis; per quam introiit Abra- Joan. x 11. 9.

lum calcitrare; durum est Christo nolle credere; durum VERS. COT.
est prædicationem Apostolorum rejicere.

IX. Boni quidem sunt sacerdotes, sermonisque ministri: præstantior autem est summus sacerdos, cui credita sunt sancta sanctorum, cui soli secreta Dei commissa sunt. Bonæ sunt administratoriæ Virtutes Dei. Sanctus verò est Paracletus: & sanctum est Verbum, Filius Patris, per quem Pater fecit omnia, omnibusque providet. Hic est quæ ad Patrem ducit *via*, *petra*, maceria, clavis, *pastor*, hostia; cognitionis *ostium*, per quod in-

de Baptismo Cap. 17. nominatus legitur, *summus sacerdos qui est Episcopus.* Verùm hìc non alium per ἀρχιερέα intelligere videtur Ignatius, quàm ipsum Christum. *Idem.*

Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, [f] [Μωσῆς, καὶ ὁ σύμπας τῶν προφητῶν χορὸς,] καὶ οἱ [στύλοι τοῦ κόσμου οἱ] ἀπόστολοι, καὶ ἡ [g] [νύμφη τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ ἧς, φέρνης λόγῳ, ἐξέχεε τὸ οἰκεῖον αἷμα, ἵνα αὐτὴν ἐξαγοράσῃ.] πάντα ταῦτα εἰς ἑνότητα [τοῦ ἑνὸς, καὶ μόνου ἀληθινοῦ] Θεοῦ. Ἐξαίρετον δέ τι ἔχει τὸ εὐαγγέλιον, τὴν παρουσίαν τοῦ [h] [σωτῆρος] ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ πάθος [i], [αὐτὴν] τὴν ἀνάστασιν. [Ἃ γὰρ] οἱ [k] προφῆται [l] [κατήγγελλον, λέγοντες, Ἕως ἂν ἔλθῃ [4] ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν, ταῦτα ἐν τῷ εὐαγγελίῳ πεπλήρωται· Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.] Πάντα [οὖν] ὁμοῦ καλὰ, [m] [ὁ νόμος, οἱ προφῆται, οἱ ἀπόστολοι, τὸ πᾶν συνάθροισμα τὸ δι' αὐτῶν πιστεῦσαν· μόνον ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.]

4 T. ὃ

I'. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν προσευχὴν [1] ὑμῶν, καὶ [a] τὰ σπλάγχνα ἃ ἔχετε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀπηγγέλη μοι εἰρηνεύειν τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, πρέπον ἐστὶν ὑμῖν, ὡς ἐκκλησίᾳ Θεοῦ,

1 A. ἡμῶν

EPIST. VER. f καὶ οἱ προφῆται, g ἐκκλησία. h Κυρίου i αὐτοῦ, καὶ k γὰρ ἀγαπητοὶ l κατήγγειλαν εἰς αὐτόν· τὸ δὲ εὐαγγέλιον ἀπάρτισμά ἐστιν ἀφθαρσίας. m ἐστιν, ἐὰν ἐν ἀγάπῃ πιστεύετε.

a κατὰ

VERS. COT. gressi sunt Abraham, Isaac, Jacob, Moses, & universus Prophetarum chorus; & orbis columnæ Apostoli; atque sponsa Christi, pro qua, dotis loco, effudit proprium

[4] Ὧ ἀπόκειται.] In Græco, Genes. XLIX. 10 hodie legitur τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, *Donec veniant quæ reposita sunt ei.* ut apud Augustinum etiam habetur, Lib. xii. Cap. 42. contra Faustum, & Lib. xvii. Cap. 41. de civit. Dei. Verùm LXX. non ita vertisse, sed, ᾧ ἀπόκειται, Justinus Martyr, in Dialog. cum Tryph. confirmat. *Idem.*

ham & Isaac & Jacob, Moyses quoque & omnis chorus Prophetarum, & columnæ mundi Apostoli, & sponsa Domini Ecclesia; pro qua sanguinem suum fudit, ut eam redimeret. Omnia igitur hæc in unitate unius, & unigeniti veri Dei. Quid autem præcipuum habet Evangelium? præsentiam adventûs Salvatoris nostri Jesu Christi, passionem; sed & ipsam resurrectionem. Quæ enim Prophetæ annunciaverunt, dicentes; *Donec veniat cui* * *repositum est, & ipse erit expectatio gentium:* hæc in Evangelio completa sunt, dicente Domino; *Pergite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii, & Spiritûs Sancti.* Omnia ergo simul bona sunt; Lex, Prophetæ, Apostoli, omnis congregatio quæ per ipsos credidit: solùm autem restat, ut nos invicem diligamus.

VET. INT.

Genes. xlix. 10.

* reposita sunt. *Petav.*

Matth. xxviii. 19.

X. Quoniam secundùm orationem vestram, & viscera quæ habetis in Domino Jesu, annunciatum est mihi pacificare Ecclesiam quæ est in Antiochia Syriæ; decet vos, tanquam Ecclesiam

VERS. COT.

sanguinem, ut eam redimeret. Omnia hæc ad unitatem unius soliusque veri Dei. Eximium autem quiddam habet Evangelium; nimirùm, adventum Salvatoris nostri Jesu Christi, passionem, ipsam resurrectionem. Quæ namque Prophetæ annunciaverunt, dicentes: *Donec veniat cui repositum est; & ipse erit exspectatio gentium;* hæc in Evangelio impleta sunt: *Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti.* Omnia igitur in universum bona sunt, Lex, Prophetæ, Apostoli, totus cœtus qui per ipsos credidit: modò nos invicem diligamus.

X. Quoniam secundùm orationem vestram, & viscera quæ habetis in Christo Jesu, nunciatum est mihi pacem habere Ecclesiam Antiochenam, quæ in Syria est, decet

χειροτονῆσαι [b] [ἐπίσκοπον,] εἰς τὸ πρεσβεῦσαι ἐκεῖ Θεοῦ πρεσβείαν, εἰς τὸ [c] [συγχωρηθῆναι] αὐτοῖς ἐπὶ τὸ
2 N. deest. αὐτὸ γενομένοις, [2] καὶ δοξάσαι τὸ ὄνομα [τοῦ [3] Θεοῦ.]
3 T. Χριστοῦ Μακάριος ἐν [d] [Χριστῷ Ἰησοῦ,] ὃς [e] [κατηξιώθη] τῆς τοιαύτης διακονίας· καὶ ὑμεῖς [δὲ σπουδάσαντες, ἐν Χριστῷ] δοξασθήσεσθε. Θέλουσι δὲ ὑμῖν, [f] [οὐ πᾶσιν] ἀδύνατον, ὑπὲρ ὀνόματος Θεοῦ, ὡς καὶ [ἀεὶ] αἱ ἔγγιστα ἐκκλησίαι ἔπεμψαν ἐπισκόπους, αἱ δὲ, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

1 N. καὶ ΙΑʹ. Περὶ [1] δὲ Φίλωνος τοῦ διακόνου, [ἀνδρὸς]
2 N. κοιλίας ἀπὸ [2] Κιλικίας [a] μεμαρτυρημένου, ὃς καὶ νῦν ἐν λό-
3 A. B. Γαΐῳ γῳ [b] ὑπηρετεῖ μοι, ἅμα [3] [c] [Γαΐῳ καὶ] Ἀγαθόποδι, ἀνδρὶ ἐκλεκτῷ, ὃς ἀπὸ Συρίας μοι ἀκολουθεῖ, [d] [ἀποταξάμενοι] τῷ βίῳ, οἱ καὶ μαρτυροῦσιν ὑμῖν· κἀγὼ τῷ Θεῷ εὐχαριστῷ [e] [περὶ] ὑμῶν, [f] [ὑπὲρ ὧν] ἐδέξασθε αὐτούς· [g] [προσδέξεται] καὶ ὑμᾶς ὁ Κύριος. Οἱ δὲ ἀτιμάσαντες αὐτοὺς, λυτρωθείησαν ἐν τῇ
4 A. B. εἰς χάριτι [h] Ἰησοῦ Χριστοῦ, [τοῦ μὴ βουλομένου [4] τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν.]

EPIST. VER. b διάκονον c συγχαρῆναι d Ἰησοῦ Χριστῷ, e καταξιωθήσεται f οὐκ ἔστιν

a ἀνδρὸς b Θεοῦ c Ῥέῳ d ἀποταξάμενος e ὑπὲρ f ὅτι g ὡς h τοῦ

VERS. COT. vos, ut Dei Ecclesiam, eligere Episcopum, qui obeat ibi legationem Dei; ut concedatur illis in eumdem locum congregatis, etiam glorificare nomen Dei. Beatus ille in

Χειροτονῆσαι.] Χειροτονεῖν Hesychio generaliter significat καθιστᾶν, ψηφίζειν, *constituere, decernere.* Idem.

Κατηξιώθη.] Legendum καταξιωθῇ. COT.

Ἀνδρὶ ἐκλεκτῷ, κ. τ. λ.] Emendari potest textus, legendo, ἀνδράσι ἐκλεκτοῖς, οἱ ἀπὸ Συρίας μοι ἀκολουθοῦσι, ἀποταξάμενοι τῷ βίῳ. quandoquidem non Agathopodi soli, sed duobus etiam reliquis, in Epist. ad Smyrn. [Cap. x.] communis, hæc laus tribuitur, οἱ ἐπηκολούθησάν μοι εἰς λόγον Θεοῦ. USSER.

Dei, ordinare Episcopum * ad mittendum illuc visitationem Dei; concedere eis in idipsum constitutis, glorificare nomen Dei. Beatus est in Christo Jesu, qui dignus effectus fuerit tali ministerio: & vos quidem festinantes, * glorificamini in Christo. Volunt autem, vobis, quod non est omnibus impossibile, pro nomine Dei; quomodo & semper vicinæ Ecclesiæ consueverunt; mittere nobis Episcopos, Presbyteros, & Diaconos.

VET. INT.

* *Al.* visitandum illic.

* *f.* glorificabimini

XI. De Philone verò Diacono, viro religioso, à Cilicia, qui nunc mihi in verbo Dei ministrat, unà cum * Gaio & Agathopo, viro electo, qui à Syria me sequitur; testificor vobis, quia renunciaverunt seculo, & martyrium perpetrare assumpserunt. Et ego gratias ago Deo pro vobis: rogans ut suscipiatis eos in Domino; ut & vos suscipiat Jesus Christus. Qui enim eos * diffamaverunt, redempti sunt in gratia Jesu Christi; *qui non vult mortem peccatoris, sed pæni-*

* *Th.* Gavia

* dehonoraverunt, *Bal.* dehonoraverint, *Petav.*

Ezech. xviii. 23. 32.
——xxxiii. 11.
2 Pet. iii. 9.

Christo Jesu, qui dignus habitus fuerit ejusmodi ministerio: vos quoque studium adhibentes, in Christo glorificabimini. Volentibus autem vobis non erit prorsus impossibile, pro nomine Dei; ut & semper proximæ Ecclesiæ, aliæ miserunt Episcopos, nonnullæ verò Presbyteros & Diaconos.

VERS. COT.

XI. De Philone autem Diacono, viro Cilice laudatissimo, qui & nunc mihi in verbo Dei ministrat, unà cum Caio & Agathopode, viro electo, qui à Syria me comitatur, relicto sæculo: qui & de vobis testificantur. Et ego Deo ago gratias de vobis, quòd officiosè illos accepistis: suscipiet etiam vos Dominus. Qui verò illos ignominiâ affecerunt, liberentur gratiâ Christi; *qui non vult mortem peccatoris, sed pænitentiam.* Salutat vos ca-

5 A. B. ἐν ἀγάπῃ — Ἀσπάζεται ὑμᾶς [5] ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν Τρωάδι· ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν διὰ [i] [Βούργου,] πεμφθέντος ἅμα [k] ἀπὸ Ἐφεσίων καὶ Σμυρναίων, εἰς λόγον τιμῆς· [l] [οὓς ἀμείψεται] ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς ὃν ἐλπίζουσι σαρκὶ, ψυχῇ, [πνεύματι,] πίστει, ἀγάπῃ, ὁμονοίᾳ. Ἔῤῥωσθε ἐν [m] [Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ,] τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν, [ἐν ἁγίῳ πνεύματι.]

Epist. Ver. i Βούῤῥου, k ἐμοὶ l Τιμήσει αὐτοὺς m Χριστῷ Ἰησοῦ,

Vers. Cot ritas fratrum, qui sunt in Troade; unde & scribo vobis per Burgum, qui missus est mecum ab Ephesiis & Smyrnæis, honoris caussâ: quibus beneficium reponat Domi-

Ἀσπάζεται ὑμᾶς κ. τ. λ.] Vide Epist. ad Smyrn. Cap. ult. Βούργου.] Noster [Vet.] Interpres, & hic, & in Epist. ad Smyrn. [Cap. xii.] *Burrum* hunc appellat: qui (ut ex utriusque loci collatione liquet) tum Smyrnæorum, tum Ephesiorum, qui ad Ignatium salutandum Smyrnam venerant,

---

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

[a] [ΠΡΟΣ ΤΡΑΛΛΗΣΙΟΥΣ.]

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, [τῇ] ἠγαπημένῃ [b] [παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ] Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἁγίᾳ, τῇ οὔσῃ ἐν Τράλλεσιν [c], ἐκλεκτῇ καὶ ἀξιοθέῳ, εἰρηνευούσῃ ἐν σαρκὶ καὶ [d] [πνεύματι] Ἰησοῦ

Epist. Ver. a ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΙΣ. b Θεῷ Πατρὶ c τῆς Ἀσίας, d αἵματι, τῷ πάθει

Vers. Cot.

EJUSDEM EPISTOLA AD TRALLESIOS.

Ignatius, qui & Theophorus, dilectæ à Deo Patre & Jesu

tentiam. Salutat vos dilectio fratrum, qui sunt in Troja; unde scribo vobis per Burgum, qui missus est simul ab Ephesiis & Smyrnæis, ad verbum honoris: quos redimet Dominus Jesus Christus, in quem sperant carne & animâ, spiritu & fide, dilectione & concordiâ. Incolumes estote in Domino Jesu Christo, communi spe nostrâ, in Spiritu Sancto. VET. INT.

nus Jesus Christus, in quem sperant, carne, animâ, spiritu, fide, caritate, concordiâ. Valete in Domino Jesu Christo, communi spe nostrâ, in Spiritu Sancto. VERS. COT.

rogatu, Ignatium Troadem usque comitatus, illius tam ad Smyrnæos quàm ad Philadelphenos literas, inde reversus, secum retulit. Ut non alius omnino hic fuerit, quàm [Βίῤῥος] *Birrus* ille (vel *Burrus*, ut Interpres Vetus vulgatus eum nominat) Ephesiorum Diaconus; quem, unà cum Episcopo suo Onesimo, Ignatium Smyrnæ invisisse, ex Epist. ad Ephes. [Cap. ii.] intelligimus. USSER.

EJUSDEM EPISTOLA VET. INT.

AD TRALLIANOS.

Ex Smyrna.

Ignatius, qui & Theophorus, dilectæ à Deo Patre & Domino Jesu Christo, Ecclesiæ sanctæ, quæ est in Trallis, electæ & Deo dignæ, pacificatæ in carne & Spiritu Jesu Christi spei 1 Tim. i. 1.

Christo Ecclesiæ sanctæ, quæ est Trallibus, electæ & Deo dignæ, pacem habenti in carne & Spiritu Jesu Christi spei nostræ, *in passione quæ per crucem ac mor-* VERS. COT.

Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἐν [e] [πάθει τῷ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου, καὶ] ἀναστάσει· ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν τῷ πληρώματι, ἐν ἀποστολικῷ χαρακτῆρι, καὶ εὔχομαι πλεῖστα χαίρειν.

Α΄. Ἄμωμον διάνοιαν, καὶ [a] [ἀνυπόκριτον] ἐν ὑπομονῇ, ἔγνων ὑμᾶς ἔχοντας, οὐ κατὰ χρῆσιν, ἀλλὰ κατὰ [b] [κτῆσιν·] καθὼς ἐδήλωσε [c] Πολύβιος ὁ ἐπίσκοπος ὑμῶν, ὃς παρεγένετο θελήματι Θεοῦ [Πατρὸς] καὶ [Κυρίου] Ἰησοῦ Χριστοῦ, [τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, συνεργείᾳ Πνεύματος,] ἐν Σμύρνῃ, καὶ

1 A. B. οὔτος. N. ὄντως. [1] οὕτως μοι συνεχάρη δεδεμένῳ ἐν [d] [Χριστῷ Ἰησοῦ,] ὥστέ με τὸ πᾶν πλῆθος ὑμῶν ἐν αὐτῷ θεωρῆσαι. Ἀποδεξάμενος οὖν τὴν κατὰ Θεὸν [ὑμῶν] εὔνοιαν δι' αὐτοῦ, ἔδοξα, εὑρὼν ὑμᾶς [e] μιμητὰς ὄντας [f] [Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος.]

Β΄. [a] Τῷ ἐπισκόπῳ ὑποτάσσεσθε ὡς [b] [τῷ Κυρίῳ· αὐτὸς γὰρ ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσων Θεῷ. διὸ καὶ] Φαίνεσθέ μοι οὐ κατὰ [c] [ἄνθρωπον] ζῶντες, ἀλλὰ κατὰ Ἰησοῦν Χριστόν· τὸν δι' ἡμᾶς ἀποθανόντα, ἵνα [d] [πιστεύοντες]

EPIST. VER. e τῇ εἰς αὐτὸν
a ἀδιάκριτον b φύσιν· c μοι d Ἰησοῦ Χριστῷ,
e ὡς ἔγνων, f Θεοῦ.
a Ὅτ' ἂν γὰρ b Ἰησοῦ Χριστῷ, c ἀνθρώπινον
d πιστεύσαντες

VERS. COT. *tem, & resurrectione: quam & saluto in plenitudine, in Apostolico charactere, & opto plurimùm salvere.*

I. Inculpatam & sine simulatione mentem in patientia cognovi habere vos, non usu, sed possessione: quem-

Οὐ κατὰ χρῆσιν, κ. τ. λ.] Sensus est, quem reddidit Vedelius: Trallenses habere mentem inculpatam ac pietatem, non talem quæ in temporario exercitio, sed in constanti possessione consistat. USSER.

Δι' ἡμᾶς.] Forsan legendum ὑμᾶς. COT.

*nostræ, in passione per crucem & mortem, atque * resurrectionem: quam & saluto in plenitudine Apostolicæ formæ, & opto plurimum in Deo gaudere.* VET. INT.

* *f. resurrectione*

I. IMmaculatum animum & sine dolo in perverantia, cognovi vos habere, non in usitationem, sed in possessionem: secundùm quod significavit mihi Polybius Episcopus vester, qui pervenit, voluntate Dei Patris & Jesu Christi Filii ejus, cooperatione Spiritûs, ad Smyrnam; & sic mihi congratulatus est vincto in Christo Jesu, ita ut omnem plenitudinem vestram in ipso conspicerem. Suscipiens ergo eum secundùm Deum, vestram benevolentiam per ipsum agnovi: inveniens vos imitatores esse Jesu Christi Salvatoris nostri.

II. Episcopo subjecti estote, sicut Domino. *Ipse enim vigilat pro animabus vestris; tanquam rationem redditurus* Deo. Propter quod videmini mihi non secundùm hominem vivere, sed secundùm Christum Jesum: qui pro nobis mortuus est; Heb. xiii. 17.

admodum significavit Episcopus vester Polybius, qui Smyrnæ adfuit, per voluntatem Dei Patris, & Domini Jesu Christi Filii ejus, & cooperatione Spiritûs, quique mihi vincto in Christo Jesu sic congratulatus est, ut universam multitudinem vestram in eo contemplatus sim. Excipiens igitur per ipsum vestram secundùm Deum benevolentiam, gloriatus sum, inveniens vos imitatores esse Jesu Christi Salvatoris. VERS. COT.

II. Episcopo subjecti estote velut Domino. *Ipse enim pervigilat pro animabus vestris, quasi rationem redditurus* Deo. Quare videmini mihi non secundùm hominem, sed secundùm Jesum Christum vivere: qui propter vos

εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ, [e] [διὰ τοῦ βαπτίσματος κοινωνοὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γένησθε.] Ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, [f] [ὅσαπερ] ποιεῖτε, ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου
1 B. Ἀλλὰ καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ὑποτάσσεσθε, μηδὲν [g] [πράττειν] ὑμᾶς. [1] Ἀλλ' ὑποτάσσεσθε καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ, ὡς [h] ἀποστόλοις Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἐν ᾧ διάγοντες, [i] [ἐν αὐτῷ εὑρεθησόμεθα.] Δεῖ δὲ καὶ τοὺς διακόνους, ὄντας [k] [μυστηρίων Χριστοῦ Ἰησοῦ,] κατὰ πάντα τρόπον [l] ἀρέσκειν. οὐ γὰρ [m] [βρωτῶν] καὶ ποτῶν εἰσι διάκονοι, ἀλλ' ἐκκλησίας Θεοῦ ὑπηρέται. Δέον οὖν [n] [αὐτῶν τὰ ἐγκλήματα φυλάττεσθαι,] ὡς πῦρ [φλέγον. αὐτοὶ μὲν οὖν ἔστωσαν τοιοῦτοι.]

Γ'. [a] [Ὑμεῖς δὲ ἐντρέπεσθε αὐτοὺς ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν, οὗ φύλακές εἰσι τοῦ τόπου·] ὡς καὶ [b] [ὁ ἐπίσκοπος,] τοῦ Πατρὸς [c] [τῶν ὅλων τύπος ὑπάρχει. οἱ δὲ πρεσβύτεροι,] ὡς συνέδριον Θεοῦ, καὶ [d] [σύνδεσμος] ἀποστόλων [Χριστοῦ.] χωρὶς τούτων ἐκκλη-
1 A. B. ἅγιον σία [e] [ἐκλεκτὴ οὐκ ἔστιν, οὐ συνάθροισμα [1] ἁγίων, οὐ συναγωγὴ ὁσίων.] πέπεισμαι [δὲ καὶ] ὑμᾶς

Epist. Ver. e τὸ ἀποθανεῖν ἐκφύγετε. f ὥσπερ g πράσσειν h τοῖς i εὑρεθησώμεθα. k μυστήριον Ἰησοῦ Χριστοῦ l πᾶσιν m βρωμάτων n αὐτοὺς φυλάσσεσθαι τὰ ἐγκλήματα

a Ὁμοίως πάντες ἐντρεπέσθωσαν τοὺς διακόνους, ὡς Ἰησοῦν Χριστὸν, b τὸν ἐπίσκοπον, ὄντα υἱὸν c τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, d ὡς σύνδεσμον e οὐ καλεῖται· περὶ ὧν

Vers. Cot. mortuus est; ut credentes in mortem ejus, per Baptismum consortes sitis resurrectionis ejus. Necesse itaque est, quemadmodum facitis, ut sine Episcopo nihil agatis. Sed & Presbyterio subjecti estote, ut Apostolis Jesu Chri-

Δέον οὖν αὐτῶν.] Codex Nydpruccianus pro, αὐτῶν, rectiùs habet αὐτοὺς: cujus sententiam Johannes Brunerus Latine ita exprimit: *Quos quidem tales esse oportet, qui à reprehensione sibi tanquam incendio caveant.* Ab Antiocho locum hunc in modum productum invenimus: Δέον οὖν ἐστὶν αὐτοὺς φυλάσσεσθαι τὰ ἐγκλήματα ὡς πῦρ. Idem.

ut credentes in morte ejus, per Baptiſmum communicantes reſurrectionis ejus efficiamur. Neceſſarium eſt enim, vos nihil præter Epiſcopum facere, neque aliquid agere. Sed & Preſbyteris ſubditi eſtote, ut Apoſtolis Jeſu Chriſti, *ſpei noſtræ*; in quo perſeverantes, in ipſo inveniamur. Oportet ergo & Diaconis, qui ſunt in miniſterium Jeſu Chriſti, in omni modo placere. Non enim in cibo & potu ſunt miniſtri, ſed miniſtri Eccleſiæ Dei. Oportet ergo præcepta eorum obſervare, ſicut ignem ardentem. Ipſi verò ſint tales. VET. INT. 1 Tim. i. 1.

III. Vos autem reveremini eos, tanquam Dominum Jeſum Chriſtum; quoniam cuſtodes ſunt loci ejus: ſicut Epiſcopus forma eſt Patris omnium: Preſbyteri verò ſicut conſeſſus Dei, & conjunctio Apoſtolorum Chriſti. * Sine ipſis enim Eccleſia electa non eſt, neque collectio ſanctorum, neque congregatio ſancta. Confido enim

ſti, *ſpei noſtræ*; in quo viventes, in ipſo inveniemur. Oportet autem & Diaconos miniſtroſque myſteriorum Jeſu Chriſti, omni modo placere. Non enim ciborum & potuum miniſtri ſunt, ſed Eccleſiæ Dei miniſtri. Oportet igitur ut ſibi caveant a criminibus, tamquam ab igne urente. Ipſi itaque tales ſint. VERS. C●

III. At vos reveremini illos, tamquam Chriſtum Jeſum, cujus vicarii ſunt: ut & Epiſcopus typus Dei Patris omnium eſt; Preſbyteri vero, ſicut conſeſſus Dei, & conjunctio Apoſtolorum Chriſti. Sine his Eccleſia electa non eſt, non ſanctorum congregatio, non ſanctorum collectio. Perſuaſum autem habeo, & vos eo ani-

* Ἐκλεκτὴ οὐκ ἔστιν.] Pro his Antiochus οὐ καλεῖται, ut in Epiſtola vera.

[f] [οὕτω διακεῖσθαι.] Τὸ γὰρ ἐξεμπλάριον τῆς ἀγάπης ἔλαβον, καὶ ἔχω μετ᾽ ἐμαυτοῦ, ἐν τῷ ἐπισκόπῳ ὑμῶν· οὗ αὐτὸ τὸ κατάστημα μεγάλη μαθητεία, 2 A. B. ἦν ἡ δὲ πραότης αὐτοῦ δύναμις· [2] ὃν λογίζομαι καὶ τοὺς ἀθέους ἐντρέπεσθαι. [h] [Ἀγαπῶν ὑμᾶς,] Φείδομαι [i] [συντονώτερον ἐπιστεῖλαι, ἵνα μὴ δόξω τισὶν εἶναι προσάντης ἢ ἐπιδεής. Δέδεμαι μὲν διὰ Χριστὸν, ἀλλ᾽ οὐδέπω Χριστοῦ ἄξιός εἰμι· ἐὰν δὲ τελειωθῶ, τάχα γενήσομαι. οὐχ] ὡς ἀπόστολος [k] διατάσσομαι.

Δ΄. [a] Ἀλλ᾽ ἐμαυτὸν μετρῶ, ἵνα μὴ ἐν καυχήσει ἀπόλωμαι. [b] [Καλὸν δὲ τὸ ἐν Κυρίῳ καυχᾶσθαι. κἂν ἐῤῥωμένος ὦ τὰ κατὰ Θεὸν, πλεῖόν μέ δεῖ] φοβεῖσθαι, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς [εἰκῆ] φυσιοῦσί με. Οἱ γάρ [c] [με ἐπαινοῦντες,] μαστιγοῦσιν [d], ἀλλ᾽ οὐκ οἶδα εἰ ἄξιός εἰμι. ὁ γὰρ ζῆλος [τοῦ ἐχθροῦ] πολλοῖς μὲν οὐ φαίνεται, ἐμὲ δὲ [e] πολεμεῖ. Χρήζω οὖν πραότητος, ἐν ᾗ καταλύεται ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου [ὁ διάβολος.]

EPIST. VER. f οὕτως ἔχειν. g ὑμῶν h ἀγαπῶντας, ὡς οὐ i ἑαυτὸν πότερον, δυνάμενος γράφειν ὑπὲρ τούτου εἰς τοῦτο ᾠήθην, ἵνα ὢν κατάκριτος k ὑμῖν

a Πολλὰ φρονῶ ἐν Θεῷ· b Νῦν γάρ με δεῖ πλέον c λέγοντές μοι d με. Ἀγαπῶ μὲν γὰρ τὸ παθεῖν, e πλέον

VERS. COT. mo affectos esse. Exemplar enim caritatis vestræ accepi, & mecum habeo, in Episcopo vestro; cujus ipse habitus magna disciplina est, mansuetudo autem ipsius potentia: quem & impios revereri existimo. Quia diligo vos, parco contentiùs vobis scribere, ne aliquibus videar

Τῆς ἀγάπης.] Ex utroque Interprete legendum hìc apparet τῆς ἀγάπης ὑμῶν. USSER.

Κἂν ἐῤῥωμένος ὦ.] Citatur hic locus in Maximi Locis Communibus, Serm. 43, & Joh. Damasceni Parallelis Lib. ii. Cap. 35. licèt negatio μὴ ante verbum προσέχειν posita non reperiatur. *Idem.*

Ἐμὲ δὲ πολεμεῖ.] Guil. Morelius, vel ἐμὲ δὲ πολεμοῖ, vel ἐμοὶ δὲ πολεμεῖ, legendum censet. *Idem.*

& vos ſic conſiſtere. * Exempla autem charitatis veſtræ accepi, & habeo penes meipſum in Epiſcopo veſtro; quoniam ipſius inſtitutio magna doctrina eſt: nam & manſuetudo ejus virtus eſt, * quam arbitror etiam illos qui ſine Deo ſunt revereri. Quia autem diligo vos, parco frequentiùs vobis ſcribere; ne videar aliquibus contrarius aut tædioſus eſſe. Vinctus ſum enim pro Chriſto: ſed nondum Chriſto dignus ſum: ſi autem conſummavero; forſitan ero. Non ſicut Apoſtolus præcipio.

VET. INT.
*l. Exemplar.
* quem. Bal.

IV. Sed metior meipſum; ne in gloriatione mea peream. Bonum eſt enim *in Domino gloriari*. Et ſi ſalvatus fuero apud Deum; plus me oportet timere, & non attendere ad eos qui magnificant me. Hi verò qui me laudant, potiùs flagellant. Eligo * enim pati: ſed neſcio ſi dignus ſum. Zelus enim inimici multis non videtur: me autem impugnat. Debeo ergo eſſe manſuetus; ut diſſolvatur princeps hujus ſeculi Diabolus.

1 Cor. i. 31.
* quidem. *Magd.*

eſſe aſper, aut inſufficiens. Vinctus ſum quidem propter Chriſtum, ſed necdum Chriſto dignus ſum: ſi verò conſummer, fortaſſis dignus fuero. Non ut Apoſtolus præcipio.

VERS. COT.

IV. Sed meipſum metior, ne gloriando peream. Porrò in Domino gloriari, bonum eſt. Quamquam in iis quæ Dei ſunt corroboratus ſim, attamen plus mihi timendum eſt, nec animus illis intendendus qui fruſtra me inflant. Qui enim me laudant, flagellant. Nam diligo quidem pati: at neſcio an dignus ſim. Zelus quippe inimici multis non apparet; me autem oppugnat. Opus itaque mihi manſuetudine, quâ deſtruitur princeps ſæculi hujus, Diabolus.

Ε'. Μὴ [a] [γὰρ οὐκ ἐβουλόμην ὑμῖν μυστικώτερα] γράψαι; ἀλλὰ φοβοῦμαι, μὴ νηπίοις οὖσιν ὑμῖν βλάβην [b] [παραθῶμαι·] καὶ [c] [σύγγνωτέ] μοι, μὴ [d], οὐ δυνηθέντες χωρῆσαι [τὴν ἐνέργειαν,] στραγγαλωθῆτε. Καὶ γὰρ ἐγὼ οὐ [e] [καθ' ὅτι] δέδεμαι, καὶ [f] [δύναμαι νοεῖν] τὰ ἐπουράνια, καὶ [g] τὰς ἀγγελικὰς [τάξεις,] καὶ τὰς [h] [τῶν [1] ἀγγέλων καὶ στρατειῶν ἐξαλλαγὰς, δυνάμεών τε καὶ κυριοτήτων διαφορὰς, θρόνων τε καὶ ἐξουσιῶν παραλλαγὰς, αἰώνων τε μεγαλότητας, τῶν τε Χερουβεὶμ καὶ Σεραφεὶμ τὰς ὑπεροχὰς, τοῦ τε Πνεύματος τὴν ὑψηλότητα, καὶ τοῦ Κυρίου τὴν βασιλείαν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ ἀπαράθετον. Ταῦτα γινώσκων ἐγὼ, οὐ πάντως] ἤδη [i] [τετελείωμαι, ἢ] μαθητής εἰμι [οἷος Παῦλος καὶ Πέτρος·] πολλὰ γάρ [k] [μοι] λείπει, ἵνα Θεοῦ μὴ [l] [ἀπολειφθῶ.]

1 MS ἀρχαγγέλων

Epist. Ver. a οὐ δύναμαι τὰ ἐπουράνια b παραθῶ. c συγγινώσκετέ d ποτε e καθότι f δυνάμενος g τὰς τοποθεσίας h συστάσεις τὰς ἀρχοντικὰς, ὁρατά τε καὶ ἀόρατα. Παρὰ τοῦτο, i καὶ k ἡμῖν l λειπόμεθα.

Vers. Cot. V. Numquid non poteram magis mystica vobis scribere? at ne parvulis vobis damnum inferam metuo; & mihi ignoscite; ne vim illorum capere non valentes, strangulemini. Etenim ego non quia vinctus sum, &

Ἐβουλόμην] Forsan legendum ἐδυνάμην. Cot.

Καὶ γὰρ ἐγὼ οὐ κ. τ. λ.] 'Hieron. Vairlenius: *Etenim* '*& ego, non quatenus vinctus* '*sum, etiam cœlestia intelligere* '*possum*. Ac si Ignatius ex in-'ita á humilitate dixisset, *se* '*non perinde ac vinciri potuit,* '*etiam posse intelligere cœlestia:* 'quemadmodum Apostoli vi-'delicet, quibus utrumque con-'tigit, ut & ipsi à tyrannis 'vincirentur, & à Deo cœle-'stia intelligerent. Illud enim 'καὶ δύναμαι significat *etiam* '*possum, ita possum*. Qui sen-'sus est facillimus, maximé-'que obvius, & modestiæ san-'ctissimi Martyris longè con-'venientissimus. Alioqui non 'reperitur, quò illa negationis 'particula οὐ referatur.' Hæc in Apologiæ pro scriptis Ignatii Cap. ii. Petr. Halloixius. *Id.*

Αἰώνων τε μεγαλότητας.]

V. Nunquid non poteram vobis ſecretiora ſcribere? Sed timeo ne parvulis vobis conſtitutis læſionem imponam. Et ignoſcite mihi: quia non valetis ferre onera vinculorum: quemadmodum ego vinctus ſum. Et poſſum quidem intelligere cœleſtia: Angelorum ſcilicet atque Archangelorum ordines, Militiarum diverſitates, Virtutum & Dominationum differentias, Sedium atque Poteſtatum diſtantias, Æternorum magnificentias, Cherubin & Seraphin excellentias, Spiritûs ſublimitatem, Domini regnum, & ſuper hæc omnia omnipotentis Dei incomparabilitatem. Hæc igitur ego cognoſcens, non omnino perfectus ſum, aut diſcipulus eſſe poſſum qualis Paulus, aut Petrus. Multum enim mihi reſtat, ne à Deo derelinquar. VET. INT.

cœleſtia intelligere poſſum, Angelicos ordines, & Archangelorum & Militiarum diſcrimina, Virtutum Dominationúmque differentias, Thronorum Poteſtatúmque diſtantias, Sæculorum magnitudines, Cherubinorum & Seraphinorum excellentias, Spiritûs ſublimitatem, & Domini regnum, & ſuper omnia incomparabilem Dei omnipotentis majeſtatem: hæc cùm noverim, non tamen ideo perfectus ſum, aut diſcipulus, qualis Paulus & Petrus: multa enim mihi deſunt, ne à Deo abſim. VERS. COT.

Æternorum magnificentias hìc commemorat Vetus Interpres, ac ſi αἰωνίων legiſſet, pro αἰώνων. *Æonum* verò iſtorum, neque in Scriptura ſacra, neque in veterum vel Hebræorum vel Chriſtianorum ſcriptis, ulla occurrit mentio: niſi in Valentini fortè & Gnoſticorum ſchola; quorum de triginta *Æonum ſublimitatibus*, ex Irenæo & Tertulliano, notæ ſunt fabulæ. 'Non puto corruptorem hunc (ait hìc Vedelius noſter) Valentinianum fuiſſe; credibile tamen eſt, imperitum hominem, cui id *Æonis* nomen fortè auditum fuerat, neſcium in eo hæreticum venenum latere, id inter cætera cœleſtia, quæ hìc memorantur, locâſſe.' *Idem.*

ϛʹ. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ἡ ἀγάπη Ἰησοῦ Χριστοῦ, [a] ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα· ἦτε δὲ κατηρτισμένοι τῇ αὐτῇ γνώμῃ, καὶ τῷ αὐτῷ νοΐ. Εἰσὶ γάρ τινες ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, οὐ Χριστιανοὶ ἀλλὰ Χριστέμποροι, ἀπάτῃ περιφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ τὸν ἰὸν προσπλέκοντες τῆς πλάνης τῇ γλυκείᾳ προσηγορίᾳ, ὥσπερ οἰνομέλιτι κώνειον κε-
1 A. γλυκυτάτου ραννύντες, ἵνα ὁ πίνων, τῇ [1] γλυκυτάτῃ κλαπεὶς ποιότητι τὴν γευστικὴν αἴσθησιν, ἀφυλάκτως τῷ θανάτῳ περιπαρῇ. Παραινεῖ τις τῶν παλαιῶν,
2 A. λογέσθω Μηδεὶς ἀγαθὸς [2] λεγέσθω, κακῷ τὸ ἀγαθὸν κεραννύς. Λέγουσι γὰρ Χριστὸν, οὐχ ἵνα Χριστὸν κηρύ-
3 B. deest. ξωσιν, ἀλλ' ἵνα Χριστὸν ἀθετήσωσι· [3] καὶ οὐ νόμον συστήσουσιν, ἀλλ' ἵνα ἀνομίαν καταγγείλωσι. τὸν μὲν γὰρ Χριστὸν ἀλλοτριοῦσι τοῦ Πατρὸς· τὸν δὲ νόμον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν διαβάλλουσιν· ἐπαισχυνόμενοι τὸν σταυρὸν, τὸ πάθος ἀρνοῦνται, καὶ τὴν ἀνάστασιν οὐ πιστεύουσι·

EPIST. VER. a μόνῃ τῇ Χριστιανῇ τροφῇ χρῆσθαι, ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἥτις ἐστὶν αἵρεσις. Οἱ καιροὶ παρεμπλέκουσιν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατ' ἀξίαν πιστευόμενοι· ὥσπερ θανάσιμον φάρμακον διδόντες μετὰ οἰνομέλιτος, ὅπερ ὁ ἀγνοῶν ἡδέως λαμβάνει ἐν ἡδονῇ, κἀκεῖ τὸ ἀποθανεῖν.

VERS. COT. VI. *Obsecro* itaque *vos*; non ego, sed caritas Jesu Christi, ut *idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti eadem sententiâ, & ea-*

Χριστέμποροι.] Ita & Judaizantes χριστεμπόρους Interpolator in Epist. ad Magnes. [Cap. ix.] nominaverat, & τὸν λόγον καπηλεύοντας Idem.

Χριστὸν ἀλλοτριοῦσι τοῦ Πατρός] ‘*Christum alienant à* ‘*Patre*, hoc est, aliam à Pa‘tre essentiam habere dicunt. Vedel. *Idem.*

VI. *Rogo* autem *vos*, non ego, ſed dilectio Chriſti Jeſu, *ut idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata*; *ſitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſcientia.* Sunt enim quidam vaniloqui & mentis ſeductores, non Chriſtiani, ſed Chriſtum mercantes, ſeductione circumferentes nomen Chriſti, & *cauponantes verbum* Evangelii, & venenum erroris commiſcentes dulci blandimento: ſicut œnomelli virus admiſcentes; ut qui biberit illius potûs guſtabilem ſenſum, dulcedine captus, inobſervanter morti addicatur. Monet autem quidam antiquorum, ut *nemo bonus dicatur, qui malum bono admiſcuerit.* Nominant enim Chriſtum; non ut Chriſtum prædicent, ſed ut Chriſtum ſpernant: & Legem proferunt; non ut Legem ſtatuant, ſed ut Legi contraria annuncient. Chriſtum enim alienant à Patre: legem verò Chriſti, & nativitatem ex Virgine abjiciunt: crucem erubeſcentes, & paſſionem negantes, & reſurrectioni non credentes:

VET. INT.
1 Cor. i. 10.
2 Cor. ii. 17.

dem mente. Sunt enim nonnulli vaniloqui & mentium ſeductores, non Chriſtiani, ſed Chriſti inſtitores, fraude circumferentes Chriſti nomen, & *adulterantes verbum* Evangelii, ac erroris venenum permiſcentes dulci appellationi: velut mulſo aconitum temperantes: ut qui biberit, ſuaviſſimi ſaporis guſtu deceptus, incautè morte conficiatur. Monet quidam veterum. *Nemo bonus dicatur, qui malum bono admiſcet.* Loquuntur namque Chriſtum, non ut Chriſtum annuncient, ſed ut Chriſtum damnent, ac rejiciant: & [Legem proferunt,] non [ut] Legem ſtatuant, ſed ut Legi contraria annuncient. Nam Chriſtum à Patre alienant; Legem verò à Chriſto: nativitatem ex Virgine calumniantur: erubeſcentes Crucem, paſſionem negant; nec reſurrectionem cre-

VERS. COT.

τὸν Θεὸν ἄγνωστον εἰσηγοῦνται, τὸν Χριστὸν ἀγέννητον νομίζουσι, τὸ δὲ Πνεῦμα, οὐδὲ ὅτι ἐστὶν ὁμολογοῦσι. τινὲς δὲ αὐτῶν, τὸν μὲν Υἱὸν ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι λέγουσι· ταὐτὸν δὲ εἶναι Πατέρα, καὶ Υἱὸν,
4 A. ἔργων καὶ Πνεῦμα ἅγιον· καὶ τὴν κτίσιν, [4] ἔργον Θεοῦ οὐ διὰ Χριστοῦ, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς ἀλλοτρίας δυνάμεως.]

1 A. B. πρὸς τοὺς

2 A. τίθεσθαι

3 T. τῆς σκοπιᾶς,

Ζ΄. [a] [Ἀσφαλίζεσθε] οὖν [1] τοὺς τοιούτους, [b] [ἵνα μὴ λάβητε βρόχον ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς· καὶ τὸν βίον ὑμῶν ἀπρόσκοπον [2] τίθεσθε πᾶσιν ἀνθρώποις, ἵνα μὴ γένησθε παγὶς [3] τῇ σκοπιᾷ, " καὶ ὡς δίκτυον ἐκτεταγμένον. Ὁ μὴ ἰώμενος γὰρ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις ἑαυτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν. Ἐὰν οὖν καὶ ὑμεῖς ἀποθῆσθε φυσίωσιν, ἀλαζονείαν, τῦφον, ὑπεροψίαν, δυνατὸν ὑμῖν ἐστιν εἶναι]

4 A. B. ἀχωρίστους

5 A. B. καθὰ

6 A. ἡμῖν

[4] ἀχωρίστοις Θεοῦ [c] [Ἐγγὺς γάρ ἐστι τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· καὶ, Ἐπὶ τίνα, φησὶν, ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; Αἰδεῖσθε δὲ καὶ τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν, ὡς Χριστὸν, [5] καθ' ὃ " [6] ὑμῖν οἱ μακάριοι διετάξαντο

EPIST. VER. a Φυλάττεσθε b Τοῦτο δὲ ἔσται ὑμῖν μὴ φυσιουμένοις, καὶ οὖσιν c Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν διαταγμάτων τῶν ἀποστόλων.

VERS. COT. dunt: ignotum Deum introducunt; Christum ingenitum esse censent; Spiritum verò Sanctum, nec esse confitentur. Quidam autem eorum, Filium quidem purum hominem esse dicunt: eumdem verò esse Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum: & creaturas opus esse Dei, non per Christum, sed cujusdam alterius, qui sit ab aliena potestate.

Ταὐτὸν δὲ εἶναι Πατέρα, κ. τ. λ.] 'Laxat Hæreticorum 'dogma, qui non distinguebant Essentiam Divinam in 'tres Personas; sed unam dicebant esse Personam tantùm.' Vedel. *Idem.*

Deum incognitum profitentur; Chriſtum ingenitum putant; & neque quia eſt Spiritus Sanctus, confitentur. Quidam verò eorum Filium hominem purum eſſe dicunt: alii autem ipſum dicunt eſſe Patrem, ipſum Filium, ipſumque Spiritum Sanctum: & creaturam non * opera Dei eſſe per Chriſtum dicunt, ſed alterius cujuſdam extraneæ Virtutis. VET. INT.

* *f.* operam.

VII. Cavete ergo à talibus, ne ſumatis laqueos animabus veſtris: & vitam veſtram inexplorabilem apponite omnibus hominibus; ne *efficiamini muſcipula explorationis, & ſicut retia extenſa.* Oſe. v. 1. *Qui* enim *ſibi non parcit in operibus ſuis, frater eſt polluentis ſemetipſum.* Prov. xviii. 9. Si ergo & vos deponatis naturalem ſuperbiam, inflatilem & tumidam extollentiam; poſſibile erit vobis inſeparabiles eſſe à Deo. *Prope eſt* enim *Dominus timentibus eum:* Pſ. lxxxiv. 9. &, *In quem*, inquit, *reſpiciam, niſi in humilem, & quietum, & trementem verba mea?* Iſa. lxvi. 2. Veneramini autem & Epiſcopum veſtrum, ſicut Chriſtum, ſecundùm quod vobis beati Apò-

VII. Hos igitur cavete, ne laqueum accipiatis animabus veſtris: & facite ut vita veſtra nulli hominum ſcandalo ſit, ut ne *fiatis laqueus ſpeculationi, & ſicut rete expanſum. Qui* enim *non medetur ſibi in operibus ſuis, frater eſt perdentis ſeipſum.* Si itaque & vos abjeceritis tumorem animi, arrogantiam, faſtum, deſpicationem; poteritis inſeparabiles eſſe à Deo. *Prope* enim eſt Dominus *timentibus eum:* &, *Super quem reſpiciam*, inquit, *niſi ſuper humilem, & quietum, & trementem ſermones meos?* Reveremini autem Epiſcopum veſtrum ſicut Chriſtum, quemadmodum beati vobis præceperunt Apoſtoli. Qui VERS. COT.

ἀπόστολοι.] Ὁ ἐντὸς [τοῦ] θυσιαστηρίου ὤν, καθαρός ἐστι· [διὸ καὶ ὑπακούει τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις.] ὁ δὲ ἐκτὸς ὤν, [d] [οὗτός] ἐστιν ὁ χωρὶς [τοῦ] ἐπισκόπου καὶ [e] [τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν διακόνων τι πράσσων· ὁ τοιοῦτος μεμίανται] τῇ συνειδήσει, [καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Τί γάρ ἐστιν ἐπίσκοπος; ἀλλ' ἢ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἐπέκεινα πάντων κρατῶν, ὡς οἷόν τε ἄνθρωπον κρατεῖν μιμητὴν γινόμενον κατὰ δύναμιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. Τί δὲ πρεσβυτέριον; ἀλλ' ἢ σύστημα ἱερὸν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ ἐπισκόπου. Τί δὲ διάκονοι; ἀλλ' ἢ μιμηταὶ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, λειτουργοῦντες αὐτῷ λειτουργίαν καθαρὰν καὶ ἄμωμον· ὡς Στέφανος ὁ ἅγιος Ἰακώβῳ τῷ μακαρίῳ, καὶ Τιμόθεος καὶ Λῖνος Παύλῳ, καὶ

7 A. B. T. Ἀνέγκλητος — [7] Ἀνέγκλητος καὶ Κλήμης Πέτρῳ. Ὁ τοίνυν τούτων παρακούων, ἄθεος πάμπαν εἴη ἂν, καὶ δυσσε-

EPIST. VER. [d] [οὐ καθαρός ἐστιν·] τοῦτ' [e] πρεσβυτερίου καὶ διακόνου πράσσων τι, οὗτος οὐ καθαρός ἐστιν

VERS. COT. intra altare eſt, mundus eſt; quare & obtemperat Epiſcopo ac Preſbyteris: qui verò foris eſt, hic is eſt, qui ſine Epiſcopo & Preſbyteris & Diaconis quidpiam agit; atque ejuſmodi, inquinatam habet conſcientiam, & infideli deterior eſt. Quid enim aliud eſt Epiſcopus, quàm is qui omnem principatum & poteſtatem ultra omnes ob-

Ὁ ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου κ. τ. λ.] Ita in Epiſt. ad Epheſ. [Cap. v.] Ἐὰν μή τις ἐντὸς ᾖ τοῦ θυσιαστηρίου, ὑστερεῖται τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ. *Niſi quis intra altare ſit, privatur pane Dei.* hoc eſt, *intra ſacrarium*: de quo vide not. in Epiſt. ad Magneſ. [Cap. vii] vel *intra cœtum fidelium*: de quo Clem. Alexand. Lib. vii. Stromatum. Ἔστι γοῦν τὸ παρ' ἡμῖν θυσιαστήριον ἐνταῦθα τὸ ἐπίγειον, τὸ ἄθροισμα τῶν ταῖς εὐχαῖς ἀνακειμένων, μίαν ὥσπερ ἔχον φωνὴν τὴν κοινὴν, καὶ μίαν γνώμην. *Eſt igitur altare illud quod apud nos hic eſt in terris, cœtus ille eorum qui precibus dicati ſunt, unam quaſi vocem*

VET. INT.

ſtoli præceperunt. Qui enim intra altare eſt conſtitutus, mundus eſt: propter quod obedite Epiſcopo veſtro, & Preſbyteris. Qui * verò extra altare eſt conſtitutus, * extra Epiſcopum eſt & Preſbyteros & Diaconos aliquid agens: qui talis fuerit, pollutus eſt conſcientiâ, *& eſt deterior infideli.* Quid eſt enim Epiſcopus, niſi omnem principatum & poteſtatem illorum omnium tenens; quemadmodum deceat hominem tenere, imitatorem Dei factum ſecundùm virtutem? Quid * eſt Preſbyterium, ‖ niſi conſtitutio ſancta, conſiliarii & conſeſſores Epiſcopi? Quid etiam Diaconi, niſi imitatores Chriſti, miniſtrantes Epiſcopo, ſicut Chriſtus Patri, & operantes illi operationem mundam & immaculatam? quomodo ſanctus Stephanus beatiſſimo Jacobo, & Timotheus & Linus Paulo, & Anacletus & Clemens Petro. Qui igitur iſtis inobediens fuerit, hic ſine Deo omnino erit, & im-

* enim. *Magd.*
* ipſe utique. *ibid.*
1 Tim. v. 8.
* Preſbyterio. *Petav.*

VERS. COT.

tinet, quoad licet obtinere homini qui pro viribus imitator Chriſti Dei eſt factus? Quid verò Preſbyterium aliud eſt, quàm ſacer cœtus, conſiliarii & aſſeſſores Epiſcopi? Quid verò Diaconi, quàm imitatores Angelicarum Virtutum? purum & inculpatum miniſterium illi exhibentes; ut ſanctus Stephanus beato Jacobo, Timotheus & Linus Paulo, Anacletus & Clemens Petro. Qui igitur his non obedierit, ſine Deo prorſus, & impius fu-

communem habens & mentem unam. Idem

'Ανέγκλητος] vel 'Ανάκλητος. Frequens lectionis varietas hæc eſt. Sic apud Photium Bibliothecæ Codice 113. extremo, ubi libri excuſi 'Ανάκλητον, Codex Regis exhibet 'Ανέγκλητον. COT.

8 B deest. 9 T. διάθεσιν

βὴς, [8] καὶ ἀθετῶν Χριστὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ [9] διάταξιν σμικρύνων.]

Η΄. [a] [Ἐγὼ δὲ ταῦτα ὑμῖν ἐπιστέλλω, οὐχ ὅτι] ἔγνων [b] [τοιούτους τινὰς] ἐν ὑμῖν· ἀλλὰ [c] [μὴ δὲ συγχωρήσειέν ποτε ὁ Θεὸς τοιοῦτον εἰς ἀκοὰς ἐλθεῖν τὰς ἐμὰς, ὁ μὴ φεισάμενος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ διὰ τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν· ἀλλὰ] προορῶν τὰς ἐνέδρας τοῦ [d] [πονηροῦ, ταῖς παραγγελίαις προασφαλίζομαι ὑμᾶς, ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ καὶ πιστὰ ἐν Χριστῷ· προποτίζων ὑμᾶς τὰ φυλακτικὰ τῆς [1] λοιμικῆς τῶν ἀνυποτάκτων νόσου· ἧς ὑμεῖς ἀποφεύγετε τὴν νόσον, εὐδοκίᾳ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.] Ὑμεῖς οὖν [e] ἀναλαβόντες [f] [πραότητα, γίνεσθε μιμηταὶ παθημάτων, καὶ ἀγάπης αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν λύτρον· ἵνα τῷ αἵματι αὐτοῦ καθαρίσῃ ἡμᾶς παλαιᾶς δυσσεβείας, καὶ ζωὴν ἡμῖν παράσχηται, [2] μέλλοντας ὅσον οὐδέπω ἀπόλλυσθαι ὑπὸ τῆς ἐν ἡμῖν κακίας.] Μηδεὶς [οὖν] ὑμῶν [τὶ] κατὰ τοῦ πλησίου ἐχέτω· [Ἄφετε γὰρ, φησὶν ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν.] Μὴ ἀφορμὰς δίδοτε τοῖς

1 N. λυμικῆς

2 B. μέλλοντα,

EPIST. VER. a Οὐκ ἐπεὶ b τοιοῦτόν τι c προφυλάσσω ὑμᾶς ὄντας μου ἀγαπητούς, d διαβόλου. e τὴν πραϋπάθειαν f ἀνακτήσασθε ἑαυτοὺς ἐν πίστει ὅ ἐστιν σὰρξ τοῦ Κυρίου, καὶ ἐν ἀγάπῃ, ὅ ἐστιν αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ.

VERS. COT. erit, & Christi contemptor, constitutionisque ejus imminutor.

VIII. Ego autem hæc scribo vobis, non quòd noverim tales aliquos inter vos: sed nec Deus permittat aliquando, ut quid tale ad aures meas perveniat; qui *proprio Filio suo non pepercit* propter sanctam Ecclesiam:

Ἧς ὑμεῖς.] Cod. Nydpruccianus, οἷς rectiùs ὧν. USSER.

Μηδεὶς οὖν . . . . βλασφημεῖται.] Hæc sententia, testimonio Servatoris prætermisso, citatur à Joh. Domasceno, Parallel. Lib. iii. Cap. 94. *Idem.*

pius, & contemnens Chriſtum, & ordinationem ipſius minorans. VET. INT.

VIII. Ego verò hæc vobis mando, non quòd aliquos inter vos tales agnoverim: nec permittat Deus aliquando, aliquid hujuſmodi in auribus meis introire; *qui Filio ſuo non pepercit* propter ſanctam Eccleſiam: ſed prævidens ſeditiones Iniqui, præmonitione comſorto vos, ſicut filios meos chariſſimos, & fideles in Domino: præpotans vos medicamine præmuniente contra imminentem peſtilentiam; quam etiam vos tanquam morbum fugite, beneplaciti in Chriſto Domino noſtro. Vos ergo ſuccincti manſuetudine, imitatores eſtote paſſionum Chriſti, & dilectionis ejus, quâ dilexit nos, dans ſemetipſum pro nobis redemptionem; ut nos ſanguine ſuo mundaret antiquæ impietatis, & vitam nobis præſtaret, incipientibus nobis jam perire pro malitia quæ erat in nobis. Nemo ergo veſtrûm adversùs proximum aliquid habeat: dicente Domino; *Dimittite, & dimittetur vobis.* Nolite occaſionem

Rom. viii. 32.
Matt. vi. 14.
Marc. xi. 25.

VERS. COT.

ſed quòd profpiciam inſidias Mali, præmunio vos monitionibus, ut alios meos cariſſimos & fideles in Chriſto; potionem adversùs peſtilentem inobedientium morbum conſervatricem vobis porrigens, quâ morbum fugite, beneplacito Chriſti Domini noſtri. Vos itaque manſuetudinem aſſumentes, eſtote imitatores paſſionum ejus, & caritatis quâ dilexit nos, qui dedit ſemetipſum pro nobis redemptionis precium, ut ſanguine ſuo nos repurgaret à veteri impietate, & vitam daret nobis, qui jam jam ob malitiam noſtram perituri eramus. Nemo itaque veſtrûm, adversùs proximum aliquid habeat. *Dimittite* enim, inquit Dominus noſter, *& dimittetur vobis.* Ne

ἔθνεσιν, ἵνα μὴ [g] [ὀλίγων τινῶν ἀφρόνων εἵνεκεν ὁ λόγος καὶ ἡ διδασκαλία] βλασφημῆται. Οὐαὶ γὰρ, [φησὶν ὁ προφήτης ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ,] δι' οὗ [h] τὸ ὄνομά μου [i] βλασφημεῖται [ἐν τοῖς ἔθνεσι.]

Θ'. Κωφώθητε οὖν, ὅταν ὑμῖν χωρὶς Ἰησοῦ Χριστοῦ λαλῇ τις, τοῦ [υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ γενομένου] ἐκ [a] Δαβὶδ, τοῦ ἐκ Μαρίας· ὃς ἀληθῶς ἐγεννήθη [καὶ ἐκ Θεοῦ καὶ ἐκ παρθένου, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως· οὐδὲ γὰρ ταυτὸ, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος· ἀληθῶς ἀνέλαβε σῶμα· Ὁ Λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐπολιτεύσατο ἄνευ ἁμαρτίας· Τίς γὰρ, φησὶν, ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;] ἔφαγε [b] καὶ ἔπιεν ἀληθῶς· [c] [ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανεν] ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου· ἀληθῶς [δὲ, καὶ οὐ δοκήσει,] ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε, βλεπόντων [d] [οὐρανίων, καὶ] ἐπιγείων, καὶ [e] [καταχθονίων· οὐρανίων μὲν, ὡς τῶν ἀσωμάτων φύσεων· ἐπιγείων [1] δὲ, Ἰουδαίων καὶ Ῥωμαίων, καὶ τῶν παρόντων κατ' ἐκεῖνον καιροῦ ἀνθρώπων σταυρουμένου τοῦ Κυρίου· καταχθονίων δὲ, ὡς τοῦ πλήθους τοῦ συναναστάντος τῷ Κυρίῳ· Πολλὰ γὰρ, φησὶ, σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, τῶν

1 N. τε

EPIST. VER. g δι' ὀλίγους ἄφρονας τὸ ἐν Θεῷ πλῆθος h ἐπὶ ματαιότητι i ἐπί τινων

a γένους b τε c ἐδιώχθη d τῶν ἐπουρανίων e ὑποχθονίων· ὃς καὶ ἀληθῶς ἠγέρθη ἀπὸ νεκρῶν,

VERS. COT. ansam detis Gentibus, *ut non propter paucos insipientes verbum & doctrina blasphemetur. Væ enim*, inquit Propheta ex Dei persona, *per quem nomen meum blasphematur in Gentibus.*

IX. Obturate igitur aures vestras, cùm vobis quispiam loquitur sine Jesu Christo, Filio Dei; qui natus est ex Davide; qui ex Maria; qui verè genitus est ex Deo, & ex Virgine; verùm non simili modo: nec enim eadem res est Deus & homo: verè assumsit corpus: *Verbum* enim *caro factum est:* & vixit inter homines sine

dare Gentibus ; ne propter aliquos paucos insipientes *verbum Domini & doctrina blasphemetur* : ne in vobis compleatur quod Propheta ex persona Dei ad hujusmodi dicit ; *Quoniam per vos nomen meum blasphematur in gentibus.* VET. INT. Tit. ii. 5. 1 Tim. vi. 1. Isa. lii. 5.

IX. Obturate ergo aures vestras, quando vobis quis sine Jesu Christo Filio Dei loquitur : qui factus est ex semine David per Mariam ; qui verè natus est ex Deo & ex Virgine : quia hoc ipsum est quod & Deus. Suscepit enim verè corpus : *Verbum*, inquit, *caro factum est* ; *& habitavit* sine peccato *in nobis.* *Quis* enim, inquit, *ex vobis arguet me de peccato?* Manducavit enim verè & bibit ; & crucifixus est, & mortuus sub Pontio Pilato. Sed & secundùm placitum voluntatis suæ verè crucifixus est, & verè mortuus, videntibus cœlestibus & terrestribus, & infernis : cœlestibus quidem, tanquam incorporalibus naturis ; terrestribus verò, ut Judæis, & Romanis, & cæteris hominibus, qui tunc eodem tempore præsto erant, quando crucifixus est Dominus ; infernis autem, ut multitudine eorum qui cum Domino resurrexerunt ; *Multa*, inquit, *corpora sanctorum dormientium resurrexe-* Joh. i. 14. Joh. viii. 46. Matt. xxvii. 52.

peccato : *Quis* enim, inquit, *ex vobis arguet me de peccato?* verè edit ac bibit ; crucifixus & mortuus est sub Pontio Pilato : verè autem & non solâ opinione, crucifixus ac mortuus est ; videntibus cœlestibus, terrestribus, & subterraneis : cœlestibus quidem, nimirum, incorporeis naturis ; terrestribus verò, Judæis & Romanis, cæterisque hominibus qui tunc temporis cùm crucifigeretur Dominus aderant ; subterraneis autem, ut iis qui plurimi cum Domino resurrexerunt ; *Multa* enim, inquit, *corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt*, monu- VERS. COT.

μνημείων ἀνεωχθέντων· καὶ κατῆλθεν εἰς ᾅδην μόνος, ἀνῆλθε δὲ μετὰ πλήθους· καὶ ἔσχισε τὸν ἀπ' αἰῶνος φραγμὸν, καὶ τὸ μεσότοιχον αὐτοῦ ἔλυσε· καὶ ἀνέστη διὰ τριῶν ἡμερῶν,] ἐγείραντος αὐτὸν τοῦ Πατρός[f]· [καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας συνδιατρίψας τοῖς ἀποστόλοις, ἀνελήφθη πρὸς τὸν Πατέρα· καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, περιμένων ἕως ἂν τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Τῇ οὖν παρασκευῇ, τρίτῃ ὥρᾳ ἀπόφασιν ἐδέξατο παρὰ τοῦ Πιλάτου, συγχωρήσαντος τοῦ Πατρός· ἕκτῃ ὥρᾳ ἐσταυρώθη· ἐννάτῃ ἀπέπνευσε· πρὸ ἡλίου δύσεως ἐτάφη· τὸ Σάββατον ὑπὸ γῆν μένει ἐν τῷ μνημείῳ,
2 T. Ἀριμαθείας — ᾧ ἀπέθετο αὐτὸν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ [2] Ἀριμαθίας· ἐπιφωσκούσης κυριακῆς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ· Ὥσπερ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ

Epist. Ver. [f] αὐτοῦ· κατὰ τὸ ὁμοίωμα, ὡς καὶ ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ οὕτως ἐγερεῖ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οὗ χωρὶς τὸ ἀληθινὸν ζῆν οὐκ ἔχομεν.

Vers. Cot. mentis apertis: descendit ad Infernum solus; regressus autem est cum multitudine; & septum illud quod à sæculo erat, rupit, mediumque parietem illius destruxit; ac intra triduum resurrexit, suscitante illum Patre; tum quadraginta dies conversatus cum Apostolis, assumptus

Καὶ κατῆλθεν εἰς ᾅδην κ. τ. λ.] Ex Apocryphis illis Thaddæi sumpsit ista Interpolator, quæ habentur apud Eusebium, Hist. Eccles. Lib. i Cap. ult. Κατέβη [εἰς τὸν ᾅδην] μόνος, ἀνέβη δὲ μετὰ πολλοῦ ὄχλου. Ita Macarius Hierosolymitanus Episcopus, in Actis Concilii Nicæni, apud Gelazium Cyzicenum. Lib i. Cap. 23. al. 24. Μόνος κατελθὼν, μετὰ πλήθους ἀνελήλυθε. & Cyrillus item Hierosolymitanus, in Catechesi 14. meminit τοῦ μόνου μὲν καταβάντος εἰς ᾅδην, πολλοστοῦ δὲ ἀναβάντος ex Matth. xxvii. 52. dicti explicatione additâ. κατῆλθε γὰρ εἰς τὸν θάνατον, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη δι' αὐτοῦ. Idem

Ἔσχισε τὸν κ. τ. λ.] Ex iisdem Thaddæi Apocryphis apud Eusebium loco citato. διέσχισε φραγμὸν τὸν ἐξ αἰῶνος

runt de monumentis patefactis. Descendit enim in infernum solus; ascendit verò cum multitudine: & dirupit maceriam, quæ erat à seculo, & medium parietem ejus dissolvit; & resurrexit tertiâ die, resuscitante eum Patre; & post dies quibus conversatus est cum Apostolis, assumptus est ad Patrem; & *sedit ad dextram ejus; expectans donec ponantur omnes inimici ejus sub pedibus ipsius.* Die ergo Parasceve, tertiâ horâ accepit sententiam à Pilato, permittente Patre; sextâ verò crucifixus est; nonâ autem emisit spiritum: ante solis verò occasum depositus est de cruce, & sepultus in monumento novo: Sabbato verò mansit sub terra in sepulchro, in quo posuit eum Joseph ab Arimathia: Dominicâ autem die resurrexit à mortuis; secundùm quod dictum est ab eo; *Sicut fuit Jonas*

VET. INT.

Heb. x. 12, 13.

Matt. xii. 40.

est ad Patrem; & *sedit à dextris ipsius; exspectans, donec ponantur inimici ejus sub pedibus ipsius.* In Parasceve itaque, horà tertià sententiam accepit à Pilato, permittente id Patre: sextà horâ crucifixus est: nonâ exspiravit: ante solis occasum sepultus est: Sabbato, sub terra in monumento remansit, in quo posuit eum Joseph ab Arimathia: illucescente Dominico die resurrexit ex mortuis, juxta id quod dixerat; *Sicut fuit Jonas in ventre*

VERS. COT.

μὴ σχισθέντα. *dirupit septum illud, quod à seculo nemo diruperat.* Idem.

Τῇ οὖν παρασκευῇ . . . . . . τὴν ἀνάστασιν.] De tota hac sectione sententiam hanc fert Vedelius 'Hæc verba omnia 'irreptitia sine dubio sunt 'Primò, quia apud Pseudo-'Clementem in Constitutioni'bus reperiuntur, Lib. v. Cap. '13 Secundò patet hæc ver'ba hiatum facere, & inter'rumpere seriem orationis Ig'natianæ; in qua verba quæ 'sequuntur hunc hiatum co'hærere manifestum est cum 'iis quæ eum antecedunt.' *Idem.*

τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως
3 N. κοιλίᾳ ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ[3] καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. περιέχει οὖν ἡ μὲν παρασκευὴ, τὸ πάθος· τὸ Σάββατον, τὴν ταφήν· ἡ κυριακὴ, τὴν ἀνάστασιν.]

1 B. εἰ Ι΄. [1] Εἰ δὲ, ὥσπερ τινὲς ἄθεοι ὄντες, τουτέστιν ἄπιστοι, λέγουσι, [τῷ δοκήσει γεγενῆσθαι αὐτὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἀληθῶς ἀνειληφέναι σῶμα, καὶ τῷ] [a] δοκεῖν [τεθνηκέναι,] πεπονθέναι [b] [οὐ τῷ ὄντι· τίνος ἕνεκεν] ἐγὼ [c] δέδεμαι, [d] [καὶ] εὔχομαι θηριομαχῆσαι; δωρεὰν οὖν ἀποθνήσκω· ἄρα [e] καταψεύδομαι [τοῦ σταυροῦ] τοῦ Κυρίου. [Καὶ περιττὸς ὁ προφήτης, Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐφ' ἑαυτοῖς ὡς ἐπὶ ἀγαπητῷ. Οὐκοῦν ἄπιστοι αὐτοὶ, οὐχ ἧττον τῶν σταυρωσάντων αὐτόν. Ἐγὼ δὲ οὐ τῷ δοκεῖν ἔχω τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τῷ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθανόντι, ἀλλὰ τῷ ὄντι· ἀληθείας γὰρ ἀλλότριον τὸ ψεῦ-

EPIST. VER. a τὸ b αὐτὸν, αὐτοὶ ὄντες τὸ δοκεῖν, c τί d τί δὲ e οὐ

VERS. COT. *ceti tribus diebus & tribus noctibus; sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.* Complectitur itaque Parasceve passionem: Sabbatum, sepulturam; Dominica, resurrectionem.

X. Si verò, ut quidam athei, hoc est, increduli, aiunt; ipsum solâ opinione, hominem natum esse, non autem revera corpus assumpsisse; & opinione mortuum, non autem verè passum: cujus rei gratiâ ego vinctus sum, & opto cum feris pugnare? Frustra morior itaque.

Οὕτως ἔσται . . . . . . τρεῖς νύκτας.] Tota hæc ἀπόδοσις à vetere Latina interpretatione abest in Petaviano, & duobus Oxoniensibus MSS. sed ex Parisiensi editione anni 1515 eam reposuimus. *Idem.*

Τῷ δοκήσει γεγενῆσθαι.] Ita uterque codex, Augustanus & Nydpruccianus: hoc sensu, ut vult Morelius (qui ipse tamen legit τὸ δοκήσει γεγενῆσθαι.) *Hoc ipso quòd opinione factus ipse sit homo, non verè cor-*

in ventre ceti, tribus diebus & tribus noctibus; sic VET. INT.
erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus &
tribus noctibus. Continet ergo dies Parasceve passionem ejus, Sabbatum verò sepulturam & requiem, Dominica autem resurrectionem.

X. Quidam autem, tanquam sine Deo, increduli & infideles dicunt, eum putativè tantùm fuisse hominem, & non verum corpus suscepisse; atque putativè passum & mortuum. Ego verò pro passione & morte Domini mei vinctus sum; & opto ad bestias pugnare. Si enim putativè & non verè passus est atque mortuus; ergo ego gratis moriturus sum, mendacia de cruce Domini confingens: sed & Propheta superfluè dixit;
Videbunt in quem compunxerunt: & plangent su- Zach xii. 10.
per seipsos, tanquam super dilectum; & dolebunt dolore, tanquam super primogenitum. Ergo infideles illi & increduli non minùs sunt, quàm illi qui eum crucifixerunt. Ego autem, sic devovi spem habere in eum, qui pro me verè mortuus est: quia alienum est ab eo mendacium.

Igitur mendacia fingo de cruce Domini: & supervacuè VERS. COT.
dixit Propheta; *Videbunt in quem confixerunt; & plangent super se, quasi super dilecto.* Hi itaque non minùs increduli sunt, iis qui crucifixerunt eum. Ego verò non opinione tantummodo spem in eo habeo, qui pro me mortuus est; sed revera: mendacium enim alienum

pus assumpsisse. quanquam τῇ δοκήσει rectiùs fortasse legeretur. *Idem*

Πεποιθέναι.] Cod. Nyd-prucc. τῷ τε πεποιθέναι. integer sensus requirit, ut vel legatur, vel saltem intelligatur, τῷ τε δοκήσει πεποιθέναι. Idem.

Εὔχομαι θηριομαχῆσαι; κ. τ. λ.] Alludit ad 1 Cor. xv. 31, 32. Vide Epist. ad Rom. [Cap. v.] *Idem.*

δος. Ἀληθῶς τοίνυν ἐγέννησε Μαρία σῶμα, Θεὸν ἔνοικον ἔχον· καὶ ἀληθῶς ἐγεννήθη ὁ Θεὸς Λόγος ἐκ τῆς παρθένου, σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἡμῖν ἠμφιεσμένος· ἀληθῶς γέγονεν ἐν μήτρᾳ, [2] ὁ πάντας ἀνθρώπους ἐν μήτρᾳ διαπλάττων" καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σῶμα ἐκ τῶν τῆς παρθένου [3] σπερμάτων, πλὴν ὅσον ἄνευ ὁμιλίας ἀνδρός· ἐκυοφορήθη, ὡς καὶ ἡμεῖς, χρόνων περιόδοις· καὶ ἀληθῶς ἐτέχθη, ὡς καὶ ἡμεῖς· καὶ ἀληθῶς ἐγαλακτοτροφήθη, καὶ τροφῆς κοινῆς καὶ πότου μετέσχεν, ὡς καὶ ἡμεῖς· καὶ τρεῖς δεκάδας ἐτῶν πολιτευσάμενος, ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου ἀληθῶς, καὶ οὐ δοκήσει· καὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ποιήσας σημεῖα καὶ τέρατα, ὑπὸ τῶν ψευδοϊουδαίων, καὶ Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος, ὁ κριτὴς ἐκρίθη, ἐμαστιγώθη, ἐπὶ [4] κόρρης ἐρραπίσθη, ἐνεπτύσθη, ἀκάνθινον στέφανον καὶ πορφυροῦν ἱμάτιον ἐφόρησε, κατεκρίθη, ἐσταυρώθη ἀληθῶς, οὐ δοκήσει, οὐ φαντασίᾳ, οὐκ ἀπάτῃ· ἀπέθανεν ἀληθῶς, καὶ ἐ-

2 T. desunt.
3 B. αἱμάτων
4 T. κάρης

VERS. COT. à veritate eſt. Verè genuit igitur Maria corpus, habens in ſe Deum habitantem: & revera natus eſt Deus Verbum ex Virgine, veſtitus corpore obnoxio iiſdem paſſionibus nobiſcum: verè conceptus eſt in vulva, qui omnes homines in vulva fingit: & corpus ſibi fecit ex ſeminibus Virginis, ſine viri tamen conſuetudine: in utero geſtatus eſt, ſicut & nos, certis temporum curriculis; ac verè natus eſt, ut & nos: & verè lacte nutritus eſt, ac ci-

Ἀληθῶς τοίνυν . . . . ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν.] Citantur iſta in Faſtis Siculis, ſive Conſtantinopolitano Chronico, quod Alexandrini Chronici nomine à Matthæo Radero eſt editum. *Idem.*

Θεὸς λόγος.] Præclara illa σταύρωσις, cujus mentionem facit Anaſtaſius Ὁδηγοῦ Cap. 12. inſcriptionem habebat, Θεὸς λόγος ἐν σταυρῷ, καὶ ψυχὴ λογικὴ, καὶ σῶμα. ſicut cernere etiam eſt in Regio MS. 1052. pervetuſto, membraneo & optimæ notæ, necnon apud V. C. Pet. Lambecium Lib. iii. Comment. de Bibliotheca Cæſarea Cod. 77. ubi delineatam habes illius Crucifixio-

Verè etenim peperit Maria corpus, Deo in eo habitante: & verè natus eſt Deus Verbum ex Virgine, corpus * ſimiliter nobis paſſibile ſine peccato induens: verè conceptus eſt in utero, & factus eſt in vulva; formans & faciens ſibi corpus ex Virgine, ſine ſemine, ſcilicet, & collocutione viri: portatuſque in utero, ſicut & nos tempore portati ſumus: & verè lactatus eſt, & nutritus ſicut nos, & cibo & potu, ſicuti & nos, uſus eſt: & *triginta annos agens*, baptizatus eſt à Johanne, in veritate & non in phantaſmate: & tribus annis prædicavit Evangelium, & fecit ſigna & prodigia coram falſis Judæis: & à Piláto Præſide Judex judicatus eſt, flagellatus eſt, colaphis cæſus eſt, conſputus eſt, ſpineam coronam purpureamque veſtem portavit, condemnatus eſt, crucifixus eſt verè, voluntariè complacens, non phantaſticè; neque fallaciter mortuus eſt, ſed verè; ſepultus eſt, & reſur- VET. INT.

* ſimile. *Bal.*

Luc. iii. 23.

bo potuque communi uſus eſt, ſicut nos: expletiſque tribus annorum decadibus, verè baptizatus eſt à Johanne, non autem opinione: & poſtquam per triennium prædicâſſet Evangelium, & ſigna atque prodigia feciſſet; à falſis Judæis & Præſide Pilato Judex judicatus eſt, eſt flagellatus, alapis cæſus, conſputus, ſpineam coronam purpureumque veſtimentum portavit, condemnatus eſt; verè crucifixus fuit, non opinione, non phantaſiâ, non impoſturâ, verè mortuus, & ſepultus eſt, ac reſurrexit VERS. COT.

nis imaginem. At Regis Liber ſolummodo repræſentat Crucem cum inſcriptione. COT.

Ἐκνοφορήθη κ. τ. λ.] Ἀληθῶς præponunt Faſti Siculi.

Pleraque hìc Interpolator mutuatus eſt ex Epiſt. ad Epheſ. USSER.

Ἐπὶ κόῤῥης.] Faſti Siculi ὑπὸ δούλων ἐπὶ κόρης ἐῤῥαπίσθη, rectiùs κόῤῥης. Idem.

τάφη, καὶ ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν· καθώς που προσηύχετο λέγων, Σὺ δὲ Κύριε ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς. καὶ ὁ πάντοτε ἐπακούων αὐτῷ Πατὴρ, ἀποκριθεὶς λέγει· Ἀνάστα ὁ Θεὸς, κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ὁ τοίνυν ἀναστήσας αὐτὸν Πατὴρ, καὶ ἡμᾶς δι' αὐτοῦ [5] ἐγερεῖ· οὗ χωρὶς, τὸ ἀληθινῶς ζῆν οὐχ ἕξει τις· λέγει γὰρ, ὅτι Ἐγώ εἰμι ἡ ζωή. ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν, καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Φεύγετε οὖν τὰς ἀθέους αἱρέσεις· τοῦ [6] διαβόλου γάρ εἰσιν ἐφευρέσεις, τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως, τοῦ διὰ τῆς γυναικὸς ἀπατήσαντος Ἀδὰμ τὸν πατέρα τοῦ γένους ἡμῶν.]

5 A. ἀγερεῖ

6 B. γὰρ διαβόλου

ΙΑ'. Φεύγετε [a] [δὲ αὐτοῦ καὶ] τὰς κακὰς παραφυάδας· [b] [Σίμωνα τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν, καὶ Μένανδρον, καὶ Βασιλίδην, καὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν

EPIST. VER. a οὖν b τὰς γεννῶντας

VERS. COT. ex mortuis; ficut quodam loco orabat dicens; *Tu autem Domine resuscita me, & retribuam illis:* & qui femper exaudit eum Pater, respondens inquit; *Surge Deus, judica terram, quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.* Pater itaque qui illum fuscitavit, & nos per ipfum fufcitabit; fine quo nemo confequetur vitam veram. Ait

Ἐγώ εἰμι ἡ ζωή· κ. τ. λ.] Joan. xi. 25. εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ κ. τ. λ. 26. εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.. Idem.

Καὶ Μένανδρον, καὶ Βασιλίδην.] In hunc locum Jac. Ufferius, illiufque affecla Joh. Dallæus notant errorem Chronologicum; quòd memoretur Bafilides, qui poft mortem Ignatii Hærefim fuam fpargere cœperit fub imperio Hadriani. ——Ego verò primùm adverto, ab Affutore peccatum fuiffe adversùs κριτήριον, dum Bafilidem Alexandrinum memorat, & prætermittit ejus condifcipulum Saturninum Antiochenum, quem Ignatius Epifcopus Antiochiæ lubentiùs Menandro junxiffet, τῷ ἐν Ἀντιοχείᾳ γενομένῳ, ut Juftini Martyris verba mea faciam. Quod autem fpectat ad errorem in Chronologia adnota-

rexit à mortuis : ſicut ipſe alicubi orans Patrem dicebat ; *Tu autem, Domine, reſuſcita me & reddam illis :* & Pater, qui *ſemper eum exaudit*, reſpondens ait ; *Exſurge Deus, judica terram ; quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.* Qui ergo reſuſcitavit eum Pater, ipſe etiam nos per eum reſuſcitaturus eſt, non ſine vera vita, hoc eſt, non ſine ipſo, qui ait ; *Ego ſum vita : qui credit in me, licèt moriatur, vivet : & omnis qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.* Fugite autem illas ſine Deo Hæreſes : Diaboli enim ſunt adinventio, ſerpentis auctoris malorum, qui per mulierem ſeduxit Adam patrem generis noſtri.

VET. INT. Pſal. XL. 11. Joh. xi. 42. Pſal. LXXXI. 8. Joh. xi. 25, 26.

XI. Fugite verò & malas ſoboles ejus : Simonem dico, primogenitum generis ipſius ; & Menandrum, & Baſilidem, & totam collectio-

VERS. COT.

enim ; *Ego ſum vita : qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, vivet : & omnis qui vivit & credit in me, etſi mortuus fuerit, vivet in æternum.* Fugite itaque impias Hæreſes : ſunt enim Diaboli inventa, ſerpentis illius qui mali primus auctor eſt, qui per mulierem decepit generis noſtri parentem Adamum.

XI. Fugite autem & malas illius propagines : Simonem, primogenitum illius filium ; Menandrum, Baſili-

tum, hanc in opinionem diſceſſi, non adeò conſtare & patere de ortu Baſilidianæ Hæreſis, ac viris doctis videtur. Quippe ab Epiphanio Hær. XXXI. Cap. 2. Valentinus tempore poſterior fit Baſilide : at ſuprà oſtendebamus [ad Epiſt. Ver. ad Magneſ. Cap. viii] Valentinum haberi poſſe Ignatii σύγχρονον. Præterea diſertè Hieronymus, in Altercatione Luciferiani & Orthodoxi Cap. 8. Baſilidem miſcet Hæreticis Apoſtolicorum temporum. Quid enim aliud, quæſo, ſibi volunt hæc? *Apoſtolis adhuc in ſeculo ſuperſtitibus, adhuc apud Judæam Chriſti ſanguine recenti, phantaſma Domini corpus aſſerebatur, ···· Tunc Simon Magus, & Menander diſcipulus ejus, Dei ſe aſſeruere virtutes. Tunc Baſilides ſummum Deum*

ὀρυγμαδὸν τῆς κακίας, τοὺς ἀνθρωπολάτρας, οὓς καὶ ἐπικαλαράτους λέγει Ἱερεμίας ὁ προφήτης. Φεύγετε καὶ τοὺς ἀκαθάρτους Νικολαΐτας, [1] τοὺς ψευδωνύμους, τοὺς φιληδόνους, τοὺς συκοφάντας.

1 T. καὶ γὰρ ἦν τοιοῦτος ὁ τῶν ἀποστόλων Νικόλαος.

Vers. Cot. dem, totamque ipsius malitiæ turbam; hominis cultores, quos Jeremias Propheta maledictos appellat. Fugi-

Abraxas cum trecentis sexaginta quinque Æonibus commentatus est. Tunc Nicolaus, qui unus de septem Diaconis fuit, die noctuque nuptias faciens, obscœnos & auditu quoque erubescendos coitus somniavit. —— Sed videamus argumenta contraria. Clemens Alexand. circa finem Stromatei vii. Eusebius Hist. Eccles. Lib. iv. Cap. 7. & in Chronico, Theodoritus Hæret. Fabularum Lib. i. Cap. 2. multique post eos, Hæresim Basilidis conferunt in tempora Hadriani. ——— Respondeo Clementem uti verbis dubiis, ad rem qua de agitur conficiendam invalidis prorsus. περὶ τοὺς Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως χρόνους, οἱ τὰς αἱρέσεις ἐπινοήσαντες γεγόνασι. καὶ μέχρι γε τῆς Ἀντωνίνου τοῦ πρεσβυτέρου διέτειναν ἡλικίας καθάπερ ὁ Βασιλείδης. Ubi vides quidem Basilidem extitisse circa tempora Hadriani: sub eo Principe Hæresim inchoâsse nequaquam legis. Neque firmiora sunt Eusebiana, vel ut figatur dicti erroris exordium expressiora; præsertim cùm in Historia Eusebius de Ebionæis, Cerinthianis & Nicolaitis differat sub Trajano, quorum originem nemo dubitat esse anteriorem. Theodoritus autem citato Capite sic dicit; ἄμφω δὲ ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Καίσαρος ἐγένοντο. *ambo autem Hadriani Cæsaris tempore fuerunt.* quemadmodum Cap. 5. Ἀδριανοῦ δὲ καὶ οὗτοι βασιλεύοντος τὰς πονηρὰς αἱρέσεις ἐκράτυναν. *Hadriano autem hi quoque imperante nefarias suas Hæreses confirmârunt. Fuerunt*, non *sumpserunt initium. confirmârunt*, non *exorsi sunt.* ——— Objiciuntur 2. verba Firmiliani apud Cyprianum Epist. 75. *Sed & Valentini & Basilidis tempus manifestum est, quòd & ipsi post Apostolos & post longam ætatem, adversùs Ecclesiam Dei sceleratis mendaciis suis rebellaverint.* Verùm hæc *longa ætas*, dubio procul oratoria exaggeratio haberi debet: quia inter finem Johannis Apostoli, & initium Hadriani Imperatoris, non intercedunt anni viginti. ———Pudet operam ac tempus ponere in tertio argumento refutando, petito ex eo quòd Irenæus Lib. iii. Cap. 3. dicat, Epistolam Clementis ad Corinthios vetustiorem esse Hæreticis alterum Deum super Creatorem comminiscentibus. Quasi inter Clementis, non dico, Epistolam, sed mortem, & Litteras ab Ignatio ad Trallianos datas, non potuerit Basilidiana

nem malignitatis ipsius, & illos hominis cultores Hebionitas; quos maledictos esse Jeremias Propheta asseruit. Fugite quoque & illos immundissimos falsi nominis Nicolaitas, amatores libidinis, malos calumniatores: * non enim talis fuit Apostolorum minister Nicolaus. Fugite etiam ip-

VET. INT.
Jer. xvii. 5.
* Th. nam talis

te quoque impuros Nicolaitas, falsi nominis homines, voluptatum amatores, sycophantas. Fugite praeterea

VERS. COT.

lues oriri.——Ultima objectio, locus item Irenæi Lib. v. Cap. 20. non magis concludit. *Omnes ii* Hæretici *valde posteriores sunt, quàm Episcopi, quibus Apostoli tradiderunt Ecclesias: & hoc in tertio Libro cum omni diligentia manifestavimus.* Intelligendus quippe est de tempore quo Ecclesiæ ab Apostolis commissæ sunt Apostolicis viris, non de tempore quo vivere desierunt illi Episcopi. Nam Polycarpus, ut ex ipso Irenæi Lib. iii. & ex aliis monumentis Ecclesiasticis clarum fit, ab Apostolis Smyrnæ Episcopus constitutus, cum Basilide, Valentino, Marcione, aliisque Hæresiarchis vitam egit. COT.

Τὸν ὀρυγμαδόν.] Ὀρυγμαδὸς Hesychio & Suidæ est ταραχὴ, ψόφος, θόρυβος, κτύπος, *turbatio, strepitus, tumultus, fragor.* USSER.

Τοὺς ἀνθρωπολάτρας.] Ebionitas intelligit. *Idem.*

Νικολαΐτας, τοὺς ψευδωνύμους] Vide Apoc. ii. 6. 15. Iren. adv. Hær. Lib. i. Cap. 27. Tertull. de Præscript. Epiphan. Hær. xxv. *Idem.*

Τοὺς συκοφάντας.] Addit Vet. vulg. Interpres *Non enim talis,* &c. Ita enim nos, ex Cod. Magd. & Petav. veram lectionem restituimus: quum Bal. & libri editi legant, *Nam talis,* planè contra Ignatii (vel Interpolatoris potiùs) mentem: qui idcirco *Nicolaitas* ψευδωνύμους, quasi *mendax nomen sibi assumentes,* appellavit; quòd *Nicolai* Diaconi (de quo Act. vi. 5.) propaginem sese falsò jactitarent: cujus tamen continentiæ hoc perhibet testimonium Clemens Alex. Strom. iii. Πυνθάνομαι δ' ἐγὼ τὸν Νικόλαον, μηδεμιᾷ ἑτέρᾳ παρ' ἣν ἔγημε, κεχρῆσθαι γυναικί· τῶν τε ἐκείνου τέκνων, τὰς μὲν θηλείας καταγηράσαι παρθένους, ἄφθορον δὲ διαμεῖναι τὸν υἱόν. hoc est, (ut apud Euf. vertit Rufinus, Hist. Eccl. iii. 29.) *Mihi autem compertum est, Nicolaum nullam prorsus agnovisse mulierem, præter eam quam in matrimonium acceperat. Cujus etiam liberi, fœminæ quidem usque ad ultimam senectutem castâ virginitate durârunt; filius autem etiam ipse sanctitatem incorrupti corporis custodivit.* Ἐξ ὧν οὐχ ἥκιστα διελέγχονται (inquit Theodoretus, Hæretic. Fabular. Lib. iii.) ψευδῶς σφᾶς αὐτοὺς

Φεύγετε καὶ τὰ τοῦ πονηροῦ ἔγγονα, Θεόδοτον καὶ Κλεόβουλον, τὰ γεννῶντα] καρπὸν θανατηφόρον· οὗ ἐάν [c] [τις γεύσηται, παραυτίκα] ἀποθνήσκει, [οὐ τὸν πρόσκαιρον θάνατον, ἀλλὰ τὸν αἰώνιον.] Οὗτοι [d] οὐκ εἰσὶ φυτεία Πατρὸς, [ἀλλ' ἔγγονα κατηραμένα· Πᾶσα δὲ, φησὶν ὁ Κύριος, φυτεῖα, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου ὁ [2] ἐπουράνιος, ἐκριζωθήτω·] εἰ γὰρ ἦσαν [e] [τοῦ Πατρὸς] κλάδοι, [οὐκ ἂν ἦσαν ἐχθροὶ] τοῦ σταυροῦ [f] [τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τῶν ἀποκτεινάντων τὸν τῆς δόξης Κύριον. νῦν δὲ τὸν σταυ-

2 T. οὐράνιος

EPIST. VER. c γεύσεταί τις, παρ' αὐτὰ d γὰρ e ἐφαίνοντο ἂν f καὶ ἦν ἂν ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄφθαρτος· δι' οὗ, ἐν τῷ πάθει αὐτοῦ, προσκαλεῖται ὑμᾶς,

VERS. COT. Maligni ſtirpes, Theodotum & Cleobulum, quæ gignunt mortiferum fructum, quem ſi quis guſtârit, continuò moritur, non temporaneâ, verùm æternâ morte. Hi non ſunt plantatio Patris, ſed progenies maledicta : *Om-*

ἐκ τῆς τοῦδε προσηγορίας ἐπονομάζοντες, οἱ τὴν προῤῥηθεῖσαν ἀκολασίαν ἐπιτηδεύοντες. *Ex quibus pulchrè convincuntur, eos falsò ex illius appellatione nomen ſumpſiſſe, qui antedictam intemperantiam exercent.* Ex quibus omnibus concludit Stephanus Gobarus, in Photii Bibliotheca, num. 232. Ἰγνάτιος μέν τοι ὁ Θεοφόρος, καὶ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς, καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου, καὶ Θεοδόρητος ὁ Κύρου, τὴν μὲν Νικολαϊτῶν καταγινώσκουσιν αἵρεσιν, τὸν δὲ Νικόλαον μὴ τοιοῦτον εἶναι ἀποφαίνονται. *Ignatius Theophorus, & Clemens Stromateus, & Euſebius Pamphili, & Theodoretus Cyri Epiſcopus, Nicolaitarum damnant hæreſim ; ſed ipſum Nicolaum talem fuiſſe negant.* Idem.

Θεόδοτον.] Theodotos multos novit Antiquitas : Theodotum Montaniſtarum prophetam ; Theodotum Byzantium, arte coriarium, quem Dallæus hìc intelligit ; Theodotum argentarium ſive trapezitam, diſcipulum ſuperioris ; & omnibus antiquiorem Theodotum Valentinianum ; de quo Theodoritus Hæret. Fabular. i. 8. Sophronius in Synodicis Act. 11. Synod. vi. Gennadius De Eccleſ. Dogmatibus, Cap. 52. ac ex hoc Alcuinus in Confeſſ. fidei ; necnon ante cunctos Clemens Alex. in Hypotypoſibus, ſeu in Excerptis Theodoti aut ex Theodoto. Atque ego ma-

VET. INT.

ſius Nequiſſimi nepotes, * Theodotum ſcilicet & Cleobulum, qui generant fructum mortiferum; de quo ſi quis deguſtaverit, ſtatim morietur, non morte temporali, ſed æternâ. Hi autem omnes non ſunt plantatio Dei Patris; ſed progenies Maledicti. *Omnis* autem *plantatio*, inquit Deus, *quam non plantavit Pater meus cæleſtis, eradicabitur.* Quòd ſi fuiſſent rami Patris; non utique eſſent *inimici crucis Chriſti:* ſed ſunt illorum, qui occiderunt *Dominum gloriæ.* Nunc autem

* *Al.* Theododum

Matt. xv. 13.

Phil. iii. 18.

1 Cor. ii. 8.

VERS. COT.

nis autem *plantatio*, inquit Dominus, *quam non plantavit Pater meus cæleſtis, eradicetur.* Si enim eſſent rami Patris, non utique eſſent *inimici crucis Chriſti*, ſed eorum qui occiderunt *Dominum gloriæ.* Nunc verò cùm

lim ad hunc ultimum verba Pſeudo-Ignatiana referre; quia magis ille accedit ad ætatem tum Ignatii, tum Cleobuli aliorumque Hæreticorum, quibuſcum jungitur. Contrà tamen movet Dallæum Hieronymus, ſcribens adverſùs Helvidium hæc; *Numquid non poſſum tibi totam veterum Scriptorum ſeriem commovere, Ignatium, Polycarpum, Irenæum, Juſtinum Martyrem, multoſque alios Apoſtolicos & eloquentes viros, qui adverſùs Ebionem & Theodotum Byzantium,* (Cod. Reg. & alii. *Byzantinum*) *& Valentinum,* (abeſſe dicitur à nonnullis exemplaribus: in Regio ut varians lectio ad *Byzantinum* notatur) *hæc eadem ſentientes plena ſapientiæ volumina conſcripſerunt?* Non debebant virum gravem tàm nihil movere, ut Hieronymo quoque convicium faceret. Vidit itaque Hieronymus Ignatianas Interpolationes, quas Dallæus ſexto demum ſæculo fabricatas cum Uſſerio exiſtimabat? Et verò, ut omnes à Hieronymo nominatim memorati ſcripſerunt adversùs Ebionem, quidni contra Theodotum σκυτέα ſtylum acuerit Irenæus, qui eodem vixit tempore, aut aliquis ex reliquis illis *multis Apoſtolicis & eloquentibus viris?* Caius profectò & Victor Romanus, viri Apoſtolici (puto) fuerunt, quemadmodum Juſtinus Martyr & Irenæus: à quorum poſteriore, Victore Papa, excommunicatus fuit Theodotus; à primo, Caio, unà cum Artemone confutatus. COT.

Κλεόβουλον.] Inter eos qui, cum Ebione & Cerintho, nudum hominem fuiſſe Chriſtum aſſeruerunt, Epiphanius Hær. l.i. [6] Κλεόβιον, εἴτουν Κλεόβουλον, numerat. Cujus eti-

ρὸν ἀρνούμενοι, καὶ τὸ πάθος ἐπαισχυνόμενοι, κα-
3 T. τῶν λύπτουσι [3] τὴν Ἰουδαίων παρανομίαν, τῶν Θεομά-
χων, τῶν κυριοκτόνων· μικρὸν γὰρ εἰπεῖν, προφητο-
κτόνων. Ὑμᾶς δὲ παρακαλεῖ Χριστὸς εἰς τὴν αὐτοῦ
ἀφθαρσίαν, διὰ τοῦ πάθους αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνα-
στάσεως,] ὄντας μέλη αὐτοῦ. [g]

ΙΒʹ. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἀπὸ Σμύρνης, ἅμα ταῖς
1 N. μου συμπαρούσαις [1] [a][μοι] ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, [ὧν] οἱ
[ἡγούμενοί με] κατὰ [b] [πᾶν] ἀνέπαυσαν, σαρκί τε
καὶ πνεύματι. Παρακαλεῖ ὑμᾶς τὰ δεσμά μου, ἃ
ἕνεκεν Ἰησοῦ Χριστοῦ περιφέρω, αἰτούμενος Θεοῦ ἐ-
πιτυχεῖν. Διαμένετε ἐν τῇ ὁμονοίᾳ [c] τῇ [d] [πρὸς ἀλ-
λήλους, καὶ τῇ] προσευχῇ. πρέπει γὰρ ὑμῖν τοῖς
καθ' ἕνα, ἐξαιρέτως καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀναψύ-
χειν τὸν ἐπίσκοπον, εἰς τιμὴν [τοῦ] Πατρὸς, [καὶ εἰς
2 T. υἱοῦ τιμὴν] [2] Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἀποστόλων. Εὔ-
χομαι ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ ἀκοῦσαί μου, ἵνα μὴ εἰς μαρ-
τύριον ὦ [e] ὑμῖν γράψας. Καὶ περὶ ἐμοῦ δὲ προσεύ-
χεσθε, τῆς ἀφ' ὑμῶν ἀγάπης χρήζοντος ἐν τῷ ἐλέει
τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναί με τοῦ κλήρου, οὗ
περίκειμαι ἐπιτυχεῖν, ἵνα μὴ ἀδόκιμος εὑρεθῶ.

EPIST. VER. g Οὐ δύναται οὖν κεφαλὴ χωρὶς γεννηθῆναι ἄνευ μελῶν· τοῦ Θεοῦ ἕνωσιν ἐπαγγελλομένου, ὅς ἐστιν αὐτός.

a μου b πάντα με c ὑμῶν, καὶ d μετ' ἀλλήλων e ἐν

VERS. COT. crucem negent, & illos passionis pudeat; tegunt Judæorum scelus, qui Deum oppugnârunt & Dominum occiderunt; nam parum est Prophetarum interfectores appellare eos. Vos autem Christus invitat ad immortalitatem suam, per passionem & resurrectionem suam, qui estis membra ipsius.

am *Cleobii*, sive *Cleobuli*, mentionem factam invenio, & apud Hegesippum (citatum ab Euseb. Hist. Eccles. iv. 22.) & apud Pseudo-Clementem Const. Apost. vi. 8. 16. USSER.

crucem negantes, & passionem erubescentes, operiunt Judæorum iniquitates; illorum scilicet, qui & Deo rebelles extiterunt, & Dominum occiderunt: parùm est enim eos dicere Prophetarum esse interfectores. Vos ergo invitat Christus ad suam incorruptionem, per passionem suam & resurrectionem, qui estis membra ejus. VET. INT. 1 Thess. ii. 15.

XII. Saluto vos de Smyrna, unà cum compræsentibus mihi Ecclesiis Dei; quæ, & præsidentes, me requieverunt in omnibus, carne & spiritu. Postulant vos vincula mea, quæ propter Jesum Christum porto; rogans Deum, ut mereamini in consensu & oratione invicem permanere. Decet enim unumquemque vestrûm bene deservire Presbyteris; Episcopum, & in honorem Dei Patris, & in honorem Jesu Christi, atque Apostolorum, venerari. Deprecor vos ex affectu audire me; ut non sit in testimonium, quod vobis scripsi. Et orate pro me, indigente misericordiâ Dei, ac vestrâ charitate; ut merear consequi sortem, cui subjaceo, ne reprobus inveniar.

XII. Saluto vos è Smyrna, unà cum Ecclesiis Dei quæ mecum sunt, quarum ductores prorsùs refocillàrunt me, tam carne, quàm spiritu. Obsecrant vos vincula mea, quæ propter Jesum Christum circumfero, orans ut Deum assequar; permanete in mutua concordia, & oratione. Decet enim singulos vestrûm, & præcipuè Presbyteros, refocillare Episcopum, in honorem Patris, & in honorem Jesu Christi, atque Apostolorum. Opto ut in caritate me audiatis; ne hæc scribens vobis in testimonium sim. Sed & orate pro me, qui in Dei misericordia, caritate vestrâ indigeo, ut dignus fiam forte, ad quam consequendam assignor, ne reprobus inveniar. VERS. COT.

ΙΓʹ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἀγάπη Σμυρναίων καὶ Ἐφεσίων. Μνημονεύετε [1] [a] [ἡμῶν,] [2] τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας· ὅθεν [b] οὐκ ἄξιός εἰμι λέγεσθαι, ὢν ἔσχατος [c] [τῶν ἐκεῖ.] Ἔῤῥωσθε ἐν [Κυρίῳ] Ἰησοῦ Χριστῷ, ὑποτασσόμενοι τῷ ἐπισκόπῳ [d], ὁμοίως καὶ [e] [τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ τοῖς διακόνοις.] Καὶ οἱ [f] [κατὰ] ἄνδρα, ἀλλήλους ἀγαπᾶτε ἐν ἀμερίστῳ καρδίᾳ. [g] [Ἀσπάζεται ὑμᾶς] τὸ ἐμὸν πνεῦμα, οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ὅταν Θεοῦ ἐπιτύχω. Ἔτι γὰρ [h] [ἐπικίνδυνος] εἰμι· ἀλλὰ πιστὸς ὁ Πατὴρ [i] Ἰησοῦ [k] [Χριστοῦ,] πληρῶσαί μου τὴν αἴτησιν, καὶ ὑμῶν· ἐν ᾧ [l] [εὑρεθείημεν] ἄμωμοι. [Ὀναίμην ὑμῶν ἐν Κυρίῳ.]

1 A. N. ὑμῶν
2 T. τοῖς

Epist. Ver. a ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν b καὶ c ἐκείνων. d ὡς τῇ ἐντολῇ, e τῷ πρεσβυτερίῳ· f κατ' g Ἁγνίζεται ὑμῶν h ὑπὸ κίνδυνόν i ἐν k Χριστῷ l εὑρεθείητε

Vers. Cot. XIII. Salutat vos caritas Smyrnæorum & Ephesiorum. Memores estote Ecclesiæ quæ est in Syria, de qua non sum dignus qui dicar, cùm sim ultimus eorum qui illic sunt. Valete in Domino Jesu Christo; subje-

---

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, [1] τῇ [2] ἠλεημένῃ ἐν μεγαλειότητι [a] [ὑψίστου Θεοῦ Πατρὸς,] καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ [b] [μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ,] ἐκκλησίᾳ

1 T. ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας,
2 N. εὐλογημένῃ

Epist. Ver. a Πατρὸς ὑψίστου, b μόνου υἱοῦ αὐτοῦ,

Tota hæc Epistola Actis Martyrii S. Ignatii à Simeone Metaphrasta ἐπὶ λέξεως (uti ipse ait) ad verbum est inserta. De qua Jacobus Faber Stapulensis ita lectores præmonendos fuisse censuit. *Hic piissimus Martyr Romanorum rogat Ecclesiam, ne, vinculis suis carnaliter compatientes, procurent ejus solutionem; ne impediant ejus certamen, ne retardent*

XIII. Salutat vos dilectio Smyrnæorum & Ephesiorum. * Memor est vestri Ecclesia, quæ est in Syria; unde non sum dignus dici, ultimus eorum qui ibi sunt. Incolumes estote in Christo Jesu; subjecti Episcopo; similiter & Presbyteris, atque Diaconis. Omnes invicem diligite corde inseparabili. Castificet vos spiritus meus; non solùm nunc, sed & quando Deum meruero adipisci. Adhuc enim in periculo sum: sed fidelis est Pater Jesu Christi, adimplere petitionem meam & vestram; in qua inveniamur immaculati, & *acquisiti in Domino. † Amen.

VET. INT.

* Memores vestri, Ecclesiæque

*acquisivi vos *Magd. Pet.*

† *deest ibid.*

cti Episcopo, & similiter Presbyteris ac Diaconis. Et singillatim omnes, alter alterum diligite corde indivulso. Expiet vos meus spiritus; non modò nunc, sed & ubi Deum nactus fuero. Nam etiamnum in periculo versor: sed fidelis est Pater Jesu Christi, ut impleat petitionem meam & vestram; in quo inveniamur sine macula. Utinam fruar vobis in Domino!

VERS. COT.

EJUSDEM EPISTOLA AD ROMANOS.

VET. INT.

De Smyrna, per Ephesios scripta.

Ignatius, qui & Theophorus, misericordiam consecutæ in magnitudine Dei altissimi Patris, Jesu Christi unigeniti ejus Filii; Ecclesiæ

Ignatius, qui & Theophorus, misericordiam consecutæ in magnificentia altissimi Dei Patris, & Jesu Christi uni-

VERS. COT.

ejus coronam: quod favore principum & Urbis gubernacula administrantium eos facilè posse intelligebat. Et tota Epistola multâ pietate referta est: & qui pius est Christianus eam sine lachrymis non leget. Verba enim sunt mentis extasim divini amoris patientis: & beati qui illo igne calent. USSER.

Μεγαλειότητι.] Simeon Metaphrast. μεγαλότητι.

3 T. ἠγαπημένη — [3] c [ἡγιασμένη,] καὶ πεφωτισμένη, ἐν θελήματι [Θεοῦ] τοῦ d [ποιήσαντος] τὰ πάντα, ἅ ἐστι κατὰ [πίστιν καὶ] ἀγάπην Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ [καὶ σωτῆρος] ἡμῶν· ἥτις e προκάθηται ἐν τόπῳ χωρίου Ῥωμαίων, ἀξιόθεος, ἀξιοπρεπὴς, ἀξιομακάριστος, ἀξιέπαινος [4] f [ἀξιοεπίτευκτος,] [5] ἀξίαγνος, καὶ προκαθημένη τῆς ἀγάπης, Χριστώνυμος, Πατρώνυμος, [Πνευματοφόρος·] ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν ὀνόματι [Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ] Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ g [αὐτοῦ· τοῖς] κατὰ σάρκα καὶ πνεῦμα ἡνωμένοις πάσῃ ἐντολῇ αὐτοῦ, πεπληρωμένοις [πάσης] χάριτος Θεοῦ ἀδιακρίτως, καὶ ἀποδιϋλισμένοις ἀπὸ παντὸς ἀλλοτρίου χρώματος, πλεῖστα ἐν [Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ Κυρίῳ [6] ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστῷ h, ἀμώμως χαίρειν.

4 N. ἀξιεπίτευκτος
5 N. ἀξιάγιος
6 N. deest.

1 A. B. N. Ἐπεὶ εὐξάμενος — Α'. [1] a [Ἐπευξάμενος τῷ] Θεῷ, ἐπέτυχον ἰδεῖν ὑμῶν τὰ [2] ἀξιόθεα πρόσωπα, b [οὓς] καὶ πλέον ἠτούμην λαβεῖν· δεδεμένος [γὰρ] ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐλπίζω ὑμᾶς ἀσπάσασθαι, ἐάν περ θέ-

2 T. ἀξιοθέατα

EPIST. VER. c ἠγαπημένη d θελήσαντος e καὶ f ἀξιεπίτευκτος, g Πατρὸς h τῷ Θεῷ ἡμῶν
a Ἐπεὶ εὐξάμενος b ὡς

VERS. COT. *geniti ejus Filii, Ecclesiæ sanctificatæ, & illuminatæ, per voluntatem Dei qui omnia creavit, quæ sunt secundùm fidem & caritatem Jesu Christi, Dei & Salvatoris nostri: quæ præsidet in loco Romanæ regionis, Deo digna, decentissima, meritò beata, laudatissima, digna quâ quis potiatur, castissima, & præsidens in*

Ἥτις προκάθηται.] Idem ἥτις καὶ προκάθηται. consentiente utroque Vet. Int. USSER.

Ἡνωμένοις πάσῃ ἐντολῇ αὐτοῦ, πεπληρωμένοις.] Apud Metaphrastam legimus ἡνωμένην & πεπληρωμένην. Idem.

Πάσης.] Abest à Metaphrasta, & ab utroque Vet. Int. *Idem.*

Ἀδιακρίτως, καὶ ἀποδιϋλισμένοις . . . . . καὶ Κυρίῳ ἡ-

*sanctificatæ, & illuminatæ, in voluntate Dei, qui fecit omnia, quæ sunt secundùm fidem & dilectionem Jesu Christi, Dei & Salvatoris nostri: quæ & præsidet in loco regionis Romanorum; Deo dignæ, eminentiâ dignæ, beatitudine dignæ, laude dignæ, * fide dignæ, castitate dignæ, fundatæ in dilectione, & fide Christi, Paternum nomen habenti, Spiritiferæ: quam & saluto in nomine Dei omnipotentis, & Jesu Christi Filii ejus, qui est secundùm carnem & spiritum: adunatis in mandato ejus, repletis gratiâ Dei inseparabiliter, & ablutis ab omni alieno colore, atque immaculatis; plurimam in Deo Patre, & Domino Jesu Christo, salutem.* VET. INT.

* *lege* Magd. & Pet. quasi Χριστονόμος legisset Int.

I. DEprecans Deum merui videre dignos vultus vestros; sicuti plurimùm optabam promereri. Vinctus enim in Christo Jesu, spero vos salutare: siquidem fuerit voluntas illius, qui

*caritate, Christi habens * nomen, ac nomen Patris, Spiritiferæ: quam & saluto in nomine Patris omnipotentis, & Jesu Christi Filii ipsius: secundùm carnem & spiritum unitis omni mandato ipsius, repletis omni gratiâ Dei indiscretim, repurgatisque ab omni alieno colore; plurimam in Deo & Patre, & Domino nostro Jesu Christo, atque immaculatam salutem.* VERS. COT.

* *legem*

I. Deprecatus Deum, obtinui ut viderem divinam vestram faciem; sicut & plurimùm, ut hoc consequerer, expetebam. Vinctus enim in Christo Jesu, spero me salutaturum vos, si Voluntas sit ut dignus judicer ad me-

μῶν.] Absunt à Metaphrasta; τῷ Κυρίῳ χαίρειν. Idem. qui concludit Inscriptionem Οὖς.] Rectiùs ὡς legisse vi- hisce verbis, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ detur uterque Vet. Int. *Idem.*

3 T. τοῦ Θεοῦ 4 T. οὕτως λῆμα [3] [c] ἤ, τοῦ ἀξιωθῆναί με εἰς τέλος [4] εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ εὐοικονόμητός ἐστιν, ἐάν περ χάριτος ἐπιτύχω, εἰς τὸ τὸν κλῆρόν μου [εἰς πέρας] ἀνεμποδίστως ἀπολαβεῖν. Φοβοῦμαι γὰρ τὴν [d] [ἀγάπην ὑμῶν,] μὴ αὐτή με ἀδικήσῃ· ὑμῖν γὰρ εὐχερές ἐστιν, ὃ θέλετε ποιῆσαι· ἐμοὶ δὲ δύσκολόν ἐστι τοῦ Θεοῦ ἐ-
5 N. γε πιτυχεῖν, ἐάν περ ὑμεῖς [5] [μὴ] φείσησθέ μου, [προφάσει φιλίας σαρκίνης.]

Β'. Οὐ [a] [θέλω γὰρ] ὑμᾶς ἀνθρωπαρεσκῆσαι, ἀλλὰ Θεῷ ἀρέσαι, ὥσπερ καὶ ἀρέσκετε· [b] [οὔτε] γὰρ ἐγὼ [c] [ἕξω ποτὲ] καιρὸν τοιοῦτον, [ὥστε] Θεοῦ ἐπιτυχεῖν·
1 T. ἔχητε οὔτε ὑμεῖς, ἐὰν σιωπήσητε, κρείττονι ἔργῳ [1] ἔχετε ἐπιγραφῆναι· ἐάν [τε] γὰρ σιωπήσητε ἀπ' ἐμοῦ, ἐγὼ γενήσομαι Θεοῦ· ἐὰν δὲ ἐρασθῆτε τῆς σαρκός μου,
2 N. μοι παρέχεσθε. εἰ ἤδη σπονδίσοισθέ με τῷ πάλιν ἔσομαι τρέχων. [d] [Πλεῖον δέ [2] με παρέχεσθε τοῦ σπονδισθῆναι] Θεῷ, ὡς ἔτι θυσιαστήριον ἕτοιμόν ἐστιν· ἵνα ἐν ἀγάπῃ χορὸς γενόμενοι, ᾄσητε τῷ Πατρὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὸν ἐπίσκοπον Συρίας [e] [κατηξίωσεν ὁ Θεὸς] εὑρεθῆναι εἰς δύσιν, ἀπὸ ἀνα-
3 A. B. deeſt. τολῆς μεταπεμψάμενος, [f] [[3] καὶ τῶν ἑαυτοῦ παθη-

EPIST. VER. c τοῦ Θεοῦ d ὑμῶν ἀγάπην,

a γὰρ θέλω b οὐ c ποτε ἕξω d Πλέον μοι μὴ παράσχησθε τοῦ σπονδιασθῆναι e ὁ Θεὸς κατηξίωσεν f Καλὸν τὸ δῦναι

VERS. COT. tam pervenire. Exordium enim conſtitutum eſt bene, ſi modò gratiam conſequar, ut ſortem meam ad finem uſque ſine impedimento percipiam. Metuo enim caritatem veſtram, ne ipſa me lædat. Vobis enim facile eſt, quod vultis, facere: mihi verò difficile eſt Deum aſſequi, ſi vos mihi non peperceritis, prætextu carnalis amicitiæ.

II. Nolo autem vos hominibus, ſed Deo placere;

Με εἰς τέλος εἶναι] Metaphraſtes με καὶ εἰς τέλος οὕτως εἶναι. Idem.

Ὥσπερ καὶ ἀρέσκετε· κ. τ. λ.] Metaphraſt. ὥσπερ δὴ καὶ ἀρέσκετε. οὐ γὰρ ἐγὼ ἄλλον ἕξω ποτὲ καιρὸν, οὔτε ὑμεῖς. Idem.

dignum me faciat usque in finem propositum meum consummare. Illa verò principia bonæ conversationis sunt, siquidem per gratiam meruero sortem meam usque in finem sine impedimento percipere. Timeo enim dilectionem vestram; ne ipsa me lædat. Vobis enim facile est, quod vultis facere: mihi autem difficile est Deum promereri: tamen potero; si vos peperceritis mihi, occasione amicitiæ carnalis. VET. INT.

II. Nolo igitur vos homini placere, sed Deo; sicuti & complacuistis. Nec enim ego habui aliquando tale tempus, ut Deum promeruissem. Ergo & si vos tacueritis, meliori operi conscribemini. Si enim tacueritis de me; ego efficior Dei: si autem dilexeritis carnem meam; iterum ero currens. Multum enim mihi præstatis; si me offeratis Deo, cùm jam altare paratum est: ut, in dilectione chorus effecti, cantetis Deo Patri in Christo Jesu, quoniam Episcopum Syriæ dignum fecit Deus inveniri in Occidente, ab Oriente præmittens suam passionem,

sicut & placetis. Nec enim ego umquam habiturus sum ejusmodi occasionem Deum assequendi; neque vos, si taceatis, præstantiori operi inscribi poteritis. Si enim de me tacueritis, ego Dei fiam: sin autem carnem meam dilexeritis, denuò currendum erit mihi. Plus autem mihi non potestis tribuere, quàm ut immoler Deo, dum adhuc altare paratum est: ut in caritate chorum constituentes, canatis Patri in Christo Jesu, quòd Episcopum Syriæ dignatus fuerit Deus inveniri in Occidente, ab Oriente arcessitum, testem suarum passionum. VERS. COT.

Ἐὰν σιωπήσητε, · · · · · · ἐπιγραφῆναι.] Desiderantur in Metaphrasta. *Idem.*

Πλεῖον δέ με κ. τ. λ.] Metaphrast. Πλέον δέ μοι παρασχέσθε σπονδισθῆναι Θεῷ. Id.

Ἀνατολῆς.] Metaphrastes addit τοῦτον. Idem.

4 T. καλὸν τὸ
5 A. B. διαλυθῆναι
6 A. B. πρὸς
7 T. ἀνατείλωμεν.
1 T. δύναμιν αἰτήσατθε δοθῆναι παρὰ Θεοῦ
2 T. N. desunt.
3 N. ὅτε
4 N. φαίνομαι
5 T. γὰρ. Sic Metaphr.
6 T. πλησμονῆς

μάτων μάρτυρα [4] καλῶν, τοῦ ″ [5] διελθεῖν αὐτὸν] ἀπὸ κόσμου ° g [εἰς] Θεὸν, ἵνα εἰς αὐτὸν [7] ἀνατείλω.

Γ′. Οὐδέποτε ἐβασκάνατε a [οὐδενί·] ἄλλους ἐδιδάξατε. Ἐγὼ δὲ θέλω, ἵνα κἀκεῖνα βέβαια ᾖ, ἃ μαθητεύοντες ἐντέλλεσθε. μόνον [1] δύναμιν αἰτεῖσθέ ″ μοι ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν, [2] ἵνα μὴ μόνον λέγω, ἀλλὰ καὶ θέλω, ″ ὅπως μὴ μόνον λέγωμαι Χριστιανὸς, ἀλλὰ καὶ εὑρεθῶ· ἐὰν γὰρ b εὑρεθῶ, καὶ λέγεσθαι δύναμαι, καὶ τότε πιστὸς εἶναι, [3] ὅταν κόσμῳ μὴ [4] φαίνωμαι. Οὐδὲν [5] φαινόμενον, αἰώνιον· Τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια· c Οὐ [6] d [πεισμονῆς] τὸ ἔργον, ἀλλὰ μεγέθους ἐστὶν ὁ e [Χριστιανός· ὅταν μισῆται ὑπὸ κόσμου, φιλεῖται παρὰ Θεοῦ· Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου γὰρ, φησὶ,

Epist. Ver. g πρὸς
a οὐδένα· b καὶ c Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐν Πατρὶ ὢν, μᾶλλον φαίνεται. d σιωπῆς μόνον e Χριστιανισμός.

Vers. Cot. Bonum eſt proficiſci à mundo ad Deum; ut in ipſo exoriar.

III. Numquam invidiſtis cuiquam: alios docuiſtis. Ego autem volo, ut & illa rata ſint, quæ docentes præcipitis. Solùm petite mihi vires & intus & foris, ut non modò dicam, ſed & velim; ut non tantùm dicar Chri-

Καλῶν, τοῦ διελθεῖν κ. τ. λ.] Metaphr. Καλὸν τὸ δῦναι ἀπὸ κόσμου πρὸς Θεὸν, ἵνα εἰς αὐτὸν ἀνατείλωμεν. Ut Sol ab ortu in occaſum tendens, ubi eò pervenit, non ibi ſubſiſtit, ſed perpetuò progreditur, uſque dum ſuperato etiam inferiori hemiſphærio in tali vel tali puncto oriatur: ſic igneus hic Martyr ait ſe Antiochiâ, quæ in Oriente eſt, Romam, quæ eſt in Occidente, proficiſci; ut per Martyrium in mundo quidem occidat, & ex eo evadat, in Deo tamen oriatur. Quò referendum & illud Chryſoſtomi, de eodem Ignatio. καθάπερ ἥλιός τις ἐξ ἀνατολῆς ἀνισχὼν, καὶ πρὸς τὴν δύσιν τρέχων. *veluti Sol quidam ex Oriente provectus, & ad Occaſum decurrens.* & Græcorum in Menæo ſuo, (ad 20. Dec.) Ignatium ita alloquentium Τοῖς δρόμοις τῆς πίστεως, ὡς ἥλιος, τὴν γῆν γενναίως διέδραμες ἀπ' ἄκρου οὐρανοῦ, καὶ δύνας ἀδύ-

martyrem bonum, proficiſcentem de mundo ad Deum ; ut in ipſo oriar. VET. INT.

III. Nunquam faſcinâſtis aliquem, alios docuiſtis. Ego autem rogo, ut ſecundùm illa firma, quæ docti eſtis, ex omni virtute optetis mihi, ut non ſolùm dicar, ſed etiam inveniar Chriſtianus. Si autem inventus fuero, & dici poſſum ; & tunc eſſe fidelis, quando mundo non comparuero. Nihil enim de his quæ videntur æternum eſt. *Quæ enim videntur*, inquit, *temporalia ſunt : quæ autem non videntur, æterna ſunt :* non ſolùm in opere, ſed etiam in magnitudine. Chriſtianitas enim eſt quæ oditur à mundo, amatur à Deo : quia non eſt ab hominibus, ſed ex Deo. *Si enim eſſetis*, inquit, *de mundo, mundus quod* Joh. xv. 19.

2 Cor. iv. 18.

4.

ſtianus, ſed & inveniar. Si enim inventus fuero, etiam dici poſſum ; & tunc fidelis eſſe, cùm mundo non apparebo. Nihil perpetuum, quod videtur. *Quæ enim videntur, temporalia ſunt : quæ autem non videntur, æterna.* Non perſuaſionis opus, ſed magnitudinis eſt Chriſtianus. Cùm odio habetur à mundo, diligitur à Deo. *Si* enim, inquit, *de mundo hoc fuiſſetis, mundus quod ſuum erat di-* VERS. COT.

τως ἀπὸ γῆς εἰς Χριστὸν τὸ φῶς συνανατέλλεις αὐτῷ τῆς ἀφθαρσίας. *Curſibus fidei, tanquam Sol, à cæli faſtigio generosè terram percurriſti ; & occidens ſine occaſu à terra in Chriſtum, lumen immortalitatis cum illo unà coruſcas.* Idem.

Δύναμιν αἰτεῖσθέ μοι.] Metaphraſt. μοι δύναμιν αἰτήσασθε δοθῆναι παρὰ Θεοῦ. Idem.

Ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν.] Omittuntur in Metaphraſta. *Idem.*

Λέγω · · · · · μὴ μόνον] Omittuntur in Metaphraſta. *Idem.*

Εἶναι.] Metaphraſt. ἀφθήσομαι. Idem.

Ὅταν κόσμῳ κ. τ. λ.] Metaphraſt. ὅτε κόσμῳ μὴ φαίνομαι. Idem.

Τὰ γὰρ.] Metaphraſt. ἐπεὶ καὶ. Idem.

τούτου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν ἐφίλει τὸ ἴδιον· νυνὶ δὲ οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς· μείνατε παρ' ἐμοί.]

Δ'. Ἐγὼ γράφω πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ [1] ἐντέλλομαι πᾶσιν, ὅτι [2] ἐγὼ ἑκὼν ὑπὲρ Θεοῦ ἀποθνήσκω, ἐάν περ ὑμεῖς μὴ κωλύσητε. Παρακαλῶ [3] ὑμᾶς, μὴ εὔνοια ἄκαιρος γένησθέ μοι· ἄφετέ με θηρίων εἶναι [a] [βρῶμα,] δι' ὧν [b] [ἐστι] Θεοῦ ἐπιτυχεῖν· σῖτός εἰμι [τοῦ] Θεοῦ, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων [c] [ἀλήθομαι,] ἵνα καθαρὸς ἄρτος [Θεοῦ] εὑρεθῶ [d]. Μᾶλλον κολακεύσατε τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται, καὶ μηδὲν [e] [καταλείπωσι [4] τῶν] τοῦ σώματός μου, ἵνα μὴ κοιμηθεὶς βαρύς τινι [f] [εὑρεθήσομαι.] Τότε [δὲ] ἔσομαι μαθητὴς [g] [ἀληθὴς Ἰησοῦ] Χριστοῦ, ὅτε οὐδὲ τὸ σῶμά μου ὁ κόσμος ὄψεται. Λιτανεύσατε [5] τὸν [h] [Κύριον] ‖ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα διὰ

1 A. ἐντελοῦμαι. N. ἐπιστέλλω.
2 A.B. deest.
3 T. οὖν
4 T. deest.
5 T. τῷ Χριστῷ. Sic Metaphrast.

Epist. Ver. a βορὰν, b ἔνεστιν c ἀλέθομαι, d του Χριστοῦ. e καταλίπωσι. f γένωμαι g ἀληθῶς τοῦ h Χριστὸν

Vers. Cot. *ligeret: nunc verò non estis de mundo; sed ego vos elegi: manete apud me.*

IV. Ego omnibus Ecclesiis scribo, & mando omnibus, quòd voluntarius pro Deo morior, si modò vos non prohibueritis. Obsecro vos ne intempestivâ benevolen-

Βρῶμα, δι' ὧν ἐστι.] Metaphrast. βορὰν, δι' ὧν ἔνεστι. Idem.

Σῖτος εἰμι κ. τ. λ] Posterius Θεοῦ omissum est in Græco Irenæi, in antiquissima tamen Latina Interpretatione extat. Metaphrastes habet ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ τοῦ Χριστοῦ, quin & ipse Rufinus, illa Irenæi vertens apud Eusebium, *ut panis mundus efficiar Christo*, transtulit. Græci in Menæo suo, Dec. 20. Σῖτος Θεοῦ καθαρός εἰμι, ἔλεγες, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα ἄρτος γένωμαι ἱεροτελούμενος τῷ ἐραστῇ, καὶ Θεῷ κεκαθαρμένος. Porrò Irenæum verba illa ex Ignatii Epistolis produxisse affirmat Eusebius: licèt similia etiam ipso agonis tempore prolata ab eo fuisse, in Scriptorum Ecclesiasticorum Catalogo dicat Hieronymus. Cum quo faciunt & Actorum Ignatii [posteriorum] descriptores: qui eum ad circumstantes

ſuum eſt, diligeret : nunc autem quia non eſtis de mundo, propterea odit vos mundus ; ſed ego eligo vos : manete in me. VET. INT.

IV. Ego ſcribo omnibus Eccleſiis, & omnibus mando ; quia voluntariè pro Deo morior, ſi vos non præpedieritis. Rogo itaque vos, ut non fruſtra ſit in me dilectio veſtra. Sinite me ut beſtiarum eſca ſim ; per quam poſſum Deum promereri. Triticum Dei ſum ; dentibus beſtiarum molar, ut mundus panis Dei inveniar. Magis autem blandimini beſtiis, ut mihi ſepulcrum ſint, & nihil relinquant de meo corpore ; ut non obdormiens, gravis alicui inveniar. * Tunc verò ero diſcipulus Jeſu Chriſti, cùm corpus meum mundus non videat. Deprecamini Dominum pro

* *Deſiderantur in* Bal. *ſunt autem in* Pecav. *&* Magd.

tiâ erga me ſitis. Sinite me ferarum eſcam fieri, per quas licet Deum adipiſci. Frumentum ſum Dei, dentibus beſtiarum molor, ut mundus panis Dei inveniar. Blanditiis demulcete potiùs feras, ut mihi ſepulcrum fiant, & nihil de corpore meo relinquant, ne cùm obdormiero, moleſtus cuiquam inveniar. Tunc autem ero verus Jeſu Chriſti Diſcipulus, quando mundus nec corpus meum videbit. Deprecemini Dominum pro me, VERS. COT.

ſupremum hunc ſermonem habuiſſe ferunt : Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, οἱ τοῦδε ἀγῶνος θεαταὶ, οὐ φαύλης ἕνεκα τινὸς πράξεως ἢ μομφῆς ταῦτα πάσχω, ἀλλ' ἕνεκα εὐσεβείας. Σῖτος γάρ εἰμι Θεοῦ, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα ἄρτος καθαρὸς γένωμαι. quæ & Latini in Acta, quibus ipſi utebantur, ita tranſtulerunt. *Viri Romani, qui hoc certamen ſpectatis ; non ſine cauſa laboravi, non propter pravitatem hæc patior, ſed propter pietatem. Triticum enim ſum Dei, dentibus beſtiarum molar, ut panis mundus efficiar.* & Græce Simeon Logothetes uberiùs ſic expreſſit. Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, καὶ τοῦ παρόντος ἀγῶνός μου θεαταὶ, οὐ φαύλου τινὸς ἕνεκεν ἐμοὶ ταῦτα, οὐδὲ πονηρῶν πράξεων ὑπέχοντι δίκην, ἀλλ' ὥστε Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, οὗπερ ἐρῶ καὶ ἀπλήστως ἐφίεμαι. Σῖτος γάρ εἰμι αὐτοῦ, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς αὐτῷ ἄρτος γένωμαι. Id.

Τινι εὑρεθήσομαι.] Metaphr. γένωμαι Idem.

Ὁ κόσμος.] Metaphraſt. ἔτι ὁ κόσμος. Idem.

6 N. Θεοῦ τῶν ὀργάνων τούτων [6] [Θεῷ] θυσία [7] εὑρεθῶ. Οὐχ
7 T. καθαρά. ὡς Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι ὑμῖν· ἐκεῖνοι
Sic Metaphr. ἀπόστολοι ['Ιησοῦ Χριστοῦ,] [8] ἐγὼ [i] [δὲ ἐλάχιστος·]
8 B. desunt. ἐκεῖνοι ἐλεύθεροι, [ὡς δοῦλοι Θεοῦ,]" ἐγὼ δὲ μέχρι νῦν δοῦλος. [k] ['Αλλὰ] ἐὰν πάθω, ἀπελεύθερος [γενήσομαι] 'Ιησοῦ [Χριστοῦ,] καὶ ἀναστήσομαι ἐν αὐτῷ ἐλεύθερος. νῦν μανθάνω, [ἐν αὐτῷ] δεδεμένος, μηδὲν ἐπιθυμεῖν κοσμικὸν ἢ μάταιον.

1 T. αὐτῆς
2 T. δεδεμένος. Sic Metaphrast.
3 T. ἑτοιμά

Ε'. 'Απὸ Συρίας μέχρι 'Ρώμης [1] θηριομαχῶ, διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, [2] [a] [ἐνδεδεμένος] δέκα λεοπάρδοις, ὅ ἐστι [b] [στρατιωτικὸν] τάγμα· οἳ καὶ εὐεργετούμενοι χείρους γίνονται. ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι· ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι. 'Οναίμην τῶν θηρίων τῶν ἐμοὶ ἡτοιμασμένων· [ἃ] καὶ εὔχομαι [3] [c] [σύντομά] μοι εὑρεθῆναι· ἃ καὶ κολακεύσω συντόμως με καταφαγεῖν, οὐχ ὥσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐχ

EPIST. VER. i κατάκριτος· k 'Αλλ'
a δεδεμένος b στρατιωτῶν c ἑτοιμά

VERS. COT. ut per hæc organa, * Deo efficiar hostia. Non ut Petrus & Paulus præcipio vobis. Illi Apostoli Jesu Christi; ego verò minimus: illi liberi, utpote servi Dei; ego verò etiamnum servus: at si passus fuero, libertus fiam Jesu Christi, & resurgam in illo liber. Nunc, in ipso vinctus, disco nihil mundanum aut vanum concupiscere.

* Dei.

V. A Syria Romam usque cum bestiis depugno, ter-

'Ελάχιστος.] Metaphrast. κατάκριτος. Idem.
'Αλλὰ ἐὰν πάθω] Metaphr. 'Αλλ' ἐὰν θελήσετε. Idem.
Θηριομαχῶ διά.] Metaphr. θηριομαχῶν, ἀπὸ γῆς. & alter anonymus Actorum Ignatii descriptor, θηριομαχῶν διὰ γῆς. Vid. Ep. ad Trall. [Cap. x.] *Id.*
'Αλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι.] Apud Metaphrastam desiderantur. *Idem.*
'Οναίμην τῶν θηρίων.] Hieronymus in vita Ignatii: *Utinam fruar bestiis.* Augustinus de doctrina Christ. i: 33. *Vicinissimè dicitur frui, cum delectatione uti.* & in Lib. de fide

me, ut per has operationes ſacrificium inveniar. Non ſicut Petrus & Paulus præcipio vobis. Illi enim Apoſtoli Jeſu Chriſti ſunt; ego autem minimiſſimus: illi verò *liberi* ſicut *ſervi* Dei; ego autem uſque nunc ſervus: ſed ſi paſſus fuero, *libertus* ero Jeſu Chriſti, & reſurgam in eo liber. Nunc diſco, vinctus, nihil mundi concupiſcere, aut aliquid vanum. VET. INT. 1 Cor. vii. 22.

V. A Syria uſque ad Romam cum beſtiis depugno, per terram & mare, nocte & die, vinctus cum decem leopardis, hoc eſt, cum militari cuſtodia: qui ex beneficiis pejores fiunt. In injuſtitiis autem eorum magis edoceor: ſed nec in hoc quidem juſtificor. Utinam fruar beſtiis quæ mihi paratæ ſunt: de quibus opto compendium mihi inveniri; & illiciam ut celeriùs me comedant; ne ſicut in aliis territæ ſunt, & non

râ marique, noctu & interdiu, alligatus decem leopardis, qui eſt militaris manipulus: qui & beneficio affecti pejores fiunt. At ego eorum injuriis magis erudior; ſed *non propter hoc juſtificatus ſum.* Utinam fruar beſtiis mihi paratis: quas & opto veloces mihi inveniri; quas & blanditiis demulcebo, ut citiùs me devorent; non ut quoſdam veritæ non attigerunt. Sed & ſi ipſæ VERS. COT.

& ſymbolo, Cap. 9. *Eo quod quiſque novit non fruitur, niſi & id diligat.* uti obſervavit Caſaubonus: qui per Græcum hoc ὀναίμην, & illud illuſtrat, quod in Galba Suetonii, Cap. 20. dictum legitur; *Galba, cupidè fruaris ætate tuâ.* & mentem Ignatii hâc explicat paraphraſi; *Det Deus, ut quàm primùm percipiam fructum, quem ſpero & opto ex Martyrio quod me manet.* Vide not. in Epiſt. ad Magneſ. [Cap. xii.] *Idem.*

Ἡτοιμασμένων.] Euſeb. ἑτοίμων. Hieronym. *quæ mihi præparatæ ſunt.* Rufin. *quæ præparantur mihi.* Idem.

Ἃ καὶ εὔχομαι κ. τ. λ.] Hieronymus, *Quas & oro veloces mihi eſſe ad interitum; & alliciam.* Idem.

4 A. καὶ. P. αὐτὰ δ' ἂν — ἤψαντο·[4] κἂν αὐτὰ δὲ [d] [ἑκόντα] μὴ [e] [θέλῃ,] ἐγὼ προσβιάσομαι. Συγγνώμην μοι ἔχετε· τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γινώσκω· νῦν ἄρχομαι μαθητὴς εἶναι· μηδέν με [f] [ζηλῶσαι] τῶν ὁρατῶν καὶ [τῶν] ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Πῦρ, καὶ σταυρὸς, θηρίων τε συστάσεις, ἀνατομαὶ, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, [g] [συγκοπαὶ] μελῶν, [5] [h] [ἀλεσμοὶ] ὅλου τοῦ σώματος, [i] [καὶ κόλασις] τοῦ διαβόλου, ἐπ' ἐμὲ [k] [ἐρχέσθω,] μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω.

5 B. ἀλυσμοὶ

1 T. τερπνά. Sic Metaphr. — ϛʹ. Οὐδέν [a] [με] ὠφελήσει τὰ [1] [b] [πέρατα] τοῦ κόσμου, οὐδὲ αἱ βασιλεῖαι τοῦ αἰῶνος τούτου. [c] [καλόν ἐμοὶ] ἀποθανεῖν [d] [διὰ Ἰησοῦν Χριστὸν,] ἢ βασιλεύειν τῶν περάτων τῆς γῆς· Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν [e] [τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ,] [2] τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ [f] [ἀπολέσῃ; ″ τὸν Κύριον ποθῶ, τὸν υἱὸν τοῦ ἀληθινοῦ [3] Θεοῦ καὶ Πατρὸς, Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.] Ἐκεῖνον ζητῶ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα,

2 T. καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Sic Metaphr.

3 A. B. deest.

EPIST. VER. d ἄκοντα e θελήσῃ, f ζηλώσῃ g συγκοπὴ h ἀλησμοὶ i κακαὶ κολάσεις k ἐρχέσθωσαν·

a μοι b τερπνὰ c μᾶλλόν μοι d εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, e κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, f ζημιωθῇ;

VERS. COT. volentem nolint, ego vi adigam. Ignoſcite mihi: quid mihi utile ſit ego novi. Nunc incipio diſcipulus eſſe. Nihil expetam viſibilium & inviſibilium, ut Jeſum Chriſtum aſſequar. Ignis, crux, ferarum concurſus, ſectiones, lanienæ, oſſium diſcerptiones, membrorum conciſiones, totius corporis contritiones, & Diaboli tor-

Μὴ θέλῃ.] Metaphraſt μὴ θελήσειεν. Rufin *Quinimò ſi cunctabuntur.* Hieronym. *Quòd ſi venire noluerint.* Idem.

Ἐγὼ προσβιάσομαι] Metaphraſt. ἐγὼ δὲ παραβιάσομαι. Hieronym. *Ego vim faciam ut devorer.* Rufin. *Ego vim faciam, ego me ingeram.* Huc reſpexerunt Græci in Menæo, ad 29 Jan. Νενευρωμένος, Ἰγνάτιε, τῇ δυνάμει τοῦ ἐν σταυρῷ παγέντος ὑπὲρ σου Θεόφορε, θῆρας κατηρέθισας ἐκ τοῦ κόσμου χωρίσαί σε πρὸς τὸν σὸν ποθούμενον ἔρωτα. Idem.

eos tetigerunt. Et ſi ipſæ noluerint, ego eis vim faciam. Ignoſcite mihi: ego ſcio quid mihi expediat. Nunc incipio eſſe diſcipulus. Nulli æmulor viſibilium & inviſibilium, ut Jeſum Chriſtum merear adipiſci. Ignis, crux, beſtiarumque conſtantia, abſciſſio, ſeparatio, confractio oſſium, diſſipatio membrorum, * interitus totius corporis, & damnatio Diaboli; omnia in me veniant, ut Jeſum Chriſtum merear adipiſci.

VET. INT.

Luc. xiv. 27.

*ſ. intritus.

VI. Nihil me juvant quæ ſunt mundi hujus; neque regnum temporale. Bonum eſt mihi mori in Jeſu Chriſto, quàm regnare in finibus terræ. *Quid enim prodeſt homini, ſi totum mundum lucretur, animam verò ſuam perdat?* Dominum namque deſidero Filium veri Dei, & Patrem Jeſu Chriſti. Ipſum utique quæro, & illum qui pro nobis mortuus eſt & reſurrexit.

Matt. xvi. 26.

Luc. ix. 25.

menta in me veniant, tantummodo ut Jeſum nanciſcar.

VERS. COT.

VI. Nil me juvabunt fines mundi, nec regna hujus ſæculi. Melius eſt mihi emori propter Jeſum Chriſtum, quàm imperare finibus terræ. *Quid enim prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animam verò ſuam perdat?* Dominum deſidero, Filium veri Dei & Patris, Jeſum Chriſtum. Illum quæro, qui pro nobis mortuus

Συγγνώμην μοι ἔχετε.] Rufinus: *Date, quæſo, veniam.* Hieronym. *Ignoſcite mihi, filioli.* Idem.

Μηδέν με · · · · · ἀοράτων.] Deſiderantur in Metaphraſta. *Idem.*

Πῦρ, καὶ.] Conjunctio à Rufino (apud Gildam) & Hieronymo abeſt. *Idem.*

Καὶ κόλασις.] Euſeb. κολάσεις. Metaphraſt. καὶ κολάσεις. Idem.

Ἐρχέσθω.] Metaphraſt. ἐρχέσθωσαν. Idem.

Καὶ ἀναστάντα.] A Metaphraſta abſunt.

[g] [καὶ] ἀναστάντα. [h] [Συγγνωμονεῖτέ] μοι, ἀδελφοὶ, μὴ ἐμποδίσητέ μοι [i] [εἰς ζωὴν φθάσαι· Ἰησοῦς γάρ ἐστιν ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν.] μὴ θελήσητέ [k] [με] ἀποθανεῖν· [l] [θάνατος γάρ ἐστιν ἡ ἄνευ Χριστοῦ ζωή.] τοῦ Θεοῦ θέλοντά [με] εἶναι, κόσμῳ μὴ [m] [χαρίσησθε.] Ἄφετέ με καθαρὸν φῶς λαβεῖν· ἐκεῖ παραγενόμενος, ἄνθρωπος Θεοῦ ἔσομαι. ἐπιτρέψατέ μοι μιμητὴν εἶναι [n] πάθους [Χριστοῦ] τοῦ Θεοῦ μου. Εἴ τις

4 A.B.N. ἐνταῦθα

αὐτὸν ἐν [4] ἑαυτῷ ἔχει, νοησάτω ὃ θέλω, καὶ συμπαθείτω μοι, εἰδὼς τὰ συνέχοντά με.

Ζ'. Ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου διαρπάσαι με βούλεται, καὶ τὴν εἰς [τὸν] Θεόν μου γνώμην διαφθεῖραι· μηδεὶς οὖν τῶν παρόντων [1] ὑμῶν βοηθείτω αὐτῷ· μᾶλλον [2] [a] [ἐμοὶ] γένεσθε, τοῦτ' ἔστι [3] [b] [τῷ Θεῷ.] Μὴ [c] [λαλῆτε] Ἰησοῦν Χριστὸν, κόσμον δὲ [d] [προτιμᾶτε.] βασκανία ἐν ὑμῖν μὴ κατοικείτω· [e] [μηδὲ ἐὰν ἐγὼ ὑμᾶς παρὼν παρακαλῶ,] πεισθῆτε [f]· τούτοις δὲ μᾶλλον [g] [πιστεύσατε,] οἷς γράφω ὑμῖν· ζῶν [γὰρ] γράφω ὑμῖν, ἐρῶν τοῦ [διὰ [4] Χρι-

1 T. deest.
2 N. δὲ καρα- γίνεσθε
3 A. B. τοῦ Θεοῦ.
4 B. Χριστοῦ

EPIST. VER. g ἐκεῖνον θέλω, τὸν δι' ἡμᾶς h ὁ δὲ τοκετός μοι ἐπίκειται. Σύγγνωτέ i ζῆσαι k μοι· l τὸν m χαρήσησθε. n τοῦ

a ἐμοῦ b τοῦ Θεοῦ. c λαλεῖτε d ἐπιθυμεῖτε. e μηδ' ἂν ἐγὼ παρὼν παρακαλῶ ὑμᾶς, f μοι· g πείσθητε,

VERS. COT. est & resurrexit. Ignoscite mihi, fratres; ne mihi impedimento sitis, quominus ad vitam perveniam: Jesus enim est vita fidelium. Ne me velitis mori: mors namque est, vita sine Christo. Cumque cupiam Dei esse, ne me mundo condonetis. Sinite me purum lumen haurire. Cùm illic fuero, homo Dei ero. Permittite mihi, ut æmulator sim passionis Christi Dei mei. Si quis

Συγγνωμονεῖτε.] Metaphr. Συγγνῶτέ. Idem.
Μοι εἰς ζωὴν φθάσαι.] Metaphrastes, μοι ζῆσαι. Idem.

Ἐκεῖ.] Metaphrast. ἐκεῖ γάρ. Idem.
Ἐπιτρέψατε . . . . Θεοῦ μου.] A Theodosianis & Gai-

Ignoſcite mihi, fratres; ne mihi impediatis ad vitam: Jeſus enim eſt vita fidelium. Et ne velitis me mori: mors enim eſt, vita ſine Chriſto. Dei volens eſſe, mundo non placeam. Sinite me puram lucem percipere. Illuc perveniens, homo Dei ero. Concedite mihi, ut ſim imitator paſſionis Dei mei. Qui eum vult in ſeipſo habere, intelligat quod volo, & compatiatur mihi, ſciens quid ſit in me. VET. INT.

VII. Princeps mundi hujus diripere me vult, & in judicio Dei me dirumpere. Nemo ergo de præſentibus vobis auxilietur ei: magis autem mei adjutores eſtote, hoc eſt, Dei. Nolite dicere Jeſum Chriſtum, mundum honorantes. Faſcinus in vobis non habitet: neque ſi vos præſens rogavero, conſentiatis mihi: his autem magis conſentite quæ ſcribo vobis. Vivus enim vobis ſcribo,

ipſum in ſeipſo poſſidet, intelligat quid volo, & compatiatur mihi, ut qui ſciat quæ me conſtringunt. VERS. COT.

VII. Princeps hujus ſæculi rapere me vult, & voluntatem quam erga Deum habeo, corrumpere. Nullus itaque veſtrûm qui præſentes eſtis, opituletur illi: potiùs mei ſitis, id eſt, Dei. Ne loquamini Jeſum Chriſtum, & mundum præferatis. Invidia in vobis non habitet: neque ſi ego præſens vos obſecrem, obtemperetis: verùm his potiùs credite, quæ vobis ſcribo. Vivens enim ſcri-

nitis Hæreticis, apud Anaſtaſium Sinaitam in Ὁδηγῷ, ita citata invenitur hæc ſententia: Ἐάσατέ μιμητὴν εἶναι πάθους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μου. Idem.

Συμπαθείτω.] Metaphraſt. συμπαθησάτω. Idem.

Προτιμᾶτε.] Metaphraſtes, ἐπιθυμεῖτε. Idem.

Μηδὲ ἐὰν . . . . . πεισθῆτε.] Metaphraſt. μηδ' ἂν ἐγὼ παρὼν παρακαλῶ ὑμᾶς, πεισθῆτέ μοι. Idem.

Πιστεύσατε, οἷς.] Metaphr. πείσθητε, οἷς ἐγώ. Idem.

Ζῶν γὰρ . . . . . ἀποθανεῖν.] Metaphraſt. ἐξ ὢν γὰρ γράφω ὑμῖν, ἐρῶ τοῦ ἀποθανεῖν. Idem.

σʹον] ἀποθανεῖν. ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ πῦρ [h] [φιλοῦν τί·] ὕδωρ δὲ ζῶν, [i] [ἁλλόμενον] ἐν ἐμοὶ, ἔσωθέν μοι [k] [λέγει,] Δεῦρο πρὸς

5 N. ἥσομαι — τὸν Πατέρα. Οὐχ [5] ἥδομαι τροφῇ φθορᾶς, οὐδὲ ἡδοναῖς τοῦ βίου τούτου· ἄρτον [τοῦ] Θεοῦ θέλω, ἄρτον

6 T. B. deest. — οὐράνιον, ἄρτον ζωῆς, [l] [ὅ] ἐστι [6] σὰρξ Ἰησοῦ [τοῦ] Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ γενομένου ἐν ὑστέρῳ ἐκ

7 T. πόμα Θεοῦ. Sic Metaphrast. — σπέρματος Δαβὶδ καὶ Ἀβραάμ· καὶ [7] πόμα [m] θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἀγάπη ἄφθαρτος, καὶ ἀέννααος ζωή.

Η'. Οὐκ ἔτι θέλω κατὰ ἀνθρώπους ζῆν· τοῦτο δὲ

1 T. Θελήσατε οὖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς θεληθῆτε. Sic Metaphrast. — ἔσται, ἐὰν ὑμεῖς [a] [θέλητε. [1] Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ἐπειδήπερ ζῇ ἐν ἐμοὶ ὁ Χριστός.] Δι' ὀλίγων γραμμάτων αἰτοῦμαι ὑμᾶς, [μὴ παραιτήσασθέ με·] πιστεύσατέ μοι, [ὅτι τὸν Ἰησοῦν φιλῶ, τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ παραδοθέντα. Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ ὁ Κύριος] Ἰησοῦς [b] [ὁ] Χριστὸς [φανερώσει ὑμῖν ταῦτα,] ὅτι ἀληθῶς λέγω·

EPIST. VER. h φιλόϋλον. i καὶ λαλοῦν k λέγον, l ὅς m Θεοῦ
a θελήσητε. Θελήσατε, ἵνα καὶ ὑμεῖς θεληθῆτε. b δὲ
c ὑμῖν ταῦτα φανερώσει,

VERS. COT. bo ad vos, amore captus moriendi propter Christum. Meus amor crucifixus est; & non est in me ignis, quidpiam amans; sed aqua viva, saliens in me, intus mihi dicit; Veni ad Patrem. Non gaudeo corruptibili nutrimento, nec voluptatibus hujus vitæ: panem Dei volo, panem cœlestem, panem vitæ, qui est caro Christi Filii Dei, qui factus est posterioribus temporibus ex semine Davidis & Abrahæ: ac potum volo, sanguinem illius, qui est caritas incorruptibilis, & vita æterna.

Πῦρ φιλοῦν ······ Δεῦρο κ. τ. λ.] Metaphrastes, Idem

Πῦρ φιλόϋλον· ὕδωρ δὲ μᾶλλον ζῶν καὶ λαλοῦν ἐν ἐμοί, ἔσωθέν μοι λέγων, Δεῦρο κ. τ. λ.

Ἡδοναῖς τοῦ.] Metaphrast. ἡδοναῖς ταῖς τοῦ. Idem.

desiderans mori pro Christo. Meus enim amor crucifixus est, & non est in me: aqua autem alia viva manet in me, intrinsecùs mihi dicens; *Veni ad Patrem.* Non comedo escam corruptionis; neque voluptates vitæ hujus desidero: panem Dei volo, panem cœlestem, panem vitæ; * quæ est caro Jesu Christi Filii Dei, qui natus est in novissimo ex semine David & Abrahæ: & potum volo sanguinem ejus, qui est dilectio incorruptibilis, & vita æterna. — Vet. Int.

* *Al.* qui.

VIII. Jam nolo secundùm homines vivere: hoc autem erit, si vos volueritis. *Christo crucifigor: quia jam ego non vivo; vivit verò in me Christus.* Per modica scripta rogo vos; ne mihi * obsistatis. Credite mihi, quia Jesum diligo: quoniam & ipse *dilexit me, & seipsum tradidit pro me. Quid retribuam ei, pro omnibus quæ retribuit mihi?* Ipse autem Deus & Pater, & Dominus Jesus Christus manifestabit vobis hæc omnia; quia ve- — Gal. ii. 19, 20. — Psal. cxv. 12.

* observetis. *Magd. & Petav.*

VIII. Nolo ampliùs secundùm homines vivere: id autem fiet, si vos velitis. *Christo confixus sum cruci: vivo autem, jam non ego, quandoquidem vivit in me Christus.* Brevibus litteris oro vos, ne mihi negetis; credite mihi, quòd Jesum amo, pro me traditum. *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Ipse autem Deus & Pater, & Dominus Jesus Christus, manifestabit vobis hæc, quòd verè dicam. Atque vos unà — Vers. Cot.

Χριστῷ συνεσταύρωμαι κ. τ. λ.] Pro vulgata lectione facit Græcorum Menæum, Dec. 20. [iisdem fere verbis]. Idem.

Ἰησοῦς ὁ κ. τ. λ.] Metaphr. Ἰησοῦς δὲ Χριστὸς ὑμῖν ταῦτα φανερώσει, τὸ ἀψευδὲς στόμα, ὅτι ἀληθῆ λέγω. Idem.

[d] [καὶ ὑμεῖς συνεύξασθέ μοι, ἵνα τοῦ σκοποῦ τύχω, ἐν πνεύματι ἁγίῳ.] οὐ κατὰ σάρκα ὑμῖν ἔγραψα, ἀλλὰ κατὰ γνώμην Θεοῦ. ἐὰν πάθω, [e] [ἠγαπήσατε·] ἐὰν ἀποδοκιμασθῶ, ἐμισήσατε.

1 T. προσευχῇ

Θʹ. Μνημονεύετε ἐν τῇ [1] [a] [εὐχῇ] ὑμῶν τῆς ἐν Συρίᾳ ἐκκλησίας, ἥτις [b] [ἀντ'] ἐμοῦ ποιμένι [c] χρῆται [τῷ Κυρίῳ, τῷ εἰπόντι· Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ] μόνος αὐτὴν [d] ἐπισκοπήσει, καὶ ἡ ὑμῶν [εἰς αὐτὸν] ἀγάπη. Ἐγὼ δὲ [2] [καὶ] αἰσχύνομαι ἐξ αὐτῶν λέγεσθαι. [e] [οὐ] γάρ [f] [εἰμι ἄξιος,] ὢν ἔσχατος αὐτῶν, καὶ ἔκτρωμα· ἀλλ' ἠλέημαί τις εἶναι, ἐὰν Θεοῦ ἐπιτύχω. Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα, καὶ ἡ ἀγάπη τῶν ἐκκλησιῶν τῶν δεξαμένων με [3] εἰς ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχ ὡς παροδεύοντα· καὶ γὰρ αἱ μὴ προσήκουσαί μοι, τῇ ὁδῷ [g] κατὰ [4] πόλιν με [h] [προήγαγον.]

2 B. deest.

3 N. ὡς

4 T. σάρκα

Iʹ. Γράφω δὲ ὑμῖν ταῦτα ἀπὸ Σμύρνης, διὰ Ἐφεσίων τῶν ἀξιομακαρίστων. ἔστι δὲ [a] ἅμα ἐμοὶ σὺν [b] [πολλοῖς καὶ ἄλλοις] Κρόκος, τὸ ποθητὸν [c] ὄνομα. Περὶ τῶν [1] [d] [προσελθόντων] ἀπὸ Συ-

1 T. συνελθόντων. Sic Metaphrast.

EPIST. VER. d τὸ ἀψευδὲς στόμα, ἐν ᾧ ὁ Πατὴρ ἐλάλησεν ἀληθῶς. Αἰτήσασθε περὶ ἐμοῦ, ἵνα ἐπιτύχω. e ἠθελήσατε·

a προσευχῇ b ἀντὶ c τῷ Θεῷ d Ἰησοῦς Χριστὸς e οὐδὲ f ἄξιός εἰμι g τῇ κατὰ σάρκα, h προῆγον.

a καὶ b ἄλλοις πολλοῖς c μοι d προελθόντων με

VERS. COT. mecum orate, ut fcopum attingam in Spiritu Sancto. Non fecundùm carnem vobis fcripfi, fed fecundùm Dei arbitrium. Si patiar, adamâftis me : fin rejiciar, odiftis.

IX. Memores efte in precibus veftris Ecclefiæ quæ eft in Syria, quæ pro me, Domino paftore utitur, qui

Αὐτὴν ἐπισκοπήσει.] Metaphraft. αὐτὴν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπισκοπήσει. Idem.

Τῇ ὁδῷ] In Metaphraft. additur τῇ κατὰ σάρκα. Idem.

rum dico. Et vos simul condeprecamini mecum; VET. INT.
ut laborem consequar in Spiritu Sancto. Non secundùm carnem vobis scripsi; sed secundùm dispositionem Dei. Si autem passus fuero, dilexistis me: sed si reprobatus fuero, odio me habuistis.

IX. Mementote in orationibus vestris illius qui pro me recturus est Ecclesiam quæ est in Syria. Credite Domino dicenti; *Ego sum pastor bonus*: Joh. x. 11.
& solus eam visitabit: & sit vestra in eo dilectio. Ego autem & erubesco ex ipsis dici. Non enim sum dignus esse ultimus eorum, aut purgamentum: sed miserabilis sum nunc, donec Deum merear adipisci. Salutat vos spiritus meus, & dilectio Ecclesiarum, quæ me susceperunt, sicut nomen Jesu Christi. Habentes enim me, non quasi transeuntem aspiciebant viam meam; & per civitatem me deducebant.

X. Hæc igitur scribo vobis de Smyrna, per Ephesios beatitudine dignos. Est autem mecum simul cum aliis Crocus, desiderabile mihi nomen; ex his qui advenerunt de Syria ad Romam in glo-

dixit; *Ego sum pastor bonus*; & solus ipsam curabit VERS. COT.
vice Episcopi, ac vestra in ipsum caritas. Me verò pudet de illorum numero dici: nec enim dignus sum, cùm novissimus eorum sim; & abortivus: sed per misericordiam Dei obtinui, ut sim aliquis, si Deum assequar. Salutat vos meus spiritus, & caritas Ecclesiarum, quæ me acceperunt in nomine Jesu Christi, non quasi prætereuntem. Etenim quæ me in via non convenerunt, in civitatibus deduxerunt me.

X. Scribo autem vobis hæc è Smyrna, per Ephesios meritò beatos. Est autem unà mecum cum aliis multis Crocus, exoptatum nomen. De his qui è Syria Ro-

ρίας εἰς Ῥώμην, εἰς δόξαν [e] Θεοῦ, πιστεύω ὑμᾶς ἐπεγνωκέναι· οἷς καὶ [f] [δηλώσετε,] ἐγγύς με ὄντα· πάντες γάρ εἰσιν ἄξιοι [g] Θεοῦ, καὶ ὑμῶν· οὓς πρέπον [h] [ἐστὶν ὑμῖν] κατὰ πάντα ἀναπαῦσαι. Ἔγραψα δὲ ὑμῖν ταῦτα τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν [2] Σεπτεμβρίων [i]. Ἔῤῥωσθε εἰς τέλος, ἐν ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ. [k]

2 T. Σεπτεμβρίῳ.

* Deest in quibusdam Codd.

ria Dei. Credo vos agnoscere quæ mihi mandâstis, adhuc proximè constituto. Omnes enim digni sunt Deo: & apud vos me oportet in omnibus requiescere. Scripsi vobis hæc, nono Calendas Septembris. Incolumes estote usque in finem, in patientia Jesu Christi. * Amen.

EPIST. VER. e τοῦ f δηλώσατε, g τοῦ h ὑμῖν ἐστιν i τουτέστιν Αὐγούστου εἰκάδι τρίτῃ. k Ἀμήν.

VERS. COT. mam venerunt, ad gloriam Dei, credo vos cognòvisse: quibus & significate, me propè esse. Omnes enim sunt Deo digni, & vobis: quos decet ut vos per omnia refocilletis. Scripsi verò vobis hæc die ante ix. Kalendas Septembres. Valete in perpetuum, in patientia Jesu Christi.

Καλανδῶν Σεπτεμβρίων.] Græcas Kalendas in proverbium abiisse, nemo est qui ignoret. Verùm ad Romanos scribentem, Romanis consuetâ temporum notatione uti, quis rationi consentaneum esse non existimaverit? præsertim cum ab aliis Scriptoribus Græcis, qui sub Romano vixerunt imperio, hoc factitatum videamus: ut in Hippolyti Canone Paschali, Epiphanio, Socrate, & aliis historicis observare licet. *Idem.*

Εἰς τέλος.] Ἀγαπητοὶ in Metaphr. additur. *Idem.*

Χριστοῦ.] Ἀμήν in eodem additur. *Idem.*

SANCTI
IGNATII
EPISTOLÆ
SUPPOSITITIÆ.

ΙΓΝΑΤΙΩ ΜΑΡΙΑ
ΕΚ
ΚΑΣΣΟΒΗΛΩΝ.

Μαρία προσήλυτος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰγνατίῳ Θεοφόρῳ, μακαριωτάτῳ, ἐπισκόπῳ ἐκκλησίας ἀποστολικῆς τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν, ἐν Θεῷ Πατρὶ [1] καὶ Ἰησοῦ ἠγαπημένῳ, χαίρειν καὶ ἐῤῥῶσθαι, πάντοτέ σοι εὐχόμεθα τὴν ἐν αὐτῷ χαράν τε καὶ ὑγείαν.

1 Sic Codex Mediceus.

Α΄. Ἐπειδὴ [1] θαυμασίως παρ' ἡμῖν ὁ Χριστὸς ἐγνωρίσθη υἱὸς εἶναι τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ ἐν ὑστέροις [2] χρόνοις ἐνηνθρωπηκέναι διὰ παρθέ-

1 θαυμάσιε καὶ ibid.

2 καιροῖς ibid.

IGNATIO MARIA,
quæ ex CASSOBELIS.

Maria Proselyta Jesu Christi, Ignatio Theophoro, beatissimo, Episcopo Apostolicæ Ecclesiæ Antiochenæ; in Deo

Quamvis hæc Epistola sit commentitia, non tamen indignam judicavi, quæ lucem videret: tum quòd hactenus esset inedita, tum ut fucus Interpolatoris in eo etiam adpareret, quòd ex hac Epistola petierit, quæ illi ad Magnesios inserciret. Sed & hinc dilucet, quid illis præbuerit occasionem errandi, qui arbitrati sunt, Mariam Deiparam Ignatio scripsisse, & illum vicissim Mariæ. Proculdubio enim verum est, homines istos, cùm inaudiissent aliquid de hac Epistola, putavisse eam esse Mariæ Virginis; inde verò arripuisse occasionem fingendi & aliam; quia hæc, quam damus, ad istorum manus non pervenisset. Atqui nunc adparet, quàm falsi isti fuerint, cùm non Hebræa, sed Cilissa fuerit hæc mulier; si tamen unquam talis fuerit, cujus nemo veterum, quod sciam, meminerit. Ita autem feceramus titulum, ductu potissimùm magni Casauboni; cujus istam conjecturam fuisse, aliquando ex Rev. Armachano intellexi. Ille enim

Vet. Int.

EPISTOLA MARIÆ PROSELYTÆ *CHASSAOBOLORUM* *Ad* IGNATIUM EPISCOPUM ANTIOCHIÆ.

Maria, Proselyta Jesu Christi, Ignatio Theophoro, beatissimo Episcopo Ecclesiæ Apostolicæ ejus quæ secundùm Antiochiam; in Deo Patre, & Jesu dilecto, gaudere & valere. Semper tibi oramus, secundùm illud quod in ipso, gaudium & sanitatem.

I. QUia miraculis & apud nos Christus cognitus est Filius esse Dei viventis, & in posterioribus temporibus inhumanatum esse per Vir-

Vers. Cor.

Patre & Jesu dilecto, gaudere & salvere, omnes tibi optamus, gaudium & salutem in ipso.

I. Quoniam mirabiliter apud nos innotuit, Christum esse Filium Dei vivi, & seris temporibus per virginem

pro eo, quod est in vulgatis Κασσοβολίτην, legebat, Καςαβαλῖτιν, *à Castabalis*, nota satis Ciliciæ urbe. Florentinus liber exhibebat, Ἰγνατίῳ Μαρία ἐκ Κασσοβήλων. Aut itaque vera est lectio Casauboniana, aut hìc rescribendum, Μαρία ἐκ Καταβόλων. Nec ab eo multùm abeunt veteres quidam interpretes, qui *Chassaobolorum* habent, vel *Chasabolorum*. Catabolum autem oppidum statuunt omnes prope Alexandriam κατ' Ἴσσον, sive Alexandriam Scabrosam. Memoratur hoc oppidum Antonino, Itinerario Hierosolymitano, Tabulis Peutingeri, Geographo veteri Anonymo. Inde ἐθνικὸν *Catabolensis*. Κατάβολα autem Græcis dicuntur ἐπίνεια, *navium stationes, & emporia*. Inde quoque κατάβολος, pro ἔμπορος. Voss.

Πάντοτέ σοι · · · ὑγείαν.] Sic Cod. Mediceus; non Πάντες σοί, ut in Editionibus. In eodem quoque hæc verba segregata sunt ab Epigraphe, sicut in eo quo usus est Interpres Vet. quæ tamen ad Epigraphen necessariò pertinere observavit Vossius.

3 f. ἐκ — νου Μαρίας, [3] καὶ σπέρματος Δαβὶδ καὶ Ἀβραὰμ, κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ ὑπ' αὐτοῦ προῤῥηθείσας φωνὰς παρὰ τοῦ τῶν προφητῶν χοροῦ· τούτου ἕνεκεν παρακαλοῦμεν ἀξιοῦντες ἀποσταλῆναι ἡμῖν παρὰ τῆς σῆς συνέσεως Μάριν τὸν ἑταῖρον [4] ὑμῶν, ἐπίσκοπον τῆς Ἡμελάπης Νέας πόλεως, τῆς πρὸς τῷ Ζαρβῷ, καὶ Εὐλόγιον, καὶ Σόβηλον πρεσβύτερον, ὅπως μὴ ὦμεν ἔρημοι τῶν προστατῶν τοῦ θείου λόγου· [5] καθάπερ καὶ Μωσῆς λέγει, Ἐπισκεψάσθω Κύριος ὁ Θεὸς ἄνθρωπον ὃς ὁδηγήσει τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ Κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστιν ποιμήν.

4 Sic Cod. Med. Al. ἡμῶν.

5 καθάπερ ib.

Β'. Ὑπὲρ δὲ [1] τοῦ νέους εἶναι τοὺς προγεγραμμένους, δείσεις μηδὲν, ὦ μακάριε. Γινώσκειν γάρ σε θέλω ὡς ὑπερφρονοῦσιν σαρκός [2] τε καὶ τῶν ταύτης παθῶν ἀλογοῦσιν, αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς προσφάτῳ νεότητι ἱερωσύνης ἀστράπτοντες πολιάν. [3] Ἀνάσκαλον δὲ [4] τῶν λογισμῶν [ll] σου διὰ τοῦ δοθέντος σοι παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ Χριστοῦ πνεύματος αὐτοῦ, καὶ γνώσῃ ὡς Σαμουὴλ μικρὸν παιδάριον [5] ὢν ὁ βλέπων ἐκλη-

1 τοὺς ibid.

2 Deest ibid.

3 Ἀνακάλησον Cot.

4 f. τὸν λογισμὸν

5 Deest in Cod. Med.

Vers. Cot. Mariam, ex semine Davidis & Abrahæ factum esse hominem, juxta oracula de ipso ac per ipsum prædicta à Prophetarum choro: ea propter deprecamur atque obtestamur, ut à prudentia tua mittantur nobis Maris familiaris noster, Episcopus nostræ Neapoleos quæ prope Zarbum, & Eulogius, Sobelusque Presbyter; ne præsidio divini verbi antistitum ac administratorum simus destituti: quemadmodum & Moyses dicit; *Provideat Domi-*

Ὑπ' αὐτοῦ.] Hæc redundare Vossius observavit. Usser.

Ἡμελάπης Νέας πόλεως.] Quis simile unquam urbis nomen audivit, atque illud *Hemelapes Neapoleos?* Scribe, ἡμεδαπῆς Νέας πόλεως. nihil certius. *Neapoleos* in Cilicia meminit Geographus quidam Ravennas, quem habemus MSS. Is eam ponit ad Celenderin. Sed cùm hæc longiùs absit ab Castabolo, sive etiam, si mavelis, à Castabala, verius omnino esse puto, Neapolin τὴν πρὸς τῷ Ζαρβῷ esse illam, quæ Ptolo-

ginem Mariam ex ſemine David & Abraham; ſecundùm eas quæ de ipſo ab ipſo prædictæ ſunt voces à Prophetarum choro: hujus gratiâ deprecamur, dignificantes mitti nobis à tuo intellectu Marim amicum noſtrum, Epiſcopum Emelapes Neapoleos ejus quæ ad * Zarbo, & Eulogium, & Sobelum Preſbyterum; ut non ſimus deſolati præpoſitis divini verbi: Quemadmodum & Moyſes dicit: *Provideat Dominus Deus hominem, qui ducat populum hunc; & non erit Synagoga Domini, ut oves quibus non eſt paſtor.*

VET. INT.

* *l.* Zarbum.

Num. xxvii. 16, 17.

II. Pro eo autem, quòd juvenes ſunt præſcripti; formides nihil, ô Beata. Cognoſcere enim te volo, quòd ſapiunt ſuper carnem, & ipſius paſſiones non ſentiunt, ipſi in ſeipſis, recenti juventute ſacerdotii, refulgentes canitie. Perſcrutare autem * cogitationem tuam per datum tibi à Deo per Chriſtum Spiritum ipſius; & cognoſces quòd Samuel, parvus puerulus, *Videns* vocatus eſt:

* *Al.* cognitionem.

1 Sam iii. 20

nus Deus hominem, qui ducat populum hunc; & non erit Synagoga Domini, ſicut oves quibus non eſt paſtor.

II. Quòd autem prædicti, juvenes ſint; ne ideo quicquam timeas, ô beate. Te namque ſcire volo, eos ſupra carnem ſapere, illiuſque affectus nihili reputare, ipſos in ſeipſis, nupero ac juvenili in ſacerdotio, canitiei gloriâ fulgentes. Perſcrutare autem atque in mentem tuam revoca, per datum tibi à Deo per Chriſtum Spiritum ipſius; & intelliges quòd Samuel cùm parvulus puer eſſet, *Videns* eſt appellatus: atque in numerum Prophe-

mæo eſt Καισάρεια πρὸς Ἀναζάρβῳ. Zarbus enim, & Anazarbus, idem planè eſt. Nam & qui conditor civitatis eſt Anazarbus, ab aliis Zarbus appellatur. VOSS. ——— Hujus Epiſtolæ ſcriptoris tempore, ſub Antiocheni Patriarchæ ditione Eccleſiaſtica erat Cilicia. USSER.

Ὃς ὁδηγήσει.] Lege ὁδηγήση. VOSS.

θη· καὶ τῷ χορῷ τῶν προφητῶν ἐγκαταλεχθεὶς, τὸν πρεσβύτην Ἠλεὶ παρανομίας ἐξελέγχει, ὅτι παραπλῆγας υἱεῖς, Θεοῦ τοῦ πάντων αἰτίου προτετίμηκει, καὶ [5] παίζοντας εἰς τὴν ἱερωσύνην, [6] καὶ εἰς τὸν λαὸν ἀσελγαίνοντας εἴασεν ἀτιμωρήτους.

5 πίζοντας Cod. Med.
6 Sic ibid.

Γ'. Δανιὴλ δὲ ὁ σοφὸς, νέος ὢν, ἔκρινεν ὠμογέροντάς τινας· δείξας ἐξώλεις αὐτοὺς, καὶ οὐ πρεσβυτέρους εἶναι, καὶ τῷ γένει Ἰουδαίους ὄντας, τῷ τρόπῳ Χαναναίους ὑπάρχειν. Καὶ Ἱερεμίας, διὰ τὸ νέον παραιτούμενος τὴν ἐγχειριζομένην αὐτῷ πρὸς τοῦ Θεοῦ προφητείαν, ἀκούει· Μὴ λέγε, νεώτερος εἰμί. διότι πρὸς πάντας οὓς ἐὰν ἐξαποστελῶ σε πορεύσῃ, καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι [1] λαλήσεις· ὅτι μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι. Σολομῶν δὲ ὁ σοφὸς, δυοκαίδεκα τυγχάνων ἐτῶν, συνῆκε τὸ μέγα τῆς ἀγνωσίας τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοῖς σφετέροις τέκνοις ζήτημα· [2] ὡς πάντα τὸν λαὸν ἐκστῆναι ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ τοῦ παιδὸς σοφίᾳ, καὶ φοβηθῆναι οὐχ' ὡς μειράκιον, ἀλλ'

1 Sic Cod. M.
2 ὥσπερ ibid.

Vers. Cot. tarum allectus, senem Elim violatæ legis arguit; quoniam vesanos filios Deo rerum omnium auctori prætulerat, eosque sacerdotio illudentes, ac erga populum insolenter se gerentes, dimiserat impunitos.

III. Sapiens verò Daniel, juvenis cùm esset, judicium in quosdam crudos & crudeles senes tulit: ostenditque eos exitiales ac perditos, neque Presbyteros seu seniores esse; & qui genere Judæi erant, moribus esse Chananæos.

Ὠμογέροντάς τινας.] Ridiculè vertit Interpres, *crudeles senes*, pro *crudos*. Ὠμογέροντας autem, sive *crudos senes*, accipi pro illis, qui viridi utuntur senectâ, satis notum versu Virgiliano. Tales Græci vocant τοὺς μήπω πεπανθέντας τῷ γήρᾳ, ἀλλ' ἄρτι παραλλάξαντας τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν. Nec tantùm ita appellantur, qui nuper τὴν ἀκμάζοντα supergressi sunt, sed etiam illi, quibus, in suprema licet senectute versentur, supersint tamen vigor ac vires. *Id.* —Verti *crudos & crudeles senes*. quia ad immanitatem, sicut ad ætatem, respexisse Epistolæ parentem vero simile est. In Regula Solitariorum, Cap. 18. *Senissimi etiam erant Sacerdotes illi, qui Susannam vio-*

& choro Prophetatum connumeratus, Presbyterium Eli transgressionis redarguit; quoniam insanientes filios Deo omnium causæ præhonoravit, & ludentes in sacerdotium, & in populum luxuriantes dimisit impunitos. VET. INT. 1 Sam. ix. 9. 19.

III. Daniel autem, sapiens juvenis existens, judicavit crudeles senes quosdam: ostendens adulteros ipsos, & non seniores esse; & genere Judæos existentes, modo Chananæos existere. Et Jeremias, propter juventutem renuens tributam ipsi à Deo prophetiam, audit: *Non dicas, quoniam junior sum: quia ad omnes quoscunque mittam te, ibis; & secundùm omnia quæcunque mando tibi, loquêris; quia tecum ego sum.* Salomon autem sapiens, duodecim existens annorum, intellexit magnam ignorantiæ mulierum de suis filiis quæstionem; ut omnis populus obstupesceret de tanta pueri sapientia; & timeret, non ut puerum, sed ut perfectum Dan. xiii. Jer. i. 7. 8. 3 Reg. iii.]

Jeremias quoque, quia propter juventutem, quod ipsi à Deo committebatur Prophetiæ ministerium recusabat, hæc audit; *Ne dicas, Junior sum. Quoniam ad omnes ad quos misero te, ibis; & juxta omnia quæ mandavero tibi, loquêris: quia tecum ego sum,* Solomon autem ille sapiens, anno ætatis duodecimo, magnam de mulieribus, quarum liberi non dignoscebantur, controversiam dijudicavit: ita ut omnis populus super tanta pueri sapientia obstuperet; eumque non ut adolescentulum, sed ut vi- VERS. COT.

lare conati sunt; & Daniel adhuc puerulus erat, qui eos ore suo condemnavit. Ex admonitione Basilii Cap. 17. *Vetustissimi jam erant Presbyteri* &c. COT.

Τῷ γένει Ἰουδαίους; κ. τ. λ.] Respicit ad verba illa, Dan. xiii. 56. *O semen Canaan, & non Juda.* Τῷ τρόπῳ autem intellige, Chananæos *moribus.* quomodo apud Chrysostomum, in Sermone de utilitate lectionis Scripturæ, Britannicorum insularum incolæ, σολοικίζοντι μὲν τῷ φθόγγῳ, εὐσεβοῦσι δὲ τῷ τρόπῳ, *solæcismos faciunt sono, sed pietatem moribus colunt.* USSER.

3 αἰνύγματα ibid. ὡς τέλειον ἄνδρα. Τὰ δὲ [3] αἰνίγματα τῆς Αἰθιόπων βασιλίδος, φορὰν ἔχοντα ὥσπερ τὰ τοῦ Νείλου ῥεύματα, οὕτως ἐπελύσατο, ὡς ἔξω ἑαυτῆς γενέσθαι τὴν οὕτως σοφήν.

Δ'. Ἰωσίας δὲ ὁ θεοφιλὴς, ἄναρθρα σχεδὸν ἔτι φθεγγόμενος, ἐλέγχει τοὺς τῷ πονηρῷ πνεύματι κατόχους, ὡς ψευδολόγοι καὶ λαοπλάνοι τυγχάνουσιν, δαιμόνων τε ἐκκαλύπτει τὴν ἀπάτην, καὶ τοὺς οὐκ ὄντας θεοὺς παραδειγματίζει· καὶ τοὺς ἱερωμένους αὐτοῖς νήπιος ὢν κατασφάζει, βωμούς τε αὐτῶν ἀνατρέπει, καὶ θυσιαστήρια νεκροῖς λειψάνοις μιαίνει, τεμένη τε καθαιρεῖ, καὶ τὰ ἄλση ἐκκόπτει, καὶ τὰς στήλας συντρίβει, καὶ τοὺς τῶν ἀσεβῶν τάφους ἀνορύττει, ἵνα μηδὲ σημεῖον ἔτι τῶν πονηρῶν ὑπάρχῃ. οὕτω τις ζηλωτὴς ἦν τῆς εὐσεβείας, καὶ τῶν ἀσεβῶν τιμωρὸς, ἔτι ψελλίζων τῇ γλώττῃ. Δαβὶδ [1] δὲ, ὁ προφήτης ὁμοῦ καὶ βασιλεὺς, ἡ τοῦ σωτηρίου κατὰ σάρκα ῥίζα, μειράκιον χρίεται ὑπὸ Σαμουὴλ εἰς βασιλέα. Φησὶν γάρ που αὐτὸς, Ὅτι μικρὸς ἤμην ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ νεώτερος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.

1 Ita Cod. Med.

VERS. COT. rum consummatum revereretur. Reginæ autem Æthiopum ænigmata, instar Nili fluentorum reciprocos æstus habentia, sic dissolvit; ut adeò sapiens mulier extra seipsam præ admiratione esset.

IV. Josias autem Deo carus, cùm ferè adhuc inarticulatè loqueretur, eos qui malo spiritu corripiebantur arguit, ostenditque esse falsiloquos ac populi seductores; Dæmonum quoque detegit fraudem; & falsos Deos traducit: atque in infantia, Deorum sacerdotes jugulat;

Ἰωσίας δὲ κ. τ. λ.] Bene ad hunc locum notavit Vir summus D. Blondellus, annos natum fuisse 26. anno nimirum Regni xviii. qui cum ætatis 26. concurrebat. Voss.—— Vide 2 Paral. xxxiv. 3. Octo verò erat annorum, quum regnare cœpisset: ideoque 16. quum adhuc puer (& pater tamen) Deum cœpit quærere; 20. quum anno regni duodecimo reformationem est aggressus, & 26. cùm decimo octavo ean-

virum. Ænigmata autem Æthiopum Reginæ, lationem habentia quemadmodum Nili fluentia, sic solvit, ut extra seipsam fieret ipsa sic sapiens. VET. INT. 3 Reg. x.

IV. Josias autem Dei amator, inarticulatè fere adhuc loquens, redarguit malo spiritu detentos, quòd falsiloqui & populi seductores existerent: dæmonumque revelat deceptionem, & eos non existentes Deos demonstrat; & sacratos ipsis, puer existens, interficit, delubraque ipsorum evertit, & altaria mortuis reliquiis inquinat, templaque delet, & saltus succidit, & columnas conterit, & impiorum sepulchra suffodit; ut neque signum ampliùs malorum existat. Sic * quidem zelotes erat religionis, & impiorum punitor, adhuc balbutiens linguâ. David autem, Propheta simul & Rex, Salvatoris secundùm carnem radix, puer ungitur à Samuele in regem. Ait enim alicubi ipse; *Quum parvus eram inter fratres meos, & junior in domo patris mei.*

2 Paral. xxxiv. * *f.* quidam. Anton. ibid. 1 Sam. xvi. Psal. CLI. 1.

eorumque aras evertit, altaria mortuis reliquiis contaminat, templa destruit, lucos exscindit, columnas conterit; & impiorum sepulcra effodit, ut nullum ampliùs improborum monumentum exsisteret. Tantus erat pietatis æmulator, ac impiorum punitor, dum adhuc linguâ balbutiret. David verò, Propheta simul & Rex, quique Salvatoris secundùm carnem radix & origo fuit; adolescentulus à Samuele in regem ungitur. Ipse enim alicubi dicit; *Parvus eram in fratribus meis, & junior in domo patris mei.* VERS. COT.

dem perfecit. Ut quod de inarticulata illius locutione dicitur, planè sit hyperbolicum. USSER.

Μικρὸς ἤμην.] Chrysostomus Hom. 17. ad populum Antiochenum, paullò ante finem; *μικρὸς ἦν ὁ Δαβὶδ, καὶ βραχὺς τῷ σώματι.* COT.

Ε΄. Καὶ ἐπιλείψει με ὁ χρόνος, εἰ πάντας ἀνιχνεύειν βουλοίμην τοὺς [1] ἐν νεότητι εὐαρεστήσαντας Θεῷ, προφητείαν τε καὶ ἱερωσύνην καὶ βασιλείαν ὑπὸ Θεοῦ ἐγχειρισθέντας. ὑπομνήσεως δὲ ἕνεκα αὐτάρκη καὶ τὰ εἰρημένα. Ἀλλά σε [2] ἀντιβολῶ, μή [3] σοι τὶς περιττὸς εἶναι δόξω καὶ φαντιῶσα. οὐ γὰρ διδάσκουσά σε, ἀλλ᾽ ὑπομιμνήσκουσα τὸν ἐμὸν ἐν Θεῷ πατέρα, τούτους παρεθέμην τοὺς λόγους. γινώσκω γὰρ τὰ [4] ἐμαυτῆς μέτρα, καὶ οὐ συμπαρεκτείνω [5] ἐμαυτὴν τοῖς τηλικούτοις ὑμῖν. Ἀσπάζομαί σου τὸν ἅγιον κλῆρον, [6] καὶ τὸν φιλόχριστόν σου λαὸν, τὸν ὑπὸ τὴν σὴν κηδεμονίαν ποιμαινόμενον. Πάντες οἱ παρ᾽ ἡμῖν πιστοὶ προσαγορεύουσί σε. Ὑγιαίνειν με κατὰ Θεὸν προσεύχου, μακάριε ποιμήν.

1 Deest in Cod. Med.
2 ἀντιβαλῶ ibid.
3 τις σε ibid.
4 ἑαυτῆς ibid.
5 ἑαυτὴν ibid.
6 Desunt ib.

VERS. COT. V. Ac deficiet me tempus, si eos omnes persequi voluero, qui in juventute Deo complacuerunt; & prophetiâ, sacerdotio, regnoque à Deo donati sunt. Memoriæ autem caussâ sufficiunt quæ diximus. Verùm te quæso, ne tibi vana quædam atque ostentatrix esse videar.

Ἐπιλείψει με ὁ χρόνος.] Ex Heb. xi. 32. USSER.

Φαντιῶσα.] Utitur hoc verbo Basilius Epist. 64. & de Spiritu Sancto Cap. 30. In Historia Eusebii Lib. i. Cap. 7. τοῦ γοῦν σωτῆρος οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς, εἴτ᾽ οὖν φαντι–

ΠΡΟΣ ΜΑΡΙΑΝ [1],

εἰς Νεάπολιν [2] τὴν πρὸς τῷ Ζάρβῳ

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ ἠλεημένῃ [3] χάριτι Θεοῦ Πατρὸς ὑψίστου, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι–

1 Al. Κασσοβολίτῃ
2 τῆς Codex Med.
3 Sic ibid. Al. ὑπὸ. Cot. f. ἐν χάριτι.

Si quidam loquendi modi sunt in hac Epistola, qui in genuinis Ignatii reperiuntur; ii studiosè & callidè inserti sunt à stellione, ut Ignatii esse genuina Epistola videatur. USSER.

V. Et deficiet mihi tempus, ſi omnes inveſtigare voluero, qui in juventute bene placuerunt Deo, prophetiâ & ſacerdotio & regno à Deo donati. Rememorationis autem gratiâ ſufficiunt & hæc dicta. Sed te deprecor, ne tibi quædam ſuperba eſſe videar & oſtentatrix. Non enim docens te, ſed ſubmemorans meum in Deo patrem, hos appoſui ſermones. Cognoſco enim mei ipſius menſuras, & non coextendo meipſam tantis vobis. Saluto tuum ſanctum Clerum, ſub tua cura paſtum. Omnes apud nos fideles ſalutant te. Sanam me eſſe ſecundùm Deum ora, beate Paſtor. VET. INT.

Non enim te docens, ſed quò meus in Deo pater recordetur, hos appoſui ſermones. Cognoſco quippe meum modulum; neque cum viris tantis vobis me comparo. Saluto ſanctum tuum Clerum, tuumque Chriſti amantem populum, qui ſub tua cura paſcitur. Omnes qui apud nos ſunt fideles te ſalutant. Salvere me ſecundùm Deum, ora, beate Paſtor. VERS. COT.

ὄντες. Quæ ſic imitatus eſt Ambroſius ad Lucæ iii. 27. *Fertur enim ab his, qui ſive argumentati*, &c. Idem eſt *argumentati* ac Rufino, *ſtudio tanti ſeminis demonſtrandi.* COT.

S. IGNATII AD MARIAM EPISTOLA RESPONSORIA. VET. INT.

Ignatius, qui & Theophorus, habenti propitiationem in gratia Dei Patris altiſſimi, & Domi-

AD MARIAM, NEAPOLIM quæ eſt ad Zarbum, IGNATIUS. VERS. COT.

Ignatius, qui & Theophorus, miſericordiam conſecutæ per gratiam Dei Patris altiſſimi, & Domini Jeſu Chriſti pro

σ]οῦ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόν]ος, πιστοτάτῃ, ἀξιοθέῳ, χριστοφόρῳ θυγα]ρὶ Μαρίᾳ, πλεῖσ]α ἐν Θεῷ χαίρειν.

1 ὅσῳ πέρμερος. Cod. M. Al. ὥπερ.
2 μεταδιδεῖ. Cod. Med.
3 Al. ἑαυτῶν εἰδότες,
4 Sic Codex Med. Al. καθαρωτάταις
5 Sic Codex Mediceus.
6 Al. ναμάτων.

Α'. ΚΡεῖτ]ον μὲν γράμμα]ος ὄψις, [1] ὅσῳ περ μέρος οὖσα τοῦ χοροῦ τῶν αἰσθήσεων, οὐ μόνον οἷς [2] μεταδιδοῖ τὰ φιλικὰ, τιμᾷ τὸν λαμβάνον]α, ἀλλὰ καὶ οἷς ἀντιδέχε]αι, τὸν ἐπὶ τοῖς κρείτ]οσι πόθον πλου]εῖ. πλὴν δεύτερος, φασὶ, λιμὴν, καὶ ὁ τῶν γραμμάτων τρόπος· ὃν ὥσπερ ἀγαθὸν ὅρμον δεδέγμεθα παρὰ τῆς σῆς πίσ]εως πόῤῥωθεν, ὥσπερ δι' [3] αὐτῶν ἰδόν]ες τὸ ἐν σοὶ καλόν. Αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν, ὦ πάνσοφε γύναι, ψυχαὶ ταῖς [4] καθαρῶ]έραις ἐοίκασι πηγαῖς. ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς παριόν]ας, κἂν μὴ διψῶσι, [5] αὐτῷ τῷ εἴδει ἐφέλκον]αι αὐτοὺς ἀρύσασθαι τοῦ πότου. ἥ τε σὴ σύνεσις παρεγγυᾷ, μετασχεῖν ἡμᾶς παρακελευομένη τῶν ἐν τῇ ψυχῇ σου βλυζόν]ων θείων [6] πομάτων.

1 ἐμαυτὸν. Cod. Med.
2 Ita ibid.

Β'. Ἐγὼ δὲ, ὦ μακαρία, οὐκ [1] ἐμαυ]οῦ νῦν τοσοῦτον, ὅσον ἄλλων γενόμενος, ταῖς [2] πολλῶν τῶν ἐναντίων γνώμαις ἐλαύνομαι· τὰ μὲν φυγαῖς, τὰ

VERS. COT. *nobis mortui, fideliſſimæ, dignæ Deo, Chriſtiferæ Filiæ Mariæ, plurimam in Deo ſalutem.*

I. Litteris quidem melior eſt aſpectus, in quantum cùm ſit pars una chori ſenſuum, non ſolùm amicitiæ teſtificationem impartiendo, eum qui accipit honorat, ſed etiam per ea quæ viciſſim ſuſcipit, diteſcit deſiderio rerum præſtantiorum. Verùm ſecundus, quod dici ſolet, portus eſt, Epiſtolarum ſcribendarum ratio; quam velut commodam ſtationem à fide tua eminus accepimus; ut qui per litteras conſpexerimus eam quæ in te eſt honeſtatem. Bonorum namque animæ, ô ſeminarum ſapien-

Πλὴν δεύτερος, κ. τ. λ.] S. Chryſoſtomus Epiſt. 27. ad Domnum Epiſcopum; ἰδοὺ- λόμην μὲν κατ' ὄψιν συντυχεῖν τῇ σῇ, καὶ ἐμφορηθῆναι τῆς ἡδίσ]ης σοῦ διαθέσεως. ἀλλ' ἰ-

ni Jesu Christi qui pro nobis mortuus; fidelissimæ, dignæ Deo, Christum ferenti filiæ Mariæ, plurimùm in Deo gaudere. VET. INT.

I. MElius quidem literâ visus; quanto quidem pars melior existens chori sensuum: non solùm quibus tradit amicabilia, honorat accipientem; sed & quibus recipit, in melioribus desiderium ditat. Veruntamen secundus, aiunt, portus, & literarum modus: quem velut bonam applicationem recepimus à tua fide à longè; velut per ipsas videntes quod in te bonum. Bonorum enim, ô omnia sapiens Mulier, animæ purioribus assimilantur fontibus. Illi enim transeuntes, etsi non sitiant, ipsâ specie attrahunt ipsos haurire potum. Tuus autem intellectus movet, nos capere jubens de his, quæ in anima tua scaturiunt divinis aquis.

II. Ego autem, ô beata, non mei ipsius nunc tantùm, quantùm aliorum effectus, multorum contrariorum voluntatibus: secundùm hæc quidem fugis, secundùm hæc autem carceribus, se-

tissima, similes sunt purissimis fontibus. Hi enim ipsos transeuntes, etiam si non sitiant, pulcritudine ad potum hauriendum pertrahunt. Et tua prudentia invitat jubetque, ut divinorum laticum in anima tua scaturientium participes fiamus. VERS. COT.

II. Ego verò, ô beata, non tam meus, quàm aliorum nunc factus, multorum adversariorum arbitrio exagitor:

πειδὴ τοῦτο οὐκ ἔνι, · · · · · · · ἐπὶ τὸν δεύτερον ἀναγκαίως ἤλθομεν πλοῦν, τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων παραψυχὴν ἑαυτοῖς χαριζόμενοι. Idem.

Ad Romanos Cap. v. δὲ φρουραῖς, τὰ δὲ δεσμοῖς. ἀλλ' οὐδενὸς τούτων ἐπιστρέφομαι· ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. [3] Ὀναίμην τῶν δεινῶν τῶν ἐμοὶ ἡτοιμασμένων· ἐπειδὴ οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ἡμᾶς.

3 Ὠναίμην Cod. Med.

Γ'. Τὰ δὲ ὑπὸ σοῦ διὰ τῆς ἐπιστολῆς [1] κελευθέντα, ἀσμένως ἐπλήρωσα· ἐν οὐδενὶ ἀμφιβάλλων, ὧν αὐτὴ καλῶς ἔχειν δεδοκίμακας. Ἔγνων γάρ σε κρίσει Θεοῦ τὴν μαρτυρίαν [2] τοῖς ἀνδράσι πεποιῆσθαι, ἀλλ' οὐ χάριτι σαρκικῇ. πάνυ δέ με [3] ἦσαν καὶ αἱ συνεχεῖς σου τῶν γραφικῶν χωρίων μνῆμαι· ἃς ἀναγνοὺς, οὐδὲ μέχρις ἐννοίας ἐνεδοίασα περὶ τὸ πρᾶγμα. οὐ γὰρ εἶχόν τισιν ὀφθαλμοῖς ἐκδραμεῖν, ὧν εἶχον ἀναντίῤῥητον ὑπὸ σοῦ τὴν ἀπόδειξιν. [4] Ἀντίψυχόν σου γενοίμην ἐγὼ, ὅτι φιλεῖς Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. διὸ καὶ αὐτὸς ἐρεῖ σοι· Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ· οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες, εὑρήσουσιν εἰρήνην.

1 κελευσθέντα ibid.
2 τοῖν ἀνδροῖν. ibid.
3 ἦσαν ibid.
4 Al. Ἀντίψυχός

Δ'. Ἐπέρχεταί δέ μοι λέγειν, ὅτι ἀληθινὸς ὁ λόγος, ὃν ἤκουον περὶ σοῦ, ἔτι οὔσης σοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ

VERS. COT. partim exsiliis, partim custodiis, partim vinculis. At nihil eorum curo. Verùm illorum injuriis magis discipulus fio, ut Jesum Christum nanciscar. Utinam fruar suppliciis mihi paratis: quandoquidem *non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.*

III. Quæ verò à te per Epistolam jussa sunt, libenter perfeci: nihil ambigens de iis, quæ tu bene habere probaveris. Novi te divino judicio testimonium viris perhibuisse, & non favore carnali. Admodum verò me de-

Ἐπιστρέφομαι.] Legebant Veteres Interpretes ἀποστρέφομαι. CLER.

Εἰρήνην.] In Græcis Bibliis, χάριν legimus. USSER.

cundùm hæc verò vinculis. Sed à nullo horum avertor. In injuſtificationibus autem ipſorum magis diſco, ut Jeſu Chriſto potiar. Utinam fruar duris mihi præparatis: quia *non dignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam revelari in nos.* VET. INT. Rom. viii. 18.

III. Quæ autem à te per Epiſtolam juſſa ſunt, gratanter implevi: in nullo dubitans eorum, quæ ipſa bene habere probâſti. Cognovi enim te judicio Dei teſtimonium viris feciſſe; ſed non gratiâ carnali. Multùm enim mihi erant & continuæ tuæ ſcriptibilium locorum memoriæ: quas legens, neque uſque ad intellectum dubitavi circa rem. Non enim habebam aliquibus oculis excurrere, quos habebam incontradicibilem à te factam demonſtrationem. Conformis animæ tecum fiam ego. quoniam diligis Jeſum Filium Dei viventis. Propter quod & ipſe dicet tibi: *Ego diligentes me diligo; me autem quærentes invenient pacem.* Prov. viii. 17.

IV. Supervenit autem mihi dicere, quoniam verus ſermo quem audivi de te, adhuc exiſtente te

lectaverunt & crebræ tuæ locorum Scripturæ commemorationes; quas ubi legiſſem, ne cogitatione quidem tenus de re dubitavi. Neque enim ea mihi oculis percurrenda putavi, quorum certiſſimam à te haberem demonſtrationem. Utinam animæ tuæ vice ſim ego; quia Jeſum Filium Dei viventis amas. Quare & ipſe tibi dicit; *Ego me amantes diligo; & quærentes me, invenient pacem.* VERS. COT.

IV. Mihi autem in mentem venit, ut dicam verum fuiſſe ſermonem, quem de te audivi, cùm adhuc Romæ

παρὰ τῷ μακαρίῳ πάπα [1] Λίνῳ· ὃν διεδέξατο τὰ νῦν ὁ ἀξιομακάριστος Κλήμης, ὁ Πέτρου καὶ Παύλου ἀκουστής. καὶ νῦν προσέθηκας ἐπ' αὐτῷ [2] ἑκατονταπλασίως, καὶ [3] προσθείης γε ἔτι, ὦ αὕτη. Σφόδρα ἐπεθύμουν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ὥστε συναναπαύσασθαι ὑμῖν. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. Ἐπέχει γάρ μου τὴν πρόθεσιν, οὐ συγχωροῦσα εἰς πέρας ἐλθεῖν, ἡ στρατιωτικὴ φρουρά. ἀλλ' οὔτε ἐν οἷς εἰμὶ, δρᾷν τι ἢ παθεῖν οἷός τε ἐγώ. Διὸ δεύτερον τῆς ἐν φίλοις παραμυθίας τὸ γράμμα λογιζόμενος, κατασπάζομαι τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, [4] παρακαλῶν [5] προσθεῖναι τῷ τόνῳ. ὁ γὰρ παρὼν πόνος ὀλίγος, ὁ δὲ προσδοκώμενος μισθὸς πολύς.

Ε'. [1] Φεύγετε τοὺς ἀρνουμένους τὸ πάθος Χριστοῦ, καὶ τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν. πολλοὶ δέ εἰσιν ἄρτι οἱ ταύτην νοσοῦντες τὴν ἀῤῥωστίαν. Τὰ δὲ ἄλλα σοι παραινεῖν εὔηθες. κατηρτισμένη μὲν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, δυναμένη δὲ καὶ ἄλλους νουθετεῖν ἐν Χριστῷ. Ἄσπασαι πάντας τοὺς ὁμοίους [2] σου, ἀντεχομένους τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ἐν Χριστῷ. Ἀσπάζονταί σε οἱ πρεσβύτεροι, καὶ [3] οἱ διάκονοι, καὶ πρὸ

[1] Λήνῳ. Cod. Med. Ἀνεγκλήτῳ. N. Ἀναγκλήτῳ. A.
[2] ἑκατονταπλουσίως, A.
[3] προσθείη Cod. Med. πρόσθες Al.
[4] Al. παρακαλῶ
[5] προσθῆναι Cod. Med.

[1] Al. Φεύγετε
[2] Al. σοι.
[3] Deest in Codice Mediceo.

VERS. COT. apud beatum Papam Linum esses; cui nunc successit beatissimus Clemens Petri & Pauli auditor. Et nunc adjecisti his centuplum; atque insuper adjicias, ô tu. Vehementer cupivi venire ad vos, ut unà vobiscum conquiescerem: verùm *non est in homine via ejus.* Impedit enim meum propositum militaris custodia, quæ non permittit ultrà progredi. Sed nec in statu rerum, in quo versor, facere aut admittere quidquam possum. Quare secundum solatium inter amicos litteras esse ratus, saluto sacram tuam animam, obsecrans ut ad vigorem tuum

Ὦ αὕτη.] Græcis etiam idem quod, *Eia tu,* hoc valet. *Idem.*

Τόνῳ.] Sic Codex Mediceus & Augustanus; Nydpruccianus πόνῳ. Cui favet quod proximè sequitur. *Idem.*

in Roma apud beatum Papam Cletum; cui fucceffit ad præfens dignè beatus Clemens, Petri & Pauli auditor: & nunc appofuifti ad ipfum centupliciter; & apponas adhuc, ô dilecta. Defideravi vehementer venire ad vos, ut conquiefcerem vobifcum: fed *non in homine via ipfius.* Detinuit enim meum propofitum, non concedens ad terminum ire, militaris cuftodia. Sed neque in quibus fum, operari aliquid vel pati potens ego. Propter quod, fecundum ejus quæ in amicis confolationis literam reputans, faluto facram tuam animam, deprecans * opponi robori. Præfens enim labor paucus; expectata verò merces multa.

VET. INT.

Jerem. x. 23.

* l. apponi.

V. Fugite abnegantes paffionem Chrifti, & fecundùm carnem nativitatem. Multi autem funt nunc, fecundùm hanc ægrotantes ægritudinem. Alia autem tibi admonere facile; perfectæ quidem omni opere & fermone bono, potenti autem & aliis fuadere in Chrifto. Saluta omnes fimiles tibi, retinentes fui ipforum falutem in Chrifto. Salutant te Prefbyteri & Diaconi; & ante omnes

VERS. COT.

incrementa adjicias. Præfens namque labor, modicus; merces autem quæ exfpectatur, magna eft.

V. Fugite eos qui negant Chrifti paffionem, ac ejus nativitatem in carne. Multi autem jam funt hoc morbo laborantes. De cæteris verò te admonere ftultum effet: quæ & omnis operis & fermonis boni perfectionem confecuta es; aliofque in Chrifto exhortari potes. Saluta omnes tui fimiles, fatagentes fuæ in Chrifto falutis. Salutant te Prefbyteri, & Diaconi; & ante omnes

"Ασπασαι . . . . . ἐν Χρισῷ.] Tota hæc periodus in Editione vulgata Latina defideratur. *Idem.* ——— Deeft etiam in Codice Mediceo.

4 Al. Εἴρων. 5 Κασιανὸς Cod. Med. 6 Deest ibid. 7 Al. σε σαρκὶ καὶ πνεύματι. 8 ἁγιάσει Codex Med. ἁγιάσοι· καὶ Al. 9 Al. τυχοῦσαν.

πάντων ὁ ἱερὸς [4] Ἥρων. Ἀσπάζεταί σε [5] Κασσιανὸς ὁ ξένος μου, καὶ ἡ ἀδελφή μου ἡ γαμετὴ αὐτοῦ, καὶ τὰ φίλτατα αὐτῶν [6] τέκνα. Ἐῤῥωμένην [7] σαρκικὴν καὶ πνευματικὴν ὑγείαν ὁ Κύριος [8] ἁγιάσῃ ἀεί· καὶ ἴδοιμί σε ἐν Χριστῷ [9] τυγχάνουσαν τοῦ στεφάνου.

Μαρία ἀπὸ Ἀντιοχείας.

VERS. COT. facer Heron. Salutat te Cassianus hospes meus, & soror

Ἥρων.] Non alius intelligendus quàm Heron Diaconus, ipsius Ignatii in Episcopatu Antiocheno postea successor. USSER.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΑΡΣΩ

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

1 Al. ἀξιεπαινέτῳ

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῇ σεσωσμένῃ ἐν Χριστῷ ἐκκλησίᾳ, [1] ἀξιεπαίνῳ, καὶ ἀξιομνημονεύτῳ, καὶ ἀξιαγαπήτῳ, τῇ οὔσῃ ἐν Ταρσῷ, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πληθυνθείη διὰ παντός.

Epist. ad Roman. Cap. v. 1 βιβρωσκόμενος Cod. Med.

Α΄. ΑΠὸ Συρίας μέχρι Ῥώμης θηριομαχῶ· οὐχ ὑπὸ ἀλόγων θηρίων [1] βιβρωσκόμενος· ταῦτα γὰρ, ὡς ἴστε, Θεοῦ θελήσαντος, ἐφείσαντο τοῦ

VERS. COT.

AD TARSENSES

IGNATIUS.

Ignatius, qui & Theophorus, salvatæ per Christum Ecclesiæ, dignæ laude, memoriâ & amore, quæ Tarsi est;

facer * Eron. Salutat te Cassianus peregrinus meus, & soror mea & sponsa ipsius, & dilectissima ipsorum *. Valentem, carnalem & spiritualem sanitatem, Dominus sanctificet semper: & videam te in Christo potientem coronâ.

VET. INT.

* Al. Heron.

* Deest soboles, aut quid simile.

VERS. COT.

mea atque uxor ejus, & carissimi eorum liberi. Incolumem te corporali & spirituali salute, Dominus sanctificet in perpetuum: ac videam te in Christo potientem coronâ.

VET. INT.

EPISTOLA AD TARSENSES.

Ignatius, qui & Theophorus, salvatæ in Christo Ecclesiæ, dignæ laude, & dignæ memoriâ, & & dignæ dilectione, existenti in Tarso; misericordia, pax, à Deo Patre, & Domino Jesu Christo, multiplicetur semper.

I. A Syria usque Romam cum bestiis pugno: non ab irrationalibus bestiis comestus: hæ enim, ut scitis, Deo volente pepercerunt Da-

VERS. COT.

misericordia & pax à Deo Patre, & Domino Jesu Christo, multiplicetur semper.

I. A Syria Romam usque cum bestiis depugno: non quòd à brutis feris devorer: hæ namque, ut nôstis, Deo volente, pepercerunt Danieli: sed à feris humanam ge-

Ad Smyrnens. Cap. iv. Δανιήλ· [2] ὑπὸ δὲ ἀνθρωπομόρφων, οἷς [3] ὁ ἀνήμερος θὴρ ἐμφωλεύων νύττει με ὁσημέραι καὶ τιτρώσκει· ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι τῶν δεινῶν, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς [4] ἀγαπῶν αὐτὴν μᾶλλον ἢ τὸν Κύριον· Ad Romanos, Cap. v. διὸ ἕτοιμός εἰμι πρὸς πῦρ, πρὸς θηρία, πρὸς ξίφος, πρὸς σταυρόν· μόνον, ἵνα τὸν Χριστὸν ἴδω τὸν σωτῆρά μου καὶ Θεὸν, τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθανόντα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος Χριστοῦ, ὁ διὰ γῆς καὶ θαλάττης ἐλαυνόμενος· στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἑδραῖοι γίνεσθε, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· γίνεσθε ἀκλινεῖς, ὅτι Κύριος κατοικίζει [5] μονοτρόπους ἐν οἴκῳ.

2 Al. ἀλλ' ὑπὸ
3 ὡς Cod. M.
4 Al. ἀγαπᾶν
5 Al. ὁμοτρόπους

Β'. Ἔγνων, ὅτι τινὲς τῶν τοῦ Σατανᾶ ὑπηρετῶν [1] ἐβουλήθησαν ὑμᾶς ταράξαι· οἱ μὲν, ὅτι Ἰησοῦς [2] δοκήσει ἐγεννήθη, καὶ δοκήσει ἐσταυρώθη, καὶ δοκήσει ἀπέθανεν· οἱ δὲ, ὅτι οὐκ ἔστιν υἱὸς τοῦ δημιουργοῦ· οἱ δὲ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ἐπὶ πάντων Θεός· ἄλλοι δὲ, ὅτι ψιλὸς ἄνθρωπός ἐστιν· ἕτεροι δὲ, ὅτι ἡ σὰρξ αὕτη οὐκ [3] ἐγείρεται, καὶ δεῖ τὸν ἀπολαυστικὸν βίον ζῆν καὶ [4] μετιέναι· [5] τοῦτο γὰρ εἶναι πέρας τῶν ἀγαθῶν τοῖς μετ' οὐ

1 ἐβουλεύθησαν Cod. Med.
2 Sic ibid.
3 ἐγήγερται N.
4 Al. βίον
5 τοῦτον N. & Cod. Med.

VERS. COT. rentibus formam; in quibus immitis illa fera latitans, me quotidie pungit & vulnerat: *sed nihil horum malorum vereor; nec facio animam meam preciosiorem quàm me*, ut eam plus amem quàm Dominum. Quare paratus sum ad ignem, ad bestias, ad gladium, ad crucem: dummodo Christum videam, Salvatorem & Deum meum, qui propter me mortuus est. Obsecro itaque vos ego vinctus Christi, qui terrâ marique exagitor; *state in fide*; este in ea firmi; *quia justus ex fide vivit:* estote

Ἀνθρωπομόρφων.] *Quid enim convertat quis in belluam, an in interest* (ait in Officiorum iii. *figura hominis immanitatem gerat belluæ?* Cicero) *utrum ex homine se* ... USSER.

nieli: ab his autem quæ humanæ formæ; inter quas immansueta bestia latitans, pungit me quotidie & vulnerat. *Sed de nullo sermonem facio* durorum, *neque habeo animam pretiosam mihi ipsi*; ut diligens ipsam magis quàm Dominum. Propter quod paratus sum ad ignem, ad bestias, ad gladium, ad crucem: solum Jesum Christum sciens Salvatorem meum, & Deum, pro me mortuum. Deprecor igitur vos ego vinctus Christi, per terram & mare jactatus; *state in fide* firmi: quoniam *justus ex fide vivet.* Estote inflexibiles; quoniam *Dominus inhabitare facit unius moris in domo.*

VET. INT.
Daniel. vi. & xiv.
Act. xx. 24.
1 Cor. xvi. 13.
Habac. ii. 4.
Galat. iii. 11.
Psal. LXVII. 7.

II. Novi quoniam quidam ministrorum Sathanæ voluerunt vos turbare: Hi quidem, quoniam Jesus opinione natus est, & opinione crucifixus est, & opinione mortuus est: Hi autem, quoniam non est Filius Conditoris: Hi verò, quoniam ipse est qui super omnia Deus: Alii autem, quoniam nudus homo est: Alteri verò, quoniam caro hæc non resurgit; & oportet voluptuosam vitam vivere & transire; hanc enim esse terminum bonorum, post non mul-

VERS. COT.

immobiles, quia *Dominus inhabitare facit unius moris in domo.*

II. Novi quòd quidam ministrorum Satanæ voluerint vos turbare: quorum alii asseverant, Jesum opinione tantùm natum esse, opinione crucifixum & mortuum: alii verò, eum non esse Filium Creatoris: nonnulli verò, ipsum esse super omnia Deum: alii merum hominem esse: alii autem, quòd hæc caro non resurgit; & quòd voluptuaria vita vivenda sit, atque amplectenda; hanc enim esse finem bonorum, iis qui paulò pòst interituri

πολὺ φθαρησομένοις. Τοσούτων κακῶν ἑσμὸς εἰσεκώμασεν. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξατε τῇ ὑποταγῇ αὐτῶν. Παύλου γάρ ἐστε πολῖται καὶ μαθηταὶ, τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκότος τὸ εὐαγγέλιον, καὶ τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκὶ περιφέροντος.

Γ'. Οὗ μεμνημένοι, πάντως γινώσκετε, ὅτι Ἰη-
1 Χριστὸς N. σοῦς ὁ [1] Κύριος ἀληθῶς ἐγεννήθη ἐκ Μαρίας, γενόμενος ἐκ γυναικός· καὶ ἀληθείᾳ ἐσταυρώθη· Ἐμοὶ γὰρ, φησὶ, μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· Καὶ ἀληθείᾳ ἔπαθε, καὶ ἀπέθανε,
2 Κύριος N. καὶ ἀνέστη· Εἰ παθητὸς γὰρ, φησὶν, ὁ [2] Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν. καὶ, Ὃ ἀπέθανε, τῇ
3 ἐφ' ἅπαξ. Cod. Med. ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν [3] ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, τῷ Θεῷ ζῇ.
Epist. ad Trallianos Cap. x. Ἐπεὶ τίς χρεία δεσμῶν, Χριστοῦ μὴ [4] ἀποθανόντος; τίς χρεία ὑπομονῆς; τίς χρεία μαστίγων; τί δήποτε,
4 Al. ἐπιθανόντος Πέτρος μὲν ἐσταυροῦτο; Παῦλος δὲ καὶ Ἰάκωβος μαχαίρᾳ ἐτέμνοντο; Ἰωάννης δὲ ἐφυγαδεύετο ἐν Πάτ-
5 ἀναιρεῖτο Cod. Med. μῳ; Στέφανος δὲ ἐν λίθοις [5] ἀνῃρεῖτο [6] παρὰ τῶν κυ-
6 Al. πρὸς ριοκτόνων Ἰουδαίων; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἰκῇ· ἀληθείᾳ γὰρ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος ὑπὸ τῶν δυσσεβῶν.

VERS. COT. sint. Tot malorum examen petulanter irrupit. At vos *neque ad horam cessistis subjectione* erga illos. Pauli enim estis cives & discipuli; qui *ab Hierosolymis per circuitum usque ad Illyricum Evangelicam explevit prædicationem, & stigmata Christi in carne sua circumtulit.*

III. Cujus memores, prorsus cognoscitis, quòd Jesus Dominus verè natus est ex Maria, factus de muliere: ac revera crucifixus est. *Mihi* enim, inquit, *absit gloriari, nisi in cruce Domini Jesu.* Et verè passus est, &

Ἑσμὸς εἰσεκώμασεν.] Mæstræus, *agmen se petulanter ingessit.* Siquidem verbum εἰσκωμάζειν (inquit) *lascivire, bacchari, & protervia, qualis est comessantium, uti,* Budæo teste, significat. USSER.

tum corrumpendis. Tantorum malorum multitudo eos inebriavit. Sed vos *neque ad horam* veniatis *sub subjectionem* ipsorum. Pauli enim estis cives & discipuli; qui *à Ierosolymis & circùm usque Illyricum* implevit Evangelium; & *stigmata Christi in carne circumtulit.* VET. INT. Gal. ii. 5. Rom. xv. 19. Gal. vi. 17.

III. Cujus memores, omnino cognoscitis, quoniam Jesus Dominus verè natus est ex Maria, factus ex muliere; & veritate crucifixus est: *Mihi* enim, ait, *non fiat gloriari, nisi in cruce Domini.* Et veritate mortuus est, & resurrexit: *Si passibilis* enim, ait, *Christus, si primus ex resurrectione mortuorum.* Et, *Quod mortuus est, peccato mortuus est semel; quod autem vivit, Deo vivit.* Quia quid opus vinculis, Christo non mortuo? quid opus sustinentiâ? quid opus flagellis? Quid umquam Petrus crucifixus est, Paulus & Jacobus gladio cæsi sunt; Johannes verò relegatus est in Pathmo; Stephanus autem lapidibus occisus est à Domini occisoribus Judæis? Sed nihil horum vanè. Veritate enim crucifixus est Dominus ab impiis. Gal. vi. 14. Act. xxvi. 23. Rom. vi. 10. Act. xii. 2. Apocal. i. 9. Act. vii. 59.

mortuus est, ac resurrexit. *Si passibilis* enim, inquit, *Christus, si primus ex mortuorum resurrectione.* Et; *Quod mortuus est, peccato mortuus est semel; quod autem vivit, vivit Deo.* Quæ namque vinculorum utilitas, Christo non mortuo? quæ utilitas tolerantiæ? quæ utilitas flagrorum? Cur tandem, Petrus quidem crucifixus est; Paulus verò & Jacobus gladio truncati? Johannes autem in Patmon relegatus est; Stephanus autem lapidibus interemptus fuit à Judæis, qui Dominum trucidârunt? Verùm nihil horum temerè factum. Revera enim ab impiis crucifixus est Dominus. VERS. COT.

1 Deest in Cod. Med.
2 Deest ibid.

Δ'. Καὶ [1] ὅτι οὗτος ὁ γεννηθεὶς ἐκ γυναικὸς, υἱός ἐστι τοῦ Θεοῦ· καὶ [2] ὁ σταυρωθεὶς, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, καὶ Θεὸς Λόγος· καὶ αὐτὸς ἐποίησε τὰ πάντα. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος· Εἷς Θεὸς ὁ Πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα. καὶ πάλιν· Εἷς γὰρ Θεὸς, καὶ εἷς μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, [3] ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός· καὶ ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ὁρατὰ [4] καὶ ἀόρατα· καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε.

3 Deest ibid.
4 τε ibid.

1 Abest à Cod. Med.
2 οὗ ibid. superfluum.
3 ὅτε ὑποταγῇ ibid.
4 Desunt ibid.
5 Al. ὁ υἱὸς

Ε'. Καὶ ὅτι οὐκ αὐτός ἐστιν ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς [1] καὶ Πατὴρ," ἀλλ' υἱὸς ἐκείνου, [2] λέγει· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν· καὶ, [3] "Οταν ὑποταγῇ" αὐτῷ τὰ πάντα, [4] τότε καὶ αὐτὸς [5] ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα," ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Οὐκοῦν ἕτερός ἐστιν ὁ ὑποτάξας, καὶ ὁ ὢν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν· καὶ ἕτερος, ᾧ ὑπετάγη, ὃς καὶ μετὰ πάντων ὑποτάσσεται.

1 Deest in Cod. Med.

ϛ'. Καὶ οὔτε ψιλὸς ἄνθρωπος, [1] ὁ δι' οὗ, καὶ ἐν ᾧ γέγονε τὰ πάντα· Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο. Ἡνίκα ἐποίει τὸν οὐρανὸν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ἐκεῖ ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα, καὶ προσέχαιρέ μοι

VERS. COT.

IV. Et quòd hic ipſe qui ex muliere natus eſt, Filius eſt Dei: & qui crucifixus eſt, primogenitus eſt omnis creaturæ, ac Deus Verbum: & ipſe fecit omnia. Dicit enim Apoſtolus; *Unus Deus Pater, ex quo omnia; unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia.* Et iterum; *Unus enim Deus, & unus mediator Dei & hominum, homo Jeſus Chriſtus: & in ipſo condita ſunt univerſa in cœlo & in terra, viſibilia & inviſibilia: & ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant.*

V. Et quòd ipſe non eſt ſuper omnia Deus & Pater, ſed Filius ipſius; dicit; *Adſcendo ad Patrem meum & Pa-*

IV. Et ſic natus ex muliere Filius eſt Dei; VET. INT.
& crucifixus, primogenitus omnis creaturæ, & Deus Verbum: & ipſe fecit omnia. Dicit enim Apoſtolus: *Unus Deus Pater, ex quo omnia; & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia.* (1 Cor. viii. 6.) Et rurſus: *Unus enim Deus, & unus mediator Dei & hominum, homo Jeſus Chriſtus:* (1 Tim. ii. 5.) *& in ipſo creata ſunt omnia quæ in cælo & in terra, viſibilia & inviſibilia: & ipſe eſt ante omnia, & omnia in ipſo conſiſtunt.* (Coloſſ. i. 16. 17.)

V. Et quoniam non ipſe eſt qui ſuper omnia Deus Pater, ſed Filius illius, dicit; *Aſcendo ad Patrem meum & Patrem veſtrum, & Deum meum & Deum veſtrum.* (Joh. xx. 17.) Et, *Quando ſubjecta ipſi erunt omnia, tunc & ipſe ſubjicietur ei qui ſubjecit ei omnia; ut ſit Deus omnia in omnibus.* (1 Cor. xv. 28.) Igitur eſt alter qui ſubjecit, & qui eſt omnia in omnibus; & alter cui ſubjecta ſunt, qui & cum omnibus ſubjicietur.

VI. Et neque nudus homo, per quem & in quo facta ſunt omnia. *Omnia* enim *per ipſum facta ſunt.* (Joh. i. 3.) *Quum fecit cælum, coaderam ipſi;* & illic (Prov. viii. 27.) *eram apud ipſum componens; & applaudebat mihi* (——30.)

trem veſtrum; Deum meum & Deum veſtrum. Item; VERS. COT.
Cùm ſubjecta fuerint illi omnia, tunc & ipſe ſubjectus erit ei, qui ſubjecit ei omnia; ut ſit Deus omnia in omnibus. Ergo alter eſt qui ſubjecit, & qui eſt omnia in omnibus; & alter cui ſubjecta ſunt, qui etiam cum omnibus ſubjicitur.

VI. Sed neque homo merus eſt, is per quem, & in quo facta ſunt omnia. *Omnia* enim *per ipſum facta ſunt. Quando faciebat cælum, aderam illi; & ibi eram penes illum componens, & adgaudebat mihi quotidie.* Quo mo-

2 Al. ἂν καθ' ἡμέραν. Πῶς δ' [2] ἄρ' ὁ ψιλὸς ἄνθρωπος ἤκου-
σε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου; πῶς δὲ καὶ ἔλεγε, Πρὶν
3 Al. Δοξάσεις Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι; καὶ, [3] Δόξασόν με τῇ
4 Al. γενέσθαι. δόξῃ σου ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον [4] εἶναι; Ποῖος
δὲ ἄνθρωπος [5] ἔλεγεν, Καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
5 Al. ἐρεῖ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα
τοῦ πέμψαντός με; Περὶ ποίου δὲ ἀνθρώπου ἔλε-
6 τὸ Cod. M. superfluum. γεν; [6] Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄν-
θρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν,
καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν
οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ
παρέλαβον. Πῶς οὖν ὁ τοιοῦτος, ψιλὸς ἄνθρωπος,
καὶ ἐκ Μαρίας ἔχων τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ
7 Sic Cod. M. Θεὸς Λόγος, καὶ [7] υἱὸς μονογενής; Ἐν ἀρχῇ γὰρ ἦν
ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν
ὁ Λόγος. καὶ ἐν ἄλλοις, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁ-
δῶν αὐτοῦ, εἰς ἔργα αὐτοῦ· πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελί-
ωσέ με· πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.

1 Deest ibid. Ζ'. Ὅτι δὲ [1] καὶ [2] ἀνίστανται τὰ σώματα ἡμῶν, λέγει·
2 Al. ἀνίστανται Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν
3 Desunt in Cod. Med. τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς [3] τοῦ υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. καὶ ὁ ἀπόστολος·
Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν,

VERS. COT. do autem merus homo audivit; *Sede à dextris meis?* Quo modo verò dicebat; *Antequam Abraham fieret, ego sum?* Et; *Clarifica me claritate tuâ, quam habui priusquam mundus esset?* Qualis autem homo diceret; *Descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me?* De quo porrò homine dici potuit; *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: in mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit: in propria venit, & sui eum non receperunt?* Quo modo igitur hic, merus homo, ac ex Maria existentiæ habet exordium; & non

quotidie. Qualiter autem utique nudus homo audiret; *Sede à dextris meis?* Qualiter autem & diceret *Priusquam Abraham fieret, ego sum?* Et, *Clarifica me claritate quam habui, antequam mundus esset, à te?* Qualis autem homo nudus diceret; *Descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me?* De quali homine verò diceret; *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt.* Qualiter ergo talis, nudus homo, & ex Maria habens principium essendi; sed non Deus Verbum, & Filius unigenitus? *In principio* enim *erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Et in aliis: *Dominus creavit me principium viarum suarum, in opera sua; ante seculum fundavit me, & ante omnes colles generat me.*

VET. INT. Heb. i. 13. Joh. vii 58. —— xvii. 5. —— vi. 38. Joh. i. 9. 10. 11. Joh. i. 1. Prov. viii. 22. 23. 25.

VII. Quoniam autem & resurgunt corpora nostra, dicit; *Amen dico vobis, quoniam venit hora, in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei; & qui audierint, vivent.* Et Apostolus: *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem,*

Joh. v. 25. 28. 1 Cor. xv. 53.

VERS. COT.

potiùs Deus Verbum, & unigenitus Filius? *In principio* enim *erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Et alibi; *Dominus creavit me initium viarum suarum, in opera sua; ante sæculum fundavit me; & ante omnes colles generat me.*

VII. Quod autem & resurgunt corpora nostra, dicit; *Amen dico vobis, quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei; & qui audierint, vivent.* Et Apostolus; *Oportet enim corruptibile hoc in-*

καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. Καὶ ὅτι δεῖ σωφρόνως καὶ [4] δικαίως ζῆν, [5] πάλιν λέγει· Μὴ [6] πλανᾶσθε, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, [7] οὔτε ἀρσενοκοῖται, " οὔτε πόρνοι, οὔτε λοίδοροι, οὔτε μέθυσοι, οὔτε κλέπται, βασιλείαν Θεοῦ [8] κληρονομῆσαι δύνανται ". καὶ, Εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις [9] ὑμῶν. ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ [10] ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Οὕτω δὲ διακείμενοι, τί διοίσομεν ὄνων καὶ κυνῶν, οἱ μηδὲν τοῦ μέλλοντος φροντίζοντες, [11] μόνον τοῦ φαγεῖν [12] φροντίζουσιν, εἰς ὄρεξιν ἐρχόμενοι " καὶ τῶν μετὰ τὸ φαγεῖν; [13] ἀνεπίστητοι γάρ εἰσι [14] τοῦ νοῦ, τοῦ κινοῦντος ἔνδοθεν.

Η'. Ὀναίμην ὑμῶν ἐν Κυρίῳ. Νήφετε· πᾶσαν ἕκαστος κακίαν ἀπόθεσθε, καὶ τὸν θηριώδη θυμὸν, καταλαλιὰν, συκοφαντίαν, αἰσχρολογίαν, εὐτραπελίαν, ψιθυρισμὸν, φυσίωσιν, [1] μέθην, λαγνείαν, φιλαργυρίαν, φιλοδοξίαν, φθόνον, καὶ πᾶν τὸ τούτοις συνῳδόν. ἐνδύσασθε δὲ τὸν Κύριον [2] ἡμῶν Ἰησοῦν

4 εὐσεβῶς ib. ζῆν καὶ δικαίως Al.
5 Al. καθὼς Παῦλος
6 πλανᾶσθαι Cod. Med.
7 Desunt ibid.
8 Al. κληρονομήσουσι
9 ἡμῶν Cod. Med.
10 ἀπόλωντο ibid.
11 μόνου ib.
12 Al. εἰσὶν ὀρεκτικοὶ
13 ἀνεπίστατοι γάρ εἰσιν τοῦ κ.... Reliqua desiderantur in Codice Medico.
14 Al. τὸν νοῦν

1 In MS. inseritur μέμψιν. Cot.
2 ὑμῶν A.

VERS. COT. *duere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Quodque oportet temperatè ac justè vivere, rursum dicit; *Nolite errare; neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fornicarii, neque maledici, neque ebriosi, neque fures, possunt regnum Dei possidere.* Et; *Si mortui non resurgunt; neque Christus resurrexit. Vana est igitur prædicatio nostra; vana autem & fides vestra. Adhuc estis in peccatis vestris. Ergo & qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac vita tantùm sperantes sumus in Christo; miserabiliores sumus omnibus hominibus. Si mortui non resurgunt; manducemus & bibamus;*

& mortale hoc induere immortalitatem. Et quoniam oportet temperatè vivere & justè Deo; rursus: VER. INT.
Non erretis: neque adulteri, neque molles, neque 1 Cor. vi. 9.
masculorum concubitores, neque fornicatores, neque maledici, neque ebriosi, neque fures, regnum Dei hæreditare poterunt. Et, *Si mortui non resurgunt; ne-* 1 Cor. xv. 13.
que Christus resurrexit. Inanis ergo prædicatio no- —— 14.
stra; inanis autem & fides vestra: adhuc estis in pec- —— 17.
catis vestris. Ergo qui & dormierunt in Christo, pe- —— 18.
rierunt. Si in vita hac sperantes sumus in Christo so- —— 19.
lùm; miserabiliores omnibus hominibus sumus. Si —— 32.
mortui non resurgunt; comedamus & bibamus; cras enim morimur. Sic autem dispositi, quid distabimus ab asinis & canibus, qui nihil de futuro curant; in appetitum euntes & eorum quæ post comedere? Inscii enim sunt moventis intus intellectûs.

VIII. Fruar vobis in Domino. Vigilate omnem unusquisque malitiam deponere, & feralem furorem, detractionem, calumniam, turpiloquium, scurrilitatem, susurrationem, inflationem, ebrietatem, luxuriam, avaritiam, inanem gloriam, invidiam, & om- Rom. xiii. 14.
ne his concurrens: *indui Dominum * nostrum Je-* * *vestrum* Magd.

cras enim moriemur. Hoc verò modo affecti, quid differemus ab asinis & canibus, qui futurorum nullâ curâ habitâ, de edendo solùm sunt solliciti, in appetentiam quoque eorum quæ sequuntur ingluviem, devenientes? Nescii enim sunt, intrinsecùs moventis intellectûs. VERS. COT.

VIII. Fruar vobis in Domino. Sobriè vivite: singuli abjicite omnem malitiam, ferinam excandescentiam, detractionem, calumniam, turpiloquium, scurrilitatem, susurros, fastum, ebrietatem, libidinem, avaritiam, inanem gloriam, invidiam, & quidquid his consonum. *Induite* verò *Dominum nostrum Jesum Christum; & carnis*

Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. Οἱ πρεσβύτεροι, ὑποτάσσεσθε τῷ ἐπισκόπῳ· οἱ διάκονοι, τοῖς πρεσβυτέροις· ὁ λαὸς, τοῖς

3 Ἀντίψυχον F. πρεσβυτέροις καὶ τοῖς διακόνοις. [3] Ἀντίψυχος ἐγὼ

Epist. ad Polycarp. Cap. vi. τῶν φυλαττόντων ταύτην τὴν εὐταξίαν· καὶ ὁ Κύριος εἴη μετ' αὐτῶν διηνεκῶς.

Θʹ. Οἱ ἄνδρες, στέργετε τὰς γαμετὰς ὑμῶν· αἱ γυναῖκες, τοὺς ὁμοζύγους. οἱ παῖδες, τοὺς γονεῖς

1 Al. αἰνεῖσθε. A. F. προσηγεῖσθε [1] αἰδεῖσθε· οἱ γονεῖς, τὰ τέκνα ἐκτρέφετε ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Τὰς ἐν παρθενίᾳ τιμᾶτε, ὡς ἱερείας Χριστοῦ· τὰς ἐν σεμνότητι χήρας, ὡς θυσιαστήριον Θεοῦ. Οἱ κύριοι, μετὰ φειδοῦς τοῖς δούλοις ἐπιστάσσετε· οἱ δοῦλοι, μετὰ φόβου τοῖς κυρίοις ἐξυπηρετεῖτε. Μηδεὶς ἐν ὑμῖν ἀργὸς ἔστω· μήτηρ γὰρ

Epist. ad Eph. Cap. iii. τῆς ἐνδείας ἡ ἀργία. Ταῦτα οὐκ ἐπιτάττω, ὡς ὤν τι, εἰ καὶ δέδεμαι· ἀλλ' ὡς ἀδελφὸς ὑπομιμνήσκω. Εἴη

2 MS. ἡμῶν. Κύριος μεθ' [2] ὑμῶν.

Iʹ. Ὀναίμην ὑμῶν τῶν προσευχῶν· προσεύχεσθε, ἵνα Ἰησοῦ ἐπιτύχω. Παρατίθεμαι ὑμῖν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίαν. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι

VERS. COT. *curam ne feceritis in desideriis.* Presbyteri, subjecti estote Episcopo; Diaconi, Presbyteris; populus, Presbyteris & Diaconis. Pro animabus eorum qui hunc pulcrum ordinem servant, ego sim: & Dominus sit cum ipsis perpetuò.

IX. Viri, diligite uxores vestras: mulieres, vestros conjuges. Liberi, parentes veneremini: parentes, *educate liberos in disciplina & correptione Domini.* Eas quæ

Ἱερείας Χριστοῦ.] Eusebius de laudibus Constantini Cap. 17. γυναικῶν τε ἱερείας. Chrysostomus de Domnina; καὶ ἱερεία γίγονε. Tertull. ii. de cultu feminarum 12. *Quanto autem magis blasphemabile est, si quæ sacerdotes pudicitiæ dicimini, impudicarum ritu procedatis cultæ & expictæ?* Propriè tamen Sacerdotium ad mulieres non pertinet. COT.

ſum Chriſtum, & carnis providentiam non fieri in concupiſcentiis. Preſbyteri ſubjecti eſtote Epiſcopo; Diaconi, Epiſcopo & Preſbyteris; populus, Diaconis. Conſimilis ego his qui cuſtodiunt hanc bonam ordinationem: & Dominus ſit cum ipſis continuè. VET. INT.

IX. Viri, diligite ſponſas veſtras; uxores, conjuges veſtros. Pueri, parentes præhonorate: parentes, filios *nutrite in diſciplina & admonitione Domini.* Eas quæ in virginitate honorate, ut ſacras Chriſti: eas quæ in honeſtate viduas, ut altare Dei. Domini, cum moderamine ſervis præcipite: ſervi, cum timore Dominis miniſtrate. Nullus in vobis otioſus maneat: mater enim indigentiæ, otioſitas. Hoc enim non præcipio, ut exiſtens aliquis, etſi ligor: ſed, ut frater, ad memoriam revoco. Sit Dominus vobiſcum. Epheſ. vi. 4.

X. Fruar veſtris orationibus: orate ut Jeſu fruar. Commendo vobis eam quæ in Antiochia Eccleſiam. Salutant vos Eccleſiæ Philip-

in virginitate degunt, honorate velut Chriſto ſacratas: Viduas in pudicitia permanentes, ut altare Dei. Servi, cum timore dominis miniſtrate: Domini, cum moderatione ſervis imperate. Nemo inter vos otioſus ſit: mater enim egeſtatis inertia. Hæc non impero, quaſi ſim aliquid, tametſi vinctus ſum; verùm ut frater commonefacio. Sit Dominus vobiſcum. VERS. COT.

X. Utinam conſequar orationum veſtrarum fructum. Orate ut Jeſum adipiſcar. Commendo vobis Antiochenam Eccleſiam. Salutant vos Eccleſiæ Philippenſium;

Ὡς θυσιαστήριον Θεοῦ.] Vide not. in Polycarpi Epiſt. ad Philippenſes Cap. iv.

Μήτηρ γὰρ κ. τ. λ.] Ita USSER. in Pſeudo-Clementinis Conſtitutionibus Lib. ii. Cap. 4. Μήτηρ ἐστὶν ἡ ἀργία τοῦ λιμοῦ.

Φιλιππησίων, ὅθεν καὶ γράφω ὑμῖν. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Φίλων ὁ διάκονος ὑμῶν, ᾧ καὶ ἐγὼ εὐχαριστῶ, σπουδαίως ὑπηρετοῦντί μοι ἐν πᾶσιν. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀγαθόπους ὁ διάκονος, ὁ ἐκ Συρίας, ὃς ἀκολουθεῖ μοι ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπάζομαι πάντας καὶ πάσας, τοὺς ἐν Χριστῷ. Ἔῤῥωσθε σώματι καὶ ψυχῇ καὶ πνεύματι ἑνί· καὶ ἐμοῦ μὴ ἐπιλάθησθε. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν.

VERS. COT. unde & ſcribo vobis. Salutat vos Philo Diaconus veſter; cui & ego gratias ago, ſtudiosè mihi in omnibus miniſtranti. Salutat vos Agathopus Diaconus, Syrus; qui

---

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐκκλησίᾳ ἠλεημένῃ ὑπὸ Θεοῦ, ἐκλελεγμένῃ [1] ὑπὸ Χριστοῦ, παροικούσῃ ἐν Συρίᾳ, καὶ πρώτῃ Χριστοῦ ἐπωνυμίαν λαβούσῃ, τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χαίρειν.

1 διὰ N.

Α'. Ἐλαφρά μοι καὶ κοῦφα τὰ δεσμὰ ὁ Κύριος πεποίηκε, [1] μαθόντι εἰρηνεύειν ὑμᾶς, καὶ

1 Sic F. Al. μαθόντα.

VERS. COT.

EJUSDEM

AD ANTIOCHENOS.

Ignatius, qui & Theophorus, Eccleſiæ à Deo miſericordiam conſecutæ, electæ à Chriſto, habitanti in Syria, &

Χαίρειν.] Χαίρειν ἐν ἐπιστολῇ πρῶτος λέγεται γράψαι Κλέων Ἀθηναίοις, μετὰ τὸ λαβεῖν τὸν Πύλον. ἔνθεν καὶ τὸν Κωμικὸν ἐπισκώπτοντα εἰπεῖν, Πρῶτος γὰρ ἡμᾶς, ὦ Κλέων,

penſium ; unde & ſcribo vobis. Salutat vos Philon Diaconus veſter ; cui & gratias ego ago, ſtudiosè miniſtranti mihi in omnibus. Salutat vos Diaconus, qui ex Syria ſequitur me in Chriſto. *Salutate ad invicem in ſancto oſculo.* Saluto univerſos & univerſas in Chriſto. Valete animâ & ſpiritu : & mei non obliviſcamini. Dominus vobiſcum. Vet. Int. 2 Cor. xiii. 12.

me ſequitur in Chriſto. *Salutate invicem in oſculo ſancto.* Saluto univerſos & univerſas, qui ſunt in Chriſto. Valete corpore, & animâ, & ſpiritu uno: ac mei ne ſitis immemores. Dominus vobiſcum ſit. Vers. Cot.

EJUSDEM

Ad ANTIOCHENOS.

Vet. Int.

Ignatius, qui & Theophorus, Eccleſiæ habenti propitiationem à Deo, dilectæ à Chriſto, advenæ in Syria, & primæ Chriſti cognominationem accipienti, in Antiochia ; in Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto, gaudere. Act. xi. 26.

I. Levia mihi & non oneroſa vincula Dominus fecit, diſcenti pacem habere vos, &

primùm Chriſti appellationem ſortitæ, quæ eſt Antiochiæ ; in Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto, ſalutem. Vers. Cot.

I. Levia mihi & portatu facilia vincula Dominus fecit, ubi didiciſſem vos pacem habere, ac in omni con-

Χαίρειν προσείπας, πολλὰ λυπῶν τὴν πόλιν. Ita Eumœrides Atticiſta, in Lexico ſuo, quod, ex Bibliotheca Cæſarea Vienenſi à ſe deſcriptum, communicavit mihi Jo. Pricæus. Uss.

ἐν πάσῃ ὁμονοίᾳ σαρκικῇ τε καὶ πνευματικῇ διάγειν. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε· φυλαττόμενοι τὰς [2] εἰσκομισάσας αἱρέσεις τοῦ Πονηροῦ, ἐπ' ἀπάτῃ καὶ ἀπωλείᾳ τῶν πειθομένων αὐτῷ· προσέχειν δὲ τῇ τῶν ἀποστόλων διδαχῇ, καὶ νόμῳ, καὶ προφήταις πιστεύειν· πᾶσαν Ἰουδαϊκὴν καὶ Ἑλληνικὴν ἀποῤῥίψαι πλάνην· καὶ μήτε πλῆθος θεῶν ἐπεισάγειν, μήτε τὸν Χριστὸν ἀρνεῖσθαι προφάσει τοῦ ἑνὸς Θεοῦ.

2 Al. εἰσκωμασάσας

Β'. Μωσῆς τε γὰρ ὁ πιστὸς θεράπων τοῦ Θεοῦ εἰπὼν, Κύριος ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστι· καὶ τὸν ἕνα καὶ μόνον κηρύξας Θεὸν, ὡμολόγησεν εὐθέως καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν, λέγων, Κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμοῤῥα παρὰ Κυρίου πῦρ καὶ θεῖον· καὶ πάλιν, Εἶπεν ὁ [1] Θεὸς, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν [2]· καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· καὶ ἑξῆς, Ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅτι γενήσεται ἄνθρωπος, φησί· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος [3] ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ.

1 MS. Κύριος

2 Desunt καὶ καθ' ὁμοίωσιν.

3 ὁ Θεὸς F.

Γ'. Οἱ δὲ Προφῆται, εἰπόντες ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, Ἐγὼ Θεὸς πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα,

VERS. COT. cordia & corporali & spirituali degere. *Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione quâ vocati estis:* caventes à Mali Hæresibus, quæ se se impudenter ingesserunt ad fraudem & exitium illorum qui credunt ei: attendatis verò Apostolicæ doctrinæ, & Legi ac Prophetis credatis: abjiciatis omnem Gentilem & Judaicum errorem: & nec multitudinem introducatis Deorum; nec prætextu unius Dei, negetis Christum.

II. Moses enim Dei famulus fidelis, dicens; *Dominus Deus tuus, Dominus unus est*; & unum solumque prædicans Deum, continuò confessus est etiam Dominum nostrum, dicens; *Dominus pluit super Sodomam &*

in omni concordia carnali & ſpirituali converſari. VET. INT.
Deprecor igitur vos ego vinctus in Domino dignè Epheſ. iv. 1.
ambulare vocatione quâ vocati eſtis : obſervantes vos ab inductis Hæreſibus Maligni, in deceptione & perditione perſuaſorum ab ipſo : * attendite autem *ſ. attendere.
Apoſtolorum doctrinæ, & Legi & Prophetis credere : omnem Gentilem & Judaicum abjicere errorem : & neque multitudinem deorum inducere, neque Chriſtum negare occaſione unius Dei.

II. Moyſes enim fidelis ſervus Dei, dicens ; *Dominus Deus tuus,* * *Dominus unus eſt* ; & u- Deut. vi. 4.
num & ſolum prædicans Deum, confeſſus eſt Marc. xii. 29. * Al. *Deus*
confeſtim & Dominum noſtrum, dicens ; *Pluit Do-* Geneſ. xix. 24.
minus ſuper Sodomam & Gomorrham ignem à Domino & ſulphur. Et rurſus : *Et dixit Deus* ; *Faciamus* Geneſ. i. 26. 27.
hominem ſecundùm imaginem noſtram & ſecundùm ſimilitudinem : &, *fecit Deus hominem* ; *ſecundùm* Geneſ. i 5. & ix. 6.
imaginem Dei fecit ipſum. Et deinceps : *quoniam in imagine Dei fecit hominem.* Et quia fiet homo, Deut. xviii. 15.
ait ; *Prophetam vobis ſuſcitabit Dominus ex fratribus veſtris ſicut me.* Act. iii. 22. —— vii. 37.

III. Prophetæ autem dicentes, ut ex perſona Dei ; *Ego Deus primus, & ego poſt hæc, &* Iſ. xliv. 6.

Gomorrham à Domino ignem & ſulphur. Ac rurſus ; *Et* VERS. COT.
dixit Deus ; *Faciamus hominem ad imaginem noſtram, & ad ſimilitudinem : & fecit Deus hominem* ; *ad imaginem Dei fecit illum.* Deinde autem ; *In imagine Dei fecit hominem.* Et quòd futurus eſſet homo, inquit ; *Prophetam vobis ſuſcitabit Dominus de fratribus veſtris, tamquam me.*

III. Prophetæ autem, dicentes ex perſona Dei ; *Ego Deus primus, & ego poſt hæc, & præter me non eſt Deus* ;

καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι Θεὸς, περὶ τοῦ Πατρὸς τῶν
1 Al. ὅλων λέγουσι. [1] ὅλων. Λέγουσι καὶ περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
2 Al. φησὶν στοῦ· Υἱὸς, [2] φασὶν, ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ ἐστιν ἄνωθεν, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς, σύμβουλος, Θεὸς, ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστής. Καὶ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ· Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. Καὶ περὶ τοῦ πάθους· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος· Κἀγὼ ὡς ἀρνίον ἄκακον, ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι.

Δ'. Οἵ τε εὐαγγελισταὶ εἰπόντες τὸν ἕνα Πατέρα μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ τὰ κατὰ τὸν Κύριον ἡμῶν οὐ παρέλιπον, ἀλλ' ἔγραψαν· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος· οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε. Καὶ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως· Ὁ Λόγος, φησὶ, σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· καὶ, Βίβλος
1 MS. γεννήσεως [1] γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Οἱ δὲ ἀπόστολοι εἰπόντες, ὅτι Θεὸς εἷς ἐστιν, εἶπον οἱ αὐτοὶ, ὅτι εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. καὶ τὴν ἐνσωμάτωσιν καὶ τὸ πάθος οὐκ ἐπῃσχύν-

VERS. COT. de Patre univerforum: dicunt quoque de Domino noftro Jefu Chrifto; *Filius*, inquiunt, *datus eft nobis, cujus imperium fuper humerum ejus defuper; & vocabitur nomen ejus Magni confilii Angelus, admirabilis, confiliarius, Deus, fortis, potens:* de illius verò incarnatione; *Ecce virgo in utero concipiet, & pariet filium; & vocabunt nomen ejus Emmanuel:* item de paffione; *Tamquam ovis ad occifionem ductus eft, & ficut agnus coram tondente fe mutus: & ego quafi agnus innocens ductus ad immolandum.*

IV. Tum Evangeliftæ, dicentes, unum Patrem *fo-*

præter me non est Deus; de Patre omnium di- VET. INT.
cunt. Et de Domino nostro Jesu Christo; *Fi-* Isa. ix. 6.
lius, ait, *datus est nobis*, *cujus principium desu-*
per; *& vocatur nomen ipsius Magni consilii An-*
gelus, *admirabilis*, *consiliarius*, *Deus fortis*, *pote-*
stativus. Et de inhumanatione ipsius; *Ecce virgo* Isa. vii. 14.
in utero concipiet, *& pariet filium*; *& vocabunt no-* Matt. i. 23.
men ejus Emanuel. Et de passione; *Ut ovis ad* Isa. LIII. 7.
occisionem ductus est, *& quasi agnus coram tonden-* Act. viii. 32.
te ipsum, *sine voce*. Et, *Ego sicut agnus innocens* Jer. xi. 19.
ductus ad sacrificandum.

IV. Et Evangelistæ dicentes, unum Patrem *so-* Joh. xvii. 3.
lum verum Deum; & quæ secundùm Dominum
nostrum non dereliquerunt, sed scripserunt; *In* Joh. i. 1,2,3.
principio erat Verbum, *& Verbum erat apud Deum*,
& Deus erat Verbum. *Hoc erat in principio apud*
Deum. *Omnia per ipsum facta sunt*, *& sine ipso fa-*
ctum est nihil. Et de inhumanatione: *Verbum*, ait, Joh. i. 14.
caro factum est, *& inhabitavit in nobis*. &, *Liber* Matt. i. 1.
generationis Jesu Christi, *filii David*, *filii Abraham*.
Apostoli autem dicentes, quoniam *Deus* est, dice- 1 Cor. viii. 4. 6.
bant illi ipsi, quoniam *unus & mediator Dei & ho-* Gal. iii. 20.
minum. Et incorporationem & passionem non eru- Eph. iv. 5. 6.

lum verum Deum; etiam quæ Domini nostri sunt non VERS. COT.
prætermiserunt, sed scripserunt; *In principio erat Ver-*
bum, *& Verbum erat apud Deum*, *& Deus erat Verbum*.
Hoc erat in principio apud Deum. *Omnia per ipsum facta*
sunt, *& sine ipso factum est nihil quod factum est*. Et de
incarnatione; *Verbum*, inquit, *caro factum est*, *& habi-*
tavit in nobis: necnon; *Liber generationis Jesu Christi*,
filii David, *filii Abraham*. Apostoli verò, dicentes,
quòd *Deus unus est*; iidem dixerunt, quòd *unus etiam*
sit mediator Dei & hominum: nec de incarnatione ac

θησαν. τι γάρ φησιν; ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Ε'. Πᾶς οὖν ὅστις ἕνα καὶ μόνον καταγγέλλει Θεὸν, ἐπ' ἀναιρέσει τῆς τοῦ Χριστοῦ θεότητος, ἐστὶ διάβολος, καὶ ἐχθρὸς πάσης δικαιοσύνης· ὅ, τε ὁμολογῶν Χριστὸν, οὐ τοῦ ποιήσαντος τὸν κόσμον υἱὸν, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς ἀγνώστου, παρ' ὃν ἐκήρυξεν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται, οὗτος ὄργανόν ἐστιν αὐτοῦ τοῦ διαβόλου· ὅ, τε τὴν ἐνανθρώπησιν παραιτούμενος, καὶ τὸν σταυρὸν ἐπαισχυνόμενος, δι' ὃν δέδεμαι, οὗτός ἐστιν ἀντίχριστος· ὅ, τε ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν Χριστὸν, ἐπάρατός ἐστι κατὰ τὸν προφήτην, οὐκ ἐπὶ Θεῷ πεποιθὼς, ἀλλ' ἐπὶ ἀνθρώπῳ· διὸ καὶ ἄκαρπός ἐστι, παραπλησίως τῇ ἀγριομυρίκῃ.

ϛ'. Ταῦτα γράφω ὑμῖν, [1] ὦ τοῦ Χριστοῦ [2] νεελαία, οὐ συνειδὼς [3] ὑμῖν τὸ τοιοῦτο φρόνημα, ἀλλὰ προφυλαττόμενος ὑμᾶς, ὡς πατὴρ τὰ ἑαυτοῦ τέκνα. Βλέπετε οὖν τοὺς κακεντρεχεῖς ἐργάτας, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν. Βλέπετε τοὺς

1 ὡς F.
2 νεολαία N. νεολέα F.
3 ὑμῶν N.

VERS. COT. passione ejus erubuerunt. Quid enim inquit? *Homo Jesus Christus, qui dedit semetipsum pro* mundi vita & salute.

V. Omnis itaque qui annunciat unum ac solum Deum, ut tollat Christi divinitatem; is est *Diabolus*, & hostis omnis justitiæ. Et qui confitetur Christum non esse filium ejus qui mundum fecit, sed alterius cujusdam ignoti, præter eum quem Lex prædicavit & Prophetæ; is instrumentum est ipsius Diaboli. Pari modo qui incarnationem rejicit, & crucem erubescit, propter quam

buerunt. Quid enim ait? *Homo Jesus Christus; qui dedit semetipsum redemptionem pro* mundi vita. VET. INT. 1 Tim. ii. 5,6.

V. Omnis igitur qui unum annunciat Deum, in interemptione divinitatis Christi; filius est Diaboli, & inimicus omnis justitiæ. Et qui confitetur Christum, non ejus qui fecit mundum filium, sed alterius cujusdam incogniti, præter quem prædicavit Lex & Prophetæ; iste organum est ipsius Diaboli. Et qui inhumanationem renuit, & crucem erubescit, propter quam ligatus sum; *iste est Antichristus.* Et qui nudum hominem dicit Christum, *maledictus* est, secundùm Prophetam, *non in Deo confidens, sed in homine.* Propter quod & sine fructu est, proximus *agresti myricæ.* 1 Joh. ii. 22. —— iv. 3. 2 Joh. 7. Jer. xvii. 6.

VI. Hæc scribo vobis, ô Christi juventus; non conscius vobis habere talem sensum; sed præservans vos, ut pater proprios filios. Videte igitur in malum currentes operatores, *inimicos crucis Christi; quorum finis perditio, quorum Deus venter, quorum gloria in confusione ipsorum.* Videte Phil. iii. 18, 19.

vinctus sum; *hic est Antichristus.* Qui verò Christum dicit nudum hominem; *maledictus* est, juxta Prophetam, cùm non in Deo confidat, sed *in homine:* quare & infructuosus est, *quasi myrica sylvestris.* VERS. COT.

VI. Hæc scribo vobis, ô Christi novella oliva, non quòd conscius sim vos ita sentire, sed ut præmuniam vos, quemadmodum pater filios suos. Cavete igitur improbè sollertes operarios, *inimicos crucis Christi; quorum finis interitus, quorum gloria in confusione ipsorum.* Cavete ca-

κύνας τοὺς ἐνεοὺς, τοὺς ὄφεις τοὺς συρομένους, τὰ φιλόδορα δρακόντια, τὰς ἀσπίδας, τοὺς βασιλίσκους, τοὺς σκορπίους· οὗτοι γάρ εἰσι θῶες ἀλωποὶ, ἀνθρωπόμιμοι πίθηκοι.

4 φιλόδωμα Ν.

Ζʹ. Παύλου καὶ Πέτρου γεγόνατε μαθηταί· μὴ ἀπολέσητε τὴν [1] παραθήκην· μνημονεύσατε Εὐοδίου τοῦ ἀξιομακαρίστου ποιμένος ὑμῶν, ὃς πρῶτος ἐνεχειρίσθη παρὰ τῶν ἀποστόλων τὴν ὑμετέραν προστασίαν. Μὴ καταισχύνωμεν τὸν πατέρα· γενώμεθα γνήσιοι παῖδες, ἀλλὰ μὴ νόθοι. Οἴδατε ὅπως συνανεστράφην μεθ' ὑμῶν. [2] ἃ παρὼν ἔλεγον ὑμῖν, ταῦτα καὶ ἀπὼν γράφω· εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ἤτω ἀνάθεμα. μιμηταί μου γίνεσθε· ἀντίψυχον ὑμῶν γενοίμην, ὅταν Ἰησοῦ ἐπιτύχω. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν.

1 παρακαταθήκην Ν.

2 ὡς A. F. ὡς οὖν Ν.

VERS. COT. *nes mutos*, ferpentes obrepentes, dracones fquamofos, afpides, bafilifcos, fcorpios. Hi namque funt thoes aftuti, fimiæ hominum imitatrices.

VII. Pauli & Petri fuiftis difcipuli, ne perdatis depofitum. Mementote Evodii dignè beati Paftoris veftri, qui primus conftitutus eft ab Apoftolis vefter antiftes.

Κύνας τοὺς ἐνεούς.] Infignis eft, fed fubobfcurus locus S. Epiphanii Hær. LXXVIII. 3. ridiculo autem fenfu in Latinum fermonem converfus. Φασὶ γὰρ τοὺς λυσσῶντας κύνας ἐννεοὺς καλεῖσθαι, διὰ τὸ νωδοὺς ἀποτελεῖσθαι ἐκ τῆς καταλιμπανούσης αὐτοὺς διανοίας. *Narrant enim rabiofos canes ob id mutos effe, quoniam ipfa illos rabies edentulos facit.* Quis, obfecro, intellexerit hæc? Tu fecutus magnum magiftrum Hefychium, qui docet per νωδὸν *mutum* fignificari, mecum redde; *Aiunt enim rabiofos canes* ἐννεοὺς *mutos appellari, quòd vocis expertes reddantur defectû fensûs interioris.* COT.

Συρομένους.] Verteretur forfan à nonnullo *fibilantes*, ex Lexicis, quæ σύρειν etiam exponunt *fibilare.* Idem.

Φιλόδορα.] Nofter Interpres, *infoveatos*, ac fi φωλιδωτὰ legiffet, ἀπὸ τοῦ φωλεοῦ. Vetus vulgatus, *fquamofos*, hoc eft, φολιδωτὰ, ἀπὸ τῆς φολίδος. USSER. ——Frontò Ducæus φολιδωτά. Bochartus in Hierozoico, αἰολόδορα. Ego

canes fine voce, ferpentes furrepentes, infoveatos dracones, afpides, bafilifcos, fcorpiones. Ifti enim funt thoes vulpes, hominis imitatores fimiæ. VET. INT. Ifa. LVI. 10.

VII. Pauli & Petri fiatis difcipuli: non perdatis depofitum. Recordamini Evodii dignè beati Paftoris veftri; qui primus ordinatus ab Apoftolis in veftram prælationem. Non erubefcamus patrem: fiamus proprii pueri, fed non nothi. Scitis qualiter converfatus fum vobifcum. Quæ præfens dicebam vobis, hæc & abfens fcribo: *Qui non amat Dominum Jefum, fit anathema. Imitatores mei eftote.* Confimilis animæ vobifcum fiam; quando utique Deo potiar. *Mementote meorum vinculorum.* 1Cor. xvi. 22. —— iv. 16. —— xi. 1. Col. iv. 18.

Ne probro afficiamus patrem: fimus genuini filii, non autem adulterini. Nôftis quo modo vobifcum converfatus fim. Quæ præfens dicebam vobis, hæc & abfens fcribo. *Si quis non amat Dominum Jefum, fit anathema. Imitatores mei eftote.* Vice animarum veftrarum fim, cùm Jefum adeptus fuero. *Memores eftote vinculorum meorum.* VERS. COT.

minori mutatione, φολίδορα conjiciebam. *Idem.*

Θῶες.] *Beftiæ funt ex hyæna & lupo generatæ, & dicuntur lycopantheri; veloces enim funt, licèt habeant tibias breves:* ait hìc noftri Interpretis Gloffator: partim Græcum Lexicographum fecutus, ex quo Phavorinus [quædam de hoc animale] tranfcripfit; partim etiam Hefychium. De *lycopantheri* quoque nomine confentiunt alii apud Euftathium, in illud Iliad. Λ'. [479]

'Ωμοφάγοι μιν θῶες ἐν οὔρεσι δαρδάπτουσιν.

Οὓς λυκοειδῆ ζῶα εἶναί φασιν οἱ πολλοί. διὸ καὶ τὴν τῶν λυκοπανθήρων κλῆσιν ἐντεῦθεν ἴσως εὗρον οἱ πολλοί. Thôum vero meminerunt Herodotus, Ariftoteles, Plinius, Solinus, Ælianus, Oppianus, Julius Pollux, Hefychius, & alii. USSER.

'Αλωποὶ.] Hefychius, 'Αλωπὸς, ἀλωπεκώδης, πανοῦργος. Idem.

Ὃς πρῶτος κ. τ. λ.] Suidas, 'Επὶ Κλαυδίου βασιλέως 'Ρωμαίων, Πέτρου τοῦ ἀποστόλου χειροτονήσαντος Εὐόδιον ἐν 'Αντιοχείᾳ, μετονομάσθησαν οἱ πά-

Η΄. Οἱ πρεσβύτεροι, ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον, ἕως ἀναδείξῃ ὁ Θεὸς τὸν μέλλοντα ἄρχειν ὑμῶν· ἐγὼ γὰρ ἤδη [1] σπένδομαι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω. Οἱ διάκονοι γινωσκέτωσαν οἵου εἰσὶν ἀξιώματος, καὶ σπουδαζέτωσαν ἄμεμπτοι εἶναι, ἵνα ὦσι μιμηταὶ Χριστοῦ. Ὁ λαὸς ὑποτασσέσθω τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς διακόνοις. Αἱ παρθένοι γινωσκέτωσαν τίνι καθιέρωσαν ἑαυτάς.

[1] Al. σπεύδομαι

Θ΄. Οἱ ἄνδρες στεργέτωσαν τὰς ὁμοζύγους, μνημονεύοντες, ὅτι μία ἑνὶ, οὐ πολλαὶ ἑνὶ ἐδόθησαν ἐν τῇ κτίσει. Αἱ γυναῖκες τιμάτωσαν τοὺς ἄνδρας, ὡς σάρκα ἰδίαν· μηδὲ ἐξ ὀνόματος αὐτοὺς τολμάτωσαν καλεῖν· σωφρονιζέτωσαν δὲ, μόνους ἄνδρας τοὺς ὁμοζύγους εἶναι νομίζουσαι, οἷς καὶ ἡνώθησαν κατὰ γνώμην Θεοῦ. Οἱ γονεῖς, τὰ τέκνα παιδεύετε παιδείαν ἱεράν. Τὰ τέκνα, τιμᾶτε τοὺς γονεῖς, ἵνα εὖ ὑμῖν ᾖ.

Ι΄. Οἱ δεσπόται, μὴ ὑπερηφάνως τοῖς δούλοις

VERS. COT. VIII. Presbyteri, *pascite qui in vobis est gregem*; donec Deus designaverit eum qui principatum in vobis habiturus est. *Ego enim jam delibor; ut Christum lucrifaciam.* Diaconi agnoscant cujus sint dignitatis; ac enitantur inculpati esse, ut sint Christi imitatores. Populus pareat Presbyteris & Diaconis. Virgines agnoscant, cui seipsas consecrârunt.

λαι λεγόμενοι Ναζωραῖοι καὶ Γαλιλαῖοι, Χριστιανοί. In Ignatii nostri Actis, Metaphrastes; Πέτρον μὲν γὰρ τὸν μέγαν Εὔοδος διαδέχεται, Εὔοδον δὲ Ἰγνάτιος. quem idcircò in sede Antiochena *tertium post Petrum Apostolum Episcopum* extitisse affirmat Hieronymus; licèt *secundum*, Origenes & Eusebius eum nominent: ipso videlicet Petro excluso, ut communi totius orbis Apostolo, potiùs quàm proprio Antiocheni gregis Episcopo. Evodius enim, ut idem docet Eusebius Eccl. Hist. iii. 22. primus Antiochiæ fuit Episcopus, secundus Ignatius. *Idem.*

Μηδὲ ἐξ ὀνόματος κ. τ. λ.] Roberti Coci dicacitatem non sequi, sed ex loco Constitutio-

VIII. Presbyteri, *pascite eum qui in vobis gregem*; usquequò ostendat Deus futurum principari vobis. *Ego enim jam sacrificor, & tempus resolutionis meæ instat, ut Christum lucrifaciam.* Diaconi cognoscant cujus sunt dignitatis: & studeant immaculati esse, ut sint imitatores Christi. Populus subjiciatur Presbyteris & Diaconis. Virgines cognoscant cui consecraverunt seipsas.

VET. INT.
1 Pet. v. 2.
2 Tim. iv. 6.
Phil. iii. 8.

IX. Viri diligant conjuges: recordantes quoniam una uni, non multæ uni datæ sunt in Creatione. Mulieres honorent viros, ut propriam carnem; neque ex nomine ipsos audeant vocare. Castificent autem; solos viros conjuges esse existimantes: quibus & unitæ sunt secundùm sententiam Dei. Parentes, filios erudite disciplinam sacram. Filii, *honorate parentes: ut bene vobis sit.*

Eph. v. 25.
Col. iii. 19.
Mal. ii. 15.
Matt. xix. 4, 5.
Eph. vi. 1. 3.

X. Domini, non superbè servis præferamini:

VERS. COT.

IX. Viri ament conjuges suas; memores quòd una uni viro, non plures uni datæ sint in Creatione. Mulieres honorent viros suos, ut propriam carnem; nec ex nomine eos appellare audeant: sint autem castæ; solos conjuges suos, viros esse existimantes, quibus juxta Dei voluntatem junctæ sunt. Parentes, erudite liberos vestros sacris disciplinis. Filii, *honorate parentes*; *ut bene sit vobis.*

X. Domini, nolite superbè servis uti: imitantes pa-

num Lib. vi. Cap. 29. castigare debuit Usserius. Itaque Epistolæ Auctor consilium dat uxoribus, ut viros suos ex nomine non appellent; quia sciebat à principe Apostolorum laudari Saram, quòd maritum vocaverit *dominum*. Ex recentioribus vide Casaubonum ad Theophrastum, Ritterhusium ad Salvianum, alios.

Mittenda est domino (nunc, nunc properate puellæ)
Quamprimùm nostrâ facta lacerna manu.

Lucretia de Collatino marito, apud Nasonem Fast. ii. [745.] COT.

προσέχετε, μιμούμενοι τὸν τηλικὸν Ἰὼβ εἰπόντα· Εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρῖμα θεράποντός μου, ἢ θεραπαίνης μου, κρινομένων αὐτῶν πρός με. τί γὰρ ποιήσω, ἐὰν ἔτασίν μου ὁ Κύριος ποιήσηται; καὶ τὰ ἑξῆς ἐπίστασθε. Οἱ δοῦλοι, μὴ παροργίζετε τοὺς δεσπότας ἐν μηδενὶ, ἵνα μὴ κακῶν ἀνηκέστων ἑαυτοῖς αἴτιοι γένησθε.

ΙΑʹ. Μηδεὶς ἀργὸς ἐσθιέτω, ἵνα μὴ ῥεμβὸς γένηται, καὶ [1] πορνοσκόπος. Μέθη, ὀργὴ, φθόνος, λοιδορία, κραυγὴ, βλασφημία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν. Αἱ χῆραι μὴ σπαταλάτωσαν, ἵνα μὴ καταστρηνιάσωσι τοῦ λόγου. Τῷ Καίσαρι ὑποτάγητε, ἐν οἷς ἀκίνδυνος ἡ ὑποταγή. τοὺς ἄρχοντας μὴ ἐρεθίζετε εἰς παροξυσμὸν, ἵνα μὴ δῶτε ἀφορμὴν τοῖς ζητοῦσι καθ' ὑμῶν. Περὶ δὲ γοητείας, ἢ παιδεραστίας, ἢ φόνου, περιττὸν τὸ γράφειν, ὁπότε ταῦτα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπηγόρευται πράττειν. Ταῦτα οὐχ ὡς ἀπόστολος παρακελεύομαι, ἀλλ' ὡς σύνδουλος ὑμῶν ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς.

[1] MS. πορνοκόπος

ΙΒʹ. Ἀσπάζομαι τὸ ἅγιον πρεσβυτέριον. Ἀσπά-

VERS. COT. tientissimum Jobum, qui dicit; *Si verò & despexi judicium famuli mei, aut ancillæ meæ, disceptantium adversùm me: quid enim faciam, si inquisitionem mei faciat Dominus?* & ea quæ sequuntur scitis. Servi, nolite ad iram provocare dominos in ulla re; ne ipsi vobis sitis auctores immedicabilium malorum.

XI. Nemo otiosus edat; ne vagus fiat & scortator. Ebrietas, ira, invidia, convitium, clamor, blasphemia, *nec nominetur in vobis.* Viduæ non dedant se *deliciis*;

Ἔτασιν.] Hoc est, ἐξέτασιν, ut ad locum Olympiodorus notat. USSER.

Τῷ Καίσαρι κ. τ. λ.] Citatur à Johanne Damasceno in Parallelis Lib. i. Cap. 21. Huc spectat Polycarpi illa professio, in Smyrnensis Ecclesiæ Epistola de ipsius Martyrio [Cap. x.] Δεδιδάγμεθα ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναις τιμὴν κατὰ τὸ προσῆκον, τὴν μὴ

imitantes Job, dicentem; *Si autem & depravavi judicium ſervi mei, vel ancillæ meæ, judicatis ipſis ad me. Quid enim faciam, ſi ſcrutinium mei Dominus faciat?* & quæ deinceps, ſcitis. Servi, non irritetis dominos in ira; ut non malorum inſanabilium vobiſmet cauſæ fiatis. VET. INT. Job xxxi. 13. 14.

XI. Otioſus nullus comedat; ut non negligens fiat & fornicarius. Ebrietas, ira, invidia, contumelia, clamor, blaſphemia, *neque nominentur in vobis.* Viduæ non delicientur; ut non aberrent à ſermone. Cæſari ſubjicimini, in quibus non periculoſa ſubjectio. Principes non irritetis in amaricationem; ut non detis occaſionem quærentibus adversùm vos occaſionem. De incantatione, vel puerili deſiderio, vel homicidio, ſuperfluum ſcribere; quum hæc & Gentibus prohibita ſunt fieri. Hæc non ut Apoſtolus jubeo; ſed ut conſervus veſter, monefacio vos. 2 Theſſal. iii. 10. Eph. v. 3. 1 Tim. v. 6. 11.

XII. Saluto ſanctum Preſbyterium. Saluto

ne *luxurientur* in Verbo. Cæſari ſubjecti eſtote in iis, in quibus ſubdi nullum periculum eſt. Principes nolite irritare ac exacerbare; ne anſam detis eis qui illam contra vos quærunt. De incantatione, vel obſcœno puerorum amore, vel homicidio, ſupervacuum eſt ſcribere; quando & Gentibus vetitum eſt illa patrare. Hæc non ut Apoſtolus præcipio; ſed ut conſervus veſter commonefacio vos. VERS. COT.

XII. Saluto ſanctum Preſbyterium. Saluto ſacros

βλάπτουσιν ἡμᾶς, ἀπονέμειν. & illud in Conſtit. Apoſt. Lib. iv. [Cap. xiii.] præceptum: Πάσῃ βασιλείᾳ καὶ ἀρχῇ ὑποτάγητε ἐν οἷς ἀρέσκει Θεῷ. USSER.

Ἀσπάζομαι τοὺς ἱεροὺς κ. τ. λ.] Gabriel Philadelphiæ Metropolita de ordine Sacerdotii, Cap. iii apud Morinum: ὁ ἅγιος μάρτυς Ἰγνάτιος ἐν ταῖς αὐτοῦ ἐπιστολαῖς, κἂν τῇ πρὸς Ἀντιοχεῖς (Ἀντιοχεῖς, ταῦτά φησι. Ἀσπάζομαι ἱεροὺς

ζομαι τοὺς ἱεροὺς διακόνους, καὶ τὸ ποθεινόν μοι ὄνομα, ὃν ἐπίδοιμι ἀντὶ ἐμοῦ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅταν Χριστοῦ ἐπιτύχω· οὗ ἀντίψυχον γενοίμην. Ἀσπάζομαι ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, πυλωρούς, τοὺς κοπιῶντας, [1] ἐπορκιστὰς, ὁμολογητάς. Ἀσπάζομαι τὰς φρουροὺς τῶν ἁγίων πυλώνων, τὰς ἐν Χριστῷ διακόνους. Ἀσπάζομαι τὰς Χριστολήπτους παρθένους, ὧν ὀναίμην ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ. Ἀσπάζομαι τὸν λαὸν Κυρίου ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ πάσας τὰς ἀδελφάς μου ἐν Κυρίῳ.

1 ἐξορκιστὰς N.

ΙΓ΄. Ἀσπάζομαι Κασσιανὸν, καὶ τὴν ὁμόζυγον αὐτοῦ, καὶ τὰ φίλτατα αὐτοῦ τέκνα. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Πολύκαρπος, ὁ ἀξιοπρεπὴς ἐπίσκοπος, ᾧ καὶ μέλει περὶ ὑμῶν· ᾧ καὶ παρεθέμην ὑμᾶς ἐν [1] Κυρίῳ. καὶ πᾶσα δὲ ἡ ἐκκλησία Σμυρναίων μνημονεύει ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς

1 MS. Χριστῷ.

VERS. COT. Diaconos; & deſiderabile mihi nomen illius, quem videam in Spiritu Sancto locum meum tenere, ubi Chriſtum conſecutus fuero: pro cujus anima ſim. Saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas, Confeſſores. Saluto cuſtodes ſanctarum portarum, in Chriſto Diaconiſſas. Saluto ſponſas Chriſti Virgines; quibus utinam fruar in Domino Jeſu. Saluto honeſtiſſimas Viduas. Saluto populum Domini, à

διακόνους, ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, πυλωρούς. ἐπορκιστὰς, καὶ τοὺς λοιπούς. COT.

Ὃν ἐπίδοιμι κ. τ. λ.] Heronem Diaconum intelligit, ut & poſtea, [Cap xiv.] Ἀσπάζομαι τὸν ἀντ' ἐμοῦ μέλλοντα ἄρχειν ὑμῶν. USSER.

Τοὺς κοπιῶντας.] Clero adſcriptos vel annexos, quibus (ut cum Clero Romano apud Cyprianum loquar) incumbebat hoc opus, corpora Martyrum aut cæterorum ſepelire. *Copiatas*, κοπιατὰς, κοπιῶντας, hoc eſt, *Laborantes*, & *Laboratores*, commemorant Conſtantius Imperator Cod. Th. L. i. lib. 13. tit. 1. L. xv. lib. 16. tit. 2. Epiphanius in expoſitione fidei num. 21. Juſtinianus Novella 59. Græci in Orationibus Lucernarii, Euchologii p. 39. & Gloſſæ à Vulcanio collectæ p. 30. Foſſariorum etiam Clericorum mentio in Epiſtola de ſeptem gradibus

ſacros Diaconos; & deſideratum mihi nomen, quem videam pro me in Spiritu Sancto, cùm utique Chriſto fruar; cujus conſimilis animi fiam. Saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas, Confeſſores. Saluto Cuſtodes ſanctarum portarum, exiſtentes in Chriſto miniſtros. Saluto à Chriſto ſumptas Virgines; quibus fruar in Domino Jeſu. Saluto venerabiliſſimas Viduas. Saluto populum Domini, à parvo uſque ad magnum; & omnes ſorores meas in Domino. VET. INT.

XIII. Saluto Caſſianum, & conjugem ipſius, & filios. Salutat vos Polycarpus dignè decens Epiſcopus; cui & cura eſt de vobis: cui & commendavi vos in Domino. Sed & omnis Eccleſia Smyrnæorum memoriam habet veſtri, in ora-

parvo uſque ad magnum; & omnes ſorores meas in Domino. VERS. COT.

XIII. Saluto Caſſianum, cum conjuge illius, & cariſſimis liberis. Salutat vos Polycarpus, digniſſimus Epiſcopus; cui & vos curæ eſtis; cuique vos commendavi in Domino. Et verò univerſa Eccleſia Smyrnæorum veſtri memor eſt in precibus in Domino. Salutat vos

Eccleſiæ Tom. ix. Hieronymi. *Clerici*, inquit verus Hieronymus Epiſt. 49. *quibus id officii erat, cruentum linteo cadaver obvolvunt, & foſſam humum lapidibus conſtruentes, ex more tumulum parant.* COT.

Ἐπορκιστάς. ὁμολογητάς.] Vide Conſtit. Apoſt. Lib. viii. Cap. 26. & 23.

Ἀσπάζομαι τὰς φρουροὺς κ. τ. λ.] Apud alium fortaſſe Veterum nullum, præter hunc, & (quem eundem nos quidem eſſe exiſtimamus) Clementinarum Conſtitutionum (Lib. viii. Cap. 28.) Interpolatorem, portarum cuſtodia Diaconiſſis commiſſa fuiſſe legitur. Apographum verò noſtrum Florentinum hìc habet: Ἀσπάζομαι τοὺς φρουροὺς τῶν ἁγίων πυλώνων. Τὰς ἐν Χριστῷ διακόνους ἀσπάζομαι, τὰς Χριστολήπτους παρθένους. USSER.

ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ὀνήσιμος, ὁ Ἐφεσίων ποιμήν. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Δημᾶς, ὁ Μαγνησίας ἐπίσκοπος. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Πολύβιος, ὁ Τραλ-
2 Al. Ἀσπάζεται
λαίων.[2] Ἀσπάζονται ὑμᾶς Φίλων καὶ Ἀγαθόπους, οἱ διάκονοι, οἱ συνακόλουθοί μου. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι.

ΙΔʹ. Ταῦτα ἀπὸ Φιλίππων γράφω ὑμῖν. ἐῤῥωμένους ὑμᾶς ὁ ὢν μόνος ἀγέννητος, διὰ τοῦ πρὸ αἰώνων γεγεννημένου, διαφυλάξει πνεύματι καὶ σαρκί· καὶ ἴδοιμι ὑμᾶς ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ βασιλείᾳ. Ἀσπάζομαι τὸν ἀντ' ἐμοῦ μέλλοντα ἄρχειν ὑμῶν· οὗ καὶ ὀναίμην ἐν Χριστῷ. Ἔῤῥωσθε Θεῷ καὶ Χριστῷ, πεφωτισμένοι τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

VERS. COT. Onesimus, Ephesiorum Pastor. Salutat vos Damas, Magnesiæ Episcopus. Salutat vos Polybius, Trallæorum. Salutant vos Philo & Agathopus, Diaconi, comites mei. *Salutate invicem in osculo sancto.*

Δημᾶς.] Vet. vulgat. *Damas*: rectiùs, ut in Epistola ad Magnes. [Cap. ii.] *Idem.*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΗΡΩΝΑ

Διάκονον Ἀντιοχείας.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, τῷ θεοτιμήτῳ καὶ ποθεινοτάτῳ, [1] σεμνοτάτῳ, χριστοφόρῳ, [2] πνευματοφόρῳ, γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, Ἥρωνι διακόνῳ Χριστοῦ, ὑπηρέτῃ Θεοῦ, χάρις,

1 Deest in N. & F.
2 Deest in N.

VERS. COT.

EJUSDEM

AD HERONEM

Diaconum Antiochiæ,

Ignatius, qui & Theophorus, à Deo honorato & exoptatis-

tionibus in Domino. Salutat vos Onesimus, Ephesiorum Pastor. Salutat vos Magnesias Episcopus. Salutat vos Polybius, Trallæorum. * Salutant vos Philon & Agathopus, Diaconi, consecutores mei. *Salutate ad invicem in osculo sancto.*

VET. INT.

* *Al.* Salutat

2 Cor. xiii. 12.

XIV. Hæc à Philippis scribo vobis. * Sanet vos, qui est solus ingenitus, per ante secula genitum, custodiat spiritu & carne: & videam vos in Christi adventu. Saluto eum qui pro me futurus est principari vobis: quo fruar in Christo. Valete in Deo & Christo, illuminati Spiritu Sancto.

* *f.* Sanos

XIV. Hæc è Philippis scribo vobis. Is qui solus ingenitus est, per eum qui ante sæcula natus est, custodiat vos incolumes spiritu & carne: & videam vos in regno Christi. Saluto eum qui vobis pro me princeps erit; quo etiam fruar in Christo. Valete Deo & Christo, illuminati Spiritu Sancto.

VERS. COT.

VET. INT.

EJUSDEM
AD HERONEM
Diaconum Ecclesiæ Antiochenorum.

Ignatius, qui & Theophorus, à Deo honorato & desideratissimo, Christifero, spirituali, filio in fide & charitate, Eroni Diacono Jesu Christi & famulo Dei, gratia, misericor-

simo, ornatissimo, Christifero, Spiritifero, germano filio in fide & caritate, Heroni Diacono Christi, famulo Dei, gratia, misericordia, & pax ab omnipotenti Deo,

VERS. COT.

ἔλεος, καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, καὶ σώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον.

Α'. ΠΑρακαλῶ σε ἐν Θεῷ προσθεῖναι τῷ δρόμῳ σου, καὶ ἐκδικεῖν σου τὸ ἀξίωμα. τῆς συμφωνίας τῆς πρὸς τοὺς ἁγίους φρόντιζε. τοὺς ἀσθενεστέρους βάσταζε, ἵνα πληρώσῃς τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. νηστείαις καὶ δεήσεσι σχόλαζε, ἀλλὰ μὴ ἀμέτρως, ἵνα μὴ σαυτὸν καταβάλῃς. οἴνου καὶ κρεῶν μὴ πάντῃ ἀπέχου· οὐ γάρ ἐστι βδελυκτά. Τὰ γὰρ ἀγαθὰ τῆς γῆς, φησὶ, φάγεσθε· καὶ, Ἔδεσθε κρέα ὡς λάχανα. καὶ, Οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου, καὶ ἔλαιον ἱλαρύνει, καὶ ἄρτος στερίζει· ἀλλὰ μεμετρημένως καὶ εὐτάκτως, ὡς Θεοῦ χορηγοῦντος. Τίς γὰρ φάγεται, ἢ τίς πίεται παρὲξ αὐτοῦ; [1] ὅτι εἴτι καλὸν, αὐτοῦ· καὶ εἴτι ἀγαθὸν, αὐτοῦ. Τῇ ἀναγνώσει πρόσεχε, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς εἰδῇς τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις αὐτοὺς ἐξηγῇ, ὡς Θεοῦ ἀθλητής. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ

1 ὅ, τι εἴη A.

VERS. COT. *& Christo Jesu Domino nostro, unigenito ejus Filio*; qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti sæculo nequam, *& salvaret in regnum suum cæleste.*

I. Obsecro te in Deo, ut adjicias ad cursum tuum, & dignitatem tuam vindices. Concordiæ erga sanctos curam habe. Imbecilliores porta, ut impleas legem Christi. Jejuniis & precibus vaca; at non immodicè, ne

Ἐξηγῇ, ὡς.] Patricius Junius supplendum existimat ex 2 Tim. ii. 3. κακοπάθησον ὡς κ. τ. λ. USSER.

dia & pax ab omnipotenti Deo, & Jesu Christo Domino nostro, unigenito Filio ipsius; qui dedit semetipsum pro nobis & peccatis nostris, ut eriperet nos ex præsenti seculo nequam, *& salvaret in regnum ipsius supercæleste.* VET. INT. Gal. i. 4.

I. DEprecor te in Deo apponere cursui tuo, & justificare tuam dignitatem. Concordiamque ad Sanctos cura. Infirmiores porta; ut *impleas legem Christi.* Gal. vi. 2. Jejuniis & orationibus vaca: sed non immoderatè, * ut teipsum *f. ut ne prosternas. A vino & carnibus non omnino abstine: non enim sunt abominabilia. *Bona enim terræ comedite*, ait. Isa. i. 19. Et, *Manducate carnem ut olera.* Gen. ix. 3. Et, *Vinum lætificat cor hominis, & oleum exhilarat, & panis confirmat.* Psal. ciii. 15. Sed moderatè & ordinatè, ut Deo tribuente. *Quis enim comedit, vel quis bibit, sine ipso?* Eccles. ii. 25. in LXX. quoniam *si quid bonum, ipsius; & si quid bonum, ab ipso.* Zach. ix. 17. Lectioni attende: ut non solùm ipse scias leges, sed & aliis ipsas enarres, ut Dei athleta. *Nullus militans implicatur vitæ negotiis: ut ei cui* 2 Tim. ii. 4.

ipse te dejicias. Vino & carnibus ne prorsus abstineas: nec enim abominanda sunt: *Bona* enim *terræ*, inquit, *comedetis.* Ac; *Edetis carnes sicut olera.* Item; *Vinum lætificat cor hominis, & oleum exhilarat, & panis confirmat:* sed moderatè ac ordinatè, velut Deo suppeditante. *Quis enim comedet, aut quis bibet sine illo?* Quoniam *si quid pulcrum, ejus est; & si quid bonum, ipsius.* Lectioni attende; ut non modò ipse leges noveris, sed & aliis easdem interpreteris, tamquam Dei athleta. *Nemo militans implicat se negotiis sæcularibus; ut ei placeat qui il-* VERS. COT.

βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Ἀντίψυχόν σου ἐγὼ ὁ δέσμιος.

Β'. Πᾶς ὁ λέγων παρὰ τὰ διατεταγμένα, κἂν ἀξιόπιστος ᾖ, κἂν νηστεύῃ, κἂν παρθενεύῃ, κἂν σημεῖα ποιῇ, κἂν προφητεύῃ, λύκος σοι φαινέσθω, ἐν προβάτου δορᾷ, προβάτων φθορὰν κατεργαζόμενος. Εἴ τις ἀρνεῖται τὸν σταυρὸν, καὶ τὸ πάθος ἐπαισχύνεται, ἔστω σοι ὡς αὐτὸς ὁ Ἀντικείμενος· κἂν ψωμίσῃ τὰ ὑπάρχοντα πτωχοῖς, κἂν ὄρη μεθιστᾷ, κἂν παραδῷ τὸ σῶμα εἰς καῦσιν, ἔστω σοι βδελυκτός. Εἴ τις φαυλίζει τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας, οὓς ὁ Χριστὸς παρὼν ἐπλήρωσεν, ἔστω σοι ὡς Ἀντίχριστος. Εἴ τις ἄνθρωπον ψιλὸν λέγῃ τὸν Κύριον, Ἰουδαῖός ἐστι χριστοκτόνος.

Γ'. Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. Ὀρφανῶν προΐστασο· ὁ Θεὸς γάρ ἐστι πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν. Μηδὲν ἄνευ τῶν ἐπισκόπων πράττε· ἱερεῖς γάρ εἰσι, σὺ δὲ διάκονος τῶν ἱερέων. ἐκεῖνοι βαπτίζουσιν, ἱερουργοῦσι,[1] χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι· σὺ δὲ αὐτοῖς διακονεῖς, ὡς Στέφανος ὁ ἅ-

1 Deest in MS.

VERS. COT. *lum in militiam adscripsit. Si verò etiam quis certet, non coronabitur, nisi legitimè certaverit.* Vice animæ tuæ sim, ego vinctus.

II. Quicumque dixerit quidpiam, præter ea quæ constituta sunt, tametsi fide dignus sit, jejunet licèt, quamvis in virginitate degat, quamvis signa edat, quamvis prophetet; lupus tibi censeatur, sub ovina pelle, ovium necem moliens. Si quis crucem neget, & passionem erubescat; sit tibi ut ipse Adversarius: *Etsi distribuat in*

Ὁ λέγων παρὰ κ. τ. λ.] Citatur à Jeremia Patriarcha Constantinopolitano, in Responso 1. ad Wittenbergenses. *Idem.*

Λύκος σοι φαινέσθω ἐν προβάτου δορᾷ.] Jeremias CP. οὗτος προβατόσχημος ἀντικρυς. Idem.

militat placeat. Si autem & certet quis; non VET. INT.
coronatur, nisi legitimè certaverit. Consimilis a-
nimæ tibi ego vinctus.

II. Omnis qui dicit præter præcepta; etsi dignus fide sit, etsi jejunet, etsi virginitatem servet, etsi signa faciat & prophetet; *Lupus* tibi appareat, in ovis pelle, ovium corruptionem operans. Si quis negat crucem, & passionem erubescit; sit tibi sicut Antichristus & Adversarius: *etsi distribuat in cibos quæ habet pauperibus, etsi montes transferat, etsi tradat corpus in combustionem*; sit tibi abominabilis. Si quis depravat Legem, vel Prophetas, quos Christus præsens adimplevit; sit tibi ut Antichristus. Si quis hominem nudum dicit Dominum; Judæus est Christi occisor.

Matt. vii. 15.

1 Cor. xiii. 2, 3.

III. *Viduas honora, eas quæ verè viduæ.* Orphanos protege. Deus enim *pater est orphanorum, & judex viduarum.* Nihil sine Episcopis operare. Sacerdotes enim sunt: tu autem Diaconus Sacerdotum. Illi baptizant, sacrificant, manus imponunt: tu autem ipsis * ministra, ut Ste-

1 Tim. v. 3.

Ps. LXVII. 5.

* *Al.* ministras

VERS. COT.

cibos pauperum facultates suas, etsi montes transferat, etsi tradat corpus suum incendio; sit tibi detestandus. Si quis aspernatur Legem, aut Prophetas, quæ Christus præsens implevit; sit tibi ut Antichristus. Si quis Dominum dicat merum hominem; Judæus est Christi interfector.

III. *Viduas honora, quæ verè viduæ sunt.* Pupillis patrocinare. Deus enim est pater orphanorum, & judex viduarum. Nihil sine Episcopis facito. Sacerdotes enim sunt: tu verò sacerdotum minister. Illi baptizant, sacrificant, ordinant, manus imponunt: tu verò illis mi-

γιος ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰακώβῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις. Τῶν συνάξεων μὴ ἀμέλει· ἐξ ὀνόματος πάντας ἐπιζήτει. Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ.

Δ'. Οἰκέτας μὴ ἐπαισχύνου· [1] κοινωνεῖ γὰρ ἡμῖν καὶ αὐτοῖς ἡ [2] φύσις. Γυναῖκας μὴ βδελύττου· αὐταί σε γὰρ [3] γεγεννήκασι, καὶ ἐξέθρεψαν. ἀγαπᾶν οὖν χρὴ τὰς αἰτίας τῆς γεννήσεως, μόνον δὲ ἐν [4] Κυρίῳ. ἄνευ δὲ γυναικὸς ἀνὴρ οὐ παιδοποιήσει. τιμᾶν οὖν χρὴ τὰς συνεργοὺς τῆς γεννήσεως. Οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν πρωτοπλάστων· τοῦ γὰρ Ἀδὰμ τὸ σῶμα, ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων· τῆς δὲ Εὔας, ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδάμ. Καὶ ὁ παράδοξος δὲ τοκετὸς τοῦ Κυρίου, ἐκ μόνης τῆς παρθένου, οὐ βδελυκτῆς οὔσης τῆς νομίμου μίξεως, ἀλλὰ θεοπρεποῦς τῆς γεννήσεως· ἔπρεπε γὰρ τῷ δημιουργῷ, μὴ τῇ συνήθει ἀποχρήσασθαι [5] γεννήσει, ἀλλὰ τῇ παραδόξῳ καὶ ξένῃ, ὡς δημιουργῷ.

Ε'. Ὑπερηφανίαν φεῦγε· Ὑπερηφάνοις γὰρ ἀντιτάσσεται Κύριος. Ψευδολογίαν βδελύττου· Ἀπο-

1 MS. κοινὴ
2 πίστις ibid.
3 γεγέννηκαν καὶ ἀνέθρεψαν. F.
4 Χριστῷ ib.
5 MS. γενέσει

VERS. COT. nistras, ut Hierosolymis sanctus Stephanus Jacobo & Presbyteris. Synaxes ne negligas. Omnes nominatim inquire. *Nemo adolescentiam tuam contemnat*; *sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione.*

IV. Famulorum te non pudeat. Communis est enim & illis & nobis natura. Feminas non abominaberis. Ipsæ enim te genuerunt & educârunt. Amare itaque eas oportet caussas nativitatis, verùm dumtaxat in Domino. Sine femina quippe numquam liberos procreabit

phanus ſanctus, in Hieroſolymis, Jacobo & Pre- VET. INT.
ſbyteris. Congregationes non negligas: ex nomine omnes require. *Nullus tuam juventutem contemnat: ſed exemplum eſto fidelium, in ſermone & converſatione.* 2 Tim. iv. 12.

IV. Servos non erubeſce: communis enim nobis & ipſis natura. Mulieres non abominare: ipſæ enim te genuerunt & enutriverunt. Diligere igitur oportet cauſas generationis; ſolùm in Domino. Sine muliere autem vir non pueros faciet. Honorare igitur oportet conjuges generationis. *Neque vir ſine muliere, neque mulier ſine viro*; niſi in protoplaſtis. Adæ enim corpus ex quatuor elementis; Evæ autem ex coſta Adæ. Sed & glorioſus partus Domini, ex ſola Virgine; non abominabili legali mixtione, ſed Deo decente generatione. Decuit enim ipſum, conditorem exiſtentem, non conſuetâ uti generatione; ſed inopinabli & peregrinâ, ut conditorem. 1 Cor. xi. 11.

V. Superbiam fuge. *Superbis enim Deus reſiſtit.* Falſiloquium abominare. *Perdes* enim Jac. iv. 6. 1 Pet. v. 5. Pſal. v. 6.

vir. Honorare igitur oportet cooperatrices generationis. *Neque vir ſine muliere, neque mulier ſine viro*; niſi in primò formatis hominibus. Adæ namque corpus ex quátuor elementis: Evæ autem ex Adæ coſta. Et verò admirabilis partus Domini, ex ſola virgine: non quòd deteſtanda ſit legitima commiſtio, ſed quòd ejuſmodi partus deceret Deum. Decebat namque Creatorem, non conſueto ſed admirando novoque uti partu, utpote Opificem. VERS. COT.

V. Superbiam fuge. *Superbis* enim *reſiſtit Dominus.* Mendacium deteſtare. *Perdes* enim, inquit, *omnes qui*

1 Sic N. deest in A. & F.
2 Desunt in F.

λεῖς γὰρ, [1] φησὶ, πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. Φθόνον φυλάττου· ἀρχηγὸς γὰρ [2] αὐτοῦ ἐστιν ‖ ὁ διάβολος, καὶ διάδοχος ὁ Κάϊν, ἀδελφῷ βασκάνας, καὶ ἐκ φθόνου φόνον κατεργασάμενος. Ταῖς ἀδελ-
Const. Apost. viii. 32. φαῖς μου παραίνει ἀγαπᾷν τὸν Θεὸν, καὶ μόνον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. ὁμοίως καὶ τοῖς ἀδελ-
Ibid. vii. 8. φοῖς μου παραίνει ἀρκεῖσθαι ταῖς ὁμοζύγοις. Παρ-
Damascenus Parall. iii. 30. θένους φύλαττε, ὡς Χριστοῦ κειμήλια. Μακρόθυμος ἔσο, ἵνα ᾖς πολὺς ἐν φρονήσει. Τῶν πενήτων μὴ ἀμέλει, ἐν οἷς ἂν εὐπορῇς· Ἐλεημοσύναις γὰρ καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι.

ς'. Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει, ὡς Θεοῦ οἰκητήριον· ναὸς
1 MS. Θεοῦ [1] Χριστοῦ ὑπάρχεις, ὄργανον εἶ τοῦ πνεύματος. Οἶδας ὅπως σε ἀνέθρεψα. εἰ καὶ ἐλάχιστός εἰμι, ζηλωτής μου γενοῦ, μίμησαί μου τὴν ἀναστροφήν· οὐ καυχῶ-
2 Ἥρωνα τὸ ἐμὸν τέκνον N. μαι ἐν κόσμῳ, ἀλλ' ἐν Κυρίῳ. [2] Ἥρωνι τῷ ἐμῷ τέκνῳ ‖ παραινῶ· Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. Ὀναίμην σου, παιδίον ποθεινόν· οὗ φύλαξ
3 MS. γένοιτο [3] γένηται ὁ μόνος ἀγέννητος Θεὸς, καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Μὴ πᾶσι πίστευε, μὴ πᾶσι θάῤῥει, μηδὲ ἄν τις ὑποκορίζηταί σε· πολλοὶ γάρ εἰσιν ὑπηρέται τοῦ Σατανᾶ· καὶ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος τῇ καρδίᾳ.

Ζ'. Μέμνησο τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις πο-

VERS. COT. *loquuntur mendacium.* Invidiam fuge. Auctor siquidem illius Diabolus est; & successor, Cain, qui fratri invidit, ac ex invidia homicidium perpetravit. Sorores meas hortare, ut Deum ament, solisque viris suis contentæ sint. Itidem hortare & fratres meos, ut uxoribus suis sint contenti. Virgines serva, sicut preciosa Christi monilia. Longanimis esto, ut sis *multus in prudentia.* Pauperes noli negligere, in bonis quæ tibi suppetunt. *Eleemosynis* enim *& fide purgantur peccata.*

VI. Teipsum castum custodi, ut Christi habitaculum.

omnes loquentes mendacium. Ab invidia te custodi. Princeps enim ipsius, Diabolus; & successor, Cain, fratri invidens, & ex invidia homicidium operans. Sorores meas mone sufficere conjugibus. Virgines custodi, ut Christi vasa. *Longanimis* sis; ut sis *in prudentia multus.* Inopes non negligas, in quibus utique abundas. *Eleemosynis* enim *& fide purgantur peccata.*

Ver. Int.

Genes. iv.

Prov. xiv. 29.

—— xv. 27.

VI. Teipsum castum serva, ut Dei habitaculum: templum Christi existis, organumque Spiritûs. Nôsti qualiter te enutrivi. Etsi minimus sum, zelotes mei fias: imitare meam conversationem. Non glorior mundo, sed in Domino. Eroni filio meo moneo: *Qui autem gloriatur, in Domino glorietur.* Fruar te, puer meus desiderate: cujus custos fiat solus ingenitus Deus, & Dominus Jesus Christus. Non omnibus crede; non de omnibus confide; neque utique aliquis seducat te. Multi enim sunt ministri Sathanæ: *& qui velociter credit, levis est corde.*

1 Cor. i. 31.

2 Cor. x. 17.

Ecclef. xix. 4.

VII. Memento Dei, & non peccabis aliquan-

Templum Christi es: Spiritûs es instrumentum. Nôsti quo modo te enutriverim. Etsi minimus sum, æmulator mei esto; imitare conversationem meam. Non glorior in mundo, sed in Domino. Heronem filium meum adhortor. *Qui autem gloriatur, in Domino glorietur.* Utinam fruar te, fili exoptate; quem custodiat solus ingenitus Deus, & Dominus Jesus Christus. Ne omnibus credas, ne omnibus confidas, neque si quis blandiatur tibi. Multi enim sunt ministri Satanæ; & *qui citò credit, levis est corde.*

Vers. Cot.

VII. Memento Dei, & numquam peccabis. *Ne sis*

τέ. Μὴ γίνου δίψυχος ἐν προσευχῇ σου· μακάριος γὰρ ὁ μὴ δισάσας. Πισεύω γὰρ εἰς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χρισοῦ, καὶ εἰς τὸν μονογενῆ υἱὸν, ὅτι δείξει μοι ὁ Θεὸς Ἥρωνα ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. πρόσθες οὖν ἐπὶ τῷ δρόμῳ. Παραγγέλλω σοι ἐπὶ τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων, καὶ ἐπὶ τοῦ Χρισοῦ, παρόντος καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καί τῶν λειτουργικῶν ταγμάτων· φύλαξόν μου τὴν παραθήκην, ἣν ἐγὼ καὶ ὁ Χρισὸς παρεθέμεθά σοι, καὶ μὴ ἑαυτὸν ἀνάξιον κρίνῃς τῶν [1] δειχθέντων περὶ σοῦ τῷ Θεῷ. Παρατίθημί σοι τὴν ἐκκλησίαν Ἀντιοχέων. Πολυκάρπῳ παρεθέμην ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χρισῷ.

1 Al. δεχθέντων. MS. δοχθέντων. F. δοθέντων περὶ σοῦ Θεῷ.

Η'. Ἀσπάζονταί σε οἱ ἐπίσκοποι, Ὀνήσιμος, Βίτος, Δάμας, Πολύβιος, καὶ πάντες οἱ ἀπὸ Φιλίππων, ἐν Χρισῷ, ὅθεν καὶ ἐπέσειλά σοι. Ἄσπασαι τὸ θεοπρεπὲς πρεσβυτέριον. Ἄσπασαι τοὺς ἁγίους συνδιακόνους σου, ὧν ἐγὼ ὀναίμην ἐν Χρισῷ, σαρκί τε καὶ πνεύματι. Ἄσπασαι τὸν λαὸν Κυρίου, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου κατ' ὄνομα· οὓς παρατίθημί σοι, ὡς Μωσῆς Ἰησοῦ τῷ μετ' αὐτὸν στρατηγῷ.

VERS. COT. *duplex animo in precatione tua.* Beatus enim qui non ambigit. Credo namque in Patrem Domini Jesu Christi, & in unigenitum ejus Filium; quòd ostendet mihi Deus Heronem super thronum meum. Adjice ergo ad cursum. Præcipio tibi coram Deo universorum, & coram Christo, præsente & Sancto Spiritu, & coram ministratoriis Ordinibus; custodi depositum meum, quod ego &

Δείξει μοι κ. τ. λ.] Huc (vel ad Inscriptionem talem, quæ in vulgatis Latini Interpretis codicibus legitur) respexit Ado: in cujus Martyrologio, ad 16. Kal. Nov. annotatur *Natalis S. Heronis, de quo, beatissimo Ignatio pergenti ad passionem, revelatum est, quòd Antiochenam post eum recturus esset Ecclesiam* USSER.

Παραθήκην.] Cod. Florent.

do. Non ſis *duplicis animæ* in oratione tua. Beatus enim qui non dubitat. Credo enim in Patrem Domini * noſtri Jeſu Chriſti, & in unigenitum ipſius Filium ; quoniam oſtendit mihi Deus Eronem in throno meo. Appone igitur ad curſum. Annuncio tibi in Deo omnium, & in Chriſto, præſente & Spiritu Sancto, & adminiſtratoriis ordinibus : cuſtodi meum depoſitum, quod ego & Chriſtus depoſuimus tibi ; & non teipſum indignum judices * expectatis de te à Deo. Commendo tibi Eccleſiam Antiochenorum. Polycarpo commendavi vos, in Domino Jeſu Chriſto.

VET. INT. Jac. i. 6. 8.

* Deeſt in *Magd.*

* *f.* ſpectatis

VIII. Salutant te Epiſcopi, Oneſimus, Bitus, Damas, Polybius, & omnes qui à Philippis in Chriſto, unde miſi tibi. Saluta Deo decens Preſbyterium. Saluta ſanctos Condiaconos tuos ; quibus ego fruar in Domino, carne & ſpiritu. Saluta populum Domini, à parvo uſque ad magnum, ſecundùm nomen : quos commendo tibi, ut Moyſes, Jeſu poſt ipſum Deut. xxxi.

VERS. COT.

Chriſtus tibi commendavimus ; nec indignum te judices iis quæ de te oſtenſa ſunt à Deo. Commendo tibi Eccleſiam Antiochenam. Polycarpo vos commendavi in Domino Jeſu Chriſto.

VIII. Salutant te Epiſcopi, Oneſimus, Vitus, Damas, Polybius & omnes qui ſunt Philippis, in Chriſto, unde & tibi ſcripſi. Saluta Deo decens Preſbyterium. Saluta ſanctos Condiaconos tuos ; quibus ego fruar in Chriſto, & corpore & ſpiritu. Saluta populum Domini nominatim, à parvo uſque ad magnum : quos commendo tibi, ut Moſes, Jeſu poſt ſe duci exercitûs. Nec

παρακαταθήκην, ut in 1 Tim. vi. 20. Παρακαταθήκην Ἀττικῶς, Παραθήκην Ἑλληνικῶς dici, notat in dictionum Atticarum & Hellenicarum Lexico Eumœrides. *Idem.*

καὶ μή σοι φανῇ βαρὺ τὸ λεχθέν· εἰ γὰρ καὶ μή ἐσμεν τοιοῦτοι, οἷοι ἐκεῖνοι, ἀλλ' οὖν γε εὐχόμεθα γενέσθαι, ἐπειδὴ καὶ τοῦ Ἀβραὰμ ἐσμεν παῖδες. Ἴσχυε οὖν, ὦ Ἥρων, ἡρωϊκῶς καὶ ἀνδρικῶς· σὺ γὰρ εἰσάξεις ἀπὸ τοῦ νῦν, καὶ ἐξάξεις τὸν λαὸν Κυρίου τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ· καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγὴ Κυρίου ὡς πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν.

Θ'. Ἄσπασαι Κασσιανὸν τὸν ξένον μου, καὶ τὴν σεμνοτάτην αὐτοῦ ὁμόζυγον, καὶ τὰ φίλτατα αὐτῶν παιδία· οἷς δῴη ὁ Θεὸς εὑρεῖν ἔλεον παρὰ Κυρίου, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, τῆς εἰς ἡμᾶς διακονίας· οὓς καὶ παρατίθημί σοι ἐν Χριστῷ. Ἄσπασαι τοὺς ἐν [1] Λαοδικείᾳ πιστοὺς ἅπαντας κατ' ὄνομα ἐν Χριστῷ. Τῶν ἐν Ταρσῷ μὴ ἀμέλει, ἀλλὰ συνεχέστερον αὐτοὺς ἐπίβλεπε, ἐπιστηρίζων αὐτοὺς εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Μάριν τὸν ἐν Νεαπόλει τῇ πρὸς Ἀναζαρβῷ ἐπίσκοπον, προσαγορεύω ἐν [2] Κυρίῳ. Πρόσειπε δὲ καὶ τὴν σεμνοτάτην [3] Μαρίαν, τὴν θυγατέρα μου τὴν πολυμαθεστάτην, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν, ἧς ἀντίψυχον γενοίμην· τὸ ἐξεμπλάριον τῶν

1 Al. Λαοδικίᾳ
2 MS. Χριστῷ
3 Abest ibid.

VERS. COT. grave tibi videatur quod dictum est. Etsi enim non sumus tales, quales illi: verùm optamus tales fieri; quandoquidem & Abrahæ filii sumus. *Esto* itaque *fortis*, ô Hero, ut Heroem ac virum decet. Nam tu *induces & educes* posthac populum Domini, qui est Antiochiæ: & *non erit Synagoga Domini, sicut oves quibus non est pastor.*

IX. Saluta Cassianum hospitem meum, & pudicissimam ejus conjugem, carissimosque eorum liberos: quibus *det Deus invenire misericordiam à Domino in illa die*, propter officium & ministerium erga nos: quos & com-

Ἴσχυε οὖν, ὦ Ἥρων, ἡρωϊκῶς.] Etsi affectatum hoc esse notet Vedelius, eâque ratione Ignatianæ simplicitati minùs conveniens; tamen ex paronomasia ista colligere liceat, non *Eros* vel Εἴρων, sed *Heros* (ut apud Euseb. Hist. iii. 36.) vel

Duci. Et non tibi videatur grave quod dictum est, VET. INT.
Et si non sumus tales, quales illi : sed tamen oramus fieri ; quia & Abraham sumus pueri. *Fortificare* igitur, ô Heron, heroicè & viriliter. Tu enim *induces* amodò *& educes* populum Domini, eum qui in Antiochia : & *non erit Synagoga Domini sicut oves quibus non est pastor.* Deut. xxxi. 7. 23. Num. xxvii. 17.

IX. Saluta Cassianum peregrinum meum, & conjugem ipsius venerabilissimam, & dilectissimos ipsorum pueros : quibus *dabit Deus invenire misericordiam à Domino in illa die*, ejus quæ in nos administrationis gratiâ : quos & commendo tibi in Christo Jesu. Saluta eos qui in Laodicea fideles omnes, secundùm nomen, in Christo. Eos qui in Tharso non negligas : sed magis continuè ipsos visita, confirmans ipsos secundùm Evangelium. Marim, eum qui in Neapoli, eâ quæ ad Zarbo, Episcopum, saluto in Domino. Saluta autem & venerabilissimam Mariam, filiam meam, multimodè eruditissimam ; *& eam, quæ secundùm domum ipsius, Ecclesiam* : cui consimilis animæ fiam ; exemplarium piarum mulierum. 2 Tim. i. 18. Col. iv. 15.

mendo tibi in Christo. Saluta nominatim omnes fideles VERS. COT.
qui sunt Laodiceæ, in Christo. Eos qui Tarsi sunt ne negligas : verùm studio magis continuo illos respice & visita, confirmans eos in Evangelio. Marim Episcopum Neapoleos quæ est prope Anazarbum, saluto in Domino. Saluta quoque honestissimam Mariam, filiam meam, eruditissimam ; *& quæ in domo ejus est Ecclesiam* ; pro qua ego devovear ; quæ specimen est piarum feminarum.

Heron, propriam fuisse Ignatii in sede Antiochena successoris appellationem. *Idem.*

Λαοδικείᾳ.] Syriæ, non Asiæ. *Idem.*

εὐσεβῶν γυναικῶν. Ὑγιαίνοντά σε καὶ ἐν πᾶσιν εὐδοκιμοῦντα, ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ δι' αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς φυλάττοι ἐπὶ μήκιστον βίου χρόνον, εἰς ὠφέλειαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. Ἔῤῥωσο ἐν Κυρίῳ, καὶ προσεύχου ἵνα τελειωθῶ.

VERS. COT. Incolumem te & in omnibus probatum, Pater Christi per suum Unigenitum custodiat ad longissimum vitæ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ,

[1] περὶ Βαπτίσματος.

1 Abest à N.

Ἰγνάτιος, ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐκκλησίᾳ Θεοῦ ἠλεημένῃ ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ, καὶ ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, τῇ οὔσῃ ἐν Φιλίπποις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

Α'. ΜΕμνημένοι τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σπουδῆς, ἧς ἐνεδείξασθε εἰς ἡμᾶς, [1] πρέπον ἡγησάμεθα γράψαι πρὸς τὴν φιλάδελφον

1 MS. αὐτὸ

VERS. COT. AD PHILIPPENSES,

De BAPTISMATE.

Ignatius, qui & Theophorus, Ecclesiæ Dei, misericordiam consecutæ, in fide & tolerantia, & caritate non ficta; quæ est Philippis; misericordia & pax à Deo Patre,

Hæc ex omnibus Ignatio adscriptis Epistolis unica, in ea Epistolarum Sylloge, quâ Noster usus est Interpres, prætermissa est. Qua de Epistola doctissimi Grotii censuram jam adjicimus, ex Annotationibus in Matt. XXVII. 5. petitam. *Qui eam Epistolam cum judicio leget, facilè deprehendet dictionem & χαρακτῆρα τοῦ λόγου floridiorem quàm est Ignatii.*

Sanum te & in omnibus approbatum, Pater Chri- VET. INT.
ſti per Unigenitum cuſtodiat in longum vivere, ad utilitatem Eccleſiæ Chriſti. Vale in Domino, & ora ut perficiar.

ſpatium, in Eccleſiæ Dei utilitatem. Vale in Domino, VERS. COT.
atque ora ut conſummer.

EJUSDEM AD PHILIPPENSES,

VET. INT.

De Baptiſmo:

Per EUPHANIUM Lectorem, navim jam aſcenſum.

Ignatius, qui & Theophorus, ex imperio Dei Patris miſericordiam conſecutæ, in fide & patientia & dilectione ſine dolo, Eccleſiæ quæ eſt Philippis; miſericordia & pax à Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto, qui eſt Salvator omnium 1 Tim. iv. 10.
hominum, maximè fidelium.

I. MEmores charitatis veſtræ, & ſollicitudinis quæ eſt in Chriſto, quam oſtendiſtis in nobis; decenter arbitrati ſumus ſcribere ad frater-

& Domino Jeſu Chriſto; qui eſt Salvator omnium ho- VERS. COT.
minum, maximè fidelium.

I. Memores caritatis veſtræ, & propenſi in Chriſto animi; quæ erga nos declaráſtis; decere exiſtimavimus, ut ſcriberemus ad caritatem veſtram, erga fratres bene-

Nimirum ſcripſerat ad Philippenſes Ignatius, ut Polycarpus meminit. Sed cùm ea Epiſtola non exſtaret, alia ſuppoſita eſt. Quare nec Theodoretus, nec Hieronymus, nec Rufinus hanc agnoſcunt. USSER.

Περὶ βαπτίσματος.] A codice Nydprucciano additamentum illud abeſt; neque cum Epiſtolæ argumento convenit. *Idem.*

ὑμῶν κατὰ Θεὸν ψυχικὴν ἀγάπην, ὑπομιμνήσκειν ὑμᾶς τοῦ ἐν Χριστῷ ὑμῶν δρόμου, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, τῷ αὐτῷ κανόνι τῆς πίστεως στοιχοῦντες, ὡς Παῦλος ὑμᾶς ἐνουθέτει. Εἰ γὰρ εἷς ἐστιν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· εἷς δὲ καὶ ὁ Κύριος

2 Ita N. & F. ἡμῶν Ἰησοῦς [2] Χριστὸς, ὁ τῶν ὅλων Κύριος, δι' οὗ τὰ πάντα· ἓν δὲ καὶ Πνεῦμα ἅγιον, τὸ ἐνεργῆσαν ἐν Μωσῇ καὶ προφήταις καὶ ἀποστόλοις· ἓν δὲ καὶ τὸ

3 διαδιδόμενον F. βάπτισμα, τὸ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον· μία δὲ καὶ ἡ ἐκλεκτὴ Ἐκκλησία· μία ὀφείλει εἶναι καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν πίστις. Εἷς γὰρ Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν.

Β.′ Εἷς οὖν Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ οὐ δύο, οὐδὲ τρεῖς· εἷς ὁ ὢν, καὶ οὐκ ἔστι πλὴν αὐτοῦ, ὁ μόνος ἀληθινός. Κύριος γὰρ, φησὶν, ὁ Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστι· καὶ πάλιν, Οὐχ εἷς Θεὸς ἔκτισεν ἡμᾶς; οὐχ εἷς

1 Θεοῦ. N. Πατὴρ πάντων ἡμῶν; Εἷς δὲ καὶ υἱὸς, λόγος [1] Θεός· Ὁ μονογενὴς γὰρ, φησὶν, ὁ ὢν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός. καὶ πάλιν, Εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός· καὶ ἐν ἄλλῳ, Τί ὄνομα αὐτῷ, ἢ τί ὄνομα τῷ υἱῷ, ἵνα

VERS. COT. volam, quæ ad Deum & animam pertinet; & commonefaceremus vos de curſu veſtro in Chriſto, *ut idipſum dicatis omnes, unanimes, idipſum ſentientes, in eadem* fidei *regula permanentes*; ut Paulus vos admonebat. Si enim *unus* eſt univerſorum *Deus, Pater* Chriſti, *ex quo omnia*; *unus* autem *& Dominus* noſter *Jeſus Chriſtus*, omnium Dominus, *per quem omnia*; *unus* autem & *Spiritus* Sanctus, *qui operatus eſt* in Moſe, & Prophetis, & Apoſtolis; unum verò & Baptiſma, quod in mortem Domini datur; & una quoque electa Eccleſia: debet eſſe etiam una ſecundùm Chriſtum fides. *Unus* enim *Dominus, una fides, unum Baptiſma: unus Deus & Pater omnium; & per omnia, & in omnibus.*

nam in Domino unanimitatis veſtræ dilectionem : Vet. Int.
commemorans vos curſûs veſtri in Chriſto, *ut* 1 Cor. i. 10.
idipſum dicatis omnes, unum ſentientes ; *in hoc* Philip. ii. 2.
ipſo fidei *canone* fixi : ſicuti & Paulus erudiens vos —— iii. 16.
dicit, *Unus eſt* omnium *Deus, Pater Chriſti,* 1 Cor. viii. 6.
ex quo omnia ; *& unus Dominus* noſter *Jeſus Chri-*
ſtus, Filius Dei unigenitus, dominator univerſorum,
per quem omnia. Unus autem etiam *Spiritus* San- 1 Cor. xii. 11.
ctus, qui operabatur in Moyſe, & Prophetis, &
Apoſtolis. Unum quoque & Baptiſma, quod da-
tur in morte Chriſti. Una itaque Eccleſia etiam
eſſe debet, & una fides quæ eſt in Chriſto : ſecun-
dùm dictum ejuſdem Apoſtoli, dicentis ; *Unus* Eph. iv. 5. 6.
Dominus, una fides, unum baptiſma : unus Deus
& Pater omnium ; *qui eſt ſuper omnes, & per om-*
nes, & in omnibus.

II. Unus ergo eſt Deus & Pater ; & non duo
vel tres : unus ſcilicet, qui eſt, & non præter eum,
ſolus verus. *Dominus* enim, inquit, *Deus tuus,* Deut. vi 4.
* *Dominus unus eſt.* Et iterum : *Nonne unus* * Al. *Deus*
Deus creavit nos ; *& unus pater eſt omnium no-* Mal. ii. 10.
ſtrûm. Unus quoque & Filius, Deus Verbum.
Unigenitus, inquit, *qui eſt in ſinu Patris.* Et rur- Joh. i. 18.
ſum : *Unus Dominus Jeſus Chriſtus.* Et alibi : 1 Cor. viii. 6.
Quod eſt nomen ejus ; *aut quod eſt nomen Filii ejus ?* Prov. xxx. 4.

II. Unus igitur Deus & Pater ; & non duo, neque Vers. Cot.
tres : unus qui eſt, nec eſt alius præter ipſum, ſolus ve-
rus. *Dominus* enim, inquit, *Deus tuus, Dominus unus*
eſt. Et iterum ; *Nonne unus Deus creavit nos ? nonne*
unus pater omnium noſtrûm ? Unus quoque & Filius,
Verbum Deus. *Unigenitus* enim, inquit, *qui eſt in ſinu*
Patris. Rurſuſque ; *Unus Dominus Jeſus Chriſtus.* Et
alibi ; *Quod nomen illi* ; *aut quod nomen Filio* ; *ut cogno-*

γνῶμεν; Εἷς δὲ καὶ ὁ παράκλητος· Ἓν γὰρ, φησὶ, καὶ πνεῦμα, ἐπειδὴ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν· καὶ πάλιν, Ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν· καὶ τὰ ἑξῆς. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ χαρίσματα δῆλον ὅτι ἐνεργεῖ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Οὔτε οὖν τρεῖς πατέρες, οὔτε τρεῖς υἱοὶ, οὔτε τρεῖς παράκλητοι· ἀλλ' εἷς Πατὴρ, καὶ εἷς Υἱὸς, καὶ εἷς Παράκλη-

2 ὁ ibid. τος. Διὸ καὶ [2] Κύριος ἀποστέλλων τοὺς ἀποστόλους μαθητεῦσαι πάντα τὰ ἔθνη, ἐνετείλατο αὐτοῖς βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· οὔτε εἰς ἕνα τριώνυμον, οὔτε εἰς τρεῖς ἐνανθρωπήσαντας, ἀλλ' εἰς τρεῖς ὁμοτίμους.

Γ'. Εἷς γὰρ ὁ ἐνανθρωπήσας, οὔτε ὁ Πατὴρ, οὔτε

1 μόνον N. ὁ Παράκλητος, ἀλλὰ [1] μόνος ὁ Υἱός· οὐ δοκήσει,

2 Abest à F. οὐ φαντασίᾳ, ἀλλ' ἀληθείᾳ. Ὁ Λόγος [2] γὰρ σὰρξ ἐγένετο· ἡ γὰρ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον. καὶ

VERS. COT. *scamus?* Unus autem & Paracletus. *Unus* enim, inquit, *& Spiritus:* quoniam *vocati* sumus *in una spe vocationis* nostræ. Et iterum; *Unum Spiritum potavimus:* & reliqua. Omnes verò has *gratias* manifestum est quòd *operatur unus atque idem Spiritus.* Neque igitur tres Patres, neque tres Filii, neque tres Paracleti: sed

Οὔτε εἰς ἕνα τριώνυμον, κ. τ. λ.] In Codice Regio 1026. citatum reperi, *οὔτε εἰς ἕνα τριώνυμον. οὔτε εἰς τρεῖς ὁμωνύμους.* hoc est; *neque in unum trinominem, neque in tres cognomines:* tres nimirum Patres, aut tres Filios, aut tres Paracletos. Vetus Versio ob geminationem vocularum in *tres* ab Exscriptoribus manca effecta est. Porrò credere *ἕνα τριώνυμον, μίαν ὑπόστασιν τριπρόσωπον καὶ τριώνυμον, ἓν τριώνυμον πρόσωπον,* Trionymam solitarii Dei unionem, Trinominem Deum, Solam nominis Trinitatem sine subsistentia personarum, incurrere est in Hæresim Simonis Magi, & Sabellii; quam Catholicis malitiosè impingebant Ariani, Orthodoxam fidem appellantes Trionymam sectam, Trium Deorum Hæresim, Trinitatis infidelitatem, ut & Tribulorum seu Trinitatis professorum perfidiam, atque Triangulam impietatem.

Scitote autem, quia unus est etiam Spiritus San- VET. INT.
ctus Paracletus: sicut idem Paulus ait, *Unus Spi-* Ephes. iv. 4.
ritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ.
Et iterum: *Omnes*, inquit, *in* * *uno Spiritu potati* 1 Cor. xii. 13.
sumus. Manifestè autem † dona gratiarum ipse *unus* * *Deest in Th.* † omnia *ibid.*
atque idem Spiritus operatur. Ergo neque tres sunt 1 Cor. xii. 11.
Patres, neque tres Filii; sed neque tres Paracleti: sed unus Pater, & unus Filius, & unus Paracletus. Propter quod & Dominus, mittens Apo-
stolos docere omnes gentes, præcepit eis, *bapti-* Matt. xxviii.
zare eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs 19.
Sancti: non in unum quendam * trinomium; ne- * trionymum *Th.*
que in tres unius ejusdemque honoris.

III. Quia unus est tantùm, qui homo factus est: non Pater scilicet, neque Paracletus, sed solus Filius: non putativè, neque in phantasmate, sed
certissimâ veritate. *Verbum* enim *caro factum* Joh. i. 4.
est, *& habitavit* in ea. *Sapientia* namque *ædifi-* Prov. ix. 1.

unus Pater, & unus Filius, & unus Paracletus. Quare VERS. COT.
& Dominus mittens Apostolos ad docendum omnes gentes, præcepit illis ut *baptizarent in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti:* non in unum trinominem, neque in tres incarnatos; sed in tres ejusdem honoris.

III. Unus enim, est homo factus; neque Pater, neque Paracletus; sed solus Filius; non opinione, non phantasiâ; sed revera. *Verbum* enim *caro factum est. Sapientia* enim *ædificavit sibi domum.* Et natus est ut

Ita enim deblaterant Pseudo-Origenes & Pseudo-Chrysostomus, ille ad Job. i. 17. hic in Matt. vii. 16. Omittebam monere vocem Interpretis *Trinomium* reperiri in antiqua Versione Edicti Justinianei, ad calcem v. Synodi. ut *Binomius* legitur apud Festum. COT.

Εἷς γὰρ ὁ ἐνανθρωπήσας · · · · · · καὶ ἔπιεν.] Continet idem Codex. Proferunt autem Theodorus Graptus in Opere inedito adversùs Iconomachos, & Nicephorus CP. in Antirrheticis ἀνεκδότοις pariter contra eosdem. *Idem.*

ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος, ὁ Θεὸς Λόγος, μετὰ σώματος ἐκ τῆς παρθένου, ἄνευ ὁμιλίας ἀνδρός· Ἡ παρθένος γὰρ ἐν γασῖρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν. Ἀληθῶς οὖν ἐγεννήθη, [3] ἀληθῶς ηὐξήθη, [3] ἀληθῶς ἔφαγε καὶ ἔπιεν, ἀληθῶς ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη. Ὁ ταῦτα πιστεύσας, ὡς ἔχει, ὡς γεγένηται, μακάριος· ὁ ταῦτα μὴ [4] πιστεύων, ἐναγής, οὐχ ἧττον τῶν τὸν Κύριον σταυρωσάντων. Ὁ γὰρ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, χαίρει ὅταν τὶς ἀρνῆται τὸν σταυρόν· ὄλεθρον γὰρ [5] ἑαυτοῦ γινώσκει τὴν ὁμολογίαν τοῦ σταυροῦ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τρόπαιον κατὰ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως· ὅπερ ὁρῶν φρίττει, καὶ ἀκούων φοβεῖται.

3 Desunt in F.
4 MS. πιστεύσας,
5 Al. ἑαυτῶν

Δ΄. Καὶ πρὶν μὲν γένηται ὁ σταυρὸς, ἔσπευδε γενέσθαι [1] τοῦτον· καὶ ἐνήργει ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ἐνήργει ἐν Ἰούδα, ἐν Φαρισαίοις, ἐν Σαδδουκαίοις, ἐν πρεσβύταις, ἐν νέοις, ἐν ἱερεῦσι. Μέλλοντος δὲ γίνεσθαι, θορυβεῖται, καὶ μετάμελον ἐμβάλλει τῷ προδότῃ, καὶ βρόχον αὐτῷ δείκνυσι, καὶ ἀγχόνην διδάσκει· φοβεῖ δὲ καὶ τὸ γύναιον, ἐν ὀνείροις αὐτὸ [2] καταταράττων, καὶ παύειν πειρᾶται [3] τὰ κατὰ τὸν σταυρὸν, ὁ πάντα [4] κάλων κινῶν εἰς τὴν αὐ-

1 τοῦτο N. & F.
2 ἀποκαταράττων N.
3 τὸ F.
4 καλῶν τε καὶ N.

VERS. COT. homo, Deus Verbum, cum corpore, ex Virgine, ſine viri commercio. *Virgo* namque *in utero concipiet, & pariet filium.* Verè igitur genitus eſt, verè crevit, verè comedit & bibit, verè crucifixus & mortuus eſt, ac reſurrexit. Qui hæc credit, ut res habet, prout factum eſt; beatus eſt, Qui non credit hæc, ſceleſtus eſt, non minùs ac ii qui Dominum crucifixerunt. Princeps enim mundi hujus gaudet, cùm quis crucem negârit. Cognoſcit ſiquidem crucis confeſſionem ſuum eſſe exitium. Id quippe trophæum eſt contra ipſius potentiam: quod ubi viderit, horret; & audiens, timet.

çavit ſibi domum : & factus eſt ſicut homo Deus Verbum, cum corpore quod ſuſcepit ex Virgine; non ex collocutione ſcilicet, aut ſemine viri. *Virgo* enim, inquit, *in utero concipiet, & pariet filium.* Verè ergo natus eſt, & verè crevit; verè manducavit, & bibit; verè crucifixus eſt & mortuus, & reſurrexit. Qui hæc credit, ſicut habet, quomodo natus eſt, beatus eſt. Qui autem hæc non credit, non minùs eſt ab eis qui eum crufixerunt. Princeps enim mundi in hoc gaudet, quando quis crucem negaverit. Interitum enim ſibiipſi eſſe cognoſcit confeſſionem crucis. Hoc eſt enim trophæum contra ejus virtutem: quod videns expaveſcit, & audiens timet.

VET. INT. Iſa. vii. 14.

IV. Nam & antequam facta eſſet crux, feſtinabat facere hoc, & * *operavit in filiis diffidentiæ.* Operatus eſt autem in Juda, in Phariſæis, in Sadducæis, in ſenioribus, in juvenibus, & in Sacerdotibus. Cùm autem properaret ut fieret, conturbatur; & poſtea deſperationem immiſit proditori, & laqueum ei oſtendit, & ſuſpendium eum docuit: & mulieri immiſit timorem in ſomnio; ipſe conturbans, & compeſcere tentans patibulum crucis; ipſe omnia evocans & movens in

Eph. ii. 2. * Al. *operari* Matt. xxvii. 3. ——5. ——19.

IV. Et verò antequam crucifixio facta eſſet, ſtudebat ut fieret: & *operabatur in filiis diffidentiæ :* operabatur in Juda, in Phariſæis, in Sadducæis, in ſenibus, in juvenibus, in ſacerdotibus. Cùm autem jam futura eſſet, turbatur, & pœnitentiam immittit proditori, & laqueum illi commonſtrat, ſuſpendiumque edocet: terret quoque mulierculam, eam in ſomniis perturbans; atque ut à crucifigendo ceſſaretur tentat, qui omnem rudentem moverat, ut eadem crux pararetur: non quòd pœniten-

VERS. COT.

τοῦ κατασκευήν· οὐ μεταγινώσκων ἐπὶ τῷ τοσούτῳ
5 εἰ F. κακῷ· [5] ἦ γὰρ ἂν οὐ πάντα ἦν πονηρός· ἀλλ' ἐπήσθετο τῆς ἑαυτοῦ ἀπωλείας. Ἀρχὴ γὰρ αὐτῷ καταδίκης ὁ τοῦ Χριστοῦ σταυρὸς, ἀρχὴ θανάτου, ἀρχὴ ἀπωλείας· διὸ καὶ ἔν τισιν ἐνεργεῖ ἀρνεῖσθαι τὸν σταυρὸν, τὸ πάθος ἐπαισχύνεσθαι, τὸν θάνατον δόκησιν καλεῖν, τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν περικόπτειν, τὴν φύσιν αὐτὴν διαβάλλειν ὡς μυσαράν. Ἰουδαίοις συμμαχεῖ εἰς ἄρνησιν τοῦ σταυροῦ, Ἕλλησιν εἰς συκοφαντίαν μαγείας, Αἱρετικοῖς εἰς φαντασίαν. ποικίλος γάρ ἐστιν ὁ τῆς κακίας στρατηγὸς, κλεψίνους, ἄστατος, ἑαυτῷ ἐναντίος· καὶ ἄλλα μὲν προβαλλόμενος, ἕτερα δὲ δεικνύς· σοφὸς γάρ ἐστι τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ καλὸν ὅ, τι ποτέ ἐστιν ἀγνοεῖ. ἀγνοίας γὰρ πεπλήρωται, δι' ἑκούσιον παράνοιαν. πῶς γὰρ
6 μήτε ibid. οὐκ ἔστι τοιοῦτος, ὃς [6] μηδὲ πρὸ ποδῶν τῶν ἑαυτοῦ
7 λόγων ibid. [7] λόγον βλέπει;

Ε'. Εἰ γὰρ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Κύριος, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος μόνον, τί περικόπτεις τὴν γέννησιν τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως; τί δὲ, ὡς παράδοξόν τι ἐπ' ἀνθρώπου γενόμενον, τὸ πάθος, δόκησιν καλεῖς; καὶ τὸν θάνατον τοῦ θνητοῦ, δόξαν νομίζεις; Εἰ δὲ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, τί παράνομον καλεῖς τὸν

VERS. COT. tià duceretur ob tantum malum; ſic enim non malus eſſet omnino; ſed ſentiebat ſuam ipſius perniciem. Initium quippe damnationis ei fuit, crux Chriſti; initium mortis, initium perditionis. Ideo & in quibuſdam efficit, ut crucem negent, ut paſſionis illos pudeat, ut mortem opinionem vocent, partum virginis circumcidant, naturam ipſam calumnientur quaſi deteſtandam. Judæis auxiliatur ad negationem crucis, Gentibus ad magiæ calumniam, Hæreticis ad phantaſiæ prædicationem. Varius enim & multiformis eſt dux ille malitiæ, animi ſeductor, inconſtans, ſibi ipſe contrarius; & alia quidem objiciens, alia verò faciens. Sapiens enim eſt ad male-

ſuam præparationem; non recognoſcens: in tantum enim mala erant, non omnia. Malignus autem ſentiebat ſuam perditionem. Initium enim illi fuit ad damnationem crux Chriſti, principium mortis, initium perditionis. Propter quod in aliquibus quidem operatur negare crucem, paſſionem erubeſcere: qui mortem putant vocare Virginis generationem, circumcidere ipſam naturam, & diffamare quaſi odioſam. Judæorum * auxiliator eſt ad negationem crucis, Paganorum ad calumniam magiæ, Hæreticorum ad phantaſiam. Multiformis enim eſt malitiæ princeps, furans ſenſus, contrarius ſibimet ipſi; & alia quidem immittens, alia verò oſtentans. Sapiens eſt enim ad malefaciendum; quod bonum eſt autem neſcit aliquando. Ignorantiâ enim repletus eſt per inobedientiam. Quomodo enim non ſit talis, qui non ſibi proponit ſuum ſermonem?

VET. INT.

* *Al* auxiliator es

Jer. iv. 22.

V. Si enim homo purus eſt Dominus, ex anima & corpore; quid circumcidis nativitatem communem naturæ hominum? Quid, tanquam * parvam gloriam in homine factam, paſſionem ſimulationem vocas; & mortem mortalis gloriam exiſtimas? Si Deus eſt & homo; quid iniquum vocas

* *f.* pravam

1 Cor. ii. 8.

faciendum; bonum verò quid ſit ignorat. Ignorantiâ namque oppletus eſt, propter voluntariam dementiam. Quo enim modo non eſt ejuſmodi, qui nec ante pedes ſuos poſitam rationem videt?

VERS. COT.

V. Si enim nudus homo eſt, Dominus, ex anima & corpore ſolùm; quid circumcidis & mutilas nativitatem communis hominum naturæ? Quid autem tamquam inſolens aliquid in homine factum, paſſionem appellas phantaſiam? & mortem hominis mortalis, cenſes opinionem eſſe ſolam? Si verò Deus & homo; cur iniquum

τῆς δόξης Κύριον, τὸν τῇ φύσει ἄτρεπτον; τί παράνομον λέγεις τὸν νομοθέτην, τὸν ἀνθρωπείαν ψυχὴν ἔχοντα; Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ κατοικήσας. Πῶς δὲ καὶ μάγος οὗτος, ὁ πάλαι μὲν πᾶσαν αἰσθητὴν καὶ νοητὴν φύσιν κατασκευάσας γνώμῃ Πατρός· ἐν δὲ τῇ ἐνανθρωπήσει, πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν θεραπεύσας;

ϛ'. Πῶς δὲ οὐχ οὗτος Θεὸς, ὁ νεκροὺς ἀνιστῶν, χωλοὺς ἀρτίους ἀποστέλλων, λεπροὺς καθαρίζων, τυφλοὺς ὀμματῶν, τὰ ὄντα ἢ αὔξων, ἢ μεταβάλλων· ὡς τοὺς πέντε ἄρτους, [1] καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, καὶ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον· τὸν δὲ σὸν στρατὸν ῥήματι [2] μόνον φυγαδεύων; τί δὲ κακίζεις τὴν φύσιν τῆς παρθένου, καὶ τὰ μόρια [3] ἀποκαλεῖς αἰσχρά; πάλαι ταῦτα πομπεύων, καὶ γυμνοῦσθαι κελεύων, ἄῤῥενας μὲν εἰς ὄψιν θηλειῶν, θηλείας δὲ εἰς ἀκό-

1 MS. ἢ
2 μονῷ φυγαδεύειν.
3 ἀποκαλεῖς A &c.
4 πομπεύειν N.

VERS. COT. vocas *Dominum gloriæ*, qui naturâ immutabilis eſt? cur iniquum appellas legiſlatorem, qui animam habet humanam? *Verbum caro factum eſt*, & perfectus homo, non qui in homine habitavit. Quo modo autem & magus hic, qui olim quidem omnem naturam tam ſenſibilem, quàm intelligibilem condidit voluntate Patris: incarnatus verò omnem languorem & infirmitatem curavit?

Τὸν ἀνθρωπείαν ψυχὴν ἔχοντα: κ. τ. λ.] Non tanta eſſe debet antiqui Interpretis auctoritas, ut hìc interpolationem factam fuiſſe affirmetur. Immò contrarium mihi fit longè credibilius. COT. —— Apollinariani erroris ſuſpectum hunc auctorem iſta reddunt: ita videlicet Chriſtum ψιλὸν ἄνθρωπον eſſe inficiantem, ut in corpore ex Maria aſſumpto, loco animæ, Deitatem inhabitâſſe crederet. Quomodo & illa ſonant, in aſſumentis Epiſtolæ ad Trall. [Cap. x.] Ἀληθῶς τοίνυν ἐγέννησε Μαρία σῶμα, Θεὸν ἔνοικον ἔχον· καὶ ἀληθῶς ἐγεννήθη ὁ Θεὸς Λόγος ἐκ τῆς παρθένου, σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἡμῖν ἠμφιεσμένος. nullâ omnino animæ aut ejus affectuum factâ mentione. USSER.

Ταῦτα πομπεύων.] Ad Eth-

Dominum gloriæ; illum videlicet naturâ immutabilem? Quid ſine lege dicis legiſlatorem, qui non humanam animam habuit? *Verbum caro factum eſt:* Verbum homo; ſed non in homine. Quomodo igitur Magus eſt ille; qui in principio omnem ſenſibilem, & intelligibilem naturam voluntate Patris præparavit? qui, cùm eſſet in carne, omnem infirmitatem atque languorem curavit? VET. INT. Joh. i. 14. Matt. iv. 23. —— ix. 35.

VI. Quomodo autem non eſt Deus, ille, qui mortuos reſuſcitavit, claudos ſanavit, leproſos mundavit, cæcos illuminavit, de quinque panibus & duobus piſcibus tot millia hominum ſaturavit, aquam in vinum convertit; tuumque exercitum verbo tantùm fugavit? Quid ergo peſſimas naturam Virginis, & membra turpia vocas? hæc olim * præſeminans, & nudari jubens, maſculos in facie feminarum, feminas verò in illicitum deſi- Matt. xi. 5. Joh. vi. 9, 10. Joh. ii. 9. Luc. viii. 30. * *f.* præſentans

VI. Porrò quo modo non eſt Deus, ille, qui mortuos ſuſcitat; claudos dimittit integros ac expeditos; leproſos mundat, cæcis reſtituit viſum, ea quæ ſunt vel auget, vel immutat; ut quinque panes, & duos piſces; & aquam in vinum; tuum verò exercitum ſolo fugat verbo? Quid verò Virginis improbas naturam; & membra, turpia nuncupas? qui olim hæc ipſa membra in pompis oſtentabas; & nudari jubebas, maſculos quidem in conſpectum feminarum, feminas verò in effrenem marium libidinem. VERS. COT.

nicorum Phallos & Ityphallos iſta referenda docent hìc in Notis ſuis Vairlenius & Mæſtræus. *Idem.*

Γυμνοῦσθαι κελεύων.] Huc pertinent γυναικῶν ἀπογυμνώσεις, Epiphanio memoratæ in Expoſitione fidei Cap. x. Item illa apud Gregorium Nazianzenum Invect. 1. adversùs Julianum;

Ὡς εἰποῦσα θεὰ, δοιοὺς ἀνεσύρατο μηρούς·
ἵνα τελέσῃ τοὺς ἐραστάς. ἃ καὶ νῦν ἔτι τελεῖ τοῖς σχήμασιν.

Aliaque nimis nota. COT.

λαστον ἐπιθυμίαν ἀῤῥένων. νῦν αἰσχρά σοι ταῦτα νενόμισται, καὶ σεμνὸς εἶναι προσποιῇ, σὺ τὸ τῆς πορνείας πνεῦμα· ἀγνοῶν ὅτι τότε γίνεται αἰσχρόν τι, ὅταν παρανομίᾳ ῥυπανθῇ· ἁμαρτίας δὲ ἀπούσης, οὐδὲν τῶν γενομένων αἰσχρὸν, οὐδὲν φαῦλον, ἀλλὰ πάντα καλὰ λίαν. καὶ σὺ μὴ βλέπων, κακίζεις αὐτά.

Ζʹ. Πῶς δὲ πάλιν οὐκ ἔτι σοι δοκεῖ ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκ τῆς παρθένου, ἀλλ' ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς, ὁ ὢν ὁ παντοκράτωρ; τίς οὖν ὁ τοῦτον ἀποστείλας, εἰπέ· τίς ὁ τούτου κυριεύων; γνώμῃ δὲ τίνος οὗτος ἐπειθάρχησε; [1] νόμων δὲ ποίων πληρωτὴς γέγονεν, ὁ μήτε γνώμῃ τινὸς μήτε ἐξουσίᾳ εἴκων; καὶ τὸν Χριστὸν ἐξαιρῶν τῆς γεννήσεως, [2] τὸν ἀγέννητον [3] νομοθετεῖς γεγεννῆσθαι, καὶ σταυρῷ προσηλῶσθαι τὸν ἄναρχον· τίνος συγχωρήσαντος, οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ἀλλὰ γὰρ οὐ λέληθάς με τοῦ παλιμβόλου· οὐδ' ἀγνοῶ, [4] ὅτι [5] διὰ λοξὰ καὶ δίδυμα [6] βαίνεις. ἀγνοεῖς δὲ σὺ τίς ὁ γεννηθεὶς, ὁ πᾶν εἰδέναι προσποιούμενος.

1 νόμον A. & N.
2 Deest in MS.
3 νομοθέτης ib.
4 ὅτε N.
5 διὸ δόξῃ A & F.
6 βέννει A.

Ηʹ. Πολλὰ γάρ σε λανθάνει· ἡ παρθενία Μα-

VERS. COT. Nunc hæc ipsa à te judicantur obscœna; atque te pudicum simulas, tu Spiritus fornicationis; ignorans tunc demum aliquid esse obscœnum, cùm scelere pollutum fuerit: at quando abest peccatum; nihil turpe est, nihil malum, eorum quæ facta sunt, sed omnia bona valde. Verùm tu qui non vides, improbas ea.

VII. Et quo modo rursus necdum tibi videtur Christus esse ex Virgine, sed esse ille qui est super omnia Deus, quique omnipotens est? Quis igitur, dicito, hunc misit? quis hujus dominus est? cujus verò voluntati hic obedivit? & quas leges implevit, qui nec alicujus volun-

Νόμων δὲ ποίων.] Vet. Int. ποίου, restituit Morelius. Us. *cujus legem*: unde, νόμον δὲ SER.

derium maſculorum. Nunc omnia tibi turpia videntur ; & pudicum teipſum facis, cùm tu ſis fornicationis Spiritus. * Ignoras quia tunc fit aliquid turpe, quando * illicitè perficitur ? Cæterùm nihil turpe eſt, quod ſine peccato geritur, nihil pravum ; ſed omnia bona valde : & tu, non videns, peſſimas ea ? VET. INT.

*ſ. ignorans

*ſ. illicitò inficitur.

VII. Quomodo rurſum non tibi videtur eſſe Chriſtus ex Virgine ; ſed ille qui eſt ſuper omnia Deus, ille ſcilicet omnia potens ? Quis ergo eſt, qui hunc miſit, dicito ; quiſve, qui huic dominatur ; vel cujus ſententiæ ſubjectus fuit, aut cujus legem adimplevit ? Tu qui, nullius ſententiam vel poteſtatem habens, Chriſtum ſeparas à generatione ; & Legiſlatorem ingenitum eſſe pronuncias, & cruci affixum illum qui eſt ſine principio. Cujus ergo permiſſu hoc factum eſt, non habeo dicere. Non enim me latuiſti tuo * antiquo conſilio ; neque ignoro, quoniam curvè & lubricè incedis. Tu autem ignoras, quis eſt qui natus eſt, qui omnia ſcire te fingis.

*ſ. ambiguo

VIII. Multa enim te latent : virginitas ſcilicet Ma-

tati, nec poteſtati cedit ? Cùm Chriſtum eximis à nativitate ; ingenitum ſancis, genitum eſſe ; & qui principio caret, hunc dicis cruci affixum : quo permittente, non habeo dicere. Enimverò tua minimè me latet verſutia, nec ignoro te obliquo & gemino greſſu incedere. Tu autem ignoras, quis ſit genitus, qui omnia ſcire te fingis. VERS. COT.

VIII. Nam multa te latent : Mariæ virginitas ; ad-

Πολλὰ γάρ σε λανθάνει.] ſæpius ignoravit quàm ſcivit,
Ex doctrina Patrum, Diabolus plus ſuſpicatus eſt quàm cog-
de Chriſto magis, & plura, & novit, reſque potiùs perſpectas

ρίας, ὁ παράδοξος τοκετὸς, ὅστις ὁ ἐν τῷ σώματι, ὁ ἡγούμενος ἀστὴρ τῶν ἐν ἀνατολῇ, τῶν τὰ δῶρα κομιζόντων μάγων, ἀρχαγγέλου ἀσπασμὸς πρὸς παρθένον, παρθένου παράδοξος σύλληψις [1] μεμνηστευμένης, παιδὸς προδρόμου κηρυκεία" ἐπὶ τῷ ἐκ τῆς παρθένου, καὶ ἐν κοιλίᾳ σκίρτησις ἐκ τοῦ προθεωρουμένου, ἀγγέλων ὕμνοι ἐπὶ τῷ τεχθέντι, ποιμένων εὐαγγελία, Ἡρώδου φόβος ἐπὶ ἀφαιρέσει βασιλείας, νηπιοκτόνων πρόσταγμα, εἰς Αἴγυπτον μετανάστασις, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὰ τῇδε ἐπάνοδος, σπάργανα παιδικὰ, ἀπογραφὴ ἀνθρωπίνη, γαλακτοτροφία, ὄνομα πατρὸς οὐ σπείραντος· φάτναι, διὰ τὸ μὴ εἶναι τόπον, οὐδεμία παρασκευὴ ἀνθρωπίνη, αὐξήσεος προκοπὴ, ἀνθρώπινα ῥήματα, πεῖνα, δίψα, ὁδοιπορία, κόπος, θυσιῶν προσκομιδαί· [2] ἔπειτα καὶ περιτομὴ, βάπτισμα, φωνὴ Θεοῦ ἐπὶ τῷ βαπτιζομένῳ, ὅστις καὶ πόθεν μαρτυρία Πνεύματος καὶ [3] Πατρὸς ὑπεράνωθεν· φωνὴ Ἰωάννου προφήτου, σημαίνουσα πάθος διὰ τῆς τοῦ ἀμνοῦ προσηγορίας· σημείων διαφόρων ἐνέργειαι, ἰάσεις ποικίλαι· ἐπιτίμη-

1 πεπιστευμένη παιδὸς προδρόμου κηρυκίῳ N.

2 ἐπειδὴ A. & F.

3 Θεοῦ F.

VERS. COT. mirabilis partus; quis sit ille qui in corpore est; stella quæ duxit eos Magos, qui in Oriente erant, quique dona obtulerunt; Archahgeli salutatio Virgini facta; Virginis viro desponsatæ, mirabilis conceptus; Præcursoris

habuit, quàm rerum mysteria. Ut firmari posset sexcentis testimoniis, si necessum foret. Verùm in paucissimis notabilis est locus Clementinarum Hypotyposeon ad Psalm. xviii. Καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. Ὁ διάβολος ᾔδει ἐλευσόμενον τὸν Κύριον· εἰ δὲ αὐτὸς εἴη, οὐκ ἠπίστατο· διὸ καὶ ἐπείραζεν αὐτὸν, ἵνα γνῷ εἰ δυνατός ἐστιν. Ἐὰν, φησί. Καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ εἰς καιρόν· τουτέστιν, ἀνεβάλλετο τὴν εὕρεσιν εἰς τὴν ἀνάστασιν· ᾔδει γὰρ τοῦτον εἶναι τὸν Κύριον τὸν ἀναστησόμενον. Ὁμοίως καὶ οἱ δαίμονες· ἐπεὶ καὶ Σολομῶνα ὑπώπτευσαν εἶναι τὸν Κύριον· ἔγνωσαν δὲ μὴ εἶναι, ἁμαρτόντος αὐτοῦ. Νὺξ νυκτί· Πάντες οἱ δαίμονες ἔγνωσαν ὅτι Κύριος ἦν ὁ ἀναστὰς μετὰ τὸ πάθος. COT.

Νηπιοκτόνων.] Νηπιοκτόνον substituit Morelius. USSER. ——Sic legendum. COT.

riæ; gloriofus partus, de cujus corpore Deus processit; ftella Orientis quæ apparuit munera ferentibus Magis; Archangeli falutatio ad Virginem facta; Virginis gloriofa conceptio, & defponfatæ puellæ prædicatio, & in utero Virginis geftientis infantis prævifio; Angelorum hymnus gloriam agentium, & paftorum annunciatio; Herodis timor in extollentia regni, præceptio ad parvulorum necem; in Ægyptum tranfmigratio, atque exinde reverfio; cunabula infantilia; defcriptio humana; lactis nutritio; nomen patris non feminantis; præfepe ubi pofitus eft, eo quòd non fuerat locus; nulla humana præparatio; provectus ætatis; crementum corporis, humana loquela: fed & quòd efuriit, fitivit, iter ambulavit, laboravit; facrificiorum oblatio, circumcifio, * baptifmum, vox Dei defuper ad baptizatum, quid vel unde fuerit, teftificatio Spiritûs & Dei vox; Johannis prophetia fignificans paffionem per agni appellationem; diverforum fignorum operatio, variæ curationes; VET. INT.

*f. baptifma

pueri præconium fuper filio Virginis, illiufque intra maternum uterum, ob id quod prævidebat, exfultatio; Angelorum hymni propter natum puerum; paftoribus facta bona nunciatio; Herodis timor ne regnum fibi eriperetur, mandatum de necandis infantibus; in Ægyptum commigratio, & inde in ifta loca reverfio; fafciæ pueriles; humana defcriptio; lactatus; patris nomen in eo qui non genuerat; præfepe, quòd locus non effet; nullus humanus apparatus; incrementi acceffio; humana verba; fames, fitis, itineris confectio, laffitudo; facrificiorum oblatio: deinde etiam circumcifio; Baptifmus, vox Dei fuper baptizato, quis effet, & unde profectus, teftificatio Spiritûs & Patris defuper facta; vox Johannis Prophetæ fignificans paffionem appellatione Agni; diverforum fignorum operationes, curationes variæ; in- VERS. COT.

σις δεσποτικὴ, προστάττουσα θαλάττῃ καὶ ἀνέμοις· πνεύματα πονηρὰ φυγαδευόμενα, σεαυτὸν στρεβλούμενον, [4] ἐκ τῆς τοῦ φαινομένου δυνάμεως αἰκιζόμενον, οὐκ ἔχοντα ὅ, τι ποιήσῃς.

4 καὶ ἐκ N.

Θ'. Ταῦθ' ὁρῶν, ἰλιγγιᾷς· καὶ ὅτι παρθένος ἡ τεκοῦσα, ἠγνόεις. ἀλλ' ἐξέπληττέ σε ἡ τῶν ἀγγέλων [1] ὑμνολογία, ἡ τῶν μάγων προσκύνησις, ἡ τοῦ ἀστέρος ἐπιτολή. εἰς ἄγνοιαν σὺ παλινδρομεῖς, διὰ τὰ εὐτελῆ· μικρὰ γάρ σοι δοκεῖ σπάργανα, πάθη, περιτομὴ, γαλακτοτροφία· ἀνάξιά σοι ταῦτα κατὰ Θεοῦ κατεφαίνετο. Πάλιν εἶδες ἄνθρωπον, τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας ἄγευστον μείναντα τροφῆς ἀνθρωπίνης, ἀγγέλους διακονοῦντας, οὓς καὶ ἔφριττες, ἰδὼν πρῶτον, ὡς κοινὸν ἄνθρωπον, βαπτιζόμενον, καὶ τὴν αἰτίαν ἀγνοῶν· μετὰ δὲ τὴν νηστείαν [2] πεινῶντα κατεθάρσεις πάλιν, καὶ ἐπείραζες ὡς κοινὸν ἄνθρωπον, ἀγνοῶν ὅστις εἴη. ἔλεγες γὰρ, Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. τὸ γὰρ, Εἰ υἱὸς εἶ, ἀγνοίας ἐστίν· εἰ γὰρ ὄντως ἐγίνωσκες, ἠπίστω ὅτι δημιουργῷ καὶ τὸ μὴ ὂν ποιῆσαι, καὶ τὸ ὂν μεταβαλεῖν, ἐπ' ἴσης δυνατόν. Καὶ διὰ γαστρὸς πειράζεις τὸν τρέφοντα πάντας τοὺς τροφῆς δεομένους· καὶ πειράζεις τὸν τῆς δόξης Κύ-

1 ὑμνῳδία F.

2 πεινῶντι A. F. & N.

VERS. COT. crepatio dominica, imperans mari ac ventis; maligni Spiritus fugati, tu ipse tortus, & potestate ejus qui apparebat flagellatus, non habens quid faceres.

IX. Hæc videns, vertigine æstuas. Et virginem esse quæ pareret, ignorabas: at obstupefaciebant te Angelorum hymni, Magorum adoratio, stellæ exortus. Ad ignorantiam tu reverteris, ob vilia. Exigua enim quædam tibi videntur, fasciæ, ærumnæ, circumcisio, lactatus. Hæc Deo indigna tibi visa sunt. Rursus videbas hominem quadraginta dies & noctes perdurare jejunum, sine humano alimento, Angelos ministrantes, quos & horre-

imperium Domini, quo mari imperavit, & ventos sedavit, & Spiritus iniquos fugavit, teipsum torquens, & de manifestatione virtutis suæ affligens. VET. INT.

IX. Hæc omnia videns, non habes quid facias, nisi tenebrosas vertigines. Et quia virgo peperit, ignoras: sed confundit te Angelorum laudatio, Magorum adoratio, stellæ apparitio. Ignorantiam igitur olim incurristi per contumaciam. Parva tibi videntur cunabula, passiones, circumcisio, lactis nutritio. Indigna tibi hæc Deo esse videntur. Iterumne vidisti hominem, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus ingustabilem existentem cibo humano, & Angelos ei ministrantes; quos & tu timebas? videns primò, quasi communem hominem, baptizatum, & caussam ignorans. Post jejunium verò esurienti insidiabaris; & tentabas quasi communem hominem, ignorans quis esset: dicebas enim, *Si Filius Dei es.* Ignorantiæ id est. Nam si verè cognosceres; scires sine dubio, quia quæ impossibilia videntur ad faciendum, & difficilia ad convertendum, factori omnia possibilia sunt. Et propter ventrem tentas eum, qui pascit omnes escâ indigentes. Et audes tentare *Dominum gloriæ*; Matt. iv. 3. 1 Cor. ii. 8.

bas; cùm primùm vidisses eum, ut communem hominem, baptizatum, caussámque ignorares. Post jejunium verò, esurientem, sumptâ denuò audaciâ tentabas, tamquam communem hominem, nesciens quis esset. Dicebas enim; *Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.* Illud quippe; *Si filius es*; ignorantiæ est. Nam si revera agnovisses; scivisses ex æquo posse rerum conditorem, & facere quod non est, & mutare quod est. Ac ventris ingluvie tentas eum, qui omnes nutrit cibi indigos. Et tentas *Dominum gloriæ*; oblitus ex animi VERS. COT.

ριον, ἐπιλαθόμενος ἐκ κακονοίας, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Εἰ γὰρ ἐγίνωσκες ὅτι Υἱὸς Θεοῦ ἦν, ἐγίνωσκες ὅτι ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις καὶ ἰσαρίθμοις νυξὶν ἀνενδεὲς ποιήσας τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς ἐδύνατο τοῦτο ποιῆσαι. Διὰ τί οὖν πεινᾷ; ἵνα δείξῃ, ὅτι κατ' ἀλήθειαν ἀνέλαβε σῶμα ὁμοιοπαθὲς ἀνθρώποις. διὰ μὲν τοῦ πρώτου, ἔδειξεν ὅτι Θεός· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου, ὅτι καὶ ἄνθρωπος.

Ι'. Σὺ οὖν ὁ ἐκπεσὼν ἐκ τῆς ὑψηλοτάτης δόξης, ὡς ἀστραπὴ, τολμᾷς λέγειν τῷ Κυρίῳ, Βάλλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· ᾧ τὰ ἐόντα λελόγισται ὡς μὴ ὄντα· καὶ εἰς κενοδοξίαν προκαλέσαι τὸν οὐκ ἐπιδεικτιῶντα; καὶ προσποιῇ τὴν γραφὴν ἀναγινώσκειν περὶ αὐτοῦ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, τοῦ μὴ προσκόψαι πρὸς λίθον τὸν πόδα σου; καὶ τὰ λοιπὰ προσποιῇ ἀγνοεῖν, κλέπτων [1] ἃ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν [2] προπόλων προεφήτευσεν· Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα.

1 οὐ F.
2 πρὸ πολλῶν A & N. προ πολλῶν F.

VERS. COT. malevolentia, quòd *non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.* Si enim cognovisses Dei filium esse; scivisses quòd is qui quadraginta diebus & totidem noctibus ne corpus corruptibile egeret fecerat, etiam perpetuò idem facere poterat. Cur igitur esurit? Ut ostendat, à se reverà corpus assumptum fuisse iisdem obnoxium perpessionibus, quibus homines. Per primum quidem, ostendit se Deum esse: per secundum verò, etiam hominem.

X. Tu itaque qui excidisti de altissima gloria, *sicut fulgur*, audes Domino dicere, *Mitte te hinc deorsum*;

Εἰ γὰρ ἐγίνωσκες κ. τ. λ.] Citantur ista ab Anastasio Presbytero: qui Εἰ γὰρ ᾔδεις legit. USSER.

Καὶ ἰσαρίθμοις νυξὶν] Desunt in Anastasio. *Idem.*
Τὸ σῶμα.] Anast. τὸ φθαρτὸν σῶμα. Idem.

oblitus per tuam malitiam, quia *non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei.* Si scires quia Filius Dei erat; cognosceres utique, quia in quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, inindigens faciens corruptibile corpus, & in continuatione hoc facere poterat. Sed idcirco esuriit, ut ostenderet quia verè suscepit corpus passibile, simile hominibus. Propterea & in primo ostendit, quia Deus erat; & in secundo, quia * homo fuit.

VET. INT. Matt. iv. 4.

* & *Th.*

X. Tu ergo, qui *tanquam fulgur* de sublimi gloria cecidisti, audes dicere Domino; *Mitte te hinc deorsum*; cui ea quæ sunt æstimantur quasi quæ non sint; & ad inanem gloriam provocas eum, qui non extollitur? Et fingis te Scripturas de eo legere, dicens; *Scriptum est enim, quoniam Angelis suis mandavit de te, ut in manibus tollant te, ne quando offendas ad lapidem pedem tuum?* Et fingis te sequentia ignorare; furans ea quæ de te ac tuis ministris prophetavit, dicens; *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.*

Luc. x. 18. Rom. iv. 17. Matt. iv. 6. Psal. xc. 13.

cui ea quæ sunt, reputantur quasi non sint; & ad vanam gloriam provocare alienum ab omni ostentatione? Præterea simulas te Scripturam de eo legere: *Quia Angelis suis mandavit de te; & in manibus tollent te, ut non offendas ad lapidem pedem tuum?* Ac cætera fingis te ignorare, furtim ea subtrahens, quæ de te tuisque ministris prophetavit,: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.*

VERS. COT.

Κατ' ἀλήθειαν.] Anastas. ἀληθῶς. Idem.

Διὰ μὲν τοῦ.] Anastas. Διὰ μὲν γὰρ τοῦ. Idem.

Κλέπτων ἃ κ. τ. λ.] In Lib. ii. Observat. Sacr. Cap. 7. notavit Billius, Diabolum Christo quidem hos Davidis versus callidè proferre; *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in manibus suis:* quæ autem sequuntur dissimulare se scire; versutè, nimirum, reticentem quæ deinde de eo Propheta vaticinabatur. *Super aspidem & basiliscum ambulabis.* Id.

ΙΑʹ. Εἰ τοίνυν σὺ πάτημα τῶν ποδῶν τοῦ Κυρίου, πῶς πειράζεις τὸν ἀπείρασ]ον; ἐπιλαθόμενος τοῦ νομοθέτου παρακελευομένου, ὅτι οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Ἀλλὰ καὶ τολμᾷς, ἐναγέστατε, τὰ τοῦ Θεοῦ ἔργα οἰκειοῦσθαι, καὶ σοὶ παραδεδόσθαι λέγειν τὴν τούτων ἀρχήν· καὶ τὴν σὴν πτῶσιν προτείνεις τῷ Κυρίῳ, καὶ διδόναι τὰ αὐτοῦ αὐτῷ ἐπαγγέλλῃ, ἐὰν πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς προσκυνήσῃ σοι. καὶ πῶς οὐκ ἔφριξας τοιαύτην φωνὴν κατὰ τοῦ [1] δεσπότου προήκασθαι, ὦ πάντων πονηρῶν πνευμάτων πονηρότερον ἐκ κακονοίας πνεῦμα; Διὰ γαστρὸς ἡττήθης, καὶ διὰ κενοδοξίας ἠτιμάσθης· διὰ φιλοχρηματίας καὶ φιλαρχίας εἰς ἀσέβειαν [2] ἐφέλκῃ· σὺ ὁ [3] Βελίαρ, ὁ δράκων, ὁ ἀποστάτης,

1 Κυρίου F.
2 ἀφέλκῃ N.
3 MS Βελίας

VERS. COT. XI. Si itaque tu es conculcatio pedum Domini; quomodo tentas eum qui tentari non poteſt? oblitus legiſlatoris præcipientis; *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Sed etiam audes, ſceleſtiſſime, Dei opera tibi vindicare, tibique *traditum* horum dominium dicere: & lapſum tuum proponis Domino; quæque ipſius ſunt, hæc ipſi te

Ἐφέλκῃ.] Græci ſemper activè ἐφέλκεσθαι dicunt, non ἐφέλκειν, inquit Jac. Billius Obſervat. ſacr. Lib. ii. Cap. ult. quemadmodum in Epiſt. ad Mariam Caſtab. [Cap. i.] τοὺς παρίοντας τῷ εἴδει ἐφελκόνται. Et licet ἀφέλκῃ Jac. Brunnerus hìc legerit, activè tamen illud & ipſe interpretatus eſt: totum hunc locum iſtâ explicans paraphraſi. *Ventris libidine vincere Dominum non potuiſti; honoris cupiditate aggreſſus cum dedecore receſſiſti; nunc habendi amore, imperandique aviditate, eundem pertrahere ad impietatem non deſiſtis.* USSER.

Βελίας.] Interpres, *Incenſor.* Nihil enim neceſſe eſt mutare. Cùm Bel ſeu Belus de Sole ac igne ſoleat exponi, facillimumque ſit eò Hebraicam originationem adducere. Quas inter interpretationes, has quoque inveni in Cod. Regio 772. Βελίαρ· ἀποστάτης ἢ παραβάτης, ἢ ἐκζητής, ἢ τυφλῶν (f. τυφλὸν) φῶς. COT. —— Ad priorem ἐτυμολογίαν, in illis Lib. iii. Sybillinorum de conflagratione mundi verſiculis, alluſionem eſſe factam fortaſſe quis putaverit.

Ἀλλ' ὁπόταν μεγάλοιο Θεοῦ πελάτωσιν ἀπειλαί,
Καὶ δύναμις φλογέουσα δι' οἴδματος εἰς γαῖαν ἥξει,

XI. Si ergo conculcatio es pedum Domini; quomodo tentas intentabilem? immemor legislatoris, qui dixit; *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Et audes, impudentissime, opera Dei assumere, & dicere; quia tibi *traditus est* principatus eorum: & casum tuum extendis contra Dominum, & promittis te dare ei quæ sunt ipsius, dicens; *Hæc omnia tibi dabo, si cadens* in terram *adoraveris me?* Quomodo non timuisti talem vocem contra Dominum emittere; tu qui omnium Spirituum malignorum malignissimus es? & pro malitia, *ventre & pectore in terra repere* jussus es, & per inanem gloriam inhonoratus es; qui per avaritiam & arrogantiam ad impietatem deductus es? Tu incensor, draco, apostata, serpens

VET. INT.

Deut. vi. 16.

Luc. iv. 6.

Matt. iv. 9.

Gen. iii. 14.

datum promittis, si *cadens* in terram *adoraverit* te. Et quomodo non horruisti ejusmodi vocem adversùs Dominum emittere, omnium malorum Spirituum Spiritus pessime ob malignitatem? Per ingluviem victus es, per vanam gloriam dedecore affectus; per avaritiam & ambitionem pertrahis ad impietatem. Tu Beliar, draco,

VERS. COT.

Καὶ Βελίαρ φλέξει, καὶ ὑπερφιάλους ἀνθρώπους;
Πάντας, ὅσοι τούτῳ πίστιν ἐνεποιήσαντο.

Verùm quando Dei prædicta minacia magni
Advenient, terrasque petet flammata potestas
Inflata, exuret Beliar, hominesque superbos
Omnes, quotquot ei fuerint per fœdera juncti.

Sed *Inscensor* hìc legendum Thorndikius noster conjicit: ut tangat Interpres fabulam (sive parabolam appellare placet) veterum Hebræorum, de qua in More Nebocim, 2, 3. & apud Abrabanaelem in Genesim, de *Sammaële* serpentem inequitante. quò alludere videtur Methodius in Origenem, apud Epiphanium: ᾧ ἐπιβαίνων ὁ πονηρὸς καὶ ἐποχούμενος, πολλάκις καθ' ἡμῶν ἐγκελεύεται. eodem respicit & alicubi Homiliarum in Legem Origenes. Ita ille. USSER.

Ὁ δράκων ὁ ἀποστάτης.] Sic in assumentis Epist. ad Philadelph. [Cap. vi.] τὸν δράκοντα τὸν ἀποστάτην nominat,

4 Desiderantur in F.

ὁ σκολιὸς ὄφις,[4] ὁ τοῦ Θεοῦ ἀποστὰς, ὁ τοῦ Χριστοῦ χωρισθεὶς," ὁ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀλλοτριωθεὶς, ὁ τοῦ χοροῦ τῶν ἀγγέλων ἐξωσθεὶς, ὁ τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ ὑβριστὴς, ὁ τῶν νομίμων ἐχθρὸς, ὁ τοῖς πρωτοπλάστοις ἐπαναστὰς καὶ τῆς ἐντολῆς[5] ἐξώσας τοὺς οὐδὲν ἀδικήσαντάς σε, ὁ τῷ Ἄβελ ἐπαναστήσας τὸν ἀνθρωποκτόνον Κάϊν, ὁ τῷ Ἰὼβ ἐπιστρατεύσας, λέγεις τῷ Κυρίῳ, Ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι; Ὢ τῆς τόλμης, ὢ τῆς παραπληξίας, δοῦλος δραπέτης, δοῦλος μαστιγίας, ἀφηνιᾷς τοῦ καλοῦ δεσπότου; δεσπότῃ τηλικούτῳ, Θεῷ πάντων τῶν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν λέγεις, Ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι;

5 ἠκίσας A. & F. ἢ ἀπατήσας N.

IB'. Ὁ δὲ Κύριος μακροθυμεῖ, καὶ οὐκ εἰς τὸ μὴ ὂν ἀναιρεῖ τὸν ἀπὸ ἀγνοίας τοιαῦτα θρασυνόμενον, ἀλλὰ[1] πρᾴως ἀποκρίνεται, Ὕπαγε Σατανᾶ. οὐκ εἶπεν, Ὕπαγε ὀπίσω μου· οὐ γὰρ ὑποστρέψαι οἷός τε· ἀλλ' Ὕπαγε Σατανᾶ, ἐν οἷς ἐπελέξω· ὕπαγε ἐν οἷς[2] ἠρεθίσθης ἐκ κακονοίας. ἐγὼ γὰρ ὅστις εἰμὶ γινώσκω, καὶ ὑπὸ τίνος ἀπέσταλμαι, καὶ ὃν χρὴ

1 πρᾶος A.

2 ἠρεθήσθης F.

VERS. COT. desertor, serpens tortuose, qui à Deo defecisti, qui à Christo separatus es, qui à Spiritu Sancto alienatus, qui è choro Angelorum pulsus es, legibus Dei injurie, legitimorum hostis, qui contra primùm formatos homines insurrexisti, & à Dei præcepto expulisti eos à quibus læsus non fueras; qui adversùs Abelem excitâsti homicidam Cainum, qui contra Jobum arma sumpsisti; Domino dicis; *Si cadens adoraveris me?* O audaciam! ô vesani-

ex Job. xvi. 13. ut & Johannes in Apocal. xii. 9 xx. 2. Videtur autem id hìc additum, ut interpretamentum illius quod proximè præcesserat; σὺ ὁ Βελίας. Ita enim Hesychius: Βελίας, δράκων. Theophylactus, 2 Cor. vi Βελίας σημαίνει τὸν ἀποστάτην. Oecumenius: Βελίας τῇ Ἑβραΐων φωνῇ τὸν ἀποστάτην δηλοῖ. quod uterque ex Chrysostomi in eam Epistolam Homilia xiii. hausit. Sic & Hieronymus in Nahum Cap. iii. *nequaquam ultrà pertransibit per te prævaricator & ἀποστάτης: hoc enim interpretatur* בליעל. Id enim

perplexus, à Deo diſcedens, à Chriſto ſeparatus, VET. INT.
à Sancto Spiritu alienatus, & à choro Angelorum exulatus; injuriator legis Dei, & legitimorum inimicus; qui ſuper protoplaſtos inſurrexiſti, & à mandato Dei eos avertiſti, qui nihil te læſerant; qui adverſus Abel Cain parricidam excitâſti; qui in Job mala exercuiſti: tu ergo hujuſmodi dicis Domino; *Si cadens adoraveris me?* O audacia! O puniende ſerve fugitive, ſerve flagellande, exterminator bonorum! Domino dominorum, perfecto Deo omnium intelligibilium atque ſenſibilium dicis; *Si cadens adoraveris me?*

XII. Dominus autem longanimis eſt, qui non in præſenti interfecit eum qui per ignorantiam & audaciam talia dicit: ſed manſuetè reſpondet, dicens; *Vade Satana.* Non dixit, *Revertere poſt me*; Matt. iv. 10.
non enim eſt reverſurus aliquando: ſed, *Vade*, —— xvi. 23.
inquit, *Satana*, in ea quæ tibi elegiſti; vade in quibus provocatus es à tua malitia. Ego autem ſcio quis ſum, & à quo ſum miſſus; & ſcio

am! ſerve fugitive, ſerve flagrio, rebellas contra bonum VERS. COT.
Dominum? Tanto Domino, Deo omnium intelligibilium & ſenſibilium dicis; *Si cadens adoraveris me?*

XII. Dominus verò longanimis eſt, nec in nihilum redigit talia ex inſcitia audentem; ſed placidè reſpondet; *Vade Satana.* Non ait, *Vade poſt me*; nec enim fieri poteſt, ut convertatur; ſed, *Vade Satana*, in ea quæ elegiſti, vade in ea ad quæ per malevolentiam provocatus es. Ego enim qui ſim, & à quo miſſus ſim cognoſco,

Aquila Apoſtatam tranſtulit: ut in Commentariis ad Cap. iv. Epiſt. ad Epheſios notavit idem. Indeque *virum Belial*, Prov. xvi. 27. *virum* ἀποστασίας ſive *rebellionis* Aquila reddidit. *Idem.*

Ὁ σκολιὸς ὄφις.] Ex Eſai. xxvii 1. ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιόν. unde & Gregorii Nazianz. illud (in Orat. x.) de Juliano Apoſtata, κατὰ τὸν σκολιὸν ὄφιν, ὃς τὴν ἐκείνου κατέσχε ψυχήν. Idem.

προσκυνεῖν ἐπίσταμαι· Κύριον γὰρ τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Οἶδα τὸν ἕνα, ἐπίσταμαι τὸν μόνον, οὗ σὺ ἀποστάτης γέγονας. οὐκ εἰμὶ ἀντίθεος· ὁμολογῶ τὴν ὑπεροχὴν, ἐπίσταμαι τὸν τῆς ἐμῆς γεννήσεως αἴτιον, τὸν Πατέρα.

ΙΓʹ. Ταῦτα, ἀδελφοὶ, ἀπὸ διαθέσεως τῆς πρὸς ὑμᾶς, ἠναγκάσθην ἐπιστεῖλαι, εἰς δόξαν Θεοῦ παραινῶν, οὐχ [1] ὡς ὤν τι, ἀλλ' ὡς ἀδελφός. Ὑποτάσσεσθε τῷ ἐπισκόπῳ, τοῖς πρεσβυτέροις, τοῖς διακόνοις. ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ἐν Κυρίῳ, ὡς Θεοῦ ἀγάλματα. ὁρᾶτε οἱ ἄνδρες, ὡς ἴδια μέλη τὰς γαμετὰς στέργετε. αἱ γυναῖκες, ὡς ἓν οὖσαι [2] τῇ συναφείᾳ, " στέργετε τοὺς ἑαυτῶν ἄνδρας. Εἴ τις ἁγνεύει ἢ ἐγκρατεύεται, μὴ ἐπαιρέσθω, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθόν. Τὰς ἑορτὰς μὴ ἀτιμάζετε, τὴν τεσσαρακοστὴν μὴ ἐξουθενεῖτε· μίμησιν γὰρ περιέχει τῆς τοῦ Κυρίου πολιτείας. [3] μετὰ τὴν τοῦ πάθους ἑβδομάδα μὴ παροράτε, τετράδα καὶ παρα-

1 Deest in F.

Const. Apost. vi. 25.

2 τῆς συναφείας ibid.

3 Al. καὶ

VERS. COT.

& quem adorare oporteat scio. *Dominum* enim *Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* Novi unum; scio solum, cujus tu desertor factus es. Non sum Deo adversus. Confiteor excellentiam; cognovi generationis meæ auctorem, Patrem.

XIII. Hæc, fratres, ex affectu quem habeo erga vos, coactus sum scribere; ad Dei gloriam vos cohortans, non quasi aliquid sim, sed tamquam frater. Subjecti este Episcopo, Presbyteris, Diaconis. Diligite vos mutuò in Domino, ut Dei simulacra. Videte viri; uxores vestras

Εἴ τις ἁγνεύει] Usque ad finem Capitis, profertur à Nicone Serm. 57. τοῦ Πανδέκτου, Cod. Reg. 2423, 2424. ubi habetur τὸν μισθὸν αὐτοῦ, quo modo legebat antiquus Interpres; & τοῦ πάσχα deest, sicut in Codice Juliano, aliisque. COT.

Μετὰ τὴν τοῦ πάθους .... νηστεύοντες.] Vedelius (Exercit. x. Cap. 4. in hanc Epistolam) errorem ab Interpretibus commissum esse asserit, quòd τὸ μετὰ ab illis cum sequentibus malè fuerit conjunctum: cum hìc more Græco absolutè ponatur, & ad antecedentia

quem debeo adorare. *Dominum* enim, inquit, *Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies.* Scio enim & novi unum ſolum, cui non denego ſervire : à quo tu apoſtata factus es. Non enim ſum antitheus, hoc eſt, contrarius Deo ; ſed confiteor eminentiam ; & non recuſo adorare eum, quem novi nativitatis meæ auctorem & Dominum, atque meæ perſeverantiæ cuſtodem. *Ego* enim, inquit, *vivo propter Patrem.* VET. INT. Joh. vi. 57.

XIII. Hæc autem, fratres, per diſpoſitionem Dei coactus ſum mittere ad vos ; monens vos ad gloriam Dei, non quaſi extraneus, ſed ſicut frater. Subjecti eſtote Epiſcopo, & Preſbyteris, & Diaconis. Diligite invicem in Domino, ſicut Dei ſimulachra. Videte ergo viri ; diligite uxores veſtras, ſicut propria membra. Mulieres verò, ſicut unitatis tactu veſtros viros amate. Qui caſtus eſt, vel continens, non extollatur ; ne perdat mercedem ſuam. Dies feſtos nolite dehonorare. Quadrageſimam verò nolite pro nihilo habere : imitationem enim continet Domini converſationis. Hebdomadam etiam Paſſionis nolite deſpicere. Epheſ. v. 28.

velut propria membra amate. Itidem mulieres, diligite veſtros viros, utpote quæ unum eſtis conjunctione. Si quis caſtè, vel continenter vivit ; non extollatur, ne perdat mercedem. Feſtos dies ne dehoneſtetis. Quadrageſimam ne ſpernatis : continet enim imitationem converſationis Dominicæ. Poſt Paſſionis hebdomadam, VERS. COT

referatur ; ut ſenſus ſit, *Poſteà* id eſt, *poſt Quadrageſimam, ne negligite hebdomadam paſſionis.* Veteris enim Eccleſiæ Catholicæ, in partibus præſertim Orientalibus, conſuetudo fuit, ut omnibus totius anni quartis & ſextis feriis (ſeptem hebdomadibus, Paſchalem Dominicam proximè inſequentibus, tantùm exceptis) jejunium obſervaretur. Itaque textu in-

σκευὴν νηστεύοντες, πένησιν ἐπιχορηγοῦντες τὴν περισσείαν. εἴ τις κυριακὴν ἢ σάββατον νηστεύει, πλὴν
4 μόνου F. ἑνὸς [4] σαββάτου [5] τοῦ Πάσχα, ‖ οὗτος Χριστοκτόνος
5 Desunt in A. & F. ἐστίν.

ΙΔ΄. Αἱ προσευχαὶ ὑμῶν ἐκταθείησαν εἰς τὴν Ἀντιοχείας ἐκκλησίαν, ὅθεν καὶ δέσμιος ἀπάγομαι
1 Absunt à N. εἰς Ῥώμην. [1] Ἀσπάζομαι τὸν ἅγιον ἐπίσκοπον Πολύκαρπον· ‖ ἀσπάζομαι τὸν ἅγιον ἐπίσκοπον Βιτάλιον, καὶ τὸ ἱερὸν πρεσβυτέριον, καὶ τοὺς συνδού-
2 ἀντιψυχον F. λους μου τοὺς διακόνους· ὧν ἐγὼ [2] ἀντίψυχος γενοίμην. Ἔτι συντάσσομαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἐν Κυρίῳ. Εἴ τις μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελεῖ τὸ πάσχα, ἢ τὰ σύμβολα τῆς ἑορτῆς αὐτῶν δέχε-

VERS. COT. ne quartam & sextam feriam negligatis; sed jejunate, reliquias pauperibus elargientes. Si quis Dominicam, aut Sabbatum jejunârit, uno excepto Sabbato Paschæ; hic Christi interfector est.

tegriore Veterem Ignatii Interpretem usum fuisse apparet: duo hic præcepta ita distinguentem. *Hebdomadam etiam passionis nolite despicere. Quartâ feriâ & sextâ* (ut nos ex Magd. Cod. edidimus) vel (ut alii habent libri) *Quartâ verò & sextâ feriâ jejunate.* Ubi, in priore, pro Μετὰ legit Καὶ, quomodo etiam in Nydprucc. Cod. adhuc legitur: in posteriore νηστεύετε pro νηστεύοντες invenisse videtur. USSER.——Aut indiligenter versatus est in imitandis Apostolicis Constitutionibus, aut scribi debet etiam ex Interprete, καὶ τοῦ πάθους ἑβδομάδα μὴ παρορᾶτε. τετράδα καὶ παρασκευὴν νηστεύετε. πένησιν ἐπιχορηγοῦντες τὴν περισσείαν. nisi mavis cum laudato MS. 2423. τετράδα καὶ παρασκευὴν νηστεύοντες. πένησιν ἐπιχορηγεῖτε τὴν περισσείαν. COT.

Πλὴν ἑνὸς σαββάτου τοῦ Πάσχα.] Paschalis sive Magna Hebdomas, veteribus ea appellata est, quæ Dominicam Resurrectionis proximè antecessit. Huc verò referatur Canon Apost 66. Εἴ τις Κληρικὸς εὑρεθῇ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν νηστεύων, ἢ τὸ Σάββατον, πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνου, καθαιρείσθω. Et Constit. Apost. Lib v. Cap. ult. Πᾶν μέν τοι Σάββατον,

VET. INT.

Quartâ feriâ & ſextâ jejunate: pauperibus reliquias porrigentes. Quicunque Dominicam aut Sabbatum jejunaverit, præter unum Sabbatum Paſchæ; ipſe eſt Chriſti interfector.

XIV. Orationes veſtræ protendantur ad Eccleſiam Antiochiæ: unde & vinctus ducor ad Romam. Saluto ſanctum Epiſcopum Polycarpum. Saluto ſanctum Epiſcopum Vitalem, & ſacroſanctum Preſbyterium, & conſervos meos Diaconos: pro quorum animabus ego efficiar. Adhuc dico * Epiſcopo & Preſbyteris in Domino: Quicunque cum Judæis Paſcha egerit, aut ſolennia dierum feſtorum eorum ſuſceperit;

* *Al.* Epiſcopis.

VERS. COT.

XIV. Orationes veſtræ extendantur uſque ad Antiochenam Eccleſiam; unde & vinctus Romam abducor. Saluto ſanctum Epiſcopum Polycarpum. Saluto ſanctum Epiſcopum Vitalium, & ſacrum Preſbyterium, conſervoſque meos Diaconos; pro quorum animabus ego ſim. Extremam iterum ſalutem dico Epiſcopo & Preſbyteris in Domino. Si quis cum Judæis celebrat Paſcha, aut

ἄνευ τοῦ ἑνὸς, καὶ πᾶσαν κυριακὴν, ἐπιτελοῦντες συνόδους, εὐφραίνεσθε. Quodnam verò Sabbatum illud unum fuerit, in Lib. vii. Cap 23. explicatur. Ἓν δὲ μόνον Σάββατον ὑμῖν φυλακτέον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, τὸ τῆς τοῦ Κυρίου ταφῆς, ὅπερ νηστεύειν προσήκει, ἀλλ' οὐχ ἑορτάζειν. Et Lib v. 15. οὐχ ὅτι δεῖ τὸ Σάββατον νηστεύειν, κατάπαυσιν δημιουργίας ὑπάρχον. ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνο μόνον χρὴ νηστεύειν, τοῦ δημιουργοῦ ἐν αὐτῷ ἔτι ὑπὸ γῆς ὄντος. Unde ratio intelligitur, cur Auguſtinus in Epiſt. xix. ad Hieronymum Cap. 2. Sabbatico jejunio *diem Paſchalis vigiliæ*, id eſt, Sabbatum magnum excipiat. USSER.

Χριστοκτόνος] Hoc eſt, Chriſtianarum legum contemptor, inſtar Judæorum. Sed modum excedit Græculus. COT.

Συντάσσομαι] Et pro διατάσσομαι, *edico*, quandoque ſumitur; & pro ἀποτάσσομαι, *valedico*, ut oſtendit Billius; quomodo & hoc in loco accipiendum eſſe putat, pro *extremam ſalutem dico*. Heſych, συντάξασθαι, ἀσπάσασθαι. USSER.

ʃαι, κοινωνός ἐςʃι τῶν ἀποκτεινάνʃων τὸν Κύριον καὶ τοὺς ἀποςʃόλους αὐτοῦ.

ΙΕ΄. Ἀσπάζονʃαι ὑμᾶς Φίλων καὶ Ἀγαθόπους οἱ διάκονοι. Ἀσπάζομαι τὸ σύςʃημα τῶν παρθένων, τὸ τάγμα τῶν χηρῶν· ὧν καὶ ὀναίμην. Ἀσπάζομαι τὸν λαὸν Κυρίου, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. Ἀπέςʃειλα ὑμῖν ταῦτά μου τὰ γράμμαʃα διὰ Εὐφανίου τοῦ ἀναγνώςʃου, ἀνδρὸς θεοτιμήτου καὶ πι-

1 Ῥηγίονα F. στοτάτου, συντυχὼν περὶ [1] Ῥηγείονα, ἀναγομένου ἐν πλοίῳ. Μέμνησθέ μου τῶν δεσμῶν, ἵνα τελειωθῶ ἐν Χριςʃῷ. Ἔῤῥωσθε σαρκὶ, ψυχῇ, πνεύμαʃι, τέλεια φρονοῦνʃες, ἀποστρεφόμενοι τοὺς ἐργάτας τῆς ἀνομίας, καὶ τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας φθορεῖς, ἐνδυναμούμενοι ἐν τῇ χάριʃι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςʃοῦ.

VERS. COT. ſymbola feſti illorum recipit; particeps eſt eorum qui Dominum occiderunt & Apoſtolos ejus.

XV. Salutant vos Philo & Agathopos Diaconi. Saluto cœtum virginum, & ordinem viduarum; quibus utinam fruar. Saluto populum Domini, à parvo uſque ad magnum. Tranſmiſi vobis has litteras meas per Euphanium Lectorem, virum à Deo honoratum, ac fideliſſimum, nactus eum circa Rhegium, cùm jam nave ſubvehendus eſſet. Memores eſtote vinculorum meo-

Περὶ Ῥηγείονα, ἀναγομένου] In prima & antiquiſſima Valentini Pacæi editione, voce Ῥηγίονα ultimum α, vitio typographiæ, ex ſequenti voce ἀναγομένου adhæſiſſe affirmat Halloixius, atque ad poſterio-res editiones ſic tranſiſſe. Sed longè antiquius hoc fuiſſe mendum, Veteris Interpretis Verſio arguit, qui *regionem* tranſtulit: licèt ab Auctore non minus antiquo Ῥήγιον hìc lectum fuiſſe ego mihi perſuadeam. Neque enim aliunde ineditum Actorum Ignatii Scriptorem nomen illud hauſiſſe exiſtimaverim, extremum ipſius ita

communis eſt eis, qui Dominum & Apoſtolos ejus occiderunt. VET. INT.

XV. Salutant vos Philon & Agathopus, Diaconi. Saluto congregationem virginum; legionem viduarum; à quibus & adjutus ſum. Saluto populum Domini, à minimo uſque ad maximum. Tranſmiſi vobis hæc mea ſcripta, per Euphanium Lectorem, virum Deo honorabilem, & fideliſſimum; qui mihi occurrit in regionem jam navem aſcenſuro. Mementote vinculorum meorum; ut conſummer in Chriſto. Incolumes eſtote carne, & animâ, & ſpiritu; perfecta ſentientes, devitantes *operarios iniquitatis* & corruptores verbi veritatis, confortati in gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Coloſſ. iv. 18.

Luc. xiii. 27.
Matt. vii. 23.

rum, ut conſummer in Chriſto. Valete corpore, animâ, ſpiritu; perfecta ſentientes, averſati operarios iniquitatis, & corruptores verbi veritatis; confortati in gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti. VERS. COT.

percurrentem. Τὸν ἅγιον δὲ Ἀσίας δέσμιον ἦγον. ἐκεῖθέν τε ἐπὶ τὴν Θρᾴκην καὶ Ῥήγιον, διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, ὑπωπιάζοντες τὸν ὅσιον νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ἀπάραντες οὖν ἐκ Ῥηγίου τὸν ἅγιον, παραγίνονται ἐν τῇ Ῥώμῃ. quam eandem urbem (Mamertino freto à Sicilia diremptam) Italicarum primam fuiſſe ad quam Paulus appulerat, quum Romam ſimiliter ex Aſia fuiſſet abducendus, Apoſtolica, Act. xxviii. 13. nos docet hiſtoria. USSER.

S. IGNATII

SANCTI IGNATII EPISTOLÆ SUPPOSITITIÆ AD MARIAM CASSOBOLITAM, ad TARSENSES, ad ANTIOCHENSES, atque ad HERONEM Diaconum,

Juxta Veterem Vulgatum Interpretem.

S. IGNATII EPISTOLA AD MARIAM CASSOBOLITAM.

*Ignatius, qui & Theophorus, * misericordiam consecutus & gratiam Dei Patris altissimi, & Domini nostri Jesu Christi, qui pro nobis mortuus est; fidelissimæ, Deo dignæ, Christiferæ filiæ Mariæ, plurimam in Deo salutem.*

* f. consecutæ

I. OPtima quidem figuratio literæ; velut pars chori sensus continens: non solùm his quibus impertit affectum, honorat accipientem; sed & in ipsis qui suscipiunt, ampliùs auget desiderium. Et quo modo navigantibus in tempestate gratus est portus; ita & nobis litterarum tuarum acceptabilis est modus: quem tanquam tutissimum solatium a tua fidelissima mente de longinquo suscepimus; conspicientes in eo illud quod in te est bonum. Omnium namque bonorum, ô sapientissima mulierum, tuam animam purissimis fontibus assimilamus: illis

illis videlicet; qui tranſeuntes etiam non ſitientes viſione ſui attrahunt potum haurire. Ita & tuæ prudentiæ pollicitatio conſtringit nos, jubens de illis ſanctis liquoribus, qui in anima tua redundant, hauſtum ſumere.

II. Ego autem, ô beata, non meis tantùm nunc, quantùm aliorum plurimorum contrariis ſententiis exagitor: quæ quidem ſunt fugæ, & carceres, ac vincula. Sed nihil horum declino. In injuſtitiis autem eorum magis edoceor, ut Jeſum merear adipiſci. Lucror enim periculis mihi præparatis: quia *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Rom. viii. 18.

III. Quæ autem per Epiſtolam à te intimata ſunt, promptè adimplevi: de nullo eorum dubitans, quos tu bene habere probâſti. Agnovi enim te judicio Dei teſtimonium memoratis viris perhibuiſſe, & non gratiâ carnali. Non valde autem aſſidua fuerunt ſpatia, in quibus tua ſcripta perlegerem; neque adhuc negotium mente perceperam. Nec enim habui quo modo oculis percurrerem illam ineffabilem tuæ ſententiæ relationem. Pro anima tua ego efficiar: quoniam diligis Dominum Jeſum Filium Dei vivi. Propter quod & ipſe tibi dicit; *Ego eos, qui me diligunt, diligo; & qui quærunt me, invenient pacem.* Prov. viii. 17.

IV. Obvenit itaque mihi dicere, quia verus eſt ſermo, quem audivi de te, *cauſante Romæ apud beatum Papam †Anacletum; cui ſucceſſit beatitudine dignus Clemens, Petri & Pauli auditor. Et nunc adjeciſti ſuper eum centupliciter, & adhuc adjicies, tu ipſa. Valde enim deſiderabam venire ad vos, & conquieſcere vobiſcum: ſed non mihi fuit opportunum. Præpediebat enim propoſitum meum, non ſinens illò pergere, militaris cuſtodia: quia nullus talia perfecit vel paſſus eſt, qualia ego. Quapropter ſecunda conſolatio eſt inter amicos, ſcriptis ſe invicem relevare. Saluto ſacratiſſimam animam tuam; rogans ſuperadjicere ad propoſitum tuum. Præſens enim labor parvus eſt; merces verò quæ ſperatur multa eſt.

* *f.* pauſante
† *Al.* Anencletum

V. * Fuge eos qui negant paſſionem Chriſti, & nativitatem ejus ſecundùm carnem. Multi verò ſunt modò, qui

* *Al.* Fugite

qui hanc ſanitatem infirmare conantur. Sed tu contra hujuſmodi conſueſce etiam alios monere: quia in omni opere & verbo bono perfecta es; potens etiam alios erudire in Domino. Salutant te Preſbyteri, & Diaconi; præ omnibus verò ſanctus * Hyron. Salutant te Caſſianus hoſpes meus, & ſoror mea conjux ejus, & dulciſſimi filii eorum. Incolumem te carnali & ſprituali ſalute Dominus ſanctificet ſemper: & videam te in Domino conſecutam coronam.

* *Al.* Hiron

EJUSDEM EPISTOLA

AD TARSENSES.

Scripta ex Philippis.

Ignatius, qui & Theophorus, ſalutem conſecutæ in Christo Eccleſiæ, laude dignæ, & memoriâ dignæ, & dilectione dignæ, quæ eſt in Tarſo; miſericordia & pax à Deo Patre & Domino Jeſu Chriſto.

I. SAtiatus ſum in omnibus, à Syria uſque ad Romam cum beſtiis depugnans: non ab irrationalibus ſcilicet beſtiis comeſtis; illæ enim, voluntate Dei, pepercerunt Danieli; ſed humanam figuram habentibus, quæ ſunt immanes beſtiæ. Obſident enim me nocte ac die, ac devorant. *Sed nulli* iniquorum iſtorum *facio ſermonem*; *neque habeo animam meam tam honorabilem mihi*, ut plus eam, quàm Dominum diligam. Propter quod paratus ſum ad ignem, ad beſtias, ad gladios, ad crucem: tantùm ut Chriſtum videam Salvatorem meum, & Deum, qui pro me mortuus eſt. Rogo ergo vos ego vinctus Chriſti, qui per terram & mare exagitor: *State in fide*, confirmati; quoniam *juſtus ex fide* * *vivit*. Eſtote indeclinabiles, & unanimes in fide; quoniam *Dominus habitare facit unanimes in domo*.

Dan. vi. & ——xiv.
Act. xx. 24.
1 Cor. xvi. 13.
Habac. ii. 4.
Galat. iii. 11.
* f. *vivet.*
Pſ. LXVII. 7.

II. Agnovi enim quoniam quidam ex miniſtris Satanæ voluerunt vos conturbare: quorum quidam dicunt, quia Jeſus putativè natus eſt, & putativè crucifixus: quidam verò, quia non eſt filius ejus qui fecit mundum: alii

alii autem, quia ipse est ille qui est super omnia Deus: alii quoque, quia homo est purus: quidam verò, quia caro ejus non resurrexit; & quia oportet fruibilem vitam habere, atque hanc esse finem bonorum, * qui non post mul- * quæ
tum, corrumpitur. Qui quidem illis multorum malorum agger cumulatus est. Sed vos non intendatis * men- * *f.* mandatis
daciis eorum. Pauli enim estis cives & discipuli; qui *ab* *Ita Cod. Th.*
Hierosolymis & in circuitu usque ad Illyricum replevit E- Rom. xv. 19.
vangelio, & stigmata Christi in corpore suo portavit. Gal. vi. 17.

III. Cujus memores estote omnimodis: & cognoscite quia Dominus Jesus Christus verè natus est de Maria, factus ex muliere: & verè crucifixus est. In qua cruce gloriatur Paulus, dicens: *Mihi autem absit gloriari, nisi* Gal. vi. 14.
in cruce Domini nostri Jesu Christi. Et verè passus est, & mortuus, & resurrexit. *Si* enim *passibilis*, inquit, Act. xxvi. 23.
Christus, si primus ex mortuis resurrexit. Et; *Qui mor-* Rom. vi. 10.
tuus est, peccato mortuus est semel; quod autem vivit, vivit Deo. Insuper, quæ necessitas vinculorum, Christo non mortuo? Quæ necessitas tolerantiæ, aut quæ necessitas flagellorum? Quid quòd Petrus crucifixus est, Paulus & Act. xii. 2.
Jacobus gladiis obtruncati sunt; Johannes in Patmos re- Apoc. i. 9.
legatus est; sed & Stephanus à Domini interfectoribus Act. vii. 59.
Judæis lapidibus exstinctus est? Sed nec in hoc quidem est victoria. Verè enim crucifixus est Dominus ab impiis.

IV. Et quia iste natus est ex muliere, filius est Dei; & qui crucifixus est, primogenitus est omnis creaturæ, & Deus Verbum; & ipse fecit omnia jussione Patris; Apostolus corroborat, dicens; *Unus Deus Pater, ex quo* 1 Cor. viii. 6.
omnia; & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia. Et iterum; *Unus enim Deus, unus & mediator Dei & ho-* 1 Tim. ii. 5.
minum, homo Jesus Christus: Qui est imago Dei invisibi- Col. i. 15, 16,
lis, primogenitus universæ creaturæ: quoniam in ipso cre- 17.
ata sunt omnia quæ sunt in cœlo & quæ sunt in terra, visibilia & invisibilia: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant.

V. Et quia non est ipse, ille qui est super omnia Deus, sed filius ipsius, qui & ascendere se ad eum profitetur, dicens; *Ascendo ad Patrem meum & ad Patrem vestrum,* Joh. xx. 17.
ad Deum meum & ad Deum vestrum. Et; *Quando ei* 1 Cor. xv. 28

 fuerint

fuerint omnia ſubjecta, tunc & ipſe ſubjectus erit illi qui ei ſubdidit omnia; ut ſit Deus omnia in omnibus. Ergo alius eſt, ille qui ſubjecit Filio omnia, & qui eſt omnia in omnibus; & alius, Filius cui ſubjecta ſunt omnia, qui & poſt hæc omnia ſubjectus erit illi qui ei ſubdidit omnia.

VI. Et non eſt homo purus ille, per quem, & in quo
Joh. i. 3. facta ſunt omnia. *Omnia* enim, inquit, *per ipſum facta*
ſunt. Sicut & in libro Sapientiæ ipſe de ſeipſo refert,
Prov. viii. 27, dicens; *Cùm faceret cœlum, aderam illi.* Et iterum:
——— 30. *Ego eram apud eum componens; & congaudebat mihi quo-*
Heb. i. 13. *tidie.* Quo modo autem homo purus audiret; *Sede ad*
Joh. viii. 58. *dexteram meam?* Aut quo modo diceret; *Antequam A-*
—— xvii. 5. *braham fieret, ego ſum?* Vel illud quod ait; *Glorifica*
me illâ gloriâ, quam habui apud te priùs quàm mundus fie-
—— vi. 38. *ret?* Quis autem homo poſſet dicere; *Deſcendi de cœlo,*
non ut facerem voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui
—— i. 9, 10, *miſit me?* Vel de quo homine diceretur; *Erat lumen ve-*
11. *rum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc*
mundum: in hoc mundo erat, & mundus per ipſum factus
eſt; & mundus eum non cognovit: in ſua venit, & ſui eum
non receperunt? Quo modo ergo hujuſmodi, homo eſt
purus, ex Maria demum habens initium ut eſſet; & non
potiùs Deus Verbum, & Filius unigenitus? de quo di-
Joh. i. 1. ctum eſt; *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud*
——— 3. *Deum, & Deus erat Verbum. Omnia per ipſum facta*
——— 14. *ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil.* Et paulò pòſt: *Vidi-*
mus gloriam ejus, gloriam tanquam unigeniti à Patre, ple-
——— 18. *num gratiâ & veritate.* Et iterum; *Unigenitus qui eſt*
in ſinu Patris, ipſe enarravit. Qui & per Salomonem
Prov. viii. 22, refert, dicens; *Dominus creavit me principium viarum*
23, 25. *ſuarum in opera ſua: ante ſecula fundavit me: ante om-*
nes autem colles genuit me.

VII. Et quoniam reſuſcitaturus eſt corpora noſtra,
Joh. v. 25. dicit; *Amen dico vobis, quoniam venit hora, in qua omnes*
28. *qui in monumentis ſunt, audient vocem Filii Dei; & qui*
audierint, vivent. Quod etiam Apoſtolus confirmat,
1 Cor. xv. 53. dicens; *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, &*
mortale hoc induere immortalitatem. Et quia oportet ca-
* *Deeſt in Th.* ſtè ac juſtè vivere, * ſecundùm quod iterum dicit; *No-*
1 Cor. vi. 9, 10. *lite errare; neque fornicarii, neque molles, neque maſculo-*
rum

rum concubitores, neque maledici, neque ebriosi, neque fu-
res, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et: *Si mor-* 1 Cor. xv. 13.
tui non resurgunt; neque Christus resurrexit. Vacuà est ——14, 17.
ergo prædicatio nostra, vacua & fides * *nostra: & adhuc* * Al. *vestra:*
estis in peccatis vestris. Ergo & qui dormierunt in Chri- 1 Cor. xv. 18,
sto, perierunt. Si in hac vita tantùm, sperantes sumus in 19.
Christo; miserabiliores sumus omnibus hominibus. Si mor- ——32.
tui non resurgunt; manducemus & bibamus, crastinâ enim
die moriemur. Si autem sic * confidimus: quæ est diffe- * *f.* confidi-
rentia hominum & canum vel asinorum, qui nihil de mus:
futuro cogitant; qui comestionis tantummodo appetito-
res sunt, & post * comestionem inscii sunt quid interiùs * *f. commestionem?*
moveatur?

VIII. Acquisivi vos in Domino. Elaborate unusquisque omnem malitiam deponere, & ferocem animum, & maliloquium, & calumniam, & turpiloquium, malam conversationem, susurrationem, inflationem malignam, avaritiam, inanem gloriam, invidiam, & omnia quæ his
similia sunt. *Induite* autem *Dominum* * nostrum *Jesum* Rom. xiii. 14.
Christum; & carnis curam ne feceritis in concupiscentiis. * *Al.* vestrum
Presbyteri, subditi estote Episcopo, Diaconi Presbyteris, populus Diaconis. Pro animabus, hanc ordinationem custodientibus, ego efficiar: & Dominus sit cum eis indesinenter.

IX. Commendo vobis, ô viri, diligite conjuges vestras: & vos mulieres, diligite compares vestros. Filii,
honorate parentes: & vos parentes, filios *nutrite in eru-* Eph. vi. 4.
ditione & disciplina Domini. Eas quæ in virginitate sunt honorate, sicut sacras Christi: viduas pudicas, ut sacrarium Dei, veneramini. Domini, cum parcitate estote. Servi, cum timore dominis deservite. Nemo otiosus in vobis sit. Mater enim egestatis est vacuitas. Hæc autem dicens, non impero quantum oportet: & si quidem
vinctus sum, tanquam fratres * commemoro: & si Do- * *Al* commo-
minus est vobiscum, acquisivi vos. neo:

X. Orationibus vestris incumbite, ut Jesum merear adipisci. Commendo vobis Ecclesiam, quæ est in Antiochia.
Salutant vos * electæ Ecclesiæ Philippensium; * *Al* dilectæ
unde & scribo vobis. Salutat vos Philon Diaconus vester; cui & ego gratias ago, bene mihi servienti in omnibus.

nibus. Salutat vos Agathopus Diaconus, de Syria; qui
2 Cor. xiii. 12. me ſequitur in Chriſto. *Salutate invicem in oſculo ſancto.* Saluto univerſos & univerſas, qui ſunt in Chriſto. Incolumes eſtote corpore & animo & ſpiritu: & mei ne obliviſcamini. Et ſit Deus vobiſcum.

EJUSDEM EPISTOLA AD ANTIOCHENSES.

Scripta ex Philippis.

Ignatius, qui & Theophorus, Eccleſiæ Antiochenſi miſericordiam à Chriſto conſecutæ, habitanti in Syria, quæ
Act. xi. 26. ** prima Chriſti cognomen accepit; quæ eſt in Antiochia; in Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto, ſalutem.*

I. LEvia mihi & inoneroſa vincula fecit Dominus, cùm didiciſſem vos pacificos eſſe, & in omni
Eph. iv. 1. concordia carnali & ſpirituali vos tranſigere. *Rogo igitur vos ego vinctus in Domino, dignè ambulare vocatione quâ vocati eſtis:* cuſtodientes vos ab introeuntibus Hære-
* *ſ.* Maligni. ſibus * malignis, ad ſeductionem & perditionem conſen-
† *ſ.* ei: tientium † eis: intendere autem Apoſtolorum doctrinæ, & Legi atque Prophetis credere: omnem Judaicum atque Paganicum errorem abjicere: & neque multitudinem Deorum admittere, neque Chriſtum ad excuſationem unius Dei negare.

II. Moyſe fideli famulo Dei, ad populum dicen-
Deut. vi. 4. te; *Dominus Deus tuus Deus unus eſt.* Et unum
Marc. xii 29. atque ſolum prædicans Deum, confeſſus eſt ſtatim etiam
Gen. xix. 24. Dominum noſtrum, dicens; *Pluit Dominus ſuper Sodomam & Gomorrham ignem & ſulphur à Domino de cœlo.*
—i. 26. Et iterum: *Et dixit Deus; faciamus hominem ad imagi-*
—27. *nem & ſimilitudinem noſtram.* Et rurſum: *Et fecit Deus hominem; ad imaginem Dei fecit illum.* Et paulò pòſt:
—ix. 6. *Ad imaginem Dei fecit hominem.* Et quia naſciturus erat
Deut. xviii. 15. homo, ſic ait: *Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus*
Act. iii. 22. *veſter de fratribus veſtris, ſicut me.*
—vii. 37.

III. Nam

III. Nam & Prophetæ ex perſona Dei dixerunt; *Ego Deus primus, & ego poſt hæc, & præter me non eſt Deus.* Hoc autem de Patre omnium dixerunt. De Domino verò noſtro Jeſu Chriſto rurſum Prophetæ proclamaverunt, dicentes; *Ecce puer natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, cujus initium eſt deſuper. Et vocabitur*, inquiunt, *nomen ejus Magni conſilii Angelus, admirabilis, conſiliarius, Deus fortis, poteſtatem habens, Princeps pacis.* Nam & de incarnatione ejus ex Virgine dicunt; *Ecce Virgo in utero concipiet, & pariet filium; & vocabitur nomen ejus Emmanuel.* Et de paſſione ejus nihilominus adjecerunt, dicentes; *Sicut ovis ad occiſionem ductus eſt; & ſicut agnus coram tondente ſe, ſine voce.* Et iterum, ipſe de ſeipſo referens, dicit; *Ego autem ſicut agnus innocens ductus ſum ad immolandum.*

Iſa. xliv. 6. —ix. 6. —vii. 14. Matt. i. 23. Iſa. liii. 7. Act. viii. 32. Jer. xi. 19.

IV. Nam & Evangeliſtæ, dicentes, *unum ſolum verum Deum eſſe* Patrem; etiam quæ ad Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum pertinent non prætermiſerunt, ſed potiùs perſcripſerunt, dicentes; *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil.* Sed & de incarnatione ejus ſubjunxerunt, dicentes; *Et Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.* Et iterum; *Liber*, inquiunt, *generationis Jeſu Chriſti, filii David, filii Abraham.* Apoſtoli quoque Chriſti, aſſerentes, quia *Deus unus eſt*, adjecerunt, dicentes; *Unus Deus, unus & Mediator Dei & hominum:* & de incarnatione ejus ac paſſione non erubuerunt; ſed potiùs fiducialiter ſubjunxerunt, dicentes; *Homo Chriſtus Jeſus; qui dedit ſemetipſum* pro ſeculi vita.

Joh. xvii. 3. Joh. i. 1, 2, 3. Joh. i. 14. Matt. i. 1. 1 Cor. viii. 4, 6. Gal. iii. 20. Eph. iv. 5, 6. 1 Tim. ii 5, 6.

V. Omnis ergo qui unum Deum annunciat, intercipit autem Chriſti divinitatem; filius eſt Diaboli, & inimicus omnis juſtitiæ. Qui autem non confitetur Chriſtum filium eſſe ejus qui fecit mundum, ſed alterius cujuſdam incogniti, præter eum quem prædicat Lex & Prophetæ; hic organum eſt ipſius Diaboli. Quicunque autem incarnationem Chriſti recuſat, & crucem ejus erubeſcit, propter quam ego vinctus ſum; *hic eſt Antichriſtus.* Quicunque verò purum hominem dicit eſſe Chriſtum;

1 Joh ii. 22. 1 Joh. iv. 3.

2 Joh. 7. ſtum; *maledictus* eſt ſecundùm dictum Prophetæ, *non*
Jer. xvii. 5, 6. *in Deum fidens*, ſed *in hominem* tantùm: propterea &
* Al. *tamaritium & tamaricum quod* infructuoſus eſt, *quemadmodum * tamariſcus quæ eſt in deſerto.*

VI. Hæc ſcribo vobis, cùm ſim Chriſti novellum olivæ; non ignorans vos taliter ſapere: ſed præcuſtodio vos, ſicut pater filios ſuos. Videte ergo malignos opera-
Phil. iii. 18, 19. rios, *inimicos crucis Chriſti*; *quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt, quorum gloria autem in confuſione eorum.* Videte canes rabidos, ſerpentes ſuper pectus repentes, dracones ſquamoſos, aſpides, baſiliſcos, ſcorpios. Hi enim ſunt thoes vulpes; ſed & ſimiæ humana imitantes.

Laudantur hæc ab Adone, Lib. de Feſtivitatibus. VII. Pauli & Petri facti eſtis diſcipuli: nolite perdere depoſitum quod vobis commendaverunt. Mementote dignè beatiſſimi Evodii Paſtoris veſtri; qui primus vobis ab Apoſtolis Antiſtes ordinatus eſt. Non confundamus patrem: ſed efficiamur certi filii, & non adulterini. Scitis qualiter converſatus ſum inter vos. Quæ ergo præſens dicebam vobis, hæc nunc & abſens ſcribo.
1 Cor. xvi. 22. *Si quis non diligit Dominum Jeſum, ſit anathema. Imi-*
—— iv. 16. *tatores mei eſtote.* Pro animabus veſtris ego efficiar,
—— xi. 1. quando Chriſtum meruero adipiſci. *Mementote vinculo-*
Col. iv. 18. *rum meorum.*

1 Pet. v. 2. VIII. Preſbyteri, *paſcite gregem qui in vobis eſt*; donec oſtendat Deus eum qui futurus eſt in vobis rector.
2 Tim. iv. 6. *Ego autem nunc* feſtino; *ut Chriſtum lucrifaciam.* Dia-
Phil. iii. 8. coni agnoſcant cujus ſint dignitatis; & ſtudeant eſſe inculpabiles, ut ſint Chriſti imitatores. Populus ſubditus ſit Preſbyteris, & Diaconis. Virgines cognoſcant cui ſe conſecraverunt.

Eph. v. 25. IX. Viri diligant conjuges ſuas; memores quia una
Col. iii. 19. uni, & non multæ uni, in principio creaturæ datæ ſunt
Mal. ii. 15. poſſeſſionem. Mulieres honorificent viros ſuos, ut car-
Matt. xix. 4, 5. nem ſuam; & non audeant proprio nomine eos vocare: ſciant autem ſolos viros ſuos compares eſſe; quibus & conjunctæ ſunt, ſecundùm ordinationem Dei. Paren-
Eph. vi. 1, 3. tes, erudite filios eruditione ſanctâ. Filii, *honorate parentes*; *ut bene ſit vobis, & ſitis longævi ſuper terram.*

X. Do-

X. Domini, nolite ſuperbè ſervis uti; imitantes patientiſſimum Job, dicentem; *Si pravè judicavi ſervum meum, aut ancillam meam; judicer ego ab eis: quid enim faciam, ſi interrogationem Dominus fecerit de me?* & cætera, quæ ſequuntur, bene nôſtis. Servi, nolite ad iracundiam in aliquo provocare dominos; ne fortè aliquid mali fiat vobis; & vos ipſi vobis eritis rei. Job. xxxi. 13, 14.

XI. Nemo otioſus manducet; ne vagus & fornicarius efficiatur. Ebrietas, iracundia, invidia, maliloquium, clamor, blaſphemia, *non nominetur in vobis*. Viduæ non in deliciis agant; ne per luxuriam abjiciant verbum. Cæſari ſubditi eſtote in his, in quibus ſine periculo eſt ipſa ſubjectio. Principes nolite exaſperare; ne detis occaſiones adversùm vos quærentibus eas. De maleficiis autem & veneficiis, vel homicidio, ex abundanti eſt ſcribere vobis; quando hæc etiam in Gentibus abominabile ſit agere. Hæc autem non ſicut Apoſtolus præcipio; ſed ſicut conſervus veſter, commemorans vos. 2 Theſſ. iii. 10. Epheſ. v. 3. 1 Tim. v. 6. 11.

XII. Saluto ſanctum Preſbyterium. Saluto ſacroſanctos Diaconos; & deſiderabile mihi nomen ejus quem * reſervavi pro me in Spiritu Sancto, cùm Chriſtum meruero adipiſci: pro cujus anima ego efficiar. Saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas, atque Confeſſores. Saluto cuſtodes ſanctarum portarum, Diaconiſſas, quæ ſunt in Chriſto. Saluto ſuſceptrices Chriſti virgines; quas ego nutrivi in Domino Jeſu. Saluto pudiciſſimas viduas. Saluto plebem Domini, à minimo uſque ad maximum; & omnes ſorores meas in Domino.

* *Al.* reſervari. *f.* reſervârim.

XIII. Saluto Caſſianum hoſpitem meum; & conjugem ejus, & amabiles natos ejus. Salutat vos Polycarpus dignè decentiſſimus Epiſcopus; qui & curam veſtri gerit: cui & commendavi vos in Domino. Et omnis Eccleſia Smyrnenſium memor eſt veſtri in orationibus apud Deum. Salutat vos Oneſimus, Epheſiorum Paſtor. Salutat vos Damas, Magneſiæ Epiſcopus. Salutat vos Polybius, Trallianorum Antiſtes. * Salutant vos Philon & Agathopus, Diaconi; qui me ſequuntur. *Salutate invicem in oſculo ſancto.* 2 Cor. xiii. 12.

* *Al.* Salutat

XIV. Hæc autem à Philippis ſcribo vobis. Incolumes vos, ille qui eſt ſolus ingenitus, per illum qui eſt

ante ſecula natus, ſpiritu & carne cuſtodiat : & videam
* pro *Th.* vos in regno Chriſti. Saluto eum qui * poſt me futurus eſt princeps veſter : quem & acquiſivi in Chriſto. Incolumes eſtote Deo & Chriſto, illuminati Spiritu Sancto.

EJUSDEM EPISTOLA

AD HERONEM,

Eccleſiæ Antiochenæ Diaconum :

Quem ei Dominus oſtendit ſeſſurum in ſede ipſius.

Ex Philippis.

Ignatius, qui & Theophorus, à Deo honorabili, deſiderabili, pudico, Chriſtifero, Spiritifero, in fide & dilectione, Heroni Diacono Chriſti, miniſtro Dei, gratia & miſericordia & pax ab omnipotente Deo, & Chriſto Jeſu
Gal. i. 4. *Domino noſtro, unigenito Filio ejus* ; qui dedit ſemetipſum pro peccatis noſtris, ut redimeret nos de hoc præſenti ſeculo maligno, *& ſalvos faceret in regnum ſuum cœleſte.*

I. ROgo te in Domino adjicere ad curſum tuum, & defendere dignitatem tuam : conſonantiæ quæ
* *f.* gere. eſt ad Sanctos curam * gerere. Infirmiores ſuffer ; ut *ad-*
Gal. vi. 2. *impleas legem Chriſti.* Jejuniis & orationibus vaca ; ſed non ultra menſuram, ne teipſum dejicias. Vino & carnibus non ex toto abſtineas : non enim ſunt abominabi-
Iſa. i 19. les : *Bona*, inquit, *terræ comedetis.* & ; *Carnes ut olera*
Gen. ix. 3. *manducabitis.* ſed & ; *Vinum lætificat cor hominis, & ole-*
Pſ. ciii. 15. *um exhilarat, & panis confirmat.* ſed & menſuratè, &
Eccl. ii. 25. in LXX. ordinatè, tanquam Deo concedente. *Quis enim manducat, aut quis bibit, præter eum ?* quoniam, *quicquid bonum*
Zach. ix. 17. *eſt, ejus ; & quicquid optimum, ipſius.* Lectioni intende ; ut non ſolùm ipſe ſcias leges, ſed etiam aliis eas ex-
2 Tim. ii. 4, 5. ponas, ut Dei athleta. *Nemo militans * Chriſto, implicat ſe negotiis ſecularibus ; ut placeat ei, cui ſe probavit. Sed*
* Al. *Deo*, † Al. *vi & ut & quis* *nec † vir athleta coronabitur, niſi legitimè certaverit.* Pro anima tua ego vinctus ſum.

II. Omnis

II. Omnis igitur qui dixerit præter illa quæ tradita sunt; tametsi fide dignus sit, tametsi jejunet, tametsi virginitatem servet, tametsi signa faciat, tametsi prophetet; *Lupus* tibi pareat, in grege ovium, corruptionem operans. Si quis crucem negaverit, & passionem erubuerit; sit tibi tanquam Adversarius: *tametsi substantiam suam pauperibus * tribuat, tametsi montes transferat, tametsi corpus suum combustioni tradat*; sit tibi execrabilis & abominabilis. Si quis infalsaverit Legem, & Prophetas, quos Christus præsens adimplevit; sit tibi tanquam Antichristus. Si quis hominem tantùm dixerit Dominum; Judæus est Christi interfector.

Matt. vii. 15.
* *distribuat*, Th.

III. *Viduas honora, quæ verè viduæ sunt.* Pupillos tuere. Deus enim *pater est pupillorum, & judex viduarum.* Nihil sine Episcopis agas. Sacerdotes enim sunt: tu verò minister sacerdotum. Illi enim baptizant, sacerdotium agunt, ordinant, manus imponunt: tu verò eis ministras, sicut sanctus Stephanus Jacobo & Presbyteris in Hierosolymis. Congregationem noli negligere. Nominatim omnes require. *Nemo adolescentiam tuam contemnat; sed forma esto fidelium in verbo & conversatione.*

1 Tim. v. 3.
Psal. LXVII. 5.
1 Tim. iv. 12.

IV. Domesticos ne confundas. Communis est enim nobis & ipsis natura. Mulieres noli execrari. Ipsæ enim pariunt & nutriunt. Diligi ergo oportet eas generationis causâ: tantùm in Domino. Quia sine muliere vir omnino generare non potest. Honorare ergo oportet eas, ut cooperarias generationis. Quia *neque vir sine muliere, neque mulier sine viro*, aliquando originem sortiri potuit, nisi in solis illis protoplastis. quia corpus Adæ ex quatuor elementis factum est: * Eva verò de latere Adæ. Gloriosum verò habitaculum Domini, ex sola Virgine. Execrabilis quidem non videtur legitima commixtio: sed Deo condecens est, ipsius generationis ordinatio. Decebat enim Opificem, non secundùm humanam consuetudinem nativitate uti; sed gloriosè & novè, ut decebat nasci Factorem.

1 Cor. xi. 11.
* *f.* Evæ

V. Superbiam fuge. *Superbis enim Deus resistit.* Falsiloquium execrare. *Perdes*, enim, ait, *omnes qui loquuntur mendacium.* Invidiam cave. Auctor enim ejus, Diabolus; & successor ipsius, Cain, fratri invidens, & de

Jac. iv. 6.
1 Petr. v. 5.
Psal. v. 6.
Gen. iv.

de invidia homicidium perpetrans. Sorores meas mone Deum diligere, & solis viris suis sufficere debere. Similiter & fratres meos mone, suis conjugibus debere sufficere.
Prov. xiv. 29. re. Virgines custodi, tanquam Christi sacramenta. *Longanimis* esto, ut sis *multus prudentiâ*. Pauperibus, secun-
Prov. xv. 27. dùm quod habueris, benefacere ne neglexeris. *Eleemosynâ* enim *& fide purgantur peccata*.

VI. Teipsum castum custodi, tanquam Dei habitaculum: templum Christi constitutus, & organum Spiritûs Sancti existens. Scito quo modo te enutrierim. Et si minimus quidem sum, æmulator meus esto; & imitare conversationem meam. Non enim glorior in mundo, sed in Domino. Heronem filium meum moneo;
1 Cor i. 31. ut *qui gloriatur, in Domino glorietur:* cujus & memini
2 Cor. x. 17. *filii desiderabilis: cui custos fiat ille solus ingenitus Deus,
* fili *Tb.* & Dominus Jesus Christus. Noli omnibus credere, neque de omnibus præsumere: ne quis te subintret. Multi
Eccl. xix. 4. enim sunt ministri Satanæ: & *qui citò credit, levis est corde.*

VII. Memento Dei, & nunquam peccabis. Noli
Jac. i. 6,8. esse *duplex animo* in oratione tua. Beatus est enim qui non dubitaverit. Credo ergo in Patrem Domini nostri
* *Al.* ostendit Jesu Christi, & in unigenitum ejus Filium; quia *ostendet mihi Deus Heronem in sede mea. Ergo adde ad cursum tuum. Præcipio tibi coram Deo qui est super omnia, & coram Christo, præsente & Sancto Spiritu,
1 Tim. vi. 20. & coram ministrantibus legionibus: *custodi depositum* meum, quod ego, & Dominus Christus commendavimus tibi; & ne indignum te judicaveris eorum quæ ostensa sunt mihi de te à Domino. Commendo ergo tibi Ecclesiam Antiochensium. Commendavi vos Polycarpo in Domino Jesu Christo.

VIII. Salutant te Episcopi, Onesimus, Vitus, Damas, Polybius, & omnes à Philippis in Christo, unde scripsi tibi. Saluta Deo decens Presbyterium. Saluta sanctos Condiaconos tuos; quos ego nutrivi in Domino,
* *Al.* pusillo in carne & spiritu. Saluta populum Domini, à *minimo
u.a. magnum, usque ad maximum, secundùm nomina; † quæ tibi com-
† *l.* quem mendo; sicut Moyses, Jesu ducis exercitûs. Et non tibi videatur onerosum, quod dictum est de te. Et si tales non sumus, quales illi fuerunt: sed tamen oramus ut

ut tales efficiamur; quia & Abrahæ filii ſumus. *Confortare* ergo, Hero, potenter, & viriliter age. Tu enim *introduces, & educes* ex hoc nunc populum Domini, qui eſt in Antiochia: *& non erit Synagoga Domini, ſicut oves non habentes paſtorem.* Deut. xxxi. 7. 23. Num. xxvii. 17.

IX. Saluta Caſſianum hoſpitem meum, & illam pudiciſſimam ejus conjugem, & dilectiſſimos filios eorum: quibus *det Deus invenire miſericordiam apud Dominum in illa die,* miniſtrationis quæ eſt ad nos: quos & commendo tibi in Chriſto. Saluta eos qui ſunt in Laodicea fideles omnes, ſecundùm nomina, in Chriſto. Eos qui ſunt in Tarſo noli negligere: ſed aſſiduè eis intende, confirmans eos in Evangelio. * Marium Epiſcopum, qui eſt in Neapoli ſecus Zarbo, ſaluto in Domino. Intende etiam pudiciſſimæ Mariæ, filiæ meæ, quæ eſt multùm doctiſſima; *& ei quæ in domo ejus, Eccleſiæ*; quæ facta eſt mihi pro anima mea; exemplum piiſſimarum mulierum. Sanum te & in omnibus probabilem, Pater Chriſti ævo longiore, per ipſum Unigenitum ſuum cuſtodiat, ad utilitatem Eccleſiæ *. Incolumis in Domino, ora pro me, ut conſummer. 2 Tim. i. 18. * *f.* Marim Col. iv. 15. * *Al.* ſuæ

ALIÆ ADULTERINÆ EPISTOLÆ.

AD S. JOHANNEM, Apoſtolum & Evangeliſtam, Epiſtola.

JOHANNI Sancto Seniori [1] *Ignatius, &* [2] *qui cum eo ſunt Fratres* [‖].

[3] DE tua mora dolemus graviter, allocutionibus & conſolationibus tuis roborandi. Si tua abſentia

1 *ſuus* in quibuſdam editis. 2 *Ita MSS. & Edit. Pariſ. primæva* 1495. 3 Frater, *in quibuſdam.*

De Latinis hiſce Epiſtolis, in poſtremo Prolegomenon capitulo, dictum eſt: variantes lectiones, ex impreſſis & manuſcriptis codicibus inter ſe collatis, nunc tantùm reſtant adjiciendæ. USSER.———Sequuntur alia adulterina: ad pro-

protendatur; multos de noſtris deſtituet. Properes igitur venire; quia credimus expedire. Sunt & hic multæ de noſtris mulieribus Mariam Jeſu videre cupientes, & quotidie à nobis 4 ad vos [#] diſcurrere volentes; ut eam contingant, & ubera ejus tractent, quæ Dominum Jeſum aluerunt, & quædam ſecretiora ejus percunctentur ipſam. Sed & Salome quam diligis, [5] filia Annæ, Hieroſolymis [6] quinque menſibus apud eam [7] commorans, &

4 *Ita ibid.* 5 *Edit. Pariſ.* 1425. filiam. 6 *Al.* anno & 7 *Edit. Pariſ.* 1495. commorantes, *Colon.* 1557. commorata.

quæ abundè diligentiam adhibuit doctiſſimus Uſſerius. Ego in Catalogo Manuſcriptorum Eccleſiæ S. Petri Bellovacenſis ita legi; *Epiſtolæ duæ aut tres B. Ignatii Martyris ad B. Mariam Virginem, & ad S. Johannem Evangeliſtam, quæ inventæ fuerunt Lugduni, tempore Conſilii Innocentii Papæ* iv. *& de Græco in Latinum converſæ.* Quòd autem vulgò exiſtimatur S. Bernardum Sermone 7. in Pſalm. xc. meminiſſe Epiſtolæ ad Mariam matrem Domini, hoc refellitur cùm per orationis contextum, tum per vocabulum *quamdam,* quod ex MSS. addidit Joh. Mabillonius, pietate juxta & doctrinâ ſpectabilis Monachus Benedictinus. *Magnus ille Ignatius,* verba ſunt Bernardi, *Diſcipuli quem diligebat Jeſus auditor, Martyr noſter; cujus precioſis reliquiis noſtra ditata eſt paupertas; Mariam quamdam in pluribus, quas ad eam ſcripſit Epiſtolis, Chriſtiferam conſalutat. Egregius planè titulus dignitatis, & commendatio honoris immenſi. Nempe cui ſervire, regnare eſt; geſtare hunc, non onerari eſt, ſed honorari.* Per *Mariam quamdam,* Mariam Proſelytam deſignat, non Mariam Dei-genitricem. Cot.

Percunctentur ipſam, &c.] Ita Edit. Pariſ. 1495. in quibuſdam editis, *ipſam Mariam Jeſu. Eſt & Salome.* In MS. Cantab. & D. Montacutii, poſt *percunctentur,* ſequitur, *In Maria Jeſu, humanæ naturæ natura ſanctitatis Angelicæ ſociatur.* omiſſis reliquis omnibus, uſque ad finem. Usser.

Annæ, Hieroſolymis, &c.] Ita Ed. Par. 1495. cum 2 MSS. Collegii Magd. & Linc. apud Oxonienſes. Chriſtophorus de Caſtro, in Hiſtoria Deiparæ, Cap. 23. *In priori ſcripta ad Johannem meminit Salomæ filiæ Annæ; quam probavimus cap 3. n. 16. non fuiſſe Annæ filiam, Deiparæque ſororem. quamvis hæc verba aliter ſic rectiùs legantur:* Eſt & Salome quam diligis filia, anno Jeroſol. & quinque menſibus apud eam commorata. *Idem.*

quidam

[8] quidam alii noti referunt, [9] eam omnium gratiarum [10] abundam, & omnium * virtutum, more virginis, virtutis & gratiæ fœcundam. Et, ut dicunt, in perſecutionibus & afflictionibus eſt hilaris; in penuriis & indigentiis non quærula: injuriantibus [11] grata, ad moleſta lætatur: miſeris & afflictis [12] coafflicta condolet, & ſubvenire non pigreſcit. Contra vitiorum autem peſtiferos [13] conflictus [14] in pugna fidei [15] diſceptans eniteſcit. Noſtræ [16] novæ religionis, [17] & pœnitentiæ [II] eſt magiſtra; & apud fideles omnium operum pietatis miniſtra. Humilibus quidem eſt devota, & devotis devotiùs humiliatur: & [18] mirùm ab omnibus magnificatur; [19] cùm à Scribis & Phariſæis ei detrahatur. Præterea multi [20] multa alia referunt de eadem: tamen omnibus per omnia non audemus fidem concedere, nec tibi referre. Sed, ſicut nobis à fide dignis narratur, in Maria [21] matre Jeſu, humanæ naturæ natura ſanctitatis Angelicæ ſociatur. Et hæc talia excitaverunt [22] viſcera noſtra: & cogunt valde

* *Al.* virtutum fœcundam.

8 *Ed. Pariſ.* quidem. 9 *Eadem*, eam Mariam. *aliæ*, eandem matrem Dei. 10 *Eadem cum* 2 *MSS. Oxon.* habundam, *Colon.* 1557. eſſe abundantem. 11 *MS. Magd.* læta. 12 *Bivar.* afflicta. 13 *Edit. Pariſ.* inſultus. 14 *Eadem*, impugna fide. *MS. Linc.* impugnat, fide. 15 *Edit. Pariſ.* diſcooperta tum. 16 *MS. Magd.* verò. 17 *Deſunt in MSS. Linc. & Ed. Pariſ.* 18 *MS. Linc.* mirum in modum. 19 *Idem*, cùm tamen. 20 *Ita MS. Magd. MS. Linc. & Ed. Pariſ.* multa nobis. 21 *Ita in MS Linc. & Edit. Halloix. Deeſt in aliis.* 22 *MS. Linc.* corda.

Alii noti referunt.] Ita Edit. Par. & MS. Magd. ubi Linc. *alii vociferant.* Edit. Colon. 1536 & Fr. Bivarius, *fortè notificavere.* Edit. Colon. 1557. & P. Halloix. ſimpliciter, *notificavere.* Idem.

More virginis, virtutis & gratiæ.] *Virtutis* à Bivarii edit. abeſt: in 2 MSS. Oxon. & Edit. Par. nihil horum habetur. *Idem.*

Et, ut dicunt.] Ita 2 MSS. Oxon. & Editio prima. aliæ, *Quæ ut dicunt.* Idem.

Ad moleſta lætatur.] Ita Magd. Edit. Par. *& moleſta* (vel *moleſtata*, ut eſt in MS. Linc.) Edit. Colon. 1536. & Bivar. *& moleſta re*, 1557. & P. Halloix. *& modeſta in re lætâ.* Idem.

deſiderare

desiderare aspectum hujus (si fas [23] sit fari) [24] cœlestis prodigii, & [25] sacratissimi [26] monstri. Tu autem diligenti modo disponas, [27] cum desiderio [28] nostro, & valeas. [29] Amen.

23 *Idem*, est ita fari. 24 *Deest in MS. Linc. & Edit. Par.* 25 *Ibid.* sanctissimi. 26 *Edit. Colon.* 1557. *& Halloix.* spectaculi. 27 *Ibid.* super. 28 *MS. Linc.* meo. 29 *Deest ibid.*

Ad EUNDEM.

JOHANNI Sancto Seniori, [1] *suus Ignatius.*

SI licitum est mihi apud te, ad Hierosolymæ partes volo ascendere, & videre [2] fideles Sanctos, qui ibi sunt: præcipuè Mariam [3] matrem Jesu; quam dicunt universis admirandam, & cunctis desiderabilem. Quem [4] enim non delectet videre eam & alloqui, quæ verum Deum [5] de se peperit, si nostræ sit fidei & religionis amicus? Similiter & illum venerabilem Jacobum, qui cognominatur Justus? quem referunt [6] Christo Jesu simillimum [7] facie, vitâ & modo conversationis, ac si ejusdem uteri frater esset gemellus. Quem dicunt si videro, video [8] & ipsum Jesum secundùm omnia corporis ejus lineamenta. Præterea cæteros sanctos, & sanctas. Heu, quid moror? [9] quid detineor? Bone præceptor, properare me jubeas, & valeas [10]. Amen.

1 *Deest in Colon.* 1557. *& P. Halloix.* 2 *Deest in MS. Linc. Cantab. & Montac.* 3 *Ita MS. Linc. Deest in reliquis.* 4 *Edit. Paris.* verò 5 *MS. Cantab. & Montacut. cum Edit. Paris.* Deorum. 6 *MS. Cantab. & Montacut.* Domino Christo. 7 *Deest in Edit. Paris.* 8 *Deest ibid. in Colon. MS. Cantab. & Montacut.* 9 *Ita MS. Magd. & P. Halloix. Reliqui*, cur. 10 In Christo *additur in MS. Linc.* Amen *deest in Colon.* 1557.

B. IGNA-

B. IGNATII ad S. MARIAM Virginem, Matrem Domini nostri Jesu Christi, Epistola.

Christiferæ Mariæ, suus Ignatius.

ME neophytum, Johannisque tui discipulum, confortare & consolari debueras. De Jesu enim tuo percepi [1] mira dictu, & stupefactus sum ex auditu. A te autem, quæ semper ei fuisti [2] familiaris & conjuncta, & secretorum ejus conscia, desidero [3] ex animo fieri certior de auditis. Scripsi tibi [4] etiam [5] aliàs, & rogavi de eisdem. Valeas: & [6] neophyti qui mecum sunt, ex te, & per te, & in te, confortentur. [7] Amen.

1 *Edit. Colon.* 1557. *& Bivarii,* innumera. 2 Et *deest in Colon.* 1536. *&* 1557. *In MSS. Linc. Cantab. & Montacut. cum Edit. Par.* 1495. familiariùs conjuncta. 3 *MS. Cantab. & Montacut.* ex nunc. *Bivarius,* omnino. 4 *Edit. Paris.* & etiam 5 *MS. Magd. Cantab. & Montacut.* aliis. 6 *Edit Paris.* tui neophyti. 7 *Deest in MS. Magd. & Cantab.*

BEATISSIMÆ VIRGINIS Ad hanc Epistolam RESPONSIO.

Ignatio dilecto [1] *condiscipulo, humilis ancilla Christi Jesu.*

DE JESU quæ à Johanne audisti & didicisti, vera sunt. Illa credas, illis inhæreas; & Christianitatis [2] susceptæ votum [3] firmiter teneas, & mores & vi-

1 *MSS. & Ed. Par.* 1495. at *Vulgati* discipulo. *MS. Magd.* & condiscipulo 2 *Ita Edit. Parif. Sed MS. Linc. Cantab. & Montacut. malè,* ejus ceptæ. 3 *MS. Magd.* firmum.

An Beata Virgo aliquid scripserit, non constat. Nam Epistola quædam ad Ignatium, quæ ejus nomine circumfertur, incertæ auctoritatis est. Si constaret eam à B. Virgine scriptam; nemo, ut existimo, dubitaret, quin inter Canonicas Scripturas esset

tam voto ⁴ conformes. Veniam autem unà cum Johan-
1 Cor. xvi. 13 ne, te & qui tecum sunt visere. *Sta in fide, & viriliter age:* nec te commoveat persecutionis austeritas; sed va-
Luc. i. 47. leat & *exultet spiritus tuus in Deo salutari tuo.* Amen.

4 *Edit. Par. & Colon.* 1557. confirmes.

numeranda: inquit Franciscus Suarez, in 3. part. 1 hom. qu. 37. art. 4 disput. 20 Quanquam ego neminem prudentem dubitaturum existimaverim, privatas beatissimæ Virginis literulas longè alio habendas fuisse loco, quàm divinum ipsius Hymnum in sacrum Canonem relatum, Luc. i. 46. ex quo Impostor postremam Epistolæ hujus clausulam emendicavit; sicut & ex Paulina Epistola, post obitum Virginis scripta, parænesim illam, *Sta* &c. Ut stupidum omnino esse oporteat, qui non in plumbea potiùs Legenda (cui eam Jacobus Genuensis curavit inserendam) quàm in aureo Divinarum Scripturarum Canone, Epistolium illud collocandum esse dubitaverit. USSER.

Sta in fide, &c.] ita legit P. Halloixius. In Antonino quidem (parte. 1. Chronic. tit. 7. cap. 1. § 11.) & Edit. Par. 1495. cum MSS. Magd. Linc. Cantab. & Montacut. *Sta & viriliter age in fide.* In Colon. verò 1536. & 1557. & aliis, *Sta, & in fide viriliter age.* Idem.

S. IGNATII ELOGIUM,

Ipsius in sede Antiochena successori HERONI falsò attributum.

Laus ¹ Yronis, in B. Ignatium, discipuli ejus & successoris; qui ei per revelationem fuerat ostensus, quòd esset sessurus in Cathedram ipsius.

SAcerdos, & ² assertor sapientissimi Dei, Ignati, immaculatâ stolâ indute, perenni fonte saturate, cum Angelis laudem canens, Primogeniti certè amice, à pec-

1 *Al.* Hironis. 2 *MS. Petav.* assessor.

Ad calcem veteris vulgatæ Ignatii Epistolarum Versionis adjectum habebatur hoc illius Elogium: indeque ex Vaticano primùm codice à Cæsare Baronio (ad A. C. 110. § 9) & cum aliis tribus MSS. collatum, Baliolensi, Magdalenensi & Petaviano, nunc denuo à nobis editum. Ut & hujus

catis

catis liberate, à Diabolo ſeparate, agoniſta conſtitutus in ſtadio veritatis: acquisîſti preciosam ſalutem: confudiſti Trajanum, & Senatum Romæ prudentiam nunc non habentem: domeſticus 3 factus es Chriſto, in dilectione & fide & vita. Memor eſto mei, filii tui Heronis: unde & ego de hac vita exiens 4 ſanctè, ſanctis connumerer; 5 & dignum nomen merear adipiſci; & de injuſta ſtatione 6 atque à Deo 7 aliena extraneus " inveniar. Ter quaterque beate, qui ad talia perveniſti, Pater Ignati; *currus Iſrael, & 8 auriga ejus.* Evaſiſti mortem fugiendo, & de 9 terris ad cœleſtia evolâſti. Coronam Deificam & magnam meruiſti; & in amabili Dei agone viciſti. Memento ejus quem nutrîſti, beate Martyr; & præſta mihi colloquium, 10 ſicuti priùs faciebas. 4Reg.xiii.14.

3 nunc factus, *apud Baronium.* 4 *Deeſt ibid.* 5 ut dignum, *ibid.* 6 *MS. Bal.* non inveniar alienus à Deo. 7 *MS. Petav.* alienus. 8 *MS. Magd.* equeſter. 9 *Baron.* terrenis. 40 *MS. Magd.* ſicut &.

Elogii, & literarum Mariæ Caſtabalitæ, & ſex Græcarum Epiſtolarum Ignatio affictarum, idem omnino artifex fuiſſe videatur: idemque interpres, qui ſecundæ interpolatæ Ignatianarum Epiſtolarum Sylloges, ex tribus illis MSS. multo quàm antea integrior & correctior à nobis eſt editus. In Petaviano quidem codice poſt Epiſtolam ad Romanos, majuſculis literis appoſita ſunt iſta. *Expliciunt Epiſtolæ S. Ignatii Martyris Antiochenſis. Incipit Laus, Hironis diſcipuli ſui atque ſucceſſoris, in eum.* In Baliolenſi verò, titulus hic, miniatis literis deſcriptus, legebatur: *Laus Yronis,* &c. Cujus Heronis dies natalitius, ſive martyrii memoria, in Bedæ Martyrologio ad 17. in Romano, Uſuardi, Adonis, & Notkeri, ad 16. Kal Nov. celebratur. *Idem.*

Confudiſti Trajanum, &c.] Improbata illa Acta ſecutus fuiſſe videtur Auctor, in quibus (contra hiſtoriæ fidem) Ignatius Romæ ante martyrium prolixâ diſputatione cum Trajano & Senatu concertaviſſe fingitur. Quæ fabula inde non in alia ſolùm Latinorum Martyrologia eſt traducta, ſed etiam in noviſſimum Romanum: in quo (ad Kal. Febr.) Ignatius *Romæ, præſente Trajano, circumſedente Senatu, immaniſſimis pœnarum ſuppliciis primò affectus, leonibus dehinc objectus* fuiſſe legitur. *Idem.*

Fugiendo.] Ita Vaticanus, & tres noſtri MSS. pro quo, ex conjectura, *cupiendo* ſubſtituit P. Halloixius, in Vita Ignatii, Cap. 16. *Idem.*

ADDENDA

ADDENDA

Ad Partis III. *pag.* 221. *lin.* 17. *Episcopo sive eximio* &c.] Dixi ita ex plurium recentiorum Interpretum, nec non antiquorum quorumdam sententia. Ast fateor potiorem mihi esse auctoritatem antiquioris Clementis Alexandrini, qui hìc conjugem Apostoli intelligendam tradidit sequentibus verbis, ab Eusebio quoque Hist. Eccles. Lib. iii. Cap. 30. hanc in rem citatis: καὶ ὅγε Παῦλος οὐκ ὀκνεῖ ἔν τινι ἐπιστολῇ τὴν αὐτοῦ προσαγορεῦσαι σύζυγον· ἣν οὐ περιεκόμιζε, διὰ τὸ τῆς ὑπηρεσίας εὐσταλές. *Paulus quoque in quadam Epistola suam ipsius conjugem compellare non veretur: quam tamen ideò secum minimè circumduxit, ut expeditiùs ministerium suum obiret.* Vide Erasmum in hunc locum, & citatis ab ipso Auctoribus. adde Isidorum Lib. iv. Ep. 112. Sed hæc citra præjudicium virginitatis dicta sunto. Grabius *Spicileg. Pat. Tom.* ii. *p.* 230.

Ad Martyrii S. Ignatii Cap. vi. *p.* 303. *post* Usserii *Notam.* Et suspicor quidem causam hujus fraudis fuisse varias, quæ hinc inde ostenduntur S. Martyris Ignatii reliquias, sicut & hodienum Romæ in domo professa Societatis Jesu asservatur, ac quotannis Kalendis Februarii publico cultui exponitur, Ignatii caput in herma argentea sive statua, quæ superiorem corporis partem pectore tenus exhibet. Sed opportunè accidit, quòd asservata prostent fide digniora monumenta, quibus omnia ista, & integri capitis, & illæsi corporis, & cordis aureis literis insigniti, figmenta retundi possunt. *Idem. p.* 3.

FINIS.

56 Calvin on Ignatius 151 Bellarmine

71 slaves
43 Bishops
07 [illegible]

50 Bishops

52
94
74
90 * 92 [illegible] Bishops
170
+ 128 Bishop
+ 172
178 – Bishops
+ 122 –
+ 180
+ 140 — Bishop
198 –

202
204 208 114

98 [illegible]

* 104 peace

* 106

* 108 agt false [illegible] faith

* 146
* 150
154
156
* 162

